ئەم قورئانە پیرۆزە لەگەڵ وەرگێڕانی ماناکانی
دیاری (خادم الحرمین الشریفین) مەلیك عبداللە کوڕی عبدالعزیز ئال سعود
(بەخۆرایی دابەش دەکرێت)

کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

[illegible]

[illegible]

خادم الحرمين الشريفين الملك عبدالله بن عبدالعزيز آل سعود

ملك المملكة العربية السعودية

وقف لله تعالى من خادم الحرمين الشريفين
الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود
ولا يجوز بيعه

يوزع مجاناً

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمة

بقلم معالي الشيخ: صالح بن عبدالعزيز بن محمد آل الشيخ
وزير الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
المشرف العام على المجمع

الحمد لله رب العالمين، القائل في كتابه الكريم: ﴿... قَدْ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ نُورٌ وَكِتَٰبٌ مُّبِينٌ﴾.

والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين، نبينا محمد، القائل: «خيركم من تعلّم القرآن وعلّمه».

أما بعد:

فإنفاذاً لتوجيهات خادم الحرمين الشريفين، الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود، حفظه الله، بالعناية بكتاب الله، والعمل على تيسير نشره وتوزيعه بين المسلمين في مشارق الأرض ومغاربها، وتفسيره وترجمة معانيه إلى مختلف لغات العالم.

وإيماناً من وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد بالمملكة العربية السعودية بأهمية ترجمة معاني القرآن الكريم إلى جميع لغات العالم المهمة تسهيلاً لفهمه على المسلمين الناطقين بغير العربية، وتحقيقاً للبلاغ المأمور به في قوله صلى الله عليه وسلم: «بلّغوا عني ولو آية».

وخدمة لإخواننا الناطقين باللغة الكردية يطيب لمجمع الملك

فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة أن يقدم للقارئ الكريم هذه الترجمة إلى اللغة الكردية التي قام بها فضيلة الشيخ ملا محمد ملا صالح الباموكي، وراجعها من قبل المجمع كل من فضيلة الدكتور كمال صادق ياسين تَلَنْ، وفضيلة الأستاذ أوميد عمر الجَزْوستاني.

ونحمد الله سبحانه وتعالى أن وفق لإنجاز هذا العمل العظيم الذي نرجو أن يكون خالصاً لوجهه الكريم، وأن ينفع به الناس.

إننا لندرك أن ترجمة معاني القرآن الكريم - مهما بلغت دقتها - ستكون قاصرة عن أداء المعاني العظيمة التي يدل عليها النص القرآني المعجز، وأن المعاني التي تؤديها الترجمة إنما هي حصيلة ما بلغه علم المترجم في فهم كتاب الله الكريم، وأنه يعتريها ما يعتري عمل البشر كلّه من خطأ ونقص.

ومن ثم نرجو من كل قارئ لهذه الترجمة أن يوافي مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة النبوية بما قد يجده فيها من خطأ أو نقص أو زيادة للإفادة من الاستدراكات في الطبعات القادمة إن شاء الله.

والله الموفق، وهو الهادي إلى سواء السبيل، اللَّهُمَّ تقبل منا إنك أنت السميع العليم.

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێشەکی

بە پێنووسی پایەدار شێخ صالح کوڕی عبدالعزیز کوڕی محمد ئال شێخ
وەزیری کاروباری ئیسلامی وەئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد وسەرپەرشتیاری گشتی
کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز

سوپاس وستایش بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان کە لەکتێبە پیرۆزەکەی دا فەرموویەتی: ﴿قَدْ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ نُورٌ وَكِتَـٰبٌ مُّبِينٌ﴾ واتە: بێگومان لەلایەن خوای گەورەوە نوور وکتێبێکی ڕوون وئاشکراتان بۆ هاتووە.

وەدروود وسڵاو بۆ سەر بەڕێزترینی پێغەمبەران وئیزدراوان، پێغەمبەرمان موحەممەد (ﷺ) کەفەرموویەتی: «خيركم من تعلم القرآن وعلمه» واتە : چاکترینتان ئەوکەسەیەکەخۆی فێری قورئان دەکات وخەڵکیش فێردەکات.

ئەمجا لە پاشان :

بۆ جێبە جێکردنی ڕێنمایەکانی (خادم الحرمين الشريفين) مەلیك عبدالله کوڕی عبدالعزیز ئالی سعود (خوا بیپارێزێت) بە بایەخ و گرنگی پێدان بەقورئانی پیرۆز وکارکردن بۆ ئاسانکاری لە پێناو بڵاوکردنەوە ودابەشکردنی لەنێو موسڵمانان لەڕۆژهەڵات وڕۆژئاوای سەر زەویدا، وە بۆ ڕاڤەکردن و وەرگێڕانی ماناکانی قورئان بۆ زمانە جۆراوجۆرەکانی جیهان .

وەزارەتی کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد لەشانشینی عەرەبستانی سعودیە، باوەڕی پتەوی هەیە بە گرنگی وەرگێڕانی ماناکانی قورئانی پیرۆز بۆ گشت زمانە گرنگەکانی جیهان، بەمەبەستی ئاسانکردنی تێگەیشتنی قورئان بۆئەو موسڵمانانەی کەبە غەیری زمانی عەرەبی قسە دەکەن، ئەمەش لە پێناو جێبەجێکردنی ئەو فەرمانەی کە لەفەرموودەی پێغەمبەر (ﷺ) دا هاتووە، کە دەفەرموێت : «بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً» واتە : لە منەوە ڕایبگەیەنن بەخەڵکی ئەگەر تەنها تاکە ئایەتێکیش بێت.

وەك خزمەتێكیش بۆ ئەو برایانەمان كە بەزمانی كوردی قسە دەكەن، كۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپكردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی مونەووەرە، خۆشحاڵە ئەم تەرجەمە قورئانیە بەزمانی كوردی پێشكەش بەخوێنەری بەڕێزی بكات، كە بەڕێز جەنابی (مامۆستا مەلا محمد مەلا صالح بامۆكی) پێی هەستاوە، وە لەلایەن كۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپكردنی قورئانی پیرۆزیش هەریەك لە بەڕێزان : (دكتۆر كەمال صادق یاسین ئەلك) و (مامۆستا ئومێد عمر چرۆستانی) پێیدا چوونەتەوە.

وەسوپاسی خوای گەورە وپاك وبێگەرد وبالآدەست دەكەین بۆ ئەنجام دانی ئەم كارە مەزنە، وە ئومێدەوارین كەنیاز ومەبەست لێی تەنها ڕەزامەندی خوای گەورە بێت، وخەڵكیش لێی سوودمەند بن ؟

بێگومان ئێمە دەزانین كە تەرجەمە و وەرگێڕانی ماناكانی قورئانی پیرۆز - هەرچەندە ووردبێت - كەموكوڕی هەر دەبێت وناتوانرێت دەقاودەق ئەو مانا گەورانە بگەیەنێت كە دەقی قورئانی پیرۆز دەیبەخشێت، كە ئەوانی خەڵكی لەئاست خۆیدا دەستەوەستانكردووە، وە بەڕاستی ئەو مانایەی كە تەرجەمەی قورئانەكە دەیدات بەدەستەوە تەنها بریتی یە لەكۆی زانست وتێگەیشتنی وەرگێڕەكە لە قورئانی پیرۆز، وە ئەمەش كارێكە دووچاری هەڵەوكەم وكوڕی دەبێت، وەك هەموو كار وتێبینیكی تری ئادەمیزاد.

وە لە كۆتاییدا داواكارین لەهەموو خوێنەرێكی ئەم تەرجەمەیە لەكاتی بینینی هەر هەڵە وكەموكوڕییەك یان زیادییەك ئەگەر هەبوو، ئاگاداری كۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپكردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی مونەووەرە بكاتەوە؛ بۆ سوود لێ وەرگرتن وچاككردنیان لە چاپەكانی داهاتوودا بەیارمەتی و ویستی خوای گەورە.

وە خوای گەورەش پشت وپەنایە وتەنها ئەو ڕێ نیشاندەرە بۆ ڕێگای ڕاست.

ئەی خوای پەروەردگار ئەم كارەمان لێ قەبوڵ بكە؛ چونكە بەڕاستی هەر تۆی بیسەر و زانا.

سُورَةُ الفَاتِحَةِ

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ۝١ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ۝٢ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ۝٣ مَٰلِكِ يَوۡمِ ٱلدِّينِ ۝٤ إِيَّاكَ نَعۡبُدُ وَإِيَّاكَ نَسۡتَعِينُ ۝٥ ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ ۝٦ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ۝٧

سورەتی ﴿ الفَاتِحَة ﴾

ئەم سوورەتە ناونراوە (الفاتحة) چونکە قورئانی پیرۆز لەسەرەتاوە بەو دەست پێ دەکات ودەکرێتەوە، وە پێیشی دەوترێت (المثاني) چونکە لەهەموو ڕکاتێکی نوێژدا دەخوێنرێت .

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان ۝١ ﴿ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ﴾ هەموو سوپاس و ستایشێك بۆ خوای ﴿ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴾ پەروەردگاری جیهانیان ۝٢ ﴿ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەخشندەی میهرەبان، (الرحمن) بەو مانایەی ڕەحم وبەزەیی پەروەردگار لەم جیهانەدا هەموو مەخلوقاتی گرتوەتەوە بەبێ باوەڕانیشەوە، وە (الرحیم) ڕەحم وبەزەیی پەروەردگار، وەك زانایان دەڵێن تایبەتە بەبڕواداراتەوە لە ڕۆژی دواییدا ۝٣ ﴿ مَٰلِكِ يَوۡمِ ٱلدِّينِ ﴾ (تەنها ئەوە خاوەنی ڕۆژی سزا وپاداشت دانەوە (باوەڕداران لە نوێژەکانیاندا هەموو ڕکاتێك ئەمە دەڵێنەوە، تاوەکو هەمیشە ڕۆژی دواییان لەبیر بێت وبەکار وکردەوەی چاکە، خۆیانی بۆ ئامادە بکەن) ۝٤ ﴿ إِيَّاكَ نَعۡبُدُ ﴾ (خوایە) تەنها تۆدەپەرستین (تەنها تۆیت شایستەی پەرستن وجگە لە تۆ هیچ کەس شیاوی ئەوە نییە) ﴿ وَإِيَّاكَ نَسۡتَعِينُ ﴾ وە تەنها لەتۆ داوای یارمەتی دەکەین (لەهەموو کار وکردەوە وپێداویستیەکماندا، چونکە هەموو فەرمانێك بەدەست تۆیە، جگە لە تۆ هیچ کەس بەئەندازەی گەردیلەیەك خاوەنی هیچ شتێك نییە) ۝٥ ﴿ ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ ﴾ ڕێنموونیمان بکە بۆڕێگای ڕاستی (کە ڕێگای ڕاستی ئاینی پیرۆزی ئیسلامە، وبەردەوام بین لەسەری هەتا ئەو ڕۆژەی دەگەین بەدیداری زاتی هەق تەعالای تۆ) ۝٦ ﴿ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ ﴾ ڕێگای ئەوانەی کەچاکەت لەگەڵ کردوون (لەپێغەمبەران وڕاستگۆیان وشەهیدان وچاکەکاران) ﴿ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ ﴾ نەك (ڕێگای) ئەوانەی خەشمی (تۆیان) لێگیراوە (وەك جولەکەو هاوکردەوەکانیان) ﴿ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ﴾ وە نەك (ڕێگای) گومڕایان وەك (گاورەکان و هاوکردەوەکانیان) ۝٧ لەکۆتایی ئەم سوورەتە پیرۆزەوە سوننەتە موسڵمانان بڵێن (ئامین) واتە : ئەی خوای گەورە تەواوی ئەم نزا ودواوایانەمان لێ وەربگرە .

سُورَةُ البَقَرَةِ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ
الٓمٓ ١ ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ لَا رَيْبَ ۛ فِيهِ ۛ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ٢ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱلْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ٣ وَٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِٱلْءَاخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ٤ أُو۟لَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ٥

سوورەتی ﴿ البَقَرَة ﴾

﴿ بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ الٓمٓ ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە، خوای گەورە زاناترە بە واتاکەی[1] ١ ﴿ ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ ﴾ ئەم قورئانە ﴿ لَا رَيْبَ فِيهِ ﴾ هیچ گومانێکی تێدا نیە (کە لەلایەن خوای گەورەوە نێردراوە) ﴿ هُدًى ﴾ ڕێ نیشاندەری ﴿ لِّلْمُتَّقِينَ ﴾ پارێزکارو لەخوترسانە (پارێزکاران ولەخواترسان بەزانست وزانیاری بەسوود وکار وکردەوەی چاکە سوودی لێ وەردەگرن، چونکە ئەوان لەپەروەردگاریان دەترسن وشوێن فەرمان ورێنمایەکانی دەکەون) ٢
﴿ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ ﴾ ئەوانەی کەبڕوا دەهێنن ﴿ بِٱلْغَيْبِ ﴾ بەشتە پەنهان ونادیارەکان (ئەوشتە پەنهانەی کە بە هەواس وعەقلی مرۆڤ هەستیان پێ ناکرێت، لە ڕێگەی وەحیەوە نەبێت، وەك باوەڕ بەفریشتەکان وبەهەشت ودۆزەخ وزۆر شتی تریش...) ﴿ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ ﴾ وە نوێژ دەکەن (بەڕێك وپێکی ولەکاتی خۆیدا ئەنجامی ئەدەن) ﴿ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴾ لەوەی کردوومانە بەڕزق وڕۆزیان دەبەخشن (لەبەر ڕەزامەندی خوای گەورە) ٣ ﴿ وَٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ ﴾ وە ئەوانەی کەبڕوا دەهێنن بەو قورئانەی کە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ نێرراوە) ﴿ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ ﴾ وە بەو کتێبانەشی کە بۆ (پێغەمبەران ونێرراوانی) پێش تۆ نێرراونەتە خوارەوە ﴿ وَبِٱلْءَاخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴾ وەبڕوایان هەیە بەڕۆژی دوایی ٤
﴿ أُو۟لَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ ﴾ (خاوەنی ئەم صیفەتانە) لەسەر ڕێگای ڕاستن (بەتەوفیق ویارمەتیدان) لە لایەن پەروەردگاریانەوە ﴿ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴾ وە هەر ئەوانەن ڕزگار بووان (لە دونیا ودوارۆژدا) ٥

---

(١) ئەم پیتانەی کە لەسەرەتای هەندێك لەسورەتەکانی قورئاندا هاتوون، تەنها خوای گەورە دەزانێت مەبەستی پێیان چیە، ئەمە ڕاسترین تەفسیرە بۆ ئەم پیتانە کراییت، بەڵام بەچەند جۆرێکی تریش تەفسیرکراون لەوانە : ئەم پیتانە ناون بۆ ئەوسورەتانەی لەسەرەتایانەوە هاتوون، یان ناون بۆ خوای گەورە، یان بۆ دەستەوسانکردنی عەرەبە بیاوەڕەکانە کە دەیانووت ئەم قورئانە لەلایەن خوداوە نەهاتووە خوازیوە بۆ موحەممەد (ﷺ) پێیان دەڵێت : ئەی ئەگەر وایە ڕێنە وهاوشێوەی ئەم قورئانە بهێنن، کە هەر لەم پیتانە پێکهاتووە کە ئێوە قسەی پێ دەکەن و بەکاریان دەهێنن .

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ﴾ بۆ ئەوان چوونیەکە
﴿ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ﴾ یان ترسێنیت یان نەیان ترسێنیت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بڕواناهێنن ٦ ﴿خَتَمَ
اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ﴾ خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ و گوێیاندا ﴿وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ﴾ وە
پەردە بەسەر چاویانەوەیە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە سزای زۆر گەورەیان بۆ هەیە ٧ ﴿وَمِنَ النَّاسِ
مَن يَقُولُ﴾ وەلەناو خەڵکیدا هەندێ کەس هەیە کەدەڵێ: ﴿آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بڕوامان هێناوە
بەخواو بەڕۆژی دوایی ﴿وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بڕوادار نین ٨ ﴿يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾
(بەلای خۆیانەوە) خواو ئەوکەسانە دەخەڵەتێنن کە بڕوایان هێناوە! ﴿وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ﴾
کەس ناخەڵەتێنن تەنها خۆیان نەبێت ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن ٩ ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾
لە دڵیاندا نەخۆشی (ناپاکی) هەیە ﴿فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا﴾ خواش نەخۆشی یەکەی زۆرتر کردن
(بەهاتنی قورئان) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ﴾ وە سزای سەختیان بۆ هەیە بەهۆی ئەو
درۆیانەوە کە دەیان کرد (و دەیان وت بڕوامان هەیە) ١٠ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ وەکاتێك پێیان بووترایە
﴿لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئاشوب مەنێنەوەلەزەوی دا (ئاژاوەبەرپامەکەن لەوڵاتدا) ﴿قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ﴾
دەیان ووت: ئێمە هەر چاکەکارین (ڕێکخەرین) ١١ ﴿أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ﴾ ئاگادار بن کەبەڕاستی
هەر ئەوانن ئاشوبگێڕ ﴿وَلَٰكِن لَّا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن ١٢ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ وەکاتێ پێ
یان بووترایە ﴿آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ﴾ بڕوا بێنن وەك ئەوخەڵکانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿قَالُوا أَنُؤْمِنُ﴾
دەیان ووت: چۆن ئێمە بڕوابێنین ﴿كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ﴾ وەك ئەو گێل و نەفامانەی کە بڕوایان هێناوە
﴿أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ﴾ بێدار بن کە بەڕاستی هەرخۆیان گێل و نەفامن ﴿وَلَٰكِن لَّا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام
نازانن ١٣ ﴿وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ وەکاتێ (ناپاکان) بگەشتنایە بەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿قَالُوا آمَنَّا﴾
دەیانوت: ئێمەش بڕوامان هێناوە ﴿وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ﴾ کاتێکیش بەتەنیا بوونایە لەگەڵ گەورە
فێڵبازەکانیان ﴿قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ﴾ دەیانوت: ئێمە هەر لەگەڵ ئێوەین ﴿إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ﴾ بێگومان
ئێمە هەر گاڵتە کەرین (بەوان) ١٤ ﴿اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ﴾ خوا گاڵتە بەوان دەکات (لە بەرانبەر گاڵتە
کردنەکەیان) ﴿وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ وەماوەیان دەدات تا لەسەر کەشی خۆیاندا سەر لێ شێواو
بن ١٥ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ﴾ ئەمانە ئەوانەن کە گومڕاییان کڕی ﴿بِالْهُدَىٰ﴾ بە ڕێنموونی
﴿فَمَا رَبِحَت تِّجَارَتُهُمْ﴾ جا نە بازرگانی یەکەیان قازانجی کردو ﴿وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ﴾ نە ڕێبازی
ڕاستیان گرت ١٦

﴿مثلهم كمثل الذي استوقد نارا﴾ (دوو ڕووەکان) وێنەیان وەک یەکێک وایە کە (لە شەوێکی تاریکدا) ئاگرێک هەڵگیرسێنێت ﴿فلما أضاءت ما حوله﴾ کە لەگەڵ دەوروبەری ڕووناک کردەوە ﴿ذهب الله بنورهم﴾ خوا (خێرا) ڕووناکییەکەیان لێ بکوژێنێتەوە ﴿وتركهم في ظلمات لا يبصرون﴾ وە بیان هێڵێتەوە لەناو چەند تاریکییەکی وادا کە هیچ نەبینن ﴿١٧﴾ ﴿صم بكم عمي﴾ کەڕ و لاڵ و کوێرن ﴿فهم لا يرجعون﴾ بۆیە (لە گومڕایی خۆیان) ناگەڕێنەوە ﴿١٨﴾ ﴿أو كصيب من السماء﴾ یا وەک (کەسێک لەچۆڵییەکدا) بارانێکی بەخوڕیان (لێ داکات) لەئاسمانەوە ﴿فيه ظلمات ورعد وبرق﴾ کە تاریکی زۆر و هەورە تریشقە و بروسکەی تێدابێت ﴿يجعلون أصابعهم في آذانهم من الصواعق﴾ (بەجۆرێک کە) پەنجەکانیان دەکەن بە گوێیاندا لەبەر گرمەی هەورە تریشقەکان ﴿حذر الموت﴾ بۆ خۆپاراستن لە مردن ﴿والله محيط بالكافرين﴾ وە خودا دەوری بێ بڕوایانی داوە ﴿١٩﴾ ﴿يكاد البرق﴾ نزیکە ئەو بروسکەیە ﴿يخطف أبصارهم﴾ (ببێ) چاویان بفڕێنێ ﴿كلما أضاء لهم﴾ هەرکاتێ ڕووناکی بۆ بدایەتەوە ﴿مشوا فيه﴾ تیایدا بڕۆشتنایە ﴿وإذا أظلم عليهم﴾ وە کاتێ تاریکیشی بکردایە لێیان ﴿قاموا﴾ لەجێگەی خۆیان ڕادەمان (دەوەستان) ﴿ولو شاء الله﴾ ئەگەر خودا بیویستایە ﴿لذهب بسمعهم وأبصارهم﴾ (بەو هەورەگرمە و بروسکانە) کەڕ و کوێری دەکردن ﴿إن الله على كل شيء قدير﴾ بێگومان خوا بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵاتدارە ﴿٢٠﴾ ﴿يا أيها الناس﴾ ئەی خەڵکینە ﴿اعبدوا ربكم﴾ پەروەردگارتان بپەرستن ﴿الذي خلقكم والذين من قبلكم﴾ کە ئێوە و ئەوانەی پێش ئێوەشی دروست کردووە ﴿لعلكم تتقون﴾ بەڵکو بەو پەرستنە خۆتان بپارێزن ﴿٢١﴾ ﴿الذي جعل لكم الأرض فراشا﴾ ئەو (خوایەی) کە زەوی بۆ ڕاخستوون ﴿والسماء بناء﴾ وە ئاسمانی بۆ کردوون بە کوشک (ئاسمانی بۆ گێڕاون بە گومەزی) ﴿وأنزل من السماء ماء﴾ وە ئاوی (بارانی) لەئاسمانەوە هێناوەتە خوارەوە ﴿فأخرج به من الثمرات رزقا لكم﴾ ئەمجا دەری هێناوە بەو ئاوە هەموو جۆرە میوە و بەروبومێک بۆ ڕزقی ئێوە ﴿فلا تجعلوا لله أندادا﴾ کەواتە هاوتا بۆ خوا پەیدا مەکەن ﴿وأنتم تعلمون﴾ کە ئێوە خۆتان دەزانن (بێ هاوتایە) ﴿٢٢﴾ ﴿وإن كنتم في ريب﴾ وە ئەگەر ئێوە لە گوماندان ﴿مما نزلنا على عبدنا﴾ لەم (قورئانەی) کە ناردوومانەتە خوارەوە بۆ بەندەی خۆمان (موحەممەد ﷺ) ﴿فأتوا بسورة من مثله﴾ دە سورەتێک بێنن بەوێنەی ئەو ﴿وادعوا شهداءكم من دون الله﴾ وە بانگی هاوکارەکانتان بکەن (لە زمان بێژان و شاعیران) بێجگە لە خوا ﴿إن كنتم صادقين﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن، (بەفەرمودەی خوای نازانن) ﴿٢٣﴾ ﴿فإن لم تفعلوا﴾ ئەمجا ئەگەر ئەمەتان نەکرد؟ ﴿ولن تفعلوا﴾ وە هەرگیز ناشیکەن (ناتوانن) ﴿فاتقوا النار التي﴾ دەی خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی ﴿وقودها الناس والحجارة﴾ کە سووتەمەنییەکەی خەڵک(ی بەدکار) و بەردە ﴿أعدت للكافرين﴾ بۆ بێ بڕوایان ساز کراوە (ئامادە کراوە) ﴿٢٤﴾

﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) مژدە بدە بەوانەی ﴿آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ کە باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ﴾ کە بێگومان ئەوان هەیە بەهەشتێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کەجۆگەی ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِن ثَمَرَةٍ رِّزْقًا﴾ هەرکاتێ لەوێ ڕزقیان بدرێت لە میوەکان ﴿قَالُوا هَٰذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِن قَبْلُ﴾ دەڵێن ئەمە ئەوەیە کەلەمەوپێش پێمان درا (جیاواز لەتام وبۆندا) ﴿وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا﴾ ئیتر وێکچوویان هێناوە ﴿وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾ وەلەو بەهەشتانەدا بۆئەوان هەیە هاوسەرانی پاکیزە ﴿وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ وەئەوان لەو (بەهەشتانە) دا هەتا هەتایین ﴿٢٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي﴾ بێگومان خوا شەرم ناكات ﴿أَن يَضْرِبَ مَثَلًا﴾ بەوەی کە (بۆ تێگەیاندنی خەڵك) هەر نموونەیەك بهێنێتەوە ﴿مَّا بَعُوضَةً﴾ بە مێشولەو بچوکتر (یا گەورەتر) لەویش ﴿فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەمجا ئەوانەی کەباوەڕدارن ﴿فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ ئەوە چاك دەزانن کەئەو (نموونە هێنانەوەیە) ڕاست و دروستە لە پەروەردگاریانەوە ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەش کە بێ باوەڕن ﴿فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا﴾ دەڵێن خوا چی دەوێت بەم نموونە هێنانەوەیە ﴿يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا﴾ زۆر کەسی پێ گومڕا دەکات ﴿وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا﴾ وە ڕێنموونی زۆر کەسیشی پێ دەکات ﴿وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ﴾ وە گومڕا ناکات بەو نموونە هێنانەوەیە مەگەر بەدکاران نەبێت ﴿٢٦﴾ ﴿الَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ﴾ ئەوانەی کەپەیمانی خوا دەشکێنن و (هەڵی دەوەشێنەوە) ﴿مِن بَعْدِ مِيثَاقِهِ﴾ پاش بەستنی ﴿وَيَقْطَعُونَ﴾ وە لەیپچڕێنن ﴿مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ﴾ ئەو (پەیوەندییانە)ی کەخوا فەرمانی داوە بەپەیوەستی کردنی ﴿وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ وەلەزەویدا خراپە دەکەن ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانن زەرەرمەند و زەحمەتبار ﴿٢٧﴾ ﴿كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ﴾ چۆن بێ باوەڕ دەبن بەخوا؟! ﴿وَكُنتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ﴾ لەکاتێکدا کەئێوە بێ گیان بوون، و گیانی بەبەردا کردن ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ لەپاشان دەتان مرێنێ دوای ئەوەش زیندووتان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ ئەمجا بۆلای خۆی دەگەڕێنەوە ﴿٢٨﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا ئەو خوایەیە ﴿خَلَقَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ کەهەرچی لەزەویدایە دروستی کردووە بۆتان ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ﴾ پاشان ویستی ئاسمان دروست بکات ﴿فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ﴾ ئەمجا ڕێکی خستن بەحەوت ئاسمان ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە ئەو ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿٢٩﴾

﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (بیریان بێنەوە) کاتێک کەپەروەردگاری تۆ بە فریشتەکانی ووت
﴿إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً﴾ بەڕاستی من جێ نشینێک دروست دەکەم لەسەر زەوی ﴿قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا
مَنْ﴾ (فریشتەکان) ووتیان ئایە کەسێکی وای تیا دروست دەکەیت ﴿يُفْسِدُ فِيهَا﴾ کە خراپەو بەدیی
تیدا بکات ﴿وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ﴾ وەخوێنی تیا بڕێژێ؟ ﴿وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ﴾ لە کاتێکدا کە ئێمە
یادت دەکەین بەستایش کردنت ﴿وَنُقَدِّسُ لَكَ﴾ وە بەپاک ڕات دەگرین ﴿قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾
(خوا) فەرمووی بێگومان ئەوەی من دەیزانم ئێوە نایزانن ﴿٣٠﴾ ﴿وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا﴾ خوا ناوی
هەموو شتێکی فێری ئادەم کرد ﴿ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ﴾ لەپاشان ئەو شتانەی پیشانی فریشتەکان دا
﴿فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَٰؤُلَاءِ﴾ وە (خوا پێی) فەرموون ناوی ئەمانەم پێ بڵێن ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر
ڕاست دەکەن، (کە ئێوە لە ئادەم باشترن) ﴿٣١﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ (هەموو) ووتیان خوایە تۆ پاکیت
لەهەڵە ﴿لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا﴾ ئێمە هیچ نازانین، مەگەر ئەوەی کە خۆت فێرت کردبین ﴿إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆیت زاناو دانا ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ يَا آدَمُ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی ئادەم ﴿أَنْبِئْهُمْ
بِأَسْمَائِهِمْ﴾ ناوی ئەو شتانەیان پێ بڵێ ﴿فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ﴾ جا کاتێک کە ناوەکانی پێ ووتن
﴿قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی پێم نەووتن؟ ﴿إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان
من ئاگادارم بەنهێنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ﴾ وە ئاگادارم بەوەی کەئاشکرای دەکەن
﴿وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ﴾ وە بەوەش کە دەیشارنەوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (بیرەوە بێرت) کاتێک
ووتمان بە فریشتەکان ﴿اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾ سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوا﴾ جا (هەموو) سوژدەیان برد
﴿إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ﴾ شەیتان نەبێت کە گوێی نەدایەو خۆی بە گەورە زانی ﴿وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ وە بە
بێ بڕوایان بوو ﴿٣٤﴾ ﴿وَقُلْنَا يَا آدَمُ﴾ وە ووتمان ئەی ئادەم ﴿اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾ خۆت و ژنەکەت
نیشتەجێ بن لەم بەهەشتەدا ﴿وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا﴾ وەلە هەموو خواردەمەنی یەکی بخۆن بەتێرو تەسەلی
﴿حَيْثُ شِئْتُمَا﴾ لەهەر شوێنێک کەحەز دەکەن ﴿وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ وە نزیکی ئەم درەختە مەکەون
﴿فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ ئا لە ستەمکاران بەژمێر درێن، تا نەبنە ستەمکار ﴿٣٥﴾ ﴿فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا﴾ ئەمجا
شەیتان هەڵی خەڵەتاندن لە بەهەشتدا ﴿فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ﴾ وەلەو خۆشگوزەرانیەی کە تیدابوون
دەری پەڕاندن ﴿وَقُلْنَا اهْبِطُوا﴾ وە ووتمان (بە ئادەم وحەواو شەیتان) بچنە خوارەوە (بۆ سەر زەوی)
﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ هەندێکتان دوژمنی ئەبن لەگەڵ هەندێکتاندا ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ وە بۆتان
هەیە جێگیربوون لەسەر زەوی ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ وە بەهرەمەندی (و ڕابواردنی دونیا) تاماوەیەک ﴿٣٦﴾
﴿فَتَلَقَّىٰ آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ﴾ ئەمجا ئادەم چەند ووتەیەکی (پاڕانەوەی) لەپەروەردگاریەوە وەرگرت ﴿فَتَابَ
عَلَيْهِ﴾ (ئەویش) لێی گیرا کرد ﴿إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو تەوبەگیراکەری میهرەبانە ﴿٣٧﴾

﴿قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا﴾ وتمان: هەموو بچنە خوارەوە لە بەهەشت ﴿فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى﴾ ئەمجا
ئەگەر لەمنەوە رێنموونی بەکاتان بۆ هات ﴿فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ﴾ ئەو کەسەی دوای رێنموونیی من کەوت
﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نە ترسیان لەسەرە و نە خەم دەخۆن ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە
ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون و نیشانە و ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانی ﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانە هاوەڵ
و هاودەمی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایدا ئەمێننەوە بەهەتا هەتایی و هەمیشەیی ﴿٣٩﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
ئەی بەنی ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ بیری ئەو چاکانە بکەنەوە کە
رشتوومن بەسەرتاندا ﴿وَأَوْفُوا بِعَهْدِي﴾ وە پەیمانی من بیهێننە سەر ﴿أُوفِ بِعَهْدِكُمْ﴾ تا منیش پەیمانی ئێوە
بیهێنمە سەر ﴿وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ﴾ وە هەر لە من بترسن ﴿٤٠﴾ ﴿وَآمِنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ﴾ هەروەها بڕوا بهێنن بەو قورئانەی
کەناردوومەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ﴾ کە پشتیوانی پەیامەکەی لای ئێوەیە (تەورات و ئینجیلی
دەستکاری نەکراو) ﴿وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ﴾ وە ئێوە مەبن بەیەکەمین بێ بڕوا بەو قورئانە ﴿وَلَا تَشْتَرُوا
بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ وە نیشانە و ئایەتەکانی من مەگۆڕنەوە بەشتێکی کەم نرخ ﴿وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ﴾ وە هەر بە
(بێ فەرمانی) من خۆتان بپارێزن ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ﴾ راست و رەوا تێکەڵ مەکەن بە ناڕەوا و
درۆ ﴿وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ حەق و راستی مەشارنەوە، لەکاتێکدا کە خۆتان ئەمە دەزانن ﴿٤٢﴾
﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ وە لەگەڵ
کڕنوش بەراندا کڕنوش ببەن (بۆ خودا) ﴿٤٣﴾ ﴿أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ﴾ ئایا فەرمان بەسەر خەڵکیدا
دەدەن بەچاکە؟ ﴿وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ﴾ وە خۆتان فەرامۆش دەکەن ﴿وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ﴾ (لەگەڵ
ئەمەشدا) کە ئێوە پەڕاوەکە(تەورات) دەخوێننەوە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن و تێ ناگەن؟ ﴿٤٤﴾
﴿وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ﴾ پەنا ببەنە بەر ئارام گرتن و نوێژ کردن (بۆ بە مەبەستەکانتان) ﴿وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ﴾ وە
بێگومان نوێژ (ئەرکێکی) گەورە و گرانە ﴿إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ﴾ مەگەر لای ئەوانە نەبێ کەلەخوا لەترس
(خۆیان بەدڵ داران) ﴿٤٥﴾ ﴿الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُو رَبِّهِمْ﴾ ئەوانەی کە دڵیان بە خزمەت پەروەردگاریان
دەگەن ﴿وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ وە ئەوان دڵیان بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿٤٦﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەی بەنی
ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ یادی ئەو بەخشانە بکەنەوە کە
رشتوومە بەسەرتاندا ﴿وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وە من (کاتی خۆی) ڕێزی ئێوەم دا بەسەر هەموواندا ﴿٤٧﴾
﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا﴾ وە خۆتان بپارێزن لە رۆژێک ﴿لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا﴾ کە کەس هیچ سوودێك
بەکەسی تر ناگەیەنێت ﴿وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ﴾ وە هیچ تکایەکی بۆ گیرا ناکرێت ﴿وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ﴾
وە بەرمتەی لێ وەرناگیرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ﴾ وە ئەمانە یارمەتی نادرێن ﴿٤٨﴾

﴿وإذ نجيناكم﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کە ڕزگارمان کردن ﴿من آل فرعون﴾ لەدەست و پێوەندی
فیرعەون ﴿يسومونكم سوء العذاب﴾ کەسزای سەختیان پێ ئەچەشتن ﴿يذبحون أبناءكم﴾
کوڕەکانیان سەر دەبڕین ﴿ويستحيون نساءكم﴾ وە کچەکانیان دەهێشتەوە (بۆ کارەکەری)
﴿وفي ذلكم﴾ وە لەمەتاندا (لەم سزا سەختەی بەسەرتاندا درا) ﴿بلاء من ربكم عظيم﴾ تاقی
کردنەوەیەکی گەورە بوو لەپەروەردگارتانەوە بۆتان ﴿٤٩﴾ ﴿وإذ فرقنا بكم البحر﴾ (بیربکەنەوە)
کاتێك کە دەریامان بۆ لەت کردن ﴿فأنجيناكم﴾ و ڕزگارمان کردن ﴿وأغرقنا آل فرعون﴾ وە
دەست وپێوەندی فیرعەونمان خنکاند و نوقمی (دەریامان) کردن ﴿وأنتم تنظرون﴾ لەکاتێکدا
ئێوە تەماشاتان دەکردن ﴿٥٠﴾ ﴿وإذ واعدنا موسى أربعين ليلة﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەبەڵێنی چل
شەومان دا بەموسا ﴿ثم اتخذتم العجل من بعده﴾ لەدوای ئەو(ڕۆشتنی موسا بۆ کێوی طور)
گوێرەکەکەتان کرد بە(خوای خۆتان وپەرستتان) ﴿وأنتم ظالمون﴾ لەکاتێکدا ئێوە ستەمکار بوون
﴿٥١﴾ ﴿ثم عفونا عنكم من بعد ذلك﴾ ئەمجا دوای ئەو(گوێرەکە پەرستی یەتان) لێتان خۆش بووین
﴿لعلكم تشكرون﴾ تاسوپاسی (خوا) بکەن ﴿٥٢﴾ ﴿وإذ آتينا موسى الكتاب والفرقان﴾ بیربکەنەوە
کاتێك تەورات وجیاکەرەوە(لە نێوان دروست ونادروست) مان دا بەموسا ﴿لعلكم تهتدون﴾ بۆ
ئەوەی ڕێنموویی پێ بکەن ﴿٥٣﴾ ﴿وإذ قال موسى لقومه﴾ بیربکەنەوە کاتێك کە موسا بەگەلەکەی
وت ﴿يا قوم إنكم ظلمتم أنفسكم﴾ ئەی گەلەکەم بەڕاستی ئێوە ستەمتان کرد لەخۆتان ﴿باتخاذكم العجل﴾
بەگوێرەکەپەرستیەکەتان ﴿فتوبوا إلى بارئكم﴾ کەواتە بگەڕێنەوە بەپەشیمانی بۆ لای بەدی
هێنەرتان ﴿فاقتلوا أنفسكم﴾ و خۆتان بکوژن(بێ تاوانتان تاوان بارتان بکوژێت) ﴿ذلكم خير
لكم﴾ ئەمەتان باشترە بۆ خۆتان ﴿عند بارئكم﴾ لای بەدی هێنەرتان ﴿فتاب عليكم﴾ ئەمجا(خواش)
پەشیمانیەکەی لێ گیرا کردن ﴿إنه هو التواب الرحيم﴾ بەڕاستی هەر خوایە گیراکەری پەشیمانی و
میهرەبانە ﴿٥٤﴾ ﴿وإذ قلتم يا موسى﴾ (بیربکەنەوە) کاتێ وتتان ئەی موسا ﴿لن نؤمن لك﴾ بڕوات پێ
ناهێنین ﴿حتى نرى الله جهرة﴾ تاخوا نەبینین بەئاشکرا ﴿فأخذتكم الصاعقة﴾ لەپڕ هەورە تریشقەیەك
لێ ی دان ﴿وأنتم تنظرون﴾ لەکاتێکدا ئێوە تەماشاتان دەکرد ﴿٥٥﴾ ﴿ثم بعثناكم﴾ لەپاشان زیندووتان
کردنەوە ﴿من بعد موتكم﴾ لەدوای مردنتان ﴿لعلكم تشكرون﴾ بۆئەوەی سوپاسی (خوا) بکەن ﴿٥٦﴾
﴿وظللنا عليكم الغمام﴾ وەهەور سێبەرمان کرد بەسەرتانەوە ﴿وأنزلنا عليكم المن والسلوى﴾ وە گەزۆ
و باڵندەی شێلاقەمان بەسەردا ڕشت وبۆمان ناردن ﴿كلوا من طيبات ما رزقناكم﴾ (وە پێمان وتن)
بخۆن لەو خواردنە پاکانەی کە کردمان بەڕۆزیتان ﴿وما ظلمونا﴾ (ئەوانەی ناسوپاسی یان کرد)
ستەمیان لە ئێمە نەکرد ﴿ولكن كانوا أنفسهم يظلمون﴾ بەڵکو ستەمیان لە خۆیان کرد ﴿٥٧﴾

﴿وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەوتمان بچنە ئەم شارە (کە قودسە) ﴿فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا﴾ ئەمجا لەوێ (هەرچی ئارەزوو دەکەن) بخۆن بەتێروتەسەلی لەهەر لایەك کەحەز دەکەن ﴿وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا﴾ وەلەدەرگاوە بچنە ژوورەوە بەملکەچی (بەکڕنوشەوە) ﴿وَقُولُوا حِطَّةٌ﴾ وەبڵێن (خوایە) لەگوناهەکانمان خۆش بە ﴿نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ﴾ ئەوسالە گوناهەکانتان خۆش دەبین ﴿وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ﴾ وەلەئایندەدا پاداشتی چاکەکاران زووتر دەکەین ﴿٥٨﴾ ﴿فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ کەچی ئەوانەی ستەمکار بوون (ئەوەی پێیان وترا بوو) گۆڕییان ﴿قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ﴾ بەقسەیەك کەپێیان نەوترا بوو ﴿فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئێمەش ڕشتمان بەسەر ئەوانەی کەستەمیان کرد ﴿رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ﴾ سزایەك لەئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بەهۆی ئەو نافەرمانییەی کەکردیان ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەموسا داوای باران بارینی کرد بۆ گەلەکەی ﴿فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ﴾ ئێمەش پێمان وت: گۆچانەکەت بدە بەو (تاشە) بەردەدا ﴿فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾ (کەلێی دا) لەبڕ دوانزە کانی لێ هەڵقوڵا ﴿قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ﴾ بێگومان هەموو تیرەیەك چاوگەی (ئاوە خواردنەوەی) خۆی ناسی ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ﴾ (ئەمجا وتمان) بخۆن وبخۆنەوە لەرۆزی خوا ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وە بڵاو مەبنەوە لەزەویدا بەخراپەکردن ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەوتتان ئەی موسا ﴿لَنْ نَصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ﴾ هەرگیز خۆمان ڕاناگرین لەسەر یەك جۆر خۆراك ﴿فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ کەواتە داوامان بۆ بکە لەپەروەردگارت ﴿يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ﴾ بۆمان دەربهێنێ لەوەی کەزەوی دەیڕوێنێ ﴿مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا﴾ لەسەوزەواتی و ترووزی وخەیاری ﴿وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا﴾ و سیر ونیسکی وپیازی ﴿قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ﴾ (موسا) فەرمووی ئایا ئێوە شتی چاك دەگۆڕنەوە بەخراپ (واتە گەزۆ و گۆشتی باڵندە دەگۆڕنەوە بەسیر وپیاز) ﴿اهْبِطُوا مِصْرًا﴾ دابەزن بۆشارێك (لەم شارانەی فەلەستین) ﴿فَإِنَّ لَكُمْ مَا سَأَلْتُمْ﴾ ئەوسا بەڕاستی چیتان داوا کردووە دەستتان دەکەوێت ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ﴾ وەدرایەسەریاندا ریسوایی وبێ نەوایی (هەژاری) ﴿وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ﴾ وە خەشمی خوایان بۆ خۆیان هێنایەوە ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەبوو کەبێ بڕوابوون بەنیشانەو فەرمانەکانی خوا ﴿وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ وە پێغەمبەرانیان دەکوشت بەناڕەوا ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ﴾ ئەمە بەهۆی ئەوەوە بوو کەسەرپێچی و دەست درێژی یان دەکرد ﴿٦١﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی ئیمانداران(موسوڵمانن) وەئەوانەی جولەکەن ﴿وَالنَّصَارَىٰ وَالصَّابِئِينَ﴾ وەگاورو ئەستێرەیان فریشتەپەرستەکان ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ هەرکامێك لەمانە بڕوای هێنا بەخواو ڕۆژی دوایی ﴿وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ وەکردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ ئەوە پاداشتیان بۆهەیە لەلای پەروەردگاریانەوە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نەترسیان لەبەرەو نەخەفەت دەخۆن (62) ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ﴾ وە(بیربکەنەوە) کاتێك پەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ﴾ وە(کێوی) طورمان بەرز کردەوە بەسەر سەرتانەوە ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُم بِقُوَّةٍ﴾ (وە پێمان وت) ئەوەی پێمان داوون (لەتەورات) باش کاری پێکەن ﴿وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ﴾ وەبیر کەنەوە ئەوەی کەتێیدایە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆتان بپارێزن ولەخوا بترسن (63) ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ دیسان پشتتان هەڵکرد دوای پەیمان وەرگرتنەکە ﴿فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ ئەمجا ئەگەر بەخشش و میهرەبانی خوا نەبوایە بەسەر تانەوە ﴿لَكُنتُم مِّنَ الْخَاسِرِينَ﴾ ئەوە ئێوە لەزەرەرمەندان دەبوون (64) ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێوە (دەنگ وباسی) ئەوانەتان زانیوە ﴿اعْتَدَوْا مِنكُمْ فِي السَّبْتِ﴾ لەخۆتان کەدەست درێژیان کرد لە ڕۆژی شەممەدا ﴿فَقُلْنَا لَهُمْ﴾ ئەمجا پێمان وتن ﴿كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ﴾ ببن بەمەیموونی دوور خراوە لەبەزەیی خوا (65) ﴿فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا﴾ ئەمجا ئەم سزایەمان کردە پەند بۆ خەڵکانی ئەو سەردەمەو ئەوانەی دوای ئەوان ﴿وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ وەبەئامۆژگاریی بۆ پارێزکاران (66) ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ وە(بیربکەنەوە) کاتێك موسا بەگەلەکەی ووت ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ﴾ بێگومان خوا فەرمانتان پێ دەدات ﴿أَن تَذْبَحُوا بَقَرَةً﴾ کە مانگایەك سەربڕن ﴿قَالُوا أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا﴾ وتیان ئایا گاڵتەمان پێ دەکەیت ؟ ﴿قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾ ووتی پەنا ئەگرم بەخوا کەلە نەفامان بم (67) ﴿قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان داوامان بۆبکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا هِيَ﴾ پێمان بڵێ ئەو مانگایە کامەیە وچۆنە ؟ ﴿قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ﴾ ووتی: بێگومان خوا دەفەرموێ ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ﴾ مانگایەك بێت نەزۆر پیرو نەزۆر جوان ﴿عَوَانٌ بَيْنَ ذَٰلِكَ﴾ مام ناوەندی بێ لەنێوان ئەم دوانەدا ﴿فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ﴾ زوو بیکەن ئەوەی فەرمانتان پێدراوە (68) ﴿قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان داوامان بۆبکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا لَوْنُهَا﴾ پێمان بڵێ ڕەنگی مانگاکە چۆن بێ ؟ ﴿قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ﴾ ووتی بەڕاستی خوا دەفەرموێ ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَّوْنُهَا﴾ مانگایەکی زەردی تێربێ ﴿تَسُرُّ النَّاظِرِينَ﴾ (ڕەنگیکی وا) دڵی تەماشاکاران خۆش بکات (69)

﴿ادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان: داوامان بۆ بکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا هِيَ﴾ تەواو بۆمان ڕوون بکاتەوە
چۆنە بێ ئەو مانگایە؟ ﴿إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا﴾ بەڕاستی مانگاکەمان لێ تێک چووە ﴿وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ
لَمُهْتَدُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە ئەگەر خوا بیەوێ ڕێنموویی وەردەگرین ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ﴾ ووتی
خوا ئەفەرموێ ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ﴾ بەڕاستی مانگایەکی ڕاتەهێنراو نەبێ بۆ کێڵانی زەوی
﴿وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ﴾ وە نە بەئاودێری کشتوکاڵ ﴿مُسَلَّمَةٌ لَّا شِيَةَ فِيهَا﴾ بێ عەیب وبێ پەڵەبێ ﴿قَالُوا
الْآنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ﴾ ووتیان: ئایستا هەواڵی ڕاستت هێنا ﴿فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ﴾ ئەمجا سەریان
بڕی وخەریک بوو ئەو(سەربڕینە) نەکەن ﴿٧١﴾ ﴿وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا﴾ (وە بیربکەنەوە) کاتێک کە یەکێکتان
کوشت ﴿فَادَّارَأْتُمْ فِيهَا﴾ وەهەموو لەخۆتانتان دوور دەخستەوەو ئاژاوەتان بوو ﴿وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنتُمْ
تَكْتُمُونَ﴾ وە خواش ئاشکرای کرد ئەوەی ئەتان شاردەوە ﴿٧٢﴾ ﴿فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا﴾ ئەمجا ووتمان
بەپارچەیەکی (مانگا سەربڕاوەکە) لەکەسە کوژراوەکە بدەن ﴿كَذَلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَى﴾ ئا (بەم
شێوەیە) خوا مردووەکان زیندوو دەکاتەوە ﴿وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ ونیشانەکانی خۆیتان پیشان دەدات
﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆئەوەی ژیربن وتێ بگەن ﴿٧٣﴾ ﴿ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُم مِّن بَعْدِ ذَلِكَ﴾ لە پاشان دڵتان ڕەق بوو
دوای ئەم (هەموو) موعجیزانە ﴿فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً﴾ دڵتان وەک بەردە بەڵکو زۆر ڕەقترە
﴿وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ﴾ چونکە بەڕاستی بەردی وا هەیە لەچەند لاوە جۆگە ئاوی لێ هەڵ
دەقوڵێ ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ﴾ وە بێگومان هی وایان هەیە کەلەت لەت دەبێ و ئاوی
لێ دێتەدەری ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾ وە بەڕاستی هی وایان هەیە لەترسی خوا (لەلوتکەی
شاخەکان) بەرئەبێتەوە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بێ ئاگا نیە لەوەی کەدەیکەن ﴿٧٤﴾
﴿أَفَتَطْمَعُونَ أَن يُؤْمِنُوا لَكُمْ﴾ جا ئایا هیوادارن (ئەی موسوڵمانینە) کە (جوولەکە) بڕوا بێنن بەئایینەکەتان
﴿وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ﴾ لەکاتێکدا دەستەیەک لەوان ﴿يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ﴾ فەرموودەی خوایان
ئەبیست (لەتەورات) ﴿ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِن بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ﴾ کەچی لەپاش تێ گەیشتنی دەست کارییان
دەکرد ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ وە ئەوان دەشیانزانی (کە کارێکی ناڕەوایە) ﴿٧٥﴾ ﴿وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
(جوولەکەکان) کاتێک تووشی موسڵمانەکان دەبوونایە دەیان وت ﴿آمَنَّا﴾ ئێمەش بڕوامان هێناوە (بە
پێغەمبەرەکەتان) ﴿وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ بەڵام کاتێک لەتەنهاییەکدا هەندێکیان بەهەندێکیان
بگەشتنایە دەیان وت ﴿أَتُحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەرە ئێوە ئەو نیشانانە بەموسوڵمانەکان دەڵێن
کە خوا بۆئێوەی باس کردووە (لە تەورات دا)؟ ﴿لِيُحَاجُّوكُم بِهِ﴾ تاوەو تەوراتە بکەنە بەڵگە بەسەرتانەوە
﴿عِندَ رَبِّكُمْ﴾ لای پەروەردگارتان (لەرۆژی دوایی دا) ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ جا ئایا ژیرنابن و تێ
ناگەن؟ ﴿٧٦﴾

﴿أَوَلَا يَعْلَمُونَ﴾ ئایا ئەوان نازانن ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ کەبەڕاستی خوا ئاگادارە بەوەی
کەپەنهانی ئەکەن و ئەوەی ئاشکرای ئەکەن ﴿٧٧﴾ ﴿وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ﴾ وە هەندێکیان نەخوێندەوارن
﴿لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِيَّ﴾ لەپەڕاوەکە(تەورات) نازانن، تەنها ئاوات و هیوای هیچ وپووچ نەبێت
﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ وە ئەوان هەر دوای گومان دەکەون ﴿٧٨﴾ ﴿فَوَيْلٌ﴾ ئەمجا هاوارو تیاچوون
بۆ ئەوانەی ﴿يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ﴾ کەتەوراتە (تێکدراوە) کە بەدەستی خۆیان دەینووسنەوە
﴿ثُمَّ يَقُولُونَ﴾ پاشان دەڵێن ﴿هَٰذَا مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ ئەم (نامەیە) لە خواوەیە ﴿لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾
تاشتێکی کەمی پێ بکڕن ﴿فَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ جا هاوارو تیاچوون بۆ ئەوان لەوە کەدەستی
ئەوان نووسیویەتیەوە ﴿وَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا يَكْسِبُونَ﴾ وە هاوار بۆئەوان لەوەی کە ئەنجامی ئەدەن ﴿٧٩﴾ ﴿وَقَالُوا
لَن تَمَسَّنَا النَّارُ﴾ وە (جولەکەکان) وتیان ئاگری دۆزەخمان لێ ناکەوێت ﴿إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَةً﴾
مەگەر چەند ڕۆژێکی ژمێراو نەبێت ﴿قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِندَ اللَّهِ عَهْدًا﴾ بڵێ ئایا پەیمانتان لەخواوە
وەرگرتووە ؟ (بۆ ئەمەی کە دەیڵێن) ﴿فَلَن يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ﴾ تا خواش پێچەوانەی پەیمانی خۆی
نەکات ؟ ﴿أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ یان شتێکی وا هەڵدەبەستن بەدەم خوداوە کەنایزانن
﴿٨٠﴾ ﴿بَلَىٰ مَن كَسَبَ سَيِّئَةً﴾ نەخێر وانی یە هەرکەسێك خراپەیەك بکات ﴿وَأَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ﴾
وە تاوانەکەی خۆی لەهەموو لایەکەوە دەوری دابێت ودایگرتبێتەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئا
ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿٨١﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوکەسانەی کەبڕوایان هێناو کردەوەی باشیان کرد ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئا ئەوانە
هاوەڵی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
(وە بیربکەنەوە) کاتێك کەپەیمانمان لەجولەکە وەرگرت ﴿لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ﴾ کە هیچ شتێك
نەپەرستن جگە لە خوای گەورە ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ وە چاکە بکەن لەگەڵ دایك و باوك ﴿وَذِي
الْقُرْبَىٰ﴾ وە لەگەڵ خزمان ﴿وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ﴾ وە لەگەڵ هەتیوان و هەژاراندا ﴿وَقُولُوا لِلنَّاسِ
حُسْنًا﴾ وە قسەی جوان بکەن لەگەڵ خەڵکیدا ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ بکەن ﴿وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾
وە زەکات بدەن ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنكُمْ﴾ ئەمجا پشتتان هەڵکرد کەمێکتان نەبێت
﴿وَأَنتُم مُّعْرِضُونَ﴾ وە ئێوە هەر بەربەرەکانێکەر و (پشت هەڵکەرن) ﴿٨٣﴾

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك پەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ﴾ کە خوێنی یەکتری نەڕێژن ﴿وَلَا تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ﴾ وە خۆتان دەربەدەر نەکەن لەووڵاتی ﴿ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ﴾ پاشان بڕیارتان دا (لەسەر ئەم پەیمانە) وە ئێوە (خۆتان) شایەتی لەسەر ئەدەن ﴿٨٤﴾ ﴿ثُمَّ أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ﴾ ئەمجا ئێوە هەر ئەوانەن ﴿تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ﴾ کەیەکتری دەکوژن ﴿وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ﴾ وە هەندێك لەخۆتان دەربەدەر دەکەن لە وڵاتیان ﴿تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ﴾ پشتیوانی (بێگانە) دەکەن دژی ئەوان ﴿بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ بە پەدی و دەست درێژی ﴿وَإِنْ يَأْتُوكُمْ أُسَارَى﴾ وە ئەگەر دیلتان بۆبێت (لەخۆتان ئەیانکرنەوەو) ﴿تُفَادُوهُمْ﴾ بریتی یان بۆ دەدەن ﴿وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ﴾ لەگەڵ ئەمەش دا کەدەربەدەر کردنیان قەدەغە کراوە لێتان (بۆچی کار بەوەیان دەکەن و بەمەیان ناکەن) ﴿أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ﴾ جا ئایا بڕوا دەهێنن بەهەندێك لەتەورات، و بێ بڕوا دەبن بەهەندێکی تری ﴿فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ مِنْكُمْ﴾ جا تۆڵەی ئەوکەسە کەوا ئەکەن لەئێوە ﴿إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ هەر ریسوایی و بەدناوی یە لەژیانی دونیادا ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لە ڕۆژی دوایشدا ﴿يُرَدُّونَ إِلَى أَشَدِّ الْعَذَابِ﴾ دەگەڕێنرێنەوە بۆناو سەخترین سزا ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بێ ئاگا نی یە لەوەی کەدەیکەن ﴿٨٥﴾ ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەمانە ئەوانەن ﴿اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ﴾ کە ژیانی جیهانیان کڕی بە دواڕۆژ ﴿فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ﴾ ئیتر ئەشکەنجەیان لەسەر سووك ناکرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ﴾ وە نە یارمەتی دەدرێن و (نەپشتگیری دەکرێن) ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەوراتمان دا بە موسا ﴿وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ﴾ وە دوا بەدوای ئەو پێغەمبەرانمان نارد ﴿وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ﴾ وە چەند نیشانەیەکی ڕوشنمان دا بە عیسای کوڕی مەریەم ﴿وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ وە پشتیوانیمان کرد بە جوبرەئیل ﴿أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ﴾ جا هەرکاتێ پێغەمبەرێکتان بۆ بهاتایە ﴿بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُكُمُ﴾ بە شتێك کە بەدڵی خۆتان نەبوایە ﴿اسْتَكْبَرْتُمْ﴾ لووت بەرز ئەبوون و خۆتان بەگەورە گرتووە ﴿فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ﴾ جا دەستەیەکیان (لە پێغەمبەران) بە درۆ زانیوە ﴿وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ﴾ وە دەستەیەکیان کوشتووە ﴿٨٧﴾ ﴿وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ﴾ وە (جولەکەکان) وتیان (بە پێغەمبەرﷺ) دڵەکانی داپۆشراوە (تێ ناگەین و قسەی تۆ ناگات) ﴿بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ﴾ (بەمجۆرە نیە) بەڵکو خوا نەفرینی لێکردوون بەهۆی بێ بڕوایانەوە ﴿فَقَلِيلًا مَا يُؤْمِنُونَ﴾ جا کەمیان هەیە بڕوا بهێنن ﴿٨٨﴾

﴿وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ﴾ كاتێك كتابەكیان بۆهات (كە قورئانە) ﴿مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ لەلایەن خواوە ﴿مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ﴾ كە بەڕاستدانەری تەوراتەكەی ئەوانە (پێش ئەوەی دەستكاری بكەن و بیگۆڕن) ﴿وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ﴾ وە ئەوان (جوولەكەكان) لەوەوپێش ﴿يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ داوای زاڵ بوونیان ئەكرد لەخوا بەسەر ئەوانەی كە بێ بڕوابوون ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا﴾ كەچی كاتێك ئەو (پێغەمبەر)ەی دەیان ناسی بۆیان هات ﴿كَفَرُوا بِهِ﴾ بێ بڕوابوون پێی ﴿فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ كەواتە نەفرینی خوا لەبێ بڕوایان بێ ﴿٨٩﴾ ﴿بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ﴾ شتێكی زۆر خراپ بوو كە خۆیانیان پێ فرۆشت ﴿أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ (ئەو خراپەش) بێ بڕوبیان بوو بەو قورئانەی كەخوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿بَغْيًا أَنْ يُنَزِّلَ اللَّهُ﴾ بەهۆی حەسودیانەوە بوو بەوەی كەخوادا بڕێژێ ﴿مِنْ فَضْلِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ﴾ لەبەخششی خۆی بەسەر هەر كەسێكدا كەخۆی بیەوێ ﴿مِنْ عِبَادِهِ﴾ لەبەندەكانی (كە موحەممەدە ﷺ) ﴿فَبَاءُوا بِغَضَبٍ عَلَى غَضَبٍ﴾ لەمجا تووشی خەشم و رقی یەك لەدوای یەكی خوا بوون ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ﴾ وە بۆ بێ بڕوایان هەیە سزای ریسوا كەر ﴿٩٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا﴾ كاتێك پێیان بووترایە بڕوا بهێنن ﴿بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ بەوەی كەخوا ناردوویە تیە خوارەوە (كە قورئانە) ﴿قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا﴾ دەیانووت: ئێمە بڕوا بەوە دەهێنین كەبۆ خۆمان نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ﴾ وە بێ بڕوا ئەبوون بەوەی كە دوای (تەورات) نێراوە (وەك قورئان) ﴿وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ﴾ لەكاتێكدا كە ئەو قورئانە راستە و پشتیوانی تەوراتە (بێ دەستكاری) یەكەی ئەوانەو بەڕاستی دەزانێت ﴿قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ﴾ بڵێ: بۆچی لەمەوپێش پێغەمبەرانی خواتان دەكوشت ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر بڕوادار بوون ﴿٩١﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی موساتان بۆهات بەچەند نیشانەیەكی روونەوە ﴿ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ﴾ كەچی لە دوای ئەو گوێرەكەتان پەرست ﴿وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ﴾ بێگومان ئێوە ستەمكارن ﴿٩٢﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ﴾ (وەبیربكەنەوە) كاتێك كەپەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ﴾ وە كێوی طورمان بەرز كردەوە بەسەرتاندا ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ﴾ (وە وتمان) ئەوەی پێمانداوون (تەورات) باش كاری پێ بكەن (وتووند دەستی پێوە بگرن) ﴿وَاسْمَعُوا﴾ وە گوێ بگرن ﴿قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا﴾ (بەڕوماڵ) وتیان: بیستمان و (بەكردەوە) بێ فەرمانیمان كرد ﴿وَأُشْرِبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ﴾ وە بەهۆی بێ بڕوایی یانەوە دڵیان تاو درابوو بەخۆشەویستی گوێرەكە ﴿قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيمَانُكُمْ﴾ بڵێ: بڕواكەتان چ فەرمانێكی بەدتان پێ دەدات ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٩٣﴾

﴿قُلْ إِن كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِندَ اللَّهِ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ ئەگەر ماڵی دوایی (بەهەشت) بۆ
ئێوەیە لای خوا (وەك خۆتان دەڵێن) ﴿خَالِصَةً مِّن دُونِ النَّاسِ﴾ بەتایبەتی بۆ خۆتان بێت بەبێ ئەوەی
کەس بێ بەهەریەشتان ﴿فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ کەواتە داوای مردن بکەن ئەگەر ڕاست گۆن
﴿٩٤﴾ ﴿وَلَن يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا﴾ وە هەرگیز داوای مردن ناکەن ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی ئەو (گوناهانە)
کەدەستی خۆیان پێشیان خستووە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ئاگادارە بە ستەمکاران ﴿٩٥﴾
﴿وَلَتَجِدَنَّهُمْ﴾ سوێند بێت ئەوا (جوولەکانە) دەبینیت ﴿أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَىٰ حَيَاةٍ﴾ لەهەموو کەس زیاتر
حەز لەژیان دەکەن ﴿وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ وە لەوانەش کە هاوبەش بۆ خوا پەیدا دەکەن ﴿يَوَدُّ أَحَدُهُمْ﴾
(لەبەر ئەوە) هەریەکێکیان ئاوات دەخوازێ ﴿لَوْ يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ کە هەزار ساڵ بژییە ﴿وَمَا هُوَ
بِمُزَحْزِحِهِ مِنَ الْعَذَابِ أَن يُعَمَّرَ﴾ وە ئەو تەمەنە (کە بەسەری دەبات) ڕزگاری ناکات لەسزا ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا
يَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٩٦﴾ ﴿قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ هەر کەسێك دوژمنی جوبرەئیل بێت (ئەوە دوژمنی خوایە) ﴿فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَىٰ قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾
چونکە ئەو بەفەرمانی خوا قورئانی هێناوەتە خوارەوە بۆ سەر دڵی تۆ ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پشتیوانی
نامەکانی پێش خۆی دەکات و بەڕاستیان دەزانێت ﴿وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ڕێنموونی کەر و
مژدەدەرە بۆ بڕواداران ﴿٩٧﴾ ﴿مَن كَانَ عَدُوًّا لِّلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ﴾ هەر کەسێك دوژمنی خوا و فریشتەکانی
خوا ﴿وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ﴾ و پێغەمبەرانی خوا و جوبرەئیل و میکائیل بێت (ئەوە بێ بڕوایە)
﴿فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِّلْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان خواش دوژمنی بێ بڕوایانە ﴿٩٨﴾ ﴿وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ سوێند
بەخوا بێگومان بۆمان ناردوویت ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ چەند نیشانەیەکی ڕوون و ئاشکرا (کە قورئانە)
﴿وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ﴾ وە کەس بێ بڕوا نابێت پێیان، مەگەر سەرکەش نەبێت ﴿٩٩﴾
﴿أَوَكُلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا﴾ ئایا (بێ بڕوا ئەبن بەئایەتەکانی ئێمە) هەر جارێك پەیمانێك ببەستن (لەگەڵ
پێغەمبەر ﷺ دا) ﴿نَّبَذَهُ فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ دەستەیەك لەوانە پەیمانەکەیان هەڵوەشاندۆتەوە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (نەك هەر ئەوەندە) بەڵکو زۆربەیان هەر بڕوا ناهێنن ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾
کاتێك کە پێغەمبەرێکیان بۆ هات لەلایەن خواوە ﴿مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ﴾ بەپشتیوانی تەوراتە (دەستکاری
نەکراوە) کەیان ﴿نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ﴾ دەستەیەك لەوانەی کە خاوەن
نامەبوون نامەکەی خوایان فڕێ دایە ﴿وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ﴾ پشت خۆیان و (پشت گوێیان خست)
﴿كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وەك نەزانن (کەئەوە نامەی خودایە) ﴿١٠١﴾

﴿وَٱتَّبَعُوا۟ مَا تَتْلُوا۟ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ (جولەکەکان) دوای ئەو (شتانە) کەوتن کەشەیتانەکان دەیان خوێندەوە
(بۆ خەڵکی) ﴿عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَٰنَ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَٰنُ﴾ لەسەردەمی پاشایەتی سولەیمان دا، وە سولەیمان
بێ بڕوا نەبوو ﴿وَلَٰكِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ كَفَرُوا۟﴾ بەڵام شەیتانەکان بێ بڕوا بوون ﴿يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ
ٱلسِّحْرَ﴾ خەڵکیان فێری جادوو دەکرد ﴿وَمَآ أُنزِلَ عَلَى ٱلْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَٰرُوتَ وَمَٰرُوتَ﴾ هەروەها ئەوەی
نێردراوەتە خوارەوە لە بابل بۆ سەر هارووت و مارووت (دوو فریشتە بوون) ﴿وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ
يَقُولَآ﴾ وە (ئەمانە) کەسیان فێر نەدەکرد تا پێیان نەوتایە ﴿إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ﴾ ئێمە هەر تاقی
کەرەوەی (ئادەمیزاد)ین کەواتە بێ بڕوا مەبە ﴿فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَزَوْجِهِۦ﴾ ئەمجا
فێری جادووی وا دەبوون لیانەوە کە ژن و مێردی پێ لەیەك جیا بکەنەوە ﴿وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنْ
أَحَدٍ﴾ ئەوان بەم جادووە ناتوانن زیان بە کەس بگەیەنن ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بە ویستی خوا نەبێت
﴿وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ﴾ وە فێری شتێك دەبن کە زیانیان پێ دەگەیەنێ نەك قازانج
﴿وَلَقَدْ عَلِمُوا۟ لَمَنِ ٱشْتَرَىٰهُ﴾ بێگومان زانیان هەرکەسێ جادوو بکڕێ (وفێری ببێت) ﴿مَا لَهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنْ
خَلَٰقٍ﴾ (بەهرەو سوودی نەورات) لەڕۆژی دوایدا بێ بەش دەبێ ﴿وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا۟ بِهِۦٓ أَنفُسَهُمْ﴾ بەڕاستی
زۆر خراپە ئەو شتەی کە (بڕوای) خۆیانیان پێ فرۆشت ﴿لَوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بیانزانیایە ﴿١٠٢﴾
﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا۟ وَٱتَّقَوْا۟﴾ ئەگەر بەڕاستی ئەوان بڕوایان بهێنایە و پارێزکار بوونایە ﴿لَمَثُوبَةٌ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ
خَيْرٌ﴾ ئەوا پاداشتێکی چاکتر لەلایەن خواوە بۆ ئەوان دەبوو ﴿لَّوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر
بیانزانیایە ﴿١٠٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقُولُوا۟﴾ مەڵێن ﴿رَٰعِنَا﴾
وشەی جوێن و بێ ڕێزییە بە لای جولەکەوە ﴿وَقُولُوا۟﴾، وە بڵێن ﴿ٱنظُرْنَا﴾ پەلەمان لێ مەکە و
چاوەڕوانیمان لەسەر بکە ﴿وَٱسْمَعُوا۟﴾ و ببیستن ﴿وَلِلْكَٰفِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ بێ بڕوایان
هەیە سزای سەخت ﴿١٠٤﴾ ﴿مَّا يَوَدُّ﴾ حەزناکەن ﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَلَا ٱلْمُشْرِكِينَ﴾
ئەوانەی کە بێ بڕوان لە خاوەن نامە و هاوبەش پەیداکەرەکان ﴿أَن يُنَزَّلَ عَلَيْكُم مِّنْ خَيْرٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾
کە هیچ شتێکی باشتان لە خواوە بۆ بنێردرێتە خوارەوە ﴿وَٱللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِۦ مَن يَشَآءُ﴾ بەڵام
خواش بەخششی خۆی بۆ کەسێك کەیەوێ تەرخان دەکات ﴿وَٱللَّهُ ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ﴾ و خوا
خاوەنی چاکەی گەورەیە ﴿١٠٥﴾

﴿مَا نَنسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا﴾ ئەگەر ئایەتێك (لە ئایەتەکانی قورئان) بسڕینەوە یان پشتگوێی بخەین ﴿نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَا أَوْ مِثْلِهَا﴾ یەکێکی تری باشتر لەو، یان وەك ئەو دەهێنین ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ئایا نازانیت خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەدەسەلاتە ﴿١٠٦﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئایا نازانیت کە موڵکی ئاسمانەکان و زەوی هەر بۆ خوایە؟ ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ وە هیچ پشتیوان و یارییدەدەرێکتان نی یە، خوا نەبێت ﴿١٠٧﴾ ﴿أَمْ تُرِيدُونَ أَن تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ﴾ یانیوەش دەتانەوێ داوای (شتی نەشیاو) بکەن لە پێغەمبەرەکەتان؟ ﴿كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ﴾ وەك بەمەوپێش داوا کرا لە موسا (علیه السلام) ﴿وَمَن يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ﴾ هەر کەسێك بڕوا بگۆڕێتەوە بە بێ بڕوایی ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێی ڕاستی وون کردووە ﴿١٠٨﴾ ﴿وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ زۆر لە خاوەن نامەکان ئاواتە خوازن ﴿لَوْ يَرُدُّونَكُم مِّن بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا﴾ کە بتانکەنەوە بە بێ بڕوا، دوای بڕوا هێنانتان ﴿حَسَدًا مِّنْ عِندِ أَنفُسِهِم﴾ لەبەر حەسوودییەك کە لە دەروونیانەوەیە ﴿مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ﴾ (ئەمەش) دوای ئەوەی کە ڕاستییەکەیان بۆ ڕوون بووەتەوە ﴿فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا﴾ بەڵام ئێوە لێیان خۆش بن و چاو پۆشیان لێ بکەن ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ تا خوا فەرمانی خۆیتان بۆ دەنێرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەدەسەلاتە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١٠٩﴾ ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ﴾ وە هەرچی پێشبخەن لە چاکە بۆ خۆتان ﴿تَجِدُوهُ عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا دەستتان دەکەوێتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿١١٠﴾ ﴿وَقَالُوا لَن يَدْخُلَ الْجَنَّةَ﴾ (جولەکە و گاورەکان) وتیان کەس ناچێتە بەهەشتەوە ﴿إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ﴾ مەگەر یەکێك کە جولەکە یا گاوور بێت ﴿تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ﴾ ئەمە ئاواتیانە ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ پێیان بڵێ بەڵگەتان بهێنن ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿١١١﴾ ﴿بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ (نەء وانییە) بەڵکو هەر کەسێك بە ڕاستی ڕووبکاتە خوا ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و لە هەمان کاتدا چاکەکار بێت ﴿فَلَهُ أَجْرُهُ عِندَ رَبِّهِ﴾ ئەوە ئەوی هەیە پاداشت لە لای پەروەردگاریەوە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نە ترسیان لەبەرە و نە خەمیش دەخۆن ﴿١١٢﴾

﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ جوولەکە ئەڵێن گاوور لەسەر هیچ (ئایینێک) نین
﴿وَقَالَتِ النَّصَارَىٰ لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ وە گاوور دەڵێن جوولەکە لەسەر هیچ (ئایینێک) نین
﴿وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان نامەکانیان دەخوێننەوە، (یەکێکیان تەورات و ئەوی تریش
ئینجیل) ﴿كَذَٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ﴾ هەر بەم جۆرەیان دەوت، ئەوانەی کە نەزانن
(لە بت پەرستەکان) ﴿فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ ئەمجا خوا لە ڕۆژی دوایدا لە نێوانیاندا بڕیار
دەدات ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوشتانەی کەتیایدا جیاواز و ناکۆکن ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ﴾ کێ
ستەمکارترە لەو کەسەی ﴿مِمَّن مَّنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ﴾ کە ڕێگری لە مزگەوتەکانی خوا دەکات ﴿أَن يُذْكَرَ
فِيهَا اسْمُهُ﴾ لەوەی کە ناوی خوایان تێدا بێت ﴿وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا﴾ وە هەوڵ دەدات بۆ وێران کردنی
﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە (کە قەدەغەی خوا پەرستی دەکەن لە مزگەوتەکاندا) ﴿مَا كَانَ لَهُمْ أَن يَدْخُلُوهَا
إِلَّا خَائِفِينَ﴾ بۆیان نییە بچنە مزگەوتەکانەوە بە ترسەوە نەبێت ﴿لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ﴾ لە ژیانی
دونیادا ڕیسوایی بۆ ئەوانە ﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە لە ڕۆژی دواییشدا سزای گەورە ﴿١١٤﴾
﴿وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ﴾ ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا هەر بۆ خوایە ﴿فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ﴾ کەواتە
ڕوو بکەنە هەر لایەک (لە نوێژ کردندا بە فەرمانی خودا) ئەوە ڕووگەیە و ڕووتان لە خودا کردووە
﴿إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا (بەربڵاو و میهرەبانی) فراوانە و زانایە ﴿١١٥﴾ ﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا﴾
(گاوور و جوولەکە و بت پەرستەکان) وتیان خوا منداڵی بۆ خۆی داناوە ﴿سُبْحَانَهُ﴾ ئەو (خوا)
پاک و بەدوورە لەوە ﴿بَل لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بەڵکو هەرچی هەیە لە ئاسمانەکان و زەوی دا
موڵکی ئەوە ﴿كُلٌّ لَّهُ قَانِتُونَ﴾ هەموو فەرمانبەردار و ملکەچی ئەون ﴿١١٦﴾ ﴿بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
(خوا) بەدی هێنەری ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾ وە کاتێ کەویست شتێ بکات
﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ هەر ئەوەندەی پێ ئەوێ کە پێی بڵێ ببە ئیتر ئەبێ ﴿١١٧﴾ ﴿وَقَالَ
الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ﴾ نەزانەکان وتیان بۆچی خوا خۆی قسەمان لەگەڵ ناکات
﴿أَوْ تَأْتِينَا آيَةٌ﴾ یا نیشانەیەکمان بۆ نایەت ﴿كَذَٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّثْلَ قَوْلِهِمْ﴾ ئەوانەی
کەلەپێش ئەمانیش دا بوون هەمان شتیان دەوت ﴿تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵ و دەروونیان لەیەک دەچێت
﴿قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ بێگومان نیشانەی ڕوونمان باس کردووە بۆ کەسانێک بەشێوەی
دڵنیایی دادەگرن ﴿١١٨﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ بێگومان ئێمە تۆمان نارد بە ئایینێکی ڕاست
و دروستەوە بە مژدەدەر و ترسێنەر ﴿وَلَا تُسْأَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ﴾ وە تۆ بەرپرسیار نیت لەیارانی
دۆزەخ ﴿١١٩﴾

﴿وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ﴾ هەرگیز نە جوولەکە و نە گاوور لێت ڕازی نابن ﴿حَتَّىٰ تَتَّبِعَ
مِلَّتَهُمْ﴾ هەتا دوای ئایینیان نەکەویت ﴿قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ﴾ (پێیان) بڵێ هەر ڕێنموویی
خوایە ڕێنموویی ڕاستە ﴿وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم﴾ وە ئەگەر دوای ئارەزووەکانی ئەوان بکەویت (ئەی
موحەممەد ﷺ) ﴿بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ دوای ئەو زانینەی کە (لەخواوە) بۆت هاتووە (کە قورئانە)
﴿مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ سەرپەرشتی کەرو یارییدەدەرێکت نابێ لەلایەن خواوە ﴿١٢٠﴾ ﴿الَّذِينَ
آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانە کتابەمان پێداوون ﴿يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ﴾ بەڕاستی دەیخوێننەوە ﴿أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ
بِهِ﴾ ئەوانە باوەڕ ئەهێنن بەڕێنموویی خوای گەورە (کە ئیسلامە) ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِهِ﴾ وە ئەوانەی بێ
بڕوابن پێ ی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەرئەوانن زەرەرمەند و خەسارەتمەند ﴿١٢١﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ
الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەی نەوەکانی یەعقوب (ئەی بەنی ئیسرائیل) بیری ئەو چاکانە بکەنەوە
کەڕشتومە بەسەرتاندا ﴿وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وەبێگومان من (پێشتر) ڕێزی ئێوەم دا بەسەر
هەموواندا ﴿١٢٢﴾ ﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا﴾ وە خۆتان پارێزن لەڕۆژێک ﴿لَّا تَجْزِي نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْئًا﴾ کەکەس
لەبری کەس تۆڵەو باداشت نادرێتەوە ﴿وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ﴾ وەبارمتەی لێ وەرناگیرێت ﴿وَلَا تَنفَعُهَا
شَفَاعَةٌ﴾ وە هیچ تکایەک کەڵکی ناگری ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وەیارمەتیی نادرێن و سەرناخرێن ﴿١٢٣﴾
﴿وَإِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێک خوا ئیبراهیمی تاقی کردەوە بەچەند بڕیار
وفەرمایشتێک ﴿فَأَتَمَّهُنَّ﴾ کە ئەویش بەجێ ی هێنان ﴿قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا﴾ (خوا) فەرمووی
بێگومان من تۆ دەکەم بە پێشەوای خەڵکی ﴿قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِي﴾ (ئیبراهیم) وتی لەنەوەشم دەکەیت
(بە پێشەوا)؟ ﴿قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾ فەرمووی پێغەمبەرایەتیی من ناگاتە ستەمکاران
﴿١٢٤﴾ ﴿وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا﴾ (بیربکەنەوە) کاتێک کە کەعبەمان کرد بەپەناگای خەڵکی
و جێ ی ئاسایش ﴿وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى﴾ (پێمان وتن) شوێنی ئەو بەردەی ئیبراهیم (علیه
سلام، لە سەری ڕادەوەستا (کاتی دروست کردنی کەعبە) بکەنە جێگای نوێژ ﴿وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْمَاعِيلَ﴾ وە سپاردمان بە ئیبراهیم و ئیسماعیل ﴿أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ﴾ کە ماڵەکەم پاک بکەنەوە
بۆ ئەوانەی کە بەدەوری کەعبەدا دەسووڕێنەوە ﴿وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ﴾ وە بۆ ئەوانەی کە تیایدا
ئەمێننەوە هەروەها بۆ کڕنوش بەران و سوژدە بەران ﴿١٢٥﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَٰذَا بَلَدًا آمِنًا﴾ (وە
بیربکەنەوە) کاتێک کەئیبراهیم وتی خوایە ئەم شوێنە (کە مەککەیە) بکە بەشارێکی پڕ لەئاسایش
﴿وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ﴾ وە ڕزقی دانیشتوانی بدە لەبەروبووم و میوەهات ﴿مَنْ آمَنَ مِنْهُم بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ﴾ ئەوانەیان کەبڕوایان بەخوا و بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿قَالَ وَمَن كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا﴾ (خوا) فەرمووی
ئەوەش کە بێ بڕوابێ ڕزقی پێ ئەدەم بۆچەند ڕۆژێکی کەم ﴿ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾
لەپاشان ناچاری دەکەم بەسزای ئاگری دۆزەخ کەخراپترین سەرئەنجامە ﴿١٢٦﴾

﴿وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە ئیبراهیم و ئیسماعیل بناغەکانی
کەعبەیان بەرز دەکردەوە ﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ (دەیانووت) خوایە ئەم کردەوەیەمان
لێ گیرا بکە بەڕاستی هەر تۆی بیسەری زانا ﴿١٢٧﴾ ﴿رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ﴾ خوایە هەر دووکمان
بکە بە گوێڕایەڵ و فەرمانبەرداری خۆت ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ﴾ وە لە نەوەشمان گەلێك بکە
بە فەرمانبەرداری خۆت ﴿وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا﴾ وە ڕێگاکانی خواپەرستیمان پیشان بدە ﴿وَتُبْ عَلَيْنَا﴾ وە
پەشیمانیمان گیرابکە ﴿إِنَّكَ أَنتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆی گیراکەری پەشیمانی و میهرەبان ﴿١٢٨﴾
﴿رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ﴾ خوایە لە ناو نەوەکانماندا پێغەمبەرێك بنێرە لە خۆیان ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ
آيَاتِكَ﴾ ئایەتەکانی تۆیان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ﴾ قورئان و
دانایی یان فێربکات و پاکیان بکاتەوە (لە هەموو گوناهێك) ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ بێگومان هەر تۆی
بەتوانای دانا ﴿١٢٩﴾ ﴿وَمَن يَرْغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبْرَاهِيمَ﴾ کێ ڕوو وەردەگێڕێ لە ئاینی ئیبراهیم؟ ﴿إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ﴾
مەگەر کەسێك کە خۆی گێل و نەفام کردبێت ﴿وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا﴾ سوێند بێ بێگومان ئیبراهیممان
هەڵبژارد لە دونیادا ﴿وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بێگومان ئەو لە ڕۆژی دواییدا لە چاکەکارانە
﴿١٣٠﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ﴾ (هەڵی بژارد) لە کاتێکدا خوایی فەرمووی گوێڕایەڵ و فەرمانبەردار بە
﴿قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (ئیبراهیمیش) ووتی وا خۆم سپارد بە پەروەردگاری جیهانیان ﴿١٣١﴾
﴿وَوَصَّىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ﴾ ئیبراهیم و یەعقوب ئامۆژگاری کوڕەکانی خۆیانیان کرد کە
فەرمانبەرداری خوا بن ﴿يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ لَكُمُ الدِّينَ﴾ (وە هەریەکەیان پێیان ووت) ڕۆڵەکانم خوا ئاینی
یەکتاپەرستی بۆ هەڵبژاردوون ﴿فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ کەواتە مەمرن بە موسوڵمانێتی نەبێت ﴿١٣٢﴾
﴿أَمْ كُنتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ﴾ (ئەی خاوەن نامەکان) ئایا ئێوە ئامادەبوون کاتێ یەعقوب
لەسەرەمەرگدا بوو ﴿إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِن بَعْدِي﴾ کاتێ بە کوڕەکانی ووت دوای من کێ
دەپەرستن؟ ﴿قَالُوا نَعْبُدُ إِلَٰهَكَ وَإِلَٰهَ آبَائِكَ﴾ (ئەوانیش) ووتیان خوای تۆ و باوو باپیرانت دەپەرستین
﴿إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَٰهًا وَاحِدًا﴾ کە خوای ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاقە کە خوایەکی تاك
و تەنهایە ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمەش فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی ئەوین ﴿١٣٣﴾ ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾ ئەو
پێغەمبەرانە دەستەیەك بوون تێپەڕین ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ﴾ هەرچییان کرد بۆ خۆیانیان
کردووە (ئێوەش) هەرچی بکەن بۆ خۆتانی دەکەن ﴿وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە ئێوە بەرپرسیار
نین لە کردەوەی ئەوان ﴿١٣٤﴾

﴿وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا﴾ (جوولەکە و گاوورەکان) ووتیان (بەموسڵمانەکان) ببن
بە جوولەکە یان بە گاوور تابکەونە سەر ڕێگای ڕاست ﴿قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ بڵێ بەڵکو
پەیڕەویی ئایینی پاکی ئیبراهیم دەکەین ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ کەلە هاوبەش پەیداکەران نەبووە ﴿١٣٥﴾
﴿قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ بڵێن (ئەی موسڵمانینە) باوەڕمان هێنایە خوا و ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا﴾ بەو قورئانەی
کەبۆخۆمان نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ﴾ وە بەو نامەیەی کە
نێرراوە بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی یەعقوب ﴿وَمَا أُوتِيَ مُوسَى وَعِيسَى﴾
وەبەوەی کەدراوە بە مووسا و عیسا ﴿وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ﴾ وەبەوەی کە دراوە بەهەموو پێغەمبەران
لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ﴾ جیاوازی ناکەین لە نێوان هیچ کامێکیاندا
﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خواین ﴿١٣٦﴾ ﴿فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ﴾
ئەمجا ئەگەر باوەڕیان هێنا بەو شێوەیەی کە ئێوە باوەڕتان پێ هێناوە ﴿فَقَدِ اهْتَدَوْا﴾ ئەوا بێگومان
ڕێی ڕاستیان دۆزیوەتەوە ﴿وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ﴾ وە ئەگەر پشتیان هەڵکرد ئەوا ئەوان بە
درۆ بەرەکیی دان ﴿فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا ئاگاداری تۆ ئەکات لەوان ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە
هەر خوایە بیسەری زانا ﴿١٣٧﴾ ﴿صِبْغَةَ اللَّهِ﴾ دەستبگرن بەو ئاینەی خوداوە کەفیترەتی پاکی ئێوەی
لەسەر خەلقکردوە ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً﴾ بێگومان هیچ فیترەتێکی بەوجۆرە پاک نیە (کەواتە
چاک دەستی پێوە بگرن) ﴿وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ﴾ وە ئێمەش پەرستن و عیبادەت هەر بۆ ئەو دەکەین
﴿١٣٨﴾ ﴿قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ﴾ بڵێ ئایا دەمەقاڵێ و دەمەوەریمان لەگەڵ ئەکەن لەکاری خوا ﴿وَهُوَ رَبُّنَا
وَرَبُّكُمْ﴾ لە کاتێکدا ئەو پەروەردگاری ئێمە و ئێوەشە ﴿وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ﴾ وە کردەوەی
خۆمان بۆخۆمانە و کردەوەی خۆتان بۆ خۆتانە ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ﴾ وە ئێمە تەنها بەدڵسۆزی
بەندایەتی خوا دەکەین ﴿١٣٩﴾ ﴿أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ﴾ یاخود ئێوە ئەڵێن ئیبراهیم و ئیسماعیل
﴿وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ﴾ و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی یەعقوب ﴿كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى﴾
جوولەکە یا گاوور بوون؟ ﴿قُلْ أَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ﴾ بڵێ ئایا ئێوە زاناترن یا خوا؟! ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ﴾
کێ ستەمکارترە ﴿مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ لەو کەسەی کە شایەتیەکی لەخواوە وەرگرتبێ و
بیشارێتەوە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ خودا بێ ئاگا نیە لەوەی کە ئێوە دەیکەن ﴿١٤٠﴾ ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾
ئەو پێغەمبەرانە دەستەیەک بوون تێپەڕین و ڕۆشتن ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ﴾ هەرچی یان
کرد بۆ خۆیان کرد، وە ئێوەش هەرچی بکەن بۆ خۆتانی دەکەن ﴿وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە
ئێوە بەرپرسیار نین لە کردەوەی ئەوان ﴿١٤١﴾

﴿سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ﴾ هەندێ نەزان و گێل وەکو لەخەڵك دەڵێن ﴿مَا وَلَّاهُمْ عَن قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا﴾ چی موسڵمانەکانی وەرگێڕا لەو ڕووگەیان کەجاران لەسەری بوون ﴿قُل لِّلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ﴾ بڵێ ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا هەمووی موڵکی خوایە ﴿يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ کێ ی بوێ ڕێنموویی دەکات بۆ ڕێبازی ڕاست (١٤٢) ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا﴾ هەروەها کردمانن بە گەلێکی میانڕەو مامناوەند(ی هەڵبژاردە) ﴿لِّتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾ تابە شاهید و چاودێر بەسەر خەڵکەوە، و پێغەمبەریش ﷺ شاهید و چاودێر بێت بەسەر ئێوەوە ﴿وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنتَ عَلَيْهَا﴾ ئەو ڕووگەیەی کەجاران لەسەری بوویت نەمانگێڕا (بەڕووگەو لەپاشان گۆڕیمان بەکەعبە) ﴿إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يَتَّبِعُ الرَّسُولَ﴾ تەنها بۆ ئەوەی دەربکەوێت کێ شوێن پێغەمبەر ﷺ دەکەوێت (وەجیادەبێتەوە) ﴿مِمَّن يَنقَلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ لەوانەی کەپاشگەز دەبنەوە ﴿وَإِن كَانَتْ لَكَبِيرَةً﴾ وە بەڕاستی (ئەم گۆڕینە) کارێکی زۆر گەورەو گران بوو ﴿إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ﴾ مەگەر لای ئەوانەی کەخوا ڕێنموویی کردوون ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ﴾ وەخوای گەورە بڕوا(و نوێژەکانی جاران)تانی بەفیڕۆ نەداوە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خەڵکیدا ﴿لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ دڵسۆزی میهرەبانە (١٤٣) ﴿قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ﴾ بەڕاستی ئێمە گەڕانی ڕوخسارت ڕووبەئاسمان دەبینین ﴿فَلَنُوَلِّيَنَّكَ﴾ ئەوی سوێند بەخوا ڕووت دەکەینە ﴿قِبْلَةً تَرْضَاهَا﴾ ڕووگەیەك کەبەسەندت بێ و ڕازی بیت پێی ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ ئیتر ڕووت وەرچەرخێنە بەرەو لای کەعبە (مسجد الحرام) ﴿وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ﴾ ئێوەش ئەی موسڵمانان لەهەر لایەك بوون ﴿فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ﴾ (لەنوێژدا) ڕووتان بکەنە ئەوێ بەرەو (مسجد الحرام) ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی پەڕاویان پێدراوە ﴿لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ چاك ئەزانن کەئەمە شتێکی ڕاستە لە پەروەردگاریانەوە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ وە خودا بێ ئاگا نی یە لەوەی کەدەیکەن (١٤٤) ﴿وَلَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ﴾ سوێند بێت ئەگەر هەرچی بەڵگەو نیشانە هەیە بی هێنیتەوە بۆ ئەم خاوەن نامە وپەڕاوانە ﴿مَّا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ﴾ دوای ڕووگەی تۆ ناکەوون ﴿وَمَا أَنتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ﴾ وە تۆش دوای ڕووگەی ئەوان ناکەویت ﴿وَمَا بَعْضُهُم بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ﴾ وە ئەوان دوای ڕووگەی یەکتری ناکەوون ﴿وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم﴾ سوێند بێت ئەگەر تۆ دوای ئارەزووەکانی ئەوان بکەویت ﴿مِّن بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ دوای ئەو زانینەی کە (بەسرووش) بۆت هاتووە ﴿إِنَّكَ إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە تۆ لەستەمکاران دەبیت (١٤٥)

﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەی کە پەڕاومان پێ داوون ﴿يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ دەناسن وەك چۆن كوڕەكانی خۆیان دەناسن ﴿وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ﴾ بێگومان کۆمەڵێك لەوان (لە ئەهلی كتاب) ﴿لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ﴾ ئەو ڕاستی یە دەشارنەوە ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ لە كاتێكدا ئەوان دەزانن (موحەممەد ﷺ پێغەمبەرە) (١٤٦) ﴿الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ﴾ ڕاست ئەوەیە (كە بۆت هاتووە) لەپەروەردگارتەوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ كەواتە لە گومانداران مەبە (١٤٧) ﴿وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ﴾ وە هەموو كەلێك ڕووگەیەكی هەیە ﴿هُوَ مُوَلِّيهَا﴾ كە ڕووی تێ دەكات ﴿فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ﴾ دەی دەست پێشكەری بكەن لە كردەوە چاكەكاندا ﴿أَيْنَ مَا تَكُونُوا﴾ لە هەر كوێ بن ﴿يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا﴾ خودا هەمووتان كۆدەكاتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتە بەسەر هەموو شتێكدا (١٤٨) ﴿وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ﴾ لەهەر كوێ چوویتە دەرەوە (بەسەفەر) ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ ڕووت وەرگێڕە بۆ لای كەعبەی پیرۆز ﴿وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ﴾ وە ئەم ڕووكردنە ڕاستە و لە پەروەردگارتەوەیە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە خودا بێ ئاگا نیە لەوەی كە دەیكەن (١٤٩) ﴿وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ﴾ لەهەر كوێ چوویتە دەرێ ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ (لەكاتی نوێژكردندا) ڕووت وەربگێڕە بۆ لای كەعبەی پیرۆز ﴿وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ﴾ وە ئێوەش (ئەی موسڵمانینە) لەهەر كوێ بوون ﴿فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ﴾ ڕوو وەرگێڕن بۆلای ئەو (كەعبە) ﴿لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ﴾ تا بیانووی خەڵكتان بەدەستەوە نەبێ ﴿إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ﴾ مەگەر ستەمكارەكانیان ﴿فَلَا تَخْشَوْهُمْ﴾ جا لێیان مەترسن ﴿وَاخْشَوْنِي﴾ و لە من بترسن ﴿وَلِأُتِمَّ نِعْمَتِي عَلَيْكُمْ﴾ بۆ ئەوەی بەخششی خۆمتان بەتەواوی بەسەردا بڕژێنم ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ وە بەڵكو ڕێبازی ڕاست بگرن (١٥٠) ﴿كَمَا أَرْسَلْنَا﴾ وەك ڕەوانەمان كرد ﴿فِيكُمْ﴾ لە ناوتاندا ﴿رَسُولًا مِنْكُمْ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆتان ﴿يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا﴾ كە ئایەتەكانی ئێمەتان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ﴾ وە دڵ ودەروونتان پاكتان بكاتەوە وە فێرتان كات ﴿الْكِتَابَ﴾ فێری قورئان ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ وە فێری دانایی (فەرموودەی خۆی) ﴿وَيُعَلِّمُكُمْ﴾ وە فێرتان كات ﴿مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ﴾ ئەو شتانەی كە نەتان دەزانی (١٥١) ﴿فَاذْكُرُونِي﴾ كەواتە یادم بكەن ﴿أَذْكُرْكُمْ﴾ منیش یادتان بكەم و لەبیرتان نەكەم ﴿وَاشْكُرُوا لِي﴾ وە سوپاسم بكەن ﴿وَلَا تَكْفُرُونِ﴾ بێ بەران و ناسوپاسیم مەكەن (١٥٢) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو كەسانەی كە بڕواتان هێناوە ﴿اسْتَعِينُوا﴾ پشت ببەستن ﴿بِالصَّبْرِ﴾ بەخۆڕاگرتن ﴿وَالصَّلَاةِ﴾ و نوێژ (كردن) ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خۆڕاگرانە (١٥٣)

﴿وَلَا تَقُولُوا﴾ هەرگیز مەڵێن ﴿لِمَنْ يُقْتَلُ﴾ بەو کەسانەی دەکوژرێن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوادا
﴿أَمْوَاتٌ﴾ مردوون ﴿بَلْ أَحْيَاءٌ﴾ بەڵکو زیندوون ﴿وَلَٰكِن لَّا تَشْعُرُونَ﴾ بەڵام ئێوە هەستی پێ ناکەن
(١٥٤) ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُم﴾ سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە ﴿بِشَيْءٍ﴾ بە هەندێك ﴿مِّنَ الْخَوْفِ﴾ لەترس
﴿وَالْجُوعِ﴾ و برسێتی ﴿وَنَقْصٍ﴾ و کەم بوونی ﴿مِّنَ الْأَمْوَالِ﴾ ماڵ و دارایی ﴿وَالْأَنفُسِ﴾ و خەڵکی (کەس
وکارتان) ﴿وَالثَّمَرَاتِ﴾ و بەروبووم ﴿وَبَشِّرِ﴾ جا مژدە بدە ﴿الصَّابِرِينَ﴾ بەخۆڕاگران (١٥٥) ﴿الَّذِينَ﴾ ئەو بەی
﴿إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ﴾ کە لەگەڵ دووچاری سەختی و بەڵامەتی وناخۆشییەك بوون ﴿قَالُوا﴾ دەڵێن
﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ ئێمە هەر هی خواین و هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێینەوە (١٥٦) ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەو نە
﴿عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ﴾ درود و بەزەیی بەسەر ئەواندا دەبارێت لە لایەن پەروەردگاریانەوە
﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ﴾ و ئەوانە ئەو کەسانەن هیدایەتیان وەرگرتووە (١٥٧) ﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ﴾
بەڕاستی صەفا و مەروە ﴿مِن شَعَائِرِ اللَّهِ﴾ لەدروشمەکانی (دینی) خوان ﴿فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ﴾ جا هەر کەسێك
حەجی ماڵی خوای کرد ﴿أَوِ اعْتَمَرَ﴾ یا عومرەی کرد ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ﴾ هیچ خراپە و تاوانی ناگات ﴿أَن
يَطَّوَّفَ بِهِمَا﴾ کە هاتوچوو سەعی بیان سەفاو مەروە بکات ﴿وَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا﴾ وەهەر کەسێك بەئارەزووی
خۆی چاکەیەکی کرد ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خودا سوپاسگوزارێکی زانایە (١٥٨)
﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَكْتُمُونَ﴾ دەیشارنەوە ﴿مَا أَنزَلْنَا﴾ ئەوەی کە ناردوومانەتە خوارەوە
﴿مِنَ الْبَيِّنَاتِ﴾ لە ئایەتانی ڕۆشن و ﴿وَالْهُدَىٰ﴾ ڕێنمایی ﴿مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ﴾ دوای ئەوەی کە ڕوونمان
کردەوەوە ﴿لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە نامە(ی تەورات و ئینجیل)دا ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەو بە
﴿يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ﴾ خودا نەفرەتیان لێ دەکات ﴿وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ﴾ وە نەفرەتکەرانیش نەفرەتیان لێ دەکەن
(١٥٩) ﴿إِلَّا الَّذِينَ﴾ مەگەر ئەوانەی ﴿تَابُوا﴾ کە پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وە کردەوەی چاکیان
کردیی و ﴿وَبَيَّنُوا﴾ (ئەوەی شاردبوویانەوە) ئاشکرایان کردیی ﴿فَأُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿أَتُوبُ عَلَيْهِمْ﴾
پەشیمانیان لێ گیرادەکەم ﴿وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ وە هەر منم گیراکەری میهرەبان (١٦٠) ﴿إِنَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿وَمَاتُوا﴾ و مردوون ﴿وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ و بێ بڕوا بوون
﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ﴾ لەسەریانە نەفرەتی خوا ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ و فریشتەکان ﴿وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾
خەڵکی بەتێکڕایی (١٦١) ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تییدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ﴾ سزایان
لەسەر سووك ناکرێتەوە ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وە دوانا خرێن لەسزا (١٦٢) ﴿وَإِلَٰهُكُمْ﴾ پەرستراوی ئێوە
﴿إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ پەرستراوێکی تاك و تەنهایە ﴿لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بەدەب ئەو
نەبێت ﴿الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ﴾ کە بەخشندەی میهرەبانە (١٦٣)

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ﴾ بەڕاستی هەیە لە دروست کردنی ﴿السَّمَاوَاتِ﴾ ئاسمانەکان ﴿وَالْأَرْضِ﴾ وزەوی ﴿وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ و جیاوازی شەووڕۆژ (لە کورتی و درێژی) ﴿وَالْفُلْكِ الَّتِي﴾ وئەو کەشتیانەی ﴿تَجْرِي فِي الْبَحْرِ﴾ کەدێن ودەچن لەناو دەریادا ﴿بِمَا يَنفَعُ النَّاسَ﴾ بەوشتانە کەقازانج دەگەیەن بەخەڵکی ﴿وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وە ئەوەی کە خوا لەئاسمانەوە باراندی ﴿مِن مَّاءٍ﴾ لە ئاو (باران) ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ﴾ پاشان زەوی پێ زیندوو کردەوە (پێ بووژاندەوە) ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ پاش مردنی ﴿وَبَثَّ﴾ وە بڵاوی کردەوە ﴿فِيهَا﴾ تیایدا ﴿مِن كُلِّ دَابَّةٍ﴾ لەهەموو جۆرە زیندەوەرێک ﴿وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ﴾ وە گێڕانی بایەکان (بە هەموو لایەکدا) ﴿وَالسَّحَابِ﴾ وە ئەو هەورانەی ﴿الْمُسَخَّرِ﴾ رام کراون ﴿بَيْنَ السَّمَاءِ﴾ لەناوەندی ئاسمان ﴿وَالْأَرْضِ﴾ و زەویدا ﴿لَآيَاتٍ﴾ چەند بەڵگەی ﴿لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ کەسانێک کە تێبگەن ﴿١٦٤﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن﴾ وە کەسانی وا هەیە لە خەڵکی ﴿يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا﴾ کەهاوبەشی زۆر بۆ خوا پەیدا دەکەن ﴿يُحِبُّونَهُمْ﴾ خۆشیان دەوێن ﴿كَحُبِّ اللَّهِ﴾ وەك خۆشەویستی (ئیمانداران بۆ) خوا ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ﴾ بەڵام ئەوانەی بڕوایان هێناوە زۆر زیاتر خوایان خۆش دەوێت ﴿وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەگەر ببینن ئەوانەی ستەمیان کردوە (بە هاوبەشی پەیدا کردن بۆ خوا) ﴿إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ﴾ کاتێک کە چاویان دەکەوێت بەسزا(ی خوا دەزانن) ﴿أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ کە هەرچی دەسەڵات هەیە هەمووی بۆ خوایە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ﴾ وە بێگومان سزای خوا زۆر سەختە ﴿١٦٥﴾ ﴿إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا﴾ کاتێک کە ئەو کەسانەی خەڵک شوێنیان کەوتبون لە دونیادا (واتە سەرۆکە گومڕاکەرەکان) بەخۆ هەڵتەکێن ﴿مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا﴾ لەوانەی (لە دونیادا) دوایان کەوتبوون ﴿وَرَأَوُا الْعَذَابَ﴾ وە سزای (دۆزەخیان بەچاوی خۆیان) بینی ﴿وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ﴾ وە هەموو پەیوەندی بەکیان بچڕایەوە ﴿١٦٦﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا﴾ وە ئەوانەی کە دوایان کەوتبوون وتیان ﴿لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً﴾ خۆزگە ئێمە بگەڕاینایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ﴾ تا بەخۆمان لێ هەڵتەکاندایە ﴿كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا﴾ هەر وەك (ئەوان) چۆن بەخۆیان لەئێمە هەڵتەکاند ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە ﴿يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ﴾ خوا کردەوەکانیان پیشان ئەدات ﴿حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ﴾ ئەبێکەت بەداخ لەسەر دڵیان ﴿وَمَا هُم بِخَارِجِينَ﴾ وە ئەوان دەرچوویان نی یە ﴿مِنَ النَّارِ﴾ لە ئاگر ﴿١٦٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿كُلُوا﴾ بخۆن ﴿مِمَّا فِي الْأَرْضِ﴾ لەوەی کە لە زەویدا ﴿حَلَالًا﴾ بەحەڵاڵی و ﴿طَيِّبًا﴾ پاکی ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ وە دوای هەنگاوەکانی شەیتان مەکەوون ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی شەیتان دوژمنێکی ئاشکراتانە ﴿١٦٨﴾ ﴿إِنَّمَا يَأْمُرُكُم﴾ بەڕاستی (شەیتان) فەرمانتان پێ دەدات ﴿بِالسُّوءِ﴾ بەتاوان ﴿وَالْفَحْشَاءِ﴾ و خراپە ﴿وَأَن تَقُولُوا﴾ لەگەڵ هەڵبەستنی شتی وا ﴿عَلَى اللَّهِ﴾ بەدەم خواوە ﴿مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ کە نازانن ﴿١٦٩﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ کاتێک پێیان بوترێت ﴿اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ شوێنی ئەو (قورئان)ە بکەون کە خوا ناردوویەتە خوارەوە ﴿قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ﴾ دەڵێن نەخێر بەڵکو شوێنی ئەوە دەکەوین ﴿مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ کە باوو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ﴾ ئەگەر چی باوو باپیرانیشیان ﴿لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا﴾ هیچ تێ نەگەیشتبن ﴿وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ و گومڕا بووبن (ڕێنمایش وەرنەگرن) ﴿١٧٠﴾ ﴿وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە نموونەی ئەوانەی بێ بڕوابوونە ﴿كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ﴾ وەك یەکێک وایە کە دەنگ لە ئاژەڵێک بکات ﴿بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً﴾ تەنیا دەنگ و هاوارەکە نەبێ هیچ نابیستێ ﴿صُمٌّ﴾ ئەمانە کەڕن ﴿بُكْمٌ﴾ لاڵن (لە وتنی قسەی دروست) ﴿عُمْيٌ﴾ کوێرن (لە بینینی ڕێی ڕاست) ﴿فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ بۆیە تێ ناگەن و ژیر نین ﴿١٧١﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُلُوا﴾ بخۆن ﴿مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ لەو خواردەمەنییە پاکانەی کردوومانە بەڕۆزیتان ﴿وَاشْكُرُوا لِلَّهِ﴾ وە سوپاسی خوا بکەن ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەر ئەو دەپەرستن ﴿١٧٢﴾ ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ﴾ ئەوەی (کە خوا) قەدەغەی کردووە لێتان تەنها ﴿الْمَيْتَةَ﴾ مردارەوە بوو ﴿وَالدَّمَ﴾ و خوێن (ی ڕژاو) ﴿وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ﴾ و گۆشتی بەراز ﴿وَمَا أُهِلَّ بِهِ﴾ و ئەوەی کە سەر بڕابێ ﴿لِغَيْرِ اللَّهِ﴾ (بەناوی) غەیری خواوە ﴿فَمَنِ اضْطُرَّ﴾ ئەمجا هەر کەسێک ناچار بوو (بە خواردنی یەکێک لەمانە) ﴿غَيْرَ بَاغٍ﴾ نەبێ یاخی بووبێ ﴿وَلَا عَادٍ﴾ و دەرچووبێ لەسنوور ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکی لەسەر نییە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿١٧٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بێگومان ئەوانەی ئەو ئایەتانە دەشارنەوە کە خودا ناردوویەتە خوارەوە ﴿مِنَ الْكِتَابِ﴾ لە تەورات ﴿وَيَشْتَرُونَ﴾ و دەیگۆڕنەوە ﴿بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بە نرخێکی کەم ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ﴾ ئاگر نەبێت هیچی تر ناچێتە سکیانەوە ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە خوا لەڕۆژی دوایی دا قسەیان لەگەڵ ناکات ﴿وَلَا يُزَكِّيهِمْ﴾ و پاکیان ناکاتەوە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و سزای سەختیان دەبێت ﴿١٧٤﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ﴾ ئا ئەوانە کەسانێکن کە گومڕاییان کڕی ﴿بِالْهُدَىٰ﴾ بەڕێنموویی ﴿وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ﴾ وە سزا (یان کڕی) بەلێ خۆشبوون ﴿فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ﴾ ئای چەند خۆڕاگرن لەسەر ئاگر ﴿١٧٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ ئەمە (هەمووی) بەهۆی ئەوەوەیە کە خوا کتێبە (پیرۆزە) کانی ناردووە خوارەوە بەڕاستی ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا﴾ وە بێگومان ئەوانەی دووبەرەکیان تێکەوت ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە قورئاندا ﴿لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لە دووبەرەکیەکی (وادا) کە دوورن (لەیەك کەوتن) ﴿١٧٦﴾

﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ﴾ چاکە ئەوە نی یە کەڕوو بکەنە ﴿قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾ بەرەو ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا ﴿وَلَكِنَّ الْبِرَّ﴾ بەڵکو چاکە ئەوەیە ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ کە مرۆڤ بڕوای بێ بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ وە بە فریشتەکان ﴿وَالْكِتَابِ﴾ وە بە کتێبەکان ﴿وَالنَّبِيِّينَ﴾ وە بە پێغەمبەران ﴿وَآتَى الْمَالَ﴾ وە دارایی خۆی ببەخشێ ﴿عَلَى حُبِّهِ﴾ لەگەڵ ئەوەی کەخۆشی دەوێت ﴿ذَوِي الْقُرْبَى﴾ بەخزمان ﴿وَالْيَتَامَى﴾ و بە هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينَ﴾ وبەبێ دەرامەتان (هەژاران) ﴿وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ وبەرێبوارانی کەم دەست ﴿وَالسَّائِلِينَ﴾ وبەسواڵکەران ﴿وَفِي الرِّقَابِ﴾ وبەڕێی ئازاد کردنی کۆیلەکاندا ﴿وَأَقَامَ الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژی بەچاکی کردبێت ﴿وَآتَى الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتی دابێت ﴿وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ﴾ و بەپەیمان بەجێ هێنەران ﴿إِذَا عَاهَدُوا﴾ کاتێک کەپەیمانیان دەبەست ﴿وَالصَّابِرِينَ﴾ و خۆڕاگران ﴿فِي الْبَأْسَاءِ﴾ لەکاتی تەنگدەستی ﴿وَالضَّرَّاءِ﴾ و بەخۆشی ﴿وَحِينَ الْبَأْسِ﴾ و بەکاتی جەنگدا ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ ئا ئەوانەن کەڕاستیان کرد ﴿وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن پارێزکاران ﴿١٧٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ﴾ پێویست کراوە لەسەرتان تۆڵە سەندنەوە ﴿فِي الْقَتْلَى﴾ لە کوژراواندا (بەیەکسانی) ﴿الْحُرُّ بِالْحُرِّ﴾ کەسی ئازاد بە کەسی ئازاد ﴿وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ﴾ و بەندەش بە بەندە ﴿وَالْأُنْثَى بِالْأُنْثَى﴾ و ژن بە ژن (مێیە بە مێیە) ﴿فَمَنْ عُفِيَ لَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێک بەخشرا ﴿مِنْ أَخِيهِ﴾ لەلایەن برایەکی دینی یەوە ﴿شَيْءٌ﴾ بە بەشێک (لە خوێنەکە) ﴿فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ﴾ ئەبێ (خزمەکانی تر) پەیڕەوی بکەن بەباشی ﴿وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ﴾ (بکوژیش) بەچاکی خوێنەکە بدات ﴿ذَلِكَ تَخْفِيفٌ﴾ ئەمە سووککردنە ﴿مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ﴾ لەپەروەردگارتانەوە و میهرەبانی یە ﴿فَمَنِ اعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ﴾ ئەمجا هەر کەسێک دوای ئەمە دەست درێژی کرد ﴿فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بۆئەو هەیە سزای بەئێش (بەئازار) ﴿١٧٨﴾ ﴿وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ﴾ لە کوشتنەوە و تۆڵەسەندنەوەدا ژیان بۆ ئێوە هەیە ﴿يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئەی هۆشمەندان ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆتان بپارێزن ﴿١٧٩﴾ ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمْ﴾ پێویست کراوە لەسەرتان ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ کاتێک یەکێکتان لەسەرەمەرگدا بوو ﴿إِنْ تَرَكَ خَيْرًا﴾ ئەگەر ماڵی لەپاش بەجێ ما ﴿الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ﴾ وەسیەتکردن بەباشی بۆ دایک و باوک ﴿وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ و خزمان (یەک کە میراتیان بەرنەکەوێ) بەجوانی و وەکو یەکی ٤ ﴿حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ﴾ پێویست کراوە لەسەر پارێزکاران ﴿١٨٠﴾ ﴿فَمَنْ بَدَّلَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێک وەسیەتەکەی گۆڕی ﴿بَعْدَمَا سَمِعَهُ﴾ دوای بیستنی ﴿فَإِنَّمَا إِثْمُهُ﴾ ئەوە گوناهی (تاوانی) ﴿عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ﴾ هەر لە ملی ئەو کەسانەدایە کە دەیگۆڕن ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خواش بیسەری زانایە ﴿١٨١﴾

﴿فَمَنْ خَافَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك ترسا ﴿مِن مُّوصٍ﴾ لە وەسیەتکار ﴿جَنَفًا أَوْ إِثْمًا﴾ کە هەڵە یان گوناهێك بکات ﴿فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ﴾ جا (ئەو کەسە) میراتگرانی پێك بێنێ ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکی لەسەر نی یە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خودا لێخۆشبوو بەبەزەیی یە ﴿١٨٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ﴾ ڕۆژووتان لەسەر نووسراوە و فەرزکراوە ﴿كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ هەروەك چۆن فەرز کراوە لەسەر ئەو ئوممەتانەی لەپێش ئێوەدا بوون ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی خۆتان بپارێزن لەخودا ترسن ﴿١٨٣﴾ ﴿أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ﴾ (ڕۆژووتان لەسەر فەرز کرا) چەند ڕۆژێکی دیاری کراوی ژمێراوە ﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا﴾ جا هەر کەسێك لە ئێوە نەخۆش بوو ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لە سەفەردا بوو (وە بە ڕۆژوو نەبوو) ﴿فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ ئەوە پێویستە بە ئەندازەی ئەو ڕۆژانەی (بە ڕۆژوو نەبووە) قەرای بکاتەوە لە ڕۆژانی تردا ﴿وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ﴾ وە پێویستە لەسەر ئەوانە کە زۆر بە ناڕەحەتی ئەتوانن بە ڕۆژوو بن (و بە ڕۆژوو نابن) ﴿فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ﴾ بریتی (یان لەسەرە)، کە خۆراکی هەژارێکە ﴿فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا﴾ ئەمجا هەر کەسێك زۆرتر بریتی بدات ئەوە باشترە بۆی ﴿وَأَن تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ و ئەگەر بە ڕۆژوو بن بۆ خۆتان باشترە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن ﴿١٨٤﴾ ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ﴾ مانگی ڕەمەزان مانگێکە قورئانی تێدا نێردراوەتە خوارەوە ﴿هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ﴾ بە ڕێنما بۆ خەڵکی وە بەڵگە گەلێکی ڕۆشن ﴿مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ﴾ بۆ ڕێنموویی و جیاکردنەوە(ی دروست و نادروست) ﴿فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهْرَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك لە ئێوە مانگی ڕەمەزانی بینی ﴿فَلْيَصُمْهُ﴾ با بە ڕۆژوو بێت ﴿وَمَن كَانَ مَرِيضًا﴾ وە هەر کەسێك نەخۆش بوو ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ لە سەفەردا بوو ﴿فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ با بە ئەندازەی ئەو ڕۆژانە قەرای بکاتەوە لە چەند ڕۆژێکی تردا ﴿يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ﴾ خوا ئاسانی ئەوێ بۆ ئێوە ﴿وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ﴾ وە گرانی ناوێت بۆتان ﴿وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ﴾ (قەرای ڕەمەزانتان لەسەر دانرا) تا مانگەکە (بگرن) بە تەواوی ﴿وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ﴾ وە بە گەورە ناوی خوا بەرن لەسەر ئەو ڕێنموویی یەی کە کردوونی ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە تا سوپاسی (خوا) بکەن ﴿١٨٥﴾ ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي﴾ هەر کاتێك بەندەکانی من پرسیاریان لێ کردیت دەربارەی من ﴿فَإِنِّي قَرِيبٌ﴾ ئەوا بێگومان من لێیانەوە نزیکم ﴿أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ﴾ گیرا دەکەم نزای نزاکاران ﴿إِذَا دَعَانِ﴾ هەر کاتێك هاوار و نزام لێ بکەن ﴿فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي﴾ دەی با ئەوانیش بەدەنگ منەوە بێن ﴿وَلْيُؤْمِنُوا بِي﴾ وە بڕوام پێ بهێنن ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێی ڕاست بدۆزنەوە ﴿١٨٦﴾

﴿أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ﴾ ڕێیان پێ دراوە لەشەوانی ڕۆژوو(ی ڕەمەزان)دا ﴿الرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ﴾ کە بچنە لای ژنەکانتان ﴿هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ﴾ ئەوان بۆ ئێوە پۆشاکن ﴿وَأَنتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ﴾ وە ئێوەش بۆ ئەوان پۆشاکن ﴿عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَخْتَانُونَ أَنفُسَكُمْ﴾ خوا دەیزانی کە ئێوە ناپاکیتان لەخۆتان دەکرد ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ بۆیە پەشیمانی لێ گیرا کردن ﴿وَعَفَا عَنكُمْ﴾ وە لێتان خۆش بوو ﴿فَالْآنَ بَاشِرُوهُنَّ﴾ ئیتر لەئێستاوە (بە شەو) بچنە لایان ﴿وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ وە بە دڵ بخوازن ئەوەی کە خوا بۆی نووسیوون (لە منداڵ) ﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا﴾ وە بخۆن و بخۆنەوە ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ﴾ هەتا بۆتان جیا دەبێتەوە ﴿الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ﴾ ڕشتەی سپی (ڕۆژ) ﴿مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ﴾ لە ڕشتەی ڕەشی (شەو) ﴿مِنَ الْفَجْرِ﴾ لەشەبەقدا ﴿ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ﴾ لەپاشان ڕۆژووەکەتان تەواو بکەن تا شەوی درابی ﴿وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ﴾ وە مەچنە لای ژنەکانتان ﴿وَأَنتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ﴾ لە کاتێکدا کە لە مزگەوتدا مابنەوە بۆ خواپەرستی ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە سنوورەکانی خودان و ﴿فَلَا تَقْرَبُوهَا﴾ نزیکیان مەکەونەوە ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ﴾ ئاوا خوا باسی فەرمانی خۆی دەکات بۆ خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ تا خۆیان بپارێزن ﴿١٨٧﴾ ﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ﴾ ماڵی یەکتری مەخۆن لەناو خۆتاندا بە ناڕەوا ﴿وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ﴾ وە بە (بەرتیل) مەیدەن بە کاربەدەستان و فەرمانداران ﴿لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ﴾ بۆ ئەوەی بەشێک لەماڵی خەڵکی بخۆن بە گوناه ﴿وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوەش دەزانن ﴿١٨٨﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهِلَّةِ﴾ پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی نوێ بوونەوەی مانگە نوێکان ﴿قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ﴾ بڵێ ئەمانە نیشانەی کاتەکانن بۆ خەڵکی و بۆ حەج ﴿وَلَيْسَ الْبِرُّ﴾ وە چاکە ئەوە نییە ﴿بِأَن تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِن ظُهُورِهَا﴾ کە لەپشتی ماڵ و خانووەکانەوە بچنە ژوورەوە ﴿وَلَٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَىٰ﴾ بەڵکو چاکە ئەوەیە ئەو کەسە پارێزگار و لە خوا ترس بێت ﴿وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا﴾ وە بچنە ماڵەکان لە دەرگاکانیەوە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ وە لە خوا بترسن تا ڕزگار ببن ﴿١٨٩﴾ ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جەنگ بکەن لە ڕێی خوادا ﴿الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ﴾ لەگەڵ ئەوانەی جەنگتان لەگەڵدا دەکەن ﴿وَلَا تَعْتَدُوا﴾ وە دەست درێژی مەکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ بەڕاستی خودا دەست درێژی کەرانی خۆش ناوێت ﴿١٩٠﴾

﴿وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ﴾ بیان کوژن (کافران) لەهەر شوێنێ دەستتان کەوتن و زاڵ بوون بەسەریاندا ﴿وَأَخْرِجُوهُم﴾ وە دەریان بکەن ﴿مِّنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ﴾ لەو شوێنانەی کە ئێوەیان لێ دەر کردوە ﴿وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ﴾ لادان لە ڕێی یەکتاپەرستی خوای گەورە لە خەڵك کوشتن سەخت و گەورەترە ﴿وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ﴾ جەنگیان لەگەڵ مەکەن ﴿عِندَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لەلای مزگەوتی کەعبەدا ﴿حَتَّىٰ يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ﴾ تا ئەوان لەوێدا بەجەنگی لەگەڵتان دا ﴿فَإِن قَاتَلُوكُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر جەنگیان لەگەڵتاندا ﴿فَاقْتُلُوهُمْ﴾ ئێوەش بجەنگن لەگەڵیاندا ﴿كَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ ئەمە بەتۆڵەی بێ بڕوایان (١٩١) ﴿فَإِنِ انتَهَوْا﴾ بەڵام ئەگەر دەستیان هەڵگرت (لەجەنگ) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە خوای گەورە لێخۆشبوو میهرەبانە (١٩٢) ﴿وَقَاتِلُوهُمْ﴾ جەنگیان لەگەڵ بکەن ﴿حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ تا دوژمنایەتی بۆ ئایین وەهاوەڵ بڕیاردان نەمێنی ﴿وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ﴾ وە ئایین و ملکەچی هەر بۆ خوا دەبێت ﴿فَإِنِ انتَهَوْا﴾ ئەمجا ئەگەر دەستیان هەڵگرت ﴿فَلَا عُدْوَانَ﴾ ئیتر دەستدرێژی نییە ﴿إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ مەگەر لەسەر ستەمکاران نەبێت (١٩٣) ﴿الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ﴾ ڕێزی مانگی حەرام بەرانبەر بەڕێزگرتنی ئەوانە بۆ مانگی حەرام دەبێت ﴿وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ﴾ شکاندنی هەر ڕێزێکیش تۆڵەی هەیە ﴿فَمَنِ اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ جا هەر کەسێك دەست درێژی کردە سەرتان ﴿فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ﴾ ئێوەش دەست درێژی بکەنە سەری ﴿بِمِثْلِ مَا اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ بەوێنەی دەست درێژ کردنەکەی ئەو بۆ ئێوە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وە بزانن کەخوا ﴿مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ لەگەڵ پارێزکارانە (١٩٤) ﴿وَأَنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە دارایی خۆتان بەخت بکەن لە ڕێی خوادا ﴿وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ﴾ وە بەدەستی خۆتان خۆتان مەخەنە تیاچوونەوە ﴿وَأَحْسِنُوا﴾ وە چاکە بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا چاکەکارانی خۆش دەوێت (١٩٥) ﴿وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ﴾ حەج و عومرە (تان کە دەستت پێ کرد) تەنها بۆ خوا بە تەواوی بیکەن ﴿فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر هەر (قەدەغە کران) ﴿فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ﴾ ئەوەی چیتان بۆ هەڵسوڕا لەقوربانی (سەری بڕن) ﴿وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ﴾ وە سەرتان مەتاشن ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ﴾ تا قوربانیەکە دەگاتە جێی دیاری کراوی خۆی ﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا﴾ ئەمجا هەر کەسێك لە ئێوە نەخۆش بوو ﴿أَوْ بِهِ أَذًى مِّن رَّأْسِهِ﴾ یان ئازارێك لەسەریدا بوو ﴿فَفِدْيَةٌ مِّن صِيَامٍ﴾ (ئەگەر سەری تاشی) بژێتی پێك بهات کە ڕۆژوو (ی سێ ڕۆژە) ﴿أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ﴾ یان خێرێك یان قوربانیەك بکات ﴿فَإِذَا أَمِنتُمْ﴾ جا کاتێك دڵنیا بوون (ترس نەبوو) ﴿فَمَن تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی بەهرەمەند بوو بە بەجێهێنانی عومرە ﴿إِلَى الْحَجِّ﴾ تاکاتی حەج ﴿فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ﴾ ئەوەی چی بۆ هەڵسوڕا بە قوربانی (بیکات) ﴿فَمَن لَّمْ يَجِدْ﴾ وە ئەگەر یەکێك نەیبوو ﴿فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ﴾ با سێ ڕۆژ بەڕۆژوو بێت لە کاتی حەجدا ﴿وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ﴾ وە حەوت ڕۆژی تریش کاتێك گەڕانەوە ﴿تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ﴾ ئەمە دەبێتە دە ڕۆژی تەواو ﴿ذَٰلِكَ لِمَن لَّمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ ئەمە بۆ کەسێکە کە (حۆی) و کەس و کاری دانیشتووی دەوروبەری (مسجد الحرام) نەبێت ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ کە بەڕاستی خوا خاوەنی تۆڵە و سزای سەختە (١٩٦)

﴿الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ﴾ (کاتی) حەج لەچەند مانگێکی دیاری کراودایە ﴿فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ﴾
ئەمجا هەر کەسێك لەم مانگانەدا حەجی لەسەر خۆی پێویست کرد ﴿فَلَا رَفَثَ﴾ ئاێتر نەچێتە لای
ژن ﴿وَلَا فُسُوقَ﴾ وە بەدکاری نەکات ﴿وَلَا جِدَالَ﴾ وە دەمەقاڵە نەکات ﴿فِي الْحَجِّ﴾ لەحەجدا
﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەرچی بکەن لەچاکە ﴿يَعْلَمْهُ اللَّهُ﴾ خوا پێی دەزانێ ﴿وَتَزَوَّدُوا﴾ وە
توێشوو(ی پارێزکاری) و لەخواترسان هەڵبگرن ﴿فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ﴾ کەباشترین توێشوو
لەخواترسانە ﴿وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ وەلەمن بترسن ئەی هۆشمەندان (١٩٧) ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾
گوناهتان لەسەر نی یە ﴿أَن تَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ﴾ کەداوای رۆزی پەروەردگارتان بکەن
﴿فَإِذَا أَفَضْتُم مِّنْ عَرَفَاتٍ﴾ ئەمجا کاتێك بڵاوەتان لێکرد و گەڕانەوە لەعەرەفات ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾
یادی خوا بێنن ﴿عِندَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ﴾ لەلای (مشعر الحرام) دا ﴿وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ﴾
وەیادی خودا بکەن کە ڕێنموونی کردن ﴿وَإِن كُنتُم مِّن قَبْلِهِ لَمِنَ الضَّالِّينَ﴾ بە لەپێش ئەوەشا ئێوە
لە گومڕایان بوون (١٩٨) ﴿ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ﴾ لەپاشان بگەڕێنەوە بەو شوێنەی خەڵکی
لێ ی دەگەڕێتەوە ﴿وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ﴾ وەداوای لێ خۆشبوون بکەن لەخوا ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾
بێگومان خوا لێ خۆشبوو میهرەبانە (١٩٩) ﴿فَإِذَا قَضَيْتُم مَّنَاسِكَكُمْ﴾ ئەمجا کاتێك ئەرکی و جباتی
حەجتان تەواوکرد ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ یادی خوا بکەن ﴿كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ﴾ وەك ناوبردنتان بۆ
باوو باپیرانتان ﴿أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا﴾ یان زۆرتر لەناوی ئەوان ﴿فَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ﴾ ئەمجا هی وا هەیە
لەخەڵکی (هەر داوای دونیا دەکات و) دەڵێت ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا﴾ خوایە بماندەری لەدونیادا
﴿وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ﴾ وە (ئەوانە) هیچ بەشێکیان نی یە لەرۆژی دوایی دا (٢٠٠) ﴿وَمِنْهُم مَّن
يَقُولُ﴾ وەهی واش هەیە دەڵێت ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً﴾ خوایە هەم
لەدونیا و هەم لە ڕۆژی دواییدا خێر و خۆشیمان پێ بدە ﴿وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ وە بمان پارێزە لەسزای
ئاگر (٢٠١) ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿لَهُمْ نَصِيبٌ﴾ بەشێکیان هەیە ﴿مِّمَّا كَسَبُوا﴾ لەوەی کە کردوویانە
﴿وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ وە خوای گەورە زۆر خێرایە لە لێپرسینەوەدا (٢٠٢)

﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ ناوی خوا بەرن(الله اکبر بکەن) ﴿فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ﴾ لەچەند رۆژێکی دیاری کراودا ﴿فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ هەر کەسێك پەلە بکات لە دوو رۆژدا(هەرسێ جەمەرەکە بەردباران بکات) ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ گوناهی ناگات ﴿وَمَنْ تَأَخَّرَ﴾ وە هەر کەسێکیش دوا بکەوێت (سێ رۆژ رەجم بکات) ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَىٰ﴾ گوناهی لەسەر نی یە بۆ کەسێك پارێزکاری بکات و لەخوا بترسێت ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن و (لەسەرای) خۆتان بپارێزن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ﴾ وە بزانن کە ئێوە ﴿إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ بۆ لای ئەو(ئەگەڕێنەوەو) کۆدەکرێنەوە ﴿٢٠٣﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ لە ناو خەڵکی کەسانێك هەن ﴿مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ﴾ کە بە قسە سەرسامت دەکات ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەم ژیانی دونیادا ﴿وَيُشْهِدُ اللَّهَ﴾ وە خوا دەکات بەشاهید ﴿عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ﴾ لەسەر(ڕاستی) ئەوەی لە دڵیایەتی ﴿وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ﴾ کەچی ئەو دوژمنێکی سەر سەختە ﴿٢٠٤﴾ ﴿وَإِذَا تَوَلَّىٰ﴾ وە کاتێك پشتی هەڵکرد ﴿سَعَىٰ﴾ هەوڵ دەدات ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەوی دا (لە وڵاتدا) ﴿لِيُفْسِدَ فِيهَا﴾ بۆ ئەوەی خراپەی تیدا بکات ﴿وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ﴾ وە کشتوکاڵ و وەچەو نەوە لەناو ببات ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ﴾ وەخوا خراپەکاری خۆش ناوێت ﴿٢٠٥﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُ﴾ وە کاتێك پێی بووترێت ﴿اتَّقِ اللَّهَ﴾ لەخوا بترسە ﴿أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ﴾ دەمار دەیگرێ بۆ بەدکرداری ﴿فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ﴾ جا ئەو دۆزەخی بەسە ﴿وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ کە بەدترین جێگایە ﴿٢٠٦﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ لە ناو خەڵکیش کەسانێك هەن ﴿مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ﴾ کە گیانی خۆی دەفرۆشێت ﴿ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ بۆ ڕەزامەندی خوا ﴿وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ﴾ وە خوا میهرەبانە بەبەندەکان ﴿٢٠٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی بڕوا داران ﴿ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً﴾ هەموو بەتەواوی بچنە ناو ئیسلامەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ وەدوای هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ چونکە بێگومان ئەو دوژمنێکی ئاشکرانە ﴿٢٠٨﴾ ﴿فَإِنْ زَلَلْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر لاتاندا(هەڵخلیسکان) ﴿مِنْ بَعْدِ﴾ دوای ئەوەی ﴿مَا جَاءَتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ کە نیشانە ئاشکراکان بۆ هات ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئەوە چاك بزانن کە خوا ﴿عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ زاڵ و کار دروستە ﴿٢٠٩﴾ ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ﴾ ئایا ئەوانە چاوەڕوانی ﴿إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ﴾ خوایان بۆ بێت ﴿فِي ظُلَلٍ﴾ لەناو چەند پارچە ﴿مِنَ الْغَمَامِ﴾ هەورێکی سپی دا ﴿وَالْمَلَائِكَةُ﴾ هەروەها فریشتەکان(یان بۆبێ) ﴿وَقُضِيَ الْأَمْرُ﴾ وە کارەکە کۆتایی پێ بێت ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ وە هەموو کارێك هەر بۆلای خوا دەگەڕێتەوە ﴿٢١٠﴾

﴿سَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەبەنی ئیسرائیل بپرسە ﴿كَمْ آتَيْنَاهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ﴾ کە چەند بەڵگەو
نیشانەی ڕوونمان داوە بەوان ﴿وَمَنْ يُبَدِّلْ﴾ وە هەر کەسێک بیگۆڕێت ﴿نِعْمَةَ اللَّهِ﴾ بەهرەی (پێغەمبەری) خوا
﴿مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ﴾ دوای ئەوەی کەدەستی کەوت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ئەوەبێگومان خوداتۆڵەی زۆر سەختە (٢١١)
﴿زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ جوان کراوە بۆ بێ بڕوایان (ناسپاسی کەران) ﴿الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ ژیانی دونیا (بەجۆرێک)
﴿وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ کە گاڵتە دەکەن بەبڕواداران ﴿وَالَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ (بەڵام بەپێی) ئەوانەی لەخوا ترسن
﴿فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ گەلێ سەرترن لەوان لە ڕۆژی دواییدا ﴿وَاللَّهُ يَرْزُقُ﴾ وە خودا ڕزق و ڕۆزی دەدات
﴿مَنْ يَشَاءُ﴾ بەهەر کەسێک کەبیەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ شومار وحسابکردن (٢١٢) ﴿كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾
خەڵکی یەک کۆمەڵ بوون (بەسروشت) ﴿فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ﴾ لەمەجا خودا پێغەمبەرانی نارد ﴿مُبَشِّرِينَ﴾
بە مژدەدەر ﴿وَمُنْذِرِينَ﴾ و ترسێنەر ﴿وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ وە کتێبی ڕاستی و دروستی لەگەڵدا
ناردوە خوارەوە ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ﴾ تا بڕیار بدات و حوکم بکات لەبارەی خەڵکی دا ﴿فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾
لەو شتانەی کە جیاواز و دووبەرەک بوون تیایدا ﴿وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ﴾ وە کەس جیاواز و دووبەرەکی
نەکرد بەو کتێبە ئاسمانییەدا ﴿إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ﴾ مەگەر ئەوانەی کە کتێبیان پێ درابوو ﴿مِنْ بَعْدِ﴾ دوای ئەوەی
﴿مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ نیشانەو بەڵگەی ڕوونیان بۆ هات ﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ بەهۆی حەسودی سەر خۆیانەوە
﴿فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ لەمەجا خوا خۆی ڕێنموونی بڕوادارانی کرد ﴿لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ﴾ بۆ
ئەو ڕێگا ڕاستەی کە دووبەرەکیان تیادا دەکرد ﴿وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ وە خوا کێ ی بوێت ڕێنموونی دەکات
﴿إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێبازی ڕاست (٢١٣) ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ﴾ ئایا وا تان زانیوە ﴿أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ﴾ کە دەچنە
بەهەشت ﴿وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ کەچی هێشتا نەهاتۆتە ڕێتان ئەوەی لەمەرەکتی تووشی ئەوانە
بوون کە لە پێش ئێوەدا تێپەڕین ﴿مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَّاءُ﴾ (کە لە ڕێی خوادا) دووچاری سەختی و زەرەر و
زیان بوون ﴿وَزُلْزِلُوا﴾ وە زۆر بە توندی تەکان دران و زۆریان بۆ هات ﴿حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾
بەڕادەیێک کە پێغەمبەرەکە و ئەوانەی کەبڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا دەیان ووت ﴿مَتَى نَصْرُ اللَّهِ﴾ سەرکەوتنی
خوا کەی دێت ﴿أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ﴾ ئاگادار بن و دڵنیابن بە ڕاستی سەرکەوتنی خوا نزیکە (٢١٤) ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾
پرسیارت لێ دەکەن ﴿مَاذَا يُنْفِقُونَ﴾ چی ببەخشن (لە ڕێ ی خوادا) ﴿قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ﴾ بڵێ ئەوەی دەیبەخشن
﴿مِنْ خَيْرٍ﴾ لە ماڵی پاک و حەلاڵ ﴿فَلِلْوَالِدَيْنِ﴾ با بۆ باوک و دایک ﴿وَالْأَقْرَبِينَ﴾ و خزمانی نزیک ﴿وَالْيَتَامَى﴾ و
هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ و هەژاران ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ و ڕێبوارانی کەم دەست ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەرچی بکەن
لە چاکە ﴿فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئاگادارە لێ ی (٢١٥)

﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ﴾ جەنگتان لەسەر پێویست کرا ﴿وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ﴾ کەلاتان ناخۆشە ﴿وَعَسَىٰ
أَن تَكْرَهُوا شَيْئًا﴾ وەنەگونجێ شتێکتان پێ ناخۆش بێ ﴿وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ کەچی باش وخێر بێت
بۆتان ﴿وَعَسَىٰ أَن تُحِبُّوا شَيْئًا﴾ وەنەگونجێ شتێکتان پێ خۆش بێ ﴿وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ﴾ و خراپ
بێت بۆتان ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا (چاك وخراپی ئێوە) ئەزانێت ﴿وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ و ئێوە نایزانن ﴿٢١٦﴾
﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ﴾ دەربارەی مانگی حەرام ﴿قِتَالٍ فِيهِ﴾ جەنگ کردن
تیایدا ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ﴾ جەنگ لەمانگی حەرام دا گوناهێکی گەورەیە ﴿وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ
اللَّهِ﴾ بەلام بەرهەڵستی ڕێبازی خوا ﴿وَكُفْرٌ بِهِ﴾ وەبێ بڕوایی پێی ﴿وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ وە (ڕێ گرتنی
موسوڵمانان) لەمزگەوتی حەرام ﴿وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ﴾ ودەرکردنی خەڵکی ئەو مزگەوتە بێ ﴿أَكْبَرُ
عِندَ اللَّهِ﴾ گەورەترە لای خوا (لەجەنگ کردن لەمانگی حەرامدا) ﴿وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ﴾ وەهەوڵ
بەیداکردن بۆ خوداوهەوڵدان بۆ پەشیمان کردنەوەی موسڵمان گەورەترە لە(بیرو) کوشتن (لەو مانگەدا)
﴿وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ﴾ بەردەوام دەست هەڵناگرن و جەنگتان لەگەڵدا دەکەن ﴿حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَن
دِينِكُمْ﴾ تاپەشیمانتان بکەنەوە لەدینەکەتان ﴿إِنِ اسْتَطَاعُوا﴾ ئەگەر بتوانن ﴿وَمَن يَرْتَدِدْ مِنكُمْ عَن
دِينِهِ﴾ وەهەرکەسێك لەئێوە لەدینی خۆی هەڵبگەڕێتەوە ﴿فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ﴾ وە بەبێ بڕوایی
بمرێ ﴿فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ ئا ئەوانە هەموو کردەوەکانیان پووچ ئەبێتەوە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾
لە دونیا و دوارۆژیشدا ﴿وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ وەئەوانە یارو هاودەمی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾
تیدا دەمێننەوە بەیەکجاری ﴿٢١٧﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێنا ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا﴾
ولەوانەی کۆچیان کرد ﴿وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و تێکۆشان لەڕێ ی خوادا ﴿أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ
اللَّهِ﴾ ئاتەوانە چاوەڕوانی میهرەبانی خودان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێ خۆش بوو میهرەبانە ﴿٢١٨﴾
﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ ئەی موحەممەد پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ﴾ دەربارەی عەرەق و قومار
﴿قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ﴾ بڵێ لەم دوانەدا گوناهی گەورە هەیە ﴿وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ و چەند قازانجێك هەیە
بۆ خەڵکی ﴿وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ﴾ بەلام گوناهەکەیان گەورەترە ﴿مِن نَّفْعِهِمَا﴾ لە سوود وقازانجەکەیان
﴿وَيَسْأَلُونَكَ﴾ وەپرسیارت لێ دەکەن ﴿مَاذَا يُنفِقُونَ﴾ چی بەخشن ﴿قُلِ الْعَفْوَ﴾ بڵێ ئەوەی لێتان
زیادە ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ ئاوەها خودا بەڵگەکان ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ
تَتَفَكَّرُونَ﴾ تا بیربکەنەوە ﴿٢١٩﴾

﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لەکاری دونیا و دواڕۆژتان ﴿وَيَسْأَلُونَكَ﴾ وە پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الْيَتَامَىٰ﴾
لەبارەی هەتیوان (کەچۆن بن لەگەڵیاندا) ﴿قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ﴾ بڵێ چاکساز ی (تێکەڵاوی کردن)
بۆ ئەوان چاکترە ﴿وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ﴾ وە ئەگەر تێکەڵیان بن لەگەڵیاندا (ئەوانیش چونکە)
براتانن ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ﴾ وە خوا دەزانێ کێ خراپەکار و کێ چاکەکارە (لەگەڵ هەتیوان)
﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە دوچاری ڕەنج و ناڕەحەتی دەکردن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زاڵ و کار دروستە ﴿٢٢٠﴾ ﴿وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ﴾ ژنانی هاوبەش پەیداکەر مارە
مەکەن ﴿حَتَّىٰ يُؤْمِنَّ﴾ تا بڕوا دەهێنن ﴿وَلَأَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ﴾ کەنیزەکێکی بڕوادار ﴿خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ﴾ باشترە
لەژنە (ئازادێکی) هاوبەش پەیداکەر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ﴾ با (هاوبەش پەیدا کەرەکە) سەرسامیشی
کردبن (بەجوانی یان داراییان) ﴿وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ﴾ وە ژنانی موسڵمان مارە مەکەن لەهاوبەش
پەیداکەران ﴿حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا﴾ تا بڕوا دەهێنن ﴿وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ﴾ وە کۆیلەیەکی بڕوادار ﴿خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ﴾
باشترە لە(ئازادێکی) هاوبەش پەیداکەر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ﴾ با سەرسامیشی کردبن (بەدارایی یا
جوانیان) ﴿أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ﴾ ئەوانە بانگ (ی خەڵك) دەکەن بۆ ناو ئاگر ﴿وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ﴾
بەڵام خوا (خەڵك) بانگ دەکات بۆ بەهەشت ﴿وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ﴾ ولێخۆش بوون بەفەرمانی خۆی
﴿وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ﴾ وە نیشانەکانی خۆی ڕوون دەکاتەوە بۆ خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بەڵکو
بیر بکەنەوە ﴿٢٢١﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ﴾ وەپرسیارت لێ دەکەن دەربارەی حەیز ﴿قُلْ هُوَ أَذًى﴾ بڵێ حەیز
ئازارە ﴿فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ﴾ کەواتە دوور بکەونەوە لەهاوسەرەکانتان ﴿فِي الْمَحِيضِ﴾ لە کاتی حەیزدا
﴿وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ﴾ وە نزیکیان لەگەڵدا مەکەن ﴿حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ﴾ تا پاك دەبنەوە ﴿فَإِذَا تَطَهَّرْنَ﴾ کەخۆیان
شت (دوای پاك بوونەوە) ﴿فَأْتُوهُنَّ﴾ ئەوجا بچنە لایان ﴿مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ﴾ لەو شوێنەوە کە خوا
فەرمانی پێداون ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ﴾ بەڕاستی خوا تەوبەکارانی خۆش دەوێت ﴿وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾
وپاکانی خۆش دەوێت ﴿٢٢٢﴾ ﴿نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ﴾ ژنەکانتان کێڵگەی خۆتانن ﴿فَأْتُوا حَرْثَكُمْ﴾ جا
تۆو بوەشێنە ناو کێڵگەکەتانەوە (مەبەست چوونە لایانە) ﴿أَنَّىٰ شِئْتُمْ﴾ بەهەر شێوەیەك دەتانەوێ
(لەشوێنی تایبەتی خۆی کە پێشەوەیە بەك دووە) ﴿وَقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ﴾ کردەوەی باش پێش بخەن
بۆ خۆتان ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُلَاقُوهُ﴾ وە بزانن و دڵنیابن کەبەخزمەتی دەگەن
﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ مژدە بدە بەبڕواداران ﴿٢٢٣﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً﴾ مەکەن سوێند بەخوا خواردن
بکەن بەبەرهەڵستی ﴿لِأَيْمَانِكُمْ﴾ ئەو شتانەی سوێندتان لەسەری خواردووە ﴿أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا﴾
کەچاکی و پارێزکاری ﴿وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ﴾ و ڕێکخستنی نێوان خەڵکی یە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾
وە خوا بیسەر و زانایە ﴿٢٢٤﴾

﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ خوا سوێندی بێ هوودە (لەدەم دەرچوون) تان لێ ناگرێ ﴿وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم﴾ بەڵام سوێندێکتان لێ دەگرێت ﴿بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ﴾ بە دڵ تانەوێت و مەبەستتان بێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆشبوو لەسەر خۆیە ﴿٢٢٥﴾ ﴿لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَائِهِمْ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سوێند دەخۆن لەگەڵ ژنەکانیان دروست نەبن ﴿تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ﴾ چاوەڕوانیی چوار مانگ بکەن ﴿فَإِن فَاءُوا﴾ ئەمجا ئەگەر گەڕانەوە (بۆ لای ژنەکانیان) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوا خوا لێخۆشبوو میهرەبانە ﴿٢٢٦﴾ ﴿وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ﴾ وە ئەگەر بڕیاری تەڵاق دانیان دا ﴿فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ئەوا خوا بیسەرو زانایە ﴿٢٢٧﴾ ﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ﴾ وە ژنە تەڵاق دراوەکان ﴿يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ﴾ دان بەخۆیاندا دەگرن ﴿ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ﴾ تا ماوەی سێ حەیز ﴿وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ﴾ دروست نی یە بۆ ئەوان ﴿أَن يَكْتُمْنَ﴾ کە بیشارنەوە ﴿مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ﴾ ئەوەی خوا لە منداڵدانیان دا دروستی کردوە (لە حەیز یا منداڵ) ﴿إِن كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللَّهِ﴾ ئەگەر بڕوایان هەیە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ﴾ وە مێردەکانیان شایستەن ﴿بِرَدِّهِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بە گێڕانەوەیان لە عیددەدا ﴿إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا﴾ ئەگەر بیانەوێ بە باشی بژین ﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ وە بۆ ژنان هەیە بەسەر مێردیانەوە وەکو ئەوەی کە بۆ پیاوان هەیە بەسەر ژنانەوە بەپێی باوو نەریتی (پەسەند) ﴿وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ﴾ وە پیاوان پلەیەکیان هەیە بەسەر ژنیانەوە ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زاڵ و کار دروستە ﴿٢٢٨﴾ ﴿الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ﴾ تەڵاق (یەک کە بردنەوەی لە دواوە بێ) دوو جارە ﴿فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ﴾ دوانەوە ڕاگرتنە بەخۆشی ﴿أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ﴾ یان بەرەڵاکردن و نەلادانیەتی بەباشی ﴿وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ﴾ وە دروست نی یە بۆ ئێوە ﴿أَن تَأْخُذُوا﴾ کە لێ بسەننەوە ﴿مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا﴾ هیچێک لەوشتەی کەداوتانێ ﴿إِلَّا أَن يَخَافَا﴾ مەگەر هەردوولا بترسن (لەوەی) ﴿أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ کە سنووری خوا ڕانەگرن ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ جا ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ لەوەی سنووری خوا ڕانەگرن ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەو پیاوو ئافرەتە گوناهیان ناگات ﴿فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ﴾ بەوە کە ژنەکە لەبریتی خۆی بیداتە بەپیاوەکەی ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە (ی باسکران) سنووری خوان ﴿فَلَا تَعْتَدُوهَا﴾ لێیان دەرمەچن ودەستدرێژی بەکەمە سەریان ﴿وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ﴾ وە هەرکەسێک لە سنووری خوا دەربچێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئا ئەوانە ستەمکارن ﴿٢٢٩﴾ ﴿فَإِن طَلَّقَهَا﴾ ئەمجا ئەگەر تەڵاقی (سێهەمی) دا ﴿فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِن بَعْدُ﴾ ئیتر ئەو ژنە بۆ ئەو پیاوە دروست نی یە ﴿حَتَّىٰ تَنكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ﴾ هەتا شوو بەکات بە مێردێکی تر (بە ئینجگ ری) ﴿فَإِن طَلَّقَهَا﴾ ئەمجا ئەگەر (مێردی دووەم) تەڵاقی دا (یا مرد) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئیتر گوناه نی یە لەسەر ژن و مێردە (کۆنە) کە ﴿أَن يَتَرَاجَعَا﴾ کە بگەڕێنەوە لای یەکتر (بە مارەکردنێکی تازە) ﴿إِن ظَنَّا﴾ ئەگەر بزانن ﴿أَن يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ کە لە سنووری خوا دەرناچن ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە سنووری خوان ﴿يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ ڕوونیان دەکاتەوە بۆ کەسانێک کە تێ بگەن ﴿٢٣٠﴾

﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ کاتێك ژنانی هاوسەرتان تەلاق دا و ﴿فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ گەیشتن بە ئاخرو تۆخری
عیدەیان ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ رایان بگرنەوە بەخۆشی ﴿أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ یان بەرەڵایان بکەن
وتەڵاقیان بدەن بەباشی ﴿وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا﴾ رایان مەگرنەوە بەئێش و ئازارەوە ﴿لِّتَعْتَدُوا﴾ بۆئەوەی
ستەمیان لێ بکەن ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ هەرکەسێك کاری وابکات ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ ئەوەستەمی لەخۆی
کردوە ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا﴾ وە گاڵتە بەفەرموودەکانی خوا مەکەن ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ و
بیربکەنەوە لەچاکەی خوا لەگەڵتانا ﴿وَمَا أَنزَلَ عَلَيْكُمْ﴾ وئەوەی کەبەسەریدا ڕشتوون ﴿مِّنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ
يَعِظُكُم بِهِ﴾ لەقورئان و فەرموودەی پەیغەمبەرە ئامۆژگاریتان دەکات ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن
﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وەبزانن کەخوا ﴿بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەهەموو شت زانایە ﴿٢٣١﴾ ﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ کاتێك
ژنتان تەڵاقدا ﴿فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ عیدەیان تەواو بوو ﴿فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ﴾ ئیتر قەدەغەیان (بەرگریان)
مەکەن ﴿أَن يَنكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ﴾ کەشووبکەن بەخەڵکانێکی تر کە دەبن بە مێردیان ﴿إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُم﴾
ئەگەر ڕێك کەوتن لەسەر خۆیانا ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی ﴿ذَٰلِكَ يُوعَظُ بِهِ﴾ ئەمە پەند وئامۆژگاری
تێدایە ﴿مَن كَانَ مِنكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بۆئەو کەسەی کەبڕوای بەخواو بەڕۆژی دوایی هەبێت لە ئێوە
﴿ذَٰلِكُمْ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَأَطْهَرُ﴾ ئەم پەندوەرگرتنەتان باشترەو پاکترە ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ چونکە خوا
دەزانێ و ئێوە نایزانن ﴿٢٣٢﴾ ﴿وَالْوَالِدَاتُ﴾ دایکان ﴿يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ﴾ شیر بدەن بە منداڵەکانیان ﴿حَوْلَيْنِ
كَامِلَيْنِ﴾ دوو ساڵی تەواو ﴿لِمَنْ أَرَادَ﴾ (ئەمە) بۆ کەسێکە کە بیەوێت ﴿أَن يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ﴾ شیری تەواو
بدات ﴿وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ﴾ لەسەر باوکەکەیە ﴿رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ﴾ بژێوی و کاڵای دایکەکە ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾
بەباشی ﴿لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا﴾ هیچ کەسێك لەتوانای خۆی زیاتر داوای لێ ناکرێت ﴿لَا تُضَارَّ
وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا﴾ نازیان نەگەیەندرێ بەهیچ دایکێك بەهۆی منداڵەکەیەوە ﴿وَلَا مَوْلُودٌ لَّهُ بِوَلَدِهِ﴾ وە بەهیچ
باوکێك بەهۆی منداڵەکەیەوە ﴿وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَٰلِكَ﴾ وە (ئەگەر باوکەکە مرد) لەسەر میراتگرە وەکو
ئەوەی (پێشوو بەەتەی دایکی منداڵەکە بدات) ﴿فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا﴾ ئەمجا ئەگەر ویستیان (منداڵەکە
لەشیر ببڕنەوە (لەپێش دوو ساڵەکەدا) ﴿عَن تَرَاضٍ مِّنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ﴾ بەڕەزامەندی و ڕاوێژی
هەردوولایەکیان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەوە گوناهیان ناگات ﴿وَإِنْ أَرَدتُّمْ﴾ وە ئەگەر (ئێوەی باوان)
ویستان ﴿أَن تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ﴾ دایەن بگرن بۆ منداڵەکانتان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە گوناهتان ناگات
﴿إِذَا سَلَّمْتُم﴾ ئەگەر بیدەن دەمێ ﴿مَّا آتَيْتُم بِالْمَعْرُوفِ﴾ ئەوی بۆتان دانەوون بەخۆشی ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا﴾
وە لەخوا بترسن و بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٢٣٣﴾

﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ﴾ ئەو پیاوانەی کەدەمرن لەئێوە ﴿وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا﴾ و هاوسەران جێ دەهێڵن ﴿يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ﴾ هاوسەرەکانیان دەبێت چاوەڕوانی بکەن ﴿أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا﴾ چوار مانگ و دە شەو ﴿فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ ئەمجا کە عیددەیان تەواو بوو ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئیتر گوناهتان لەسەر نی یە (ئەی کەس وکاری ژن) ﴿فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ لەوەی کە (ئەو ژنانە) دەیکەن لەخۆیانەوە بەپێی یاسای ناو کۆمەڵ ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن (٢٣٤)

﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ وە گوناهتان ناگات ﴿فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ﴾ لە خوازبێنی ژنانی (مێرد مردوو) بە ناڕاستەوخۆ پێیان بڵێن ﴿أَوْ أَكْنَنتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ﴾ یا لەدڵی خۆتاندا (بڕیار بدەن) دەیانخوازن ﴿عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ﴾ خوای گەورە زانیویەتی کە بێگومان ئێوە ﴿سَتَذْكُرُونَهُنَّ﴾ بەم زووانە ناویان دەبەن ﴿وَلَٰكِن لَّا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا﴾ بەڵام بەنهێنی بەڵێنیان پێ مەدەن ﴿إِلَّا أَن تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ مەگەر قسەیەك کە باش بێت ﴿وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ﴾ وە بڕیاری مارەکردنیان مەدەن ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ﴾ تا عیددەکەیان تەواو دەبێت ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ وە بزانن بێگومان خوا دەزانێت ﴿مَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ بەوەی کە لە دڵتاندایە ﴿فَاحْذَرُوهُ﴾ کەواتە خۆتان بپارێزن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وە بزانن دڵنیابن کە خوا ﴿غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ لێخۆشبووی لەسەرخۆیە (٢٣٥) ﴿لَّا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ گوناهتان لەسەر نی یە ﴿إِن طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ ئەگەر ژنانێك تەڵاق بدەن ﴿مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ﴾ کە هێشتا نەچوونەتە لایان ﴿أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ یا مارەییتان بۆ دانەنابن ﴿وَمَتِّعُوهُنَّ﴾ وە بەهرەمەندیان بکەن (شتێکیان لەماڵی خۆتان بدەنێ) ﴿عَلَى الْمُوسِعِ قَدَرُهُ﴾ دەوڵەمەند بەپێی خۆی ﴿وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُ﴾ وە هەژار بەپێی خۆی ﴿مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەهرەو پەرەمەنی دنیاك کە باو و نەریت بێت ﴿حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوە پێویستە لەسەر چاکەکاران (٢٣٦)

﴿وَإِن طَلَّقْتُمُوهُنَّ﴾ وە ئەگەر ژنانتان تەڵاق دا ﴿مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ﴾ پێش ئەوەی بچنە لایان ﴿وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ وە مارەیی تان بۆدانابوون ﴿فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ﴾ ئەوە نیوەی مارەیی یەکەیان دەکەوێ ﴿إِلَّا أَن يَعْفُونَ﴾ مەگەر ئەوان (ئافرەتان) خۆش بن ﴿أَوْ يَعْفُوَ الَّذِي﴾ یان ئەو کەسە لە (مێرد) ی خۆش بێت ﴿بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ﴾ کە مارەبڕینەکەی بەدەستە ﴿وَأَن تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ وە لێ خۆشبوونتان لە پارێزکاریەوە نزیکترە ﴿وَلَا تَنسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ﴾ وە ئەو چاکەیەی کە لە نێوانتاندا بووە لەبیرتان نەچێتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بینایە بەوەی کەوا دەیکەن (٢٣٧)

﴿حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ﴾ ئاگاداری لە نوێژەکانتان بکەن و بیانپارێزن ﴿وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى﴾ وە (بەتایبەتی) نوێژی ناوەڕاست (کە نوێژی عەسرە) ﴿وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ﴾ وە لە نوێژدا بوەستن بۆ خوا بە گەردن کەچی و (بێ قسەکردن) ﴿٢٣٨﴾ ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر ترسان ﴿فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا﴾ (نوێژ بکەن) بە پیادە یان بە سواری ﴿فَإِذَا أَمِنْتُمْ﴾ کە ترسەکان نەما ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ ئەوسا یادی خوا بکەن ﴿كَمَا عَلَّمَكُمْ﴾ بەو ڕەنگەی کە فێری کردوون ﴿مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ﴾ ئەوەی جاران نەتاندەزانی ﴿٢٣٩﴾ ﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ﴾ ئەو پیاوانەی دەمرن لە ئێوە ﴿وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا﴾ پاش خۆیان ژنەکانیان بەجێ دەهێڵن ﴿وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ﴾ (خوا فەرمانی کردووە) بە وەسیەت کردن بۆ ژنەکانیان ﴿مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ﴾ تا ساڵێك بەخێو بکرێن ﴿غَيْرَ إِخْرَاجٍ﴾ بێ ئەوەی دەربکرێن (لە ماڵی مێردیان) ﴿فَإِنْ خَرَجْنَ﴾ ئەمجا ئەگەر خۆیان چوونە دەرەوە ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئیتر هیچ گوناهتان لەسەر نیە (لەی کەس و کاری مێرد) ﴿فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ﴾ لەوەی کە ئەو ژنانە دەیکەن دەربارەی خۆیان ﴿مِنْ مَعْرُوفٍ﴾ بە باشی ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زاڵ و باڵادەست و کاردروستە ﴿٢٤٠﴾ ﴿وَلِلْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ﴾ بۆ ئەو ژنانەی تەڵاق دراون هەیە (بەسەر مێردەکانیانەوە) بەهرەمەند بکرێن (بە بڕێك پارە) ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بە باشی ﴿حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ﴾ (ئەوە) پێویستە لەسەر پارێزکاران ﴿٢٤١﴾ ﴿كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ ئا وا خوا ئایەتانی خۆیتان بۆ ڕوون دەکاتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ تاکو بگەن و ژیربن ﴿٢٤٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا ووردنەبوویتەوە لەوانەی ﴿خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ﴾ کە لە وڵاتی خۆیان دەرچوون ﴿وَهُمْ أُلُوفٌ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان هەزاران (کەس) بوون ﴿حَذَرَ الْمَوْتِ﴾ لە ترسی مردن ﴿فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا﴾ ئەمجا خوا پێی وتن بمرن ﴿ثُمَّ أَحْيَاهُمْ﴾ لە پاشان زیندووی کردنەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ﴾ بە ڕاستی خوا خاوەنی چاکەیە ﴿عَلَى النَّاسِ﴾ بەسەر خەڵکەوە ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك ﴿لَا يَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی خوا ناکەن ﴿٢٤٣﴾ ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جەنگ بکەن لە ڕێی خوادا ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بە ڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿٢٤٤﴾ ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ﴾ کێ یە ئەو کەسەی قەرز بدات بە خوا ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ بە قەرزێکی باش ﴿فَيُضَاعِفَهُ لَهُ﴾ ئەمجا خوا بۆی زیاد دەکات ﴿أَضْعَافًا كَثِيرَةً﴾ بە زیاد کردنێکی زۆر ﴿وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْسُطُ﴾ وە خوا (ڕزقی خەڵك) لێ دەگرێتەوە و فراوانی دەکات ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنەوە ﴿٢٤٥﴾

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَإِ﴾ ئایا ووردنەبوویتەوە لەبەسەرهاتی دەستە و کۆمەڵێک لەکاربەدەست و ماڵدارانی ﴿مِن بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بەنی ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿مِن بَعْدِ مُوسَىٰ﴾ لەدوای مووسا ﴿إِذْ قَالُوا لِنَبِيٍّ لَّهُمُ﴾ کە بەپێغەمبەرێکی خۆیان ووت ﴿ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا﴾ پاشایەکمان بۆ بنێرە ﴿نُّقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ تا جەنگ بکەین لەرێی خوادا ﴿قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ﴾ ووتی ئایا نزیکە ئێوە ﴿إِن كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ﴾ ئەگەر جەنگتان لەسەر فەرز و پێویست بکرێ ﴿أَلَّا تُقَاتِلُوا﴾ جەنگ نەکەن ﴿قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ﴾ (لە وەڵامدا) ووتیان چ سودێکمان پێ دەگات ئەگەر جەنگ نەکەین ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەرێی خوادا ﴿وَقَدْ أُخْرِجْنَا﴾ لەکاتێکدا کە دەرکراوین ﴿مِن دِيَارِنَا وَأَبْنَائِنَا﴾ لە وڵاتمان و ماڵ و منداڵماندا ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ﴾ کەچی کاتێک جەنگیان لەسەر پێویست کرا ﴿تَوَلَّوْا﴾ پشتیان هەڵکرد ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ خوایش ئاگادارە بەسەر ستەمکاراندا (٢٤٦) ﴿وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ﴾ وە پێغەمبەرەکەیان پێی ووتن ﴿إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا﴾ بێگومان خوا طالوتی بۆ ناردون بە پادشا ﴿قَالُوا أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ﴾ ووتیان ئەو چۆن ئەبێ بە پادشا ﴿عَلَيْنَا﴾ بەسەر ئێمەوە ﴿وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ﴾ کە ئێمە لەو شایستەترین بەپادشایی ﴿وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِّنَ الْمَالِ﴾ وە دارایی زۆری نەدراوەتێ ﴿قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ﴾ فەرمووی بەڕاستی خوا ئەوی هەڵبژاردووە بەسەر ئێوەدا ﴿وَزَادَهُ بَسْطَةً﴾ وە بەشی زیاتری داوەتێ لە فراوانی ﴿فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ﴾ لەزانین و توانایی جەستە ﴿وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ﴾ وە خوا موڵک و پاشایی خۆی دەدات ﴿مَن يَشَاءُ﴾ بەهەر کەس خۆی بیەوێ ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا (بەخشەرە) فراوان و زانایە (٢٤٧) ﴿وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ﴾ وە پێغەمبەرەکەیان پێی ووتن ﴿إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ﴾ نیشانەی پادشای یەکەی ئەوەیە ﴿أَن يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ﴾ کە سندوق و دارەمەیتەکەتان بۆ دێتەوە ﴿فِيهِ سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ کەمایەی دڵنیاییتانە لەپەروەردگارتانەوە ﴿وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ﴾ لەگەڵ هەندێک لەکەلەپوری ﴿آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ﴾ خانەدانی مووسا و هاروون ﴿تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ﴾ فریشتە هەڵیدەگرن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ﴾ بێگومان لەمەدا نیشانە و بەڵگە هەیە بۆ ئێوە ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادار بن (٢٤٨)

﴿فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ﴾ ئەمجا کاتێک کە طالووت بەخۆی و لەشکرەکەیەوە (لەشار)
دەرچوون ﴿قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُم﴾ پێی وتن بێگومان خوا تاقیتان دەکاتەوە ﴿بِنَهَرٍ﴾
بەچەمێک(ڕووبارێک) ﴿فَمَن شَرِبَ مِنْهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێک لێی خواردەوە ﴿فَلَيْسَ مِنِّي﴾ ئەو
لە(لەشکری) من نییە ﴿وَمَن لَّمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي﴾ وە هەر کەسێک لێی نەچەشت ئەوە لە منە ﴿إِلَّا
مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً﴾ مەگەر کەسێک پڕمشتێکی لێ بگرێ ﴿بِيَدِهِ﴾ بە دەستی خۆی (و بیخواتەوە)
﴿فَشَرِبُوا مِنْهُ﴾ جا هەموو تێریان لێ خواردەوە ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿فَلَمَّا جَاوَزَهُ
هُوَ﴾ کاتێک طالووت لێی پەڕییەوە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا (بێ
ئەوانەی کە تێریان لێ خواردەوە) ﴿قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ﴾ وتیان ئەمڕۆ ئێمە
دەرەقەتی جالووت و لەشکرەکەی نایەین ﴿قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ﴾ وتیان ئەوانەی کە پێیان وابوو
﴿أَنَّهُم مُّلَاقُو اللَّهِ﴾ بە خزمەت خوا دەگەن (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿كَم مِّن فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ﴾ زۆر
دەستەی کەم زاڵ بووە بەسەر ﴿فِئَةً كَثِيرَةً﴾ دەستەی زۆردا ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا
﴿وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ وە خوا لەگەڵ خۆڕاگرانە ﴿٢٤٩﴾ ﴿وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ﴾ کاتێک
کە ڕووبەڕووی جالووت و لەشکرەکەی وەستان ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا﴾
خوایە خۆڕاگری بڕێژە بەسەرماندا ﴿وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا﴾ وە پێمان جێگیر بکە ﴿وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ﴾
وە زاڵمان بکە بەسەر گەلی ﴿الْكَافِرِينَ﴾ بێ بڕوایاندا ﴿٢٥٠﴾ ﴿فَهَزَمُوهُم بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ئەوسا
بەفەرمانی خوا شکاندنیان ﴿وَقَتَلَ دَاوُودُ جَالُوتَ﴾ وە داوود (کە یەکێک بوو لەسەربازانی
طالوت) جالووتی کوشت ﴿وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە خوا پاشایەتی و پێغەمبەرێتی
دایە ﴿وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ﴾ وە ئەوەی ویستی فێری کرد ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ﴾ ئەگەر خوا خەڵکی لەبەر
نەبردایە ﴿بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان بەهەندێکی تریان ﴿لَّفَسَدَتِ الْأَرْضُ﴾ هەموو سەر ڕووی
پڕدەبوو لە خراپە و تاوان ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ﴾ بەڵام خوا خاوەنی بەخششە ﴿عَلَى الْعَالَمِينَ﴾
بەسەر هەموو جیهانیانەوە ﴿٢٥١﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾ ئەم (بەسەرهاتانە) نیشانەکانی خوان ﴿نَتْلُوهَا
عَلَيْكَ﴾ دەیان خوێنینەوە بەسەرتدا ﴿بِالْحَقِّ﴾ بەڕاستی ﴿وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە
بێگومان تۆ لە پێغەمبەرانیت ﴿٢٥٢﴾

﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا﴾ ئەو پێغەمبەرانەی (کە باسکران) ڕێزمان داوە ﴿بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان بەسەر هەندێکیاندا ﴿مِّنْهُم مَّن كَلَّمَ اللَّهُ﴾ لەو پێغەمبەرانە هی وایان بووە کە خوا قسەی لەگەڵ کردووە (وەك موسى عليه السلام) ﴿وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ﴾ وە هەندێکیانی بەرز کردوەتەوە چەند پلەیەك ﴿وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ﴾ وە دامان بە عیسای کوڕی مەریەم چەند بەڵگە و (موعجیزەیەکی) ئاشکرا ﴿وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ وە پشتگیریمان کرد بە فریشتەی پیرۆز (کە جبریلە) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِن بَعْدِهِم﴾ ئەو گەلانەی کە لە دوای پێغەمبەرەکانیان دەهاتن لەگەڵ یەکدا نەجەنگین ﴿مِّن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ دوای ئەو نیشانە ڕوونانەی کە بۆیان هاتبوو ﴿وَلَٰكِنِ اخْتَلَفُوا﴾ بەڵام دووبەرەکی یان پێکەوت ﴿فَمِنْهُم مَّنْ آمَنَ﴾ ئەمجا هی وایان بوو بڕوای هێنا ﴿وَمِنْهُم مَّن كَفَرَ﴾ وە هی وایان بوو بێ بڕوا بوو ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا اقْتَتَلُوا﴾ یەکتریان نەدەکوشت و شەڕیان نەدەکرد ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ بەڵام ئەوەی خوا بیەوێت دەیکات ﴿٢٥٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُم﴾ ببەخشن لەو ڕزقەی کە پێمان داوون ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ پێش ئەوەی کە ڕۆژێ بێ ﴿لَّا بَيْعٌ فِيهِ﴾ کە نە کڕین و فرۆشتنی تێدایە ﴿وَلَا خُلَّةٌ﴾ و نە دۆستایەتی و ئاشنایەتی تێدایە ﴿وَلَا شَفَاعَةٌ﴾ وە نە تکای تێدایە (تا ڕزگارتان کات لە سزا) ﴿وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ وە هەر بێ بڕوایانن ستەمکاران ﴿٢٥٤﴾ ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا ئەو خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نییە بێجگە لەو ﴿الْحَيُّ﴾ هەمیشە زیندووی ﴿الْقَيُّومُ﴾ تەدبیرکەر و ڕاگری بوونەوەر) ﴿لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ﴾ نە وەنەوز ئەیگرێ و نە خەو ﴿لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەرچی هی ئەوە هەرچی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ و هەرچی لە زەویدایە ﴿مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِندَهُ﴾ کێ یە ئەو کەسەی لەو ڕۆژەدا بتوانێ تکای لەلا بکات ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مەگەر بە ڕێ پێدانی خوی نەبێت ﴿يَعْلَمُ﴾ ئاگادارە ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بەوەی لەبەردەمی (ئادەمی) یە وەبە(لە دوا لە بەردەستیاندایە) ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە ئەوەی لە دواوەیەتی (لە ڕۆژی دوایی بۆیان ئامادە کراوە) ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ﴾ وە کەس ئاگای نی یە لە هیچ شتێك ﴿مِّنْ عِلْمِهِ﴾ لە زانین و زانیاری ئەو(خوا) بە ﴿إِلَّا بِمَا شَاءَ﴾ مەگەر ئەوەی کە خوی بیەوێ ﴿وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کورسی یەکەی خوادا هەموو ئاسمانەکان و زەوی گرتوەتەوە ﴿وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا﴾ وە پارێزگاری کردنی ئاسمانەکان و زەوی بۆ خوا ئاسانە و (گران نییە) ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ وە هەر ئەو بەرز و بڵند پلەی پایە گەورەیە ﴿٢٥٥﴾ ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ﴾ بە هیچ جۆرێك زۆر لێ کردن لە دیندا نی یە (بۆ هاتنە ناو ئیسلام) ﴿قَد تَّبَيَّنَ﴾ چونکە بەڕاستی لە یەك جیاوبۆتەوە ﴿الرُّشْدُ﴾ ڕێنموونی و شارەزایی ﴿مِنَ الْغَيِّ﴾ لە گومڕایی و سەرلێ شێواوی (ئەم ئایەتە تایبەتە بە ئەوانەی ئایینی ئاسمانی یان هەیە) ﴿فَمَن يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ﴾ ئەمجا هەر کەس بە یەکێ یی بڕوایی بگەڕێتەوە(بێ باوەڕ بێ بە هەر پەرستراوێك جگە لە خوا) ﴿وَيُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ وە بڕوا بهێنێ بە خوا ﴿فَقَدِ اسْتَمْسَكَ﴾ ئەوە بێگومان بە توندی دەستی گرتووە ﴿بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾ بە دەستەگیرەیەکی قایمی بەهێزی و (کە ئیسلام یان ئیمانەکەیەتی) ﴿لَا انفِصَامَ لَهَا﴾ کە بپچڕان و بەربوونی بۆ نی یە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە ﴿٢٥٦﴾

﴿اللَّهُ وَلِيُّ﴾ خوا دۆست و پشتیوانی ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەیە کە باوەڕدارن ﴿يُخْرِجُهُم﴾ دەریان
دەهێنێت ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ﴾ لە تاریکستانی بێ بڕوایی ﴿إِلَى النُّورِ﴾ بۆ ڕووناکی باوەڕ و ڕێنموویی
﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوان ﴿أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ﴾ شەیتان دۆستیانە ﴿يُخْرِجُونَهُم﴾
دەریان دەهێنێ ﴿مِنَ النُّورِ﴾ لە ڕووناکی (بیر و باوەڕ) ەوە ﴿إِلَى الظُّلُمَاتِ﴾ بۆ تاریکستانی (گومڕایی)
﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿أَصْحَابُ النَّارِ﴾ هاوڕێی دۆزەخن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایا ئەمێننەوە هەتا هەتایە
﴿٢٥٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي﴾ ئایا ئاوڕێکت نەداوەتەوە لای ئەو (نەمروود) ەی ﴿حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ﴾ کە دەمەقاڵێی کرد
لەگەڵ ئیبراهیم (پێغەمبەر علیه السلام) ﴿فِي رَبِّهِ﴾ دەرحەق بە پەروەردگاری ﴿أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ﴾
لەبەر ئەوەی خوا پادشایی دابوویە ﴿إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ﴾ کاتێ کە ئیبراهیم (لە وەڵامی نەمروودا) ووتی
﴿رَبِّيَ الَّذِي﴾ پەروەردگاری من ئەوەتەیە ﴿يُحْيِي﴾ ژیان ئەدا ﴿وَيُمِيتُ﴾ ژیان دەسێنێ (دەمرێنێت)
﴿قَالَ﴾ (نەمروود) ووتی ﴿أَنَا أُحْيِي﴾ منیش ژیان ئەدەم ﴿وَأُمِيتُ﴾ وە ژیان دەسێنم و دەشمرێنم (دوو
زیندانی گرتووی هێنا یەکێکیانی ئازاد کرد و ئەوی دیکەیانی کوشت) ﴿قَالَ إِبْرَاهِيمُ﴾ ئیبراهیم ووتی
﴿فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ﴾ بێگومان خوا خۆر لە ڕۆژهەڵاتەوە هەڵدەهێنێ ﴿فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ﴾
دە (ئەگەر دەتوانیت) تۆ لە ڕۆژئاواوە هەڵی بێنە ﴿فَبُهِتَ﴾ ئەمجا دەم کوت بوو ﴿الَّذِي كَفَرَ﴾ ئەو بێ
بڕوایە (نەمروود) ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٢٥٨﴾
﴿أَوْ كَالَّذِي﴾ یا وەک ئەو کەسە (عوزەیر) ﴿مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ﴾ کە ڕابورد بە لای شارێکدا (بيت المقدس)
﴿وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ لە کاتێکدا ئەو (شارە) دیوارەکانی ڕووخا بوو بەسەر سەربانەکانیدا
﴿قَالَ﴾ (عوزەیر) ووتی ﴿أَنَّىٰ يُحْيِي هَٰذِهِ اللَّهُ﴾ خوا چۆن ئەم شارە ئاوەدان دەکاتەوە ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾
پاش مردنی ؟ (واتە پاش ویران بوونی) ﴿فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ﴾ یەکسەر خوای گەورە (عوزەیری)
سەد ساڵ مراند ﴿ثُمَّ بَعَثَهُ﴾ و پاشان زیندووی کردەوە ﴿قَالَ كَمْ لَبِثْتَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی
چەندە ماویتەوە لێرەدا ؟ ﴿قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ ووتی ڕۆژێک یا بەشێ لە ڕۆژێک ماومەتەوە
﴿قَالَ بَل لَّبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی نەخێر بەڵکو سەد ساڵ ماویتەوە ﴿فَانظُرْ إِلَىٰ
طَعَامِكَ﴾ جا تەماشای خواردن و ﴿وَشَرَابِكَ﴾ خواردنەوەکەت بکە ﴿لَمْ يَتَسَنَّهْ﴾ تێک نەچووە ﴿وَانظُرْ إِلَىٰ
حِمَارِكَ﴾ وە تەماشای گوێدرێژەکەت بکە ﴿وَلِنَجْعَلَكَ﴾ (وە زیندوومان کردیتەوە) تا بتگێڕین
﴿آيَةً لِّلنَّاسِ﴾ بە موعجیزە و (بەڵگە) بۆ خەڵکی ﴿وَانظُرْ إِلَى الْعِظَامِ﴾ وە تەماشای ئێسقانەکانی
(گوێدرێژەکەت) بکە ﴿كَيْفَ نُنشِزُهَا﴾ چۆن بەرزیان دەکەینەوە (لە شوێنی خۆیان) و یەکیان
دەخەین ﴿ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا﴾ پاشان گۆشتی بەسەردا دەهێنین ﴿فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ﴾ ئەمجا کاتێ
ئەمانە دەرکەوت بۆی (عوزەیر) ﴿قَالَ أَعْلَمُ﴾ ووتی بەچاکی تێگەیشتم ﴿أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا خاوەن دەسەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٢٥٩﴾

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ﴾ (ئەی موحەممەد بەیاد بهێنە) کاتێک کە ئیبراهیم وتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم
﴿أَرِنِي﴾ پیشانم بدە ﴿كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ چۆن مردوو زیندوو دەکەیتەوە؟ ﴿قَالَ﴾ (خوا) فەرمووی:
﴿أَوَلَمْ تُؤْمِن﴾ ئایا باوەڕت پێی نەهێناوە؟ ﴿قَالَ بَلَىٰ﴾ وتی: بەڵێ باوەڕم پێیەتی ﴿وَلَٰكِن لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِي﴾ بەڵام
(ئەمەوێ ببینم) بۆئەوەی دڵنیا بم ﴿قَالَ﴾ (خوا) فەرمووی ﴿فَخُذْ أَرْبَعَةً مِّنَ الطَّيْرِ﴾ کەواتە چوار باڵندە
بگرە ﴿فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ﴾ ئەمجا (سەربیان ببڕە) و پارچە پارچەیان بکە ﴿ثُمَّ﴾ لەپاشان ﴿اجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ
مِّنْهُنَّ جُزْءًا﴾ هەر پارچەیەکیان لەسەر شاخێک دابنێ ﴿ثُمَّ ادْعُهُنَّ﴾ لە پاشان بانگیان بکە ﴿يَأْتِينَكَ
سَعْيًا﴾ بەپەلە دێن بۆلات ﴿وَاعْلَمْ﴾ وە چاک بزانە و ﴿أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ دڵنیابە بێگومان خوا
باڵادەستی کار بەجێیە (٢٦٠) ﴿مَّثَلُ الَّذِينَ﴾ وێنەی (خێری) ئەوانەی ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾ کە ماڵی
خۆیان دەبەخشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿كَمَثَلِ حَبَّةٍ﴾ وەک دەنکە (تۆوێک) وایە
(ڕوابێت) و ﴿أَنبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ﴾ حەوت گوڵی گرتبێت ﴿فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ﴾ لەهەر گوڵێکدا
﴿مِّائَةُ حَبَّةٍ﴾ سەد دەنەی تێدا بێت ﴿وَاللَّهُ يُضَاعِفُ﴾ وە خوا لەمەش زیاتری دەکات ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾
بۆ هەر کەسێک کە خۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا خاوەن بەهرەی فراوانی ئاگادارە (٢٦١)
﴿الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾ ئەوانەی کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا
﴿ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا أَنفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى﴾ دوای ئەوە هیچ منەتێک نانێن و ئازارێک (بە دڵی هەژاران)
ناگەیەنن ﴿لَّهُمْ﴾ ئەو کەسانە بۆیان هەیە ﴿أَجْرُهُمْ﴾ پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان
﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیچ ترسێکیان لەسەر نی یە ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە هیچ خەم و خەفەتێکیان
نیە (٢٦٢) ﴿قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ﴾ قسە و گوفتاری جوان وشیرین ﴿وَمَغْفِرَةٌ﴾ و چاوپۆشی (لە هەڵەدا)
﴿خَيْرٌ﴾ چاکترە ﴿مِّن صَدَقَةٍ﴾ لە خێرێک ﴿يَتْبَعُهَا أَذًى﴾ کە ئازار و دڵ ئێشاندنی بە دوادا بێ
﴿وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ﴾ خوا دەوڵەمەند و بێ نیاز و لەسەرخۆیە (٢٦٣) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی
باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تُبْطِلُوا﴾ پووچەڵی مەکەنەوە ﴿صَدَقَاتِكُم﴾ خێر و بەخشینەکانتان ﴿بِالْمَنِّ﴾ بە منەت
نان ﴿وَالْأَذَىٰ﴾ و ئازاردان و دڵ ئێشان ﴿كَالَّذِي﴾ وەک ئەو کەسەی ﴿يُنفِقُ مَالَهُ﴾ ماڵ و سامانی
خۆی دەبەخشێت ﴿رِئَاءَ النَّاسِ﴾ بۆ ڕووبامایی خەڵک ﴿وَلَا يُؤْمِنُ﴾ وە باوەڕی نی یە ﴿بِاللَّهِ﴾ بەخوا
﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿فَمَثَلُهُ﴾ جا وێنەی ئەو ناپاکە ﴿كَمَثَلِ صَفْوَانٍ﴾ وەک بەردێکی
ساف و لووس وایە ﴿عَلَيْهِ تُرَابٌ﴾ کە گڵێکی کەمی لەسەرەوە بێت ﴿فَأَصَابَهُ وَابِلٌ﴾ ئەمجا بارانێکی
لێژمەی لێ بدات ﴿فَتَرَكَهُ صَلْدًا﴾ وە بەردەکە بهێڵێتەوە بە ڕووتی ﴿لَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا﴾
ناتوانن دەستیان بکەوێت هیچ شتێک لەوەی کە کردوویانە ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی
گەلی بێ بڕوا (خوا نەناس) ناکات (٢٦٤)

﴿وَمَثَلُ الَّذِينَ﴾ نموونەی ئەوانەی ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمُ﴾ کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿ابْتِغَاءَ
مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ لە پێناو ڕەزامەندی خوا ﴿وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ وە بۆ دامەزراندنی دڵ و دەروونیان
(لەسەر چاکە) ﴿كَمَثَلِ جَنَّةٍ﴾ وەك باخێك وایە ﴿بِرَبْوَةٍ﴾ کە بە شوێنێکی بەرزەوە بێت ﴿أَصَابَهَا
وَابِلٌ﴾ بارانی دڵۆپ گەورەی لێ بدات ﴿فَآتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ﴾ ئەمجا میوەی خۆی بدات بە دوو
هێندە ﴿فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ﴾ وە ئەگەر بارانی دڵۆپ گەورەشی لێ نەدات ﴿فَطَلٌّ﴾ بارانی وردە
لێی ئەدات (واتە بێ بەرهەم نابێت) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوای گەورەش بینایە بەوەی کە
دەیکەن ﴿٢٦٥﴾ ﴿أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ﴾ ئایا کەس لە ئێوە حەز دەکات ﴿أَن تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ﴾ کە باخێکی بێت
﴿مِّن نَّخِيلٍ﴾ لە درەختی خورما ﴿وَأَعْنَابٍ﴾ وە جۆرەها درەختی تری و ڕەز ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾
چەندە جۆگە ئاو بڕوا بەژێریاندا ﴿لَهُ﴾ بۆ خاوەن باخەکە بێت ﴿فِيهَا﴾ لەناو ئەو باخەدا ﴿مِن كُلِّ
الثَّمَرَاتِ﴾ لە هەموو جۆرە میوەیەك ﴿وَأَصَابَهُ﴾ لە کاتێکدا (خاوەنەکەی) دووچاری بێ ﴿الْكِبَرُ﴾
پیری ﴿وَلَهُ﴾ وە بیبێ ﴿ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ﴾ چەند منداڵێکی وردی بێ دەسەڵات ﴿فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ﴾
ئەمجا گەردەلوولێکی لێ هەڵ بکات ﴿فِيهِ نَارٌ﴾ گڕو سەمومی تێدابێ ﴿فَاحْتَرَقَتْ﴾ بەکەر
باخەکە بسوتێ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەم ڕەنگە ﴿يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ خوا نیشانەکانی (میهرەبانی)
خۆیتان بۆ ڕوون دەکاتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿٢٦٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَنفِقُوا﴾ ببەخشن ﴿مِن طَيِّبَاتِ﴾ لە پاکترینی ﴿مَا كَسَبْتُمْ﴾
ئەوەی پەیداتان کردووە ﴿وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُم﴾ وە لەوەی کە بۆمان دەرهێناون (ڕواندوون)
﴿مِّنَ الْأَرْضِ﴾ لە زەوی ﴿وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنفِقُونَ﴾ مەڕۆن لەوەی ببەخشن کە خراپە ﴿وَلَسْتُم
بِآخِذِيهِ﴾ لە کاتێکدا کە خۆتان ئەو شتە خراپە وەرناگرن (ئەگەر بتان دەنێی) ﴿إِلَّا أَن تُغْمِضُوا
فِيهِ﴾ مەگەر چاوی لێ بپۆشن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وە چاك بزانن کە خوا ﴿غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ بێ
نیازێکی شایستەی ستایشە ﴿٢٦٧﴾ ﴿الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ﴾ شەیتان دەتان ترسێنێ بە هەژاری
﴿وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ﴾ وە فەرمانتان پێ ئەدات بە خراپە ﴿وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا﴾ وە خوا
بەڵێنی لێخۆشبوون و چاکەتان پێ ئەدات ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ خوا بەهرە فراوان میهرەبانی زانایە ﴿٢٦٨﴾
﴿يُؤْتِي﴾ ئەی بەخشێ ﴿الْحِكْمَةَ﴾ ژیری و دانایی ﴿مَن يَشَاءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بیەوێ ﴿وَمَن يُؤْتَ
الْحِكْمَةَ﴾ وە هەر کەسێك ژیری و دانایی پێدرا ﴿فَقَدْ أُوتِيَ﴾ ئەوە بەڕاستی پێی دراوە ﴿خَيْرًا
كَثِيرًا﴾ خێر و چاکەیەکی زۆر ﴿وَمَا يَذَّكَّرُ﴾ پەند وەرناگرن ﴿إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ تەنها خاوەن
ژیری و هۆشمەندەکان نەبێت ﴿٢٦٩﴾

﴿وَمَا أَنفَقْتُم﴾ ئەوەی بەخشیبێتان ﴿مِّن نَّفَقَةٍ﴾ لەچاکە ﴿أَوْ نَذَرْتُم مِّن نَّذْرٍ﴾ یا نەزرێکتان بڕیار دابێ ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئاگای لێ یە ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وە بۆ ستەمکاران نییە ﴿مِنْ أَنصَارٍ﴾ هیچ یارمەتی دەرێک ﴿٢٧٠﴾ ﴿إِن تُبْدُوا﴾ ئەگەر ئاشکرای بکەن ﴿الصَّدَقَاتِ﴾ خێرەکانتان ﴿فَنِعِمَّا هِيَ﴾ ئەوە کارێکی باشە ﴿وَإِن تُخْفُوهَا﴾ وە ئەگەر بیشارنەوە ﴿وَتُؤْتُوهَا﴾ و بیدەن ﴿الْفُقَرَاءَ﴾ بە هەژاران ﴿فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوە باشترە بۆ ئێوە ﴿وَيُكَفِّرُ عَنكُم﴾ وە خوا هەڵی ئەوەرێنێت لەسەرتان ودەیسڕێتەوە ﴿مِّن سَيِّئَاتِكُمْ﴾ هێندێ لە گوناهەکانتان ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا بەوەی کە دەیکەن ئاگادارە ﴿٢٧١﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَيْكَ﴾ لەسەر تۆ نی یە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿هُدَاهُمْ﴾ ڕێنموویی و موسوڵمان کردنی خەڵکی ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵکو خوا ﴿يَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ هەر کەسێکی بوێت هیدایەتی دەدات ﴿وَمَا تُنفِقُوا﴾ وە ئەوەی ئێوە دەیبەخشن ﴿مِنْ خَيْرٍ﴾ لە دارایی (چاکە) ﴿فَلِأَنفُسِكُمْ﴾ ئەوە (قازانجەکەی) بۆ خۆتانە ﴿وَمَا تُنفِقُونَ﴾ ئێوە هیچ نابەخشن ﴿إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ﴾ مەگەر بۆ ڕەزای خوا نەبێ ﴿وَمَا تُنفِقُوا﴾ وە ئەوەی دەیبەخشن ﴿مِنْ خَيْرٍ﴾ لەسامان و (چاکە) ﴿يُوَفَّ إِلَيْكُمْ﴾ پاداشتەکەیتان دەست دەکەوێتەوە ﴿وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾ و ئێوە ستەمتان لێ ناکرێ ﴿٢٧٢﴾ ﴿لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ﴾ (ئەم خێرە) بۆ ئەو هەژارانەیە ﴿أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ کە دەستیان بەستراوە لە ڕێی خوادا ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ ناتوانن ﴿ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ﴾ (بۆ ڕۆزی پەیدا کردن) بگەڕێن بە زەوی دا ﴿يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ﴾ نەزانی بێ خەبەر وا هەست دەکات ئەوان ﴿أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ﴾ کە دەوڵەمەندن بەهۆی بێ پاری یانەوە (سواڵ نەکردنیانەوە) ﴿تَعْرِفُهُم﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەیان ناسیت ﴿بِسِيمَاهُمْ﴾ بە شێوەیاندا ﴿لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ﴾ داوای هیچ لە کەس ناکەن ﴿إِلْحَافًا﴾ بەزۆر (وەك سواڵ کەرانی تر) ﴿وَمَا تُنفِقُوا﴾ وە ئەوەی دەیبەخشن ﴿مِنْ خَيْرٍ﴾ لە ماڵ و سامان ﴿فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا ئاگادارە پێی ﴿٢٧٣﴾ ﴿الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُم﴾ ئەوانەی کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿بِاللَّيْلِ﴾ بە شەو ﴿وَالنَّهَارِ﴾ و بە ڕۆژ ﴿سِرًّا﴾ بە پەنهانی ﴿وَعَلَانِيَةً﴾ و بە ئاشکرا ﴿فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ ئەوانە هەر پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریانە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیچ ترسێکیان لەسەر نیە (لە داهاتوودا) ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە ئەوان خەفەت بار نابن لە ڕۆژی دوایدا ﴿٢٧٤﴾

﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا﴾ ئەوانەی کە سوود (ربا) دەخۆن ﴿لَا يَقُومُونَ﴾ (کاتی زیندوو بوونەوە) ڕاست
نابنەوە (لە گۆڕەکانیاندا) ﴿إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي﴾ مەگەر چۆن کەسێ ڕاست دەبێتەوە ﴿يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ
الْمَسِّ﴾ کە شەیتان دەستی لێ وەشاندبێ (وە تووشی شێتی بووبێ) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا﴾ ئەوە بەهۆی
ئەوەوەیە، سوود خۆران وتیان ﴿إِنَّمَا الْبَيْعُ﴾ کڕین و فرۆشتن ﴿مِثْلُ الرِّبَا﴾ وەك سوود وایە ﴿وَأَحَلَّ
اللَّهُ الْبَيْعَ﴾ لە کاتێکدا خوا ڕێی داوە بە کڕین و فرۆشتن و حەڵاڵی کردووە ﴿وَحَرَّمَ الرِّبَا﴾ بەڵام سوود
(ڕیبا) ی قەدەغە کردووە ﴿فَمَن جَاءَهُ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی پێی گەیشت ﴿مَوْعِظَةٌ﴾ ئامۆژگاری
یەك ﴿مِّن رَّبِّهِ﴾ لە پەروەردگاری خۆیەوە ﴿فَانتَهَىٰ﴾ وە جێرا دەستی لێ هەڵگرت ﴿فَلَهُ مَا سَلَفَ﴾ ئەوا
ئەوەی لەوەپێش وەری گرتووە بۆخۆیەتی (لە سوود خواردن) ﴿وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ﴾ وە کاری ئەو حەوالە
بەخوایە ﴿وَمَنْ عَادَ﴾ وە ئەوەی گەڕایەوە (بۆ سوود خواردن) ﴿فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئا ئەوانە هاوڕێی
ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا﴾ تیا دەمێننەوە ﴿خَالِدُونَ﴾ بە هەمیشەیی وەتاهەتایی ﴿٢٧٥﴾ ﴿يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا﴾ خوا
فەڕ و بەرەکەتی سوود ناهێڵێت ﴿وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ﴾ وە برەو بە خێر و بەخشین ئەدات و زیادی ئەکات
﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ﴾ وە خوا خۆشی ناوێت ﴿كُلَّ كَفَّارٍ﴾ هیچ بێباوەڕ و ناسوپاسگوزارێکی ﴿أَثِيمٍ﴾
تاوانکار ﴿٢٧٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە
چاکەکانیان کردوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژیان بەهۆش و بیرەوە کردووە ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ وە
زەکاتیان داوە ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ تەنها پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریانە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾
وە هیچ ترسێکیان بەسەرەوە نیە (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە هیچ خەفەتێك ڕوویان
تێ ناکات ﴿٢٧٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە (بە خوا) ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾
لە خوا بترسن ﴿وَذَرُوا﴾ وە دەست هەڵگرن ﴿مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا﴾ لەو سوودەی کە لای خەڵك ماوتانە
﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٢٧٨﴾ ﴿فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا﴾ ئەمجا ئەگەر دەستتان لێ هەڵنەگرت ﴿فَأْذَنُوا﴾
کەواتە بزانن و ئاگادار بن ﴿بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ جەنگ لەگەڵ خوداو پێغەمبەرەکەی ڕادەگەیەنن
﴿وَإِن تُبْتُمْ﴾ وە ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ﴾ ئەوا تەنها سەرمایەکانتان هی ئێوەیە
﴿لَا تَظْلِمُونَ﴾ نەستەم بکەن (لە خەڵکی) ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ﴾ وە نەستەمتان لێ دەکرێت ﴿٢٧٩﴾ ﴿وَإِن كَانَ
ذُو عُسْرَةٍ﴾ وە ئەگەر قەرزدار نەداربوو ﴿فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ﴾ ئەوە مۆڵەتی بدرێت تا خوا دەسەڵاتی دەدا
﴿وَأَن تَصَدَّقُوا﴾ وە ئەگەر (لە قەرزەکە) ئازادیان بکەن ﴿خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ باشترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾
ئەگەر تێ بگەن ﴿٢٨٠﴾ ﴿وَاتَّقُوا﴾ وە بترسن ﴿يَوْمًا﴾ لە ڕۆژێك ﴿تُرْجَعُونَ فِيهِ﴾ دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَى اللَّهِ﴾
بۆ لای خوا ﴿ثُمَّ تُوَفَّىٰ﴾ لەپاشان پاداشت ئەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ بە هەموو کەسێك ﴿مَّا كَسَبَتْ﴾
(پاداشت و سزای) ئەوەی کردوویەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێ ﴿٢٨١﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا تَدَايَنتُم بِدَيۡنٍ﴾ ئەگەر قەرزێکتان لەیەکتری
کرد ﴿إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمّٗى﴾ بۆ ماوەیەکی دیاریکراو (دیاری کراو) ﴿فَٱكۡتُبُوهُۚ﴾ ئەوە بینووسن ﴿وَلۡيَكۡتُب﴾
وە با بینووسێ ﴿بَّيۡنَكُمۡ﴾ لە نێوانتاندا ﴿كَاتِبُۢ﴾ نووسەرێک ﴿بِٱلۡعَدۡلِۚ﴾ بەڕاستی (وەدادوەری)
﴿وَلَا يَأۡبَ كَاتِبٌ﴾ وە هیچ نووسەرێک با سەرپێچی نەکات ﴿أَن يَكۡتُبَ﴾ لە نووسینی (سەنەدی
قەرز) دا ﴿كَمَا عَلَّمَهُ ٱللَّهُۚ﴾ هەروەک خوا ئەوی فێری نووسین کردووە ﴿فَلۡيَكۡتُبۡ﴾ با بینووسێ
﴿وَلۡيُمۡلِلِ ٱلَّذِي﴾ وە با ئەو کەسە دەقی سەنەدەکە بڵێ و بیخوێنێتەوە ﴿عَلَيۡهِ ٱلۡحَقُّ﴾ کە قەرزەکەی
بەسەرەوەیە ﴿وَلۡيَتَّقِ ٱللَّهَ رَبَّهُۥ﴾ وە لە پەروەردگاری بترسێ ﴿وَلَا يَبۡخَسۡ مِنۡهُ شَيۡـٔٗاۚ﴾ وە هیچی لێ
کەم نەکاتەوە ﴿فَإِن كَانَ ٱلَّذِي﴾ ئەمجا ئەگەر ئەو کەسەی ﴿عَلَيۡهِ ٱلۡحَقُّ﴾ قەرزەکەی بەسەرەوەیە
﴿سَفِيهًا﴾ بێ عەقڵ بوو ﴿أَوۡ ضَعِيفًا﴾ یان لاواز بوو ﴿أَوۡ لَا يَسۡتَطِيعُ﴾ یا نەی دەتوانی ﴿أَن يُمِلَّ هُوَ﴾
خۆی دەقی سەنەدەکە بڵێت و بخوێنێتەوە ﴿فَلۡيُمۡلِلۡ وَلِيُّهُۥ﴾ ئەوە با گەورەکەی بیڵێت و بخوێنێتەوە
﴿بِٱلۡعَدۡلِۚ﴾ بەڕاستی (وەدادپەروەری) ﴿وَٱسۡتَشۡهِدُواْ شَهِيدَيۡنِ﴾ وە دوو شاهید بگرن ﴿مِن رِّجَالِكُمۡۖ﴾
لە پیاوانی خۆتان (موسوڵمان) ﴿فَإِن لَّمۡ يَكُونَا رَجُلَيۡنِ﴾ ئەمجا ئەگەر دوو پیاو نەبوو ﴿فَرَجُلٞ
وَٱمۡرَأَتَانِ﴾ ئەوە با پیاوێک و دوو ژن بن ﴿مِمَّن تَرۡضَوۡنَ﴾ لەوانەی کە پەسەندیان دەکەن ﴿مِنَ ٱلشُّهَدَآءِ﴾
لە شاهیدەکان ﴿أَن تَضِلَّ إِحۡدَىٰهُمَا﴾ بۆ ئەوەی ئەگەر یەکێکیان لەبیری چوو ﴿فَتُذَكِّرَ إِحۡدَىٰهُمَا
ٱلۡأُخۡرَىٰۚ﴾ با ئەوی تریان بیری بخاتەوە ﴿وَلَا يَأۡبَ ٱلشُّهَدَآءُ﴾ با شایەتەکان سەرپێچی نەکەن ﴿إِذَا
مَا دُعُواْۚ﴾ کاتێک بانگ کران (بۆ شایەتی دان) ﴿وَلَا تَسۡـَٔمُوٓاْ﴾ وە بێزار مەبن ﴿أَن تَكۡتُبُوهُ﴾ لەوەی کە
بینووسن ﴿صَغِيرًا﴾ بچووک بێت ﴿أَوۡ كَبِيرًا﴾ یان گەورە ﴿إِلَىٰٓ أَجَلِهِۦۚ﴾ تا کاتی خۆی ﴿ذَٰلِكُمۡ أَقۡسَطُ
عِندَ ٱللَّهِ﴾ ئەم نووسینەتان ڕاستترە بەلای خواوە ﴿وَأَقۡوَمُ لِلشَّهَٰدَةِ﴾ وە چەسپاوترە بۆ شایەتی دانەکە
﴿وَأَدۡنَىٰٓ أَلَّا تَرۡتَابُوٓاْ﴾ وە نزیکترە لەوەی کە نەکەونە گومانەوە ﴿إِلَّآ أَن تَكُونَ تِجَٰرَةً﴾ مەگەر کاتێک
ئەو کردەوەیە بازرگانیەکی ﴿حَاضِرَةٗ تُدِيرُونَهَا بَيۡنَكُمۡ﴾ دەست بە دەست پێ بیگێڕن لە نێو خۆتاندا
﴿فَلَيۡسَ عَلَيۡكُمۡ جُنَاحٌ﴾ ئەوە لەم کاتەدا گوناهتان ناگات ﴿أَلَّا تَكۡتُبُوهَاۗ﴾ ئەگەر نەینووسن
﴿وَأَشۡهِدُوٓاْ﴾ وە شاهید بگرن ﴿إِذَا تَبَايَعۡتُمۡۚ﴾ کاتێک کڕین و فرۆشتنتان کرد ﴿وَلَا يُضَآرَّ كَاتِبٞ
وَلَا شَهِيدٞۚ﴾ و با زیان بە نووسەر و شاهید نەگەیەنرێ ﴿وَإِن تَفۡعَلُواْ﴾ وە ئەگەر زیانتان گەیاند
﴿فَإِنَّهُۥ فُسُوقُۢ بِكُمۡۗ﴾ ئەوە بێگومان گوناهتان دەگات ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۖ﴾ وە لەخوا بترسن
﴿وَيُعَلِّمُكُمُ ٱللَّهُۗ﴾ وە خوا فێرتان دەکات ﴿وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٞ﴾ وە خوا بە هەموو شتێک
زانا و ئاگادارە ﴿٢٨٢﴾

﴿وَإِن كُنتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ ئەگەر لەسەر سەفەر بوون ﴿وَلَمْ تَجِدُوا﴾ و دەستتان نەکەوت ﴿كَاتِبًا﴾ نووسەرێك ﴿فَرِهَانٌ مَّقْبُوضَةٌ﴾ ئەوە بارمتەیەك وەرگرن ﴿فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا﴾ جا ئەگەر هەندێکتان لە هەندێکتان دڵنیا بوون ﴿فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ أَمَانَتَهُ﴾ با ئەو کەسەی کە بە ئەمین دانراوە سپاردەکە بداتەوە ﴿وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ﴾ وە با لە پەروەردگاری بترسێت ﴿وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ﴾ وە شایەتی مەشارنەوە ﴿وَمَن يَكْتُمْهَا﴾ وە ئەو کەسەی بیشارێتەوە ﴿فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ﴾ ئەوە بەڕاستی بە دڵ گوناهبارە ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بە هەموو کردەوەیەکتان ﴿٢٨٣﴾ ﴿لِّلَّهِ﴾ هەر هی خوایە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکانایە ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَإِن تُبْدُوا﴾ ئەگەر ئاشکرای بکەن ﴿مَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ ئەوەی لە دڵتاندایە ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یا بیشارنەوە ﴿يُحَاسِبْكُم بِهِ اللَّهُ﴾ خوا محاسەبەتان دەکات لەسەری ﴿فَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ ئەوسا خۆش دەبێت لەو کەسەی کە یەوێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ وە سزای کەسێك دەدات کە یەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەدەسەڵات و بەتوانایە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٢٨٤﴾ ﴿آمَنَ الرَّسُولُ﴾ پێغەمبەر ﷺ بڕوای هێنا ﴿بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ﴾ بەو نامەیەی کە بۆی نێرراوە ﴿مِن رَّبِّهِ﴾ لە پەروەردگاریەوە ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ لەگەڵ بڕواداراندا ﴿كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ هەموو بڕوایان هێناوە بەخوا ﴿وَمَلَائِكَتِهِ﴾ وە بە فریشتەکانی ﴿وَكُتُبِهِ﴾ وە بە نامەکانی ﴿وَرُسُلِهِ﴾ وە بە پێغەمبەرانی ﴿لَا نُفَرِّقُ﴾ جیاوازی ناکەین ﴿بَيْنَ أَحَدٍ﴾ لە نێوان هیچ یەکێك ﴿مِّن رُّسُلِهِ﴾ لە پەیامبەرانی ﴿وَقَالُوا﴾ (بڕواداران) وتیان (پێغەمبەر تایبەی خۆی پێ گەیاندین ئێمەش) ﴿سَمِعْنَا﴾ بیستمان ﴿وَأَطَعْنَا﴾ فەرمانبەریمان کرد ﴿غُفْرَانَكَ رَبَّنَا﴾ داوای لێخۆشبوونت لێدەکەین ئەی پەروەردگارمان ﴿وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای تۆیە گەڕانەوە ﴿٢٨٥﴾ ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا﴾ خوا داوا لە هیچ کەسێك ناکات ﴿إِلَّا وُسْعَهَا﴾ مەگەر بە ئەندازەی توانای خۆی ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ﴾ (سوودی) بۆ خۆی هەیە هەر چاکەیەك بکات (با هەر بەدڵیش بێت) ﴿وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ﴾ وە (زیانی) بۆ خۆیەتی هەر خراپەیەك بکات ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تُؤَاخِذْنَا﴾ لێمان مەگرە ﴿إِن نَّسِينَا﴾ ئەگەر کردەوەیەکی پێویستمان لەبیرچوو ﴿أَوْ أَخْطَأْنَا﴾ یا بەهەڵە گوناهێکمان کرد ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگار ﴿وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا﴾ لەسەرمان دامەنێ باری قورس ﴿كَمَا حَمَلْتَهُ﴾ وەك ئەوەی دانا ﴿عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا﴾ لەسەر ئەوانەی پێش ئێمە (ئوممەتانی پێشووتر) ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿وَلَا تُحَمِّلْنَا﴾ بەلای وامان بەسەردا مەهێنە ﴿مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ﴾ کە بۆمان هەڵنەگیرێت ﴿وَاعْفُ عَنَّا﴾ وە گوناهەکانمان بسڕەوە ﴿وَاغْفِرْ لَنَا﴾ وە لێمان خۆشبە ﴿وَارْحَمْنَا﴾ وە میهرەبانیمان لەگەڵدا بکە ﴿أَنتَ مَوْلَانَا﴾ تۆی یاریدەدەرو پشتیوانمان ﴿فَانصُرْنَا﴾ کەواتە سەرمان بخە ﴿عَلَى الْقَوْمِ﴾ بەسەر گەلی ﴿الْكَافِرِينَ﴾ بێ بڕوایاندا ﴿٢٨٦﴾

سورەتی ﴿ آل عِمران ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ تەنها خوا ماناکەی دەزانێت بە(ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە بۆ ماناکەی سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ١ ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا ئەو خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نیە جگە لە ئەو ﴿الْحَيُّ الْقَيُّومُ﴾ زیندووە و هەمیشە ڕاگری بوونەوەرە ٢ ﴿نَزَّلَ عَلَيْكَ﴾ ناردوویە بە خوارەوە بۆت ﴿الْكِتَابَ﴾ قورئان ﴿بِالْحَقِّ﴾ بەڕاستی و دروستی ﴿مُصَدِّقًا﴾ بەڕاست دانەری ﴿لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ هەموو ئەو (کتێب)انە بە بەپێشیدا بوون ﴿وَأَنْزَلَ التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ﴾ وە تەورات و ئینجیلی ناردە خوارەوە ٣ ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ لە پێش قورئاندا ﴿هُدًى لِلنَّاسِ﴾ بە ڕێنوێنی خەڵکی ﴿وَأَنْزَلَ﴾ وە ناردی بە خوارەوە ﴿الْفُرْقَانَ﴾ فورقانی واتە جیاکەرەوەی ڕاست و ناڕاست (مەبەست پێی قورئانە) ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بە ئایەت و بەڵگەکانی خوا ﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ بۆیان هەیە (لە قیامەت دا) سزای سەخت ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ﴾ وە خوا باڵادەست و بەتوانایە ﴿ذُو انْتِقَامٍ﴾ خاوەنی تۆڵەو سزایە ٤ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ﴾ بەڕاستی خوا هیچ شتێکی لێ ون نابێت ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەوی ﴿وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ وە نە لە ئاسمانا ٥ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ ئەو خوایە ئەو خوایەیە کە ﴿يُصَوِّرُكُمْ﴾ شێوەتان ئەکێشێ ﴿فِي الْأَرْحَامِ﴾ لە منداڵدانەکاندا ﴿كَيْفَ يَشَاءُ﴾ چۆنی بوێ ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی هەق و ڕاست نیە تەنها ئەو نەبێت ﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ زاڵی باڵادەستی کاربەجێیە ٦ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ ئەو خوایە ﴿أَنْزَلَ عَلَيْكَ﴾ ناردوویەتی بە خوارەوە بۆت ﴿الْكِتَابَ﴾ قورئان ﴿مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ﴾ هەندێکی لە ئایەتەکانی (مەبەستەکانیان) ڕوونن ﴿هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ﴾ ئەو ئایەتانە بنەڕەتی قورئانن ﴿وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ﴾ وە ئەوانی تر (ئایەمانێکن کە مەبەستەکانیان) ڕوون نین ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی ﴿فِي قُلُوبِهِمْ﴾ کە لە دڵیاندا ﴿زَيْغٌ﴾ لادان و چەوتی هەیە ﴿فَيَتَّبِعُونَ﴾ دوای ئەو ئایەتانە دەکەون ﴿مَا تَشَابَهَ مِنْهُ﴾ کە لە قورئاندا موتەشابیهن (هاوشێوەن، واتاکانی ڕوون نین) ﴿ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ﴾ بۆ تێکدانی بیروباوەڕی موسوڵمانان ﴿وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ﴾ وە بۆ ڕاڤەکردنی بە ئارەزووی ناپاکی خۆیان ﴿وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ﴾ لە حاڵێکدا کەس ڕاڤەکردنی نازانێت ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ تەنیا خوا نەبێت ﴿وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾ لەگەڵ زانایان و ئەوانەی دەروروون لە زانستی عیلمی شەرعیدا ﴿يَقُولُونَ﴾ ئەڵێن ﴿آمَنَّا بِهِ﴾ بڕوامان هێناوە بە(مشابه) ﴿كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا﴾ هەمووی لە پەروەردگارمانەوەن ﴿وَمَا يَذَّكَّرُ﴾ بیر لە قورئان ناکەنەوە ﴿إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ تەنها خاوەنانی ژیری و بیر و هۆش نەبێت ٧ ﴿رَبَّنَا﴾ ئەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تُزِغْ﴾ لامەدە (لە ڕێی ڕاست) ﴿قُلُوبَنَا﴾ دڵەکانمان ﴿بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا﴾ دوای ئەوەی کە ڕێنموویت کردین ﴿وَهَبْ لَنَا﴾ وە پێمان ببەخشە ﴿مِنْ لَدُنْكَ﴾ لە لای خۆتەوە ﴿رَحْمَةً﴾ بەزەیی یەك (میهرەبانیەك) ﴿إِنَّكَ أَنْتَ﴾ بەڕاستی هەر تۆی ﴿الْوَهَّابُ﴾ بەخشندە ٨ ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ﴾ بێگومان تۆ ﴿جَامِعُ النَّاسِ﴾ کۆکەرەوەی خەڵکیت ﴿لِيَوْمٍ﴾ بۆ ڕۆژێك ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نی یە ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ﴾ بەڵێنی خۆی ناشکێنێت و دەیباتە سەر ٩

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ﴾ هەرگیز کۆمەك و سوودیان پێ
ناگەیەنێت ﴿أَمْوَالُهُمْ﴾ نە ماڵیان ﴿وَلَا أَوْلَادُهُم﴾ وە نە منداڵیان ﴿مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ لە (سزای) خوا بەهیچ
شێوەیەك ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمْ﴾ وە ئا ئەوانە ﴿وَقُودُ النَّارِ﴾ سووتەمەنی دۆزەخن ١٠ ﴿كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ﴾
(داب و نەریتی ئەم بێ بڕوایانە) وەك داب و نەریتی دەست و پێوەندەکانی فیرعەونە ﴿وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾
و ئەوانەی لەپێش ئەواندا بوون وابە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بە درۆزانی ﴿فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ﴾
ئەمجا خوا گرتنی ﴿بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی تاوانەکانیانەوە ﴿وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ وە خوا تۆڵەی سەختە
١١ ﴿قُل﴾ بڵێ ﴿لِّلَّذِينَ﴾ بەوانەی ﴿كَفَرُوا﴾ کە بێ بڕوان ﴿سَتُغْلَبُونَ﴾ بەمەولا تێکئەشکێن و ژێر
دەکەون ﴿وَتُحْشَرُونَ﴾ وە کۆدەکرێنەوە ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ﴾ بەرەو دۆزەخ ﴿وَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ کە ناخۆشترین
شوێنە ١٢ ﴿قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ﴾ بێگومان نیشانەیەکی گرنگ ڕوویدا بۆ ئێوە (ئەی موسوڵمانینە یان
ئەی کافرەکان) ﴿فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا﴾ لەو دوو دەستەی (کە لە جەنگی بەدردا) دایان بەیەکدا ﴿فِئَةٌ﴾
دەستەیەکیان ﴿تُقَاتِلُ﴾ دەجەنگین ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ﴾ وە ئەوەی تریان
بێ بڕوا بوون ﴿يَرَوْنَهُم مِّثْلَيْهِمْ﴾ موسوڵمانەکانیان ئەدیی بەدوو ئەوەندەی خۆیان ﴿رَأْيَ الْعَيْنِ﴾
بە بینینی چاو ﴿وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ﴾ وە خوا پشت گیری دەکات ﴿بِنَصْرِهِ﴾ بە یارمەتی خۆی ﴿مَن يَشَاءُ﴾
بۆ هەرکەس بیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەم یارمەتیدانەدا ﴿لَعِبْرَةً﴾ پەند وئامۆژگاری هەیە
﴿لِّأُولِي الْأَبْصَارِ﴾ بۆ کەسانی خاوەن ژیری و بیروهۆش ١٣ ﴿زُيِّنَ﴾ جوان کراوە و ڕازێنراوەتەوە
﴿لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی ﴿حُبُّ الشَّهَوَاتِ﴾ خۆشی و ئارەزووەکانی نەفس ﴿مِنَ النِّسَاءِ﴾ بە ئافرەتان ﴿وَالْبَنِينَ﴾
و کوڕ وکاڵی زۆر ﴿وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنطَرَةِ﴾ و دارایی زۆری کەڵەکە کراو ﴿مِنَ الذَّهَبِ﴾ لە ئاڵتون و زێڕ
﴿وَالْفِضَّةِ﴾ و زیو ﴿وَالْخَيْلِ﴾ و ئەسپ و ماینی ﴿الْمُسَوَّمَةِ﴾ نیشانەدار (ئەسپی ناوچەوان و هەر
چوار پەلی) ﴿وَالْأَنْعَامِ﴾ هەروەها ئاژەڵ و چوارپێ ﴿وَالْحَرْثِ﴾ و کشتوکاڵ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمانە ﴿مَتَاعُ﴾
بەهرە و (کەل و پەل)ی ﴿الْحَيَاةِ﴾ ژیانەکانی (ژیان)ی ﴿الدُّنْيَا﴾ دونیان ﴿وَاللَّهُ عِندَهُ﴾ وە لای خوا
هەیە ﴿حُسْنُ الْمَآبِ﴾ خۆشترین جێگا و پاشەڕۆژ ١٤ ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿أَؤُنَبِّئُكُم﴾ هەواڵتان بدەمێ
﴿بِخَيْرٍ مِّن ذَٰلِكُمْ﴾ بەچاکتر لەمانەتان ﴿لِلَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ بۆ ئەوانەی کە پارێزیان کرد و لەخوا ترسان
﴿عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ﴾ لای پەروەردگاریان چەند بەهەشتێك هەیە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا﴾ کە بەژێریاندا دەڕوات
﴿الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی و هەتا هەتایی تیایدا دەمێننەوە ﴿وَأَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾
وە (بۆیان هەیە) ژنانی پاکیزە ﴿وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ وە ڕەزامەندی لە خواوە ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ﴾ وە
خوا بینایە بە بەندەکان ١٥

﴿الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ (لە خوا ترسان) ئەوانەی کە دەڵێن ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّنَا﴾
بەڕاستی ئێمە ﴿آمَنَّا﴾ بڕوامان هێنا ﴿فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ دەی خۆش بە لە گوناهەکانمان
﴿وَقِنَا﴾ وە بمانپارێزە ﴿عَذَابَ النَّارِ﴾ لە سزای ئاگری دۆزەخ ﴿١٦﴾ ﴿الصَّابِرِينَ﴾ (ئەوانە بریتین لە)
ئارام گران ﴿وَالصَّادِقِينَ﴾ و ڕاستگۆیان ﴿وَالْقَانِتِينَ﴾ و فەرمانبەردارانی خودا ﴿وَالْمُنْفِقِينَ﴾ و دارایی
وەلەخشن ﴿وَالْمُسْتَغْفِرِينَ﴾ و ئەوانەی کە داوای لێ خۆشبوون دەکەن ﴿بِالْأَسْحَارِ﴾ لە پێش
بەیەیانەوە ﴿١٧﴾ ﴿شَهِدَ اللَّهُ﴾ خوا شایەتی ئەدات (واتە ڕای دەگەیەنێت و بەبەڵگە دەیچەسپێنێت)
﴿أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە بەڕاستی هیچ پەرستراوێکی محقق وراست نی یە ئەو نەبێت ﴿وَالْمَلَائِكَةُ﴾
وە فریشتەکانیش شایەتی ئەدەن (واتە ئیقرار ئەکەن) ﴿وَأُولُو الْعِلْمِ﴾ وە خاوەن زانستەکان (زانایان) یش
شایەتی ئەدەن (واتە باوەڕی چەسپاویان هەیە) ﴿قَائِمًا بِالْقِسْطِ﴾ (خوا) هەمیشە دادپەروەری ڕاگرتوە
﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لە خوا ﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ کە باڵادەستی
کاربەجێی بە ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّ الدِّينَ﴾ بەڕاستی دینی پەسەند کراو ﴿عِنْدَ اللَّهِ﴾ لای خوا ﴿الْإِسْلَامُ﴾
(هەر) ئیسلامە ﴿وَمَا اخْتَلَفَ﴾ دوو بەرەکی نەکەوتنە ناو ﴿الَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ کە
نامەیان بۆ هاتبوو ﴿إِلَّا مِنْ بَعْدِ﴾ دوای ئەوە نەبێت ﴿مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ کە زانینی بەڕاستیان بۆ هات
﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ (ئەم لادانەشیان) لە ڕووی ستەم و حەسادەتەوە بوو لە نێو خۆیاندا ﴿وَمَنْ يَكْفُرْ
بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ جا هەر کەسێک بێ بڕوا بێ بە ئایەتەکانی خوا (کە قورئانە) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ
الْحِسَابِ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا زوو حسابی لەگەڵ دەکات ﴿١٩﴾ ﴿فَإِنْ حَاجُّوكَ﴾ ئەمجا ئەگەر (خاوەن
نامەکان) دەمەتەقێی یان لەگەڵ کردیت ﴿فَقُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش بڵێ ﴿أَسْلَمْتُ
وَجْهِيَ لِلَّهِ﴾ ڕووی خۆم سپاردە بە خوا (وەلکەچی ئەوم) ﴿وَمَنِ اتَّبَعَنِ﴾ لەگەڵ ئەوانەی پەیڕەوی
من ئەکەن ﴿وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەوانە کە نامەی تەورات و
ئینجیلیان دراوەتێ (کە جولەکە و گاورەکانن) ﴿وَالْأُمِّيِّينَ﴾ وە بە نەخوێندەوارەکان (هاوبەش
پەیداکەرەکانی گەلی عەرەب) ﴿أَأَسْلَمْتُمْ﴾ ئایا ئێوە موسوڵمان بوون؟ ﴿فَإِنْ أَسْلَمُوا﴾ ئەمجا
ئەگەر موسوڵمان بوون ﴿فَقَدِ اهْتَدَوْا﴾ ئەوە بەڕاستی مانای ئەوەیە کە هیدایەتیان وەرگرتوە
﴿وَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَإِنَّمَا﴾ ئەوە بەڕاستی ﴿عَلَيْكَ الْبَلَاغُ﴾ تۆ هەر ڕاگەیاندنت
لەسەرە ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ﴾ وە خوا بینایە بە بەندەکان ﴿٢٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی
بێ بڕوان ﴿بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بە ئایەتەکانی خوا (بە نیشانەکانی خوا) ﴿وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ﴾ وە پێغەمبەران
ئەکوژن ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بە ناڕەوا ﴿وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ﴾ وە ئەو کەسانە ئەکوژن ﴿يَأْمُرُونَ﴾ کە فەرمان
ئەدەن ﴿بِالْقِسْطِ﴾ بە دادگەری ﴿مِنَ النَّاسِ﴾ لە خەڵکی ﴿فَبَشِّرْهُمْ﴾ ئەوە مژدەیان بدەری (وەك
سووکایەتی کردن وایە) ﴿بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ بە سزای پڕ لە ئازار ﴿٢١﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسێکن
﴿حَبِطَتْ﴾ پووچ بوونەتەوە ﴿أَعْمَالُهُمْ﴾ کردەوەکانیان ﴿فِي الدُّنْيَا﴾ لە دونیا ﴿وَالْآخِرَةِ﴾ وە لە ڕۆژی
دوایی دا ﴿وَمَا لَهُمْ﴾ وە ئەوان نیانە ﴿مِنْ نَاصِرِينَ﴾ هیچ یارمەتیدەرێك ﴿٢٢﴾

﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا ورد نابیتەوە ﴿إِلَى الَّذِينَ﴾ لەوانەی ﴿أُوتُوا﴾ پێیان دراوە ﴿نَصِيبًا﴾ بەشێك ﴿مِّنَ الْكِتَابِ﴾ لە تەورات ﴿يُدْعَوْنَ﴾ بانگ دەكرێن ﴿إِلَىٰ كِتَابِ اللَّهِ﴾ بۆ لای كتێبی خوا(تەورات) ﴿لِيَحْكُمَ﴾ بۆ ئەوەی بڕیار بدات ﴿بَيْنَهُمْ﴾ لە نێوانیاندا ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ﴾ لە پاشان دەستەیەك لەوان پشت هەڵدەكەن ﴿وَهُم مُّعْرِضُونَ﴾ لە حاڵێكدا ئەوان ڕوو وەرگێڕن ﴿٢٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەمە بەهۆی ئەوەوەیە كە بێگومان ئەوان ﴿قَالُوا﴾ دەیان ووت ﴿لَن تَمَسَّنَا﴾ هەرگیز بەر لەشمان ناكەوێت ﴿النَّارُ﴾ ئاگر ﴿إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ﴾ تەنها چەند ڕۆژێكی ژمێراو و كەم نەبێت ﴿وَغَرَّهُمْ﴾ وە هەڵەتاندنی (و فریوی دان) ﴿فِي دِينِهِم﴾ لە دینەكەیاندا ﴿مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەو درۆیانەی كە هەڵیان دەبەست ﴿٢٤﴾ ﴿فَكَيْفَ﴾ ئەمجا دەبێ حاڵیان چۆن بێت ﴿إِذَا جَمَعْنَاهُمْ﴾ ئەو كاتەی كە كۆیان دەكەینەوە ﴿لِيَوْمٍ﴾ لە ڕۆژێكدا ﴿لَّا رَيْبَ فِيهِ﴾ كە گومانی تێدا نی یە ﴿وَوُفِّيَتْ﴾ و پاداشتی تەواوی دەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو كەسێك ﴿مَّا كَسَبَتْ﴾ ئەوەی كردویەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە لەوان هیچ ستەمێكیان لێ ناكرێت ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُمَّ﴾ بڵێ ئەی خوایە ﴿مَالِكَ الْمُلْكِ﴾ خاوەن دەسەڵات ﴿تُؤْتِي الْمُلْكَ﴾ دەسەڵات دەدەیت ﴿مَن تَشَاءُ﴾ بە هەر كەسێك كە بتەوێت ﴿وَتَنزِعُ الْمُلْكَ﴾ وە دەسەڵات دەسێنیتەوە ﴿مِمَّن تَشَاءُ﴾ لە هەر كەسێك كە بتەوێت ﴿وَتُعِزُّ مَن تَشَاءُ﴾ وە بەڕێزی دەكەیت ئەوەی بتەوێت ﴿وَتُذِلُّ مَن تَشَاءُ﴾ وە بێ ڕێزی دەكەیت ئەوەی بتەوێت ﴿بِيَدِكَ﴾ تەنها بەدەستی تۆیە ﴿الْخَيْرُ﴾ هەموو چاكەیەك ﴿إِنَّكَ﴾ بەڕاستی تۆ ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ﴾ بەسەر هەموو شتێكدا ﴿قَدِيرٌ﴾ بە توانایت ﴿٢٦﴾ ﴿تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ شەو دەكەیت بەناو ڕۆژدا ﴿وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەكەیت بەناو شەودا ﴿وَتُخْرِجُ الْحَيَّ﴾ وە زیندوو دەردێنی ﴿مِنَ الْمَيِّتِ﴾ لە مردوو ﴿وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ﴾ وە مردوو دەردێنی ﴿مِنَ الْحَيِّ﴾ لە زیندوو ﴿وَتَرْزُقُ﴾ وە ڕۆزی دەدەیت ﴿مَن تَشَاءُ﴾ بە هەر كەسێ كە بتەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ حساب و بێ ژمار ﴿٢٧﴾ ﴿لَّا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ﴾ نابێ بڕواداران بێ باوەڕان بگرن ﴿أَوْلِيَاءَ﴾ بە دۆستی خۆیان ﴿مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەجیاتی بڕواداران ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر كەسێك وا بكات ﴿فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ﴾ ئیتر پەیوەستی لەگەڵ خوادا نامێنی ﴿إِلَّا أَن تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً﴾ مەگەر بۆ خۆپاراستنتان بێت لێیان (بەشێوەیەك كە بە دەم بیڵێی و بەدڵ باوەڕت پێی نەبێت) ﴿وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ﴾ وە خوا دەتان ترسێنێت لە سزای خۆی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای خوایە گەڕانەوە ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿إِن تُخْفُوا﴾ ئەگەر بیشارنەوە ﴿مَا فِي صُدُورِكُمْ﴾ ئەوەی لە دڵتاندایە ﴿أَوْ تُبْدُوهُ﴾ یان ئاشكرای بكەن ﴿يَعْلَمْهُ اللَّهُ﴾ خوا پێی دەزانێ ﴿وَيَعْلَمُ﴾ وە دەیزانێت ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لەزەوی دایە ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێكدا ﴿قَدِيرٌ﴾ بە توانایە ﴿٢٩﴾

﴿یَوۡمَ تَجِدُ كُلُّ نَفۡسٖ﴾ (بترسن) لەو ڕۆژەی هەموو کەسێك ئەوەی ﴿مَّا عَمِلَتۡ مِنۡ خَیۡرٖ﴾ هەر کارێکی
باشی کردبێت ﴿مُّحۡضَرٗا﴾ ئامادەیە ﴿وَمَا عَمِلَتۡ مِن سُوٓءٖ﴾ وە هەر کارێکی خراپی کردبێت ﴿تَوَدُّ لَوۡ
أَنَّ بَیۡنَهَا وَبَیۡنَهُۥٓ﴾ ئاوات دەخوازێت کە لە نێوان ئەو و کارە خراپەکەیدا ﴿أَمَدَۢا بَعِیدٗا﴾ ماوەیەکی
زۆر دوور ببوایە ﴿وَیُحَذِّرُكُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا ئەتان ترسێنێ ﴿نَفۡسَهُۥ﴾ لە سزای خۆی ﴿وَٱللَّهُ رَءُوفُۢ
بِٱلۡعِبَادِ﴾ وە خوا میهرەبانە بە بەندەکانی خۆی ٣٠ ﴿قُلۡ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ ﴿إِن كُنتُمۡ﴾ ئەگەر
ئێوە ﴿تُحِبُّونَ ٱللَّهَ﴾ خواتان خۆش دەوێت ﴿فَٱتَّبِعُونِی﴾ کەواتە دوای من بکەون ﴿یُحۡبِبۡكُمُ ٱللَّهُ﴾ تا خواش
ئێوەی خۆش بوێت ﴿وَیَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡ﴾ وە لە گوناهەکانتان خۆش بێت ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ﴾ وە خوا
لێخۆشبووی ﴿رَّحِیمٞ﴾ میهرەبانە ٣١ ﴿قُلۡ﴾ بڵێ ﴿أَطِیعُواْ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ﴾ فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خوا
و پێغەمبەر بن ﴿فَإِن تَوَلَّوۡاْ﴾ ئەمجا ئەگەر پشت هەڵکەن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ﴾ ئەوە بێگومان خوا ﴿لَا یُحِبُّ
ٱلۡكَٰفِرِینَ﴾ بێ بڕوایانی خۆش ناوێت ٣٢ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ ٱصۡطَفَىٰٓ﴾ بێگومان خوا هەڵی بژاردووە ﴿ءَادَمَ
وَنُوحٗا﴾ ئادەم و نووح ﴿وَءَالَ إِبۡرَٰهِیمَ﴾ وە خانەوادەی ئیبراهیم ﴿وَءَالَ عِمۡرَٰنَ﴾ وە خانەوادەی عیمران
﴿عَلَى ٱلۡعَٰلَمِینَ﴾ بەسەر هەموو جیهانیاندا ٣٣ ﴿ذُرِّیَّةَۢ﴾ نەوەیەکی ﴿بَعۡضُهَا مِنۢ بَعۡضٖ﴾ هەندێکیان لە
هەندێکیان کەوتوونەتەوە ﴿وَٱللَّهُ سَمِیعٌ﴾ وە خوا بیسەری ﴿عَلِیمٌ﴾ زانایە ٣٤ ﴿إِذۡ قَالَتِ ٱمۡرَأَتُ عِمۡرَٰنَ﴾
(بیهێنەرەوە بیر) کاتێك کە ژنی عیمران وتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّی نَذَرۡتُ لَكَ﴾ بێگومان من
نەزرم کردووە بۆ تۆ ﴿مَا فِی بَطۡنِی مُحَرَّرٗا﴾ ئەوەی کە لە سکم دایە ئازادکراو بێت (بۆ خزمەتی خانەی
تۆ کە بیت المقدس)، ﴿فَتَقَبَّلۡ مِنِّیٓ﴾ دە تۆش (ئەم نەزرەم) لێم گیرابکە ﴿إِنَّكَ أَنتَ﴾ بەڕاستی تۆ
﴿ٱلسَّمِیعُ ٱلۡعَلِیمُ﴾ بیسەری زانایت ٣٥ ﴿فَلَمَّا وَضَعَتۡهَا﴾ جا کاتێك کە سکەکەی دانا ﴿قَالَتۡ﴾ وتی
﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّی وَضَعۡتُهَآ أُنثَىٰ﴾ خۆ من کچم بوو ﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ﴾ بەڕاستی خوا زاناترە
﴿بِمَا وَضَعَتۡ﴾ بەوەی کە بوویەتی ﴿وَلَیۡسَ ٱلذَّكَرُ كَٱلۡأُنثَىٰ﴾ کوڕیش وەك کچ نی یە (مەبەست لەوەیە لەو
کاتەدا کوڕان دەکران بە نەزر بۆ خزمەتکردنی بیت المقدس) ﴿وَإِنِّی سَمَّیۡتُهَا مَرۡیَمَ﴾ وە بێگومان
منیش ناوم نا مەریەم ﴿وَإِنِّیٓ أُعِیذُهَا بِكَ وَذُرِّیَّتَهَا﴾ وە من خۆی و نەوەی ئەپارێزم بە تۆ ﴿مِنَ ٱلشَّیۡطَٰنِ
ٱلرَّجِیمِ﴾ لە شەیتانی دەرکراو ٣٦ ﴿فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا﴾ ئەمجا پەروەردگاری مەریەمی وەرگرت ﴿بِقَبُولٍ
حَسَنٖ﴾ بەوەرگرتنێکی جوان ﴿وَأَنۢبَتَهَا﴾ وە ڕوواندی (پەروەردەی کرد) ﴿نَبَاتًا حَسَنٗا﴾ بە ڕوواندنێك
(پەروەردەیەکی) جوان ﴿وَكَفَّلَهَا زَكَرِیَّا﴾ وە زەکەریا دەستەبەری کرد (ئەرکی ژیانی گرتە ئەستۆ
و بەخێوا کردی بەمامۆستای مەریەم) ﴿كُلَّمَا دَخَلَ عَلَیۡهَا زَكَرِیَّا ٱلۡمِحۡرَابَ﴾ هەر کات زەکەریا بڕۆشتایە
بۆ لای مەریەم لە شوێنی خواپەرستیەکەیدا ﴿وَجَدَ عِندَهَا رِزۡقٗا﴾ خواردەمەنی و ڕزق و ڕۆزی
لەلا دەبینی ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) وتی ﴿یَٰمَرۡیَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿أَنَّىٰ لَكِ هَٰذَا﴾ ئەمەت لە کوێ بوو؟
﴿قَالَتۡ﴾ (مەریەم) وتی ﴿هُوَ مِنۡ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەوە لەلایەن خواوەیە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ یَرۡزُقُ﴾ بەڕاستی خوا ڕۆزی
ئەدات ﴿مَن یَشَآءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بیەوێت ﴿بِغَیۡرِ حِسَابٍ﴾ بە بێ حساب و بێ ژمار ٣٧

﴿هُنَالِكَ﴾ ئا ئەو کاتەدا ﴿دَعَا﴾ پاڕایەوە ﴿زَكَرِيَّا رَبَّهُ﴾ زەکەریا لە پەروەردگاری ﴿قَالَ﴾ ووتی
﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿هَبْ لِي﴾ پێم ببەخشە ﴿مِن لَّدُنكَ﴾ لەلایەنی خۆتەوە ﴿ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً﴾
کوڕێکی سروشت پاك ﴿إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾ بەڕاستی تۆ بیسەری پاڕانەوەیت (٣٨) ﴿فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ﴾
جا فریشتە بانگی لێکرد ﴿وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ﴾ لە کاتێکدا کە زەکەریا لە میحرابەکەدا وەستابوو
نوێژی دەکرد ﴿أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ﴾ بەڕاستی خوا مژدەت دەداتێ ﴿بِيَحْيَىٰ﴾ بە (کوڕێك ناوی) یەحیا بە
﴿مُصَدِّقًا﴾ کە بڕوادێنەرە ﴿بِكَلِمَةٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ بە عیسای ووتەی خوا ﴿وَسَيِّدًا﴾ و پێشەوا یە ﴿وَحَصُورًا﴾ و
جڵەوگری نەفسی خۆیەتی ﴿وَنَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە یەکێکە لە پێغەمبەرانی چاك کردار (٣٩) ﴿قَالَ﴾
(زەکەریا) ووتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ﴾ من چۆن کوڕم دەبێت ﴿وَقَدْ بَلَغَنِيَ
الْكِبَرُ﴾ لە حاڵێکدا بەڕاستی پیری بەخەگیرم بووە ﴿وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ﴾ وە ژنەکەشم نەزۆکە ؟
﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿كَذَٰلِكَ اللَّهُ﴾ ئیشی خوا وایە ﴿يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ﴾ چی بوێت
دەیکات (٤٠) ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) ووتی ﴿رَبِّ اجْعَل لِّي آيَةً﴾ ئەی پەروەردگارم نیشانەیەکم بۆ دابنێ
﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی، ﴿آيَتُكَ﴾ نیشانەکەت ئەوەیە ﴿أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ﴾ کە
ناتوانیت قسە لەگەڵ خەڵکیدابکەیت سێ ڕۆژ ﴿إِلَّا رَمْزًا﴾ مەگەر بە ئاماژە (ئیما) نەبێت ﴿وَاذْكُر رَّبَّكَ
كَثِيرًا﴾ زۆر یادی پەروەردگارت بکە ﴿وَسَبِّحْ﴾ و تەسبیحاتی خوا بکە ﴿بِالْعَشِيِّ﴾ بە ئێواران
﴿وَالْإِبْكَارِ﴾ و بەیانیان (٤١) ﴿وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ﴾ (یادی ئەوە بکە) کاتێك کە فریشتە (جبریل)
ووتی ﴿يَا مَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿اصْطَفَاكِ﴾ تۆی هەڵبژارد ﴿وَطَهَّرَكِ﴾
و پاکی کردیتەوە (لە هەموو خووڕەوشتێکی ناشیرین) ﴿وَاصْطَفَاكِ﴾ وە هەڵی بژاردوی ﴿عَلَىٰ
نِسَاءِ الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر هەموو ژنانی جیهاندا (٤٢) ﴿يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ﴾ ئەی مەریەم فەرمانبەرداری
پەروەردگارت بکە ﴿وَاسْجُدِي وَارْكَعِي﴾ وە سوژدەو کڕنووش بەرە ﴿مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کە
سوژدەو کڕنوش دەبەن (٤٣) ﴿ذَٰلِكَ مِنْ أَنبَاءِ الْغَيْبِ﴾ ئەوەی ووترا لە هەواڵە پەنهانەکانە ﴿نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾
بە وەحی بۆت دەنێرین (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ﴾ وە تۆ لە لای ئەوان نەبوویت
﴿إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ﴾ کاتێك کە قەڵەمەکانیان هاویشت ﴿أَيُّهُمْ﴾ کامیان ﴿يَكْفُلُ مَرْيَمَ﴾ دەستەبەرێتی
وسەرپەرشتی وبەخێو کردنی مەریەمیان بەردەکەوێت ﴿وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ﴾ وە تۆ لەلایان نەبوویت
﴿إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ کەدەمەقاڵێیان دەکرد (لەم ڕووەوە) (٤٤) ﴿إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ﴾ کاتێك کە فریشتە کە ووتی
﴿يَا مَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ﴾ بێگومان خوا مژدەت دەداتێ ﴿بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ﴾ بە ووتەیەك لەوەوە
﴿اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ کە ناوی مەسیح (عیسا)ی کوڕی مەریەمە ﴿وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾
بەڕێزو پایەبەرزە لە هەردوو جیهاندا ﴿وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ﴾ وە لە نزیکانی خودایە (٤٥)

﴿وَيُكَلِّمُ النَّاسَ﴾ وە قسە دەكات لەگەڵ خەڵكیدا ﴿فِي الْمَهْدِ﴾ لە بێشكەدا و ﴿وَكَهْلًا﴾ لە (كاتی)
گەورەییدا ﴿وَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە لە پیاو چاكانیشە ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَتْ﴾ مەریەم ووتی ﴿رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي وَلَدٌ﴾
ئەی پەروەردگارم من چۆن منداڵم دەبێت ﴿وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ﴾ لە كاتێكدا كە پیاو نەهاتوتە لام (لێم
نەكەوتوە)؟ ﴿قَالَ﴾ (جبریل) فەرمووی ﴿كَذَٰلِكِ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ وایە (كە ئەڵێیت) خوا چی بوێت
دروستی دەكات ﴿إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾ كاتێك كە بڕیاری شتێكی دا ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ﴾ هەر ئەوەندەی دەوێت
پێی بڵێت ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە، ئیتر دەبێت ﴿٤٧﴾ ﴿وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ﴾ وە خوا
فێری كتێب و دانایی وتەورات و ئینجیلی دەكات ﴿٤٨﴾ ﴿وَرَسُولًا﴾ وە پێغەمبەر (دەنێرێت) ﴿إِلَىٰ بَنِي
إِسْرَائِيلَ﴾ بۆ نەوەی ئیسرائیل (نەوەكانی یەعقوب) ﴿أَنِّي قَدْ جِئْتُكُم بِآيَةٍ﴾ (پێیان دەڵێت) بەڕاستی من
نیشانەیەكم بۆ هێناون ﴿مِّن رَّبِّكُمْ﴾ لە پەروەردگارتانەوە ﴿أَنِّي أَخْلُقُ لَكُم﴾ كە من بۆتان دروست دەكەم
﴿مِّنَ الطِّينِ﴾ لە قوڕ ﴿كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ﴾ (شتێك) لە وێنەی باڵندە ﴿فَأَنفُخُ فِيهِ﴾ ئەمجا فووی پیادەكەم
﴿فَيَكُونُ طَيْرًا﴾ یەكسەر دەبێت بە باڵندە ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بە فەرمانی خوا ﴿وَأُبْرِئُ﴾ وە چاكی ئەكەمەوە
﴿الْأَكْمَهَ﴾ كوێری زگماك ﴿وَالْأَبْرَصَ﴾ و بەڵەك ﴿وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ وە مردوانیش زیندوو دەكەمەوە
﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بە فەرمانی خوا ﴿وَأُنَبِّئُكُم﴾ وە خەبەرتان دەدەمێ (لە خواردن) ﴿بِمَا تَأْكُلُونَ﴾ چی ئەخۆن
﴿وَمَا تَدَّخِرُونَ﴾ چی بە زەخیرە هەڵئەگرن ﴿فِي بُيُوتِكُمْ﴾ لە ماڵەكانتاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی هەیە
لەم موعجیزانەدا ﴿لَآيَةً لَّكُمْ﴾ بەڵگە ونیشانەی بەهێز بۆ ئێوە (لەسەر ڕاستی پێغەمبەرێتی من)
﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٤٩﴾ ﴿وَمُصَدِّقًا﴾ وە (من هاتووم) بەبڕواهێنەر ﴿لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ
التَّوْرَاةِ﴾ بەو تەوراتەی كە لەبەردەستمدایە ﴿وَلِأُحِلَّ لَكُم بَعْضَ الَّذِي﴾ وە هاتووم بۆ ئەوەی حەڵاڵ
بكەم هەندێ لەو شتانەی ﴿حُرِّمَ عَلَيْكُمْ﴾ كە قەدەغە كراوە لێتان ﴿وَجِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾
وە بەڵگەم بۆ هێنان لەلای پەروەردگارتانەوە ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ كەواتە بترسن لە (بێ فەرمانی) خوا
﴿وَأَطِيعُونِ﴾ وە فەرمانبەرداریم بكەن ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پەروەردگاری من
و ئێوەیە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ دەی بیپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئا ئەمەیە ڕێگای ڕاست ﴿٥١﴾ ﴿فَلَمَّا أَحَسَّ
عِيسَىٰ﴾ ئەمجا كاتێك كە عیسا هەستی كرد ﴿مِنْهُمُ الْكُفْرَ﴾ بە بێ بڕوایی گەلەكەی
﴿قَالَ مَنْ أَنصَارِي إِلَى اللَّهِ﴾ ووتی كێ لەگەڵ مندا یارمەتی دەری دینی خوایە ﴿قَالَ الْحَوَارِيُّونَ﴾
شاگردەكانی (حەوارییەكانی) ووتیان ﴿نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ﴾ ئێمە یارمەتی دەری دینی خواین ﴿آمَنَّا
بِاللَّهِ﴾ بڕوامان بە خوا هێناوە ﴿وَاشْهَدْ﴾ و تۆ ئەی عیسا شاهید بە ﴿بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ كە ئێمە
گوێڕایەڵ وملكەچی ئەوین ﴿٥٢﴾

﴿رَبَّنَا آمَنَّا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئیمە باوەڕمان هێنا ﴿بِمَا أَنزَلْتَ﴾ بەوەی کە ناردووتەتە خوارەوە
﴿وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ﴾ وە پەیڕەوی پێغەمبەری تۆمان کرد ﴿فَاكْتُبْنَا﴾ دەی خوایە ئەومان بنووسە
(بەژمێرە) ﴿مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾ لە دەفتەری بڕواداران (یەکتاپەرست)دا (٥٣) ﴿وَمَكَرُوا﴾ (جولەکەکان)
پیلانیان گێڕا (بۆ کوشتنی عیسا) ﴿وَمَكَرَ اللَّهُ﴾ خواش لە بەرانبەردا پیلانی لێ گێڕان ﴿وَاللَّهُ خَيْرُ
الْمَاكِرِينَ﴾ وەخواش چاکترین پیلان گێڕە (لەبەرانبەر پیلان گێڕاندا بۆ پووچەڵکردنەوەی
فڕوفێڵەکانیان) (٥٤) ﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ﴾ (بهێنەرەوە یادت) کاتێ خوا فەرمووی ئەی عیسا ﴿إِنِّي
مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ﴾ من تۆ دەسێنمەوە و بەرزت دەکەمەوە بۆ لای خۆم ﴿وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
وە پاك کەرەوەی تۆم لە (هاودەمی) ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ﴾ وە پەیڕەوانی
(ڕاستەقینەی) تۆ بەرز دەکەمەوە ﴿فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەسەر بێ بڕواکاندا ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی
دوایی ﴿ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان بۆ لای منە ﴿فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ ئەمجا بڕیار دەدەم لە
نێوانتاندا ﴿فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەی کە تیایاندا جیاواز و ناکۆکن (٥٥) ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
جا ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿فَأُعَذِّبُهُمْ﴾ سزایان دەدەم ﴿عَذَابًا شَدِيدًا﴾ بەسزای سەخت ﴿فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیا و ڕۆژی دواییشدا ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ وە ئەوانە هیچ یارمەتیدەرێکیان نی یە (٥٦)
﴿وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڵام ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە باشەکانیان
کردووە ﴿فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ﴾ ئەوە خوا تەواوی پاداشتیان دەداتەوە ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان
خوا ستەمکارانی خۆش ناوێت (٥٧) ﴿ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ﴾ ئەم بەسەرهاتانەی کە ئەیان خوێنینەوە
بەسەرتدا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنَ الْآيَاتِ﴾ لە ئایەت و بەڵگە و نیشانەکان ﴿وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ﴾
و قورئانی پڕ لە حیکمەتن (٥٨) ﴿إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی وێنەی (دروست بوونی) عیسا لای
خوا ﴿كَمَثَلِ آدَمَ﴾ وەك وێنەی ئادەم وایە ﴿خَلَقَهُ مِن تُرَابٍ﴾ کە دروستی کرد لە گڵ ﴿ثُمَّ قَالَ لَهُ﴾ بە
پاشان پێی ووت ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ بە، ئەویش بوو (بەمرۆڤ) (٥٩) ﴿الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ قسەی ڕاست ئەوەیە
کە لە خواوە بەتۆ گەیشت ﴿فَلَا تَكُن مِّنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە لە گومانداران مەبە (٦٠) ﴿فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ﴾
ئەمجا هەر کەسێك دەمەقاڵێی لەگەڵ کردیت (لە بارەی عیساوە) ﴿مِن بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ دوای
ئەو زانینەی کە (بەوەحی) بۆت هات ﴿فَقُلْ تَعَالَوْا﴾ تۆش پێیان بڵێ وەرن ﴿نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ﴾
با بانگی کوڕەکانمان و کوڕەکانتان بکەین ﴿وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ﴾ وە (بانگی) ژنەکانمان و ژنەکانتان
بکەین ﴿وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمْ﴾ وە (بانگی) خۆمان و خۆتان بکەین ﴿ثُمَّ نَبْتَهِلْ﴾ لە پاشاندا (هەموومان)
لەخوا بپاڕێینەوە ﴿فَنَجْعَل لَّعْنَتَ اللَّهِ﴾ ئەمجا نەفرەتی خوا بکەین ﴿عَلَى الْكَاذِبِينَ﴾ لەوانەی کە
لەدرۆزنان (٦١)

﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ﴾ بێگومان هەر ئەمەیە چیرۆك و داستانی ڕاست و دروست ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ﴾ وە هیچ
پەرستراوێکی بەڕاستی نی یە ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ تەنها خوا نەبێ ﴿وَإِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾
تەنها خۆی بالادەستی کار دروستە ﴿٦٢﴾ ﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵکرد ﴿فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ﴾ ئەوە
بەڕاستی خوا ئاگادارە ﴿بِالْمُفْسِدِينَ﴾ بە کردەوەی بەدکاران (گەندەڵکاران) ﴿٦٣﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿تَعَالَوْا﴾ وەرن ﴿إِلَىٰ كَلِمَةٍ﴾ بۆ لای ووتەیەکی
﴿سَوَاءٍ﴾ ڕاست و (یەکسان) ﴿بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان ئێمە و ئێوەدا ﴿أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ﴾ کە جگە لە خوا
نەپەرستین ﴿وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا﴾ وە هیچ شتێك نەکەین بە هاوبەشی ﴿وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ
اللَّهِ﴾ وە هەندێکمان هەندێکمان بە پەروەردگار دانەنێین ﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵکرد
﴿فَقُولُوا﴾ ئێوەش بڵێن ﴿اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ ئێوە شاهید بن کە ئێمە فەرمانبەردار و گوێڕایەڵ
و ملکەچی خوداین ﴿٦٤﴾ ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ﴾ بۆچی دەمەقاڵێ
دەکەن دەربارەی ئیبراهیم ﴿وَمَا أُنْزِلَتِ التَّوْرَاةُ وَالْإِنْجِيلُ﴾ لە کاتێکدا کە تەورات و ئینجیل نەنێرراوەتە
خوارەوە ﴿إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ﴾ لە دوای ئیبراهیم نەبێت ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ئەی بۆ تێ ناگەن ؟ ﴿٦٥﴾ ﴿هَا أَنْتُمْ﴾
ئاگاداربن ئێوە ﴿هَٰؤُلَاءِ حَاجَجْتُمْ﴾ ئەوانەن کە دەمەقاڵێتان کرد ﴿فِيمَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ﴾ لەوەی کە
شتێکتان پێدەزانی ﴿فَلِمَ تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ﴾ ئەی بۆ دەمەقاڵێ دەکەن لە شتێکدا کە
هیچی لێ نازانن ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا دەیزانێ ﴿وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە ئێوە نازانن ﴿٦٦﴾ ﴿مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ
يَهُودِيًّا﴾ ئیبراهیم نە جولەکە بووە ﴿وَلَا نَصْرَانِيًّا﴾ نە گاور ﴿وَلَٰكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا﴾ بەڵکو پاك و
خواپەرست و گوێڕایەڵ و ملکەچ بوو ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە لە هاوبەش پەیداکەران نەبوو ﴿٦٧﴾
﴿إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ﴾ بێگومان نزیکترین کەس لە ئیبراهیم ﴿لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ﴾ ئەوانەن کە وەحی
خۆی پەیڕەویان کرد ﴿وَهَٰذَا النَّبِيُّ﴾ وە ئەم پێغەمبەرە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە
﴿وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە خوا دۆستی بڕواداران ە ﴿٦٨﴾ ﴿وَدَّتْ﴾ حەزیان دەکرد ﴿طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾
دەستەیەك لە خاوەن نامەکان ﴿لَوْ يُضِلُّونَكُمْ﴾ کە گومڕاتان بکەن ﴿وَمَا يُضِلُّونَ﴾ لە کاتێکدا کەس گومڕا
ناکەن ﴿إِلَّا أَنْفُسَهُمْ﴾ خۆیان نەبێت ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن (تێ ناگەن) ﴿٦٩﴾ ﴿يَا أَهْلَ
الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تَكْفُرُونَ﴾ بۆ بێ بڕوادەبن ﴿بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بە ئایەتەکانی خوا
﴿وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ﴾ لە کاتێکدا کە شایەتی دەدەن (لە سەر ڕاستی ئەوان) ﴿٧٠﴾

﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ﴾ بۆ پۆشاکی درۆ ئەکەن بەبەر ڕاستی
دا ﴿وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ﴾ وەڕاستەکە ئەشارنەوە ﴿وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا خۆشتان ئەمە ئەزانن ﴿٧١﴾
﴿وَقَالَت طَّائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ وە دەستەیەك لەخاوەن نامەکان ووتیان (بە هەندێکیان) ﴿آمِنُوا
بِالَّذِي﴾ بڕوا بێنن بەو قورئانە ﴿أُنزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە
﴿وَجْهَ النَّهَارِ﴾ سەرلە بەیانیان (بەڕێ) ﴿وَاكْفُرُوا آخِرَهُ﴾ وە بێ بڕوا ببنەوە ئەمەو ئێوارە ﴿لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ﴾ بەڵکو ئەوانیش پەشیمان ببنەوە ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَا تُؤْمِنُوا﴾ باوەڕتان نەبێت ﴿إِلَّا لِمَن تَبِعَ دِينَكُمْ﴾
مەگەر بە کەسێك کە دوای دینی ئێوە کەوتبێت ﴿قُلْ إِنَّ الْهُدَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی
ڕێنموونی ﴿هُدَى اللَّهِ﴾ هەر ڕێنموونی خوایە ﴿أَن يُؤْتَىٰ أَحَدٌ مِّثْلَ مَا أُوتِيتُمْ﴾ (ئەی خاوەن نامەکانی ئێوە
پێتان گرانە) کە بدرێ بە یەکێکی تر وێنەی ئەو دینەی کە بە ئێوە دراوە ﴿أَوْ يُحَاجُّوكُمْ﴾ یا دەمەقاڵێتان
لەگەڵ بکەن (بۆرتان ببەن) ﴿عِندَ رَبِّكُمْ﴾ لای پەروەردگارتان ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ
﴿إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەو بەهرەیە (واتە پێغەمبەرایەتی) بەدەستی خوایە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾
دەیدات بەهەر کەسێك کە بیەوێت ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی زۆر و زانایە ﴿٧٣﴾
﴿يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ﴾ ئەو (خوایە) ڕەحمەت و میهرەبانی خۆی تایبەت دەکات ﴿مَن يَشَاءُ﴾ بۆ هەر کەسێك
بیەوێت (شیاوی بێت) ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخشش و بەهرەی گەورەیە ﴿٧٤﴾
﴿وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ وە لەناو خاوەن نامەکانی هی وا هەیە ﴿مَنْ إِنْ تَأْمَنْهُ بِقِنطَارٍ﴾ ئەگەر خەرمەیەك
بە سپێردە لای دانێی ﴿يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ﴾ دەیداتەوە ﴿وَمِنْهُم﴾ وە هی واشیان تیایە ﴿مَّنْ إِن تَأْمَنْهُ بِدِينَارٍ﴾
ئەگەر دینارێکی لا دابنێیت ﴿لَّا يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ﴾ نایداتەوە ﴿إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا﴾ مەگەر بەسەریەوە
بوەستیت ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەم نابەکی یە بەهۆی ئەوەوە بوو ﴿قَالُوا﴾ کە ئەیان ووت ﴿لَيْسَ عَلَيْنَا فِي
الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ﴾ گوناهمان ناگات لە خواردنی ماڵی ئەم نەخوێندەوارانە (واتە عەرەبەکان) ﴿وَيَقُولُونَ
عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ وە درۆ بەدەم خواوە دەکەن ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ وە خۆیان ئەزانن (کە درۆ دەکەن) ﴿٧٥﴾
﴿بَلَىٰ﴾ بەڵێ وانی یە (وەك ئەڵێن) ﴿مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ﴾ هەر کەسێك پەیمانی خۆی بەجێ بهێنێت
﴿وَاتَّقَىٰ﴾ وە پارێزکاری بکات ولەخودا بترسێت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا
پارێزکارانی خۆش ئەوێت ﴿٧٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی دەیفرۆشن ﴿بِعَهْدِ اللَّهِ﴾
پەیمانی خوا ﴿وَأَيْمَانِهِمْ﴾ و سوێندەکانی خۆیان ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بە نرخێکی کەم ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەو ئە
﴿لَا خَلَاقَ لَهُمْ﴾ بێ بەشن (لە بەهرەی خوا) ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا
قسەیان لەگەڵ ناکات ﴿وَلَا يَنظُرُ إِلَيْهِمْ﴾ وە تەماشاشیان ناکات ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی قیامەتدا
﴿وَلَا يُزَكِّيهِمْ﴾ و لە گوناهیان خۆش نابێت وپاکیان ناکاتەوە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە
سزای بە ئێش و ئازار ﴿٧٧﴾

﴿وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا﴾ بە ڕاستی لە خاوەن نامەکان دەستەیەک هەیە ﴿يَلْوُونَ أَلْسِنَتَهُم بِالْكِتَابِ﴾ (لە بەناو نامەکەیان تێکدەدەن و) زمانیان بادەدەن و ئەپێچنەوە بە خوێندنەوەی کتێبەکەیان (تەورات) ﴿لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ﴾ تا ئێوە وا بزانن لە نامەی خوایە ﴿وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ (لە کاتێکدا) کە ئەوە لە نامەی خوا نی یە ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە دەڵێن ﴿هُوَ مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ ئەوە لە خواوەیە ﴿وَمَا هُوَ مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوە لە خواوە نی یە ﴿وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ وە درۆ بەدەم خواوە دەکەن و ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ خۆشیان دەزانن (کە درۆیە) (٧٨) ﴿مَا كَانَ لِبَشَرٍ﴾ نابێ بۆ هیچ ئادەمی یەک ﴿أَن يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ﴾ کە خوا نامە و شەریعەت و پێغەمبەرێتی داپێتێ ﴿ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ﴾ پاشان بە خەڵکی بڵێت ﴿كُونُوا عِبَادًا لِّي﴾ ببن بە بەندەی من ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿وَلَٰكِن كُونُوا رَبَّانِيِّينَ﴾ بەڵکو (پێیان دەڵێت) خواپەرست بن ﴿بِمَا كُنتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ﴾ چونکە ئێوە خەڵک فێری نامەکەی خودا دەکەن ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَدْرُسُونَ﴾ وە ئێوە خۆشتان دەیخوێننەوە (٧٩) ﴿وَلَا يَأْمُرَكُمْ﴾ وە خوا فەرمانتان پێ نادات ﴿أَن تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ﴾ کە فریشتە و پێغەمبەران بکەن ﴿أَرْبَابًا﴾ بە پەرستراوی خۆتان ﴿أَيَأْمُرُكُم بِالْكُفْرِ﴾ چۆن (خودا) فەرمانتان پێ دەدات بێ بڕوابن (کافر بن) ﴿بَعْدَ إِذْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ دوای ئەوەی کە ئێوە بڕوادار بوون؟! (٨٠) ﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ﴾ (بهێنەوە بەدیان) کاتێک کە خوا پەیمانی وەرگرت لە پێغەمبەران ﴿لَمَا آتَيْتُكُم﴾ کە هەرچیم دانێ ﴿مِّن كِتَابٍ﴾ لە نامە و ﴿وَحِكْمَةٍ﴾ حیکمەت و (شەریعەت) ﴿ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ﴾ بە پاشان پێغەمبەرێکتان بۆ هات ﴿مُّصَدِّقٌ لِّمَا مَعَكُمْ﴾ بە بڕوا هێنەر بەو نامەی کە لەلاتانە ﴿لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ﴾ دەبێ بڕوای پێ بهێنن ﴿وَلَتَنصُرُنَّهُ﴾ وە یارمەتی بدەن ﴿قَالَ﴾ خوا فەرمووی ﴿أَأَقْرَرْتُمْ﴾ ئایا دانتان نا بەم پەیمانەدا؟ ﴿وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي﴾ وە لەسەر ئەوە پەیمانی منتان وەرگرت ﴿قَالُوا﴾ پێغەمبەران وتیان ﴿أَقْرَرْنَا﴾ بەڵێ دانمان پێدانا و پەیمانمان بەست ﴿قَالَ فَاشْهَدُوا﴾ خوا فەرمووی کەوا ئێوە بە شاهید بن ﴿وَأَنَا مَعَكُم﴾ وە منیش لەگەڵ ئێوە ﴿مِّنَ الشَّاهِدِينَ﴾ یەکێکم لە شاهیدان (٨١) ﴿فَمَن تَوَلَّىٰ﴾ جا ئەوەی پشتی هەڵکرد (لەم پەیمانە) ﴿بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ دوای ئەم دان پێدانانە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ کەواتە هەر ئەوانن دەستەی دەرچوان لە فەرمانی خودا (٨٢) ﴿أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ﴾ ئایا (بێ بڕوایان) داوای غەیری دینی خوا دەکەن؟! ﴿وَلَهُ أَسْلَمَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا کە هەرچی لە ئاسمان و زەوی دایە گوێڕایەڵن و ملکەچی خودان ﴿طَوْعًا﴾ بیانەوێ (بە ویستی خۆیان) ﴿وَكَرْهًا﴾ یا نەیانەوێ (بە ناچاری) ﴿وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾ وە هەموو هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (٨٣)

﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ ئێمە بڕوامان هێناوە بەخوای گەورە ﴿وَمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا﴾ وە
بەوەی نێرراوەتە خوارەوە بۆمان ﴿وَمَا أُنزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە بەوەی کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ ئیبراهیم
﴿وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ﴾ وئیسماعیل وئیسحاق یەعقوب وکوڕانی یەعقوب ﴿وَمَا أُوتِيَ﴾
وە بەوەی کە دراوە ﴿مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ بە موسا و عیسا ﴿وَالنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ﴾ وەپێغەمبەرەکانی تر لە
پەروەردگاریانەوە ﴿لَا نُفَرِّقُ﴾ جیاوازی ناکەین ﴿بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ لەنێوان هیچ کامێك لەم پێغەمبەرانە
﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە بۆ خوای گەورە گەردن کەچین ﴿٨٤﴾ ﴿وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا﴾ وە هەر
کەسێك دوای هەر ئاینێك بکەوێت جگە لە ئاینی ئیسلام ﴿فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ﴾ ئەوە لێی وەر ناگیرێ
﴿وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ﴾ وە ئەو لە ڕۆژی دوایی دا ﴿مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ لە زەرەرمەندانە ﴿٨٥﴾ ﴿كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ
قَوْمًا﴾ چۆن خوا ڕێنموویی گەلێك دەکات ﴿كَفَرُوا﴾ بێ بڕوابوون ﴿بَعْدَ إِيمَانِهِمْ﴾ دوای
بڕوا هێنانیان ﴿وَشَهِدُوا﴾ وە شایەتییان دابێ ﴿أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ﴾ کە ئەو پێغەمبەرە ڕاستە و
(لەلایەن خوداوە هاتووە) ﴿وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ وە نیشانەی ڕوونیان بۆ هاتبێ ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٨٦﴾ ﴿أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ﴾ ئەوانە سزایان
ئەوەیە ﴿أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ﴾ کە لە سەریانە نەفرینی خودا ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ و نەفرینی فریشتەکان
﴿وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ و نەفرینی هەموو خەڵکی ﴿٨٧﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ لەو (نەفرینە) دا دەمێننەوە بە
نەمری وهەمیشەیی ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ﴾ سزایان لێ سووك ناکرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ و
مۆڵەت نادرێن ﴿٨٨﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ﴾ مەگەر ئەوانەی ﴿تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ تۆبەیان کردبێ دوای ئەوە
﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وە کردەوەی چاکیان کردبێت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێ خۆشبووی
میهرەبانە ﴿٨٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە ڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿بَعْدَ إِيمَانِهِمْ﴾ دوای بڕوا هێنانیان
﴿ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا﴾ پاشان زیاتر بێ باوەڕ بوون ﴿لَّن تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ﴾ هەرگیز تەوبەیان لێ گیرا ناکرێت
﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ﴾ ئا ئەوانە ئەوانەن کە گومڕابوون ﴿٩٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە ڕاستی ئەوانەی بێ
بڕوابوون ﴿وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ وە بە بێ بڕوایی مردن ﴿فَلَن يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِم﴾ ئەوە هەرگیز (فدیە)
لە هیچ کامێکیان وەر ناگیرێت ﴿مِّلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا﴾ با پڕ بە هەموو زەویش زێڕ بێت ﴿وَلَوِ افْتَدَىٰ بِهِ﴾
بیبەخشێت لە بریتی دا (بۆ سووك کردنی سزا لەسەری) ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزای بە
ئازاریان بۆ هەیە ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ وە هیچ یاریدەدەر و سەرخەرێکیان نی یە ﴿٩١﴾

﴿لَن تَنَالُوا الْبِرَّ﴾ ئێوە هەرگیز بە خێر و چاکە ناگەن (وەدەستگیرتان نابێت) ﴿حَتَّىٰ تُنفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ﴾
تا نەبەخشن هەندێ لەو دارایی یەی کە خۆشتان دەوێت ﴿وَمَا تُنفِقُوا مِن شَيْءٍ﴾ وە هەرچی بەخشن
﴿فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خودا ئاگای لێ یە (بە پێی دڵ و دەروونتان پاداشتتان دەداتەوە) ﴿٩٢﴾
﴿كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا﴾ هەموو جۆرە خواردەمەنیەکان حەڵاڵ بوون ﴿لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بۆ نەوەی
یەعقوب ﴿إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ﴾ بێجگە لەوەی کە یەعقوب حەرامی کرد ﴿عَلَىٰ نَفْسِهِ﴾ لەسەر خۆی
﴿مِن قَبْلِ﴾ لە پێش ﴿أَن تُنَزَّلَ التَّوْرَاةُ﴾ ناردنە خوارەوەی تەورات ﴿قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَاةِ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ: دەی تەورات بهێنن ﴿فَاتْلُوهَا﴾ و بیخوێنەوە ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن
﴿٩٣﴾ ﴿فَمَنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ ئەمجا هەر کەس درۆ بە دەم خواوە هەڵبەستێ ﴿مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لە پاش
ئەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ کەواتە ئەوانە خۆیان ستەمکارن ﴿٩٤﴾ ﴿قُلْ صَدَقَ اللَّهُ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ: خوا ڕاستی فەرموو ﴿فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ﴾ کەوا بوو پەیڕەوی ئایینی ئیبراهیم بکەن ﴿حَنِيفًا﴾
کە پاکە (بە ویستی خۆی لە بیرو باوەڕو کرداری هەڵە لای داوە بۆ بیر و باوەڕو کرداری ڕاست)
﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە هیچ کاتێك لە هاوبەش بڕیاردەران نەبووە ﴿٩٥﴾ ﴿إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ﴾ بە ڕاستی یەکەم
ماڵێك ﴿وُضِعَ لِلنَّاسِ﴾ دانراوە بۆ (خواپەرستی) خەڵکی ﴿لَلَّذِي بِبَكَّةَ﴾ ئەو ماڵەیە کە لە بەککە(مەککە)
دایە ﴿مُبَارَكًا﴾ پیرۆز کراوە ﴿وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ﴾ وە ڕێنموویی یە بۆ جیهانیان ﴿٩٦﴾ ﴿فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ﴾ تیایدا
هەیە چەند بەڵگەو نیشانەی ڕوون ﴿مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ﴾ (کە یەکێکیان) شوێنی وەستانەکەی ئیبراهیمە
﴿وَمَن دَخَلَهُ﴾ وە هەر کەس چووە ناو ئەو شوێنە ﴿كَانَ آمِنًا﴾ بێ ترس بووە (لە زیان و ئازاردان)
﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ﴾ خودا بڕیاری داوە لەسەر خەڵکی و ئەرکی کردوە لەسەریان ﴿حِجُّ الْبَيْتِ﴾ حەجی ماڵەکەی
(خۆی) ﴿مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا﴾ لەسەر هەر کەسێك کە توانای گەیشتن و ڕۆیشتنی هەبێت بۆی ﴿وَمَن
كَفَرَ﴾ وە هەر کەس باوەڕی نەبێ (یان توانای هەبێت و نەچێت) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ ئەوە بە
ڕاستی خوای بێ نیازە لە هەموو جیهانیان ﴿٩٧﴾ ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ بڵێ: ئەی نامەداران (خاوەن کتێبەکان)
﴿لِمَ تَكْفُرُونَ﴾ لە بەرچی بێ باوەڕن ﴿بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بە بەڵگەکانی خوا ﴿وَاللَّهُ شَهِيدٌ﴾ کاتێکدا خوا بینەر
ئاگادارە ﴿عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کە دەیکەن ﴿٩٨﴾ ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ بڵێ: ئەی خاوەن کتێبەکان
﴿لِمَ تَصُدُّونَ﴾ لەبەرچی بەرگری (ڕێگری) دەکەن ﴿عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوا ﴿مَنْ آمَنَ﴾
کەسێك کە بڕوای هێنابێ (مەبەست پێغەمبەر و باوەڕدارانە) ﴿تَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ دەتانەوێ بە ناڕاست
بیخەنە بەرچاوی خەڵك ﴿وَأَنتُمْ شُهَدَاءُ﴾ لە کاتێکدا ئێوە ڕاستی ئاگادارن (بەوەی ڕێی خوایە)
﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ﴾ وە خوا بێ ئاگا نییە ﴿عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کە ئێوە دەیکەن ﴿٩٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِن تُطِيعُوا فَرِيقًا﴾ ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی دەستەیەك بن
﴿مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ لەوانەی کە نامەیان پێدراوە ﴿يَرُدُّوكُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ﴾ دەتانکەنەوە بە کافر
دوای بڕوا هێنانەکەتان ﴿١٠٠﴾

﴿وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ﴾ چۆن بێ بڕوا دەبن؟ ﴿وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ لە کاتێکدا دەخوێنرێتەوە بەسەرتاندا
﴿آيَاتُ اللَّهِ﴾ بەڵگەکانی خوا (ئایەتەکانی قورئان) ﴿وَفِيكُمْ رَسُولُهُ﴾ وە پێغەمبەرەکەی لە ناوتاندایە
﴿وَمَنْ يَعْتَصِمْ بِاللَّهِ﴾ وە هەرکەسێ دەست بگرێ بە (ئایینی) خواوە ﴿فَقَدْ هُدِيَ﴾ ئەوە بەڕاستی
ڕێنموویی کراوە ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێبازێکی ڕاست و دروست (١٠١) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ بترسن لە خوا ﴿حَقَّ تُقَاتِهِ﴾ ترسانێک کە شایستی ﴿وَلَا تَمُوتُنَّ﴾
وە مەمرن ﴿إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ هەر بە موسوڵمانی نەبێ (١٠٢) ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووتان دەست
بگرن بەهۆی پەیوەستییان بە حەبلی خواوە (کە قورئانە) ﴿وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ چەند بەرەکە (و لێک جیا) مەبن
﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیر لە بەهرەو چاکەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً﴾ بە
کاتێکدا کە ئێوە دوژمنی یەکتر بوون ﴿فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ﴾ بەڵام خوا هۆگری خستە نێوان دڵەکانتان
﴿فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا﴾ ئیتر بوون بە برای یەکتر بەهۆی ئەو چاکەی خواوە ﴿وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ
النَّارِ﴾ وە ئێوە لەسەر لێواری چاڵێ بوون لە ئاگر ﴿فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا﴾ بەڵام خوا ڕزگاری کردن لێ ی
﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە ﴿يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ خوا بەڵگە و نیشانەکانی خۆی ڕوون دەکاتەوە
بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ تا بەردەوام بن لەسەر ڕێنموونی (یان لەسەر شارەزایی) (١٠٣) ﴿وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ
أُمَّةٌ﴾ دەبێ لە ئێوەدا کۆمەڵێک هەبێت ﴿يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ﴾ بانگەواز بکەن بۆ چاکە ﴿وَيَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان بدەن بە هەموو چاکەیەک ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ وە بەرگری بکەن لە هەموو
خراپەیەک ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوانە خۆیانن سەرکەوتوو و سەرفرازن (١٠٤) ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ﴾
بە وێنەی ئەوانە مەبن (وەک ئەهلی کتاب) ﴿تَفَرَّقُوا﴾ کە بەش بەش و ﴿وَاخْتَلَفُوا﴾ جیاواز بوون
﴿مِنْ بَعْدِ﴾ لە پاش ئەوەی ﴿مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ ئەو بەڵگانەی بۆیان هات ﴿وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزایەکی گەورەیان بۆ هەیە (١٠٥) ﴿يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ﴾ ڕۆژێک دێت کە چەند ڕوویەک
سپی دەبن ﴿وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ﴾ وە چەند ڕوویەک ڕەش دەبن ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ﴾ جا ئەوانەی ﴿اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ﴾
کە ڕوویان ڕەش بووە ﴿أَكَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) بۆچی بێ بڕوابوون لە پاش
بڕواهێنانتان ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ کەواتە بچێژن سزا ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بەهۆی بێ بڕوایی تانەوە (١٠٦)
﴿وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ﴾ وە ئەوانەی کە ڕوویان سپی دەبێت ﴿فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ﴾ ئەوە لە ناو بەزەیی
خوادان (لە بەهەشتدان) ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوانە تێیدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی (١٠٧) ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾
ئەمانە ئایەتەکانی خودان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ﴾ دەیان خوێنینەوە بەسەرتدا ﴿بِالْحَقِّ﴾ کە ڕاستن ﴿وَمَا اللَّهُ
يُرِيدُ﴾ خواش نایەوێت ﴿ظُلْمًا لِلْعَالَمِينَ﴾ هیچ ستەمێک بۆ جیهانیان (١٠٨)

﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ تەنها بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکاندایە (وموڵکی خودیە) ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾
وە هەرچی لە زەوی دایە ﴿وَإِلَى اللَّهِ﴾ وە هەر بۆ لای خودا ﴿تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ دەگەڕێتەوە هەموو کارەکان ﴿١٠٩﴾
﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ﴾ ئێوە (موسوڵمانان) باشترین گەلێك بوون ﴿أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی هێنرابێتە
دی ﴿تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان دەدەن بەچاکە ﴿وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ وە چلەوگیری دەکەن
لە خراپە ﴿وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ وە بڕوا دەهێنن بەخوا ﴿وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ﴾ ئەگەر نامەدارەکان
(خاوەن کتێبەکان لە جولەکەو گاورەکان) بڕوایان بهێنایە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ﴾ ئەوە بەشتر بوو بۆیان
﴿مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ﴾ هەندێ لەوان بڕوادارن و(باوەڕیان هێناوە بە ئاینی ئیسلام) ﴿وَأَكْثَرُهُمُ
الْفَاسِقُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان لە فەرمانی خوا دەرچوون ﴿١١٠﴾ ﴿لَنْ يَضُرُّوكُمْ﴾ هەرگیز ئەوان زیانت
پێ ناگەیەنن ﴿إِلَّا أَذًى﴾ مەگەر زیانێکی کەم ﴿وَإِنْ يُقَاتِلُوكُمْ﴾ وە ئەگەر بجەنگێن لەگەڵتاندا
﴿يُوَلُّوكُمُ الْأَدْبَارَ﴾ پشتان تێ دەکەن ﴿ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ﴾ دواتریش سەرکەوتوو نابن ﴿١١١﴾ ﴿ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ
الذِّلَّةُ﴾ دراوە بەسەریاندا سەرشۆڕی و ڕیسوایی ﴿أَيْنَ مَا ثُقِفُوا﴾ لەهەر شوێنێك بن ﴿إِلَّا بِحَبْلٍ مِنَ
اللَّهِ﴾ مەگەر بەهۆی بەڵێن لەلایەن خوداوە نەبێت ﴿وَحَبْلٍ مِنَ النَّاسِ﴾ وە بەڵێنێك لەلای خەڵکەوە
﴿وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ﴾ شایستەی خەشمێکی گەورەبوون لە لایەن خواوە ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ﴾
وە دراوە بەسەریاندا هەژاری (دەروون و چاو برسێتی) ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا﴾ ئەوە لەبەر ئەوە بوو ئەوان
﴿يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بێ بڕوابوون بە بەڵگەکانی خوا ﴿وَيَقْتُلُونَ الْأَنْبِيَاءَ﴾ وە پێغەمبەرانیان
دەکوشت ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بەناڕەوا ﴿ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا﴾ ئەوەش بەهۆی ئەوەوە بوو کە ئەوانە سەرپێچی
﴿وَكَانُوا يَعْتَدُونَ﴾ و دەست درێژیان دەکرد ﴿١١٢﴾ ﴿لَيْسُوا سَوَاءً﴾ هەموو (نامەدارەکان) چوون یەك نین
﴿مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ لەناو خاوەن نامەکاندا ﴿أُمَّةٌ قَائِمَةٌ﴾ دەستەیەك ڕاست و ڕێك هەن ﴿يَتْلُونَ آيَاتِ
اللَّهِ﴾ ئایەتەکانی خوا دەخوێنن (وباوەڕیان هێناوە بە ئاینی ئیسلام) ﴿آنَاءَ اللَّيْلِ﴾ لە (کاتەکانی)
شەودا ﴿وَهُمْ يَسْجُدُونَ﴾ وە لە (کاتەکانی) کڕنوش بردنیان دا ﴿١١٣﴾ ﴿يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ بڕوایان هەیە
بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ و فەرمان دەدەن بەهەرچی چاکەیە
﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ وە بەرگری دەکەن لە هەرچی خراپەیە ﴿وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ﴾ وە پێشبڕکێ
دەکەن لە هەموو چاکەکاندا ﴿وَأُولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە ئەوانە لە کۆمەڵی چاکانن ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ
خَيْرٍ﴾ هەر خێرو چاکەیەك بکەن ﴿فَلَنْ يُكْفَرُوهُ﴾ ئەوە هەرگیز بێ بەش ناکرێن لە پاداشتەکەی
﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ﴾ خواش بەئاگایە لە پارێزکاران ولەوانەی لێی دەترسن ﴿١١٥﴾

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبێ بڕوا بوون ﴿لَن تُغْنِىَ عَنْهُمْ﴾ سوود بەوان ناگەیەنی ﴿أَمْوَٰلُهُمْ﴾ ماڵەکانیان ﴿وَلَآ أَوْلَٰدُهُم﴾ وە نە منداڵەکانیان ﴿مِّنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ هیچێک لەلای خواوە ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ هاوەڵ وهاوڕێی ئاگر دەبن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوان تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿١١٦﴾ ﴿مَثَلُ مَا يُنفِقُونَ﴾ وێنەی ئەو ماڵ و دارایەی کەبەختی دەکەن ﴿فِى هَٰذِهِ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەم ژیانی دونیایەدا ﴿كَمَثَلِ رِيحٍ﴾ بە وێنەی بایەکە ﴿فِيهَا صِرٌّ﴾ سەرما و سۆڵەی تێدابێت ﴿أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ﴾ بیدات لەکشتوکاڵی تاقمێک ﴿ظَلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ﴾ کەستەمیان لەخۆیان کردبێت ﴿فَأَهْلَكَتْهُ﴾ جا ئەو (با) وسەرمایە کشتوکاڵەکەی لەناو ئەبات ﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ ٱللَّهُ﴾ وە خوا ستەمی لێ نەکردوون ﴿وَلَٰكِنْ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد ﴿١١٧﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا۟﴾ مەگرن بۆ خۆتان ﴿بِطَانَةً﴾ دۆستی گیانی بەگیانی ﴿مِّن دُونِكُمْ﴾ جگە لەخۆتان(واتە جگە لەباوەڕداران) ﴿لَا يَأْلُونَكُمْ﴾ دریغیتان لێ ناکەن ﴿خَبَالًا﴾ لەهیچ شەڕ و خراپەیەك ﴿وَدُّوا۟﴾ ئاواتە خوازی ﴿مَا عَنِتُّمْ﴾ ناخۆشیتانن ﴿قَدْ بَدَتِ﴾ بێگومان دەرئەکەوێت ﴿ٱلْبَغْضَآءُ﴾ خەشم و قین ﴿مِنْ أَفْوَٰهِهِمْ﴾ لە(قسەکانی) دەمیانەوە ﴿وَمَا تُخْفِى صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ﴾ وەئەوەی لەدڵیاندا شاردویانەتەوە گەورەترە ﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ ٱلْءَايَٰتِ﴾ بەڕاستی بەڵگە ونیشانەکانمان بۆ ڕوون کردوەتەوە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ژیرن ﴿١١٨﴾ ﴿هَٰٓأَنتُمْ أُو۟لَآءِ تُحِبُّونَهُمْ﴾ بێدار بن ئاوە ئێوەن کەئەوانتان خۆش دەوێت ﴿وَلَا يُحِبُّونَكُمْ﴾ وەئەوان ئێوەیان خۆش ناوێ ﴿وَتُؤْمِنُونَ﴾ وەباوەڕتان هەیە ﴿بِٱلْكِتَٰبِ كُلِّهِۦ﴾ بەهەموو نامە ئاسمانی یەکان ﴿وَإِذَا لَقُوكُمْ﴾ کاتێك ئەوان پێتان بگەن ﴿قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا﴾ دەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَإِذَا خَلَوْا۟﴾ وە کاتێك تەنها بوونەوە ﴿عَضُّوا۟ عَلَيْكُمُ ٱلْأَنَامِلَ﴾ سەرە پەنجەکانی خۆیان ئەگەزن لێتان ﴿مِنَ ٱلْغَيْظِ﴾ لەڕقدا ﴿قُلْ مُوتُوا۟﴾ بڵێ بمرن ﴿بِغَيْظِكُمْ﴾ بەداخ و ڕقی خۆتانەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ﴾ بەڕاستی خوا زانایە ﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەوەی لەناو دڵەکاندایە ﴿١١٩﴾ ﴿إِن تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ﴾ ئەگەر چاکە و خۆشیەکتان پێ بگات ﴿تَسُؤْهُمْ﴾ خەمبار دەبن ﴿وَإِن تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ﴾ بەڵام ئەگەر ناخۆشیەکتان پێ بگات ﴿يَفْرَحُوا۟ بِهَا﴾ دڵخۆش دەبن پێی ﴿وَإِن تَصْبِرُوا۟﴾ ئەگەر ئێوە بەئارام بن (لەسەر گوێڕایەڵی خوا) ﴿وَتَتَّقُوا۟﴾ و لەخوا بترسن ﴿لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْـًٔا﴾ پیلانی ئەوان هیچ زیانێکتان پێ ناگەیەنێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ بەڕاستی خوا ئەوە ئاگادارە بە هەرچی ئەوان دەیکەن ﴿١٢٠﴾ ﴿وَإِذْ﴾ وە (بیهێنەوە بیریان) کاتێ ﴿غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ﴾ کە بەیانی زوو دەرچوویت لەلای ماڵ و خێزانت ﴿تُبَوِّئُ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بڕوادارەکانت بیشەجێ ئەکرد ﴿مَقَٰعِدَ لِلْقِتَالِ﴾ لە چەند شوێنێکدا بۆ جەنگ کردن ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە ﴿١٢١﴾

﴿إِذْ هَمَّت طَّائِفَتَانِ مِنكُمْ﴾ لەو کاتەدا کە دوو کۆمەڵ لە ئێوە خەریک بوون ﴿أَن تَفْشَلَا﴾ سست
بن وئیتر بشکێن و (بگەڕێنەوە) ﴿وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا﴾ بەڵام خوا دۆست و یارمەتی دەریان بوو ﴿وَعَلَى اللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە بڕواداران با پشت تەنها بە خوا ببەستن (١٢٢) ﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بە خوا
بێگومان خوا ئێوەی سەرخست ﴿بِبَدْرٍ﴾ لە (جەنگی) بەدردا ﴿وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ﴾ لە کاتێکدا ئێوە کەم و
لاواز بوون ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەی لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو سوپاس گوزاری بن (١٢٣)
﴿إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (بیریان بخەرەوە) ئەو کاتەی دەتوت بە بڕوادارەکان ﴿أَلَن يَكْفِيَكُمْ﴾ ئایا بەست نی
یە ﴿أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم﴾ پەروەردگارتان کۆمەکتان بکات ﴿بِثَلَاثَةِ آلَافٍ﴾ بە سێ هەزار ﴿مِّنَ الْمَلَائِكَةِ
مُنزَلِينَ﴾ لە فریشتە دابەزێنراوەکان (١٢٤) ﴿بَلَىٰ إِن تَصْبِرُوا﴾ بەڵێ، ئەگەر ئارام بگرن ﴿وَتَتَّقُوا﴾ وە لە خوا
بترسن ﴿وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَٰذَا﴾ بەلامارتان بدەن لەم کاتانەدا ﴿يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم﴾ پەروەردگارتان
کۆمەکتان بکات ﴿بِخَمْسَةِ آلَافٍ﴾ بە پێنج هەزار ﴿مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ﴾ لە فریشتە نیشانەدارەکان (١٢٥)
﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ﴾ وە خوا تەنها ئەو (کۆمەکی) یەی کرد ﴿إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ﴾ بە مژدە بۆتان ﴿وَلِتَطْمَئِنَّ
قُلُوبُكُم بِهِ﴾ وە بۆ ئەوەی دڵەکانتانی پێ ئارام بێ ﴿وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ (ئەوەش بزانن)
سەرکەوتنیش تەنها لەلایەن خوای ﴿الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ باڵادەستی داناوەیە (١٢٦) ﴿لِيَقْطَعَ طَرَفًا﴾ (وە
ناردنی فریشتەکان) بۆ ئەوە بوو دابڕێت (لە ساوی بات) بەشێک ﴿مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ لەوانەی کە
بێ بڕوان ﴿أَوْ يَكْبِتَهُمْ﴾ یان حەسەت باریان بکات (بە ئێشکیان) ﴿فَيَنقَلِبُوا خَائِبِينَ﴾ ئەمجا
بگەڕێنەوە بە ناهومێدی (١٢٧) ﴿لَيْسَ لَكَ﴾ دەربارەی هەڵهاتووەکانی شەڕی ئوحود بە ڕاستی بەدەست
تۆ نی یە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ﴾ هیچ شتێک لەو کارەدا ﴿أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ چ (خوا)
تەوبەیان لێ وەرگرێ ﴿أَوْ يُعَذِّبَهُمْ﴾ یان سزایان بدات ﴿فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ﴾ چونکە بە ڕاستی ئەو بە
ستەمکارن (١٢٨) ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەر بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکاندا یە ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە
هەرچی لە زەوی دایە ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ خۆش ئەبێ لە هەر کەس خۆی بیەوێ
وە سزای هەر کەسیش ئەدات خۆی بیەوێ ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێبوردەی میهرەبانە (١٢٩)
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا﴾ سوود مەخۆن ﴿أَضْعَافًا
مُّضَاعَفَةً﴾ چەند بەرامبەر ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی رزگار بن (١٣٠)
﴿وَاتَّقُوا النَّارَ﴾ وە خۆتان پارێزن لەو ئاگرەی ﴿الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ﴾ کە ئامادە کراوە بۆ بێ
بڕواکان (١٣١) ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ وە گوێ ڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ بێگومان
میهرەبانیتان لەگەڵ ئەکرێت (١٣٢)

﴿وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ﴾ پێشبڕکێ بکەن بۆ لێ بووردنێکی گەورەی (خودا) ﴿مِنْ رَبِّكُمْ﴾
لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا﴾ وە بۆ بەهەشتێک کە پانییەکەی (بە ئەندازەی)
﴿السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ﴾ ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ﴾ کە ئامادە کراوە بۆ لە خوا ترسان ﴿١٣٣﴾
﴿الَّذِينَ يُنْفِقُونَ﴾ ئەوانەی ماڵ دەبەخشن (لە ڕێی خوادا) ﴿فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ﴾ لە کاتی خۆشی
(دەوڵەمەندی) و ناخۆشی دا ﴿وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ﴾ و ڕقی بەتینی خۆیان دەخۆنەوە و ﴿وَالْعَافِينَ
عَنِ النَّاسِ﴾ دەبوورن لە خەڵکی ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ خواش چاکەکارانی خۆش دەوێت ﴿١٣٤﴾
﴿وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً﴾ وە ئەوانەی کە کاتێک کردەوەیەکی ناشیرین دەکەن ﴿أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ﴾
یاستەم لەخۆیان دەکەن ﴿ذَكَرُوا اللَّهَ﴾ کە یادی خوایان کردەوە ﴿فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ﴾ ئەمجا
داوای لێ بووردن دەکەن بۆ گوناهەکانیان ﴿وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ﴾ ئایا کێ دەبوورێت لە گوناهەکان
﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ بێجگە لە خوا؟ ﴿وَلَمْ يُصِرُّوا﴾ وە بەردەوام نابن ﴿عَلَى مَا فَعَلُوا﴾ لەسەر ئەوەی کە کردوویانە
﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا ئاگان (گوناهە) ﴿١٣٥﴾ ﴿أُولَئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ﴾ پاداشتیان
لێ بووردنە ﴿مِنْ رَبِّهِمْ﴾ لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَجَنَّاتٌ﴾ و چەند باخاتێک (بەهەشتێک)
﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دەڕوون بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ ئەمێننەوە لەو بەهەشتانەدا
بەهەمیشەیی ﴿وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾ چەند چاکە پاداشتی چاکەکاران ﴿١٣٦﴾ ﴿قَدْ خَلَتْ﴾ بێگومان ڕابوردە
﴿مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ﴾ لە پێش ئێوەوە چەند ڕێ و یاسایەک (ناوبێک) ﴿فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەمجا
ئێوە بگەڕێن بەزەویدا ﴿فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ﴾ و سەرنج بدەن ئایا چۆن بوو ﴿عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾
سەرئەنجامی بێ بڕواکان ﴿١٣٧﴾ ﴿هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ﴾ ئەمە ڕوون کردنەوەیە بۆ هەموو خەڵکی
﴿وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ﴾ و ڕێنموویی و ئامۆژگاری یە ﴿لِلْمُتَّقِينَ﴾ بۆ لە خوا ترسان ﴿١٣٨﴾ ﴿وَلَا تَهِنُوا﴾
سست و دڵ لاواز مەبن ﴿وَلَا تَحْزَنُوا﴾ وە خەفەتبار مەبن ﴿وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ﴾ هەر ئێوە بەرز و بڵندترن
﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر بڕوادار بن ﴿١٣٩﴾ ﴿إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ﴾ ئەگەر ئێوە (لە ئوحوددا) زام و برینتان
تووش بووە ﴿فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ﴾ ئەوە بێگومان ئەو هۆزە (بتپەرستەکان لە بەدردا) زام و برینیان تووش
بووە ﴿مِثْلُهُ﴾ بە وێنەی زامی ئێوە ﴿وَتِلْكَ الْأَيَّامُ﴾ ئەو چەرخ و ڕۆژانەی (زاڵبوون و سەرکەوتنە)
﴿نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ﴾ دەیگێڕین لە ناو خەڵکیدا (جارێک بۆ ئێوە و جارێک بۆ ئەوان) ﴿وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ﴾
لەبەر ئەوەی (بەدونیادا) خوا دەری بخات ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَيَتَّخِذَ
مِنْكُمْ﴾ و لە ناو ئێوەدا هەڵبژێرێت ﴿شُهَدَاءَ﴾ چەند کەسێک بە شەهید ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾
وە خوا ستەمکارانی خۆش ناوێت ﴿١٤٠﴾

﴿وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ﴾ وە تا خوا (لە تاوان) پاك بكاتەوە ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی كە بڕوادارن ﴿وَيَمْحَقَ
الْكَافِرِينَ﴾ وە بێ باوەڕان تەفر بكات ﴿١٤١﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ﴾ ئایا ئێوە وا گومانتان دەبرد ﴿أَنْ تَدْخُلُوا
الْجَنَّةَ﴾ كە دەچنە بەهەشت ﴿وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ﴾ لە كاتێكدا هێشتا خوا دەری نەخستوە (واتە دەری
نەكردوەتەوە) ﴿الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ﴾ ئەوانەی تێ دەكۆشن لە ئێوە ﴿وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ﴾ و هێشتا دەری
نەخستووە كەسانێك لە ئێوە كە خۆڕاگران ﴿١٤٢﴾ ﴿وَلَقَدْ كُنْتُمْ﴾ سوێند بێ بێگومان ئێوە ﴿تَمَنَّوْنَ
الْمَوْتَ﴾ ئاواتی (شەهیدی و) مردنتان ئەخواست ﴿مِنْ قَبْلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَنْ تَلْقَوْهُ﴾ پێ ی بگەن
﴿فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ﴾ خۆ بەڕاستی مردنتان بینی ﴿وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ﴾ لە كاتێكدا ئێوە ڕەق سەیرتان دەكرد ﴿١٤٣﴾
﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ﴾ موحەممەد ﷺ تەنها پێغەمبەرێكە (نەمری یە) ﴿قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ﴾ بێگومان
لەپێش ئەو پێغەمبەرانی تر ڕابوردون ﴿أَفَإِنْ مَاتَ﴾ جا ئایا ئەگەر وەفاتی كرد ﴿أَوْ قُتِلَ﴾ یان كوژرا
﴿انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ﴾ دەگەڕێنەوە بۆ دواوەی خۆتان (پاشگەز دەبنەوە) ﴿وَمَنْ يَنْقَلِبْ﴾ هەر كەس
هەڵگەڕێتەوە ﴿عَلَى عَقِبَيْهِ﴾ بۆ دواوەی خۆی (بۆ بت پەرستی) ﴿فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا﴾ ئەوە هەرگیز
(ئەو كەسە) هیچ زیانێك ناگەیەنێت بەخوا ﴿وَسَيَجْزِي اللَّهُ﴾ وە بەزوویی خوا پاداشتی ﴿الشَّاكِرِينَ﴾
سوپاس گوزاران دەداتەوە ﴿١٤٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ﴾ هیچ كەسێك نەبووە ﴿أَنْ تَمُوتَ﴾ كە بمرێت
﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بە فەرمانی خوا ﴿كِتَابًا مُؤَجَّلًا﴾ نوسراوێكی كات دیاری كراوە (لەو كاتەدا
كەخوای گەورە دیاری كردوە) ﴿وَمَنْ يُرِدْ﴾ هەر كەسێك دەیەوێت ﴿ثَوَابَ الدُّنْيَا﴾ پاداشت و دەستكەوتی
دونیایی ﴿نُؤْتِهِ مِنْهَا﴾ لەو (پاداشتی دونیا) هەندێكی پێ دەدەین ﴿وَمَنْ يُرِدْ﴾ وە هەر كەسێك دەیەوێت
﴿ثَوَابَ الْآخِرَةِ﴾ پاداشتی پاشەڕۆژ ﴿نُؤْتِهِ مِنْهَا﴾ لەو (پاداشتی پاشەڕۆژە) هەندێكی پێ دەبەخشین
﴿وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ﴾ وە بەزووی پاداشتی سوپاس گوزاران دەدەینەوە ﴿١٤٥﴾ ﴿وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ﴾
زۆر لە پێغەمبەران ﴿قَاتَلَ مَعَهُ﴾ جەنگ و كوشتاریان كردووە لەگەڵیدا (شانبەشانیان) ﴿رِبِّيُّونَ
كَثِيرٌ﴾ زۆر لە زانایان و خواناسان ﴿فَمَا وَهَنُوا﴾ جا سست و دەستە پاچە نەبوون ﴿لِمَا أَصَابَهُمْ﴾
بەهۆی ئەوەی كە دووچاریان بووە ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿وَمَا ضَعُفُوا﴾ وە بێ هێز و لاواز
نەبوون ﴿وَمَا اسْتَكَانُوا﴾ وە سەریان شۆڕ نەكرد بۆ دوژمن ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ﴾ وە خوا خۆڕاگرانی
خۆش دەوێت ﴿١٤٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ﴾ هەر ئەمە وتەی ئەوان بوو ﴿إِلَّا أَنْ قَالُوا﴾ كەدەیان وت ﴿رَبَّنَا
اغْفِرْ لَنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان لێمان ببورە ﴿ذُنُوبَنَا﴾ لە گوناهەكانمان ﴿وَإِسْرَافَنَا﴾ وە لە زیادە ڕەویمان
﴿فِي أَمْرِنَا﴾ لە كاروبارماندا ﴿وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا﴾ و پێكانمان جێگیر بكە (لە جەنگدا) ﴿وَانْصُرْنَا﴾ و
سەرمان بخە ﴿عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ بەسەر كۆمەڵی بێ بڕوایاندا ﴿١٤٧﴾ ﴿فَآتَاهُمُ اللَّهُ﴾ بەهۆی ئەوەوە
خوا پێ ی بەخشین ﴿ثَوَابَ الدُّنْيَا﴾ پاداشتی دونیا ﴿وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ﴾ وە پاداشتی چاك و
شیرینی ڕۆژی دوایی ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ خوا چاكەكارانی خۆش دەوێت ﴿١٤٨﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِنْ تُطِيعُوا﴾ ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی بکەن
﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بۆ ئەوانەی بێ بڕوان ﴿يَرُدُّوكُمْ﴾ ئێوەتان گێڕنەوە ﴿عَلَى أَعْقَابِكُمْ﴾
بۆ دواوەی خۆتان (بۆ بت پەرستی) ﴿فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ﴾ ئەمجا ئەگەڕێنەوە بە زیانباری ﴿١٤٩﴾
﴿بَلِ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ﴾ (ئەوانە دۆستتان نین) بەڵکو خوا یارمەتی دەر و دۆستی ئێوەیە ﴿وَهُوَ خَيْرُ
النَّاصِرِينَ﴾ وە خوا باشترینی هەموو یارمەتی دەرانە ﴿١٥٠﴾ ﴿سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ﴾ بەم زووییە دەخەینە دڵی
﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ بڕوان ﴿الرُّعْبَ﴾ ترس و بیمی مەترسی ﴿بِمَا أَشْرَكُوا بِاللَّهِ﴾ بەهۆی
ئەوەی کردبوویانە هاوبەشی خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا﴾ شتێک کە خوا هیچ بەڵگەی بەسەردا نەناردوتە
خوارەوە لەسەری ﴿وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ﴾ کە جێگا و شوێنی ئەوان ئاگرە ﴿وَبِئْسَ مَثْوَى﴾ وە چەند
پیسە جێگەی خراپە ﴿الظَّالِمِينَ﴾ (جێگەی) ستەمکاران ﴿١٥١﴾ ﴿وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند
بێت بێگومان خوا بەجێی هێنابوو بۆتان ﴿وَعْدَهُ﴾ بەڵێنەکەی ﴿إِذْ تَحُسُّونَهُمْ﴾ کاتێک (سەرەتای جەنگی
ئوحود) هەستتان لێ بڕین (دەتان کوشتن) ﴿بِإِذْنِهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿حَتَّى إِذَا فَشِلْتُمْ﴾ هەتا
کاتێک (لە ناکاو) سست بوون ﴿وَتَنَازَعْتُمْ﴾ ئاژاوە و دووبەرەکیتان کرد ﴿فِي الْأَمْرِ﴾ لە کاری جەنگدا
﴿وَعَصَيْتُمْ﴾ وەبێ فەرمانیتان کرد ﴿مِنْ بَعْدِ مَا أَرَاكُمْ﴾ لەپاش ئەوەی کەخوا پیشانی دان
﴿مَا تُحِبُّونَ﴾ ئەوەی (لە جەنگەکەدا) پێتان خۆش بوو (کەسەرکەوتن لەسەرەتای جەنگەکەدا)
﴿مِنْكُمْ﴾ هەندێک لە ئێوە ﴿مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا﴾ (دەسکەوتی) دونیایی دەویست ﴿وَمِنْكُمْ مَنْ﴾ وە
هەندێکتان ﴿يُرِيدُ الْآخِرَةَ﴾ پاداشتی ڕۆژی دوایی دەویست ﴿ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ﴾ پاشان (خوا)
ئێوەی گێڕایەوە لە (جەنگی) ئەوان (وڕتی شکان) ﴿لِيَبْتَلِيَكُمْ﴾ تاتاقیتان بکاتەوە (لەخۆڕاگرتندا)
﴿وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ﴾ سوێند بێ بێگومان خوا لێتان بوورا ﴿وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ﴾ و خوا خاوەنی بەهرەی
چاکەیە ﴿عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بەسەر بڕواداراندا ﴿١٥٢﴾ ﴿إِذْ تُصْعِدُونَ﴾ کاتێک دووردەکەوتنەوە
(سەردەکەوتن بەکێوی ئوحوددا) ﴿وَلَا تَلْوُونَ عَلَى أَحَدٍ﴾ وەبەڕێی کەس نەئەڕوانین
ولاتان نەدەکردەوە بەلایدا ﴿وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ﴾ لە کاتێکدا پێغەمبەر بانگی لێ دەکردن ﴿فِي
أُخْرَاكُمْ﴾ لە دواتانەوە ﴿فَأَثَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ﴾ جا (خوا) پاداشتی غەم و خەفەتی هەر بە غەم
و خەفەت دایەوە ﴿لِكَيْلَا تَحْزَنُوا﴾ بۆ ئەوەی خەمبار نەبن ﴿عَلَى مَا فَاتَكُمْ﴾ لەسەر ئەوەی بە
دەستتان چووە ﴿وَلَا مَا أَصَابَكُمْ﴾ وە (خەمبار مەبن بە) ئەوەی دووچارتان بووە ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ﴾
خوایش ئاگادارە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کە دەیکەن ﴿١٥٣﴾

﴿ثُمَّ أَنزَلَ عَلَيْكُم﴾ پاشان دابەزاند بەسەرتاندا(بۆی ناردن) ﴿مِّن بَعْدِ الْغَمِّ﴾ لە پاش ئەو غەمە(ی کە چەشتتان) ﴿أَمَنَةً﴾ ئارامی ﴿نُّعَاسًا﴾ کە وەنەوزێك بوو ﴿يَغْشَىٰ طَائِفَةً مِّنكُمْ﴾ بەسەر دەستەیەك لە ئێوە داهات ﴿وَطَائِفَةٌ﴾ بەڵام دەستەو تاقمێکی دیکەتان (کەناوەڕیان هێندە مەعیرە بوو) ﴿قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ﴾ بەڕاستی هەر خۆیان مەبەست بوو ﴿يَظُنُّونَ﴾ گومانی ﴿بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ﴾ ناڕاست و ناهەقیان بە خوا دەبرد ﴿ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ﴾ وەك گومانی نەفامیی ﴿يَقُولُونَ﴾ ئەیان ووت ﴿هَل لَّنَا﴾ ئایا بۆمان هەیە (بە دەستمانە) ﴿مِنَ الْأَمْرِ﴾ لەم کارەدا (ڕای بوون) ﴿مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك ﴿قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ﴾ بڵێ بێگومان کاروبار ﴿كُلَّهُ لِلَّهِ﴾ هەمووی بەدەست خوایە ﴿يُخْفُونَ﴾ دەیشارنەوە ﴿فِي أَنفُسِهِم﴾ لە دەروونیاندا ﴿مَّا لَا يُبْدُونَ لَكَ﴾ ئەوەی کە دەری نابڕن بۆت ﴿يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا﴾ دەڵێن ئەگەر بەدەست ئێمە بوایە ﴿مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ﴾ لەم کارەدا شتێك (لە سەرکەوتن) ﴿مَّا قُتِلْنَا هَاهُنَا﴾ ئێمە لێرەدا نەدەکوژراین ﴿قُل لَّوْ كُنتُمْ﴾ بڵێ ئەگەر ئێوە ﴿فِي بُيُوتِكُمْ﴾ لە ماڵەکانی خۆشتاندا بوونایە ﴿لَبَرَزَ الَّذِينَ﴾ هەر دەردەچوون ئەوانەی ﴿كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ﴾ کە کوژرانیان لەسەر نووسرا بوو ﴿إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ﴾ بۆ جێگای کوژرانیان (ڕاکشانیان) ﴿وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی خوا تاقی بکاتەوە ﴿مَا فِي صُدُورِكُمْ﴾ ئەوەی کە لە سنگتاندایە ﴿وَلِيُمَحِّصَ﴾ وە بۆ ئەوەی پاڵفتە و پاکی بکاتەوە ﴿مَا فِي قُلُوبِكُمْ﴾ ئەو(بڕوایە)ی کە لە دڵتاندایە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانایە ﴿بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەوەی لە سینەو دەروونەکاندایە ﴿١٥٤﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿تَوَلَّوْا مِنكُمْ﴾ پشتیان هەڵکرد لە ناوتاندا ﴿يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ﴾ لەو ڕۆژەی کە هەردوو کۆمەڵ گەیشتن بە یەك (لە ئوحود دا) ﴿إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ﴾ بێگومان تەنها شەیتان هەڵی خلیسکاندن و لەخشتەی بردن ﴿بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا﴾ بەهۆی هەندێ لەو گوناهانەی کە ئەوە و پێش کردبوویان ﴿وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ سوێند بێ بێگومان خوا لێیان خۆشبوو ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ﴿غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ لێبووردەی بە ئارام و لەسەرخۆیە (لە تۆڵە سەندن دا) ﴿١٥٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وەك ئەوانە مەبن کە بێباوەڕ بوون ﴿وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ﴾ بە برا بێباوەڕەکانیان دەووت ﴿إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ﴾ کاتێ سەفەریان بکردایە ﴿أَوْ كَانُوا غُزًّى﴾ یان غەزایان بکردایە و بچوونایە بۆ جەنگ ﴿لَّوْ كَانُوا عِندَنَا﴾ ئەگەر لای ئێمە(نیشتەجێ) بوونایە ﴿مَا مَاتُوا﴾ نە دەمردن ﴿وَمَا قُتِلُوا﴾ و نە دەکوژران ﴿لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَٰلِكَ﴾ تا خوا ئەوە بکات تا خوا ئەوە بکات ﴿حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ﴾ بە داخ و مەراق لە دڵیاندا ﴿وَاللَّهُ يُحْيِي﴾ وە خوا (مرۆڤ) دەژێنێ ﴿وَيُمِيتُ﴾ و دەیشی مرێنێت ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خودا بینایە بەهەر کردەوەیەك کە ئێوە دەیکەن ﴿١٥٦﴾ ﴿وَلَئِن قُتِلْتُمْ﴾ سوێند بێ ئەگەر ئێوە بکوژرێن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿أَوْ مُتُّمْ﴾ یان بمرن ﴿لَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ﴾ ئەوە بەڕاستی لێخۆشبوون و میهرەبانی لە لایەن خواوە ﴿خَيْرٌ﴾ چاکترە ﴿مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾ لەوەی کە کۆی دەکەنەوە ﴿١٥٧﴾

﴿ولئن متم﴾ سوێند بێ ئەگەر ئێوە بمرن ﴿أو قتلتم﴾ یان بكوژرێن ﴿لإلى الله﴾ هەر لای خوا
﴿تحشرون﴾ كۆدەكرێنەوە ﴿١٥٨﴾ ﴿فبما رحمة من الله﴾ بەهۆی بەزەیی خواوەیە ﴿لنت لهم﴾ بۆ ئەوان نەرم
و بەسۆز بوویت ﴿ولو كنت﴾ ئەگەر تۆ ﴿فظا﴾ بەدخوو قسە ڕەق و ﴿غليظ القلب﴾ دڵ ڕەق بوویتایە
﴿لانفضوا﴾ ئەوە هەموو بڵاوەیان دەكرد ﴿من حولك﴾ لە دەورت ﴿فاعف عنهم﴾ كەواتە لێیان
ببوورە ﴿واستغفر لهم﴾ و داوای لێ بووردنیان بۆ بكە لە خوا ﴿وشاورهم﴾ و ڕاوێژیان پێ بكە
﴿في الأمر﴾ لە كاروباردا ﴿فإذا عزمت﴾ جا كاتێك (دوای ڕاوێژكردن) بڕیارت دا ﴿فتوكل على الله﴾ ئەوە
پشت بە خوا ببەستە ﴿إن الله يحب المتوكلين﴾ بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش دەوێت كە پشت بەخوا
دەبەستن ﴿١٥٩﴾ ﴿إن ينصركم الله﴾ ئەگەر خوا سەرتان بخات ﴿فلا غالب لكم﴾ ئەوە هیچ كەس
زاڵ نابێ بەسەرتاندا ﴿وإن يخذلكم﴾ وە ئەگەر یارمەتیتان نەدا (پشتتان بەردات) ﴿فمن ذا الذي﴾
كێیە ئەو كەسەی؟ ﴿ينصركم من بعده﴾ لەپاش خوا سەرتان دەخات ﴿وعلى الله فليتوكل المؤمنون﴾
وە با بڕواداران پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿١٦٠﴾ ﴿وما كان لنبي﴾ وە بۆ هیچ پێغەمبەرێك نەبوو
﴿أن يغل﴾ كەخیانەت بكات ﴿ومن يغلل﴾ وە هەر كەس خیانەت بكات ﴿يأت بما غل﴾ بەو
خیانەتەوەی كردویەتی دێت (هەڵیگرتووە) ﴿يوم القيامة﴾ لە پاشەڕۆژدا (ڕۆژی هەستانەوە)
﴿ثم توفى﴾ پاشان پاداشت دەدرێتەوە ﴿كل نفس﴾ هەموو كەسێك ﴿ما كسبت﴾ هەرچی كردبێت
﴿وهم لا يظلمون﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناكرێت ﴿١٦١﴾ ﴿أفمن اتبع﴾ دەی ئایا كەسێك كە شوێنی
﴿رضوان الله﴾ ڕەزامەندی خوا كەوتبێت ﴿كمن باء﴾ وەك كەسێك وایە بگەڕێتەوە ﴿بسخط من الله﴾
بەخەشمێكەوە لە لایەن خواوە ﴿ومأواه﴾ وە جێگا و شوێنی ئەو ﴿جهنم﴾ دۆزەخ بێت ﴿وبئس المصير﴾
كە سەرئەنجامێكی چەند خراپە؟ ﴿١٦٢﴾ ﴿هم درجات﴾ (چاكەكاران و خراپەكاران) خاوەنی چەند پلەی
جیاوازن ﴿عند الله﴾ لای خوا ﴿والله بصير﴾ وە خوا بینایە ﴿بما يعملون﴾ بەوەی كە دەیكەن ﴿١٦٣﴾
﴿لقد من الله﴾ سوێند بێ بێگومان خوا چاكە و منەتی نا ﴿على المؤمنين﴾ بەسەر بڕواداراندا ﴿إذ بعث
فيهم﴾ كاتێ كە ڕەوانەی كرد لەناویاندا ﴿رسولا﴾ پێغەمبەرێك ﴿من أنفسهم﴾ لە خۆیان
﴿يتلو عليهم﴾ كە دەیخوێنێتەوە بەسەریاندا ﴿آياته﴾ بەڵگە و نیشانەكانی خودا ﴿ويزكيهم﴾
و پاك و خاوێنیان دەكاتەوە ﴿ويعلمهم الكتاب والحكمة﴾ وە قورئان و فەرموودەیان فێر دەكات
﴿وإن كانوا من قبل﴾ ئەگەرچی ئەوان لە پێشدا ﴿لفي ضلال مبين﴾ لە گومڕایی یەكی ڕوون و ئاشكرادا
بوون ﴿١٦٤﴾ ﴿أولما أصابتكم﴾ ئایا بۆچی كاتێك دووچارتان بوو ﴿مصيبة﴾ ناخۆشییەك (لە ئوحودا)
﴿قد أصبتم مثليها﴾ بێگومان ئێوە دوو قاتی ئەوەتان دووچاری ئەوان كرد (لە بەدردا) ﴿قلتم﴾
وتتان ﴿أنى هذا﴾ ئەمە لە كوێوە هات ﴿قل﴾ بڵێ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿هو من عند﴾ ئەوە
لە لایەن ﴿أنفسكم﴾ خۆتانەوە بوو (كە فەرمانی پێغەمبەرتان شكاند) ﴿إن الله﴾ بەڕاستی خوا
﴿على كل شيء قدير﴾ بەسەر هەموو شتێكدا بەتوانایە ﴿١٦٥﴾

﴿وَمَا أَصَابَكُمْ﴾ ئەوەی کەدووچارتان بوو ﴿يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ﴾ لەو رۆژەدا کە هەردوو کۆمەڵ بەیەك
گەیشتن (لەئوحـوددا) ﴿فَبِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ئەوە بەویستی خودا بوو ﴿وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی بڕوادار ن
دەربخات ﴿١٦٦﴾ ﴿وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا﴾ و بۆ ئەوەیش دووڕووەکان ئاشکرا بکات ﴿وَقِيلَ لَهُمْ﴾ وپێیان ووترا
﴿تَعَالَوْا قَاتِلُوا﴾ وەرن بجەنگن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێ ی خـوادا ﴿أَوِ ادْفَعُوا﴾ یانەرگـری (لـە وڵاتـی
خـۆتـان) بکـەن ﴿قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا﴾ ووتـیان ئەگـەر بمانزانیایـە جەنـگ دەبێـت ﴿لَاتَّبَعْنَاكُمْ﴾
شـوێنتان دەکـەوتین ﴿هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ﴾ ئەوانـە لـەو رۆژەدا لـە بێ بڕوایـیەوە ﴿أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ﴾
نزیـك تر بـوون تا لـە بڕواو ئیمانـەوە ﴿يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ ئەوانە بەدەمیـان شـتێك دەڵێن ﴿مَا لَيْسَ فِي
قُلُوبِهِمْ﴾ کەلەدڵیانـدا نی یـە ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ﴾ وەخـوا (لەهەمـوو کـەس) زاناتـرە ﴿بِمَا يَكْتُمُونَ﴾
بـەوەی کـە دەیشـارنەوە ﴿١٦٧﴾ ﴿الَّذِينَ قَالُوا﴾ ئەوانـەی کـەووتیـان (مەبەسـت پێـی دووڕووەکانـە)
﴿لِإِخْوَانِهِمْ﴾ دەربـارەی براکـانیان (باوەڕداران) ﴿وَقَعَدُوا﴾ لە کاتێکدا خۆیان دانیشتن و دەرنەچوون
﴿لَوْ أَطَاعُونَا﴾ ئەگـەر لـەوان گوێڕایەڵـی ئێمـە بوونایـە ﴿مَا قُتِلُوا﴾ نەدەکـوژران ﴿قُلْ فَادْرَءُوا﴾ بڵـێ
کەواتـە بەرگری ﴿عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ﴾ مردن لە خۆتـان دووربخەنەوە ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر
ئێـوە ڕاسـت دەکـەن ﴿١٦٨﴾ ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ﴾ هەرگیـز وا گومـان مەبـەن ﴿الَّذِينَ قُتِلُوا﴾ ئەوانەی کـە کوژران
﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لـەڕێ ی خـوادا ﴿أَمْوَاتًا﴾ مردوون ﴿بَلْ أَحْيَاءٌ﴾ (نەخێر وایە) بەڵکـو ئەوانە زیندوون
﴿عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿يُرْزَقُونَ﴾ رزقیان دەدرێت ﴿١٦٩﴾ ﴿فَرِحِينَ﴾ شـادمان و دڵخۆشـن
بەوەی ﴿آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ کە خوا پێ ی بەخشیوون ﴿مِنْ فَضْلِهِ﴾ لەبەهرە و فەزڵی خۆی ﴿وَيَسْتَبْشِرُونَ
بِالَّذِينَ﴾ شـادمانی بەوانـە (بەبرا تێکۆشـەرەکانیان) ﴿لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ﴾ کە هێشتا نەگەیشتوون پێیان
﴿مِنْ خَلْفِهِمْ﴾ لـەدوای (شـەهیدبوونی) ئەمان ﴿أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ بەهیچ ترسـێکیان بەسـەرە ﴿وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ﴾ و نە ئەوانە هیچ خەم و خەفەتێك دەخۆن ﴿١٧٠﴾ ﴿يَسْتَبْشِرُونَ﴾ شادمان و دڵخۆشن ﴿بِنِعْمَةٍ مِنَ
اللَّهِ وَفَضْلٍ﴾ بەو بەهرەو زیادە فەزڵەی لەلایەن خواوە (پێیان دراوە) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وە بەڕاستی خوا
﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ پاداشتی بڕواداران وون ناکات ﴿١٧١﴾ ﴿الَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ﴾
کـە وەڵامی خـوا و پێغەمبەریان دایـەوە ﴿مِنْ بَعْدِ﴾ لەپاش ئەوەی کـە ﴿مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ﴾ (لەئوحوددا)
تووشی برینداری بـوون ﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ﴾ بۆ ئەوانەیان هەیـە کەکردەوەی چاکیـان کردوە
﴿وَاتَّقَوْا﴾ وەخـۆیـان پاراسـتووە ﴿أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ پاداشـتێکی گـەورە ﴿١٧٢﴾ ﴿الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ﴾
ئەوانەی کەخەڵکی پێیان ووترا ﴿إِنَّ النَّاسَ﴾ بەڕاستی خەڵکی (بێ باوەڕ) ﴿قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ﴾ لەشکر
و کۆمەڵی زۆریان کۆکردۆتەوە لە دژتان ﴿فَاخْشَوْهُمْ﴾ کەواتە بترسن لێ یان ﴿فَزَادَهُمْ إِيمَانًا﴾ کەچی
ئـەوان (ئیمانـداران) بەمـە باوەڕیان زیاد بـوو ﴿وَقَالُوا﴾ وە ووتیان ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ﴾ هەر خوا بەسـە
﴿وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾ چەند پشت پێ بەستراوێکی چاکە ﴿١٧٣﴾

﴿فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ﴾ ئەمجا گەڕانەوە(بۆ مەدینە) بە بەهرەی گەورەوە (كەسەلامەتی یە) ﴿مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ﴾
وەبەرل و پاداشت لەلایەن خواوە ﴿لَمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ﴾ هیچ زیان و ناخۆشیەكیان تووش نەبوو ﴿وَاتَّبَعُوا﴾
ئەوانە شوێنی ﴿رِضْوَانَ اللَّهِ﴾ ڕەزامەندی خوا كەوتن ﴿وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ﴾ وەخوا خاوەنی بەهرەی
گەورەیە ﴿١٧٤﴾ ﴿إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ﴾ بەڕاستی ئەوەی ئێوە (سارد دەكاتەوە) تەنها ﴿الشَّيْطَانُ﴾ شەیتانە ﴿يُخَوِّفُ
أَوْلِيَاءَهُ﴾ كەدۆست و (برادەرانی) خۆی دەترسێنێت ﴿فَلَا تَخَافُوهُمْ﴾ جائێوە لێیان مەترسن ﴿وَخَافُونِ﴾
وەلەمن بترسن ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿١٧٥﴾ ﴿وَلَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ﴾ با دڵ خەمگینت نەكەن
ئەوانەی ﴿يُسَارِعُونَ﴾ پێشبڕكێ و پەلە دەكەن ﴿فِي الْكُفْرِ﴾ لەبێ بڕوایدا ﴿إِنَّهُمْ﴾ بێگومان ئەوانە ﴿لَنْ
يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هەرگیز هیچ زیانێك ناگەیەنن بەخوا ﴿يُرِيدُ اللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا﴾
كەهیچ بەشێكیان بۆ دانەنێ ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لەڕۆژی دوایی دا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وەبۆ ئەوان سزایەكی
گەورە هەیە ﴿١٧٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿اشْتَرَوُا الْكُفْرَ﴾ كەبێ بڕوایان كڕی (بەم جیهانەدا)
﴿بِالْإِيمَانِ﴾ بەبڕوا لێیان ﴿لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هەرگیز هیچ جۆرە زیانێك ناگەیەنن بەخوا ﴿وَلَهُمْ
عَذَابٌ﴾ بۆئەوانە هەیە سزایەكی ﴿أَلِيمٌ﴾ بەئێش و ئازار ﴿١٧٧﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ﴾ هەرگیز وا گومان نەبەن
﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی كەبێ باوەڕن ﴿أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ﴾ ئەو مۆڵەت دانی ئێمە بۆ ئەوان ﴿خَيْرٌ
لِأَنْفُسِهِمْ﴾ چاكە بۆ خۆیان ﴿إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە مۆڵەتی ئەوان ئەدەین ﴿لِيَزْدَادُوا إِثْمًا﴾ بۆ ئەوەی
گوناهی زیاتر بكەن ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ﴾ وە بۆ ئەوانە هەیە سزایەكی ڕیسواكەر ﴿١٧٨﴾ ﴿مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ
الْمُؤْمِنِينَ﴾ خوا واز لەبڕواداران ناهێنێت ﴿عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ﴾ لەسەر ئەو بارەی كەئێوەی لەسەرن (كەتێكەڵ
بوونەوەی موسڵمان و دووڕوو و كافرە) ﴿حَتَّىٰ يَمِيزَ﴾ هەتا جیا دەكاتەوە ﴿الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ﴾ پیس
لەپاك ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ﴾ وەخوای گەورە ئێوە ئاگادار ناكات ﴿عَلَى الْغَيْبِ﴾ بەسەر نهێنی (غەیب)
دا ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵام خوای گەورە ﴿يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ﴾ هەڵی ئەبژێرێت لە نێرراوەكانی دا ﴿مَنْ يَشَاءُ﴾
هەركەسێكی بوێت ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ﴾ جا بڕوای ڕاستەقینە بێنن بەخوا ﴿وَرُسُلِهِ﴾ وەبەنێرراوەكانی
﴿وَإِنْ تُؤْمِنُوا﴾ وە ئەگەر بەو جۆرە بڕوا بێنن ﴿وَتَتَّقُوا﴾ وەخۆتان بپارێزن ﴿فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ ئەوە
پاداشتێكی زۆر گەورەتان بۆ هەیە ﴿١٧٩﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ﴾ هەرگیز وا گومان نەبەن ئەو كەسانەی
﴿يَبْخَلُونَ﴾ كەچرووكی دەكەن ﴿بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ بەوەی كە خوا پێی بەخشیوون ﴿مِنْ فَضْلِهِ﴾ لەخێر
و بەهرەی خۆی ﴿هُوَ خَيْرًا لَهُمْ﴾ كەئەو (چرووكی ی)ە چاكترە بۆیان ﴿بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ﴾ (نەخێر وانیە)
بەڵكو ئەوە خراپە بۆیان ﴿سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ﴾ بە زوویی ئەوەی چرووكیان پێ دەكرد وەك ئەرق
دەكرێتە ملیان ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەپاشە ڕۆژدا (ڕۆژی هەستانەوە) ﴿وَلِلَّهِ﴾ وە هەر بۆ خوایە وموڵكی
ئەوە ﴿مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ میراتی ئاسمانەكان و زەوی (ئەوەی لە ئاسمانەكان و زەویدایە)
﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بە هەرچی كە ئێوە دەیكەن ﴿١٨٠﴾

﴿لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا بیستی ﴿قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا﴾ وتەی ئەو (جوولەك) انەی کە وتیان ﴿إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ﴾ بێگومان خوا هەژارە ﴿وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ﴾ و ئێمە دەوڵەمەندین (چونکە داوای قەرزمان لێ دەکات مەبەستیان ئەم ئایەتە بوو ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ یە) ﴿سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا﴾ ئەوەی کە وتیان دەینووسین ﴿وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ﴾ (وە دەینووسین) کوشتنی ئەوانە بۆ پێغەمبەرەکان ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بە ناڕەوا ﴿وَنَقُولُ ذُوقُوا﴾ وە (پێیان) دەڵێین بچەژن ﴿عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ سزای ئاگری سووتێنەر ﴿١٨١﴾ ﴿ذَلِكَ﴾ ئەو (سزا سەختە) ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ بەهۆی کردەوەی (خراپی خۆتانەوەیە) کە پێشتان خستووە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ﴾ هیچ جۆرە ستەمێك ناکات لە بەندەکان ﴿١٨٢﴾ ﴿الَّذِينَ قَالُوا﴾ ئەو (جوولەکەی) کە وتیان ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَهِدَ إِلَيْنَا﴾ پەیمانی داوە بە ئێمە ﴿أَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ﴾ کە بڕوا بەهیچ پێغەمبەرێك نەهێنین ﴿حَتَّى يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ﴾ هەتا قوربانی و خێرێکمان بۆ بهێنێت ﴿تَأْكُلُهُ النَّارُ﴾ کە ئاگر (بیخوات و) بیسووتێنێت ﴿قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ﴾ بڵێ بێگومان هاتن بۆلاتان ﴿رُسُلٌ مِنْ قَبْلِي﴾ چەند پێغەمبەرێك لە پێش منەوە ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بە بەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿وَبِالَّذِي قُلْتُمْ﴾ وە بەو (موعجیزەیەی) کە وتتان ﴿فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ﴾ دەی بۆچی ئەو (پێغەمبەر) انەتان کوشت ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿١٨٣﴾ ﴿فَإِنْ كَذَّبُوكَ﴾ جا ئەگەر باوەڕیان پێ نەکردی ﴿فَقَدْ كُذِّبَ﴾ ئەوە بێگومان بڕوا نەکراوە (پێغەمبەرانی پێش تۆش بە درۆ زانران) ﴿رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ﴾ بە پێغەمبەرانی لە پێش تۆوە ﴿جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ﴾ هێناویانە بەڵگە ڕوونەکان ﴿وَالزُّبُرِ﴾ و نامەی ئاسمانی (نامەی پەند و ئامۆژگاری) ﴿وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ﴾ و نامەی ڕوونکەرەوە ﴿١٨٤﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو (خاوەن) گیانێك ﴿ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾ مردن دەچێژێت ﴿وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ﴾ وە بەڕاستی بەتەواوی پێتان دەدرێت ﴿أُجُورَكُمْ﴾ پاداشتەکانتان ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا (هەستانەوەدا) ﴿فَمَنْ زُحْزِحَ﴾ ئەمجا هەر کەس دوور خرایەوە ﴿عَنِ النَّارِ﴾ لە ئاگری دۆزەخ ﴿وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ﴾ و بخرێتە بەهەشتەوە ﴿فَقَدْ فَازَ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە سەرکەوتووە ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ ژیانی دونیاش هیچ شتێك نیە ﴿إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ جگە لە چەند سات و ڕابواردنێکی فریودەر نەبێت ﴿١٨٥﴾ ﴿لَتُبْلَوُنَّ﴾ سوێند بێت بێگومان تاقی دەکرێنەوە ﴿فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ﴾ لە سامان و دارایی و گیانی خۆتاندا ﴿وَلَتَسْمَعُنَّ﴾ سوێند بێت بێگومان دەبیستن ﴿مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ لەوانەی کە نامەیان پێدراوە ﴿مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ لە پێش ئێوە ﴿وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ وە لەوانەی هاوبەشیان بۆ خوا داناوە ﴿أَذًى كَثِيرًا﴾ (ئازار و) قسەی ناخۆشی زۆر ﴿وَإِنْ تَصْبِرُوا﴾ جا ئەگەر ئێوە ئارام بگرن ﴿وَتَتَّقُوا﴾ و پارێزکار بن ﴿فَإِنَّ ذَلِكَ﴾ ئەوە بێگومان ئەوە ﴿مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ لە کارە بەهێز و گەورەکانە (لەو کارانەیە لێ بڕانی دەوێ) ﴿١٨٦﴾

﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ﴾ (بیهێنەرەوە بیریان) کاتێك کەخوا وەری گرت ﴿مِيثَاقَ﴾ پەیمان لەوانەی ﴿الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾
کەنامەیان پێ بەخشرابوو (لەجولەکە و گاورەکان) ﴿لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ﴾ دەبێ ئەو نامەیە ڕوون بکەنەوە
بۆ خەڵکی ﴿وَلَا تَكْتُمُونَهُ﴾ وە نەیشارنەوە ﴿فَنَبَذُوهُ﴾ بەلام ئەو (پەیمانەیان) فڕێدایە ﴿وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ﴾
پشت خۆیانەوە ﴿وَاشْتَرَوْا بِهِ﴾ و کڕییان بەو نامەیە ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ نرخێکی کەم ﴿فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ﴾
ئای چەند خراپە ئەوەی کڕییان ﴿١٨٧﴾ ﴿لَا تَحْسَبَنَّ﴾ وەگومان مەبە ﴿الَّذِينَ يَفْرَحُونَ﴾ ئەوانەی کەشادمانن
﴿بِمَا أَتَوا﴾ بەوەی کەکردیان ﴿وَيُحِبُّونَ﴾ و پێیان خۆشە ﴿أَنْ يُحْمَدُوا﴾ کەسوپاس بکرێن ﴿بِمَا لَمْ
يَفْعَلُوا﴾ بەشتێك کە نەیان کردووە ﴿فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز گومانیان پێ مەبە ﴿بِمَفَازَةٍ مِنَ
الْعَذَابِ﴾ بەڕزگاربوو لەسزا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ﴾ و بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی ﴿أَلِيمٌ﴾ ئازاردەر ﴿١٨٨﴾
﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ﴾ هەر بۆ خوایە پادشایەتی و موڵکی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا ﴿قَدِيرٌ﴾ دەسەلاتدارە ﴿١٨٩﴾ ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ﴾ بەڕاستی لەدروست
کردنی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَاخْتِلَافِ﴾ و لەجیاوازی و گۆڕانی ﴿اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ﴾ شەو و ڕۆژدا ﴿لَآيَاتٍ﴾ چەندەها بەلگە هەیە ﴿لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ بۆ خاوەن بیرو هۆشەکان
﴿١٩٠﴾ ﴿الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ﴾ ئەوانەی کەیادی خوا دەکەن ﴿قِيَامًا وَقُعُودًا﴾ بەپێوەو بەدانیشتنەوە ﴿وَعَلَىٰ
جُنُوبِهِمْ﴾ بەڕاکشانەوە ﴿وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ﴾ وەبیر دەکەنەوە لەدروست کردنی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
ئاسمانەکان و زەوی ﴿رَبَّنَا﴾ (ئەڵێن) ئەی پەروەردگارمان ﴿مَا خَلَقْتَ هَٰذَا﴾ ئەم (جیهانەت) دروست
نەکردووە ﴿بَاطِلًا﴾ بەبێ هودە ﴿سُبْحَانَكَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ دەسا تۆش بمان
پارێزە لەسزای ئاگری دۆزەخ ﴿١٩١﴾ ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ﴾ هەر کەس بۆ
بخەیتە ئاگری دۆزەخەوە ﴿فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ﴾ ئەوە بێگومان ڕیسوات کردووە ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾
وە هیچ پشتیوانێك نییە بۆ ستەمکاران ﴿١٩٢﴾ ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی ئێمە ﴿سَمِعْنَا
مُنَادِيًا﴾ گوێمان لە بانگخوازێك بوو (مەبەست پێی پێغەمبەری خوایە ﷺ) ﴿يُنَادِي لِلْإِيمَانِ﴾
بانگی ئەکرد بۆ باوەڕهێنان ﴿أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ﴾ (دەی ووت) باوەڕ بێنن بە پەروەردگارتان ﴿فَآمَنَّا﴾
دەست بەجێ باوەڕمان هێنا ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ دەی لە گوناهەکانمان
خۆش بە ﴿وَكَفِّرْ عَنَّا﴾ وسڕەوە لێمان ﴿سَيِّئَاتِنَا﴾ خراپەکانمان ﴿وَتَوَفَّنَا﴾ و بمان مرێنە
﴿مَعَ الْأَبْرَارِ﴾ لەگەل کەسانی چاکەکاردا ﴿١٩٣﴾ ﴿رَبَّنَا وَآتِنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان پێمان ببەخشە
(لەپاش مردن) ﴿مَا وَعَدْتَنَا﴾ ئەوەی بەلێنت پێ داوین ﴿عَلَىٰ رُسُلِكَ﴾ لەسەر زوبانی پێغەمبەرەکانت
﴿وَلَا تُخْزِنَا﴾ و ڕیسوامان مەکە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا (هەستانەوە) ﴿إِنَّكَ﴾ بێگومان تۆ
﴿لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ﴾ بەلێن ناشکێنیت ﴿١٩٤﴾

﴿فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ﴾ ئەمجا پەروەردگاریان وەڵامی (نزاکانی) دانەوە ﴿أَنِّي لَا أُضِيعُ﴾ (فەرمووی)
بێگومان من زایە ناکەم ﴿عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ﴾ کردەوەی (هیچ) خاوەن کردەوەیەک لە ئێوە ﴿مِنْ ذَكَرٍ
أَوْ أُنْثَى﴾ لە نێر یان مێ ﴿بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ﴾ هەندێکتان لە هەندێکی ترتان بوون ﴿فَالَّذِينَ هَاجَرُوا﴾
جا ئەوانەی کە کۆچیان کرد ﴿وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ﴾ و دەرکران لە جێ و شوێنی خۆیان ﴿وَأُوذُوا فِي
سَبِيلِي﴾ و ئەشکەنجە و ئازار دران لە ڕێی مندا ﴿وَقَاتَلُوا﴾ و جەنگیان کرد ﴿وَقُتِلُوا﴾ و کوژران
﴿لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا دەیسڕمەوە لێیان ﴿سَيِّئَاتِهِمْ﴾ خراپەکانیان ﴿وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ﴾
وە بێگومان دەیان خەمە بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن
بەژێریاندا ﴿ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ ئەمە پاداشت دانەوەیە کە لە لای خواوە ﴿وَاللَّهُ عِنْدَهُ﴾ وە لای خوایە
﴿حُسْنُ الثَّوَابِ﴾ جوانترین (چاکترین) پاداشت ﴿١٩٥﴾ ﴿لَا يَغُرَّنَّكَ﴾ لە خشتەت نەبات(فریوت نەدا)
﴿تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ هات و چوی ئەوانەی بێ بڕوان(بەخۆشی و ئاسوودەیی یەوە) ﴿فِي الْبِلَادِ﴾ لە
وولاتدا ﴿١٩٦﴾ ﴿مَتَاعٌ قَلِيلٌ﴾ ئەو ئاسوودەییەی ئەوان خۆشی یەکی کەمە ﴿ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ پاشان جێ
و شوێنیان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ ئای چ شوێنێکی خراپ و بەدە ﴿١٩٧﴾ ﴿لَكِنِ الَّذِينَ﴾ بەلام ئەوانەی
﴿اتَّقَوْا رَبَّهُمْ﴾ لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿لَهُمْ جَنَّاتٌ﴾ بۆیان هەیە بەهەشتانێک ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿نُزُلًا
مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ ئامادە کراوە لە لایەن خواوە ﴿وَمَا عِنْدَ اللَّهِ﴾ وە ئەوەی کە لای خوایە ﴿خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ﴾
چاکترە بۆ چاکەکاران ﴿١٩٨﴾ ﴿وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ بێگومان لەناو نامە دارەکاندا هەیە ﴿لَمَنْ يُؤْمِنُ
بِاللَّهِ﴾ کەسێک کە بڕوا دەهێنێ بەخوا ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ﴾ و بەو نامەیەی کە نێرراوەتە خوارەوە
بۆ ئێوە (مەبەست پێی قورئانە) ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ﴾ وە بەو نامەی کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ خۆیان
﴿خَاشِعِينَ لِلَّهِ﴾ مل کەچن بۆ خوا ﴿لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڵگەکانی خوا نافرۆشن ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾
بە نرخێکی کەم ﴿أُولَئِكَ﴾ ئەو نامەدارانە ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ بۆیان هەیە پاداشتی خۆیان ﴿عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ لە
لای پەروەردگاریانەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ لێپرسینەوە و موحاسەبە کردنی
خێرایە ﴿١٩٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿اصْبِرُوا﴾ خۆ گربن ﴿وَصَابِرُوا﴾
و(لە خۆ گری دوژمن) خۆگرتر بن ﴿وَرَابِطُوا﴾ و لە سەنگەردا ئێشک بگرن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لە خوا
بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی رزگار بن ﴿٢٠٠﴾

سورەتی ﴿ النساء ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵكینە ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمُ﴾ خوتان بپارێزن لە(سزای) پەروەردگارتان ﴿الَّذِي خَلَقَكُمْ﴾ ئەوەی
كە دروستی كردوون ﴿مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ لەیەك كەسەوە (كە ئادەمە) ﴿وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾ وە هەر لە ئەویش
هاوسەرەكەی دروست كردووە ﴿وَبَثَّ مِنْهُمَا﴾ و بڵاوی كردونەوە لەو دووانە ﴿رِجَالًا كَثِيرًا﴾ پیاوانی زۆر
﴿وَنِسَاءً﴾ هەروەها ئافرەتان ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي﴾ خوتان بپارێزن لەو خوایەی كە ﴿تَسَاءَلُونَ بِهِ﴾ بەناوی ئەوەوە داوا
دەكەن لە یەكتر ﴿وَالْأَرْحَامَ﴾ وە(خوتان بپارێزن لە پچڕاندنی) خزمایەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە
﴿عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ چاودێرە بەسەرتانەوە (١) ﴿وَآتُوا﴾ بدەنەوە ﴿الْيَتَامَىٰ﴾ بە هەتیوان (دوای بالغ بوونیان)
﴿أَمْوَالَهُمْ﴾ ماڵ و سامانیان ﴿وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ﴾ وە پیس (لە ماڵی خوتان) مەگۆڕنەوە بە پاك
(لە ماڵی ئەوان) ﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ﴾ وە ماڵەكانیان مەخۆن ﴿إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ﴾ لەگەڵ ماڵەكانی خوتان ﴿إِنَّهُ كَانَ﴾
بێگومان ئەو خواردنە ﴿حُوبًا كَبِيرًا﴾ گوناهێكی گەورەیە (٢) ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ﴾ وە ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا تُقْسِطُوا﴾
دادپەروەر نەبن ﴿فِي الْيَتَامَىٰ﴾ لە(مارەیی) ئەو ئافرەتە بێ باوكانەدا (مارەیان دەكەن) ﴿فَانْكِحُوا﴾ ئەوە مارە
بكەن ﴿مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ﴾ ئەو ئافرەتانەی حەلاڵن بوتان ﴿مَثْنَىٰ﴾ دوو دوو ﴿وَثُلَاثَ﴾ یا سیان سیان
﴿وَرُبَاعَ﴾ یا چوار چوار (واتە تا چوار ژن دروستە لەیەك كاتدا كۆی بكەیتەوە) ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ جا ئەگەر
ترسان ﴿أَلَّا تَعْدِلُوا﴾ دادگەر نەبن ﴿فَوَاحِدَةً﴾ ئەوە یەك ئافرەت (مارە بكەن لەوانەی ئازادن) ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾
یان ئەو كەنیزەكانەی كە موڵكتانن ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ﴾ ئەوە نزیكترە ﴿أَلَّا تَعُولُوا﴾ كە ستەم نەكەن (یا هەژار
نەكەون) (٣) ﴿وَآتُوا النِّسَاءَ﴾ بیدەن بە ئافرەتان (بەك كەسی و كەریمان) ﴿صَدُقَاتِهِنَّ﴾ مارەییەكانیان وەك
بەخشینێك وەك كری ﴿نِحْلَةً ۚ فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا﴾ ئەمجا ئەگەر بە دڵ پێیان خۆش بوو بەخشینی شتێك
لە(مارەییە) بە ئێوە ﴿فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا﴾ ئەوە ئێوە بیخۆن بە خۆشی و حەلاڵی (نۆشی گیانتان بێ) (٤)
﴿وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ﴾ مەیدەنە گێل و كەم عەقڵەكان ﴿أَمْوَالَكُمُ﴾ ماڵەكانتان ﴿الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ لە حاڵێكدا
خوا ئەو(ماڵانە)ی بو كردوون ﴿قِيَامًا﴾ بەهۆی ڕاوەستانی ژیانتان ﴿وَارْزُقُوهُمْ﴾ وە (بێ عەقڵەكان)
بژێوی و خوراكیان بدەنێ لەو ماڵە ﴿فِيهَا وَاكْسُوهُمْ﴾ و پۆشاكیان بو بكەن ﴿وَقُولُوا لَهُمْ﴾ و گفتوگۆیان لەگەڵ
بكەن ﴿قَوْلًا مَعْرُوفًا﴾ بە گفتوگۆیەكی باش (٥) ﴿وَابْتَلُوا الْيَتَامَىٰ﴾ هەتیوان تاقی بكەنەوە ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا
النِّكَاحَ﴾ هەر كاتێك گەیشتنە(تەمەنی) ژن هێنان و شوو كردن ﴿فَإِنْ آنَسْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر هەستتان كرد
﴿مِنْهُمْ رُشْدًا﴾ لەوان بە ژیری (و پێگەیشتن) ﴿فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ﴾ ئەوە سامان و ماڵەكانیان پێ بدەنەوە
﴿وَلَا تَأْكُلُوهَا﴾ و ماڵەكانیان مەخۆن ﴿إِسْرَافًا﴾ بە زیادەڕەوی ﴿وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا﴾ و بەپەلە لەوەك گەورە ببن
(ولێتان وەرگرنەوە) ﴿وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا﴾ وە هەر كەس (لەسەرپەرشتیاری هەتیوان) دەوڵەمەند بوو
﴿فَلْيَسْتَعْفِفْ﴾ با خۆی بگرێتەوە (لە خواردنی ماڵیان) ﴿وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا﴾ وە هەر كەس لەوان هەژار بوو
﴿فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ﴾ با (لێی) بخوات بە ئەندازەی پێویست ﴿فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ﴾ ئەمجا هەر كات
ماڵی هەتیوەكانتان دایەوە پێیان ﴿فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ﴾ ئەوە شایەتیان لەسەر بگرن ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا﴾ بەسە خوا بو
لێپرسینەوە (بەسەرتانەوە) (٦)

﴿لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ﴾ بۆ پیاوان هەیە بەشێك ﴿مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ﴾ لە و(میراتەی) دایك و باوك بەجێی
دەهێڵن ﴿وَالْأَقْرَبُونَ﴾ و خزمە نزیکەکان ﴿وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ﴾ وە بۆ ئافرەتانیش هەیە بەشێك
﴿مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ﴾ لە و(میراتەی) دایك و باوك بەجێی دەهێڵن ﴿وَالْأَقْرَبُونَ﴾ و خزمە نزیکەکان
﴿مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ﴾ لە ئەوەی (بەجێی دەهێڵن) کەم بێت یان زۆر ﴿نَصِيبًا مَفْرُوضًا﴾ بەبەشێکی
بڕیار دراو ﴿٧﴾ ﴿وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ﴾ جا ئەگەر کاتی دابەش کردنی (میراتەکە) ئامادەبوون
﴿أُولُو الْقُرْبَىٰ﴾ خزمە نزیکەکان (کە میرات ناگرن لە مردوو) ﴿وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينُ﴾ و هەتیو
و هەژارە (بێگانە) کان ﴿فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ﴾ ئەو لەو کەلەپوورە بەشیان بدەن (ئەم بەش دانە سوننەتە
نەك واجب) ﴿وَقُولُوا لَهُمْ﴾ وە قسەیان لەگەڵ بکەن ﴿قَوْلًا مَعْرُوفًا﴾ بە قسەکردنێکی جوان و
چاك ﴿٨﴾ ﴿وَلْيَخْشَ الَّذِينَ﴾ ئەوانەی (سەرپەرشتیارن) با بترسن ﴿لَوْ تَرَكُوا﴾ ئەگەر بەجێی بهێڵن
﴿مِنْ خَلْفِهِمْ﴾ لەپاش خۆیانەوە (پاش مردن) ﴿ذُرِّيَّةً ضِعَافًا﴾ منداڵانی لاواز (بچووك) ﴿خَافُوا
عَلَيْهِمْ﴾ دەترسن لێیان (بەهەوتین) ﴿فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەبا لەخوا بترسن ﴿وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا﴾ و
قسەی ڕاست و ڕەوا بکەن (مەبەست پێی ئەوەیە وەسیەتێك نەکەن زیان بگەیەنێ بەمنداڵەکانی
پاش خۆیان بەهەژاری بەجێیان بهێڵن وەهەموو ماڵ و سامانەکەیان بکەن بەخێر و سەدەقە)
﴿٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی ﴿يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ﴾ کە ماڵی هەتیوەکان دەخۆن
﴿ظُلْمًا﴾ بەستەم و ناڕەوا ﴿إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا﴾ بەڕاستی ئەوانە بەس لە سکی خۆیان
ئاگر دەخۆن ﴿وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا﴾ وە لەمەوپاش دەچنە ئاگرێکی بڵێسەدار و هەڵگیرساوەوە
﴿١٠﴾ ﴿يُوصِيكُمُ اللَّهُ﴾ خوا ئامۆژگاریتان دەکات ﴿فِي أَوْلَادِكُمْ﴾ دەربارەی (میراتی) ڕۆڵەکانتان
﴿لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ﴾ بۆ نێرینە هەیە (لە میرات) بە ڕێژەی بەشی دوو مێ ﴿فَإِنْ كُنَّ
نِسَاءً﴾ خۆ ئەگەر (منداڵەکانتان) تەنها ئافرەت بوون ﴿فَوْقَ اثْنَتَيْنِ﴾ (دووان و) زیاد لەدووان
﴿فَلَهُنَّ﴾ ئەوا بۆیان هەیە ﴿ثُلُثَا﴾ دوو سێ بەش لە سێ بەشی ﴿مَا تَرَكَ﴾ ئەوەی (مردووەکە)
بەجێی هێشتووە ﴿وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً﴾ بەڵام ئەگەر یەك ئافرەت بوو ﴿فَلَهَا النِّصْفُ﴾ ئەوە نیوەی
(میراتەکەی) بۆ هەیە ﴿وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا﴾ وە بۆ هەر کام لە دایك و باوکی مردووەکە هەیە
﴿السُّدُسُ﴾ شەش یەك ﴿مِمَّا تَرَكَ﴾ لەوەی کە بەجێی هێشتووە ﴿إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ﴾ ئەگەر مردووەکە
منداڵی هەبوو ﴿فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ﴾ بەڵام ئەگەر مردووەکە منداڵی نەبوو ﴿وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ﴾ و دایك و
باوکی میراتگری بوون ﴿فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ﴾ ئەوە سێ یەك بۆ دایکەکەیەتی ﴿فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ﴾ بەڵام
ئەگەر (مردووەکە) چەند برایەکی هەبوو ﴿فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ﴾ ئەوا شەش یەك بۆ دایکەکەیەتی ﴿مِنْ بَعْدِ
وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿يُوصِي بِهَا﴾ وەسیەتی پێ کرابێ (لە لایەن مردووەکەوە)
﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان دانەوەی قەرزێك (کە لەسەری بێت) ﴿آبَاؤُكُمْ﴾ باوکەکانتان ﴿وَأَبْنَاؤُكُمْ﴾ و
کوڕەکانتان ﴿لَا تَدْرُونَ﴾ نازانن ﴿أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا﴾ کامەیان بەسوودترن بۆتان ﴿فَرِيضَةً مِنَ
اللَّهِ﴾ (ئەو دابەش کردنە) لە لایەن خواوە پێویست کراوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە
﴿عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ زانای دانایە ﴿١١﴾

﴿وَلَكُمْ نِصْفُ﴾ بۆ ئێوە هەیە نیوەی ﴿مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ﴾ ئەو (میراتەی) کە ژنەکانتان بەجێیان هێشتووە ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّهُنَّ وَلَدٌ﴾ ئەگەر ئەو ژنانە منداڵیان نەبوو ﴿فَإِن كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ﴾ جا ئەگەر منداڵیان هەبوو ﴿فَلَكُمُ الرُّبُعُ﴾ بۆ ئێوە هەیە چوار یەک ﴿مِمَّا تَرَكْنَ﴾ لەوەی (ژنەکانتان) بەجێیان هێشتووە ﴿مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێک ﴿يُوصِينَ بِهَا﴾ کە کردبێتیان ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان قەرزێک (کە لەسەریان بێت) ﴿وَلَهُنَّ الرُّبُعُ﴾ بۆ (ژنەکانتان) هەیە چوار یەک ﴿مِمَّا تَرَكْتُمْ﴾ لەوەی بەجێتان هێشتووە ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّكُمْ وَلَدٌ﴾ ئەگەر ئێوە منداڵتان نەبوو ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ﴾ جا ئەگەر منداڵتان هەبوو ﴿فَلَهُنَّ الثُّمُنُ﴾ ئەوە بۆ ئەوان هەیە هەشت یەک ﴿مِمَّا تَرَكْتُم﴾ لەوەی بەجێتان هێشتووە ﴿مِّن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێک ﴿تُوصُونَ بِهَا﴾ کە کردبێتتان ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان دانەوەی قەرزێک (کە لەسەرتان بێت) ﴿وَإِن كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوِ امْرَأَةٌ﴾ وە ئەگەر پیاوێک یان ئافرەتێک کە میراتی لێ ئەگیرا (مردبوو) نە باوان (دایک و باوک)ی هەبوو نە منداڵ ﴿وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ﴾ وە تەنها برایەک یان خوشکێکی (لە دایکەوە) هەبوو ﴿فَلِكُلِّ وَاحِدٍ﴾ ئەوە بۆ هەر یەک ﴿مِّنْهُمَا﴾ لەو دووانە هەیە ﴿السُّدُسُ﴾ شەش یەک ﴿فَإِن كَانُوا أَكْثَرَ﴾ بەڵام ئەگەر ئەوان زیاتر بوون ﴿مِن ذَٰلِكَ﴾ لە برایەک یان خوشکێک(ی دایکی) ﴿فَهُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئەو کاتە ئەوانە هەموویان هاوبەشن ﴿فِي الثُّلُثِ﴾ لە سێ یەک(ی میراتەکە)دا ﴿مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێک ﴿يُوصَىٰ بِهَا﴾ کە کرابێت ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان قەرزێک ﴿غَيْرَ مُضَارٍّ﴾ کە (وەسیەتەکە یان قەرزەکە بۆ میراتگران) زیانیان پێنەبێت ﴿وَصِيَّةً مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەمە بڕیارە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ﴾ خواش زانای لەسەرخۆیە ﴿١٢﴾ ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەو (یاسایانە) سنوورەکانی خودان ﴿وَمَن يُطِعِ﴾ هەر کەسێک گوێڕایەڵی ﴿اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ خوا و پێغەمبەرەکەی بێت ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ (خوا) دەیخاتە ناو بەهەشتانێک ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ وە ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ هەر کەسێکیش سەرپێچی خوا و پێغەمبەرەکەی بکات ﴿وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ﴾ و سنوورەکانی (خوا) ببەزێنێت ﴿يُدْخِلْهُ نَارًا﴾ دەیخاتە ئاگرێکەوە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ هەمیشە دەمێنێتەوە تیایدا ﴿وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە سزایەکی ریسواکەری بۆ هەیە ﴿١٤﴾

﴿وَاللَّاتِي يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ﴾ ئەوانەی کە کاری زۆر پیس و ناشرین(زینا) دەکەن ﴿مِن نِّسَائِكُمْ﴾ لە ئافرەتان(ی بڕوادار)تان ﴿فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِّنكُمْ﴾ ئەوە چوار شایەت لە خۆتان لەسەریان بگرن ﴿فَإِن شَهِدُوا﴾ ئەمجا ئەگەر شایەتییان دا ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ﴾ ئەوە ئەوان(ژنە زیناکارانە) بەند بکەن ﴿فِي الْبُيُوتِ﴾ لە ماڵەکانتاندا ﴿حَتَّىٰ يَتَوَفَّاهُنَّ الْمَوْتُ﴾ هەتا(فریشتەی) مەرگ گیانیان دەکێشێت ﴿أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا﴾ یان خوا ڕێگایەک(ی ڕزگار بوون) یان بۆ دابنێت (ئەمە حوکمی زیناکردن بوو پێش هاتنە خوارەوەی ئایەتەکانی سورەتی النور واتە حوکمی ئەم ئایەتەی سورەتی (النساء)بە ئایەتەکانی سورەتی النور سڕاوەتەوە) ﴿١٥﴾

﴿وَاللَّذَانِ﴾ وە ئەو دووانەی(کوڕ و کچەی) ﴿يَأْتِيَانِهَا مِنكُمْ﴾ ئەو کارە پیسە (زینا) دەکەن لە ئێوە ﴿فَآذُوهُمَا﴾ ئەوە ئازاریان بدەن ﴿فَإِن تَابَا﴾ جا ئەگەر گەڕانەوە و تەوبەیان لێکرد ﴿وَأَصْلَحَا﴾ وە چاک بوون ﴿فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا﴾ ئەوا وازیان لێ بێنن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿تَوَّابًا رَّحِيمًا﴾ لێبووردەی میهرەبانە ﴿١٦﴾

﴿إِنَّمَا التَّوْبَةُ﴾ بێگومان وەرگرتنی تەوبە ﴿عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ﴾ لای خوا تەنها بۆ ئەوانەیە کە گوناه دەکەن بە نەزانی ﴿ثُمَّ يَتُوبُونَ﴾ پاشان پەشیمان دەبنەوە ﴿مِن قَرِيبٍ﴾ بە زوویی (پێش مردن) ﴿فَأُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ خوا گەڕانەوەیان لێ وەردەگرێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ خواش هەمیشە ﴿عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ زانای دانایە ﴿١٧﴾

﴿وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ﴾ پەشیمانی (وەرگرتن)ی بە ﴿لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾ بۆ ئەوانەی تاوانی زۆر دەکەن ﴿حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ﴾ هەتا کاتێ سەرەمەرگی یەکێکیان دێ ﴿قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْآنَ﴾ دەڵێت بەڕاستی من ئێستا تەوبەم کرد ﴿وَلَا الَّذِينَ﴾ وە بۆ ئەوانەش نی یە ﴿يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ کە دەمرن بە بێ بڕوایی ﴿أُولَٰئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ﴾ ئەوانەی(باسکران) ئامادەمان کردووە بۆیان ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەکی ئازاردەر ﴿١٨﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا يَحِلُّ لَكُمْ﴾ حەڵاڵ نی یە بۆتان ﴿أَن تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا﴾ کە ئافرەتان بە زۆر (بە ناچاری) بە میراتی ببەن(بۆ خۆتان) ﴿وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ﴾ وە بەرگری شووکردنیان لێ مەکەن ﴿لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەو(مارەیی یەی) کە پێتان داون ببەن (بۆ خۆتان) ﴿إِلَّا أَن يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ﴾ مەگەر کاتێ کە کردەوەیەکی زۆر ناشرین(زینا) بە ئاشکرا بکەن ﴿وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ وە ڕەفتاریان لەگەڵ بکەن بەچاکی (و ژیانیان لەگەڵ ببەنە سەر) ﴿فَإِن كَرِهْتُمُوهُنَّ﴾ جا ئەگەر حەزتان لێیان نەبوو(تەلاقیان مەدەن) ﴿فَعَسَىٰ أَن تَكْرَهُوا شَيْئًا﴾ چونکە لەوانەیە ئێوە حەز نەکەن لە شتێک ﴿وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ﴾ و خوا لەویدا دابنێت ﴿خَيْرًا كَثِيرًا﴾ چاکە و خێرێکی زۆر ﴿١٩﴾

﴿وَإِنْ أَرَدتُّمُ﴾ ئەگەر ویستان ﴿اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ﴾ گۆڕینی ژنێك ﴿مَّكَانَ زَوْجٍ﴾ لەشوێنی ژنێك
(کەحەزی لێ ناکەن) ﴿وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ﴾ و دابێتان بەیەکێکیان ﴿قِنطَارًا﴾ ماڵێکی زۆر (بەمارەیی)
﴿فَلَا تَأْخُذُوا﴾ ئەوەمەی سەنەوە ﴿مِنْهُ شَيْئًا﴾ لێی هیچ شتێك (لەوماڵە زۆرە) ﴿أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا﴾
ئایا ئەو(مارەیی یە)یان لێ ئەسەنەوە بەبوختان کردن ﴿وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾ و تاوانێکی ئاشکرا (بەرامبەری
ئافرەتەکە) ٢٠ ﴿وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ﴾ جا چۆن وەری دەگرنەوە؟ ﴿وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾
لەکاتێکدا چوونەتەلای یەکتری (تێکەڵاوی ژن و مێردایەتیتان لەگەڵ یەك کردووە) ﴿وَأَخَذْنَ
مِنكُم﴾ وەئەو ئافرەتانە وەریان گرتووە لێتان ﴿مِّيثَاقًا غَلِيظًا﴾ پەیمانێکی پتەو بەهێز (کەو بەستنی
نیکاحە) ٢١ ﴿وَلَا تَنكِحُوا﴾ (ئەی پیاوان) مارەی مەکەن ﴿مَا نَكَحَ آبَاؤُكُم مِّنَ النِّسَاءِ﴾ ئەو
ئافرەتانەی کەباوکەکانتان مارەیان کردوون (واتە باوەژنەکانتان) ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ مەگەر ئەوەی
پێش لەم (حەرام کردنە) کرابێت ﴿إِنَّهُ كَانَ﴾ بەڕاستی ئەو مارەکردنە ﴿فَاحِشَةً﴾ کردەوەیەکی
زۆر پیس وچەپەڵە ﴿وَمَقْتًا﴾ زۆر بێزراو ﴿وَسَاءَ سَبِيلًا﴾ وڕێبازێکی زۆر خراپ و بەدە (کەگیراوەتە
بەر) ٢٢ ﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ﴾ قەدەغە کراوە لەسەرتان (حەرام کراوە) ﴿أُمَّهَاتُكُمْ﴾ (مارەکردنی)
دایکەتان ﴿وَبَنَاتُكُمْ﴾ و کچەکانتان ﴿وَأَخَوَاتُكُمْ﴾ و خوشکەکانتان ﴿وَعَمَّاتُكُمْ﴾ و
پورەکانتان (کەخوشکی باوکتانن) ﴿وَخَالَاتُكُمْ﴾ و پورەکانتان (کەخوشکی دایکتانن)
﴿وَبَنَاتُ الْأَخِ﴾ و کچانی برا ﴿وَبَنَاتُ الْأُخْتِ﴾ و کچانی خوشك ﴿وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ﴾
ئەو دایکانەتان کەشیریان پێ داوون ﴿وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرَّضَاعَةِ﴾ وخوشکەکانتان لەشیرەوە
﴿وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ﴾ و دایکی ژنەکانتان (خەسوو) ﴿وَرَبَائِبُكُمُ﴾ و کچەنی ژنتان کە
لەمێردی تریان بێ ﴿اللَّاتِي فِي حُجُورِكُم﴾ ئەوانەی کەلە ماڵی ئێوەدا دەژین ﴿مِّن نِّسَائِكُمُ اللَّاتِي﴾
لەو ژنانەتان ﴿دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾ کەچوونەتە لایان ﴿فَإِن لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾ جا ئەگەر نەچووبوونە
لایان (دایکی کوڵەسەکان) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە (لەمارە
کردنی کچەکانیاندا) ﴿وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ﴾ وە (حەرامە بۆتان) هاوسەری کوڕەکانتان (بووك)
﴿الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ﴾ ئەوانەی کەلە پشتی خۆتانن ﴿وَأَن تَجْمَعُوا﴾ وە (قەدەغە وحەرامکراوە
لەسەرتان) کۆکردنەوە ﴿بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ﴾ لە نێوان دوو خوشك لەیەك کاتدا ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾
مەگەر ئەوەی پێش ئەم (حوکمە لەنەهاتبێدا) کرابێ ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ بێگومان خوا هەمیشە
﴿غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ لێبوردەی میهرەبانە ٢٣

﴿وَالْمُحْصَنَاتُ﴾ (هەروەها حەرام کراوە لێتان) ئەوانەی کە مێردیان هەیە ﴿مِنَ النِّسَاءِ﴾ لە ئافرەتان
﴿إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ جگە لەوانەی کە بوونەتە موڵکتان (کەنیزەك) ﴿كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾
(ئەو حوکمانە باسکران) پێویست کراو نووسراوی خوایە لەسەرتان ﴿وَأُحِلَّ لَكُم﴾ وە بۆتان
حەڵاڵکراوە ﴿مَّا وَرَاءَ ذَٰلِكُمْ﴾ بێجگە لەوانە (کە باسکران هەمووی حەڵاڵە بۆتان تا چوار ژن
بەیەکەوە کۆ بکەنەوە) ﴿أَن تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُم﴾ کە بەماڵ وسامانتان خوازبێنی (ئافرەتان) بکەن
﴿مُّحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ﴾ (بەمەرجێ) کە داوێن پاك بن و داوێن پیس نەبن ﴿فَمَا اسْتَمْتَعْتُم بِهِ
مِنْهُنَّ﴾ جا لەوەی کە لەزەتتان لێ وەرگرت لەو ئافرەتانە(ی حەڵاڵی) ﴿فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً﴾
ئەو مارەیی یەکەیان پێ بدەن کە دەرکراوە لەسەرتان ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ تاوانتان لەسەر نییە
﴿فِيمَا تَرَاضَيْتُم بِهِ﴾ لەوەی کە لەسەری پێك هاتن (لەگەڵ ژنەکانتان دا لەکەمکردنەوەی مارەیی)
﴿مِن بَعْدِ الْفَرِيضَةِ﴾ لە پاش دیاریکردنی مارەیی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بەڕاستی
خودا هەمیشە زانای کاردروستە ﴿٢٤﴾ ﴿وَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنكُمْ طَوْلًا﴾ وە ئەوەی لە ئێوە نەیتوانی
لەسەر هەژاری ﴿أَن يَنكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ کە ئافرەتانی ئازادی ئیماندار مارەبکات
﴿فَمِن مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُم﴾ ئەوە با لەوانە مارە بکات کە بوونەتە موڵکتان ﴿مِّن فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ﴾
لە کەنیزەکە ئیماندارەکانتان ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُم﴾ وە خوا زاناترە بەباوەڕەکەتان ﴿بَعْضُكُم مِّن
بَعْضٍ﴾ هەندێکتان لە هەندێکی ترتانن (هەمووتان نەوەی ئادەمن) ﴿فَانكِحُوهُنَّ﴾ لەبەر ئەوە مارەیان بکەن
﴿بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ﴾ بەڕەزامەندی کەسوکاریان ﴿وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ و مارەیی یەکەیان پێ بدەن
﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەشێوەیەکی چاك ﴿مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ﴾ لەکاتێکدا ئەو کەنیزەکانە پاك داوێن
بن داوێن پیس (و ڕیسواکاری بەئاشکرا) نەبن ﴿وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ﴾ و دۆستیان نەبێ (بەنهێنی بۆ ڕیسوا
کردن) ﴿فَإِذَا أُحْصِنَّ﴾ جا ئەگەر ئەو (کەنیزەکانە) شوویان کرد ﴿فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ﴾ پاشان خراپەیەکی
ئاشکرایان کرد (زینا) ﴿فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ﴾ ئەوە نیوەی سزای ئافرەتە
ئازادەکانیان لەسەرە(لێیان بدرێت کە پەنجا جەڵدە) ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنكُمْ﴾ ئەو (مارەکردنی
کەنیزەکە) بۆ کەسێکە لەئێوە لە تاوان کردن (زینا) بترسێ ﴿وَأَن تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ بەڵام ئەگەر
ئارام بگرن (و کەنیزەك مارە نەکەن) چاکترە بۆتان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ خوا لێبوردەی بەبەزەییە ﴿٢٥﴾
﴿يُرِيدُ اللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿لِيُبَيِّنَ لَكُمْ﴾ بۆتان ڕوون بکاتەوە ﴿وَيَهْدِيَكُمْ﴾ وە ڕێنموویتان
بکات ﴿سُنَنَ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ بۆ ڕێ وشوێنی ئەوانەی لە پێش ئێوەوە بوون (لەخواناسان)
﴿وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ﴾ و لێتان خۆش بێت ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٢٦﴾

﴿وَاللَّهُ يُرِيدُ﴾ وەخوا دەیەوێت ﴿أَن يَتُوبَ عَلَيْكُمْ﴾ کەلێتان ببورێت ﴿وَيُرِيدُ الَّذِينَ﴾ بەڵام ئەیانەوێت
ئەوانەش ﴿يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ﴾ کەشوێنی ئارەزوو و هەواو هەوەسەکانی کەوتوون ﴿أَن تَمِيلُوا﴾ کە
لادەن بەوەی ﴿مَيْلًا عَظِيمًا﴾ بەلادانێکی گەورە (٢٧) ﴿يُرِيدُ اللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿أَن يُخَفِّفَ عَنكُمْ﴾
کەئەرکتان لەسەر سووك بکات ﴿وَخُلِقَ الْإِنسَانُ ضَعِيفًا﴾ چونکەئادەمی بە لاواز دروست کراوە (٢٨)
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم﴾ سامانی یەکتری مەخۆن
﴿بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ﴾ لەنێوانتاندا بەناڕەوا ﴿إِلَّا أَن تَكُونَ تِجَارَةً﴾ مەگەر بازرگانی یەك بێت ﴿عَن تَرَاضٍ
مِّنكُمْ﴾ بەڕەزامەندی لەنێوان خۆتان دا ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾ وە خۆتان مەکوژن (یان خۆتان
مەدەنە کوشتن بەتەوان) ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەبەزەیی یە پێتان (٢٩)
﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ وە هەرکەسێك ئەوە بکات (واتە یەکێك بکوژێت) ﴿عُدْوَانًا وَظُلْمًا﴾ بەدەست
درێژی و ستەم ﴿فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا﴾ ئەو لەمەودوا دەیخەینە ناو ئاگرەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ
يَسِيرًا﴾ وە ئەوەش هەمیشە بۆ خوا ئاسانە (٣٠) ﴿إِن تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ﴾ ئەگەر دوور
بکەونەوە لەو تاوانە گەورانەی کەلێتان قەدەغەکراوە ﴿نُكَفِّرْ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ ئەوە تاوانە
بچووکەکانتان بۆ دەبوورین ﴿وَنُدْخِلْكُم مُّدْخَلًا كَرِيمًا﴾ وە دەتانخەینە شوێنێکی چاك و
ڕێزدارەوە (٣١) ﴿وَلَا تَتَمَنَّوْا﴾ وە ئاوات مەخوازن ﴿مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بۆ ئەو پلەیەی کە
خوا ئەڕێزی هەندێکتانی داوە بەسەر هەندێکی ترتاندا ﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ﴾ بۆ پیاوان بەش هەیە ﴿مِّمَّا
اكْتَسَبُوا﴾ لەوەی بەدەستی ئەهێنن ﴿وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ﴾ وە بۆ ئافرەتانیش بەش هەیە ﴿مِّمَّا اكْتَسَبْنَ﴾
لەوەی بەدەستی ئەهێنن ﴿وَاسْأَلُوا اللَّهَ﴾ وە داوا لەخوا بکەن ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لەبەهرەو بەخششی
خۆی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەهەموو شتێك زانایە (٣٢)
﴿وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا﴾ وە داومان ناوە بۆ هەموو (مردوویەك یان میراتێك) ﴿مَوَالِيَ﴾ چەند میراتگرێك (کە
بەشی ئەگرن) ﴿مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ﴾ لەوەی کە دایك و باوك و خزمانیان بەجێیان هێشتووە
﴿وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ وە ئەوانەش کەپەیمانتان لەگەڵ گرێ داون (کە میرات لەیەکتر بەرن)
﴿فَآتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ﴾ ئەوە بەشی خۆیانیان بدەن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا﴾ بەڕاستی خوا
هەمیشە بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارو چاودێرە (٣٣)

﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ﴾ پیاوان سەرپەرشتیاری (کاربەدەستی) بەسەر ئافرەتانەوە ﴿بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ﴾ بەهۆی ئەوەوە خوا فەزڵی هەندێکیانی داوە ﴿عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بەسەر هەندێکیاندا ﴿وَبِمَا أَنفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ﴾ هەروەها بەهۆی ئەوەی کە (پیاوان) لە سامانەکانیان خەرج دەکەن ﴿فَالصَّالِحَاتُ﴾ جا ئافرەتە چاکەکان (ئەوانەن) ﴿قَانِتَاتٌ﴾ گوێڕایەڵی بەردەوام (بۆ خوا و پاشان مێردەکانیان) ﴿حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ﴾ پارێزەرانی (داوێنی خۆیان و سامانی مێردەکانیانن) کە مێردەکانیان بە ماڵەوە نەبن ﴿بِمَا حَفِظَ اللَّهُ﴾ بەهۆی ئەوەی خوا فەرمانی پاراستنی داوە ﴿وَاللَّاتِي تَخَافُونَ﴾ وە ئەو ئافرەتانەش کە لێیان دەترسن ﴿نُشُوزَهُنَّ﴾ سەرپێچیتان بکەن ﴿فَعِظُوهُنَّ﴾ ئەوە ئامۆژگارییان بکەن ﴿وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ﴾ و جێگەیان لێ جیابکەنەوە (و لەگەڵیان مەخەون) ﴿وَاضْرِبُوهُنَّ﴾ و لێیان بدەن (بەدانێک کە لەشی عەیبدار نەکات) ﴿فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ﴾ جا ئەگەر گوێڕایەڵیان کردن ﴿فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا﴾ ئەوە ئیتر هیچ ڕێگەیەک لە دژیان مەگرنەبەر ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەرز و بڵندی گەورەیە ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ﴾ وە ئەگەر ترسان ﴿شِقَاقَ بَيْنِهِمَا﴾ لە تێکچوونی نێوانیان (ژن و مێرد) ﴿فَابْعَثُوا حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِ﴾ ئەوە ناوبژیوانێک بنێرن لە خزمی پیاوەکە ﴿وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا﴾ و ناوبژیوانێک لە خزمی ئافرەتەکە ﴿إِن يُرِيدَا إِصْلَاحًا﴾ ئەگەر (دوو ناوبژیوانەکە) ئاشتییان بوێت ﴿يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا﴾ خوا نێوان ژن و مێردەکە چاک دەکاتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە زانای ئاگادارە ﴿٣٥﴾ ﴿وَاعْبُدُوا اللَّهَ﴾ بەس خوا بپەرستن، ﴿وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ و هیچ شتێک مەکەن بە هاوبەشی ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ هەروەها لەگەڵ دایک و باوکاندا چاک بن ﴿وَبِذِي الْقُرْبَىٰ﴾ وە لەگەڵ خزم و نزیکان ﴿وَالْيَتَامَىٰ﴾ و هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ و هەژاران ﴿وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ﴾ و هاوسێی خزم ﴿وَالْجَارِ الْجُنُبِ﴾ و هاوسێی بێگانە یا دوور ﴿وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ﴾ و هاوڕێی هەمیشەیی یا هاوڕێی سەفەر ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ و ڕێبوار ﴿وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ و ئەوانەی بوون بە موڵکتان (چاک بن لەگەڵیاندا) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بەڕاستی خوا خۆشی ناوێت ﴿مَن كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا﴾ ئەو کەسەی کە خۆبەزلزان و شانازیکەر بێت ﴿٣٦﴾ ﴿الَّذِينَ يَبْخَلُونَ﴾ ئەوانەی کە چرووکن ﴿وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ﴾ فەرمانیش دەکەن بە خەڵکی بە چرووکی ﴿وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ وە دەیشارنەوە ئەوەی خوا پێی بەخشیوون ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لە بەخششی خۆی ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ بێباوەڕان سزایەکی ڕیسواکەر ﴿٣٧﴾

﴿وَالَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾ وە ئەوانەی ماڵەکانیان دەبەخشن ﴿رِئَاءَ النَّاسِ﴾ لەبەر ڕووپامایی خەڵکی
﴿وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ باوەڕیشیان نییە بەخوا ﴿وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و نەبەڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يَكُنِ
الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا﴾ وە هەرکەس شەیتان هاوڕێی بێت ﴿فَسَاءَ قَرِينًا﴾ ئەوە (شەیتان) هاوڕێیەکی
زۆر خراپە (٣٨) ﴿وَمَاذَا عَلَيْهِمْ﴾ وە ئەوانە چ زیانێکیان دەکەوتە سەر؟ ﴿لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ﴾ ئەگەر باوەڕیان
بهێنایە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بەڕۆژی دوایی ﴿وَأَنفَقُوا﴾ وەماڵ ببەخشنایە ﴿مِمَّا رَزَقَهُمُ
اللَّهُ﴾ لەوەی کەخوا پێی بەخشیبوون ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زانایە پێیان (٣٩) ﴿إِنَّ اللَّهَ
لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾ بەڕاستی خوا بە ئەندازەی گەردیلەیەك ستەم ناكات ﴿وَإِن تَكُ حَسَنَةً﴾ وە ئەگەر
چاكەیەك هەبێت ﴿يُضَاعِفْهَا﴾ (خودا) پاداشتەكەی چەندجارە دەكاتەوە ﴿وَيُؤْتِ مِن لَّدُنْهُ﴾ وە دەیبەخشێت
لەلایەن خۆیەوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە (٤٠) ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا﴾ ئەمجا (حاڵی كافران)
چۆن بێت كاتێك هێنامان ﴿مِن كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ﴾ لە هەموو ئوممەتێكدا شایەتێك (كە پێغەمبەرەكەیانە)
﴿وَجِئْنَا بِكَ﴾ تۆیشمان هێنا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ بەشایەت بەسەر ئەوانەوە (٤١)
﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُا الرَّسُولَ﴾ ئاوات دەخوازن ئەوانەی كافر بوون و
سەرپێچی پێغەمبەریان کرد ﴿لَوْ تُسَوَّىٰ بِهِمُ الْأَرْضُ﴾ كە زەوییان بەسەردا تەخت بكرێت (واتە بچنە
ژێر زەوی و نەهێنرێنە دەرەوە) ﴿وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا﴾ وە (لەو ڕۆژەدا) هیچ قسەیەك لەخوا
ناشارنەوە (٤٢) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو كەسانەی كەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنتُمْ
سُكَارَىٰ﴾ نزیكی نوێژ مەبنەوە كاتێك ئێوە سەرخۆش بن ﴿حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ﴾ هەتا بزانن چی
دەڵێن ﴿وَلَا جُنُبًا﴾ وەهەروەها نزیكی (جێگای) نوێژ مەبنەوە لەكاتێكدا لەشتان پیس بێت (لەشتان
پیسە) ﴿إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ﴾ مەگەر تێپەڕین (بە مزگەوتدا) ﴿حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا﴾ هەتا خۆتان دەشۆن ﴿وَإِن كُنتُم
مَّرْضَىٰ﴾ وە ئەگەر ئێوە نەخۆش بوون ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوون ﴿أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِّنكُم﴾ یان
كەسێك لەئێوە هاتەوە ﴿مِّنَ الْغَائِطِ﴾ لەشوێنی دەست بەئاو گەیاندنەوە ﴿أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ﴾ یان
جووت بوون لەگەڵ خێزانەكانتاندا (یاخود یەك كەوتن لەگەڵ ئافرەتانی نامەحرەمدا) ﴿فَلَمْ تَجِدُوا
مَاءً﴾ ئەمجا ئاوتان دەست نەكەوت ﴿فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا﴾ ئەوە بەخۆڵێكی پاك تەیەممووم بكەن
﴿فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ﴾ جا بەو تۆزەو خۆڵە ڕووخسار و دەستەكانتان تەیەممووم بكەن
﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە سڕەرەوەی تاوانە و لێبووردەیە (٤٣) ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا
سەیری ئەوانەت نەكردووە ﴿أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ﴾ كە بەشێك لەنامەكەیان پێ دراوە (كە تەوراتە)
﴿يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ﴾ گومڕایی هەڵدەبژێرن (دەكڕن) ﴿وَيُرِيدُونَ أَن تَضِلُّوا السَّبِيلَ﴾ وە دەیانەوێت ئێوەش
لەڕێبازی ڕاست گومڕا بن (٤٤)

﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ﴾ وە تەنها خوا چاک ئاگادارە بە دوژمنەکانتان ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا﴾ وە تەنها خوا بەسە
دۆست بێت ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ نَصِيرًا﴾ تەنها خواش بەسە یارمەتیدەر بێت ﴿٤٥﴾ ﴿مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا﴾ هەندێک لە
جوولەکەکان ﴿يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِ﴾ ووشەکانی خوا دەگۆڕن لە شوێن و مەبەستی خۆی
﴿وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا﴾ وە دەڵێن بیستمان و سەرپێچیمان کرد!! ﴿وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ﴾ گوێ بگرە
قەت گوێت لێ نەبێ!! ﴿وَرَاعِنَا﴾ وە دەڵێن (راعنا) چاک گوێمان بۆ بگرە (بەڵام بە ڕاستی جوولەکە
واتە تۆ خراپترینمانی لەوان ئەم مانایان مەبەست بوو) ﴿لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ﴾ زمانیان خوار دەکردەوە
(بۆ ئەوەی مەبەستە خراپەکە بگەیەنێت) ﴿وَطَعْنًا فِي الدِّينِ﴾ وە بۆ تانە و تەشەر دان لە دینی (ئیسلام)
﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا﴾ وە ئەگەر ئەوان بیان ووتایە ﴿سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ بیستمان و گوێڕایەڵین ﴿وَاسْمَعْ وَانظُرْنَا﴾
و (قسەمان) بیستە و پەلەمان لێ مەکە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَقْوَمَ﴾ ئەوە چاکتر و ڕاستتر بوو بۆیان
﴿وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ بەڵام خوا نەفرینی لێ کردن ﴿بِكُفْرِهِمْ﴾ بەهۆی بێ باوەڕییەکەیانەوە ﴿فَلَا يُؤْمِنُونَ
إِلَّا قَلِيلًا﴾ بۆیە بڕوا ناهێنن کەمێکیان نەبێت ﴿٤٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ﴾ ئەی ئەوانەی ﴿أُوتُوا الْكِتَابَ﴾
کە نامەتان پێ بەخشراوە ﴿آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا﴾ بڕوا بهێنن بەو (قورئانە)ی ناردوومانەتە خوارەوە
﴿مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُم﴾ کە بەڕاست دانەری ئەو (تەورات)ەی لای ئێوەیە ﴿مِّن قَبْلِ أَن نَّطْمِسَ وُجُوهًا﴾ پێش
ئەوەی ڕوخساراتان ساف بکەین (لە پێشەوە) ﴿فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا﴾ ئەمجا بیبەینە پشت سەریان
﴿أَوْ نَلْعَنَهُمْ﴾ یان نەفرەتیان لێ بکەین ﴿كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ﴾ وەک چۆن نەفرەتمان کرد لە خەڵکانی
شەممە (ئەوانەی کە خواوە ماسییان لێ قەدەغە کرد لە ڕۆژی شەممەدا، کەچی دەهاتن لە ڕۆژی هەینیدا
تۆڕەکانیان دادەخست و ڕۆژی یەک شەممە هەڵیان دەگرتەوە) ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا﴾ وە بڕیاری خوا
هەمیشە بەدی دێت ﴿٤٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ خۆش نابێت
گەر هاوبەشی بۆ دابنرێ بێجگە لەوە خۆش دەبێت لە هەر گوناهێکی تر ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ بۆ هەر کەسێک
کە بیەوێت، ﴿وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ وە هەر کەسێک هاوبەش بۆ خوا دابنێت ﴿فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا﴾ ئەوە
بێگومان گوناهێکی زۆر گەورەی هەڵبەستووە ﴿٤٨﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەکردووە
﴿يُزَكُّونَ أَنفُسَهُم﴾ کە خۆیان بە پاک و چاک دەزانن ﴿بَلِ اللَّهُ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ﴾ (وا نییە) بەڵکو خوا هەر
کەسێکی بوێت پاک و خاوێنی دەکات ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا﴾ و کەمترین ستەمیان لێ ناکرێت (بە ئەندازەی
ئەو دەزووە باریکەی ناو کەلێنی خورماش بێت) ﴿٤٩﴾ ﴿انظُرْ كَيْفَ﴾ سەیری بکە چۆن ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾
بەدەم خواوە درۆ هەڵدەبەستن ﴿وَكَفَىٰ بِهِ إِثْمًا مُّبِينًا﴾ وە بەسە ئەو درۆیە کە گوناهێکی ڕوون و ئاشکرایە
﴿٥٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا ئاوڕێکت نەداوەتەوە لەوانەی ﴿أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ﴾ بەشێک لە نامەی
خوایان پێدراوە ﴿يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ﴾ بڕوا ئەهێنن بە شتی بێ تەرخ و بەرنامەی غەیری خوا (بە
جادووگەران و بتەکان) ﴿وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەڵێن بەوانەی کە بێ بڕوان ﴿هَٰؤُلَاءِ أَهْدَىٰ﴾
ئەمانە ڕێبازیان ڕاسترە ﴿مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا﴾ لەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿٥١﴾

﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ ئائەوانە کەسانێکن کە خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿وَمَن يَلْعَنِ اللَّهُ﴾ هەر کەسێکیش
خوا نەفرینی لی بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا﴾ ئەوە هەرگیز دەست ناکەویت بۆی هیچ یارمەتی دەری ﴿٥٢﴾
﴿أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ﴾ ئایا ئەوانە (جولەکەکان) بەشیان هەیە ﴿مِّنَ الْمُلْكِ﴾ لە دەسەلاتی پاشایەتی (خاوەنیتی
بوونەوەر)؟ ﴿فَإِذًا لَّا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا﴾ (جا ئەگەر بیانبوایە) ئەو کاتە بەخەلکی یان نەدەبەخشی
(بە ئەندازەی) توێکڵی دەنکە خورمایەك ﴿٥٣﴾ ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ﴾ یان ئیرەیی (حەسوودی) دەبەن
بەخەلکی؟ ﴿عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ لەسەر ئەوەی خوا پێی بەخشیوون (کە پێغەمبەرێتی یە) ﴿مِن فَضْلِهِ﴾
لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ﴿فَقَدْ آتَيْنَا﴾ ئەوە بێگومان داومانە ﴿آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ﴾ بەنەوەی ئیبراهیم
کتێب ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ و پێغەمبەرێتی ﴿وَآتَيْنَاهُم مُّلْكًا عَظِيمًا﴾ هەروەها پێمان بەخشین دەسەلاتێکی گەورە
﴿٥٤﴾ ﴿فَمِنْهُم مَّنْ آمَنَ بِهِ﴾ جالەو خەلکەدا هەبوو بڕوایان بە (موحەممەد ﷺ) هێنا ﴿وَمِنْهُم مَّن صَدَّ عَنْهُ﴾
هەشیان بوو بەرگری لێ کردووە ﴿وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا﴾ وە دۆزەخ بەسە(بۆیان) کە ئاگرێکی هەلگیرساوە
﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿بِآيَاتِنَا﴾ بە ئایەتەکانی ئێمە ﴿سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا﴾
لەمەولا دەیانخەینە ناو ئاگرێك ﴿كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُم﴾ هەر کاتێك کە پێستیان سووتا (وبرژا)
﴿بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا﴾ بۆیان دەگۆڕین بەپێستێکی تر ﴿لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ بۆ ئەوەی سزاکە(بەچاکی) بچەژن
﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿٥٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی
باوەڕیان هێنا ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کاری چاکیان کرد ﴿سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ لەمەولا دەیانخەینە
چەند بەهەشتێ ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾
دەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿لَّهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾ بۆیان هەیە تیایدا هاوسەرانی پاك وخاوێن
﴿وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا﴾ وە دەیانخەینە ژێر سێبەری چڕو بەردەوامەوە ﴿٥٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ﴾ بەڕاستی خوا
فەرمانتان پێ دەکات ﴿أَن تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ﴾ بەدانەوەی گشت سپاردەکان ﴿إِلَىٰ أَهْلِهَا﴾ بۆ خاوەنەکانی
﴿وَإِذَا حَكَمْتُم بَيْنَ النَّاسِ﴾ وە کاتێك دادوەریتان کرد لەنێوان خەلکیدا ﴿أَن تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ﴾ (خودا
فەرمان دەکات) بەداد حوکم بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُم بِهِ﴾ بەڕاستی خوا بەچاکی ئامۆژگاریتان
دەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بیسەری بینایە ﴿٥٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
کەسانێك کەباوەڕتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بن
﴿وَأُولِي الْأَمْرِ مِنكُمْ﴾ وە بەشایانیش گوێڕایەڵی کاربەدەستە (عادیلە)کانی خۆتان بن ﴿فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ﴾
جا ئەگەر دووبەرەکیتان هەبوو لە شتێکدا ﴿فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ ئەوە بیگێڕنەوە بۆ لای خواو پێغەمبەر
ﷺ ﴿إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هەیە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەرۆژی دوایی ﴿ذَٰلِكَ
خَيْرٌ﴾ ئەوە باشترە ﴿وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ وە ئاکام و ئەنجامی چاکترە ﴿٥٩﴾

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا ئاوڕێکت نەداوەتەوە بەلای ئەوانەی ﴿يَزْعُمُونَ﴾ واخۆ پیشان دەدەن ﴿أَنَّهُمْ آمَنُوا﴾ کە بەڕاستی ئەوان باوەڕیان هێناوە ﴿بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ﴾ بەوەی دابەزیوە بۆتو (کە قورئانە) ﴿وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ﴾ و بەوەش کە پێش تۆ دابەزیوە (کە تەوراتە) ﴿يُرِيدُونَ أَنْ﴾ دەیانەوێت کە ﴿يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ﴾ دادگای وحوکمیان ببەن بولای یەکێک کە حوکم بەبەرنامەی خوا نەکات ﴿وَقَدْ أُمِرُوا﴾ لە کاتێکدا بەڕاستی فەرمانیان پێ کراوە ﴿أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ﴾ کە بڕوایان پێی نەبێت ﴿وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ﴾ وە شەیتان دەیەوێت ﴿أَنْ يُضِلَّهُمْ﴾ کە گومڕایان بکات ﴿ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ بەگومڕاییەکی دوور لە ڕاستی ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا﴾ وە ئەگەر پێیان بوترێت وەرن ﴿إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ بولای ئەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ وە بو لای پێغەمبەر ﷺ ﴿رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ﴾ دەبینی (ئەی موحەممەد ﷺ) دوو ڕووەکان ﴿يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا﴾ ڕووت لێ وەردەگێرن بەوەرگەڕانێکی تەواو ﴿٦١﴾ ﴿فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ﴾ ئایا حاڵیان چۆن ئەبێت کاتێک بەسەرهاتێکی ناخۆشیان تووش بێت؟ ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی ئەوەی دەستیان پێشی خستووە (کردوویانە) ﴿ثُمَّ جَاءُوكَ﴾ پاشان دێنەوە بۆ لات ﴿يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ و سوێند دەخۆن بەخوا ﴿إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا﴾ تەنها باری چاکە و یەک خستنەوەمان بووە (کاتێک کە حوکم دەبەین بولای غەیری خوا) ﴿٦٢﴾ ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن خوا دەزانێت چی لە دڵیاندا هەیە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ کەواتە ڕوویان لێ وەرگێڕە ﴿وَعِظْهُمْ﴾ وە ئامۆژگارییان بکە ﴿وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ﴾ وە پێیان بڵێ دەربارەی خۆیان ﴿قَوْلًا بَلِيغًا﴾ وتەیەکی ڕەوان و کاریگەر ﴿٦٣﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێکمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا لِيُطَاعَ﴾ تەنها بۆ ئەوە نەبێت گوێڕایەڵی بکرێت ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئەوان ﴿إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ﴾ کاتێک ستەمیان لەنەفسی خۆیان کرد ﴿جَاءُوكَ﴾ بهاتنایە بولات ﴿فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ﴾ و داوای لێ بوردوویان بکردایە لە خوا ﴿وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ﴾ پێغەمبەریش داوای لێ خۆشبوونی بۆ بکردایە ﴿لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا﴾ بێگومان دەیان بینی خوا پەشیمانی وەرگری بەبەزەییە ﴿٦٤﴾ ﴿فَلَا وَرَبِّكَ﴾ نەخێر (وانییە کە خۆیان بە باوەڕدار پیشیان دەدەن) سوێند بەپەروەردگارت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ﴾ بڕوا داریی ناکەن تاتو بەکەسە دادوەر ﴿فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ﴾ لەهەر ناکۆکی و دووبەرەکی یەکی نێوانیان دا ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ﴾ لە پاشان هەست بەکەس لە دەروونیاندا ﴿حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ﴾ بەهیچ بڕیارێک لەو بڕیارەی تۆ داوتە ﴿وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ و مل کەچ ئەبن بە ملکەچی یەکی تەواو ﴿٦٥﴾

﴿وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئێمە پێویستمان بکردایە لەسەریان ﴿أَنِ اقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾
کە یەکتری بکوژن (واتە باوەڕداران بێ باوەڕان بکوژن) ﴿أَوِ اخْرُجُوا مِن دِيَارِكُم﴾ یان لەماڵەکانتان
دەربچن ﴿مَّا فَعَلُوهُ﴾ ئەوەیان نەدەکرد ﴿إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا﴾ وە ئەگەر
بەڕاستی ئەوان کاریان بکردایە ﴿مَا يُوعَظُونَ بِهِ﴾ بە پێی ئەو ئامۆژگاریانەی دەکران ﴿لَكَانَ خَيْرًا
لَّهُمْ﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان ﴿وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا﴾ وە دامەزراوتر دەبوون (لەسەر ئاینەکەیان) ﴿٦٦﴾
﴿وَإِذًا لَّآتَيْنَاهُم﴾ جا ئەو کاتە بێگومان پێمان دەبەخشین ﴿مِّن لَّدُنَّا﴾ لەلایەن خۆمانەوە ﴿أَجْرًا
عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٦٧﴾ ﴿وَلَهَدَيْنَاهُمْ﴾ وە ڕێنموونیمان دەکردن ﴿صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ بۆ ڕێگای
ڕاست ﴿٦٨﴾ ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ وەهەر کەسێک گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بکات ﴿فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ﴾
جا ئەوانە لەگەڵ کەسانێکن ﴿أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم﴾ کە خوا فەزڵ و بەهرەی (خۆی) ڕشتووە بەسەریاندا
﴿مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ﴾ لە پێغەمبەران و ڕاستگۆیان ﴿وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ﴾ و شەهیدان و پیاوچاکان
﴿وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا﴾ وە ئەوانە چ هاوڕێ و هاوەڵێکی چاکن ﴿٦٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ﴾ ئەو
فەزڵ و بەهرەیە تەنها لەلایەن خواوەیە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا﴾ وە بەسە کە خوا زانایە (بەهەموو
شتێک) ﴿٧٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێک کە باوەڕتان هێناوە ﴿خُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ ئاگاداریی
خۆتان وەرگرن ﴿فَانفِرُوا ثُبَاتٍ﴾ ئەوسا تاقم تاقم هێرش بەرن (دەرچن بۆ جیهاد) ﴿أَوِ انفِرُوا
جَمِيعًا﴾ یان هەموو پێکەوە هێرش بەرن (دەرچن بۆ جیهاد) ﴿٧١﴾ ﴿وَإِنَّ مِنكُمْ﴾ وە بێگومان لە ناوتاندا
﴿لَمَن لَّيُبَطِّئَنَّ﴾ کەسێ وا هەیە خۆی دوا دەخات ﴿فَإِنْ أَصَابَتْكُم مُّصِيبَةٌ﴾ جا ئەگەر تووشی
بەسەرهاتێکی خراپ هاتن ﴿قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ﴾ دەڵێت بەڕاستی خوا فەزڵ و بەهرەی ڕشت
بەسەرمدا ﴿إِذْ لَمْ أَكُن مَّعَهُمْ شَهِيدًا﴾ کە لەگەڵیاندا ئامادە نەبووم ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ وە
ئەگەر تووشی فەزڵ و بەهرەیەک بوون لەخواوە ﴿لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُن بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ﴾ بێگومان دەڵێت
وەک لەنێوان ئێوە و ئەودا هیچ دۆستایەتی یەک نەبوو بێت ﴿يَا لَيْتَنِي كُنتُ مَعَهُمْ﴾ ئەی خۆزگە
لەگەڵ ئەواندا بوومایە ﴿فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ تا قازانجێکی زۆر گەورەم بکردایە ﴿٧٣﴾ ﴿فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ﴾ کەواتە با بجەنگێت لەڕێی خوادا ﴿الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ﴾ کەسانێک کە ژیانی
دونیا دەفرۆشن بە ڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جا هەر کەسێک بجەنگێت لەڕێی خوادا
﴿فَيُقْتَلْ﴾ ئەمجا بکوژرێ (شەهید بێت) ﴿أَوْ يَغْلِبْ﴾ یان زاڵ بێت ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ﴾ ئەوە دواتر
پێی دەدەین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٧٤﴾

﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە (هیچ بیانوویەك) جەنگ ناكەن لەپێناوی خوادا ﴿وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ﴾ و لەپێناوی چەوساوەكان لەپیاوان و ئافرەتان و منداڵان ﴿الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ ئەوانەی كە دەڵێن ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ﴾ ئەی پەروەردگارمان رزگارمان كە لەم شارە (مەبەست پێی شاری مەككەیە) ﴿الظَّالِمِ أَهْلُهَا﴾ كە خەڵكەكەی ستەمكارن ﴿وَاجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا﴾ وە لەلایەن خۆتەوە پشتیوانێكمان بۆ بەدی بهێنە ﴿وَاجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ﴾ وە لەلایەن خۆتەوە بەدی بهێنە بۆمان ﴿نَصِيرًا﴾ یارمەتی دەرێك ﴿٧٥﴾ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەو كەسانەی باوەڕیان هێناوە ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەپێناوی خوادا دەجەنگێن ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ﴾ لە پێناوی ناڕەوا (یان شەیتان) دادەجەنگێن ﴿فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ﴾ كەواتە شەڕبكەن لەگەڵ دۆستەكانی شەیتاندا! ﴿إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا﴾ بەڕاستی پیلانی شەیتان هەر لاواز بووە ﴿٧٦﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ﴾ ئایا سەیری ئەو كەسانەت نەكردووە كەپێیان وترا ﴿كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ﴾ دەستتان بگیرنەوە (لەجەنگ و كوشتار) ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژ بكەن ﴿وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ و زەكات بدەن؟ ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ﴾ كەچی كاتێك جەنگیان لەسەر پێویست كرا ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ﴾ یەكسەر دەستەیەكیان لە خەڵكی دەترسان ﴿كَخَشْيَةِ اللَّهِ﴾ وەك ترسان لەخوا ﴿أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً﴾ بگرە زیاتریش دەترسان ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا﴾ دەیان ووت ئەی پەروەردگاری ئێمە ﴿لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ﴾ بۆچی جەنگت لەسەرمان پێویست كردوە ﴿لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ خۆزگە دوات دەخستین (لەجەنگ كردن) بۆ ماوەیەكی كەم ﴿قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ﴾ بڵێ خۆشی و لەزەتی دونیا زۆر كەمە ﴿وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ﴾ و ڕۆژی دوایی باشترە ﴿لِّمَنِ اتَّقَىٰ﴾ بۆ كەسێك لەخوا بترسێت ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا﴾ وە ستەمتان لێ ناكرێت بە (ئەندازەی) تاڵی ناوكە خورمایەك ﴿٧٧﴾ ﴿أَيْنَمَا تَكُونُوا﴾ لەهەرشوێنێك بن ﴿يُدْرِككُّمُ الْمَوْتُ﴾ مردن پێتان دەگات ﴿وَلَوْ كُنتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشَيَّدَةٍ﴾ بالەناو تەلار و كۆشكی بەرز و قایمیشدابن ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ﴾ وە ئەگەر (ناپاكان) خۆشی و چاكە هاتە ڕێیان ﴿يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ دەڵێن ئەمە لەلایەن خواوەیە ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ وە ئەگەر تووشی ناخۆشی و خراپەیەك هاتن ﴿يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِندِكَ﴾ دەڵێن ئەمە لەلایەن تۆوەیە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ بڵێ: هەمووی لەلایەن خواوەیە ﴿فَمَالِ هَٰؤُلَاءِ الْقَوْمِ﴾ ئەوە ئەو خەڵكە چییانە؟ ﴿لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا﴾ وەكو لە هیچ قسەیەك تێ نەگەن وایە ﴿٧٨﴾ ﴿مَّا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ﴾ هەر چاكەیەكت تووش بوو ئەوە لەخواوەیە ﴿وَمَا أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٍ﴾ وە هەر خراپەیەكت تووش بوو ﴿فَمِن نَّفْسِكَ﴾ ئەوە لە خۆتەوەیە ﴿وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا﴾ و ئێمە تۆمان ناردووە بەپێغەمبەر بۆ خەڵكی ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ وە خوا بەسە شایەتی ئەوە بدات ﴿٧٩﴾

﴿مَّن يُطِعِ الرَّسُولَ﴾ هەر کەسێك گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکات ﴿فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾ ئەوە بەڕاستی گوێڕایەڵی خوای کردووە ﴿وَمَن تَوَلَّىٰ﴾ هەر کەسێکیش پشت هەڵبکات ﴿فَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ ئەوە ئێمە تۆمان ڕەوانە نەکردووە ﴿عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ بە چاودێر و پارێزەر بەسەریانەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ﴾ (دووڕووەکان) دەڵێن گوێڕایەڵین (مل کەچ و فەرمانبەرداریین) ﴿فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِندِكَ﴾ بەڵام کاتێك لەلای تۆ دەرچوون ﴿بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ﴾ کۆمەڵێك لەوان شەو دەکەنەوە پیلان گێڕان (لە موسڵمانان) ﴿غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ﴾ بە پێچەوانەی قسەکانی تۆ ﴿وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ﴾ وە خوا دەینووسێت ئەو (پیلانانەی) شەو کردوویانە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ کەواتە وازیان لێ بێنە ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ و پشت بە خوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ خوا بەسە پشتیوانت بێ ﴿٨١﴾ ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ﴾ ئەوە بۆ بیر ناکەنەوە لە قورئان؟ ﴿وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ اللَّهِ﴾ خۆ ئەگەر لەلایەن کەسێکی ترەوە بوایە جگە لە خوا ﴿لَوَجَدُوا فِيهِ﴾ بێگومان دەیانبینی تیایدا ﴿اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾ جیاوازیی زۆر ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ﴾ وە کاتێك هەواڵێکیان پێ بگات ﴿مِّنَ الْأَمْنِ﴾ دەربارەی ئاسایش و هێمنایەتی (موسڵمانان) ﴿أَوِ الْخَوْفِ﴾ یان لەبارەی ترسەوە ﴿أَذَاعُوا بِهِ﴾ بڵاوی دەکەنەوە ﴿وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ﴾ بەڵام ئەگەر بیانگەڕاندایەتەوە بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿وَإِلَىٰ أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ﴾ و بۆ لای کاربەدەستانی خۆیان ﴿لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنبِطُونَهُ مِنْهُمْ﴾ ئەوە ئەوانەی ڕاستی هەواڵەکان دەردەهێنن دەیانزانی هەواڵەکە (ڕاستە یان درۆیە) ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر چاکە و بەزەیی خوا نەبوایە بەرامبەر بە ئێوە ﴿لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ بێگومان شوێن شەیتان دەکەوتن کەمێکتان نەبێت ﴿٨٣﴾ ﴿فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لە پێناوی خوادا بجەنگە ﴿لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ﴾ تۆ تەنها ئەرکی خۆتت لێ داواکراوە (یا تۆ تەنها ئەرکی خۆت لەسەرە) ﴿وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ هانی بڕواداریش بدە (بۆ جیهاد) ﴿عَسَى اللَّهُ﴾ ئومێدە خوا ﴿أَن يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەرگری هێزی بێ باوەڕان بکات ﴿وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا﴾ وە خوا بەهێزترە ﴿وَأَشَدُّ تَنكِيلًا﴾ و تۆڵەی بەتینترە ﴿٨٤﴾ ﴿مَّن يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً﴾ هەر کەسێ تکایەکی چاکە بکات ﴿يَكُن لَّهُ نَصِيبٌ مِّنْهَا﴾ بەشێکی لە (پاداشتی) ئەو چاکەیە بۆ هەیە ﴿وَمَن يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً﴾ وە هەر کەسێ تکایەکی خراپە بکات ﴿يَكُن لَّهُ كِفْلٌ مِّنْهَا﴾ ئەویش بەشێکی دەبێت لە (سزای) ئەو خراپەیە ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ وە خوا هەمیشە ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيتًا﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە (چاودێرە) ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَا حُيِّيتُم بِتَحِيَّةٍ﴾ هەر کاتێك سڵاوێکتان لێ کرا ﴿فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا﴾ ئەوە بە چاکتر لەو سڵاوە سڵاو بکەنەوە (لێیان) ﴿أَوْ رُدُّوهَا﴾ یان وەکو خۆی بیدەنەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا﴾ بێگومان خوا هەمیشە پرسیار و چاودێرە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٨٦﴾

﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاستی نییە جگە لەخوا ﴿لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ سوێند
بەخوا بێگومان کۆتان دەکاتەوە بۆ (لێپرسینەوەی) ئەو ڕۆژی دواییەی ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی
تێدا نییە ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا﴾ جا کێ لە خوا قسە(و هەواڵی) ڕاستترە ﴿٨٧﴾ ﴿فَمَا لَكُمْ﴾ ئەوە
چیتانە ﴿فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ﴾ دەربارەی دوو ڕووەکان بوونەتە دوو دەستە ﴿وَاللَّهُ أَرْكَسَهُم بِمَا كَسَبُوا﴾
لە کاتێکدا خوا ئەوانەی گەڕاندۆتەوە بۆ بێ باوەڕی بەهۆی کردەوەکانیانەوە ﴿أَتُرِيدُونَ﴾ ئایا دەتانەوێت
﴿أَن تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ﴾ ڕێنموونی کەسێك بکەن کە خوا گومڕای کردووە؟ ﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە
هەر کەسێك خوا گومڕای بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا﴾ ئەوە هەرگیز ناتوانی ڕێگای ڕاستی بۆ بدۆزیتەوە ﴿٨٨﴾
﴿وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ﴾ ئەوان ئاواتە خوازن ئێوەش بێ باوەڕبن ﴿كَمَا كَفَرُوا﴾ وەك چۆن خۆیان بێ باوەڕ بوون
﴿فَتَكُونُونَ سَوَاءً﴾ تا ئێوە و ئەوان یەکسان بن ﴿فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ کەواتە ئەوان بە دۆست و
یارمەتی دەر هەڵمەبژێرن ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ هەتا (پەشیمان دەبنەوە و) کۆچ دەکەن لەڕێی
خوادا ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا و پشتیان هەڵکرد ﴿فَخُذُوهُمْ﴾ ئەوە (بەدیل) بیانگرن
﴿وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ﴾ و بیانکوژن لەهەر شوێنێك تووشیان بوون ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا
نَصِيرًا﴾ وە هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك لەوان هەڵمەبژێرن ﴿٨٩﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ﴾ جگە
لەوانەی پەیوەندی دەکەن بە کەسانێکەوە ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ﴾ کە لەنێوان ئێوە و ئەواندا پەیمان
هەیە ﴿أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ﴾ یان هاتوون بۆ لاتان لەسەر دڵیان ناڕەحەتە (حەزناکەن)
﴿أَن يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ﴾ لەوەی کە جەنگتان لەدژ بکەن یاجەنگ لەدژی خزمەکانیان بکەن
﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ﴾ زاڵی دەکردن بەسەرتاندا ﴿فَلَقَاتَلُوكُمْ﴾ و
جەنگیان دژتان دەکرد ﴿فَإِنِ اعْتَزَلُوكُمْ﴾ جا ئەگەر ئەوان کەنارگیر بوون لە ئێوە ﴿فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ﴾ و
جەنگیان لە دژتان نەکرد ﴿وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ﴾ و پێشنیاری ئاشتیان کرد بۆتان (ملکەچ بوون)
﴿فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا﴾ ئەوە خوا ڕێگەی نەداوون کە دەستیان بۆ ببەن و (مایەی شەڕیان
لەدژ بکەن) ﴿٩٠﴾ ﴿سَتَجِدُونَ آخَرِينَ﴾ لە مەولا کەسانێکی تر دەبینن ﴿يُرِيدُونَ أَن يَأْمَنُوكُمْ﴾ دەیانەوێت
لەئێوە ئەمین بن ﴿وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ﴾ وە لە هۆزەکەی خۆشیان ئەمین بن ﴿كُلَّمَا رُدُّوا إِلَى الْفِتْنَةِ﴾ هەر
کاتێك بانگ کرابن بۆ بێ باوەڕی و بت پەرستی ﴿أُرْكِسُوا فِيهَا﴾ گەڕاونەتەوە بۆی (واتە
بەئاشتی ڕێ نەدەبوون) ﴿فَإِن لَّمْ يَعْتَزِلُوكُمْ﴾ جا ئەگەر کەنارگیر نەبوون لێتان ﴿وَيُلْقُوا إِلَيْكُمُ
السَّلَمَ﴾ وە جڵەوی ئاشتیان نەدایە دەستتان ﴿وَيَكُفُّوا أَيْدِيَهُمْ﴾ وە دەستیان نەکێشایەوە (لەجەنگ کردن)
﴿فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ﴾ ئەوە بەدیل بیانگرن و بیانکوژن ﴿حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ﴾ لەهەر شوێنێك کە بەردەستتان
کەوتن ﴿وَأُولَٰئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ﴾ ئەوانەی (باسمان کرد) داومانەتە ئێوە ﴿عَلَيْهِمْ﴾ بەدژیان ﴿سُلْطَانًا
مُّبِينًا﴾ دەسەڵاتی ئاشکرا ﴿٩١﴾

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا﴾ بۆ هیچ باوەڕدارێك ڕەوا نییە باوەڕدارێك بكوژێت ﴿إِلَّا خَطَأً﴾ مەگەر بەهەڵە نەبێت ﴿وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً﴾ وە هەر كەسێك ئیماندارێك بە هەڵە بكوژێت ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ﴾ ئەوە (لەسەریەتی) ئازادكردنی كۆیلەیەكی باوەڕدار ﴿وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ﴾ و (نرخی) خوێنیش بدات بە كەس و كاری كوژراوەكە ﴿إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا﴾ مەگەر ببەخشن (لە خوێنەكە بەخێری خۆیان) ﴿فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ﴾ بەڵام ئەگەر كوژراوەكە لەگەلێك بوو كە دوژمنتان بوون (كافری شەڕكەر بوون) ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ وە بەڵام كوژراوەكە ئیماندار بوو ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ﴾ ئەوە (هەر لەسەریەتی) ئازادكردنی بەندەیەكی ئیماندار ﴿وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ﴾ وە ئەگەر (كوژراوە باوەڕدارەكە) لەگەلێك بوو ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ﴾ كە لەنێوان ئێوە و ئەواندا پەیمان هەبوو ﴿فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ﴾ ئەوا (نرخی) خوێنێك بدەنە كەسی كوژراوەكە ﴿وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ﴾ لەگەڵ ئازادكردنی كۆیلەیەكی ئیماندار ﴿فَمَنْ لَمْ يَجِدْ﴾ جا ئەو (بكوژ)ەی دەستی نەكەوت (یان نەی بوو) ﴿فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ﴾ ئەوە (لەسەریەتی) ڕۆژووگرتنی دوو مانگ ﴿مُتَتَابِعَيْنِ﴾ لەسەریەك ﴿تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ﴾ (ئەم بڕیارە) لێ بووردنە لەلایەن خواوە ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە زانای كاردروستە ﴿٩٢﴾ ﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا﴾ وە هەر كەسێك ئیماندارێك بەدەس ئەنقەس بكوژێت ﴿فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ﴾ ئەوە تۆڵەی ئەو كەسە دۆزەخە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی تیایدا ئەبێت ﴿وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ﴾ وە خوا خەشمی لێگرتووە ﴿وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ و نەفرینی لێ كردووە و سزایەكی گەورەی بۆ ئامادە كردووە ﴿٩٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی كەسانێك كە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ كاتێك دەرچوون (بۆ جیهاد كردن) لە ڕێگەی خوادا ﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ هەموو شتێك ڕوون بكەنەوە ﴿وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ﴾ وە مەڵێن بەو كەسانەی ﴿أَلْقَى إِلَيْكُمُ السَّلَامَ﴾ كە سڵاو(ی موسڵمانانە)تان لێ دەكەن ﴿لَسْتَ مُؤْمِنًا﴾ تۆ باوەڕدار نیت؟ ﴿تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بەدوای شتومەك و ساماڵی دونیایدا بگەڕێن ﴿فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ﴾ ئەوە لای خوا دەستكەوتی زۆر هەیە ﴿كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ﴾ ئێوەش لەمەو پێش هەروەها بوون (ئیمانەكەتان دەشاردەوە) ﴿فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا خوا منەتی نا بەسەرتاندا (بە هێز و زاڵی كردن) ﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ دەی كەواتە هەموو شتێك ڕوون بكەنەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ئاگادارە بەوەی ئێوە دەیكەن ﴿٩٤﴾

﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ یەکسان نین ئەو باوەڕدارانەی دانیشتوون و جیهاد ناکەن ﴿غَيْرُ أُولِي
الضَّرَرِ﴾ جگە لە خاوەن عوزرەکان نەبێت (وەك نەخۆش، و کوێر، وشەل) ﴿وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾
لەگەڵ تێکۆشەرانی ڕێگەی خوادا ﴿بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنفُسِهِمْ﴾ خوا ڕێزی تێکۆشەرانی بە ماڵ و گیانیانی داوە ﴿عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً﴾ بەسەر دانیشتوان (لە
جیهاد)دا بە پلەیەك ﴿وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ﴾ وە هەر یەك لەم دوو تاقمە خوا بەڵێنی پاداشتی زۆر چاکی
پێ داوون (کە بەهەشتە) ﴿وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ وە خوا ڕێزی تێکۆشەرانی داوە
بەسەر دانیشتووەکاندا بە پاداشتێکی گەورە ﴿٩٥﴾ ﴿دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً﴾ لەلای (خوا)وە پلەی زۆر
ولێ خۆش بوون و میهرەبانی بۆ هەیە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٦﴾
﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە فریشتەکان گیانیان دەکێشن ﴿ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ﴾ لە کاتێکدا
کەستەمیان لەخۆیان دەکرد (بە کۆچ نەکردنیان) ﴿قَالُوا فِيمَ كُنتُمْ﴾ (بە سەرزەنشتەوە پێیان) دەڵێن (دەربارەی
ئاینەکەتان) لەچیدا بوون؟ ﴿قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ دەڵێن ئێمە چەوساوە بووین لەسەر زەوی
دا ﴿قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً﴾ (پێیان) دەڵێن مەگەر زەویی خوا فراوان نەبوو؟ ﴿فَتُهَاجِرُوا فِيهَا﴾ تا
کۆچتان بکردایە تیایدا ﴿فَأُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ جا ئەوانە شوێنیان دۆزەخە ﴿وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ ئای چ پاشە
ڕۆژێکی خراپە ﴿٩٧﴾ ﴿إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ﴾ بێجگە لەو چەوساوانەی کە لە پیاوان ﴿وَالنِّسَاءِ﴾
و ئافرەتان ﴿وَالْوِلْدَانِ﴾ و لە منداڵان ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً﴾ کە توانای هیچ چارەیەکیان نییە (لەبەر
بێ هێزی و پیریان) ﴿وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا﴾ وە بەهیچ شێوازێك ڕێ دەرناکەن ﴿٩٨﴾ ﴿فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَن يَعْفُوَ
عَنْهُمْ﴾ ئا ئەوانە ئومێد هەیە خوا لێیان خۆش بێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا﴾ وە خوا هەمیشە چاوپۆشیکەر
و لێ خۆشبووە ﴿٩٩﴾ ﴿وَمَن يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك کۆچ بکات لە ڕێی خودا ﴿يَجِدْ فِي
الْأَرْضِ﴾ دەستی دەکەوێت لە زەویدا ﴿مُرَاغَمًا كَثِيرًا﴾ جێگە و ڕێگەی زۆر (کە دوژمن پێی ناخۆشە)
﴿وَسَعَةً﴾ وە فراوانی (لە ڕۆزی ژیاندا) ﴿وَمَن يَخْرُجْ مِن بَيْتِهِ﴾ وە هەر کەسێك لە ماڵی خۆی دەرچێت
﴿مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ وە کۆچ بکات بۆ لای خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ﴾ پاشان مردن
پێی بگات ﴿فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾ ئەوە بێگومان پاداشتی ئەو کەسە کەوتۆتە سەر خوا ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێ بوردەی بە بەزەیی یە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ هەر کاتێك سەفەرتان
کرد (و گەڕان) بەزەوی دا ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە ﴿أَن تَقْصُرُوا مِنَ
الصَّلَاةِ﴾ کە نوێژەکان کورت بکەنەوە ﴿إِنْ خِفْتُمْ أَن يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ترسان لەوانەی بێ باوەڕن
جەنگتان لەگەڵ بکەن ﴿إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِينًا﴾ بەڕاستی بێ باوەڕان هەمیشە بۆ ئێوە دوژمنێکی
ڕوون و ئاشکران ﴿١٠١﴾

﴿وَإِذَا كُنتَ فِيهِمْ﴾ کاتێك تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەجەنگدا) لەناو بڕواداراندا بوویت ﴿فَأَقَمْتَ
لَهُمُ الصَّلَاةَ﴾ وپێش نوێژیت بۆ کردن ﴿فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِّنْهُم مَّعَكَ﴾ ئەوە با تاقمێك لەوان لەگەڵ تۆ
نوێژ بکەن ﴿وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ﴾ و با چەکەکانیان پێ بێت ﴿فَإِذَا سَجَدُوا﴾ جا کاتێك سوژدەیان
برد (ڕکاتێکیان تەواو کرد) ﴿فَلْيَكُونُوا مِن وَرَائِكُمْ﴾ با (بچنە دواوە) لە پشتتانەوە بن (پاسەوانتان بن)
﴿وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ﴾ وە با دەستەکەی تر بێن ﴿لَمْ يُصَلُّوا﴾ کە نوێژیان نەکردوە (پاسەوان بوون)
﴿فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ﴾ وە لەگەڵ تۆ نوێژ بکەن ﴿وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ﴾ وە با وریای خۆیان بن ﴿وَأَسْلِحَتَهُمْ﴾
و چەکەکانیشیان پێ بێت ﴿وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان ئاواتە خوازن ﴿لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ﴾ کە
ئێوە بێ ئاگابن لە چەکەکانتان ﴿وَأَمْتِعَتِكُمْ﴾ و شت و مەکەکانتان ﴿فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُم﴾ تا پەلامارتان
بدەن ﴿مَّيْلَةً وَاحِدَةً﴾ بە پەلامارێکی یەکجارەکی (بدەن بە سەرتاندا) ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ وە تاوانتان
لەسەر نی یە ﴿إِن كَانَ بِكُمْ أَذًى مِّن مَّطَرٍ﴾ ئەگەر بەهۆی بارانەوە ناڕەحەت بوون ﴿أَوْ كُنتُم مَّرْضَىٰ﴾
یان نەخۆش بوون ﴿أَن تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ﴾ کە چەکەکانتان دانێن ﴿وَخُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ بەڵام وریایی
خۆتان بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئامادەی کردوە بۆ بێ باوەڕان ﴿عَذَابًا مُّهِينًا﴾
سزایەکی ڕیسوا کەر ﴿١٠٢﴾ ﴿فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ﴾ ئەمجا کاتێك نوێژەکانتان بەجێ هێنا ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾
ئەوسا یادی خوا بکەن ﴿قِيَامًا وَقُعُودًا﴾ بەپێوە و بەدانیشتنەوە ﴿وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ﴾ وە لەسەر تەنیشتتان
(بە پاڵکەوتنەوە) ﴿فَإِذَا اطْمَأْنَنتُمْ﴾ جا هەر کاتێك دڵ ئارام بوون (و ترس نەما) ﴿فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾
ئەو کاتە نوێژەکانتان بە ڕێك و پێکی بکەن ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ﴾ بەڕاستی نوێژ ﴿كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ هەمیشە
لەسەر باوەڕداران ﴿كِتَابًا مَّوْقُوتًا﴾ فەرز کراوێکی کات بۆ دیاری کراوە ﴿١٠٣﴾ ﴿وَلَا تَهِنُوا﴾ سست
مەبن ﴿فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ﴾ لە بەدوا گەڕانی دوژمنتاندا (یان لە بەدوا گەڕانی ئەو قەومە کافرانەدا)
﴿إِن تَكُونُوا تَأْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ئێش و ئازارتان پێ بگات ﴿فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ﴾ بێگومان ئەوانیش ئێش و
ئازاریان پێ دەگات ﴿كَمَا تَأْلَمُونَ﴾ وەك چۆن ئێوە ئێش و ئازارتان پێ دەگات ﴿وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ﴾
وە ئێوە ئومێد دەکەن لەخوا ﴿مَا لَا يَرْجُونَ﴾ ئەوەی ئەوان ئومێدی ناکەن (کە پاداشت و سەرکەوتنە)
﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە بەڕاستی خوا هەمیشە زانای کار دروستە ﴿١٠٤﴾ ﴿إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ بێگومان
ئێمە دامانبەزاندوتە سەر تۆ ﴿الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ ئەم قورئانە بەڕاستی ﴿لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی
بڕیار بدەی لەنێوان خەڵکیدا ﴿بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ﴾ بەو بڕیارەی کەخوا نیشانی داویت ﴿وَلَا تَكُن لِّلْخَائِنِينَ
خَصِيمًا﴾ وە بۆ ناپاکان مەبە بەپارێزەر و پشتیوان ولایەنگر ﴿١٠٥﴾

﴿وَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ﴾ داوای لێخۆشبوون لەخوا بکە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ بەڕاستی خوا لێخۆش
بووی بە بەزەییە (١٠٦) ﴿وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ﴾ بەرگری مەکە لەوانەی ﴿يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ﴾ ناپاکی دەکەن
دەربارەی خۆیان ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بێگومان خوا خۆشی ناوێت ﴿مَنْ كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا﴾ ئەوانەی کە
بەردەوام زۆر ناپاك و گوناهبارن (١٠٧) ﴿يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ﴾ (تاوانەکانی) خۆیان دەشارنەوە
لەخەڵکی (لەترساندا) ﴿وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ﴾ و نایشارنەوە لە خوا (شەرم ناکەن لە خوا) ﴿وَهُوَ
مَعَهُمْ﴾ لە کاتێکدا خوا لەگەڵیاندایە ﴿إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَىٰ مِنَ الْقَوْلِ﴾ کاتێك (کە بەنهێنی) لەشەودا
تەگبیر دەکەن و قسەیەك دەکەن خوا پێی ڕازی نییە ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا﴾ وە خوا هەمیشە
زانا و ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك کە ئەوان دەیکەن (١٠٨) ﴿هَا أَنْتُمْ هَٰؤُلَاءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ﴾ (ئیمانداران)
بەئاگابن وا ئێوە بەرگریتان لەناپاکان کرد ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿فَمَنْ يُجَادِلُ اللَّهَ
عَنْهُمْ﴾ ئەی ئایە کێ بەرگرییان لێ دەکات (لە سزای خوا) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییدا
﴿أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا﴾ یان کێ کاروباریان دەگرێتە دەست (١٠٩) ﴿وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا﴾ وە هەرکەس
کردەوەیەکی خراپ بکات ﴿أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ﴾ یان ستەم لەخۆی بکات ﴿ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ﴾ پاشان
داوای لێخۆشبوون لەخوا بکات ﴿يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ دەبینێت خوا لێبوردەی میهرەبانە (١١٠)
﴿وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا﴾ وە هەرکەسێك گوناهێك (ی گەورە) بکات ﴿فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَىٰ نَفْسِهِ﴾ بێگومان
(زیانی) ئەو گوناهە هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زانای کاردروستە (١١١)
﴿وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً﴾ وە هەرکەسێك گوناهێك بکات (بەهەڵە) ﴿أَوْ إِثْمًا﴾ یان گوناهێك بکات
(بەقەست) ﴿ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا﴾ پاشان (ئەو تاوانە) بخاتە سەر بێ تاوانێك ﴿فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا﴾ ئەوە
بێگومان خستویەتیە ئەستۆی خۆی (سزای) بوهتانێك ﴿وَإِثْمًا مُبِينًا﴾ و تاوانێکی ئاشکرا (١١٢)
﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر بەخشش و بەزەیی خوا بەسەر تۆوە نەبوایە (ئەی موحەممەد
ﷺ) ﴿لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ﴾ بێگومان دەستەیەك لەو ناپاکانە بڕیاریان دەدا ﴿أَنْ يُضِلُّوكَ﴾ کە گومڕات
بکەن ﴿وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ﴾ بەڵام ئەوانە بەس خۆیان گومڕا دەکەن ﴿وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ﴾ وە
ئەوانە هیچ زیانێ ناگەیەنن بە تۆ ﴿وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ﴾ وەخوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆ سەرت ﴿الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ﴾ قورئان و دانایی ﴿وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ﴾ وە ئەوەی کە نەتدەزانی فێری کردی ﴿وَكَانَ فَضْلُ
اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا﴾ وە هەمیشە بەخششی خوا بەسەر تۆوە زۆر گەورەیە (١١٣)

﴿لَّا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ﴾ هیچ چاکەیەك نی یە لەزۆربەی چپەو سرتە کردنەکانیان دا ﴿إِلَّا مَنْ
أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ﴾ مەگەر یەکێك فەرمان بکات بەماڵ بەخشین لەڕێی خوادا یان فەرمانکردن بە
چاکە ﴿أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ﴾ یان چاککردنی نێوان خەڵکی ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ جا هەر کەسێك ئەوە
بکات ﴿ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ بەهیوای ڕەزامەندی خوا ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ﴾ ئەوە لە داهاتوودا پێی دەبەخشین
﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتی زۆر گەورە (١١٤) ﴿وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ﴾ وەهەر کەسێك دژایەتی پێغەمبەر ﷺ
بکات ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ﴾ پاش ئەوەی کە ڕێبازی ڕاستی بۆ ڕوون بووبێتەوە ﴿وَيَتَّبِعْ غَيْرَ
سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وشوێن ڕێگایەکی تر بکەوێت بێجگە لەڕێگای بڕواداران ﴿نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ﴾ ڕووی
وەردەگێڕین بۆئەو ڕێبازەی کەخۆی بژاردووە ﴿وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ﴾ و دەیخەینە دۆزەخ ﴿وَسَاءَتْ
مَصِيرًا﴾ ئای چ پاشەڕۆژێکی خراپە (١١٥) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ﴾ بەڕاستی خوا خۆش نابێت ﴿أَن يُشْرَكَ
بِهِ﴾ لەوەی کەهاوەڵی بۆ دابنرێت ﴿وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ بەڵام جگە لەوە هەرچی بێت لێی خۆش
دەبێت ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ لە هەر کەسێك کە(خوا) بیەوێت ﴿وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك هاوەڵ بۆ
خوا دابنێت ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بە گومڕاییەکی دوور لەڕاستی
(١١٦) ﴿إِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ جگە لە خوا هاوار ناکەن (ناپەرستن جگە لەخوا) ﴿إِلَّا إِنَاثًا﴾ تەنها
لەچەند (بتێکی دەولێراوی) مێینە نەبێت (وەك لات و مەنات و عوززا) ﴿وَإِن يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَّرِيدًا﴾
وە ناپەرستن جگە لە شەیتانی یاخی و سەرکەش نەبێ (١١٧) ﴿لَّعَنَهُ اللَّهُ﴾ کە خوا نەفرینی لێ کردووە
﴿وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ﴾ وە(شەیتان) وتوویەتی سوێند بێت هەڵدەبژێرم (بەبەندەی خۆم) ﴿مِنْ عِبَادِكَ﴾
لەبەندەکانت دا ﴿نَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾ بەشێکی دیاری کراو (١١٨) ﴿وَلَأُضِلَّنَّهُمْ﴾ سوێند بێت گومڕایان
دەکەم ﴿وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ﴾ وە بەئاوات و خەیاڵی درۆینە سەرگەرمیان دەکەم ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ
الْأَنْعَامِ﴾ وە فەرمانیان پێ دەدەم جا بێگومان ئەوانیش گوێچکەی ئاژەڵەکان دەبڕن (لەسەردەمی
نەفامیدا هەر وشترێك پێنج سکی بکردایە گوێیان دەبڕی ولەسەر خۆیان حەرام دەکرد) ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ﴾
وە فەرمانیان پێ دەدەم ﴿فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ﴾ ئەوسا ئەوانیش دروست کراوی خوا دەگۆڕن
﴿وَمَن يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك شەیتان بکات بەدۆستی خۆی بێجگە لەخوا
﴿فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بێگومان زیانی لێ کەوتووە زیانێکی دیارو ئاشکرا (١١٩) ﴿يَعِدُهُمْ
وَيُمَنِّيهِمْ﴾ (شەیتان) بەڵێنیان پێ دەدات و ئاوات و ئومێدیان دەخاتەبەر ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا
غُرُورًا﴾ دڵنیابن شەیتان هیچ بەڵێنێکیان پێ نادات جگە لەخەڵەتاندن نەبێت (١٢٠) ﴿أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ
جَهَنَّمُ﴾ ئەوانە شوێن و جێگەیان دۆزەخە ﴿وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا﴾ و هیچ شوێنی ڕاکردن و
لادانیان دەست ناکەوێت لێی (١٢١)

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەو كەسانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و كردەوە چاكەكانیان كردووە ﴿سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ لە داهاتوویەكی نزیكدا دەیانخەینە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ كە ڕووبارەكان بە ژێر درەختەكانیدا دەڕۆن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا﴾ بەڵێنی خوایە و ڕاستە (بەدی دەهێنرێت) ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا﴾ وە ئایا كێ لە خوا ڕاستبێژترە ﴿١٢٢﴾ ﴿لَّيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَا أَمَانِيِّ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ (بەرزی و پاداشت) بە بە ئارەزووی ئێوە و بە بە ئارەزووی خاوەن كتێبەكانە ﴿مَن يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ﴾ هەر كەسێك خراپەیەك بكات پاداشتی دەدرێتەوە ﴿وَلَا يَجِدْ لَهُ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ وە دەستی ناكەوێت بێجگە لە خوا ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿١٢٣﴾ ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ﴾ كەسێكیش كردەوە چاكەكان جێ بەجێ بكات ﴿مِن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ﴾ لە نێر بێت لە مێ ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ لە هەمان كاتدا ئەو كەسە بڕوادار بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ ئەوە ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا﴾ و بچووكترین ستەمیان لێ ناكرێت (هێندەی توێكڵی ناوكە خورمایەك) ﴿١٢٤﴾ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا﴾ ئایا كێ ئایینی چاكتر و جوانترە (وە كێ دیندارترە) ﴿مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ لە كەسێك كە ڕووی خۆی یەكلا كردبێتەوە بۆ خوا ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ لە هەمان كاتدا ئەو كەسە چاكەكار بێت ﴿وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ و شوێنی ئایینی ئیبراهیم كەوتبێت بەڕاستی و پاكی (كە بە ویستی خۆی لە بەتاڵ لای داوە بۆ لای ڕاست) ﴿وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا﴾ وە خوا ئیبراهیمی هەڵبژارد بە دۆست و خۆشەویستی خۆی ﴿١٢٥﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەكان و زەوی دا هەیە ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا﴾ وە خوا بەردەوام ئاگاداری هەموو شتێكە ﴿١٢٦﴾ ﴿وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێدەكەن دەربارەی ئافرەتان ﴿قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ﴾ بڵێ خوا وەڵامتان دەداتەوە دەربارەیان ﴿وَمَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ وە ئەوەی بەسەرتاندا دەخوێنرێتەوە ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە قورئاندا ﴿فِي يَتَامَى النِّسَاءِ﴾ (وەڵامێكە) لەبارەی كچانی هەتیوەوە ﴿اللَّاتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ﴾ ئەوانەی پێیان نادەن ﴿مَا كُتِبَ لَهُنَّ﴾ ئەوەی بۆ نووسراوە بۆیان (واتە میراتی باوكیان) ﴿وَتَرْغَبُونَ أَن تَنكِحُوهُنَّ﴾ وە حەز ناكەن مارەیان بكەن (لەسەر میراتەكەشیان ناهێڵن شوو بكەن) ﴿وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ﴾ وە لە بارەی ئەو منداڵانەی كە بێ دەسەڵاتن ﴿وَأَن تَقُومُوا لِلْيَتَامَىٰ بِالْقِسْطِ﴾ وە (خوا فەرمان دەدات) بە دادگەری لەگەڵ هەتیوان دا بجوڵێنەوە ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەر كردەوەیەكی باش بكەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا﴾ ئەوە بێگومان خوا بەئاگایە لێی ﴿١٢٧﴾

﴿وَإِنِ امْرَأَةٌ﴾ وە ئەگەر ئافرەتێك ﴿خَافَتْ﴾ ترسا ﴿مِن بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا﴾ لە گوێ پێ نەدان یا
پشت هەڵكردنی مێردەكەی ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەوە هەر دووكیان هیچ گوناهێكیان لەسەر نی یە
﴿أَن يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا﴾ كە ئاشتەوایەكی چاك بكەن لە نێوان خۆیاندا ﴿وَالصُّلْحُ خَيْرٌ﴾ هەر
ئاشتەوایی و یەك كەوتن چاكترە ﴿وَأُحْضِرَتِ الْأَنفُسُ الشُّحَّ﴾ هەر چەندە چرووكی و رەزیلی تێكەڵاوی
دەروونەكان كراوە ﴿وَإِن تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا﴾ وە ئەگەر چاكە كارو پارێزكار بن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ ئەوە دڵنیابن
بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بە ئاگایە لەوەی كە دەیكەن ﴿١٢٨﴾ ﴿وَلَن تَسْتَطِيعُوا أَن تَعْدِلُوا﴾
ئێوە هەرگیز ناتوانن داد پەروەربن ﴿بَيْنَ النِّسَاءِ﴾ لە نێوان ژنەكانتان دا ﴿وَلَوْ حَرَصْتُمْ﴾ هەر چەندە
سوور بن (هەوڵ بدەن) ﴿فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ﴾ جا كەواتە بەتەواوی خوار مەبنەوە (لە هاوسەری
یەكێكیان) ﴿فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ﴾ بەو هۆیەوە واز بهێنن لەوی تریان وەك هەڵواسراو (بە ئەوەیە
مێردی هەبێت نەبەرەڵاش كرابێت وتەڵاق درابێت) ﴿وَإِن تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا﴾ وە ئەگەر بسازێن و
پارێزكار بن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا هەمیشە لێبووردەی میهرەبانە ﴿١٢٩﴾
﴿وَإِن يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِّن سَعَتِهِ﴾ وە ئەگەر لێك جیابوونەوە پەروەردگار هەریەكەیان (لەوی تر)
بێ نیاز و بێ پێویست بەرەحمی خۆی ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ وە خوا هەمیشە ﴿وَاسِعًا حَكِيمًا﴾ بەهرە فراوان
و كاردروستە ﴿١٣٠﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەكان و زەوی
دایە ﴿وَلَقَدْ وَصَّيْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ئامۆژگاریمان كردووە ﴿الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾
ئەوانەی كەنامەیان پێدراوە ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ لەپێش ئێوەدا ﴿وَإِيَّاكُمْ﴾ هەروەها ئێوەش ﴿أَنِ
اتَّقُوا اللَّهَ﴾ كە لەخوا بترسن ﴿وَإِن تَكْفُرُوا﴾ وە ئەگەر بێ باوەڕ بن ﴿فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾
ئەوە بەڕاستی هەر هی خوایە هەرچی لەئاسمانەكان و زەوی دایە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا﴾ وە خوا
هەمیشە دەوڵەمەندو سوپاس كراوە ﴿١٣١﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە تەنها بۆ خوایە موڵكی
ئەوە هەرچی لەئاسمانەكان و زەوی دایە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ تەنها خوا بەسە بۆ سپێراو و چاودێر بێت
﴿١٣٢﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ناتانهێڵێت و لەناوتان دەبات ﴿أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵكینە
﴿وَيَأْتِ بِآخَرِينَ﴾ وە دەستەیەكی تر دەهێنێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرًا﴾ وەخوا هەردەم بەسەر ئەوەدا
بەتوانایە ﴿١٣٣﴾ ﴿مَّن كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا﴾ هەر كەسێك پاداشتی دونیای دەوێت ﴿فَعِندَ اللَّهِ﴾ ئەوە لای
خوایە ﴿ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ پاداشتی دونیا و دواڕۆژ ﴿وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ وە هەمیشە خوا
بیسەری بینایە ﴿١٣٤﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێك کەباوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ﴾ بەردەوام زۆر دادگەربن
﴿شُهَدَاءَ لِلَّهِ﴾ لەبەر خوا شایەتی بدەن ﴿وَلَوْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ﴾ با شایەتی یەکە دژ بەخۆشتان بێت ﴿أَوِ الْوَالِدَيْنِ﴾
یان دژی باوك و دایك ﴿وَالْأَقْرَبِينَ﴾ و دژی خزمە نزیکەکانتان (بێت) ﴿إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا﴾ ئەگەر
(شایەتی لەسەر دراوەکە) دەوڵەمەند بێت یان هەژار (شایەتیەکە هەر بدەن) ﴿فَاللَّهُ أَوْلَى بِهِمَا﴾ چونکە
خوا بەوان لە پێشترە (و قازانجیان چاکتر دەزانێت) ﴿فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَى﴾ کەواتە شوێن ئارەزوو مەکەون
﴿أَنْ تَعْدِلُوا﴾ بۆ ئەوەی لەهەق لانەدەن ﴿وَإِنْ تَلْوُوا أَوْ تُعْرِضُوا﴾ وە ئەگەر (شایەتیەکە) پێچەوانە بدەن یان
نەیدەن و گوێی نەدەنێ ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بە کارەکانتان
ئاگەدارە (١٣٥) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ ئەی کەسانێك کە باوەڕتان هێناوە بەردەوام بن لەسەر
باوەڕ بەخودا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ﴾ و بەو قورئانەی ناردوویەتیە خوارەوە،
بۆ پێغەمبەرەکەی ﴿وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ﴾ وە بەو کتێبانەش کەپێشتر ناردوویەتیە خوارەوە
﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك بێ باوەڕ بێت بەخوا ﴿وَمَلَائِكَتِهِ﴾ و بە فریشتەکانی ﴿وَكُتُبِهِ
وَرُسُلِهِ﴾ و بە کتێبەکان و پێغەمبەرەکانی ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ ئەوە
بەڕاستی گومڕا بووە بە گومڕاییەکی زۆر دوور (لەڕاستی) (١٣٦) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بێگومان ئەوانەی
بڕوایان هێناوە ﴿ثُمَّ كَفَرُوا﴾ پاشان بێ باوەڕ بوونەتەوە ﴿ثُمَّ آمَنُوا﴾ دواتر باوەڕیان هێناوە ﴿ثُمَّ كَفَرُوا﴾
ئەوسا بێ باوەڕ بوونەتەوە ﴿ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا﴾ پاشان لە بێ بڕوایی دا زیادتر ڕۆچوون ﴿لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ
لَهُمْ﴾ خوا هەرگیز لێیان خۆش نابێت ﴿وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا﴾ وە ڕێنمایی یان ناکات بۆ ڕێگای ڕاست
(١٣٧) ﴿بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ﴾ مژدەبدە بەدوو ڕووەکان ﴿بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بەوەیکەبەڕاستی سزایەکی
بەئازاریان بۆهەیە (١٣٨) ﴿الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕان بەدۆست و
خۆشەویستی خۆیان دادەنێن ﴿مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێجگە لە ئیمانداران ﴿أَيَبْتَغُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ﴾
ئایا بەتەمای سەربەرزیان لای ئەوان دەس کەوێ؟ (بۆچوونێکی هەڵەیە) ﴿فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾
چونکە بەڕاستی سەربەرزیو باڵادەستی هەمووی بۆ خوایە (١٣٩) ﴿وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ﴾ وە بێگومان
خوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆتان ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە قورئاندا ﴿أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ هەر کاتێك
بیستان ئایەتەکانی (بەڵگەکانی) خوا ﴿يُكْفَرُ بِهَا﴾ بڕوایان پێ ناکرێت ﴿وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا﴾ و گاڵتەیان پێ
دەکرێت ﴿فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ﴾ ئەوە دامەنیشن لەگەڵیاندا (لەگەڵ ئەوانەی گاڵتە بەئایەتەکانی خودا
دەکەن) ﴿حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ﴾ تا دەچنە ناو باسێکی ترەوە (و باسەکە دەگۆڕن) ﴿إِنَّكُمْ إِذًا
مِثْلُهُمْ﴾ بێگومان ئەگەر دانیشن لەگەڵیاندا (و هاوبەشیان نەکەن) ئەوە ئێوەش وەك ئەوانن
﴿إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ﴾ بەڕاستی خوا کۆکەرەوەی ﴿الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ﴾ دووڕووەکان و بێ باوەڕەکانیشە
﴿فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا﴾ بەیەکڕا لە دۆزەخدا (١٤٠)

﴿الذين يتربصون بكم﴾ (دووڕووەکان) ئەوانەی چاوەڕوانی (سەر ئەنجامی) ئێوە دەکەن ﴿فإن كان
لكم فتح﴾ جا ئەگەر بۆ ئێوە بوو ﴿من الله﴾ سەرکەوتن لەلای خواوە ﴿قالوا ألم نكن معكم﴾ دەڵێن
مەگەر ئێمە لەگەڵ ئێوە نەبووین؟ ﴿وإن كان للكافرين نصيب﴾ بەڵام ئەگەر بێ بڕوایان
بەشێکیان (لە سەرکەوتن) هەبوو ﴿قالوا ألم نستحوذ عليكم﴾ دەڵێن ئایا ئێمە زاڵمان نەکردن بەسەر
ئەواندا؟ ﴿ونمنعكم من المؤمنين﴾ و ئێوەمان نەپاراست لە ئیمانداران؟ (کەواتە بەشمان بدەن) ﴿فالله
يحكم بينكم يوم القيامة﴾ خوا لە ڕۆژی دواییدا بڕیاری یەکجاری دەدات لە نێوانتاندا ﴿ولن يجعل الله
للكافرين على المؤمنين سبيلا﴾ وە هەرگیز خوا (بەڵگەی) کافران بەسەر ئیمانداران (ی ڕاستەقینە) دا
سەرناخات (لەم جیهانەدا) و دروست نیە باوەڕداران ملکەچ و سەر شۆڕی بێباوەڕان بن و حوکمی
ئەوان جێ بەجێ بکەن (١٤١) ﴿إن المنافقين﴾ بە ڕاستی دووڕووەکان ﴿يخادعون الله﴾ دەیانەوێت
خوا بخەڵەتێنن ﴿وهو خادعهم﴾ کەچی (لە بەرامبەردا) خوا خەڵەتێنەری ئەوانە و فێڵەکانیان
پووچەڵ دەکاتەوە) ﴿وإذا قاموا إلى الصلاة﴾ هەر کاتێکیش هەستن بۆ نوێژ ﴿قاموا كسالى﴾ بە تەمەڵی
و سستی هەڵدەستن ﴿يراءون الناس﴾ ڕووپامایی بۆ خەڵکی ئەکەن ﴿ولا يذكرون الله إلا قليلا﴾ وە یادی خوا
ناکەن کەمێک نەبێت (١٤٢) ﴿مذبذبين بين ذلك﴾ دوودڵ و دڵەڕاوکێیانە لە نێوان (کوفر و باوەڕ) دا
﴿لا إلى هؤلاء﴾ نە لای بڕواداران ﴿ولا إلى هؤلاء﴾ و نە لای بێ باوەڕان ﴿ومن يضلل الله﴾ وە هەر کەسێک
خوا گومڕای بکات ﴿فلن تجد له سبيلا﴾ ئەوە هەرگیز ڕێگەیەکی ڕاستی بۆ نادۆزیتەوە (ڕێگەیەک
بە مەبەست) (١٤٣) ﴿يا أيها الذين آمنوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لا تتخذوا الكافرين أولياء﴾
بێ بڕواکان مەکەنە دۆستی خۆتان ﴿من دون المؤمنين﴾ لەبری ئیمانداران ﴿أتريدون أن تجعلوا لله﴾
ئایا (بەم کارە) دەتانەوێت بیدەن بە خوا ﴿عليكم سلطانا مبينا﴾ بەڵگەیەکی ڕوون لە دژی خۆتان؟
(١٤٤) ﴿إن المنافقين﴾ (بزانن) بە ڕاستی دوو ڕووەکان ﴿في الدرك الأسفل من النار﴾ لە خانە و تەبەقی
هەرە ژێرەوەی ئاگردان ﴿ولن تجد لهم نصيرا﴾ وە هەرگیز ڕزگارکەرێک بۆ ئەوان دەست ناکەوێت (١٤٥)
﴿إلا الذين تابوا﴾ جگە لەوانەی کە تەوبە دەکەن ﴿وأصلحوا﴾ و خۆیان چاک دەکەن ﴿واعتصموا
بالله﴾ و دەست دەگرن بە (ئایینی) خواوە ﴿وأخلصوا دينهم لله﴾ و ئایینەکەیان پاک و خاوێن دەکەن
بۆ خوا ﴿فأولئك مع المؤمنين﴾ جا ئەوانە(ی ئەو مەرجانەیان بەجێ هێنا) لەگەڵ ئیمانداراندا دەبن
﴿وسوف يؤت الله المؤمنين﴾ بێگومان لە داهاتوودا خوا دەبەخشێت بە ئیمانداران ﴿أجرا عظيما﴾
پاداشتێکی زۆر گەورە (١٤٦) ﴿ما يفعل الله بعذابكم﴾ ئایا خوا چ ئیشێکی هەیە بە سزادانتان
﴿إن شكرتم﴾ ئەگەر سوپاسی بکەن ﴿وآمنتم﴾ وە باوەڕی پێ بێنن ﴿وكان الله شاكرا عليما﴾
وە خوا هەمیشە سوپاسگوزاری بەندە چاکەکانەتی و زانایە پێیان (١٤٧)

﴿لَا يُحِبُّ اللَّهُ﴾ خوا پێی خۆش نی یە ﴿الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ﴾ ئاشکرا کردنی قسەی ناخۆش و خراپ ﴿إِلَّا مَن ظُلِمَ﴾ مەگەر کەسێک ستەمی لێکرابێت (بۆی دروستە خراپەی ستەمکار ئاشکرا کات) ﴿وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە بیسەری زانایە ۝ ﴿إِن تُبْدُوا خَيْرًا﴾ ئەگەر خێر و چاکە دەرخەن (بەئاشکرا بیکەن) ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یان بیشارنەوە ﴿أَوْ تَعْفُوا عَن سُوءٍ﴾ یان ببورن لەخراپە ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا﴾ ئەوە بێگومان خوا هەمیشە لێبوردەی بەتوانایە ۝ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکانی ﴿وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُوا﴾ وەدەیانەوێت جیاوازی بخەنە ﴿بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ نێوان خوا و پێغەمبەرەکانی ﴿وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ﴾ وە دەڵێن باوەڕ بەهەندێک (لەپێغەمبەران) دەهێنین ﴿وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ﴾ وە باوەڕ ناهێنین بەهەندێکی تریان ﴿وَيُرِيدُونَ﴾ و دەیانەوێت ﴿أَن يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا﴾ لەو نێوانەدا ڕێگەیەک بگرنەبەر ۝ ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا﴾ ئائەوانە بەڕاستی بێ باوەڕی تەواون ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ بێ باوەڕان ﴿عَذَابًا مُّهِينًا﴾ سزایەکی ڕسواکەر ۝ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکانی ﴿وَلَمْ يُفَرِّقُوا﴾ وە هیچ جیاوازی یەکیان نەخستە ﴿بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ نێوان هیچ کام لەو پێغەمبەرانە ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئائەوانە ﴿سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أُجُورَهُمْ﴾ لە داهاتوودا خوا پاداشتیان دەداتەوە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێبووردەی میهرەبانە ۝ ﴿يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خاوەن نامەکان داوات لێ دەکەن ﴿أَن تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ﴾ کە بۆیان بێنیتە خوارەوە ﴿كِتَابًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ پەڕاوێک لەئاسمانەوە ﴿فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ﴾ جا بەڕاستی داوایان کرد لە موسا ﴿أَكْبَرَ مِن ذَٰلِكَ﴾ گەورەتر لەوە ﴿فَقَالُوا﴾ ووتیان ﴿أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً﴾ خوامان پیشان بدە بەئاشکرا ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ﴾ جا برووسکەیەک لێی دان و گرتنی ﴿بِظُلْمِهِمْ﴾ بەهۆی ستەم کردنیانەوە ﴿ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ﴾ پاشان گوێرەکەیەکیان کردە پەرستراوی خۆیان ﴿مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ﴾ پاش ئەوەی بۆیان هات ﴿الْبَيِّنَاتُ﴾ بەڵگە ئاشکراکان ﴿فَعَفَوْنَا عَن ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا ئێمە چاوپۆشیمان لەوەش کرد (لە گوێرەکە پەرستییەکەیان) ﴿وَآتَيْنَا مُوسَىٰ﴾ وە بەخشیمان بەموسا ﴿سُلْطَانًا مُّبِينًا﴾ موعجیزە و بەڵگەی ئاشکرا (تا باوەڕ بێنن) ۝ ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ﴾ وە بەرزمان کردەوە بەسەر سەریانەوە (کێوی طور) ﴿بِمِيثَاقِهِمْ﴾ بەهۆی پەیمانەکانیانەوە ﴿وَقُلْنَا لَهُمُ﴾ وە ووتمان پێیان ﴿ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا﴾ بچنە ژوورەوە لەدەرگای (قودسەوە) بەملکەچی و سوژدە بردنەوە ﴿وَقُلْنَا لَهُمْ﴾ وە ووتمان پێیان ﴿لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ﴾ دەست درێژی مەکەن لە ڕۆژی شەممەدا (بەڕاو کردنی ماسی) ﴿وَأَخَذْنَا مِنْهُم﴾ و وەرمان گرت لێیان ﴿مِّيثَاقًا غَلِيظًا﴾ پەیمانێکی بەهێز و توند ۝

﴿فَبِمَا نَقْضِهِم﴾ جا بەهۆی هەڵوەشاندنەوەی ﴿مِّيثَاقَهُمْ﴾ پەیمانیان ﴿وَكُفْرِهِم بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ وە بەهۆی بڕوا
نەهێنانیان بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَقَتْلِهِمُ الْأَنبِيَاءَ﴾ وە کوشتنی پێغەمبەرانیان ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بەناڕەوا (وەك زەکەریاو
یەحیا) ﴿وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ﴾ وە بەهۆی ئەو وتەیەیان: ئێمە دڵمان داپۆشراوە ﴿بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا﴾ (نەخێر
وانیە) بەڵکو خودا مۆری ناوە بەسەر دڵەکانیاندا ﴿بِكُفْرِهِمْ﴾ بەهۆی باوەڕ نەهێنانیانەوە ﴿فَلَا يُؤْمِنُونَ﴾
کەواتە باوەڕ ناهێنن ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ مەگەر کەمێکیان نەبێت ﴿١٥٥﴾ ﴿وَبِكُفْرِهِمْ﴾ وە بەهۆی بڕوانەهێنانیانەوە
﴿وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ﴾ وە قسەکردنیان دەرهەقی مەریەم ﴿بُهْتَانًا عَظِيمًا﴾ کە بوختانێکی زۆر گەورە بوو ﴿١٥٦﴾
﴿وَقَوْلِهِمْ﴾ وە بەهۆی ئەوەی گوتیان ﴿إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ بێگومان ئێمە مەسیح عیسای
کوڕی مەریەممان کوشت ﴿رَسُولَ اللَّهِ﴾ کە پێغەمبەری خوایە ﴿وَمَا قَتَلُوهُ﴾ لەکاتێکدا نەشیان کوشتبوو
﴿وَمَا صَلَبُوهُ﴾ وە هەڵیشیان نەواسی بوو ﴿وَلَٰكِن شُبِّهَ لَهُمْ﴾ بەڵکو لێیان گۆڕدرا ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾
وە بێگومان ئەوانەی دووبەرەکیان تێ کەوت دەربارەی عیسا ﴿لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ﴾ لە گومانەدان لە کوشتنەکەیدا
﴿مَا لَهُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ﴾ هیچ زانیاریان دەربارەی نی یە ﴿إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ﴾ جگە لە شوێن کەوتنی گومان نەبێت
﴿وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا﴾ وە بەڕاستی و بێگومان نەیان کوشتبوو ﴿١٥٧﴾ ﴿بَل رَّفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ﴾ (وانی یە) بەڵکو خوا بەرزی
کردەوە بۆلای خۆی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زاڵی کاردروستە ﴿١٥٨﴾ ﴿وَإِن مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ وە
هیچ کەسێك نی یە لە ئەهلی و (خاوەن کتێب)ەکان ﴿إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ﴾ مەگەر بڕوای پێ دێنێت (بە عیسا)
﴿قَبْلَ مَوْتِهِ﴾ پێش مردنی ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لە ڕۆژی دواییشدا ﴿يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا﴾ (عیسا) دەبێت بەشایەت
بەسەریانەوە ﴿١٥٩﴾ ﴿فَبِظُلْمٍ مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا﴾ بەهۆی ستەم کردنەوە لەلایەن جولەکەکانەوە ﴿حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ﴾
حەراممان کرد لێیان ﴿طَيِّبَاتٍ﴾ چەند خۆراکێکی پاك و خاوێن ﴿أُحِلَّتْ لَهُمْ﴾ کە حەڵاڵ کرابوو بۆیان
﴿وَبِصَدِّهِمْ عَن سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا﴾ وە بەهۆی زۆر ڕێگری کردن و بەرهەڵستی کردنیان بە ڕێگەی خوا ﴿١٦٠﴾ ﴿وَأَخْذِهِمُ
الرِّبَا﴾ وە بەهۆی سوود وەرگرتنیانەوە ﴿وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ﴾ کە بێگومان لێیان قەدەغە کرابوو ﴿وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالَ النَّاسِ﴾
وە بەهۆی سامان و ماڵی خەڵکی خواردنیانەوە ﴿بِالْبَاطِلِ﴾ بەناڕەوا ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ﴾ وە ئامادەمان
کردووە بۆ بێ بڕواکانیان ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەکی زۆر بە ئازار ﴿١٦١﴾ ﴿لَّٰكِنِ الرَّاسِخُونَ﴾ بەڵام دامەزراوان و شارەزایان
﴿فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ﴾ لە زانیاریدا لەوان (لە جولەکەکان) ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ و باوەڕدارەکان ﴿يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾
بڕوایان هەیە بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆ سەر تۆ ﴿وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ﴾ وە بەوەش پێش تۆ نێردراوەتە خوارەوە
﴿وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ﴾ وە بەجێ هێنەرانی نوێژ ﴿وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ و زەکات دەران ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ و
باوەڕداران بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿أُولَٰئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ﴾ ئەوانە لە داهاتوویەکی نزیکدا پێیان
دەبەخشین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی زۆر گەورە ﴿١٦٢﴾

﴿إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ بەڕاستی ئێمە نیگامان بۆ کردوویی ﴿كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ﴾ وەك چۆن نیگامان کرد بۆ نووح ﴿وَالنَّبِيِّينَ مِن بَعْدِهِ﴾ وە بۆ پێغەمبەرەکانی پاش ئەو ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە نیگامان کرد بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب ﴿وَالْأَسْبَاطِ﴾ و نەوەکانی یەعقوب ﴿وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ﴾ وە بۆ عیسا و ئەیوب و یونس و هارون و سولەیمان ﴿وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا﴾ وە زەبووریشمان بەخشی بەداوود (163) ﴿وَرُسُلًا﴾ وە پەیغەمبەرانێك ﴿قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ﴾ بێگومان بەسەرهاتەکانیانمان گێڕاوەتەوە بۆت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو پێش ﴿وَرُسُلًا لَّمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ﴾ وە پەیغەمبەرانێك بەسەرهاتەکانیانمان نەگێڕاوەتەوە بۆت ﴿وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا﴾ وە خوا قسەی کرد لەگەڵ مووسا بەقسە کردن (164) ﴿رُّسُلًا مُّبَشِّرِينَ﴾ پەیغەمبەرانی (مان ناردووە) کەمژدەدەرن ﴿وَمُنذِرِينَ﴾ و ترسێنەرن ﴿لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بۆ خەڵکی نەبێت ﴿عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ﴾ بەڵگە بەسەر خواوە دوای (ناردنی) پەیغەمبەران ﴿بَعْدَ الرُّسُلِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە زاڵی کار دروستە (165) ﴿لَّٰكِنِ اللَّهُ﴾ بەڵام خوا شایەتی دەدات ﴿يَشْهَدُ بِمَا أَنزَلَ إِلَيْكَ﴾ بە(ڕاستێتی) ئەو قورئانەی ناردوویەتیە خوارەوە بۆت ﴿أَنزَلَهُ بِعِلْمِهِ﴾ بە زانینی خۆی ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ﴾ و فریشتەکانیش شایەتی ئەدەن ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ وە خوا بەسە شایەت بێت (166) ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و بەرهەڵستی ڕێگای خوایان کرد ﴿قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ بێگومان ئەوانە گومڕابوون بە گومڕابوونێکی دوور و بەڕادە بەدەر (167) ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان نەهێنا و ستەمیان کرد ﴿لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ﴾ خوا لێیان خۆش نابێت ﴿وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا﴾ ڕێنموونیشیان ناکات بۆ هیچ ڕێگایەك (168) ﴿إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ﴾ بێجگە لەڕێگەی دۆزەخ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ ئەمێنەوە تێیدا بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ﴾ وە ئەوەی باسکرا ﴿عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾ لای خوا ئاسانە (169) ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿قَدْ جَاءَكُمُ الرَّسُولُ﴾ بێگومان پەیغەمبەر هاتووە بۆتان ﴿بِالْحَقِّ مِن رَّبِّكُمْ﴾ بە ڕاستی و ڕەوا لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿فَآمِنُوا خَيْرًا لَّكُمْ﴾ کەواتە ئێوەش باوەڕ بهێنن چاکترە بۆتان ﴿وَإِن تَكْفُرُوا﴾ وە ئەگەر باوەڕ نەهێنن ﴿فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوا بێگومان هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هی خوایە ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە زانای دانای (کاردروستە) (170)

﴿[illegible]﴾ ئەی خاوەن پەڕاوە ئاسمانییەکان ﴿[illegible]﴾ زیادەڕەوی مەکەن لەئاینەکەتان دا ﴿[illegible]﴾ وە شتێك مەڵێن لە بارەی خواوە بێجگە لەڕاستی ﴿[illegible]﴾ بێگومان مەسیح عیسای کوڕی مەریەم ﴿[illegible]﴾ تەنها پەیغەمبەری خوێە ﴿[illegible]﴾ (دروستی کردووە بە) ووتەی خوی (کن) ﴿[illegible]﴾ بە (جبریل دا) ناردی بۆ مەریەم ﴿[illegible]﴾ و (عیسا) گیانێکە لەلایەن خواوە بەخشراوە ﴿[illegible]﴾ کەواتە بڕوا بهێنن بەخوا و پێغەمبەرانی ﴿[illegible]﴾ وە مەڵێن (خواکانمان) سیانن (الله و عیسی و مەریەم) ﴿[illegible]﴾ (لەو ووتەیە) کۆتایی بهێنن چاکترە بۆتان ﴿[illegible]﴾ بێگومان خوا پەرستراوێکی تەنهایە ﴿[illegible]﴾ پاك و بێ گەردی بۆ خوا لەوەی ڕۆڵەی هەبێت ﴿[illegible]﴾ هەر هی خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان و ﴿[illegible]﴾ هەرچی لەزەویدایە ﴿[illegible]﴾ وە خوا بەسە چاودێری (و هەموو شتێکی بدرێتە دەست) ۝ ﴿[illegible]﴾ هەرگیز مەسیح لاری نیە (ناڕازی نیە) ﴿[illegible]﴾ لەوەی بەندەی خوا بێت ﴿[illegible]﴾ هەروەها فریشتە نزیکەکانیش ﴿[illegible]﴾ وە هەر کەس بەبەندایەتی خوا ڕازی نەبێت ﴿[illegible]﴾ وە خۆی بەگەورە دابنێت ﴿[illegible]﴾ ئەوە لەداهاتوودا هەموویان کۆدەکاتەوە لای خوی ۝ ﴿[illegible]﴾ جا ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿[illegible]﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿[illegible]﴾ ئەوا پاداشتیان دەداتەوە ﴿[illegible]﴾ و بۆیان زیادیش دەکات لەبەهرەی خوی ﴿[illegible]﴾ بەڵام ئەوانەی لاری یان کرد (لەبەندایەتی ئەو) ﴿[illegible]﴾ وە خۆیان بەگەورە زانی ﴿[illegible]﴾ ئەوە خوا سزایان دەدات ﴿[illegible]﴾ بەسزایەکی بەئازار ﴿[illegible]﴾ وە جگە لەخوا دەستیان ناکەوێت ﴿[illegible]﴾ هیچ دۆست و پشت گیرێك (سەرخەرێك) ۝ ﴿[illegible]﴾ ئەی خەڵکینە بەڕاستی بۆتان هات ﴿[illegible]﴾ بەڵگەی ئاشکرا لەپەروەردگارتانەوە ﴿[illegible]﴾ وە ناردمانە خوارەوە بۆتان ﴿[illegible]﴾ ڕووناکییەکی ئاشکراکەر (کە قورئانە) ۝ ﴿[illegible]﴾ جا ئەوانەی باوەڕیان بەخوا هێناوە ﴿[illegible]﴾ و پشتیان بەو بەستووە و دەستیان گرت بە ئاینەکەیەوە ﴿[illegible]﴾ ئەوە بێگومان دەیانخاتە ناو بەزەیی خۆیەوە ﴿[illegible]﴾ و بەهرەو چاکە(ی خۆیەوە) ﴿[illegible]﴾ وە ڕێنمایان دەکات بۆلای خوی کە ڕێگای ڕاستە ۝

﴿[illegible]﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای فەتوات لێ دەکەن ولێت دەپرسن ﴿[illegible]﴾ بڵێ خوا فەتواتان بۆ دەدات ﴿[illegible]﴾ دەربارەی کەلالە (کەسێکە نە باوک و باپیری هەبێت نە کوڕ و کچی) ﴿[illegible]﴾ ئەگەر پیاوێك مرد ﴿[illegible]﴾ منداڵی نەبوو ﴿[illegible]﴾ تەنها خوشكێكی هەبوو ﴿[illegible]﴾ ئەوە نیوەی میراتی برا مردووەکەی دەکەوێت ﴿[illegible]﴾ وە (ئەگەر ئافرەتێ بمرێت و تەنها برایەکی هەبێت) ئەو (برایە) میراتی خوشکە مردووەکەی هەموو دەبات ﴿[illegible]﴾ ئەگەر خوشکە مردووەکەی منداڵی نەبێت ﴿[illegible]﴾ بەڵام گەر دوو خوشك بوون (دوای برا مردووەکەیان) ﴿[illegible]﴾ ئەو (دوو خوشکەکە) دوو سێ یەکی میراتی براکەیان دەبەن ﴿[illegible]﴾ وە ئەگەر میراتگرەکان چەند خوشك و برایەك بوون، پیاوان و ئافرەتان ﴿[illegible]﴾ ئەوە بۆ هەر نێرینەیەك ئەندازەی بەشی دوو مێیە هەیە ﴿[illegible]﴾ خوا بۆتان ڕوون دەکاتەوە ﴿[illegible]﴾ تا گومڕا نەبن ﴿[illegible]﴾ وە خوا بە هەموو شتێك زانایە ﴿[illegible]﴾

سووڕەتی ﴿المائدة﴾

﴿[illegible]﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿[illegible]﴾ ئەی بڕوادارن ﴿[illegible]﴾ بەڵێنەکانتان بەجێ بگەیەنن ﴿[illegible]﴾ حەڵاڵ کراوە بۆتان ﴿[illegible]﴾ (گۆشتی) ئاژەڵ و چوارپێی (مەڕ و بزن و گا و وشتر و ڕەشە وڵاخ) ﴿[illegible]﴾ بێجگە لەوەی کە دەخوێنرێتەوە بەسەرتان دا (حەرامی) ﴿[illegible]﴾ دروست نی یە ڕاو بکەن ﴿[illegible]﴾ لە کاتێکدا ئێوە لە ئیحرام دان ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی خوا هەرچی بوێت بڕیاری بۆ دەدات ﴿[illegible]﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ ڕێ مەگرن لە دروشمەکانی خوا (هەڵی مەوەشێنەوە) ﴿[illegible]﴾ وجەنگ مەکەن لە مانگە حەرامەکان دا ﴿[illegible]﴾ وە ڕێ مەگرن لەو قوربانیانەی بەدیاری دەهێنرێن بۆ مەککە ﴿[illegible]﴾ و (ڕێ مەگرن و ڕێیان مەدەن) لەو قوربانیانەی ملوانکەیان لە مل کراوە (دیاری کراون بۆ سەربڕین و قوربانی کردن) ﴿[illegible]﴾ وە مەشکێنن ڕێی ئەوانەی بیاری ماڵی خوا دەکەن ﴿[illegible]﴾ بە ئەمای بەهرەمەندی و ڕەزامەندی پەروەردگاریان ﴿[illegible]﴾ وە کاتێك ئیحرامتان شکاند ئەوە (دروستە) ڕاو بکەن ﴿[illegible]﴾ با خەشم و قینتان لە کۆمەڵێك واتان لێ نەکات ﴿[illegible]﴾ لەبەر ئەوەی بەرگرییان کردن لە مزگەوتی حەرام (کەعبە) ﴿[illegible]﴾ کە دەست درێژی بکەن ﴿[illegible]﴾ وە کۆمەکی یەکتری بکەن لەسەر چاکە و پارێزگاری و لەخواترسان ﴿[illegible]﴾ وە کۆمەکی یەکتر مەکەن ﴿[illegible]﴾ لەسەر تاوان و دەست درێژی ﴿[illegible]﴾ و لە خوا بترسن ﴿[illegible]﴾ بێگومان خوا تۆڵەی بەتینە ﴿[illegible]﴾

﴿[illegible]﴾ لەسەرتان یاساغ کراوە ﴿[illegible]﴾ (گۆشتی) مرداره‌وه بوو ﴿[illegible]﴾ وە خوێن وە گۆشتی بەراز ﴿[illegible]﴾ و ئەو ئاژەڵەی لەکاتی سەر بڕینیدا ناوی غەیری خوای لێ بڕابێت ﴿[illegible]﴾ و ئاژەڵی خنکاو (و خنکێنراو) ﴿[illegible]﴾ وە ئەوەی کەلی ی دراپێ تاگیانی دەرچوبێت ﴿[illegible]﴾ وە ئەوەی لەبەرزی کەوتبێتە خوارەوەو مردبێت ﴿[illegible]﴾ وە شۆخ لێدراو (کەبەو شۆخ لێ دانە مردبێ) ﴿[illegible]﴾ وە ئەوەی درندە لێ ی خواردبێ ﴿[illegible]﴾ بێجگە ئەوەی (پێش مردن) سەرتان بڕی بێت ﴿[illegible]﴾ هەروەها (یاساغ کراوە لەسەرتان) ئەو ئاژەڵەی لەسەر بەردەسەربڕابێت (مەبەست چەند بەردێک بوون لە دەوری کەعبە بەبیرو سەیر دەکران و لەلایاندا ئاژەڵیان سەر دەبڕی) ﴿[illegible]﴾ و داواکردنی بەش بەخت (و بیار گرتنەوە) بەتیرو پشك (کە هەموو جۆرە پەسەیب هاوشێوەکانی دەگرێتەوە) ﴿[illegible]﴾ (ئەنجام دانی) ئەمانە هەمووی لەفەرمان دەرچوون و ئەوانە ﴿[illegible]﴾ ئەوانەی بڕوایان نەهێناوە ئەمڕۆ نائومێد بوون ﴿[illegible]﴾ لەئاینەکەتان ﴿[illegible]﴾ کەواتە لێیان مەترسن ﴿[illegible]﴾ تەنها لە من بترسن ﴿[illegible]﴾ ئەمڕۆ ئاینەکەتانم تەواو (کامل) کردوە بۆتان ﴿[illegible]﴾ و چاکەو بەهرەی خۆم بەتەواوی ڕشتووە بەسەرتاندا ﴿[illegible]﴾ و ڕازی بووم کە ئیسلام ئاینتان بێت ﴿[illegible]﴾ جا هەر کەسێ ناچار بوو ﴿[illegible]﴾ لەبرسێتیدا ﴿[illegible]﴾ بێ ئەوەی بەتەمای گوناه کردنی هەبێت (لەو گۆشتانە بخوات گوناهی ناگات) ﴿[illegible]﴾ لەوە بەڕاستی خوا لێخۆش بووی بەڕەحمە ﴿٣﴾ ﴿[illegible]﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿[illegible]﴾ چی حەڵاڵ کراوە بۆیان؟ ﴿[illegible]﴾ بڵێ حەڵاڵ کراوە بۆتان هەموو خۆراکە پاکەکان ﴿[illegible]﴾ وە (نێچیری) ئەو باڵندەو ئاژەڵ و سەگە ڕاوکەرانەی کەفێری ڕاوتان کردوون ﴿[illegible]﴾ فێری ڕاویان ئەکەن لەوەی خوا فێری کردوون ﴿[illegible]﴾ دەیخۆن لەوانەی بۆتان دەگرن ﴿[illegible]﴾ و ناوی خوای لەسەر بێنن (کاتی ئاژەڵ یەکەی بۆ بەرئەدەن وکاتی دەیخۆن) ﴿[illegible]﴾ و لەخوا بترسن ﴿[illegible]﴾ بێگومان خوا لێپرسینەوەی خێرایە ﴿٤﴾ ﴿[illegible]﴾ ئەمڕۆ حەڵاڵ کراوە بۆتان خۆراکە پاکوخاوێنەکان ﴿[illegible]﴾ وە خۆراکی ئەوانەی نامەیان پێ دراوە (ئەهلی کتاب) ﴿[illegible]﴾ حەڵاڵە بۆتان ﴿[illegible]﴾ وە خۆراکی ئێوەش حەڵاڵە بۆ ئەوان ﴿[illegible]﴾ وە ئافرەتانی (ئازادی) داوێن پاك لەئیمانداران (حەڵاڵە بۆتان) ﴿[illegible]﴾ هەروەها ئافرەتانی (ئازادی) داوێن پاك لەخاوەندارانی (گاور وجولەکە) ﴿[illegible]﴾ پێش ئێوە ﴿[illegible]﴾ ئەگەر ئێوە مارەیی یەکانیان بدەنێ (حەڵاڵن بۆتان) ﴿[illegible]﴾ ئێوە ئەبێ داوێن پاك بن ﴿[illegible]﴾ داوێن پیس نەبن (بەئاشکرا ﴿[illegible]﴾ و دۆستی ژێر بەژێرتان نەبێ (بۆ داوێن پیسی) ﴿[illegible]﴾ وە ئەوەی بێ باوەڕ بێ بەئیمان و شەریعەت ﴿[illegible]﴾ ئەوە بێگومان کردەوەکانی هەڵوەشێتەوە ﴿[illegible]﴾ وە لەڕۆژی دوایی دا یەکێکە لە خەسارۆمەندان ﴿٥﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕدارن ﴿إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ﴾ ئەگەر هەستان بۆ نوێژ کردن ﴿فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ﴾ ئەوە دەم و چاوتان بشۆن ﴿وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ﴾ هەروەها دەستەکانتان لەگەڵ ئانیشکەکانتان ﴿وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ﴾ وە دەستی تەڕ بهێنن بەسەرتان دا ﴿وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ﴾ وە پێکانتان (بشۆن) لەگەڵ هەردوو قولەپێتان ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا﴾ وە ئەگەر لەش گران بوون ئەوەخۆتان خاوێن بکەنەوە (خۆتان بشۆن) ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى﴾ وە ئەگەر نەخۆش بوون ﴿أَوْ عَلَى سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوون ﴿أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ﴾ یان کەسێکتان هاتەوە لەشوێنی پێویستی سەرئاو کردن ﴿أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ﴾ یان جووت بوون (یاپێستان بەریەك کەوت) لەگەڵ خێزانەکانتاندا ﴿فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً﴾ و ئاوتان دەست نەکەوت ﴿فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا﴾ ئەوە تەیەموم بکەن بەخۆڵێکی پاك ﴿فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ﴾ جادەست بهێنن بەدەم و چاو و دەستەکانتان دا بەو تۆز و خۆڵە پاکە ﴿مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ﴾ خوا نایەوێت هیچ جۆرە تەنگی و ناڕەحەتیەك لەسەرتان دابنێت ﴿وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ﴾ بەڵکو ئەیەوێ پاکتان بکاتەوە ﴿وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ﴾ و چاکە و بەهرەی خۆی تەواو بکات بەسەرتانەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو سوپاسی بکەن ﴿٦﴾

﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ یادی چاکە و بەزەیی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ بِهِ﴾ وە ئەو پەیمانەی کە دایمەزراندن پێی ﴿إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ کاتێك کە وتتان بیستمان و گوێڕایەڵ بووین ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا چاك ئاگادارە بەوەی لەسینگەکاندایە ﴿٧﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ﴾ زۆر بەرێکوپێکی هەستن بەئەنجام دانی فەرمانەکانی خوا ﴿شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ﴾ شایەتی دەرن بەدادو ڕاستی ﴿وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ﴾ بێزاری و کینەتان لەدەستەو کۆمەڵێك هانتان نەدا ﴿عَلَى أَلَّا تَعْدِلُوا﴾ لەسەر ئەوەی ڕاست نەڕۆن و دادگەر نەبن ﴿اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى﴾ دادگەربن ئەوە نزیکترە لەپارێزکاری و خواپەرستییەوە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بێگومان خوا ئاگایە بەکردەوەکانتان ﴿٨﴾

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ خوا بەڵێنی داوە بەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوەی چاکەکانیان کردووە ﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ﴾ بۆیان هەیە لێخۆش بوون ﴿وَأَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ و پاداشتێکی گەورە ﴿٩﴾

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بڕوایان نەهێنا ﴿وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوڕێی ئاگری دۆزەخن ۝ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ یادی چاکە و بەهرەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ هَمَّ قَوْمٌ﴾ کاتێک کۆمەڵێک بڕیاریان کرد ﴿أَن يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ﴾ کەدەست درێژ بکەن بۆتان ﴿فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ﴾ خوایش بەرگری دەست درێژی ئەوانی لێکردن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە با بڕواداران هەرپشت بەخوا ببەستن ۝

﴿وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سوێند بەخوا، بەڕاستی خوا پەیمانی بەهێزی وەرگرت لەنەوەی ئیسرائیل ﴿وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ﴾ و هەڵمان بژارد لەوان ﴿اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا﴾ دوازدە چاودێر ﴿وَقَالَ اللَّهُ﴾ وە خوا فەرمووی ﴿إِنِّي مَعَكُمْ﴾ بێگومان من لەگەڵتانم ﴿لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر بەرپای بکەن نوێژ بەجێ بهێنن ﴿وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ﴾ و زەکات بدەن ﴿وَآمَنتُم بِرُسُلِي﴾ و باوەڕ بهێنن بە نێرراوەکانم ﴿وَعَزَّرْتُمُوهُمْ﴾ وە یارمەتیان بدەن وڕێزیان بگرن ﴿وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ﴾ وە قەرز بدەن بە (بەندەکانی) خوا وخێریان پێ بکەن ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ بەقەرزدان و خێرێکی جوان وچاک ﴿لَّأُكَفِّرَنَّ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ ئەوە بێگومان گوناه و خراپەکانتان لەسەر دەسڕمەوە ﴿وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە دەتانخەمە بەهەشتانێک ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿فَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ مِنكُمْ﴾ ئەمجا لەپاش ئەو مەرج و پەیمانە هەرکەس لەئێوە بێ بڕوا بێت ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێگای ڕاستی وون کردوە ۝

﴿فَبِمَا نَقْضِهِم مِّيثَاقَهُمْ﴾ ئەمجا بەهۆی (پاش ئەو بووەوە) هەڵوەشاندنەوەیان بۆ پەیمانەکەیان ﴿لَعَنَّاهُمْ﴾ بەدوورمان لێ کردن ﴿وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً﴾ وەدڵەکانیانمان گێڕا بەدڵێکی ڕەق و وشک ﴿يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ﴾ ووتە و فەرمودەی خوا لادەدەن ﴿عَن مَّوَاضِعِهِ﴾ لە شوێنەکانی خۆی ﴿وَنَسُوا حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ وە لەبیریان کرد بەشێکی زۆرلەوەی کەئامۆژگاری کرابوون پێی ﴿وَلَا تَزَالُ﴾ بێ کۆتایی ودواهاتن (بەردەوام) ﴿تَطَّلِعُ عَلَىٰ خَائِنَةٍ مِّنْهُمْ﴾ ئاگادار ئەبی لەسەر ناپاکی وکردەوەی ناپاکیانەوە (ویەردەوام حەریکی مڕ وفێل وناپاکین) ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ﴾ مەگەر کەمێک لەوان نەبێت (کە ئەمە پیشەیان نییە) ﴿فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ﴾ جا بیبورە لێیان و چاو پۆشی بکە ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا چاکەکارانی خۆش دەوێت ۝

﴿[illegible]﴾ وە لەوانەی کەدمیان ووت ﴿[illegible]﴾ ئێمە گاوورین ﴿[illegible]﴾ پەیمان و پەیمانی بەهێزمان لێ وەرگرتن ﴿[illegible]﴾ بەڵام بەشێکی گەورە لەوەی کەئامۆژگاری کران پێی (لەسەر زمانی عیسی) لەبیریان چوو ﴿[illegible]﴾ بەهۆی ئەوەوە دوژمنایەتی و کینەبەریمان خستە نێوانیان ﴿[illegible]﴾ تارۆژی دوایی ﴿[illegible]﴾ وە لەمەودوا خوا هەواڵیان پێئەدات ﴿[illegible]﴾ بەوەی کەدەیانکرد (لەجیهاندا) ۞ ﴿[illegible]﴾ ئەی نامەدارەکان (ئەهلی کتاب) ﴿[illegible]﴾ بێگومان نێراوەمان هاتووە بۆتان ﴿[illegible]﴾ ڕوونی دەکاتەوە بۆتان ﴿[illegible]﴾ زۆری لەوەی کەئێوە دەتان شاردەوە ﴿[illegible]﴾ لەکتێب (ی تەورات و ئینجیل) دا ﴿[illegible]﴾ وەچاو پۆشی دەکات لەزۆرێک لەوانە ﴿[illegible]﴾ بێگومان بۆتان هاتووە لەلایەن خواوە ﴿[illegible]﴾ ڕووناکی یەکی گەورەو نامەیەکی ڕوون کەرەوە ۞ ﴿[illegible]﴾ خوا ڕێنموونی کەسێکی پێ دەکات شوێن ڕەزامەندی ئەو بکەوێت ﴿[illegible]﴾ بۆ ڕێگەکانی ئارامی و ئاشتی ﴿[illegible]﴾ وەدەریان دەهێنێت ﴿[illegible]﴾ لەتاریکی یەکانی (بێ باوەڕیەوە) بۆ ناو ڕووناکی (ئیمان و ئیسلام) ﴿[illegible]﴾ بە فەرمانی خۆی ﴿[illegible]﴾ وەڕێنموونیان دەکات ﴿[illegible]﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ۞ ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەووتیان ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی خوا هەر مەسیحی (عیسی) کوڕی مەریەمە ﴿[illegible]﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿[illegible]﴾ ئەوە کێ دەتوانێت ڕێی هیچ شتێک بگرێت لەخوا ﴿[illegible]﴾ ئەگەر بیەوێت مەسیحی کوڕی مەریەم لەناو ببات ﴿[illegible]﴾ هەروەها دایکی و هەرچی کەسیش لەزەوی دا هەیە ﴿[illegible]﴾ وەهەر بۆ خوایە خاوەن داریتی ئاسمانەکان و زەوی وموڵکی ئەوەی ﴿[illegible]﴾ وە هەرچی وا لە نێوانیاندا ﴿[illegible]﴾ دروست ئەکاو دایئەهێنێت هەرچی بیەوێت ﴿[illegible]﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا دەتوانایە ۞

﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَىٰ﴾ جوولەکە و گاوورەکان دەیان ووت ﴿نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ﴾ ئێمە کوڕی
و خۆشەویستانی خواین ﴿قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُم بِذُنُوبِكُم﴾ بڵێ دەی بۆچی سزاتان دەدات بەهۆی گوناهە
کانتانەوە ﴿بَلْ أَنتُم بَشَرٌ﴾ (مەخێر ڕاست نی یە) بەڵکو ئێوە مرۆڤێکن ﴿مِّمَّنْ خَلَقَ﴾ لەو مرۆڤانەی
کەخوا دروستی کردوون ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ خۆش ئەبێت لەهەر کەس بیەوێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ و
سزای هەر کەسێش ئەدات کەبیەوێت ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ و هەر بۆ خوایە موڵکی
ئاسمانەکان و زەوی وهەرچی واڵە نێوانیاندا ﴿وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای ئەویشە گەڕانەوە ۝
﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی نامە دارەکان ﴿قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا﴾ بێگومان نێرراوەکەمان هات بۆ لاتان
﴿يُبَيِّنُ لَكُمْ﴾ (بەرنامەی خوا) ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿عَلَىٰ فَتْرَةٍ مِّنَ الرُّسُلِ﴾ پاش ماوەیەک لەبڕانی
پێغەمبەران ﴿أَن تَقُولُوا﴾ لەبەر ئەوەی نەڵێن ﴿مَا جَاءَنَا مِن بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ﴾ نەهات بۆ لامان هیچ مژدەدەرو
ترسێنەرێک ﴿فَقَدْ جَاءَكُم بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ﴾ ئەوەتا بێگومان مژدە دەرو ترسێنەرتان بۆ هاتووە ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وەخوا بەتواناو دەسەڵات دارە بەسەر هەموو شتێکدا ۝ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ باسی
ئەو کاتە بکە کەمووسا فەرمووی بەگەلەکەی ﴿يَا قَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ ئەی گەلەکەم
بیری چاکەو بەهرەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنبِيَاءَ﴾ کاتێک کەپێغەمبەرانی تێدا
هەڵبژاردوون ﴿وَجَعَلَكُم مُّلُوكًا﴾ وە چەندێکی کردوون بەپادشا ومەلیک ﴿وَآتَاكُم مَّا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا﴾
وە شتێکی پێ بەخشیوون کە نەی بەخشیوە بەهیچ کەس ﴿مِّنَ الْعَالَمِينَ﴾ لەجیهانیان ۝
﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ﴾ بچنە ناو ئەو خاکە پیرۆزەی (پاکراوەتەوە
لەبت پەرستی کە مەبەست پێی بیت المقدسە) ﴿الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ کەخوا بڕیاری داوە بۆتان
﴿وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِكُمْ﴾ وە پاشەوپاش وەرنەگەڕێنەوە لەئایینەکەتان ﴿فَتَنقَلِبُوا خَاسِرِينَ﴾ (ئەگەر
بگەڕێنەوە) ئەوە بەزیانباری و ناومێدی ئەگەڕێنەوە ۝ ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ئەی مووسا ﴿يَا مُوسَىٰ
إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ﴾ بەڕاستی گەلێکی زۆر دارو ستەمکار لەو شارە دایە ﴿وَإِنَّا لَن نَّدْخُلَهَا﴾ وە ئێمە
هەرگیز ناچینە ناوی ﴿حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا﴾ تا ئەوان لێ ی دەرنەچن ﴿فَإِن يَخْرُجُوا مِنْهَا﴾ ئەمجا ئەگەر
ئەوان لێی دەرچوون ﴿فَإِنَّا دَاخِلُونَ﴾ ئەو کاتە بێگومان ئێمە تێی ئەچین ۝ ﴿قَالَ رَجُلَانِ﴾ دوو پیاو
ووتیان ﴿مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ﴾ لەوانەی لەخوا دەترسان ﴿أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا﴾ وەخوا چاکەی ئیمانی ڕشت
بوو بەسەریاندا ﴿ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ﴾ بچن بەسەریاندا لەقاپی شارەوە بچنە ژوورەوە ﴿فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ
فَإِنَّكُمْ غَالِبُونَ﴾ جا ئەگەر چوونە ناوییەوە ئەوە بەڕاستی ئێوە زاڵ دەبن بەسەریاندا ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا﴾
وەپشت هەر بەخوا ببەستن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ۝

﴿[illegible]﴾ ووتیان ئەی مووسا ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی ئێمە هەرگیز ناچینە ناو ئەوشارە ﴿[illegible]﴾ تائەوان تێدابن ﴿[illegible]﴾ کەواتە بڕۆ خۆت و پەروەردگارت لەدژیان جەنگ بکەن ﴿[illegible]﴾ بێگومان ئێمە لێرە دانیشتووین ۝ ﴿[illegible]﴾ (مووسا) ووتی ﴿[illegible]﴾ ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من حاوەی هیچ کەسێك نیم ﴿[illegible]﴾ بێجگە لەخۆم و براکەم نەبێت ﴿[illegible]﴾ کەواتە جیایی بخەرە نێوان ئێمەو ئەوگەلەی ﴿[illegible]﴾ کە لەسنووری خوا دەرچوون ۝ ﴿[illegible]﴾ (خوا) فەرمووی بەڕاستی ئەو (خاکە پیرۆزەی بیت المقدس) قەدەغە کراوە لەسەریان ﴿[illegible]﴾ ماوەی چل ساڵ ﴿[illegible]﴾ بەسەر گەردانی دەخولێنەوە بەسەر زەویدا ﴿[illegible]﴾ بۆیە خەم مەخۆ لەسەر ئەو گەلەی کەلە سنووری خوا دەرچوون ۝ ﴿[illegible]﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا ﴿[illegible]﴾ هەواڵی دوو کوڕەکەی ئادەم کە حەق و ڕاستە ﴿[illegible]﴾ کاتێك هەردووکیان دوو جۆرە قوربانی یان کرد ﴿[illegible]﴾ ئەمجا لەیەکێکیان وەرگیرا ﴿[illegible]﴾ وەلەوی تریان وەرنەگیرا ﴿[illegible]﴾ (ئەوەیان لێی گیرا نەکرا) ووتی بێگومان دەبێ هەر بتکوژم ﴿[illegible]﴾ ئەویش ووتی خوا (قوربانی) تەنها لەپارێزکاران و لەخواترسان گیرا دەکات ۝ ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا ئەگەر تۆ دەستم بۆ درێژکەی ﴿[illegible]﴾ بۆ ئەوەی بمکوژی ﴿[illegible]﴾ من دەست درێژ ناکەم بۆ تۆ بۆ ئەوەی بتکوژم ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی من لەخوا ئەترسم ﴿[illegible]﴾ کە پەروەردگاری هەموو جیهانیانە ۝ ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی من دەمەوێت ﴿[illegible]﴾ کە تۆ بگەڕێیتەوە (بۆلای خوا) بەگوناهی من و خۆیشتەوە ﴿[illegible]﴾ ئەوسا تۆ لەهاوەڵانی دۆزەخ دەبیت ﴿[illegible]﴾ هەر ئەوەش پاداشتی ستەمکارانە ۝ ﴿[illegible]﴾ ئەمجا دەروونی (ئەو نەڕاوبارە) هانی دا ﴿[illegible]﴾ بۆ کوشتنی براکەی ﴿[illegible]﴾ وە کوشتی ﴿[illegible]﴾ بەهۆی بەوە چووە ڕیزی زیان باران و خەسارومەندان ۝ ﴿[illegible]﴾ پاشان خوا قەلە ڕەشێکی نارد ﴿[illegible]﴾ لەزەویدا چاڵی هەڵئەکەند (بۆ قەلە ڕەشێکی مردارەوەبوو) ﴿[illegible]﴾ بۆ ئەوەی پیشانی بدات کەچۆن لەشی براکەی بشارێتەوە ﴿[illegible]﴾ ووتی ئای داخی سەختم وەیاچوون بۆ من ﴿[illegible]﴾ بۆ من دەستە پاچە بووم لەوەی وەك ئەم قەلەڕەشەم؟ ﴿[illegible]﴾ تا ئەرم و عەورەتی براکەم بشارمەوە ﴿[illegible]﴾ ئەوسا چووە ڕیزی پەشیمان بوانەوە ۝

﴿[illegible]﴾ هەر لەبەر ئەوە(ی کە لەو داستانەدا باسکرا) ﴿[illegible]﴾ پێویستمان کرد لەسەر نەوەی ئیسرائیل ﴿[illegible]﴾ کەسێکومان بڕیار ئەمەیە ﴿[illegible]﴾ ئەوەی بەبێ کەسێک بکوژێت ﴿[illegible]﴾ لەتۆڵەی کەسێکی کوژراودا نەبێت ﴿[illegible]﴾ یان تۆڵەی خراپە کاری و ئاژاوە نانەوە لەسەر زەوی دا ﴿[illegible]﴾ ئەوە وەك ئەوەوایە هەموو خەڵکی کوشتبێت ﴿[illegible]﴾ ئەوەش بێ تاوانێك ڕزگار کات لە کوژران ﴿[illegible]﴾ ئەوە وەك ئەوەوایە هەموو ئادەمی ڕزگار کردبێت و زیندووی کردبێتەوە ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا بێگومان، پێغەمبەرەکانمان هاتن بۆلایان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿[illegible]﴾ کەچی لەپاش ئەوە زۆرێك لەوانە ﴿[illegible]﴾ زیادە ڕەوییان کرد لەزەویدا ۝ ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی تۆڵەی ئەوانەی ﴿[illegible]﴾ کە جەنگ و دوژمنایەتی ئەکەن لەگەڵ خوا و پێغەمبەرەکەی دا ﴿[illegible]﴾ وە هەوڵ ئەدەن لەزەویدا خراپە بلاوبکەنەوە ﴿[illegible]﴾ (ئەوە تۆڵەیان) ئەوەیە بکوژرێن ﴿[illegible]﴾ یا هەڵبواسرێن بەدار ﴿[illegible]﴾ یان دەست وقاچیان ببڕدرێت ﴿[illegible]﴾ بەپێچەوانەوە (ڕاست وچەپ) ﴿[illegible]﴾ یان دوور بخرێنەوە لەووڵات ﴿[illegible]﴾ ئەمە ڕەسوایی و شکانیانە لە جیهاندا ﴿[illegible]﴾ لە دوا ڕۆژیشدا بۆیان هەیە ﴿[illegible]﴾ سزایەکی گەورە ۝ ﴿[illegible]﴾ بێجگە لەوانەی تەوبەیان کردووە ﴿[illegible]﴾ لەپێش ئەوەی دەسەڵاتتان بێت بەسەریاندا ﴿[illegible]﴾ تا بزانن ﴿[illegible]﴾ کەبەڕاستی خوا لێ بوردەی میهرەبانە ۝ ﴿[illegible]﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ لەخوا بترسن ﴿[illegible]﴾ بگەڕێن بەدوای هەموو هۆکارێکدا کەنزیکتان بخاتەوە لەخوا ﴿[illegible]﴾ وەتێ بکۆشن وخەبات بکەن لەڕێگەی خوادا ﴿[illegible]﴾ بەئومێدی ڕزگاربوونتان ۝ ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە لەجیهاندا بێ بڕوا بوون ﴿[illegible]﴾ ئەگەر ببێ خاوەنی ﴿[illegible]﴾ هەرچی لەزەویدایە هەمووی ﴿[illegible]﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵدابێت ﴿[illegible]﴾ بۆ ئەوەی خۆیانی پێ بکڕنەوە و ڕزگار کەن لەسزای ڕۆژی دوایی وپێبەخشن بۆ ڕزگاربوونیان ﴿[illegible]﴾ لێیان وەرناگیرێت ﴿[illegible]﴾ وە بۆیان هەیە سزایەکی بە ئازار ۝

﴿يُرِيدُونَ أَن يَخْرُجُوا مِنَ النَّارِ﴾ دەیانەوێت لەئاگری دۆزەخ بێنەدەرەوە ﴿وَمَا هُم بِخَارِجِينَ مِنْهَا﴾
بەڵام هەرگیز دەرچوونیان لە (ئاگری دۆزەخ)ی نییە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ و سزای بەردەوامیان
بۆ هەیە ﴿٣٧﴾ ﴿وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ﴾ پیاو و ئافرەتی دز ﴿فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا﴾ دەستیان بڕن ﴿جَزَاءً بِمَا
كَسَبَا﴾ لەتۆڵەی ئەو دزیەی کردویانە ﴿نَكَالًا مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەمە تۆڵە و تەمێ کردنێکە لەلایەن
خواوە ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا باڵادەستی کاردروستە ﴿٣٨﴾ ﴿فَمَن تَابَ مِن بَعْدِ ظُلْمِهِ﴾ جا هەر
کەس تۆبەی کرد لەپاش ستەمەکەی (دزیەکەی) ﴿وَأَصْلَحَ﴾ وە کردەوەی چاکی کردوەتی بوو
﴿فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ﴾ ئەوە بێگومان خوا تۆبەکەی لێ وەردەگرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی
خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٣٩﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ﴾ ئایا نەت زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ﴾ کەهەر بۆ خۆیە
خاوەنی ئاسمانەکان و ﴿وَالْأَرْضِ﴾ زەوی ﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ سزای هەر کەسێك دەدات کەبیەوێت
﴿وَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ وە ئەبووریت لەهەر کەس خۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾
وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانا و دەسەڵاتدارە ﴿٤٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ
﴿لَا يَحْزُنكَ﴾ خەم بارت نەکات ﴿الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ﴾ ئەوانەی کە پێشبڕکێ دەکەن لەبێ
بڕوایی دا ﴿مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ لەوانەی بەدەم ئەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ﴾
کەچی دڵەکانیان بڕوای نەهێناوە ﴿وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا﴾ هەروەها لەوانەش کە جولەکەن ﴿سَمَّاعُونَ
لِلْكَذِبِ﴾ زۆر گوێ قوڵاخن بۆ درۆ ﴿سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ﴾ زۆر گوێ لە مشتی دەستەیەکی
ترن ﴿لَمْ يَأْتُوكَ﴾ کەنەهاتوون بۆلای تۆ ﴿يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ﴾ وشەکانی (تەورات) دەگۆڕن ﴿مِن بَعْدِ
مَوَاضِعِهِ﴾ لە پاش ئەوەی خوا لەشوێنی خۆی دایناون ﴿يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَٰذَا﴾ ئەڵێن ئەگەر
ئەمە(ی ئێمە)تان پێ گوترا (لەلایەن موحەممەد ﷺ) ﴿فَخُذُوهُ﴾ ئەوە وەری گرن ﴿وَإِن لَّمْ
تُؤْتَوْهُ﴾ ئەگەر لەئەمە(ی ئێمە)تان پێ نەگوترا ﴿فَاحْذَرُوا﴾ ئەوا خۆتان بپارێزن ﴿وَمَن يُرِدِ اللَّهُ
فِتْنَتَهُ﴾ وەهەر کەسێك خوا بیەوێ کافرو گومڕای بکات ﴿فَلَن تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ ئەوە تۆ
لەبەرامبەر خوادا هیچت پێ ناکرێت بۆی ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَن يُطَهِّرَ
قُلُوبَهُمْ﴾ خوا نەیویستووە دڵەکانیان پاك بکاتەوە ﴿لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ﴾ لەدونیادا سەرشۆڕدەبن
﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواشدا بۆیان هەیە ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی زۆر گەورە ﴿٤١﴾

﴿[illegible]﴾ ئەو (جولەکانە) زۆر گوێ قوڵاخی درۆن (هەمیشە گوێ هەڵدەخەن بۆ درۆ) ﴿[illegible]﴾ ماڵی حەرام زۆر دەخۆن ﴿[illegible]﴾ جا ئەگەر ئەوانە هاتن بۆلات ﴿[illegible]﴾ ئەوە (بەویستی خۆت) بڕیار بدە لە نێوانیاندا ﴿[illegible]﴾ یان وازیان لێ بهێنە ﴿[illegible]﴾ خۆ ئەگەر وازیان لێ بهێنی ﴿[illegible]﴾ ئەوە هیچ زیانێکت پێ ناگەیەنن ﴿[illegible]﴾ وە ئەگەر بڕیارت دا لە نێوانیاندا ئەوا بە دادوەری بڕیار بدە ﴿[illegible]﴾ چونکە بەڕاستی خوا دادگەرانی خۆش دەوێت ۝ ﴿[illegible]﴾ وە ئەوانە چۆن تۆ دەکەن بە دادوەر ﴿[illegible]﴾ لە کاتێکدا تەوراتیان لایە ﴿[illegible]﴾ کە حوکم و بڕیاری خوای تیایە ﴿[illegible]﴾ لەمەودوا لەپاش ئەوە (ی کە کردیانن بە دادوەر) ڕوو وەردەگێڕن ﴿[illegible]﴾ بێگومان ئەوانە بڕوادار نین ۝ ﴿[illegible]﴾ بێگومان ئێمە تەوراتمان ناردە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ کە ڕێنموونی و ڕووناکی تێدا بوو ﴿[illegible]﴾ ئەو پێغەمبەرانە حوکمیان پێ دەکرد ﴿[illegible]﴾ کە موسڵمان و ملکەچ بوون ﴿[illegible]﴾ بۆ ئەوانەی کە جولەکە بوون ﴿[illegible]﴾ هەروەها زانا خواناسەکان و زانا شەرعزانەکان (حوکمیان پێ دەکرد) ﴿[illegible]﴾ بەهۆی ئەوەی فەرمانی پارێزگاری کتێبی خوا (تەورات)یان پێ کرا بوو (لەلایەن پێغەمبەرەکانیانەوە) ﴿[illegible]﴾ وە شایەتیش بوون بەسەری ﴿[illegible]﴾ کەواتە ئەی (زانایانی جولەکە) لە خەڵکی مەترسن ﴿[illegible]﴾ بەڵکو تەنها لە من بترسن ﴿[illegible]﴾ بەڵگەو فەرمانەکانی من مەگۆڕنەوە (مەفرۆشن) ﴿[illegible]﴾ بە نرخێکی کەم ﴿[illegible]﴾ وە هەر کەس حوکم نەکات بەو بڕیارەی کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ ئا ئەوانە بێ باوەڕن و موسڵمان نین ۝ ﴿[illegible]﴾ لە تەوراتدا نووسیمان (پێویستمان کرد) لەسەریان ﴿[illegible]﴾ کە بێگومان هەر کەسێک بە دەستی ئەنقەست کەسێک بکوژێت ئەکوژرێتەوە لە بەرامبەریدا ﴿[illegible]﴾ وە چاو لەبری چاو ﴿[illegible]﴾ وە لووت لەبری لووت ﴿[illegible]﴾ وە گوێچکە لەبری گوێچکە ﴿[illegible]﴾ وە ددان لەبری ددان ﴿[illegible]﴾ وە برینەکانیش تۆڵەیان ڕەسدار کردنی دەست درێژی کەرانە ﴿[illegible]﴾ جا هەر کەس لە تۆڵە سەندن خۆش بێت ئەوە ئەبێتە هۆی سڕینەوەی گوناهی ﴿[illegible]﴾ وە هەر کەسێک حوکم نەکات ﴿[illegible]﴾ بەوەی کە خودا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ ئەوا هەر ئەو کەسانە ستەمکاری تەواون ۝

﴿[illegible]﴾ ئەمجا لەدوای پێغەمبەرانی (جوولەکەدا) ڕەوانەمان کرد ﴿[illegible]﴾ عیسای کوڕی مەریەم ﴿[illegible]﴾ باوەڕی هەیە بەتەورات کەلەپێش خۆیەوە هاتووە و (ڕاستی دەردەخات وباوەڕی پێیەتی) ﴿[illegible]﴾ وەئینجیلمان پێ بەخشی کەڕێنموویی و ڕووناکی تێدایە ﴿[illegible]﴾ وەئەو تەوراتە بەڕاست دەزانێت کەلە پێش ئەوەوە هاتووە ﴿[illegible]﴾ وە ڕێنموویی و ئامۆژگاری یە بۆ پارێزکاران وبەخواترسان ۝ ﴿[illegible]﴾ دەبا پەیڕەوانی ئینجیل حوکم بکەن ﴿[illegible]﴾ بەوەی کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە تیایدا ﴿[illegible]﴾ وە هەرکەس حوکم نەکات بەوەی کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ ئا ئەوانە بەتەواوی یاخین و لەفەرمانی خوا دەرچوون ۝ ﴿[illegible]﴾ وە ئەم قورئانەمان ناردە خوارەوە بۆتۆ بەحەق و ڕاستی ﴿[illegible]﴾ و کتێبەکانی پێش خۆی بەڕاست دەزانێ و پشتیوانیان لێ دەکات (پێش دەست تێخستن و گۆڕینیان لەلایەن جولەکە و گاورەکانەوە) ﴿[illegible]﴾ و چاودێریانە ﴿[illegible]﴾ کەواتە حوکم و بڕیار بدە لەناو ئامادەکانت بەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ وەشوێن هەوا و هەوەسی ئەوان مەکەوە ﴿[illegible]﴾ لابدەی لەو حوکم و بڕیارە هەق و ڕاستەی کەبۆت هاتووە ﴿[illegible]﴾ دامان ناوە بۆ هەر ئوممەتێک لەئێوە ﴿[illegible]﴾ شەریعەت و ڕێگەیەکی ڕوون ﴿[illegible]﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئێوەی ئەکرد بەیەك ئوممەت و کۆمەڵ ﴿[illegible]﴾ بەڵام (بەیکردوون) بۆئەوەی تاقیتان بکاتەوە ﴿[illegible]﴾ لەو شەریعەت و یاسایانەی کەپێی بەخشیوون ﴿[illegible]﴾ کەواتە پێش بڕکێ بکەن بۆ ئەو شتانەی کەچاکن ﴿[illegible]﴾ گەڕانەوەتان هەر بۆلای خوایە بەگشتی ﴿[illegible]﴾ ئەمجا هەواڵتان پێئەدا ﴿[illegible]﴾ بەوەی کەلەجیهاندا جیاوازیوون تیایدا ۝ ﴿[illegible]﴾ وە(فەرمانمان پێ کردیت) کەحوکم بکە بەنێوانیاندا ﴿[illegible]﴾ بەوەی کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ و شوێن حەز و ئارەزووی ئەوان مەکەویت ﴿[illegible]﴾ وە وریابە لێیان لەوەی بت ترازێنن ﴿[illegible]﴾ لە هەندێک لەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆت ﴿[illegible]﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوانە ڕوویان وەرگێڕا و سەرپێچییان کرد ﴿[illegible]﴾ ئەوە بزانە و دڵنیابە خوا ئەیەوێت ﴿[illegible]﴾ بەهۆی هەندێک لە تاوانەکانیانەوە سزایان بدات و تووشی زیانیان بکات ﴿[illegible]﴾ بێگومان زۆر لە ئادەمی یەکان سەرکەش و لەسنووری خوا دەرچوون ۝ ﴿[illegible]﴾ ئایە ئەوان داوای حوکمی نەفامی دەکەن؟ ﴿[illegible]﴾ ئایا کێ حوکم و بڕیاری لە هی خوا جوانتر و چاکترە؟ ﴿[illegible]﴾ بۆ کەسانێک کە بڕوای تەواویان هەیە ۝

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا۟ ٱلْيَهُودَ وَٱلنَّصَٰرَىٰٓ أَوْلِيَآءَ﴾ جولەکەو گاوور
مەکەن بەپشتیوان و خۆشەویستی خۆتان ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍ﴾ ئەوانە هەندێکیان دۆستی یەکترن ﴿وَمَن
يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ﴾ ئەوەی لە ئێوە ئەوان بکات بەپشتیوان و دۆستی خۆی ﴿فَإِنَّهُۥ مِنْهُمْ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە لەوانە
﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٥١﴾ ﴿فَتَرَى ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم
مَّرَضٌ﴾ بۆیە ئەبینی ئەوانەی دڵیان نەخۆشی (دوو ڕوویی) تیایە ﴿يُسَٰرِعُونَ فِيهِمْ﴾ پێشبڕکێ ئەکەن
لەدۆستایەتی ئەو (جولەکەو گاوور) انەدا ﴿يَقُولُونَ﴾ ئەڵێن ﴿نَخْشَىٰٓ أَن تُصِيبَنَا دَآئِرَةٌ﴾ کەبەسەر
هاتی ناخۆشی ڕۆژگار دووچارمان بێت ﴿فَعَسَى ٱللَّهُ أَن يَأْتِىَ بِٱلْفَتْحِ﴾ ئەی نزیکە خوا سەرکەوتن و زاڵ
کردنی تەواو بێنێت (بۆ پێغەمبەر ﷺ) ﴿أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِندِهِۦ﴾ یان لەلایەن خۆیەوە کارێکی تر بکات
﴿فَيُصْبِحُوا۟ عَلَىٰ مَآ أَسَرُّوا۟﴾ بەهۆی ئەوەوە وایان لێبێت لەوەی بەپەنهانیان کردبوو ﴿فِىٓ أَنفُسِهِمْ﴾ لەدەروونی
خۆیاندا ﴿نَٰدِمِينَ﴾ پەشیمان دەبنەوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەوسا ئەوانەی بڕوایان هێناوە دەڵێن ﴿أَهَٰٓؤُلَآءِ
ٱلَّذِينَ أَقْسَمُوا۟﴾ ئایا ئەو کەسانە ئەوانەن کەسوێندیان بەخوا ئەخوارد ﴿بِٱللَّهِ جَهْدَ أَيْمَٰنِهِمْ﴾ بەتوندترین سوێندیان
﴿إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەگەڵتانن ﴿حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ﴾ کردەوەکانیان پووچەڵ بوویەوە ﴿فَأَصْبَحُوا۟
خَٰسِرِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە زەرەرمەندو زەرەرمەند بوون ﴿٥٣﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان
هێناوە ﴿مَن يَرْتَدَّ مِنكُمْ عَن دِينِهِۦ﴾ هەر کەس لەئێوە هەڵگەڕێتەوە لەئاینەکەی ﴿فَسَوْفَ يَأْتِى ٱللَّهُ﴾
ئەوە بەزوویی خوا لەباتی ئەوان گەل و کۆمەڵێکی تر ئەهێنێت ﴿بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ﴾ خوا ئەوانی خۆش
ئەوێت و ئەوانیش خوایان خۆش ئەوێت ﴿وَيُحِبُّونَهُۥٓ أَذِلَّةٍ﴾ بەسۆزو بەڕەحمی بەرانبەر بڕواداران ﴿عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ
أَعِزَّةٍ﴾ بەهێزو توندن بەرانبەر بێ بڕوایان ﴿عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ يُجَٰهِدُونَ﴾ تێ کۆشان دەکەن لەڕێی خوادا
﴿فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ﴾ و ناترسن لەسەرزەنشتی سەرزەنشت کاران ﴿لَوْمَةَ لَآئِمٍ ذَٰلِكَ﴾ ئەوەی باسکرا
چاکەو بەهرەی خوایە ﴿فَضْلُ ٱللَّهِ﴾ ئەیبەخشێت بەهەر کەس کەخۆی بیەوێت ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَآءُ﴾
وەخوا دەستەڵات فراوانی زانایە ﴿٥٤﴾ ﴿وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ﴾ بێگومان دۆست و یارمەتی دەری ئێوە
تەنها خواو پێغەمبەرەکەیی ﴿ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ و بڕوا داران ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەی کەبەرێک و
پێکی نوێژەکانیان بەجێ ئەهێنن ﴿ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ و زەکات ئەدەن ﴿وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ بەردەوام ملکەچن بۆ
فەرمانی خوا ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَن يَتَوَلَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ وە هەر کەس خواو پێغەمبەرو ئیمانداران بکات
بەپشتیوانی خۆی ﴿فَإِنَّ حِزْبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلْغَٰلِبُونَ﴾ ئەوە بێگومان هەر کۆمەڵی خودا زاڵ و سەرکەوتوون ﴿٥٦﴾
﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی کەسانێک کەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا۟ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُوا۟ دِينَكُمْ﴾ دامەنێن ئەو بەی
کەئاینەکەی ئێوە دادەنێن (بەشتێکی) ﴿هُزُوًا﴾ گاڵتەو لاقرتێ پێکراو ﴿وَلَعِبًا مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ﴾
لەوانەی نامەیان پێ بەخشراوە ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ لەپێش ئێوەدا ﴿وَٱلْكُفَّارَ﴾ وەلەبێ بڕواکانیش ﴿أَوْلِيَآءَ﴾
(دیان مەنێن) بەدۆست و خۆشەویستی خۆتان ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وەلەخوا بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر
ئێوە بڕوادارن ﴿٥٧﴾

﴿[illegible]﴾ کاتێك ئێوە بانگ دەدەن بۆ نوێژ ﴿[illegible]﴾ ئەو (دوو ڕووانە) گاڵتەو لاقرتی پێ ئەکەن ﴿[illegible]﴾ ئەمەش لەبەر ئەوەیە کە ئەوان گەلێکی نەفام و نەزانن ۝ ﴿[illegible]﴾ بڵێ ئەی نامەدارەکان ﴿[illegible]﴾ ئایا هیچ ڕەخنەو ڕقێکتان هەیە لەئێمە ﴿[illegible]﴾ بێجگە لەوەی کەبڕوامان هێناوە بەخوا ﴿[illegible]﴾ وە بەو قورئانەی هێنراوەتە خوارەوە بۆمان ﴿[illegible]﴾ وە بەوەی لەمەوپێش هێنراوەتە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ بێگومان زۆربەتان سەرکەش و لەسنوور دەرچوون ۝ ﴿[illegible]﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿[illegible]﴾ کێ شوێن و پاداشتی خراپترە لای خوا لەوە ﴿[illegible]﴾ ئەوە کەسێکە خوا نەفرەتی لێ کردبێت ﴿[illegible]﴾ وخەشمی لێگرتبێت ﴿[illegible]﴾ وە هەندێکی لێ کردبن بەمەیموون و بەراز ﴿[illegible]﴾ وە بت وتاغوتی پەرستبێت ﴿[illegible]﴾ ئەوانەی باسکران خراپترین شوێنیان هەیە ﴿[illegible]﴾ و گومراترین کەسن لەڕێگای ڕاست ۝ ﴿[illegible]﴾ وەکاتێك دێن بۆلاتان دەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿[illegible]﴾ سوێندبێ بێگومان بەبێ بڕوایی بەوە هاتوون ﴿[illegible]﴾ وەبێگومان هەر بەبێ بڕواییشەوە دەرچوون ﴿[illegible]﴾ وە خوا زۆر چاك دەزانێ بەوەی کەدەیان شاردەوە ۝ ﴿[illegible]﴾ وەدەبینی زۆربەیان لەوانە ﴿[illegible]﴾ پێشبڕکێ ئەکەن لە گوناهو دەست درێژی کردن ﴿[illegible]﴾ و حەرام خواردندا (وەك بەرتیل) ﴿[illegible]﴾ بێگومان ئەوەی کەدەیانکرد زۆر بەدو خراپ بوو ۝ ﴿[illegible]﴾ لەوە بۆچی بەرگرییان نەکردن خواپەرست و زاناکانیان ﴿[illegible]﴾ لەگوتەی گوناهیان و ﴿[illegible]﴾ لەحەرام خواردنیان (وەك بەرتیل) ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی شتێکی بەدبوو ئەوەی دەیانکرد ۝ ﴿[illegible]﴾ جولەکەکان وتیان ﴿[illegible]﴾ خوا دەستی بەستراوە (پاکی بۆخوا) ﴿[illegible]﴾ بەخوا ئەوان خۆیان چەنگ قوچراو و دەست بەستراوبن ﴿[illegible]﴾ وەنەفرینیان لێکرا بەهۆی ئەوەی کە وتیان ﴿[illegible]﴾ (بەڵکو وانی یە) بەڵکو هەردوو دەستی خوا هەمیشە کراوەیە (لەم ئایەتەدا جێگیر کردن و باسکردنی سیفەتی دەست بۆ خودا هاتووە ئێمە باوەڕمان پێیەتی بەبێ لێچواندن و شێوەکەی نازانین وتەنها خودا دەیزانێت) ﴿[illegible]﴾ چۆنی بەویست دەیبەخشێت ﴿[illegible]﴾ وەسوێند بەخوا زیاد دەکات بۆ زۆر لەوان (بۆ زانایان و سەرکردەکانیان) ﴿[illegible]﴾ ئەو قورئانەی هێنراوەتە خوارەوە بۆ تۆ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿[illegible]﴾ سەرکەشی و بێ بڕوای (زیاد ئەکات بۆیان) ﴿[illegible]﴾ وەخستومانەتە نێوانیان ﴿[illegible]﴾ دوژمنایەتی و کینەو ڕقەبەری ﴿إِلَىٰ يَوْمِ [illegible]﴾ تاڕۆژی دوایی ﴿[illegible]﴾ هەر جارێك ئاگرێکیان هەڵگیرساندبێت بۆ ئاژاوە نانەوەو جەنگ ﴿[illegible]﴾ خوا ئەو ئاگرەی کوژاندوتەوە ﴿[illegible]﴾ وە تێکۆشان ئەکەن لە زەوی دا بۆ خراپەو تێکدان ﴿[illegible]﴾ خوایش خراپەکارانی خۆش ناوێت ۝

﴿[illegible]﴾ خۆ ئەگەر بەڕاستی خاوەندارەکان (ئەهلی کتاب لە گاور و جولەکەکان) بڕوایان بهێنایە ﴿[illegible]﴾ و خۆیان بپاراستایە و پارێزکار و لەخواترس بوونایە ﴿[illegible]﴾ بێگومان گوناهو خراپەکانیانمان دەسڕی بەوولیان ﴿[illegible]﴾ وە دەمانخستە ناو بەهەشتی پڕ نازو نیعمەت ﴿[illegible]﴾ وە بێگومان ئەگەر ئەو نامەدارانە تەورات و ئینجیلیان کار پێ بکردایە ﴿[illegible]﴾ هەروەها ئەو قورئانەی کەهێنراوەتە خوارەوە بۆیان ﴿[illegible]﴾ لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿[illegible]﴾ بێگومان ڕزقی یان دەخوارد بەلای سەرویانەوە (لە ئاسمانەوە) ﴿[illegible]﴾ وە لە ژێرپێیانەوە (لە زەوی یەوە) ﴿[illegible]﴾ لەناویاندا دەستەو کۆمەڵێکی ڕێک و ڕێک ﴿[illegible]﴾ بەڵام زۆربەیان ﴿[illegible]﴾ ئەوەی دەیکەن زۆر بەدو خراپە ﴿[illegible]﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿[illegible]﴾ ڕابگەیەنە (بەخەڵک) ئەوەی هێنراوەتە خوارەوە بۆت ﴿[illegible]﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿[illegible]﴾ وە ئەگەر ڕانەگەیەنی ﴿[illegible]﴾ ئەوە ڕاسپێریەکەی خوات ڕانەگەیاندووە ﴿[illegible]﴾ بەجێت نەهێناوە ﴿[illegible]﴾ وەخوا تۆ دەپارێزێت لەخەڵکی (کەبت کوژن) ﴿[illegible]﴾ بێگومان خوا ڕێنموونی بێ بڕوایان ناکات ﴿[illegible]﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی نامەدارەکان (ئەی ئەهلی کتاب) ﴿[illegible]﴾ ئێوە لەسەر هیچ شتێک نین ﴿حَتَّىٰ تُقِيمُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ﴾ هەتا بەڕێک و ڕاستی بەرپا ی تەورات و ئینجیل نەکەن ﴿[illegible]﴾ هەروەها ئەو قورئانەی کەهێنراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿[illegible]﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا زیاد ئەکات بۆ زۆریان ﴿[illegible]﴾ ئەوەی هێنراوەتە خوارەوە بۆت لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿[illegible]﴾ سەرکەشی و بێ باوەڕییان (زیاد دەکات) ﴿[illegible]﴾ کەواتە خەم مەخۆ لەسەر کۆمەڵی بێ بڕوایان ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿[illegible]﴾ و ئەوانەی بوون بەجولەکە ﴿[illegible]﴾ ئەستێرە پەرست یان فریشتە پەرستەکان ﴿[illegible]﴾ وە شوێن کەوتوانی عیسی پێغەمبەر ﴿[illegible]﴾ هەر کەس لەوانە بڕوایان هێنا بێت بەخوا ﴿[illegible]﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿[illegible]﴾ و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿[illegible]﴾ ئەوە هیچ مەترسیەکیان لەسەر ﴿[illegible]﴾ وە بەخەفەت بار نابن (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا پەیمانی بەهێزمان وەرگرت لە بەنو ئیسرائیل ﴿[illegible]﴾ و چەند پێغەمبەرێکمان نارد بۆیان ﴿[illegible]﴾ هەر جارێک پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە ﴿[illegible]﴾ بە هەر فەرمانێ کە بەدڵیان نەبو یە ﴿[illegible]﴾ دەستەیەکیان بەدرۆزن دائەنان ﴿[illegible]﴾ وە دەستەیەکیشیان دەکوشن ﴿[illegible]﴾

﴿وَحَسِبُوا أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ وایان دەزانی کەتوڵە و سزا دووچاریان نابێت ﴿فَعَمُوا وَصَمُّوا﴾ جا بۆیە کوێر و
کەڕبوون (نەتوانێت بیستن و بینینی حەق) ﴿ثُمَّ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ لە پاشان خوا تەوبەو گەڕانەوەی لێ
وەرگرتن ﴿ثُمَّ عَمُوا وَصَمُّوا كَثِيرٌ مِنْهُمْ﴾ ئەمجا لەپاش ئەوە زۆر لەیان کوێرو کەڕبوون (لەبیستن و
بینینی بەڵگەو ئایەتەکانی خوا) ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ وەخوا بینەرە بەهەر کردەوەیەک کەدەیکەن ﴿٧١﴾
﴿لَقَدْ كَفَرَ﴾ سوێند بێت بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەوتیان ﴿الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ﴾ بێگومان
خوا مەسیحی کوڕی مەریەمە ﴿وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ لەکاتێکدا مەسیح (کاتێک ڕەو ئەکرا)
ووتی ئەی بەنو ئیسرائیل ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ﴾ تەنها خوا بپەرستن کە پەروەردگاری من و
ئێوەشە ﴿إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ بەڕاستی هەر کەس هاوبەش بۆ خوا دابنێت ﴿فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ﴾
ئەوە بێگومان خوا بەهەشتی لێ حەرام کردووە ﴿وَمَأْوَاهُ النَّارُ﴾ وە جێگا و شوێنی ئاگر دەبێت
﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾ وە بۆ ئەو ستەمکارانە هیچ یارمەتی دەرێک نی یە ﴿٧٢﴾ ﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەووتیان ﴿إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ﴾ بێگومان خوا یەکێکە
لەو سێ خوا (کەبریتین لەپەروەردگارو عیسی و دایکی) ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ (لەکاتێکدا)
هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەتەنیا خوایەک ﴿وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ﴾ وە ئەگەر واز
نەهێنن لەو ووتە نابەواو بەدانە ﴿لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا دووچاری ئەوانەیان ئەبێت
کەبێ باوەڕبوون ﴿عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی ئازارو سەخت ﴿٧٣﴾ ﴿أَفَلَا يَتُوبُونَ﴾ دەی ئایە بۆ تۆبە
ناکەن و ناگەڕێنەوە بۆلای خوا؟! ﴿إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ﴾ و داوای لێبوردنی لێ ناکەن؟ ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾
لەکاتێکدا خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٧٤﴾ ﴿مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ﴾ مەسیحی کوڕی مەریەم هیچ نی
یە جگە لەپێغەمبەری خوا ﴿إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ﴾ بێگومان لەپێش ئەودا چەندەها پێغەمبەر بوون
﴿وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ﴾ دایکیشی ئافرەتێکی زۆر ڕاست گۆیە ﴿كَانَا يَأْكُلَانِ الطَّعَامَ﴾ هەردووکیان خواردنیان
دەخوارد (واتە خوانین) ﴿انْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْآيَاتِ﴾ سەرنج بدە چۆن ئایەت و بەڵگەکان ڕوون
دەکەینەوە بۆیان ﴿ثُمَّ انْظُرْ﴾ پاشان سەیرکە ﴿أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ چۆن لادەدرێن لەحەق بەرەو بەتاڵ دەڕۆن ﴿٧٥﴾
﴿قُلْ أَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئێوە بێجگە لەخوا شتێک دەپەرستن؟
﴿مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ کە هیچ زەرەرو سوودێکی نی یە بۆتان ﴿وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە
خوا هەر خۆی بیسەری زانایە ﴿٧٦﴾ ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی نامەدارەکان
﴿لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ﴾ زیادە ڕۆیی مەکەن لەئاینەکەتاندا ﴿غَيْرَ الْحَقِّ﴾ جگە لەوە نەبێت کەڕاست وحەقە
﴿وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ﴾ و شوێنی ئارەزووی کەسانێک مەکەون ﴿قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ﴾ کەبەڕاستی پێشتر
گومڕاو سەرلێ شێواو بوون ﴿وَأَضَلُّوا كَثِيرًا﴾ وە زۆر کەسیشیان گومڕاکرد ﴿وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ﴾ و
خۆشیان گومڕابوون و لایاندا لەڕێگای ڕاست ﴿٧٧﴾

﴿لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ نەفرین کرا لەوانەی بێ بڕوابوون ﴿مِن بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ لەنەوەی ئیسرائیل
﴿عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُودَ﴾ لەسەر زمانی داوود ﴿وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ ولەسەر زمانی عیسای کوڕی مەریەمیش
﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا﴾ ئەو نەفرینەش لەبەر ئەوە بوو سەرپێچیان کرد ﴿وَّكَانُوا يَعْتَدُونَ﴾ وە هەمیشە
دەست درێژیان دەکرد (٧٨) ﴿كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ﴾ ئەوانە بەرگری یەکتریان نەدەکرد ﴿عَن مُّنكَرٍ
فَعَلُوهُ﴾ لەهەر کارێکی پیس و ناشەرعی کەدەیانکرد ﴿لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ بێگومان زۆر
بەدبوو ئەوەی کەئەیانکرد (٧٩) ﴿تَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ﴾ ئەبینی (ئەی موحەممەد ﷺ) زۆر بەیان
﴿يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دۆستایەتی ئەکەن لەگەڵ ئەوانەی بێ باوەڕبوون ﴿لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ
أَنفُسُهُمْ﴾ بێگومان زۆر بەد و خراپە ئەوەی کەپێشیان خست بۆ خۆیان (وکردویانە) ﴿أَن سَخِطَ اللَّهُ
عَلَيْهِمْ﴾ کە هۆی خەشم و قینی خوا بوو لێیان ﴿وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ﴾ وە ئەوانە لەسزای
دۆزەخدا بێ بڕانەوە دەمێننەوە (٨٠) ﴿وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ وە ئەگەر ئەوانە بڕوایان بهێنایە بەخوا
﴿وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ﴾ وە بە پێغەمبەرو بەو بەرنامەیەی کەنێراوەتە خوارەوە بۆ سەری ﴿مَا اتَّخَذُوهُمْ
أَوْلِيَاءَ﴾ ئەو بێ بڕوایانەیان نەدەکرد بەدۆست و خۆشەویستی خۆیان ﴿وَلَٰكِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ﴾
بەڵام زۆر بەیان ﴿فَاسِقُونَ﴾ لەئاین دەرچوون و یاخین لەخوا (٨١) ﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً
لِّلَّذِينَ آمَنُوا﴾ سوێند بێت دەبینیت (ئەی موحەممەد ﷺ) خراپترینی خەڵکی بۆ دوژمنایەتی
لەگەڵ بڕواداراندا ﴿الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ جولەکە و هاوبەش دانەرانن ﴿وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُم
مَّوَدَّةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە سوێند بێت دەبینیت نزیکترینیان لەخۆشەویستی بۆ بڕواداران ﴿الَّذِينَ
قَالُوا إِنَّا نَصَارَىٰ﴾ ئەوانەن کەدەیان ووت بێگومان ئێمە گاوورین ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قِسِّيسِينَ
وَرُهْبَانًا﴾ ئەوەش لەبەر ئەوەیە بێگومان لە ناویاندا قەشەو گۆشەگیرانێک هەن ﴿وَأَنَّهُمْ
لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ کە بەڕاستی ئەوان خۆیان بەزل و گەورە دانانێن (٨٢) ﴿وَإِذَا سَمِعُوا﴾ هەر
کاتێک گوێیان لێ بووایە ﴿مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ﴾ ئەو قورئانەی کە نێراوەتە خوارەوە بۆ پێغەمبەر ﷺ
﴿تَرَىٰ أَعْيُنَهُمْ﴾ دەبینی چاوەکانیان ﴿تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ﴾ لە فرمێسک (پڕ دەبێ و) دەڕژێت ﴿مِمَّا
عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ﴾ لەبەر ئەو ڕاستی یەی کە زانیویانە (و بۆیان دەرکەوتوە) ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا﴾ ئەڵێن
ئەی پەروەردگارمان ئەوا ئێمە باوەڕمان هێنا (بەو قورئانەی نێردووتە خوارەوە بۆ موحەممەد)
﴿فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾ دەتۆش لەگەڵ شایەتی دەران ناومان بنوسە و (لەگەڵ ئەواندا بمانژمێرە) (٨٣)

﴿وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ بۆچی ئێمە باوەڕ نەهێنین بە خوا ﴿وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ﴾ و بەوەی کە بۆمان
هاتووە لە حەق و ڕاستی ﴿وَنَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا﴾ لە کاتێکدا ئومێدمان وایە پەروەردگارمان بمانخاتە
﴿مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ﴾ ڕیزی پیاو چاکانەوە ٨٤ ﴿فَأَثَابَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا﴾ جا خوا پاداشتیان ئەداتەوە بەهۆی
ئەوەوە کە وتیان ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەچەند باخێك کە ڕووبار بە ژێریدا دەڕوات
﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ دەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە ئەوەیە پاداشتی چاکە
کاران ٨٥ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان نەهێنا و ئایەتەکانی ئێمەیان بە درۆ
دەزانی ﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانەن هاوەڵانی دۆزەخ ٨٦ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی
بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ﴾ ئەو شتە پاك و خۆشانەی کە خوا حەڵاڵی کردوە
بۆتان یاساغی مەکەن لە خۆتان ﴿وَلَا تَعْتَدُوا﴾ و سنوور مەشکێنن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ چونکە
بێگومان خوا سنوور شکێنەرانی خۆش ناوێت ٨٧ ﴿وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ بخۆن لەو ڕزق و
ڕۆزیانەی کە خوا پێی بەخشیوون ﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ کە حەڵاڵ و پاکن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾
خۆتان بپارێزن و بترسن لەو خوایەی کە ئێوە باوەڕتان پێ هەیە ٨٨ ﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ﴾ خوا لێتان
ناگرێت ﴿بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ ئەو سوێندانەتان کە بڕیاری دڵی لە گەڵدا نی یە ﴿وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ﴾ بەڵام
لێ تان ئەگرێت (بە گوناهبارتان دادەنێ) ﴿بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ﴾ بە(شکاندنی) سوێندێك کە بەبڕیاری
دڵ داتان بەستبێت ﴿فَكَفَّارَتُهُ﴾ جا کەفارەتی (سڕینەوەی شکاندنی) ئەو سوێندە بە ﴿إِطْعَامُ عَشَرَةِ
مَسَاكِينَ﴾ خۆراك دانی (دە) هەژارە ﴿مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ﴾ لە خۆراکێك مام ناوەندی کە بە
منداڵ و خێزانی خۆتانی ئەدەن ﴿أَوْ كِسْوَتُهُمْ﴾ یا پۆشاکی (دە) هەژار ﴿أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ﴾ یا ئازاد کردنی
بەندەیەك ﴿فَمَنْ لَمْ يَجِدْ﴾ جا ئەوەی دەستی نەکەوت هیچ کام لەمانە ﴿فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ﴾ ئەوە سێ
ڕۆژ بە ڕۆژوو بێت ﴿ذَلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ﴾ ئەوە(ی باسکرا) کەفارەتی سوێندەکانتانە
کاتێك کە سوێندتان خوارد(و سوێندەکەتان شکاند) ﴿وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ﴾ وە سوێندەکانتان
بپارێزن ﴿كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ بەو جۆرە خوا ئایەتەکانی خۆی بە ڕوونی باسی ئەکات بۆتان
﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاسی بکەن ٨٩ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە
﴿إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ﴾ بێگومان عارەق و قومار و ئەو بەردانەی کە کراون بە بت ﴿وَالْأَزْلَامُ﴾
و ئەو پارچە دارانەی (کە بەکاریان ئەهێنا بۆ دیاریکردنی بەش و چارەنووس) ﴿رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ
الشَّيْطَانِ﴾ ئەوانە پیسن و لە کردەوەی شەیتانن ﴿فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ کەواتە دوور کەونەوە لێی
تا ڕزگار بن ٩٠

﴿يُرِيدُ الشَّيْطَانُ﴾ بێگومان شەیتان هەر ئەوەی ئەوێ ﴿أَن يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ﴾ کە دوژمنایەتی و کینە و رق بخاتە ناوتانەوە﴿فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ﴾ بەهۆی ئارەق و قومارەوە ﴿وَيَصُدَّكُمْ عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ﴾ وە بەرگریتان بکات لەیادی خودا و لەنوێژ کردن ﴿فَهَلْ أَنتُم مُّنتَهُونَ﴾ دەی ئایە ئێوە وازدەهێنن (لەو حەرامانە)؟ ﴿٩١﴾ ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ﴾ وە فەرمانبەر و گوێڕایەڵی خوابن ﴿وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ وە فەرمانبەر و گوێڕایەڵی پێغەمبەرەکەی بن ﴿وَاحْذَرُوا﴾ و بترسن (ئاگادربن) ﴿فَإِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر ئێوە ڕوو وەرگێڕن و فەرمان بەری نەکەن ﴿فَاعْلَمُوا﴾ ئەوا بزانن ﴿أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا﴾ بێگومان ئەوەی کە لەسەر پێغەمبەرەکەی ئێمە بێت ﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ تەنها ڕ گەیاندنی ڕوون و ئاشکرای ئایینەکەیە ﴿٩٢﴾ ﴿لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ نەبووەتو نی یە لەسەر ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا﴾ هیچ گوناهێک لەوەی خواردویانە (ئارەق و پارەی قومار پێش حەرام کردنیان) ﴿إِذَا مَا اتَّقَوا﴾ ئەگەر خۆیان پاراستبێت (لەو چەرخەدا ئەوەی کە حەرام بووە لە سەریان) ﴿وَآمَنُوا﴾ وە باوەڕدار بووبن ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردبێت ﴿ثُمَّ اتَّقَوا﴾ پاشان خۆیان پاراستبێت (لەوەی کە حەرام کرابێت) ﴿وَآمَنُوا﴾ و بڕواشیان هەبووبێت (بەوەی کە هاتبێت لە لایەن خواوە) ﴿ثُمَّ اتَّقَوا﴾ پاشان بەردەوام بووبن بەسەر خۆپارێزی ﴿وَأَحْسَنُوا﴾ و چاکەکانیشیان بەچاکی کردبێت ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە خوا ئەو چاکەکارانەی خۆش دەوێت ﴿٩٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بە خوا، خوا تاقیتان دەکاتەوە ﴿بِشَيْءٍ مِّنَ الصَّيْدِ﴾ بە هەندێک نێچیر ﴿تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ﴾ کە بەدەست دەیانگرن و بە رمەکانتان ڕاویان دەکەن ﴿لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ﴾ تا خوا دەری بخات کێ لێی دەترسێت بە پەنهانی ﴿فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەر کەس دەست درێژی بکات دوای ئەو (هەواڵ پێدانە) ﴿فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ئەوە بۆی هەیە سزایەکی بەئازار ﴿٩٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ﴾ نێچیر مەکوژن ﴿وَأَنتُمْ حُرُمٌ﴾ لە کاتێکدا ئێوە لە ئیحرامدان ﴿وَمَن قَتَلَهُ مِنكُم مُّتَعَمِّدًا﴾ وە ئەوەتان بەدەستی ئەنقەست بیکوژێت ﴿فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ﴾ ئەوە بەسەریەتی سەر بڕینی وێنەی ئەوەی کە کوشتویەتی ﴿مِنَ النَّعَمِ﴾ لە ئاژاڵ و ماڵات ﴿يَحْكُمُ بِهِ﴾ ئەو بڕیارە بدەن (نێچیرەکە لە بەرانبەر چ ئاژەڵێکدایە) ﴿ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ دوو پیاوی موسڵمانی چاک لەخۆتان ﴿هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ﴾ بە شێوەی قوربانی بگاتە کەعبە (و لەوێ ببکات بەقوربانی) ﴿أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ﴾ یان بە ئەندازەی نرخی قوربانیەکە خۆراک بدات بە چەند هەژارێک ﴿أَوْ عَدْلُ ذَٰلِكَ صِيَامًا﴾ یان بەقەدەر ئەو خۆراکانە ڕۆژوو بگرێت ﴿لِّيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ﴾ بۆ ئەوەی بچێژێت تاڵی کارەکەی ﴿عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ﴾ خوا خۆش بووە لەوەی کە تێپەڕی و بەسەرچوو ﴿وَمَنْ عَادَ﴾ بەڵام هەر کەسێک بگەڕێتەوە (بۆ سەر ئەو کردەوەیە) ﴿فَيَنتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ﴾ ئەوا خوا تۆڵەی بەتێنی لێ دەسێنێت ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ﴾ وەخوا زاڵە و خاوەنی تۆڵەی بەتینە ﴿٩٥﴾

﴿أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ﴾ ڕاو(ی ده‌ریا) و خواردنه‌مه‌نی ده‌ریایی حه‌ڵاڵكراوه‌ بۆتان ﴿مَتَاعًا لَّكُمْ
وَلِلسَّيَّارَةِ﴾ بۆ ئێوه‌ و گه‌شتیاره‌كان سوودی لێ وه‌ربگرن ﴿وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ﴾ وه‌ ڕاو(نێچیری)
كێوی و وشكایی یاساغ كراوه‌ لێتان ﴿مَا دُمْتُمْ حُرُمًا﴾ تا له‌ ئیحرامدا بن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي﴾ له‌
(بێفه‌رمانی) ئه‌و خوایه‌ بترسن كه‌ ﴿إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ هه‌ر بۆ لای ئه‌و كۆده‌كرێنه‌وه‌ (له‌ ڕۆژی دوایی دا) (96)
﴿جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ﴾ خوا كه‌عبه‌ كه‌ (بيت الحرام)ه‌ دایناوه‌ ته‌ره‌كو (جێگای) ﴿قِيَامًا
لِّلنَّاسِ﴾ ڕاوه‌ستانی كاروباری دین و دونیای خه‌ڵكی بێت ﴿وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ﴾ وه‌ هه‌روه‌ها
مانگه‌ یاساغه‌كان (كه‌ جه‌نگ تیایاندا حه‌رامه‌) و قوربانیه‌ دیاری نه‌كراوه‌كان و قوربانیه‌ دیاری
كراوه‌كانیشی داناوه‌ ﴿ذَٰلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئه‌وه‌ش بۆ ئه‌وه‌ی كه‌ بزانن به‌ڕاستی خوا ﴿يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ﴾ ئه‌زانێت و به‌ئاگایه‌ كه‌ چی وا له‌ ئاسمانه‌كان و زه‌ویدا ﴿وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وه‌ بێگومان
خوا به‌ هه‌موو شتێك زانایه‌ (97) ﴿اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ باش بزانن كه‌ به‌ڕاستی خوا تۆڵه‌ی زۆر
به‌ تینه‌ (بۆ یاخیان) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وه‌ به‌ڕاستی خوا لێبورده‌ی میهره‌بانه‌ (بۆ ته‌وبه‌كاران) (98)
﴿مَّا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ﴾ نێردراوه‌كه‌ی خوا (موحه‌ممه‌د ﷺ) هیچی له‌سه‌ر نی یه‌ بێجگه‌ له‌ ڕاگه‌یاندن
نه‌بێت ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ﴾ وه‌ خوا ده‌زانێت به‌وه‌ی ده‌ری ده‌خه‌ن به‌وه‌ش ده‌یشارنه‌وه‌ (99)
﴿قُل لَّا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بڵێ پیس و پاك وه‌ك یه‌ك نین ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكَ﴾
هه‌رچه‌نده‌ سه‌رسه‌مت بكات ﴿كَثْرَةُ الْخَبِيثِ﴾ زۆری پیسه‌كه‌ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ كه‌واته‌ له‌ خوا بترسن
﴿يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئه‌ی خاوه‌نانی ژیری و هۆشمه‌ندان ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ تا ڕزگار ببن (100) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا﴾ ئه‌ی ئه‌وانه‌ی بڕواتان هێناوه‌ ﴿لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ﴾ پرسیار مه‌كه‌ن له‌ شتانێك ﴿إِن تُبْدَ لَكُمْ
تَسُؤْكُمْ﴾ ئه‌گه‌ر ئاشكرا بكرێن بۆتان ناخۆش و خراپ ده‌بێت بۆتان ﴿وَإِن تَسْأَلُوا عَنْهَا﴾ وه‌ ئه‌گه‌ر پرسیار
بكه‌ن ده‌رباره‌یان ﴿حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبْدَ لَكُمْ﴾ كاتێك قورئان ده‌نێردرێته‌ خواره‌وه‌ بۆتان ئاشكرا
ده‌كرێن ﴿عَفَا اللَّهُ عَنْهَا﴾ خوا خۆشی بووه‌ له‌و پرسیارانه‌ی له‌وه‌و پێش ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ وه‌ خوا
زۆر لێبورده‌ی له‌سه‌رخۆیه‌ (101) ﴿قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ﴾ بێگومان ئه‌و (جۆره‌) پرسیارانه‌یان كرد كۆمه‌ڵێك
﴿مِّن قَبْلِكُمْ﴾ پێش ئێوه‌ ﴿ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ﴾ پاشان بێ بڕوا بوون به‌هۆی ئه‌و پرسیارانه‌وه‌ (102) ﴿مَا جَعَلَ
اللَّهُ﴾ خوا دای نه‌ناوه‌ و بڕیاری نه‌داوه‌ (بۆ بتپه‌رست و هاوه‌ڵدانه‌ران كه‌ حه‌رامی بكه‌ن له‌سه‌ر خۆیان
وه‌كو بهێڵن بۆ بته‌كانیان و سوودیان لێ وه‌رنه‌گرن) ﴿مِن بَحِيرَةٍ﴾ له‌ به‌حیره‌ (وشترێك بوو پێنج
سكی بكردایه‌و پێنجه‌میان نێر بوایه‌، ئه‌و كاته‌ گوێیچكه‌یان له‌ت ده‌كرد و به‌ره‌ڵایان ده‌كرد) ﴿وَلَا سَائِبَةٍ﴾
و سائیبه‌ (وشترێك بوو كه‌ ده‌ یا دوانزه‌ سكی بكردایه‌ هه‌مووی مێینه‌ بوایه‌) ﴿وَلَا وَصِيلَةٍ﴾ و وه‌صیله‌
(وشترێك بوو یه‌كه‌م و دووه‌م سكی مێینه‌ بوایه‌) ﴿وَلَا حَامٍ﴾ و حام (وشترێكی نێر بوو كه‌ له‌ پشتی
ئه‌و ده‌ سك په‌یدا بوو بوایه‌) ﴿وَلَٰكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ به‌ڵام ئه‌وانه‌ی بێ باوه‌ڕبوون ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ درۆ
به‌ده‌م خواوه‌ هه‌ڵده‌به‌ستن ﴿وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ و زۆربه‌یان ژیر نین (نه‌زانن) (103)

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ وەکاتێک کە بووترێ پێیان وەرن ﴿تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بۆ لای ئەو قورئانەی کە خوا
ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ و بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿قَالُوا حَسْبُنَا﴾ دەڵێن بەسمانە ﴿مَا وَجَدْنَا
عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ ئەو(ئایینەی) کە دیومانە باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ﴾ ئایا(چاویان
لێ دەکەن) ئەگەر بە حاڵێکدا باو باپیرانیشیان ﴿لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ هیچ شتێکیان نەزانیبێ
و گومڕابووبن ﴿١٠٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿عَلَيْكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ هوشتان
بەخۆتانەوە بێت ﴿لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ﴾ زیانتان پێ ناگەیەنێت ئەوەی گومڕابووە ﴿إِذَا اهْتَدَيْتُمْ﴾ ئەگەر
ئێوە لەسەر ڕێی ڕاست بن (بەرگری کردن لەخراپە بەشێکە لە ڕێنموویی وەرگرتن) ﴿إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ
جَمِيعًا﴾ هەر بۆلای خوایە گەڕانەوەی هەمووتان بە گشتی ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ لەمەدوا هەواڵتان
پێ ئەدا بە هەر کردەوەیەک کە کردووتانە ﴿١٠٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿شَهَادَةُ
بَيْنِكُمْ﴾ شایەدی بەدەن لە نێوانتاندا ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ کاتێک کە مردنی هەر کامتان نزیک بوویەوە
﴿حِينَ الْوَصِيَّةِ﴾ لەکاتی وەسیەت کردنتاندا ﴿اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ دوو کەسی دادپەروەر لە خۆتان
(موسوڵمان بن) ﴿أَوْ آخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ﴾ یان دوو کەسی تر جگە لە خۆتان (کافرین) ﴿إِنْ أَنتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾
ئەگەر ئێوە بەسەفەر ڕۆشتبوون بە وڵاتدا ﴿فَأَصَابَتْكُم مُّصِيبَةُ الْمَوْتِ﴾ و بەلای مردنتان تووش هات
﴿تَحْبِسُونَهُمَا مِن بَعْدِ الصَّلَاةِ﴾ (دوو شایەتەکە) ڕابگرن لەپاش نوێژ (ی عەسر) ﴿فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ﴾ دەبێ سوێند
بخۆن بەخوا ﴿إِنِ ارْتَبْتُمْ﴾ ئەگەر گومانتان بوو (لە ڕاستی و پاکی یان) ﴿لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا﴾ ئێمە(سوێند
خواردنمان) بەخوا ناگۆڕینەوە بەهیچ نرخێک ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ ناشایەتی بۆ دراوەکە خزم و نزیکیش بێت
﴿وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ﴾ وە شایەدی (دان بۆ) خوا ناشارینەوە ﴿إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الْآثِمِينَ﴾ بێگومان (ئەگەر شایەتیەکەمان
شاردەوە) کەواتە بێ گومان لە گوناهباران دەبین ﴿١٠٦﴾ ﴿فَإِنْ عُثِرَ عَلَىٰ﴾ ئەمجا ئەگەر زانرا (پاش سوێند خواردنیان)
بەوەی ﴿أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا﴾ کە ئەو دوو شایەتە درۆیان کردووە خۆیان تاوانبار کردووە ﴿فَآخَرَانِ يَقُومَانِ
مَقَامَهُمَا﴾ ئەوە دوو کەسی تر لە شوێنی ئەواندا هەڵدەستن (بە سوێند خواردن) ﴿مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلَيَانِ﴾
لەوانەی کە شایەنتر و نزیکترین (لە مردووەکە) لەو دووانە ﴿فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ﴾ ئەمجا هەردووکیان سوێند بخۆن
بە خوا ﴿لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِن شَهَادَتِهِمَا﴾ کە بەڕاستی شایەدیەکەی ئێمە ڕاستترە لە شایەدیەکەی ئەو دووانەی
پێشوو ﴿وَمَا اعْتَدَيْنَا﴾ وە لە ڕاستی لامان نەداوە (لە سوێند خواردنەکەماندا) ﴿إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان
(ئەگەر لامان دابێ) ئەوکاتە ئێمە لە ستەمکاران دەبین ﴿١٠٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ﴾ ئەو (جۆرە شایەتی دانە) نزیکترە ﴿أَن
يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا﴾ کە شایەتەکان هەڵسن بە شایەتیەکەیان بەشێوە ڕاستەکەی ﴿أَوْ يَخَافُوا أَن تُرَدَّ أَيْمَانٌ﴾
یا بترسن لە ڕەد کردنەوەی سوێندەکان (بۆ خزمی نزیکی مردووەکە) ﴿بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ دوای سوێند خواردنی
ئەمان (واتە بە درۆ بخرێنەوە) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا﴾ بترسن لە خوا و خۆتان بپارێزن و گوێڕایەڵی فەرمانی خوا
بن ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ خوا ڕێنموویی کۆمەڵی لە سنوور دەرچوو ناکات ﴿١٠٨﴾

﴿يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ﴾ لە ڕۆژێك (بترسن) خوا هەموو پێغەمبەران كۆدەكاتەوە ﴿فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ﴾
ئەوسا پێیان دەفەرموێت چ وەڵامێكتان درایەوە؟ ﴿قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا﴾ دەڵێن هیچ زانیاریەكمان نییە
﴿إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ بێگومان تەنها تۆ ئاگاداری هەموو نهێنیەكانیت ﴿١٠٩﴾ ﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾
(بیر بكەرەوە) كاتێك خوا بە عیسای كوڕی مەریەمی فەرموو ﴿اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ﴾
بیربكەرەوە لەچاكە و بەهرەی من بەسەر خۆت و دایكتەوە ﴿إِذْ أَيَّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ كاتێك كە پشتیوانیم
لێ كردیت بە گیانی هەرە پیرۆز (جوبرەئیل) ﴿تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا﴾ كاتێ لە بێشكەدا
بوویت و بە گەورەییش قسەت لەگەڵ خەڵكیدا دەكرد ﴿وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ
وَالْإِنْجِيلَ﴾ وە كاتێكیش فێری كتێب (نووسین) و حیكمەت و تەورات و ئینجیلم كردیت ﴿وَإِذْ
تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنْفُخُ فِيهَا﴾ وەبیربكەرەوە كاتێك بەفەرمانی من لە قوڕ شتێكت
لە شێوەی باڵندە دروست دەكرد ﴿فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي﴾ دەست بەجێ بەفەرمانی من دەبوو بە باڵندە
﴿وَتُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي﴾ وە بەفەرمانی من كوێری زگماك و بەڵەكێت چاك دەكردەوە
﴿وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي﴾ وەكاتێ بەفەرمانی من مردووانت لە گۆڕ دەردەهێنا (بەزیندوو كراوەیی)
﴿وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنْكَ﴾ وە بیربكەرەوە كاتێك بەرگری نەوەكانی ئیسرائیلم كرد لێت
(بنكوژی) ﴿إِذْ جِئْتَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ كاتێكیش موعجیزە ڕوونەكانت بۆ هێنان ﴿فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
مِنْهُمْ﴾ جا ئەوانەیان كە بێ باوەڕبوون ووتیان ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەمە هیچ نی یە
جگەلە جادوویەكی ئاشكرا نەبێت ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ﴾ وە (بیربكەرەوە) كاتێك خستمە
دڵی هاوەڵە تایبەتیەكانت ﴿أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي﴾ كەبڕوا بێنن بە من و بە پێغەمبەرەكەم (عیسی)
﴿قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ﴾ ئەوانیش ووتیان ئەوا بڕوامان هێنا و تۆش شایەت بە كە
بێگومان ئێمە موسڵمانین ﴿١١١﴾ ﴿إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ كاتێك حەواریەكان ووتیان ئەی
عیسای كوڕی مەریەم ﴿هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ﴾ ئایا پەروەردگاری تۆ دەتوانێت ﴿أَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ
السَّمَاءِ﴾ لەئاسمانەوە خوانێكمان بۆ بنێرێتە خوارەوە ﴿قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ﴾ (عیسا) ووتی لەخوا بترسن
﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿١١٢﴾ ﴿قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا﴾ (حەواریەكان) ووتیان
دەمانەوێت لێی بخۆین ﴿وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا﴾ ودڵمان ئارام بێ و دڵنیابین (كەپێغەمبەریت) ﴿وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ
صَدَقْتَنَا﴾ وەبزانین كە بێگومان ڕاستت لەگەڵ كردووین (لەوەی كەپێت ڕاگەیاندین) ﴿وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ
الشَّاهِدِينَ﴾ ئێمەش ببین بەشایەت لەسەری (بۆئەوانەی ئامادەنین) ﴿١١٣﴾

﴿قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ عیسای کوڕی مەریەم دەرمووی ﴿اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ﴾ ئەی
خوای پەروەردگارمان لەئاسمانەوە خوانێکمان بۆ بنێرە خوارەوە ﴿تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا﴾ تا
ببێت بە جەژن بۆ ئێستامان و بەوەکانی داهاتووشمان ﴿وَآيَةً مِنْكَ﴾ وەموعجیزە و بەڵگەیەك بێت
لەلایەن تۆوە ﴿وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وە رزق و ڕۆزیمان پێ ببەخشە چونکە تۆ باشتریی هەموو
ڕۆزی دەرانی (١١٤) ﴿قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ﴾ خوای گەورە دەرمووی بەڕاستی من ئەو خوانە دەنێرمە
خوارەوە بۆتان ﴿فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ﴾ ئەمجا هەر کەسێ لەئێوە بێ بڕوا و ناسوپاس بێت لە پاش ئەوە
﴿فَإِنِّي أُعَذِّبُهُ عَذَابًا﴾ ئەوە بێگومان سزایەکی ئەدەم ﴿لَا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ﴾ کە سزای هیچ کەسێ پێ
نەدەم لەجیهانیان (١١٥) ﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ وە(بیر بکەرەوە) کاتێك خوا دەفەرمووێ (لەڕۆژی
دواییدا) ئەی عیسای کوڕی مەریەم ﴿أَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ﴾ ئایا تۆ ووتووتە بە خەڵکی ﴿اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ
إِلَٰهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ کەمن و دایکم بەدوو پەرستراو دابنێن (وبمانپەرستن) لەجیاتی خوا؟ ﴿قَالَ
سُبْحَانَكَ﴾ (عیسى) ووتی پاك و بێگەردی بۆ تۆ ئەی خوایە ﴿مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ﴾ نابێت و
ناگونجێت بۆ من شتێك بڵێم کە بە هیچ شێوەیەك مافی من نی یە ﴿إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ﴾ ئەگەر من ئەو قسەیەم
کردبێت ﴿فَقَدْ عَلِمْتَهُ﴾ ئەوە بەڕاستی تۆ ئاگات لێ یە ﴿تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي﴾ چونکە تۆ ئەوەی لە دەروونم دایە
دەیزانی ﴿وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ﴾ بەڵام من نازانم و بێ ئاگام لەوەی کە لەنەفسی تۆدایە ﴿إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ
الْغُيُوبِ﴾ بەڕاستی تەنها تۆ زانای ئەوەی بە هەموو نهێنی یەك (١١٦) ﴿مَا قُلْتُ لَهُمْ﴾ هیچم پێ نەوتوون
﴿إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ﴾ بێجگە لەوە نەبێت کە تۆ فەرمانت پێ کردووم ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ﴾ کە بەندایەتی
خوا بکەن کەپەروەردگاری من و ئێوەیشە ﴿وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ﴾ و من شایەت و چاودێر
بووم بە سەریانەوە تا لە ناویاندا بووم ﴿فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي﴾ ئەمجا کاتێك تۆ مستت بردەوە (و بەرزت کردمەوە
بۆ ئاسمان) ﴿كُنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ﴾ هەر خۆت چاودێر بووی بەسەریانەوە ﴿وَأَنْتَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾
وەخۆت ئاگادار و شایەتی بەسەر هەموو شتێکەوە (١١٧) ﴿إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ﴾ ئەگەر سزایان
بدەیت، ئەوە بێگومان بەندەی خۆتن ﴿وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ﴾ وەئەگەر لێشیان خۆش بی ﴿فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ﴾ ئەوە بێگومان تەنها خۆتی بەدەسەلاتی کاردروست (١١٨) ﴿قَالَ اللَّهُ﴾ خوای گەورە دەرمووی
﴿هَٰذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ﴾ ئەمە ڕۆژێکە ڕاستبێژان ڕاستیەکەیان کەڵکیان پێدەگەیەنێ ﴿لَهُمْ
جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتانێکیان بۆ هەیە کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕۆن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾
ئەمێنەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ﴾ خوا ڕازی بووە لێیان و ئەوانیش لە خوا ڕازی
بوون ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە (١١٩) ﴿لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەر بۆ خوایە
خاوەندارێتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا فِيهِنَّ﴾ و هەرچیشیان تێدایە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە تەنها
ئەو بەسەر هەموو شتێکدا بە توانا و دەسەلاتدارە (١٢٠)

سورەتی ﴿الأنعام﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ هەموو سوپاس و ستایشێ هەر بۆ ئەو خوایەی ئاسمانەکان و
زەوی دروستکردووە ﴿وَجَعَلَ ٱلظُّلُمَٰتِ وَٱلنُّورَ﴾ وە تاریکی یەکان و ڕووناکی داناوە ﴿ثُمَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟
بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ئەمجا ئەوانەی بێ باوەڕ بوون هاوتا و هاوبەش بۆ پەروەردگاریان بڕیار دەدەن
﴿١﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن طِينٍ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە ئێوەی لە قوڕ دروست کردووە ﴿ثُمَّ قَضَىٰٓ أَجَلًا﴾
پاشان کاتێکی دیاری کردووە (بۆ مردن) ﴿وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِندَهُۥ﴾ وە کاتێکی دیاری کراویش
لای خوای گەورە دانراوە (بۆ قیامەت) ﴿ثُمَّ أَنتُمْ تَمْتَرُونَ﴾ کەچی دوا ئەوەش ئێوە بە گومانن ﴿٢﴾
﴿وَهُوَ ٱللَّهُ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَفِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە تەنها ئەو خوایە (بالادەست و پەرستراوە) لە ئاسمانەکان
و زەویدا ﴿يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ﴾ نهێنی و ئاشکراتان دەزانێ و بە هەموو کردەوەیەکیش
کە دەیکەن ئاگادارە ﴿٣﴾ ﴿وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ ءَايَةٍ مِّنْ ءَايَٰتِ رَبِّهِمْ﴾ وە هەر بەڵگەو نیشانەیەک لە بەڵگە
و نیشانەکانی پەروەردگاریان بۆ بێت ﴿إِلَّا كَانُوا۟ عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان ڕووی لێ وەردەگێڕن ﴿٤﴾
﴿فَقَدْ كَذَّبُوا۟ بِٱلْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمْ﴾ بەڕاستی کاتێک قورئانیان بۆ هات بە درۆیان دانا ﴿فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ﴾
جا لەمەو پاش بۆیان دێت ﴿أَنۢبَٰٓؤُا۟ مَا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ هەواڵی ئەو شتانەی کە گاڵتەیان
پێدەکرد ﴿٥﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا۟ كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّن قَرْنٍ﴾ ئایا نەیان دیوە (نەیان زانیوە) لەپێش ئەوانەوە چەند
گەل و نەوەمان لەناو بردووە ﴿مَّكَّنَّٰهُمْ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ دەسەڵاتمان پێدابوون لە زەویدا ﴿مَا لَمْ نُمَكِّن لَّكُمْ﴾
بە شێوەیەک کە بە ئێوەمان نەدابوو ﴿وَأَرْسَلْنَا ٱلسَّمَآءَ عَلَيْهِم مِّدْرَارًا﴾ و بارانی بەپیتاپیتمان بەسەردا باراند
﴿وَجَعَلْنَا ٱلْأَنْهَٰرَ تَجْرِى مِن تَحْتِهِمْ﴾ وە چۆگەو ڕووبارەکانمان وا لێ کردبوو کە بەبن باخ و کۆشکەکانیاندا
دەڕۆیشت ﴿فَأَهْلَكْنَٰهُم بِذُنُوبِهِمْ﴾ لەناومان بردن بەهۆی گوناهەکانیانەوە ﴿وَأَنشَأْنَا مِنۢ بَعْدِهِمْ﴾ وە لە دوای
ئەوان دروستمان کرد ﴿قَرْنًا ءَاخَرِينَ﴾ گەل و نەوەیەکی تر ﴿٦﴾ ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَٰبًا﴾ وە ئەگەر نامەیەکی
نووسراومان بناردایە تە خوارەوە بۆت ﴿فِى قِرْطَاسٍ﴾ لەناو کاغەزێکدا بوایە ﴿فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ﴾ و دەستیشیان
لێ بدایە ﴿لَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ بێگومان ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیانووت ﴿إِنْ هَٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾
ئەمە تەنها جادوویەکی ئاشکرایە ﴿٧﴾ ﴿وَقَالُوا۟ لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ﴾ وە دەیان ووت بۆچی فریشتەیەک
نەنێرراوەتە خوارەوە بۆ سەری (پێغەمبەر) ﴿وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكًا﴾ ئەگەر فریشتەیەکمان بناردایەتە خوارەوە
﴿لَّقُضِىَ ٱلْأَمْرُ﴾ بێگومان کار تەواو دەبوو (لەناو بردنیان جێبەجێ دەکرا) ﴿ثُمَّ لَا يُنظَرُونَ﴾ پاشان
مۆڵەت نەدەدران ﴿٨﴾

﴿وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا﴾ ئەگەر ئەو (پێغەمبەرە) مان بکردایە بە فریشتەیەک ﴿لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا﴾ بێگومان
دەمانگێڕا بە وێنەی پیاوێک (تاییبەتی وەک ئەوەی لەگەڵی بکەن) ﴿وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم مَّا يَلْبِسُونَ﴾ و بێگومان
لێمان دەشێواندن وەک چۆن خۆیان لە خۆیان دەشێواند (٩) ﴿وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێندبێ
بێگومان گاڵتە کراوە بە پێغەمبەرانی پێش تۆیش ﴿فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُم﴾ سەرئەنجام بۆ ئەوانەیان
گاڵتەیان دەکرد دابەزی و دەوری دان ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ تۆڵەی ئەوەی گاڵتەیان پێ دەکرد
(ئەمرای سەخت) (١٠) ﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بڕۆن و بگەڕێن بە زەویدا
﴿ثُمَّ انظُرُوا﴾ پاشان سەرنج بدەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ سەر ئەنجامی ئەوانەی بەڵگەکانی
خوایان بەدرۆ دادەنا چۆن بووە (١١) ﴿قُل لِّمَن مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایە هی
کێیە ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿قُل لِّلَّهِ كَتَبَ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ﴾ بڵێ تەنها بۆ خوایە کە بەزەیی و
میهرەبانی پێویست کردووە لەسەر خۆی ﴿لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کۆتان
دەکاتەوە لە ڕۆژی دوایی دا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومان و دوودڵی تیدانی یە ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾
ئەوانەی خۆیان دۆڕاندووە ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوە ئەوانن کە بڕوا ناهێنن (١٢) ﴿وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ﴾ وە هەر بۆ خوایە ئەوەی ئارامی گرتووە لەشەو و ڕۆژدا ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەو
بیسەری زانایە (١٣) ﴿قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایە بێجگە لە خوا دۆست
و پەرستراوی تر بۆ خۆم دانێم؟ ﴿فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کە ئەو بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوییە
﴿وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ﴾ ئەو خوایە ڕۆزی دەدات و ڕۆزی پێ نادرێ ﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ﴾ بڵێ بەڕاستی من
فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ﴾ کە یەکەم کەس بم ملکەچ کەم (بۆ فەرمانی خوا) ﴿وَلَا
تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە (فەرمانم پێدراوە لەلایەن خوداوە) هەرگیز لەهاوبەش دانەران مەبە (١٤) ﴿قُلْ
إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ پێیان بڵێ بێگومان من دەترسم ئەگەر سەرپێچی لە فەرمانی پەروەردگارم
بکەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە سزای ڕۆژێکی گەورە (١٥) ﴿مَّن يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ﴾ هەر کەس ئەو
سزایەی لێ لادرێ لەو ڕۆژەدا ﴿فَقَدْ رَحِمَهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا بەزەیی پێیدا هاتۆتەوە ﴿وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ
الْمُبِينُ﴾ و ئەوەیە سەرکەوتنی ئاشکرا و تەواو (١٦) ﴿وَإِن يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ﴾ وە ئەگەر خوا دووچاری
بەلا و زیانێکت بکات ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ﴾ ئەوە جگە لە ئەو (خوا) کەسی تر نییە بتوانێ لایبات
﴿وَإِن يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ﴾ وە ئەگەر خێر و خۆشیەکیشت پێ بگەیەنێت ﴿فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ئەوە
خودا دەسەڵاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا (١٧) ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾ وە هەر ئەوە دەست ڕۆیشتوو
زاڵە بەسەر بەندەکانیدا ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ هەر ئەویش کار دروستی ئاگادارە (١٨)

﴿قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: شایەتی دانی کێ لە هەموو شایەتی دانێک گەورەترە
(لەسەر پێغەمبەریی من) ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ: خوا گەورەترین ﴿شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ شایەتە لە نێوان من و ئێوەدا
﴿وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ﴾ وە ئەم قورئانە سرووشی (وەحی) کراوە بۆ من ﴿لِأُنذِرَكُم بِهِ وَمَن بَلَغَ﴾ بۆ ئەوەی ئێوەی
پێ بترسێنم و هەر کەسێکی تریش کە پێی دەگات ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ﴾ ئایا بەڕاستی ئێوە شایەتی
ئەدەن بەوەی کە لەگەڵ خوادا ﴿آلِهَةً أُخْرَى﴾ چەند پەرستراوێکی تر هەیە؟ ﴿قُل لَّا أَشْهَدُ﴾ بڵێ: من
شایەتی (وا بەرەو) نادەم ﴿قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ﴾ بڵێ: بێگومان هەر ئەو پەرستراوی تاک و تەنهایە ﴿وَإِنَّنِي بَرِيءٌ مِّمَّا
تُشْرِكُونَ﴾ وە بەڕاستی من بەریم لەوەی کە ئێوە دەیکەنە هاوبەش بۆ خوا ١٩ ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەی کە
نامەمان پێ بەخشیون (لە گاور و جولەکەکان) ﴿يَعْرِفُونَهُ﴾ ئەم پێغەمبەرە دەناسن (کە پێغەمبەری خوایە بەهۆی
باسکردنی نیشانەکانی لە تەورات و ئینجیلدا) ﴿كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ﴾ وەک چۆن کوڕەکانیان دەناسن ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا
أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانەی خۆیان دۆڕاند و خەسارومەند کرد ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوە ئەوانن بڕوا ناهێنن ٢٠
﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ ستەمکارترە لەو کەسەی درۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یا بێ
باوەڕ بووبێ بە ئایەتەکانی (بەڵگەکانی) خوا ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بەڕاستی ستەمکاران ڕزگاریان نابێت ٢١
﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێ هەموویان کۆ دەکەینەوە (لە قیامەتدا) ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ پاشان ئەڵێین بەوانەی
هاوەڵیان بۆ خوا دانابوو ﴿أَيْنَ شُرَكَاؤُكُمُ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ کوان ئەو هاوەڵانەی کە بە خەیاڵی خۆتان بە هاوەڵی
خواتان دانابوو ٢٢ ﴿ثُمَّ لَمْ تَكُن فِتْنَتُهُمْ﴾ پاشان بەهانەیان هیچ نەبوو بێجگە لەوەی ﴿إِلَّا أَن قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا
مُشْرِكِينَ﴾ کە ووتیان سوێند بە خوای پەروەردگارمان ئێمە هیچ جۆرێک هاوبەش دانەر نەبووین بۆ خوا ٢٣
﴿انظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَى أَنفُسِهِمْ﴾ سەیر کە چۆن درۆ لە دژی خۆیان دەکەن ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ون بوو لێیان ئەو
بتانەی خۆیان بە درۆ هەڵیان بەستبوو ٢٤ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ﴾ وە لەو (کافرانە) کەسێ هەیە کە
گوێت بۆ دەگرێ کە قورئان دەخوێنی ﴿وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً﴾ بەڵام ئێمە (بەهۆی تاوان و کوفریانەوە)
چەند پەردەیەکمان داوە بەسەر دڵەکانیاندا ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ بۆ ئەوەی تێی نەگەن ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وە کەڕی
و گرانیمان خستۆتە ناو گوێچکەیانەوە ﴿وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا﴾ وە ئەگەر هەموو بەڵگە و
نیشانەیەکی ببینن بڕوای پێ ناهێنن ﴿حَتَّى إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ﴾ تا ئەو ڕادەیە کاتێ دێن بۆ لات دەمە دەمێ
و بەربەرەکانێت لەگەڵ دەکەن ﴿يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕن ئەڵێن ﴿إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەم
قورئانە هیچ نییە بێجگە لە ئەفسانەی پێشینان ٢٥ ﴿وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ﴾ ئەوان بەرگری (خەڵک) دەکەن لەو (قورئانە)
﴿وَيَنْأَوْنَ عَنْهُ﴾ و خۆشیان لێی دوور دەکەنەوە ﴿وَإِن يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ﴾ هیچ کەسیش لە ناو نابەن
خۆیان نەبێ ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ و هەستیش ناکەن (کە لە چ خەسارومەندیەکدان) ٢٦ ﴿وَلَوْ تَرَى إِذْ وُقِفُوا عَلَى
النَّارِ﴾ وە ئەگەر بیبینیت کاتێک کە لەسەر ئاگری دۆزەخ ڕاوەستاون ﴿فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ﴾ کە دەڵێن
خۆزگە دەگەڕێنرابینەوە بۆ دونیا ﴿وَلَا نُكَذِّبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا﴾ و بەڵگەکانی پەروەردگارمان بەدرۆ نەدەزانی
﴿وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە لە بڕواداران ئەبووین ٢٧

﴿بَلْ بَدَا لَهُم مَّا كَانُوا يُخْفُونَ مِن قَبْلُ﴾ (نەخێر بەڕاستیان نی یە) بەڵکو ئەوەی کە لەوەو پێش دەیانشاردەوە
بۆیان دەرکەوتووە ﴿وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ﴾ وەئەگەر بگەڕێنرێنەوە (بۆ دونیا) بێگومان دووبارە
دەگەڕێنەوە بۆ ئەو کارانەی کەلێیان قەدەغە کرابوو ﴿وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وەبەڕاستی ئەوانە درۆزنن ٢٨
﴿وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ وە ووتیان بەڕاستی هەر ئەم ژیانە (ی دونیا) مانە ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾
وئێمە زیندوو ناکرێینەوە ٢٩ ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ وەئەگەر ئەوانە ببینی ئەو کاتەی کەلەحزووری
پەروەردگاریاندا وەستێنراوون ﴿قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ﴾ (پەروەردگار) دەفەرمووی ئایا ئەمە ڕاست نی یە؟
﴿قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا﴾ ئەڵێن بەڵێ ڕاستە سوێند بە پەروەردگارمان ﴿قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ دەفەرمووی دەی
بچەژن ئەو سزایە ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی کەبڕواتان نەهێناوە (ئینکارتان دەکرد) ٣٠
﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دیداری پەروەردگاریان بە درۆ دەزانی زەرەریان
کرد ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا کاتێ لەناکاو ڕۆژی دوایی یان بەسەردا دێت ﴿قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلَىٰ
مَا فَرَّطْنَا فِيهَا﴾ ئەڵێن ئای داخ و پەشیمانی سەخت بۆ ئێمە چەند کەم تەرخەمیمان کرد لە دونیادا و
لەدەستمان چوو ﴿وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ﴾ لەکاتێکدا تاوانەکانیان هەڵگرتووە بەکۆڵیانەوەیە
﴿أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ﴾ ئای چەند بەد و خراپە ئەو بارە گرانەی هەڵی دەگرن ٣١ ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا
إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ﴾ وەژیانی دونیا هیچ نی یە بێجگە گاڵتە و سەرقاڵی نەبێ ﴿وَلَلدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ﴾
وە بێگومان ماڵی دوا ڕۆژ چاکترە بۆ ئەوانەی خۆیان دەپارێزن و لە خوا دەترسن ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی
ئایا بۆ ژیر نابن ٣٢ ﴿قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە دەزانین کە بێگومان ئەوەی
کەئەوان دەیڵێن خەمبارت دەکات ﴿فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ﴾ بەڵام بێگومان ئەوان تۆ بەدرۆزن دانانێن
﴿وَلَٰكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڵکو ئەو ستەمکارانە ئایەتەکانی خوا ﴿يَجْحَدُونَ﴾ ئینکار دەکەن (بەدرۆی
دەزانن) ٣٣ ﴿وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێغەمبەرانی پێش تۆش (ئەی موحەممەد
ﷺ) باوەڕیان پێ نەکرا و ﴿فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا﴾ بەڵام ئارامیان گرت لەسەر ئەو باوەڕ پێ نەکرانەیان
﴿وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا﴾ وە ئەزیەت و ئازار دران تا یارمەتی و سەرخستنی ئێمەیان بۆ هات
﴿وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ﴾ وەفەرمانەکانی (بەڵێنەکانی) خوا بەهیچ کەسێك ناگۆڕدرێ ﴿وَلَقَدْ جَاءَكَ مِن نَّبَإِ
الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بێت بێگومان هەواڵی هەندێ لەو پێغەمبەرانەت بۆ هاتووە ٣٤ ﴿وَإِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ
إِعْرَاضُهُمْ﴾ خۆ هەرچەند ڕوو وەرگێرانی ئەوانە سەخت و گرانە لەسەرت ﴿فَإِنِ اسْتَطَعْتَ﴾ جا ئەگەر
توانیت ﴿أَن تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ﴾ بە ناخی زەویدا تونێلێك لێ دەیت ﴿أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُم بِآيَةٍ﴾ یان
پەیژەیەك بۆ ئاسمان دابنێت بەهۆیەوە بەڵگەیەکیان بۆ بهێنی ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ﴾ وە
ئەگەر خوا بیویستایە ئەوانەی کۆدەکردەوە لەسەر ڕێنموویی و بڕوا هێنان ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾
کەواتە هەرگیز لەوانە مەبە کە نەزانن ٣٥

﴿إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ﴾ بەڕاستی تەنها ئەوانە وەڵامی تۆ ئەدەنەوە کە (بەدڵ) ئەبیستن ﴿وَالْمَوْتَىٰ
يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ﴾ مردووەکانیش (ئەوانەی باوەڕ ناهێنن) خوا زیندوویان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾
پاشان هەر بۆلای خۆی دەگەڕێنەوە ٣٦ ﴿وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ ووتیان بۆچی لەلایەن
پەروەردگاریەوە موعجیزەیەکی بۆ نەهاتۆتە خوارەوە ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ﴾ بڵێ بێگومان خوا بە
توانایە ﴿عَلَىٰ أَن يُنَزِّلَ آيَةً﴾ کە بەڵگە و نیشانەیەک بنێرێتە خوارەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام
زۆربەیان نازانن ٣٧ ﴿وَمَا مِن دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ﴾ هیچ گەڕۆکێکی گیان لەبەر نیە لەزەویدا ﴿وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ
بِجَنَاحَيْهِ﴾ وە هیچ باڵندەیەک نیە کە دەفڕێ بە هەردوو باڵەکەی ﴿إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُم﴾ مەگەر ئەوانیش وەک
ئێوە ئوممەتانێکن ﴿مَّا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێکمان فەرامۆش نەکردووە لەم کتێبەدا (لوح
المحفوظ یا قورئان دا) ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ﴾ پاشان ئەوانە (لە ڕۆژی دوایی دا) لای پەروەردگاریان
کۆدەکرێنەوە ٣٨ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی بڕوایان نەبوو بەبەڵگەکانی ئێمە ﴿صُمٌّ وَبُكْمٌ فِي
الظُّلُمَاتِ﴾ کەڕ و لاڵن لەناو تاریکستاندان ﴿مَن يَشَإِ اللَّهُ يُضْلِلْهُ﴾ هەرکەس خوا بیەوێ گومڕای
دەکات ﴿وَمَن يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ هەرکەسیش خوا بیەوێ دەیخاتە سەر ڕێگای ڕاست ٣٩
﴿قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەواڵم پێ بدەن ئەگەر سزای خواتان بۆ
بێت ﴿أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ﴾ یان ڕۆژی دوایی بەخەتان بگرێت ﴿أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ﴾ ئایا هاوار دەکەنە هیچ
شتێک بێجگە لە خوا ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ٤٠ ﴿بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ﴾ (نەخێر) بەڵکو
تەنها بانگ و هاوار بەخوا دەکەن ﴿فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن شَاءَ﴾ ئەمجا ئەویش ئەگەر ویستی ئەوەی
هاواری (لە دەست) ئەکەن نایهێڵێ ﴿وَتَنسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ﴾ و ئەو شتانەتان لەبیر دەچێتەوە کە دەتانکردن
بە هاوبەش بۆ خوا ٤١ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێمە پێغەمبەرانمان نارد بۆ
گەلانی پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ﴾ وەتووشی نەبوونی و هەژاری
ونەخۆشی و ترس و ناڕەحەتیمان کردن ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە و پەشیمانی
دەربڕن (لاواڵ و زکری خوایی) ٤٢ ﴿فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُم بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا﴾ دەی بۆ نەپاڕانەوە کاتێک سزای
ئێمەیان بۆ هات؟ ﴿وَلَٰكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام دڵیان ڕەق بووە ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾
وەشەیتان ئەو کردەوەخراپانەی بۆ ڕازاندبوونەوە کە دەیانکرد ٤٣ ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ جا
کاتێ لەبیریان چوویەوە ئەوەی کە پێی ئامۆژگاری کران ﴿فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دەرگای هەموو
شتێکمان لەسەر کردنەوە ﴿حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا﴾ تاکاتێ دڵخۆش بوون بەوەی پێیان درابوو
﴿أَخَذْنَاهُم بَغْتَةً فَإِذَا هُم مُّبْلِسُونَ﴾ لە ناکاودا تۆڵەمان لێ سەندن ئیتر ئەوانیش نائومێد و سەرگەردان
بوون ٤٤

﴿فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەمجا ئەو گەلەی کە ستەمیان کرد دوابڕاو کران ﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾
و هەموو سوپاس و ستایشی هەر بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿٤٥﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ﴾ ئەگەر خوا هەستی بیستن و بینینتان لێ بسەنێتەوە
﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ﴾ موریشی بنێ بەسەر دڵەکانتاندا ﴿مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ﴾ چ پەرستراوێک هەیە
بێجگە خوا بۆتان بهێنێتەوە ﴿انْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ تەماشابکە چۆن بەڵگەکان دەگۆڕین و
چەند بارەیان دەکەینەوە ﴿ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ﴾ پاشان ئەوان پشتی تێ دەکەن و ڕوو وەردەگێڕن ﴿٤٦﴾
﴿قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ﴾ ئەی (موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً﴾ ئەگەر سزای
خوا لەناکاو یا بە ئاشکرا بێتە سەرتان ﴿هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئایا لەناو دەبرێ (بە سزای
خوایی) بێجگە لە کۆمەڵی ستەمکاران نەبێت؟ ﴿٤٧﴾ ﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە پێغەمبەرانمان نەناردووە
﴿إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ﴾ مەگەر بە مژدەدەر و ترسێنەر نەبێت ﴿فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ﴾ جا هەرکەس بڕوای
هێنا و کردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئەوە هیچ مەترسی یەکیان لەسەر نابێ
و خەمباریش نابن ﴿٤٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ ئەوانەیش بێ بڕوا بوون بە بەڵگەکانی ئێمە ﴿يَمَسُّهُمُ
الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بە هۆی دەرچوونیان لە سنووری (فەرمانی خوا) سزایان لێ دەکەوێ
و دەیانگرێ ﴿٤٩﴾ ﴿قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من پێتان نالێم
خەزێنەکانی خوا لای منە ﴿وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ﴾ وە شتی نهێنیش نازانم ﴿وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ﴾ وە
پێتان نالێم بێگومان من فریشتەم ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ شوێنی هیچ ناکەوم ئەوە نەبێت کە بۆ نێگام
کراوە ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ بڵێ ئایا کوێر و بینا یەکسانن؟ ﴿أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بیر
ناکەنەوە؟ ﴿٥٠﴾ ﴿وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ﴾ بەم قورئانە بترسێنە ئەوانەی دەترسن ﴿أَنْ يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ﴾
(لەوەی کە) کۆبکرێنەوە لای پەروەردگاریان ﴿لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ لە کاتێکدا بێجگە
لە خوا هیچ یارمەتیدەر و تکاکارێکیان نی یە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆیان بپارێزن و لە خوا
بترسن ﴿٥١﴾ ﴿وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ﴾ وە ئەوانە دەرمەکەیت کە پەروەردگاریان دەپەرستن (و هاواری
لێ دەکەن) ﴿بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾ بەیانیان و ئێواراندا (ڕەزامەندی) خوایان دەوێ
﴿مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ و لێپرسینەوەی هیچ شتێکیان لەسەر تۆ نی یە ﴿وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ
شَيْءٍ﴾ وە لێپرسینەوەی هیچ شتێکی تۆش لەسەر ئەوان نی یە ﴿فَتَطْرُدَهُمْ﴾ جا ئەگەر دەریانکەیت
(دووریان خەیتەوە) ﴿فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ ئەوە لە ستەمکاران دەبیت ﴿٥٢﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ وە بەوجۆرە هەندێکیانمان بە هەندێکی تریان تاقی کردەوە ﴿لِّيَقُولُوٓا۟ أَهَٰٓؤُلَآءِ مَنَّ ٱللَّهُ عَلَيْهِم مِّنۢ بَيْنِنَآ﴾ بۆ ئەوەی بڵێن ئایا ئەوانە خوا ڕێزو بەهرەی پێ بەخشیوون لە نێو ئێمەدا؟ ﴿أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِأَعْلَمَ بِٱلشَّٰكِرِينَ﴾ ئایا خوا لە هەموو کەس زاناتر نییە بەوانەی شوکر بەژێرن؟ ﴿٥٣﴾ ﴿وَإِذَا جَآءَكَ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ وەکاتێ ئەوانەی کە بڕوایان هەیە بە ئایەتەکانی ئێمە هاتن بۆلات ﴿فَقُلْ سَلَٰمٌ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە پێیان بڵێ سڵاوتان لێ بێت ﴿كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ ٱلرَّحْمَةَ﴾ پەروەردگارتان بەزەیی و میهرەبانی لەسەر خۆی پێویست کردووە ﴿أَنَّهُۥ مَنْ عَمِلَ مِنكُمْ سُوٓءًۢا بِجَهَٰلَةٍ﴾ بێگومان هەرکەس لە ئێوە کارێکی خراپ بکات بەنەزانی ﴿ثُمَّ تَابَ مِنۢ بَعْدِهِۦ وَأَصْلَحَ﴾ پاشان بگەڕێتەوەو تەوبە بکات وخۆی چاك بکات ﴿فَأَنَّهُۥ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿٥٤﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْـَٔايَٰتِ﴾ ئاوا جۆرە ئایەتەکان ڕوون دەکەینەوە ﴿وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگای تاوانباران ڕوون بێتەوە ﴿٥٥﴾ ﴿قُلْ إِنِّى نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ﴾ بڵێ بێگومان من قەدەغەم لێکراوە لەوەی کەبەندایەتی بکەم بۆ ئەوانەی ﴿ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئێوە هاواریان لێدەکەن و دەیان پەرستن بێجگە لە خوا ﴿قُل لَّآ أَتَّبِعُ أَهْوَآءَكُمْ﴾ بڵێ من شوێنی ئارەزووەکانی ئێوە ناکەوم ﴿قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُهْتَدِينَ﴾ ئەگەر وا بکەم بێگومان من گومڕا دەبم ونابمە لەو کەسانەدا کە ڕێنموونیان وەرگرتووە ﴿٥٦﴾ ﴿قُلْ إِنِّى عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّى﴾ بڵێ بێگومان من لەسەر بەڵگەیەکی ئاشکرام کە لەلایەن پەروەردگارمەوەیە ﴿وَكَذَّبْتُم بِهِۦ﴾ کەچی ئێوە بڕواتان پێ نەهێنا ﴿مَا عِندِى مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِۦٓ﴾ ئەو (سزای)ئێوە پەلەی هاتنی دەکەن بەدەست من نییە ﴿إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ فەرمان ڕەوایی تەنها بۆ خوایە ﴿يَقُصُّ ٱلْحَقَّ﴾ حەق و ڕاستی باسی دەکات ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلْفَٰصِلِينَ﴾ وە ئەو چاکترینی بڕیاردەر و جیاکەرەوەیە ﴿٥٧﴾ ﴿قُل لَّوْ أَنَّ عِندِى مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِۦ﴾ بڵێ ئەگەر لام بوایە ئەوەی ئێوە پەلە دەکەن لە هاتنی ﴿لَقُضِىَ ٱلْأَمْرُ بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ﴾ ئەوا کاری نێوان من و ئێوە کۆتایی پێ دەهێنرا ﴿وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا چاك ئاگادارە بەستەمکاران ﴿٥٨﴾ ﴿وَعِندَهُۥ مَفَاتِحُ ٱلْغَيْبِ﴾ وە کلیلی هەموو نهێنییەکان هەرلای خوایە ﴿لَا يَعْلَمُهَآ إِلَّا هُوَ﴾ کەس نایانزانێت جگە لە (خود) ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ وە (خوا) دەزانێ چی لە وشکانی و دەریادا هەیە ﴿وَمَا تَسْقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا﴾ وە هەر گەڵایەك بکەوێتە خوارەوە خوا پێی دەزانێت ﴿وَلَا حَبَّةٍ فِى ظُلُمَٰتِ ٱلْأَرْضِ﴾ و هەر دانەوێڵەیەك لە تاریکی یەکانی زەویدا بێت ﴿وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ﴾ و هەر تەڕو وشکێك هەبێت ﴿إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مُّبِينٍ﴾ هەر هەمووی لە کتێبی ئاشکرا لە (اللوح المحفوظ) دان ﴿٥٩﴾

﴿وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ﴾ وە هەر ئەو خوایەیە کە دەتان خەوێنێت لەشەودا (لێرەدا خەو بەمانای مردن
هاتووە) ﴿وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ﴾ وە ئەشزانێ (لە ڕۆژدا) چ کارێکتان ئەنجام داوە ﴿ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ﴾
پاشان لە ڕۆژدا بە خەبەرتان دەکاتەوە ﴿لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى﴾ بۆ ئەوەی تەواو بێ ماوەی دیاریکراو
(ی هەموو کەسێ) ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ﴾ ئەوسا هەر بۆلای ئەوە گەڕانەوەتان ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ﴾ پاشان هەواڵتان پێ دەدات بەهەر کردەوەیەك کە کردوتانە ٦٠ ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾
ئەو (خوا) زاڵ و دەسەڵاتدارە بەسەر بەندەکانیدا ﴿وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً﴾ و فریشتەیکتان بۆ دەنێرێت
(کە چاودێر و پارێزەر و نوسەری کردەوەکانتانن) ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ تاکاتێ مردنی یەکێکتان
دێت ﴿تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا﴾ نێراوەکانمان گیانی دەکێشن ﴿وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ﴾ کەهیچ سستی و کەمتەرخەمی
یەك ناکەن (لەکارەکانیاندا) ٦١ ﴿ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ﴾ پاشان دەگەڕێنەوە بۆلای خوا
کەسەروەری ڕاستەقینەیانە ﴿أَلَا لَهُ الْحُكْمُ﴾ ئاگاداربن فەرمان ڕەوایی و بڕیار هەر بۆ ئەوە ﴿وَهُوَ أَسْرَعُ
الْحَاسِبِينَ﴾ هەر خوایشە لێپرسینەوەی خێراترە لە هەموو کەس ٦٢ ﴿قُلْ مَن يُنَجِّيكُم مِّن ظُلُمَاتِ الْبَرِّ
وَالْبَحْرِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایە کێ ئێوە ڕزگار دەکات لەتاریکیەکانی وشکایی و دەریا
﴿تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً﴾ کە هاوار و پاڕانەوەی لێدەکەن بە ئاشکرا و نهێنی ﴿لَّئِنْ أَنجَانَا مِنْ هَٰذِهِ﴾ (ئەڵێن) سوێند
بە خوا ئەگەر لەم مەترسیە ڕزگارمان بکات ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان لە سوپاسی کارانی
خوا دەبین ٦٣ ﴿قُلِ اللَّهُ يُنَجِّيكُم مِّنْهَا﴾ بڵێ هەر خوا ئێوە ڕزگار دەکات لەو مەترسیە ﴿وَمِن كُلِّ كَرْبٍ﴾ و لە
هەموو ناڕەحەتی و خەم و پەژارەیەك ﴿ثُمَّ أَنتُمْ تُشْرِكُونَ﴾ (لەگەڵ ئەوەشدا) پاشان ئێوە هاوبەش بۆ خوا
بڕیار دەدەن ٦٤ ﴿قُلْ هُوَ الْقَادِرُ﴾ بڵێ هەر ئەو خوایە بەتوانا و دەسەڵاتدارە ﴿عَلَىٰ أَن يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا﴾
کەسزایەکتان بۆ بنێرێت ﴿مِّن فَوْقِكُمْ﴾ لە سەروتانەوە ﴿أَوْ مِن تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ﴾ یان لە ژێر پێتانەوە ﴿أَوْ يَلْبِسَكُمْ
شِيَعًا﴾ یان سەرتان لێ بشێوێنێ و تان کات بەچەند دەستە و تاقمێکەوە ﴿وَيُذِيقَ بَعْضَكُم بَأْسَ بَعْضٍ﴾
جا هەندێکتان بە هەندێکی ترتان سزا و ئازار بدات ﴿انظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ سەرنج بدە چۆن ئایەتەکان
دەگۆڕین (لە جۆرێکەوە بۆ جۆرێکی تر) ﴿لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ﴾ تا ئەوان تێبگەن و بیربکەنەوە ٦٥ ﴿وَكَذَّبَ
بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ﴾ گەلەکەت باوەڕیان بەم قورئانە نەکرد کە هەر ئەوە حەق و ڕاستە ﴿قُل لَّسْتُ عَلَيْكُم
بِوَكِيلٍ﴾ بڵێ من پارێزەر و بەرپرستان نیم ٦٦ ﴿لِّكُلِّ نَبَإٍ مُّسْتَقَرٌّ﴾ بۆ هەموو هەواڵێك کاتێکی
دیاریکراو هەیە (کە ڕاست و درۆی تیادا ڕوون دەبێتەوە) ﴿وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ وە بەزوویی دەزانن ٦٧
﴿وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا﴾ هەر کاتێ ئەوانەت دی قسەی ناشایستە دەکەن دەربارەی ئایەتەکانی
ئێمە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ ئەوە ڕوو وەرگێڕە لێیان ﴿حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ﴾ تا دەچنە سەر باسێکی تر
﴿وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ﴾ وە ئەگەر شەیتان لە بیری بردیتەوە ﴿فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾
ئیتر لە پاش بیرکەوتنەوەت لەگەڵ کۆمەڵی ستەمکاران دامەنیشە ٦٨

﴿وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ (هەرچەندە) ئەوانەی خواناس دەپارێزن هیچ پرسیارو
تاوانی ئەوانیان لەسەر نی یە ﴿وَلَٰكِن ذِكْرَىٰ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بەلام بیر خستنەوەیە تا خۆیان بپارێزن
٦٩ ﴿وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) واز بێنە لەوانەی ئاینەکەیان کردووە
بە گەمە و گاڵتەجاڕی ﴿وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ و ژیانی دونیا هەڵی خەڵەتاندوون ﴿وَذَكِّرْ بِهِ﴾
وە بە قورئان ئامۆژگاریان بکە ﴿أَن تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ﴾ بۆ ئەوەی هیچ کەس تێ نەچێ
بەهۆی ئەو (خراپانە)ی کردویەتی ﴿لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ کە جگە لە خوا هیچ دۆست
و تکاکارێکی نی یە ﴿وَإِن تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَّا يُؤْخَذْ مِنْهَا﴾ ئەگەر هەموو فیدا و بریتی یەك بدات لێ
ی وەرناگیرێ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا﴾ ئەوانە کەسانێکن بەهۆی ئەو (خراپانە)ی کە
کردوویانە تیاچوون ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ بۆ ئەوانیە خواردنەوەیەك لە ئاوی زۆر گەرم و بەکوڵ
﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ و سزای زۆر بە ئازاریش بە هۆی ئەوەی کە بێ بڕوا بوون ٧٠ ﴿قُلْ
أَنَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بڵێ ئایا بێجگە لە خوا هاوار بکەین (و بپەرستین) ﴿مَا لَا يَنفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا﴾ شتێك
کە سوودمان پێ نەگەیەنێت و نە زیان ﴿وَنُرَدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا﴾ وە بەرەو دوا بگەڕێینەوە (پاشگەز ببینەوە
لە ئاینەکەمان) ﴿بَعْدَ إِذْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ لە پاش ئەوەی کە خوا ڕێنموونی کردین (بۆ ڕێگای
ڕاست)؟ ﴿كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ﴾ بەوێنەی ئەو کەسەی کە شەیتانەکان سەریان لێ شێواندبێ
﴿فِي الْأَرْضِ حَيْرَانَ﴾ بەزەوی دا سەرگەردان بێ ﴿لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى﴾ و چەند هاوڕێیەکی
هەبێ بانگی کەن بۆ ڕێگای ڕاست ﴿ائْتِنَا﴾ (بڵێن) وەرە بۆلای ئێمە (کەچی بە گوێیان نەکات)
﴿قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ﴾ بڵێ بەڕاستی هەر ڕێنموونی خوا ڕێنموونی ڕاستە ﴿وَأُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ
الْعَالَمِينَ﴾ و فەرمانمان پێدراوە کە مل کەچ و گوێڕایەڵ بین بۆ پەروەردگاری جیهانیان ٧١ ﴿وَأَنْ
أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَاتَّقُوهُ﴾ وە، فەرمانمان پێدراوە) کە بەرپاکی نوێژ بەجێ بێنن و لەو (پەروەردگارە)
بترسین ﴿وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە هەمووتان هەر بۆلای ئەو ڕاتە کۆ دەکرێنەوە (لە ڕۆژی دواییدا)
٧٢ ﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ وە هەر ئەو خوایە کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە
بەحەق و ڕاستی ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ كُن فَيَكُونُ﴾ وە هەر ڕۆژێ بە شتێك بفەرمووێ ببە ئەویش دەست بەجێ
دەبێ ﴿قَوْلُهُ الْحَقُّ﴾ فەرمان و وتەی ئەو ڕاستە ﴿وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ﴾ هەر بۆ ئەوە موڵك
و دەسەڵاتی لەو ڕۆژەدا کە فوو دەکرێتە (صور) کەڕەنادا ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ زانا و ئاگایە
بە هەموو نهێنی و ئاشکرایەك ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ و هەر ئەوە کاربەجێ و بە ئاگا ٧٣

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ آزَرَ﴾ وە (بیربکەرەوە) کاتێک کە ئیبراهیم ووتی بە ئازەری باوکی ﴿أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا
آلِهَةً﴾ ئایا تۆ بتانێک دەکەیتە پەرستراوی خۆت؟ ﴿إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ بەڕاستی من
تۆو گەلەکەت لە گومڕاییەکی تەواو و ئاشکرادا دەبینم ﴿٧٤﴾ ﴿وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ﴾ بەو شێوەیە
پیشانی ئیبراهیممان دا ﴿مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ دەسەڵات و حکومڕانی (خوا بۆ) ئاسمانەکان و
زەوی ﴿وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی لەریزی باوەڕدارە ڕاستەقینەکاندا بێت ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَنَّ
عَلَيْهِ اللَّيْلُ﴾ کاتێ شەوی بەسەردا هات ﴿رَأَى كَوْكَبًا﴾ ئەستێرەیەکی بینی ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي﴾ ووتی ئەمە
پەروەردگاری منە ﴿فَلَمَّا أَفَلَ﴾ بەڵام کاتێ ئاوابوو ﴿قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ﴾ ووتی من هەرچی ئاوا
بێ خۆشم ناوێ ﴿٧٦﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِغًا﴾ ئەمجا کاتێ مانگی بینی هەڵهات ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي﴾ ووتی
ئەمە پەروەردگاری منە ﴿فَلَمَّا أَفَلَ﴾ بەڵام کاتێ کە ئاوابوو ﴿قَالَ لَئِنْ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي﴾ ووتی سوێند بەخوا
ئەگەر پەروەردگارم ڕێنموویم نەکات ﴿لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ﴾ بێگومان لە کۆمەڵی گومڕایان
دەبم ﴿٧٧﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِغَةً﴾ ئەمجا کاتێ خۆری بینی هەڵهات ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا أَكْبَرُ﴾
ووتی ئەمە پەروەردگاری منە ئەمە گەورەترە (لەوان) ﴿فَلَمَّا أَفَلَتْ﴾ جا کاتێ خۆریش ئاوا بوو
﴿قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم بەڕاستی من بەریم لە هەرشتێ کە ئێوە دەیکەن
بەهاوبەش بۆ خوا ﴿٧٨﴾ ﴿إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ﴾ بەڕاستی من ڕووی خۆم وەرگێڕا بۆلای زاتێک
﴿لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە ﴿حَنِيفًا﴾ جگە لەخوا ڕووم لەهیچی
تر ناکەم ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە بێگومان من لەهاوبەش پەیداکەران نیم ﴿٧٩﴾ ﴿وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ﴾
(بەڵام ئیبراهیم) گەلەکەی دەمەقاڵێیان لەگەڵدا کرد ﴿قَالَ أَتُحَاجُّونِّي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِ﴾ فەرمووی ئایا
ئێوە دەمەدەمێ و موجادەلەم لەگەڵدا دەکەن؟ لەبارەی خواوە کە بەڕاستی ڕێنموویی منی کردووە
﴿وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ﴾ من ناترسم لەوەی کە ئێوە دەیکەن بەهاوبەش بۆ خوا (چونکە زیان
ناگەیەنن) ﴿إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا﴾ مەگەر شتێک کەپەروەردگارم بیەوێ بیکات ﴿وَسِعَ رَبِّي كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا﴾ زانست و ئاگاداری پەروەردگارم هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا
بیر ناکەنەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ﴾ وەمن چۆن دەترسم لەو بتانەی کە ئێوە کردووتانە
بەهاوبەش بۆ خوا ﴿وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ﴾ کەئێوە ناترسن بێگومان بتانێکتان کردۆتە
هاوبەش بۆ خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا﴾ کە هیچ بەڵگەیەکی نەنێراوە بۆتان (کە ئەوان پەرستن)
﴿فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ﴾ دەی کەواتە کام لەم دوو دەستەیە شایستەترە بە نەترسان (و ئارامی)
﴿إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هیچ دەزانن ﴿٨١﴾

﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُم بِظُلْمٍ﴾ و بڕواکەیان تێکەڵ بەستەم
(هاوەڵ دانان) نەکردووە ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ﴾ هێمنی و ئاسایش تەنها بۆ ئەوانەیە هەر
ئەوانەش ڕێنموونی کراوون ﴿٨٢﴾ ﴿وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ﴾ ئەو (بەڵگانە) بەڵگەی ئێمە بوون
کە دابوومان بە ئیبراهیم ﴿عَلَىٰ قَوْمِهِ﴾ لەسەر ئەو گەلەکەیەوە ﴿نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّن نَّشَاءُ﴾ هەر کەسێك
بمانەوێت پلەوپایەی بەرز دەکەینەوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت کاردروستی
زانایە ﴿٨٣﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە ئیسحاق و (لە ئیسحاقیش) یەعقوبمان پێ بەخشی
﴿كُلًّا هَدَيْنَا﴾ ڕێنموونیی هەموویانمان کرد ﴿وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ﴾ وە لەوەو پێشیش ڕێنموونیی
نووحیشمان کرد ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِهِ دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَارُونَ﴾ ولە نەوەکانی نووح
داوود و سولەیمان و ئەیووب و یوسف و موساو هاروونمان (ڕێنموونیی کرد) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي
الْمُحْسِنِينَ﴾ ئا بەو جۆرە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿٨٤﴾ ﴿وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ﴾
وە زەکەریا و یەحیا و عیسا و ئیلیاس ﴿كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ هەریەك لەمانە لە چاکەکاران بوون ﴿٨٥﴾
﴿وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا﴾ وە ئیسماعیل و یەسەع و یونس و لووط ﴿وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ﴾
هەریەکە لەمانە ڕێزمانداون بەسەر هەموو خەڵکیدا ﴿٨٦﴾ ﴿وَمِنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ﴾ هەروەها
هەندێ لەباوك و نەوەو و براکانیان ﴿وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ هەڵمان بژاردوون و
ڕێنموونیمان کردوون بۆ ڕێگەی ڕاست ﴿٨٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ﴾ ئەوە ڕێنموونی خوایە
ڕێنموونی هەربەندەیەکی پێدەکات ﴿مِنْ عِبَادِهِ﴾ لەبەندەکانی کە خۆی بیەوێ ﴿وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ
عَنْهُم مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە ئەگەر هاوبەشیان ڕەوابدیایە بۆ خوا بێگومان ئەو چاکانەی کردبوویان
هەمووی بێ پاداشت دەردەچوو ﴿٨٨﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کە سانێکن ﴿آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ
وَالنُّبُوَّةَ﴾ پەیام و زانین و حوکمڕانی و پێغەمبەرێتیمان پێ بەخشیوون ﴿فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَٰؤُلَاءِ﴾ جا ئەگەر
ئەوانە (قورەیش) بڕوای پێ نەهێنن ﴿فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان بەدەستەیەکی
ترمان سپاردووە (چاودێری بکەن و) بێ بڕواش نابن پێی ﴿٨٩﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ﴾ ئەوانە (ئەو
پێغەمبەرانەی ناو بران) کەسانێك بوون خوا ڕێنموونیی کردن ﴿فَبِهُدَاهُمُ اقْتَدِهْ﴾ دەی بەپەیڕەوی
ڕێگەو ڕێبازی ئەوان بکە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿قُل لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ داوای هیچ کرێ و پاداشتێکتان لێناکەم لەسەری ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْعَالَمِينَ﴾ ئەم قورئانە تەنها
ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٩٠﴾

﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾ وەك پێویست خوایان نەناسی و ڕێزیان نەگرت ﴿إِذْ قَالُوا﴾ کاتێ وتیان ﴿مَا
أَنزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِّن شَيْءٍ﴾ خوا هیچ شتێکی نەناردۆتە خوارەوە بۆ هیچ ئادەمی یەك ﴿قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ
الَّذِي﴾ بڵێ ئەی کێ ئەو کتێبەی ناردە خوارەوە ﴿جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ﴾ کە مووسا هێنای ﴿نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ﴾
(ئەو کتێبە) ڕووناکی و ڕێنموویی بوو بۆ خەڵك (پێش دەستکاری کردنی لەلایەن جولەکەکانەوە)
﴿تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ﴾ ئێوە ئەو (کتێبە) دەکەنە چەند پەڕە و کاغەزێك ﴿تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا﴾ بەشێکی
(کە ئارەزووتانە) ئاشکرای دەکەن و زۆریشی (کە دژی خۆتانە) دەیشارنەوە ﴿وَعُلِّمْتُم﴾
شتانێك فێر کراون کە ئێوە نەتان دەزانی ﴿مَّا لَمْ تَعْلَمُوا أَنتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ﴾ نە خۆتان و نە باو و باپیرانتان ﴿قُلِ اللَّهُ﴾
بڵێ هەر خوا (کتێبی بۆ مووسا ناردووە) ﴿ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ﴾ پاشان لێیان گەڕێ لەناو بەتاڵی
خۆیاندا گاڵتەو یاری بکەن و ڕابوێرن ٩١ ﴿وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ﴾ ئەم قورئانە ئێمە ناردوومانەتە خوارەوە
﴿مُبَارَكٌ﴾ پیرۆز و بەردارە ﴿مُّصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ ئەو کتێبانەش پێش ئەو هاتوون بەڕاستیان دادەنێت
(پێش ئەوەی گاور و جولەکەکان بیشێوێنن) ﴿وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ هەروەها بۆ ئەوەی
دانیشتوانی مەککە و دەوروبەری ئاگادار بکەیتەوە و بیانترسێنی ﴿وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾
جا ئەوانەی بڕوایان بە دوا ڕۆژ هەیە بڕوا بەم (قورئانە) دێنن ﴿وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ ئەوان
پارێزەرن بۆ نوێژەکانیان و بەچاکی لە کاتی خۆیاندا دەیکەن ٩٢ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾
کێ لەو کەسە ستەمکارترە کە درۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ﴿أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ﴾ یان بڵێ پێغەمبەرم و سرووشم
بۆ کراوە ﴿وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ﴾ بەڵام هیچ پەیام و سرووشێکیشی بۆ نەکراوە ﴿وَمَن قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ
مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ هەروەها کەسێ کە بڵێ منیش وێنەی ئەو قورئانەی خوا دایبەزاندووە دادەبەزێنم
﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ﴾ خۆزگە ستەمکارانت دەبینی کاتێ ﴿فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ﴾ وان لە نەڕەحەتی و
سەختی سەرەمەرگدا ﴿وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ﴾ و فریشتەکان دەستیان بۆ دەبەن (بۆ گیان کێشانیان)
﴿أَخْرِجُوا أَنفُسَكُمُ﴾ (پێیان دەڵێن) خۆتان دەرباز کەن (لەم ناڕەحەتی گیان کێشانە ئەگەر ڕاست دەکەن)
﴿الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ﴾ ئەمڕۆ پاداشتی ڕیسواکەر دەدرێنەوە ﴿بِمَا كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ﴾
بەهۆی ئەوەی کە قسەی ناڕاستان هەڵدەبەست بەدەم خواوە ﴿وَكُنتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ﴾ و خۆتان
بە گەورە دەزانی لەبەرانبەر ئایەتەکانی خوادا ٩٣ ﴿وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێوە بە
تەنیا و یەك یەك گەڕانەوە بۆ لامان ﴿كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر وەکو یەکەم جار دروستمان کردن
﴿وَتَرَكْتُم مَّا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ﴾ و ئەوەی پێمان دابوون بەجێتان هێشت لەدوای خۆتان (لەماڵ
و سەروەت و سامان) ﴿وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ﴾ وە نابینین لەگەڵتاندا ﴿شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ﴾
ئەو تکاکارانەی کە لاتان وابوو هاوبەشی خوان لە تکا کردن بۆتان ﴿لَقَد تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ﴾ سوێند بە خوا
بێگومان پچڕا پەیوەستی نێوانتان ﴿وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ وە ئەوەی بە پشتیوانی خۆتان دادەنا
ون بوو لێتان ٩٤

﴿إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى﴾ بەڕاستی خوا لەتکەری دانەوێڵە و ناوکەتووە (کاتێک کە دەڕوێنرێت لە زەویدا)
﴿يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ﴾ زیندوو دەردەهێنێ لە مردوو ﴿وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ﴾ وە (خوا) دەرهێنەری
مردووانە لە زیندوو ﴿ذَلِكُمُ اللَّهُ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ﴾ ئەوەیە خوای ئێوە دەی کەواتە ئێوە چۆن (لە پەرستنی
ئەو خوایە) لادەدرێن؟ ﴿٩٥﴾ ﴿فَالِقُ الْإِصْبَاحِ﴾ (خوا) بەدیهێنەری شەبەق و ڕووناکی ڕۆژ بووەوەیە
﴿وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا﴾ و شەوی کردووە بەکات و هۆی ئارامگرتن ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا﴾ و خۆر و
مانگی کردۆتە هۆی حساب دیاریکردن و زانینی کات ﴿ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ ئەوەش ئەندازەگرتنی
خوای بەدەسەڵاتی زانایە ﴿٩٦﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ﴾ وە هەر خوایە کە ئەستێرەی داناوە بۆتان
﴿لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ بۆ ئەوەی ڕێیان پێ دەرکەن لە تاریکیەکانی وشکانی و دەریادا
﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بەڕاستی ئایەتەکانمان ڕوون کردۆتەوە بۆ کۆمەڵێ کە بزانن و تێ بگەن
﴿٩٧﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ وە ئەو خوایە ڕاتێکە کە ئێوەی دروست کردووە لە یەک کەس
کە (ئادەم)ە ﴿فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ﴾ ئەمجا (لە پشتی باوکتان) نیشتەجێ کران (دواتریش لە منداڵدانی
دایکتاندا) دانران بە شێوەی کاتی ﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ﴾ بەڕاستی ئایەتەکانمان ڕوون
کردۆتەوە بۆ کەسانی بە وورد بیر بکەنەوە ﴿٩٨﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە ئەو خوایە ڕاتێکە ﴿أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ
مَاءً﴾ کە بارانی لە ئاسمانەوە باراندووە ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ جا بە هۆی ئەو (بارانەوە)
هەموو جۆرە چەکەرەیەکمان ڕواند ﴿فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا﴾ ئەمجا ڕووەکی سەوزمان لێ ڕوواندووە
﴿نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا﴾ وە لەو (ڕووەکە سەوزە) دانەوێڵەی لەسەر یەک کەڵەکە بوومان دەرهێناوە
(وەک گوڵی جۆ و گەنم) ﴿وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ﴾ وە لە دار خورماوە چەند پەلێکی هێشووی
شۆڕەوەبوو دەردەهێنین ﴿وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ﴾ وە (دەڕوێنین بەو بارانە) باخاتی زۆر لە تری ی هەمە جۆر
﴿وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ﴾ و زەیتوون و هەنار ﴿مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ﴾ هاوچەشن و لەیەکتر جیا جیا (لە تامدا)
﴿انْظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ﴾ سەرنجی بەرهەمەکەی بدەن ﴿إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ﴾ کاتێک بەر دەگرێت و پێ دەگات
﴿إِنَّ فِي ذَلِكُمْ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەم سەرنجدانەدا چەند بەڵگەی گەورە هەیە (لەسەر گەورەی
دەسەڵاتی خودا) بۆ کەسانێک کە بڕوا دەهێنن ﴿٩٩﴾ ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ﴾ هاوبەشانێکیان بڕیارداوە بۆ
خوا کە جنۆکەن ﴿وَخَلَقَهُمْ﴾ لە کاتێکدا خودا ئەو (جنۆکانەی) دروست کردووە ﴿وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ
عِلْمٍ﴾ بە درۆ و بوختان چەند کوڕ و کچیان ڕەوادا وە بۆ خوا بەبێ زانیاری ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَصِفُونَ﴾
پاک و بێ گەردی بۆ خوا لەوەی کە ئەوان بڕوایانە بڕیاری ئەدەن بۆ خوا ﴿١٠٠﴾ ﴿بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
(خوا) داهێنەری ئاسمانەکان و زەوی یە لە نەبوون ﴿أَنَّى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ﴾ چۆن
منداڵی دەبێ کە ژن و هاوسەری نەبووە ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ خۆی هەموو شتێکی دروستکردووە
﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ و ئەو بە هەموو شتێ زانا و بە ئاگایە ﴿١٠١﴾

﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ هەر ئەو خوایەیە کە پەروەردگاری ئێوەیە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی
ڕاستەقینە نی یە جگە لە ئەو ﴿خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دروست کەری هەموو شتێکە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾
کەواتە ئەو بپەرستن ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ وە ئەو خوایە چاودێرە بەسەر هەموو شتێکەوە
(١٠٢) ﴿لَّا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ﴾ چاوەکان پەی پی نابەن و ناتوانن ببینن ﴿وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ﴾
بەلام ئەو هێزی بینین و چاوەکان دەبینێت ﴿وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ و ئەو بە ئاگای وردبینە (١٠٣)
﴿قَدْ جَاءَكُم بَصَائِرُ مِن رَّبِّكُمْ﴾ بەڕاستی لەلایەن پەروەردگارتانەوە چەندین بەڵگەی ڕوونتان
بۆ هاتووە ﴿فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ﴾ ئەمجا هەر کەس بیر لەڕاستی دەکاتەوەو دەیبینێ ئەوە (سوودی)
بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا﴾ هەر کەسیش بیر ناکاتەوەو کوێر بووە ئەوە (زیانی) هەر بۆ خۆیەتی
﴿وَمَا أَنَا عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ﴾ وە من چاودێر و پارێزەرییم بە سەرتانەوە (بەس ڕاگەیەنەرم) (١٠٤)
﴿وَكَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ ئاوا جۆر و شێوەی بەڵگەکان دەگۆڕین ﴿وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ﴾ دەبا هەر بڵێن
خوێندووتە و پێکوتراوە ﴿وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی چاك ڕوونی بکەینەوە بۆ کۆمەڵێك
کە تێدەگەن و شارەزان (١٠٥) ﴿اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ شوێنی ئەوە بکەوە کە لەلایەن پەروەردگارتەوە
وەحیت بۆ کراوە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ شایستەی پەرستن نیە بێجگە لەو (خوا) ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ﴾
وە ڕوو وەرگێڕە لە هاوبەش بڕیاردەران (١٠٦) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە
هاوەڵیان دا نەدەنا ﴿وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ و تۆمان نەکردووە بە چاودێر و پارێزەر بەسەریانەوە ﴿وَمَا
أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ﴾ و تۆ زۆرداری دەسەڵاتدار نیت بەسەریانەوە (١٠٧) ﴿وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ
اللَّهِ﴾ (موسڵمانان) جنێو و قسەی ناشرین مەڵێن بەو بت و پەرستراوانەی کە ئەوان هاواریان لێ
دەکەن و دەیانپەرستن بێجگە لە خوا ﴿فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەو هۆیەوە ئەوانیش قسەی نەشیاو بڵێن
بە خوا ﴿كَذَٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ﴾ بەو شێوەیە ڕازاندوومانەتەوە بۆ هەموو ئوممەتێك کردەوەکەیان
﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِم مَّرْجِعُهُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەیان هەر بۆ لای پەروەردگاریانە ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾
ئەمجا هەواڵیان پێ دەدات بەو کردەوانەی ئەنجامیان دەدا (١٠٨) ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ وە بەهێزترین
سوێندیان بەخوا دەخوارد ﴿لَئِن جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا﴾ سوێند بەخوا ئەگەر موعجیزەیەکیان بۆ بێت
(ئەوانەی کە خۆیان داوایان دەکرد) بێگومان بڕوا دەهێنن پێ ی ﴿قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِندَ اللَّهِ﴾ بڵێ بەڕاستی
موعجیزەکان هەر لای خوایە ﴿وَمَا يُشْعِرُكُمْ﴾ وە ئێوە نازانن ئەی بڕواداران ﴿أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا
يُؤْمِنُونَ﴾ ئەگەر ئەو بەڵگانەش بێتە کایەوە هەر بڕوا ناهێنن (١٠٩) ﴿وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ﴾ وە (کاتی
هاتنی موعجیزەکان بەهۆی نەبڕواییانەوە) دڵ و چاویان وەردەگێڕین و لادەدەین (لە باوەڕ هێنان)
﴿كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر وەك لە سەرەتاوە بڕوایان بە قورئان نەهێنا ﴿وَنَذَرُهُمْ﴾ وەلێیان
دەگەڕێین ﴿فِي طُغْيَانِهِمْ﴾ لەسەر کەشی خۆیاندا ﴿يَعْمَهُونَ﴾ (دەبا) هەر سەرگەردان بن (١١٠)

﴿وَلَوْ أَنَّنَا﴾ وە بێگومان ئەگەر ئێمە ﴿نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ﴾ فریشتەمان بۆ لای ئەو (بێباوەڕ) انە بناردایە
﴿وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ﴾ و مردووەکان قسەیان لەگەڵ بکردنایە ﴿وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ﴾ و هەموو
شتێکمان بۆ کۆبکردنایەتەوە ﴿قُبُلًا﴾ ڕوو بەڕوو بەپێش چاویانەوە (یان کۆمەڵ کۆمەڵ) ﴿مَّا كَانُوا
لِيُؤْمِنُوا﴾ بڕوایان نەدەهێنا ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر خوا بیویستایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ﴾ بەڵام
زۆربەیان نەزان و بێ ئاگان ﴿١١١﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا﴾ هەر بەو شێوە بۆ هەموو پێغەمبەرێك
دوژمنێکمان داناوە ﴿شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ﴾ لە شەیتانەکانی مرۆڤ و جنۆکە ﴿يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ
بَعْضٍ﴾ کە بەنهێنی بەیەکتری ڕادەگەیەنن ﴿زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا﴾ وتەی ڕازاوە و بریقەدار بۆ فریودانیان
﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ﴾ وە ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە ئەوەیان نەدەکرد ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾
دەلیان گەڕێ بەخۆیان و ئەو درۆیانەی کە هەڵی دەبەستن ﴿١١٢﴾ ﴿وَلِتَصْغَىٰ إِلَيْهِ﴾ وە بۆ ئەوەی
گوێبگری بۆ ئەو (وتە بریقەدار و ڕازاوەی بۆ یەکتری دەکەن) ﴿أَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ دڵی
ئەو کەسانەی بڕوایان نی یە بەڕۆژی دوایی ﴿وَلِيَرْضَوْهُ﴾ بۆ ئەوەی ڕازی بن پێی ﴿وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُم
مُّقْتَرِفُونَ﴾ وەك ئەنجامی بدەن ئەو گوناهانەی ئەنجامی ئەدەن ﴿١١٣﴾ ﴿أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتَغِي حَكَمًا﴾ جا ئایا
جگە لەخوا دادوەرێکی تر بۆ خۆم بڕیار بدەم؟ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ إِلَيْكُمُ﴾ لەکاتێکدا (خوا) ئەو زاتەیە
کە ناردویەتیە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿الْكِتَابَ مُفَصَّلًا﴾ ئەم قورئانە کە ڕوون کەرەوەی هەموو باسێکە
بەدرێژی ﴿وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەش کە نامەمان پێ بەخشیوە ﴿يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِّن رَّبِّكَ
بِالْحَقِّ﴾ چاك دەزانن بێگومان ئەم قورئانە لەلایەن پەروەردگارتەوە بەحەق و ڕاستی نێردراوە
﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە هەرگیز لە گومانداران مەبە ﴿١١٤﴾ ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ وە فەرمان
و وتەی پەروەردگارت تەواو بووە و بەئەنجام گەیشت ﴿صِدْقًا وَعَدْلًا﴾ بەڕاستی و دروستی
﴿لَّا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ﴾ کە هیچ کەس ناتوانێ بڕیار و وتەکانی بگۆڕێ ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ هەر
خوا بیسەری زانایە ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِن تُطِعْ أَكْثَرَ مَن فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەگەر تۆ گوێڕایەڵی زۆربەی ئەوانە بیت
لەسەر زەویدان ﴿يُضِلُّوكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوا گومڕات دەکەن ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ ئەوان
هەر شوێنی گومان کەوتوون ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ وە هەمیشە درۆ و گوترە کاری دەکەن ﴿١١٦﴾
﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ﴾ بێگومان هەر پەروەردگارت چاك دەزانێت ﴿مَن يَضِلُّ عَن سَبِيلِهِ﴾ کێ گومڕا
بووە و لای داوە لەڕێگەی ئەو ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ وە هەر ئەو زاناترە بەوانەی ڕێبەری ڕاستیان
گرتووە ﴿١١٧﴾ ﴿فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ دەسخۆن لەو (سەربڕاو)ەی کە ناوی خوای لەسەر هێنراوە
﴿إِن كُنتُم بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بەنیشانەکانی خوا بڕوادارن ﴿١١٨﴾

﴿وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا﴾ بۆچی ئێوە ناخۆن؟ ﴿مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ لە (گۆشتی) ئەو (ئاژەڵان)ەی
کەناوی خوای لەسەر هێنراوە (لەکاتی سەربڕینی دا) ﴿وَقَدْ فَصَّلَ لَكُم مَّا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ﴾ کەبێگومان خوا
بۆتانی ڕوون کردۆتەوە ئەوەی حەرامی کردوە لەسەرتان ﴿إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ﴾ جگە لەوەی کەناچار
دەبن بۆی (بیخۆن لەو خواردنانەی کە حەرامن) ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا لَّيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِم﴾ بەڕاستی زۆر کەس
خەڵکی گومڕا دەکەن بە هەوا و ئارەزووی خۆیان ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیارییەك (کە لەخواوە
وەرگیرابێت) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ﴾ بێگومان پەروەردگارت دەست درێژکاران و سەرکەشان
چاك دەناسێ ﴿١١٩﴾ ﴿وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ﴾ لە گوناهی ئاشکرا و نهێنی دوور بن ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ
الْإِثْمَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە گوناه دەکەن بە دەستی ئەنقەست ﴿سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ﴾
بەرووبی تۆڵەیان لێ دەسەنرێت بەهۆی ئەو تاوانانەی دەیانکرد ﴿١٢٠﴾ ﴿وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ
يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ بەو (سەربڕاوە) مەخۆن کەناوی خوای لەسەر نەهێنراوە (لەکاتی سەربڕیندا)
﴿وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ﴾ بێگومان (خواردنی) ئەوە تاوان و لەسنوور دەرچوونە ﴿وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ﴾
وە بێگومان شەیتانەکان بەنهێنی شت بەدۆستانیان دەڵێن ﴿لِيُجَادِلُوكُمْ﴾ بۆ ئەوەی مشتومڕ و دەمە
دەمێتان لەگەڵ بکەن ﴿وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ﴾ جا ئەگەر بە گوێیان بکەن ئەوە بێگومان لەهاوبەش
دانەران دەبن ﴿١٢١﴾ ﴿أَوَمَن كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ﴾ ئایا کەسێك کەمردوو بێت (واتە بێ بڕوا بێت) و ئێمە
زیندوومان کردەوە (هیدایەتماندا) ﴿وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ﴾ و ڕووناکییەکمان بۆ بەرهەم هێنا
(کەقورئانە) بەهۆی ئەوەوە لەناو خەڵکیدا دەگەڕێ و دەڕوات ﴿كَمَن مَّثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ ئایا وەك ئەوە
وایە کە لەناو تاریکستانێکدا بێت ﴿لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا﴾ کە هیچ جۆرە دەرچوونی نییە لێی ﴿كَذَٰلِكَ
زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەو شێوەیە ڕازێنراوەتەوە بۆ بێبڕوایان ئەو کردەوە (خراپانەی) دەیان
کرد ﴿١٢٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَابِرَ مُجْرِمِيهَا﴾ بەو شێوەیە لە هەموو شارێکدا گەورەترینی
تاوانباریمان کرد (بەدەسەڵاتدار) ﴿لِيَمْكُرُوا فِيهَا﴾ بۆ ئەوەی پیلان و فێڵ بکەن لەو شارەدا
﴿وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنفُسِهِمْ﴾ وە فێڵ و پیلان ناکەن (لە کەس) بێجگە لەخۆیان ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾
بەڵام ئەوان هەستی پێ ناکەن ﴿١٢٣﴾ ﴿وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ﴾ وە کاتێك ئایەتێکیان بۆ بێت ﴿قَالُوا لَن نُّؤْمِنَ﴾
دەڵێن ئێمە هەرگیز باوەڕ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ﴾ هەتا وێنەی ئەوەی بەپێغەمبەرانی
خوا دراوە بەئێمەش نەدرێت ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ﴾ خوا چاك دەزانێت پەیام و پێغەمبەرایەتی
خۆی بۆ کوێ دەنێرێت (وکێ شیاوترە بۆ ئەو کارە) ﴿سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا﴾ بەرووبی ئەوانەی
تاوانیان کردووە دووچاریان دەبێت ﴿صَغَارٌ عِندَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ سووکی و ریسوایی لای
خوا و سزای سەخت ﴿بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ﴾ بەهۆی ئەو پیلان و فێڵانەوەی کەدەیانکرد
(لە بڕواداران) ﴿١٢٤﴾

﴿فَمَن يُرِدِ اللَّهُ أَن يَهْدِيَهُ﴾ جا هەرکەسێك خوا بیەوێت رێنموونی بکات ﴿يَشْرَحْ صَدْرَهُ
لِلْإِسْلَامِ﴾ سینگی فراوان دەکات بۆ ئیسلام (وەرواهێنان) ﴿وَمَن يُرِدْ أَن يُضِلَّهُ﴾ وەهەرکەس خوا بیەوێت
گومڕای کات (لەبەر بەشارویی وسەرکەشی خۆی) ﴿يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا﴾ سینگی زۆر تەنگ
دەکات ﴿كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَاءِ﴾ وەك ئەوەی (بیەوێت) بەزۆر بێتەوە بەرەو ئاسمان (چونکە مرۆڤ
تا بەرەو ئاسمان بەرز بێتەوە هەست بە تەنگە نەفەسی دەکات وبەبارەحەت هەناسەی بۆ دەدرێت)
﴿كَذَٰلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ﴾ بەوجۆرە خوابیسی وناپاکی دادەنێت ﴿عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ لەسەر ئەوانەی
کەبڕوا ناهێنن ﴿١٢٥﴾ ﴿وَهَٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا﴾ ئەم ئیسلامە ڕێگای پەروەردگارتە کەڕێك و ڕاستە
﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ﴾ بێگومان بەڕوونی ئایەتەکانمان باسکردووە ﴿لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك
کەبیربکەنەوە ﴿١٢٦﴾ ﴿لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ بۆ ئەوانە لەلای پەروەردگاریانماڵی ئاشتی کە(بەهەشتە)
﴿وَهُوَ وَلِيُّهُم بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ئەوجا ئەویش دۆستیانە بەهۆی ئەو کردەوە چاکانەی دەیان کرد ﴿١٢٧﴾
﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێك (خوا) تێکڕا کۆیان دەکاتەوە (دەفەرموێت) ﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ﴾ ئەی
دەستەو کۆمەڵی جنۆکە ﴿قَدِ اسْتَكْثَرْتُم مِّنَ الْإِنسِ﴾ بێگومان ئێوە زۆر کەستان لەئادەمیەکان
گومڕا کرد ﴿وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُم مِّنَ الْإِنسِ﴾ وە دۆستەکانیان لەئادەمی دەڵێن ﴿رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ﴾
ئەی پەروەردگارمان هەندێکمان سوودو کەڵکمان لەهەندێکمان وەرگرت ﴿وَبَلَغْنَا أَجَلَنَا الَّذِي أَجَّلْتَ
لَنَا﴾ وە بەو کاتەو مۆڵەتە گەیشتین کەبۆت دیاری کردبووین ﴿قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ﴾ خوا فەرمووی
ئاگر شوێنتانە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە دەمێننەوە تیایدا ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ جگە لەو
کاتەی کەخوا بیەوێ ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت کاردروستی زانایە ﴿١٢٨﴾
﴿وَكَذَٰلِكَ نُوَلِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا﴾ بەو شێوەیە هەندێك لەستەمکاران دەکەین بەدۆست و پشتیوانی
هەندێکی تریان ﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی ئەنجامیان دەدا ﴿١٢٩﴾
﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ ئەی دەستەو کۆمەڵی جنۆکەو ئادەمی ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ﴾ ئایا
پێغەمبەرانتان لەخۆتان بۆ نەهات ﴿يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي﴾ کەئایەتەکانی منتان بۆ بخوێنەوە
﴿وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ وە لەگەیشتن و دووچار بوونی ئەم ڕۆژەیان بترساندن ﴿قَالُوا
شَهِدْنَا عَلَىٰ أَنفُسِنَا﴾ دەڵێن (ڕاستە) شایەتی لەسەر خۆمان دەدەین ﴿وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ بەڵام
ژیانی دونیا خەڵەتاندنی ﴿وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ و شایەتیان لەسەر خۆیان دا ﴿أَنَّهُمْ كَانُوا
كَافِرِينَ﴾ کەبێگومان ئەوان بێ بڕوا بوون ﴿١٣٠﴾

﴿ذَٰلِكَ أَن لَّمْ يَكُن رَّبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ﴾ ئەوەی باسکرا لەسەر ئەوەیە کە پەروەردگارت
لەناو نەبری (خەڵکی) شار و گوندەکان بەهۆی زوڵم و ستەمی لێ نەکردوون ﴿وَأَهْلُهَا
غَافِلُونَ﴾ لەکاتێکدا خەڵکی ئەو شار و گوندانە بێ ئاگابوون ۝١٣١ ﴿وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِّمَّا عَمِلُوا﴾
بۆ هەر یەکێك (لەجۆرەکانی ئادەمی) چەند پلە و پایە هەیە لەبەرانبەر کردەوەکانیاندا
﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ وە پەروەردگارت لەوەی کەدەیکەن (ئەو ستەم کارانە) بێ
ئاگا نییە ۝١٣٢ ﴿وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ هەر پەروەردگاری تۆ بێ نیاز و خاوەنی میهرەبانی
یە ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێت لەناوتان دەبات ﴿وَيَسْتَخْلِفْ مِن بَعْدِكُم مَّا
يَشَاءُ﴾ وە کێی بوێت دوای ئێوە دەیکاتە جێنشین(ی ئێوە) ﴿كَمَا أَنشَأَكُم مِّن ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ
آخَرِينَ﴾ وەك چۆن ئێوەی لەنەوەی کۆمەڵێکی تر بەدی هێنا ۝١٣٣ ﴿إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَآتٍ﴾ بێگومان
هەر بەڵێنێکتان پێ دەدرێ هەر دێت ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ و ئێوە لەدەس خوا دەرناچن ۝١٣٤ ﴿قُلْ يَا قَوْمِ
اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی گەلەکەم لەسەر ڕێبازی خۆتان ئەوەی
لەدەستان دێت بیکەن ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ بێگومان منیش کار و کردەوەی خۆم دەکەم ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ
مَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ﴾ جا لەمەو پاش دەزانن سەرئەنجامی ئەو دونیا بۆ کێ دەبێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الظَّالِمُونَ﴾ بێگومان (بێ باوەڕان و) ستەم کاران ڕزگاریان نابێت ۝١٣٥ ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ﴾ وە بڕیاریاندا
بۆ خوا لەوەی کە (خوا) دروستی کردووە و هێنا ﴿مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا﴾ بەشێك لە کشتوکاڵ
و ئاژەڵ و ماڵات ﴿فَقَالُوا هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ﴾ جا بەگومانی خۆیان وتیان ئەمە بۆ خوایە ﴿وَهَٰذَا
لِشُرَكَائِنَا﴾ وە ئەمەش بۆ هاوبەشەکانمان (بتەکانمانە) ﴿فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ﴾
جا ئەوەی بۆ هاوبەشەکانیانە ئەوە بەخوا ناگات ﴿وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَائِهِمْ﴾ وە ئەوەش بۆ
خوایە ئەوە دەگات بەهاوبەشەکانیان (واتە خوا نایەوێت و ئەیداتەوە بەسەریاندا) ﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾
ئای چ خراپە ئەوەی بڕیاری دەدەن ۝١٣٦ ﴿وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ
شُرَكَاؤُهُمْ﴾ ئا بەو شێوەیە شەیتانەکان کوشتنی ڕۆڵەکانیان بۆ زۆر لەهاوەڵدانەرەکان
ڕازاندەوە ﴿لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی لەناویان بەرن (بەکوشتنی کەسانی
بێ تاوان) وە بۆ ئەوەی ئاینەکەیان لێ بشێوێنن ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە
ئەوەیان نەدەکرد ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾ کەواتە لێیان گەڕێ با لەگەڵ ئەو درۆ و دەلەسەیەی
کە هەڵی دەبەستن (بێ ئاگا و گومڕا بن) ۝١٣٧

﴿وَقَالُوا هَٰذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ﴾ وە (بە گومانی خۆیان) دەیان ووت ئەمانە ئاژەڵ و ماڵات و کشتوکاڵێکی قەدەغە کراون ﴿لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَنْ نَشَاءُ﴾ نابێ لێیان بخوات کەسانێک نەبێ خۆمان بمانەوێت ﴿بِزَعْمِهِمْ﴾ بە گومانی خۆیان ﴿وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا﴾ ماڵاتێکیش پشتیان قەدەغە کرا بوو (نابێ باریان لێ بنرێ یا سواریان بن) ﴿وَأَنْعَامٌ لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا﴾ هەروەها ئاژەڵ و ماڵات هەیە (لەکاتی سەربڕیندا) ناوی خوایان لەسەر نەدەبرد ﴿افْتِرَاءً عَلَيْهِ﴾ بەدرۆ هەڵبەستن بەدەم خواوە ﴿سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ لەمەولا خوا تۆڵەی ئەو درۆ هەڵبەستەیان لێ دەسەنێت ﴿١٣٨﴾ ﴿وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَٰذِهِ الْأَنْعَامِ﴾ وە دەیان ووت ئەوەی لەسکی ئەم ئاژەڵ و ماڵاتەدایە ﴿خَالِصَةٌ لِذُكُورِنَا﴾ تایبەتە بەنێرینەکانمانەوە (پیاوەکانمان) ﴿وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰ أَزْوَاجِنَا﴾ وە قەدەغە کراوە لەسەر ژنەکانمان ﴿وَإِنْ يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ﴾ وە ئەگەر مردارەوە بوو بوو ئەوا هەموو تێیدا هاوبەش و بەشدارن ﴿سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ﴾ بەرووی خوا سزای ئەم پێناسە (بەدناوانە) یان دەداتەوە ﴿إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا کار دروستی زانایە ﴿١٣٩﴾ ﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ﴾ بە ڕاستی زەرەرمەند بوون ئەوانەی ڕۆڵەکانی خۆیان کوشت ﴿سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بە نەفامی و نەزانی ﴿وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ﴾ و ئەوەی کەخوا پێی بەخشیبوون لەخۆیان قەدەغە کرد ﴿افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ﴾ بەدەست هەڵبەست و درۆ بەدەم خواوە ﴿قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە گومڕا بوون و ڕێنموویی کراو نەبوون ﴿١٤٠﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ﴾ وە ئەوە خوایە کەبەدی هێناوە باخانی ﴿مَعْرُوشَاتٍ﴾ کەپڕ و هەرزاڵە بۆ کراو (یا ساق بەرز) ﴿وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ﴾ وە کەپڕ و هەرزاڵە بۆ نەکراو (ساق کورت) ﴿وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ﴾ وە دار خورما و کشتوکاڵی ﴿مُخْتَلِفًا أُكُلُهُ﴾ جیاواز لەخواردن و تامدا (بەدی هێناوە) ﴿وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ﴾ زەیتوون و هەنار یشی (بەدی هێناوە) ﴿مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ﴾ لەیەک چوو (لەڕووی شێوەدا) و لەیەک نەچوو (لەتامدا) ﴿كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ﴾ بخۆن لەبەروبوومی کاتێک هاتەبەر ﴿وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ﴾ وە لەڕۆژی دروێنەی چنینیدا ماڵەکەی (زەکاتەکەی) لێ بدەن ﴿وَلَا تُسْرِفُوا﴾ و زیادەڕەوی مەکەن ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾ بێگومان خوا زیادەڕەوانی خۆش ناوێت ﴿١٤١﴾ ﴿وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا﴾ لەئاژەڵ و ماڵاتیش هەندێکی بارهەڵگرە و هەندێکی بۆ کوڵک و خوری (کەڕاخەر و مەرشی لێ دروست دەکرێت) ﴿كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ لەوەی کەخوا پێی بەخشیوون بخۆن ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ وە شوێنی هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ چونکە بێگومان شەیتان دوژمنێکی ئاشکرای ئێوەیە ﴿١٤٢﴾

﴿ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ﴾ (خوا) هەشت جووت ئاژەڵ و ماڵاتی (دروست کردووە) ﴿مِنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ﴾ لە مەڕ
دووان (مەڕ و بەران) ﴿وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ﴾ و لە بزن دووان (بزن و سابرین) ﴿قُلْ آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا خوا ئەو دوو نێرەی حەرام کردووە؟ ﴿أَمِ الْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو دوو مێیە؟
﴿أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو بێچووانەی کە لە سکی ئەو دوو (جۆرە ئاژەڵە) مێینەدایە
﴿نَبِّئُونِي بِعِلْمٍ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن هەواڵم بدەنێ بە زانیاریەك (لەخواوە) ﴿١٤٣﴾
﴿وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ﴾ وە لە حوشتر دووان و لە ڕەشەوڵاخ دووان (نێر و مێیەك)
﴿قُلْ آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا خوا ئەو دوو نێرەی حەرام کردووە
یان ئەو دوو مێیە؟ ﴿أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو بێچووانەی کە لە سکی ئەو دوو (جۆرە
وڵاخە) مێینەدایە ﴿أَمْ كُنتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّاكُمُ اللَّهُ بِهَٰذَا﴾ یان ئێوە ئامادە و شایەت بوون ئەو
کاتە کە خوا فەرمانی پێکردن (بەم قەدەغەکردنە) ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کەواتە
کێ لەو کەسە ستەمکارترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستێت ﴿لِّيُضِلَّ النَّاسَ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی
گومڕا بکات ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاری یەك ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی خوا
ڕێنموویی کۆمەڵی ستەمکاران ناکات ﴿١٤٤﴾ ﴿قُل لَّا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَىٰ طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ نابینم لەوەی کە (وەحی) و سروشم بۆ کراوە هیچ خۆراکێك حەرام بێت بۆ
کەسێك کە بیخوات ﴿إِلَّا أَن يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَّسْفُوحًا﴾ جگە لە مردارەوەبوو یان خوێنێکی ڕژێنراو
نەبێت ﴿أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ﴾ یا گۆشتی بەراز چونکە بێگومان ئەوەش پیس (وحەرامە)
﴿أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ﴾ یان سەربڕاوێك (کاتی سەربڕین) ناوی غەیری خوای لەسەر هێنرابێت
﴿فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ﴾ جا هەر کەس ناچار بوو (کە لەو حەرامانە بخوات لەبەر برسیەتی و خواردنی
حەڵاڵی دەست نەکەوت) نا زیاد لە پێویست نەخوات ﴿وَلَا عَادٍ﴾ و مەبەستی سنوور بەزاندن نەبێت
﴿فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان پەروەردگارت لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤٥﴾ ﴿وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا
حَرَّمْنَا﴾ تەنها لەسەر ئەوانەی بوونە جولەکە حەراممان کرد ﴿كُلَّ ذِي ظُفُرٍ﴾ هەموو
چڕنووکدارێك (باڵندار بێت یا ئاژەڵ) ﴿وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا﴾ وە لە (گۆشتی)
ڕەشەوڵاخ و مەڕ و بزنیش پیو بەزەکانیمان لێ حەرام کردن ﴿إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا﴾ مەگەر ئەوەی
کە بەسەر پشتیانەوە بێت ﴿أَوِ الْحَوَايَا﴾ یا ئەوەی بە ڕیخۆڵەکانیانەوە بێت ﴿أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ﴾ یا تێکەڵ
بووبێت و لکابێت بە ئێسکەوە ﴿ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُم بِبَغْيِهِمْ﴾ بەهۆی سەرکەشیانەوە ئەو تۆڵەو سزامان
دان ﴿وَإِنَّا لَصَادِقُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە ڕاستگۆین ﴿١٤٦﴾

﴿فَإِن كَذَّبُوكَ﴾ ئەمجا ئەگەر باوەڕیان پێ نەکردی ﴿فَقُل رَّبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ﴾ ئەو (پێیان) بڵێ: پەروەردگارتان خاوەنی میهرەبانی فراوانە ﴿وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ وە سزا و تۆڵەی ئەو (خوا کەهات) لەهۆزی تاوانباران ناگێڕدرێتەوە ﴿١٤٧﴾ ﴿سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ ئەوانەی کەهاوبەشیان بۆ خوا دانا بوو لەمەو دوا دەڵێن ﴿لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ئێمەو باوو باپیرانمان هاوبەشمان (بۆ خوا) دانەدەنا ﴿وَلَا حَرَّمْنَا مِن شَيْءٍ﴾ وە هیچ شتێکمان حەرام نەدەکرد ﴿كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هەر بەو شێوەیە ئەوانەی پێش ئەمانیش درۆیان کرد ﴿حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا﴾ هەتا سزا و تۆڵەی ئێمەیان چەشت ﴿قُلْ هَلْ عِندَكُم مِّنْ عِلْمٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هیچ زانیاریەکتان لایە ﴿فَتُخْرِجُوهُ لَنَا﴾ تا دەری بخەن بۆمان و دەری بڕن ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ ئێوە شوێنی هیچ شتێک ناکەون بێجگە لە گومان نەبێت ﴿وَإِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ﴾ و ئێوە هەر لەخۆتانەوە بە گوترە شت دەڵێن ﴿١٤٨﴾ ﴿قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ﴾ بڵێ: دەی کەواتە بەڵگەی بەهێز و (دەسەلات) هەر بۆ خوایە ﴿فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جا ئەگەر (خوا) بیویستایە هەر هەمووتانی دەخستە سەر ڕێی ڕاست ﴿١٤٩﴾ ﴿قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەو شایەتانەتان بێنن ﴿الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَٰذَا﴾ کە شایەتی دەدەن کە خوا ئەمەی حەرام کردووە ﴿فَإِن شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ﴾ جا ئەگەر (بە درۆ) شایەتییان دا تۆ لەگەڵیاندا شایەتی مەدە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە شوێنی هەواو هەوەس و ئارەزووی ئەوانە مەکەوە کەباوەڕیان نەهێنا بەئایەتەکانی ئێمە ﴿وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ وە شوێنی ئەوانەش مەکەوە کەبڕوایان نییە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَهُم بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ئەوانەش کەهاوبەش و هاوتا بۆ پەروەردگاریان بڕیار دەدەن ﴿١٥٠﴾ ﴿قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ وەرن بایخوێنمەوە (بۆتان) ﴿مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوەی پەروەردگارتان (حەرام) و یاساغی کردووە لەسەرتان ﴿أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ (فەرمانیداوە کەوا) هیچ شتێک مەکەن بە هاوبەش بۆی ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ و لەگەڵ باوک و دایکدا ئاکار چاک و ڕەفتار جوانبن ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُم مِّنْ إِمْلَاقٍ﴾ و منداڵەکانتان مەکوژن لەبەر هەژاری و نەبوونی ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ﴾ ئێمە ڕۆزی ئێوەو ئەوانیش دەدەین ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ﴾ وە نزیکی گوناهو کردەوە زۆر بەدەکان مەکەونەوە ﴿مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ﴾ ئەوەی کە بە ئاشکرا دەکرێ لەو (خراپانە) ئەوەش بەپەنهان دەکرێ ﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ وە ئەو کەسە مەکوژن کە خوا کوشتنی حەرام کردووە مەگەر هەق بێ (بکوژرێتەوە لەتۆڵەدا) ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾ خوا ئەمەی بەئێوە ڕاسپاردووە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی تێ بگەن (و ژیری خۆتان بەکاربهێنن) ﴿١٥١﴾

﴿وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ﴾ وە نزیکی ماڵی هەتیوان مەکەونەوە ﴿إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ مەگەر بەو شێوەی
کەجوانتر و چاکتر بێت (بۆ ئەوان) ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ﴾ تابالغ دەبێت وەدەگاتە هێزی خۆی ﴿وَأَوْفُوا الْكَيْلَ
وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ﴾ وە پێوانە و کێشانە بێ زیاد و کەم تەواو بدەن بەدادگەری ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا
وُسْعَهَا﴾ داوای هیچ ئەرك و فەرمانێك لەکەس ناکەین بەئەندازەی توانای خۆی نەبێت ﴿وَإِذَا قُلْتُمْ
فَاعْدِلُوا﴾ وەکاتێك (بۆشایەتی دان و شتی تر) قسەتان کرد دادوەر و ڕاست بن ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾
با (ئەوەی) خزمی نزیکی خۆشتان بێت ﴿وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا﴾ وەبەڵێن و پەیمانی خوا بەچاکی بەسەر
﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾ خوا ئەو شتانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿١٥٢﴾
﴿وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا﴾ (فەرمانی داوە کە) بێگومان ئەمە ڕێگای ڕاستی منە کەڕاست و دروستە
﴿فَاتَّبِعُوهُ﴾ کەواتە شوێنی بکەون ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾ و شوێنی کوێرەڕێگا و ڕێچکەکانی تر مەکەون
﴿فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ﴾ چونکە دوورتان دەخەنەوە و لاتان دەدەن لەڕێگەی خوا ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾
خوا ئەو شتانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی پارێزکار و لە خواترس بن ﴿١٥٣﴾
﴿ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ لەپاش ئەوە تەوراتمان بەخشی بەموسا ﴿تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ﴾ بۆ
تەواو کردنی چاکەو بەهرەمان بەرانبەر کەسێك کەبەچاکی پێی هەڵساوە ﴿وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ﴾
وەڕوون کەرەوەی هەموو شتێك بێ ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ وە ڕێنیشاندەر و ڕێنموویی و میهرەبانی بێ
﴿لَّعَلَّهُم بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ ئەوەی باوەڕ بهێنن بەگەیشتنیان بەحوزووری پەروەردگاریان (لە ڕۆژی
دواییدا) ﴿١٥٤﴾ ﴿وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ﴾ وە ئەم قورئانە پیرۆزە بەفەڕ و پیتەمان ناردوەتە خوارەوە
﴿فَاتَّبِعُوهُ﴾ کەواتە ئێوەش شوێنی بکەون ﴿وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ و خۆتان بپارێزن و (پارێزکار بن)
تا ڕەحمەتتان پێ بکرێت ﴿١٥٥﴾ ﴿أَن تَقُولُوا﴾ لەبەر ئەوەی نەڵێن ﴿إِنَّمَا أُنزِلَ الْكِتَابُ عَلَىٰ طَائِفَتَيْنِ﴾ بێگومان
کتێب تەنها بۆ سەر دوو کۆمەڵی (گاور و جوولەکە) نێردراوەتە خوارەوە ﴿مِن قَبْلِنَا﴾ لەپێش
ئێمەدا ﴿وَإِن كُنَّا عَن دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ﴾ کەبەڕاستی ئێمە لەخوێندنەوە و لێکۆڵینەوەی کتێبەکانیان
بێ ئاگابووین ﴿١٥٦﴾ ﴿أَوْ تَقُولُوا﴾ وە یا بۆ ئەوەی نەڵێن ﴿لَوْ أَنَّا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ﴾ بەڕاستی ئەگەر
کتێبی ئاسمانی بۆ ئێمەش بهاتبایە ﴿لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ﴾ ئەوە ئێمە لەوان ڕێنموون تر دەبووین
﴿فَقَدْ جَاءَكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ئێوە بێگومان بەڵگەو نیشانە (قورئان)ی ڕوونتان لەپەروەردگارتانەوە
بۆ هاتووە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ کەڕێنموویی و میهرەبانیەکی گەورەیە ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾
کەواتە کێ ستەمکارترە لەو کەسەی بێ باوەڕ بێت بەئایەتەکانی خوا و بەدرۆی بزانێت ﴿وَصَدَفَ عَنْهَا﴾
وە ڕوویان لێ وەرگێڕێت ﴿سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا﴾ لەمەودوا بەزوویی تۆڵە دەسێنین لەوانەی
سەرپێچی دەکەن لە ئایەتەکانی ئێمە ﴿سُوءَ الْعَذَابِ﴾ بەسزایەکی بەد و سەخت ﴿بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ﴾
بەهۆی ئەو لادانەوە کەدەیانکرد ﴿١٥٧﴾

﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئاخۆ ئەوان چاوەڕوانی چ شتێك دەكەن بێجگە لەوەی مەلائیكە(ی
گیان كێشان) یان بۆ بێت ﴿أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ﴾ یان پەروەردگارت بێت (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ
آيَاتِ رَبِّكَ﴾ یان هەندێك لەموعجیزەو نیشانە ئاشكراكانی پەروەردگارت بەدی بێت ﴿يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ
آيَاتِ رَبِّكَ﴾ ئەو ڕۆژەی هەندێك لەنیشانەو بەڵگە ڕوونەكانی پەروەردگارت بەدی دێت ﴿لَا يَنْفَعُ نَفْسًا
إِيمَانُهَا﴾ باوەڕهێنان سوودی ناگەیەنێت بەهیچ كەس ﴿لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ﴾ كەپێشتر بڕوای نەهێنابێت
﴿أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا﴾ یان هیچ خێروچاكەیەكی نەكردبێت لەگەڵ ئیمانەكەیدا ﴿قُلِ انْتَظِرُوا
إِنَّا مُنْتَظِرُونَ﴾ بڵێ: چاوەڕوان بن (هەڕەشەیە) ئێمەش چاوەڕوانی دەكەین (١٥٨) ﴿إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ﴾
بەڕاستی ئەوانەی ئاینەكەیان بەش بەش كرد ﴿وَكَانُوا شِيَعًا﴾ و بوون بەچەند دەستەو تاقمێكەوە
﴿لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ﴾ تۆ لەهیچ شتێكدا لەئەوان نیت ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ﴾ بێگومان كاری ئەوان تەنها
بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ پاشان خوا هەواڵیان پێ دەدا بەهەر كردەوەیەك
كەكردوویانە (١٥٩) ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ﴾ هەر كەسێك چاكە بكات ﴿فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا﴾ ئەوە (لەڕۆژی دوایی
دا) دە ئەوەندەی چاكەكەی پاداشتی بۆ هەیە ﴿وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ وە هەر كەسێك خراپە بكات
﴿فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا﴾ ئەوە تۆڵەی لێ ناسێنرێ تەنها بەوێنەی خۆی نەبێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوانە
ستەمیان لێ ناكرێت (١٦٠) ﴿قُلْ إِنَّنِي هَدَانِي رَبِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان من پەروەردگارم
ڕێنموویی كردووم ﴿إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿دِينًا قِيَمًا﴾ ئاینێكی زۆر ڕاست و پاك
(كەهیچ لاریەكی تیا نی یە) ﴿مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ ئاینی ئەو ئیبراهیمەیە كە لەهەموو ئاینە نادروستەكان
لایداوە بۆ پەرستنی خوا بەتەنها ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە نە هیچ جۆرێك لە هاوبەش پەیداكەران
نەبووە (١٦١) ﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان نوێژو (بەندایەتی) و قوربانی
﴿وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي﴾ و ژیان و مردنم ﴿لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ هەر بۆ خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیانە (١٦٢)
﴿لَا شَرِيكَ لَهُ﴾ هیچ هاوبەشێكی نی یە ﴿وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ﴾ و هەر بەوە فەرمانم پێ دراوە ﴿وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ﴾
وە من یەكەمی هەموو موسڵمانان و فەرمانبەردارانم (بۆ خودا) (١٦٣) ﴿قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِي رَبًّا﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا بێجگە لەخوا پەرستراوێكی تر بۆ خۆم هەڵبژێرم ﴿وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾
لەكاتێكدا ئەو پەروەردگاری هەموو شتێكە ﴿وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا﴾ و هەر كەسێك هەر گوناهو
خراپەیەك بكات تەنها لەسەر خۆیەتی ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى﴾ وە هیچ كەسێكی گوناهكار گوناهی
كەسێكی تر هەڵ ناگرێت ﴿ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆلای پەروەردگارتانە
﴿فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ ئەدا بەوەی كەئێوە تیایدا جیاواز بوون (١٦٤) ﴿وَهُوَ الَّذِي
جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ﴾ وە خوا ئەو زاتەیە كە ئێوەی كردووە بەجێنشینی زەوی (كۆمەڵ لەدوای كۆمەڵ
دێن) ﴿وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ﴾ چەند پلە هەندێكتانی بەرز كردۆتەوە بەسەر هەندێكی تردا
﴿لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ﴾ بۆ ئەوەی تاقیتان بكاتەوە لەوەدا كەپێی بەخشیوون ﴿إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ﴾ بەڕاستی
پەروەردگارت تۆڵە سەندنی خێرایە (بۆ بەدكاران) ﴿وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی ئەو لێبوردەی
میهرەبانە (بۆ چاكەكاران) (١٦٥)

سورەتی ﴿ الأعراف ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿المص﴾ بە(ئەلیف، لام، میم، صاد) دەخوێنرێتەوە، خوا زاناترە بەمانەو مەبەست پێی، بۆ
زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە (١) ﴿كِتَابٌ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ (ئەم قورئانە)
نامەیەکە نێرراوەتە خوارەوە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿فَلَا يَكُن فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ﴾ کەواتە دڵ
تەنگ مەبە(بەپەیڕەو بەگەیاندنی) ﴿لِتُنذِرَ بِهِ﴾ بۆ ئەوەی (ئەوان)بەم قورئانە بترسێنی ﴿وَذِكْرَىٰ
لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ و بیرخستنەوەو ئامۆژگاریشە بۆ بڕواداران (٢) ﴿اتَّبِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ﴾ پەیڕەوی ئەوە
بکەن کە لەلایەن پەروەردگارتانەوە دابەزێنراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە بێجگە
لەئەو (خودا) شوێنی هیچ پەرستراوانێکی تر مەکەون و مەیکەن بەپشتیوانی خۆتان ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾
ئێوە زۆر کەم بیر دەکەنەوە (٣) ﴿وَكَم مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا﴾ وە چەندەها شار و گوندمان وێران کرد
﴿فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا﴾ و سزای ئێمەیان بۆ هات لەشەودا ﴿أَوْ هُمْ قَائِلُونَ﴾ یان ئەوان لەخەو و پشووی
نیوەڕۆدا بوون (٤) ﴿فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُم بَأْسُنَا﴾ جا کاتێك سزای ئێمەیان بۆهات هاوار و نزایان
هیچ نەبوو ﴿إِلَّا أَن قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بێجگە لەوەی کەدەیان ووت بەڕاستی ئێمە ستەمکار بووین (٥)
﴿فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پرسیار دەکەین لەوانەی کەپێغەمبەرانیان بۆ نێردرا
(کە چۆن پێشوازیان لێکردن) ﴿وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بێگومان پرسیاریش دەکەین لەپێغەمبەران(کە
چۆن وەڵام درانەوە) (٦) ﴿فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِم بِعِلْمٍ﴾ جا سوێند بەخوا بەڕاستی (ئەوەی کردوویانە)بۆیان
دەگێڕینەوە لەڕووی زانیارییەوە ﴿وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ﴾ وە ئێمە هیچ کاتێك بێ ئاگا نەبووین (لێیان) (٧)
﴿وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ﴾ کێشانەی ڕاست (بۆ کردەوەکانتان) لەو ڕۆژەدا دەبێت و گومانی تێدا نییە
﴿فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ﴾ جا هەر کەسێ کێشراو(ی چاکە)کانی قورس بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوە
ئەوانەن رزگار و گەیشتوو بەئامانج (٨) ﴿وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ﴾ وە هەر کەسێ کێشراوی (چاکەکانی)
سووك بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُم﴾ ئەوانە کەسانێکن کەخۆیان دۆڕاندووە و زەرەر
مەند بوون ﴿بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی کەستەمیان کرد بەرانبەر بەڵگەو نیشانەکانی
ئێمە (و بەدرۆیان دانا) (٩) ﴿وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە ئێوەمان نیشتەجێ
و جێگیر کرد لەزەویدا ﴿وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ﴾ و جۆرەها هۆی ژیانمان تێیدا بۆ ڕەخساندن
﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ (بەڵام) ئێوە زۆر کەم سوپاس گوزارن (١٠) ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ﴾ سوێند
بێت بێگومان ئێوەمان بەدی هێنا و پاشان شکڵ و شێوەمان کێشان ﴿ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾
پاشان ووتمان بەفریشتەکان سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ هەموویان یەکسەر سوژدەیان
برد بێجگە لەئیبلیس (لەشەیتان) ﴿لَمْ يَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ﴾ کە لەسوژدەبەران نەبوو (١١)

﴿قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ﴾ (خوا) فەرمووی چی بەرگری کردی کەسوژدە نەبەیت کاتێک
فەرمانم پێکردی ﴿قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ﴾ (شەیتان) ووتی من لە (ئادەم) چاکترم ﴿خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ﴾
چونکە منت لە ئاگر دروست کردووەو ئەوت لەقوڕ دروست کردووە ﴿١٢﴾ ﴿قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا﴾
(خوا) فەرمووی (لە بەهەشت) بڕۆرە خوارەوە ﴿فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا﴾ چونکە بۆت نی یە لەو
(بەهەشتە)دا خۆت بە گەورەو زل بزانی ﴿فَاخْرُجْ﴾ بەکەو دەرچۆ ﴿إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ﴾ بەڕاستی تۆ لە
سووک و ریسواکانی ﴿١٣﴾ ﴿قَالَ أَنْظِرْنِي﴾ ووتی مۆڵەتم بدە (مەهلەتم بدە) ﴿إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ تا ئەو ڕۆژەی
زیندوو دەکرێنەوە ﴿١٤﴾ ﴿قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ﴾ (خواش) فەرمووی بێگومان تۆ لە مۆڵەت دراوانیت
﴿١٥﴾ ﴿قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي﴾ ووتی ئەی پەروەردگار بەهۆی ئەوەوە کە گومڕات کردم بێگومان
بۆیان (ئادەم و نەوەکانی) دادەنیشم ﴿صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ لەڕێگە ڕاستەکەی تۆدا ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ لَآتِيَنَّهُمْ مِنْ
بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ ئەمجا سوێندبێ بێگومان بۆیان دەچم لەپێشیانەوە و لەدوایانەوە ﴿وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ
شَمَائِلِهِمْ﴾ وە لەلای ڕاستیان و لەلای چەپیانەوە ﴿وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ﴾ ئەوسا نایبینی زۆربەیان
سوپاس گوزاربن ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَدْحُورًا﴾ (خوا) فەرمووی دەرچۆ تیایدا بە لۆمەکراوی و
دەرکراوی ﴿لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ﴾ سوێندبێ بێگومان هەرکەس شوێنی تۆ کەوتبێت لەوان ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ
أَجْمَعِينَ﴾ ئەوە بێگومان دۆزەخ پڕ دەکەم لەئێوە هەمووتان ﴿١٨﴾ ﴿وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾
وە(ووتمان) ئەی ئادەم تۆو هاوسەرەکەت نیشتەجێی بەهەشت بن ﴿فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا﴾ بخۆن
لەهەرچی کەویست و حەزتان لێ بوو ﴿وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ بەڵام نزیکی ئەو درەختە مەکەونەوە
﴿فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لەگینا لەستەم کاران دەبن ﴿١٩﴾ ﴿فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ﴾ ئەمجا شەیتان خەیاڵ و
خەتەرە و وەسوەسەی خراپی خستە دڵیان ﴿لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْآتِهِمَا﴾ بۆ ئەوەی دەربخات
بۆیان ئەو عەیب و عەورەتەی کەشاردرابوویەوە لێیان (و بەدەرەوە نەبووە) ﴿وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ
الشَّجَرَةِ﴾ وە پێی ووتن پەروەردگارتان (لەبەر هیچ هۆیەک) بەرگری ئەو درەختەی لێ نەکردوون
﴿إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ﴾ مەگەر لەبەر ئەوەی کەمەبە دوو فریشتە ﴿أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ﴾ یان (لەبەهەشتدا)
بمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٠﴾ ﴿وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ﴾ وە سوێندی بۆ خواردن ووتی بێگومان
من لە ئامۆژگاریکەرانی دڵسۆزی ئێوەم ﴿٢١﴾ ﴿فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ﴾ سەرئەنجام بەخەڵەتاندن هانی دان
﴿فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ﴾ جا کاتێک (لەبەروبوومی) ئەو درەختەیان چەشت ﴿بَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا﴾ هەردووکیان
عەیب و عەورەتیان دەرکەوت ﴿وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ﴾ وە دەستیان کرد بەداپۆشینی خۆیان
بە گەڵای (درەختانی) بەهەشت ﴿وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا﴾ وە پەروەردگاریان بانگی هەردووکیانی کرد ﴿أَلَمْ
أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ﴾ ئایا ئەو درەختەم قەدەغە نەکردبوو لێتان ﴿وَأَقُلْ لَكُمَا﴾ وە ئایا پێم نەووتن ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ
لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ کە بێگومان شەیتان بۆ ئێوە دوژمنێکی ئاشکرایە ﴿٢٢﴾

﴿قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا﴾ هەردووکیان ووتیان ئەی پەروەردگارمان ئێمە ستەممان لەخۆمان کرد
﴿وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا﴾ جا ئەگەر لێمان نەبوری و میهرەبانیمان لەگەڵ نەکەیت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ
الْخَاسِرِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە لەزیانباران دەبین ٢٣ ﴿قَالَ اهْبِطُوا﴾ (خوا) فەرمووی بڕۆنە
خوارەوە (لەبەهەشت) ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ هەندێکتان دوژمنی هەندێکی ترتانن ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ
مُسْتَقَرٌّ﴾ وە بۆتان هەیە لەزەویدا نیشتەجێ بوون ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ و هۆی ڕابواردن و ژیان تا ماوەیەك
٢٤ ﴿قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ﴾ (خوا) فەرمووی لەزەوی دا دەژین و لەویشدا دەمرن ﴿وَمِنْهَا
تُخْرَجُونَ﴾ وە هەر لەویش دەردەهێنرێن (و زیندوو دەکرێنەوە) ٢٥ ﴿يَا بَنِي آدَمَ﴾ ئەی نەوەی ئادەم
﴿قَدْ أَنزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا﴾ بێگومان پۆشاکمان بۆ ناردوون ﴿يُوَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا﴾ کەعەیب و عەورەتتان
دادەپۆشێ وە پۆشاکی جوان و ڕازاوەیش (مان بۆ ناردوون) ﴿وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بەڵام پۆشاکی
ترسان لەخوا و پەرێزکاری چاکتر و باشترە ﴿ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوەی باسکرا هەندێکە لەبەڵگەو
نیشانەکانی خوا ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوەو ئامۆژگاری وەرگرن ٢٦ ﴿يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ
الشَّيْطَانُ﴾ ئەی نەوەی ئادەم با شەیتان فریوتان نەدات و نەتانخەڵەتێنێ ﴿كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ﴾
هەروەکو چۆن باوك و دایکتانی لەبەهەشت دەرکرد ﴿يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا﴾ لەحاڵێکدا پۆشاکەکەیانی
لێ داکەندن ﴿لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا﴾ بۆ ئەوەی عەیب و عەورەتیان (دەربخات و) نیشانیان بدات ﴿إِنَّهُ
يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ﴾ بەڕاستی شەیتان خۆی و دەستەکەی دەتانبینن ﴿مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ﴾ لەجێگایەکەوە
کەئێوە ئەوان نابینن ﴿إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە شەیتانەکانمان گێڕاوە ﴿أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾
بەدۆست و خۆشەویست بۆ ئەوانەی کەبڕوا ناهێنن ٢٧ ﴿وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً﴾ وە کاتێك کردەوەیەکی
زۆر بەدو ناشیرینیان دەکرد (کە بەڕووتی تەواف کردن بوو بەیەکێکیان) ﴿قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا﴾
دەیان ووت لە باوو باپیرمانەوە بۆمان ماوەتەوە ﴿وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا﴾ وە خوا فەرمانی ئەو (کردەوە)ی پێ
داووین ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان خوا فەرمان نادا بەکردەوەی
بەدو خراپ ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئایا بەدەم خواوە شتێك دەڵێن کەنایزانن و پێ ئاگا نین؟ ٢٨
﴿قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ﴾ بڵێ پەروەردگارم فەرمانی بە دادپەروەری داوە ﴿وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾
وە بەکاتی هەموو نوێژێکدا ڕاست ڕوو بکەنە خوا ﴿وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ و دڵسۆز بە
هاواری لێ بکەن و بیپەرستن ﴿كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ﴾ هەروەکو لە یەکەم جارەوە (خوا) دروستی
کردوون بەو شێوەیە دەگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ٢٩ ﴿فَرِيقًا هَدَىٰ﴾ دەستەیەکی ڕێنموونی کردوە
﴿وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ﴾ دەستەیەکیش گومڕایی بەسەریاندا چەسپا ﴿إِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ﴾
بەڕاستی ئەوانە شەیتانەکانیان کرد ﴿أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بەدۆست و پشتیوانی خۆیان لەجیاتی خوا
﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ﴾ وە وا گومان دەبەن کەڕێنموونی کراوون ٣٠

﴿يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ ئەی نەوەی ئادەم، پۆشاکی جوان و ڕازاوەتان بپۆشن
لەکاتی هەموو نوێژ (چوونە مزگەوتەکاندا) ﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا﴾ وە بخۆن و بخۆنەوە
(ئەوەی کە خوا حەڵاڵی کردووە بۆتان) و زیادەڕەوی مەکەن ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾ بێگومان
خوا زیادەڕەوانی خۆش ناوێت ٣١ ﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ کێ
ڕازاندنەوە وجوانی و (ناز و نیعمەتە) خواییەکانی حەرام کردووە ﴿الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ﴾ کەخوا بۆ
بەندەکانی دروستی کردووە ﴿وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ﴾ هەروەها ڕۆزی وخۆراکە پاك و خۆشەکان
(کێ حەرامی کردوون) ﴿قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوانە بۆ
بڕوادارانە لەژیانی دونیادا (بێ بڕوایانیش لەبەر ئەواندا بەشداری دەکەن) ﴿خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾
(بەڵام) لەڕۆژی دوایی دا تایبەتە بەبڕوادارانەوە ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ بەم شێوەیە ئایەتەکانمان
باس دەکەین و ڕوونی دەکەینەوە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ گەل و کۆمەڵێك کە دەزانن و تێ دەگەن ٣٢
﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ﴾ بڵێ بێگومان پەروەردگارم تەنها ئەو کردەوانەی حەرام کردوە کەزۆر بەدو
خراپن ﴿مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ﴾ ئەوانەی کە ئاشکران و ئەوانەش نهێنین ﴿وَالْإِثْمَ﴾ وە گوناهی (حەرام
کردووە) ﴿وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ وە دەست درێژی بەناحەق ﴿وَأَن تُشْرِكُوا بِاللَّهِ﴾ وە(حەرامی کردوە)
شتێك بکەنە هاوبەش بۆخوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا﴾ کەبەڵگەی بۆ نەهاتووە ﴿وَأَن تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾
وە (حەرامی کردووە) کەبەدەم خواوە شتانێك بڵێن کەنایزانن ٣٣ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ﴾ وە بۆ هەموو
ئوممەتێ کاتێکی دیاری کراو هەیە (بۆ مردن و سزادانیان) ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەمجا کاتێك ماوە(ی
مردن یا سزا) کەیان هات ﴿لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً﴾ ساتێك دوانا کەون ﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ و پێشیش ناکەون
٣٤ ﴿يَا بَنِي آدَمَ إِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ﴾ ئەی نەوەی ئادەم ئەگەر بۆتان هات ﴿رُسُلٌ مِّنكُمْ﴾ پێغەمبەرانێك لەخۆتان
﴿يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي﴾ ئایەتەکانی منیان بۆ دەخوێننەوە ﴿فَمَنِ اتَّقَىٰ وَأَصْلَحَ﴾ جا هەر کەس خۆی پاراست (لە
نافەرمانی خوا) و کردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئەوە ترسیان نابێ لەسەر یە
وخەم و خەفەتیش ناخۆن ٣٥ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەش کە بێ بڕوا بوون بەئایەتەکانی ئێمە
﴿وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا﴾ و خۆیان بەزل دەزانی لەبەرانبەر ئەو ئایەتانەدا ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەو بە
هەوەڵانی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوانە بەهەمیشەیی تیایا دەمێننەوە ٣٦ ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ
كَذِبًا﴾ جا کێ لەوە ستەمکارترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵبەستێ ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یان
بێ بڕوا بێت بەئایەتەکانی خوا ﴿أُولَٰئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُم مِّنَ الْكِتَابِ﴾ ئەوانە ئەو بەشەی بۆیان نوسراوە دوو
چاریان دەبێت ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا﴾ هەتا ئەو کاتەی نێردراوەکانمان (بۆ گیان کێشان) دێن بۆیان
﴿يَتَوَفَّوْنَهُمْ﴾ دەیانمرێنن و (گیانیان دەکێشن) ﴿قَالُوا أَيْنَ مَا كُنتُمْ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ پێیان دەڵێن
ئەوانەی لەجیاتی خوا ئێوە هاوار و پاڕانەوەتان لێ ئەکردن لەکوێن ﴿قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا﴾ (لەوەڵامدا) دەڵێن
دیار نین و ون بوون لێمان ﴿وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ وە شایەتی دەدەن لەسەر خۆیان ﴿أَنَّهُمْ كَانُوا
كَافِرِينَ﴾ کە بێگومان ئەوانە لە دونیادا بێ بڕوا بوون ٣٧

﴿قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾(خوا پێیانی) دەفەرموو ئێوە لەگەڵ ئەو
ئوممەتانەی کەلەپێش ئێوەوە بوون لەجنۆکەو ئادەمیزاد بچنە ئاگری دۆزەخەوە ﴿كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَّعَنَتْ
أُخْتَهَا﴾ هەر جارێك دەستەیەك دەچنە ناویەوە نەفرین لەهاوبیرانی دەكات ﴿حَتَّىٰ إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا﴾
هەتا هەموو دەگەنە یەك و كۆدەبنەوە یەك دەگرن ﴿قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولَاهُمْ﴾ دواییەكانیان (كەشوێن
كەوتوو بوون) دەربارەی پێشەوەكانیان (كەپێشەوا بوون) دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ أَضَلُّونَا﴾ ئەی پەروەردگارمان
ئەوانە ئێمەیان گومڕا كرد ﴿فَآتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ﴾ دە تۆش لەئاگردا دوو قات سزایان بدە
﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) دەفەرمووێ ﴿لِكُلٍّ ضِعْفٌ﴾ بۆ هەر كامێك (سزا) دوو بەرامبەرە ﴿وَلَٰكِن لَّا
تَعْلَمُونَ﴾ بەڵام ئێوە نازانن و بێ ئاگان (٣٨) ﴿وَقَالَتْ أُولَاهُمْ لِأُخْرَاهُمْ﴾ سەرۆك و چاو لێكراوەكان بە شوێن
كەوتووەكانیان دەڵێن ﴿فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِن فَضْلٍ﴾ ئێوەش هیچ زیادە ڕێزێكتان بەسەر ئێمەدا نییە
﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ دە ئێوەش سزا بچێژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو (خراپانەوەی) دەتان
كرد (٣٩) ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون بەئایەتەكانی ئێمە ﴿وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا﴾
وەخۆیان بەگەورەتر دادەنا لە بەرامبەریاندا ﴿لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ﴾ ئەوانە دەرگاكانی ئاسمانیان بۆ
ناكرێتەوە ﴿وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ و ناچنە بەهەشتەوە ﴿حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ﴾ هەتا حوشتر بچێتە
بەكونی دەرزی درووماندا (ئەمەش مەرجێكە هەرگیز نایەتە دی) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە
تۆڵە لە تاوانباران دەسێنین (٤٠) ﴿لَهُم مِّن جَهَنَّمَ مِهَادٌ﴾ ئەوانەی لەدۆزەخدا فەرش و ڕاخەریان (لە ئاگرە)
﴿وَمِن فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ﴾ وە لەلای سەروشیانەوە لێفەو داپۆشەریان (لەئاگرە) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ ئا بەو
جۆرە تۆڵە لەستەمكاران دەسێنین (٤١) ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی كە بڕوایان هێناوە
وكردەوەی چاكیشیان كردووە ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ داوا لە هیچ كەس ناكەین زیاد لەتوانای خۆی
﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان هەمیشەیین تێیدا (٤٢)
﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم﴾ ئەوەی لەدڵیاندا بوو بێت داماڵین ﴿مِّنْ غِلٍّ﴾ لەكینە و ڕق (دەربارەی یەكتری)
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەكان دەڕوون بەژێر (كۆشك و باخەكان)یاندا ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
هَدَانَا لِهَٰذَا﴾ وە دەڵێن سوپاس بۆ ئەو خوایەی كەڕێنموویی كردین بۆ ئەم ڕێگایە ﴿وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ﴾ كە
ئێمە هەرگیز ڕێبەری ڕاست شارەزا نەدەبووین ﴿لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا ڕێنموونی نەكردینایە
﴿لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ﴾ سوێند بەخوا بێگومان نێردراوەكانی پەروەردگارمان ڕاستیان هێنا
﴿وَنُودُوا أَن تِلْكُمُ الْجَنَّةُ﴾ وە بانگیان لێ دەكرێت ئەمەی كەئەو بەهەشتە ﴿أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ﴾ پێتان بەخشرا بەهۆی ئەو كردەوە (چاكانەی كە) دەتان كرد (٤٣)

﴿وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ وە بەهەشتییەکان بانگ دەکەن ﴿أَصْحَابَ النَّارِ﴾ لەدۆزەخییەکان ﴿أَن قَدْ وَجَدْنَا
مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا﴾ بێگومان ئێمە ئەوەی کەپەروەردگارمان بەڵێنی پێدابین ڕاست بوو پێی گەیشتین
﴿فَهَلْ وَجَدتُّم مَّا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا﴾ جا ئایا ئێوەش ئەوەی کەپەروەردگارمان بەڵێنی پێدان ڕاست بوو پێی
گەیشتن؟ ﴿قَالُوا نَعَمْ﴾ دەڵێن بەڵێ ﴿فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ﴾ پاشان جاڕچییەك جاڕی دەدا لەنێوانیاندا
﴿أَن لَّعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ کەنەفرینی خوا لەسەر ستەمکاران بێت ﴿٤٤﴾ ﴿الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾
ئەوانەی بەرهەڵستی ڕێی خوا دەکەن ﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ و دەیان ویست ئەو (ڕێگایە) بەخوار و
ناڕێك بێت بشێوێنن ﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بێ بڕوا بوون بەڕۆژی دوایی ﴿٤٥﴾ ﴿وَبَيْنَهُمَا
حِجَابٌ﴾ و لەنێوانیاندا پەردەو جیاکەرەوەیەك هەیە ﴿وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ﴾ بەسەر ئەعرافەوە (کەبەرزاییەکە
لەنێوان بەهەشت و دۆزەخدا) پیاوانێك هەن ﴿يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ﴾ هەر یەکە لەبەهەشتی
ودۆزەخییەکان دەناسنەوە بەهۆی نیشانە (وشێوەی تایبەت)ی یانەوە ﴿وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَن سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾
جا بەهەشتییەکان بانگ دەکەن و دەڵێن سەلامتان لێ بێت ﴿لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ﴾ بەچوونە
ناویەوە بەڵام ئومێدیان هەیەو بەتەمان بچنە ناوی ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ﴾ هەر کاتێك ڕوویان لادرێ
و وەرگێڕدرێ ﴿تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ﴾ بەرەو لای دۆزەخییەکان ﴿قَالُوا رَبَّنَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان
﴿لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ مەمانخەرە ڕیزی گەلی ستەمکارەوە ﴿٤٧﴾ ﴿وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا﴾ وە
ئەوانەی وان بەسەر ئەعرافەوە پیاوانێك بانگ دەکەن ﴿يَعْرِفُونَهُم بِسِيمَاهُمْ﴾ کەبەنیشانەی تایبەتی
یان دەیان ناسن ﴿قَالُوا﴾ دەڵێن ﴿مَا أَغْنَىٰ عَنكُمْ جَمْعُكُمْ﴾ کۆمەڵەکەتان سوودی بێ نەگەیاندن
﴿وَمَا كُنتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ﴾ هەروەها خۆبەزل زانین و لەخۆبایی بوونتان نەکەلکتان نەهات ﴿٤٨﴾
﴿أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ﴾ ئایا ئەوانە (هەژارە باوەڕدارەکان) هەر ئەوانە نین کەئێوە (لەدونیادا) سوێندتان
دەخوارد ﴿لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ﴾ کەخوا بەر میهرەبانی خۆیان ناخات ﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ﴾ (خوا
بەهەژارە باوەڕدارەکان ئەڵێ) بچنە بەهەشت هیچ مەترسییەکتان لەسەر نی یە ﴿وَلَا أَنتُمْ تَحْزَنُونَ﴾ و ئێوە
خەم ناخۆن ﴿٤٩﴾ ﴿وَنَادَىٰ أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ﴾ وە دۆزەخییەکان بانگ و هاوار لەبەهەشتییەکان دەکەن
﴿أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ﴾ (دەڵێن) هەندێ ئاومان بۆ ببەخشن ﴿أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ یان هەندێ لەو ڕزقەی
کەخوا پێی بەخشیوون ﴿قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ (لەوەلامیاندا) دەڵێن خوا هەردووکی
لەسەر بێ بڕوایان حەرام کردووە ﴿٥٠﴾ ﴿الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ﴾ ئەوانەی کەئاینەکەی خۆیان کردبوو بە
﴿لَهْوًا وَلَعِبًا﴾ سەرقاڵی بێ سوود و گاڵتە جاڕی ﴿وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وە ژیانی دونیا هەڵیخەڵەتاندن
﴿فَالْيَوْمَ نَنسَاهُمْ﴾ بۆیە ئەمڕۆ ئەوان لەبیرخۆمان دەبەینەوە ﴿كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَٰذَا﴾ هەرچۆنێك
ئەوان دیداری ئەم ڕۆژەیان لەبیری خۆیان بردبووە ﴿وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ وە (لەبەر ئەوەی)
ئایەتەکانی ئێمەیان نکۆڵیکار دەکرد (دانیان پێدا نەدەهێنا) ﴿٥١﴾

﴿وَلَقَدْ جِئْنَاهُم بِكِتَابٍ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە كتێبێكمان بۆهێناون ﴿فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ لەڕووی
زانستەوە بەڕوونی شیمان كردۆتەوە ﴿هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ كەڕێنموویی و میهرەبانی یە بۆ
كەسانێك بڕوا دەهێنن ﴿٥٢﴾ ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ﴾ ئایا چاوەڕوانی چی دەكەن بێجگە لە سەرئەنجامی
هەڕەشەكانی ئەو (قورئانە)؟ ﴿يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ﴾ ئەو ڕۆژەی كە سەرئەنجامی (هەڕەشەكانی) بەدی
دێت ﴿يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِن قَبْلُ﴾ ئەوانەی لەوەو پێش لەبیریان كردبوو دەڵێن ﴿قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا
بِالْحَقِّ﴾ بەڕاستی نێردراوەكانی پەروەردگارمان بەڕاستیەوە هاتن ﴿فَهَل لَّنَا مِن شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا﴾
جا ئایا (لەمڕۆ) تكا كارانێك بۆ ئێمە هەیە تكامان بۆ بكەن ﴿أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ﴾
یا بگەڕێنرێینەوە بۆ دونیا تا كردەوەی چاك بكەین جگە لەوەی دەمان كرد ﴿قَدْ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ بێگومان
خۆیانیان دۆڕاند ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەوەی هەڵیان دەبەست وون بوو لێیان ﴿٥٣﴾
﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان ئەو خوایەیە ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾
كە ئاسمانەكان و زەوی لەشەش ڕۆژدا دروست كردووە ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان (خوا)
بەرز بووەوە سەر عەرش و قەراری گرت (ئێمە ئیمانمان پێ هەیە بەڵام شێوەكەی نەزانین پرسیار
كرا لە ئیمامی مالیك دەربارەی (استواء) فەرمووی وەستانەكە حەقیقەتەو چۆنیەتیەكەی نەزانراوەو
پرسیار كردن دەربارەی بیدعەتە و باوەڕبوون پێی واجبە) ﴿يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ﴾ بە (تاریكایی) شەو
(ڕۆشنایی) ڕۆژ دادەپۆشێت (بەپێچەوانەشەوە) ﴿يَطْلُبُهُ حَثِيثًا﴾ (ڕۆژ بەشوێن شەوەوەیە بەخێرایی)
وشەو بەشوێن ڕۆژەوەیە بەخێرایی ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ﴾ خۆرو مانگ و ئەستێرەكانیش
﴿مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ﴾ ژێر بار كراون بەفەرمانی خۆی ﴿أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ﴾ بیدارین كەبەدی
هێنان و فەرماندان هەر بۆ خوایە ﴿تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ پاك و بێگەردە (لەهەموو كەم و كوڕی
یەك) خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیان ﴿٥٤﴾ ﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً﴾ لەپەروەردگارتان
بپاڕێنەوە بەزەلیلی (و كڕوزانەوە) و بەنهێنی ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ بێگومان خوا دەست درێژی
كارانی خۆش ناوێت ﴿٥٥﴾ ﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا﴾ خراپەكاری مەكەن لەزەویدا پاش
ئەوەی كەخوا چاكی كردووە ﴿وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ وە هاوار و نزا بكەن بۆ خوا بەترس و ئومێدەوە
﴿إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی میهرەبانی خوا لەچاكەكارانەوە نزیكە ﴿٥٦﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ
الرِّيَاحَ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێكە بایەكان دەنێرێت ﴿بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ بەموژدەدەر پێش (باران ی)
ڕەحمەتی پەروەردگار ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا﴾ هەتا كاتێ هەوری قورس(ی باراناوی) هەڵدەگرن
﴿سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ﴾ دەینێرین بۆ وڵاتێكی مردوو (وشكی بێ گیا) ﴿فَأَنزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ﴾ جا بەو (هەورە)
بارانی دەبارێنین ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ بەهۆی ئەوەوە هەموو بەروبووم دەردەهێنین (بە
ڕوەكدا) ﴿كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ﴾ هەر بەوجۆرە مردووەكان لەزەوی دەردەهێنین (و زیندوویان دەكەینەوە)
﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ تا ئێوە بیربكەنەوە ﴿٥٧﴾

﴿وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ﴾ زەوی وخاکی پاك و بەپیت ﴿يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ﴾ رووەك و شینبییەكەی بەفەرمانی
پەروەردگاری دەڕوێت ﴿وَالَّذِي خَبُثَ﴾ وە ئەوەی پیس و بێ خێرە ﴿لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا﴾ دڕك و داڵ نەبێ
لێی ناڕوێت و دەرنایەت ﴿كَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ ئا بەو جۆرە ئایەتەکانی خومان باس دەکەین
﴿لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ﴾ بۆ گەلێك كە سوپاسگوزارن (٥٨) ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سوێند بەخوا!
بێگومان ئێمە نووحمان ڕەوانە کرد بۆ لای گەلەکەی ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ وتی ئەی گەلەکەم
تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ ئێوە هیچ پەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو (خوا) ﴿إِنِّي أَخَافُ
عَلَيْكُمْ﴾ بەڕاستی من دەترسم (دووچاری) ئێوە بێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێکی گەورە
(کە ڕۆژی دوایی یە) (٥٩) ﴿قَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِهِ﴾ کاربەدەست و دەسەڵاتدارانی گەلەکەی وتیان
﴿إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لە گومڕاییەکی ئاشکرادا دەبینین (٦٠) ﴿قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ﴾
فەرمووی ئەی گەلەکەم هیچ گومڕایی یەك لەمندا نی یە ﴿وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڵکو
من نێرراوم لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە (٦١) ﴿أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي﴾ پەیامەکانی پەروەردگارم
ڕادەگەیەنم پێتان ﴿وَأَنصَحُ لَكُمْ﴾ وە ئامۆژگاریتان دەکەم ﴿وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ و ئەوەی من
لەلایەن خواوە دەیزانم ئێوە نایزانن (٦٢) ﴿أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ئایا سەرتان سوڕماوە
لەهاتنی پەیام و یادخەرەوەیەك لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ﴾ بۆ پیاوێك لەخۆتان
(کە نووحە) ﴿لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا﴾ بۆ ئەوەی ئاگادارتان کاتەوە و بتانترسێنێت و خۆتان بپارێزن
(لە نافەرمانی خوا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕەحمتان پێ بکرێت (٦٣) ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَنجَيْنَاهُ﴾ دوای
ئەوە بڕوایان پێ نەهێنا ئێمەش (نووح)مان ڕزگار کرد ﴿وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ﴾ هەروەها ئەوانەش
لەگەڵیدا بوون لە کەشتییەکەدا ﴿وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ پاشان ئەوانەی بڕوایان نەبوو بە
ئایەتەکانمان نوقممان کردن و خنکاندمان ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵی (دڵ)
کوێران بوون (٦٤) ﴿وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا﴾ وە ناردمان بۆ لای گەلی عاد براکەیان کە هوود(پێغەمبەرە)
﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکەم تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ
پەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە پارێزکار نابن ولەخوادا ناترسن؟! (٦٥)
﴿قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ ئەو کاربەدەست و دەسەڵاتدارانەی کە بێ بڕوا بوون لە گەلەکەی
وتیان ﴿إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لە گێلی و نەفامیدا دەبینین ﴿وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾
وە بەڕاستی وا گومان دەبەین کە تۆ لە درۆزنان بیت (٦٦) ﴿قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ﴾ فەرمووی ئەی
گەلەکەم هیچ گێلی و نەفامی یەك لە مندا نی یە ﴿وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڵکو من نێرراوێکم
لەلایەن پەروەردگاری هەموو جیهانیانەوە (٦٧)

﴿أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي﴾ پەیامەکانی پەروەردگارم بەئێوە ڕادەگەیەنم ﴿وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ﴾ وە من بۆ ئێوە
ئامۆژگاریکەرێکی دەست پاك و ئەمینم ﴿٦٨﴾ ﴿أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ئایا سەرتان سوڕماوە
لەهاتنی (یگاو) ئامۆژگاری لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ﴾ بۆ پیاوێك
لەخۆتان تا ئاگادارتان بکات ﴿وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ﴾ وە بیری (چاکەکانی خوا) بکەنەوە کاتێ ئێوەی کرد
﴿خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ﴾ بەجێنشین لەپاش گەلی نوح ﴿وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَسْطَةً﴾ وە لەش
وقەڵافەتی ئێوەی لەوان گەورەتر دروست کرد ﴿فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ﴾ کەواتە بیری چاکەو بەهرەکانی
خوا بکەنەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگارتان بێت ﴿٦٩﴾ ﴿قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ﴾ وتیان
ئایا بۆ ئەوە هاتوویت بۆ لامان کە بەتەنها خوا بپەرستین ﴿وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ وە واز بێنین
لەوەی باوك و باپیرانمان دەیانپەرستن ﴿فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا﴾ کەواتە ئەو (سزایە)ی کەبەڵێنت پێ داوین
بۆمان بێنە دی ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەیت و لەڕاستگۆیانی ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ قَدْ وَقَعَ
عَلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ﴾ فەرمووی بێگومان لەلایەن پەروەردگارتانەوە تووشتان بووە ﴿رِجْسٌ
وَغَضَبٌ﴾ سزا و خەشم و تووڕەیی ﴿أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ﴾ ئایا دەمەقاڵێم لەگەڵ دەکەن دەربارەی
چەند ناوێك ﴿سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم﴾ کەئێوەو باوو باپیرانتان ناوتانە لێناوە ﴿مَّا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِن
سُلْطَانٍ﴾ کەخوا هیچ بەڵگەیەکی لەسەریان نەناردوەتە خوارەوە ﴿فَانتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ﴾
جا کەواتە چاوەڕوانی بکەن منیش لەگەڵتان لەچاوەڕوانانم ﴿٧١﴾ ﴿فَأَنجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾
ئەوسا ئەو و ئەوانەش لەگەڵی بوون (وباوەڕیان پێ هێنابوو) بەمیهرەبانییەك لەلایەن خۆمانەوە ڕزگارمان
کردن ﴿وَقَطَعْنَا دَابِرَ﴾ ئەوانەشمان لەڕیشە هێنا ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ﴾ کەئایەتەکانی
ئێمەیان بەدرۆ دادەنا و باوەڕدار نەبوون ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾ وە بۆ گەلی سەمودیش
صالحی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکەم خوا بەتەنها بپەرستن
﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ جگە لەو پەرستراوێکی ترتان نییە ﴿قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بێگومان
موعجیزەیەکی ڕوونتان لەپەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە ﴿هَٰذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةً﴾ ئەمە حوشتری
خوایە کە موعجیزەیەکە بۆ ئێوە ﴿فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ﴾ جا لێی گەڕێن با لەخوا و بلەوەڕێت
لەزەوی خوادا ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ﴾ و ئازاری مەدەن و دەستی بۆ مەبەن بەخراپە ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ﴾ (ئەگەر وابکەن) تووشی سزایەکی سەخت و بەئازار دەبن ﴿٧٣﴾

﴿وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ﴾ بیر بکەنەوە لەو کاتەی کەخوا ئێوەی گێڕا ﴿خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ عَادٍ﴾ بەجێنشین
لەپاش هۆزی عاد ﴿وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا دایمەزراندن و نیشتەجێی کردن ﴿تَتَّخِذُونَ مِن
سُهُولِهَا قُصُورًا﴾ لەدەشتەکانیدا کۆشکی بەرز دروست دەکەن ﴿وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا﴾
وە لەشاخەکانی دا، ماڵ و خانوو دائەتاشن ﴿فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ﴾ دەبیر بکەنەوە نەچاکە گەورەکانی
خوا (وسوپاسی بکەن) ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ و خراپەکاری مەکەن لەوڵاتدا (و مەبن
تەخریبکار و گێرە شێوێن) ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ دەستەلاتدارە لووت بەرزەکانی
گەلەکەی وتیان ﴿لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا﴾ بەوانەی لاواز و ژێر دەستەکرابوون ﴿لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ﴾
ئەوانەی بڕوایان هێنا بوو لەناویاندا ﴿أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُّرْسَلٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ ئایا دەزانن کەصالح ڕەوانە
کراوە لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ وتیان بێگومان ئێمە بڕوادارین
بەوەی کەصالح پێی ڕەوانە کراوە ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ ئەوانەی خۆیان بەزل دەزانی وتیان
﴿إِنَّا بِالَّذِي آمَنتُم بِهِ كَافِرُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بێ باوەڕین بەوەی کەئێوە بڕواتان پێ هێناوە
﴿٧٦﴾ ﴿فَعَقَرُوا النَّاقَةَ﴾ ئەمجا حوشترەکەیان سەربڕی ﴿وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ﴾ وە سەرکەشیان کرد
لەفەرمانی پەروەردگاریان ﴿وَقَالُوا يَا صَالِحُ﴾ وە وتیان ئەی صالح ﴿ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا﴾ ئەو بەڵێنی
(مەرگ) ی بەئێمە دەتدەیت بۆمان بێنەدی ﴿إِن كُنتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەپێغەمبەرانی ﴿٧٧﴾
﴿فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾ بەهۆی ئەوەوە بومەلەرزەیەکی بەتین لێی دان ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾
ئیتر هەموویان لەماڵ وخانووەکانیان دا بوون بە(لاشەی) بێ گیان و بێ جوڵە ﴿٧٨﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ﴾
جا صالح ڕووی لێ وەرگێڕان (و وازی لێ هێنان) ﴿وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي﴾ وە
وتی ئەی گەلەکەم سوێند بەخوا بەڕاستی پەیامی پەروەردگارم پێ ڕاگەیاندن ﴿وَنَصَحْتُ لَكُمْ﴾
وە ئامۆژگاریم کردن و دڵسۆز بووم بۆتان ﴿وَلَٰكِن لَّا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ﴾ بەڵام ئێوە ئامۆژگارو دڵسۆزانتان
خۆشناویت ﴿٧٩﴾ ﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ وە لوطمان نارد، کاتێک بەگەلەکەی وت ﴿أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ﴾
چۆن ئێوە ئەو کارە زۆر بەدو خراپە دەکەن کە (نێربازیە) ﴿مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ﴾ هیچ
کەس لەجیهاندا پێشتان نەکەوتووە لەو (کارەپیسە)دا ﴿٨٠﴾ ﴿إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً﴾ بەڕاستی
ئێوە بەپیاوان ئارەزووتان دەشکێنن؟ ﴿مِّن دُونِ النِّسَاءِ﴾ لەجیاتی ئافرەتان؟ ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ﴾
بەڵکو ئێوە دەستەیەکی زیادە ڕۆن ﴿٨١﴾

﴿وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ﴾ وە وەڵامی گەلەکەی هیچ نەبوو ﴿إِلَّا أَن قَالُوا﴾ بێجگە لەوەی کەوتیان
﴿أَخْرِجُوهُم مِّن قَرْيَتِكُمْ﴾ لەشار و وڵاتەکەتان (لوط و ئیماندارەکان) دەربکەن ﴿إِنَّهُمْ
أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کەسانێکن کەخۆیان پاك و تەمیز ڕادەگرن ﴿٨٢﴾ ﴿فَأَنجَيْنَاهُ
وَأَهْلَهُ﴾ ئەمجا ئێمە خۆی وخێزانەکەیمان ڕزگار کرد ﴿إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ جگە
لەخێزانەکەی کە لەتیاچووان بوو ﴿٨٣﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾ جا بەردانێکمان بەسەردا باراندن (بەردە
بارانمان کردن) ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ﴾ جا سەیر کە سەرئەنجامی تاوانباران چۆن بوو
(وچیان لێ هات) ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ وە بۆ گەلی مەدیەنیش شوعەیبی برایانمان نارد
﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکەم بەتەنها خواپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ
پەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو ﴿قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بێگومان لەلایەن پەروەردگارتانەوە
بەڵگەو موعجیزەیەکی ڕوون و ئاشکراتان بۆ هاتووە ﴿فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ﴾ کەواتە بە پێو بە
و کێشانەتان دروست و ڕاست بن ﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾ و لەشت و مەکی خەڵکی
کەم مەکەنەوە (بەدزی) ﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا﴾ وە لەزەویدا خراپەکاری مەکەن
لەپاش چاکردنی ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوەی باسکرا چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾
ئەگەر ئێوە ئیماندارن ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ﴾ وە لەسەر هەموو ڕێگەیەك دامەنیشن (ڕێگە
مەگرن) ﴿تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ هەڕەشە بکەن و بەرهەڵستی ڕێگەی خوا بکەن
﴿مَنْ آمَنَ بِهِ﴾ لەو کەسەی باوەڕی پێ هێنابێ ﴿وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ و بتانەوێت ڕێگەی خوا
بەلاری وچەوتی بخەنەڕوو ﴿وَاذْكُرُوا إِذْ كُنتُمْ قَلِيلًا﴾ وە بیری ئەو کاتە بکەنەوە کە ئێوە کەم بوون
﴿فَكَثَّرَكُمْ﴾ پاشان خوا زۆری کردن ﴿وَانظُرُوا﴾ وە سەرنج بدەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُفْسِدِينَ﴾ سەرئەنجامی خراپەکاران چۆن بوو (وچیان لێ هات) ﴿٨٦﴾ ﴿وَإِن كَانَ طَائِفَةٌ
مِّنكُمْ﴾ وە ئەگەر کۆمەڵێك لەئێوە ﴿آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ﴾ باوەڕیان هێنابێت بەو پەیامەی بەمندا
نێردراوە ﴿وَطَائِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا﴾ وە کۆمەڵێکی ترتان باوەڕیان نەهێنابێت ﴿فَاصْبِرُوا﴾ ئەوە ئارام بگرن
﴿حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا﴾ هەتا خوا بڕیار دەدات لەنێوانماندا ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ﴾ وە ئەو (خوا)
باشترینی بڕیاردەرانە ﴿٨٧﴾

﴿قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ ئەو کاربەدەست و دەسەڵاتدارانەی کەخۆیان بەگەورە دائەنا لەناو گەلەکەی (شوعەیب) دا وتیان ﴿لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ﴾ ئەی شوعەیب بێگومان دەرت دەکەین ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ﴾ وە ئەوانەش کە بڕوایان هێناوە لەگەڵ تودا ﴿مِن قَرْيَتِنَا﴾ لە شارەکەمان ﴿أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا﴾ یان دەبێ بگەڕێنەوە سەر ئاینی ئێمە ﴿قَالَ﴾ (شوعەیب) فەرمووی ﴿أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ﴾ ئەگەر حەزیشی نەکەین و پێشمان ناخۆش بێت ﴿٨٨﴾ ﴿قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ بێگومان درۆیەکی گەورەمان بۆ خوا هەڵبەستوە ﴿إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُم﴾ ئەگەر بگەڕێینەوە ناو ئاینەکەتان (کە بت پەرستی یە) ﴿بَعْدَ إِذْ نَجَّانَا اللَّهُ مِنْهَا﴾ پاش ئەوەی کەخوا ڕزگاری کردین لێ ی ﴿وَمَا يَكُونُ لَنَا أَن نَّعُودَ فِيهَا﴾ ڕەوانیە بۆمان بگەڕێینەوە بۆ ناو ئەو (بت پەرستی یە) ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا﴾ مەگەر خوای پەروەردگارمان بیەوێت ﴿وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ زانست و ئاگاداری پەروەردگارمان هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا﴾ تەنها پشتمان بە خوا بەستووە ﴿رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا﴾ (وتیان) ئەی پەروەردگارمان، لەنێوان ئێمە و گەلەکەماندا حوکم و بڕیار بدە ﴿بِالْحَقِّ﴾ بەحەق ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ﴾ تۆ باشترینی بڕیار دەرانی ﴿٨٩﴾ ﴿وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ دەستەو ئەشرافی هۆزەکەی کە بێ بڕوا بوون وتیان ﴿لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا﴾ سوێند بە خوا ئەگەر ئێوە شوێنی شوعەیب بکەون ﴿إِنَّكُمْ إِذًا لَّخَاسِرُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە زیان لێکەوتوان خۆتانن ﴿٩٠﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾ جا بەهۆی ئەوەوە بومەلەرزەیەکی توند لێی دان ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾ هەموویان لەماڵەکانیاندا لەناوچوون (بێ گیان و جوڵە کەوتن) ﴿٩١﴾ ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا﴾ ئەوانەی کە شوعەیبیان بەدرۆزانی (باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا﴾ (وا تیا چوون) وەك هەر لەو ماڵانەدا نەبووبن (وتیدا نەژیابن) ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا﴾ ئەوانەی کە شوعەیبیان بە درۆزانی (باوەڕیان پێ نەکرد) ﴿كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ﴾ هەر ئەوان خەسارۆمەند بوون ﴿٩٢﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ﴾ ئینجا (شوعەیب) ڕووی لێ وەرگێڕان ﴿وَقَالَ يَا قَوْمِ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکەم ﴿لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی من پەیامی پەروەردگارم بە ئێوە گەیاند ﴿وَنَصَحْتُ لَكُمْ﴾ و ئامۆژگاریم کردن ﴿فَكَيْفَ آسَىٰ عَلَىٰ قَوْمٍ كَافِرِينَ﴾ جا چۆن بۆ هۆزی بێ بڕوا و کافر غەم و خەفەت بخۆم ﴿٩٣﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ﴾ ئێمە بۆ هەر گوندو شارێك پێغەمبەرێکمان ڕەوانە کردبێت ﴿إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا﴾ دانیشتوانیمان تووش کردووە ﴿بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ﴾ بەنەبوونی و کەم دەرامەتی (زیان و نەخۆشی) ﴿لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ﴾ تا بە پەروەردگار بپاڕێنەوە و پەشیمان ببنەوە ﴿٩٤﴾ ﴿ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ﴾ لەدواییدا خراپە و ناخۆشیەکەمان گۆڕی بەچاکە و خۆشی ﴿حَتَّىٰ عَفَوا﴾ هەتا زۆر بوون و گەشەیان کرد لەماڵ و سەروەت، ﴿وَّقَالُوا﴾ وە وتیان ﴿قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ﴾ بێگومان باو و باپیرانمان تووشی زیان و ناخۆشی و بەخۆشی بوون ﴿فَأَخَذْنَاهُم بَغْتَةً﴾ جا لەناکاودا سزامان گرتنی ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا کە هەستیان نەدەکرد ﴿٩٥﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ﴾ وە ئەگەر دانیشتووانی شار و گوندەکان ﴿آمَنُوا وَاتَّقَوْا﴾ باوەڕیان بهێنایە و خۆیان
بپارێزتایە (لە تەمەعە کراوەکانی خوا) ﴿لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ هەر ئێستا دەرگای
بەرەکاتی ئاسمان و زەویمان بۆ دەکردنەوە ﴿وَلَٰكِن كَذَّبُوا﴾ بەڵام بڕوایان نەهێنا (بە پێغەمبەرەکەیان)
﴿فَأَخَذْنَاهُم﴾ لەمحاڵەتیمەش ئەوانمان گرت و سزامان دان ﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو خراپانەوەی
دەیان کرد ﴿٩٦﴾ ﴿أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ﴾ ئایا خەڵکی ئەو شار و گوندانە ترسیان نەبوو ﴿أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا
بَيَاتًا﴾ لەوەی سزای ئێمەیان بۆبێت لە شەودا ﴿وَهُمْ نَائِمُونَ﴾ کاتێک ئەوان خەوتوون ﴿٩٧﴾
﴿أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ﴾ وە ئایا خەڵکی ئەو شار و گوندانە ترسیان نەبوو ﴿أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا﴾ لەوەی
کەسزای ئێمەیان بۆبێت ﴿ضُحًى وَهُمْ يَلْعَبُونَ﴾ لە چێشتەنگاودا لە کاتێکدا یاری و گاڵتە دەکەن
﴿٩٨﴾ ﴿أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ﴾ جا ئایا لە پیلانی خوا نەترسان و بێ باک بوون ﴿فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ﴾
دەی کەس لە پیلانی خوا دڵنیا نابێت ﴿إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ﴾ جگە لە کەسانی زەرەرمەند نەبێت
﴿٩٩﴾ ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ﴾ ئایا ڕوون نەبوونەوە بۆ ئەوانەی زەویان بە میرات بۆ دەمێنێتەوە
﴿مِن بَعْدِ أَهْلِهَا﴾ دوای (تیاچوونی) خاوەنە پێشووەکانیان ﴿أَن لَّوْ نَشَاءُ﴾ ئەگەر بمانەوێت
﴿أَصَبْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی گوناهەکانیانەوە دووچاری بەڵایان دەکەین ﴿وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە
مۆر دەنێین بەسەر دڵیان دا ﴿فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ ئیتر ئەوان (هیچ پەند و ئامۆژگارییەک) نابیستن ﴿١٠٠﴾
﴿تِلْكَ الْقُرَىٰ﴾ ئەو شار و گوندانەی (کە ویرانمان کردن) ﴿نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَائِهَا﴾ هەندێک بە
هەواڵەکانی دەگێڕینەوە بۆت ﴿وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرانیان
بۆهات بەبەڵگەو نیشانەی ڕوونەوە ﴿فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ بەڵام باوەڕیان نەهێنا ﴿بِمَا كَذَّبُوا مِن قَبْلُ﴾
بەوەی کەلەپێش دا بەدرۆیان دەزانی ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْكَافِرِينَ﴾ ئا بەو جۆرە خوا مۆر دەنێت
بەسەر دڵی بێ باوەڕان دا ﴿١٠١﴾ ﴿وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِم مِّنْ عَهْدٍ﴾ زۆربەی ئەوانمان نەدی خاوەنی هیچ
پەیمانێک بن ﴿وَإِن وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی زۆربەیانمان دی سەرپێچی کەر (و تاوانبار)
بوون ﴿١٠٢﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِم مُّوسَىٰ﴾ پاشان دوای ئەوانەی (کەباسمان کردن) موسامان نارد ﴿بِآيَاتِنَا
إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بە بەڵگەو موعجیزەکانمانەوە بۆ لای فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿فَظَلَمُوا
بِهَا﴾ بەڵام ئەوان بەنیشانەکان (بێ بڕوا بوون) و ستەمیان کرد ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ﴾
جا بڕوانە و سەرنج بدە کەسەرەنجامی لە فەرمان دەرچووان و خراپەکاران چۆن بوو ﴿١٠٣﴾
﴿وَقَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ﴾ موسا فەرمووی ئەی فیرعەون ﴿إِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڕاستی من
پێغەمبەرێکم لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿١٠٤﴾

﴿حَقِيقٌ عَلَىٰٓ أَن لَّآ أَقُولَ﴾ واشیاوە و (سوورم) کە هیچ شتێك نەڵێم ﴿عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا ٱلْحَقَّ﴾ بە ناوی خواوە
جگە لە هەق و ڕاستی ﴿قَدْ جِئْتُكُم بِبَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بە ڕاستی لەلایەن پەروەردگارتانەوە
بەڵگەی ڕوون و ئاشکرام بۆ هێناون ﴿فَأَرْسِلْ مَعِىَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ کەواتە بەنو ئیسرائیل لەگەڵ من بنێرە
(بەرەڵایان کە، لە کۆیلەیی و چەوساندنەوەت) ﴿١٠٥﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی ﴿إِن كُنتَ جِئْتَ بِـَٔايَةٍ فَأْتِ
بِهَآ﴾ ئەگەر بەڵگە و موعجیزەیەکت هێناوە (ئەی موسى) ئەوە نیشانی بدە ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾
ئەگەر تو بە ڕاست بێژانی ﴿١٠٦﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا مووسا گۆچانەکەی فڕێدا ﴿فَإِذَا هِىَ ثُعْبَانٌ
مُّبِينٌ﴾ یەکسەر گۆچانەکە بوو بە مارێکی گەورەی ئاشکرا ﴿١٠٧﴾ ﴿وَنَزَعَ يَدَهُۥ﴾ دەستی (لە باخەڵ یەوە
یان لە بن هەنگڵ یەوە) دەرهێنا ﴿فَإِذَا هِىَ بَيْضَآءُ لِلنَّٰظِرِينَ﴾ لە پڕ ئەو (دەستە) سپی و پرشنگدار بوو
بۆ بینەران ﴿١٠٨﴾ ﴿قَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ﴾ هەندێك لە کاربەدەست و دەستەڵاتدارانی گەلەکەی
فیرعەون ووتیان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَٰحِرٌ عَلِيمٌ﴾ بە ڕاستی ئەم (مووسایە) جادووگەرێکی زۆر زانە ﴿١٠٩﴾
﴿يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ﴾ دەیەوێت لە خاك و وولاتی خۆتان دەرتان کات ﴿فَمَاذَا تَأْمُرُونَ﴾ جا
ئێوە فەرمان و ڕاتان چیە (لەم بارەیەوە) ﴿١١٠﴾ ﴿قَالُوٓا۟﴾ ئەوانیش ووتیان ﴿أَرْجِهْ وَأَخَاهُ﴾ کاری (مووسا)
و براکەی دوابخە ﴿وَأَرْسِلْ فِى ٱلْمَدَآئِنِ حَٰشِرِينَ﴾ کەسانێکی کۆکەرەوە بنێرە بۆ ئەو شارانە(ی جادووگەری
لێ یە) ﴿١١١﴾ ﴿يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَٰحِرٍ عَلِيمٍ﴾ هەموو جادووگەرێکی شارەزات بۆ دەهێنن ﴿١١٢﴾ ﴿وَجَآءَ ٱلسَّحَرَةُ
فِرْعَوْنَ﴾ جادووگەران هاتن بۆ لای فیرعەون ﴿قَالُوٓا۟﴾ ووتیان ﴿إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا﴾ بێگومان ئێمە پاداشت
و خەڵاتی گەورەمان دەبێت ﴿إِن كُنَّا نَحْنُ ٱلْغَٰلِبِينَ﴾ ئەگەر ئێمە سەرکەوتین (بەسەر مووسا دا)؟
﴿١١٣﴾ ﴿قَالَ نَعَمْ﴾ (فیرعەون) ووتی بەڵێ پاداشتی گەورەتان دەبێ ﴿وَإِنَّكُمْ لَمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ﴾ وبێگومان
ئێوە لە نزیکانی (خۆم) دەبن ﴿١١٤﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ (جادووگەرەکان) ووتیان ئەی مووسا ﴿إِمَّآ أَن
تُلْقِىَ﴾ یان تۆ (ئەوەی پێتە) فڕێی دە ﴿وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ نَحْنُ ٱلْمُلْقِينَ﴾ یان ئێمە دەیهاوێژین و فڕێی
دەدەین ﴿١١٥﴾ ﴿قَالَ أَلْقُوا۟﴾ (مووسا) ووتی ئێوە بیهاوێژن (ئەوەی پێتانە) ﴿فَلَمَّآ أَلْقَوْا۟﴾ ئەمجا کاتێ
(ئەوەی پێیان بوو لە جادوو) فڕێیان دا ﴿سَحَرُوٓا۟ أَعْيُنَ ٱلنَّاسِ﴾ چاوبەستیان لە خەڵك کرد
﴿وَٱسْتَرْهَبُوهُمْ﴾ وترسێکی گەورەیان خستە دڵیانەوە ﴿وَجَآءُو بِسِحْرٍ عَظِيمٍ﴾ وە جادوویەکی
گەورەیان نواند ﴿١١٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ وەحیمان کرد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ﴾ کە گۆچانەکەت
فڕێ بدە ﴿فَإِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾ ئیتر یەکسەر ئەو (گۆچانە بوو بە مار و) هەرچی جادووی درۆیەیان
کردبوو هەڵی لووشی ﴿١١٧﴾ ﴿فَوَقَعَ ٱلْحَقُّ﴾ ئیتر ڕاستی دەرکەوت و ڕوون بوویەوە ﴿وَبَطَلَ مَا كَانُوا۟
يَعْمَلُونَ﴾ ئەوانیش هەرچی (سیحر) یان کردبوو پووچەڵ بوویەوە ﴿١١٨﴾ ﴿فَغُلِبُوا۟ هُنَالِكَ﴾ هەر لەوێدا
(فیرعەون و شوێنکەوتوانی) ژێر خران و دۆڕان ﴿وَٱنقَلَبُوا۟ صَٰغِرِينَ﴾ و بە ڕسوایی گەڕانەوە ﴿١١٩﴾ ﴿وَأُلْقِىَ
ٱلسَّحَرَةُ سَٰجِدِينَ﴾ وە جادووگەران هەموویان سووژدەیان برد (بۆ پەروەردگاریان) ﴿١٢٠﴾

﴿قالوا﴾ (ساحیرەکان) وتیان ﴿آمنا برب العالمين﴾ ئێمە باوەڕمان هێنا بە پەروەردگاری جیهانیان
(١٢١) ﴿رب موسى وهارون﴾ کە پەروەردگاری مووسا و هاروونە (١٢٢) ﴿قال فرعون﴾ فیرعەون وتی
﴿آمنتم به قبل أن آذن لكم﴾ پێش ئەوەی ئیزنتان بدەم باوەڕتان پێ هێنا! ﴿إن هذا﴾ بەڕاستی
ئەمە ﴿لمكر مكرتموه في المدينة﴾ فێڵ و پیلانێکە (ئێوە و مووسا) بەحشەتان بۆ کێشاوە لەم شارەدا
﴿لتخرجوا منها أهلها﴾ تا دانیشتوانەکەی لێ دەربکەن ﴿فسوف تعلمون﴾ جا لە دواییدا دەزانن (چیتان لێ
دەکەم) (١٢٣) ﴿لأقطعن أيديكم وأرجلكم﴾ سوێند بێت دەست و قاچتان سەر دەبڕم ﴿من خلاف﴾ بەپێچەوانەوە
(چەپ و ڕاست) ﴿ثم لأصلبنكم أجمعين﴾ ئەمجا سوێند بێ گشتتان هەڵدەواسم (١٢٤) ﴿قالوا﴾ وتیان
(بە فیرعەون) ﴿إنا إلى ربنا منقلبون﴾ ئێمە دڵنیابە کە بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە (١٢٥)
﴿وما تنقم منا﴾ تۆ هیچ ڕەخنەیەکت لە ئێمە نییە ﴿إلا أن آمنا بآيات ربنا﴾ جگە لەوەی کە ئێمە باوەڕمان
بە بەڵگە و نیشانەکانی پەروەردگارمان هێناوە ﴿لما جاءتنا﴾ کاتێ بۆمان هات ﴿ربنا أفرغ علينا صبرا﴾
ئەی پەروەردگارمان ئارامیمان بەسەردا بڕێژە ﴿وتوفنا مسلمين﴾ و بە موسوڵمانێتی بمانمرێنە (١٢٦)
﴿وقال الملأ من قوم فرعون﴾ هەندێک لە دەسەڵاتداران و کاربەدەستانی گەلی فیرعەون وتیان ﴿أتذر موسى
وقومه﴾ ئایا واز لە مووسا و هۆزەکەی دەهێنی ﴿ليفسدوا في الأرض﴾ بۆ ئەوەی لە وڵاتدا (خەڵکی میسردا)
خراپەکاری بکەن ﴿ويذرك وآلهتك﴾ و دەست لە خۆت و پەرستراوەکانت هەڵبگرن ﴿قال﴾ (فیرعەون)
وتی ﴿سنقتل أبناءهم﴾ بەمەودوا کوڕەکانیان دەکوژین ﴿ونستحيي نساءهم﴾ و ئافرەتانیان دەهێڵینەوە
بە زیندوویی (بۆ خزمەت کردن) ﴿وإنا فوقهم قاهرون﴾ وە بێگومان ئێمە دەسەڵاتدارین بەسەریاندا (١٢٧)
﴿قال موسى لقومه﴾ مووسا بە گەلەکەی وت ﴿استعينوا بالله واصبروا﴾ داوای یارمەتی لە خوا بکەن و
خۆڕاگر بن ﴿إن الأرض لله﴾ بێگومان هەموو زەوی موڵکی خوایە ﴿يورثها من يشاء من عباده﴾
دەیدا بە هەر کەس لە بەندە (شیاوە)کانی کە خۆی بیەوێت ﴿والعاقبة للمتقين﴾ و سەرئەنجامی
چاک بۆ خواناسانە (١٢٨) ﴿قالوا﴾ (گەلەکەی) وتیان ﴿أوذينا من قبل أن تأتينا﴾ پێش هاتنی تۆ بۆ
لامان ئازار دراین ﴿ومن بعد ما جئتنا﴾ هەروەها پاش هاتنی تۆ بۆ لامان (بەپێغەمبەرایەتی)
﴿قال﴾ (مووسا) فەرمووی ﴿عسى ربكم أن يهلك عدوكم﴾ بەڵکو پەروەردگارتان دوژمنەکەتان
لەناو بەرێت ﴿ويستخلفكم في الأرض﴾ و ئێوە بکات بە جێنشینی (ی دوژمنەکانتان) لەسەر زەوی
﴿فينظر كيف تعملون﴾ جا تەماشا دەکات ئێوە چۆن کار دەکەن (١٢٩) ﴿ولقد أخذنا آل فرعون﴾
سوێند بە خوا بەڕاستی ئێمە دارودەستەی فیرعەونمان سزادا ﴿بالسنين﴾ بە وشکەساڵی و قات
وقڕی ﴿ونقص من الثمرات﴾ و کەم بوونەوەی بەروبوومی میوە و کشتوکاڵەکانیان ﴿لعلهم
يذكرون﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە و (پەند وەربگرن) (١٣٠)

﴿فَإِذَا جَاءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ﴾ جا کاتێ چاکەیان بۆ بهاتایە(لەسەروەت و بەروبووم) ﴿قَالُوا لَنَا هَٰذِهِ﴾ دەیان
ووت ئەمە هەر هی ئێمەیە (شایستەی ئەمەین) ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ بەڵام کاتێ تووشی بەڵاو خراپە
بوونایە ﴿يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُ﴾ (دەیان ووت) بەهۆی شوومی مووسا و شوێن کەوتووانیەوەیە
﴿أَلَا إِنَّمَا طَائِرُهُمْ عِندَ اللَّهِ﴾ بیداربن بێگومان ئەو (ناخۆشیانە)ی بەلایانەوە شوومە و خراپە لەلایەن
خواوەیە(نەك مووسا و ئیمانداران) ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان بێ ئاگەن
وبێ بەرن ١٣١ ﴿وَقَالُوا﴾ دەیان ووت (بە مووسا) ﴿مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ﴾ هەر موعجیزەیەکمان بۆ
بهێنی ﴿لِّتَسْحَرَنَا بِهَا﴾ بۆ ئەوەی جادوومان لێ بکەی پێی ﴿فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ﴾ ئەوە ئێمە باوەڕت
پێ ناهێنین ١٣٢ ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ﴾ ئەوسا ئێمەش ناردمانە سەریان ﴿الطُّوفَانَ﴾ لافاو ﴿وَالْجَرَادَ﴾
وکوللە ﴿وَالْقُمَّلَ﴾ وئەسپێ ﴿وَالضَّفَادِعَ﴾ جۆرەها بۆق ﴿وَالدَّمَ﴾ و خوێن ﴿آيَاتٍ مُّفَصَّلَاتٍ﴾
کەچەند بەڵگەو موعجیزەیەکی ڕوون بوون ﴿فَاسْتَكْبَرُوا﴾ کەچی خۆیان بە گەورە زانی (لەوەی
کە بڕوا بهێنن) ﴿وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ بێگومان ئەوانە گەلێکی تاوانبار بوون ١٣٣ ﴿وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ
الرِّجْزُ﴾ کاتێکیش ئەو سزاو بەڵایان بەسەردا هات ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ئەی
مووسا لە پەروەردگارت بپاڕێرەوە بۆمان ﴿بِمَا عَهِدَ عِندَكَ﴾ وەك بەڵێنی بەتو داوە ﴿لَئِن كَشَفْتَ عَنَّا
الرِّجْزَ﴾ سوێندبێ گەر ئەم بەڵاو سزایەمان لەسەر لابەری ﴿لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ﴾ بێگومان باوەڕت پێ
دێنین ﴿وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ و بەنو ئیسرائیلت لەگەڵدا دەنێرین ١٣٤ ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ
الرِّجْزَ﴾ بەڵام کاتێك سزاکەمان لەسەریان لابرد ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ هُم بَالِغُوهُ﴾ تاکە پێشتە ماوەی دیاری
کراو (بۆ تیاچوونیان) ﴿إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ﴾ دەست بەجێ پەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە ١٣٥ ﴿فَانتَقَمْنَا
مِنْهُمْ﴾ جا تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ﴾ وە لە دەریادا خنکاندمانن ﴿بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾
لەبەر ئەوەی ئەوان باوەڕیان بە نیشانەکانی ئێمە نەبوو ﴿وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ﴾ وهەمیشە لێی بێ
بێ ئاگا بوون ١٣٦ ﴿وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ﴾ ئیتر (لەجێگای گەلی فیرعەون) ئەو گەلەمان بیشتەجێ کرد
﴿كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا﴾ کە هەمیشە دەچەوسێنرانەوە لەڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوای
ئەو وولاتەدا ﴿الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ کەپیت و بەرەکەمان تێ خست بوو ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ﴾
و بەڵێنی هەرەجوانی پەروەردگارت بەتەواوی هاتەدی ﴿عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بۆ نەوەی ئیسرائیل
﴿بِمَا صَبَرُوا﴾ بەهۆی ئارامگری یانەوە (لەسەر ناڕەحەتی یەکان) ﴿وَدَمَّرْنَا﴾ وە ڕووخاندمان
وتێکمان دا ﴿مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ﴾ ئەو کۆشك و تەلارانەی فیرعەون و گەلەکەی دروستیان
کردبوو ﴿وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ﴾ هەروەها ئەو (میوەو ڕەز وباخانەی) کە کەپریان بۆ کرد بوو ١٣٧

﴿وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ﴾ ئەمجا نەوەی ئیسرائیلمان لەو دەریا پەڕاندەوە (فیرعەون و گەلەکەیمان
تێدا خنکاند) ﴿فَأَتَوْا عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ ئەمجا تووشی خەڵکانێک بوون ﴿يَعْكُفُونَ عَلَىٰ أَصْنَامٍ لَّهُمْ﴾ بەردەوام
خەریکی پەرستنی بتەکانیان بوون ﴿قَالُوا يَا مُوسَى﴾ (جوولەکەکانیش) ووتیان ئەی موسا ﴿اجْعَل لَّنَا
إِلَٰهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ﴾ هەروەک ئەو پەرستراوانەی ئەوان تۆیش پەرستراوێکمان بۆ دابنێ ﴿قَالَ﴾
موسا فەرمووی ﴿إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە هۆزێکی نەفامن ﴿١٣٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ﴾ بێگومان
ئەوانە ﴿مُتَبَّرٌ مَّا هُمْ فِيهِ﴾ ئەو (بت پەرستی یەی) ئەوانی لەسەرن لە ناودەچێ ﴿وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا
يَعْمَلُونَ﴾ وە هەرچی دەیکەن بەتاڵ و هەڵوەشاوەیە ﴿١٣٩﴾ ﴿قَالَ﴾ (موسا) فەرمووی ﴿أَغَيْرَ اللَّهِ
أَبْغِيكُمْ إِلَٰهًا﴾ ئایا جگە لە خوا داوای پەرستراوێکی ترتان بۆ بکەم؟ ﴿وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾
کە (ئەو خوایە) ڕێزی داوون بەسەر جیهانیاندا ﴿١٤٠﴾ ﴿وَإِذْ أَنجَيْنَاكُم مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ وە (بیربکەنەوە) لەو
وەختەی ڕزگارمان کردن لە دەست و پەیوەستەکەی فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کە
ئەشکەنجە و ئازاری سەختیان دەدان ﴿يُقَتِّلُونَ أَبْنَاءَكُمْ﴾ کوڕانی ئێوەیان دەکوشت ﴿وَيَسْتَحْيُونَ
نِسَاءَكُمْ﴾ و ئافرەتانی ئێوەیان دەهێشتەوە (بۆ خزمەتی خۆیان) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ
عَظِيمٌ﴾ وە لەو (ئازاردانە) ئێوەدا تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿١٤١﴾
﴿وَوَاعَدْنَا مُوسَىٰ﴾ وە بەڵێنمان بە موسادا ﴿ثَلَاثِينَ لَيْلَةً﴾ سی شەو ﴿وَأَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ﴾ بە دە شەوی
تر ماوەکەمان تەواو کرد ﴿فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾ ئەوسا وەختی دیداری پەروەردگاری بوو
بە چل شەوی تەواو ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَارُونَ﴾ موسا بە هارونی برای ووت ﴿اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي﴾ تۆ
لە ناو گەلەکەمدا جێنشینم بە ﴿وَأَصْلِحْ﴾ و کاری چاک بکە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ﴾ و شوێنی
ڕێبازی خراپەکاران مەکەوە ﴿١٤٢﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا﴾ جا کاتێ موسا هات بۆ کات و شوێنی
دیاری کراومان (بۆ گفتوگۆ کردن لەگەڵمان) ﴿وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ﴾ و پەروەردگار ووتووێژی لەگەڵدا
کرد ﴿قَالَ رَبِّ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿أَرِنِي أَنظُرْ إِلَيْكَ﴾ خۆتم پیشان بدە تا بتبینم ﴿قَالَ
لَن تَرَانِي﴾ (پەروەردگار) فەرمووی تۆ (لە دونیادا) من نابینی ﴿وَلَٰكِنِ انظُرْ إِلَى الْجَبَلِ﴾ بەڵام سەیری
(لای) شاخەکە بکە ﴿فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ﴾ جا ئەگەر ئەو شاخە لە شوێنی خۆی دا مەحوولا ﴿فَسَوْفَ
تَرَانِي﴾ ئەوە دوای کەمێک تۆش دەمبینی ﴿فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ﴾ جا کاتێک پەروەردگاری خۆی
دەرخست بۆ شاخەکە ﴿جَعَلَهُ دَكًّا﴾ شاخەکەی ووردو هاڕ کرد (و لەگەڵ زەویدا تەختی کرد)
﴿وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقًا﴾ و موساش بێ هۆشی کەوت بە ڕوودا ﴿فَلَمَّا أَفَاقَ﴾ جا وەختێ هۆشی بەخۆیدا
هاتەوە (چاک بوویەوە) ﴿قَالَ سُبْحَانَكَ﴾ فەرمووی پاکی و بێ گەردی بۆ تۆ (ئەی پەروەردگار)
﴿تُبْتُ إِلَيْكَ﴾ بە پەشیمانی گەڕامەوە بۆ لات ﴿وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە من یەکەمی بڕوادارم ﴿١٤٣﴾

﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) فەرمووی ﴿يَا مُوسَى﴾ ئەی مووسا ﴿إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ﴾ بێگومان من تۆم هەڵبژاردووە بەسەر هەموو خەڵکی دا ﴿بِرِسَالَاتِي﴾ بەپەیامەکانم ﴿وَبِكَلَامِي﴾ و قسەکردنم (لەگەڵت ڕاستەوخۆ) ﴿فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ﴾ کەواتە ئەوەی پێم بەخشیوی بەتوند دەستی پێوە بگرە ﴿وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ وە لە سوپاس گوزاران بە ﴿١٤٤﴾ ﴿وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ﴾ و لەو پارچە تەختانەدا بۆمان نووسی ﴿مِنْ كُلِّ شَيْءٍ﴾ لە هەموو جۆرە باسێك ﴿مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ﴾ پەند و ئامۆژگاری و باسی هەموو شتێك بەوردی (کە پێویستیان پێی بێت) ﴿فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ﴾ کەواتە (مووسا) بەتوندی پێبگرە و ئاگاداریان بە ﴿وَأْمُرْ قَوْمَكَ﴾ وە فەرمان بە گەلەکەت بکە ﴿يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا﴾ تا دەست بگرن و ڕەفتار بکەن بە جوانتر و چاکتریان ﴿سَأُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ﴾ بەزوویی جێ و شوێنی لەسنوور دەرچووانتان پیشان دەدەم ﴿١٤٥﴾ ﴿سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ﴾ لایان ئەدەم لە بەڵگە و نیشانە و ئایەتەکانم ﴿الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوانەی کە خۆیان بە گەورە دادەنێن لەسەر زەوی ﴿بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ بەناهەق و نابەڕەوا ﴿وَإِنْ يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ﴾ ئەوانە ئەگەر هەموو ئایەت و موعجیزەیەك ببینن ﴿لَا يُؤْمِنُوا بِهَا﴾ باوەڕیان پێی ناهێنن ﴿وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ﴾ وە ئەگەر ڕێگەی ڕاست و دروست ببینن ﴿لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا﴾ نایکەن بە ڕێبازو ڕێگەی خۆیان ﴿وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ﴾ وە ئەگەر ڕێگەی گومڕایی و ڕێگەی چەوت ببینن ﴿يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا﴾ دەیکەن بە ڕێگە و ڕێباز بۆ خۆیان ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ هەموو ئەمانە لەبەر ئەوەیە کە بەڵگەو نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ﴾ وە هەمیشە بێ ئاگا بوون لێیان ﴿١٤٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە کەسانێك کە بەڵگەو نیشانەکانی ئێمەیان بە درۆ زانی ﴿وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ﴾ هەروەها دیداری ڕۆژی دواییان (بە درۆ زانی) ﴿حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ کارو کردەوەی (چاکیان) بە هیچ دەرچوو (پووچەڵ بوویەوە) ﴿هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ئایا جگە لەو (جەزایە)ی کە دەیان کرد سزا دەدرێن؟ ﴿١٤٧﴾ ﴿وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِنْ بَعْدِهِ﴾ وە هۆزی مووسا پاش (ڕۆیشتنی) مووسا دروستیان کرد ﴿مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا﴾ لە خشڵ و زێڕەکانیان پەیکەری گوێرەکەیەك ﴿لَهُ خُوَارٌ﴾ کە قوڕەی (وەك گوێرەکەی) هەبوو ﴿أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ﴾ ئایا ئەوانە نەیانبینی کە بێگومان ئەو (گوێرەکەیە) قسەیان لەگەڵدا ناکات ﴿وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا﴾ و هیچ ڕێبازێکیشیان پیشان نادات ﴿اتَّخَذُوهُ﴾ کردیان بە (پەرستراو) ﴿وَكَانُوا ظَالِمِينَ﴾ و ئەوانە ستەمکاربوون ﴿١٤٨﴾ ﴿وَلَمَّا سُقِطَ فِي أَيْدِيهِمْ﴾ وە کاتێ لە دەستیان دەرچوو (زۆر پەشیمان بوونەوە) ﴿وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا﴾ وە تێگەیشتن و بینیان کە بێگومان گومڕابوون ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا﴾ سوێند بە خوا ئەگەر پەروەردگارمان بەزەیی پێماندا نەیەتەوە ﴿وَيَغْفِرْ لَنَا﴾ وە لە گوناهەکانمان خۆش نەبێت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی ئێمە لە زیان لێ کەوتوان دەبین ﴿١٤٩﴾

﴿وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ جا کاتێ مووسا گەڕایەوە ناو هۆزەکەی ﴿غَضْبَانَ أَسِفًا﴾ بەرق و توڕەییەکی
زۆرەوە ﴿قَالَ﴾ (مووسا) وتی (بە گوێرەکە پەرستەکان) ﴿بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِن بَعْدِي﴾ لە دوای من چ
جێنشینێکی بەد ئەوڕو خراپ بوون ﴿أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ﴾ ئایا پەلەتان کرد لە فەرمانی پەروەردگارتان؟
﴿وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ﴾ (مووسا) تەختەکانی (تەوراتی) فڕێ دا ﴿وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ﴾ وە (قژی) سەری
(هارونی) برای گرت و بەرەو خۆی رایکێشا ﴿قَالَ﴾ (هارون) وتی ﴿ابْنَ أُمَّ﴾ ئەی کوڕی دایکم
﴿إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُونِي﴾ بەڕاستی ئەم گەلە لاوازیان کردم ﴿وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِي﴾ نزیک بوو بمکوژن
﴿فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَاءَ﴾ کەواتە دوژمنانم پێ دڵخۆش مەکە ﴿وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ و لەگەڵ
هۆزی ستەمکاراندا دامەنێ ١٥٠ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی ﴿رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي﴾ ئەی پەروەردگارم
لە خۆم و براکەم خۆش بە ﴿وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ﴾ وە بمانخەرە ناو بەزەیی و میهرەبانی خۆتەوە
﴿وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ تۆ میهرەبانترینی هەموو میهرەبانێت ١٥١ ﴿إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ﴾ بەڕاستی ئەو
کەسانەی کە گوێرەکە پەرست بوون ﴿سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّهِمْ﴾ لەمەودوا دەکەونە بەر رق و خەشمی
پەروەردگاریان ﴿وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ هەروەها ڕسوایی و رەبیلی لە ژیانی دونیادا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي
الْمُفْتَرِينَ﴾ هەر بەو جۆرە سزای درۆ هەڵبەستان دەدەین ١٥٢ ﴿وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ﴾ وە ئەوانەی
گوناهیان کرد ﴿ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِهَا﴾ پاشان دوای ئەوە تەوبەیان کرد ﴿وَآمَنُوا﴾ و باوەڕیان هێنا
﴿إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا﴾ بێگومان پەروەردگارت پاش ئەو (باوەڕهێنان و تۆبە کردنە) ﴿لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾
لێبوردەی میهرەبانە ١٥٣ ﴿وَلَمَّا سَكَتَ عَن مُّوسَى الْغَضَبُ﴾ جا کاتێ مووسا توڕەیی بەکەی پشتەوە
﴿أَخَذَ الْأَلْوَاحَ﴾ تەختەکانی (تەوراتی) هەڵگرتەوە ﴿وَفِي نُسْخَتِهَا﴾ و لە ڕەنووس و سەرسەراوی ئەو
(تەختانە)دا ﴿هُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ ڕێنموویی و بەزەیی گەورە هەبوو ﴿لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ﴾ بۆ کەسێک
کە لە پەروەردگاریان دەترسن ١٥٤ ﴿وَاخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُ﴾ وە مووسا لە گەلەکەی خۆی هەڵی بژارد
﴿سَبْعِينَ رَجُلًا﴾ حەفتا پیاو ﴿لِّمِيقَاتِنَا﴾ بۆ کات و شوێنی دیاری کراو لەگەڵ ئێمە (بۆ ئەوەی لە کێوی
طور تەوبە بکەن لە تاوانی گوێرەکە پەرستییەکەیان، جا کاتێک هاتنە ئەوێ وتیان بە مووسا بڕوات
پێ ناهێنین تا خوا نەبینین تۆ حوت قسەت لەگەڵ کرد با ئێمەش ببینین) ﴿فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾ (خوا
سزای دان وبوومەلەرزەی بۆ ناردن) جا کاتێک کە بوومەلەرزەکە دایگرتن ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی
﴿رَبِّ لَوْ شِئْتَ﴾ ئەی پەروەردگارم گەر ویستبایە ﴿أَهْلَكْتَهُم مِّن قَبْلُ وَإِيَّايَ﴾ لەمەوپێش ئەوان و منیشت
لەناو دەبرد ﴿أَتُهْلِكُنَا﴾ ئایا تۆ هەمووومان لەناو دەبەیت ﴿بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا﴾ بەهۆی ئەوەی کە گێل
و نەفامەکانمان ئەنجامیان داوە ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ﴾ ئەمە تەنها تاقی کردنەوەیەکی خۆتە ﴿تُضِلُّ بِهَا مَن
تَشَاءُ﴾ هەر کەسێکت بوێت بەو هۆیەوە گومڕای دەکەیت ﴿وَتَهْدِي مَن تَشَاءُ﴾ وە هەر کەسێکت بوێ
ڕێنموونی دەکەیت ﴿أَنتَ وَلِيُّنَا﴾ هەر تۆ پشتیوان و (پەرستراومانی) ﴿فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا﴾ کەواتە لێمان
خۆش ببە و ڕەحممان پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ﴾ چونکە باشترین لێ بوردە هەر تۆی ١٥٥

﴿وَاكْتُبْ لَنَا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ (خوایە) لەم دونیادا چاکەمان بۆ بنووسە ﴿وَفِي الْآخِرَةِ﴾ هەروەها
لە ڕۆژی دوایشدا ﴿إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ﴾ بەڕاستی ئێمە بۆ لای تۆ گەڕاوینەتەوە ﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار)
فەرمووی ﴿عَذَابِي﴾ سزا و ئازارم ﴿أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ﴾ دووچاری هەر کەسی دەکەم کە بمەوێ
﴿وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ﴾ وە بەزەیی و ڕەحمەتیشم هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ﴾
جا لەدوایی دا ئەو (بەزەیی یەم) دەینووسم بۆ ئەوانەی ﴿يَتَّقُونَ﴾ پارێزکار و لەخواترسن
﴿وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ و زەکات دەدەن ﴿وَالَّذِينَ هُم بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوانەش کە بڕوا بەبەڵگەو
نیشانەکانی ئێمە دێنن ﴿١٥٦﴾ ﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ﴾ (ئەم ڕەحمەتەی پەروەردگار)
بۆ ئەوانەیە کە شوێنی پێغەمبەر ﷺ کەوتوون کە پێغەمبەرێکی نەخوێندەوارە و (لەلایەن
پەروەردگارەوە هاتووە) ﴿الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِندَهُمْ﴾ ئەو کەسە (پێغەمبەرێکە ئەهلی کتاب
سیفەتی دەزانن) چونکە بە نووسراوی لایانە ﴿فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنجِيلِ﴾ لە تەورات و ئینجیل دا
﴿يَأْمُرُهُم بِالْمَعْرُوفِ﴾ کە فەرمانیان پێ دەکات بە چاکە ﴿وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ و ڕێگرییان لێ
دەکات لە خراپە ﴿وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ﴾ شتە خۆش و پاکەکانیان بۆ حەڵاڵ دەکات ﴿وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ
الْخَبَائِثَ﴾ وە شتە پیسەکانیان لێ حەرام (قەدەغە) دەکات ﴿وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ﴾ و بارە قورس
و گرانەکانیان لەسەر لادەبات و ﴿وَالْأَغْلَالَ﴾ ئەو کۆت و زنجیرانەش ﴿الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ﴾ کە
بەسەریانەوە بوون ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی کە باوەڕیان بەو (پێغەمبەرە) هێنابێت
﴿وَعَزَّرُوهُ﴾ و ڕێز و ئەدەبیان بۆ دانابێت ﴿وَنَصَرُوهُ﴾ یارمەتییان دابێت و پشتیوانیان لێ کردبێت
﴿وَاتَّبَعُوا النُّورَ﴾ و پەیڕەوی ئەو نوورەیان کردبێت (کە قورئانە) ﴿الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ﴾ کە بەگەڵیدا
نێرراوەتە خوارەوە ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوانە هەموو (کە باسکران) لە ڕزگار بووانن ﴿١٥٧﴾
﴿قُلْ﴾ (ئەی محەممەد ﷺ) بڵێ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾
بەڕاستی من پێغەمبەری خوام بۆ ئێوە هەمووتان ﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەو (خوایەی)
کەتەنها بۆ ئەوە، موڵکی هەموو ئاسمانەکان و زەوی ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست
نییە جگە لەو ﴿يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ دەژێنێت و دەمرێنێت ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کەواتە بڕوا بەخوا و
پێغەمبەرەکەی بهێنن ﴿النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ﴾ کە نێراوێکی نەخوێندەوارە ﴿الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ ئەویش
باوەڕی بەخوا ﴿وَكَلِمَاتِهِ﴾ و بەفەرمانەکانی هەیە ﴿وَاتَّبِعُوهُ﴾ ئێوەش شوێنی بکەون و پەیڕەوی بکەن
﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ تا بکەونە سەر ڕێگای ڕاست ﴿١٥٨﴾ ﴿وَمِن قَوْمِ مُوسَىٰ﴾ وە لە هۆزەکەی موسادا
﴿أُمَّةٌ﴾ تاقمێکی گەورە هەن ﴿يَهْدُونَ بِالْحَقِّ﴾ کە ڕێنموونی خەڵکی دەکەن بەحەق و ڕاستی
﴿وَبِهِ يَعْدِلُونَ﴾ و هەر بەحەقیش دادوەری دەکەن ﴿١٥٩﴾

﴿وَقَطَّعْنَاهُمُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا﴾ ئەوان (جوولەکە)مان کرد بە دوانزە تیرە و تایەفەوە ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ وە وەحیمان بۆ مووسا کرد ﴿إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ﴾ کاتێك کە هۆزەکەی داوای ئاویان لێ کرد (لە تیهدا) ﴿أَنِ اضْرِب بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ﴾ کە بە گۆچانەکەت بدە لەبەردەکە ﴿فَانبَجَسَتْ مِنْهُ﴾ ئیتر دەست بەجێ لێی هەڵقوڵا ﴿اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾ دوازدە کانی ﴿قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ﴾ بێگومان هەر تیرە و تایەفەیەك جێگای ئاو خواردنی خۆی دەزانی ﴿وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ﴾ وە هەورمان کرد بە سێبەر بە سەریانەوە ﴿وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ﴾ و گەزۆ و باڵندەی (شیلاقە)مان بۆ ناردن ﴿كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ لەو رزق و رۆزییە پاکانە بخۆن کە پێمان داوون ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾ وە ئەوانە (بەو تاوانانە) هیچ ستەمێکیان لە ئێمە نەکرد ﴿وَلَٰكِن﴾ بەڵکو ﴿كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ هەر ستەمیان لە خۆیان دەکرد ﴿١٦٠﴾ ﴿وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ﴾ (بیریکەرەوە) کاتێ بەوان وترا ﴿اسْكُنُوا هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ﴾ لەناو ئەو شارەدا (بیت المقدس) نیشتەجێ ببن ﴿وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ﴾ لە (خواردەمەنییەکانی) ئەوێ بخۆن لە هەر لایەك حەزتان کرد ﴿وَقُولُوا حِطَّةٌ﴾ و بڵێن (داوای) ئێمە سڕینەوەی گوناهەکانمانە ﴿وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا﴾ و لە دەروازەی (شارەوە) بە سوژدە بردنەوە برۆنە ژوورەوە ﴿نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَاتِكُمْ﴾ ئەوسا لە خراپەو تاوانەکانتان دەبووریین و خۆش دەبین ﴿سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ﴾ لە داهاتوودا (پاداشتی) چاکەکاران زیاد دەکەین ﴿١٦١﴾ ﴿فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ﴾ کەچی ئەوانەیان کە ستەمیان کرد گۆڕییان ﴿قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ﴾ ئەو (ووتەی) کە پێیان وترا بوو بە ووتەیەکی تر ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا﴾ ئێمەش (دوای ئەوە) سزایەکمان ناردە سەریان ﴿مِّنَ السَّمَاءِ﴾ لە ئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ﴾ بە هۆی ئەوەوە کە بەردەوام ستەمیان دەکرد ﴿١٦٢﴾ ﴿وَاسْأَلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ﴾ وە پرسیاریان لێ بکە دەربارەی ئەو شارەی ﴿الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ﴾ کە لە نزیك دەریا(ی سوور) بوو ﴿إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ﴾ کە لە ڕۆژی شەممەدا دەست درێژییان دەکرد (بەوەی ڕاوە ماسییان دەکرد لە کاتێکدا خوای گەورە لەو ڕۆژەدا ڕاوە ماسی لێ قەدەغە کردبوون) ﴿إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا﴾ چونکە لە ڕۆژی شەممەکەیاندا ماسیە گەورەکان دەهاتن و دەردەکەوتن بە سەر ئاوەوە (خوای گەورە بەمە تاقی کردنەوە) ﴿وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ﴾ وە ڕۆژێك کە شەممە نەبوایە ﴿لَا تَأْتِيهِمْ﴾ ماسیە گەورەکان نەدەهات بۆیان ﴿كَذَٰلِكَ نَبْلُوهُم﴾ ئا بەو جۆرە تاقیمان کردنەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ چونکە لە فەرمانی خوا دەردەچوون و سەرپێچییان دەکرد (بەوەی فێڵیان کرد، دەچوون لە ڕۆژی هەینیدا تۆڕەکانیان دادەنا، و ڕۆژی یەك شەممەش هەڵیان دەگرتەوە بەمەش فەرمانەکەی خوایان شکاند) ﴿١٦٣﴾

﴿وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِّنْهُمْ﴾ کاتێ تاقمێ لەوان (بەتاقمێکی تریان) ووت ﴿لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا﴾ بۆچی ئامۆژگاری
کۆمەڵێک دەکەن ﴿اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ﴾ کەخوا لەناویان دەبات ﴿أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ یان بە سزایەکی
سەخت سزایان دەدات ﴿قَالُوا مَعْذِرَةً إِلَىٰ رَبِّكُمْ﴾ ووتیان تا لای پەروەردگارتان بەهانەمان هەبێ
(و تاوانبار نەبین لە سەر بێ دەنگیمان) ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ و بەڵکو ئەوان لەخوا بترسن ﴿١٦٤﴾ ﴿فَلَمَّا
نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ لەمجا کاتێ ئەوەی پێی ئامۆژگاری کرابوون لەبیریان چوو ﴿أَنجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ
عَنِ السُّوءِ﴾ ئەوانەی بەرگرییان دەکرد لە خراپە وتاوان رزگارمان کردن ﴿وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەو بەش
کە ستەمیان کرد سزامان دان ﴿بِعَذَابٍ بَئِيسٍ﴾ بەسزایەکی زۆر خراپ ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بەهۆی
دەرچوونیان لە فەرمانی خوا ﴿١٦٥﴾ ﴿فَلَمَّا عَتَوْا عَن مَّا نُهُوا عَنْهُ﴾ جاکاتێک یاخی بوون لە ئەوەی قەدەغە
کرابوون لێ ی ﴿قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ﴾ ئەوسا پێمان ووتن ببنە چەند مەیمونێکی دوورخراوەی
بێ بەری ﴿١٦٦﴾ ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ بیربکەرەوە) کاتێ پەروەردگارت رایگەیاند
وە بە گوێچکەیاندا ﴿لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ﴾ سوێندبێ بێگومان دەینێرێ بۆیان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا
ڕۆژی دوایی ﴿مَن يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کەسانێ کە سزای توند و بەدیان پێ بچێژێ ﴿إِنَّ رَبَّكَ
لَسَرِيعُ الْعِقَابِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت تۆڵەی خێرایە ﴿وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی لێ خۆش بوو و
میهرەبانیشە ﴿١٦٧﴾ ﴿وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا﴾ وە ئەوانمان لەسەر زەوی دابەش چەند کۆمەڵێک دابەش
کرد ﴿مِّنْهُمُ الصَّالِحُونَ﴾ هەندێکیان چاکەکارن ﴿وَمِنْهُمْ دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەندێکیشیان وەک ئەوان
نەبوون (بێ باوەڕ بوون) ﴿وَبَلَوْنَاهُم بِالْحَسَنَاتِ﴾ وە تاقیمان کردنەوە بەچەندەها چاکە و خۆشی
﴿وَالسَّيِّئَاتِ﴾ و بەچەندەها خراپە و ناخۆشی ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بەئومێدی ئەوەی بگەڕێنەوە
(بۆ لای خوا) ﴿١٦٨﴾ ﴿فَخَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ﴾ دوای ئەوان جێ نشینێکی خراپ هاتنە جێگەیان
﴿وَرِثُوا الْكِتَابَ﴾ کە میراتگری تەورات بوون ﴿يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَٰذَا الْأَدْنَىٰ﴾ کە هەر بۆ ماڵ و سامانی
(حەرامی) ئەم دونیایە هەوڵیان ئەدا ئەوەشیان هەڵبژارد ﴿وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا﴾ وە دەیانووت
بێگومان ئێمە عەفو دەکرێین ﴿وَإِن يَأْتِهِمْ﴾ لە کاتێکدا ئەگەر بۆیان بێت ﴿عَرَضٌ مِّثْلُهُ يَأْخُذُوهُ﴾ کاڵایەکی
وەک ئەوی تر ئەگەر چی خراپیش بوایە وەریان دەگرت ﴿أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِم﴾ ئایا لێیان وەرنەگیراوە و
پێویست نەکراوە لەسەریان ﴿مِّيثَاقُ الْكِتَابِ﴾ پەیمان لە تەوراتدا ﴿أَن لَّا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ﴾ کە بەدەم
خواوە هیچ نەڵێن ﴿إِلَّا الْحَقَّ﴾ بێجگە لە ڕاستی نەبێت ﴿وَدَرَسُوا مَا فِيهِ﴾ ئەوەی لە تەوراتدا هەبوو
خوێندوویانەتەوە ﴿وَالدَّارُ الْآخِرَةُ﴾ وە ڕۆژی دوایی و (دەست کەوتی ئەو ڕۆژە) ﴿خَيْرٌ لِّلَّذِينَ﴾ چاکتر
و باشترە بۆ ئەوانەی ﴿يَتَّقُونَ﴾ کە خۆ پارێزن و لە خوا ترسن ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ئایا هێشتا ژیر نابن؟ ﴿١٦٩﴾
﴿وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ﴾ وە ئەوانەی بەتوندی دەست دەگرن بەتەوراتەوە (و پەیڕەویان دەکرد پێش
هاتنی ئیسلام) ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژەکانیان بەجێ دەهێنن ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ﴾ بێگومان ئێمە وون
ناکەین ﴿أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ﴾ پاداشتی چاکەکاران ﴿١٧٠﴾

﴿وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ﴾ (بهێنەوە بیریان) کاتێک کە کێو (ی طور) مان بەرز کردەوە بەسەریاندا
﴿كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ﴾ وەکو هەورێک (سێبەرێک) بوو ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ﴾ وە لایان وابوو کە دەکەوێتە
سەریاندا ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ﴾ (پێمان وتن) ئەوەی کە پێمان داوون بەتوندی بیگرن ﴿وَاذْكُرُوا
مَا فِيهِ﴾ وە ئەوەی تێدایە (لە ئامۆژگاری و حوکم) بەردەوام لە بیرتان بێت ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو
ببنە پارێزکار و لەخواترس ﴿١٧١﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ﴾ وە کاتێ کە پەروەردگارت وەری گرت (دەری هێنا)
﴿مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ﴾ لە پشتی ئادەمی یەکان ﴿ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ وەچە و نەوەکانیان ﴿وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ﴾
وەکردنی بە شایەت بەسەر خۆیانەوە ﴿أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ﴾ (پێی وتن) ئایا من پەروەردگاری ئێوە نیم ؟
﴿قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا﴾ (لە وەڵامدا) وتیان بەڵێ شایەتیمان دا ﴿أَنْ تَقُولُوا﴾ تا نەڵێن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە
ڕۆژی دوایی دا ﴿إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە بێ ئاگا بووین لەمە (کە خوا پەروەردگارمانە)
﴿١٧٢﴾ ﴿أَوْ تَقُولُوا﴾ یا نەوەکو بڵێن ﴿إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا﴾ بێگومان باوو باپیرانمان هاوبەشیان بڕیار دابوو
﴿مِنْ قَبْلُ﴾ لەپێش (ئێمەوە) ﴿وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ وەئێمەش وەچە و نەوەی دوای ئەوان بووین
﴿أَفَتُهْلِكُنَا﴾ دەی ئایا لەناومان دەبەیت ﴿بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ﴾ بەوەی کە بێ ئەرزشەکان
کردوویانە ﴿١٧٣﴾ ﴿وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ تا بەم جۆرە نیشانەکانی خوا ڕوون دەکەینەوە ﴿وَلَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ﴾ بەڵکو (بەرەو هەق) بگەڕێنەوە ﴿١٧٤﴾ ﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە
بەسەریاندا ﴿نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا﴾ هەواڵی ئەو کەسەی کە نیشانەکانی خۆمان پێ بەخشی ﴿فَانْسَلَخَ
مِنْهَا﴾ کەچی خۆی لێ داڕنی (دەرچوو لە فەرمانی خوا) ﴿فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ﴾ ئەمجا شەیتان دوای
کەوت ﴿فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە بوو بەیەکێک لە گومڕایان ﴿١٧٥﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا﴾
ئەگەر بمان ویستایە بەو ئایەتانە پلەیمان بەرز دەکردەوە ﴿وَلَكِنَّهُ﴾ بەڵام ئەو ﴿أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ﴾
خۆی نووساند بە زەوی یەوە ﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ و دوای ئارەزووی خۆی کەوت ﴿فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ﴾
نموونەی ئەو وەک ئەو سەگەیە ﴿إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ﴾ ئەگەر لێی بدەیت و دەریکەیت (هێرشت لێ
بکات و) زمانی لێ دەردێنێ ﴿أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ﴾ وە ئەگەر وازیشی لێ بهێنی هەر زمانی دەردەهێنێ
﴿ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ﴾ ئەو (سیفەتانە) نموونەی ئەو کەسانەیە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە نیشانەکانی
ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿فَاقْصُصِ الْقَصَصَ﴾ دەی ئەو داستان و چیرۆکانە باس بکە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾
تا بچنەوە بەخۆیاندا و بیر بکەنەوە ﴿١٧٦﴾ ﴿سَاءَ﴾ بەدو خراپە ﴿مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ﴾ وێنە و (چیرۆکی) ئەو
کەسانەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿وَأَنْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ﴾ ئەوانە هەمیشە
ستەمیان لە خۆیان دەکرد ﴿١٧٧﴾ ﴿مَنْ يَهْدِ اللَّهُ﴾ هەر کەس خوا ڕێنموونی بکات ﴿فَهُوَ الْمُهْتَدِي﴾
هەر ئەو ڕێنموونی کراوە ﴿وَمَنْ يُضْلِلْ﴾ هەر کەسیش (خوا بەهۆی کردەوەکانیەوە) گومڕای بکات
﴿فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانە زیان لێ کەوتوو ڕەنجەڕۆن ﴿١٧٨﴾

﴿وَلَقَدْ ذَرَأْنَا﴾ وە سوێند بەخوا بەڕاستی دروستمان کردووە ﴿لِجَهَنَّمَ﴾ بۆ دۆزەخ ﴿كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾
زۆرێك لە جنۆکە و ئادەمی ﴿لَهُمْ قُلُوبٌ لَّا يَفْقَهُونَ بِهَا﴾ دڵیان هەیە بەڵام پێی تێ ناگەن (لە ڕاستی)
﴿وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُونَ بِهَا﴾ و چاویان هەیە (هەق) پێ نابینن ﴿وَلَهُمْ آذَانٌ لَّا يَسْمَعُونَ بِهَا﴾ و گوێیان هەیە
(هەقی پێ) نابیستن ﴿أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ﴾ ئەوانە وەك ئاژەڵ (وچوارپێ) وان ﴿بَلْ هُمْ أَضَلُّ﴾ بگرە خراپتر
و گومڕاتر (لە ئاژەڵ) ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ﴾ هەر ئەوانەن بێ ئاگایان ﴿١٧٩﴾ ﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾
هەر بۆ خوایە جوانترین و چاکترین ناوەکان ﴿فَادْعُوهُ بِهَا﴾ جا ئێوەش بەو ناوانە بانگ و هاواری لێ
بکەن ﴿وَذَرُوا الَّذِينَ﴾ واز بهێنن و سەرنج دامەنێن بۆ ئەوانەی ﴿يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ﴾ کەلەناوەکانی (خوا)
دا گۆڕین و لادان دەکەن (دەیکەنە ناو بۆ بتەکانیان) ﴿سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەزوویی تۆڵەی ئەوەی
دەیانکرد لێیان دەسەنرێت ﴿١٨٠﴾ ﴿وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ﴾ وە لەوانەی کە دروستمان کردووە کۆمەڵێك هەیە
﴿يَهْدُونَ بِالْحَقِّ﴾ ڕێنموونی خەڵك دەکەن بە (ئاینی) ڕاست ﴿وَبِهِ يَعْدِلُونَ﴾ و داد وەریشی پێ دەکەن
﴿١٨١﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿سَنَسْتَدْرِجُهُم﴾ وردە
وردە(پلە بە پلە) دەیانکێشین بەرەو لەناوچوون ﴿مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەجۆرێك کە خۆیشیان
بەخۆیان نازانن ﴿١٨٢﴾ ﴿وَأُمْلِي لَهُمْ﴾ ماوەیەك مۆڵەتیان دەدەم ﴿إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ﴾ بەڕاستی پیلانی من زۆر
پتەو و بەهێزە ﴿١٨٣﴾ ﴿أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا﴾ ئایا ئەوان بیریان نەکردۆتەوە ﴿مَا بِصَاحِبِهِم مِّن جِنَّةٍ﴾ کە هاوڕێی
کەیان موحەممەد ﷺ هەرگیز تووشی شێتی نەبووە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەو تەنها ترسێنەرێکی
ئاشکرایە (بۆ ئێوە) ﴿١٨٤﴾ ﴿أَوَلَمْ يَنظُرُوا﴾ ئایا ئەوانە نەیانڕوانی؟ ﴿فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەو موڵکە
گەورە و فراوانەی ئاسمانەکان و زەوی دا هەیە ﴿وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ﴾ وە لەو شتانەی خوای گەورە
دروستی کردوون ﴿وَأَنْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ﴾ وەلەوانەیە نزیك بووبێتەوە ﴿أَجَلُهُمْ﴾ کۆتایی (ژیان)یان
﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ﴾ جا بە چ قسەیەك لە پاش قورئان باوەڕ دێنن ﴿١٨٥﴾ ﴿مَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ هەر کەس
خوا گومڕای بکات (بەتاوانی کردەوەی خراپی) ﴿فَلَا هَادِيَ لَهُ﴾ ئەوە هیچ ڕێنموونی کەرێکی بۆ نییە
﴿وَيَذَرُهُمْ﴾ (خوا) وازیان لێ دێنێت ﴿فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لە گومڕایی و یاخی بوونی خۆیاندا گێژ
بخۆن ﴿١٨٦﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ السَّاعَةِ﴾ لەبارەی ڕۆژی دوایی
یەوە ﴿أَيَّانَ مُرْسَاهَا﴾ کەی دێت ﴿قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي﴾ بڵێ زانینی ئەوە تەنها لای پەروەردگارمە
﴿لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا﴾ هیچ کەس (ناتوانێت) کاتەکەی ئاشکرا بکات ﴿إِلَّا هُوَ﴾ جگە لەپەروەردگار
نەبێت ﴿ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (هاتنی قیامەت) بۆ ئاسمانەکان و زەویش گران و قورسە
﴿لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً﴾ نایەت بەسەرتاندا (ڕوونادات) لەناکاودا نەبێت ﴿يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ﴾ لە تۆ دەپرسن وەك
ئەوەی کە تۆ ﴿حَفِيٌّ عَنْهَا﴾ لە (هاتنی) ڕۆژی دوایی ئاگادار بی ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿إِنَّمَا
عِلْمُهَا﴾ بێگومان زانینی (هاتنی) ئەو ڕۆژە ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ تەنها لای خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾
بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿١٨٧﴾

﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ من خاوەنی هیچ سوودو زیانێك
نیم بۆ خۆم ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر ئەوەی خوا بیەوێ ﴿وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ﴾ ئەگەر من غەیب و شتە
نادیارەکانم بزانیایە ﴿لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ﴾ خێرو خۆشی زۆرم بەدەست دەهێنا ﴿وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ﴾
وەهیچ خراپەو زیانێکم پێ نەدەگەیی ﴿إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ﴾ من تەنها ترسێنەرو مژدەدەرم
﴿لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ خەڵکانێك کە باوەڕ دەهێنن ﴿١٨٨﴾ ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ﴾ (خوا) ئەو زاتەیە کە ئێوەی
دروست کردوە ﴿مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ لە یەك کەس (کە ئادەمە) ﴿وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾ هەر لە خۆی
هاوسەری بۆ هێنا ﴿لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا﴾ تا لەلای بحەسێتەوە (ئارام بگرێ) ﴿فَلَمَّا تَغَشَّاهَا﴾ جا کاتێك
(پیاوەکە) لەگەڵ هاوسەرەکەی جووت بوو (دروست بوو) ﴿حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيفًا﴾ باری سووکی
هەڵگرت (سکی پڕبوو) ﴿فَمَرَّتْ بِهِ﴾ ئەمجا لەسەر ئەم (سك پڕیە) ماوەیەك تێپەڕی ﴿فَلَمَّا أَثْقَلَتْ﴾
جا کاتێك (سکەکەی) قورس بوو ﴿دَعَوَا اللَّهَ رَبَّهُمَا﴾ (ژن و مێردەکە) هەردوو لە خوا پاڕانەوە
﴿لَئِنْ آتَيْتَنَا صَالِحًا﴾ سوێند بێ ئەگەر تۆ منداڵێکی چاك و تەواومان پێ ببەخشیت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾
بێگومان لە سوپاس گوزاران دەبین ﴿١٨٩﴾ ﴿فَلَمَّا آتَاهُمَا صَالِحًا﴾ بەڵام کاتێك (نەوەکانی ئادەم وحەوا
پاش خۆیان) پەروەردگار منداڵێکی چاکی پێدان ﴿جَعَلَا لَهُ شُرَكَاءَ﴾ چەند هاوبەشێکیان بۆ خوا
دانا (وەك ئەوەی بتپەرستەکان دەیانکرد) ﴿فِيمَا آتَاهُمَا﴾ لەوەی کە پێی دابوون ﴿فَتَعَالَى اللَّهُ عَمَّا
يُشْرِكُونَ﴾ خوا لەوە بەرزو بڵندترە کە هاوبەشی بۆ دابنێن ﴿١٩٠﴾ ﴿أَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا﴾ ئایا شتێك
دەکەن بە هاوبەشی خوا کە ناتوانن هیچ شتێك دروست بکەن ﴿وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ بەڵکو خۆشیان
دروست کراون ﴿١٩١﴾ ﴿وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا﴾ وە ئەو بت و پەرستراوانە) ناتوانن هیچ یارمەتی
یەکیان بدەن ﴿وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ﴾ هەروەها ناتوانن یارمەتی خۆیشیان بدەن ﴿١٩٢﴾ ﴿وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى
الْهُدَى﴾ وە ئەگەر ئێوە ئەوان (بتەکان) بانگ بکەن بۆ ڕێی ڕاست ﴿لَا يَتَّبِعُوكُمْ﴾ شوێنتان ناکەون
﴿سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْتُمُوهُمْ﴾ بۆ ئێوە یەکسانە چ بانگیان بکەن ﴿أَمْ أَنْتُمْ صَامِتُونَ﴾ یان بێ دەنگ بن (
سوودتان پێ ناگەیەنن) ﴿١٩٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ کە ئێوە هاوارو داوایان
لێ دەکەن جگە لە خوا ﴿عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ﴾ ئەوانیش چەند بەندەیەکن وەك خۆتان ﴿فَادْعُوهُمْ﴾ دەی
بانگ وهاواریان بۆ بکەن ﴿فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ﴾ با وەڵامتان بدەنەوە (ویستەکانتان بە جێ بهێنن)
﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿١٩٤﴾ ﴿أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا﴾ ئایا ئەوانە (هیچ نەبێ
وەك خۆتان) قاچیان هەیە کە پێی ڕێ بڕۆن بەڕێدا ﴿أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا﴾ یان دەستیان هەیە کەدەستی
پێ بوەشێنن ﴿أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا﴾ یان چاویان هەیە کەپێی ببینن ﴿أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ
بِهَا﴾ یان گوێیان هەیە کەپێی ببیستن ﴿قُلِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ﴾ بانگی
هاوبەشەکانتان بکەن ﴿ثُمَّ كِيدُونِ﴾ پاشان تەڵەو پیلانم بۆ دانێن ﴿فَلَا تُنْظِرُونِ﴾ و مۆڵەتیشم مەدەن ﴿١٩٥﴾

﴿إِنَّ وَلِـِّۧيَ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی پشتیوان و دۆستی من هەر خوایە ﴿ٱلَّذِي نَزَّلَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ ئەو (خوایەی)
کەقورئانی ناردە خوارەوە ﴿وَهُوَ يَتَوَلَّى ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە هەر ئەویش پشتیوانی چاکەکاران دەکات
﴿١٩٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ وە ئەوانەی ئێوە جگە لە خوا هانایان بۆ دەبەن ﴿لَا يَسۡتَطِيعُونَ
نَصۡرَكُمۡ﴾ ناتوانن یارمەتی ئێوە بدەن ﴿وَلَآ أَنفُسَهُمۡ يَنصُرُونَ﴾ ناشتوانن یارمەتی خۆیان بدەن
﴿١٩٧﴾ ﴿وَإِن تَدۡعُوهُمۡ إِلَى ٱلۡهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر بانگیان بکەن بۆ ڕێگای ڕاست ﴿لَا يَسۡمَعُواْ﴾ ئەوان نابیستن
﴿وَتَرَىٰهُمۡ يَنظُرُونَ إِلَيۡكَ﴾ وە وادەزانی بۆ تۆ دەڕوانن ﴿وَهُمۡ لَا يُبۡصِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هیچ نابینن ﴿١٩٨﴾
﴿خُذِ ٱلۡعَفۡوَ﴾ دەست بگرە بە لێبوردەیی بەوە (چاوپۆشی بکە) ﴿وَأۡمُرۡ بِٱلۡعُرۡفِ﴾ فەرمانیش
بدە بە چاکە و چاکە کردن ﴿وَأَعۡرِضۡ عَنِ ٱلۡجَٰهِلِينَ﴾ و ڕوو وەرگێڕە لە نەفامان و نەزانان (و ڕێیان لێ
بهێنە) ﴿١٩٩﴾ ﴿وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ نَزۡغٞ﴾ وە ئەگەر خەتەرەو خەیاڵ و وەسوەسەیەکت بۆ هات بە
لایەنی شەیتانەوە ﴿فَٱسۡتَعِذۡ بِٱللَّهِ﴾ یەکسەر پەنا بگرە بەخوا ﴿إِنَّهُۥ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر ئەو
بیسەری زانایە ﴿٢٠٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوۡاْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی خواناس و پارێزکار بوون ﴿إِذَا مَسَّهُمۡ طَٰٓئِفٞ
مِّنَ ٱلشَّيۡطَٰنِ﴾ کاتێک خەتەرە وەس وەسەیەکیان لەشەیتانەوە پێ بگات ﴿تَذَكَّرُواْ﴾ یادی خوا
دەکەن و خوایان بیر دەکەوێتەوە ﴿فَإِذَا هُم مُّبۡصِرُونَ﴾ جا کتوپڕ بەرچاویان ڕوشن دەبێتەوە (ڕاستی
دەدۆزنەوە) ﴿٢٠١﴾ ﴿وَإِخۡوَٰنُهُمۡ يَمُدُّونَهُمۡ فِي ٱلۡغَيِّ﴾ وە برا (شەیتانە) کانیان یارمەتیان دەدەن لە گومڕاییی
بووندا ﴿ثُمَّ لَا يُقۡصِرُونَ﴾ پاشان کۆتایی ناهێنن و واز ناهێنن (بۆ گومڕا کردنیان) ﴿٢٠٢﴾ ﴿وَإِذَا لَمۡ
تَأۡتِهِم﴾ وە هەر کاتێک (وەحی دوا بکەوێت) ئایەتێکیان بۆ نەهێنی ﴿قَالُواْ لَوۡلَا ٱجۡتَبَيۡتَهَا﴾ دەڵێن
ورت بۆچی لەخۆتەوە یەکێ ناهێنیت (بۆ خۆت هەڵی نابەستی) ﴿قُلۡ إِنَّمَآ أَتَّبِعُ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ بێگومان من هەر شوێنی ئەوە دەکەوم ﴿مَا يُوحَىٰٓ إِلَيَّ مِن رَّبِّي﴾ کە لەلایەن پەروەردگارمەوە
وەحیم بۆ دەکرێت ﴿هَٰذَا بَصَآئِرُ مِن رَّبِّكُمۡ﴾ ئەم (قورئانە) بەرچاو ڕوونی و بەڵگەیە لەلایەن
پەروەردگارتانەوە ﴿وَهُدٗى﴾ و ڕێنموونی و ڕێشاندەرە ﴿وَرَحۡمَةٞ﴾ و میهرەبانی و بەرەیی خوایە
﴿لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بۆ گەل و هۆزێک کە باوەڕ دێنن ﴿٢٠٣﴾ ﴿وَإِذَا قُرِئَ ٱلۡقُرۡءَانُ﴾ وە کاتێک کە قورئان
خوێندرا ﴿فَٱسۡتَمِعُواْ لَهُۥ﴾ دەبێ گوێ ی لێ بگرن ﴿وَأَنصِتُواْ﴾ و بێ دەنگ بن ﴿لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴾
بۆ ئەوەی خوا میهرەبانیتان لەگەڵدا بکات ﴿٢٠٤﴾ ﴿وَٱذۡكُر رَّبَّكَ فِي نَفۡسِكَ﴾ وە لە (دڵ و) دەروونت دا یادی
پەروەردگارت بکە ﴿تَضَرُّعٗا وَخِيفَةٗ﴾ بە پاڕانەوەو ترس و بیمەوە ﴿وَدُونَ ٱلۡجَهۡرِ مِنَ ٱلۡقَوۡلِ﴾ بەبێ ئەوەی
دەنگ بەرز بکەیتەوە ﴿بِٱلۡغُدُوِّ وَٱلۡأٓصَالِ﴾ لە بەرەبەیانی و دەماو دەمی ئێواراندا ﴿وَلَا تَكُن مِّنَ ٱلۡغَٰفِلِينَ﴾
وە لە بێ ئاگایان مەبە ﴿٢٠٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی ئەو فریشتانەی کە لای پەروەردگارتن
﴿لَا يَسۡتَكۡبِرُونَ﴾ خۆ بە زل نازانن ﴿عَنۡ عِبَادَتِهِۦ﴾ لە پەرستنی ئەو (خوا) ﴿وَيُسَبِّحُونَهُۥ﴾ و هەمیشە
ستایشی دەکەن (کڕنووشی بۆ دەبەن) ﴿وَلَهُۥ يَسۡجُدُونَ ۩﴾ و تەنها سوژدە بۆ ئەو دەبەن ﴿٢٠٦﴾

سورەتی ﴿الأنفال﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الْأَنفَالِ﴾ سەبارەت بە دەستکەوتەکانی (ی
جەنگی بەدر) ﴿قُلِ﴾ تۆش بڵێ ﴿الْأَنفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ ئەو دەستکەوتانە هەر بۆ خوا و پێغەمبەرن
ﷺ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ کەواتە خۆتان بپارێزن و لە خوا بترسن ﴿وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ﴾ وە پەیوەندی
نێوان خۆتان چاک بکەنەوە ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ و گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بن ﴿إِن كُنتُم
مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ١ ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان بڕواداران تەنها کەسێکن
﴿الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ﴾ کاتێک کە یادی خوا کرا و ناوی هێنرا ﴿وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵیان دەترسێت و ترسی لێ
دەنیشێت ﴿وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ﴾ کاتێکیش ئایەتەکانی خوا بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿زَادَتْهُمْ إِيمَانًا﴾
بڕوایان (پێی) زیاد دەبێت ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ و هەر پشت بە پەروەردگاری خۆیان دەبەستن ٢
﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ ئەوانەی کە بەڕاستی نوێژەکانیان بەجێ دەهێنن ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾
وە لەو ڕزق و ڕۆزییەی پێمان داوون (لە پێناوی خوادا) دەیبەخشن ٣ ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ﴾ هەر ئەوانەن
﴿الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا﴾ بڕوادارانی ڕاستەقینە ﴿لَّهُمْ دَرَجَاتٌ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ پلەی بەرزیان بۆ هەیە لای
پەروەردگاریان ﴿وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ و لێ خۆش بوونی (تاوانەکانیان) و ڕۆزی بەپێز و چاک
(یان بۆ هەیە) ٤ ﴿كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِن بَيْتِكَ﴾ هەر چۆنێک کە پەروەردگارت لە ماڵەکەت (لە شاری
مەدینە) دەریهێنایت (بۆ جەنگی بەدر) ﴿بِالْحَقِّ﴾ بە هەق و ڕاستی ﴿وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لە کاتێکدا
بێگومان دەستەیەک لە بڕواداران ﴿لَكَارِهُونَ﴾ بێزاربوون و پێیان ناخۆش بوو ٥ ﴿يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ﴾
دەمەقاڵێت لەگەڵدا دەکەن لە (شتی) هەق و ڕاستیدا ﴿بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ﴾ دوای ئەوەش کە بۆیان ڕوون
بوتەوە (کە ڕاستە هێشتا جەنگیان لا گرانە) ﴿كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ﴾ وەک ئەوەی بە توندی بەرەو
مردن ببرێن ﴿وَهُمْ يَنظُرُونَ﴾ و بەچاوی خۆیان (مردن) ببینن ٦ ﴿وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ﴾ (بیری ئەو کاتە
بکەنەوە) کە خوا بەڵێنی بە ئێوەدا ﴿إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ﴾ دەست کەوتنی یەکێک لەو دوو کۆمەڵە (کاروانە
بازرگانییەکە یان سەرکەوتن بەسەریاندا) ﴿أَنَّهَا لَكُمْ﴾ بەڕاستی دەبێتە هی ئێوە ﴿وَتَوَدُّونَ﴾ وە ئێوە
ئەوەتان پێ خۆشە ﴿أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ﴾ کە ئەو دەستکەوتە بێ چەکە، (کاروانە بازرگانییەکە)
﴿تَكُونُ لَكُمْ﴾ بۆ ئێوە بێت ﴿وَيُرِيدُ اللَّهُ أَن يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ﴾ بەڵام خوا دەیەوێت وتەکانی خۆی
بەڕاست دەرچێ (حەق سەرکەوێ) ﴿وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ﴾ و ڕەگ و ریشەی بێ باوەڕان لەبن بێنێ
٧ ﴿لِيُحِقَّ الْحَقَّ﴾ تا هەق جێگیر بکات ﴿وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ﴾ و ناحەقیش لەناو بەرێ و پووچەڵی بکاتەوە
﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ﴾ با تاوانبارانیش پێیان ناخۆش بێت ٨

﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێک (لە بەدر دا) هاناتان بۆ پەروەردگارتان دەبرد ﴿فَاسْتَجَابَ
لَكُمْ﴾ خواش هات بەهاناتانەوە ﴿أَنِّي مُمِدُّكُمْ﴾ وەوتی من دەنێرم بۆ یارمەتیتان ﴿بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ﴾
هەزار فریشتە ﴿مُرْدِفِينَ﴾ بە دوای یەکدا (دێنە خوارێ) ٩ ﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى﴾ وەخوا
ئەوەی تەنها بۆ شادی و مژدە نارد ﴿وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ﴾ تا دڵەکانتان پێی ئارام بگرێت ﴿وَمَا
النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ وە سەرکەوتنیش تەنها لای خواوەیە بەس ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا
بەدەسەڵاتی کار بەجێیە ١٠ ﴿إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێ (خوا) وەنەوزی بەسەرتاندا
هێنا ﴿أَمَنَةً مِنْهُ﴾ (بووە هۆی) دڵنیایی ئێوە لە لایەن (پەروەردگار) خۆیەوە ﴿وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە بێشی بە ئاسمانەوە بۆ باراندن ﴿لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ﴾ تا پاکتان بکاتەوە پێی ﴿وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ
رِجْزَ الشَّيْطَانِ﴾ و پیسی شەیتان (دوودڵی و گومان) لەئێوە دوور بخاتەوە ﴿وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ﴾
و بەهێزەیی دڵەکانتان پتەو بکات ﴿وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ﴾ وە بەو (بارانە) پێکانتان دامەزراو و جێگیر
بکات ١١ ﴿إِذْ يُوحِي رَبُّكَ﴾ (بیرەوە بێنە) کاتێک کە پەروەردگارت نیگای نارد ﴿إِلَى الْمَلَائِكَةِ﴾ بۆ
فریشتەکان ﴿أَنِّي مَعَكُمْ﴾ (کە بە پێغەمبەر و باوەڕداران ڕابگەیەنن) کە بێگومان من (خوای گەورە)
لەگەڵتانم ﴿فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ دەی دڵی کەسانێک قایم و دامەزراو کەن کە باوەڕیان هێناوە
﴿سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ﴾ بە زوویی ترس و بیم دەخەمە دڵی ئەو کەسانەی کە بێ باوەڕ بوون
﴿فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ﴾ جا ئێوەش لەسەرووی گەردنیان بدەن (واتە سەریان) ﴿وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ﴾
وە لە هەموو سەر پەنجەکانیان بدەن (واتە لە هەموو لاشەیان بدەن لەسەرەوە تا خوارەوە) ١٢ ﴿ذَلِكَ﴾
ئەوە ﴿بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ لەبەر ئەوەی کە بەڕاستی ئەوانە دژایەتی خوا و پێغەمبەرەکەیان کرد
﴿وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ هەر کەسێکیش دژایەتی خوا و پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
الْعِقَابِ﴾ ئەوە بێگومان تۆڵە و سزای خوا زۆر سەخت و بەتینە ١٣ ﴿ذَلِكُمْ فَذُوقُوهُ﴾ (حوکم و
سزای ئێوە) ئەوەیە دەی بیچەژن ﴿وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ﴾ وە بەڕاستی بۆ بێ باوەڕان سزای
ئاگری دۆزەخ هەیە ١٤ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا زَحْفًا﴾ کاتێک (لە جەنگ دا) ڕووبەڕووی ڕیزێک لە بێ باوەڕان بوونەوە ﴿فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ﴾
ئەوە پشتیان تێ مەکەن و هەڵمەیەن ١٥ ﴿وَمَنْ يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ﴾ وە هەر کەس لەو ڕۆژەدا پشتیان تێ
بکات و هەڵبێت ﴿إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ﴾ مەگەر (مەبەستی ئەوەبێت) بۆ هێرش کردن بگەڕێتەوە سەریان
﴿أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَى فِئَةٍ﴾ یان بڕوات بۆ لای کۆمەڵێکی تر (و یارمەتیان بدات) ﴿فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ
اللَّهِ﴾ ئەوە بێگومان بەرق و خەشمی خواوە دەگەڕێتەوە ﴿وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ﴾ وە جێگای دۆزەخ دەبێت
﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ کە جێگایەکی زۆر خراپ و بەدە ١٦

﴿فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ﴾ دەكەواتە ئێوە ئەوانتان نەكوشت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ﴾ بەڵكو خوا ئەوانی كوشت ﴿وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ﴾ وە كاتێ كە (مشتێ خۆڵ و ڕیخت و وردە بەردت) هاویشت بەڕاستی تۆ نەتهاویشت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ﴾ بەڵكو خوا هاویشتی (ولێدان) ﴿وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی خوا بڕوادارانی تاقی بكاتەوە ﴿مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا﴾ لەلایەن خۆیەوە بەتاقی كردنەوەیەكی چاك ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری زانایە (17) ﴿ذَٰلِكُمْ﴾ (سەرئەنجامی باوەڕداران و كافران) ئەوە بوو (كە ڕووی دا) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ﴾ وە بەڕاستی خوا پیلانی بێ بڕوایان پووچەڵ دەكاتەوە (18) ﴿إِن تَسْتَفْتِحُوا﴾ ئەگەر ئێوە ئەی (بێباوەڕان) داوای یارمەتی و سەركەوتن دەكەن ﴿فَقَدْ جَاءَكُمُ الْفَتْحُ﴾ ئەوە بەڕاستی سەركەوتنتان بۆ هات (گاڵتەیان پێ دەكات) ﴿وَإِن تَنتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەگەر كۆتایی بهێنن (لەدوژمنایەتی پێغەمبەریان كۆتایی بهێنن لە بت پەرستی) ئەوە چاكترە بۆتان ﴿وَإِن تَعُودُوا نَعُدْ﴾ وە ئەگەر بگەڕێنەوە (بۆ سەر دژایەتی یان بت پەرستی) ئەوە ئێمەش دەگەڕێینەوە (بۆ سەرخستنی باوەڕداران) ﴿وَلَن تُغْنِيَ عَنكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا﴾ هەرگیز دەستەو كۆمەڵەكەتان هیچ سوودێكتان پێ ناگەیەنن ﴿وَلَوْ كَثُرَتْ﴾ هەرچەند زۆریش بن ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە بێگومان خوا لەگەڵ بڕواداران دایە (19) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو كەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەكەی بن ﴿وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ﴾ پشتی تێمەكەن ﴿وَأَنتُمْ تَسْمَعُونَ﴾ لەكاتێكدا ئێوە تێدەگەن و دەبیستن (20) ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا﴾ وەكو ئەوانە مەبن كە (بەسەر زارەكی) وتیان بیستمان ﴿وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ لەكاتێكدا كە ئەوانە هیچ نابیستن و تێناگەن (21) ﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی خراپترینی هەموو گیانلەبەران لە لای خوا ﴿الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەو كەڕ و لاڵانەن (مەبەست پێی بێباوەڕانە) كە بیرناكەنەوە و ژیر نابن (22) ﴿وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیزانیایە ﴿فِيهِمْ خَيْرًا﴾ چاكەیەك لەو (بێباوەڕانەدا) هەیە ﴿لَّأَسْمَعَهُمْ﴾ بێگومان وای لێ دەكردن بیستن ﴿وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ﴾ ئەگەر خوا (فەرمانی خۆی) پێ بیستابە ﴿لَتَوَلَّوا﴾ هەر ڕوویان وەردەگێڕا ﴿وَّهُم مُّعْرِضُونَ﴾ وە ئەوان هەر گوێی پێ نادەن (23) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو كەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ وەڵامی خوا و پێغەمبەر بدەنەوە ﴿إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾ كاتێك كە بانگتان دەكەن بۆ لای ئەو (ئاینەی) كە زیندووتان دەكاتەوە ﴿وَاعْلَمُوا﴾ بشزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی (ویستی) خوا ﴿يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ﴾ دەبێتە بەربەست لەنێوان ئادەمی و دڵیدا (واتە ئەو بەڕێی دەسەڵاتی هەیە بەسەر دڵی بەندەكانیدا) ﴿وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە بەڕاستی هەر لای ئەو كۆ دەكرێنەوە (لە ڕۆژی دوایی دا) (24) ﴿وَاتَّقُوا فِتْنَةً﴾ وە خۆتان بپارێزن لە ئاشووب و بەڵایەك ﴿لَّا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنكُمْ خَاصَّةً﴾ كە تووشی ستەمكارانتان نابێت بە تایبەتی (هەمووتان دەگرێتەوە) ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بشزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ كە بەڕاستی تۆڵە و سزای خوا زۆر سەختە (25)

﴿وَاذْكُرُوا﴾ بیر بکەنەوە ﴿إِذْ أَنتُمْ﴾ کاتێك کە ئێوە ﴿قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ کەم و لاواز کراو و
و ژێر دەستە بوون لە زەوی (مەککە)دا ﴿تَخَافُونَ﴾ دەترسان ﴿أَن يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ﴾ کەخەڵکی
بتان ڕفێنن و بدەن بەسەرتاندا ﴿فَآوَاكُمْ﴾ ئەمجا خوا پەنای دان ﴿وَأَيَّدَكُم بِنَصْرِهِ﴾ وە بەیارمەتی
خۆی پشتیوانی کردن ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وە ڕزق و ڕۆزی لە شتە پاك (و حەڵاڵـە) کانی پێ
بەخشین ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاس گوزاری خوا بن ﴿٢٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ ناپاکی مەکەن لەگەڵ خوا و پێغەمبەر ﷺ دا
﴿وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ﴾ وە ناپاکی مەکەن لە سپاردەکانی ناو خۆتان ﴿وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ لەکاتێکدا
کە ئێوە دەزانن (ناپاکی یە) ﴿٢٧﴾ ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بزانن ﴿أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ﴾ بەڕاستی ماڵ و
منداڵتان ﴿فِتْنَةٌ﴾ هۆی تاقی کردنەوەی (ئێوەن) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ وە بەڕاستی لای
خوا پاداشتی زۆر گەورە هەیە ﴿٢٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە
﴿إِن تَتَّقُوا اللَّهَ﴾ ئەگەر ئێوە خواناس بن و خۆتان بپارێزن ﴿يَجْعَل لَّكُمْ فُرْقَانًا﴾ هۆی جیاکەرەوەی
(ڕاست و نادروست) تان بۆ فەراهەم دەبێت ﴿وَيُكَفِّرْ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ و لە گوناهەکانتان دەبوورێ
﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ و لێتان خۆش دەبێت ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەن بەهرە و چاکەی زۆر
گەورەیە ﴿٢٩﴾ ﴿وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە (بیر بکەرەوە) کاتێك ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پیلانیان بە
دژت دەگێڕا ﴿لِيُثْبِتُوكَ﴾ تا بەندو کۆتت بکەن ﴿أَوْ يَقْتُلُوكَ﴾ یان بتکوژن ﴿أَوْ يُخْرِجُوكَ﴾ یان (لە مەککە)
دەرت بکەن ﴿وَيَمْكُرُونَ﴾ وە ئەوانە (بەردەوام) پیلان دەگێڕن و فڕ و فێڵ دەکەن ﴿وَيَمْكُرُ اللَّهُ﴾ وە
خوایش لەبەرامبەر ئەواندا پیلان دەگێڕێت بۆ پووچەڵ کردنەوەی پیلان و فڕ و فێڵەکانیان ﴿وَاللَّهُ
خَيْرُ الْمَاكِرِينَ﴾ وە خوا چاکترینی پیلان گێڕانە (بەرامبەر پیلان گێڕان) ﴿٣٠﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا﴾
وە کاتێك کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێنرێتەوە ﴿قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا﴾ دەڵێن بیستمان (واتە
گرنگ نی یە) ﴿لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَٰذَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە وێنەی ئەو ئایەتانەمان دەووت ﴿إِنْ هَٰذَا
إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە هیچ نی یە جگە لە ئەفسانەی پێشینان ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ﴾ (بیر بکەرەوە)
کاتێك (کە بێ باوەڕەکان) وتیان ئەی پەروەردگار ﴿إِن كَانَ هَٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِندِكَ﴾ ئەگەر
ئەم قورئانە ڕاستە و لە لایەن تۆوە هاتووە ﴿فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً﴾ ئەوە بەرد بەسەرماندا ببارێنە
﴿مِّنَ السَّمَاءِ﴾ لە ئاسمانەوە ﴿أَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ یان سزای سەختی پڕ ئازارمان بۆ بنێرە ﴿٣٢﴾
﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ﴾ وە بەڕاستی خوا سزایان نادات ﴿وَأَنتَ فِيهِمْ﴾ لەکاتێك دا تۆ (ئەی
موحەممەد ﷺ) لەناویاندا بیت ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ﴾ هەروەها خوا تووشی سزایان ناکات
﴿وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان داوای لێبوردن بکەن لە خودا ﴿٣٣﴾

﴿وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ﴾ خوا چۆن سزایان نادات؟! ﴿وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لە کاتێکدا
ئەوان بەرگری (موسڵمانان) دەکەن لە چوون بۆ مزگەوتی بەڕێز و پیرۆزی (کەعبە) ﴿وَمَا كَانُوا
أَوْلِيَاءَهُ﴾ لە کاتێکدا ئەوان خۆشەویست و سەرپەرشتیاری ئەو (مزگەوتە) نین ﴿إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا
الْمُتَّقُونَ﴾ بەڕاستی سەرپەرشتیار و خۆشەویستی ئەو (مزگەوتە) خواناسان و پارێزکارانن
﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن (٣٤) ﴿وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ﴾ وە نوێژی ئەوان
(بت پەرستەکان) لە ماڵی خوادا هیچ نی یە ﴿إِلَّا مُكَاءً﴾ جگە لە فیکە کردن ﴿وَتَصْدِيَةً﴾ و چەپڵە
لێدان نەبێت ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ کەواتە بچەژن سزای سەخت (لە بەدردا) ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ﴾
بە هۆی بڕوا نەهێنانتانەوە (٣٥) ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بێ باوەڕن ﴿يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾
ماڵ و سامانیان خەرج دەکەن ﴿لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی بەر هەڵستی ڕێگەی خوا بکەن
﴿فَسَيُنْفِقُونَهَا﴾ جا لە مەودوا (ماڵ و سامانیان) بەخت دەکەن و دەیبەخشن ﴿ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً﴾
لە پاشان دەبێتە داخ و پەژارە بۆیان ﴿ثُمَّ يُغْلَبُونَ﴾ پاشان ژێر دەکەون ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی
کە بێ باوەڕن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ﴾ هەر لە دۆزەخ دا کۆ دەکرێنەوە (٣٦) ﴿لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ
مِنَ الطَّيِّبِ﴾ بۆ ئەوەی خوا دەستەی ناپاک لە دەستەی پاک جیا بکاتەوە ﴿وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾
و ناپاکەکانیش لەسەر یەک هەڵچنێت ﴿فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا﴾ ئەمجا هەمووی پێکەوە کۆ بکاتەوە
﴿فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ﴾ و بیخاتە دۆزەخەوە ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانە زیانبار و خەسار
مەندی ئەوانن (٣٧) ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە ئەوانەی کە بێ باوەڕ
بوون ﴿إِنْ يَنْتَهُوا﴾ ئەگەر کۆتایی بهێنن (بە بێ بڕوایی یەکەیان) ﴿يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ﴾ بەڕاستی
(خوا) دەیبورێت لە هەرچی لە وە پێش کردوویانە ﴿وَإِنْ يَعُودُوا﴾ بەڵام ئەگەر بگەڕێنەوە (سەر
کردەوەی پێشوویان) ﴿فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی باوو یاسای پێشینە (جەر پە
کان چی بوو (بۆ ئەمانیش دووبارە دەبێتەوە) (٣٨) ﴿وَقَاتِلُوهُمْ﴾ (باوەڕداران) جەنگ بکەن لە گەڵ
بێ باوەڕاند ﴿حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ هەتا ئاژاوە (بێ باوەڕی و بت پەرستی) نەمێنێت ﴿وَيَكُونَ الدِّينُ
كُلُّهُ لِلَّهِ﴾ و ئایین و ملکەچی هەمووی بۆ خوا دەبێت ﴿فَإِنِ انْتَهَوْا﴾ جا ئەگەر کۆتایی یان هێنا
﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا ﴿بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بە هەر کردەوەیەک کە (بێ باوەڕان) دەیکەن
بینایە (٣٩) ﴿وَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا و پشتیان هەڵکرد ﴿فَاعْلَمُوا﴾ ئەوە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ
مَوْلَاكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پشتیوان و یارمەتی دەرتانە ﴿نِعْمَ الْمَوْلَىٰ﴾ ئەو (خوا) باشترین پشتیوانە
﴿وَنِعْمَ النَّصِيرُ﴾ وە باشترین یاریدەدەر و سەرخەرتانە (٤٠)

﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ وەبزانن ﴿أَنَّمَا غَنِمۡتُم مِّن شَيۡءٖ﴾ بێگومان هەر چیەکتان لەغەنیمەت (دەستکەوت) وەگرت
﴿فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُۥ﴾ ئەوە بەراستی پێنج یەکی ئەو (دەستکەوتە) بۆ خوا ﴿وَلِلرَّسُولِ﴾ و بۆ پێغەمبەر ﷺ
﴿وَلِذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ﴾ و بۆ خزمانی (پێغەمبەر ﷺ) ﴿وَٱلۡيَتَٰمَىٰ﴾ و بۆ هەتیوان ﴿وَٱلۡمَسَٰكِينِ﴾ و بۆ هەژاران
﴿وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و بۆ ڕێبوارانە ﴿إِن كُنتُمۡ ءَامَنتُم بِٱللَّهِ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هێناوە بەخوا ﴿وَمَآ أَنزَلۡنَا﴾
وە بەوەی ناردوومانەتە خوارەوە ﴿عَلَىٰ عَبۡدِنَا﴾ بۆسەر بەندەکەمان (کەموحەممەد پێغەمبەرە ﷺ)
﴿يَوۡمَ ٱلۡفُرۡقَانِ﴾ لەڕۆژی جیاکردنەوەدا (واتە جەنگی بەدر) ﴿يَوۡمَ ٱلۡتَقَى ٱلۡجَمۡعَانِۗ﴾ لەو ڕۆژەی کەدوو
کۆمەڵ بەیەک گەیشتن (دژ بەیەک جەنگان) ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا
دەسەڵاتدارە ﴿٤١﴾ ﴿إِذۡ أَنتُم بِٱلۡعُدۡوَةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ وەکاتێک ئێوە لای خواری (شیوەکەی) نزیک (مەدینە)دا
بوون ﴿وَهُم بِٱلۡعُدۡوَةِ ٱلۡقُصۡوَىٰ﴾ و ئەوانیش لەلای سەرووی (شیوەکەی) دوورتر (لەمەدینە)دا بوون
﴿وَٱلرَّكۡبُ﴾ کاروانەکەش ﴿أَسۡفَلَ مِنكُمۡۚ﴾ لەخوارتری ئێوەبوو ﴿وَلَوۡ تَوَاعَدتُّمۡ﴾ وە ئەگەر بەڵێنتان
بەیەکتر بدایە ﴿لَٱخۡتَلَفۡتُمۡ﴾ بێگومان جیاواز دەبوون ﴿فِي ٱلۡمِيعَٰدِ﴾ لەبەڵێنەکەدا (جەنگتان نەدەکرد)
﴿وَلَٰكِن﴾ بەڵام ﴿لِّيَقۡضِيَ ٱللَّهُ أَمۡرٗا﴾ (کۆی کردنەوە) بۆ ئەوەی خوا کارێک بەدی بهێنێت ﴿كَانَ
مَفۡعُولٗا﴾ هەر بەدی دێت ﴿لِّيَهۡلِكَ مَنۡ هَلَكَ﴾ بۆ ئەوەی لەناو بچێت ئەو کەسەی (بەلای خواوە)
لەناو چووە ﴿عَنۢ بَيِّنَةٖ﴾ لەڕووی بەڵگەوە ﴿وَيَحۡيَىٰ مَنۡ حَيَّ عَنۢ بَيِّنَةٖۗ﴾ وەبۆ ئەوەی بژی ئەوەی (بەلای
خواوە) دەژی لەڕووی بەڵگەوە ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿٤٢﴾
﴿إِذۡ يُرِيكَهُمُ ٱللَّهُ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێ کەخوا ئەو (بێ بڕوای)انەی پیشان دەدایت ﴿فِي مَنَامِكَ قَلِيلٗاۖ﴾
لەخەونتدا، کەم بوون ﴿وَلَوۡ أَرَىٰكَهُمۡ كَثِيرٗا﴾ خۆ ئەگەر (خوا ژمارەی) ئەوانەی بەزۆری پیشان
بدایتیە ﴿لَّفَشِلۡتُمۡ﴾ ئەوە بێگومان دەترسان و دەشکان ﴿وَلَتَنَٰزَعۡتُمۡ﴾ وە جیاواز دەبوون ﴿فِي ٱلۡأَمۡرِ﴾
لەبڕیاری جەنگدا ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ سَلَّمَۚ﴾ بەڵام خوا پاراستی ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) زانایە
﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بە ئەوەی لەناو دڵاندایە ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِذۡ يُرِيكُمُوهُمۡ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێک خوا ئەوانی
پیشان دان ﴿إِذِ ٱلۡتَقَيۡتُمۡ﴾ کاتێ ڕووبەڕوو بوونەوە ﴿فِيٓ أَعۡيُنِكُمۡ قَلِيلٗا﴾ لەبەرچاوتان بەکەم دەبینران
﴿وَيُقَلِّلُكُمۡ فِيٓ أَعۡيُنِهِمۡ﴾ ئێوەشی لەبەر چاوی ئەوان بەکەم پیشان دا ﴿لِيَقۡضِيَ ٱللَّهُ أَمۡرٗا﴾ بۆ ئەوەی خوا
کارێک بەدی بهێنێت ﴿كَانَ مَفۡعُولٗاۗ﴾ هەر بەدی دێت ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ تُرۡجَعُ ٱلۡأُمُورُ﴾ وە هەموو کارەکان
هەر بۆلای خوا دەگێڕدرێنەوە ﴿٤٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا لَقِيتُمۡ
فِئَةٗ﴾ کاتێ (لەجەنگدا) لەگەڵ کۆمەڵێکدا ڕووبەڕوو بوونەوە ﴿فَٱثۡبُتُواْ﴾ خۆگربن (هەڵمەیەن)
﴿وَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرٗا﴾ و یادی خوا زۆر بکەن ﴿لَّعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی سەرکەوتوو بن ﴿٤٥﴾

﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ (ئەی باوەڕداران) گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا﴾
وە جیاوازی مەکەن و دووبەرەکی مەکەن بەهۆیەوە بشکێن و لاوازبن ﴿وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ﴾ وە هێزتان بڕوات و
نەمێنێت ﴿وَاصْبِرُوا﴾ وە خۆڕاگربن ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خۆگراندایە ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا
كَالَّذِينَ خَرَجُوا﴾ وەک ئەوانە (بت پەرستەکان) مەبن دەرچوون ﴿مِن دِيَارِهِم﴾ لە ماڵ و وڵاتی خۆیان
﴿بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ﴾ بەفیز و ڕووپامایی بۆ خەڵک کردن ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە بەرگری (خەڵکیان)
دەکرد لە ڕێگەی خوا ﴿وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ وە خوا بەهەموو ئەو کارانەی دەیکەن ئاگادارە ﴿٤٧﴾
﴿وَإِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێک شەیتان کردەوەکانیانی (بۆ بت پەرستەکان)
ڕازاندەوە ﴿وَقَالَ﴾ وە وتی ﴿لَا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ﴾ ئەمڕۆ هیچ کەس بەسەرتاندا زاڵ نابێ
﴿وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ﴾ و بێگومان من پەنادەر (و پارێزەر)ی ئێوەم ﴿فَلَمَّا تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ﴾ لەمەو کاتێک
هەردوو دەستەکە ڕوو بەڕووی یەکتر بوونەوە ﴿نَكَصَ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ (شەیتان) پاشەو پاش بەدوای
خۆی دا گەڕایەوە ﴿وَقَالَ﴾ و وتی ﴿إِنِّي بَرِيءٌ مِّنكُمْ﴾ بەڕاستی من بەریم لە ئێوە ﴿إِنِّي أَرَىٰ مَا لَا
تَرَوْنَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوەی من دەیبینم ئێوە نایبینن ﴿إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ﴾ بەڕاستی من لە خوا دەترسم
﴿وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ و خوا زۆر تۆڵەی بەتین و سەختە ﴿٤٨﴾ ﴿إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێ
دووڕووەکان ﴿وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ و ئەوانەی نەخۆشی لە دڵیاندا بوو دەیان وت ﴿غَرَّ هَٰؤُلَاءِ
دِينُهُمْ﴾ ئەوانە (موسوڵمانەکان) ئاینەکەیان فریوی داوون ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ هەر کەسێ پشت
بەخوا ببەستێت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا بە دەسەڵاتی کاردروستە ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَوْ
تَرَىٰ﴾ وە ئەگەر دەتبینی ﴿إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ﴾ کاتێک فریشتەکان گیانی بێ باوەڕان
دەکێشن ﴿يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ﴾ لە دەموچاو و پاشیان دەدەن ﴿وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ و (پێیان
دەڵێن) بچەژن سزای ئاگری سووتێنەر ﴿٥٠﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ ئەو (ئازار و سزایە) بەهۆی
ئەوەوەیە دەستی خۆتان پێشی خستووە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە بەڕاستی خوا بە هیچ شێوەیەک
ستەمکار نییە بۆ بەندەکانی ﴿٥١﴾ ﴿كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ (ئەم بێ باوەڕانە ناو و ناتۆرەیان) هەر وەکو دەر
و بەریی دەستەی فیرعەون ﴿وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەیە لە پێش ئەوانەوە بوون ﴿كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾
کە بێ بڕوا بوون بە نیشانەکانی خوا ﴿فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ ئنجا (سزای) خوایش گرتنی بەهۆی
گوناهەکانیانەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بەڕاستی خوا بەتوانای تۆڵە بەتینە ﴿٥٢﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە کە بەڕاستی خوا هیچ بەهرەیەک ناگۆڕێ
﴿أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ کە بەخشیبێتی بەهەر گەل و هۆزێک ﴿حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾ هەتا ئەوەی بەخۆیانەوەیە
نەیگۆڕن (واتە ئیمانەکەیان بگۆڕن بۆ بێ باوەڕی) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بیسەری
زانایە ﴿٥٣﴾ ﴿كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ (ئەم کردەوەی ئەمان) وەکو ڕەوشت و نەریتی دەستەی
فیرعەون و ئەوانەی لەپێش ئەوان بوون وایە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ بەڵگەکانی پەروەردگاریان بەدرۆ
زانی ﴿فَأَهْلَكْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ﴾ ئێمەش لەناومان بردن بەهۆی گوناهەکانیانەوە ﴿وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ﴾ وە
دەست و پێوەندەکەی فیرعەونمان خنکاند ﴿وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ﴾ چونکە هەموویان ستەمکار بوون ﴿٥٤﴾
﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی خراپترینی گیانلەبەران (کەسانێکن) لەلای خواوە ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
ئەوانەن بێ باوەڕبوون ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان باوەڕ ناهێنن ﴿٥٥﴾ ﴿الَّذِينَ عَاهَدتَّ مِنْهُمْ﴾
ئەوانەی کە پەیمانت لەگەڵیان بەست ﴿ثُمَّ يَنقُضُونَ عَهْدَهُمْ﴾ لەپاش ئەوە پەیمانەکەیان دەشکێنن
﴿فِي كُلِّ مَرَّةٍ﴾ لە هەموو جارێکدا ﴿وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ﴾ و ئەوان خۆیان ناپارێزن و لە خوا ناترسن
﴿٥٦﴾ ﴿فَإِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِي الْحَرْبِ﴾ جا ئەگەر تووشی ئەوانە بوویت (زاڵبوویت بەسەریاندا) لە جەنگ دا
﴿فَشَرِّدْ بِهِم مَّنْ خَلْفَهُمْ﴾ (سزا و کوشتن و بڕینیان پێ بکە) کە ببێتە هۆی ترس لەدڵی ئەو دوژمنانەی
لەپشتیانەوەن ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ بەڵکو ئەوان بیربکەنەوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِن قَوْمٍ خِيَانَةً﴾ وە ئەگەر
بەڕاستی ترسیت کرد لە خیانەتی دەستەیەک (کە پەیمانەکەیان بشکێنن) ﴿فَانبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ﴾ ئەو
کاتە (پەیمانەکە) فڕێ بدەرەوە بۆیان بەڕێگایەکی تا یەکسان بن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ﴾ بەڕاستی
خوا ناپاکانی خۆش ناوێت ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ﴾ وە با گومان نەبەن ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا﴾ ئەوانەی
بێ باوەڕ بوون پێشکەوتوون ﴿إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ﴾ بێگومان ئەوانە خوا دەستەپاچە ناکەن (لە دەستی
دەرناچن) ﴿٥٩﴾ ﴿وَأَعِدُّوا لَهُم﴾ (ئەی ئیمانداران) ئامادەی بکەن بۆیان ﴿مَّا اسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ﴾ ئەوەی
لە توانادا هەیە لە هێز ﴿وَمِن رِّبَاطِ الْخَيْلِ﴾ وە لە ئەسپی دابەستراو ﴿تُرْهِبُونَ بِهِ﴾ تا بترسێنن پێی
﴿عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ﴾ دوژمنی خوا و دوژمنی خۆتان ﴿وَآخَرِينَ مِن دُونِهِمْ﴾ وە کەسانێکی تریش بێجگە
لەوان ﴿لَا تَعْلَمُونَهُمُ﴾ ئێوە نایانناسن ﴿اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ﴾ خوا دەیانناسێت ﴿وَمَا تُنفِقُوا مِن شَيْءٍ﴾ وە هەر شتێک
ببەخشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿يُوَفَّ إِلَيْكُمْ﴾ (پاداشەکەی) بەتەواوی دەدرێتەوە پێتان
﴿وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾ وە ئێوە هیچ ستەمتان لێ ناکرێت ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِن جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا﴾ وە ئەگەر لەوانە مەیلی
ئاشتیان هەبوو تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ) مەیلی ئەوە بکە ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ وە پشت بەخوا ببەستە
﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زاتە بیسەری زانایە ﴿٦١﴾

﴿وَإِن يُرِيدُوٓاْ﴾ وە ئەگەر ویستیان ﴿أَن يَخۡدَعُوكَ﴾ فێڵت لێ بکەن ﴿فَإِنَّ حَسۡبَكَ ٱللَّهُۚ﴾ ئەوە بەڕاستی خوات
بەسە (پشت و پەنات بێت) ﴿هُوَ ٱلَّذِيٓ أَيَّدَكَ بِنَصۡرِهِۦ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە بەهێزی کردیت بەیارمەتی
خۆی ﴿وَبِٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ وە بە بڕواداران (٦٢) ﴿وَأَلَّفَ بَيۡنَ قُلُوبِهِمۡۚ﴾ وە هۆگری خستە نێوان دڵەکانیان
﴿لَوۡ أَنفَقۡتَ﴾ ئەگەر ببەخشیایە ﴿مَا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا﴾ هەرچی لە زەویدا هەیە ﴿مَّآ أَلَّفۡتَ بَيۡنَ قُلُوبِهِمۡ﴾
هۆگریت نەدەخستە نێوان دڵەکانیانەوە ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ أَلَّفَ بَيۡنَهُمۡۚ﴾ بەڵام خوا هۆگری خستە نێوانیان
﴿إِنَّهُۥ عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زاڵی کاردروستە (٦٣) ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿حَسۡبُكَ
ٱللَّهُ﴾ خوات بەسە ﴿وَمَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ هەروەها ئەو بڕوادارانەش کەشوێنت کەوتوون (٦٤)
﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿حَرِّضِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ عَلَى ٱلۡقِتَالِۚ﴾ هانی بڕواداران بدە بەسەر جەنگ
کردن (لەگەڵ دوژمناندا) ﴿إِن يَكُن مِّنكُمۡ﴾ ئەگەر لەئێوەدا بێت ﴿عِشۡرُونَ صَٰبِرُونَ﴾ بیست کەسی
خۆڕاگر ﴿يَغۡلِبُواْ مِاْئَتَيۡنِۚ﴾ زاڵ دەبێ بەسەر دووسەد کەسی (بێ باوەڕ) دا ﴿وَإِن يَكُن مِّنكُم مِّاْئَةٞ﴾
وە ئەگەر سەد کەس لەئێوە هەبێت ﴿يَغۡلِبُوٓاْ أَلۡفٗا﴾ زاڵ دەبێ بەسەر هەزار کەس دا ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ
كَفَرُواْ﴾ لەوانەی بێ باوەڕن ﴿بِأَنَّهُمۡ قَوۡمٞ لَّا يَفۡقَهُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی بەڕاستی ئەو بە کۆمەڵێکی
نافامن (٦٥) ﴿ٱلۡـَٰٔنَ﴾ ئێستا ﴿خَفَّفَ ٱللَّهُ عَنكُمۡ﴾ خوا فەرمانەکەی سووک کرد لەسەرتان ﴿وَعَلِمَ أَنَّ
فِيكُمۡ ضَعۡفٗاۚ﴾ وە زانی کە لاوازیتان تێدایە ﴿فَإِن يَكُن مِّنكُم﴾ جا ئەگەر لەئێوەدا بێت ﴿مِّاْئَةٞ
صَابِرَةٞ﴾ سەد کەسی خۆڕاگر ﴿يَغۡلِبُواْ مِاْئَتَيۡنِۚ﴾ زاڵ دەبێ بەسەر دووسەد کەس(ی بێ باوەڕ)
دا ﴿وَإِن يَكُن مِّنكُمۡ أَلۡفٞ﴾ وە ئەگەر هەزار کەس لەئێوە هەبن ﴿يَغۡلِبُوٓاْ أَلۡفَيۡنِ﴾ زاڵ دەبن بەسەر
دوو هەزار کەس دا ﴿بِإِذۡنِ ٱللَّهِۗ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَٱللَّهُ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ وە خوا لەگەڵ خۆگرانە
(٦٦) ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ﴾ بۆ هیچ پێغەمبەرێک ڕەوا نییە ﴿أَن يَكُونَ لَهُۥٓ أَسۡرَىٰ﴾ کە دیلی (لە دوژمنان)
هەبێت و ڕایان بگرێت ﴿حَتَّىٰ يُثۡخِنَ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ هەتا کوشتاری زۆریان لێ بەکات و دەسەڵاتی
بەچەسپێت لەزەویدا ﴿تُرِيدُونَ عَرَضَ ٱلدُّنۡيَا﴾ ئایا ئێوە ماڵی دونیاتان دەوێت (بە وەرگرتنی فیدیە)؟
﴿وَٱللَّهُ يُرِيدُ ٱلۡأٓخِرَةَۗ﴾ (لەکاتێکدا) خوای گەورە (پاداشتی) ڕۆژی دوایی دەوێت (بۆ ئێوە) ﴿وَٱللَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٞ﴾ وە خوا بەتوانا و زاڵی کار دروستە (٦٧) ﴿لَّوۡلَا كِتَٰبٞ﴾ ئەگەر نووسراو (و بڕیار)ێک
﴿مِّنَ ٱللَّهِ سَبَقَ﴾ لەلایەن خواوە پێش نەکەوتایە (کە حەڵاڵ بوونی دەستکەوت و غەنیمەتی جەنگە)
﴿لَمَسَّكُمۡ فِيمَآ أَخَذۡتُمۡ﴾ بێگومان لەسەر ئەو (فیدیە)ی کە وەرتان گرت (لەبەرامبەر ئازادکردنی دیلەکاندا)
تووشتان دەبوو ﴿عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ سزایەکی گەورە (٦٨) ﴿فَكُلُواْ مِمَّا غَنِمۡتُمۡ﴾ کەواتە بخۆن لەوەی کە
بە غەنیمەت گرتن ﴿حَلَٰلٗا طَيِّبٗاۚ﴾ حەڵاڵ و پاکە ﴿وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾
بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە (٦٩)

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پەیامبەر ﷺ ﴿قُل لِّمَن فِي أَيْدِيكُم﴾ بڵێ بەوانەی کە لەژێر دەستتان دان ﴿مِّنَ الْأَسْرَىٰ﴾ لەدیلەکان ﴿إِن يَعْلَمِ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بزانێت ﴿فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا﴾ لەدڵەکانتاندا چاکەیەك هەیە ﴿يُؤْتِكُمْ خَيْرًا﴾ پێتان دەبەخشێت چاکتر ﴿مِّمَّا أُخِذَ مِنكُمْ﴾ لەو (فدیە)ی لێتان وەرگیرا ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ وە لێتان دەبوورێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوای لێبووردەی میهرەبانە (٧٠) ﴿وَإِن يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ﴾ وە ئەگەر (ئەو دیلانە) بیانەوێت ناپاکیت لەگەڵدا بکەن ﴿فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ﴾ ئەوە بێگومان ناپاکییان لەگەڵ خودا کرد ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێش (ئەمەدا) ﴿فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ﴾ خواش (تۆی) زاڵ کرد بەسەریاندا ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای دانایە (٧١) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُوا﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَاهَدُوا﴾ و تێکۆشان ﴿بِأَمْوَالِهِمْ﴾ بەماڵیان ﴿وَأَنفُسِهِمْ﴾ و بەگیانیان ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگای خوادا ﴿وَالَّذِينَ آوَوا وَّنَصَرُوا﴾ وە ئەوانەی (کۆچەرەکانیان) گرتە خۆیان و کۆمەکیان کردن ﴿أُولَٰئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ ئەوانە پشتیوان و دۆستی یەکترین ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا﴾ وە ئەوانەی کە بڕوایان هێناوەو کۆچیان نەکردووە ﴿مَا لَكُم﴾ بۆ ئێوە نییە ﴿مِّن وَلَايَتِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ هیچ جۆرە دۆستایەتیەکیان بکەن ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا﴾ هەتا کۆچ ئەکەن ﴿وَإِنِ اسْتَنصَرُوكُمْ﴾ وە ئەگەر داوای یارمەتیان لێ کردن ﴿فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ﴾ لە(پارێزگاری) ئاینی ئەوە پێویستە لەسەرتان یارمەتی دانیان ﴿إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ مەگەر لەدژی گەلێك ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ﴾ لەنێوان ئێوەو ئەواندا پەیمان هەبێت (نابێت یارمەتیان بدەن) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن (٧٢) ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوان ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان دۆستی هەندێکیانن ﴿إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُن فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ﴾ ئەگەر ئەو (پشتیوانی یە) نەکەن لەزەویدا ئاژاوەو فەسادو بەدخوویەکی گەورە بەرپا دەبێت (٧٣)

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی کە بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُوا﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و تێکۆشان لەڕێگەی خوادا ﴿وَالَّذِينَ آوَوا وَّنَصَرُوا﴾ ئەوانەش (کۆچەرەکان)یان گرتە خۆیان و کۆمەکیان کردن ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا﴾ بەڕاستی هەر ئەوانەن بڕوادارانی ڕاستەقینە ﴿لَّهُم مَّغْفِرَةٌ﴾ بۆ ئەوانەیە لێ بووردن ﴿وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ و ڕۆزییەکی چاك و بەرز (٧٤) ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مِن بَعْدُ﴾ وە ئەوانەی بەدوایدا بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُوا﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ﴾ و لەگەڵ ئێوەدا تێکۆشان ﴿فَأُولَٰئِكَ مِنكُمْ﴾ ئا ئەوانە لەئێوەن ﴿وَأُولُو الْأَرْحَامِ﴾ وە ئەوانەی خزمی یەکترن ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان (بۆ میرات گرتن) شایستەترن بەهەندێکی تریان ﴿فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ لەکتێبی خوادا (لە قورئان یا لە لوح المحفوظ)دا ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بەهەموو شتێك زانایە (٧٥)

سورەتی ﴿ التوبة ﴾

﴿بَرَاءَةٌ﴾ ئەمە بەری بوونێکی گەورەو گرنگە ﴿مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ لەلایەن خواو پێغەمبەرەکەیەوە
﴿إِلَى الَّذِينَ عَاهَدتُّم﴾ بۆ ئەوانەی کەپەیمانتان لەگەڵ بەستوون ﴿مِّنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ لە هاوبەش دانەران (١)
﴿فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ﴾ کەواتە (ئەی بێ بڕواکان) لەزەویدا بگەڕێن ﴿أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ﴾ ماوەی چوار مانگ
﴿وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ﴾ وە بزانن بێگومان ئێوە ﴿غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ﴾ لەدەستی خوا دەرباچن ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي
الْكَافِرِينَ﴾ وە بەڕاستی خوا ڕیسواکەری بێ بڕوایانە (٢) ﴿وَأَذَانٌ﴾ هەروەها ئەمە ڕاگەیاندنێکە
﴿مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ لەلایەن خواو پێغەمبەرەکەیەوە ﴿إِلَى النَّاسِ﴾ بۆ گشت خەڵکی ﴿يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ﴾
لەڕۆژی حەجی گەورەدا ﴿أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ﴾ بەڕاستی خواو پێغەمبەرەکەی بەرین
لەهاوبەش دانەرەکان ﴿فَإِن تُبْتُمْ﴾ جا ئەگەر پەشیمان بنەوە ﴿فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوە چاکترە بۆتان ﴿وَإِن
تَوَلَّيْتُمْ﴾ وە ئەگەر پشتی تێ بکەن ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ﴾ ئەوە بزانن بێگومان ئێوە ﴿غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ﴾ لە دەستی
خوادەرباچن ﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ مژدەش بدە بەوانەی کە بڕوایان نەهێناوە ﴿بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ بەسزایەکی
ئازاردەر (٣) ﴿إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدتُّم﴾ بێجگە لەوانەی کەپەیمانتان لەگەڵ بەستوون ﴿مِّنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ لە
هاوبەش دانەرەکان ﴿ثُمَّ لَمْ يَنقُصُوكُمْ شَيْئًا﴾ پاشان هیچ کەم و کوڕییان لێ نەکردن ﴿وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا﴾
وە پشتیوانی هیچ کەسێکیان نەکردووە لەدژتان ﴿فَأَتِمُّوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ﴾ ئەوە ئێوەش پەیمانەکەیان بۆ
تەواو بکەن (لەگەڵیان دا بیبەنەسەر) ﴿إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ﴾ تاماوەی دیاری کراویان ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾
بەڕاستی خوا پارێزکاران ولەخواترسانی خۆش دەوێت (٤) ﴿فَإِذَا انسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ﴾ ئەمجا
کاتێک مانگە حەرامەکان (ذو القعدة، ذو الحجة، محرم، رجب) تەواو بوون ﴿فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ﴾ ئەوە
هاوبەش دانەرەکان بکوژن ﴿حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ﴾ لە هەر شوێنێک دەستان کەوتن ﴿وَخُذُوهُمْ﴾ وە (بەدیل)
بیانگرن ﴿وَاحْصُرُوهُمْ﴾ وە بەر گریان بکەن لە دەرچوون ﴿وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ﴾ وە بۆیان دانیشن لە
هەموو جێگایەکی چاودێریدا ﴿فَإِن تَابُوا﴾ جا ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژیان
کرد ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتیان دا ﴿فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ﴾ ئەوە ڕێیان بەرەڵاکەن وازیان لێ بهێنن ﴿إِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە (٥) ﴿وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ﴾ وە ئەگەر
کەسێک لە هاوبەش دانەرەکان داوای هاوسێ بەتی و پەنادانی لێ کردیت ﴿فَأَجِرْهُ﴾ ئەوە پەنای
بدە ﴿حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی ووتەی خوای گەورە (قورئان) بیبیستێت ﴿ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ﴾
لە پاشان بیگەیەنە جێگای ئێمنی خۆی ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەوە لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەو بە
﴿قَوْمٌ لَّا يَعْلَمُونَ﴾ دەستە و کۆمەڵێکی هیچ نەزانن (٦)

﴿كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ﴾ چۆن عەهد و پەیمان دەبێت بۆ هاوبەش دانەرەکان ﴿عِندَ اللَّهِ وَعِندَ
رَسُولِهِ﴾ لای خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدتُّمْ﴾ بێجگە لەوانەی کەپەیمانتان
لەگەڵ بەست ﴿عِندَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لای مزگەوتی حەرام (کە کەعبەی پیرۆزە) ﴿فَمَا اسْتَقَامُوا
لَكُمْ﴾ جاچەند ئەوانە رێك و ڕاست بوون لەگەڵتان ﴿فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ﴾ ئێوەش رێك و ڕاست
بن لەگەڵیان ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾ بەڕاستی خوا خۆ پارێزەران وخواناسانی خۆش دەوێت ﴿٧﴾
﴿كَيْفَ﴾ چۆن (پەیمان دەمێنە سەر) ﴿وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ﴾ لەکاتێکدا ئەگەر زاڵ بن بەسەرتاندا
﴿لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ﴾ لەبەر چاو ناگرن دەربارەی ئێوە ﴿إِلًّا وَلَا ذِمَّةً﴾ هیچ خزمایەتی و سوێند
و پەیمانێك ﴿يُرْضُونَكُم بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ بەڕووتەی دەمیان ڕازیتان دەکەن ﴿وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام دڵەکانیان
دژایەتی و رقیان لێتان دەبێتەوە ﴿وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ﴾ زۆربەیان سنوورەکانی خودا دەبەزێنن ﴿٨﴾
﴿اشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڵگە و ئایەتەکانی خوایان گۆڕییەوە ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بەنرخێکی زۆر کەم
﴿فَصَدُّوا عَن سَبِيلِهِ﴾ ئەمجا بەرگرییان لەرێگەی خوا کرد ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی
زۆر خراپ بوو ئەوەی ئەوان دەیانکرد ﴿٩﴾ ﴿لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ﴾ لەبەر چاو ناگرن دەربارەی هیچ
بڕوادارێك ﴿إِلًّا وَلَا ذِمَّةً﴾ هیچ خزمایەتی و سوێندو پەیمانێك ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ﴾ وە هەر
ئەوانە دەست درێژی کەرن ﴿١٠﴾ ﴿فَإِن تَابُوا﴾ ئەمجا ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾
و نوێژیان بەجێ هێنا ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتیاندا ﴿فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ﴾ ئەوە براتانن لەئاییندا
﴿وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ وە ئێمە بەڵگەکان ڕوون دەکەینەوە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ گەلێك کەدەزانن
﴿١١﴾ ﴿وَإِن نَّكَثُوا أَيْمَانَهُم﴾ بەڵام ئەگەر سوێندو پەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە ﴿مِّن بَعْدِ عَهْدِهِمْ﴾
پاش بەستنی پەیمانەکەیان ﴿وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ﴾ وە تەشەریان تانەیاندا لەئایینەکەتان ﴿فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ
الْكُفْرِ﴾ ئەوە بجەنگن لەدژی پێشەوایانی بێ باوەڕ ﴿إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانە
هیچ جۆرە پەیمانێکیان نی یە ﴿لَعَلَّهُمْ يَنتَهُونَ﴾ بەڵکو کۆتایی بێنن (بەبێ باوەڕی) ﴿١٢﴾ ﴿أَلَا
تُقَاتِلُونَ قَوْمًا﴾ ئایا ئێوە جەنگ ناکەن لەگەڵ گەلێکدا ﴿نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ﴾ کەپەیمانەکەیان
هەڵوەشاندەوە (پەیمانی حودەیبیە) ﴿وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ﴾ و بیاری دەرکردنی پێغەمبەر ﷺ یان
کرد ﴿وَهُم بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر ئەوانیش لەیەکەم جارەوە دەستیان کرد بەجەنگ لەگەڵ ئێوەدا
﴿أَتَخْشَوْنَهُمْ﴾ ئایا لێیان دەترسن ﴿فَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَوْهُ﴾ (لەکاتێکدا) هەر خوا شایستەترە کە لێی بترسن
﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿١٣﴾

﴿قَاتِلُوهُمْ﴾ (ئەی باوەڕداران) بیان کوژن ﴿يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ﴾ خوا بەدەستی ئێوە سزایان دەدات
﴿وَيُخْزِهِمْ﴾ و ڕیسوایان دەکات ﴿وَيَنصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ﴾ و سەرتان دەخات بەسەریاندا ﴿وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ
مُّؤْمِنِينَ﴾ و (خوا) سینەو دڵی کۆمەڵی بڕوادار خۆش دەکات (١٤) ﴿وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ﴾ و ڕق
و خەشمی دڵەکانیان دادەمرکێنێ و نامێڵێت ﴿وَيَتُوبُ اللَّهُ﴾ وە خوای گەورە تەوبە وەردەگرێ ﴿عَلَىٰ
مَن يَشَاءُ﴾ لە هەر کەسێک کەبیەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای دانایە (١٥) ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تُتْرَكُوا﴾
ئایا گومانتان وابوو کەوازتان لێ دەهێنرێت ﴿وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ﴾ لە کاتێکدا هێشتا خوا ئاشکرای نەکردووە
﴿الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنكُمْ﴾ ئەوانەی تێکۆشان لە ئێوە (لە پێناو خوادا) ﴿وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِن دُونِ اللَّهِ﴾ وە نەیان
کردووەو هەڵیان نەبژاردووە جگە لەخوا ﴿وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ و پێغەمبەرەکەی و موسوڵمانان
﴿وَلِيجَةً﴾ بە هاوڕاز و جێی نهێنیان (دڵسۆزیان) ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا ئاگایە بەهەرچی
کە ئێوە دەیکەن (١٦) ﴿مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ﴾ نابێت هاوبەش دانەران ﴿أَن يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ﴾ مزگەوتەکانی خوا
ئاوەدان بکەنەوە (و سەرپەرشتیان بکەن) ﴿شَاهِدِينَ عَلَىٰ أَنفُسِهِم بِالْكُفْرِ﴾ لە کاتێکدا خۆیان شایەدن
لەسەر خۆیان کە بێباوەڕن ﴿أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ ئەوانە کردەوەکانیان هەڵوەشاوەتەوە ﴿وَفِي النَّارِ
هُمْ خَالِدُونَ﴾ وە ئەوانە لەناو ئاگردا هەمیشەیین (١٧) ﴿إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی مزگەوتەکانی
خوا ئاوەدان دەکاتەوە ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ کەسێک کەبڕوای هێنابێت بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژی
دوایی ﴿وَأَقَامَ الصَّلَاةَ﴾ و نوێژەکانی بەجێ هێنابێت ﴿وَآتَى الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتی دابێت ﴿وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا
اللَّهَ﴾ و لە کەس نەترسابێت بێجگە لەخوا ﴿فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ﴾ جا ئەوانە ﴿أَن يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ﴾
لەو کەسانە بن کە ڕێنموویی کراون (١٨) ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ﴾ (ئەی بێباوەڕان) ئایا پێتان وایە ئاودانی
بەحاجییان ﴿وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ و (سەرپەرشتی و) ئاوەدان کردنەوەی مزگەوتی حەرام
(کەعبەی پیرۆز) ﴿كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ وەکو کەسێکە کەباوەڕی هێنابێت بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾
و بەڕۆژی دوایی ﴿وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و تێکۆشابێت لە ڕێی خوادا؟ ﴿لَا يَسْتَوُونَ عِندَ اللَّهِ﴾ چوون
یەک نین بەلای خوداوە (و یەکسان نین) ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی کۆمەڵی
ستەمکاران ناکات (١٩) ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا﴾ ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە و کۆچیان کردووە
﴿وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و تێکۆشاون لەڕێگای خوادا ﴿بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵیان و بەگیانیان ﴿أَعْظَمُ
دَرَجَةً عِندَ اللَّهِ﴾ پلەیان مەزنترە لای خوا ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ وەهەر ئەوانە سەرکەوتوون (لە دونیا و
دوا ڕۆژدا) (٢٠)

﴿يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُم﴾ پەروەردگاریان مژدەیان دەداتێ ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ﴾ بەمیهرەبانی و ڕەزامەندی لەلایەن خۆیەوە ﴿وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ﴾ هەروەها بەهەشتانێکیان بۆ هەیە ﴿فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ﴾ ناز و نیعمەتی سەردەوام و هەمیشەیی تێدایە ﴿٢١﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا پاداشتی هەرە گەورەی لایە ﴿٢٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ﴾ باوک و براکانتان دامەنێن (هەڵمەبژێرن) ﴿أَوْلِيَاءَ﴾ بەدۆست و خۆشەویست ﴿إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ﴾ ئەگەر بێ باوەڕییان لەباوەڕ لا خۆشەویستتر و چاکتر بوو ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ﴾ وە هەر کەس لەئێوە ئەوانە بکات بەدۆستی خۆی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئەوە هەر ئەوانە ستەمکارن ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ إِن كَانَ آبَاؤُكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر باوکانتان ﴿وَأَبْنَاؤُكُمْ﴾ و کوڕەکانتان ﴿وَإِخْوَانُكُمْ﴾ و براکانتان ﴿وَأَزْوَاجُكُمْ﴾ و هاوسەرەکانتان ﴿وَعَشِيرَتُكُمْ﴾ و خزم و عەشیرەتتان ﴿وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا﴾ و ماڵ و داراییەک (بە زەحمەت) پەیداتان کردووە ﴿وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا﴾ و بازرگانییەک کەدەترسن سەرەوی نەبێت (بێ بازاڕبێت) ﴿وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا﴾ و خانوو بەرەیەک کەپێی ڕازین ﴿أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ خۆشەویستتر لاتان لەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ﴾ و تێکۆشان لەڕێگەکەیدا ﴿فَتَرَبَّصُوا﴾ ئەوە چاوەڕوان بکەن ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ هەتا خوا فەرمان (و تۆڵە)ی خۆی دێنێت (بۆتان) ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی کەسانی تیاچوو لەسنوور ناکات ﴿٢٤﴾ ﴿لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی خوا سەری خستن ﴿فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ﴾ لەزۆر جێگا و شوێندا ﴿وَيَوْمَ حُنَيْنٍ﴾ و لەڕۆژی حونەینیشدا (یارمەتی دان) ﴿إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ﴾ کەبەزۆری خۆتاندا دەنازین ﴿فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْئًا﴾ بەڵام (ئەو زۆرییە)هیچ سوودێکی بەسوود بۆتان ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ﴾ و زەویش لەسەر تەنگ بوویەوە ﴿بِمَا رَحُبَتْ﴾ بەو فراوانییەی کەهەیەتی ﴿ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ﴾ پاشان پشتتان کردە دوژمن و هەڵهاتن ﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ أَنزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ﴾ لەپاش ئەوە خوا ئارامی خۆی نارد ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ بۆ سەر پێغەمبەرەکەی ﴿وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ سەر بڕواداران ﴿وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا﴾ وە سەربازانێکی (لەئاسمانەوە) ناردە خوارەوە کەئێوە نەتاندەبینی ﴿وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ و سزای بێ بڕواکانیشی دا (بەکوشتن و بریندار و بەدیل گرتن) ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ ئەوەش سزای بێ باوەڕانە ﴿٢٦﴾

﴿ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ﴾ پاشان خوا خۆشی دەبێت ﴿مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لەپاش ئەوە ﴿عَلَىٰ مَن يَشَاءُ﴾ لە هەر
کەسێك کە بیەوێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٢٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەوانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ﴾ بێگومان هاوبەش دانەران پیسن ﴿فَلَا يَقْرَبُوا
الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ﴾ کەواتە با نزیکی مزگەوتی حەرام نەکەونەوە ﴿بَعْدَ عَامِهِمْ هَٰذَا﴾ پاش ئەم ساڵەیان
(ئەو ساڵەی فەتحی مەککە کرا) ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً﴾ وەئەگەر لەهەژاری ترسان ﴿فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ﴾
ئەوە لەمەو پاش خوا دەوڵەمەندتان دەکات ﴿مِن فَضْلِهِ إِن شَاءَ﴾ لە چاکە و فەزڵ و بەهرەی خۆی
ئەگەر ویستی ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زانای کاردروستە ﴿٢٨﴾ ﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ﴾
جەنگ بکەن لەگەڵ ئەوانەی ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ کەبڕوا ناهێنن بەخوا ﴿وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾
وە بەڕۆژی دوایی ﴿وَلَا يُحَرِّمُونَ﴾ وە بەحەرامی دانانێن ﴿مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ ئەوەی کە خوا
و پێغەمبەرەکەی حەرامیان کردووە ﴿وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ﴾ وە ملکەچ ناکەن بۆ ئاینی ڕاست
و دروست (ئاینی ئیسلام) ﴿مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ لە ئەوانەی کتێبیان پێ بەخشراوە (مەبەست
پێی گاور وجولەکەکانە) ﴿حَتَّىٰ يُعْطُوا الْجِزْيَةَ﴾ هەتا باج و سەرانە دەدەن (بەدەوڵەتی ئیسلامی)
﴿عَن يَدٍ﴾ بەدەستی خۆیان و بەملکەچی ﴿وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان سەرشۆڕو ڕیسوان ﴿٢٩﴾
﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ﴾ جولەکەکان وتیان ﴿عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ﴾ عوزەیر کوڕی خوایە ﴿وَقَالَتِ النَّصَارَى﴾
و گاورەکانیش وتیان ﴿الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ﴾ مەسیح کوڕی خوایە ﴿ذَٰلِكَ قَوْلُهُم بِأَفْوَاهِهِمْ﴾
ئەوە وتەی ئەوانە بەدەمی خۆیان دەیڵێن ﴿يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ﴾ وەك وتەی ئەوانە دەڵێنەوە
﴿كَفَرُوا مِن قَبْلُ﴾ کەپێشتر بێ بڕوابوون ﴿قَاتَلَهُمُ اللَّهُ﴾ خوا لەناویان بەرێت ﴿أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾
چۆن درۆ دەکەن و لەهەق و ڕاستی لادەدەن ﴿٣٠﴾ ﴿اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ﴾ زانا و قەشەکانیان
کردوە ﴿أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ بەپەروەردگار لەجیاتی خوا ﴿وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ﴾ هەروەها
مەسیحی کوڕی مەریەمیش (یان کردوە بە خوا) ﴿وَمَا أُمِرُوا﴾ لە کاتێکدا فەرمانیان پێ نەدراوە
﴿إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَٰهًا وَاحِدًا﴾ بێجگە لەوەی کە یەك خوا بپەرستن ﴿لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە هیچ
پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەئەو ﴿سُبْحَانَهُ﴾ پاك و بێگەردی بۆ ئەو (خوا) یەی
﴿عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ لەوەی دەیکەنە هاوبەشی ﴿٣١﴾

﴿يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ﴾ دەیانەوێت ڕووناکی (ئاینی) خوا بکوژێننەوە ﴿بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ بەدەمی دەمیان ﴿وَيَأْبَى اللَّهُ﴾ وە خوا نایەوێت و ناهێڵێت ﴿إِلَّا أَن يُتِمَّ نُورَهُ﴾ و هەر ڕووناکی خۆی (کە ئاینی پیرۆزی ئیسلامە) تەواو دەکات سەری دەخات (بەسەر تەواوی بیاوەڕاندا) ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ هەر چەندە بێ باوەڕان پێیان ناخۆش بێت ﴿٣٢﴾ ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ﴾ خوا ئەوەیە کە پێغەمبەرەکەی ناردووە ﴿بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ﴾ بە ڕێنموونی و ئاینی ڕاست ﴿لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ بۆ ئەوەی زاڵی بکات بەسەر هەموو ئاینەکاندا بە گشتی ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ هەر چەندە بت پەرستان پێیان ناخۆش بێت ﴿٣٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ﴾ بەڕاستی زۆر لە زانا و قەشەکانی (جوولەکە و گاور) ﴿لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ﴾ سامان و ماڵی خەڵکی دەخۆن بەناهەق ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ڕێگری (خەڵك) دەکەن لە ڕێگەی خوا ﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ﴾ وە ئەوانەی ئاڵتون و زیوو سەریەك دەنێن و کۆدەکەنەوە ﴿وَلَا يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و نایبەخشن و زەکاتەکەی دەرناکەن بە پێناو خودا ﴿فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ ئەوە موژدەیان پێ بدە بەسزایەکی ئازاردەر ﴿٣٤﴾ ﴿يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا﴾ لە ڕۆژێکدا سوور دەکرێتەوە ﴿فِي نَارِ جَهَنَّمَ﴾ لە ئاگری دۆزەخ دا ﴿فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ﴾ ئەوسا بەو (ئاڵتون و زیوە سوورەوە بووە) داخ دەکرێت ڕوویان ﴿وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ﴾ و تەنیشتیان و پشتیان ﴿هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ﴾ (پێیان دەووترێت) ئەمە ئەو (سامانەیە) کۆتان دەکردەوە بۆ خۆتان ﴿فَذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْنِزُونَ﴾ دەبچێژن (تۆڵەی) ئەوەی کۆتان دەکردەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِندَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ژمارەی مانگەکان (ی ساڵ) لای خوا ﴿اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا﴾ دوازدە مانگە ﴿فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ لە (لوح المحفوظ) دا دانراوە ﴿يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ لەو ڕۆژێکەوە (خوا) ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ﴾ چوار لەو مانگانە گەورەو بەڕێزن (شەڕیان تێدا قەدەغە کراوە) ﴿ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ﴾ ئەوە ئاینی ڕێك و ڕاستە ﴿فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْ﴾ کەواتە لەو چوار مانگەدا ستەم مەکەن لەخۆتان (وکوشتاریان تێدا مەکەن) ﴿وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً﴾ وە بجەنگن لەدژی تەواوی بت پەرستان بەتێکڕا ﴿كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً﴾ هەروەك ئەوان دژی ئێوە دەجەنگن بە تێکڕا و (بێ جیاوازی) ﴿وَاعْلَمُوا﴾ ئەوەش بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ کە بێگومان خوا لەگەڵ پارێزکاران وخواناسانایە (بە چاودێری و پاراستن) ﴿٣٦﴾

﴿إنما النسيء﴾ بەڕاستی دواخستن و گۆڕینی (مانگە حەرامەکان) ﴿زيادة في الكفر﴾
ڕۆچوونە لەبێ باوەڕیی دا ﴿يضل به الذين كفروا﴾ بێ باوەڕانی پێ گومڕا دەکرێت ﴿يحلونه عاما﴾
(دواخستنەکە) ساڵێك حەلاڵی دەکەن ﴿ويحرمونه عاما﴾ و ساڵێك حەرامی دەکەن ﴿ليواطئوا
عدة ما حرم الله﴾ بۆ ئەوەی ڕێك بێ لەگەڵ ژمارەی ئەو چوار مانگەی کەخوا پیرۆزداری کردوون
(جەنگی تیاندا حەرام کردووە) ﴿فيحلوا ما حرم الله﴾ سەر ئەنجام ئەوەی خوا حەرامی کردووە
حەلاڵی دەکەن ﴿زين لهم﴾ جوان کراوە بۆیان ﴿سوء أعمالهم﴾ کردەوە ناشیرینەکانیان ﴿والله لا
يهدي القوم الكافرين﴾ خواش ڕێنموونی کەسانی بێ باوەڕ ناکات (٣٧) ﴿يا أيها الذين آمنوا﴾
ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿ما لكم﴾ ئێوە چیتانە ﴿إذا قيل لكم﴾ کاتێك پێتان بووترێت
﴿انفروا في سبيل الله﴾ دەرچن (بۆ جیهاد) لەڕێی خوادا ﴿اثاقلتم إلى الأرض﴾ لەشوێنی خۆتان
ناجوڵێن (خۆتان دوادەخەن) ﴿أرضيتم بالحياة الدنيا من الآخرة﴾ ئایا ئێوە ڕازین بەم ژیانەی
دونیا لەبری پاشەڕۆژ ﴿فما متاع الحياة الدنيا﴾ دەی کامەیە خۆشی و شادیی ئەم ژیانەی دونیا
﴿في الآخرة إلا قليل﴾ بەبەرامبەری خۆشی پاشە ڕۆژدا زۆر کەمە (٣٨) ﴿إلا تنفروا﴾ ئەگەر بەڕێ
و دەرنەچن (بۆ جیهادکردن) ﴿يعذبكم عذابا أليما﴾ (خوا) سزاتان دەدا بەسزایەکی سەخت
و ئازاردەر ﴿ويستبدل قوما غيركم﴾ وەلەبری ئێوە گەلێکی تر دەهێنێت (جیاواز لەئێوە) ﴿ولا تضروه
شيئا﴾ و ئێوە هیچ زیانێکی پێ ناگەیەنن ﴿والله على كل شيء قدير﴾ وە خوا بەتوانایە بەسەر هەموو
شتێك دا (٣٩) ﴿إلا تنصروه﴾ ئەگەر ئێوە یارمەتی ئەو (پێغەمبەر ﷺ) نەدەن ﴿فقد نصره الله﴾ ئەوە
بێگومان خوا یارمەتی داوە ﴿إذ أخرجه الذين كفروا﴾ کاتێك بێ بڕوایان دەریان کرد لەمەککە
﴿ثاني اثنين﴾ پێغەمبەر یەکێك بوو لەو دوو کەسە ﴿إذ هما في الغار﴾ کاتێك ئەو دووانە (پێغەمبەر و ئەبو
بەکر) لەئەشکەوتی (ثور) دابوون ﴿إذ يقول لصاحبه﴾ ئەو کاتە بەهاوڕێکەی (بە ئەبوبەکری صدیقی)
وت ﴿لا تحزن إن الله معنا﴾ خەم مەخۆ بێگومان خوا لەگەڵمانە ﴿فأنزل الله سكينته عليه﴾ ئەمجا
خوا ئارامی و ئاسایشی بۆ ناردە خوارەوە ﴿وأيده بجنود لم تروها﴾ وەیارمەتی دا بەسەربازێك
کە نەتاندەبینی ﴿وجعل كلمة الذين كفروا﴾ ووتەی بێ باوەڕانی گێڕا ﴿السفلى﴾ نزم کەوتوو
﴿وكلمة الله﴾ و ووتەی خوا ﴿هي العليا﴾ هەر بەرز و بڵندە ﴿والله عزيز حكيم﴾ وە خوا زاڵی
باڵادەستی کاردروستە (٤٠)

﴿انفِرُوا خِفَافًا﴾ بڕۆن و دەرچن (بۆ جیهاد) بە سووکی (لەش ساغ و دەوڵەمەند و دەسەڵاتدارین)
﴿وَثِقَالًا﴾ بە قورسی و گرانی (نەخۆش و هەژاری) ﴿وَجَاهِدُوا﴾ و تێبکۆشن ﴿بِأَمْوَالِكُمْ
وَأَنفُسِكُمْ﴾ بەماڵ و گیانتان ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوادا ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوەتان چاکترە بۆتان
﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن ﴿٤١﴾ ﴿لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا﴾ ئەگەر دەستکەوتێکی نزیك
﴿وَسَفَرًا قَاصِدًا﴾ و سەفەرێکی ئاسان بوایە ﴿لَّاتَّبَعُوكَ﴾ ئەوا شوێنت دەکەوتن (دەردەچوون
لەگەڵتا) ﴿وَلَٰكِن بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ﴾ بەڵام (بەڵێ) ڕێگەی دوور و دژوار(ی جەنگی تەبووك)
بۆ ئەوان ناڕەحەتە ﴿وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ وە بێگومان (پاش گەڕانەوەتان لە تەبووك) سوێند
دەخۆن بەخوا ﴿لَوِ اسْتَطَعْنَا﴾ ئەگەر بمانتوانیایە ﴿لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ﴾ لەگەڵتان دەردەچووین
(بۆ جیهاد) ﴿يُهْلِكُونَ أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانە خۆیان دەفەوتێنن ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وە خوا دەزانێ
بەڕاستی ئەو(دوو ڕووانە) درۆزنن ﴿٤٢﴾ ﴿عَفَا اللَّهُ عَنكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خوا لێت بووریت
﴿لِمَ أَذِنتَ لَهُمْ﴾ لەبەرچی مۆڵەتی ئەو (دوو ڕووانە)ت دا ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ﴾ هەتا بۆت دەرکەویت
﴿الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ ئەوانەی کەڕاستیان کرد ﴿وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ﴾ وە درۆزنەکان بناسیت ﴿٤٣﴾
﴿لَا يَسْتَأْذِنُكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) مۆڵەتت لێ وەرناگرن (بۆ ئەوەی خۆیان دوربخەن لە
جیهادکردن) ﴿الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژی
دوایی ﴿أَن يُجَاهِدُوا﴾ کەتێبکۆشن ﴿بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ﴾ وە
خوا ئاگادارە بەخواپارێزەران ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ﴾ بەڕاستی ئەوانە مۆڵەتت لێ وەردەگرن
(کە نەیەن بۆ جیهادکردن) ﴿الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ کە بڕوایان نییە بەخوا و بەڕۆژی
دوایی ﴿وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ و دڵەکانیان لە گومان و دوودڵی دایە ﴿فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ﴾
بۆیە ئەوانە لە گومان و دوودڵی خۆیاندا سەرگەردانن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ﴾ ئەگەر بیانویستایە
دەربچن (بۆ جیهادکردن) ﴿لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً﴾ ئەوە هەر کەرەستەی پێویستیان بۆ ئامادە دەکرد
(چەك و وڵاخ و تەقەمەنی جەنگ) ﴿وَلَٰكِن كَرِهَ اللَّهُ انبِعَاثَهُمْ﴾ بەڵام خوا دەرچوونی ئەوانی پێ ناخۆش
بوو ﴿فَثَبَّطَهُمْ﴾ بۆیە (خوا) خاوی کردنەوە (لەدەرچوون بۆ جیهاد) ﴿وَقِيلَ اقْعُدُوا﴾ پێیان وترا
دانیشن ﴿مَعَ الْقَاعِدِينَ﴾ لەگەڵ ئەو ماوانەدا ﴿٤٦﴾ ﴿لَوْ خَرَجُوا فِيكُم﴾ ئەگەر لەگەڵتاندا دەرچووبایە
﴿مَّا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا﴾ هیچ شتێکیان بۆ زیاد نەدەکردن بێجگە لە تێکدان و خراپەکاری نەبێت
﴿وَلَأَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ﴾ و بە ناو ئێوەیان تێکدەدا (بەدوو زمانی و هاتوچۆ) ﴿يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ﴾
ئاژاوەیان بۆ دەنانەوە ﴿وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ﴾ وە لەناو ئێوەدا خەڵکانێك هەن چاك گوێیان لێ
دەگرن ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ئاگا و زانایە بەستەمکاران ﴿٤٧﴾

﴿لَقَدِ ٱبۡتَغَوُاْ ٱلۡفِتۡنَةَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەمانە دابوویانە ئاژاوە (و شێوێنی) ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەمەو
پێش ﴿وَقَلَّبُواْ لَكَ ٱلۡأُمُورَ﴾ و جۆرەها فەرمان و پیلانیان بۆ (لاوازکردن) ت بەکارهێنا ﴿حَتَّىٰ جَآءَ
ٱلۡحَقُّ﴾ هەتا ڕاستی هات ﴿وَظَهَرَ أَمۡرُ ٱللَّهِ﴾ وە کارو فەرمانی خوا سەرکەوت ﴿وَهُمۡ كَٰرِهُونَ﴾ کە
ئەوان پێیان ناخۆش بوو ﴿٤٨﴾ ﴿وَمِنۡهُم مَّن يَقُولُ﴾ وە هەندێ کەس لەوانە دەڵێن ﴿ٱئۡذَن لِّي﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) ڕوخسەتم بدە (نەیەم بۆ جیهادکردن) ﴿وَلَا تَفۡتِنِّيٓ﴾ و تووشی گوناهو خراپەم
مەکە ﴿أَلَا فِي ٱلۡفِتۡنَةِ سَقَطُواْ﴾ ئاگاداربن (لەئێستەوە) کەوتوونەتە ناو گوناهو خراپەوە ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ
لَمُحِيطَةُۢ بِٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ و بێگومان دۆزەخ دەوری بێ باوەڕانی داوە ﴿٤٩﴾ ﴿إِن تُصِبۡكَ حَسَنَةٞ﴾
ئەگەر بەهرەو چاکە و سەرکەوتن بێتە ڕێگات ﴿تَسُؤۡهُمۡ﴾ نارەحەت و خەمبار دەبن ﴿وَإِن تُصِبۡكَ
مُصِيبَةٞ﴾ وە ئەگەر نارەحەتی و تێشکانت تووش بێت ﴿يَقُولُواْ﴾ (بەگەشخەوە) دەڵێن ﴿قَدۡ
أَخَذۡنَآ أَمۡرَنَا﴾ بەڕاستی ئێمە کاری خۆمان کرد ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەمەو پێش ﴿وَيَتَوَلَّواْ وَّهُمۡ فَرِحُونَ﴾
جا ڕوو وەردەگێڕن بەخۆشحاڵی و شادمانی یەوە ﴿٥٠﴾ ﴿قُل لَّن يُصِيبَنَآ﴾ ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ: هیچمان تووش نابێت ﴿إِلَّا مَا كَتَبَ ٱللَّهُ لَنَا﴾ جگە لەوەی کەخوا نووسیویەتی بۆمان
﴿هُوَ مَوۡلَىٰنَا﴾ خوا پشتیوانی ئێمەیە ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ وە بڕواداران با تەنها پشت
بەخوا ببەستن ﴿٥١﴾ ﴿قُلۡ هَلۡ تَرَبَّصُونَ بِنَآ﴾ (پێیان) بڵێ: ئایا چاوەڕوانی چی دەکەن بۆ ئێمە ﴿إِلَّآ إِحۡدَى
ٱلۡحُسۡنَيَيۡنِ﴾ بێجگە لە یەکێك لەدوو شتە زۆر چاکە کە(سەرکەوتن یان شەهید بوون لە پێناو خوادا)
﴿وَنَحۡنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمۡ﴾ ئێمەش چاوەڕوانین بۆ ئێوە ﴿أَن يُصِيبَكُمُ ٱللَّهُ﴾ کەخوا دووچارتان بکات
﴿بِعَذَابٖ مِّنۡ عِندِهِۦٓ﴾ بەسزایەك لەلایەن خۆیەوە ﴿أَوۡ بِأَيۡدِينَا﴾ یان بەدەستی ئێمە ﴿فَتَرَبَّصُوٓاْ﴾
کەوانە چاوەڕوانی بکەن ﴿إِنَّا مَعَكُم مُّتَرَبِّصُونَ﴾ بێگومان ئێمە لەگەڵ ئێوەدا چاوەڕوانین ﴿٥٢﴾
﴿قُلۡ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿أَنفِقُواْ طَوۡعًا﴾ ماڵ ببەخشن بەخۆشی خۆتان ﴿أَوۡ كَرۡهٗا﴾ یان
بەزۆر و ناچاری ﴿لَّن يُتَقَبَّلَ مِنكُمۡ﴾ هەرگیز لێتان وەرناگیرێت ﴿إِنَّكُمۡ كُنتُمۡ قَوۡمٗا فَٰسِقِينَ﴾
چونکە بەڕاستی ئێوە کۆمەڵێکی لەسنوور دەرچوو بوون ﴿٥٣﴾ ﴿وَمَا مَنَعَهُمۡ﴾ وە هیچ شتێك بەرگری
ئەوانەی نەکردووە ﴿أَن تُقۡبَلَ مِنۡهُمۡ﴾ کە گیرا بکرێت لێیان ﴿نَفَقَٰتُهُمۡ﴾ ئەوەی کە بەخشیویان
﴿إِلَّآ أَنَّهُمۡ كَفَرُواْ﴾ بێجگە لەوەی کە بێگومان ئەوانە بێ باوەڕبوون ﴿بِٱللَّهِ وَبِرَسُولِهِۦ﴾ بەخوا
و پێغەمبەرەکەی ﴿وَلَا يَأۡتُونَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نایەن بۆ نوێژکردن ﴿إِلَّا وَهُمۡ كُسَالَىٰ﴾ بەتەمەڵی
نەبێت ﴿وَلَا يُنفِقُونَ﴾ وە(هیچێك) نابەخشن ﴿إِلَّا وَهُمۡ كَٰرِهُونَ﴾ ئیللا پێیان ناخۆشە
و ناچارن ﴿٥٤﴾

﴿فَلَا تُعْجِبْكَ﴾ جا با سەرسوڕمانت ڕانەکێشێت (سەرسامت نەکات) ﴿أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ﴾ (زۆری) ماڵ و
دارایی و منداڵیان ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ﴾ بێگومان خوا دەیەوێت ﴿لِيُعَذِّبَهُم﴾ سزایان بدات ﴿بِهَا فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا﴾ بەهۆی ئەو (ماڵ و منداڵەوە) لەم ژیانی دونیایەدا ﴿وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ﴾ وە بەسەختی گیانیان
دەربچێت ﴿وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ لەکاتێکدا کەئەوان بێ باوەڕن ﴿٥٥﴾ ﴿وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ وە سوێند دەخۆن
بەخوا ﴿إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەئێوەن (لە باوەڕدارانن) ﴿وَمَا هُم مِّنكُمْ﴾ کەچی لەئێوە نین
﴿وَلَٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ﴾ بەڵکو ئەوانە کۆمەڵێکی زۆر ئەترسن (ڕاویان چووە) ﴿٥٦﴾ ﴿لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً﴾
ئەگەر پەنایەکیان دەست کەوێت ﴿أَوْ مَغَارَاتٍ﴾ یان ئەشکەوتانێک ﴿أَوْ مُدَّخَلًا﴾ یان کون و کوشێن
و بەدەقێت ﴿لَّوَلَّوْا إِلَيْهِ﴾ پەنای بۆ دەبەن و (ڕووی تێدەکەن) ﴿وَهُمْ يَجْمَحُونَ﴾ لەکاتێکدا زۆر بەپەلە
ڕادەکەن (بە هیچ شتێک جڵەویان ناگیرێت) ﴿٥٧﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَلْمِزُكَ﴾ وەهەیەی کەس لەوانە ڕەخنەو
تۆمەتت لێ دەگرن ﴿فِي الصَّدَقَاتِ﴾ لەدابەش کردنی خێرەکاندا ﴿فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا﴾ خۆ ئەگەر لەو خێر
و سەدەقەیان پێ بدرێت ﴿رَضُوا﴾ ڕازی دەبن ﴿وَإِن لَّمْ يُعْطَوْا مِنْهَا﴾ وە ئەگەر پێیان نەدرێ لێی ﴿إِذَا هُمْ
يَسْخَطُونَ﴾ لەو کاتە ئەوان تووڕەو ناڕازی دەبن ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا﴾ وە بەڕاستی ئەگەر ئەوانە ڕازی
بوونایە ﴿مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ بەوەی خوا و پێغەمبەرەکەی ﷺ پێی دابوون ﴿وَقَالُوا﴾ وەبیان ووتایە
﴿حَسْبُنَا اللَّهُ﴾ خوامان بەسە ﴿سَيُؤْتِينَا اللَّهُ﴾ لەمەو پاش خوا پێمان دەبەخشێت ﴿مِن فَضْلِهِ﴾
لە بەرز و میهرەبانی خوی ﴿وَرَسُولُهُ﴾ هەروەها پێغەمبەرەکەشی (بەشمان دەدا) ﴿إِنَّا إِلَى اللَّهِ
رَاغِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بەسوور و پەرۆشین بۆ لای خوا ﴿٥٩﴾ ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ﴾ بەڕاستی (زەکات)
دان تەنها (بۆ ئەم کۆمەڵانەیە کە خوای گەورە باسی کردوون) ئەوانیش ﴿لِلْفُقَرَاءِ﴾ بۆ بێنەوایان
﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ وە بۆ هەژاران ﴿وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا﴾ وە بۆ کرێکارانێک کەسەرپەرەن (کۆی دەکەنەوە)
﴿وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ وە ئەوانەی دڵیان داتەمەزرێت (بۆ خۆشویستنی ئیسلام) ﴿وَفِي الرِّقَابِ﴾ وە بۆ
ئازاد کردنی بەندەو کۆیلەکان ﴿وَالْغَارِمِينَ﴾ وەبۆ قەرزاران ﴿وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە بۆ جەنگاوەرانی ڕێی
خودا ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ و بۆ ڕێبوارانی پەککەوتە ﴿فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەمە پێویست کراوە و بەرز کراوە
لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زانای کاردروستە ﴿٦٠﴾ ﴿وَمِنْهُمُ الَّذِينَ﴾ وە لەو ناپاکەدا
کەسانێک هەیە ﴿يُؤْذُونَ النَّبِيَّ﴾ کە ئازاری پێغەمبەر ﷺ دەدەن ﴿وَيَقُولُونَ﴾ و دەڵێن ﴿هُوَ أُذُنٌ﴾
ئەو حوش باوەڕو گوێ گرە بۆ هەموو شت ﴿قُلْ﴾ تۆش بڵێ ﴿أُذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ﴾ گوێ گری چاکەیە
(کە قازانجە) بۆتان ﴿يُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ باوەڕی هەیە بەخوا ﴿وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ و باوەڕی بەئیمانداران
هەیە ﴿وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ﴾ و میهرەبانی یە بۆ ئەوانەی ﴿آمَنُوا مِنكُمْ﴾ بڕوایان هێناوە لە ئێوە
﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ﴾ وە ئەوانەی کە ئازاری پێغەمبەری خوا ﷺ دەدەن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾
سزایەکی ئازاردەریان بۆ هەیە ﴿٦١﴾

﴿يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ﴾ (دووڕووەکان) بەخوا سوێندتان بۆ دەخۆن ﴿لِيُرْضُوكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لێیان
ڕازی بن ﴿وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ وە خواو پێغەمبەرەکەی ﴿أَحَقُّ أَن يُرْضُوهُ﴾ شایستە ترە بەوەی کەڕازی بکەن
﴿إِن كَانُوا مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئەوانە بڕوادارن ﴿٦٢﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا﴾ ئایا ئەوانە نازانن ﴿أَنَّهُ مَن يُحَادِدِ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بێگومان هەرکەس دژایەتی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَأَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە
بێگومان (تۆڵەی) ئەو کەسە ئاگری دۆزەخە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ بۆ هەمیشەیی تیایدا دەمێنێتەوە ﴿ذَٰلِكَ
الْخِزْيُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە ڕیسوایی و ڕەبوونی زۆر گەورە ﴿٦٣﴾ ﴿يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ﴾ دووڕووەکان
مەترسی دەکەن ﴿أَن تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ﴾ لەوەی کە سورەتێك دەربارەیان بنێردرێتە خوارەوە ﴿تُنَبِّئُهُم﴾
کە هەواڵیان لەسەربدات ﴿بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ بەوەی کەلە دڵیان دایە ﴿قُلِ اسْتَهْزِئُوا﴾ (ئەی محەممەد ﷺ)
بڵێ گاڵتە و لاقرتێ بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ مَّا تَحْذَرُونَ﴾ بەڕاستی خوا دەرخەرو ئاشکراکاری
ئەوەیە کەمەترسی لێ دەکەن ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ﴾ سوێندبێ ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿لَيَقُولُنَّ﴾
بەڕاستی دەڵێن ﴿إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ﴾ دڵیابە ئێمە هەر دەمەتەقێ و گاڵتە دەکەین ﴿قُلْ﴾ پێیان
بڵێ ﴿أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ﴾ ئایا بەخواو بەڵگەکانی ﴿وَرَسُولِهِ﴾ و پێغەمبەرەکەی ﴿كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ﴾
ئێوە گاڵتەو لاقرتێیان دەکەن؟ ﴿٦٥﴾ ﴿لَا تَعْتَذِرُوا﴾ بەهانە مەهێنەوە ﴿قَدْ كَفَرْتُم﴾ بەڕاستی ئێوە بێ بڕوا
بوونەوە ﴿بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾ پاش بڕوا هێنانتان ﴿إِن نَّعْفُ﴾ ئەگەر ببورین و چاوپۆشی بکەین ﴿عَن طَائِفَةٍ
مِّنكُمْ﴾ لە کۆمەڵ و تاقمێکتان (بەهۆی گەڕانەوەتانەوە) ﴿نُعَذِّبْ طَائِفَةً﴾ سزای کۆمەڵ و تاقمێکی تر
دەدەین ﴿بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ لەبەرئەوەی بێگومان ئەوانە تاوانبار بوون ﴿٦٦﴾ ﴿الْمُنَافِقُونَ﴾ پیاوانی
دووڕوو ﴿وَالْمُنَافِقَاتُ﴾ و ئافرەتانی دووڕوو ﴿بَعْضُهُم مِّن بَعْضٍ﴾ هەندێکیان پشتیوانی هەندێکیانن
﴿يَأْمُرُونَ بِالْمُنكَرِ﴾ فەرمان دەکەن بە خراپە ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ﴾ و بەرگری دەکەن لە چاکە
﴿وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ﴾ و دەستیان دەقوچێنن (خێر ناکەن) ﴿نَسُوا اللَّهَ﴾ خوایان لەبیر چوتەوە ﴿فَنَسِيَهُمْ﴾
بۆیە خوایش لەبیری کردوون و وازی لێ هێناون ﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ﴾ بەڕاستی دووڕووەکان هەر ئەوانن
﴿الْفَاسِقُونَ﴾ کەدەرچوون لەسنوور ﴿٦٧﴾ ﴿وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ﴾ خوا بەڵێنی داوە بە پیاوو
ئافرەتە دووڕووەکان ﴿وَالْكُفَّارَ﴾ و بەبێ باوەڕانیش ﴿نَارَ جَهَنَّمَ﴾ بە ئاگری دۆزەخ ﴿خَالِدِينَ
فِيهَا﴾ دەمێنەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿هِيَ حَسْبُهُمْ﴾ ئاگری دۆزەخیان بەسە ﴿وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ و خوا
نەفرینی لێ کردوون ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ و سزای هەمیشەییان بۆ هەیە ﴿٦٨﴾

﴿كَالَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ (ئێوەی دووڕووەکان) وەک ئەوانەن لەپێش ئێوەدا بوون ﴿كَانُوا أَشَدَّ مِنكُمْ قُوَّةً﴾ ئەوانە زۆر بەهێزتر بوون لە ئێوە ﴿وَأَكْثَرَ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا﴾ و ماڵ و سامان و منداڵیشیان زۆرتر بوو (لە ئێوە) ﴿فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلَاقِهِمْ﴾ ئەمجا ئەوان شادمان بوون بەبەشی خۆیان ڕایان بوارد ﴿فَاسْتَمْتَعْتُم بِخَلَاقِكُمْ﴾ وە ئێوەش ڕاتان بوارد و شادمان بوون بەبەشەکەی خۆتان ﴿كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُم﴾ هەر چۆنێک ئەوانەی لەپێش ئێوە شادمان بوون ﴿بِخَلَاقِهِمْ﴾ بەبەشی خۆیان ﴿وَخُضْتُمْ﴾ وە ئێوە ڕۆچوون بەناهەق و بەتاڵدا ﴿كَالَّذِي خَاضُوا﴾ بەوێنەی ڕۆچوونی ئەوان ﴿أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ ئەوانە کردەوەکانیان پووچەڵ و بێسوود بوو ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیا و ڕۆژی دواییشدا ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن زەرەرمەند و زیانبەرن ﴿٦٩﴾ ﴿أَلَمْ يَأْتِهِمْ﴾ ئایا نەهاتووە بۆیان و پێیان نەگەیشتووە ﴿نَبَأُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هەواڵی ئەوانەی کە لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ﴾ لە گەلی نوح و عاد ﴿وَثَمُودَ﴾ و سەموود (هۆزی صالح) ﴿وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە گەلی ئیبراهیم ﴿وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ﴾ و خەڵکی مەدیەن ﴿وَالْمُؤْتَفِكَاتِ﴾ و شارەکانی ژێرو ژوور کراو (هۆزی لوط) ﴿أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم﴾ پێغەمبەرەکانیان هاتن بۆ لایان ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ﴾ جا خوا ستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو ئەوانە خۆیان ستەمیان لەخۆیان کرد ﴿٧٠﴾ ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ﴾ پیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان پشتیوان و یارمەتی دەرو خۆشەویستی هەندێکی تریانن ﴿يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان دەدەن بەچاکە ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ و بەرگری دەکەن لەخراپە ﴿وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ و بەرێک و پێکی نوێژ جێبەجێ دەکەن ﴿وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ و زەکات(ی ماڵەکانیان) دەدەن ﴿وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی دەکەن ﴿أُولَٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ﴾ ئەوانە لە داهاتوودا خوا ڕەحمیان پێدەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی کار دروستە ﴿٧١﴾ ﴿وَعَدَ اللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی داوە ﴿الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ بە پیاوان و ئافرەتانی بڕوادار ﴿جَنَّاتٍ﴾ بە بەهەشتانێک ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دەڕوون بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً﴾ و (بەڵێنی پێ داوون) بەچەند کۆشکی چاک و خاوێن ﴿فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ لە بەهەشتانێکی هەمیشەیی دا ﴿وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ﴾ و ڕەزامەندیش لەلایەن خواوە کە گەورەترە (لە هەموو شتێک) ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ هەر ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٧٢﴾

﴿يا أيها النبي﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿جاهد الكفار﴾ جیهاد بکە دژی بێ بڕواکان ﴿والمنافقين﴾
ودووڕووەکان ﴿واغلظ عليهم﴾ وە توندو تیژ بە لەگەڵیان ﴿ومأواهم جهنم﴾ شوێنی حەوانەوەی ئەوانە
دۆزەخە ﴿وبئس المصير﴾ کە دوا ڕۆژو چارە نووسێکی خراپە ﴿٧٣﴾ ﴿يحلفون بالله﴾ (دووڕووەکان)
سوێند دەخۆن بەخوا ﴿ما قالوا﴾ (ئەو ووتانەی دراوەتە پاڵیان) نەیان ووتووە ﴿ولقد قالوا كلمة
الكفر﴾ سوێند بەخوا بێگومان ووتەی بێ باوەڕییان ووتووە ﴿وكفروا بعد إسلامهم﴾ وە بێ بڕوا بوونە ئەوە
لەپاش موسڵمان بوونیان ﴿وهموا بما لم ينالوا﴾ و بیاری شتێکیان بوو بەڵام بۆیان نەکرا (کوشتنی
پێغەمبەر ﷺ کاتی گەڕانەوەی لە تەبووك) ﴿وما نقموا﴾ وە هیچ ڕەخنەو ڕقێکیان نەبوو ﴿إلا أن
أغناهم الله ورسوله﴾ تەنها لەبەر ئەوە نەبێت کە خواو پێغەمبەرەکەی (و بڕوادارانیان) دەوڵەمەند کردوە
﴿من فضله﴾ لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ﴿فإن يتوبوا﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوان بگەڕێنەوە وپەشیمان ببنەوە
﴿يك خيرا لهم﴾ ئەوە چاکترە بۆیان ﴿وإن يتولوا﴾ وە ئەگەر ڕوو وەرگێڕن و (نەگەڕێنەوە) ﴿يعذبهم الله﴾
ئەوە خوا سزایان دەدات ﴿عذابا أليما﴾ بەسزایەکی سەخت ﴿في الدنيا والآخرة﴾ لە دونیا و پاشەڕۆژدا
﴿وما لهم في الأرض﴾ وە لەڕووی زەوی دا بۆ ئەوان ﴿من ولي ولا نصير﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿٧٤﴾
﴿ومنهم من عاهد الله﴾ وە لە ناپاکان کەسانێك هەن کە پەیمانیان داوە بەخوا ﴿لئن آتانا من فضله﴾ سوێند
بەخوا ئەگەر خوا لە فەزڵ و بەهرەی خۆی پێمان ببەخشێت ﴿لنصدقن﴾ ئەوە بێگومان خێر وچاکە
دەکەین ﴿ولنكونن من الصالحين﴾ وە بێگومان لە چاکەکاران دەبین ﴿٧٥﴾ ﴿فلما آتاهم من فضله﴾
کەچی کاتێك خوا لە فەزڵ و بەهرەی خۆی پێی بەخشین ﴿بخلوا به﴾ ڕژدی و چرووکیان تێدا کرد
﴿وتولوا﴾ و پشتیان هەڵکرد ﴿وهم معرضون﴾ لە کاتێکدا ئەوانە ڕوو وەرگێڕن ﴿٧٦﴾ ﴿فأعقبهم﴾ ئەمجا
خواش سەرئەنجامی ئەوانی گێڕا ﴿نفاقا في قلوبهم﴾ بە دوو ڕوویی لە دڵیاندا ﴿إلى يوم يلقونه﴾ هەتا
ئەو ڕۆژەی بەدیداری (خوا) دەگەن ﴿بما أخلفوا الله ما وعدوه﴾ بەهۆی نەبردنەسەری ئەو بەڵێنەی
کەدابوویان بەخوا ﴿وبما كانوا يكذبون﴾ و بەهۆی ئەوەی درۆیان دەکرد ﴿٧٧﴾ ﴿ألم يعلموا﴾
ئایا نەیان زانیوە ﴿أن الله يعلم﴾ کە بێگومان خوا ئاگادارە ﴿سرهم﴾ بە نهێنی ﴿ونجواهم﴾
و چپەیان ﴿وأن الله علام الغيوب﴾ بەڕاستی خوا ئەوپەڕی زۆر ئاگادارو زانایە بەشاراوەو پەنهانەکان ﴿٧٨﴾
﴿الذين يلمزون﴾ ئەو کەسانەی کە تانەو تەشەر دەدەن ﴿المطوعين من المؤمنين في الصدقات﴾ لەو
باوەڕدارانەی جگە لە زەکات ماڵ و سامانیان دەبەخشن ﴿والذين لا يجدون إلا جهدهم﴾ وە(تانە و تەشەر
دەدەن) لەوانەی کە تەنها کەمێکیان هەیە بەزەحمەت پەیدایان کردووە ﴿فيسخرون منهم﴾ ئەوسا
هەر گاڵتەشیان پێ دەکەن ﴿سخر الله منهم﴾ خوا گاڵتە بەوان دەکات (لەبەرامبەر گاڵتەی ئەوان دا)
﴿ولهم عذاب أليم﴾ و سزای سەخت بۆ ئەوانە ﴿٧٩﴾

﴿اسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای لێبوردنیان بۆ بکەیت ﴿أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ یان داوای لێبوردنیان بۆ نەکەیت (یەکسانە) ﴿إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ ئەگەر داوای لێبوردنیان بۆ بکەیت ﴿سَبْعِينَ مَرَّةً﴾ حەفتا جار ﴿فَلَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ ئەوە خوا هەرگیز لێیان نابورێت ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەوەش ﴿بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا﴾ بەهۆی ئەوەیە بێگومان ئەوانە بێ باوەڕ بوون ﴿بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی خەڵکانی دەرچوو لەفەرمانی ناکات ﴿٨٠﴾ ﴿فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ﴾ (ئەو دوو ڕووانەی) دواکەوتن لە جیهاد کردن و (لەمەدینەدا مابوونەوە) دڵخۆش بوون ﴿بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ بەدانیشتن و بەجێمانیان لە پێغەمبەری خوا (لەجەنگی تەبووک دا) ﴿وَكَرِهُوا أَن يُجَاهِدُوا﴾ وە پێیان ناخۆش بوو کەجیهاد بکەن و تێبکۆشن ﴿بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێی خوادا ﴿وَقَالُوا﴾ (بەئیمانداران‌یان) دەیانوت ﴿لَا تَنفِرُوا فِي الْحَرِّ﴾ لەم (وەرزە) گەرمایەدا دەرمەچن بۆ جیهاد ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا﴾ ئاگری دۆزەخ زۆر گەرمترە (لەم گەرمایە) ﴿لَّوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ﴾ ئەگەر ئەوانە تێ بگەن و بزانن ﴿٨١﴾ ﴿فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا﴾ دەی با کەم پێ بکەن ﴿وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا﴾ و زۆر بگرین ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ (ئەو سزایە) تۆڵەو پاداشتی ئەو کردەوانەیە کەدەیان کرد ﴿٨٢﴾ ﴿فَإِن رَّجَعَكَ اللَّهُ﴾ ئەوسا ئەگەر خوا تۆی گەڕاندەوە (ئەی موحەممەد ﷺ لەتەبووک) ﴿إِلَىٰ طَائِفَةٍ مِّنْهُمْ﴾ بۆلای کۆمەڵێک لەو بەجێ ماوانە ﴿فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ﴾ و داوایان لێ کردیت بۆ دەرچوون (بۆ غەزایەکی تر) ﴿فَقُل﴾ تۆش بڵێ ﴿لَّن تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا﴾ هەرگیز ئێوە لەگەڵ مندا دەرناچن بۆ جیهاد ﴿وَلَن تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا﴾ و هەرگیز ئێوە لەگەڵ مندا جەنگ ناکەن لەگەڵ هیچ دوژمنێکدا ﴿إِنَّكُمْ رَضِيتُم﴾ چونکە بێگومان ئێوە ڕازی بوون ﴿بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ بەدانیشتن لەیەکەم جاردا ﴿فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ﴾ کەواتە هەر دانیشن لەگەڵ بەجێ ماواندا ﴿٨٣﴾ ﴿وَلَا تُصَلِّ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ نوێژ مەکە ﴿عَلَىٰ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ﴾ لەسەر هیچ کەس لەوانە کەمرد ﴿أَبَدًا﴾ هەتا هەتایە ﴿وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِ﴾ وە رامەوەستە لەسەر گۆڕەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانە بێ باوەڕ بوون ﴿بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَمَاتُوا﴾ و مردن ﴿وَهُمْ فَاسِقُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەو بە سەردەوام سنوورشکێن بوون ﴿٨٤﴾ ﴿وَلَا تُعْجِبْكَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرسامت نەکات ﴿أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ﴾ ماڵ و منداڵی زۆریان ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا دەیەوێت ﴿أَن يُعَذِّبَهُم بِهَا﴾ بەوە (ماڵ و منداڵ) سزایان بدات ﴿فِي الدُّنْيَا﴾ لەدونیادا ﴿وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ﴾ وە گیانیان دەربچێت ﴿وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە بێ باوەڕن ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ﴾ و هەر کاتێک سورەتێک بنێردرێتە خوارەوە ﴿أَنْ آمِنُوا بِاللَّهِ﴾ بەوەی کەباوەڕ بەخوا بێنن ﴿وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ﴾ و جیهاد و تێکۆشان بکەن لەگەڵ پێغەمبەرەکەیدا ﴿اسْتَأْذَنَكَ﴾ مۆڵەتت لێ وەردەگرن ﴿أُولُو الطَّوْلِ مِنْهُمْ﴾ ئەوانەیان کەخاوەن دەسەڵات و سامانن ﴿وَقَالُوا ذَرْنَا﴾ و دەڵێن لێمان گەڕێ و وازمان لێ بێنە ﴿نَكُن مَّعَ الْقَاعِدِينَ﴾ با لەگەڵ دانیشتووەکاندا بین (واتە ئافرەت و منداڵ و پەککەوتە) ﴿٨٦﴾

﴿رَضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ﴾ ڕازی بوون بەوەی کەلەگەڵ ئەجێ هێڵراوان دابن (وەك ئافرەت
و منداڵ و پەککەوتەکانیان) ﴿وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ﴾ وە مۆر نراوە بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ﴾
بۆیە ئەوان هیچ تێناگەن و نازانن ﴿٨٧﴾ ﴿لَٰكِنِ الرَّسُولُ﴾ بەڵام پێغەمبەر ﷺ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾
و ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە لەگەڵیدا ﴿جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ تێکۆشان بەماڵ و گیانیان
﴿وَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ﴾ هەموو خێر و خۆشی هەر بۆ ئەوانە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەو بە
سەرفرازن ﴿٨٨﴾ ﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ﴾ خوا بەهەشتانێکی بۆ ئامادە کردوون ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾
کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تیا دەمێننەوە ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾
ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٨٩﴾ ﴿وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ﴾ بیانووگران لەعەرەبە دەشتەکییەکان
هاتن (بۆ لای پێغەمبەر ﷺ) ﴿لِيُؤْذَنَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگەیان پێ بدرێت (نەڕۆن بۆ جیهاد)
﴿وَقَعَدَ الَّذِينَ﴾ وە دانیشتن ئەوانەی ﴿كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ کەدرۆیان کرد لەگەڵ خوا و پێغەمبەرەکەی
﴿سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ بێگومان ئەوانەیان کە بێ بڕوا بوون لە داهاتوودا دووچاریان دەبێت
﴿عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی سەختی ئازاردەر ﴿٩٠﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ﴾ (گوناهێك) لەسەر بێ هێز و پەککەوتە
ولەخۆشەکان نی یە ﴿وَلَا عَلَى الْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنفِقُونَ حَرَجٌ﴾ ئەوانەش کەهیچیان نی
یە خەرجی بکەن (بۆ پێویستی جیهاد) هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە (کەنەڕۆشتوون بۆ جیهاد)
﴿إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کاتێك کە دڵسۆز و ڕاست بن بۆ خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ
مِن سَبِيلٍ﴾ هیچ ڕێگەیەك نی یە بۆ (تاوانبار کردنی) ئەو چاکەکارانە ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا
لێخۆش بووی میهرەبانە ﴿٩١﴾ ﴿وَلَا عَلَى الَّذِينَ﴾ وە تاوان لەسەر ئەو کەسانەش نی یە ﴿إِذَا مَا أَتَوْكَ
لِتَحْمِلَهُمْ﴾ کەهاتنە لات (ئەی موحەممەد ﷺ) بۆ ئەوەی (وڵاخیان بۆ دابین کەیت و) سواریان کەیت
﴿قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ﴾ وتت وڵاخم دەست ناکەوێت سوارتان بکەم (بۆ جیهاد کردن)
﴿تَوَلَّوا﴾ ئەو ئیش گەڕانەوە ﴿وَّأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ﴾ لەکاتێکدا چاویان فرمێسکی دەڕشت ﴿حَزَنًا
أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنفِقُونَ﴾ لەداخ و خەفەتدا کەهیچیان نەبوو خەرجی بکەن (بۆ پێداویستی جیهاد) ﴿٩٢﴾
﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ﴾ بەڵکو ڕێگە (بۆ تاوانبار کردن) ﴿عَلَى الَّذِينَ﴾ لەسەر ئەوانەیە ﴿يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ
أَغْنِيَاءُ﴾ داوای مۆڵەتت لێ دەکەن لەکاتێکدا دەوڵەمەندیشن (و توانای ڕۆیشتنیان بۆ جیهاد
هەیە) ﴿رَضُوا﴾ ڕازی بوون ﴿بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ﴾ بەوەی کە لەگەڵ ئەجێ ماوەکاندا بن (لە جیهاد
وەك ئافرەت و منداڵ و نەخۆش) ﴿وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەهۆیەوە هیچ نازانن ﴿٩٣﴾

﴿يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ﴾ عوزر و بەهانەتان بۆ دەهێننەوە ﴿إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ﴾ کاتێك (لەجیهاد
وغەزا) گەڕانەوە بۆلایان ﴿قُل لَّا تَعْتَذِرُوا﴾ بڵێ بەهانە و عوزر مەهێنەوە ﴿لَن نُّؤْمِنَ لَكُمْ﴾
ئێمە هەرگیز باوەڕتان پێ ناکەین ﴿قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ئاگاداری
کردووین لە هەواڵەکانتان (کە ئێوە ناپاك و دووڕوون) ﴿وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ﴾ وە لە
داهاتوودا خوا و پێغەمبەرەکەی کردەوەکانتان دەبینن ﴿ثُمَّ تُرَدُّونَ﴾ پاشان (لەڕۆژی دوایی دا)
دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بۆ لای زانای هەموو نهێنی و ئاشکراکان (کە خوای
گەورەیە) ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ دەدا بەوەی لە دونیادا دەتان کرد
﴿٩٤﴾ ﴿سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ﴾ بەڕووتی سوێندتان بۆدەخۆن بەخوا ﴿إِذَا انقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ﴾ کاتێك
گەڕانەوە بۆلایان ﴿لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ﴾ بۆ ئەوەی چاوپۆشیان لێ بکەن و سەرزەنشتیان نەکەن
﴿فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ﴾ ئێوەش ڕوویان لێ وەرگێڕن ﴿إِنَّهُمْ رِجْسٌ﴾ بەڕاستی ئەو (دووڕوو) انە پیس
(وەگڵاوی) ﴿وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ وە جێگایان دۆزەخە (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ﴾ تۆڵەیان لێ دەسەنرێت بەهۆی ئەو تاوان وخراپەی لەدونیادا دەیان کرد ﴿٩٥﴾
﴿يَحْلِفُونَ لَكُمْ﴾ (بە درۆ) سوێندتان بۆ دەخۆن ﴿لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ﴾ بۆ ئەوەی لێیان ڕازی بن ﴿فَإِن
تَرْضَوْا عَنْهُمْ﴾ جا ئەگەر ئێوەش لێیان ڕازی بن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ﴾ ئەوە بێگومان خوا ڕازی نابێت
﴿عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ﴾ لەکەسانی دەرچوو لەسنوور (تاوانبار) ﴿٩٦﴾ ﴿الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا﴾ عەرەبە
دەشتەکییەکان بێ بڕوایی و دووڕوویی یان بەهێزترە ﴿وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا﴾ و شایستەترن کە نەزانن
﴿حُدُودَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ ئەو سنوورانەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ بۆ سەر پێغەمبەرەکەی
ﷺ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٩٧﴾ ﴿وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن﴾ وە لەو عەرەبە
دەشتەکییانەدا هەندێك هەیە ﴿يَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ مَغْرَمًا﴾ ئەوەی لێی وەردەگیرێت و دەی بەخشێت
بەباج و سەرانەی دادەنێت ﴿وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ﴾ وە چاوەڕوانی دەکەن بەسەر هاتی خراپتان
بەسەردا بێت ﴿عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ﴾ بەڵام بەسەر هاتی خراپ بەسەر خۆیاندا بێت ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾
خواش بیسەری زانایە ﴿٩٨﴾ ﴿وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن﴾ وە هەندێکی تر لەو عەرەبە دەشتەکییانە هەیە
﴿يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ کە باوەڕیان بەخوا و بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿وَيَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ قُرُبَاتٍ﴾ وە وای
دادەنێت ئەوەی دەی بەخشێت هۆی نزیك بوونەوەیە ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ لەخوا ﴿وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ﴾ وە دوعا
کردنی پێغەمبەر ﷺ ﴿أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَّهُمْ﴾ بیزانن بێگومان ئەوە هۆی نزیك بوونەوەیانە لەخوداوە
﴿سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ﴾ لە ئایندەدا خوا دەیانخاتە ناو میهرەبانی و ڕەحمەتی خۆیەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٩﴾

﴿وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ﴾ وە پێشکەوتووە یەکەمەکان (ئەوانەی لەسەرەتاوە باوەڕیان هێنا)﴿مِنَ
الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنصَارِ﴾ لەکۆچەران و یاریدەدەران ﴿وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُم بِإِحْسَانٍ﴾ ئەوانەش زۆر بە
چاکی پەیڕەوی ئەوانیان کردووە و شوێنیان کەوتوون ﴿رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ خوایان ڕازییە
﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ ئەوانیش لەخوا ڕازین ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە (خوا) بەهەشتانێکی بۆ ئامادە
کردوون ﴿تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾
تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە گەیشتن بە ئامانجی
گەورە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ﴾ و لەو عەرەبە دەشتەکیانەی کە لە دەورو بەرتان
دان ﴿مُنَافِقُونَ﴾ ناپاکانێک هەن ﴿وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ﴾ هەندێك لەخەڵکی مەدینەش ﴿مَرَدُوا عَلَى
النِّفَاقِ﴾ لەسەر ناپاکی ڕاهاتوون و خۆیان بۆ تەرخان کردووە ﴿لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ﴾ تۆ (ئەی
موحەممەد ﷺ) نایانناسیت ئێمە چاك دەیانناسین ﴿سَنُعَذِّبُهُم مَّرَّتَيْنِ﴾ لە ئایندەدا دووجار سزایان
دەدەین ﴿ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ﴾ دواتریش دەگەڕێنرێنەوە بۆ ناو سزایەکی گەورە (دۆزەخ)
﴿١٠١﴾ ﴿وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ﴾ وە کەسانێکی تر هەن دانیان ناوە بە گوناهەکانیاندا﴿خَلَطُوا عَمَلًا
صَالِحًا﴾ کردەوەی چاکیان تێکەڵ کردووە ﴿وَآخَرَ سَيِّئًا﴾ لەگەڵ کردەوەی تری خراپدا
﴿عَسَى اللَّهُ أَن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ ئومێد وایە خوا تەوبەیان لێ وەربگرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ
بوردەی میهرەبانە ﴿١٠٢﴾ ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ﴾ وەربگرە لەماڵ و داراییان (زەکات و سەدەقە)
تا بەهۆیەوە پاکیان بکەیتەوە (لە گوناه و تاوان) ﴿وَتُزَكِّيهِم بِهَا﴾ و (دڵیان) بوخت و خاوێن دەکەیت
بەو ماڵ بەخشینە ﴿وَصَلِّ عَلَيْهِمْ﴾ و دوعا و نزای خێریان بۆ بکە ﴿إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ﴾ بەڕاستی دوعای
تۆ ئارامی و دڵ خۆشی بە بۆ ئەوان ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وەخوا بیسەری زانایە ﴿١٠٣﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا﴾
ئایا نەیان زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ﴾ کە بێگومان هەر خوا تەوبە و پەشیمانی بە
بەندەکانی وەردەگرێت ﴿وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ﴾ وە هەر ئەو خێر و بەخشینەکان وەردەگرێت﴿وَأَنَّ
اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی هەر خوایە وەرگری تەوبە بە و میهرەبانە (لەگەڵ بەندەکانیدا)
﴿١٠٤﴾ ﴿وَقُلِ اعْمَلُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەوانە) بڵێ کارو کردەوە بکەن ﴿فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ
وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ جا بێگومان خوا و پێغەمبەرەکەی و بڕواداران کردەوەکانتان دەبینن ﴿وَسَتُرَدُّونَ﴾
لەپاشان دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بۆلای (خوای) زانا بە هەموو نهێنی و ئاشکراکان
﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان دەداتێ بەهەرچی کە ئێوە لە دونیادا دەتان کرد ﴿١٠٥﴾
﴿وَآخَرُونَ مُرْجَوْنَ﴾ (لە بەجێ ماوەکان دا) کەسانێکی تر هەبوون کە دواخران ﴿لِأَمْرِ اللَّهِ﴾ بۆ فەرمان
و بڕیاری خوا ﴿إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ﴾ یان سزایان دەدات ﴿وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ﴾ یان پەشیمانیان لێ وەردەگرێت
﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کار دروستە ﴿١٠٦﴾

﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا﴾ وە(لەناپاکان) ئەوانەی مزگەوتێکیان دروست کرد ﴿ضِرَارًا﴾ بۆ زیان
گەیاندن(بە موسڵمانان) ﴿وَكُفْرًا﴾ و خوانەناسی ﴿وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و جیاوازی خستنە
نێوان ئیمانداران ﴿وَإِرْصَادًا﴾ و بۆ چاوەڕوانی کردنی کەسانێ ﴿لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ کە
دژایەتی خوا و پێغەمبەرەکەیان کردوە ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ لەمەوپێش ﴿وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَى﴾
بێگومان (ئەو دووڕووانە) سوێند دەخۆن (دەڵێن) تەنها چاکەمان ویستوە ﴿وَاللَّهُ يَشْهَدُ﴾ بەڵام
خوا شایەتی دەدات ﴿إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ کە بەڕاستی ئەوانە درۆزنن ١٠٧ ﴿لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا﴾ هەرگیز
نوێژی تێدا مەکەی (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لَمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى﴾ بێگومان مزگەوتێك کە لەسەر
بناغەی تەقوا و لە خواترسان دامەزرابێت ﴿مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ﴾ لە یەکەم ڕۆژەوە (یەکەم ڕۆژ هاتنت
بۆ شاری مەدینە) ﴿أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ﴾ شایستەترە کە نوێژی تێدا بکەیت ﴿فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ﴾
پیاوانێکی تێدایە پێیان خۆشە ﴿أَنْ يَتَطَهَّرُوا﴾ کە خۆیان خاوێن و پاك بکەنەوە (بەڕەنگ وڕازی
سەردەمی ئەمانی) ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ﴾ خوایش ئەوانەی خۆش دەوێت کە دەیانەوێت خۆیان
پاك بکەنەوە ١٠٨ ﴿أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ﴾ جا ئایا کەسێك بناغەی مزگەوتەکەی دامەزراندبێت
﴿عَلَى تَقْوَى مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ﴾ لەسەر خواناسی و بەدەست هێنانی ڕەزامەندی خوا چاکترە
﴿أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ﴾ یان کەسێك بناغەی مزگەوتەکەی دامەزراندبێت ﴿عَلَى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ﴾
لەسەر لێواری کەندەلانێکی هەڵدێر و ڕووخاو ﴿فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ﴾ جا بەخۆیەوە بڕوخێتە نێو
ئاگری دۆزەخەوە ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی کەسانی ستەمکار ناکات ١٠٩
﴿لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي﴾ بەردەوام ئەو دروست کراوەیان ﴿بَنَوْا﴾ کە دروستیان کرد ﴿رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ﴾
هۆی بێ ئارامی و گومانە لە دڵیاندا (واتە هەرگیز لە دڵیان دەرناچێت) ﴿إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ﴾
مەگەر دڵیان پەرچە پارچە بکرێت (و بمرن) ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کار دروستە ١١٠
﴿إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى﴾ بەڕاستی خوا کڕیویەتی ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لە باوەڕداران ﴿أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ﴾ گیان
و ماڵیان ﴿بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ﴾ بەوەی کە بەهەشتیان دەداتێ لە بریتیدا ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ (ئەو
بڕوادارانە) دەجەنگن لە ڕێی خوادا ﴿فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ﴾ ئەمجا (بێ باوەڕان) دەکوژن و (خۆشیان)
دەکوژرێن (شەهید دەبن) ﴿وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا﴾ ئەمە بەڵێنێکی ڕاستە (و خوا بڕیاری داوە) لەسەر خۆی
﴿فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ﴾ لە تەورات و ئینجیل و قورئاندا ﴿وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ﴾ جا کێ بە
بەڵێن و پەیمانی خۆی وەفادارترە ﴿مِنَ اللَّهِ﴾ وەك خوای گەورە؟ ﴿فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي﴾ کەواتە
مژدە بەخشن و شادمان بن بەو فرۆشتنەتان ﴿بَايَعْتُمْ بِهِ﴾ کە مامەڵەتان پێوە کرد ﴿وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ﴾ (بە ڕاستی) هەر ئەوەیە گەیشتن بە ئامانجی زۆر گەورە ١١١

﴿التَّائِبُونَ﴾ (موجاهیدانی ڕێگای خوا، ئەمانە سیفەتیانە) تۆبەکارن ﴿الْعَابِدُونَ﴾ خوا پەرستن
﴿الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ﴾ سوپاسگوزار وگەشتیارن (کۆچەرن لەپێناو خوادا)﴿الرَّاكِعُونَ
السَّاجِدُونَ﴾ کڕنوش و سوژدەبەرن (نوێژ خوێن) ﴿الْآمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان دەرن بەچاکە
و ﴿وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ بەرگری کەرن لە خراپە ﴿وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ﴾ پارێزەران بۆ
سنوورەکانی خودا ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) موژدە بدە بەو باوەڕدارانەی (ئەو
سیفاتەیان تێدایە) ﴿١١٢﴾ ﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ڕەوا وشایستە نی یە بۆ پێغەمبەر وباوەڕداران
﴿أَن يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ﴾ کە داوای لێبوردن بکەن بۆ هاوبەش دانەران ﴿وَلَوْ كَانُوا أُولِي
قُرْبَىٰ﴾ با خزمی نزیکیشیان بن ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ﴾ لە پاش ئەوەی کە بۆیان دەرکەوتووە
﴿أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ کە بێگومان ئەو (هاوبەش دانەرانە) هاوەڵ ویاری دۆزەخن ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَا
كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ﴾ وە داوای لێ خۆش بوونی ئیبراهیم بۆ باوکی ﴿إِلَّا عَن مَّوْعِدَةٍ﴾ تەنها
لەبەر وادە و بەڵێنێک بوو ﴿وَعَدَهَا إِيَّاهُ﴾ کە بە باوکی دابوو (کە داوای لێ بوردنی بۆ بکات) ﴿فَلَمَّا
تَبَيَّنَ لَهُ﴾ جا کاتێک بۆی ڕوون بوویەوە ﴿أَنَّهُ عَدُوٌّ لِّلَّهِ﴾ کە بێگومان باوکی دوژمنی خوایە ﴿تَبَرَّأَ
مِنْهُ﴾ خۆی لێ بەری کرد ﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم زۆر لە خوا ترس و لەسەر
خۆ بوو ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا﴾ وە خودا هیچ گەل وهۆزێک گومڕا ناکات ﴿بَعْدَ إِذْ
هَدَاهُمْ﴾ دوای ئەوەی ڕێنموونی کردوون ﴿حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُم مَّا يَتَّقُونَ﴾ هەتا بۆیان ڕوون نەکاتەوە
ئەوەی پێویستە خۆیانی لێ بپارێزن ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا زانا و ئاگادارە بەهەموو
شتێک ﴿١١٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان هەر بۆ خوایە پادشایەتی وموڵکی هەموو
ئاسمانەکان و زەوی ﴿يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ (خوا) دەژیێنێت و دەشمرێنێت ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾
وە بێجگە لەخوا بۆ ئێوە نیە ﴿مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ دۆست و فریادڕەس و یارمەتی دەرێک ﴿١١٦﴾
﴿لَّقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ﴾ بێگومان خوا تەوبەی وەرگرت لە پێغەمبەر ﷺ ﴿وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنصَارِ
الَّذِينَ﴾ و لەو کۆچەر و یاری دەدەرانەی ﴿اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ﴾ کە شوێنی (پێغەمبەر ﷺ) کەوتن
لە کاتی سەختی و نارەحەتیدا (مەبەست پێی جەنگی تەبوکە) ﴿مِن بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ﴾
پاش ئەوەی نزیک بوو دڵی کۆمەڵێکیان لە هەق لابدات ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ﴾ پاشان خوا تەوبەی لێ
وەرگرتن ﴿إِنَّهُ بِهِمْ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵیان ﴿رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ دڵسۆز و میهرەبانە ﴿١١٧﴾

﴿وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا﴾ هەروەها (خوا تەوبەی وەرگرت) لەو سێ کەسەش کە دواخران (خوا
دەربارەیان بڕیاری نەدابوو) ﴿حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ﴾ هەتا ئەو کاتەی لێیان تەسک بوویەوە ﴿الْأَرْضُ
بِمَا رَحُبَتْ﴾ زەوی بەو فراوانییەی کەهەیەتی ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ﴾ و بێزاربوون لە گیانی خۆشیان
﴿وَظَنُّوا أَن لَّا مَلْجَأَ﴾ و زانیان هیچ پەناگەیەک نییە ﴿مِنَ اللَّهِ﴾ لە (سزای) خوا ﴿إِلَّا إِلَيْهِ﴾ مەگەر
پەنای خۆی نەبێت ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ﴾ پاشان پەشیمانی لێ وەرگرتن (بە دابەزاندنی چەند ئایەتێک)
﴿لِيَتُوبُوا﴾ بۆ ئەوەی تۆبە بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە تۆبە وەرگری میهرەبانە
﴿١١٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕوادار بوونە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ خۆتان بپارێزن لە (تۆڵەی) خوا
﴿وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ و لەگەڵ ڕاستگۆیاندا بن و لەڕیزی ئەواندا بن ﴿١١٩﴾ ﴿مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ﴾
نەدەبوو خەڵکی مەدینە ﴿وَمَنْ حَوْلَهُم مِّنَ الْأَعْرَابِ﴾ و ئەو عەرەبە دەشتەکییانەی دەوروبەریشیان
﴿أَن يَتَخَلَّفُوا عَن رَّسُولِ اللَّهِ﴾ لە پێغەمبەری خوا ﷺ بمێننەوە و دوابکەون (لە جیهادکردن) ﴿وَلَا
يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَن نَّفْسِهِ﴾ و گیانی خۆیان لە گیانی پێغەمبەر ﷺ خۆشتر بوێت ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەوە
لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوان ﴿لَا يُصِيبُهُمْ﴾ دووچاریان نابێت ﴿ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ﴾ هیچ تینوێتی
و ماندووبوون ﴿وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و برسێتی یەک لەڕێی خوادا ﴿وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا﴾ هەروەها
پێ نانەنە هیچ شوێنێک (لە خاکی کافران) ﴿يَغِيظُ الْكُفَّارَ﴾ کە ڕقی کافرانی پێ هەڵسێ و توڕەیان
کات ﴿وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَّيْلًا﴾ وە هیچ زیانێک لە دوژمن نادەن (دیل کردن و کوشتن یا گرتنی
ماڵ و سامانیان) ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُم بِهِ﴾ ئیلا بەم کردەوانە بۆیان دەنووسرێت ﴿عَمَلٌ صَالِحٌ﴾ کردەوەیەکی
چاک ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوای گەورە ﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ پاداشتی چاکەکاران ون ناکات
﴿١٢٠﴾ ﴿وَلَا يُنفِقُونَ نَفَقَةً﴾ وە هیچ شتێک (لەڕێگەی خوادا) نابەخشن ﴿صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً﴾ بچووک
بێت یان گەورە (کەم بێت یان زۆر) ﴿وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا﴾ و هیچ دۆڵ و شیوێک نابڕن ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ﴾
ئیلا بۆیان دەنووسرێت ﴿لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی خوا پاداشتیان بداتەوە ﴿أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾
بەچاکترین پاداشتی ئەوەی کە دەیانکرد ﴿١٢١﴾ ﴿وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە نەدەبوو باوەڕداران
﴿لِيَنفِرُوا كَافَّةً﴾ تێکڕا هەموو دەرچن و بڕۆن (بۆ جیهاد) ﴿فَلَوْلَا نَفَرَ﴾ ئەگەر دەرنەچوونایە
﴿مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ﴾ لە هەموو کۆمەڵێکیان چەند کەسێک ﴿لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ﴾ تا ئەوەی
لە ئاینەکەیان بێگەن و شارەزابن ﴿وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی گەل و هۆزەکەیان (شارەزایان بکەن
لەوەی کە فێری بوون) بیشیان ترسێنن (لە ئاگری دۆزەخ) ﴿إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ﴾ کاتێک گەڕانەوە
(لە جیهاد کردن) بۆلایان ﴿لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەوانیش (شارەزابن) وبپارێزن
(لە نەزانی) ﴿١٢٢﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە ئیمانتان هێناوە ﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ﴾ بجەنگن لەدژی ئەوانەی
﴿يَلُونَكُم﴾ کە نزیکن لێتانەوە ﴿مِّنَ الْكُفَّارِ﴾ لە بێ بڕوایان ﴿وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً﴾ وە با بێ باوەڕان
لە ئێوەدا توندو تیژی ببینن ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وبزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خودا ﴿مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ لەگەڵ پارێزکاران
و لەخوا ترساندایە ﴿١٢٣﴾ ﴿وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ﴾ وە کاتێك سورەتێك (لەقورئان) نێردرێتە خوارەوە
﴿فَمِنْهُم مَّن يَقُولُ﴾ (دوو ڕووەکان) هی وایان هەیە دەڵێت ﴿أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَٰذِهِ إِيمَانًا﴾ کام لە ئێوە
باوەڕی بەم (سورەتە) زیادی کرد ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ جا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ﴿فَزَادَتْهُمْ
إِيمَانًا﴾ ئەمە ئیمانیان زیاد دەکات (و بەهێزتر دەبێت) ﴿وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ وە ئەوان مژدە بەخش
و خۆش حاڵن ﴿١٢٤﴾ ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ لەنێو دڵیاندا نەخۆشی (و ناپاکی) هەیە
(وەك دوو ڕووەکان) ﴿فَزَادَتْهُمْ﴾ ئەوە سورەتە کە بۆیان زیاد دەکات ﴿رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ﴾ سەرەڕای پیسی
و ناپاکی خۆیان پیسی و ناپاکی تر ﴿وَمَاتُوا﴾ ئەو (ناپاکانە) دەمرن ﴿وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ لە کاتێکدا کە
بێ بڕوان ﴿١٢٥﴾ ﴿أَوَلَا يَرَوْنَ﴾ ئایا ئەوانە نازانن و نابینن ﴿أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ﴾ بێگومان ئەوان تاقی دەکرێنەوە
﴿فِي كُلِّ عَامٍ﴾ لە هەموو ساڵێکدا ﴿مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ﴾ جارێك یان دوو جار ﴿ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ﴾ پاشان
ئەوان ناگەڕێنەوە و تۆبە ناکەن ﴿وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ و پەند وەرناگرن ﴿١٢٦﴾ ﴿وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ﴾
وە کاتێك سورەتێك بنێردرێتە خوارەوە ﴿نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ (ئەو دوو ڕووانە) دەڕواننە یەکتری
﴿هَلْ يَرَاكُم مِّنْ أَحَدٍ﴾ (دەڵێن) ئایا هیچ کەس دەتان بینێت؟ ﴿ثُمَّ انصَرَفُوا﴾ پاشان (بە دزییەوە)
دەگەڕێنەوە ﴿صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُم﴾ خوا دڵیانی وەرگێڕا (لە بڕواهێنان) ﴿بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ﴾
چونکە بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێکن هیچ تێ ناگەن ﴿١٢٧﴾ ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی
بۆتان هاتووە ﴿رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆتان ﴿عَزِيزٌ عَلَيْهِ﴾ قورس و گرانە بەلایەوە
﴿مَا عَنِتُّمْ﴾ ناڕەحەتی و ناخۆشی ئێوە ﴿حَرِيصٌ عَلَيْكُم﴾ زۆر سوورە لەسەر (بڕواهێنان)تان
﴿بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ بۆ بڕواداران زۆر دڵسۆز و میهرەبانە ﴿١٢٨﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ جا ئەگەر
ڕوویان وەرگێڕا و گوێیان بۆ نەدایت ﴿فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ﴾ ئەوسا بڵێ من تەنها خوام بەسە ﴿لَا إِلَٰهَ
إِلَّا هُوَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لە ئەو ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ تەنها پشت بەو دەبەستم
﴿وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾ ئەویش پەروەردگاری عەرشی گەورەیە ﴿١٢٩﴾

سورەتی ﴿ يُونُس ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە (ئەلیف ، لام ، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای
سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ﴾ ئەمە ئایەتەکانی ﴿الْكِتَابِ الْحَكِيمِ﴾ قورئانی نەگۆڕاوی پڕ حیکمەتە
(١) ﴿أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا﴾ ئایا بەلای خەڵکەوە سەیرە ﴿أَنْ أَوْحَيْنَا﴾ کە ئێمە پەیامان کردوە ﴿إِلَىٰ رَجُلٍ مِنْهُمْ﴾
بۆ پیاوێك لەخۆیان ﴿أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ﴾ (پەیامان وەرووە) کەخەڵکی بترسێنە ﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە موژدە
بدە بەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿أَنَّ لَهُمْ﴾ کە بێگومان بۆیان هەیە ﴿قَدَمَ صِدْقٍ﴾ پلە و پایەی بەرز ﴿عِنْدَ
رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿قَالَ الْكَافِرُونَ﴾ بەڵام بێ باوەڕان ووتیان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ مُبِينٌ﴾ بێگومان
ئەم (پیاوە) جادووبازێکی ئاشکرایە (٢) ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە ئەو زاتەیە
﴿الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە هەموو ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لەشەش ڕۆژدا
﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان بەرزبویەوە سەر عەرش و قەراری گرت (باوەڕمان پێیەتی بەڵام چۆنیەتیەکەی
نازانین) ﴿يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾ (خوا) هەموو کاروبارەکان هەڵدەسوڕێنێت ﴿مَا مِنْ شَفِيعٍ﴾ هیچ تکاکارێك نی
یە (بۆ کەس) ﴿إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ﴾ مەگەر لەپاش ڕێگەدانی ئەو (خوا) نەبێت ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەو زاتە
پەروەردگاری ئێوەیە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بیر ناکەنەوە (٣)
﴿إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ گەڕانەوەی هەمووتان هەر بۆلای ئەوە ﴿وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا﴾ بەڵێنی خوا حەق و ڕاستە
﴿إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ بێگومان خوا لەسەرەتاوە دروستکراوان دروست دەکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ دوای
(مردنیان) دووبارە دروستیان دەکاتەوە ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەو کەسانە بداتەوە ﴿آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ﴾ کە بڕوایان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردوە ﴿بِالْقِسْطِ﴾ بە دادگەرانە ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾
وە ئەوانەی باوەڕیان نەهێناوە ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ﴾ ئاوی خواردنەوەی کوڵاو کوڵی زۆر گەرم
﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە سزای سەختی ئازاردەر ﴿بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ لەبەر ئەوەی لەدونیادا بێ باوەڕبوون (٤)
﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ﴾ خوا زاتێکە کە خۆری گێڕاوە ﴿ضِيَاءً﴾ بە تیشك ﴿وَالْقَمَرَ﴾ مانگیشی گێڕاوە
بە ڕووناکی ﴿وَقَدَّرَهُ مَنَازِلَ﴾ بۆ (گەڕانی) مانگ چەند قوناغێکی دیاری کردوە ﴿لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ
وَالْحِسَابَ﴾ بۆ ئەوەی ژمارەی ساڵەکان و حیسابی (مانگ و ڕۆژی) پێ بزانن ﴿مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَٰلِكَ﴾ خوا
ئەوانەی دروست نەکردوە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ بەحەق و ڕاستی نەبێت ﴿يُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئایەتەکان شی دەکاتەوە
﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کە زانان و تێدەگەن (٥) ﴿إِنَّ فِي اخْتِلَافِ﴾ بێگومان لە جیاوازی
﴿اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ شەو و ڕۆژدا ﴿وَمَا خَلَقَ اللَّهُ﴾ و هەرچی خوا دروستی کردوە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ﴾ چەند نیشانەو بەڵگە هەیە بۆ ئەوکەسانەی کە خۆیان
دەپارێزن و لەخوا دەترسن (٦)

﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾ بەهیوای دیداری ئێمە نین (لە دواڕۆژدا)
﴿وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ڕازی بوون بەژیانی دونیا ﴿وَاطْمَأَنُّوا بِهَا﴾ ودڵنیا بوون پێی ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا
غَافِلُونَ﴾ وە ئەوانەی بێ ئاگان لە ئایەتەکانی ئێمە ﴿٧﴾ ﴿أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمُ النَّارُ﴾ ئەوانە جێگەیان دۆزەخە
﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ لەبەر ئەو کردەوانەی کە (لەدونیادا) دەیان کرد ﴿٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾
بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿يَهْدِيهِمْ
رَبُّهُم﴾ پەروەردگاریان ڕێنموونییان دەکات ﴿بِإِيمَانِهِمْ﴾ بەهۆی باوەڕەکەیانەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ
الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریان دا ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ لە باخ و بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەت
دا ﴿٩﴾ ﴿دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ﴾ دوعایان تیایدا (ئەوەیە کە دەڵێن) پاکو بێگەردی بۆ تۆ ئەی
پەروەردگارمان ﴿وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ﴾ سڵاو کردن لێیان لەو (بەهەشتەدا) وشەی سەلامە ﴿وَآخِرُ
دَعْوَاهُمْ﴾ وە دواهەمین دوعایان (ئەوەیە کە دەڵێن) ﴿أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بێگومان سوپاس
و ستایش هەر بۆ خوایە کە پەروەردگاری هەموو جیهانە ﴿١٠﴾ ﴿وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ﴾ وە ئەگەر
خوا پەلەی بکردایە (لە قبوڵ کردنی دوعای) شەڕو خراپەدا بۆ خەڵکی ﴿اسْتِعْجَالَهُم بِالْخَيْرِ﴾ وەك
پەلەکردنی (لە قبوڵ کردنی دوعای) خێر وخۆشی ﴿لَقُضِيَ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ﴾ ئەوە ماوەکەیان دوایی
پێ دەهێنرا (وکاتی مردنیان دەهات) ﴿فَنَذَرُ الَّذِينَ﴾ بۆیە مۆڵەتی ئەوانە دەدەین ﴿لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾
بەهیوای دیداری ئێمە نین (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لە نێو گومڕایی و سەرکەشیی
خۆیان دا بسوڕێنەوە و بخولێنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ الضُّرُّ﴾ وەکاتێك ئادەمی زیانێکی لێ بکەوێت
﴿دَعَانَا لِجَنبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا﴾ بەڕاکشان یان بەدانیشتن یان بەپێوە لێمان دەپاڕێتەوە ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا
عَنْهُ ضُرَّهُ﴾ ئەمجا کاتێك زەرەرو زیانەکەمان لەسەر لابردو نەمان هێشت ﴿مَرَّ﴾ دەڕوات (دەچێتە
سەر حاڵی پێشووی و دەگەڕێتەوە سەر کاری ناپەسەندی) ﴿كَأَن لَّمْ يَدْعُنَا﴾ وەك هاوار و دوعای
نەکردبێت لێمان بەپاڕانەوە ﴿إِلَىٰ ضُرٍّ مَّسَّهُ﴾ بۆ لابردنی زیانێك کە دووچاری بوو بوو ﴿كَذَٰلِكَ زُيِّنَ﴾
بەو جۆرە ڕازێنراوەتەوە ﴿لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بۆ زیادەڕەوێن ئەو کردەوانەی کە دەیان
کرد ﴿١٢﴾ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەناومان برد ﴿الْقُرُونَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ چەند گەل و نەتەوە
لەپێش ئێوەدا ﴿لَمَّا ظَلَمُوا﴾ کاتێك ستەمیان کرد ﴿وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ لەکاتێکدا کە پێغەمبەرانیان
بەبەڵگەی ڕوونەوە بۆ هات ﴿وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ هەر باوەڕیان نەهێنا ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ﴾
ئا بەو جۆرە تۆڵە لە کۆمەڵی تاوانباران دەستێنین ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَائِفَ﴾ لەپاشان ئێوەمان کرد
بەجێگر و جێنشین ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا ﴿مِن بَعْدِهِم﴾ لەپاش ئەوان ﴿لِنَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ﴾
بۆ ئەوەی سەرنج بدەین ئێوە چۆن ڕەفتار و کردەوە دەکەن ﴿١٤﴾

﴿وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ﴾ وەکاتێک دەخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ ئایەتە روونەکانی ئێمە ﴿قَالَ
الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾ ئەوانەی هیوای دیداری ئێمە نین (لەدوارۆژ دا) دەڵێن ﴿ائْتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ
هَٰذَا﴾ قورئانێکی تر جگەلەم قورئانە بێنە ﴿أَوْ بَدِّلْهُ﴾ یان بیگۆڕە ﴿قُلْ مَا يَكُونُ لِي﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) پێیان بڵێ بۆ من نییە ﴿أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَاءِ نَفْسِي﴾ کەلەلایەن خۆمەوە بیگۆڕم ﴿إِنْ أَتَّبِعُ﴾ من شوێن
هیچ شتێ ناکەوم ﴿إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ جگەلەوەی وەحی و سرووش دەکرێت بۆم ﴿إِنِّي أَخَافُ﴾ بەڕاستی
من دەترسم ﴿إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ ئەگەر سەرپێچی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لەسزای
ڕۆژێکی گەورە (کە ڕۆژی دوایی یە) (١٥) ﴿قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ (پێیان) بڵێ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا
تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەم قورئانەم نەدەخوێندەوە بۆتان ﴿وَلَا أَدْرَاكُمْ بِهِ﴾ وە لەو (قورئان) ئاگادارم
نەدەکردن ﴿فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ﴾ چونکە بێگومان من ماوەیە لەناوتاندا ﴿عُمُرًا مِنْ قَبْلِهِ﴾ ماوەی
تەمەنێکی درێژ پێش هاتنی ئەم قورئانە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بۆ ژیر نابن و بیر ناکەنەوە؟ (١٦)
﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ جا کێ ستەمکارترە ﴿مِمَّنِ﴾ لەو کەسەی ﴿افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ درۆ بەدەم خواوە
هەڵبەستێ ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یاخود ئایەتەکانی قورئان بەدرۆ دەبینێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی
تاوان باران ڕزگاریان نابێت (١٧) ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانە جگەلەخوا شتانێک دەپەرستن
﴿مَا لَا يَضُرُّهُمْ﴾ کە زەرەریان پێ ناگەیەنێ ﴿وَلَا يَنْفَعُهُمْ﴾ نە سوود و قازانج ﴿وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ﴾
وە دەڵێن ئەو بتانە ﴿شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ﴾ تکاکارمانن لای خوا ﴿قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ
بەوانە) بڵێ ئایا ئێوە هەواڵ دەدەن بەخوا ﴿بِمَا لَا يَعْلَمُ﴾ بەشتێک کەپێی ئاگەدار نی ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي
الْأَرْضِ﴾ لەئاسمانەکان و زەویدا ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاک و بێگەرد و بڵندە لەوەی
کە دەیکەنە هاوبەشی (١٨) ﴿وَمَا كَانَ النَّاسُ﴾ خەڵکی لەرابوردودا ﴿إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ هەریەک ئوممەت
بوون (بڕوادار بوون بەخوا) ﴿فَاخْتَلَفُوا﴾ ئەمجا جیاواز بوون ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ﴾ وە ئەگەر بڕیارێک
پێشتر نەدرایە ﴿مِنْ رَبِّكَ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ ئەوا بڕیار دەدرا لەنێوانیاندا
﴿فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی کە تێیدا جیاواز بوون (١٩) ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە ئەوانە دەڵێن ﴿لَوْلَا أُنْزِلَ
عَلَيْهِ﴾ با بهێنرایەتە خوارەوە بۆی ﴿آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ﴾ بەڵگەو نیشانەیەک لەلایەن پەروەردگاریەوە
﴿فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ﴾ تۆش بڵێ بێگومان (زانستی) نهێنی و پەنهانی ﴿لِلَّهِ﴾ تایبەتە بە خوایە
﴿فَانْتَظِرُوا﴾ کەواتە چاوەڕوانی بکەن ﴿إِنِّي مَعَكُمْ﴾ بەڕاستی منیش لەگەڵ ئێوەدا ﴿مِنَ
الْمُنْتَظِرِينَ﴾ یەکێکم لە چاوەڕوانکەران (٢٠)

﴿وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً﴾ وە کاتێک کە نیعمەت و ڕەحمەتی خۆمان دەدەین بە خەڵکی و تامی ئەو
نیعمەتەیان پێدەچێژین ﴿مِّن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُمْ﴾ لەپاش زیان و ناخۆشییەک کە لێیان کەوتووە ﴿إِذَا لَهُم
مَّكْرٌ﴾ دەست بەجێ ئەوان پیلان دەگێڕن ﴿فِي آيَاتِنَا﴾ دەربارەی بەڵگە و ئایەتەکانی ئێمە ﴿قُلِ
اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ خوا خێراترە لە پیلان کردندا (لە بەرامبەر پیلانی ئەواندا)
﴿إِنَّ رُسُلَنَا﴾ بێگومان فریشتە و چاودێرەکانمان ﴿يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ﴾ هەر پیلان و فڕوفێڵێک (ئەو
بێ باوەڕانە) دەیکەن دەینووسن ﴿٢١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ﴾ خوا زاتێکە هاتوچۆتان پێ دەکات ﴿فِي
الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ لە وشکایی و لە دەریادا ﴿حَتَّىٰ إِذَا كُنتُمْ﴾ هەتا کاتێک ئێوە ﴿فِي الْفُلْكِ﴾ لە کەشتی دان
﴿وَجَرَيْنَ بِهِم﴾ (کەشتییەکان) دەیان گێڕێت ﴿بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ﴾ بەهۆی شنەبایەکی خۆشەوە ﴿وَفَرِحُوا بِهَا﴾
و خۆشحاڵ دەبن پێی ﴿جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ﴾ (لە پڕ) ڕەشەبایەکی زۆر بەهێز لەو (کەشتییانە) هەڵکات
﴿وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ﴾ و شەپۆلیان بۆ بێت ﴿مِن كُلِّ مَكَانٍ﴾ لە هەموو لایەکەوە ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ﴾ وە دڵنیا بوون
لەوەی کە ئەوان ﴿أُحِيطَ بِهِمْ﴾ دەورە دراون (و لەناو دەچن) ﴿دَعَوُا اللَّهَ﴾ هەر ڕوو دەکەنە خوای گەورە
﴿مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ زۆر بە دڵسۆزی و گەردنی بۆ کەچ دەکەن (و دەڵێن) ﴿لَئِنْ أَنجَيْتَنَا﴾ سوێند بە خوا
ئەگەر ڕزگارمان بکەیت ﴿مِنْ هَٰذِهِ﴾ لەم سەختی و نارەحەتییە ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ بێگومان ئێمە لە
سوپاسگوزاران دەبین (بۆتو ئەی خوایە) ﴿٢٢﴾ ﴿فَلَمَّا أَنجَاهُمْ﴾ ئەمجا کاتێک خوا ڕزگاری کردن (لەو
نارەحەتییە) ﴿إِذَا هُمْ يَبْغُونَ﴾ کتوپڕ دەست دەکەنەوە بە خراپەکاری و بێ باوەڕی ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەویدا
﴿بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ بە ناڕەوا ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی ئادەمی یە (خراپەکارەکان) ﴿إِنَّمَا بَغْيُكُمْ﴾ لەڕێ دەرچوون، ستەم
و ناحەقی یەکتان ﴿عَلَىٰ أَنفُسِكُم﴾ زیانی هەر بۆ خۆتانە ﴿مَّتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بەرەتی ژیانی دونیاش
بێ نرخە ﴿ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆلای ئێمەیە ﴿فَنُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا
هەواڵتان پێ دەدەین بەوەی کە (لە دونیادا) دەتان کرد ﴿٢٣﴾ ﴿إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بێگومان وێنەی
ژیانی دونیا ﴿كَمَاءٍ أَنزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وەک بارانێک وایە لە ئاسمانەوە باراندوومانە ﴿فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ
الْأَرْضِ﴾ جا بەهۆی ئەو (بارانەوە ڕووەکی زۆر ڕواوە و) سەوزی و ڕووەکی زەوی تێکەڵ بەیەک بوون
و بە یەکدا چوون ﴿مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ﴾ لەوەی کە خەڵکی و ئاژەڵیش دەیخۆن ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ هەتا
کاتێک ﴿أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ﴾ زەوی (بە سەوزی و ڕووەک) ڕەونەق و جوانی خۆی وەردەگرێت
و خۆی ئەڕازێنێتەوە ﴿وَظَنَّ أَهْلُهَا﴾ دانیشتوان و خەڵکی ئەو (زەوییە) وا دەزانن ﴿أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا﴾
کە بە ڕاستی ئەوان بە توانان بەسەر (دروێنە کردن)یدا ﴿أَتَاهَا أَمْرُنَا﴾ (لەناکاویکدا) فەرمانی ئێمە بێت
بۆ ئەو (زەوی و کشتوکاڵە) ﴿لَيْلًا أَوْ نَهَارًا﴾ لە شەو یان لە ڕۆژدا ﴿فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا﴾ ئەمجا وەک دروێنە
کراوی لێ بکەین (و هیچیان بۆ نەمێنێتەوە) ﴿كَأَن لَّمْ تَغْنَ بِالْأَمْسِ﴾ وەک لەوەو پێش هەر نەبوو بێت
﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ﴾ ئابەو جۆرە ڕوونی دەکەینەوە ﴿الْآيَاتِ﴾ ئایەت و بەڵگەو نیشانەکانمان ﴿لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ کەسێ کە بیر بکەنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿وَاللَّهُ يَدْعُو﴾ وە خوا (خەڵک) بانگ دەکات ﴿إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ﴾
بۆ ماڵی ئاشتی و ئارامی (بەهەشت) ﴿وَيَهْدِي مَن﴾ وە ڕێنموویی هەر کەسێک دەکات ﴿يَشَاءُ﴾ کە
بیەوێت ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگەی ڕاست ﴿٢٥﴾

﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا﴾ بۆ ئەوانەی چاکەیان کردوە ﴿الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾ پاداشتی چاکتر (بەهەشت) و زیاتریشیان
هەیە (کەبینینی خوایە) ﴿وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ﴾ دەم و چاویان دانیاگرێت (لێی نانیشێت) ﴿قَتَرٌ
وَلَا ذِلَّةٌ﴾ هیچ ڕەشی وتەپ و تۆزو ڕیسواییەك ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ هاوڕێی بەهەشتن
﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوانە لەو (بەهەشتە)دا بەهەمیشەیی ﴿٢٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ﴾ ئەوانەش ﴿كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ﴾
کەکردەوەی خراپیان کردووە ﴿جَزَاءُ سَيِّئَةٍ﴾ تۆڵەی هەر خراپەیەك ﴿بِمِثْلِهَا﴾ بەئەندازەی ئەو
(خراپەیە تۆڵەی بۆ دەسێندرێ) ﴿وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ﴾ وە ڕیسوایی دایان دەگرێت ﴿مَّا لَهُم﴾ بۆیان نییە
﴿مِّنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ﴾ هیچ پەنادەرێك لە(سزای) خودا ﴿كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ﴾ (بەڕادەیەك ڕوویان
ڕەش بووە) دەڵێی دەم و چاوویان داپۆشراوە ﴿قِطَعًا مِّنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا﴾ بە چەند پەڵێك لەشەوەزەنگ
﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانەی (کەباسی کران) هاوڕێی ئاگری دۆزەخن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان تیدا
دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٧﴾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ باسی بکە بۆیان) ئەو ڕۆژەی
هەموویان کۆدەکەینەوە ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ﴾ ئەمجا دەڵێین بەوانەی ﴿أَشْرَكُوا﴾ هاوبەشیان بۆ خوا بڕیار دەدا
﴿مَكَانَكُمْ﴾ لەشوێنی خۆتاندا مەجوڵێن (ڕاوەستن) ﴿أَنتُمْ وَشُرَكَاؤُكُمْ﴾ خۆتان و بت و پەرستراوەکانتان
﴿فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ﴾ ئەمجا لێکیان جیادەکەینەوە ﴿وَقَالَ شُرَكَاؤُهُم﴾ پەرستراوەکیان دەڵێن ﴿مَّا كُنتُمْ إِيَّانَا
تَعْبُدُونَ﴾ ئێوە ئێمەتان نەدەپەرست ﴿٢٨﴾ ﴿فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ جا خوا بەسە کە شاهید بێت ﴿بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾
لەنێوان ئێمە و ئێوەدا ﴿إِن كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ﴾ بێگومان ئێمە بێ ئاگابووین لەبەندایەتی کردنتان
بۆ ئێمە ﴿٢٩﴾ ﴿هُنَالِكَ تَبْلُو﴾ لەوێدا دەردەکەوێت ﴿كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ﴾ هەموو کەسێك چی پێش
خۆی خستووە ﴿وَرُدُّوا إِلَى اللَّهِ﴾ وە هەموو دەگەڕێنرێنەوە بۆلای خوا ﴿مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ﴾ کە کۆمەکی کەر
وپەروەردگاری حەق و ڕاستیانە ﴿وَضَلَّ عَنْهُم﴾ وەلێیان وون دەبێت ﴿مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەو (پەرستراوە
درۆیانەی) هەڵیان بەستبوو ﴿٣٠﴾ ﴿قُلْ مَن يَرْزُقُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێی ناڵێ کێ ڕزق و ڕۆزیتان
دەدات ﴿مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ لەئاسمان (بە باران) و لەزەویەوە (بە ڕووەك) ﴿أَمَّن يَمْلِكُ﴾ یان کێ
خاوەنی (دروستکەری) ﴿السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ﴾ گوێ و چاوانە ﴿وَمَن يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ﴾ وە کێ زیندوو
لە مردوو دەردەهێنێت ﴿وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ﴾ وە مردوو لەزیندوو دەردەهێنێت ﴿وَمَن يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾
هەروەها کێ کارەکان هەڵدەسووڕێنێ ﴿فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ﴾ بێگومان یەکسەر دەڵێن خوا ﴿فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾
کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ دەی بۆ خۆتان ناپارێزن (لەسزای خوا)؟ ﴿٣١﴾ ﴿فَذَٰلِكُمُ اللَّهُ﴾
هەر ئەو خوایە ﴿رَبُّكُمُ الْحَقُّ﴾ پەروەردگاری ڕاستی ئێوەیە ﴿فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ﴾ دەی لەپاش ڕاستی هیچ
هەیە ﴿إِلَّا الضَّلَالُ﴾ جگە لەگومڕایی ﴿فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ﴾ دەی چۆن لەڕێگەی ڕاست لادەدرێن؟! ﴿٣٢﴾
﴿كَذَٰلِكَ حَقَّتْ﴾ بەو جۆرە چەسپاوە ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت ﴿عَلَى الَّذِينَ﴾ لەسەر ئەوانەی
﴿فَسَقُوا﴾ لەسنوور لایان داوە ﴿أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان ئەوانە بڕوا ناهێنن ﴿٣٣﴾

﴿قُلْ هَلْ مِن شُرَكَائِكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ لەوانەی کردوتانە هاوبەشی خوا ﴿مَّن يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ کەسێك
هەیە شتێك لەنەبوونەوە دروست بکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ ئەمجا (لەپاش مردنی) دووبارەی بکاتەوە ﴿قُلِ اللَّهُ يَبْدَأُ
الْخَلْقَ﴾ بڵێ خوا لە نەبوو شت دروست دەکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ ئەمجا (لە پاش مردنی) دروستی دەکاتەوە
﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن لە ڕاستی لادەدرێن ﴿٣٤﴾ ﴿قُلْ هَلْ﴾ بڵێ ئایا ﴿مِن شُرَكَائِكُم﴾ لە ناو پەرستراوەکانتاندا
﴿مَّن يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ﴾ کەسی هەیە ڕێنموویی بکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ خوا ﴿يَهْدِي لِلْحَقِّ﴾ ڕێنموویی
دەکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿أَفَمَن يَهْدِي﴾ جا ئایا کەسێك کە ڕێنموویی دەکات ﴿إِلَى الْحَقِّ﴾ بۆ ڕاستە ڕێ ﴿أَحَقُّ أَن
يُتَّبَعَ﴾ شایانترە بەوەی پەیڕەوی بکرێت و شوێنی بکەوێت ﴿أَمَّن لَّا يَهِدِّي﴾ یان کەسێك ڕێیاری ڕاست شارەزا
نابێ ﴿إِلَّا أَن يُهْدَىٰ﴾ مەگەر شارەزا بکرێت ﴿فَمَا لَكُمْ﴾ ئەوە چیتانە ﴿كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ چۆن ئەو بڕیار دەدەن؟ ﴿٣٥﴾
﴿وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ﴾ وە زۆربەیان شوێن هیچ ناکەون ﴿إِلَّا ظَنًّا﴾ جگە لە گومان ﴿إِنَّ الظَّنَّ﴾ بەڕاستی گومان
﴿لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا﴾ لە ئاست حەقدا هیچ سوودێك (بەخاوەنەکەی) ناگەیەنێت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا
﴿عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ زانایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ هَٰذَا الْقُرْآنُ﴾ ڕەوا نیە و نەگونجێت ئەم قورئانە
﴿أَن يُفْتَرَىٰ﴾ هەڵبەسترابێ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ (لەلایەن کەسێکەوە) جگە لە خوا ﴿وَلَٰكِن تَصْدِيقَ الَّذِي﴾ بەڵکو
بەڕاست دانەری ئەو (کتێبانەی) ﴿بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پێش خۆیەتی (پێش دەستکاری کردنیان) ﴿وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ﴾
وە ڕوونکەرەوەی کتێبە ئاسمانیەکانە ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ (ئەم قورئانە) هیچ گومانی تێدانی یە ﴿مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾
لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە هاتووە ﴿٣٧﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یان دەڵێن (موحەممەد ﷺ) خۆی ئەم قورئانەی
هەڵبەستووە بەدەم خواوە ﴿قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ﴾ ئەوانە بڵێ سورەتێك بهێنن ﴿مِّثْلِهِ﴾ وەك ئەو ﴿وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُم﴾
وە هەر کەسێك کە دەتوانن بانگی بکەن ﴿مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لە خوا ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٣٨﴾
﴿بَلْ﴾ (ئەوە وا نی یە) بەڵکو ﴿كَذَّبُوا﴾ ئەوانە بڕوایان بە قورئان نەهێنا و بە درۆیان دانا ﴿بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ﴾
کە هیچ زانیارییان دەربارەی نەبوو ﴿وَلَمَّا﴾ کە هێشتا ﴿يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ﴾ سەرئەنجامی (سزای تۆڵەی)
قورئانیان بۆ نەهاتووە ﴿كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ﴾ بە هەمان شێوە (بەبانی پێغەمبەرانیان) بە درۆ زانی ئەوانەی
﴿مِن قَبْلِهِمْ﴾ لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ﴾ ئەمجا سەیری بکە کە چۆن بوو ﴿عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ﴾ دواڕۆژ
و ئاکامی ستەمکاران ﴿٣٩﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ لەوانیشدا کەسی وا هەیە ﴿يُؤْمِنُ بِهِ﴾ کە بڕوا بە قورئان دەهێنێت
﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ کەسی وایشیان هەیە ﴿لَّا يُؤْمِنُ بِهِ﴾ کە بڕوای پێ ناهێنێت ﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ﴾ وە پەروەردگارت
لەهەموو کەس زاناترە ﴿بِالْمُفْسِدِينَ﴾ بە خراپەکاران ﴿٤٠﴾ ﴿وَإِن كَذَّبُوكَ﴾ ئەگەر بڕوایان پێ نەهێنای ﴿فَقُل لِّي عَمَلِي﴾
ئەوە پێیان بڵێ (پاداشتی) کردەوەی خۆم بۆ خۆم ﴿وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ﴾ و (پاداشتی) کردەوەی خۆتان بۆ خۆتان
﴿أَنتُم بَرِيئُونَ﴾ ئێوە بەریین (بەرپرسیار نین) ﴿مِّمَّا أَعْمَلُ﴾ لەوەی من دەیکەم ﴿وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ منیش
بەریم (بەرپرسیار نیم) لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٤١﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ (کافران) کەسی وایان هەیە ﴿يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ﴾
گوێت لێ دەگرن (کە قورئان دەخوێنیت) ﴿أَفَأَنتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ﴾ جا ئایا تۆ گوفتارت بە کەڕان دەژنەوێنی؟
﴿وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر چی ئەو کەڕانە هیچیش تێنەگەن ﴿٤٢﴾

﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ وە هی وایان هەیە ﴿يَنظُرُ إِلَيْكَ﴾ دەڕوانێتە تۆ ﴿أَفَأَنتَ تَهْدِي الْعُمْيَ﴾ ئەی ئایا تۆ ڕێنموویی ئەو کوێرانە دەکەیت (مەبەست پێی بێ باوەڕانە کە کوێرن لە ئاست بینینی هەق و ڕاستیدا) ﴿وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ﴾ ئەگەر چی ئەو کوێرانە نابیناش بن؟ ﴿٤٣﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا﴾ هیچ ستەم لە خەڵکی ناکات ﴿وَلَٰكِنَّ النَّاسَ﴾ بەڵکو خەڵکی ﴿أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ خۆیان ستەم لە خۆیان دەکەن ﴿٤٤﴾ ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ﴾ وە (بیریان بخەرەوە) ئەو ڕۆژەی کە (خوا) هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوا﴾ دەڵێی لە دونیادا نەماونەتەوە ﴿إِلَّا سَاعَةً﴾ سەعاتێکی کەم نەبێت ﴿مِّنَ النَّهَارِ﴾ لە ڕۆژێک ﴿يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ﴾ خۆیان یەکتر دەناسێتن ﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی زەرەرمەند بوون ئەوانەی ﴿كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ﴾ کە بڕوایان نەهێنا بە (زیندووبوونەوە و) دیداری خوا ﴿وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ﴾ وە ئەوانە ڕێنموویی وەرگرتوو نەبوون ﴿٤٥﴾ ﴿وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ﴾ بەڕاستی ئەگەر پیشانت بدەین ﴿بَعْضَ﴾ هەندێک ﴿الَّذِي نَعِدُهُمْ﴾ لەوەی بەڵێنمان داوە پێیان (ئازاری بەسەریاندا) ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان تۆ بمرێنین (پێش ئەوەی هاتنی) ﴿فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ﴾ ئەوە گەڕانەوەیان هەر بۆ لای ئێمەیە ﴿ثُمَّ اللَّهُ﴾ پاشان خوا ﴿شَهِيدٌ﴾ شایەتە ﴿عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ﴾ لەسەر ئەو کردەوانەی کە دەیکەن (لە پاش تۆ) ﴿٤٦﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ﴾ وە بۆ هەموو گەلێک پێغەمبەرێک هەبووە ﴿فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ﴾ جا کاتێک پێغەمبەرەکەیان (لە قیامەتدا) هات بۆ لایان ﴿قُضِيَ بَيْنَهُم﴾ بڕیار دەدرێت لە نێوانیاندا ﴿بِالْقِسْطِ﴾ بە دادگەری و ڕاستی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٤٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ﴾ دەڵێن کەی دەبێت ﴿هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ ئەو بەڵێن و هەڕەشەیە ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٤٨﴾ ﴿قُل﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿لَّا أَمْلِكُ لِنَفْسِي﴾ بەدەستم نییە بۆ خودی خۆم ﴿ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ هیچ زیان و سوودێک ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر ئەوەی خوا بیەوێت ﴿لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ﴾ بۆ هەموو گەل و نەتەوەیەک کاتێکی دیاری کراو هەیە ﴿إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەگەر کاتەکەیان هات ﴿فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً﴾ نە سەعاتێک دوا دەکەون ﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ نە پێشیش دەکەون ﴿٤٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ تۆ بڵێ (بەوانە) پێم بڵێن ﴿إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ﴾ ئەگەر سزای خواتان بۆ هات ﴿بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا﴾ لە شەودا یان لە ڕۆژدا ﴿مَّاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ﴾ ئایا تاوانباران بۆ چی (سزایەک) پەلە دەکەن ﴿٥٠﴾ ﴿أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ﴾ ئایا پاش ئەوەی ڕووی دا و هاتە دی ﴿آمَنتُم بِهِ﴾ ئێوە بڕوای پێ دێنن؟!! ﴿آلْآنَ﴾ ئا ئێستا (بڕوای پێ دێنن)؟ ﴿وَقَدْ كُنتُم بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ﴾ خۆ بەڕاستی ئێوە پەلەی هاتنی (ئەو سزا) یەتان دەکرد ﴿٥١﴾ ﴿ثُمَّ قِيلَ﴾ ئەمجا پێیان دەوترێت ﴿لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بەوانەی کە ستەمیان کردووە ﴿ذُوقُوا عَذَابَ﴾ بچێژن سزای ﴿الْخُلْدِ﴾ هەمیشەیی ﴿هَلْ تُجْزَوْنَ﴾ ئایا ئێوە تۆڵەتان لێ دەسەندرێت ﴿إِلَّا بِمَا﴾ مەگەر بەهۆی ئەو (کردانەوە) نەبێت ﴿كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ کە خۆتان دەتان کرد ﴿٥٢﴾ ﴿وَيَسْتَنبِئُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لێت دەپرسن ﴿أَحَقٌّ هُوَ﴾ ئایا ئەو سزایە ڕاستە (بەدی دێت)؟ ﴿قُلْ إِي وَرَبِّي﴾ پێیان بڵێ بەڵێ سوێند بە پەروەردگارم ﴿إِنَّهُ لَحَقٌّ﴾ بێگومان ئەوە ڕاستە ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن خۆتانی لێ قوتار بکەن ﴿٥٣﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ﴾ ئەگەر هی هەر کەسێک بێت ﴿ظَلَمَتْ﴾ کە ستەمی کردووە (لە دونیادا) بە
ئەندازەی سەرو ماڵی ﴿مَا فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچی لە زەویدایە ﴿لَافْتَدَتْ بِهِ﴾ لەبری خۆی دەیدات
(تەنها بۆ ئەوەی ڕزگاری بێت) ﴿وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ﴾ وە (بێ باوەڕان) پەشیمانی خۆیان دەشارنەوە
(لەو ڕۆژەدا) ﴿لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ﴾ کاتێک کە ئەو سزایە دەبینن ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ﴾ جا بڕیار
دەدرێت لە نێوانیاندا بەدادوەری ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوانە هیچ ستەمیان لێ ناکرێت (٥٤)
﴿أَلَا إِنَّ لِلَّهِ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی موڵکی خوایە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان
و زەویدایە ﴿أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی بەڵێنی (هەڕەشەی) خوا ﴿حَقٌّ﴾ ڕاستە
﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن (٥٥) ﴿هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ ئەو (خوایە) دەژیێنێت
ودەمرێنێت ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ و هەر بولای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لە ڕۆژی دواییدا) (٥٦) ﴿يَا أَيُّهَا
النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿قَدْ جَاءَتْكُمْ﴾ بێگومان بۆتان هاتووە ﴿مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ ئامۆژگاری
(قورئان) لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ﴾ وە شیفا و چارەیە بۆ ئەوەی لە ناو دڵ
و دەروونتان دایە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ وە ڕێنموویی و میهرەبانیە ﴿لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ بڕواداران (٥٧) ﴿قُلْ بِفَضْلِ
اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەر بەهۆی چاکەو ﴿وَبِرَحْمَتِهِ﴾ و میهرەبانی خۆویە
﴿فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا﴾ جا کەواتە بەوە دڵخۆش بن ﴿هُوَ خَيْرٌ﴾ ئەوە چاکترە (بۆیان) ﴿مِمَّا يَجْمَعُونَ﴾
لەوەی کۆی دەکەنەوە (لەشتی ئەم دونیایە) (٥٨) ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ بڵێ (بەو بێ بڕوایانە) پێم بڵێن
﴿مَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ ئەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ﴾ بۆتان لە ڕزق و ڕۆزی
﴿فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ﴾ هەندێکیتان کردووە ﴿حَرَامًا وَحَلَالًا﴾ بە حەرام و (هەندێکی) بە حەڵاڵ ﴿قُلْ آللَّهُ﴾ بڵێ
ئایا خوا ﴿أَذِنَ لَكُمْ﴾ مۆڵەتی (ئەوەی) پێ داوون (لەخۆتانەوە شتانێک حەڵاڵ و شتێکیش
حەرام بکەن) ﴿أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ﴾ یان درۆ دەکەن بەناوی خواوە (٥٩) ﴿وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ﴾ وە گومانی ئەوانە
چیە ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵدەبەستن بەناوی خواوە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایدا
﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَذُو فَضْلٍ﴾ خاوەنی چاکەو فەزڵ و بەهرەیە ﴿عَلَى النَّاسِ﴾ بەسەر خەڵکی یەوە
﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی ﴿لَا يَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی (ئەو چاکەو بەهرانە) ناکەن (٦٠)
﴿وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ لە هەر مەبەست و کارێکدا بیت ﴿وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ﴾
وە هەرچی لە قورئان بخوێنی ﴿وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ﴾ و (ئێوە) هەر کردەوەیەک بکەن ﴿إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ﴾
بێگومان ئێمە بەسەرتانەوە ﴿شُهُودًا﴾ شایەتین و ئاگادارین ﴿إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ کاتێک دەڕۆنە ناویەوە
و پێوەی خەریکن ﴿وَمَا يَعْزُبُ﴾ وە وون نابێت ﴿عَنْ رَبِّكَ﴾ لە پەروەردگارت ﴿مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ﴾ بە ئەندازەی
گەردیلەیەک ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ نە لە زەوی ﴿وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ و نە لە ئاسماندا ﴿وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَٰلِكَ﴾
وە بچووکتر لەو گەردیلەیە ﴿وَلَا أَكْبَرَ﴾ و نە گەورەتر لەو (گەردیلەیە) ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ مەگەر
ئەوەتە لە ناو پەڕاوێکی ئاشکرادا (کە مەبەست پێی لوح المحفوظە) (٦١)

﴿أَلَا﴾ ئاگادار بن بێگومان ﴿إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ﴾ دۆستانی خوا ﴿لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ ترسیان لەسەر
نیە ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ خەفەتیش ناخۆن ﴿٦٢﴾ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَكَانُوا
يَتَّقُونَ﴾ وە هەمیشە خۆیان دەپارێزن و لەخوا دەترسن ﴿٦٣﴾ ﴿لَهُمُ الْبُشْرَى﴾ هەر بۆ ئەوانە
مزگێنی و موژدە ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَفِي الْآخِرَةِ﴾ و لە دواڕۆژیشدا ﴿لَا تَبْدِيلَ﴾
گۆڕان نیە ﴿لِكَلِمَاتِ اللَّهِ﴾ بۆ ووتە (و بەڵێنە) کانی خوا ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ هەر ئەوەیە ﴿الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾
سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَا يَحْزُنكَ﴾ باخەمبارت نەکات ﴿قَوْلُهُمْ﴾ ووتەی ئەوانە ﴿إِنَّ
الْعِزَّةَ﴾ چونکە بەڕاستی هێز و دەسەڵات ﴿لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووی بۆ خوایە ﴿هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾
خوایش بیسەری زانایە ﴿٦٥﴾ ﴿أَلَا إِنَّ لِلَّهِ﴾ ئاگادار بن بەڕاستی هەر بۆ خوایە ﴿مَن فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەر
چی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَن فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچیش لە زەوی دایە ﴿وَمَا يَتَّبِعُ﴾ پەیڕەویان نەکردووە
﴿الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی بێجگە لەخوا دەپەرستن ﴿شُرَكَاءَ﴾ پەرستراوانی (هاوبەشانی
بۆ خوا) ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ ئەوانە تەنها شوێن گومان کەوتوون ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾
وە ئەوانە تەنها درۆدەکەن (بە گومان و کوێرە شتێک دەڵێن) ﴿٦٦﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ ئەو خوایە زاتێکە
﴿جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ﴾ شەوی بۆ داناون ﴿لِتَسْكُنُوا فِيهِ﴾ تاتیایدا بحەسێنەوە ﴿وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ ڕۆژیشی
داناوە بە ڕوونکەرەوە (کەمایەی ژیان و گوزەرانتان بێت) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کە
باس کرا) ﴿لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ چەند بەڵگەو نیشانە هەیە بۆ کەسانێک کە دەبیستن و ژیرن ﴿٦٧﴾
﴿قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا﴾ ئەوانە دەڵێن خوا منداڵی بۆ خۆی هەڵبژاردووە!! ﴿سُبْحَانَهُ﴾ پاکی و بێگەردی
بۆ خوا ﴿هُوَ الْغَنِيُّ﴾ ئەو بێ نیازە ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ تەنها ئەو خاوەنیانە هەرچی و لە ئاسمانەکان
﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وهەرچی والەزەویدا ﴿إِنْ عِندَكُم مِّن سُلْطَانٍ بِهَٰذَا﴾ هیچ بەڵگەیەکتان لانیە بەمەی
کە دەیڵێن ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئایا شتێک دەڵێن بەدەم خواوە کە نایزانن و پێ ئاگادار نین ﴿٦٨﴾
﴿قُلْ إِنَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی ئەوانەی ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵ
دەبەستن بەدەم خواوە ﴿لَا يُفْلِحُونَ﴾ (هەرگیز) رزگاریان نابێت ﴿٦٩﴾ ﴿مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا﴾ (چونکە) بەهرە
و ڕابواردنێکی کەم لە دونیادا (بەسەر دەبەن) ﴿ثُمَّ إِلَيْنَا﴾ پاشان بۆ لای ئێمەیە ﴿مَرْجِعُهُمْ﴾ گەڕانەوەیان
﴿ثُمَّ نُذِيقُهُمُ﴾ ئەمجا پێیان دەچێژین ﴿الْعَذَابَ الشَّدِيدَ﴾ سزای زۆر توند ﴿بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾
بەهۆی ئەوەی کە بڕوایان نەهێنا (تا مردن) ﴿٧٠﴾

﴿وَٱتۡلُ عَلَيۡهِمۡ نَبَأَ نُوحٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەنگوباس و هەواڵی نووح (علیه السلام) یان بۆ بخوێنەرەوە
﴿إِذۡ قَالَ لِقَوۡمِهِۦ﴾ کاتێک بە گەلەکەی ووت ﴿يَٰقَوۡمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيۡكُم﴾ ئەگەر
بەلاتانەوە قورس و گرانە ﴿مَّقَامِي﴾ مانەوەم لەناوتاندا ﴿وَتَذۡكِيرِي بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ و ئامۆژگاری کردنم
(بۆتان) بە ئایەتەکانی خوا ﴿فَعَلَى ٱللَّهِ تَوَكَّلۡتُ﴾ ئەوا من پشتم بە خوا بەستووە ﴿فَأَجۡمِعُوٓاْ أَمۡرَكُمۡ﴾ ئێوەش
کار و بڕیاری خۆتان کۆ بکەنەوە ﴿وَشُرَكَآءَكُمۡ﴾ لەگەڵ هاوبەشەکانتان دا ﴿ثُمَّ لَا يَكُنۡ أَمۡرُكُمۡ عَلَيۡكُمۡ غُمَّةٗ﴾
ئەمجا ئەو کار و بڕیارەکەتان شاراوە نەبێت بەلاتانەوە (بەڵکو ئاشکرا بێت) ﴿ثُمَّ ٱقۡضُوٓاْ إِلَيَّ﴾ پاشان بەلامدا
بدەن ﴿وَلَا تُنظِرُونِ﴾ و مۆڵەتم مەدەن ﴿٧١﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّيۡتُمۡ﴾ جا ئەگەر سەرپێچیتان کردم (پشتم تێ دەکەن)
﴿فَمَا سَأَلۡتُكُم﴾ ئەوە من داوام نەکردووە لێتان ﴿مِّنۡ أَجۡرٍ﴾ هیچ پاداشتێک ﴿إِنۡ أَجۡرِيَ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ﴾ پاداشتی
من هەر لەسەر خوایە ﴿وَأُمِرۡتُ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنۡ أَكُونَ مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ﴾ کە لە فەرمانبەردارانی
خوا و موسوڵمانان بم ﴿٧٢﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ ئەمجا بە درۆیان زانی ﴿فَنَجَّيۡنَٰهُ وَمَن مَّعَهُۥ﴾ ئەوسا ئێمەش ئەو
(نووح) و ئەوانەش کە لەگەڵی بوون رزگارمان کردن ﴿فِي ٱلۡفُلۡكِ﴾ لە کەشتییەکەدا ﴿وَجَعَلۡنَٰهُمۡ﴾
وە کردمان ﴿خَلَٰٓئِفَ﴾ بە جێنشینی (ئەوان لە زەویدا) ﴿وَأَغۡرَقۡنَا﴾ ئەوانەشمان ژێر ئاو خست ﴿ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ
بِـَٔايَٰتِنَا﴾ کە بڕوایان بە ئایەتەکانی ئێمە نەهێنا ﴿فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە و بڕوانە بزانە چۆن
بوو ﴿عَٰقِبَةُ ٱلۡمُنذَرِينَ﴾ دوارۆژ و ئاکامی ترسێنراوان ﴿٧٣﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثۡنَا مِنۢ بَعۡدِهِۦ﴾ ئەمجا لەدوای نووح
ناردمان ﴿رُسُلًا﴾ پێغەمبەرانێک ﴿إِلَىٰ قَوۡمِهِمۡ﴾ بۆ ناو گەلەکانیان ﴿فَجَآءُوهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ﴾ ئەوانیش هاتن
بۆ لایان بە بەڵگە روونەکانەوە ﴿فَمَا كَانُواْ لِيُؤۡمِنُواْ﴾ کەچی ئەوان بڕوایان نەهێنا ﴿بِمَا كَذَّبُواْ بِهِۦ مِن قَبۡلُۚ﴾
بەوەی کە لە پێشووردا بڕوایان پێ نەهێنابوو ﴿كَذَٰلِكَ نَطۡبَعُ﴾ بەو جۆرە مۆر دەنێین ﴿عَلَىٰ قُلُوبِ﴾ بەسەر
دڵی ﴿ٱلۡمُعۡتَدِينَ﴾ دەست درێژکاراندا (تاوانکاران) ﴿٧٤﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثۡنَا﴾ پاشان ناردمان ﴿مِنۢ بَعۡدِهِم﴾ لەپاش
ئەو پێغەمبەرانە ﴿مُّوسَىٰ وَهَٰرُونَ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ﴾ مووسا و هاروون بۆ لای فیرعەون ﴿وَمَلَإِيْهِۦ﴾ وە بۆ لای
دەستە و تاقمەکەی ﴿بِـَٔايَٰتِنَا﴾ بە بەڵگە و موعجیزەکانمانەوە ﴿فَٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ بەڵام ئەوان خۆیان
بە گەورە زانی ﴿وَكَانُواْ قَوۡمٗا مُّجۡرِمِينَ﴾ و ئەوان هۆزێکی تاوانبار بوون ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُمُ﴾ جا کاتێک
بۆیان هات ﴿ٱلۡحَقُّ مِنۡ عِندِنَا﴾ حەق و ڕاستی لەلایەن ئێمەوە ﴿قَالُوٓاْ إِنَّ هَٰذَا﴾ ووتیان بێگومان ئەمە
﴿لَسِحۡرٞ مُّبِينٞ﴾ جادوویەکی ڕوون و دیارە! ﴿٧٦﴾ ﴿قَالَ مُوسَىٰٓ﴾ مووسا ووتی (پێیان) ﴿أَتَقُولُونَ لِلۡحَقِّ﴾ ئایا
ئێوە بەم هەق و ڕاستییە دەڵێن (جادووە) ﴿لَمَّا جَآءَكُمۡۖ﴾ کاتێک بۆتان هاتووە ﴿أَسِحۡرٌ هَٰذَا﴾ ئایا ئەمە جادووە
﴿وَلَا يُفۡلِحُ ٱلسَّٰحِرُونَ﴾ کە جادووبازان رزگاریان نابێت ﴿٧٧﴾ ﴿قَالُوٓاْ أَجِئۡتَنَا﴾ ووتیان ئایا هاتووی بۆ لامان
﴿لِتَلۡفِتَنَا﴾ بۆ ئەوەی لامان دەی ﴿عَمَّا وَجَدۡنَا عَلَيۡهِ ءَابَآءَنَا﴾ لەوەی باوو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿وَتَكُونَ
لَكُمَا﴾ تا بۆ هەر دووکتان (مووسا و هاروون) بێت ﴿ٱلۡكِبۡرِيَآءُ﴾ گەورەیی (وسەرۆکایەتی بەنو ئیسرائیل)
﴿فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ لە زەویدا ﴿وَمَا نَحۡنُ لَكُمَا بِمُؤۡمِنِينَ﴾ وە ئێمە هەرگیز باوەڕتان پێ ناکەین ﴿٧٨﴾

﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ﴾ فیرعەون ووتی (بەكۆمەڵەكەی) ﴿ائْتُونِي بِكُلِّ﴾ بۆم بێن و(كۆی بكەنەوە) هەموو
﴿سَاحِرٍ عَلِيمٍ﴾ جادووگەرێكی زۆر زانا و لێزان ٧٩ ﴿فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ﴾ جا كاتێك جادووگەرەكان
هاتن ﴿قَالَ لَهُمْ مُوسَى﴾ مووسا پێی ووتن ﴿أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ﴾ ئەوەی دەتانەوێ بیهاوێژن
(ڕێی دەن) ٨٠ ﴿فَلَمَّا أَلْقَوْا﴾ ئەمجا كاتێك (جادووەكانیان) فڕێ دا ﴿قَالَ مُوسَى﴾ مووسا ووتی
﴿مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ﴾ هەرچی ئێوە هێناوتانە جادووە ﴿إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ﴾ بێگومان خوا هەڕووچی
پووچەڵی دەكاتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ﴾ چونكە بەڕاستی خوا چاكی ناكات ﴿عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ﴾
كردەوەی خراپەكاران ٨١ ﴿وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ﴾ خوا حەق و ڕاستی سەردەخات (دەیچەسپێنێت)
﴿بِكَلِمَاتِهِ﴾ بەفەرمان و بەڵێنەكانی ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ﴾ با تاوانبارانیش پێیان ناخۆش بێت
٨٢ ﴿فَمَا آمَنَ﴾ جا (لەسەرەتاوە) بڕوای نەهێنا ﴿لِمُوسَى﴾ بەمووسا ﴿إِلَّا ذُرِّيَّةٌ﴾ چەند كەسێك
نەبێت ﴿مِنْ قَوْمِهِ﴾ لە گەلەكەی ﴿عَلَى خَوْفٍ﴾ بەهۆی ترس و بیمیان ﴿مِنْ فِرْعَوْنَ﴾ لە فیرعەون
﴿وَمَلَئِهِمْ﴾ و كاربەدەست و گەورەكانیان ﴿أَنْ يَفْتِنَهُمْ﴾ نەوەك بیانگێڕێتەوە لە دینی ﴿وَإِنَّ فِرْعَوْنَ﴾
بەڕاستی فیرعەون ﴿لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ﴾ خۆبەزل زان و زاڵ بوو لە زەوی (میسر)دا ﴿وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ﴾
وە بەڕاستی لە سنوور بەزێنان بوو ٨٣ ﴿وَقَالَ مُوسَى﴾ وە مووسا ووتی ﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەكەم ﴿إِنْ
كُنْتُمْ﴾ گەر ئێوە ﴿آمَنْتُمْ بِاللَّهِ﴾ بڕواتان بەخوا هێناوە ﴿فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا﴾ ئەوە تەنها پشت بەخوا ببەستن
﴿إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ﴾ ئەگەر ئێوە فەرمانبەر و ملكەچن ٨٤ ﴿فَقَالُوا﴾ ئەوانیش (باوەڕدارەكان) ووتیان
﴿عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا﴾ تەنها پشتمان بەخوا بەستووە ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً﴾ ئەی پەروەردگارمان مەمانگێڕە بە
جێگەی ئەشكەنجە و ئازار ﴿لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ بۆ گەلی ستەمكاران ٨٥ ﴿وَنَجِّنَا﴾ وە ڕزگارمان بكە
﴿بِرَحْمَتِكَ﴾ بەبەزەیی خۆت ﴿مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ لەدەست كۆمەڵی بێ بڕوایان ٨٦ ﴿وَأَوْحَيْنَا﴾
وەنیگامان كرد ﴿إِلَى مُوسَى﴾ بۆ مووسا ﴿وَأَخِيهِ﴾ و براكەی (هاروون) ﴿أَنْ تَبَوَّآ﴾ كە پێكی بێنن و ئامادەی
بكەن ﴿لِقَوْمِكُمَا﴾ بۆ گەلەكەتان ﴿بِمِصْرَ بُيُوتًا﴾ چەند خانوویەك لەمیسردا (كەتیدا بحەوێنەوە)
﴿وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً﴾ وە خانووەكانتان بكەن بە قیبلە (واتە بیكەن بەجێگای پەرستنی خودا) ﴿وَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ﴾ وە بەرێكو پێكی نوێژ بەجێ بێنن ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ مژدەش بدە بەبڕواداران (بەدەستكەوت
و سەركەوتن) ٨٧ ﴿وَقَالَ مُوسَى﴾ و مووسا ووتی ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی تۆ
﴿آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ﴾ بەخشیووتە بەفیرعەون و كۆمەڵەكەی ﴿زِينَةً وَأَمْوَالًا﴾ هۆكاری ڕازانەوە و
جوانی و ماڵ و سامانی زۆر ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿رَبَّنَا لِيُضِلُّوا﴾ ئەی پەروەردگارمان
بۆ ئەوەی خەڵك گومڕا بكەن ﴿عَنْ سَبِيلِكَ﴾ لەڕێگای تۆ ﴿رَبَّنَا اطْمِسْ﴾ ئەی پەروەردگارمان نە
ماوی ببە و مەیهێڵە ﴿عَلَى أَمْوَالِهِمْ﴾ ماڵ و سامانیان ﴿وَاشْدُدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ﴾ دڵەكانیان ڕەق و ڕەش بكە
﴿فَلَا يُؤْمِنُوا﴾ چونكە بڕوا ناهێنن ﴿حَتَّى يَرَوُا﴾ هەتا نەبینن (بەچاوی خۆیان) ﴿الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ سزای
سەختی ئازاردەر ٨٨

﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی بێگومان ﴿قَدْ أُجِيبَت دَّعْوَتُكُمَا﴾ داوای هەردووکتان وەرگیرا
﴿فَاسْتَقِيمَا﴾ جا خۆڕاگر و بەردەوام بن (لەسەر تاعەتی خوا) ﴿وَلَا تَتَّبِعَانِّ سَبِيلَ﴾ وە مەکەونە شوێن
ڕێگای ﴿الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ ئەوانەی کە نەزانن ﴿٨٩﴾ ﴿وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ﴾ ئەمجا نەوەی ئیسرائیلمان
لە دەریاکە (دەریای سوور) پەڕاندەوە ﴿فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ﴾ ئەمجا فیرعەون و لەشکرەکەی
شوێنیان کەوتن ﴿بَغْيًا وَعَدْوًا﴾ بە ستەم و دەست درێژی کردن ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ هەتا ئەو کاتەی
﴿أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ﴾ خەریک بوو (فیرعەون) نغرۆ بێت ﴿قَالَ آمَنتُ﴾ ئەوسا وتی باوەڕم هێنا ﴿أَنَّهُ لَا
إِلَٰهَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاستەقینە نییە ﴿إِلَّا الَّذِي﴾ جگە لەو (خوایە) نەبێت ﴿آمَنَتْ بِهِ﴾ کە
باوەڕیان پێی هێناوە ﴿بَنُو إِسْرَائِيلَ﴾ نەوەی ئیسرائیل ﴿وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە منیش لە موسڵمانانم ﴿٩٠﴾
﴿آلْآنَ﴾ ئێستا (باوەڕ دەهێنیت؟) ﴿وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ﴾ کە بێگومان لەوەو پێش سەرپێچیت کرد ﴿وَكُنتَ
مِنَ الْمُفْسِدِينَ﴾ وە تۆ لە خراپەکاران و تێکدەران بوویت ﴿٩١﴾ ﴿فَالْيَوْمَ﴾ بەڵام ئەمڕۆ ﴿نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ﴾
لاشەکەت (لە دەریا) ڕزگار دەکەین ﴿لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً﴾ بۆ ئەوەی ببی بە پەند بۆ ئەوەی
لەدوای تۆ دێت ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ﴾ وە بەڕاستی زۆرێک لە خەڵکی ﴿عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ﴾
بێ ئاگان لە بەڵگە و نیشانەکانی ئێمە ﴿٩٢﴾ ﴿وَلَقَدْ بَوَّأْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان نیشتەجێمان کردن
﴿بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ نەوەی ئیسرائیل ﴿مُبَوَّأَ صِدْقٍ﴾ لە شوێنێکی چاک و شایستەدا ﴿وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾
و ڕۆزی چاک و پاکمان پێدان ﴿فَمَا اخْتَلَفُوا﴾ جا ڕاجیاو دووبەرەک نەبوون ﴿حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ هەتا
زانین و شارەزایی (تەورات) یان بۆ هات ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿يَقْضِي بَيْنَهُمْ﴾ بڕیار
دەدات لە نێوانیاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی ئەوان تیایدا ڕاجیا بوون
﴿٩٣﴾ ﴿فَإِن كُنتَ﴾ جا ئەگەر تۆ ﴿فِي شَكٍّ﴾ لە گوماندای ﴿مِّمَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ لەوەی کە ناردوومانەتە خوارەوە
بۆت ﴿فَاسْأَلِ الَّذِينَ﴾ ئەوە پرسیار لەوانە بکە ﴿يَقْرَءُونَ الْكِتَابَ﴾ کە کتێبی ئاسمانی شارەزان
و دەیخوێننەوە ﴿مِن قَبْلِكَ﴾ لە پێش تۆ ﴿لَقَدْ جَاءَكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆت هاتووە ﴿الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾
هەق و ڕاستی لە پەروەردگارتەوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە لە دەستەی گومانداران مەبە ﴿٩٤﴾
﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ﴾ و لەوانەش مەبە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کە نیشانەکانی خوایان بە درۆ دەزانی
(و باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ (ئەگەر وابکەیت) ئەوە دەچیتە ڕیزی زەرەرمەندانەوە ﴿٩٥﴾
﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿حَقَّتْ عَلَيْهِمْ﴾ دەرچووە و چەسپاوە بۆیان ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری
پەروەردگارت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ باوەڕ ناهێنن ﴿٩٦﴾ ﴿وَلَوْ جَاءَتْهُمْ﴾ (باوەڕ ناهێنن) هەرچەندە بۆیان بێت
﴿كُلُّ آيَةٍ﴾ هەموو بەڵگە و نیشانەیەک ﴿حَتَّىٰ يَرَوُا﴾ هەتا دەبینن (بە چاوی خۆیان) ﴿الْعَذَابَ
الْأَلِيمَ﴾ سزای سەختی ئازاردەر ﴿٩٧﴾

﴿فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ آمَنَتْ﴾ (خەڵكی) هیچ شار و گوندێك (لەوانەی كە هەڕەشەیان لێكرا) وباوەڕیان هێنا (كاتێ بینی و دابەزینی سزای پەروەردگار) ﴿فَنَفَعَهَا إِيمَانُهَا﴾ باوەڕەكەیان هیچ سوودی پێ نەگەیاندن ﴿إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ﴾ جگە لە گەلی یونس (علیه السلام) نەبێت ﴿لَمَّا آمَنُوا﴾ كاتێك هەموو بڕوایان هێنا وتەوبەیان كرد (كە دڵنیابوون سزای پەروەردگار دابەزیوە بۆ سەریان) ﴿كَشَفْنَا عَنْهُمْ﴾ لامان برد لەسەریان ﴿عَذَابَ الْخِزْيِ﴾ سزای سەرشۆڕی و ریسوایی ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لە ژیانی دونیادا ﴿وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ﴾ و بەهرە و خۆشیمان پێدان تا ماوەیەك (تا كاتی مردنیان) ﴿٩٨﴾ ﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ﴾ وە ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە ﴿لَآمَنَ﴾ بڕوای دەهێنا ﴿مَنْ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەو (خەڵكەی) والەزەویدان ﴿كُلُّهُمْ جَمِيعًا﴾ هەموو بە یەكرا ﴿أَفَأَنْتَ﴾ دەی ئایا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿تُكْرِهُ النَّاسَ﴾ زۆر لەخەڵكی دەكەیت ﴿حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ هەتا ببنە بڕوادار ﴿٩٩﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ﴾ وە بۆ هیچ كەسێك نی یە ﴿أَنْ تُؤْمِنَ﴾ كە بڕوا بێنێ ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بە ویستی خوا نەبێت ﴿وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ﴾ وە پیسی (بێ باوەڕی) دەخاتە ﴿عَلَى الَّذِينَ﴾ سەر ئەوانەی ﴿لَا يَعْقِلُونَ﴾ كە تێ ناگەن وبیر ناكەنەوە ﴿١٠٠﴾ ﴿قُلِ انْظُرُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ سەرنج بدەن ﴿مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ چی لە ئاسمانەكان و زەویدایە ﴿وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ﴾ كەچی نیشانە و ترسێنەرەكان هیچ سوود ناگەیەنن ﴿عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بە كەسانێك بڕوا نەهێنن ﴿١٠١﴾ ﴿فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ﴾ دەی چاوەڕوانی چی دەكەن ﴿إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ﴾ بێجگە لە ڕووداوێك وەك ڕووداوەكانی ئەوانەی ﴿الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ كە لە پێشیانەوە ڕابوردن ﴿قُلْ فَانْتَظِرُوا﴾ بڵێ دەی چاوەڕوان بكەن ﴿إِنِّي مَعَكُمْ﴾ بەڕاستی منیش لەگەڵ ئێوەدا ﴿مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ﴾ لە چاوەڕوانانم ﴿١٠٢﴾ ﴿ثُمَّ نُنَجِّي﴾ پاشان ئێمە ڕزگاری دەكەین (لە كاتی سزادانیاندا) ﴿رُسُلَنَا﴾ پێغەمبەرانمان ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ و ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئاوەها شێوە ﴿حَقًّا عَلَيْنَا﴾ پێویستە لەسەرمان ﴿نُنْجِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئیمانداران ڕزگار بكەین ﴿١٠٣﴾ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ بڵێ ئەی خەڵكینە ﴿إِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ﴾ ئەگەر ئێوە لە گوماندان ﴿مِنْ دِينِي﴾ لە (ڕاستی) ئاینەكەم ﴿فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ﴾ ئەوە من ناپەرستم ئەوانەی ﴿تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ كە ئێوە دەی پەرستن بێجگە لەخوا ﴿وَلَٰكِنْ﴾ بەڵكو ﴿أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي﴾ ئەو خوایە دەپەرستم ﴿يَتَوَفَّاكُمْ﴾ كە ئێوە دەمرێنێ ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ﴾ وە من فەرمانم پێ كراوە كە ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لە بڕواداران بم ﴿١٠٤﴾ ﴿وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ﴾ وە ڕووت ڕێك و ڕاست بكە ﴿لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾ بۆ ئاینێك كە ڕاستە ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە بە هیچ جۆرێك لە هاوبەش دانەران مەبە ﴿١٠٥﴾ ﴿وَلَا تَدْعُ﴾ هاوار مەكە (مەپەرستە) ﴿مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿مَا لَا يَنْفَعُكَ﴾ شتێ سوودت پێ نەگەیەنێت ﴿وَلَا يَضُرُّكَ﴾ و زەرەریشت لێ نەدات ﴿فَإِنْ فَعَلْتَ﴾ جا ئەگەر وات كرد ﴿فَإِنَّكَ إِذًا﴾ ئەوە بێگومان ئەو كاتە تۆ ﴿مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لە ستەمكارانی ﴿١٠٦﴾

﴿وَإِن يَمْسَسْكَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بەتۆ بگەیەنێت ﴿بِضُرٍّ﴾ زیانێك ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُ﴾ هیچ لابەرێك نی یە بۆ ئەو (زیانە) ﴿إِلَّا هُوَ﴾ بێجگە لە خوا ﴿وَإِن يُرِدْكَ بِخَيْرٍ﴾ وە ئەگەر خێر و خۆشیەكی بۆویست بوێت ﴿فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ﴾ ئەوە هیچ بەرگری كەرێك نیە بۆ چاكەی خوا ﴿يُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ﴾ بەهرەمەندی دەكات ئەو كەسەی خۆی بیەوێت ﴿مِنْ عِبَادِهِ﴾ لە بەندەكانی ﴿وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ وە هەر ئەو لێخۆشبوی میهرەبانە ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی خەڵكینە ﴿قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ﴾ بەڕاستی (قورئانی) حەقتان بۆ هاتووە ﴿مِن رَّبِّكُمْ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿فَمَنِ اهْتَدَىٰ﴾ جا هەر كەسێك ڕێنموونی وەرگرێت ﴿فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ﴾ ئەوە بێگومان (قازانجی) ڕێنموونیەكەی بۆ خۆیەتی ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر كەسێش گومڕا بوو بێت ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ ئەوە بێگومان (زیانی) گومڕاییەكەی بۆ خۆیەتی ﴿وَمَا أَنَا عَلَيْكُم﴾ وە من لە ئێوە ﴿بِوَكِيلٍ﴾ بەرپرسیار نیم ﴿١٠٨﴾ ﴿وَاتَّبِعْ﴾ شوێن ئەوە بكەوە ﴿مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ﴾ كە سروش وەحی كراوە بۆت ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە بە ئارام و خۆگر بە هەتا ﴿حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ﴾ خوا بڕیاری دەدات لە نێوانی تۆ و ئەواندا) ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ﴾ وە ئەو (خوایە) چاكترینی هەموو دادوەر و بڕیاردەرانە ﴿١٠٩﴾

سورەتی ﴿هُودٍ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە(ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناكەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بكە ﴿كِتَابٌ أُحْكِمَتْ﴾ ئەمە كتێبێكە بەتەواوی دابڕێژراوە ﴿آيَاتُهُ﴾ ئایەتەكانی ﴿ثُمَّ فُصِّلَتْ﴾ پاشان ڕوون كراوەتەوە ﴿مِن لَّدُنْ﴾ لەلایەن ﴿حَكِيمٍ خَبِيرٍ﴾ (خوای) كاردروستی زاناوە ﴿١﴾ ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا﴾ بۆ ئەوەی هیچ شتێك مەپەرستن ﴿إِلَّا اللَّهَ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِنَّنِي لَكُم مِّنْهُ﴾ بەڕاستی من لەلایەن ئەو (خوا)وە بۆ ئێوە ﴿نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ﴾ ترسێنەر و مژدەدەرم ﴿٢﴾ ﴿وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ﴾ هەروەها بۆ ئەوەی داوای لێبوردن بكەن لەپەروەردگارتان ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ پاشان تۆبە بكەن و بگەڕێنەوە بۆلای ﴿يُمَتِّعْكُم مَّتَاعًا حَسَنًا﴾ دەتان ژێنێ بەژیانێكی چاك و خۆش ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تاماوەی دیاری كراو (مردن) ﴿وَيُؤْتِ كُلَّ﴾ وە دەبەخشێت بەهەموو ﴿ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ﴾ خاوەن چاكە و بەهرەیەك (پاداشتی) چاكە و بەهرەی خۆی ﴿وَإِن تَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر ڕوو وەرگێڕن و سەرپێچی بكەن ﴿فَإِنِّي أَخَافُ﴾ ئەوە بەڕاستی من مەترسی دەكەم ﴿عَلَيْكُمْ﴾ بەسەرتان بگری ﴿عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ﴾ سزای ڕۆژێكی گەورە (كە ڕۆژی دواییە) ﴿٣﴾ ﴿إِلَى اللَّهِ﴾ هەر بۆلای خوایە ﴿مَرْجِعُكُمْ﴾ گەڕانەوەتان ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو (خوایە) دەسەڵات دارە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿٤﴾ ﴿أَلَا إِنَّهُمْ﴾ ئاگادار بن بێگومان ئەوان ﴿يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ﴾ سنگیان دەپێچنەوە (لەسەر كینە و دژایەتی) ﴿لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ﴾ بۆ ئەوەی خۆیان بشارنەوە لە خوا ﴿أَلَا حِينَ﴾ بیدار بن كاتێك ﴿يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ﴾ ئەوانە خۆیان دادەپۆشن بەپۆشاكەكانیان (بۆ ئەوەی پیلانەكانیان دەربەكەون) ﴿يَعْلَمُ﴾ (خوا) دەزانێت ﴿مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەوەی دەیشارنەوە و ئەوەی ئاشكرای دەكەن ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ﴾ بێگومان ئەو (خوایە) بە ئاگا و زانایە ﴿بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەو (نهێنیانەی) لە سینە و دڵەكاندایە ﴿٥﴾

﴿وَمَا مِن دَآبَّةٍ﴾ هیچ گیان لەبەرێك نی یە ﴿فِي ٱلْأَرْضِ﴾ لەزەوی دا ﴿إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ﴾ ئیلا لەسەر خوا یە
﴿رِزْقُهَا﴾ ڕزق و ڕۆزیەكەی ﴿وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا﴾ وە(خوا) دەزانی شوێنی مانەوەی ﴿وَمُسْتَوْدَعَهَا﴾
وە شوێنی لێ دەرچوونی ﴿كُلٌّ فِي كِتَٰبٍ مُّبِينٍ﴾ هەمووی نووسراوە لەكتێبی ڕوون كەرەوە(لوح
المحفوظ)دا ﴿٦﴾ ﴿وَهُوَ﴾ ئەو (خوایە) زاتێكە ﴿ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ كە ئاسمانەكان
وزەوی دروست كردوە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿وَكَانَ عَرْشُهُۥ عَلَى ٱلْمَآءِ﴾ و عەرشەكەی
لەسەر ئاو بوو ﴿لِيَبْلُوَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی تاقیتان بكاتەوە ﴿أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ كامتان كردەوەی
چاكتر (دەكەن) ﴿وَلَئِن قُلْتَ﴾ سوێندبێ ئەگەر بڵێیت (بەوانە) ﴿إِنَّكُم مَّبْعُوثُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە زیندوو
دەكرێنەوە ﴿مِنۢ بَعْدِ ٱلْمَوْتِ﴾ لەپاش مردن ﴿لَيَقُولَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ بێگومان ئەوانەی كە بێ بڕوان دەڵێن
﴿إِنْ هَٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە هیچ نی یە بێجگە لە جادوویەكی ڕوون و دیار نەبێت ﴿٧﴾ ﴿وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ
ٱلْعَذَابَ﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر ئەو سزایان دوا بخەین ﴿إِلَىٰٓ أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ﴾ تا ماوەیەكی كەمی
دیاری كراو ﴿لَّيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُۥٓ﴾ ئەوە بەڕاستی دەڵێن چی ئەو سزای ڕاگرتووە (بۆچی نایەت) ﴿أَلَا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ﴾ بیدار بن ڕۆژێ ئەو سزایەیان بۆ دێت ﴿لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ﴾ لێیان لا نادرێ
﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوریان دەدات ﴿مَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ ئەوەی كە ئەوان گاڵتەو لاقرتیان پێ
دەكرد ﴿٨﴾ ﴿وَلَئِنْ أَذَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر ئێمە بچێژین بە ئادەمی ﴿مِنَّا رَحْمَةً﴾ چاكە
و میهرەبانیەك لای خۆمانەوە ﴿ثُمَّ نَزَعْنَٰهَا مِنْهُ﴾ پاشان ئەو (چاكەو بەهرەیەی) لێ بگرینەوە
﴿إِنَّهُۥ لَيَـُٔوسٌ كَفُورٌ﴾ بێگومان ئەو زۆر نائومێدو سپڵەیە (لەو كاتەدا كوفری نیعمەتەكانی خوا
دەكات) ﴿٩﴾ ﴿وَلَئِنْ أَذَقْنَٰهُ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پێی بچێژین بیدەینێ ﴿نَعْمَآءَ بَعْدَ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ﴾
بەهرەو چاكە دوای ئەو سەختی و ناڕەحەتیانەی تووشی بووە ﴿لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ ٱلسَّيِّـَٔاتُ عَنِّىٓ﴾ بێگومان
دەڵێت گشت سەختی و زیانەكانم لە مل بوویەوە (نەرۆكی نەردام) ﴿إِنَّهُۥ لَفَرِحٌ فَخُورٌ﴾ بێگومان
(لەوكاتەدا) زۆر دڵخۆش و لووت بەرزو خۆ بەزل زانە ﴿١٠﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُوا۟﴾ جگە لەوانەی
كە ئارام و خۆگر بوون ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ و كردەوە چاكەكانیان بەجێ هێنا ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُم﴾ ئەو بە
بویان هەیە ﴿مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێبوردن و پاداشتی گەورە ﴿١١﴾ ﴿فَلَعَلَّكَ تَارِكٌۢ﴾ ئایا تۆ وازهێنەری
﴿بَعْضَ مَا يُوحَىٰٓ إِلَيْكَ﴾ لە (ڕاگەیاندنی) هەندێك لەوەی نیگات بۆ كراوە ﴿وَضَآئِقٌۢ بِهِۦ صَدْرُكَ﴾ و دڵ
تەنگ دەبی پێی ﴿أَن يَقُولُوا۟﴾ لەسەر ئەوەی كە دەڵێن ﴿لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْهِ كَنزٌ﴾ بۆچی گەنج و خەزێنەی بۆ
نانێردرێتە خوارەوە ﴿أَوْ جَآءَ مَعَهُۥ مَلَكٌ﴾ یان بۆچی فریشتەیەكی لەگەڵدا نەهاتووە ﴿إِنَّمَآ أَنتَ نَذِيرٌ﴾
بێگومان تۆ تەنها ترسێنەری ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ وَكِيلٌ﴾ و خوا بۆ هەموو شتێك سەرپەرشتیكارو
چاودێرە ﴿١٢﴾

﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یان ئەوانە دەڵێن پێغەمبەر ﷺ ئەو (قورئانە)ی هەڵبەستووە ﴿قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِثْلِهِ﴾ بڵێ دەی ئێوەش دە سورەتی وەکو ئەو (قورئانە) بێنن ﴿مُفْتَرَيَاتٍ﴾ هەڵبەستراو بن ﴿وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ﴾ وەبانگ بکەن (بۆ پشتیوانیتان) هەرکەس دەتوانن ﴿مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ⑬ ﴿فَإِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ﴾ جا ئەگەر وەڵامیان نەدانەوە ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنْزِلَ﴾ ئەوە بزانن کەبێگومان ئەم (قورئانە) نێردراوەتە خوارەوە ﴿بِعِلْمِ اللَّهِ﴾ بەئاگاداری وزانیی خوا ﴿وَأَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ هەروەها بزانن هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لەئەو ﴿فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە مل کەچ و موسڵمانن؟ ⑭ ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ﴾ هەرکەس دەیەوێت ﴿الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا﴾ ژیانی دونیا و ڕازاوە و جوانی ئەو ﴿نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا﴾ ئێمە (بەرهەمی) کردەوەکانیان بەتەواوی پێ دەدەین تیایدا ﴿وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ﴾ وە ئەوان لەم ژیانەدا کەم و کوڕی یان لەگەڵ ناکرێت ⑮ ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن بۆیان نی یە ﴿فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ﴾ لەڕۆژی دواییدا جگە لەئاگر ﴿وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا﴾ وە ئەوەی کردیان تیدا پوچ و بێ بەرهەم بووە ﴿وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە هەرچیان کرد بەردەوام بوو بەهیچ ⑯ ﴿أَفَمَنْ كَانَ﴾ جا ئایا کەسێک ﴿عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ﴾ بەڵگەیەکی ئاشکرای بێ لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ﴾ و شایەتێک لای ئەوەوە بۆی بخوێنێتەوە ﴿وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَى﴾ وە لەپێش ئەم (شایەتەی خویەوە) پەڕاوی موساش (شایەتە بوو) ﴿إِمَامًا وَرَحْمَةً﴾ کەپێشەوا و میهرەبانییە ﴿أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ ئەوانە بڕوایان هەیە بەو (شایەتە کەقورئانە) ﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ﴾ وە هەرکەس باوەڕی پێ نەبێت ﴿مِنَ الْأَحْزَابِ﴾ لەو کۆمەڵ و تاقمانە (ئەوانەی کۆبوبەوە لەسەر دژایەتی ئیسلام) ﴿فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ﴾ ئەوە ئاگر جێگەیەتی ﴿فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ﴾ کەوانە هیچ جۆرە گومان و دوو دڵیەکت نەبێت لەو (قورئانە) ﴿إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی ئەو قورئانە ڕاستە لەلایەن پەروەردگارتەوە هاتووە ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی بڕواناهێنن ⑰ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ﴾ وە ئایا کێ ستەمکارترە لەو کەسەی ﴿افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کەدرۆ هەڵبەستی بەدەم خواوە؟ ﴿أُولَئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَى رَبِّهِمْ﴾ ئەوانە دەبرێنە حوزووری پەروەردگاریان (ووتەکانیان دەخرێتە ڕوو) ﴿وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ﴾ وە شایەتەکان (لەپێغەمبەران و فریشتەکان) دەڵێن ﴿هَؤُلَاءِ الَّذِينَ﴾ ئا ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ﴾ (لەدونیادا) درۆیان هەڵدەبەست بەدەم پەروەردگاریانەوە ﴿أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ﴾ بیدارببن نەفرینی خوا ﴿عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ بۆ ستەمکارانە ⑱ ﴿الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی بەرهەڵستی ڕێگەی خوا دەکەن ﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ و دەیانەوێ بەلار و چەوتی پیشانیدەن ﴿وَهُمْ بِالْآخِرَةِ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بەڕۆژی دوایی ﴿هُمْ كَافِرُونَ﴾ بێ بڕوان ⑲

﴿أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ﴾ ئەو (بەدرۆ لێ کراوانە) نەیانتوانی (لەدەستی خوا) خۆیان قوتار بکەن
﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەوڵات و زەویدا ﴿وَمَا كَانَ لَهُم﴾ و نیانە ﴿مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ بێجگە لەخوا هیچ
پشتیوان و دۆستێک ﴿يُضَاعَفُ لَهُمُ﴾ بۆیان دووقات دەکرێتەوە ﴿الْعَذَابُ﴾ سزا ﴿مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ
السَّمْعَ﴾ توانای بیستنی (ئەو قورئانە)یان نەبوو ﴿وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ﴾ (هەقیشیان)نەدەبینی ﴿٢٠﴾
﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ کەخۆیان دۆڕاند ﴿وَضَلَّ عَنْهُم﴾ وە لێیان
ون بوو ﴿مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەو درۆو دەلەسانەی لەدونیادا دەیان کرد ﴿٢١﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ﴾ بەڕاستی
و بێگومان ئەوانە ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿هُمُ الْأَخْسَرُونَ﴾ زەرەرمەندترین کەسی خۆیانن
﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان
بەجێ هێناوە ﴿وَأَخْبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ و گەردن کەچ و دڵ ئارام بوون بۆ (فەرمانەکانی) پەروەردگاریان
﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٣﴾
﴿مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ﴾ وێنەی ئەو دوو دەستەیە ﴿كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ﴾ وەک کوێر و کەڕ و بینەر
و بیسەرن ﴿هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا﴾ ئایا ئەو دوو دەستەیە یەکسانن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دە بۆ بیر ناکەنەوە ﴿٢٤﴾
﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا﴾ سوێند بە خوا بێگومان ناردمان ﴿نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ نووح بۆ لای گەلەکەی ﴿إِنِّي
لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ (پێی وت) دڵنیابن من ترسێنەرێکی ئاشکرام بۆتان ﴿٢٥﴾ ﴿أَن لَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾ کەجگە
لەخوا نەپەرستن ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ (چونکە) بەڕاستی من دەترسم بەخەتان بگرێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ
أَلِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێکی سەخت و بەئازار ﴿٢٦﴾ ﴿فَقَالَ الْمَلَأُ﴾ جا کاربەدەست و دەسەڵاتدارەکان
ووتیان ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کەبڕوایان نەهێنا بوو ﴿مِن قَوْمِهِ﴾ لە گەلەکەی (نووح) ﴿مَا نَرَاكَ﴾
ئێمە تۆ نابینین ﴿إِلَّا بَشَرًا مِّثْلَنَا﴾ جگە لەئادەمی یەکێ وەک خۆمان ﴿وَمَا نَرَاكَ﴾ وە نابینین تۆ ﴿اتَّبَعَكَ﴾
هیچ کەسێک شوێنت کەوتبێت ﴿إِلَّا الَّذِينَ﴾ جگە لەوانەی ﴿هُمْ أَرَاذِلُنَا﴾ کە هەژار و پەستەکانمان
﴿بَادِيَ الرَّأْيِ﴾ بێ ئاوەزا و ساویلکەن (ڕواڵەت بین) ﴿وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ﴾ وە نابینین ئێوە ﴿عَلَيْنَا مِن
فَضْلٍ﴾ هیچ شتێکتان لە ئێمە زیادبێ ﴿بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ﴾ بەڵکو بەدرۆزنتان دەزانین ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾
(نووح) ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَأَيْتُمْ﴾ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن كُنتُ﴾ ئەگەر من ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٍ﴾ بەڵگەی
ئاشکرام هەبێت ﴿مِّن رَّبِّي﴾ لەلای پەروەردگارمەوە ﴿وَآتَانِي رَحْمَةً﴾ و ڕەحمەتێکی پێ بەخشیم
﴿مِّنْ عِندِهِ﴾ لەلایەن خۆیەوە ﴿فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ﴾ بەڵام ئەوە لەئێوە شاردرایەتەوە ﴿أَنُلْزِمُكُمُوهَا﴾ ئایا بەزۆر
پابەندتان بکەین پێیەوە ﴿وَأَنتُمْ لَهَا كَارِهُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە حەزی لێ ناکەن و پێتان ناخۆشە ﴿٢٨﴾

﴿ويا قوم﴾ وە ئەی گەلەکەم ﴿لا أسألكم عليه مالا﴾ لەسەر ئەم (گەیاندنی پەیامە) داوای هیچ ماڵ و
سامانێکتان لێ ناکەم ﴿إن أجري﴾ پاداشتی من ﴿إلا على الله﴾ هەر لەسەر خوایە ﴿وما أنا بطارد الذين آمنوا﴾
وە من ئەوانە دەرناکەم بڕوایان هێناوە ﴿إنهم ملاقو ربهم﴾ بەڕاستی ئەوانە بەدیداری پەروەردگاریان
دەگەن (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿ولكني أراكم﴾ بەڵام من ئێوە دەبینم ﴿قوما تجهلون﴾ کە کۆمەڵێکی نەزانن
﴿٢٩﴾ ﴿ويا قوم من ينصرني﴾ ئەی گەلەکەم کێ یارمەتیم دەدات ﴿من الله إن طردتهم﴾ لەبەرانبەر خوادا
ئەگەر ئەوانە دەرکەم (و دەریان بکەم) ﴿أفلا تذكرون﴾ دەی ئایا بیر ناکەنەوە؟ ﴿٣٠﴾ ﴿ولا أقول لكم﴾
من پێتان ناڵێم ﴿عندي خزائن الله﴾ خەزێنەکانی خوا لای منە ﴿ولا أعلم الغيب﴾ و نازانم غەیب و شتە
نادیارەکان دەزانم ﴿ولا أقول إني ملك﴾ هەروەها ناڵێم من فریشتەم ﴿ولا أقول للذين﴾ بەوانەش ناڵێم
﴿تزدري أعينكم﴾ کە لەبەر چاوی ئێوە سووک و بێ ڕێزن ﴿لن يؤتيهم الله خيرا﴾ خوا هیچ چاکەیەکیان
نادات ﴿الله أعلم﴾ خوا چاکتر دەزانێ ﴿بما في أنفسهم﴾ بەوەی لە دەروونی ئەواندایە ﴿إني إذا لمن
الظالمين﴾ بەڕاستی من ئەوکاتە (ئەگەر ئەو هەژارانە دەربکەم) لە ستەمکاران دەبم ﴿٣١﴾ ﴿قالوا يا نوح﴾
وتیان ئەی نووح ﴿قد جادلتنا﴾ بێگومان دەمەقاڵێت کرد لەگەڵماندا ﴿فأكثرت جدالنا﴾ زۆریش
دەمەقاڵێت کرد لەگەڵماندا ﴿فأتنا بما تعدنا﴾ دەی ئەوەی بەڵێنمان پێ دەدەیت (لە سزا) بۆمان بهێنە
﴿إن كنت من الصادقين﴾ ئەگەر تۆ لە ڕاستگۆیانیت ﴿٣٢﴾ ﴿قال إنما يأتيكم به الله﴾ وتی بێگومان
خوا بۆتان دەهێنێت ﴿إن شاء﴾ ئەگەر بیەوێت ﴿وما أنتم بمعجزين﴾ وە ئێوە ناتوانن (بەسەر خوا)
خۆتان قوتار بکەن ﴿٣٣﴾ ﴿ولا ينفعكم نصحي﴾ وە ئامۆژگاری من سوودتان پێ ناگەیەنێت ﴿إن أردت﴾ گەر
بمەوێت ﴿أن أنصح لكم﴾ ئامۆژگاریتان بکەم ﴿إن كان الله يريد﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ﴿أن يغويكم﴾
گومڕاتان بکات ﴿هو ربكم﴾ ئەو پەروەردگارتانە ﴿وإليه ترجعون﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنەوە
﴿٣٤﴾ ﴿أم يقولون افتراه﴾ یا ئەوانە دەڵێن موحەممەد ﷺ ئەم (قورئانەی) بەناوی خواوە هەڵبەستووە
﴿قل إن افتريته﴾ بڵێ ئەگەر من هەڵم بەستبێت ﴿فعلي إجرامي﴾ ئەوە گوناهو تاوانەکەی تەنها لەسەر
خۆمە ﴿وأنا بريء مما تجرمون﴾ وە منیش بەریم لە تاوانی ئێوە ﴿٣٥﴾ ﴿وأوحي إلى نوح﴾ وەحی کرا بۆ نووح
(علیه السلام) ﴿أنه لن يؤمن﴾ کەوا کەسی تر بڕوا ناهێنێت ﴿من قومك﴾ لە گەلەکەت ﴿إلا من قد
آمن﴾ بێجگە لەوەی پێشتر بڕوای هێناوە ﴿فلا تبتئس بما كانوا يفعلون﴾ کەواتە ناڕەحەت
وخەمبار مەبە بەوەی ئەوان دەیکەن ﴿٣٦﴾ ﴿واصنع الفلك﴾ وە کەشتییەکەش دروست بکە
﴿بأعيننا ووحينا﴾ بە پێش چاو و چاودێری وەفرمان و ڕێگای ئێمە (لەم ئایەتەدا باسی سیفەتی
چاو، عین ... هاتووە بۆ خوای گەورە، بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك
شێوەکەی نازانین وە تەنها خوا خۆی دەزانێت) ﴿ولا تخاطبني﴾ وە هیچ قسەم لەگەڵدا مەکە
﴿في الذين ظلموا﴾ لە بارەی ئەوانەی ستەمیان کردووە (وبێ باوەڕ بوون) ﴿إنهم مغرقون﴾ چونکە
بێگومان ئەوانە دەخنکێنرێن ﴿٣٧﴾

﴿وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ﴾ وە دەستی کرد بەدروست کردنی کەشتیەکە ﴿وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ﴾ هەر کاتێك پێ پەڕیبە
بەلایدا ﴿مَلَأٌ مِّن قَوْمِهِ﴾ کۆمەڵی لەگەلەکەی ﴿سَخِرُوا مِنْهُ﴾ گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿قَالَ إِن تَسْخَرُوا مِنَّا﴾
(نووح) دەیووت ئەگەر ئێوە ئێستە گاڵتەو لاقرتی بەئێمە دەکەن ﴿فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنكُمْ﴾ ئەوە بێگومان
ئێمەش لاقرتی بەئێوە دەکەین ﴿كَمَا تَسْخَرُونَ﴾ هەر چۆن ئێوە لاقرتی بەئێمە دەکەن ﴿٣٨﴾
﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ جا لەمەوپاش دەزانن ﴿مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ﴾ کێ سزای بۆ دێت ﴿يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ
مُّقِيمٌ﴾ سەر شۆڕی دەکات (لەدونیاداو لەقیامەتیشدا) سزای هەمیشەیی بەسەردادێت ﴿٣٩﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾
(نووح) (کەشتیەکەی دروست کرد) هەتا کاتێك ﴿جَاءَ أَمْرُنَا﴾ فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان)
﴿وَفَارَ التَّنُّورُ﴾ و تەنوورەکە ئاوی لێ هەڵ قوڵا ﴿قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا﴾ ووتمان (بەنووح) لەو (کەشتیە)دا
هەڵی بگرە ﴿مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ لەهەموو نێرو مێیەك دووان ﴿وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن﴾ ژن و مندالە کانیشت
هەڵبگرە ئەوەیان نەبێت ﴿سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ﴾ بڕیاری خوای لەسەر دراوە (بەخنکاندن) ﴿وَمَنْ آمَنَ﴾
هەر ئەوانەش (هەڵ بگرە کە) بڕوایان هێنا (لەگەلەکەت) ﴿وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ وە خەڵکێکی
کەم نەبێت بڕوایان نەهێنا لەگەڵی دا ﴿٤٠﴾ ﴿وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا﴾ (نووح) ووتی هەموتان سواربن لەو
(کەشتیە)دا ﴿بِسْمِ اللَّهِ مَجْرَاهَا وَمُرْسَاهَا﴾ بەناوی خواوە لەکاتی ڕۆیشتن و وەستانی دا ﴿إِنَّ رَبِّي﴾
بەڕاستی پەروەردگارم ﴿لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ زۆر لێ بووردەی میهرەبانە ﴿٤١﴾ ﴿وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ﴾ کەشتیەکە
دەیبردن ﴿فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ﴾ بەناو شەپۆلی وەك کێوو شاخ دا ﴿وَنَادَىٰ نُوحٌ ابْنَهُ﴾ نووحیش علیه
السلام کوڕەکەی بانگ کرد (کەناوی کەنعان بوو) ﴿وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ﴾ کە لەشوێنێکی کەناردا بوو
﴿يَا بُنَيَّ ارْكَب مَّعَنَا﴾ (ووتی) ئەی کوڕی خۆشەویستم لەگەڵمان دا سواربە ﴿وَلَا تَكُن مَّعَ الْكَافِرِينَ﴾ و
لەگەڵ بێ بڕوایان مەبە ﴿٤٢﴾ ﴿قَالَ سَآوِي إِلَىٰ جَبَلٍ﴾ (کوڕەکەی) ووتی پەنا بۆ شاخێك دەبەم ﴿يَعْصِمُنِي مِنَ
الْمَاءِ﴾ کە بمپارێزێت لەم لافاوە ﴿قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ﴾ (نووح) ووتی ئەمڕۆ هیچ پارێزەرێك (پەنادەرێك)
نیە ﴿مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾ لەفەرمانی خوا (کەخنکاندنە) ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ﴾ مەگەر کەسێك خوا ڕەحمی پێ بکات
(و باوەڕدار بێت) ﴿وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ﴾ لەو کاتەدا شەپۆلی لافاو کەوتە نێوانیان ﴿فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ﴾
جا ئەو (کوڕە خنکاو) لەخنکاوان بوو ﴿٤٣﴾ ﴿وَقِيلَ يَا أَرْضُ﴾ ئەوسا ووترا ئەی زەوی ﴿ابْلَعِي مَاءَكِ﴾
ئاوەکەت هەڵمژە ﴿وَيَا سَمَاءُ أَقْلِعِي﴾ و ئەی ئاسمان باران مەبارێنە ﴿وَغِيضَ الْمَاءُ﴾ ئیتر لافاوەکە ڕۆچوو
بەناخی زەوی دا ﴿وَقُضِيَ الْأَمْرُ﴾ کارەکە (خنکانیان) تەواو کرا ﴿وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ﴾ و (کەشتیەکە)
وەستا بەسەر (کێوی) جوودیەوە ﴿وَقِيلَ بُعْدًا﴾ ووترا دووری لەڕەحمی خوا ﴿لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ بۆ گەلی
ستەمکاران ﴿٤٤﴾ ﴿وَنَادَىٰ نُوحٌ رَّبَّهُ﴾ نووح هاواری کردە پەروەردگاری ﴿فَقَالَ رَبِّ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم
﴿إِنَّ ابْنِي﴾ بەڕاستی کوڕەکەم ﴿مِنْ أَهْلِي﴾ لە کەس و کاری منە ﴿وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ﴾ و بێگومان بەڵێنی
تۆش ڕاستە ﴿وَأَنتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ﴾ وەتۆش دادوەرترینی هەموو فەرمان ڕەوایانی ﴿٤٥﴾

﴿قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی نووح بەڕاستی ئەو (کەنعان) ﴿لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ﴾ لە کەس و کاری تۆ نی یە ﴿إِنَّهُ عَمَلٌ﴾ بێگومان ئەو (کوڕە) کردەوەی ﴿غَيْرُ صَالِحٍ﴾ خراپ و ناپەسەند بوو ﴿فَلَا تَسْأَلْنِ﴾ جا کەواتە داوای شتێکم لێ مەکە ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾ کە زانیاریت دەربارەی نی یە ﴿إِنِّي أَعِظُكَ﴾ بەڕاستی من ئامۆژگاریت دەکەم ﴿أَن تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾ تا لە نەفامان نەبیت ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ﴾ (نووح) ووتی پەروەردگارم بەڕاستی من ﴿إِنِّي أَعُوذُ بِكَ﴾ پەنات پێ دەگرم (لەوەی) ﴿أَنْ أَسْأَلَكَ مَا﴾ داوای شتێکت لێ بکەم ﴿لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ﴾ کە نایزانم ﴿وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي﴾ وە ئەگەر نەبوریت لێم و ڕەحمم پێ نەکەی ﴿أَكُن مِّنَ الْخَاسِرِينَ﴾ لە ڕیانلێکەوتوان دەبم ﴿٤٧﴾ ﴿قِيلَ يَا نُوحُ﴾ ووترا ئەی نووح ﴿اهْبِطْ بِسَلَامٍ﴾ دابەزە (لە کەشتیەکە) بە ئاشتی و بێوەی لەلایەن ئێمەوە ﴿وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ﴾ وە بەپیت و فەڕی زۆر بەسەرتەوە ﴿وَعَلَىٰ أُمَمٍ مِّمَّن مَّعَكَ﴾ وە بەسەر گەلانێک کە پەیدا ئەبن لەو بەی کە لەگەڵ تۆ دان (یا بەسەر ئەو خەڵکانەی لەگەڵ تۆدان) ﴿وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ﴾ چەند بەتەرەو گەل دواتر دێن خۆشی و ناز و نیعمەتیان پێ دەدەین ﴿ثُمَّ يَمَسُّهُم﴾ پاشان لەلایەن ئێمەوە دووچاریان دەبێت ﴿مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزای سەختی ئازاردەر ﴿٤٨﴾ ﴿تِلْكَ مِنْ أَنبَاءِ الْغَيْبِ﴾ ئەمانە (ی باسکران) لە هەواڵە گرنگە نادیارەکانە ﴿نُوحِيهَا إِلَيْكَ﴾ بە نیگا بۆمان ناردی ﴿مَا كُنتَ تَعْلَمُهَا أَنتَ وَلَا قَوْمُكَ﴾ نە تۆ و نە گەلەکەت نەتان دەزانی ﴿مِن قَبْلِ هَٰذَا﴾ لە پێش ئەم (نیگای ئێمە) ﴿فَاصْبِرْ﴾ کەواتە خۆڕاگربە ﴿إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بەڕاستی سەرئەنجام بۆ لەخواترسانە ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا﴾ وە بۆلای (گەلی) عاد هوودی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ پەرستراوێکتان نی یە جگە لە ئەو ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ﴾ ئێوە تەنها درۆ هەڵبەستن ﴿٥٠﴾ ﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ لەسەر ئەم (گەیاندنی پەیامە) داوای هیچ پاداشتێکتان لێ ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى الَّذِي﴾ پاداشتی من هەر لەسەر ئەو (خوا)یە ﴿فَطَرَنِي﴾ کە دروستی کردووم ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن ﴿٥١﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ﴾ وە ئەی گەلەکەم ﴿اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ﴾ داوای لێبوردن لە پەروەردگارتان بکەن ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ دواتر بگەڕێنەوە بۆ لای ئەو ﴿يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُم﴾ (ئەگەر وابکەن خوا) لە ئاسمانەوە (باران) دەبارێنێت بەسەرتاندا ﴿مِّدْرَارًا﴾ بە بڕەوە ﴿وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً﴾ و هێزی تر زیاد دەکات ﴿إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ﴾ بۆ هێزەکەتان ﴿وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ﴾ وە ڕوو وەرمەگێڕن (لە بانگەوازەکەم) بە تاوانباری ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُوا يَا هُودُ﴾ ووتیان ئەی هوود ﴿مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ﴾ تۆ هیچ بەڵگەیەکی ڕوونت بۆ نەهێناوین ﴿وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي آلِهَتِنَا﴾ بۆیە ئێمەش واز لە پەرستراوەکان (خواکان) مان ناهێنین ﴿عَن قَوْلِكَ﴾ لەسەر قسەی تۆ ﴿وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئێمە باوەڕت پێ ناکەین ﴿٥٣﴾

﴿إِن نَّقُولُ إِلَّا﴾ ئێمە تەنها (ئەوە دەڵێین) دەڵێین ﴿اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا﴾ هەندێك لەپەرستراوەكانمان تووشیان كردووی ﴿بِسُوءٍ﴾ بەشێتی ﴿قَالَ إِنِّي﴾ ووتی بەڕاستی من ﴿أُشْهِدُ اللَّهَ﴾ خوا دەكەم بەشایەت ﴿وَاشْهَدُوا﴾ و ئێوەش شایەت بن ﴿أَنِّي بَرِيءٌ﴾ كەبەڕاستی من بەریم و دوورم ﴿مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾ لەوەی كەئێوە دەیكەنە هاوبەش بۆخوا ﴿٥٤﴾ ﴿مِن دُونِهِ﴾ جگە لەخوا ﴿فَكِيدُونِي جَمِيعًا﴾ جا هەمووتان پیلانم لێ بگێڕن ﴿ثُمَّ لَا تُنظِرُونِ﴾ لەپاشان مۆڵەتیشم مەدەن (و لێم مەوەستن) ﴿٥٥﴾ ﴿إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ﴾ بەڕاستی من پشتم بەخوا بەستووە ﴿رَبِّي وَرَبِّكُم﴾ كەپەروەردگاری من و پەروەردگاری ئێوەشە ﴿مَّا مِن دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا﴾ هیچ گیان لەبەرێك نیە لەژێر ڕكێفی خوای گەورەدا نەبێت (نێوچاوی بەدەستی ئەوە) ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ لەسەر ڕێگەیەكی ڕاستە ﴿٥٦﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەوسا ئەگەر ئێوە ڕوو وەرگێڕن ﴿فَقَدْ أَبْلَغْتُكُم﴾ ئەوە بێگومان من پێم ڕاگەیاندوون ﴿مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ﴾ ئەوەی بەمندا نێردراوە بۆتان ﴿وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ وە پەروەردگارم كۆمەڵێكی تر لەشوێنی ئێوە دادەنێ ﴿وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا﴾ ئێوەش هیچ زیانێك بەخوا ناگەیەن ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ﴾ بەسەر هەموو شتێكدا چاودێر و پارێزەرە ﴿٥٧﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ وە كاتێك فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيْنَا هُودًا﴾ هوودمان ڕزگار كرد ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ ئەوانەش باوەڕیان هێنابوو لەگەڵی ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ بەمیهرەبانی خۆمان ﴿وَنَجَّيْنَاهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ وە ئەوانمان لەسزایەكی توند و بەهێز ڕزگار كرد ﴿٥٨﴾ ﴿وَتِلْكَ عَادٌ﴾ ئەوەش گەلی عاد بوو ﴿جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ باوەڕیان نەهێنا بە بەڵگە و موعجیزەكانی پەروەردگاریان ﴿وَعَصَوْا رُسُلَهُ﴾ و سەرپێچی نێردراوەكانی خوایان كرد ﴿وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ﴾ و شوێنی فەرمانی هەموو ﴿جَبَّارٍ عَنِيدٍ﴾ زۆردارێكی سەركەش كەوتن ﴿٥٩﴾ ﴿وَأُتْبِعُوا﴾ بەشوێنیاندا نێررا ﴿فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً﴾ نەفرین لەم دونیایەدا ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ و لەڕۆژی دواییشدا ﴿أَلَا إِنَّ عَادًا﴾ ئاگادار بن بەڕاستی گەلی عاد ﴿كَفَرُوا رَبَّهُمْ﴾ بڕوایان بەپەروەردگاریان نەهێنا ﴿أَلَا بُعْدًا﴾ ئاگاداربن دووری و لەناوچوون ﴿لِّعَادٍ قَوْمِ هُودٍ﴾ بۆ عادی گەلی هوود ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ﴾ بۆ گەلی سەموودیش ناردمان ﴿أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾ صالح پێغەمبەر علیه السلام ی برایان ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەكەم ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ پەرستراوێكتان نیە بێجگە لەو ﴿هُوَ أَنشَأَكُم﴾ ئەو دروستی كردوون ﴿مِّنَ الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا ﴿وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا﴾ و كردوونی بەئاوەدان كەرەوە تیدا ﴿فَاسْتَغْفِرُوهُ﴾ كەواتە داوای لێخۆشبوونی لێ بكەن ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ پاشان بگەڕێنەوە بۆلای ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿قَرِيبٌ مُّجِيبٌ﴾ زۆر نزیكی دوعا وەرگرە ﴿٦١﴾ ﴿قَالُوا يَا صَالِحُ﴾ ووتیان ئەی صالح ﴿قَدْ كُنتَ فِينَا﴾ بەڕاستی تۆ لەناوماندا ﴿مَرْجُوًّا قَبْلَ هَٰذَا﴾ جێی ئومێد بووی پێش ئەمە ﴿أَتَنْهَانَا أَن نَّعْبُدَ﴾ ئایا مەنع و ڕێگریمان دەكەی لەپەرستنی ﴿مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ ئەوەی كەباو و باپیرانمان پەرستوویانە ﴿وَإِنَّنَا لَفِي شَكٍّ﴾ و بەڕاستی ئێمە لە گوماندایین ﴿مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ﴾ لەوەی تۆ بانگمان دەكەیت بۆلای و دوودڵین ﴿٦٢﴾

﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ صاڵح وتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَأَيْتُمْ إِن كُنتُ﴾ پێم بڵێن ئەگەر من ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي﴾
بەڵگەیەکی ئاشکرام هەبێ لەلایەن پەروەردگارمەوە ﴿وَآتَانِي مِنْهُ رَحْمَةً﴾ وە لەلایەن خۆیەوە
پێغەمبەرێتی پێ بەخشیبێتم ﴿فَمَن يَنصُرُنِي﴾ جا کێ یارمەتیم دەدات ﴿مِنَ اللَّهِ﴾ لەبەرامبەر خوادا
﴿إِنْ عَصَيْتُهُ﴾ ئەگەر سەرپێچی ئەو بکەم ﴿فَمَا تَزِيدُونَنِي﴾ کەواتە ئێوە هیچ بۆم زیاد ناکەن ﴿غَيْرَ
تَخْسِيرٍ﴾ زەرەر و زیان نەبێت ﴿٦٣﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿هَٰذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ﴾ ئەمە وشترەکەی
خوایە ﴿لَكُمْ آيَةً﴾ کەموعجیزەیەکی زۆرە بۆ ئێوە (لەسەر ڕاستی پێغەمبەرێتیەکەم) ﴿فَذَرُوهَا﴾
جا ئێوەش وازی لێ بێنن ﴿تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ﴾ بالەزەوی خوایدا (بلەوەڕێت) ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ﴾
بەخراپە دەستی بۆ مەبەن ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ﴾ ئەگینا سزایەکی بە زوویی تووشتان دەبێت ﴿٦٤﴾
﴿فَعَقَرُوهَا﴾ کەچی ئەوان وشترەکەیان سەربڕی ﴿فَقَالَ﴾ جا (صالح) وتی ﴿تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ﴾
ڕابوێرن لەماڵی خۆتاندا ﴿ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ﴾ سێ ڕۆژ ﴿ذَٰلِكَ وَعْدٌ﴾ ئەوە بەڵێنێکە ﴿غَيْرُ مَكْذُوبٍ﴾ درۆ نییە
﴿٦٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ جا کاتێک فەرمانمان هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيْنَا صَالِحًا﴾ صالح مان ڕزگار کرد
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ بەمەرحەمەتێک لەلایەن خۆمانەوە
﴿وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ﴾ لە سەرشۆڕی و ڕیسوایی ئەو ڕۆژە (پەنامان دان) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ﴾
بەڕاستی پەروەردگارت هەر خۆی بەتوانا و بەدەسەڵاتە ﴿٦٦﴾ ﴿وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ﴾ ئەوانەش
کەستەمیان کرد شریخەیەک گرتنی ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾ ئیتر لەناو ماڵەکانیاندا
کەوتن بەڕووداو جووڵەیان لێ بڕا (مردن) ﴿٦٧﴾ ﴿كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا﴾ وەک ئەوەی لەوێدا نەبووبن
﴿أَلَا إِنَّ ثَمُودَ﴾ ئاگادار بن بەڕاستی گەلی سەموود ﴿كَفَرُوا رَبَّهُمْ﴾ بێ بڕوابوون بەپەروەردگاریان
﴿أَلَا بُعْدًا لِّثَمُودَ﴾ ئاگادار بن دووری و لەناوچوون بۆ گەلی سەموود ﴿٦٨﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا﴾ سوێند
بەخوا بێگومان نێردراوەکانمان هاتن ﴿إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ﴾ بۆلای ئیبراهیم بەمزگێنییەوە ﴿قَالُوا سَلَامًا﴾
وتیان سەلامی خوات لێ بێت ﴿قَالَ سَلَامٌ﴾ (ئەویش) وتی سەلامی خوا لە ئێوەش ﴿فَمَا لَبِثَ﴾
لەمەودا ئەوەندەی نەبرد ﴿أَن جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ﴾ (ئیبراهیم) خێرا گوێرەکەیەکی برژاوی هێنا بۆیان
﴿٦٩﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَىٰ أَيْدِيَهُمْ﴾ جا کاتێک بینی دەستیان ﴿لَا تَصِلُ إِلَيْهِ﴾ درێژ ناکەن بۆی (و لێی ناخۆن)
﴿نَكِرَهُمْ﴾ نائاسایی هاتنە بەرچاوی ﴿وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً﴾ و لە دەروونی خۆیدا ترسی
لێ کردن (کەبیاری خراپیان هەبێت) ﴿قَالُوا لَا تَخَفْ﴾ وتیان مەترسە ﴿إِنَّا أُرْسِلْنَا﴾ بەڕاستی ئێمە
نێردراوین ﴿إِلَىٰ قَوْمِ لُوطٍ﴾ بۆ سەر گەلی لووط ﴿٧٠﴾ ﴿وَامْرَأَتُهُ قَائِمَةٌ﴾ لەو کاتەدا خێزانەکەی وەستابوو
﴿فَضَحِكَتْ﴾ و پێکەنی ﴿فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ﴾ ئێمەش مژدەمان پێ دا بە ئیسحاق ﴿وَمِن وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ﴾
وە لەپاش ئیسحاق (مژدەمان پێدا) بەیەعقوب (کەکوڕی ئیسحاقە) ﴿٧١﴾

﴿قَالَتْ يَا وَيْلَتَى﴾ (حیزانی ئیبراهیم) ووتی وەیرۆ (وای) ﴿أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ﴾ چۆن منداڵم دەبێت كەمن
پیرە ژنێكم ﴿وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا﴾ ئەوەش مێردەكەمە كە پیربووە ﴿إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ﴾ بەڕاستی ئەمە
شتێكی سەیرە ﴿٧٢﴾ ﴿قَالُوا أَتَعْجَبِينَ﴾ (فریشتەكان) ووتیان تۆ سەرت سووڕدەمێنێت؟ ﴿مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾
لەكار و فەرمانی خوا ﴿رَحْمَتُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ﴾ ڕەحمەت و بەرەكەتی زۆری خواتان لەسەربێت
﴿أَهْلَ الْبَيْتِ﴾ ئەی ئال و بەیتی ئیبراهیم ﴿إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ﴾ بەڕاستی خوا سوپاس كراوی چاكە فراوانە
﴿٧٣﴾ ﴿فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ﴾ ئەمجا كاتێك ترس و بیمی ئیبراهیم لاچوو ﴿وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَى﴾
وە مژدەكەشی بۆ هات ﴿يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ﴾ لەبارەی گەلەكەی لووط گفتوگۆی لەگەڵ دەكردین ﴿٧٤﴾
﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ﴾ (چونكە) بەڕاستی ئیبراهیم ﴿لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ﴾ لەسەرخۆ و دڵنەرم و ڕوو لەخوابوو ﴿٧٥﴾
﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿أَعْرِضْ عَنْ هَذَا﴾ وازبهێنە لەم كارە ﴿إِنَّهُ قَدْ جَاءَ﴾ بەڕاستی بێگومان
دەرچووە (بۆ ئەو كارە) ﴿أَمْرُ رَبِّكَ﴾ فەرمانی پەروەردگارت ﴿وَإِنَّهُمْ آتِيهِمْ﴾ وە بەڕاستی بۆ ئەوان دێت
﴿عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ﴾ سزایەكی نەگەڕاوە ﴿٧٦﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَتْ﴾ كاتێك كەهاتن ﴿رُسُلُنَا لُوطًا﴾ فریشتەكانمان
بۆ لای لووط ﴿سِيءَ بِهِمْ﴾ هاتنیان پێ ناخۆش بوو ﴿وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا﴾ وە دڵگران بوو پێیان ﴿وَقَالَ هَذَا
يَوْمٌ عَصِيبٌ﴾ وە ووتی ئەم ڕۆژە ڕۆژێكی سەختە ﴿٧٧﴾ ﴿وَجَاءَهُ قَوْمُهُ﴾ وە گەلەكەی هاتن بۆلای ﴿يُهْرَعُونَ
إِلَيْهِ﴾ پەلەیان دەكرد (لەهاتن) بۆ لای ﴿وَمِنْ قَبْلُ﴾ لەكاتێكدا ئەوان لەوەوپێش ﴿كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾
هەمیشە كردەوە بەدەكانیان ئەنجام دەدا (كە نێربازی بوو) ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەكەم
﴿هَؤُلَاءِ بَنَاتِي﴾ ئەوانە كچەكانی منن (مەبەستی كچەكانی هۆزەكەی بوو) ﴿هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ﴾ ئەوانە
پاك و حەلاڵن بۆتان ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەی لەخوا بترسن ﴿وَلَا تُخْزُونِ فِي ضَيْفِي﴾ و سەرشۆڕم مەكەن لەوەی
دەتانەوێت بەرامبەر میوانەكانم بیكەن ﴿أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ﴾ ئاخۆ پیاوێكی ژیر و تێگەیشتووتان
تێدا نی یە ﴿٧٨﴾ ﴿قَالُوا لَقَدْ﴾ ووتیان سوێندبێت بێگومان ﴿عَلِمْتَ﴾ تۆ دەزانیت ﴿مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ﴾
ئێمە هیچ هەق (و ئارەزوو) یەكمان لەكچەكانتدا نیە ﴿وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ﴾ وە بەڕاستی تۆ دەزانی
ئێمە چیمان دەوێت ﴿٧٩﴾ ﴿قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً﴾ ووتی ئای خۆزگە لەبەرامبەر ئێوەدا هێزێكم بوو یە
﴿أَوْ آوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ﴾ یان پەنایەكی قایم سوا بەپشتم پێ ببردایە (دەرگیرم دەكردن) ﴿٨٠﴾ ﴿قَالُوا
يَا لُوطُ﴾ (فریشتەكان) ووتیان ئەی لووط ﴿إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی ئێمە نێردراوی پەروەردگاری تۆین
﴿لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ﴾ هەرگیز ناگەنە لای تۆ ﴿فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ﴾ جا تۆ و ماڵ و منداڵت و ئەوەی
باوەڕی پێ هێناویت لەبەشێكی شەودا بڕۆن (وئەم شارە بەجێ بهێڵن) ﴿وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ﴾
وە هیچ كەس لەئێوە لانەكاتەوە بەدوای خۆیدا ﴿إِلَّا امْرَأَتَكَ﴾ جگە لەژنەكەت ﴿إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ﴾
بەڕاستی ئەو تووشی دەبێت ئەوەی كەتووشی ئەوان (گەلەكەت) دەبێت (چونكە بێ باوەڕ بوو) ﴿إِنَّ
مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ﴾ بێگومان وەختی لەناوبردنیان بەرەبەیانە ﴿أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ﴾ ئایا بەرەبەیان نزیك
نیە ﴿٨١﴾

﴿فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ جا کە فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا﴾ ئەو (شوێنە)مان سەرەو ژێر کرد ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا﴾ و باراندمان بەسەریاندا ﴿حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ﴾ وردە بەردی گلین ﴿مَنْضُودٍ﴾ بەدوای یەکداو بێ پچڕان (دەباری) ﴿٨٢﴾ ﴿مُسَوَّمَةً﴾ هەموو ئەو (وردە بەردانە) دیاری کرابوون ﴿عِنْدَ رَبِّكَ﴾ لای پەروەردگارتەوە ﴿وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ﴾ وە ئەو (سزایە) دوور نی یە لە ستەمکارانەوە ﴿٨٣﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ﴾ وە (ناردمان) بۆ (خەڵکی) مەدیەنیش ﴿أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ شوعەیبی برایان ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ پەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو ﴿وَلَا تَنْقُصُوا﴾ وە کەم و کوڕی مەکەن ﴿الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ﴾ لە پێوانە و کێشانەدا ﴿إِنِّي أَرَاكُمْ﴾ بەڕاستی من دەتان بینم ﴿بِخَيْرٍ﴾ بە ماڵ و سامانی زۆرەوە ﴿وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ وە بەڕاستی من دەترسم لێتان ﴿عَذَابَ يَوْمٍ مُحِيطٍ﴾ سزای ڕۆژێک کە گەمارۆتان بدات و لێی ڕزگار نەبن ﴿٨٤﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ﴾ جا ئەی گەلەکەم ﴿أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ﴾ پێوانە و کێشانە ڕاست و دروست ئەنجام بدەن ﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾ وە کەم و کوڕی مەکەن لە شتومەکی خەڵکیدا ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ و خراپەکاری مەکەن (یا خراپە بڵاو مەکەنەوە) لە زەویدا ﴿٨٥﴾ ﴿بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ ئەوەی خوا دەیهێڵێتەوە (لە قازانجی حەڵاڵ) چاکترە بۆتان ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ﴾ و من پارێزەر نیم بەسەرتانەوە ﴿٨٦﴾ ﴿قَالُوا يَا شُعَيْبُ﴾ ووتیان ئەی شوعەیب ﴿أَصَلَاتُكَ تَأْمُرُكَ﴾ ئایا نوێژەکەت فەرمانت پێ دەدات ﴿أَنْ نَتْرُكَ﴾ کە ئێمە وازبێنین ﴿مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ لەوەی باو و باپیرانمان پەرستوویانە ﴿أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ﴾ یان وازبێنین لەوەی بە ویستی خۆمان لە ماڵ و سامانماندا دەیکەین ﴿إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ﴾ بەڕاستی تۆ پەلەنەکەری لێزان و هۆشمەندیت ﴿٨٧﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَأَيْتُمْ﴾ هەواڵم بدەنێ ﴿إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي﴾ ئەگەر من بەڵگەیەکی ڕوونم لەلایەن پەروەردگارمەوە بۆ بێت ﴿وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا﴾ و ڕۆزییەکی زۆر و باشی پێدابم لەلایەن خۆیەوە (چ مەبەستێکم هەیە درۆ بکەم) ﴿وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ﴾ وە من هەرگیز نامەوێت پێچەوانەی ئێوە بکەم ﴿إِلَىٰ مَا أَنْهَاكُمْ عَنْهُ﴾ لەو (کارەی) بەرگری ئێوەی لێ دەکەم (خۆم بیکەم) ﴿إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ﴾ من هیچ مەبەستێکم نی یە بێجگە لە چاککردن و چاکساری نەبێت ئەوەندەی بتوانم و لە توانامدا بێت ﴿وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ﴾ سەرکەوتنیشم تەنها بە (پشتیوانی) خوایە ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشتم هەر بەو بەستووە ﴿وَإِلَيْهِ أُنِيبُ﴾ هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێمەوە ﴿٨٨﴾

﴿وَيَا قَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي﴾ ئەی گەلەکەم دژایەتیتان لەگەڵم نەبێتە هۆی ئەوەی ﴿أَن يُصِيبَكُم مِّثْلُ مَا أَصَابَ﴾ تووشتان ببێت وێنەی ئەو (سزایە)ی تووشی ﴿قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ﴾ گەلی نووح یان گەلی هوود یان گەلی صالح بوو ﴿وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِّنكُم بِبَعِيدٍ﴾ خۆ گەلەکەی لووط دوور نی یە بێتەوە (چیان بەسەر هات) ﴿٨٩﴾ ﴿وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ﴾ وە داوای لێخۆشبوون لە پەروەردگارتان بکەن ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ پاشان بگەڕێنەوە بۆلای ﴿إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم میهرەبانی دڵسۆزە ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُوا يَا شُعَيْبُ﴾ وتیان ئەی شوعەیب ﴿مَا نَفْقَهُ كَثِيرًا﴾ ئێمە تێناگەین لە زۆرێك ﴿مِّمَّا تَقُولُ﴾ لەوەی تۆ دەیڵێیت ﴿وَإِنَّا﴾ بەڕاستی ئێمە ﴿لَنَرَاكَ فِينَا ضَعِيفًا﴾ تۆ بە لاواز دەبینین لەناوماندا ﴿وَلَوْلَا رَهْطُكَ﴾ خۆ ئەگەر (لەبەر) خزمەکانت نەبوایە ﴿لَرَجَمْنَاكَ﴾ دڵنیابە بەرد بارانمان دەکردی ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ﴾ (چونکە) تۆ هیچ دەسەڵاتێکت نی یە لەبەرامبەر ئێمەدا ﴿٩١﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ وتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَهْطِي أَعَزُّ عَلَيْكُم﴾ ئایا خزمەکانم بەدەسەڵاتترن لەبەرامبەر ئێوەدا ﴿مِّنَ اللَّهِ﴾ لە خودا ﴿وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظِهْرِيًّا﴾ لەکاتێکدا فەرمانی ئەو (خوا)تان پشت گوێ خستووە ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ ئاگادارە بەهەرچی ئێوە دەیکەن ﴿٩٢﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ کردەوە بکەن لەسەر بار و حاڵەتی خۆتان ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ بەڕاستی منیش کار و کردەوە دەکەم ﴿سَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ لەمەودوا دەزانن ﴿مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ﴾ کێ سزای بۆ دێت ﴿يُخْزِيهِ﴾ ڕیسوا و سەرشۆڕی دەکات ﴿وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ﴾ وە کێش درۆزنە ﴿وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ﴾ جا چاوەڕوانی بکەن بەڕاستی منیش لەگەڵتان چاوەڕوانم ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ کاتێك فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيْنَا شُعَيْبًا﴾ شوعەیبمان ڕزگار کرد ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ وە ئەوانەش باوەڕیان هێنابوو لەگەڵیدا ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ بە مەرحەمەتی لەلایەن خۆمانەوە ﴿وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ﴾ وە ئەوانەی ستەمیان کرد بوو هاڵاو شریخەکە (نەعرەتەکە) گرتنی ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾ ئیتر هەموویان لەماڵ و جێگاکانیاندا دەمەو ڕوو کەوتن و جووڵەیان نەما (مردن) ﴿٩٤﴾ ﴿كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا﴾ (وایان لێهات) وەك هەر تێیدا نەبووبن ﴿أَلَا بُعْدًا لِّمَدْيَنَ﴾ بێزاری دووری و تیاچوون بۆ خەڵکی مەدیەن ﴿كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ﴾ وەك چۆن گەلی سەموود تیاچوون و دوور بوون لە ڕەحمەتی خوا ﴿٩٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ناردمان ﴿مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا﴾ مووسا بە موعجیزەکانمانەوە ﴿وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ وە بەڵگەی ڕوونەوە ﴿٩٦﴾ ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بۆ لای فیرعەون و دەست و پێوەندەکەی ﴿فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ﴾ بەڵام ئەوان شوێنی فەرمانی فیرعەون کەوتن ﴿وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ﴾ لەکاتێکدا فەرمانی فیرعەون ڕاست و ڕەوانە نەبوو ﴿٩٧﴾

﴿يَقْدُمُ قَوْمَهُ﴾ پێشی گەلەکەی دەکەوێت ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایدا ﴿فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ﴾ ئەمجا هەموویان دەباتە ناو ئاگری دۆزەخ ﴿وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ﴾ ئای چەند خراپە ئەو شوێنەی ئەوانی بۆ دەبرێت ﴿٩٨﴾ ﴿وَأُتْبِعُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةً﴾ وە لەم (دونیا)دا بەدوایاندا نەفرینیان بڕاوە ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ هەروەها لە ڕۆژی دواییشدا ﴿بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ﴾ ئای چەند خراپە ئەو بەخشراوەی پێیان بەخشرا ﴿٩٩﴾ ﴿ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَى﴾ ئەوەی (باسکرا بۆت چەند هەواڵێکە) لە هەواڵی شارەکانی ڕابوردوو ﴿نَقُصُّهُ عَلَيْكَ﴾ دەیگێڕینەوە بۆت (لەم سورەتەدا) ﴿مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ﴾ هەندێکیان ماون و هەندێکی تریان نەماون (وێران بوون) ﴿١٠٠﴾ ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە ستەممان لێ نەکردن ﴿وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان کرد لە خۆیان ﴿فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ﴾ جا هیچ سوودێکی پێ نەگەیاندن ﴿آلِهَتُهُمُ الَّتِي﴾ ئەو پەرستراوانەیان ﴿يَدْعُونَ﴾ کە دەیان پەرستن و هاواریان لێ دەکردن ﴿مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿مِنْ شَيْءٍ﴾ بە هیچ شتێك (سوودیان پێی نەگەیاندن) ﴿لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾ کاتێ فەرمانی پەروەردگارت هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ﴾ ئەو (بت)انە هیچیان زیادە نەکرد بۆ ئەوانە(ی دەیان پەرستن) بێجگە زیان و لەناوچوون نەبێت ﴿١٠١﴾ ﴿وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ﴾ ئا بەو شێوەیە سزادانی پەروەردگارت ﴿إِذَا أَخَذَ الْقُرَى﴾ کاتێك خەڵکی شارەکان سزا دەدات ﴿وَهِيَ ظَالِمَةٌ﴾ لە کاتێکدا ستەمکار بوون ﴿إِنَّ أَخْذَهُ﴾ بەڕاستی تۆڵە سەندنی ئەو ﴿أَلِيمٌ شَدِيدٌ﴾ ئازار دەر و بەتینە ﴿١٠٢﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) پەند و ئامۆژگاری هەیە ﴿لِمَنْ خَافَ﴾ بۆ کەسێك بترسێت ﴿عَذَابَ الْآخِرَةِ﴾ لە سزای دوا ڕۆژ ﴿ذَلِكَ يَوْمٌ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکە ﴿مَجْمُوعٌ لَهُ النَّاسُ﴾ کە ئادەمی بۆ کۆ دەکرێنەوە ﴿وَذَلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ﴾ و ئەوە ڕۆژێکی دیار و بەرچاوە (هەموان ئامادەی تێدە) ﴿١٠٣﴾ ﴿وَمَا نُؤَخِّرُهُ﴾ وە ئێمە دوای ناخەین ﴿إِلَّا لِأَجَلٍ مَعْدُودٍ﴾ مەگەر بۆ کاتێکی دیار و بەرچاو نەبێت ﴿١٠٤﴾ ﴿يَوْمَ يَأْتِ﴾ ئەو ڕۆژە کە دێت ﴿لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ﴾ هیچ کەس قسە ناکات ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مەگەر بە مۆڵەتی خوا ﴿فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ﴾ ئەوسا لەوانەدا هەیە بێ بەخت (و چارەڕەش) و هەیە بەختەوەر (و ئاسوودە) ﴿١٠٥﴾ ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا﴾ جا ئەوانەی بێ بەخت و چارەڕەش بوون ﴿فَفِي النَّارِ﴾ ئەوە لەسەر ئاگردان ﴿لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ﴾ لە ناو ئەو (ئاگرە)دا هەر ناڵە و نووزە و هەنسکیانە ﴿١٠٦﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ﴾ تا ئاسمانەکان و زەوی بمێنێت (مەبەست پێی ئاسمان و زەویە لە قیامەتدا کە ئەوانیش هەر دەمێنن) ﴿إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ﴾ مەگەر ئەو کەسەی پەروەردگارت بیەوێت (ڕزگاری بکات) ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ﴾ ئەوەی کە بیەوێت دەیکات ﴿١٠٧﴾ ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا﴾ بەڵام ئەوانەی کە بەختەوەر و ئاسوودە کراون ﴿فَفِي الْجَنَّةِ﴾ ئەوە لە بەهەشت دان ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی دەمێننەوە تیایدا ﴿مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ﴾ تا ئاسمان و زەوی بمێنێت ﴿إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ﴾ مەگەر ئەو کەسەی پەروەردگارت بیەوێت ﴿عَطَاءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ﴾ ئەوە بەخششێکە بێ بڕانەوە ﴿١٠٨﴾

﴿فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ﴾ کەواتە هیچ جۆرە گومان و دوودڵییەکت نەبێت ﴿مِّمَّا يَعْبُدُ هَٰؤُلَاءِ﴾ لە(دروستی)
ئەوەی ئەوانە دەیپەرستن ﴿مَا يَعْبُدُونَ﴾ تەنها ئەوە دەپەرستن ﴿إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُم﴾ کەباوو باپیرانیان
دەیان پەرستن ﴿مِّن قَبْلُ﴾ لەوەوبەپێش ﴿وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە پێیان دەدەین بەتەواوی
﴿نَصِيبَهُمْ﴾ بەشی خۆیان(لەسزا) ﴿غَيْرَ مَنقُوصٍ﴾ بەبێ لێ کەمکردنەوە(پڕاوپڕ) ﴿١٠٩﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە بەخشیمان ﴿مُوسَى الْكِتَابَ﴾ بەمووسا پەڕاوی (تەورات) ﴿فَاخْتُلِفَ فِيهِ﴾
ئەمجا جیاوازی تێداکرا ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ﴾ ئەگەر لەسەر بڕیارێك نەبوایە کەپێشتر دراوە ﴿مِن رَّبِّكَ﴾
لەلایەنی پەروەردگارتەوە ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ داوەری دەکرا لەنێوانیاندا ﴿وَإِنَّهُمْ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە
﴿لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ لەگومان و دوودڵیدان لەو (قورئانە) ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِنَّ كُلًّا﴾ بێگومان هەموو (ئەوانەی
جیاوازن) ﴿لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ﴾ پەروەردگارت (پاداشتی) کردەوەکانیان بەتەواوی پێ دەدات
﴿إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿١١١﴾ ﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ﴾
کەواتە ڕاست بە بەو شێوەی فەرمانت پێدراوە ﴿وَمَن تَابَ مَعَكَ﴾ وە ئەوانەش تۆبەیان کردووە لەگەڵ
تۆدا(وگەڕاونەتەوە) ﴿وَلَا تَطْغَوْا﴾ زیادەڕەوی مەکەن ﴿إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو(خوا)
بینایە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَا تَرْكَنُوا﴾ پاڵ مەدەن ﴿إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بەوانەوە کەستەمیان
کردووە ﴿فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ﴾ چونکە دووچاری ئاگری دۆزەخ دەبن ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾
و بێجگە بەخوا هیچ پشتیوانێکتان نابێ ﴿ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ﴾ پاشانیش یارمەتی نادرێن ﴿١١٣﴾ ﴿وَأَقِمِ
الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ ئەنجام بدە ﴿طَرَفَيِ النَّهَارِ﴾ لەم سەرو ئەوسەری ڕۆژدا (بەبەیانیان و ئێواراندا)
﴿وَزُلَفًا مِّنَ اللَّيْلِ﴾ و لە بەشێك لەشەودا ﴿إِنَّ الْحَسَنَاتِ﴾ چونکە بەڕاستی (کردەوە) چاکەکان
﴿يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ﴾ (کردەوە) خراپەکان لادەبەن وەدەیانسڕنەوە ﴿ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّاكِرِينَ﴾ ئەوە پەند
و ئامۆژگاری یە بۆ پەند وەرگران ﴿١١٤﴾ ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە خۆڕاگر بە ﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا
﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ پاداشتی چاکەکاران وون ناکات ﴿١١٥﴾ ﴿فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ﴾ دەی بابوایە
لەناو ئەو ئوممەتانەی ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ کەلە پێش ئێوەدابوون ﴿أُولُو بَقِيَّةٍ﴾ کەسانی خاوەن ئایین
و ژیری ﴿يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ﴾ کەبەرگریان بکردایە لەخراپەکاری لەزەویدا ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ مەگەر
کەمێك ﴿مِّمَّنْ أَنجَيْنَا مِنْهُمْ﴾ لەوانەی ڕزگارمان کردن لەو گەلانەدا ﴿وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ﴾
وە ئەوانەی کەستەمیان کرد شوێنی زیادە خۆشی و ڕابواردن کەوتن ﴿وَكَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ و بەردەوام
بوون لە خراپەکاری ﴿١١٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ﴾ هەرگیز پەروەردگارت بەستەم خەڵکی
شارو گوندەکان لەناو نابات (واتە خوای گەورە ستەمکار نیە) ﴿وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ﴾ لە کاتێکدا
دانیشتوانی (ئەو شارانە) موصلح و چاکەکاربوون ﴿١١٧﴾

﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ﴾ گەر پەروەردگارت بیویستایە ﴿لَجَعَلَ النَّاسَ﴾ گشت خەڵکی دەکرد ﴿أُمَّةً وَاحِدَةً﴾
بە (پەیڕەوی) یەك ئایین ﴿وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ﴾ بەڵام ئەوان بەردەوام جیاوازدەبن ١١٨ ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ
رَبُّكَ﴾ مەگەر کەسێك پەروەردگارت میهرەبانی لەگەڵ کردبێت ﴿وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ﴾ وە هەر لەبەر
ئەوەش دروستی کردوون ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت دەرچوو (کۆتایی هات)
﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ کە سوێند بەخوا دۆزەخ پڕ دەکەم ﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ لە جنۆکە و لە ئادەمی
هەموو پێکەوە ١١٩ ﴿وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ﴾ هەمووت بۆ دەگێڕینەوە ﴿مِنْ أَنبَاءِ الرُّسُلِ﴾ لە هەواڵی پێغەمبەران
(علیهم السلام) ﴿مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ﴾ بۆ ئەوە کەدڵی تۆی پێ دامەزراو بکەین ﴿وَجَاءَكَ فِي هَٰذِهِ الْحَقُّ﴾
وە لەم (سورەتە)دا حەق و ڕاستیت بۆ هاتووە ﴿وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئامۆژگاری و پەندیشی
تیایە بۆ بڕواداران ١٢٠ ﴿وَقُل لِّلَّذِينَ﴾ وە بڵێ بەوانەی ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ کەبڕوا ناهێنن ﴿اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾
ئێوە کار وکردەوە بکەن بەسەر ئەو شێوەی خۆتان (کە ئەوەتان لەسەری) ﴿إِنَّا عَامِلُونَ﴾ بێگومان
ئێمەش کردەوە دەکەین (بەگوێرەی ئەوەی کە خودا فەرمانی پێ کردووین) ١٢١ ﴿وَانتَظِرُوا
إِنَّا مُنتَظِرُونَ﴾ ئەوسا چاوەڕوانی بکەن (بۆ بەسەرهاتی خراپ) بەڕاستی ئێمەش چاوەڕوانین ١٢٢
﴿وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە تەنها بۆ خوایە (زانینی) نهێنی ئاسمانەکان و زەوی وتەنها هەر
ئەویش پێی ئاگادارە ﴿وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ﴾ هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنرێتەوە ﴿الْأَمْرُ كُلُّهُ﴾ هەموو کار
و بارێك ﴿فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ﴾ کەواتە ئەو بپەرستە و هەر پشت بەو ببەستە ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾
وە بێگومان پەروەردگارت بێ ئاگا نیە لەهەر کردەوەیەك ئێوە دەیکەن ١٢٣

سورەتی ﴿يُوسُف﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە (ئەلیف، لام، را) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای
سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ ئەمانە نیشانەکانی کتێبی ئاشکران ١ ﴿إِنَّا
أَنزَلْنَاهُ﴾ بەڕاستی ئێمە ناردومانەتە خوارەوە ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێك بە عەرەبی ﴿لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾
بۆ ئەوەی ژیربن و لێی تێ بگەن ٢ ﴿نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ ئێمە دەگێڕینەوە بۆ تۆ ﴿أَحْسَنَ
الْقَصَصِ﴾ جوانترین چیرۆك و بەسەرهات ﴿بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَٰذَا الْقُرْآنَ﴾ لە ڕێگای ئەم قورئانەوە
نیگامان کردووە بۆت ﴿وَإِن كُنتَ مِن قَبْلِهِ﴾ هەرچەندە تۆ لەپێش (هاتنی) ئەم قورئانەدا ﴿لَمِنَ الْغَافِلِينَ﴾
لەم بەسەرهاتە بێ ئاگا بوویت ٣ ﴿إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ﴾ (بیریان خەرەوە) کاتێك یوسف بە باوکی
ووت ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ﴾ ئەی بابە گیان بە ڕاستی من لە خەومدا دیم ﴿أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا﴾ یازدە ئەستێرە
﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و مانگ و ڕۆژ ﴿رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ﴾ دیمن سوژدەیان بۆ دەبردم ٤

﴿قَالَ يَا بُنَيَّ﴾ وتی ئەی کوڕی شیرینم ﴿لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ﴾ خەوەکەت مەگێڕەوە ﴿عَلَىٰ إِخْوَتِكَ﴾
بۆ براکانت ﴿فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا﴾ نەوەك بەهۆیەوە فێڵ و پیلانێکت لێ بگێڕن ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ﴾ بەڕاستی
شەیتان ﴿لِلْإِنسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ دوژمنێکی ئاشکرایە بۆ ئادەمی ﴿٥﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ يَجْتَبِيكَ﴾ ئاوەها شێوەیە
هەڵت دەبژێرێت (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿رَبُّكَ﴾ پەروەردگارت ﴿وَيُعَلِّمُكَ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾
وە فێری لێکدانەوەی خەوەکانیشت دەکات ﴿وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ﴾ وە نیعمەت و بەهرەی خۆی
تەواو دەکات بۆت ﴿وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ﴾ وە بۆ بنەماڵەی یەعقوبیش ﴿كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ﴾ هەر چۆنێك
تەواوی کرد بۆ هەردوو باپیرەت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێشدا ﴿إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ﴾ کە ئیبراهیم و ئیسحاق
﴿إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت زانای کاردروستە ﴿٦﴾ ﴿لَّقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی لەبەسەرهاتی یوسف و براکانی دا ﴿آيَاتٌ لِّلسَّائِلِينَ﴾ پەند و ئامۆژگاری هەیە
بۆ پرسیارکەران ﴿٧﴾ ﴿إِذْ قَالُوا﴾ کاتێك (براکانی یوسف) وتیان ﴿لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ﴾ بێگومان یوسف
و براکەی ﴿أَحَبُّ إِلَىٰ أَبِينَا مِنَّا﴾ خۆشەویستترن لە ئێمە بەلای باوکمانەوە ﴿وَنَحْنُ عُصْبَةٌ﴾ لەکاتێکدا ئێمە
کۆمەڵێکی بەهێز و تواناین ﴿إِنَّ أَبَانَا﴾ بەڕاستی باوکمان ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە هەڵەیەکی ڕوون و
ئاشکرادایە ﴿٨﴾ ﴿اقْتُلُوا يُوسُفَ﴾ (هەندێکیان وتیان) یوسف بکوژن ﴿أَوِ اطْرَحُوهُ أَرْضًا﴾ یاخود فڕێی بدەنە
زەوی یەکی دوور ﴿يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ﴾ (ئەو کاتە) سەرنجی باوکتان تەنیا بۆلای ئێوە دەبێت
﴿وَتَكُونُوا مِن بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ﴾ و لەدوای ئەوەوە دەبن بەکۆمەڵێکی چاکەکار (بەتۆبەکردن) ﴿٩﴾
﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ﴾ کەسێکیان لەوان وتی ﴿لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ﴾ یوسف مەکوژن ﴿وَأَلْقُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ﴾
بەڵکو فڕێی بدەنە بنی بیرێکەوە ﴿يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ﴾ هەندێك لە کاروانیەکان (دەی دۆزنەوە)
وەهەڵی دەگرن ﴿إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە (کارەکە) هەر دەکەن ﴿١٠﴾ ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَىٰ يُوسُفَ﴾
(پاش کێشانی نەخشە و پیلانەکەیان) وتیان ئەی باوکی بەڕێزمان لەبەرچی تۆ لە یوسف لێمان
دڵنیا نیت و (بە گومانیت لێمان) ﴿وَإِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ﴾ لەکاتێکدا کەئێمە دڵسۆز و خەمخۆرین بۆی ﴿١١﴾
﴿أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا﴾ سبەینێ لەگەڵمان بینێرە (بۆ دەر و دەشت) ﴿يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ﴾ (بەئارەزووی خۆی) خواردن
بخوات و یاری بکات ﴿وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ و بێگومان ئێمە پارێزگاری دەکەین ﴿١٢﴾ ﴿قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي﴾
(باوکیان) وتی بەڕاستی دڵتەنگ و خەمبار دەبم ﴿أَن تَذْهَبُوا بِهِ﴾ کەئێوە یوسف بەرن (لەگەڵ خۆتان)
﴿وَأَخَافُ أَن يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ﴾ وە دەترسم کە ئێوە لێی بێ ئاگا بن و گورگ بیخوات
﴿١٣﴾ ﴿قَالُوا لَئِنْ أَكَلَهُ الذِّئْبُ﴾ وتیان چۆن گورگ دەیخوات ؟! ﴿وَنَحْنُ عُصْبَةٌ﴾ لەکاتێکدا ئێمە
کۆمەڵێکی بەهێزین ﴿إِنَّا إِذًا لَّخَاسِرُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە ئێمە زەرەرمەند دەبین (ڕوو زەردی تۆ
دەبین) ﴿١٤﴾

﴿فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ﴾ ئەمجا کاتێک یوسفیان برد لەگەڵ خۆیان ﴿وَأَجْمَعُوا أَن يَجْعَلُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ﴾ وە هەموو بڕیاریاندا بیخەنە بنی بیرەکەوە ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ﴾ وە ئێمە وەحی و سروشمان بۆ (یوسف) کرد ﴿لَتُنَبِّئَنَّهُم بِأَمْرِهِمْ هَٰذَا﴾ سوێند بەخوا هەواڵی ئەم کارەیان پێ دەدەیت (کەپێیان کردی) ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەست ناکەن ﴿١٥﴾ ﴿وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ﴾ جا ئێوارە دەمەکانێک (براکانی یوسف) بەگریانەوە هاتنەوە بۆ لای باوکیان ﴿١٦﴾ ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا﴾ وتیان ئەی باوکی ئێمە ﴿إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ﴾ بەڕاستی ئێمە ڕۆیشتین پێشبڕکێمان دەکرد ﴿وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِندَ مَتَاعِنَا﴾ و یوسفمان لای شتومەکەکانمان بەجێ هێشت ﴿فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ﴾ بۆیە گورگ خواردی ﴿وَمَا أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا﴾ وە تۆ قەت باوەڕ بەئێمە ناکەیت ﴿وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ﴾ هەرچەند ئێمە ڕاستگۆش بین ﴿١٧﴾ ﴿وَجَاءُوا عَلَىٰ قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ﴾ (براکانی) کراسەکەی (یوسف)یان هێنایەوە کە خوێنی درۆیەی پێوە بوو ﴿قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا﴾ (باوکیان) وتی بەڵکو دڵ و دەروونی خۆتان ئەم کارە(ناپەسەندە)ی بۆ ئاسان و جوان کردوون ﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾ (وتی جا ئارام دەگرم) بەئارام گرتنێکی چاک و پەسەند ﴿وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾ خواش یارمەتی دەرمە لەسەر ئەوەی باسی دەکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ﴾ جا کاروانێک هات ﴿فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ﴾ و ئاو هێنەرەکەیان نارد (بۆ ئاو) ﴿فَأَدْلَىٰ دَلْوَهُ﴾ ئەویش دۆلچەکەی داهێلا بۆ ناو بیرەکە ﴿قَالَ يَا بُشْرَىٰ﴾ (کە دۆلچەکەی هێنایە سەرەوە) وتی ئەی خەڵکینە مژدە بێ ﴿هَٰذَا غُلَامٌ﴾ ئەمە کوڕێکە ﴿وَأَسَرُّوهُ بِضَاعَةً﴾ وە ئەوان (یوسف)یان شاردەوە کردیانە کاڵای بازرگانی ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ وە خوا زانایە بەوەی ئەوانە دەیکەن ﴿١٩﴾ ﴿وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ﴾ و فرۆشتیان بەنرخێکی کەم ﴿دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ﴾ کە چەند درهەمێک بوو ﴿وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ﴾ و ئەوان بێ ئیشتیار بوون تێی (چونکە دەترسان ڕازیان دەرکەوێت) ﴿٢٠﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِن مِّصْرَ لِامْرَأَتِهِ﴾ وە ئەو کەسەی لە میسر یوسفی کڕی وتی بە ژنەکەی ﴿أَكْرِمِي مَثْوَاهُ﴾ ڕێزی لێ بگرە (شوێنی حەوانەوەی چاکی بۆ ئامادە بکە) ﴿عَسَىٰ أَن يَنفَعَنَا﴾ بەڵکو سوودمان پێ بگەیەنێت ﴿أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا﴾ یان بیکەین بەکوڕی خۆمان ﴿وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئا بەم جۆرە یوسفمان جێ گیر کرد (و پلەو پایەمان پێدا) لە زەوی (میسر)دا ﴿وَلِنُعَلِّمَهُ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾ (ئەمەمان کرد) تا فێری خەو لێکدانەوەی بکەین ﴿وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ﴾ وە خوا بەسەر کاری خۆیدا زاڵ و بەدەسەڵاتە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٢١﴾ ﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ﴾ وە کاتێک بوو بەپیاو و پێ گەیی ﴿آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ فەرمان ڕەوایی و زانیاریمان پێدا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ وە ئا بەم جۆرە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿٢٢﴾

﴿وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَن نَّفْسِهِ﴾ ئەو ئافرەتەی یوسف لەماڵیدا بوو دەست نیکەڵاوی (وخیانەتی) لەیوسف ویست ﴿وَغَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ﴾ وە هەموو دەرگاکانی داخست ﴿وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ﴾ ووتی دەی وەرە پێشەوە بۆ ئەوەی بۆت ئامادەکراوە ﴿قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ﴾ (یوسف) ووتی من پەنا دەگرم بەخوا ﴿إِنَّهُ رَبِّي﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) پەروەردگاری منە ﴿أَحْسَنَ مَثْوَايَ﴾ ڕێزی لێ گرتووم ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بەڕاستی ستەمکاران ڕزگاریان نابێت ﴿٢٣﴾ ﴿وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئەو ژنە بەتەواوی بڕیاری (تێکەڵی ژن و مێردی) یوسفی کرد، یوسفیش بیری ئەو ژنەی دەکرد بەخەتەرەی نەفسی بەشەری ﴿لَوْلَا أَن رَّأَىٰ بُرْهَانَ رَبِّهِ﴾ ئەگەر ئەو بەڵگە ڕوونەی پەروەردگاری نەدیبایە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە (بەڵگەمان پیشانی یوسف دا) ﴿لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ﴾ بۆ ئەوەی خراپەو داوێن پیسی لێ دوور بخەینەوە ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەو (یوسف) لەبەندە پاك و هەڵبژاردەکانی ئێمەیە ﴿٢٤﴾ ﴿وَاسْتَبَقَا الْبَابَ﴾ (یوسف و ئافرەتەکە) هەر دووکیان بەڕاکردن گەشتنە لای دەرگاکە (یوسف بۆ خۆ ڕزگارکردن و ژنەکەی (عەزیزی میصر) یش بۆ ئەوەی بگات بە یوسف (بۆ بەجێهێنانی مەبەستی خۆی) ﴿وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِن دُبُرٍ﴾ (ئافرەتەکە) کراسەکەی (یوسفی) دڕاند لەدواوە ﴿وَأَلْفَيَا سَيِّدَهَا﴾ جا هەر دووکیان تووشی مێردی (ئافرەتەکە) بوون ﴿لَدَى الْبَابِ﴾ لەبەردەم دەرگاکە (ی دەرەوە) دا ﴿قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا﴾ (ئافرەتەکە بۆ ئەوەی خۆی لەو ئەنگە بەدوور بگرێت وخیانەتەکەی دەربکەوێت) بەپەلە ووتی سزای ئەو کەسە چییە کە ویستبێتی خراپە (داوێن پیسی) لەگەڵ خێزانەکەتدا بکات ﴿إِلَّا أَن يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ جگە لەوەی بەند بکرێت یان سزایەکی سەخت بدرێت ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَن نَّفْسِي﴾ (یوسف) ووتی ئەو (ژنە) داوێن پیسی لەمن ویست ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ أَهْلِهَا﴾ ئەوسا شایەتێك لەکەس و کاری ئەو (ئافرەتە) شایەتی دا ﴿إِن كَانَ قَمِيصُهُ﴾ (ووتی) ئەگەر کراسەکەی (یوسف) ﴿قُدَّ مِن قُبُلٍ﴾ لە پێشەوە دڕابێت ﴿فَصَدَقَتْ﴾ ئەوە ئافرەتەکە ڕاست دەکات ﴿وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ وە (یوسف) لە درۆزنان (خراپەکارانە) ﴿٢٦﴾ ﴿وَإِن كَانَ قَمِيصُهُ﴾ وە ئەگەر کراسەکەی ﴿قُدَّ مِن دُبُرٍ﴾ لەدواوە دڕابێت ﴿فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەوە ئافرەتەکە درۆ دەکات و (یوسف) لەڕاستگۆیانە ﴿٢٧﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَىٰ قَمِيصَهُ﴾ ئەمجا کاتێك (عەزیز) بینی کراسەکەی یوسف ﴿قُدَّ مِن دُبُرٍ﴾ لەدواوە دڕاوە ﴿قَالَ إِنَّهُ مِن كَيْدِكُنَّ﴾ ووتی بەڕاستی ئەمە لەفێڵی ئێوەی (ئافرەتانە) ﴿إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی فرووفێڵی ئێوە زۆر گەورەیە ﴿٢٨﴾ ﴿يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَا﴾ (عەزیز ووتی) یوسف وازبێنە لەم کارەو باسی مەکە ﴿وَاسْتَغْفِرِي لِذَنبِكِ﴾ و (ژنەکە) تۆش بۆ گوناهەکەت داوای لێبوردن بکە ﴿إِنَّكِ كُنتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لەبیری تاوانبارانی ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ﴾ (دەستەیەك) لەژنانی شار (پاش ئەوەی هەواڵەکەیان پێ گەیشت) ووتیان ﴿امْرَأَتُ الْعَزِيزِ﴾ ژنەکەی عەزیز (ی میصر) ﴿تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَن نَّفْسِهِ﴾ دەیەوێت (هەوڵ دەدا) لەگەڵ غولامەکەی داوێن پیسی بکات ﴿قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا﴾ بەڕاستی خۆشەویستی (ئەو غولامە) چووەتە ناو پەردەی دڵی ﴿إِنَّا لَنَرَاهَا﴾ بەڕاستی ئێمە ئەو (ژنە) دەبینین ﴿فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ڕوون دایە ﴿٣٠﴾

﴿فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ﴾ جا كاتێك ژنەكە (ی عەزیز) ئەو تەشەرەی ئەوانی بیست ﴿أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ﴾ ناردی بەدوایاندا ﴿وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً﴾ ئامادەی كرد بۆیان شوێنی (خۆشی دانیشتن و) پاڵ دان ﴿وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا﴾ و هەریەك لەوان چەقۆیەكی پێدان (بۆ میوە لەت كردن) ﴿وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ﴾ ئەوسا وتی (بە یوسف) وەرە بۆ ناویان (بانبیبینن) ﴿فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ﴾ هەر كە ئەو (یوسف)یان بینی حەپەسان (لە جوانی ئەودا) ﴿وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ﴾ و هەموویان (لە كاتی میوە لەتكردندا) دەستی خۆیانیان بڕی ﴿وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ﴾ وتیان پاكی و بێگەردی بۆ خوا ﴿مَا هَٰذَا بَشَرًا﴾ ئەمە ئادەمی نییە ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ﴾ ئەمە تەنها فریشتەیەكی بەڕێز و بەرزە ﴿٣١﴾ ﴿قَالَتْ﴾ (ژنەكە) وتی پێیان ﴿فَذَٰلِكُنَّ الَّذِي﴾ ئەمە ئەو كەسەیە كە ﴿لُمْتُنَّنِي فِيهِ﴾ ئێوە سەرزەنشتی منتان دەكرد لەسەری ﴿وَلَقَدْ رَاوَدتُّهُ عَن نَّفْسِهِ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان ویستم دەستم لەگەڵ تێكەڵ كات ﴿فَاسْتَعْصَمَ﴾ بەڵام ئەو خۆی گرتەوە (نەیكرد) ﴿وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر ئەوەی فەرمانی پێ دەكەم نەیكات ﴿لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِّنَ الصَّاغِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان بەند دەكرێت و بە ڕیسوایان دەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ﴾ (یوسف) وتی ئەی پەروەردگارم بەندكردنم لا خۆشترە ﴿مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ﴾ لەوەی كە ئەوان داوای دەكەن لێم (كە بیكەم) ﴿وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ﴾ وە ئەگەر پیلانی ئەو ژنانەم لێ لانەدەی ﴿أَصْبُ إِلَيْهِنَّ﴾ ئەوانەیە دڵم بۆلایان بڕوا (حەزیان لێ بكەم) ﴿وَأَكُن مِّنَ الْجَاهِلِينَ﴾ پاشان بە نەفامان دەبم و دەچمە ریزیانەوە ﴿٣٣﴾ ﴿فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ﴾ ئەوسا پەروەردگاری دوعاكەی لێ وەرگرت ﴿فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ﴾ و پیلانەكەی ئەو (ژنانە)ی لێ لادا ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر خوا بیسەری زانایە ﴿٣٤﴾ ﴿ثُمَّ بَدَا لَهُم مِّن بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ﴾ ئەمجا بۆیان دەركەوت و بینیان چاك وایە پاش ئەوەی ئەو هەموو بەڵگەیان (لێ) بینی ﴿لَيَسْجُنُنَّهُ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ تا ماوەیەك بەندی بكەن ﴿٣٥﴾ ﴿وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانِ﴾ ئەوسا دوو كوڕی لاو (خزمەتكار) لەگەڵی چوونە بەندیخانە ﴿قَالَ أَحَدُهُمَا﴾ یەكێكیان وتی (بە یوسف) ﴿إِنِّي أَرَانِي﴾ بەڕاستی لە خەومدا خۆمم دی ﴿أَعْصِرُ خَمْرًا﴾ تریم دەگوشی كە دەبێ بە عەرەق ﴿وَقَالَ الْآخَرُ﴾ وە ئەوی تریان وتی ﴿إِنِّي أَرَانِي﴾ بێگومان لە خەودا خۆمم دی ﴿أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْزًا﴾ نانم هەڵگرتبوو بەسەر سەرمەوە ﴿تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ﴾ باڵندە لێی دەخوارد ﴿نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ﴾ لێكدانەوەی ئەو (خەو)ەمان پێ بڵێ ﴿إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لە چاكەكاران دەبینین (كە چاك خەو لێك دەدەیتەوە و پەرۆشی دەكەیت) ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ﴾ (یوسف) وتی (مەبەستی) هیچ خواردنێكتان بۆ نایەت كە بیخۆن ﴿إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ﴾ بە هەردووكتان دەڵێم چی و چیتان بۆ دەهێنن ﴿قَبْلَ أَن يَأْتِيَكُمَا﴾ پێش ئەوەی بگاتە لاتان ﴿ذَٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي﴾ ئەمەش لەو بەهرانەیە كە پەروەردگارم فێری كردووم ﴿إِنِّي تَرَكْتُ﴾ بەڕاستی من وازم هێناوە ﴿مِلَّةَ قَوْمٍ﴾ لە ئایینی گەلێك ﴿لَّا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ كە بڕوایان بە خوا نەهێنا ﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾ وە ئەوان بێ بڕواش بوون بە ڕۆژی دوایی ﴿٣٧﴾

﴿وَٱتَّبَعۡتُ مِلَّةَ ءَابَآءِيٓ﴾ وە شوێنی ئاینی باوو باپیرانم کەوتووم ﴿إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَ﴾ کە (ئاینی) ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوبە ﴿مَا كَانَ لَنَآ﴾ شایستە و شیاوی نیە بۆمان (بۆ شوێنکەوتوانی ئیبراهیم) ﴿أَن نُّشۡرِكَ بِٱللَّهِ مِن شَيۡءٖ﴾ کەهیچ شتێک بکەین بەهاوبەش بۆ خوا ﴿ذَٰلِكَ مِن فَضۡلِ ٱللَّهِ عَلَيۡنَا﴾ ئەمەش چاکەو بەهرەی خوایە بەسەر ئێمەوە ﴿وَعَلَى ٱلنَّاسِ﴾ وە بەسەر خەڵکیشەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَشۡكُرُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی سوپاسی خوا ناکەن ﴿٣٨﴾ ﴿يَٰصَٰحِبَيِ ٱلسِّجۡنِ﴾ ئەی دوو هاوڕێکەی بەندیخانەم ﴿ءَأَرۡبَابٞ مُّتَفَرِّقُونَ خَيۡرٌ﴾ ئایا چەند خوایەکی جیاجیا باشترن ﴿أَمِ ٱللَّهُ ٱلۡوَٰحِدُ ٱلۡقَهَّارُ﴾ یان خوایەکی تاکی بەدەسەلات ﴿٣٩﴾ ﴿مَا تَعۡبُدُونَ مِن دُونِهِۦٓ﴾ ئێوە بێجگە لە خوا هیچ شتێک ناپەرستن ﴿إِلَّآ أَسۡمَآءٗ سَمَّيۡتُمُوهَآ أَنتُمۡ وَءَابَآؤُكُم﴾ جگە لە چەند ناوێک نەبێت کە ئێوەو باوو باپیرانتان ناوتان ناون (خودا) ﴿مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلۡطَٰنٍ﴾ خوا هیچ بەڵگەیەکی دەربارەیان نەناردۆتە خوارەوە (کە ئەوانە بپەرستن) ﴿إِنِ ٱلۡحُكۡمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ بێگومان بڕیار تەنها بۆ خوایە ﴿أَمَرَ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُ﴾ فەرمانی داوە بێجگە لەو هیچ شتێک نەپەرستن ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلۡقَيِّمُ﴾ ئەوەیە ئاینی ڕاستی دامەزراوی نەگۆڕ ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٤٠﴾ ﴿يَٰصَٰحِبَيِ ٱلسِّجۡنِ﴾ ئەی دوو هاوڕێکەی بەندیخانەم ﴿أَمَّآ أَحَدُكُمَا فَيَسۡقِي رَبَّهُۥ خَمۡرٗا﴾ یەکێکتان عارەق دەرخواردی گەورەکەی (پاشا) دەدات ﴿وَأَمَّا ٱلۡأٓخَرُ فَيُصۡلَبُ﴾ بەڵام ئەوی ترتان (دەکوژرێت و) هەڵدەواسرێت ﴿فَتَأۡكُلُ ٱلطَّيۡرُ مِن رَّأۡسِهِۦ﴾ ئەوسا باڵندە لەسەر (و دەم چاو)ی دەخوات ﴿قُضِيَ ٱلۡأَمۡرُ ٱلَّذِي فِيهِ تَسۡتَفۡتِيَانِ﴾ ئەو کارەی کە ئێوە دەربارەی پرسیار دەکەن (لەلایەن خوداوە) بڕیاری لەسەر دراوە (وەناگۆڕێت) ﴿٤١﴾ ﴿وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ﴾ و(یوسف) ووتی بەوەی کە دەیزانی ﴿أَنَّهُۥ نَاجٖ مِّنۡهُمَا﴾ ڕزگاری دەبێت لە دوو بەندکراوەکە ﴿ٱذۡكُرۡنِي عِندَ رَبِّكَ﴾ باسم بکە لای گەورەو پادشاکەت (کە بەناهەق گیراوم) ﴿فَأَنسَىٰهُ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ بەڵام شەیتان لەبیری بردەوە ﴿ذِكۡرَ رَبِّهِۦ﴾ کە باسی (یوسف) بکات لای پادشاکەی ﴿فَلَبِثَ فِي ٱلسِّجۡنِ بِضۡعَ سِنِينَ﴾ بۆیە ماوەی چەند ساڵێک (یوسف) لە بەندیخانەدا مایەوە ﴿٤٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلِكُ﴾ وە پادشا (خەونێکی بینی) ووتی ﴿إِنِّيٓ أَرَىٰ سَبۡعَ بَقَرَٰتٖ سِمَانٖ﴾ بێگومان من لەخەومدا حەوت مانگای قەڵەوم بینی ﴿يَأۡكُلُهُنَّ سَبۡعٌ عِجَافٞ﴾ کە حەوت (مانگا)ی لەڕ و لاواز دەیانخواردن ﴿وَسَبۡعَ سُنۢبُلَٰتٍ خُضۡرٖ وَأُخَرَ يَابِسَٰتٖ﴾ وە حەوت گوڵە دانەوێڵەی سەوزو حەوتی تری وشکم بینی ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَأُ﴾ ئەی کاربەدەستە ودونیا دیدان ﴿أَفۡتُونِي فِي رُءۡيَٰيَ﴾ ئەم خەونەم بۆ لێک بدەنەوە ﴿إِن كُنتُمۡ لِلرُّءۡيَا تَعۡبُرُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ماناى خەو دەکەن و دەزانن خەو بەڕۆژ بکەن ﴿٤٣﴾

﴿قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ﴾ وتیان خەوی تێکەڵ و پێکەڵ (و پڕوپوچە) ﴿وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ﴾ و ئێمەش لێکدانەوەی خەوی تێکەڵ و پێکەڵ نازانین ﴿٤٤﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ﴾ ئەوسا لەوەیان کەڕزگاری بوو لەدوو (بەندکراو)ەکە لەپاش چەند ساڵێك بیری کەوتەوە وتی ﴿أَنَا أُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ﴾ من ئێوەتان لێکدانەوەی مانای ئەو خەوە ﴿فَأَرْسِلُونِ﴾ جا (فەرموو) بمنێرن (بەدوای یوسف دا کە لەبەندیخانەدایە) ﴿٤٥﴾ ﴿يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ﴾ (هات وتی) یوسف ئەی هەرزیی ڕاستگۆ ﴿أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ﴾ مانای ئەو خەوەمان پێ بڵێ چی یە؟ حەوت مانگای قەڵەو کەحەوت مانگای لەڕو لاواز یانخوات ﴿وَسَبْعِ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ﴾ هەروەها حەوت گوڵی دانەوێڵەی سەوزو حەوت گوڵی وشك ﴿لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ﴾ تا من بگەڕێمەوە بولای خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ بو ئەوەی ئەوان ئەوە بزانن ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا﴾ (یوسف) وتی حەوت ساڵ کشتوکاڵ دەکەن بەدوای یەکدا بەبەردەوامی ﴿فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلِهِ﴾ جائەوەی کەدروێنەتان کرد بیهێڵنەوە لەگوڵەکەیدا ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ﴾ کەمێك نەبێت لەوەی کەدەیخۆن ﴿٤٧﴾ ﴿ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ﴾ ئەمجا لەپاش ئەو (حەوت ساڵە) حەوت ساڵی تردێت کەسەخت وقات و قڕیە ﴿يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ﴾ هەرچیتان پێشە کەوت کردووە بۆ ئەم (حەوت ساڵە سەختە) دەیخۆن ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تُحْصِنُونَ﴾ مەگەر کەمێك لەوەی قایم هەڵی دەگرن (بۆ تۆو وناشتنەوەی ساڵێکی تر) ﴿٤٨﴾ ﴿ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ﴾ پاشان دوای ئەو (حەوت ساڵە سەختە) ساڵێك دێت ﴿فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ﴾ خەڵکی تێیدا (ڕزگار دەکرێن) بارانیان بۆ دەبارێت و تێیدا دۆشاو(ی میوەجات) دەگرن ﴿٤٩﴾ ﴿وَقَالَ الْمَلِكُ﴾ پاشا وتی ﴿ائْتُونِي بِهِ﴾ ئەو (پیاوە)م بۆ بێنن ﴿فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ﴾ جا کاتێك نێردراوەکە(ی پاشا) هاتە لای یوسف ﴿قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ﴾ (یوسف) وتی بگەڕێرەوە بولای گەورەکەت (پادشاکەت) ﴿فَاسْأَلْهُ﴾ و پرسیاری لێ بکە ﴿مَا بَالُ النِّسْوَةِ اللَّاتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ﴾ هۆی چی بوو کەئەو ژنانە دەستی خۆیانیان بڕی ﴿إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ﴾ بێگومان پەروەردگارم بەپیلانی ئەو (ژن) انە ئاگادارو زانایە ﴿٥٠﴾ ﴿قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ﴾ وتی (بەژنەکان) مەبەستتان چی بوو کاتێك ویستتان یوسف بخەڵەتێنن و کاری خراپی پێ بکەن ﴿قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ﴾ (ئافرەتەکان) وتیان پاك و بێگەردی بۆ خوا ﴿مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ﴾ ئێمە هیچ خراپەیەکمان لێ نەدیوە ﴿قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ﴾ ژنەکەی عەزیز وتی ﴿الْآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ﴾ ئائێستا حەق و ڕاستی دەرکەوت ﴿أَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ﴾ من دەمویست (یوسف) دەستم لەگەڵ تێکەڵ کات ﴿وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ﴾ وبێگومان ئەو لەڕاستگۆیانە ﴿٥١﴾ ﴿ذَلِكَ لِيَعْلَمَ﴾ (یوسف وتی) ئەوە بۆ ئەوەی (پادشا) بزانێ بەڕاستی من ﴿أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ﴾ بەپەنهانی ناپاکی وخیانەتم نەکردووە لێی ﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ﴾ وە بەڕاستی خواش پیلانی ناپاکان ناگەیەنێتە ئەنجام ﴿٥٢﴾

﴿وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي﴾ وە (یوسف ووتی) من هەرگیز پاکانە بۆ خۆم ناکەم ﴿إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ﴾
(چونکە) بەڕاستی نەفس زۆر فەرمان دەرە بەخراپە ﴿إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي﴾ بێجگە ئەو نەفسەی پەروەردگارم
ڕەحمی پێ کردبێت ﴿إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥٣﴾
﴿وَقَالَ الْمَلِكُ﴾ جا پادشا ووتی (بەژێردەستەکانی) ﴿ائْتُونِي بِهِ﴾ ئەو یوسفەم بۆ بێنن ﴿أَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِي﴾
دەیکەمە (کەسێکی) تایبەت بەخۆم ﴿فَلَمَّا كَلَّمَهُ﴾ جا کاتێ کە (پادشا) قسەی لەگەڵ کرد ﴿قَالَ إِنَّكَ﴾
ووتی بەڕاستی تۆ ﴿الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ﴾ ئەمڕۆ لای ئێمە خاوەنی پلەو پایە و باوەڕپێکراوی ﴿٥٤﴾
﴿قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ﴾ (یوسف) فەرمووی (بەپادشا) لەسەر خەزێنە و دارایی
زەوی (میسر) دامەنێ بەڕاستی من پارێزەرێکی شارەزام ﴿٥٥﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ﴾ ئا بەو جۆرە
یوسفمان پایەدار و جێگیر کرد ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەخاک(ی میسر)دا ﴿يَتَبَوَّأُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ﴾ لەهەر
شوێنێک(ی میسردا) بیویستایە دەژیا ﴿نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ﴾ هەر کەسمان بوێ بەر میهرەبانی
خۆمانی دەخەین (لەدونیادا) ﴿وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ و پاداشتی چاکەکاران ون ناکەین ﴿٥٦﴾
﴿وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی ڕۆژی دوایی چاکترە ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بۆ ئەو کەسانەی
بڕوایان هێناوە ﴿وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ و بەهەمیشەیی خۆپارێز بوون (لە هاوبەش بڕیاردان و تاوان)
﴿٥٧﴾ ﴿وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ﴾ وە (لە کاتی گرانیدا) براکانی یوسف هاتن (بۆ میسر) ﴿فَدَخَلُوا عَلَيْهِ﴾ ئەوسا
چوونە لای (یوسف) ﴿فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ﴾ دەست بەجێ (یوسف) ئەوانی ناسی یەوە بەڵام
ئەوان ئەمیان نەناسی یەوە ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ﴾ جا کاتێک کە ڕێکی خستن ئەوەی کە پێویستیان
پێی دا ﴿قَالَ ائْتُونِي بِأَخٍ لَكُمْ مِنْ أَبِيكُمْ﴾ ووتی برایەکی باوکیتان هەیە بۆم بێنن ﴿أَلَا تَرَوْنَ أَنِّي﴾ ئایا نابینن
کەمن ﴿أُوفِي الْكَيْلَ﴾ پێوانەم تێر و تەواوە (بۆ کڕیارەکان) ﴿وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ﴾ وەمن خانە خوێی
چاکم ﴿٥٩﴾ ﴿فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ﴾ جا ئەگەر ئەو (برایەتان)م بۆ نەهێنن ﴿فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ﴾ ئەوە
پێوانە(ی دانەوێڵە)تان لای من نیەو نزیک (ئەم وڵاتەش) مەکەونەوە ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُوا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ أَبَاهُ﴾ ووتیان
هەوڵ و تەقەلا دەدەین لەگەڵ باوکی دا ﴿وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ﴾ و دڵنیابە ئێمە ئەو کارە دەکەین ﴿٦١﴾ ﴿وَقَالَ
لِفِتْيَانِهِ﴾ وە (یوسف) ووتی بەدەستە و خزمەتکارەکانی ﴿اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ﴾ دراوەکانیان کە
داویانە (بەنرخی پێوە) بیخەنە ناو بارەکانیان ﴿لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا﴾ بەڵکو بیناسنەوە ﴿إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ﴾
کاتێک کە گەڕانەوە بۆ ناو ماڵ و منداڵیان ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تا (بەهۆی ئەوەی) بگەڕێنەوە
و بێنەوە (جارێکی تر) ﴿٦٢﴾ ﴿فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ﴾ ئەمجا کاتێک گەڕانەوە بۆ لای باوکیان ﴿قَالُوا
يَا أَبَانَا﴾ ووتیان ئەی باوکی بەڕێزمان ﴿مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ﴾ (بۆ ساڵی داهاتوو) پێوانەمان لێ قەدەغە
کراوە (شتمان پێنافرۆشن ئەگەر بنیامین نەبێت لەگەڵماندا) ﴿فَأَرْسِلْ مَعَنَا أَخَانَا نَكْتَلْ﴾
جا کەواتە براکەمان لەگەڵماندا بنێرە پێوانەش دەکەین (دانەوێڵە دەکڕین) ﴿وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾
و دڵنیابە ئاگاداریشی دەکەین ﴿٦٣﴾

﴿قَالَ﴾ (یەعقوب) وتی (پێیان) ﴿هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ﴾ ئایا دڵنیابم لێتان دەربارەی ﴿إِلَّا كَمَا أَمِنتُكُمْ
عَلَىٰ أَخِيهِ مِن قَبْلُ﴾ هەروەك پێشتر دڵنیا بووم لێتان دەرباری (یوسف) برای ﴿فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا﴾ کەواتە
خوا چاکترین پارێزەرە ﴿وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ وە ئەو بەرەییی دارترینی هەموو بەرەیی دارانە (٦٤) ﴿وَلَمَّا
فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ﴾ جا کاتێك بارەکانیان کردەوە ﴿وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ﴾ بینییان دەسمایەکەیان بۆ
گەڕێنراوەتەوە ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا﴾ وتیان ئەی باوکی بەڕێزمان ﴿مَا نَبْغِي﴾ چیمان دەوێت ﴿هَٰذِهِ بِضَاعَتُنَا﴾
ئەمە دراوەکەمانە ﴿رُدَّتْ إِلَيْنَا﴾ بۆمان گێڕدراوەتەوە ﴿وَنَمِيرُ أَهْلَنَا﴾ بژێویش بۆ خێزانەکەمان دەهێنین
﴿وَنَحْفَظُ أَخَانَا﴾ و براکەشمان دەپارێزین ﴿وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ﴾ و باری وشترێکیش (دانەوێڵە)
زیاد دەهێنین ﴿ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ﴾ ئەم (بارەش) پێوانەیەکی کەمە (و بە ئاسانی دەست دەکەوێ) (٦٥)
﴿قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ﴾ (یەعقوب) وتی هەرگیز نایێرم لەگەڵتان ﴿حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ﴾ هەتا
بەڵێنێکی بتەوم پێ نەدەن لەلایەن خواوە (تا سوێندم بۆ بخۆن بەخوا) ﴿لَتَأْتُنَّنِي بِهِ﴾ کە بێگومان
(بە بیرەی) ئەی هێنەوە بۆم ﴿إِلَّا أَن يُحَاطَ بِكُمْ﴾ مەگەر دەور بدرێن وچارتان نەمێنێت ﴿فَلَمَّا آتَوْهُ
مَوْثِقَهُمْ﴾ ئەمجا کاتێك پەیمانیان پێدا (سوێندیان خوارد) ﴿قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ (یەعقوب)
وتی خوا ئاگادار و چاودێرە سەبارەت بەوەی کەدەیڵێین (٦٦) ﴿وَقَالَ يَا بَنِيَّ﴾ وە وتی ئەی کوڕەکانم
﴿لَا تَدْخُلُوا مِن بَابٍ وَاحِدٍ﴾ هەمووتان لەدەرگایەکەوە مەچنە ژوورەوە ﴿وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ﴾ بەڵکو
لەچەند دەرگایەکی جیاجیاوە بچنە ژوورەوە ﴿وَمَا أُغْنِي عَنكُم مِّنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە من هیچ سوودتان
پێ ناگەیەنم بەرانبەر (پێشهاتی) خوادا ﴿إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ هەموو حوکم و بڕیارێك تەنها بۆ خوایە
﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشت هەر بەو دەبەستم ﴿وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ و خۆسپێرانیش با خۆیان
هەر بەو بسپێرن (٦٧) ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا﴾ جا کاتێك چوونە ژوورەوە ﴿مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم﴾ لەو شوێنەوەی
کە باوکیان فەرمانی پێ دابوون ﴿مَّا كَانَ يُغْنِي عَنْهُم﴾ ئەو (چوونە ئەو جۆرە) هیچ سوودی پێ نەگەیاندن
﴿مِّنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ لە بەرامبەر (قەدەری) خوادا ﴿إِلَّا حَاجَةً﴾ بەڵکو ئەوە مەبەستێك بوو ﴿فِي نَفْسِ
يَعْقُوبَ﴾ لە دەروونی یەعقوبدا بوو ﴿قَضَاهَا﴾ (بەم شێوە) ئەنجامی دا ﴿وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ﴾ وە بەڕاستی
یەعقوب خاوەنی زانست و زانیاری بوو ﴿لِّمَا عَلَّمْنَاهُ﴾ چونکە ئێمە فێرمان کردبوو ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن (٦٨) ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ کاتێکیش کە چوونە
ژوورەوە بۆ لای یوسف ﴿آوَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ﴾ (یوسف) براکەی بردە پەنا خۆیەوە ﴿قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ﴾
وتی بەڕاستی من براکەی تۆم ﴿فَلَا تَبْتَئِسْ﴾ کەواتە هیچ غەمبار مەبە ﴿بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەوەی
کە ئەوان دەیکەن (لەگەڵت) (٦٩)

﴿فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ﴾ جا کاتێك کەرەستەی خستن و ئەوەی ویستیان پێی دان ﴿جَعَلَ
السِّقَايَةَ﴾ ئاوخۆری (پێوانەکەی) مەلیکی خستە ﴿فِي رَحْلِ أَخِيهِ﴾ ناو باری براکەی ﴿ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ﴾
پاشان جاڕ چی یەك جاری دا ﴿أَيَّتُهَا الْعِيرُ﴾ ئەی کاروانەکە ﴿إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ﴾ بەڕاستی
ئێوە دزن ﴿٧٠﴾ ﴿قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِم﴾ ڕوویان تێکردن و وتیان ﴿مَّاذَا تَفْقِدُونَ﴾ چیتان گوم
کردووە؟ ﴿٧١﴾ ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ﴾ ئاوخۆرەکەی (پێوانەکەی) پادشامان دیار نییە
﴿وَلِمَن جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ﴾ هەر کەسێك بیهێنێتەوە باری وشترێك (خۆراکی) دەدرێتێ ﴿وَأَنَا بِهِ
زَعِيمٌ﴾ وە منیش دەستەبەری ئەو (بارە) دەبم ﴿٧٢﴾ ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿تَاللَّهِ﴾ سوێند بەخوا ﴿لَقَدْ
عَلِمْتُم﴾ بەڕاستی ئێوە دەزانن ﴿مَّا جِئْنَا﴾ کە ئێمە نەهاتووین ﴿لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ﴾ بۆ ئەوەی خراپە
بکەین لەوڵاتدا ﴿وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ﴾ وە ئێمە پێشتر دز نەبووین ﴿٧٣﴾ ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿فَمَا جَزَاؤُهُ﴾ دەی
ئایا تۆڵەی ئەو دزە چییە ﴿إِن كُنتُمْ كَاذِبِينَ﴾ ئەگەر ئێوە درۆزن بوون ﴿٧٤﴾ ﴿قَالُوا جَزَاؤُهُ﴾ وتیان
تۆڵەی ئەوەیە ﴿مَن وُجِدَ فِي رَحْلِهِ﴾ لەباری هەر کەسێکدا دۆزرایەوە ﴿فَهُوَ جَزَاؤُهُ﴾ هەر ئەو کەسە
خۆی تۆڵەی بێت (واتە ئەوەی دزیەکەی کردووە ئەبێتە عەبد و کۆیلەی ئەوەی دزیەکەی لێ کراوە)
﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە لە ستەمکاران دەسێنین ﴿٧٥﴾ ﴿فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ﴾ ئەوسا (یوسف)
دەستی کرد بە پشکنینی جەواڵەکانیان (بارەکانیان) ﴿قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ﴾ لەپێش پشکنینی جەواڵی
(بنیامین) برای (دایك و باوکی یوسف) ﴿ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا﴾ لەپاشان (ئاوخۆر - پێوانەکەی) دەری هێنا
﴿مِن وِعَاءِ أَخِيهِ﴾ لە جەواڵی براکەیدا ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە ﴿كِدْنَا لِيُوسُفَ﴾ پیلانمان پیشانی یوسف دا
﴿مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ﴾ ئەو نەیدەتوانی براکەی بگرێت ﴿فِي دِينِ الْمَلِكِ﴾ بەپێی ئایین و یاسایی پادشا
(بەڵکو بەپێی ئەو قسە بوو براکانی خۆیان کردیان) ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر (کاتێك) کە خوا
بیەوێت ﴿نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّن نَّشَاءُ﴾ هەر کەسێك بمانەوێت پلەی بەرز دەکەینەوە ﴿وَفَوْقَ كُلِّ﴾ وە بەسەر
هەموو ﴿ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ﴾ خاوەن زانستێکەوە زاناتر هەیە (مەبەست پێی خودایە) ﴿٧٦﴾ ﴿قَالُوا إِن يَسْرِقْ﴾
وتیان ئەگەر ئەو (بنیامین) دزیبێتی ﴿فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِن قَبْلُ﴾ ئەوە بێگومان براکەشی پێشتر دزی
کردووە (واتە یوسفیش دز بووە) ﴿فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ﴾ بەڵام یوسف (پێ ناخۆشبوونی خۆی)
بەم (بوختانە) لەدەروونی خۆیدا شاردەوە ﴿وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ﴾ دەری نەبڕی بۆ ئەوان ﴿قَالَ أَنتُمْ﴾ (بەدڵ)
وتی ئێوە ﴿شَرٌّ مَّكَانًا﴾ لەوان خراپترن ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ﴾ خواش چاك دەزانێ بەوەی
کە ئێوە دەیڵێن ﴿٧٧﴾ ﴿قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ﴾ وتیان ئەی عەزیز (پادشا) ﴿إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی
ئەو باوکێکی زۆر پیری بەتەمەنی هەیە ﴿فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ﴾ جا یەکێك لە ئێمە لە جیاتی ئەو بگرە
﴿إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لە چاکەکاران دەبینین ﴿٧٨﴾

﴿قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ﴾ (یوسف) وتی پەنا بەخوا ﴿أَن نَّأْخُذَ إِلَّا مَن وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِندَهُ﴾ لەوەی کە هیچ کەسی بگرین بێجگە ئەوەی کە ناوجۆر (پیوانە)کەمان لا دۆزیوەتەوە (کەدزرابوو) ﴿إِنَّا إِذًا لَّظَالِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەگەر وا بکەین ئێمە لەستەمکاران دەبین ﴿٧٩﴾ ﴿فَلَمَّا اسْتَيْأَسُوا مِنْهُ﴾ جا کاتێک بێ هیوا بوون لەوەی (وەزیر بەرەڵای بکات) ﴿خَلَصُوا نَجِيًّا﴾ چوونە کەناریک بەچپە ڕاوێژیان دەکرد ﴿قَالَ كَبِيرُهُمْ﴾ برا گەورەکەیان وتی ﴿أَلَمْ تَعْلَمُوا﴾ ئەی نازانن ﴿أَنَّ أَبَاكُمْ﴾ کە بێگومان باوکتان ﴿قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُم مَّوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ﴾ سوێند و پەیمانێکی بەناوی خواوە لێ وەرگرتن ﴿وَمِن قَبْلُ مَا فَرَّطتُمْ فِي يُوسُفَ﴾ پێشتریش (لەو بەڵێنەی پێتان دابوو) دەربارەی یوسف کەمتەرخەمیتان کرد ﴿فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ﴾ کەواتە من ئەم زەویە بەجێ نایەڵم ﴿حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِي أَبِي﴾ هەتا باوکم مۆڵەتی (گەڕانەوەم) پێ بەدات ﴿أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي﴾ یان خوا بڕیارم بۆ بدات ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ﴾ هەر ئەویش باشترینی دادوەرانە ﴿٨٠﴾ ﴿ارْجِعُوا إِلَىٰ أَبِيكُمْ﴾ ئێوە بگەڕێنەوە بۆلای باوکتان ﴿فَقُولُوا يَا أَبَانَا﴾ وەپێی بڵێن ئەی باوکی خۆمان ﴿إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ﴾ بەڕاستی کوڕەکەت دزی کرد ﴿وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلِمْنَا﴾ وئێمەش بێجگە لەوەی دەمانزانی شایەتیمان نەداوە ﴿وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ﴾ خۆ ئێمە ئاگاداری شاراوە ونهێنی یەکان نەبووین ﴿٨١﴾ ﴿وَاسْأَلِ الْقَرْيَةَ الَّتِي﴾ (خۆ ئەگەر بڕوا ناکەیت) لەخەڵکی ئەو شارەش بپرسە ﴿كُنَّا فِيهَا﴾ کەتێیدا لێ بووین ﴿وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا﴾ ولەو کاروانەش (بپرسە) لەگەڵیدا گەڕاینەوە ﴿وَإِنَّا لَصَادِقُونَ﴾ وەبەڕاستی ئێمە ڕاستگۆین ﴿٨٢﴾ ﴿قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا﴾ (یەعقوب علیه السلام) وتی وانی یە بەڵکو نەفسی خۆتان کارێکی بۆ جوان (وئاسان) کردوون ﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾ بۆیە چارم دان بەخۆدا گرتنە بەجوانی ﴿عَسَى اللَّهُ أَن يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا﴾ بەو ئومێدەی خوا هەموویان (یوسف و برنیامینیش) م بۆ بهێنێتەوە ﴿إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زانای کاردروستە ﴿٨٣﴾ ﴿وَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ﴾ ئەوسا ڕووی لێ وەرگێڕان ﴿وَقَالَ يَا أَسَفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ وتی ئاخ و داخ بۆ یوسف ﴿وَابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ﴾ وە هەردوو چاوی سپی (و کوێر) بوون لەداخ وخەفەتدا ﴿فَهُوَ كَظِيمٌ﴾ چونکە هەر داخ و خەفەتی خۆی دەخواردەوە ﴿٨٤﴾ ﴿قَالُوا تَاللَّهِ﴾ وتیان سوێند بەخوا ﴿تَفْتَأُ تَذْكُرُ يُوسُفَ﴾ وازناهێنی هەر بیری یوسف دەکەیتەوە ﴿حَتَّىٰ تَكُونَ حَرَضًا﴾ هەتا پەککەوت دەکەویت بەنەخۆشی وخەفەت خواردن ﴿أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ﴾ یان دەمریت و دەچیتە ڕیزی لەناوچوان ﴿٨٥﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ﴾ وتی من سکاڵا و دەردی دڵ و خەفەت و پەژارەم هەر لای خوا دەکەم ﴿وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە من لەلایەن خواوە شتانێک دەزانم کە ئێوە نایزانن ﴿٨٦﴾

﴿يَا بَنِيَّ اذْهَبُوا﴾ (یەعقوب ووتی) ئەی کورەکانم بڕۆن ﴿فَتَحَسَّسُوا مِن يُوسُفَ وَأَخِيهِ﴾ جا بگەڕێن و
هەواڵی یوسف و براکەی بزانن ﴿وَلَا تَيْأَسُوا مِن رَّوْحِ اللَّهِ﴾ نائومێدیش مەبن لە بەزەیی و میهرەبانی
خوا ﴿إِنَّهُ لَا يَيْأَسُ مِن رَّوْحِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی نائومێد نابێت لە ڕەحم و میهرەبانی خوا ﴿إِلَّا الْقَوْمُ
الْكَافِرُونَ﴾ جگە لەوانەی کە بێ بڕوان ﴿٨٧﴾ ﴿فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ﴾ جا کاتێك کە چوونە لای ئەو
(یوسف) ووتیان ﴿يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ﴾ ئەی عەزیز (پادشا) ﴿مَسَّنَا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ﴾ زیان و برسێتی تووشی
خۆمان و ماڵ و منداڵمان بووە ﴿وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُّزْجَاةٍ﴾ و دراوێکی کەممان هێناوە (بۆ کڕینی
خۆراك) ﴿فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ﴾ تۆش پێوانەکەمان بە تەواوی بدەری ﴿وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا﴾ خێریشمان
پێ بکە ﴿إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ﴾ بەڕاستی خوا پاداشتی خێرومەندان دەداتەوە ﴿٨٨﴾ ﴿قَالَ هَلْ عَلِمْتُم
مَّا فَعَلْتُم﴾ ووتی ئێوە دەزانن چیتان کرد ﴿بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ﴾ بە یوسف و براکەی ﴿إِذْ أَنتُمْ جَاهِلُونَ﴾
لەو کاتەدا کە نەفام بوون ﴿٨٩﴾ ﴿قَالُوا أَإِنَّكَ لَأَنتَ يُوسُفُ﴾ ووتیان بەڕاستی تۆ یوسفیت؟ ﴿قَالَ أَنَا
يُوسُفُ وَهَٰذَا أَخِي﴾ ووتی (بەڵێ) من یوسفم و ئەمەش برامە ﴿قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ بەڕاستی خوا
منەتی نایە سەرماندا ﴿إِنَّهُ مَن يَتَّقِ وَيَصْبِرْ﴾ بەڕاستی هەر کەس خۆی بپارێزێت و لە خوا بترسێت
و دان بە خۆیدا بگرێت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوسا بەڕاستی خوا پاداشتی چاکەکاران
ون ناکات ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُوا تَاللَّهِ﴾ ووتیان (بە یوسف) سوێند بە خوا ﴿لَقَدْ آثَرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ بەڕاستی
خوا تۆی هەڵبژاردە بەسەر ئێمەدا ﴿وَإِن كُنَّا لَخَاطِئِينَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە لە خەتاکاران بووین ﴿٩١﴾
﴿قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ﴾ (یوسف) ووتی ئەمڕۆ هیچ سەرزەنشت و تەشەریکتان لەسەر نییە
(لەلایەن منەوە) ﴿يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ﴾ خوا لێتان خۆش بێت ﴿وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ وە ئەو (خوا) لە هەموو
میهرەبانان میهرەبانترە ﴿٩٢﴾ ﴿اذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَٰذَا﴾ ئەم کراسەی من بەن ﴿فَأَلْقُوهُ عَلَىٰ وَجْهِ أَبِي﴾ و بیدەن
بەسەر دەم و چاوی باوکم دا ﴿يَأْتِ بَصِيرًا﴾ (دەست بەجێ) چاوی چاك دەبێتەوە ﴿وَأْتُونِي بِأَهْلِكُمْ
أَجْمَعِينَ﴾ ئەوسا هەموو کەس و کارتان بێنن بۆ (ئەم وڵاتەی) من ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ﴾ جا کاتێك
کاروانەکە (لە میسر) دەرچوو ﴿قَالَ أَبُوهُمْ﴾ باوکیان ووتی ﴿إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ﴾ بەڕاستی من
بۆنی یوسف هەست پێ دەکەم ﴿لَوْلَا أَن تُفَنِّدُونِ﴾ ئەگەر بە خەڵەفاو و بێ عەقڵم دانەنێن ﴿٩٤﴾ ﴿قَالُوا
تَاللَّهِ﴾ ووتیان سوێند بە خوا ﴿إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ﴾ تۆ هەر لەسەر هەڵەکەی کۆنی خۆتی ﴿٩٥﴾

﴿فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ﴾ جا کاتێک مژدە دەرەکە هات ﴿أَلْقَاهُ عَلَى وَجْهِهِ﴾ ئەو (کراسە)ی دایە سەر
دەم و چاویدا ﴿فَارْتَدَّ بَصِيرًا﴾ بەکسەر بینایی گەڕایەوە (کەپێشتر نابینا بوو بوو) ﴿قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ﴾
(یەعقوب) ووتی من بەئێوەم نەووت؟ ﴿إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ دڵنیام من لەلایەن خواوە
شتێک دەزانم ئێوە نایزانن ﴿٩٦﴾ ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا﴾ ووتیان ئەی بابە ﴿اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ داوای لێ خۆش
بوونی گوناهەکانمان بۆ بکە (لای پەروەردگار) ﴿إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە گوناهبار بووین
﴿٩٧﴾ ﴿قَالَ سَوْفَ﴾ (یەعقوب) ووتی پێیان دواتر ﴿أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي﴾ داوای لێبوردنتان بۆ دەکەم
لەپەروەردگارم ﴿إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٨﴾ ﴿فَلَمَّا دَخَلُوا
عَلَى يُوسُفَ﴾ جا کاتێک چوونە لای یوسف (لەوڵاتی میسر) ﴿آوَى إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ﴾ دایک و باوکی بردە
ڕیزکی خۆی (و دەستی کردە ملیان) ﴿وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ﴾ و فەرمووی پێیان وەرنە میسر ﴿إِنْ شَاءَ
اللَّهُ آمِنِينَ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ئارام دەبن (هیچ زیانێکتان تووش نابێت) ﴿٩٩﴾ ﴿وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى
الْعَرْشِ﴾ وە باوک و دایکی لەسەر تەخت (ی حوکمڕانی خۆی) دانا ﴿وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا﴾ وە هەموو
کەوتن بەڕوودا سوژدەیان بۆ بردەوە ﴿وَقَالَ يَا أَبَتِ﴾ (یوسف) ووتی ئەی باوکی خۆشەویستم
﴿هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ﴾ ئەمە لێکدانەوەی خەوەکەم بوو ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ کەلەمەو پێش (بینیم) ﴿قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي
حَقًّا﴾ بێگومان پەروەردگارم بەڕاستی گێڕا ﴿وَقَدْ أَحْسَنَ بِي﴾ وە بەڕاستی خوا چاکەی لەگەڵ کردم
﴿إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ﴾ کاتێ لە زیندان دەری هێنام ﴿وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ﴾ وە ئێوەشی لە لادێ
وبیابانەوە هێنا (بۆ ناوشار) ﴿مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ﴾ دوای ئەوەی شەیتان ناخۆشی و ناکۆکی خستە
﴿بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي﴾ نێوان من و براکانم ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ﴾ میهرەبانە
بەرامبەر ئەوەی بیەوێت ﴿إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زانای کاردروستە ﴿١٠٠﴾ ﴿رَبِّ قَدْ
آتَيْتَنِي﴾ ئەی پەروەردگارم بەڕاستی پێت بەخشیووم ﴿مِنَ الْمُلْكِ﴾ هەندێک لەدەسەڵات و پاشایەتی
﴿وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾ وە هەندێکیش لە لێکدانەوەی خەونت فێر کردووم ﴿فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ﴾ ئەی دروستکەری ئاسمانەکان و زەوی ﴿أَنْتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ تۆ پشتیوان و یارمەتی
دەری منی لەدونیا و لەڕۆژی دوایی دا ﴿تَوَفَّنِي مُسْلِمًا﴾ بەموسوڵمانێتی بمرێنە ﴿وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ﴾
و بمخەرە ڕیزی پیاوە چاکانەوە (لەدوا ڕۆژدا) ﴿١٠١﴾ ﴿ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ﴾ ئەوەی (کە باس کرا) لە
هەواڵە نهێنی و پەنهانەکانە ﴿نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾ کە بە وەحی بۆت دەنێرین (ئەی موحەممەد ﷺ)
﴿وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ﴾ تۆ لای ئەوان (براکانی یوسف) نەبوویت ﴿إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ﴾ کاتێ کەهەموو
بڕیاری خۆیان دا (بەیەکی) ﴿وَهُمْ يَمْكُرُونَ﴾ و پیلانیان دادەڕشت ﴿١٠٢﴾ ﴿وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ﴾
وەزۆربەی خەڵکی هەرچەند تۆ سوور بیت (لەسەر باوەڕ هێنانیان) باوەڕ ناهێنن ﴿١٠٣﴾

﴿وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ داوای هیچ پاداشتێك لەوانە ناكەیت
لەسەر (گەیاندنی) ئەو (قورئانە) ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ﴾ ئەو قورئانە هەر پەند و ئامۆژگاریە
بۆ جیهانیان ﴿١٠٤﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّنْ آيَةٍ﴾ وە زۆر بەڵگەو نیشانە هەیە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەئاسمانەكان
و زەویدا ﴿يَمُرُّونَ عَلَيْهَا﴾ بە لایەندا تێپەڕ دەبن ﴿وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ﴾ بەڵام ئەوان ڕوویان لێ وەردەگێڕن
﴿١٠٥﴾ ﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُم بِاللَّهِ﴾ جا زۆربەیان باوەڕیان بەخوا ﴿إِلَّا وَهُم مُّشْرِكُونَ﴾ مەگەر ئەوان
لەو كاتەدا هاوبەش بڕیار دەدەن بۆ خوا ﴿١٠٦﴾ ﴿أَفَأَمِنُوا أَن تَأْتِيَهُمْ﴾ جا ئایا ئەوانە ناترسن بەحەیبی
بگرێت ﴿غَاشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ اللَّهِ﴾ سزایەكی داپۆشەری خوا ﴿أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ یان لەناكاودا
ڕۆژی دوایان بەسەردا بێت ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە كاتێكدا ئەوان هەستی پێ نەكەن ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلْ هَٰذِهِ
سَبِيلِي﴾ بڵێ ئەمە ڕێگای منە ﴿أَدْعُو إِلَى اللَّهِ﴾ بانگی (خەڵكی) دەكەم بۆلای خوا ﴿عَلَىٰ بَصِيرَةٍ﴾
لەسەر بەڵگەی ڕوون وچاوڕوونی ﴿أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي﴾ من و ئەوانەش شوێنم كەوتوون ﴿وَسُبْحَانَ اللَّهِ﴾
وخوا (ش) پاك و بێگەردە ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە من هیچ كات لەهاوبەش دانەران نیم ﴿١٠٨﴾
﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ وە ئێمە پێش تۆ (پێغەمبەرمان) نەناردووە ﴿إِلَّا رِجَالًا﴾ جگە لەپیاو نێت ﴿نُّوحِي
إِلَيْهِم﴾ كەوەحیمان بۆ دەكردن ﴿مِّنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ﴾ لەخەڵكی شار وگوندەكان ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾
دەی ئایا ئەو (بێ بڕوایانە) نەگەڕاون بەسەر زەویدا ﴿فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ﴾ تا سەرنج بدەن چۆن
بووە ﴿عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سەرەنجامی ئەوانەی كە لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾
وە بێگومان ژیانی ڕۆژی دوایی چاكترە ﴿لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ بۆ ئەوانەی خۆیان پاراستووە ولەخوا ترس
بوون (لەدونیادا) ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئێوە ژیرنابن وتێ ناگەن ﴿١٠٩﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ﴾ هەتا كاتێ
پێغەمبەرەكانیان نائومێد بوون (لەسەركەوتن) ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا﴾ وە گەلەكەیان وایان
زانی كە (پێغەمبەران) درۆیان لەگەڵدا كردوون ﴿جَاءَهُمْ نَصْرُنَا﴾ (لەو كاتەدا) سەركەوتن و یارمەتی
ئێمەیان بۆ هات ﴿فَنُجِّيَ مَن نَّشَاءُ﴾ جا ئەوانەی دەمانویست ڕزگاركران ﴿وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا﴾ سزاشمان
ناگەڕێتەوە ﴿عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ لە گەل و هۆزی تاوانبار ﴿١١٠﴾ ﴿لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ﴾ سوێندبێت
بێگومان لەداستانی (پێغەمبەراندا علیهم السلام) ﴿عِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ پەند و ئامۆژگاری هەیە بۆ
خاوەن بیر وهۆشان ﴿مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ﴾ ئەم (قورئانە) چیرۆك و قسەیەكی بێ بە هەڵبەستراو بێت
﴿وَلَٰكِن تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ بەڵكو بەڕاست دانەر و پشتگیری ئەو (كتێبانە)یە كە لەپێش خۆیەوە
(هاتوون پێش دەستكاری كردنیان لەلایەن جولەكە وگاورەكانەوە) ﴿وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ هەروەها
ڕوون كەرەوەی هەموو شتێكە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ وەڕێنموونی و میهرەبانیە ﴿لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ ئەوانەی
كەبڕوا دێنن ﴿١١١﴾

سورەتی ﴿الرَّعۡد﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓر﴾ بە(ئەلیف، لام، را) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری
سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِۗ﴾ ئەمانە ئایەتەکانی کتێبی (ئاسمانین)
﴿وَٱلَّذِيٓ أُنزِلَ إِلَيۡكَ﴾ وە ئەوەی بۆ خوارەوە نێردراوە بۆ تۆ ﴿مِن رَّبِّكَ ٱلۡحَقُّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە حەق
و ڕاستە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی باوەڕ ناهێنن ﴿١﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي﴾ ئەو خوایەی
﴿رَفَعَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ ئاسمانەکانی بەرز کردوتەوە ﴿بِغَيۡرِ عَمَدٖ﴾ بەبێ هیچ پایەو ستوونێك ﴿تَرَوۡنَهَاۖ﴾ وەك دەیبینن
﴿ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِۖ﴾ پاشان بەرز بووەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (بەو شێوەی شایستەی خوایەتی
کە نیمەچۆنیەکەی نازانین) ﴿وَسَخَّرَ ٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَۖ﴾ وە خۆر و مانگی ڕام هێناوە (بۆ خزمەتکردنی خەڵکی)
﴿كُلّٞ يَجۡرِي لِأَجَلٖ مُّسَمّٗىۚ﴾ هەر یەکەیان دەگەڕێ تاکاتێ دیاری کراو ﴿يُدَبِّرُ ٱلۡأَمۡرَ﴾ هەموو کاروبارێك
هەڵدەسوڕێنێ ﴿يُفَصِّلُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ و ئایەتەکان ڕوون دەکاتەوە (بۆتان) ﴿لَعَلَّكُم بِلِقَآءِ رَبِّكُمۡ تُوقِنُونَ﴾ هەتا
لە (زیندوو بوونەوە و) گەیشتن بەخزمەت پەروەردگارتان دڵنیابن ﴿٢﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي مَدَّ ٱلۡأَرۡضَ﴾ (خوا)
ئەو زاتەیە کە زەوی ڕاخستووە (بەپانی و درێژی) ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَٰسِيَ وَأَنۡهَٰرٗاۖ﴾ و چەندها چیا و ڕووباری
تێدا داوە (دروست کردووە) ﴿وَمِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ وە لە هەموو جۆرە میوەیەك ﴿جَعَلَ فِيهَا زَوۡجَيۡنِ ٱثۡنَيۡنِۖ﴾
جووتێك نێر و مێی تێدا دروست کردووە ﴿يُغۡشِي ٱلَّيۡلَ ٱلنَّهَارَۚ﴾ شەو دەدات بەسەر ڕۆژدا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾
بەڕاستی لەوانەدا ﴿لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڵگە و نیشانە هەیە بۆ ئەو کەسانەی کەبیردەکەنەوە ﴿٣﴾
﴿وَفِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە لەزەویدا ﴿قِطَعٞ مُّتَجَٰوِرَٰتٞ﴾ چەند پارچەی لە پاڵ یەکتریدا هەن ﴿وَجَنَّٰتٞ مِّنۡ أَعۡنَٰبٖ﴾
هەروەها باخاتی تری و ڕەز ﴿وَزَرۡعٞ﴾ و کشتوکاڵ ﴿وَنَخِيلٞ﴾ و (باخاتی) دار خورماى ﴿صِنۡوَانٞ
وَغَيۡرُ صِنۡوَانٖ﴾ دوو قەد (ی یەك بنج) و یەك قەد ﴿يُسۡقَىٰ بِمَآءٖ وَٰحِدٖ﴾ هەموویان بەیەك ئاو ئاودەدرێن
﴿وَنُفَضِّلُ بَعۡضَهَا عَلَىٰ بَعۡضٖ﴾ کەچی هەندێکیان داوە بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿فِي ٱلۡأُكُلِۚ﴾
لەخواردندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوانەدا ﴿لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ﴾ چەند نیشانەی ڕوون هەیە بۆ ئەوانەی
تێ دەگەن و بیردەکەنەوە ﴿٤﴾ ﴿وَإِن تَعۡجَبۡ﴾ جا ئەگەر تۆ سەرت سوڕ بمێنێ ﴿فَعَجَبٞ قَوۡلُهُمۡ﴾ ئەوە
قسەی ئەوانە جێی سەرسوڕمانە کەدەڵێن ﴿أَءِذَا كُنَّا تُرَٰبًا﴾ ئایا کاتێك (کەمردین و) بووینە
بەخاك ﴿أَءِنَّا لَفِي خَلۡقٖ جَدِيدٍۗ﴾ ئایا ئێمە سەر لە نوێ دروست ئەکرێینەوە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەو بە
کەسانێکن ﴿كَفَرُواْ بِرَبِّهِمۡۖ﴾ کە بێ باوەڕ بوون بە پەروەردگاریان ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ ٱلۡأَغۡلَٰلُ فِيٓ أَعۡنَاقِهِمۡۖ﴾
جا ئەوانە کۆت و زنجیر لە گەردنیاندایە ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ﴾ وە ئەوانە هاوەڵانی ئاگرن
﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ کە بەهەمیشەیی دەمێننەوە تێیدا ﴿٥﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ بەپەلە داوای سزات لێ دەکەن ﴿قَبْلَ الْحَسَنَةِ﴾ پێش چاکەو بەرەیی ﴿وَقَدْ
خَلَتْ مِن قَبْلِهِمُ الْمَثُلَاتُ﴾ کە بێگومان لەپێش ئەمانەوە زۆر هەبوون تۆڵەیان لێ سەنراوە ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾
و بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ﴾ خاوەنی لێ بووردنە بۆ خەڵکی ﴿عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ﴾ گەرچی
ستەمکاریش بن ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ هەروەها بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَشَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ تۆڵەسێنێکی توند
وتیژە ﴿٦﴾ ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە
بۆ نەنێردراوەتە خوارەوە بۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ موعجیزەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿إِنَّمَا أَنتَ
مُنذِرٌ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ تۆ هەر ترسێنەری ﴿وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾ و بۆ هەموو گەلێك ڕێنشاندەرێك
هەیە ﴿٧﴾ ﴿اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ﴾ خوا دەزانێ هەموو مێیەیەك (لە منداڵدانیدا) چی هەڵگرتووە
(کوڕ یان کچ) ﴿وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ﴾ وە هەروەها دەزانێت منداڵدانەکان چی لێ کەمدەبێتەوە ﴿وَمَا
تَزْدَادُ﴾ و چی زیاد دەکات ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ عِندَهُ بِمِقْدَارٍ﴾ وە هەموو شتێك لای ئەو (خوا) ئەندازەی
(دیاری کراوی خۆی) هەیە ﴿٨﴾ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (خوا) زانایە بەهەموو دیار و نادیارێك
﴿الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ﴾ گەورە و بەرزە وبڵندە ﴿٩﴾ ﴿سَوَاءٌ مِّنكُم مَّنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ﴾ یەکسانە (بۆ خوا)
ئەوەتان بەنهێنی قسە بکات ﴿وَمَن جَهَرَ بِهِ﴾ وە ئەوەتان بەئاشکرا (قسە) بکات ﴿وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ﴾
و ئەوەی کەلەشەودا خۆی دەشارێتەوە ﴿وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ﴾ ئەوەی کەلە ڕۆژدا دەردەکەوێت ﴿١٠﴾ ﴿لَهُ
مُعَقِّبَاتٌ﴾ بۆ ئەو (ئادەمی) هەیە چەند فریشتەیەك کە بەدوای یەکدا دێن ﴿مِّن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾
لەپێش و بەدوایەوە ﴿يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوادەی پارێزن لەزیان ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا
﴿لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ﴾ (بار و حاڵی) هیچ گەلێك ناگۆڕێت ﴿حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾ هەتا ئەوان خۆیان (بار و
حاڵی) خۆیان نەگۆڕن ﴿وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ﴾ وە کاتێك خوا بیەوێت ﴿بِقَوْمٍ سُوءًا﴾ گەل و هۆزێك تووشی بەلا
وسزا بکات ﴿فَلَا مَرَدَّ لَهُ﴾ هیچ شتێك ناتوانێت ڕێگری لێ بکات ﴿وَمَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَالٍ﴾ و جگە
لەو (خوا) هیچ یارمەتی دەر و پشتیوانێکیان نییە ﴿١١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ (خوا) ئەو زاتەیە ﴿يُرِيكُمُ الْبَرْقَ﴾
بروسکەتان پیشان دەدات ﴿خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ کەهۆی ترساندن و هیوا و ئومێدتانە ﴿وَيُنشِئُ السَّحَابَ
الثِّقَالَ﴾ هەروەها هەوری قورس (بەئاوی باران) پەیدا دەهێنێت ﴿١٢﴾ ﴿وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ﴾
وەهەورە گرمە سوپاس و ستایشی ئەو (خوا) دەکات ﴿وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ﴾ هەروەها فریشتەکانیش
لە هەیبەت و ترسی ئەو (ستایشی دەکەن) ﴿وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ﴾ وە (پەروەردگار) هەورە بروسکەکان
دەنێرێت ﴿فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَاءُ﴾ و دەیدات لە هەر کەسێ کە بیەوێت ﴿وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ﴾ لە کاتێکدا
ئەوانە دەمە دەمێ (وموجادەلە) دەکەن دەربارەی خوا ﴿وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ﴾ و ئەو (خوا) هێز و توانای
زۆر بەتینە ﴿١٣﴾

﴿دَعْوَةُ الْحَقِّ﴾ سزاو شایانەوەی هەقیش هەر بۆ (خوایە) ﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ ئەوانەش دەلالێنەوە و بەر لای غەیری خوا دەکەن ﴿لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُم بِشَيْءٍ﴾ هیچ وەلامێکیان نادەنەوە (ناسەن بەهاواریانەوە) ﴿إِلَّا كَبَاسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَاءِ﴾ مەگەر وەك كەسێك (كەبیەوێ بێت لەدوورەوە) هەردوو مشتی خۆی بولای ئاوێك درێژ كردبێ ﴿لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ﴾ بو ئەوەی (ئاو) بگاتە دەمی بەلام نایگاتێ ﴿وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾ نزا و دوعای بێ بڕوایان (لەبتەكانیان) هیچ نیە جگە لەگومڕایی و سەرلێ شێوان ﴿١٤﴾ ﴿وَلِلَّهِ يَسْجُدُ﴾ سوژدە بۆ خوا دەبات ﴿مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەرچی لەئاسمانەكان و زەویدایە ﴿طَوْعًا وَكَرْهًا﴾ بیانەوێ و نەیانەوێ ﴿وَظِلَالُهُم بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ﴾ هەروەها سێبەرەكانیان لەبەیانیان و ئێواران (سوژدە دەبەن) ﴿١٥﴾ ﴿قُلْ مَن رَّبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بلێ كێ پەروەردگاری ئاسمانەكان و زەوی یە ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بلێ خوا ﴿قُلْ﴾ جا بلێ ﴿أَفَاتَّخَذْتُم مِّن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ دەی ئێوە بێجگە لەو (خوا) پشتیوانانێكتان هەڵبژاردووە (بو خوتان) ﴿لَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ كەخاوەنی هیچ سوود و زیانێك نین بو خۆشیان ﴿قُلْ﴾ بلێ ﴿هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ ئایە كوێر و چاو ساغ یەكسانن؟ ﴿أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ﴾ یان ئایا تاریكیەكان و ڕووناكی وەك یەك وان؟ ﴿أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ﴾ بەڵكو ئەوانە چەند هاوبەشێكیان بو خوا داناوە؟ ﴿خَلَقُوا كَخَلْقِهِ﴾ (گوایە) وەك دروستكراوی خوی ئەوان دروست كردبێت؟ ﴿فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ﴾ ئەوسا دروست كراوەكەیان لێ شێوا؟! ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بلێ خوا ﴿خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دروست كاری هەموو شتێكە ﴿وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ و هەر ئەویشە تاك و تەنیای زاڵە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿١٦﴾ ﴿أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ بارانی لەئاسمانەوە باراندووە ﴿فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا﴾ جا هەر شیو و دۆڵێك بە ئەندازەی خوی لافاوی هەڵدەستێت ﴿فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ﴾ ئەوسا لافاوەكە هەڵی دەگرێت ﴿زَبَدًا رَّابِيًا﴾ كەفێكی بەرزبووە (بە لافاوەكەوە) ﴿وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ﴾ هەروەها لەو (كانزایانەش پەیدا دەبێ) كە ئاگری بو ئاودەدەن (دەیتوێننەوە) ﴿ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ﴾ بەمەبەستی دروست كردنی خشڵ (زێڕ و زیو) ﴿أَوْ مَتَاعٍ﴾ یان شتومەكی تر (وەك قاپ و قاچاغ) ﴿زَبَدٌ مِّثْلُهُ﴾ كەفێك وەكو ئەو (كەفی لافاوە پەیدا دەبێ) ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە ﴿يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ﴾ خوا نموونەی حەق و بەتاڵ دێنێتەوە ﴿فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً﴾ جا كەفەكە دەڕوات و لە ناو دەچێ ﴿وَأَمَّا مَا يَنفَعُ النَّاسَ﴾ بەلام ئەوەی كە سوود دەگەیەنێت بەخەڵكی ﴿فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا دەمێنێتەوە ﴿كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ﴾ ئابەو جۆرە خوا نموونەكان دەهێنێتەوە ﴿١٧﴾ ﴿لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ﴾ بو ئەوانەی وەڵامی بانگەوازی پەروەردگاریان داوەتەوە ﴿الْحُسْنَىٰ﴾ (پاداشتی) هەرە چاك (بەهەشت) هەیە ﴿وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ﴾ ئەوانەش وەڵامی بانگەوازی (پەروەردگار)یان نەداوەتەوە ﴿لَوْ أَنَّ لَهُم مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ ئەگەر هەرچی وا لە زەویدا هەمووی هی ئەوان بێ ﴿وَمِثْلَهُ مَعَهُ﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵ بێت ﴿لَافْتَدَوْا بِهِ﴾ دەیدەن لە بریتی و بەدەلی سزای ڕۆژی دوایی ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ﴾ ئەوانە بۆیان هەیە ﴿سُوءُ الْحِسَابِ﴾ لێپرسینەوەیەكی سەخت و خراپ ﴿وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ و جێگایان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ ئای كەچەند شوێنێكی بەد و خراپە ﴿١٨﴾

﴿أَفَمَن يَعْلَمُ﴾ ئەی ئایا کەسێك کە بزانێت (زیرەك و مەعریفەت کار) ﴿أَنَّمَا أُنزِلَ﴾ بەڕاستی ئەوەی بێرراوەتە
خوار بۆ تۆ ﴿مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە حەق و ڕاستە ﴿كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ﴾ وەك ئەو کەسەیە
کە کوێرە بێت (زیرەکی خۆی نەخاتە کار و بێ ناو و بێت) ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ بێگومان هەر
ئەوانە بیر دەکەنەوە کە خاوەنی ژیریین ﴿١٩﴾ ﴿الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی کە پەیمانی خوا دەبەنە
سەر ﴿وَلَا يَنقُضُونَ الْمِيثَاقَ﴾ وە پەیمان ناشکێنن و هەڵی ناوەشێننەوە ﴿٢٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَصِلُونَ﴾ وە ئەوانەی کە
پەیوەندی خزمایەتی بەجێ دەهێنن ﴿مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ﴾ ئەوەی خوا فەرمانی داوە کە پەیوەست
بکرێت لەگەڵیدا (وەك سەردان کردنەوەی خزمان) ﴿وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ﴾ وە لە پەروەردگاریان دەترسن
﴿وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ﴾ وە لە خراپە و سەختی لێپرسینەوە دەترسن ﴿٢١﴾ ﴿وَالَّذِينَ صَبَرُوا﴾ وە ئەوانەی کە
دانیان بەخۆیاندا گرت ﴿ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ﴾ بەمەبەستی ڕەزامەندی پەروەردگاریان ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾
وە نوێژیان بەجێ هێنا ﴿وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾ وە لەو ڕۆزییەی پێمان داوون بەخشیویانە ﴿سِرًّا
وَعَلَانِيَةً﴾ بەنهێنی و بەئاشکرا ﴿وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ﴾ وە بەچاکە بەرگری لەخراپە دەکەن (بەچاکە
خراپەکانیان دەسڕنەوە و لای دەدەن) ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ﴾ سەر ئەنجامی چاکی ئەو دونیا هەر بۆ
ئەوانە ﴿٢٢﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ بەهەشتانێك جێگای مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿يَدْخُلُونَهَا﴾ کە ئەوان دەچنە ناوییەوە
﴿وَمَن صَلَحَ﴾ هەروەها ئەوانەش کە چاك بوون ﴿مِنْ آبَائِهِمْ﴾ لەباو و باپیرانیان ﴿وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ﴾
وهاوسەرانیان و وەچە و نەوەکانیان ﴿وَالْمَلَائِكَةُ﴾ فریشتەکانیش ﴿يَدْخُلُونَ عَلَيْهِم مِّن كُلِّ بَابٍ﴾ دەچنە
ژوورەوە بۆ لایان لە هەموو دەرگایەکەوە ﴿٢٣﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُم﴾ (پێیان دەڵێن) سەلامەت بن بێ ﴿بِمَا صَبَرْتُمْ﴾
چونکە نارامتان گرت (لە دونیادا) ﴿فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ﴾ جا چەند سەر ئەنجامێکی چاکتان بوو ﴿٢٤﴾
﴿وَالَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ﴾ بەڵام ئەوانەی کە پەیمانی خوا هەڵ دەوەشێننەوە ﴿مِن بَعْدِ مِيثَاقِهِ﴾ لەپاش
بەستن و گرێ دانی ﴿وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ﴾ ئەو پەیوەندی خزمایەتییەی کە خوا فەرمانی
پێ داوە بەجێی ناهێنن و ئەیپچڕێنن ﴿وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ و خراپەکاری دەکەن لەزەویدا ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمُ
اللَّعْنَةُ﴾ هەر بۆ ئەوانە نەفرین و دووریی لەڕەحمی خوا ﴿وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ﴾ هەروەها بۆ ئەوانە سەرئەنجامی
خراپ ﴿٢٥﴾ ﴿اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ﴾ خوا ڕزق و ڕۆزی فراوان دەکات ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ بۆ هەر کەسێك خۆی
بیەوێت ﴿وَيَقْدِرُ﴾ وەکەمی دەکات (بۆ هەر کەسێك بیەوێت) ﴿وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ وە ئەوانە دڵخۆش
بوون بەژیانی دونیا ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ لەکاتێکدا ژیانی دونیا هیچ نییە ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لەچاو ڕۆژی دواییدا
﴿إِلَّا مَتَاعٌ﴾ جگە لە ڕابواردنێکی چەند ساتێکی کەم نەبێت ﴿٢٦﴾ ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کە بێ بڕوا
بوون دەڵێن ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ بۆچی نەنێردراوە ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ موعجیزەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە
﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی خوا ﴿يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ هەر کەسی بوێت گومڕای
دەکات (کەشیاوی گومڕاکردنە) ﴿وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ﴾ وە ڕێنموویی هەر کەسێك دەکات کە بۆ لای
خۆی گەڕابێتەوە ﴿٢٧﴾ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُم﴾ ودڵیان ئارام دەبێت
﴿بِذِكْرِ اللَّهِ﴾ بەیادی خوا ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ﴾ ئاگاداربن کەهەر بەیادی خوا ﴿تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ دڵەکان ئارام
دەگرن ﴿٢٨﴾

﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿طُوبَىٰ لَهُمْ﴾ خۆشبەختی بۆ ئەوانە ﴿وَحُسْنُ مَآبٍ﴾ لەگەڵ سەرەنجامی چاك (٢٩) ﴿كَذَٰلِكَ أَرْسَلْنَاكَ﴾ هەر بە شێوەی (پێغەمبەرانی تر) تۆمان ڕەوانە کردوە ﴿فِي أُمَّةٍ﴾ لەناو گەل و ئوممەتێکدا ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهَا أُمَمٌ﴾ کە لەپێش ئەوانەوە گەل و ئوممەتی تر هاتوون و چوون ﴿لِّتَتْلُوَ عَلَيْهِمُ الَّذِي﴾ بۆ ئەوەی بیخوێنیتەوە بەسەریاندا ئەوەی ﴿أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ بیگامان کردووە بۆت ﴿وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَٰنِ﴾ لە کاتێکدا ئەوان بە بڕوا نین بە خوای میهرەبان ﴿قُلْ هُوَ رَبِّي﴾ بڵێ ئەو پەروەردگاری منە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەهەق نی یە بێجگە لە ئەو ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشتم هەر بەو بەستووە ﴿وَإِلَيْهِ مَتَابِ﴾ گەڕانەوەشم هەر بۆلای ئەوە (٣٠) ﴿وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا﴾ بەڕاستی ئەگەر قورئانێك (بەخوێندنەوەی) ﴿سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ﴾ چیاکانی پێ ببرایە (بۆ شوێنێکی تر) ﴿أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْأَرْضُ﴾ یان زەوی پێ لەت لەت بکرایە ﴿أَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتَىٰ﴾ یان لەگەڵ مردوواندا قسەی پێ بکردایە (ئەمجا باوەڕ ناهێنن) ﴿بَل لِّلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا﴾ بەڵام هەموو کاروبارەکان بەدەست خوان ﴿أَفَلَمْ يَيْأَسِ﴾ دەی ئایا بێ هیوا نەبوون (وەیان نەزانیوە) ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿أَن لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ﴾ کە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَهَدَى النَّاسَ جَمِيعًا﴾ هەموو خەڵکی دەخستە سەر ڕێگەی ڕاست ﴿وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون هەمیشە ﴿تُصِيبُهُم بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ﴾ بەڵای سەختیان تووش دەبێت بەهۆی ئەوەی کردوویانە ﴿أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِّن دَارِهِمْ﴾ یان لەو (بەڵایە) لە نزیك ماڵەکانیانەوە ڕوودەدات ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ﴾ هەتا بەڵێنی خوا دێتە دی ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ﴾ بەڕاستی خوا بەڵێنی خۆی بەدی دەهێنێت (٣١) ﴿وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان گاڵتە و سووکایەتی کرا ﴿بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بە پێغەمبەرانی زۆر لەپێش تۆوە ﴿فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ منیش (ماوەیەك) مۆڵەتم دا بەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ﴾ پاشان ئەوانم گرت (تۆڵەم لێ سەندن) ﴿فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەی من (دەربارەیان) (٣٢) ﴿أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ﴾ دەی ئەو (خوایە)ی چاودێرە ﴿عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ﴾ بەسەر هەموو کەسەوە هەرچی کردووە (وەك بتێکە ئاگای لە هیچ نی یە) ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ﴾ ئەوانە هاوبەشانێکیان بۆ خوا بڕیار داوە ﴿قُلْ سَمُّوهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ناوی ئەو (بت و هاوبەشانەم) بۆ بڵێن ﴿أَمْ تُنَبِّئُونَهُ﴾ یان ئێوە هەواڵ دەدەن بەخوا ﴿بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ﴾ بەوەی کە (بەخەیاڵی ئێوە) نایزانێت لە زەویدا ﴿أَم بِظَاهِرٍ مِّنَ الْقَوْلِ﴾ یان قسەی ڕووت و (بێ مانا) دەکەن ﴿بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ﴾ (نەخێر خوا هاوبەشی نی یە) بەڵکو ئەوانەی بێ باوەڕ بوون فێڵ و پیلانی خۆیان بۆ ڕازێنراوەتەوە ﴿وَصُدُّوا عَنِ السَّبِيلِ﴾ وە قەدەغە کران لە ڕێگەی ڕاست ﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ هەر کەسێش خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ ئەوە هیچ ڕێ پیشاندەرێکی بۆ نی یە (٣٣) ﴿لَّهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ئەوانە لە ژیانی دونیادا سزایان بۆ هەیە ﴿وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ﴾ وە بەڕاستی سزای ڕۆژی دوایی سەختتر و گرانترە ﴿وَمَا لَهُم مِّنَ اللَّهِ مِن وَاقٍ﴾ وە بێگومان هیچ پارێزەرێك نی یە بۆ ئەوان لە (سزای) خوا (٣٤)

﴿مَّثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ وێنەی ئەو بەهەشتەی کەمەڵێنی دراوە بە پارێزکاران و لەخواترسان ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان دەڕوون بەژێر باخەکانیدا ﴿أُكُلُهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا﴾ میوە وسێبەرەکانی (بەهەشت) هەمیشەیین ﴿تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوا﴾ ئەو (بەهەشتە) ئاکامی ئەوانەیە کە خۆیان پاراست (لە دۆزەخ) ولەخواترسان ﴿وَّعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ﴾ و ئاکامی بێ باوەڕانیش ئاگرە (٣٥) ﴿وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەش کتێبمان پێ داوون ﴿يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ شاد دەبن بەوەی بۆ ڕاوەتە خوارەوە بۆت ﴿وَمِنَ الْأَحْزَابِ﴾ و هەندێ لە گرۆ و تاقمەکان هەن ﴿مَن يُنكِرُ بَعْضَهُ﴾ هەندێک لەوە ئینکار دەکەن ﴿قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ﴾ بڵێ من تەنها فەرمانم بەوە پێکراوە ﴿أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ﴾ کە خوا بپەرستم ﴿وَلَا أُشْرِكَ بِهِ﴾ و هیچ هاوبەشێکی بۆ دانەنێم ﴿إِلَيْهِ أَدْعُو وَإِلَيْهِ مَآبِ﴾ هەر بۆلای خوا (خەڵکی) بانگ ئەکەم گەڕانەوەشم تەنها بۆلای ئەو (خوایە) (٣٦) ﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَاهُ﴾ بەو شێوە ئەو (قورئانە)مان ناردۆتەخوارەوە (بۆ تۆ) ﴿حُكْمًا عَرَبِيًّا﴾ کە فەرمانێکی عەرەبییە ﴿وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەگەر تۆ شوێنی ئارەزووەکانی ئەوانە بکەوی ﴿بَعْدَمَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ لەدوای ئەو وەحی و شارەزاییەی کە هاتووە بۆت ﴿مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ﴾ هیچ یارییدەرێکت نابێت نە (سزای) خوا (٣٧) ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێش تۆ پێغەمبەرانێکمان ناردووە ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ﴾ و پێمان دان ﴿أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً﴾ هاوسەر و نەوە و وەچە ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ﴾ وە بۆ هیچ پێغەمبەرێک نەبووە ﴿أَن يَأْتِيَ بِآيَةٍ﴾ (پێش تۆ) نیشانەیەک (موعجیزەیەک) بێنێ ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ﴾ بۆ هەموو کارێک وەختێکی تایبەتی هەیە کە نووسراوە (٣٨) ﴿يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ﴾ ئەوەی خوا بیەوێ دەیسڕێتەوەو (ئەوەش بیەوێ) دەیهێڵێتەوە ﴿وَعِندَهُ أُمُّ الْكِتَابِ﴾ سەرچاوەی کتێبەکان لای ئەو (خوایە کە لوح المحفوظ)ە (٣٩) ﴿وَإِن مَّا نُرِيَنَّكَ﴾ جا ئەگەر پیشانت دەین ﴿بَعْضَ الَّذِي﴾ هەندێک لەو ﴿نَعِدُهُمْ﴾ هەڕەشانەی لێمان کردوون ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان (پێش ئەوە) بتمرێنین ﴿فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ﴾ بێگومان تۆ هەر ڕاگەیاندنت لەسەرە ﴿وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ﴾ و لێپرسینەوەش لەسەر ئێمەیە (٤٠) ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا (بێباوەڕان) سەرنجیان نەداوە ﴿أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا﴾ کە ئێمە زەوی کەم دەکەینەوە لە هەموو لایەکانی یەوە ﴿وَاللَّهُ يَحْكُمُ﴾ و خوا (بەویستی خۆی) بڕیار دەدات ﴿لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ﴾ کەس ناتوانێ بڕیاری ئەو (خوا) بگۆڕێ (یا هەڵیوەشێنێتەوە) ﴿وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ و ئەو (خوا) لێپرسینەوەی خێرایە (٤١) ﴿وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وە بێگومان ئەوانەی پێش ئەمانیش فێڵ و پیلانیان گێڕا ﴿فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا﴾ بەڵام هەموو پیلان و (بەخشینەکی سەرکەوتوو) بۆ خوایە (لەبەرامبەر ئەخشە وپیلانی ئەواندا) ﴿يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ﴾ (خوا) دەزانێت هەموو کەس چی دەکات ﴿وَسَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ﴾ و لەمەو دواش بێ باوەڕان دەزانن ﴿لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ﴾ سەرئەنجامی (هەر دوو جیهان) بۆ کێ دەبێت (٤٢)

﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پێت دەڵێن ﴿لَسْتَ مُرْسَلًا﴾ تۆ ڕەوانەکراو (پێغەمبەری خوا) نیت ﴿قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ﴾ تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ خوا بەسە ﴿شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ شایەت بێت لەنێوان من و ئێوەدا ﴿وَمَنْ عِندَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ﴾ هەروەها ئەو کەسەش کەشارەزایی کتێبی (ئاسمانی) لایە ﴿٤٣﴾

سوورەتی ﴿إِبْرَاهِيمَ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە(ئەلیف لام ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سوورەتی (البقرة) بکە ﴿كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ﴾ ئەمە پەڕاوێکە دامانبەزاندووە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لِتُخْرِجَ النَّاسَ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی ڕزگار بکەیت ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ لەتاریکییەکانەوە بۆ ڕووناکی (لەتاریکی بێ باوەڕییەوە بۆ ڕووناکی باوەڕ و ئیمان) ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاریان ﴿إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ (ڕێنموویان بکەیت) بۆ ڕێگای (خوای) بەدەسەڵات و زاڵی سوپاس کراو ﴿١﴾ ﴿اللَّهِ الَّذِي﴾ ئەو خوایەی ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ کە هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە هی ئەوە ﴿وَوَيْلٌ لِّلْكَافِرِينَ﴾ و هاوار و وای بۆ بێ باوەڕان ﴿مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ لە سزایەکی سەخت ﴿٢﴾ ﴿الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ ئەوانەی کە ژیانی دونیایان لا خۆشترە لە ژیانی ڕۆژی دوایی ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و قەدەغەی (خەڵکی) دەکەن لەڕێگای خوا ﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ دەیانەوێت ئەو (ڕێگای خوا) لارو چەوت پیشان دەن ﴿أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ ئەوانە لەگومڕاییەکی دوور (لە ڕاستی) دان ﴿٣﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێکمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ﴾ مەگەر بە زمانی گەلەکەی خۆی نەبێت ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی (دینەکەیان) بۆ ڕوون بکاتەوە ﴿فَيُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ﴾ ئەوسا خوا هەرکەسی ویستبێت گومڕای کردووە (بەهۆی سەرکەشی خۆیەوە) ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ هەرکەسێکیشی ویستبێ ڕێنموویی کردووە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ هەر ئەویش زاڵ و بەدەسەڵاتی کاردروستە ﴿٤﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مووسامان نارد ﴿بِآيَاتِنَا﴾ بەموعجیزەکانمانەوە ﴿أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ﴾ (فەرمانمان پێدا) کە گەلەکەت ڕزگار بکە ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ لەتاریکییەکانی (بێ باوەڕییەوە) بۆ ڕووناکی (باوەڕ و ئیمان) ﴿وَذَكِّرْهُم بِأَيَّامِ اللَّهِ﴾ ڕۆژە (پیرۆزە) کانی خودایان بەبیر بهێنەرەوە (یا نەرڵەکانی خوایان بیر بخەرەوە) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی لەو (بیرخستنەوە)دا پەند و بەڵگەی زۆر هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو خۆڕاگرێکی سوپاس گوزار ﴿٥﴾

﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێک مووسا بەگەلەکەی ووت ﴿اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ﴾ بیری ئەو فەزڵ و بەهرە وچاکەی خوا بکەنەوە کە بەسەرتانەوەیە ﴿إِذْ أَنجَاكُم﴾
(ئەویش ئەوە بوو) کاتێک ڕزگاری کردن ﴿مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ لە دار و دەستەکەی فیرعەون
﴿يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کە سزای خراپیان پێ دەچەشتن (بەهەمیشەیی) ﴿وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ﴾
و کوڕانی ئێوەیان سەردەبڕی ﴿وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ﴾ و ئافرەتانی ئێوەیان بەزیندوویی دەهێشتەوە
(بۆ خزمەت کاری) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ﴾ لەوەتاندا تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو
لەلایەن پەروەردگارتانەوە (٦) ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێک کە پەروەردگارتان
ڕای گەیاند ﴿لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ﴾ سوێندبێ بێگومان ئەگەر ئێوە سوپاسی (چاکەی) من
بکەن بۆتان زیاد دەکەم ﴿وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ﴾ بەڵام بێگومان ئەگەر ناسوپاسی بکەن ئەوە
بەڕاستی سزای من زۆر بەتینە (٧) ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ﴾ مووسا فەرمووی ﴿إِن تَكْفُرُوا أَنتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە
ناسوپاسی (نیعمەتەکانی خوا) بکەن ﴿وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ و هەموو ئەو کەسانەش لەزەویدان
﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوای بێ ویستی سوپاس کراوە (٨) ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ﴾ ئایا بۆتان نەهاتووە
﴿نَبَأُ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ هەواڵی ئەو گەلانەی کە لەپێش ئێوەدا بوون ﴿قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەک
گەلی نووح و عاد و سەموود ﴿وَالَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ هەروەها ئەوانەی کە لەپاش ئەوان بوون
وەهاتن ﴿لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ﴾ بێجگە لەخوا هیچ کەس نایانزانێت ﴿جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾
پێغەمبەرەکانیان بۆهات بە موعجیزە و بەڵگەی ئاشکراوە ﴿فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ﴾ ئەمجا
ئەوان دەست و پەنجەی خۆیان گەست لە ڕق و قین دا ﴿وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا﴾ و ووتیان بەڕاستی
ئێمە بێ باوەڕین ﴿بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ﴾ بەو (پەیامە)ی کە بەئێوەدا نێردراوە ﴿وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ﴾ وە بەڕاستی
ئێمە لەگوماندایین ﴿مِّمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ﴾ لەوەی ئێوە بانگمان دەکەن بۆلای و دوودڵین (٩)
﴿قَالَتْ رُسُلُهُمْ﴾ پێغەمبەرەکانیان ووتیان (پێیان) ﴿أَفِي اللَّهِ شَكٌّ﴾ ئایا لە (بوونی) خوادا گومان
هەیە ﴿فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کە بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوییە ﴿يَدْعُوكُمْ﴾ بانگتان دەکات
﴿لِيَغْفِرَ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لە گوناهەکانتان خۆش بێت ﴿وَيُؤَخِّرَكُمْ﴾ و دواتان بخات
﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بۆ کاتێکی دیاری کراو ﴿قَالُوا إِنْ أَنتُمْ﴾ ووتیان ئێوەش ﴿إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ هەر ئادەمیەکی
وەک ئێمەن ﴿تُرِيدُونَ أَن تَصُدُّونَا﴾ دەتانەوێت بەرگری ئێمە بکەن و لامان دەن ﴿عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾
لە (پەرستنی) ئەوەی کە باوو باپیرانمان دەیان پەرست ﴿فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ دەی بشابە
بەڵگەیەکی ڕوونمان بۆ بێنن (ئەگەر ڕاست دەکەن پێغەمبەرن) (١٠)

﴿قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ﴾ پێغەمبەرەکانیان پێیان وتن ﴿إِن نَّحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ ئێمە هەر ئادەمیەکین وەکو
ئێوە ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵام خوا ﴿يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ منەت دەنێت بەسەر هەرکام لە بەندەکانیدا
کەبیەوێت (دەیکاتە پێغەمبەر) ﴿وَمَا كَانَ لَنَا﴾ وە ئێمە هەرگیز ناتوانین ﴿أَن نَّأْتِيَكُم بِسُلْطَانٍ﴾ موعجیزە
و بەڵگەیەکتان بۆ بێنین ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾
وە باوەڕداران پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿١١﴾ ﴿وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ﴾ وە ئایە بۆچی پشت بەخوا
نەبەستین ﴿وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا﴾ کە بێگومان ئەو (راتە) رێگای ڕاستی پیشان داوین؟ ﴿وَلَنَصْبِرَنَّ﴾ وە بەڕاستی
دان بەخۆماندا دەگرین ﴿عَلَىٰ مَا آذَيْتُمُونَا﴾ لەسەر هەر ئازارێك کە پێمان دەدەن ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ دەبا خۆسپێران پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿١٢﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ بڕواکان ووتیان
﴿لِرُسُلِهِمْ﴾ بەپێغەمبەرەکانیان ﴿لَنُخْرِجَنَّكُم مِّنْ أَرْضِنَا﴾ بەڕاستی لەخاك و وڵاتەکەمان دەرتان دەکەین
﴿أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا﴾ یان بەڕاستی دەبێ بگەڕێنەوە ناو ئاینەکەی ئێمە ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ﴾ جا
پەروەردگاریان نیگای بۆ (پێغەمبەران) کرد ﴿لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ﴾ کە بێگومان ستەمکاران لەناو
دەبەین ﴿١٣﴾ ﴿وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ﴾ و بێگومان ئێوە نیشتەجێ دەکەین ﴿الْأَرْضَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ لەو خاکەدا
پاش (تیاچوونی) ئەوان ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي﴾ ئەوەش بۆ کەسانێکە لە وەستانی بەردەمی من
دەترسن (لەقیامەتدا) ﴿وَخَافَ وَعِيدِ﴾ وە (پێشتر) ترسابێت لەهەڕەشە (ی من) ﴿١٤﴾ ﴿وَاسْتَفْتَحُوا﴾ وە
(پێغەمبەران) داوای سەرکەوتن و زاڵبوونیان کرد (لەخوا) ﴿وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ﴾ و هەموو ملهوڕێکی
یاخیبیەك بێ هیوا بوون ﴿١٥﴾ ﴿مِّن وَرَائِهِ جَهَنَّمُ﴾ لەدوای (تیاچوونی جێگای) ئەو دۆزەخە ﴿وَيُسْقَىٰ
مِن مَّاءٍ صَدِيدٍ﴾ و لە کێم و زووخاو ئاو دەدرێت (دەکرێت بەگەروویدا) ﴿١٦﴾ ﴿يَتَجَرَّعُهُ﴾ کە قوم قوم
(زۆر بە قێزەوە) دەیخواتەوە ﴿وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ﴾ بەڵام ناتوانێ قووتی بدات ﴿وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ﴾ و مردنی
بۆ دێت ﴿مِن كُلِّ مَكَانٍ﴾ لەهەموو لایەکەوە ﴿وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ﴾ و کەچی ناشمرێت ﴿وَمِن وَرَائِهِ﴾
و لەدوای ئەوەش ﴿عَذَابٌ غَلِيظٌ﴾ سزای سەخت (دەدرێت) ﴿١٧﴾ ﴿مَّثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ﴾ ئەوانەی
بێ بڕوابوون بەپەروەردگاریان نموونەی ﴿أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ﴾ کردەوەکانیان وەك خۆڵەمێشێك وایە
﴿اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ﴾ بەتوندی بای لێ هەڵکردبێت ﴿فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ﴾ لە ڕۆژێکی ڕەشەبای سەختدا ﴿لَّا
يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ ئەوان هیچیان دەست ناکەوێت لەوەی کەلە دونیادا کردوویانە ﴿ذَٰلِكَ
هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ﴾ ئا ئەوەیە گومڕابوونی دوور لە ڕاستی ﴿١٨﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نه‌تان زانیوه (نه‌تانبینیوه) كه‌ بێگومان خوا ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾
ئاسمانه‌كان و زه‌وی به‌هه‌ق و ڕاستی دروست كردوه ﴿إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئه‌گه‌ر بیه‌وێت ئێوه لا
ده‌بات و ناتان هێڵێت ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وه (له‌ جێی ئێوه) دروست كراوێكی تر ده‌هێنێت
﴿١٩﴾ ﴿وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ ئه‌وه‌ش بۆ خوا گران و زه‌حمه‌ت نی یه ﴿٢٠﴾ ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا﴾
وه‌هه‌موویان (له‌ گۆڕه‌كانیان دێنه‌ ده‌ره‌وه) بۆ خوا ده‌رده‌كه‌ون و ئاشكرا ئه‌بن ﴿فَقَالَ الضُّعَفَاءُ﴾
ئه‌مجا (له‌ ڕۆژی دواییدا) بێ ده‌سه‌ڵاته‌كان ده‌ڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ به‌ زۆردار و خۆبه‌زلزانه‌كان
﴿إِنَّا كُنَّا﴾ به‌ڕاستی ئێمه‌ له‌ دونیادا ﴿لَكُمْ تَبَعًا﴾ شوێن كه‌وتووی ئێوه بووین ﴿فَهَلْ أَنْتُمْ﴾ ئاخۆ
ئێوه ﴿مُغْنُونَ عَنَّا﴾ به‌رگری ده‌كه‌ن له‌ ئێمه ﴿مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ﴾ هه‌ندێك له‌ سزای خوا
﴿قَالُوا﴾ (ئه‌وانیش) ده‌ڵێن ﴿لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ﴾ ئه‌گه‌ر خوا ئێمه‌ی ڕێنموونی بكردایه‌ ئێمه‌ش
ئێوه‌مان ڕێنموونی ده‌كرد ﴿سَوَاءٌ عَلَيْنَا﴾ یه‌كسانه‌ بۆمان ﴿أَجَزِعْنَا أَمْ صَبَرْنَا﴾ هاوار و ناڵه‌ بكه‌ین
یان ئارام بگرین ﴿مَا لَنَا مِنْ مَحِيصٍ﴾ ڕزگاربوونمان نی یه (له‌ سزای خوا) ﴿٢١﴾ ﴿وَقَالَ الشَّيْطَانُ﴾
جا شه‌یتان ده‌ڵێت ﴿لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ﴾ كاتێك كه‌ كار ته‌واو ده‌بێت (و لێپرسینه‌وه‌یان كۆتایی دێت)
﴿إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ﴾ بێگومان خوا به‌ڵێنی پێدان ﴿وَعْدَ الْحَقِّ﴾ به‌ به‌ڵێنێكی حه‌ق و ڕاست ﴿وَوَعَدْتُكُمْ
فَأَخْلَفْتُكُمْ﴾ و منیش به‌ڵێنم پێدان به‌ڵام درۆم كرد له‌ گه‌ڵتاندا ﴿وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ﴾ وه‌ من نه‌م
بوو به‌سه‌رتاندا ﴿مِنْ سُلْطَانٍ﴾ هیچ زۆر و ده‌سه‌ڵاتێك ﴿إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ﴾ ته‌نها ئه‌وه‌ نه‌بێت كه‌ بانگم
كردن (بۆ گومڕایی) ﴿فَاسْتَجَبْتُمْ لِي﴾ ئیتر ئێوه‌ش به‌ده‌نگمه‌وه هاتن (و به‌ گوێتان كردم) ﴿فَلَا تَلُومُونِي﴾
كه‌واته‌ لۆمه‌ی من مه‌كه‌ن ﴿وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ به‌ڵكو لۆمه‌ی خۆتان بكه‌ن ﴿مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ﴾
به‌ڕاستی من ناتوانم بێم به‌ هاواری ئێوه‌وه ﴿وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ﴾ و ئێوه‌ش ناتوانن بێن به‌هاواری منه‌وه
﴿إِنِّي كَفَرْتُ﴾ به‌ڕاستی من بڕوام نه‌بوو ﴿بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ﴾ به‌وه‌ی كه‌ پێشتر (له‌ دونیادا)
منتان كرد بوو به‌ هاوبه‌ش بۆ خوا ﴿إِنَّ الظَّالِمِينَ﴾ به‌ڕاستی سته‌مكاران ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزای
سه‌ختیان بۆ هه‌یه ﴿٢٢﴾ ﴿وَأُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وه‌ ئه‌وانه‌ی باوه‌ڕیان هێناوه‌ و كردەوه
چاكه‌كانیان كردوه ده‌خرێنه ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ باخ و به‌هه‌شتێك كه‌ ڕووباره‌كان دێن
و ده‌چن به‌ ژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ به‌ هه‌میشه‌یی تیایدا ده‌مێننه‌وه به‌ ئیزنی په‌روه‌ردگاریان
﴿تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ﴾ به‌خێرهاتنیان له‌و (به‌هه‌شته)دا ووشه‌ی سه‌لامه ﴿٢٣﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نه‌ت زانیوه؟
﴿كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا﴾ خوا چۆن نموونه‌ی هێناوه‌ته‌وه ﴿كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ﴾ كه‌ ووشه‌ی چاك
و ڕاست (لا إله إلا الله) وه‌ك دره‌ختێكی چاك و به‌سووده‌ وایه ﴿أَصْلُهَا ثَابِتٌ﴾ ڕه‌گی قایم (له‌ زه‌ویدا)
داكوتێت ﴿وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ﴾ و لق و پۆپه‌كانیشی (به‌رز بوویته‌وه) به‌ ئاسماندا ﴿٢٤﴾

﴿تُؤْتِي أُكُلَهَا﴾ ئەو (درەختە) مێوە و بەرێکی دەگرێت ﴿كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا﴾ هەموو کاتێک بەئیزنی
پەروەردگاری ﴿وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ﴾ وە خوا ئەو نموونانە دەهێنێتەوە ﴿لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾
بۆ خەڵکی بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿٢٥﴾ ﴿وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ وە نموونەی ووتەی خراپ و پیس
و(بێ باوەڕی) ﴿كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ وەکو درەختێکی خراپ و پیس وایە ﴿اجْتُثَّتْ مِن فَوْقِ الْأَرْضِ﴾
هەڵکەنرابێت لەسەر زەوی (و ڕەگی نەبێت) ﴿مَا لَهَا مِن قَرَارٍ﴾ هەر خۆی نەگرێت ﴿٢٦﴾ ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ
آمَنُوا﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە خوا دامەزراویان دەکات ﴿بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ﴾ بە ووتەی بەڕێ و جێ
(کە شایەتومانە) ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾ لەژیانی دونیادا و لەڕۆژی دواییشدا ﴿وَيُضِلُّ اللَّهُ
الظَّالِمِينَ﴾ وەخوا ستەمکارانیش گومڕا دەکات ﴿وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾ وەخوا هەرچی بیەوێت دەیکات ﴿٢٧﴾
﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەکردووە ﴿بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا﴾ لەجیاتی (سوپاسی) بەهرە
وچاکەی خوا بێ باوەڕ وسپڵە بوون ﴿وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ﴾ و گەلەکەیان بەرەو هەڵدێر برد ﴿٢٨﴾
﴿جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا﴾ ئەویش دۆزەخە کەدەچنە ناوی ﴿وَبِئْسَ الْقَرَارُ﴾ کە جێگەیەکی زۆر خراپە ﴿٢٩﴾
﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَندَادًا﴾ (بێ باوەڕان) چەند هاوتایان بۆخوا بڕیاردا ﴿لِّيُضِلُّوا عَن سَبِيلِهِ﴾ بۆ ئەوەی
(خەڵک) گومڕا بکەن لەڕێگەی خوا ﴿قُلْ تَمَتَّعُوا﴾ ئەی (موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ بەوەڕابوێرن (لە دونیادا
بۆ کوێ دەچن؟) ﴿فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ﴾ چونکە بێگومان چارەنووستان هەر دۆزەخ دەبێت ﴿٣٠﴾
﴿قُل لِّعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەو بەندانەم کەبڕوایان هێناوە ﴿يُقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾
بەڕێکی نوێژەکان بکەن ﴿وَيُنفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾ و لەوەی پێمان داوون ببەخشن ﴿سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ بەنهێنی
و ئاشکرا ﴿مِّن قَبْلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ کە ڕۆژێک بێت ﴿لَّا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ﴾ نەکڕین
و فرۆشتنی تیدا بێت و نە دۆستایەتی ﴿٣١﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەئاسمانەکان
و زەوی دروست کردووە ﴿وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ و لەئاسمانەوە بارانی باراندووە ﴿فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ
الثَّمَرَاتِ﴾ و هەموو بەروبوم (و دانەوێڵە)یەکی پێ ڕواندووە ﴿رِزْقًا لَّكُمْ﴾ کە ڕزق و ڕۆزییە بۆ ئێوە
﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ﴾ هەروەها کەشتی بۆ ڕام هێناون (و خستویەتیە خزمەتتانەوە) ﴿لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ
بِأَمْرِهِ﴾ بۆ ئەوەی بڕوات بەناو دەریادا بەفەرمانی خوا ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ﴾ و ڕووبارەکانی بۆ
ڕام هێناون (و لە خزمەتتاندانە) ﴿٣٢﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ﴾ وە هەروەها ڕامی هێناوە بۆتان و (لەخزمەتتاندایە)
﴿الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ﴾ ڕۆژ و مانگ بەهەمیشەیی ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ وە شەو و ڕۆژیشی
بۆ ڕام هێناون ﴿٣٣﴾

﴿وَآتَاكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ﴾ وە لەهەموو ئەو شتانە کەداواتان کردووە پێی بەخشیوون ﴿وَإِن
تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ خۆ ئەگەر بەهرە و نیعمەتەکانی خوا بژمێرن ﴿لَا تُحْصُوهَا﴾ بۆتان ناژمێردرێن ﴿إِنَّ
الْإِنسَانَ﴾ بەڕاستی ئادەمی (بێ بڕوا) ﴿لَظَلُومٌ كَفَّارٌ﴾ زۆر ستەمکار و سپڵەیە (بەرامبەر نیعمەتەکانی
خودا) (٣٤) ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێک ئیبراهیم وتی ئەی پەروەردگارم
﴿اجْعَلْ هَٰذَا الْبَلَدَ آمِنًا﴾ ئەم شارە (مەککە) بکە بەشارێکی ئارام و ئاسایش ﴿وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ﴾
وە خۆم و کوڕەکانم بپارێزە و دوورمان خەرەوە ﴿أَن نَّعْبُدَ الْأَصْنَامَ﴾ لەوەی بتەکان بپەرستین (٣٥)
﴿رَبِّ إِنَّهُنَّ﴾ ئەی پەروەردگارم بێگومان ئەو بتانە ﴿أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ﴾ زۆر لەخەڵکیان گومڕا
کردووە (و لایان داون لەڕێگەی ڕاست) ﴿فَمَن تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي﴾ جا هەر کەسێک (لەڕۆڵەکانم) شوێنی
من کەوت ئەوە بێگومان لەمنە ﴿وَمَنْ عَصَانِي﴾ هەر کەسێش سەرپێچی کردم ﴿فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾
ئەوە بێگومان تۆ لێبوردەی میهرەبانی (٣٦) ﴿رَّبَّنَا إِنِّي أَسْكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِي﴾ ئەی پەروەردگارمان من
هەندێک لەڕۆڵەکانم نیشتەجێ کرد ﴿بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ﴾ لە شیوێکی بێ کشتوکاڵ دا ﴿عِندَ بَيْتِكَ
الْمُحَرَّمِ﴾ لای ماڵە پیرۆز و ڕێزگیراوەکەت ﴿رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ ئەی پەروەردگارمان هەتا
بە چاکی نوێژ بەجێ بێنن ئەنجامی بدەن ﴿فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِّنَ النَّاسِ﴾ بەڵکو دڵی خەڵکێک وا
لێبکەیت ﴿تَهْوِي إِلَيْهِمْ﴾ سۆزی وەپەلیان بێت بۆلایان ﴿وَارْزُقْهُم مِّنَ الثَّمَرَاتِ﴾ و لەهەموو بەر
و میوەیەکیش ڕۆزییان بدە ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو شوکرانە بژێرن (٣٧) ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ﴾ ئەی
پەروەردگارمان بەڕاستی تۆ دەزانی ﴿مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ﴾ بە هەرچی دەیشارینەوە و هەرچی دەری
دەبڕین ﴿وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە هیچ شتێ لای خوا شاراوە نی یە ﴿فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾
لەسەرزەوی و لەئاسماندا (٣٨) ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ هەموو سوپاس و ستایشێک بۆ ئەو خوایەی
﴿وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ﴾ کە ئیسماعیل وئیسحاقی پێ بەخشیم بەپیری ﴿إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ
الدُّعَاءِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم بیسەری دوعا و پارانەوەیە (٣٩) ﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي﴾
ئەی پەروەردگارم من و ڕۆڵەکانم وا لێبکەی بەچاکی نوێژەکان بەجێ بێنین ﴿رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ﴾
ئەی پەروەردگارمان پاڕانەوە و نزاکەم وەرگرە (٤٠) ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەی
پەروەردگارمان لەمن و باوکم و دایکم و هەموو بڕواداران ببورە و خۆش ببە ﴿يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ﴾
لە ڕۆژێکدا، کە لێپرسینەوە دەکرێت وبەرپا ئەبێت (٤١) ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا﴾ وا مەزانە خوا بێ ئاگایە
﴿عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ﴾ لەو (زوڵم و ستەمەی) کەستەمکاران دەیکەن ﴿إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ﴾
بێگومان ئەو دوایان دەخات بۆ ڕۆژێک ﴿تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ﴾ کەچاوەکان تیایدا ئەبلەق دەبن
(و دەبوەستن لە ترسا) (٤٢)

﴿مُهْطِعِينَ﴾ بەخێرایی دەڕۆن (بەدەم بانگ کەریانەوە) ﴿مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ﴾ سەریان بەرز کردۆتەوە(بۆ
ئاسمان) ﴿لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ﴾ پێڵووی چاویان ناترووکێن ﴿وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ﴾ و دڵیان خاڵی
یە (لەتێگەشتن) ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَنذِرِ النَّاسَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) خەڵکی ئاگادار بکە و بترسێنە
﴿يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ﴾ لەو ڕۆژەی کە سزایان بۆ دێت ﴿فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەمجا ئەوانەی کە ستەمیان
کردووە دەڵێن ﴿رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ ئەی پەروەردگارمان بۆ ماوەیەکی کەم دوامان بخە
﴿نُّجِبْ دَعْوَتَكَ﴾ تا وەڵامی بانگەوازەکەت بدەینەوە ﴿وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ﴾ و شوێنی پێغەمبەران بکەوین
﴿أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ﴾ ئەی ئێوە نەبوون پێشتر سوێندتان خوارد ﴿مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ﴾
کە هەرگیز لەناوناچن ﴿٤٤﴾ ﴿وَسَكَنتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ﴾ هەر لەجێ و شوێنی ئەوانە نیشتەجێ بوون
﴿ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ کە ستەمیان لەخۆیان کرد ﴿وَتَبَيَّنَ لَكُمْ﴾ و بەڕوونی بۆتان دەرکەوت ﴿كَيْفَ فَعَلْنَا
بِهِمْ﴾ کە چیمان بەسەر هێنان ﴿وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ﴾ نموونەی زۆریشمان بۆتان هێناوەوە ﴿٤٥﴾ ﴿وَقَدْ
مَكَرُوا مَكْرَهُمْ﴾ بێگومان ئەو (بێ باوەڕانە) پیلانی گەورەی خۆیانیان گێڕا (دژی پێغەمبەرەکانیان)
﴿وَعِندَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ﴾ خوای گەورە ئاگادارە بە پیلانەکانیان ﴿وَإِن كَانَ مَكْرُهُمْ﴾ وە هەر چەندە
پیلانەکەیان ﴿لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ﴾ شاخەکانی پێ بترازێت (و لەبن بێت) ﴿٤٦﴾ ﴿فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ﴾
جا وا گومان مەبە بەخوا ﴿مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ﴾ ئەو بەڵێنەی داویەتی بەپێغەمبەرانی بەدی
نەهێنێت و بەپێچەوانەوە بێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی خاوەن تۆڵەیە ﴿٤٧﴾
﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ﴾ لەو ڕۆژێکدا، کە ئەم زەوی یە دەگۆڕێت ﴿غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتُ﴾ بەزەوی یەکی تر
وئاسمانەکانیش (دەگۆڕێن بە ئاسمانی تر) ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ ئەوسا هەموو (لەگۆڕەکانیان
دێنە دەرەوە) دەردەکەون بۆ خودای تەنهای زاڵ وبەدەسەڵات بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤٨﴾
﴿وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ﴾ و لەو ڕۆژەدا تاوانباران دەبینی ﴿مُّقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ لە کۆت و زنجیردا
پێکەوە بەستراون ﴿٤٩﴾ ﴿سَرَابِيلُهُم مِّن قَطِرَانٍ﴾ پۆشاکیان قەترانی ڕەشە ﴿وَتَغْشَىٰ وُجُوهَهُمُ النَّارُ﴾ و دەم و
چاویشیان ئاگر دایپۆشیوە ﴿٥٠﴾ ﴿لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ﴾ بۆ ئەوەی خوا تۆڵە و پاداشتی هەموو
کەسێک بدات بە گوێرەی ئەوەی کە کردوویەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ بەڕاستی خوا (موحاسەبەکردن)
ولێپرسینەوەی خێرایە ﴿٥١﴾ ﴿هَٰذَا بَلَاغٌ لِّلنَّاسِ﴾ ئەم (قورئانە) ڕاگەیاندن وجاڕێکە بۆ هەموو خەڵک
﴿وَلِيُنذَرُوا بِهِ﴾ وە هەتا پێی بێدار بکرێنەوە ﴿وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ وە بۆ ئەوەی بزانن بێگومان
ئەو (خوا) پەرستراوێکی تاک و تەنهایە ﴿وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ و تا خاوەن ژیرییەکان بیربکەنەوە و
پەند وەربگرن ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿ الحِجر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە(ئەلیف، لام، را) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری
سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ﴾ ئەمانە ئایەت و نیشانەکانی
قورئانی ڕوون کەرەوە وئاشکران ﴿١﴾ ﴿رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون
(لە ئایندەیەکی نزیکدا) زۆر جار ئاوات دەخوازن ﴿لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ﴾ کاشکای موسوڵمان
بووبان ﴿٢﴾ ﴿ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا﴾ لێیان گەڕێ بابخۆن و ڕابوێرن ﴿وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ﴾ وئومێد
وهیوا بێ ئاگایان بکات ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا بێگومان لەمەودوا دەزانن (چوون سزا یان دەدەین)
﴿٣﴾ ﴿وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ﴾ (هەڵکی) هیچ شارێکمان لەناو نەبردووە ﴿إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ﴾
مەگەر کاتی دیاری کراو بۆ لەناو چوونیان هەبووە ﴿٤﴾ ﴿مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ﴾ وەهیچ ئوممەتێك
پێش ناکەوێت ﴿أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ﴾ لە کاتی لەناوبردنی خۆی هەروەها دواش ناکەوێ ﴿٥﴾
﴿وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي﴾ (بێ باوەڕان) وتیان ئەی ئەو کەسەی ﴿نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ﴾ کە قورئانی بۆ نێردراوەتە
خوار بۆ سەرت ﴿إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ﴾ بەڕاستی تۆ شێتیت ﴿٦﴾ ﴿لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ﴾ دەی بۆ فریشتەمان
بۆ ناهێنی (شایەتی بدات تۆ پێغەمبەری) ﴿إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لە ڕاست گۆیانیت
﴿٧﴾ ﴿مَا نُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ ئێمە فریشتە نانێرینە خوارەوە مەگەر بەڕاست و ڕەوا نەبێت
﴿وَمَا كَانُوا إِذًا مُنْظَرِينَ﴾ وە ئەو کاتەش ئەوانە مۆڵەت نادرێن ﴿٨﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ﴾ بێگومان
هەر ئێمە قورئانمان ناردۆتە خوارەوە ﴿وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ وە بەڕاستی هەر ئێمەش دەی پارێزین ﴿٩﴾
﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئێمە پێش تۆ پێغەمبەرانمان ناردووە ﴿فِي شِيَعِ الْأَوَّلِينَ﴾
لەناو هۆز و کۆمەڵە پێشووەکاندا ﴿١٠﴾ ﴿وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ﴾ هیچ پێغەمبەرێکیان بۆ نەهاتووە
﴿إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئیلا گاڵتە ولاقرتێیان پێ کردووە ﴿١١﴾ ﴿كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ﴾
ئا بەو جۆرە ئێمە ئەو (قورئانە) دەخەینە ناو دڵی تاوانبارانەوە ﴿١٢﴾ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ کەچی ئەوان
باوەڕی پێ ناهێنن ﴿وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ﴾ کە بێگومان یاسا و ڕێبازی پێشووەکانیش هەر وابووە ﴿١٣﴾
﴿وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ﴾ ئەگەر بۆمان بکردنایەوە ﴿بَابًا مِنَ السَّمَاءِ﴾ دەرگایەك لە ئاسمانەوە ﴿فَظَلُّوا فِيهِ
يَعْرُجُونَ﴾ و ئەوان پیایدا بەرزببنایەتە سەرەوە ﴿١٤﴾ ﴿لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا﴾ ئەوسا دەیان وت
بێگومان ئێمە چاوبەستمان لێکراوە ﴿بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ﴾ بەڵکو ئێمە کۆمەڵێکین جادوومان لێ
کراوە ﴿١٥﴾

﴿وَلَقَدْ جَعَلْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دروستمان کردووە ﴿فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا﴾ چەند بورجێك
لەئاسماندا ﴿وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ﴾ و ئەو(ئاسمانە)مان ڕازاندۆتەوە بۆ سەرنج دەران و تەماشاکەران
﴿١٦﴾ ﴿وَحَفِظْنَاهَا﴾ و ئەو(ئاسمانە)مان پاراستووە ﴿مِن كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ﴾ لەهەموو شەیتانێکی دەرکرا و
لەپەرژینی خوا ﴿١٧﴾ ﴿إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ﴾ مەگەر ئەوانەی کەبەدزییەوە گوێ دەگرن ﴿فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُّبِينٌ﴾
یەکسەر گڕوتە گڕێکی دیار دوای دەکەوێت (وەڕاوی دەنێ) ﴿١٨﴾ ﴿وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا﴾ زەویشمان ڕاخستووە
﴿وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ﴾ وچەند کێوو شاخی دامەزراومان تێدا داناوە ﴿وَأَنبَتْنَا فِيهَا﴾ و ڕواندوومانە تیایدا
﴿مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُونٍ﴾ لەهەموو ڕووەك و درەختێك بەڕێك و پێکی ﴿١٩﴾ ﴿وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ﴾
وە لەو(زەوییە)دا هۆکارەکانی ژیانمان بۆ ئێوە ڕەخساندوە ﴿وَمَن لَّسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ﴾ هەروەها بۆ
ئەوانەش کەئێوە ڕزق و ڕۆزییان نادەن ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا عِندَنَا خَزَائِنُهُ﴾ وە هیچ شتێك نییە مەگەر
خەزێنەکانی لای ئێمەیە ﴿وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ﴾ و نای نێرین و نایبەین بەئەندازەی دیاری
کراو نەبێت ﴿٢١﴾ ﴿وَأَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ﴾ وە با (هەوا)مان ناردووە کە پیتێنەری دار و درەخت بێت
﴿فَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ ئەمجا لەئاسمانەوە بارانمان باراندووە ﴿فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ﴾ وەئێوەمان پێ تێر و
کردووە ﴿وَمَا أَنتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە ناتوانن ئەو(ئاوە) خەزن بکەن ﴿٢٢﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي
وَنُمِيتُ﴾ بێگومان هەر ئێمە دەژیێنین و دەشمرێنین ﴿وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ﴾ هەر ئێمەش میراتگری هەموو ئین
﴿٢٣﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنكُمْ﴾ سوێند بەخوا ئێمە ئاگادارین بەوانەی لەپێش ئێوەوە بوون
﴿وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ﴾ و سوێند بەخوا بێگومان ئەوانەش دەناسین کەپاش ئێوە دێن ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ
يَحْشُرُهُمْ﴾ بێگومان هەر پەروەردگارت هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر
خۆی کاردروستی زانایە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئێمە ئادەمیمان دروست کرد
﴿مِن صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ﴾ لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی زڕنگ ﴿٢٦﴾ ﴿وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِن قَبْلُ﴾ جنۆکەشمان
پێشتر دروست کرد ﴿مِن نَّارِ السَّمُومِ﴾ لە ئاگرێکی بەتین ﴿٢٧﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (بیریان بخەرەوە)
کاتێك پەروەردگارت بەفریشتەکانی فەرموو ﴿إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا﴾ بەڕاستی من بەشەرێك دروست دەکەم
﴿مِّن صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ﴾ لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی زڕنگ ﴿٢٨﴾ ﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُ﴾ هەر کاتێك ڕێك و پێکم
کرد ﴿وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي﴾ و فووم بەبەریدا کرد لە ڕۆحێك کە خۆم دروستم کردووە (مەبەست
لەدانە پاڵی ڕوح بۆلای خوا ڕێزو تەشریفە) ﴿فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ﴾ دەبێ یەکسەر سوژدەی بۆ بەرن ﴿٢٩﴾
﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ﴾ جا فریشتەکان هەموو پێکرا سوژدەیان برد (بۆی) ﴿٣٠﴾ ﴿إِلَّا إِبْلِيسَ
أَبَىٰ﴾ ئیبلیس (شەیتان) نەبێت کە سەرپێچی کرد ﴿أَن يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ﴾ لەوەی کە لەگەڵ سوژدەبەراندا
بێت ﴿٣١﴾

﴿قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی ئیبلیس بۆ چی تۆ ﴿أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ﴾ لەگەڵ سوژدە
بەراندا نەبوویت؟! ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ لَمْ أَكُن لِّأَسْجُدَ لِبَشَرٍ﴾ (ئیبلیس) ووتی من هیچ کاتێ سوژدە نابەم بۆ
مرۆڤێک ﴿خَلَقْتَهُ مِن صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ﴾ کەدروستت کردووە لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی
ڕەق ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا﴾ (خوا پێی) فەرموو دەڵەوێ (بەهەشت) بڕۆدەرەوە ﴿فَإِنَّكَ رَجِيمٌ﴾ چونکە
بەڕاستی تۆ نەفرەتی لێ دەرکراوی ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ﴾ وە بەڕاستی نەفرینت لەسەرە
تا ڕۆژی دوایی ﴿٣٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم دەی مۆڵەتم بدە
تا ڕۆژی (مردووان) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ﴾ (خوا) فەرمووی ئەوە بەڕاستی
تۆ لە مۆڵەت دراوانی ﴿٣٧﴾ ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ﴾ تا ڕۆژێ کە کاتی دیاری کراوە ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ بِمَا
أَغْوَيْتَنِي﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم لەبەر ئەوەی گومڕات کردم ﴿لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ بێگومان
خۆشی (دونیا)یان لە زەویدا بۆ دەڕازێنمەوە ﴿وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وە بەڕاستی هەموویان گومڕا
دەکەم ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ﴾ بەندە دڵسۆزەکانت نەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ هَٰذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ﴾
(خوا) فەرمووی ئەمە ڕێگای حەق و ڕاستە بەرەو من ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّ عِبَادِي﴾ بەڕاستی بەندەکانی من ﴿لَيْسَ
لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ﴾ تۆ هیچ دەسەڵاتت بەسەریاندا ﴿إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ﴾ جگە لەو گومڕایانەی
کەشوێنت کەوتوون ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وە بێگومان دۆزەخ جێگای هەموویانە ﴿٤٣﴾
﴿لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ﴾ (دۆزەخ) حەوت دەرگای هەیە ﴿لِّكُلِّ بَابٍ مِّنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُومٌ﴾ هەر دەرگایەکیش
لەوانە دابەش کراوە بۆ چەند بەشێک ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ بەڕاستی خۆپارێزو لە
خواترسان لەناو باخات و کانیاوان ﴿٤٥﴾ ﴿ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ﴾ (پێیان دەوترێت) بچنە ناویانەوە
بە هێمنی و ئاسوودەیی ﴿٤٦﴾ ﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ﴾ هەر ڕق و کینەیەک لە دڵیاندا بوویێت
دەرمان هێناوە ﴿إِخْوَانًا عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ﴾ برای یەکترن بەرامبەر یەکترن لەسەر کورسی دانیشتوون
﴿٤٧﴾ ﴿لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ﴾ تێیدا ماندوو بوونیان تووش نایەت ﴿وَمَا هُم مِّنْهَا بِمُخْرَجِينَ﴾ وە هەرگیز
لەو (بەهەشتە) دەرناکرێن ﴿٤٨﴾ ﴿نَبِّئْ عِبَادِي﴾ هەواڵ بدە بەبەندەکانم ﴿أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ کە
بەڕاستی هەر من لێبوردەی میهرەبانم ﴿٤٩﴾ ﴿وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ﴾ وبێگومان هەر سزای منە
سزای سەخت ﴿٥٠﴾ ﴿وَنَبِّئْهُمْ عَن ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە هەواڵیان پێ بدە دەربارەی میوانەکانی ئیبراهیم ﴿٥١﴾

﴿إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا﴾ كاتێك چوونە ژوورەوە بۆلای ووتیان سەلامەت لێ بێت ﴿قَالَ
إِنَّا مِنكُمْ وَجِلُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی بەڕاستی ئێمە لێتان دەترسین ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُوا لَا تَوْجَلْ﴾ ووتیان (بێ)
مەترسە ﴿إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ﴾ بەڕاستی ئێمە مژدەت دەدەینێ بە(لەدایك بوونی) كوڕێكی زانا
﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي﴾ ووتی ئایا مزگێنیم پێ دەدەن ﴿عَلَىٰ أَن مَّسَّنِيَ الْكِبَرُ﴾ لەكاتێكدا كەپیر بووم
﴿فَبِمَ تُبَشِّرُونَ﴾ ئیتر چی مژدەیەكم دەدەنێ ﴿٥٤﴾ ﴿قَالُوا بَشَّرْنَاكَ بِالْحَقِّ﴾ ووتیان ئەو مژدەی داومانە
پێت ڕاستە (و دێتە دی) ﴿فَلَا تَكُن مِّنَ الْقَانِطِينَ﴾ جا لە نائومێدان مەبە ﴿٥٥﴾ ﴿قَالَ وَمَن يَقْنَطُ مِن رَّحْمَةِ
رَبِّهِ﴾ ووتی جگە لە كێ لەمیهرەبانی پەروەردگاری نائومێد دەبێت ﴿إِلَّا الضَّالُّونَ﴾ گومڕایان نەبێت ﴿٥٦﴾
﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ (ئیبراهیم) فەرمووی ئەی ڕەوانەكراوان (ی خوا) چ كارێكی
گرنگتان هەیە ﴿٥٧﴾ ﴿قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ﴾ ووتیان بەڕاستی ئێمە نێردراوین بۆ سەر گەلێكی
تاوانبار (لەناویان بەرین) ﴿٥٨﴾ ﴿إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جگە لەماڵ و منداڵی لووط
كە بێگومان هەموویان ڕزگار دەكەین ﴿٥٩﴾ ﴿إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا إِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ﴾ ژنەكەی نەبێت
كەبێگومان بڕیارمانداوە ئەو لە ڕیزی تیاچوواندا بێت ﴿٦٠﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ﴾ جا كاتێك
نێردراوەكان هاتن بۆ لای خاوخێزانی لووط ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّنكَرُونَ﴾ (لووط) ووتی بەڕاستی
ئێوە دەستەیەكی نەناسراون ﴿٦٢﴾ ﴿قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ﴾ ووتیان بەڵكو ئێمە بۆمان هێناوی ﴿بِمَا كَانُوا فِيهِ
يَمْتَرُونَ﴾ ئەو (سزای) كەئەوان تێیدا دوودڵ بوون ﴿٦٣﴾ ﴿وَأَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ﴾ وە ئێمە ڕاستیمان بۆ هێناوە
﴿وَإِنَّا لَصَادِقُونَ﴾ بێگومان ئێمە ڕاستگۆین ﴿٦٤﴾ ﴿فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ اللَّيْلِ﴾ جا كەواتە بەبەشێكی
شەودا شەوڕەوی بە (شوێنكەوتووان و) خاوخێزانت بكە (لە شار دەرچۆ) ﴿وَاتَّبِعْ أَدْبَارَهُمْ﴾ و خۆت
دوایان بكەوە ﴿وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ﴾ هیچ كامتان لانەكەنەوە ﴿وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ﴾ و بڕۆن بۆ ئەو
شوێنەی كەفەرمانتان پێدراوە ﴿٦٥﴾ ﴿وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَٰلِكَ الْأَمْرَ﴾ ئەم كارەمان بەبێگ بە لووط ڕاگەیاند
﴿أَنَّ دَابِرَ هَٰؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ﴾ كەبێگومان لەبەرەبەیاندا ئەوانە دوا سەراو دەس (هەموویان لەناو
دەچن) ﴿٦٦﴾ ﴿وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ جا خەڵكی (بێباری) شارەكە هاتن (بەرەو ماڵی
لووط) وە مژدەیان بەیەكتری دەدا ﴿٦٧﴾ ﴿قَالَ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ ضَيْفِي﴾ (لووط) ووتی دڵنیابن ئەمانە میوانی منن
﴿فَلَا تَفْضَحُونِ﴾ دەی ئابڕووم مەبەن ﴿٦٨﴾ ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ﴾ و لە خوا بترسن و شەرمەزار و ڕیسوام
مەكەن ﴿٦٩﴾ ﴿قَالُوا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ ووتیان ئێمە پێمان نەووتیت نابێ پەرگری لە كەس بكەیت
(نابێ كەس تۆخست بكەوێت) ﴿٧٠﴾

﴿قَالَ هَٰؤُلَاءِ بَنَاتِي﴾ (لـوط) فەرمـووی ئائەوانە کچانی مـن (مارەیان کـەن) ﴿إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ﴾ ئەگەر
ئێوە (ئەو کارە) ئەنجام دەدەن ﴿٧١﴾ ﴿لَعَمْرُكَ﴾ سوێند بەتەمەن و ژیانی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بەڕاستی ئەوانە ﴿إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لەسەر خۆشی خۆیاندا سەرگەردانن ﴿٧٢﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ
مُشْرِقِينَ﴾ جا لەکاتی خۆر هەڵهاتندا شریخەیەکی بەهێز گرتنی ﴿٧٣﴾ ﴿فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا﴾ ئەمجا
ئەو (شارە)مان سەرو ژێر کرد ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ﴾ و گڵی بەردیمان بەسەردا باراندن
﴿٧٤﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾ بەڕاستی لەمەدا بەڵگەی زۆر هەیە بۆ ئەوانەی بیر دەکەنەوە ﴿٧٥﴾
﴿وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلٍ مُّقِيمٍ﴾ وە بێگومان ئەو (شارە ویران کراوە) لەسەر ڕێگای سەرەکی (کاروانەکان)
دایە ﴿٧٦﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەی گرنگ هەیە بۆ بڕواداران ﴿٧٧﴾
﴿وَإِن كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ﴾ بەڕاستی خاوەن باخاتە زۆر پڕەکانیش (قەومی شوعەیب) لەستەم
کەران بوون ﴿٧٨﴾ ﴿فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ جا تۆڵەمان لێ سەندن ﴿وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ مُّبِينٍ﴾ جا بەڕاستی ئەم
دووانە لەسەر ڕێگایەکی ئاشکرادان ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان
خەڵکی حیجریش (گەلەکەی صالح) بڕوایان بە پێغەمبەرەکانیان نەکرد ﴿٨٠﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُمْ آيَاتِنَا﴾
بەڵگەو نیشانەکانی خۆمانمان پێدان ﴿فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ بەڵام ئەوان ڕوویان لێ وەرگێڕا ﴿٨١﴾
﴿وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا﴾ ئەوانە لەشاخەکاندا دەیانتاشی ﴿آمِنِينَ﴾ خانووی زۆری (قایمی)
بێ ترس و بیم ﴿٨٢﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ﴾ ئەمجا دەنگ و پیەهەڵشاخانێکی بەهێز گرتنی
لەبەرەبەیاندا ﴿٨٣﴾ ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ جا هەرچیان کردبوو (خانوو لەچیاکاندا) هیچ سوودی
پێ نەگەیاندن ﴿٨٤﴾ ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ وە ئێمە ئاسمانەکان و زەویمان دروست نەکردوە
﴿وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ ئەوەش لەنێوانیاندایە بەحەق و ڕاستی نەبێت ﴿وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ﴾ وە بێگومان
ڕۆژی دوایی دێت ﴿فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ﴾ تۆش بەجوانی چاوپۆشی بکە لێیان ﴿٨٥﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ
الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت بەدی هێنەری زانایە ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِي﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی حەوت ئایەتی دووبارە کراوەمان پێ بەخشیت (مەبەست لە سورەتی
الفاتحە یە کە چەند جارێك لە نوێژدا دووبارە دەبێتەوە) ﴿وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ﴾ هەروەها قورئانی
گەورەش ﴿٨٧﴾ ﴿لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) چاوت مەبڕە ئەو ساز و نیعمەتی
(دونیا) کەداومانە بە ﴿أَزْوَاجًا مِّنْهُمْ﴾ کۆمەڵێك لەو بێ باوەڕانە ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ و خەمیان بۆ مەخۆ
﴿وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە باڵی بەزەیی ڕاخە بۆ بڕواداران ﴿٨٨﴾ ﴿وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ﴾ وە بڵێ
بەڕاستی من ترسێنەرێکی ڕوون و ئاشکرام (دەتان ترسێنم لە سزایەك) ﴿٨٩﴾ ﴿كَمَا أَنزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ﴾
وێنەی ئەو (سزایە)ی ناردمان بۆ دابەش کەران (مەبەست پێی جولەکە و گاورەکانە کە باوەڕیان دەکرد
بەهەندێکی قورئان و بێ باوەڕیش بوون بەهەندێکی تری) ﴿٩٠﴾

﴿ الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ﴾ ئەوانەی کەقورئانیان کردە چەند بەشەوە (باوەڕدار بوون بەهەندێکی
وکافریش بوون بەوەی تری) ﴿٩١﴾ ﴿ فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴾ جا سوێند بە پەروەردگارت پرسیار
لەهەموویان دەکەین ﴿٩٢﴾ ﴿ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ لەوەی کەدەیانکرد (لەدونیادا) ﴿٩٣﴾ ﴿ فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ ﴾
جا هەر فەرمانێکت پێ دەدرێت بەئاشکرا ڕای گەیەنە ﴿ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴾ و گوێ بەهاوبەش
دانەران مەدە ﴿٩٤﴾ ﴿ إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ دەپارێزین لەشەر وبەلای ئەو
کەسانەی گاڵتە ولاقرتێ دەکەن بە ئایەکەت ﴿٩٥﴾ ﴿ الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ ﴾ ئەوانەی لەگەڵ
خوادا پەرستراوێکی تر دادەنێن ﴿ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴾ جا دواتر دەزانن (چۆن سزایان دەدەین) ﴿٩٦﴾ ﴿ وَلَقَدْ
نَعْلَمُ ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دەزانین ﴿ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴾ کەبەڕاستی تۆ دڵت تەنگ
دەبێ بەوەی ئەوانە دەیڵێن ﴿٩٧﴾ ﴿ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ ﴾ کەواتە تەسبیحاتی پەروەردگارت بکە ﴿ وَكُن مِّنَ
السَّاجِدِينَ ﴾ و لەسوژدە بەران بە ﴿٩٨﴾ ﴿ وَاعْبُدْ رَبَّكَ ﴾ وە پەروەردگارت بپەرستە ﴿ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴾
هەتا مردن یەخەت پێ دەگرێت ﴿٩٩﴾

سورەتی ﴿ النحل ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ أَتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ ﴾ ئەوا فەرمانی خوا (بە سزادانیان) هات بۆیە پەلە مەکەن (لەهاتنی)
﴿ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خوا لەهەر شتێك ئەوانە دەیکەن بەهاوبەشی ﴿١﴾
﴿ يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ ﴾ فریشتە دەنێرێتەخوارەوە بەوەحی بەفەرمانی خۆی ﴿ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ ﴾ بۆ هەر کەسێك لەبەندەکانی کەخۆی بیەوێت ﴿ أَنْ أَنذِرُوا ﴾ بەوەی کەخەڵکی بترسێنن
﴿ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ﴾ کەبەڕاستی بێجگە لەمن هیچ پەرستراوێکی تر نی یە کەواتە هەر
لەمن بترسن ﴿٢﴾ ﴿ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ﴾ (خوا) ئاسمانەکان و زەوی بەهەق دروست کرد
﴿ تَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴾ بەرز و بڵندە لە هەرچی ئەوانە دەیکەنە هاوبەشی ﴿٣﴾ ﴿ خَلَقَ الْإِنسَانَ مِن نُّطْفَةٍ ﴾
(خوای گەورە) ئادەمی دروست کرد لە دڵۆپە ئاوێك ﴿ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ﴾ کەچی بوتە دوژمنێکی
ئاشکرای (بەرنامەکەی خوادا) ﴿٤﴾ ﴿ وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا ۗ لَكُمْ ﴾ ئاژەڵیشی بۆ ئێوە دروست کردووە
﴿ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ ﴾ کە (خوری) گەرمایی و کەڵکیان تێدایە ﴿ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴾ وە لە (گۆشتی)
ئەوان دەخۆن ﴿٥﴾ ﴿ وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ ﴾ وە بۆ ئێوە هەیە لەو (ئاژەڵانەدا دیمەنی) جوانی و ڕازاوە
﴿ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ﴾ کاتێ دەیان هێننەوە لە لەوەڕگا و کاتێکیش دەیان بەن بۆ لەوەڕگا ﴿٦﴾

﴿وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ﴾ وە(هەندێ لەو ماڵاتانە) بارەکانتان هەڵدەگرن (ودەیبەن) بۆ شار وجێگەیەک ﴿لَّمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنفُسِ﴾ کەئێوە پێی نەدەگەیشتن مەگەر زۆر بەدەرەحەت بەبێت ﴿إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان زۆر بەسۆزو بەبەزەیی یە (بۆ ئادەمی) ﴿٧﴾ ﴿وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ﴾ وە ئەسپ و مایین و ئێستر و گوێ درێژ(ی بۆ دروست کردوون) ﴿لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً﴾ لەبەر ئەوەی سواریان بن و هۆی ڕازانەوەش بن بۆ ئێوە ﴿وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە (خوا) شتی وا دروست دەکات کە (ئێستا) ئێوە نایزانن ﴿٨﴾ ﴿وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ﴾ ڕێگای ڕاست نیشاندان (بەبەندەکان) ئەرکی خوایە ﴿وَمِنْهَا جَائِرٌ﴾ وە هەندێک لەڕێگاکان لار و نارێکە ﴿وَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وەئەگەر (خوا) بیویستایە هەمووتانی ڕێنموویی دەکرد ﴿٩﴾ ﴿هُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ ئەو (خوا) زاتێکە کە لەئاسمانەوە بارانی بۆ باراندوون ﴿لَّكُم مِّنْهُ شَرَابٌ﴾ ئاو خواردنەوەتان لەو (بارانە)یە ﴿وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ﴾ و هۆی سەوز بوونی ڕووەکیشە کەمەڕ و ماڵاتی لێ دەلەوەڕێنن ﴿١٠﴾ ﴿يُنبِتُ لَكُم بِهِ الزَّرْعَ﴾ بەو (ئاوە خوا) بۆتان دەڕوێنێت کشتوکاڵ ﴿وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ﴾ و زەیتوون و دار خورما مێو و ڕەز ﴿وَمِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ و هەموو بەرو میوەیەک ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باس کرا) بەڵگەیەکی ڕوون هەیە بۆ ئەو کەسانەی بیردەکەنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ وە ڕامی هێناوە بۆتان شەو و ڕۆژ (بەخزمەتی ئێوەدایە) ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و خۆر و مانگ ﴿وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ﴾ هەروەها ئەستێرەکانیش ڕام هێنراوی فەرمانی خوان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باس کرا) بەڵگەی زۆر هەیە بۆ ئەوانە کەژیرن و تێدەگەن ﴿١٢﴾ ﴿وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە (ڕامی هێناوە) بۆتان ئەوەی دروستی کردووە لەزەویدا وبڵاوی کردۆتەوە ﴿مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ﴾ کەڕەنگ وجۆریان جیاوازە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا باسکرا ﴿لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ﴾ بەڵگەیەکی ڕوون هەیە بۆ ئەوانەی کەئامۆژگاری وەردەگرن ﴿١٣﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێکە کەدەریای ڕام هێناوە بۆ ئەوەی گۆشتی تازەی لێ بخۆن (مەبەست ماسی وهاوشێوەکانیەتی) ﴿وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا﴾ وە بۆ ئەوەی خشڵیشی لێ دەربهێنن کەدەی پۆشن (بۆ خۆ ڕازاندنەوە وەک دوڕ و سەدەف و مرواری) ﴿وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيهِ﴾ و کەشتیەکان دەبینی ئاوی دەریاکە لەت دەکەن ﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی هەندێک لەبەرکەت و ڕزقی خوا بەدەست بێنن وبۆ ئەوەی سوپاسی خوای بکەن ﴿١٤﴾

﴿وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ﴾ وە (خـوا) لەزەویدا چەند شـاخێکی دامەزراوی داناوە ﴿أَن تَمِيدَ بِكُمْ﴾ بۆ
ئـەوەی ئێوە نەلەرزێنێت وبتوانن لەسـەری بژیـن ﴿وَأَنْهَارًا﴾ وەچەم و ڕووبـاری (تیادانـاوە) ﴿وَسُبُلًا
لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ هەروەهـا ڕێگـای زۆر(ی بـەدی هێنـاوە) بۆ ئـەوەی ئێوە ڕێی پێ دەرکەن (١٥)
﴿وَعَلَامَاتٍ ۚ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ﴾ هەروەهـا نیشـانەی زۆری داناوەو بەئەستێرەش خەڵکی ڕێ دەردەکەن
(نەشـەون) (١٦) ﴿أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَّا يَخْلُقُ﴾ جا ئایا ئـەوەی (ئەمانە) دروسـت دەکـات وەك کەسـێك وایە
کە هیچ دروسـت نەکـات ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئەوە بیر ناکەنەوە؟ (١٧) ﴿وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا﴾
وە ئەگـەر (بتانەوێت) نیعمەکانی خوا بژمێرن ناتوانن بیان ژمێرن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی
خـوا لێـبوردەی میهرەبانـە (١٨) ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ﴾ وە خـوا دەزانـێ چی دەشـارنەوە ﴿وَمَا تُعْلِنُونَ﴾
و چـی ئاشـکرا دەکەن (١٩) ﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانـەش هاواریان لێ دەکـەن بێجگەلە خوا
﴿لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ هیچ شتێك دروسـت ناکەن بەڵکو خۆیان دروست کراون (٢٠) ﴿أَمْوَاتٌ غَيْرُ
أَحْيَاءٍ﴾ مردووی بێ گیانن ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ (ئـەو بتانـە) هەسـت ناکەن کـەی (خۆیان
وخەڵکی) زیـندوو دەکرێـنەوە (٢١) ﴿إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ خـوای ئێـوە خوایەکـی تـاك و تەنیایـە
﴿فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ جـا ئەوانـەی کـەبڕوا ناهێنن بـەڕۆژی دوایـی ﴿قُلُوبُهُم مُّنكِرَةٌ وَهُم
مُّسْتَكْبِرُونَ﴾ دڵەکانیان بێ باوەڕەو هەمیشـە خۆیان بەزل دەزانن (٢٢) ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ ڕاستە
بێگومـان خوا دەزانێـت ﴿مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەئەوەی دەی شـارنەوەو ئەوەی ئاشـکرای دەکەن
﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ﴾ بەڕاستی خـوا خـۆ بـەزل زانـی خـۆش ناویـت (٢٣) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُم
مَّاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ﴾ وە کاتێـك پێیانـە بوترێـت ئایـا پەروەردگارتـان چـی ناردوتـە خـوارەوە
﴿قَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ دەڵێـن حیکایـەت وئەفسـانەی پـڕو پوچـی پێشـووەکان (٢٤) ﴿لِيَحْمِلُوا
أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً﴾ بـۆ ئەوەی باری گوناهی خۆیان بەتەواوی هەڵبگرن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دوایدا
﴿وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُم﴾ لەگـەڵ هەندێـك لەبـاری گوناهـی ئەوانـەی کە ئەمان گومڕایـان دەکردن
﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبـێ زانیـاری ﴿أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ﴾ بیداربن زۆر بەدە ئـەوەی کەهەڵیدەگـرن (و دەیگرنە
ئەستۆ) (٢٥) ﴿قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ بەڕاستی ئەوانـەش کە لەپێش ئەمانەوە بوون پیلانیان گێڕا
﴿فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُم مِّنَ الْقَوَاعِدِ﴾ جـا خـوا کۆشـك و خانووەکانیانی لەبن و بناغەوە دەرهێنـا
﴿فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِن فَوْقِهِمْ﴾ ئەوسـا سـەربانەکانیان لەسـەریانەوە ڕوخـا بەسـەریاندا ﴿وَأَتَاهُمُ
الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەلایەکەوە سزایان بۆ هات کەهەستیان پێ نەدەکرد (٢٦)

﴿ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ﴾ پاشان لەڕۆژی دواییدا ڕیسوا و سەرشۆڕیان دەکات ﴿وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ
الَّذِينَ﴾ و(خوا پێیان) دەفەرموێت لەکوێن ئەو هاوبەشانەی ﴿كُنتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ﴾ کەئێوە لەبەر
ئەوان ململانێی (پێغەمبەرەکان و بڕواداران)تان دەکرد دەربارەیان ﴿قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ ئەوانەی
زانیاریان پێ درابوو دەڵێن ﴿إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ﴾ بەڕاستی ڕیسوایی و بەدبەختی ئەمڕۆ ﴿عَلَى
الْكَافِرِينَ﴾ بۆ بێ باوەڕانە ﴿٢٧﴾ ﴿الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئەوانەی کەفریشتەکان گیانیان دەکێشن
﴿ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ﴾ لە کاتێکدا ستەمکار بوون لەخۆیان ﴿فَأَلْقَوُا السَّلَمَ﴾ جالەو کاتەدا ملکەچ دەبن
﴿مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِن سُوءٍ﴾ (و دەڵێن) ئێمە هیچ خراپەیەکمان نەکردووە ﴿بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾
بەڵێ (خراپەتان کردووە) بێگومان خوا ئاگادارە بەو کردەوانەی کەئێوە دەتانکرد ﴿٢٨﴾ ﴿فَادْخُلُوا
أَبْوَابَ جَهَنَّمَ﴾ کەواتە بەدەرگاکانی دۆزەخەوە بڕۆنە ژوورەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا بمێننەوە بەهەمیشەیی
و(هەتاهەتایی) ﴿فَلَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای جێگەی خۆبەگەورەزانان چەند ناخۆش و خراپە ﴿٢٩﴾
﴿وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ وە ووترا بەوانەی کەخۆیان پاراست (لە بێ بڕوایی) ﴿مَاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا﴾
ئەوە پەروەردگارتان چی ناردوتە خوارەوە؟ دەڵێن خێر و چاکە ﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا
حَسَنَةٌ﴾ بۆ ئەوانەی کە لەم دونیایەدا چاکەیان کردووە چاکە هەیە ﴿وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾ و بێگومان
جێگای ڕۆژی دوایی چاکترە ﴿وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ﴾ وچ خۆشەماڵ و شوێنی پارێزکاران ولەخواترسان
﴿٣٠﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ بەهەشتانێک جێگای مانەوەی هەمیشەیی کەئەوان دەچنە ناوی
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکانی دەڕۆن بەژێر (قەسر و درەختەکان)یدا ﴿لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ﴾
لەو بەهەشتەدایە ئەوەی پێیەوەی بوێت ئامادەیە ﴿كَذَٰلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ﴾ ئابەو جۆرە خوا پاداشتی
خۆپارێزەران وخواناسان دەداتەوە ﴿٣١﴾ ﴿الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ﴾ ئەوانەی کەفریشتەکانی
(گیان کێشان) گیانیان دەکێشن بەپاکی ﴿يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمُ﴾ (فریشتەکان) دەڵێن سەلامتان لێ
بێت ﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بچنە بەهەشتەوە بەهۆی ئەوەی کەدەتانکرد (لەدونیادا) ﴿٣٢﴾
﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئایا (ئەو بێ باوەڕانە) چاوەڕێی چی ئەکەن جگە لەوەی
فریشتەکان بۆیان بێن و(گیانیان بکێشن) ﴿أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾ یان فەرمانی پەروەردگارت بێت
(بۆ سزادانیان) ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانەی پێش ئەمانیش هەر وەکو ئەمەیان کرد
﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ﴾ و خوا ستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان
لەخۆیان دەکرد ﴿٣٣﴾ ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا﴾ لەئاکامدا تۆڵەی ئەو خراپەیان تووش بوو
کەکردوویان ﴿وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ وە ئەو (سزا)ی کەئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد دەوری دان
و هاتەسەریان ﴿٣٤﴾

﴿وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ وە ئەوانەی هاوبەشیان داناوە بۆ خوا دەڵێن ﴿لَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا عَبَدْنَا مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ﴾ بێجگە لەو (خوا) هیچ شتێکمان نەدەپەرست ﴿نَّحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا﴾ نە ئێمەو نە باو و باپیرانمان ﴿وَلَا حَرَّمْنَا﴾ وە حەرامیشمان نەدەکرد ﴿مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك بەبێ فەرمانی ئەو ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ پێشینانی ئەمانیش هەر بەو جۆرەیان دەکرد ﴿فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ﴾ ئایا پێغەمبەران هیچیان لەسەرە بێجگە لەراگەیاندنێکی ﴿الْمُبِينُ﴾ ئاشکرای (ئاینی یەکتاپەرستی) ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا﴾ سوێند بەخوا لەناو هەموو گەل و ئوممەتێکدا پێغەمبەرێکمان ناردووە ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ (کە فەرمان دەکەن بەخەڵکی) بەوەی تەنها خوا بپەرستن و دوور بکەونەوە لە (پەرستنی) هەرپەرستراوێکی تر ﴿فَمِنْهُم مَّنْ هَدَى اللَّهُ﴾ جا خوا هەندێکی لەو (ئوممەتانە) ڕێنموویی کرد ﴿وَمِنْهُم مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ﴾ وە هەندێکیشیان (لەبەر خراپیان) گومڕایی یەخەی گرتن ﴿فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا﴾ دەی بەزەویدا بگەڕێن و تەماشا کەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ سەرئەنجامی بێباوەڕان چۆن بوو ﴿٣٦﴾ ﴿إِن تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَاهُمْ﴾ هەرچەند زۆر سووربی لەسەر ڕێنموویی ئەوانە (بێ سوودە) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَن يُضِلُّ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ڕێنموویی کەسێك ناکات کە (پێوی) گومڕای بکات ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ هیچ پشتیوانێکیشیان نییە ﴿٣٧﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ وە ئەوانە زۆر توند سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَن يَمُوتُ﴾ (دەیان ووت) هەرکەس بمرێت خوا زیندووی ناکاتەوە ﴿بَلَىٰ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا﴾ بەڵێ (زیندووی دەکاتەوە) بەڵێنێکی هەق و ڕاستی خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٣٨﴾ ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ﴾ بۆئەوەی ڕوونی بکاتەوە بۆ خەڵکی ئەوەی تیایدا جیاوازن ﴿وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وەتا ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون بزانن ﴿أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ﴾ کەبەڕاستی ئەوان درۆزن بوون ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ﴾ بەڕاستی کاتێك (زیندووکردنەوە و بەدیهێنانی هەرشتێکمان) بوێت ﴿أَن نَّقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ (تەنها) کەپێی دەڵێین ببە ئەویش یەکسەر دەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ﴾ وە ئەوانەی لەڕێی خوادا کۆچیان کرد ﴿مِن بَعْدِ مَا ظُلِمُوا﴾ دوای ئەوەی ستەمیان لێ کرا ﴿لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ بێگومان لەدونیادا بشتەجێیان دەکەین زۆر بەچاکی ﴿وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی ڕۆژی دوایی گەورەترە ئەگەر بیزانیایە ﴿٤١﴾ ﴿الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ئەوانە کەسانێك بوون دانیان بەخۆیاندا گرت و تەنها پشتیان بەپەروەردگاریان دەبەست ﴿٤٢﴾

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ﴾ وە رەوانەمان نەکردووە لەپێش تۆ ﴿إِلَّا رِجَالٗا نُّوحِيٓ إِلَيۡهِمۡ﴾ جگە لە پیاو بێ
کە نیگامان بۆ ناردوون ﴿فَسۡـَٔلُوٓاْ أَهۡلَ ٱلذِّكۡرِ﴾ دەی پرسیار بکەن لە زانایان ﴿إِن كُنتُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ﴾
ئەگەر ئێوە نازانن ٤٣ ﴿بِٱلۡبَيِّنَٰتِ وَٱلزُّبُرِۗ﴾ لەگەڵ چەندین بەڵگەو پەڕاوی ئاسمانی ﴿وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ
ٱلذِّكۡرَ﴾ وقورئانیشمان بۆ تۆ نارد ﴿لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيۡهِمۡ﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەیتەوە بۆ خەڵکی
ئەوەی بۆیان نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَلَعَلَّهُمۡ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیر بکەنەوەو تێ بگەن ٤٤ ﴿أَفَأَمِنَ ٱلَّذِينَ مَكَرُواْ
ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ دەی ئایا ئەوانەی کە پیلان و خراپەیان کردووە بێ باکن و ناترسن لەوەی ﴿أَن يَخۡسِفَ ٱللَّهُ بِهِمُ
ٱلۡأَرۡضَ﴾ کە خوا بیانبات بەناخی زەویدا ﴿أَوۡ يَأۡتِيَهُمُ ٱلۡعَذَابُ﴾ یان سزایان بۆ بێت ﴿مِنۡ حَيۡثُ لَا يَشۡعُرُونَ﴾
لەشوێنێکەوە کە هەستی پێ ناکەن ٤٥ ﴿أَوۡ يَأۡخُذَهُمۡ فِي تَقَلُّبِهِمۡ﴾ یان (سزا) بیان گرێت لەکاتی گەڕان
و هاتوچۆدا ﴿فَمَا هُم بِمُعۡجِزِينَ﴾ ئیتر ناتوانن خۆیان قوتار کەن ٤٦ ﴿أَوۡ يَأۡخُذَهُمۡ عَلَىٰ تَخَوُّفٖ﴾ یان لە کاتێکدا
دەترسن (لەسزادان) لەناویان ببات ﴿فَإِنَّ رَبَّكُمۡ لَرَءُوفٞ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان پەروەردگارتان زۆر دڵسۆز
و میهرەبانە ٤٧ ﴿أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ إِلَىٰ مَا خَلَقَ ٱللَّهُ مِن شَيۡءٖ﴾ ئایا ئەوانە نابینن و سەرنج نادەن کە هەرچی خوا دروستی
کردووە ﴿يَتَفَيَّؤُاْ ظِلَٰلُهُۥ﴾ سێبەرەکانیان دەگۆڕێت ﴿عَنِ ٱلۡيَمِينِ وَٱلشَّمَآئِلِ﴾ بەلای ڕاست و چەپیاندا
﴿سُجَّدٗا لِّلَّهِ وَهُمۡ دَٰخِرُونَ﴾ بەمل کەچییەوە سوژدە بۆ خوا دەبەن ٤٨ ﴿وَلِلَّهِ يَسۡجُدُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾
هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە هەر بۆ خوا سوژدە دەبەن ﴿مِن دَآبَّةٖ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ وَهُمۡ لَا يَسۡتَكۡبِرُونَ﴾
لە گیان لەبەران و فریشتەکان لەهەمان کاتدا خۆشیان بە گەورە نازانن ٤٩ ﴿يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوۡقِهِمۡ﴾
لە پەروەردگاریان دەترسن کەلەلای سەرووی یانەوەیە ﴿وَيَفۡعَلُونَ مَا يُؤۡمَرُونَ۩﴾ و هەر فەرمانێکیان
پێ بکرێت دەیکەن ٥٠ ﴿وَقَالَ ٱللَّهُ لَا تَتَّخِذُوٓاْ إِلَٰهَيۡنِ ٱثۡنَيۡنِۖ﴾ خوا فەرمووی دوو پەرستراو بۆ خۆتان
دامەنێن ﴿إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞ﴾ بێگومان پەرستراو(ی ئێوە) تەنها یەکێکە (کەخوای گەورە وباڵادەستە)
﴿فَإِيَّٰيَ فَٱرۡهَبُونِ﴾ کەواتە هەر لەمن بترسن ٥١ ﴿وَلَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ وە تەنها موڵکی خوایە
ئەوەی لەئاسمانەکان و لەزەویدایە ﴿وَلَهُ ٱلدِّينُ وَاصِبًا﴾ وە گوێڕایەڵی بەردەوام هەر بۆ ئەوە ﴿أَفَغَيۡرَ ٱللَّهِ
تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا لەغەیری خوا دەترسن؟ ٥٢ ﴿وَمَا بِكُم مِّن نِّعۡمَةٖ فَمِنَ ٱللَّهِۖ﴾ وە هەر چاکە و بەهرەیەکتان
هەبێت ئەوە هەمووی لەخواوەیە ﴿ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ﴾ پاشان کاتێک دووچاری زیان و ناڕەحەتیەک بن
﴿فَإِلَيۡهِ تَجۡـَٔرُونَ﴾ ئەوە بەدەم هاوار هەر بۆلای ئەو دەبەن ٥٣ ﴿ثُمَّ إِذَا كَشَفَ ٱلضُّرَّ عَنكُمۡ﴾ لەپاشان کاتێک
ناڕەحەتیەکەی لەسەر لابردن ﴿إِذَا فَرِيقٞ مِّنكُم﴾ کتوپڕ دەستەیەک لە ئێوە ﴿بِرَبِّهِمۡ يُشۡرِكُونَ﴾ هاوبەش
بڕیار دەدەن بۆ پەروەردگاریان (وە دەگەڕێنەوە سەر بێ باوەڕی) ٥٤

﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ﴾ (لێیان گەڕێ) با بێباوەڕ و سپڵە بن بەرامبەر ئەوەی پێمان بەخشین
﴿فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ وە (لەدونیادا) ڕابوێرن جا لەمەو دوا دەزانن (چییان لێ دەکەین) ﴿٥٥﴾
﴿وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ﴾ وە (بت پەرستان) بۆ ئەو (بت)انەی کەهیچ نازانن دادەنێن ﴿نَصِيبًا مِّمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾
بەشێک لەوەی کەئێمە پێمان بەخشیوون (لەخواردن و خواردنەوە) ﴿تَاللَّهِ لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ
تَفْتَرُونَ﴾ سوێند بەخوا پرسیارتان لێ دەکرێت لەسەر ئەو درۆو بوختانەی کەهەڵتان دەبەست ﴿٥٦﴾
﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ﴾ ئەو (بت پەرستانە) کچان بۆ خوا دادەنێن (و دەڵێن فریشتەکان کچی خودان)
﴿سُبْحَانَهُ وَلَهُم مَّا يَشْتَهُونَ﴾ پاک و بێگەردی بۆ خواو بۆ خۆشیان چییان پێ خۆشە (دایدەنێن کە
حەزیان لە کوڕە) ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ﴾ هەر کاتێ یەکێک لەوانە مزگێنی کچی پێ بدرێت
﴿ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ڕووی ڕەش داتەگەڕێت و بۆ خۆی پێش دەخواتەوە ﴿٥٨﴾ ﴿يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ﴾
خۆی دەشارێتەوە بەخەڵکی ﴿مِن سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ﴾ لەبەر ئەو مزدە خراپەی پێی دراوە (بە گومانی
خۆی) ﴿أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ﴾ ئایا (ئەو کچە) بیهێڵێتەوە بەسەرشۆڕ(ی بەخێوی بکات) ﴿أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ﴾
یان زیندە بەچاڵی کات ﴿أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ بێدار بن ئای چەند خراپە ئەو بڕیارەی دەیدەن! ﴿٥٩﴾
﴿لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ بۆ ئەوانە هەیە کە بڕوایان بەڕۆژی دوایی نییە ﴿مَثَلُ السَّوْءِ﴾ نموونەی خراپ
﴿وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ﴾ نموونەی هەرە بەرزیش هەر بۆ خوایە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو (خوا)
زاڵی بەدەسەڵاتی کاردروستە ﴿٦٠﴾ ﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا خەڵکی سزا بدایە ﴿بِظُلْمِهِم﴾
بەهۆی ستەم (و بێ بڕوایی) یانەوە ﴿مَّا تَرَكَ عَلَيْهَا مِن دَابَّةٍ﴾ هیچ گیان لەبەرێ (مرۆڤ)ێکی لەسەر
(زەوی)دا نەدەهێشت ﴿وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بەڵام دوایان دەخات تا کاتی دیاری کراو (بۆیان)
﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ جا کاتێک کاتی دیاری کراویان هات (ڕۆژیان تەواو بوو) ﴿لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً﴾ هیچ
کات و ساتێک دوانا کەون ﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ و پێشیش ناکەون ﴿٦١﴾ ﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ﴾ وە ئەو
شتێ بۆ خوا دادەنێن کەخۆیان حەزی لێ ناکەن ﴿وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ﴾ وە زمانیان بەدرۆ دەڵێ
﴿أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ﴾ کەبێگومان پاداشتی زۆر چاک هەر بۆ ئەوانە ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُم مُّفْرَطُونَ﴾ ڕاستە
و گومانی تێدا نییە (پاداشتی) ئەوانە هەر ئاگری (دۆزەخ)ە و زوو بەپەلە دەبرێن (بۆی) ﴿٦٢﴾
﴿تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرانمان ناردووە بۆ سەر گەلانی پێش تۆ
﴿فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ جا شەیتان کردەوە (خراپەکان)یانی بۆ ڕازاندەوە ﴿فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ﴾
بۆیە ئەمڕۆ (شەیتان) پشتیوانیانە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوانە سزای سەختی بەئازار هەیە ﴿٦٣﴾
﴿وَمَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ وە ئێمە قورئانمان نەناردۆتە خوارەوە بۆت ﴿إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ﴾ مەگەر بۆ ئەوەی
ڕوونی بکەیتەوە بۆ خەڵکی ﴿الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ ئەوەی کەتیایدا جیاواز بوون ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ﴾ وە ڕێنموونی و میهرەبانیش بێت بۆ کەسانێ کەباوەڕ دێنن ﴿٦٤﴾

﴿وَاللَّهُ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە خوا لەئاسمانەوە بارانی باراندووە ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ جا بەو (بارانە)
زەوی زیندوو کردەوە دوای ئەوەی کەمردبوو ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەمەدا ﴿لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ نیشانە
و بەڵگەیەکی ڕوون هەیە بۆ کەسانێك کە(ڕاستی) دەبیستن (٦٥) ﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً﴾ وە بەڕاستی
لەئاژەڵ و ماڵاتیشدا بۆ ئێوە پەند و ئامۆژگاری هەیە ﴿نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهِ﴾ لەوەی لەناو سکی
دایە پێتانی دەنۆشین ﴿مِن بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِّلشَّارِبِينَ﴾ لەنێوان سەرگوێن (پیسی) و خوێندا
شیرێکی پاکی بێ خەوشتان پێ دەنۆشین (٦٦) ﴿وَمِن ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ﴾ وە لەبەرو بوومەکانی
دار خورما و ڕەزەکەیش ﴿تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا﴾ (خواردنەوەی) سەرخۆشکەری لێ دروست دەکەن
﴿وَرِزْقًا حَسَنًا﴾ ڕزق و ڕۆزیی پاك و چاکیش (لێ دروست دەکەن وەك مێوژ و دۆشاو) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا نیشانە هەیە بۆ کەسانێك کەتێدەگەن (٦٧) ﴿وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ﴾
وە پەروەردگارت سرووشی (ئیلهامی) کرد بۆ هەنگ ﴿أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا﴾ کە لەچیاکاندا خانوو
(بۆ خۆت) سەربدە ﴿وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ﴾ و لە(کونی) دارو درەختەکان لەو (شوێن)ەی
کەخەڵکی دروستی دەکەن (بۆی) (٦٨) ﴿ثُمَّ كُلِي مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ پاشان لەهەموو بەرو بوومێك بخۆ
﴿فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا﴾ ئەوسا ئەو ڕێگایانەی پەروەردگارت بگرە بەر بەملکەچی ﴿يَخْرُجُ مِن بُطُونِهَا﴾
لەسکی ئەو (هەنگانەوە) دێتە دەر ﴿شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ﴾ خواردنەوەیەك (هەنگوین) کەڕەنگەکانی
جیاوازە ﴿فِيهِ شِفَاءٌ لِّلنَّاسِ﴾ کەشیفای تێدایە بۆ خەڵکی ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بێگومان
لەوەدا نیشانەی گەورە هەیە بۆ کەسانێك کەبیر دەکەنەوە (٦٩) ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ﴾ بێگومان
خوا ئێوەی دروست کردووە پاشان دەتان مرێنێت ﴿وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ﴾ وە هەندێك
لەئێوە (زۆر پیر دەبن تا) دەگەڕێنرێتەوە بۆ لاوازترین تەمەن ﴿لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا﴾ بۆ ئەوەی
لەپاش زانین هیچ شتێك نەزانێت (هەموو شتێکی لەبیر بچێتەوە) ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی
خوا زانای بەتوانایە (٧٠) ﴿وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ﴾ وە خوا فەزڵی هەندێکتانی داوە
بەسەر هەندێکتاندا لە(پێدانی) ڕزق و ڕۆزیدا ﴿فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادِّي رِزْقِهِمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾
جائەوانەی کەفەزڵی خودایان بەسەرەوەیە و ڕزق و ڕۆزییان زۆرە بەشی بەندەکانی لێ نادەن
﴿فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ﴾ تابەهۆی ئەوەوە ئەوان (بەندەکان و) ئەمان یەکسان بن تێیدا ﴿أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾
دەی ئایا ئەوانە ئینکاری چاکەو نیعمەتەکانی خوا دەکەن؟ (٧١) ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا﴾
وە خوا لەڕەگەزی خۆتان هاوسەری بۆ بەدی هێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ أَزْوَاجِكُم بَنِينَ وَحَفَدَةً﴾
وە لەژن و هاوسەرەکانتان کوڕ و نەوەی بۆ فەراهەم هێناون ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وە ڕزق و ڕۆزی
پاك و خۆشی پێداوون ﴿أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان هەر بە ناهەق و بەتاڵ باوەڕ دێنن
﴿وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ﴾ وە بەچاکە و نیعمەتەکانی بێ باوەڕ و سپڵەن (٧٢)

﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوان لەجیاتی خوا شتانێ دەپەرستن ﴿مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا﴾ کەخاوەنی هیچ ڕزق و ڕۆزییەکی ئەوان نین ﴿مِّنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا﴾ نەلە ئاسمانەکان و نە لەزەویدا ﴿وَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ و ناشتوانن (ڕۆزییان بدەن) ﴿٧٣﴾ ﴿فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ﴾ کەواتە وێنە بۆ خوا مەهێنەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێت و ئێوە نازانن ﴿٧٤﴾ ﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَّمْلُوكًا﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بەبەندەیەکی خاوەن دار ﴿لَّا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ کەتوانای بەسەر هیچ شتێکدا نیە ﴿وَمَن رَّزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا﴾ لەگەڵ کەسێکی (بەوەردار) کەڕزق و ڕۆزی چاکمان پێ داوێت لەلایەن خومانەوە ﴿فَهُوَ يُنفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا﴾ ئەویش لەو (ڕۆزیە)ی دەبەخشێت بەنهێنی و ئاشکرا ﴿هَلْ يَسْتَوُونَ﴾ ئایا ئەو دووانە یەکسانن ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوا ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٧٥﴾ ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ﴾ وە هەروەها خوا نموونەی هێناوەتەوە بەدوو پیاو ﴿أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ یەکێکیان لاڵی زگماکی یە کەتوانای بەسەر هیچ شتێکدا نیە ﴿وَهُوَ كَلٌّ عَلَىٰ مَوْلَاهُ﴾ و ئەو (پیاوە) ئەرك و بارە بەسەر خاوەنەکەیەوە ﴿أَيْنَمَا يُوَجِّههُّ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ﴾ بەرەو هەرشوێنێك بینێرێ هیچ خێر و چاکەیەك ناهێنێتەوە ﴿هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَن يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ﴾ ئایا ئەو کەسە یەکسانە لەگەڵ کەسێك فەرمان بەداد گەری بدات ﴿وَهُوَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ و ئەو (کەسە) لەسەر ڕێگەیەکی ڕاست بێت ﴿٧٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە هەر بۆ خوا یە نهێنی و پەنهانیەکانی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ﴾ وە هاتنی ڕۆژی دوایش (بەلای خوا وە) ﴿إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ﴾ هەروەکو چاو تروکانێك وایە یان نزیك تر لەوەش ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٧٧﴾ ﴿وَاللَّهُ أَخْرَجَكُم مِّن بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ خوا ئەو خوایە یە کە ئێوەی لەسکی دایکتان دەرهێناوە ﴿لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا﴾ کە هیچتان نەدەزانی ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ وە (خوا) گوێ و چاو و دڵی پێدان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاسی (خوا) بکەن ﴿٧٨﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ﴾ ئایا ئەوان سەرنجی باڵندەیان نەداوە؟ ﴿مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ﴾ کەچۆن لەهەوای ئاسماندا ڕام هێنراون ﴿مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ﴾ بێجگە لەخوا کێ ڕایان دەگرێت (لەو ئاسمانەوە) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەو (ڕاگیرکردنە) دا چەند نیشانە و بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی باوەڕدارن ﴿٧٩﴾

﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّن بُيُوتِكُمْ سَكَنًا﴾ وە خوا ماڵەکانتانی کردووە بەجێی دانیشتن و حەوانەوە ﴿وَجَعَلَ لَكُم
مِّن جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا﴾ وە لەپێستی ئاژەڵیش دەوارو ڕەشماڵی بۆ فەراهەم هێناون ﴿تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ
ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ﴾ (هەڵیدەگرن و دەگوێزنەوە) بە ئاسانی لەڕۆژی کۆچ و بارکردنتاندا و
لەڕۆژی مانەوەو نیشتەجێبوونتاندا ﴿وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا﴾ وە (سازاندویەتی بۆتان) لەخوری و کوڵکی
(ئەو ئاژەڵانە) ﴿وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا﴾ وەلە مووەکانیان شتومەکی ناوماڵ کەکەڵکی لێ وەردەگرن
﴿إِلَىٰ حِينٍ﴾ تا ماوەیەك ﴿٨٠﴾ ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّمَّا خَلَقَ ظِلَالًا﴾ وە خوا لەوەی کەدروستی کردوە
سێبەری زۆری بەخشیووە پێتان ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا﴾ وە لەچیاکاندا پەناگا
و ئەشکەوتی بۆ پەیدا هێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ﴾ وە سازیداوە بۆتان جل
وبۆشاکێك کەدەتان پارێزێ لە گەرما ﴿وَسَرَابِيلَ تَقِيكُم بَأْسَكُمْ﴾ هەروەها جل وبۆشاکێك کە لەکاتی
جەنگدا دەتان پارێزێت (لەدوژمن) ﴿كَذَٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ﴾ بەو جۆرە چاکەو نیعمەتەکانی
خۆی تەواو دەکات بەسەرتانەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ﴾ بۆ ئەوەی مل کەچ و موسوڵمان بن ﴿٨١﴾
﴿فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ﴾ ئەوسا ئەگەر ئەوان ڕوویان وەرگێڕا ئەوە بێگومان ئەوەی لەسەر
تۆیە تەنها ﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ ڕاگەیاندنی ئاشکرای (ئاینەکەتە) ﴿٨٢﴾ ﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ ئەوانە
بەهرەکانی خوا دەناسن (و دەزانن) ﴿ثُمَّ يُنكِرُونَهَا﴾ پاشان نکوڵی دەکەن ﴿وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ﴾
وە زۆربەی ئەوانە هەر بێ باوەڕن ﴿٨٣﴾ ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە ڕۆژێك دێ ئێمە
لەهەر ئوممەتێك شایەتێك (پێغەمبەرێك) یان بۆ دەنێرین ﴿ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوسا
مۆڵەت نادرێت بەوانەی باوەڕیان نەهێناوە ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ بیانوشیان لێ وەرناگیرێت
﴿٨٤﴾ ﴿وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ﴾ وە کاتێ ئەوانەی ستەمیان کردوە سزای دۆزەخ دەبینن
﴿فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ نە سزاکەیان لەسەر سووك دەکرێت نە مۆڵەتیش دەدرێن ﴿٨٥﴾
﴿وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ﴾ وە کاتێك ئەوانەی کەهاوبەشیان داناوە پەرستراوەکانیان
دەبینن ﴿قَالُوا﴾ دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ شُرَكَاؤُنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەوانە پەرستراوەکانمان
﴿الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُو مِن دُونِكَ﴾ کە ئێمە هاوارمان لێ ئەکردن لەجیاتی تۆ ﴿فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ﴾
ئەمجا ئەو (پەرستراوانە) وتەیان ئاراستە دەکەن (و دەڵێن) بەڕاستی ئێوە ﴿لَكَاذِبُونَ﴾ درۆزنن
﴿٨٦﴾ ﴿وَأَلْقَوْا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَمَ﴾ وەلەو ڕۆژەدا هەموو گوێڕایەڵی و ملکەچی ئەنوێنن بۆ خوا
﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ وە ون دەبێت لێیان ئەو درۆیانەی کەهەڵیان دەبەست
(لەدونیادا)﴿٨٧﴾

﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون و بەرگری خەڵکیان کردووە لەڕێگەی خوا ﴿زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ﴾ جگە لە سزاکەی خۆیان سزایان بۆ زیاد دەکەین ﴿بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ﴾ لەبەر ئەوەی کەخراپەکاریان دەکرد ﴿٨٨﴾ ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە ئەو ڕۆژەی کە ئێمە لە هەر ئوممەتێك شایەتێك (پێغەمبەرێك) دەنێرین ﴿عَلَيْهِم مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ بۆسەریان لەخۆیان (کەشایەتیان لێ بدات) ﴿وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ﴾ وە تۆش دەهێنین (ئەی موحەممەد ﷺ) بەشایەت لەسەر ئەوانە ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ وە ئێمە قورئانمان ناردووەتە خوارەوە بۆت ﴿تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ﴾ کەڕوون کەرەوەیە بۆ هەموو شتێك ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾ وە ڕێنموویی ومیهرەبانی و مژدەیە بۆ موسڵمانان ﴿٨٩﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ﴾ بەڕاستی خوا فەرمان دەدات بەدادگەری و بەچاکە ﴿وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ﴾ و بەبەخشین بەخزم و خوێش ﴿وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ وَالْبَغْيِ﴾ وە (خوا) بەرگری دەکات لەداوێن پیسی و خراپەو دەست درێژی ﴿يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ ئامۆژگاریتان دەکات بۆ ئەوەی پەند وەربگرن و بیربکەنەوە ﴿٩٠﴾ ﴿وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدتُّمْ﴾ وە بەڵێنی خوا بەجێ بێنن کاتێ کەبەڵێن دەدەن ﴿وَلَا تَنقُضُوا الْأَيْمَانَ﴾ وە سوێند و پەیمانەکانتان مەشکێنن ﴿بَعْدَ تَوْكِيدِهَا﴾ لەپاش بەستن و دووپاتکردنەوەیان ﴿وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا﴾ لەکاتێکدا خواتان کردووە بەشایەت و چاودێر بەسەر خۆتانەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ بەڕاستی هەرچی دەکەن خوا دەیزانێت ﴿٩١﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا﴾ وەك ئەو (ئافرەتە) مەبن کەڕستەکەی کردەوە بەخوری ﴿مِن بَعْدِ قُوَّةٍ أَنكَاثًا﴾ لەپاش بادان و ڕستن و شەتەك دانی ﴿تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ﴾ سوێندو پەیمانەکانتان دەکەن بەهۆی ناپاکی و فڕو فێڵ لەنێوانتاندا ﴿أَن تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ﴾ لەبەر ئەوەی دەستەو کۆمەڵێك زۆرترو بەهێزترە لەدەستەو کۆمەڵێکی تر ﴿إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ﴾ خوا بەوە تاقیتان دەکاتەوە ﴿وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە سوێند بەخوا لەڕۆژی دواییدا بۆتان ڕوون دەکاتەوە ﴿مَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ ئەوەی کەئێوە تیایدا جیاواز بوون ﴿٩٢﴾ ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئێوەی دەکرد بەیەك ئوممەت ﴿وَلَٰكِن يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ بەڵام (خوا) هەر کەسێکی بوێت گومڕای دەکات (بەهۆی سەرکەشی خۆیەوە) ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ هەر کەسێکیشی بوێت ڕێنموویی دەکات ﴿وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە سوێند بەخوا پرسیارتان لێ دەکرێت لەوەی کەدەتانکرد ﴿٩٣﴾

﴿وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ﴾ وە سوێند و پەیمانتان مەکەن بەهۆی ﴿دَخَلًا بَيْنَكُمْ﴾ فێڵ و ناپاکی
لەنێوان یەکتردا ﴿فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا﴾ تا پێ لە پاش جێگیر بوونی (لەسەر باوەڕ) هەڵنەخلیسکێ
﴿وَتَذُوقُوا السُّوءَ﴾ و سزاو ناڕەحەتی بچەژن ﴿بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بەهۆی بەرهەڵستی
کردنتان لە ڕێبازی خوا ﴿وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (ئەگەر وابێ) سزای زۆر گەورەتان بۆ دەبێت (٩٤)
﴿وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ وە بەڵێن و پەیمانی خوا بە نرخێکی کەم مەگۆڕنەوە ﴿إِنَّمَا
عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ بەڕاستی ئەوەی کە لای خوا هەیە چاکترە بۆتان ﴿إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر
ئێوە بزانن (٩٥) ﴿مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ﴾ (چونکە) هەرچی لای ئێوەیە تەواو دەبێت دەفەوتێت
وندەبێت بەڵام ئەوەی لای خوایە هەر دەمێنێت ﴿وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ﴾ سوێند بەخوا
ئەوانەی کە بەئارام بوون پاداشتیان دەدەینەوە ﴿بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەپاداشتی چاکتر لە
کردەوەکانیان (٩٦) ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى﴾ هەرکەس لە نێر یان مێ کردەوەی چاکی
کردبێت بیکات ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً﴾ و بڕواداریش بوو بێت ئەوە سوێند بەخوا
بەژیانێکی خۆش دەیژیێنین ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ﴾ و سوێند بێ پاداشتیان بدەینەوە بەچاکتر
﴿مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کە ئەوان دەیانکرد (٩٧) ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
کاتێک ویستت قورئان بخوێنی ﴿فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ پەنا بگرە بەخوا لە شەیتانی نەفرین
لێکراو و دەرکراو لە بەزەیی خوا (٩٨) ﴿إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دەسەڵاتی نی
یە ﴿عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەسەر ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ وە پشت
بە پەروەردگاریان دەبەستن (٩٩) ﴿إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ﴾ تەنها دەسەڵاتی بەسەر ئەوانەدا هەیە
﴿يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ﴾ کە ئەو (شەیتان) دەکەنە دۆست و پشتیوانی خۆیان و ئەوانەی بەهۆی
ئەوەوە بوونەتە هاوەڵدانەر (١٠٠) ﴿وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَكَانَ آيَةٍ﴾ هەر کاتێک ئایەتێک لەجێی ئایەتێکی
تردا دابنێین ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ﴾ وە خوا چاکتر دەزانێ چی دەنێرێتە خوارەوە ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ
مُفْتَرٍ﴾ دەڵێن تۆ لە خۆتەوە درۆ هەڵدەبەستی بەناوی خواوە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ (وانییە) بەڵکو
زۆربەیان هیچ نازانن (١٠١) ﴿قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ﴾ بڵێ جوبرەئیل دایبەزاندوە ﴿مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ﴾ لە لایەن
پەروەردگارتەوە بەڕاستی ﴿لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ تا ئەوانەی باوەڕیان هێناوە دامەزراویان بکات
﴿وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ﴾ و ڕێنموویی و مژدەش بێت بۆ موسوڵمانان (١٠٢)

﴿وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دەزانین کەئەو (بێ باوەڕ)انە دەڵێن
﴿إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ﴾ هەر ئادەمی یە (ئەم قورئانەی) فێری (موحەممەد) دەکات (مەبەستیان
کابرایەکی رۆمی بوو) ﴿لِسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ﴾ کەچی زمانی ئەو کەسەی ئەوەی
بەدەنەپاڵ عەجەمی یە ﴿وَهَٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ﴾ و ئەم (قورئانە)ش بەزمانی عەرەبی پاراو و ڕوون
(دابەزیوە) ﴿١٠٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبڕوایان بەئایەتەکانی خوا
نی یە ﴿لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ خوای گەورە ڕێنموونیان ناکات، وسزای سەختی بۆ
ئامادە کردوون ﴿١٠٤﴾ ﴿إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ﴾ بێگومان تەنها ئەوانە درۆهەڵدەبەستن بەدەری
خوا ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کەباوەڕیان بەئایەتەکانی خوا نی یە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ﴾
وهەر خۆیان درۆزنن ﴿١٠٥﴾ ﴿مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ﴾ ئەو کەسەی بێ باوەڕ بێ بەخوا لەپاش
باوەڕهێنانی ﴿إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ﴾ مەگەر کەسێك زۆری لێ کرابێت ﴿وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ﴾ و دڵیشی
دامەزراو و ئارام بێت بەباوەڕ ﴿وَلَٰكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا﴾ بەڵام کەسێ دڵی خۆش و شادمان
بێت بەبێ باوەڕی ﴿فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ﴾ ئەوە بەر خەشم و قینی خوا کەوتوون ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ﴾ و سزای گەورەیان دەبێ ﴿١٠٦﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ﴾ ئەم (هەڕەشەیە) لەبەر ئەوەیە بەڕاستی ئەوانە
﴿اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ ژیانی دونیایان لا خۆشەویستتر بوو لەژیانی ڕۆژی دوایی
﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ وبەڕاستی خوا ڕێنموونی کەسانی بێ باوەڕ ناکات ﴿١٠٧﴾
﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ خوا موری ناوە بەسەر دڵ ﴿وَسَمْعِهِمْ
وَأَبْصَارِهِمْ﴾ و بەسەر گوێ و چاویاندا ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن بێ ئاگایان ﴿١٠٨﴾
﴿لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ ڕاستە و بێگومان ئەوانە لەڕۆژی دواییدا ﴿هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوان
زەرەرمەندن ﴿١٠٩﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا﴾ پاشان بەڕاستی پەروەردگارت بۆ ئەوانەی کۆچیان
کردوە ﴿مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا﴾ لەپاش ئەوەی سزا دران پاشان جیهاد و تێ کۆشانیان کرد
﴿وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا﴾ و بەئارام بوون بێگومان پەروەردگارت لەدوای ئەوە ﴿لَغَفُورٌ
رَحِيمٌ﴾ لێ بوردەی میهرەبانە (بۆیان) ﴿١١٠﴾

﴿يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ﴾ ئەو ڕۆژێکدا کەهەمور کەسێك دێت ﴿تُجَادِلُ عَن نَّفْسِهَا﴾ بەرگری لەخۆی دەکات ﴿وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ﴾ وەهەمور کەسێك هەرچی کردبێت پاداشتی تەواوی وەردەگرێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وئەوان ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١١١﴾ ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بە(خەڵکی) گوند و شارێك ﴿كَانَتْ آمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً﴾ کە هێمن و دڵنیا بوون ﴿يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا﴾ ڕزق و ڕۆزی زۆری بۆ دەهات ﴿مِّن كُلِّ مَكَانٍ﴾ لەهەموو شوێنێکەوە ﴿فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ﴾ کەچی بەرامبەر چاکە و نیعمەتەکانی خوا ناسوپاس و سپڵە بوون ﴿فَأَذَاقَهَا اللَّهُ﴾ جا خوا ئەو هۆیەوە کردی بەبەر (خەڵکەکە)یدا ﴿لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ﴾ پۆشاکی برسێتی و ترس و بیم ﴿بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾ لەبەر ئەو کردەوانەی کەدەیانکرد ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرێکیان لەخۆیان بۆ هات ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ کەچی باوەڕیان پێ نەهێنا ﴿فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ﴾ جا سزا گرتنی لەکاتێکدا ستەمکار بوون ﴿١١٣﴾ ﴿فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ جا لەو ڕۆزییەی خوا پێی بەخشیوون بخۆن ﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ کەحەڵاڵ و پاکە ﴿وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ وسوپاسی چاکەو نیعمەتی خوا بکەن ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەر ئەو دەپەرستن ﴿١١٤﴾ ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ﴾ بێگومان (خوا) ئەوەی حەرامی کردووە لەسەرتان تەنها مردارەوە بوو ﴿وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ﴾ وخوێن وگۆشتی بەراز ﴿وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ﴾ و ئەوەی (کەسەربڕاوە و) ناوی غەیری خوای لێ هێنراوە ﴿فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ﴾ بەڵام هەر کەسێك ناچار بوو (لەو حەرامانە بخوات) بێ دەست درێژی و زیادەڕۆی ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١١٥﴾ ﴿وَلَا تَقُولُوا﴾ وە بەخۆتانەوە مەڵێن ﴿لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ﴾ ئەوەی کەسەرزمانتاندا دێت بەدرۆ ﴿هَٰذَا حَلَالٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ﴾ ئەوە حەڵاڵە و ئەوە حەرامە ﴿لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بۆ ئەوەی درۆ هەڵبەستن بەدەم خواوە ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی درۆ هەڵدەبەستن بەناوی خواوە ﴿لَا يُفْلِحُونَ﴾ ڕزگار نابن ﴿١١٦﴾ ﴿مَتَاعٌ قَلِيلٌ﴾ (لە دونیادا) ڕابواردنێکی کەم (بەش دەبێ) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (لەدوا ڕۆژدا) سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿١١٧﴾ ﴿وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا﴾ وە لەسەر ئەوانەی کەجوولەکە بوون ﴿حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ﴾ حەراممان کرد (لێیان) ئەوەی کەباسمان کردووە بۆت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێش (دابەزینی ئەم ئایەتە) ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە ستەممان لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد ﴿١١٨﴾

﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ﴾ پاشان بەڕاستی پەروەردگارت بۆ ئەوانەی ﴿عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ﴾ خراپەیان کردووە بەنەزانی ﴿ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ پاشان دوای ئەوە گەڕاونەتەوەو تۆبەیان کردووە ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وکرداری خۆیان چاك کردووە ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿مِنْ بَعْدِهَا﴾ لە پاش ئەوانە ﴿لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ لێبوردەی میهرەبانە ﴿١١٩﴾ ﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم ﴿كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ﴾ (بۆ خۆی) ئوممەتێك بوو گوێڕایەڵ وفەرمانبەردار بۆ خوا ﴿حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ لادەربوو لەهەموو ئاینێکی ناهەق و هەرگیز لەهاوبەش دانەران نەبووە ﴿١٢٠﴾ ﴿شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ﴾ شوکرانە بژێری (خوا) بووە لەبەرامبەر سارو نیعمەتەکانیدا ﴿اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ ئەویش هەڵی بژاردو ڕێگەی ڕاستی پیشان دا (کەئیسلامە) ﴿١٢١﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ وە ئێمە لە دونیادا نیعمەت و بەهرەی چاکمان پێ بەخشی ﴿وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەو لەڕۆژی دواییشدا لەڕیزی چاکاندایە ﴿١٢٢﴾ ﴿ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ پاشان نیگامان بۆ کردیت ﴿أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ﴾ کەپەیڕەوی ئاینی ئیبراهیم بکە ﴿حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ چونکە پاك و ڕاست بوو بەهیچ جۆری لەهاوبەش دانەران نەبوو ﴿١٢٣﴾ ﴿إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ﴾ بێگومان (ڕێز گرتنی) ڕۆژانی شەممە تەنها لەسەر ئەوانە دانرا ﴿اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ کەجیاواز بوون تیایدا ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ وە بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ دادوەری دەکات لەنێوانیاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی کەئەوان تیایدا جیاواز بوون ﴿١٢٤﴾ ﴿ادْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ﴾ (خەڵکی) بانگ بکە بۆ ڕێبازی پەروەردگارت ﴿بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ﴾ بە دانایی وبە ئامۆژگاری جوان و چاك و شیرین ﴿وَجَادِلْهُمْ﴾ وە لەگەڵیان سەری (موجادەلە بکە) ﴿بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ بەچاکترین شێوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت خۆی چاك دەزانێ ﴿بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ بەوانەی گومڕابوون ولایاندا وە لەڕێگاکەی ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ وە هەر خۆشی زانایە بەوانەی لەسەر ڕێگای ڕاستن ﴿١٢٥﴾ ﴿وَإِنْ عَاقَبْتُمْ﴾ وە ئەگەر تۆڵەتان سەندەوە ﴿فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ﴾ ئەوە بەئەندازەی ئەو ستەمەی دژتان کراوە تۆڵە بکەنەوە ﴿وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ﴾ وە ئەگەر ئارام بگرن ﴿لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ﴾ ئەوە باشترە بۆ ئارام گران ﴿١٢٦﴾ ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بەخۆتدا بگرە ﴿وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ﴾ ئارام گرتنەکەشت هەر بە(یارمەتی) خوایە ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ وخەفەتیان بۆ مەخۆ ﴿وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ﴾ وبەو فێڵ و پیلانانەش دەیکەن دڵ تەنگ مەبە ﴿١٢٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ ئەوانەیە کە خۆیان پاراستووە (لە تاوان) ﴿وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾ هەروەها لەگەڵ ئەوانەشدایە کە خێرخواز و چاکەکارن ﴿١٢٨﴾

سورەتی ﴿الإسراء﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ﴾ پاك و بێگەردی بۆ ئەوزاتەی کە شەوڕەوی کرد ﴿بِعَبْدِهِ لَيْلًا﴾ بە بەندەی خۆی
لە شەوێکدا ﴿مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لە مزگەوتی حەرامەوە (لەشاری مەککە) ﴿إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى﴾
بۆ مزگەوتی (الاقصى) لە (بيت المقدس) ﴿الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ﴾ کە دەوروبەریمان پیرۆز و بەرەکەتدار
کردووە ﴿لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا﴾ بۆ ئەوەی هەندێك لە بەڵگەو نیشانە ڕوونەکانی خۆمانی نیشان بدەین
﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری بینایە (١) ﴿وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ وە تەوراتیشمان
بەخشی بە موسا ﴿وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە ئەو (تەوراتە)مان کردە هۆی ڕێنموویی بۆ نەوەی
ئیسرائیل ﴿أَلَّا تَتَّخِذُوا مِن دُونِي وَكِيلًا﴾ (پێمان ووتن) کە بێجگە لە من کەس مەکەنە پشتیوانی
خۆتان (٢) ﴿ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ﴾ (ئەی) نەوەی ئەو کەسانەی کەلەگەڵ نووح (لە کەشتیدا)
هەڵمان گرتن ﴿إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا﴾ بەڕاستی نووح بەندەیەکی زۆر سوپاسگوزار بوو (٣)
﴿وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ﴾ نەوەکانی ئیسرائیلمان ئاگادار کردو هەواڵمان پێدان لە نامەکەیاندا
﴿لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ﴾ کە سوێند بەخوا ئێوە خراپەکاری دەکەن لەزەوی دا دووجار ﴿وَلَتَعْلُنَّ
عُلُوًّا كَبِيرًا﴾ و بێگومان زۆر دەسەڵاتدارو زاڵ دەبن (بەسەر خەڵکی دا) بەزۆر بوونەوەیەکی زۆر گەورە
(٤) ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا﴾ جا کاتێك بەڵێنی یەکەمیان (لەو دووانە) هات (کەبەڵێنتان پێدراوە)
﴿بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَّنَا﴾ دەینێرینە سەرتان چەند بەندەیەکی خۆمان ﴿أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ کە خاوەنی
دەست وەشاندنێکی بەتینن لەجەنگدا ﴿فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ﴾ ئەمجا ئەوانە دەگەڕێن بەناو
وڵاتەکەتاندا ﴿وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا﴾ وە ئەوە بەڵێنێکی بەدی هێنراو بوو (٥) ﴿ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ
عَلَيْهِمْ﴾ لەپاشان جارێکی تر ئێوە بەسەریاندا زاڵ دەکەینەوە ﴿وَأَمْدَدْنَاكُم بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ﴾ وە دارایی
و کوڕی زۆرتان پێ دەبەخشین ﴿وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا﴾ وە لەشکر و کەستان (لە جاری پێشوو)
زۆرتر دەکەین (٦) ﴿إِنْ أَحْسَنتُمْ أَحْسَنتُمْ لِأَنفُسِكُمْ﴾ ئەگەر ئێوە چاکە بکەن ئەو چاکە بۆ خۆتان دەکەن
﴿وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا﴾ وە ئەگەر خراپەش بکەن ئەوا (سزاکەی) هەر بۆ خۆتانە ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ﴾
جا کاتی بەڵێنی (سزا و تۆڵەی) دووەمیش هات ﴿لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی بێزاری و خەفەت
لەروخسارتانەوە دەرکەوێت ﴿وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ﴾ وە بۆ ئەوەی بچنەوە ناو مزگەوتی ئەقصاوە
﴿كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەرچۆنێك لەجاری یەکەمدا چوونە ناویەوە ﴿وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا﴾
وە بۆ ئەوەی وێرانی بکەن بەوێران کردنێکی گەورە (٧)

﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يَرْحَمَكُمْ﴾ ئومێد وایە پەروەردگارتان ڕەحمتان پێ بکات (ئەگەر بگەڕێنەوە بۆ لای خوا)
﴿وَإِنْ عُدتُّمْ عُدْنَا﴾ ئەگەر بگەڕێنەوە (بۆ سەر تاوان) ئێمەش دەگەڕێینەوە (بۆ سزادانتان) ﴿وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ
حَصِيرًا﴾ وە دۆزەخمان کردوە بە بەندیخانە بۆ بێ باوەڕان (٨) ﴿إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە
ڕێنموویی دەکات ﴿لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾ بۆ ڕێبازو بەرنامەیەک کە ڕاست ترینە ﴿وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە موژدەش
دەدات بەو باوەڕدارانەی ﴿الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ﴾ کە کردەوە چاکەکان دەکەن ﴿أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾ کە بەڕاستی
پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە (٩) ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕیان نیە ﴿بِالْآخِرَةِ﴾ بەڕۆژی
دوایی ﴿أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەکی بە ئێشمان بۆ ئامادە کردوون (١٠) ﴿وَيَدْعُ الْإِنسَانُ بِالشَّرِّ﴾ وە ئادەمی نزاو
هاوار بۆ شەڕو خراپە دەکات ﴿دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ﴾ (هەروەکو) نزاو پاڕانەوەی بۆ خێرو چاکە ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ عَجُولًا﴾
وە ئادەمی هەمیشە هەر پەلەپەلە (١١) ﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ﴾ شەو و ڕۆژمان کرد بە دوو نیشانەی (گەورەی
دەسەڵاتی خوا) ﴿فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ﴾ ئەمجا نیشانەی شەومان تاریک کرد (یا سڕییەوە) ﴿وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً﴾
وە نیشانەی ڕۆژمان ڕووناک کردەوە ﴿لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بۆ ئەوەی بەشوێن ڕۆزی پەروەردگارتاندا
بگەڕێن ﴿وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ﴾ وە بۆ ئەوەی ژمارەی ساڵەکان و حیسابی (مانگ و شەو و ڕۆژەکان)
بزانن ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا﴾ وە ئێمە هەموو شتێکمان بەدرێژی و ڕوونی باس کردووە (بۆتان) (١٢)
﴿وَكُلَّ إِنسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ﴾ وە هەموو مرۆڤێک (لە ڕۆژی دواییدا) کردەوەی خۆیمان کردۆتە گەردنەوە
(چاکە بێت یا خراپە) ﴿وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لە ڕۆژی دواییدا بۆی دەردەهێنین ﴿كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا﴾
نامەیەک کە بەکراوەیی (و هەموو کردەوەکانی تێدا نوسراوە) دەیبینێت (١٣) ﴿اقْرَأْ كِتَابَكَ﴾ (پێی دەوترێت)
نامەکەت بخوێنەرەوە ﴿كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا﴾ ئەمڕۆ خۆت بەسیت کە موحاسەبەی خۆت بکەیت
(١٤) ﴿مَّنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ﴾ هەر کەسێ ڕێنموویی و هیدایەتی وەرگرتبێت ئەوە بێگومان ڕێنموویی
وهیدایەتەکەی (سوود و قازانجەکەی) هەر بۆ خۆی دەبێت ﴿وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ و هەر کەسێش گومڕا
بووبێت ئەوە بێگومان (زیان و سزاکەی) هەر بۆ خۆی دەبێت ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ وە هیچ کەسێکی گوناهکار
گوناهی هیچ کەسێکی تر هەڵناگرێت ﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ﴾ ئێمە هەرگیز سزای (بەندەکان) نادەین ﴿حَتَّىٰ نَبْعَثَ
رَسُولًا﴾ هەتا پێغەمبەر نەنێرین (بۆیان) (١٥) ﴿وَإِذَا أَرَدْنَا﴾ وە کاتێک بمانەوێت ﴿أَن نُّهْلِكَ قَرْيَةً﴾ (دانیشتوانی)
شار و گوندێک لەناو ببەین ﴿أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا﴾ فەرمان دەدەین (بە گوێڕایەڵی و کردەوەی چاک) بە دەوڵەمەندە
خراپەکار و زۆردارەکانی ﴿فَفَسَقُوا فِيهَا﴾ کەچی ئەوان یاخی دەبن و لە فەرمان دەردەچن ﴿فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ﴾
جا بڕیاری (سزادان) پێویست دەبێت بۆ (دانیشتوانی) ئەو شار و گوندانە ﴿فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا﴾ جا ئەوسا وێرانیان
دەکەین بە وێران کردنێکی تەواو (١٦) ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا﴾ وە زۆر (گەل و میللەت)مان لەناو برد ﴿مِنَ الْقُرُونِ مِن بَعْدِ
نُوحٍ﴾ لە چەرخەکانی پاش نوح ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ﴾ پەروەردگارت بەسە بە گوناهی بەندەکانی
﴿خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ کە ئاگادار و بینایە (١٧)

﴿مَن كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ﴾ هەر کەسێک تەنها ژیانی دونیای بوێت ﴿عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا﴾ لەم (دونیا)دا زوو پێ
ی دەدەین ﴿مَا نَشَاءُ لِمَن نُّرِيدُ﴾ ئەوەی بمانەوێ بۆ هەر کەسێک ﴿ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ﴾ لە پاشان دۆزەخمان
بۆ بڕیارداوە ﴿يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا﴾ دەچێتە ناوی بە لۆمەکراوی و دەرکراوی لە میهرەبانی خوا ﴿١٨﴾
﴿وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ﴾ هەر کەسێکیش مەبەستی ڕۆژی دوایی بووبێت ﴿وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا﴾ وە هەوڵی
بۆ بدات بەو جۆرەی شایستەی ئەوە ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ و باوەڕداریش بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُم
مَّشْكُورًا﴾ ئائەوانە کردەوە و تێکۆشانەکەیان وەرگیراوە (لای پەروەردگاریان) ﴿١٩﴾ ﴿كُلًّا نُّمِدُّ﴾
دەبەخشین بەهەمووان ﴿هَٰؤُلَاءِ وَهَٰؤُلَاءِ﴾ ئەوانە (کە هەر دونیایان دەوێت) و ئەوانەش (کە ڕۆژی
دواییان دەوێ) ﴿مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ﴾ لە بەخششی پەروەردگارت (لەم دونیایەدا) ﴿وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ
مَحْظُورًا﴾ بێگومان ڕۆزی وە بەخشراوی پەروەردگارت هەرگیز قەدەغە کراو نەبووە ﴿٢٠﴾ ﴿انظُرْ
كَيْفَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرنج بدە چۆن ﴿فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ (لە دونیادا) هەرلێ
هەندێکیانمان داوە بەسەر هەندێکیاندا ﴿وَلَلْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا﴾ وە بێگومان پلەکان
لە ڕۆژی دواییدا گەورەترە و فەزڵەکانیش گەورەترن ﴿٢١﴾ ﴿لَّا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ (ئەی ئادەمی)
لەگەڵ خوادا پەرستراوێکی تر مەپەرستە ﴿فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَّخْذُولًا﴾ ئەگینا دەبیتە لۆمەکراوێکی
سووک و ڕسوا ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ﴾ وە پەروەردگارت بڕیاری داوە ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ﴾ کەهیچ
شتێک مەپەرستن بێجگە لە ئەو ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ وە لەگەڵ دایک و باوکتان چاکە بکەن ﴿إِمَّا
يَبْلُغَنَّ عِندَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا﴾ ئەگەر یەکێکیان (باوک و دایکت) یان هەردووکیان لای تۆ
پیربوون ﴿فَلَا تَقُل لَّهُمَا أُفٍّ﴾ ئەوەی ناخۆشیان پێ مەڵێ تەنانەت ئۆفیش ﴿وَلَا تَنْهَرْهُمَا﴾ وە تێیان
مەخوڕە و پێیاندا هەڵمەشاخێ ﴿وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا﴾ (بەڵکو) وتەی نەرم و شیریان (لەگەڵدا)
بەکاربێنە ﴿٢٣﴾ ﴿وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ﴾ باڵی خۆ بەکەم زانین و میهرەبانییان بۆ ڕابخە
﴿وَقُل رَّبِّ ارْحَمْهُمَا﴾ بڵێ ئەی پەروەردگارم ڕەحمیان پێ بکە ﴿كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا﴾ هەروەکو چۆن
ئەوان منیان پەروەردە کرد بە منداڵی ﴿٢٤﴾ ﴿رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ﴾ پەروەردگارتان چاک دەزانێت
بەهەرچی لە دڵ و دەروونتاندا هەیە ﴿إِن تَكُونُوا صَالِحِينَ﴾ ئەگەر ئێوە چاک بن و نیەتی چاکتان
بێت ﴿فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا﴾ ئەوا بێگومان ئەو (خوایە) لێ بووردەیە بۆ تۆبەکاران ﴿٢٥﴾
﴿وَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ﴾ وە مافی خزمانت بدە ﴿وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ (هەروەها مافی) هەژار و
ڕێبواریش ﴿وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا﴾ زیادە ڕەویش مەکەن ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ﴾ بەڕاستی زیادەڕەوان
﴿كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ﴾ دۆست و برای شەیتانەکانن ﴿وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا﴾ شەیتانیش بەرانبەر
(نازو نیعمەتەکانی) پەروەردگاری هەمیشە سپڵەیە ﴿٢٧﴾

﴿وَإِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ﴾ وە ئەگەر ڕووت وەرگێڕا لەوانە (لەبەر نەداری) ﴿ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِّن رَّبِّكَ تَرْجُوهَا﴾
چاوەڕوانی بەخشش و ڕۆزییەك بوویت لەلایەن پەروەردگارەوە ﴿فَقُل لَّهُمْ قَوْلًا مَّيْسُورًا﴾ ئەوە قسەی
جوان و نەرمیان لەگەڵدا بکە ﴿٢٨﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ﴾ وە دەست مەکە کوت بەگەردنتدا
(واتە دەست قووچاو مەبە لەخێرکردندا) ﴿وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ﴾ وکراوە وبەرەڵاشی مەکە
بەتەواوی (هەرچیت هەبە بیدەی بەخەڵکی) ﴿فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا﴾ تا ببیتە کەسێکی لۆمەکراوی
هیچ بەدەستەوە نەماو ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ﴾ ڕزق و ڕۆزی فراوان
دەکات ﴿لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ بۆ هەر کەسێك کەبیەوێت و تەنگی دەکات بۆ هەرکەسی بیەوێت
﴿إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی ئەو هەمیشە ئاگا و بینایە بەبەندەکانی ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ﴾
وە ڕۆڵەکانتان مەکوژن ﴿خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ﴾ لەترسی هەژاری و نەداری ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ﴾ ئێمە ڕۆزی
ئەوانیش و ئێوەش دەدەین ﴿إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی کوشتنی ئەوانە (ئەو منداڵانەتان)
هەڵەو تاوانێکی گەورەیە ﴿٣١﴾ ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَىٰ﴾ و نزیکی زیناش مەکەونەوە ﴿إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً﴾
بەڕاستی ئەوە کردەوەیەکی زۆر ناشرینە ﴿وَسَاءَ سَبِيلًا﴾ و ڕێگەیەکی پیس و خراپە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَا
تَقْتُلُوا النَّفْسَ﴾ وە کەسێك مەکوژن ﴿الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ کەخوا کوشتنی ئەوی حەرام کردوە
مەگەر بە (هۆیەکی) ڕاست و ڕەوا نەبێت (وەك ئەگەر هاتوو کەسێکی کوشتبوو، یان لەدین
پاشگەز بووبوو، یان شووی کردبوو یان ژنی هێنابوو زینایان کرد) ﴿وَمَن قُتِلَ مَظْلُومًا﴾ جا هەر کەسێك
بەناهەق و ستەم لێ کراوی کوژرا ﴿فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِ سُلْطَانًا﴾ ئەوە دەسەڵاتمان داوە بەخاوەنەکەی
(بەسەر بکوژەکەدا) ﴿فَلَا يُسْرِف فِّي الْقَتْلِ﴾ جا با خاوەنەکەی زیادەڕەوی نەکات لە تۆڵەسەندنەوەدا
(ئەگەر عەفووی کرد باشە ئەوە نەچێت تۆڵەی لێ بسێنێتەوە، وە ئەگەر کوشتیشیەوە بە جوانترین
شێوە بیکوژێتەوە وزیاتر نەبێت لە بڕیاری خودا هەرچۆنێك بێت) ﴿إِنَّهُ كَانَ مَنصُورًا﴾ چونکە
بەڕاستی ئەو (خاوەنە) یارمەتی دراوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ﴾ وە نزیکی ماڵی هەتیو مەکەونەوە
﴿إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ مەگەر بەچاکترین شێوە نەبێت (کە نیازت بە لە پاراستن و بەرهەم هێنانی) ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ
أَشُدَّهُ﴾ هەتا (هەتیوەکە) دەگاتە کەماڵی ژیری و لێزانی ﴿وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ﴾ وەفا بکەن بە بەڵێن
وپەیمانەکانتان ﴿إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا﴾ بەڕاستی (خاوەن) بەڵێن و پەیمان لێپرسراوە بەرامبەر بەڵێنەکەی
﴿٣٤﴾ ﴿وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ﴾ وە کاتێك کە پێوانە دەکەن (بۆ خەڵکی) بەڕێك و پێکی پێوانە بکەن
﴿وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ﴾ و کێشانەش بکەن بەتەرازووی ڕاست و دروست ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ ئەمە
(ئەو شێوە) چاکترو ئاکامیشی باشترە (لە دونیا و قیامەتیشدا) ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾ وە شوێنی
شتێك مەکەوە کەزانیاریت دەربارەی نی یە ﴿إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ﴾ بەڕاستی گوێ و چاو و دڵ
﴿كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾ هەموو ئەوانە (خاوەنەکانیان) بەرپرسیارن لێیان ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ
مَرَحًا﴾ وە مەڕۆ بەزەویدا بەفیزو زلی و شانازییەوە ﴿إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ الْأَرْضَ﴾ (چونکە) بەڕاستی تۆ ناتوانی
زەوی کون کەیت ﴿وَلَن تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا﴾ وە ناگەیتە شاخەکان لەدرێژیدا ﴿٣٧﴾ ﴿كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ﴾
هەموو ئەوەی باسکرا خراپەکانی ﴿عِندَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا﴾ لای پەروەردگارت ناپەسەند و بێزراوە ﴿٣٨﴾

﴿ذَٰلِكَ مِمَّا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ﴾ ئەمە (ی کە باس کرا) هەندێکە لەو دانایی و حیکمەتەی کە
پەروەردگارت نیگای کردووە بۆت ﴿وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ وە هیچ پەرستراوێکی تر لەگەڵ
خوادا مەپەرستە ﴿فَتُلْقَىٰ فِي جَهَنَّمَ﴾ ئەگینا فڕێ دەدرێیتە ناو دۆزەخەوە ﴿مَلُومًا مَّدْحُورًا﴾ بە لۆمەکراوی
ودوورخراوەی لەبەزەیی خوا (٣٩) ﴿أَفَأَصْفَاكُمْ رَبُّكُم بِالْبَنِينَ﴾ ئایا پەروەردگارتان ڕەگەزی کوڕی
تایبەتی کردووە بە ئێوەوە ﴿وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا﴾ لە فریشتەکانیشدا کچانی بۆخۆی هەڵبژاردووە
﴿إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا﴾ بەڕاستی ئێوە ووتەیەکی زۆر گەورە (ونابەجێ) دەڵێن (٤٠) ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا
الْقُرْآنِ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان (مەبەستەکانمان) بەچەند جۆر هێناوە لەم قورئانەدا ﴿لِيَذَّكَّرُوا﴾
بۆ ئەوەی بیربکەنەوە و ئامۆژگاری وەرگرن ﴿وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا﴾ بەڵام (خوانەناسان) هەر
دوورکەوتنەوەیان زیاتر دەبێت (بەو باسکردنە) (٤١) ﴿قُل لَّوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ ئەگەر لەگەڵ خوادا پەرستراوانێکی تر بوایە ﴿كَمَا يَقُولُونَ﴾ وەك ئەو (بت پەرستان) دەڵێن
﴿إِذًا لَّابْتَغَوْا﴾ ئەو کاتە دەگەڕان بە دوای ﴿إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا﴾ ڕێگەیەکدا بۆلای خاوەنی عەرش
(کە خوایە) (٤٢) ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ﴾ پاك و بێ گەرد و بەرز و بڵندە ئەو (خوایە) ﴿عَمَّا يَقُولُونَ﴾ لەوەی
ئەو (بت پەرستانە) دەیڵێن (دەربارەی خوا) ﴿عُلُوًّا كَبِيرًا﴾ زۆر بەرز و بڵندترە (٤٣) ﴿تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ
السَّبْعُ﴾ هەر حەوت ئاسمانەکان تەسبیحاتی خوا دەکەن ﴿وَالْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ﴾ و زەوی و هەرچی
لە ناویاندایە ﴿وَإِن مِّن شَيْءٍ﴾ وە هیچ شتێك نیە ﴿إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾ کە تەسبیحات و سوپاس
وستایشی ئەو نەکات ﴿وَلَٰكِن لَّا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ﴾ بەڵام ئێوە تێ ناگەن لە تەسبیحاتەکەیان
﴿إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەئارام ولەسەرخۆ ولێبووردەیە (٤٤) ﴿وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ﴾
وە (ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێك قورئان دەخوێنیت (بەسەریاندا) ﴿جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ﴾ دادەنێین
لەنێوان تۆ و ئەوانەدا ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ کە باوەڕیان بەڕۆژی دوایی نیە ﴿حِجَابًا مَّسْتُورًا﴾ پەردەیەکی
نادیار (داپۆشەر) (٤٥) ﴿وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە دەیدەین بەسەر دڵیاندا ﴿أَكِنَّةً﴾ چەند پەردەیەکی
زۆر ئەستوور ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ بۆ ئەوەی لەقورئان تێ نەگەن ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ و گوێشیان کەڕ دەکەین
(نایبیستن) ﴿وَإِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ﴾ وە هەر کاتێك ناوی پەروەردگارت دەبەیت (لای ئەو بێ باوەڕانەدا)
﴿فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ﴾ لە قورئاندا بەتاك و تەنیایی ﴿وَلَّوْا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا﴾ بە بێزارییەوە پشت تێ دەکەن
(٤٦) ﴿نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ﴾ ئێمە چاك دەزانین بۆچی ئەوان گوێ دەگرن ﴿إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ﴾
کاتێك گوێ دەگرن لەتۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَإِذْ هُمْ نَجْوَىٰ﴾ هەروەها کاتێ پێکەوە چپە دەکەن
﴿إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ﴾ کاتێ ستەمکارەکان دەڵێن ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا﴾ ئێوە تەنها شوێنی پیاوێکی
جادووکراو دەکەون (٤٧) ﴿انظُرْ كَيْفَ﴾ سەرنج بدە چۆن ﴿ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ﴾ نموونەی جۆراوجۆرت
بۆ دێننەوە ﴿فَضَلُّوا﴾ سەرئەنجام گومڕا بوون ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا﴾ ئیتر ناتوانن ڕێگای ڕاست
بدۆزنەوە (٤٨) ﴿وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا﴾ دەشڵێن ئایا کاتێ بووینە ئێسك پروسکێکی ڕزیو و پووکاو
﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا﴾ ئایا (جارێکی تر) زیندوو دەکرێینەوە و دەبینەوە بەدروستکراوێکی نوێ (٤٩)

﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ ﴿كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا﴾ ئێوە سەنگ بن یان ئاسن ﴿٥٠﴾ ﴿أَوْ خَلْقًا﴾ یان هەر دروست کراوێکی تر لەوەی ﴿مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ﴾ لە مێشک و دڵتاندا گەورەیە ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ جا بێگومان ئەوانە دەڵێن ﴿مَنْ يُعِيدُنَا﴾ کێ زیندوومان دەکاتەوە ﴿قُلِ الَّذِي﴾ بڵێ ئەو (ئە زیندووتان دەکاتەوە) ﴿فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ کە یەکەم جار دروستی کردوون ﴿فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ﴾ جا (بەلاقرتێوە) سەرت بۆ دەلەقێنن ﴿وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ﴾ و دەڵێن ئەوەکەی دەبێت ﴿قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا﴾ بڵێ لەوانەیە ئەو (ڕۆژە هاتنی) نزیک بێت ﴿٥١﴾ ﴿يَوْمَ يَدْعُوكُمْ﴾ ئەو ڕۆژەی کە بانگتان دەکات (لە گۆڕەکانتانەوە) ﴿فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ﴾ جائێوەش دەست بەجێ دێن بەدەم بانگ کردنەکەوە بە سوپاس و ستایش کردنەوە ﴿وَتَظُنُّونَ إِنْ لَبِثْتُمْ﴾ و وا دەزانن ماونەتەوە (لە دونیادا) ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ ماوەیەکی کەم نەبێت ﴿٥٢﴾ ﴿وَقُلْ لِعِبَادِي﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بە بەندەکانم ﴿يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ قسەیەک بکەن کە جوانتر و باشترین قسە بێت ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ﴾ بەڕاستی شەیتان ﴿يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ﴾ ناکۆکی و ئاژاوە دەخاتە نێوانیان ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ﴾ بەڕاستی شەیتان هەمیشە بۆ ئادەمی ﴿عَدُوًّا مُبِينًا﴾ دوژمنێکی ڕوون و ئاشکرایە ﴿٥٣﴾ ﴿رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ﴾ پەروەردگارتان زاناترە بە ئێوە ﴿إِنْ يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێ ڕەحمتان پێ دەکات ﴿أَوْ إِنْ يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ﴾ یان ئەگەر بیەوێ سزاتان دەدات ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ وە ئێمە تۆمان نەناردووە ﴿عَلَيْهِمْ وَكِيلًا﴾ بە چاودێر و پارێزەر بەسەریانەوە ﴿٥٤﴾ ﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ﴾ وە پەروەردگارت زاناترە ﴿بِمَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بەهەر چی لە ئاسمانەکان وە زەوی دایە ﴿وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان بەرزی هەندێ لە پێغەمبەرانمان داوە ﴿عَلَى بَعْضٍ﴾ بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا﴾ و زەبورمان بەخشی بە داوود ﴿٥٥﴾ ﴿قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (بە بتپەرستان) هاوار بکەن لەوانەی ﴿زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ﴾ کە ئێوە بە خوایان دەزانن بێجگە لەخوا ﴿فَلَا يَمْلِكُونَ﴾ جا ئەوانە دەسەڵاتیان نیە ﴿كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ﴾ بەلا و زیانتان لەسەر لابەن ﴿وَلَا تَحْوِيلًا﴾ وە (دەسەڵاتی) گۆڕانیشیان نی یە ﴿٥٦﴾ ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ﴾ ئەوانەی کە ئەو (نەفامانە) هاواریان لێ دەکەن ﴿يَبْتَغُونَ إِلَى رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ﴾ ئەوانە بەدوای هۆ کارێکدا دەگەڕێن کە نزیکیان کاتەوە لە پەروەردگاریان ﴿أَيُّهُمْ أَقْرَبُ﴾ کامیان نزیک ترە (لە خوا و پلەو پایەی بەرزترە) ﴿وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ﴾ وە بەهیوا و ئومێدی ڕەحمی ئەون ﴿وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ﴾ و لە سزایشی دەترسن ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی سزای پەروەردگارت ﴿كَانَ مَحْذُورًا﴾ هەمیشە مەترسی لێکراوە و خۆلێپارێزراوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِنْ مِنْ قَرْيَةٍ﴾ وە (خەڵکی) هیچ شار و گوندێکمان ﴿إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا﴾ کە ئێمە لەناویان نەبەین ﴿قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ پێش (هاتنی) ڕۆژی دوایی ﴿أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا﴾ یان سزایان نەدەین بە سزایەکی سەخت ﴿كَانَ ذَلِكَ﴾ ئیللا ئەمە (سزادانە یان لەناو بردنە) ﴿فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا﴾ لە (لوح المحفوظ) دا نوسراوە ﴿٥٨﴾

﴿وَمَا مَنَعَنَا﴾ وە هیچ شتێك بەرگری ئێمەی نەكردووە ﴿أَن نُّرْسِلَ بِالْآيَاتِ﴾ كە ئەو موعجیزانە
بنێرین ﴿إِلَّا أَن كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ﴾ جگە لەوەی كە پێشینەكان بەدرۆیان دەزانی ﴿وَآتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ﴾
ناردمان بۆ (هۆزی) سەموود ئەو حوشترەی ﴿مُبْصِرَةً﴾ كە (موعجیزەیەكی) ئاشكرا بوو
﴿فَظَلَمُوا بِهَا﴾ كەچی (باوەڕیان نەهێنا و) ستەمیان لێكرد و(سەریان بڕی) ﴿وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ﴾
وە ئێمە موعجیزەكان نانێرین ﴿إِلَّا تَخْوِيفًا﴾ مەگەر بۆ ترساندنی (ئەو گەلە نەبێت) ٥٩ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لَكَ﴾
(بیربكەرەوە) كاتێ پێمان وتی ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿أَحَاطَ بِالنَّاسِ﴾ دەوری
هەموو خەڵكی داوە (دەسەڵاتی هەیە بەسەریاندا) ﴿وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ﴾ وە ئەو خەو بینینەی
كە پیشانی تۆمان دا (لەو شەوڕەوییەدا) ﴿إِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ﴾ مەگەر لەبەر تاقی كردنەوەی خەڵكی بوو
﴿وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ﴾ هەروەها ئەو درەختە نەفرین لێ كراوەش ﴿فِي الْقُرْآنِ﴾ كە لە قورئاندا باسمان
كردووە ﴿وَنُخَوِّفُهُمْ﴾ وە ئێمە (بەو جۆرە بەڵگانە) ئەوانە دەترسێنین ﴿فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا﴾
كەچی لەو (ترساندنە) هیچیان بۆ زیاد ناكات جگە لە یاخی بوون و سەركەشی نەبێت ٦٠
﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ﴾ وە باسی ئەو كاتە بكە كە ئێمە بە فریشتەكانمان وت ﴿اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾
سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ ئەوانیش یەكسەر هەموویان سوژدەیان برد بێجگە لە ئیبلیس
(شەیتان نەبێت) ﴿قَالَ أَأَسْجُدُ﴾ وتی ئایا من سوژدە بەرم ﴿لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا﴾ بۆ كەسێك كە لە قوڕ
دروستت كردووە ٦١ ﴿قَالَ أَرَأَيْتَكَ﴾ (ئیبلیس) وتی پێم بڵێ و هەواڵم بدەری ﴿هَٰذَا الَّذِي كَرَّمْتَ
عَلَيَّ﴾ لەبارەی ئەمەوە كە ڕێزی ئەوت داوە بەسەر مندا(١) ﴿لَئِنْ أَخَّرْتَنِ﴾ سوێند بە خوا ئەگەر دوام
بخەیت ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی (نەمرم) ﴿لَأَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُ﴾ بەڕاستی زاڵ ئەبم بەسەر
نەوەكانیدا (بە گومڕاكردن) ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ كەمێك لەوان نەبێت (كە بەندە دڵسۆزەكانی خوان) ٦٢
﴿قَالَ اذْهَبْ﴾ (خوا بە شەیتانی) فەرموو بڕۆ ﴿فَمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ﴾ ئا هەر كەس بەدوای شوێنی تۆ كەوت
﴿فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاؤُكُمْ﴾ ئەوە بەڕاستی تۆڵەی هەمووتان دۆزەخە ﴿جَزَاءً مَّوْفُورًا﴾ كە تۆڵەیەكی پڕ بە پڕە ٦٣
﴿وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُم﴾ وە هەر كەس لەوانە كە دەتوانی گومڕای بكە ﴿بِصَوْتِكَ﴾ بە دەنگت
و سەدای (ناهەقت) ﴿وَأَجْلِبْ عَلَيْهِم﴾ و سڵە بەسەریاندا و تێیان خوڕە ﴿بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ﴾ بە سوار
و پیادەی لەشكرەكەتەوە ﴿وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ﴾ وە هاوبەشیان بكە لە ماڵ و سامان و منداڵیاندا
﴿وَعِدْهُمْ﴾ بەڵێنیشیان پێ بدە ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ﴾ بەڵام شەیتان بەڵێنیان پێ نادات ﴿إِلَّا غُرُورًا﴾
بە خەڵەتاندن نەبێت ٦٤ ﴿إِنَّ عِبَادِي﴾ بێگومان بەندەكانی من ﴿لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ﴾ دەسەڵاتت
بەسەریاندا نی یە (و ناتوانی گومڕایان بكەیت) ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا﴾ وە پەروەردگارت بەسە
پارێزەر و چاودێر بێت ٦٥ ﴿رَّبُّكُمُ الَّذِي﴾ پەروەردگارتان ئەو زاتەیە ﴿يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ﴾
كە كەشتی لە دەریادا هاتوچۆ پێدەكات بۆ ئێوە ﴿لِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێن بەدوای
هەندێك بەهرە و ڕۆزی ئەودا ﴿إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ بەڕاستی ئەو (خوایە) هەمیشەیی میهرەبان
و بە بەزەیی یە بەرامبەر بە ئێوە ٦٦

﴿وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ﴾ جا کاتێك لەدەریادا تووشی بەڵا و زیان بوون ﴿ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِيَّاهُ﴾ هەموو
ئەو (پەرستراوانە)ی هاواریان لێ دەکەن وون دەبن بێجگە لەخوا ﴿فَلَمَّا نَجَّاكُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ کەچی کاتێك
کە (خوا) رزگارتان دەکات و دەگەنە وشکانی ﴿أَعْرَضْتُمْ﴾ روو وەردەگێڕن (لەخودا) ﴿وَكَانَ الْإِنْسَانُ
كَفُورًا﴾ (چونکە) ئادەمی هەمیشە سپڵەو ناسوپاسە ٦٧ ﴿أَفَأَمِنْتُمْ﴾ جا ئایا ئێوە ناترسن و بێباکن
﴿أَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ﴾ لەوەی کە لە وشکاییدا (بوومەلەرزە) تانبات بەناخی زەویدا؟ ﴿أَوْ يُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ یا (ناترسن لەوەی) بای توندتان بنێرێتە سەر بەوردە ڕیخەوە ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ
وَكِيلًا﴾ پاشان پارێزەرێکیشتان دەست نەکەوێت ٦٨ ﴿أَمْ أَمِنْتُمْ﴾ یان ئایا دڵنیا و بێباکن ﴿أَنْ
يُعِيدَكُمْ فِيهِ﴾ لەوەی بتان گێڕێتەوە ناو دەریا ﴿تَارَةً أُخْرَى﴾ جارێکی تر ﴿فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا بنێرێتە
سەرتان ﴿قَاصِفًا مِنَ الرِّيحِ﴾ بایەکی توندوتیژی وێرانکەر ﴿فَيُغْرِقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ﴾ ئەوسا لەدەریاکەدا نقومتان
بکات لەبەر ئەو بێباوەڕی و سپڵە بوونەتان ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوا﴾ پاشان دەستتان ناکەوێت ﴿لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ
تَبِيعًا﴾ هیچ کەسێك کە داوای تۆڵەی ئێوە لە ئێمە بکات ٦٩ ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾ سوێند بەخوا
بێگومان ڕێزمان لە نەوەی ئادەم گرت ﴿وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ و لە وشکانی و لە دەریادا هەڵمان
گرتن (بەسواری و کەشتی) ﴿وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ و رزقی پاك و خۆشمان پێ داون
﴿وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ﴾ وە بەرزمان داون بەسەر زۆرێك ﴿مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا﴾ لەو شتانەی کە دروستمان
کردوون بەبەرزییەکی گەورە ٧٠ ﴿يَوْمَ نَدْعُو كُلَّ أُنَاسٍ﴾ (بیریان بخەرەوە) ئەو ڕۆژەی کە ئێمە هەموو
ئادەمیەك بانگ دەکەین ﴿بِإِمَامِهِمْ﴾ بەناوی پێغەمبەرەکەیانەوە (یەناوی پەیامەکەیانەوە) ﴿فَمَنْ أُوتِيَ
كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ﴾ جا هەر کەسێك نامەی کردەوەکەی بدرێت بەدەستی ڕاستیەوە ﴿فَأُولَئِكَ يَقْرَءُونَ
كِتَابَهُمْ﴾ ئەوانە نامەکەیان دەخوێننەوە ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ستەمیان لێ ناکرێت ﴿فَتِيلًا﴾ بەئەندازەی
ئەو تاڵە باریکەی بەدەوری ناوکی خورمادایە ٧١ ﴿وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى﴾ بەڵام هەر کەسێك لەم
(دونیایە)دا کوێر بوو بێت (ڕێگەی ڕاستی نەبینیبێت) ﴿فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى﴾ ئەوە ئەو کەسە لەڕۆژی
دواییشدا کوێرە ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ بگرە لە کوێریش گومڕاترە ٧٢ ﴿وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ﴾ وە بەڕاستی
نزیك بوو ئەوانە لات دەن ﴿عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ لەوەی کە نیگامان کردووت ﴿لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ﴾
بۆ ئەوەی جگە لە قورئان شتێك بەدەم ئێمەوە هەڵبەستیت ﴿وَإِذًا لَاتَّخَذُوكَ خَلِيلًا﴾ (ئەگەر گوێڕایەڵیان
بوویتایە) ئەوە لەو کاتەدا دەیان کردیت بەدۆست و خۆشەویستی خۆیان و (گومڕاییان نەکردیت) ٧٣
﴿وَلَوْلَا أَنْ ثَبَّتْنَاكَ﴾ خۆ ئەگەر ئێمە تۆمان دامەزراو نەکردایە ﴿لَقَدْ كِدْتَ﴾ بەڕاستی نزیك بوو تۆ
﴿تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا﴾ کەمێك بەلایاندا بچی ٧٤ ﴿إِذًا لَأَذَقْنَاكَ﴾ ئەوە بێگومان ئەو کاتە پێمان دەچەشتی
﴿ضِعْفَ الْحَيَاةِ﴾ دوو بەرانبەر (سزای) ژیان ﴿وَضِعْفَ الْمَمَاتِ﴾ دوو بەرابەر (سزای) مردن
﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ﴾ پاشان دەست ناکەوێت ﴿عَلَيْنَا نَصِيرًا﴾ یارمەتی دەرێك بەرانبەر بە ئێمە (کە بەرگری
لەو سزایەت لێ بکات) ٧٥

﴿وَإِن كَادُوا﴾ وە بەڕاستی نزیک بوو ئەو (بێ باوەڕ)انە ﴿لَيَسْتَفِزُّونَكَ﴾ (بەپیلان و دوژمنایەتی) نارەحەتت
بکەن ﴿مِنَ الْأَرْضِ﴾ لەخاکی مەککە ﴿لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا﴾ بۆ ئەوەی دەرت بکەن لێ ی ﴿وَإِذًا لَّا يَلْبَثُونَ خِلَافَكَ﴾
جا ئەو کاتە ئەوانە نادەمێننەوە لەپاش تۆ ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ کاتێکی کەم نەبێت (خوا لەناوی دەبردن) ﴿٧٦﴾
﴿سُنَّةَ مَن قَدْ أَرْسَلْنَا﴾ ڕێگا وەڕێبازێکە لە (ئێمەوە) بۆ ئەوانەی کە ناردومانن ﴿قَبْلَكَ مِن رُّسُلِنَا﴾ لە
پێغەمبەرانمان پێش تۆ ﴿وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا﴾ ناو یاسای ئێمەش گۆڕانی بەسەردا نایەت ﴿٧٧﴾ ﴿أَقِمِ
الصَّلَاةَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) نوێژ بەجێ بهێنە ﴿لِدُلُوكِ الشَّمْسِ﴾ لەکاتی لادانی خۆر (لەناوەڕاستی
ئاسمان) ﴿إِلَىٰ غَسَقِ اللَّيْلِ﴾ هەتا (هاتنی) تاریکی شەو ﴿وَقُرْآنَ الْفَجْرِ﴾ هەروەها نوێژی بەیانی (بەجێ
بێنە) ﴿إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ﴾ بەڕاستی قورئان خوێندنی نوێژی بەیانی ﴿كَانَ مَشْهُودًا﴾ هەمیشە دەبینرێت
(لەلایەن فریشتەکانی شەو وڕۆژەوە) ﴿٧٨﴾ ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) لە بەشێکی شەودا
﴿فَتَهَجَّدْ بِهِ﴾ هەستە شەو نوێژ بکە بەقورئان خوێندن تێیدا ﴿نَافِلَةً لَّكَ﴾ ئەوە زیادە نوێژی تایبەت بە تۆیە
﴿عَسَىٰ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ﴾ تۆ هیوادارە پەروەردگارت بتگەیەنێتە ﴿مَقَامًا مَّحْمُودًا﴾ پلەو جێگەیەکی پەسەندکراو
(کە شەفاعەتی گەورەیە بۆ خەڵکی لەقیامەتدا) ﴿٧٩﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم ﴿أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ﴾
(لەهەر کارێکدا بووم) ڕاست وچاک پێم ئەنجام بدە ﴿وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ﴾ ڕاست و چاکیش پێم کۆتایی
پێنە ﴿وَاجْعَل لِّي مِن لَّدُنكَ﴾ وە لەلایەن خۆتەوە بۆم سازبدە ﴿سُلْطَانًا نَّصِيرًا﴾ دەسەڵاتێکی یارمەتی دەر (کە زاڵ
بم بەسەر هەموو کۆسپێکدا) ﴿٨٠﴾ ﴿وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ﴾ وە بڵێ ئاینی ڕاست هات ﴿وَزَهَقَ الْبَاطِلُ﴾ وە ئاینی ناحەق و
بەتاڵ بەبا ڕۆیشت ﴿إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا﴾ بەڕاستی بەتاڵ هەمیشە لە ناوچووە ﴿٨١﴾ ﴿وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ﴾ وە لەم
قورئانەدا دەنێرینە خوارەوە ﴿مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەوەی کە هۆی شیفا و میهرەبانی یە بۆ بڕواداران
﴿وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا﴾ بەڵام (هاتنی ئەم قورئانە) بۆ ستەمکاران هیچ زیادناکات جگە لەخەسارەتمەندی
نەبێت ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنسَانِ﴾ وە کاتێک چاکە وبەهرەی خۆمان دەڕژێنین بەسەر ئادەمی (بێ باوەڕ)دا
﴿أَعْرَضَ﴾ ڕوو وەردەگێڕێت (لە یادکردن وبەندایەتی ئێمە) ﴿وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ﴾ و دوور دەکەوێتەوە ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ﴾
وە کاتێک ناخۆشی و زیانی لێ بکەوێت ﴿كَانَ يَئُوسًا﴾ زۆر نائومێد دەبێت ﴿٨٣﴾ ﴿قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ هەموو کەس کار دەکات ﴿عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ﴾ لەسەر سروشت و (ڕێبازی) خۆی ﴿فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ
هُوَ﴾ جا پەروەردگارتان زاناترە بەو کەسەی ﴿أَهْدَىٰ سَبِيلًا﴾ کە ڕێبازەکەی ڕاسترە ﴿٨٤﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ﴾
وە (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن لەبارەی ڕوحەوە (کەچی یە) ﴿قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ بڵێ ڕۆح
لەکار و فەرمانی تایبەت بە پەروەردگارمە ﴿وَمَا أُوتِيتُم مِّنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾ وە ئێوە تەنها کەمێک لە زانیاریتان
پێ بەخشراوە ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَئِن شِئْنَا﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر بمانەوێت ﴿لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ بێگومان ئەو
(قورئانەی) نیگامان کردووە بۆت نایهێڵین (لە دڵ و پەڕەکاندا) ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهِ﴾ لە پاشان دەست ناکەوێت
﴿عَلَيْنَا وَكِيلًا﴾ لە بەرانبەر ئێمەدا کەسێک کە بەرگریت لێ بکات ﴿٨٦﴾

﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ مەگەر میهرەبانییەك لەلایەن پەروەردگارتەوە هەبێت ﴿إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا﴾
بەڕاستی فەزڵ و چاكەی ئەو بەسەرتەوە گەورەیە ﴿٨٧﴾ ﴿قُل لَّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنسُ وَالْجِنُّ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ سوێند بەخوا ئەگەر ئادەمی و جن كە هەموو كۆببنەوە ﴿عَلَىٰ أَن يَأْتُوا بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ بۆ ئەوەی
وێنەی ئەم قورئانە بێنن ﴿لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ﴾ ناتوانن وێنەی ئەو بێنن ﴿وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا﴾
هەرچەندە پشتیوانی یەكتریش بن ﴿٨٨﴾ ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا﴾ وە سوێند بەخوا ئێمە هێنامانەتەوە بۆ
خەڵكی ﴿لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ لەم قورئانەدا ﴿مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ لەهەموو جۆرە نموونەیەك ﴿فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ﴾
كەچی زۆربەی خەڵكی نایانەوێت ﴿إِلَّا كُفُورًا﴾ جگە لە سپڵەیی و بێ باوەڕی نەبێت ﴿٨٩﴾
﴿وَقَالُوا لَن نُّؤْمِنَ لَكَ﴾ وتیان هەرگیز باوەڕت پێ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنبُوعًا﴾ هەتا
لەم زەویەدا كانیاوێكمان بۆ هەڵقوڵێنی ﴿٩٠﴾ ﴿أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّن نَّخِيلٍ وَعِنَبٍ﴾ یان باخێكت
هەبێت لە دارخورما و تری ﴿فَتُفَجِّرَ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا﴾ و چەند ڕووبارێك هەڵقوڵێنیت لە نێو
درەختەكانیدا بەخوڕ بڕوات ﴿٩١﴾ ﴿أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ﴾ یان ئاسمان بڕوخێنی ﴿كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا﴾
بەسەرماندا هەروەكو لافت لێداوە كە بەپارچە پارچە دەكرێت ﴿أَوْ تَأْتِيَ بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ﴾ یان خوا و
فریشتەكان بێنی ﴿قَبِيلًا﴾ ڕوو بەڕوو (بیان بینین) ﴿٩٢﴾ ﴿أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ﴾ یان كۆشك و ماڵێكت هەبێت
﴿مِّن زُخْرُفٍ﴾ ڕازاوە بەمەخشی و نیگار ﴿أَوْ تَرْقَىٰ فِي السَّمَاءِ﴾ یان بەرزببیتەوە بۆ ئاسمان ﴿وَلَن نُّؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ﴾
وە هەرگیز باوەڕ ناهێنین بەبەرزبوونەوەكەشت ﴿حَتَّىٰ تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَّقْرَؤُهُ﴾ هەتا پەڕتووكێكمان
بۆ نەهێنیتە خوارەوە خۆمان بیخوێنینەوە ﴿قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پاكی
وبێگەردی بۆ پەروەردگارم ﴿هَلْ كُنتُ﴾ ئایا من (شتێكی ترم) ﴿إِلَّا بَشَرًا رَّسُولًا﴾ جگە لە ئادەمیەكی
نێرراو و پێغەمبەر (واتە من دەسەڵاتی ئەو شتانەم نیە بەڵكو من تەنها مرۆڤێكم و خوا كردوومی بە
پێغەمبەر) ﴿٩٣﴾ ﴿وَمَا مَنَعَ النَّاسَ﴾ هیچ شتێك بەرگری خەڵكی نەكرد ﴿أَن يُؤْمِنُوا﴾ لەوەی كە باوەڕ بێنن
﴿إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ﴾ كاتێك كە ڕێنموویی و ئایینی حەقیان بۆ هات ﴿إِلَّا أَن قَالُوا﴾ بێجگە لەوەی دەیان
وت ﴿أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَّسُولًا﴾ چۆن خوا ئادەمیەك بە پێغەمبەر دەنێرێت ﴿٩٤﴾ ﴿قُل لَّوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ
مَلَائِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ﴾ بڵێ ئەگەر لەزەوی دا فریشتە هەبوایە وبە دڵنیاییەوە (تیایدا) بگەڕانایە
(بە وێنەی ئادەمی) ﴿لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ﴾ بێگومان لە ئاسمانەوە دەمان ناردە خوارەوە بۆیان ﴿مَلَكًا
رَّسُولًا﴾ فریشتەیەكی پێغەمبەر ﴿٩٥﴾ ﴿قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ بڵێ بەس خوا بەسە كە شایەد بێت ﴿بَيْنِي
وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان من و ئێوەدا ﴿إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ئاگادار و بینایە
بە بەندەكانی ﴿٩٦﴾

﴿وَمَن يَهْدِ اللَّهُ﴾ هه‌ر كه‌س خوا رێنموویی بكات ﴿فَهُوَ الْمُهْتَدِ﴾ هه‌ر ئه‌و كه‌سه رێنموویی كراوه (به‌راستی)
﴿وَمَن يُضْلِلْ﴾ وه هه‌ر كه‌سێش خوا گومڕای بكات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُمْ﴾ ئه‌وه هه‌رگیز ده‌ستت ناكه‌وێت بۆیان
﴿أَوْلِيَاءَ مِن دُونِهِ﴾ یجگه له‌خوا دۆست و یارمه‌تی ده‌رانێك ﴿وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وه له‌رۆژی دواییدا
حه‌شریان ده‌كه‌ین ﴿عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ﴾ به‌سه‌ر ڕوومه‌ت و ده‌م و چاویانه‌وه ﴿عُمْيًا وَبُكْمًا وَصُمًّا﴾ كه كوێر و لال
و كه‌ڕن ﴿مَّأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ شوێنی نیشته‌جێیان دۆزه‌خه ﴿كُلَّمَا خَبَتْ﴾ هه‌ر كاتێك (دۆزه‌خ) بڵێسه‌ی
بنیشێته‌وه (دامركێته‌وه) ﴿زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا﴾ بڵێسه‌ی ئاگره‌كه‌یان بۆ زیاد ده‌كه‌ین ﴿٩٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُم﴾ ئه‌وه تۆڵه‌ی
ئه‌وانه‌یه ﴿بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا﴾ چونكه بێگومان باوه‌ڕیان نه‌هێنا به‌نیشانه‌كانی ئێمه ﴿وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا﴾ وه ده‌یان ووت
ئایا ئه‌گه‌ر ئێمه بووینه ﴿عِظَامًا وَرُفَاتًا﴾ ئێسك و پرووسكی پارچه‌پارچه‌ی ڕزیو ﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا﴾ ئایا
ئێمه جارێكی تر زیندوو ده‌كرێینه‌وه به‌دروست كردنێكی تازه ﴿٩٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي﴾ ئایا ئه‌وانه نه‌یانزانیوه
بێگومان ئه‌و خوایه‌ی ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ كه ئاسمانه‌كان و زه‌وی دروست كردووه ﴿قَادِرٌ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ
مِثْلَهُمْ﴾ ده‌سه‌ڵات داره به‌توانایه كه‌وێنه‌ی ئه‌وانه دروست بكاته‌وه ﴿وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا﴾ وه كات و ماوه‌یه‌كی
دیاری كردووه بۆیان ﴿لَّا رَيْبَ فِيهِ﴾ كه گومانی تێدا نییه ﴿فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا﴾ به‌ڵام سته‌مكاران هیچیان
نه‌ویست بێ باوه‌ڕی نه‌بێت ﴿٩٩﴾ ﴿قُل لَّوْ أَنتُمْ﴾ بڵێ ئه‌گه‌ر ئێوه ﴿تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي﴾ خاوه‌نی خه‌زێنه‌كانی
چاكه و به‌هره‌كانی په‌روه‌ردگارم بن ﴿إِذًا لَّأَمْسَكْتُمْ﴾ ئه‌و كاته ده‌ستتان ده‌گرته‌وه (له‌به‌خشین) ﴿خَشْيَةَ
الْإِنفَاقِ﴾ له‌ترسی خه‌رج بوون و ته‌واو بوون ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ قَتُورًا﴾ وه ئاده‌میزاد هه‌میشه ڕژد و چرووكه ﴿١٠٠﴾
﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ﴾ وه سوێند به‌خوا به‌ڕاستی به‌خشیمان به‌موسا ﴿تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ نۆ موعجیزه‌ی ڕوون
و ئاشكرا ﴿فَاسْأَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) ده‌ی پرسیار له‌نه‌وه‌ی ئیسرائیل بكه (سه‌باره‌ت به‌ڕووداوی
موسا و فیرعه‌ون) ﴿إِذْ جَاءَهُمْ﴾ كاتێ (موسا) هاته لایان ﴿فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ﴾ ئه‌مجا فیرعه‌ون پێی ووت
﴿إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا مُوسَىٰ مَسْحُورًا﴾ به‌ڕاستی ئه‌ی موسا من واگومان ده‌به‌م كه تۆ جادوولێ كراویت ﴿١٠١﴾
﴿قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ (موسا علیه السلام) فه‌رمووی سوێند به‌خوا بێگومان تۆ ده‌زانی ﴿مَا أَنزَلَ هَٰؤُلَاءِ﴾ هیچ كه‌س
ئه‌م موعجیزانه‌ی نه‌ناردووه‌ته خواره‌وه ﴿إِلَّا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ بَصَائِرَ﴾ جگه له‌په‌روه‌ردگاری ئاسمانه‌كان
و زه‌وی نه‌بێت كه ڕوونكه‌ره‌وه‌ن (بۆ خه‌ڵكی) ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ﴾ وه به‌ڕاستی من دڵنیام كه تۆ ﴿يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا﴾
ئه‌ی فیرعه‌ون له‌ناو ده‌چیت ﴿١٠٢﴾ ﴿فَأَرَادَ أَن يَسْتَفِزَّهُم مِّنَ الْأَرْضِ﴾ جا فیرعه‌ون ویستی كه‌و (موسا
و كۆمه‌ڵه‌كه‌ی) ده‌ربكات له‌زه‌وی (میسر) دا ﴿فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَن مَّعَهُ جَمِيعًا﴾ ئیتر ئێمه‌ش فیرعه‌ون و ئه‌وانه‌ی به‌گه‌ڵی
بوون هه‌موویانمان خنكاند له ده‌ریادا ﴿١٠٣﴾ ﴿وَقُلْنَا مِن بَعْدِهِ﴾ ئه‌وسا له‌پاش خنكاندنیان ووتمان ﴿لِبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
به‌نه‌وه‌ی ئیسرائیل ﴿اسْكُنُوا الْأَرْضَ﴾ نیشته‌جێ بن له‌و زه‌ویه‌ی (كه فیرعه‌ون ویستی ده‌رتان كات لێ ی)
﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ﴾ جا كاتێك به‌ڵێنی ڕۆژی دوایی هات ﴿جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا﴾ ئه‌وسا هه‌مووتان پێكه‌وه
(بۆ دادگای خوا) ده‌هێنین ﴿١٠٤﴾

﴿وَبِالْحَقِّ أَنزَلْنَاهُ﴾ وە ئەم (قورئانە)مان بەحەق ناردوەتە خوارەوە ﴿وَبِالْحَقِّ نَزَلَ﴾ وەبەحەق و ڕاستیش هاتووەتە
خوارەوە ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ وە تۆمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بەمژدەدەر و ترسێنەر نەبێت (١٠٥)
﴿وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ﴾ وە قورئانمان بەش بەش بۆت ناردووە ﴿لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بیخوێنیتەوە بەسەر
خەڵکیدا ﴿عَلَىٰ مُكْثٍ﴾ بە لەسەرخۆیی و هێواشی ﴿وَنَزَّلْنَاهُ تَنزِيلًا﴾ وە ئەم (قورئانە)مان بەو شێوە دابەزاند
(١٠٦) ﴿قُلْ آمِنُوا بِهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ باوەڕی پێ بهێنن بەم (قورئانە) ﴿أَوْ لَا تُؤْمِنُوا﴾ یان باوەڕی
پێ مەهێنن ﴿إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە زانیارییان پێ بەخشراوە ﴿مِن قَبْلِهِ﴾ بەپێش ئەم
(قورئانە)دا ﴿إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ کاتێك (قورئان) دەخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا﴾ بەچەسپانی
دەکەون بەڕوودا بەسوژدە بردن (١٠٧) ﴿وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا﴾ وە دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ پەروەردگارمان
﴿إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا﴾ بەڕاستی هەمیشە بەڵێنی پەروەردگارمان بەدی دێت (١٠٨) ﴿وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ
يَبْكُونَ﴾ وە دەکەون بەسەر ڕوودا وەدەگرین ﴿وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا﴾ و (قورئان) هەمیشە ملکەچیان بۆ زیاد دەکات
(١٠٩) ﴿قُلِ ادْعُوا اللَّهَ﴾ بڵێ ئێوە هاوار لەخوا بکەن ﴿أَوِ ادْعُوا الرَّحْمَٰنَ﴾ یان هاوار لە ڕەحمان بکەن (یەکسانە)
﴿أَيًّا مَّا تَدْعُوا﴾ بەهەر کامیان هاوار و داوای لێ بکەن ﴿فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ چونکە هەر بۆ خوایە هەموو
ناوە زۆر جوانەکان ﴿وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ﴾ لەنوێژ کردنتدا دەنگ بەرز مەکەرەوە ﴿وَلَا تُخَافِتْ بِهَا﴾ و بەهێمنیش
مەیکە ﴿وَابْتَغِ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا﴾ لەو نێوانەدا ڕێگایەك هەڵبژێرە (بەشێوەیەك خۆت گوێت لەخۆت بێت) (١١٠)
﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس و ستایش هەر بۆ خوایە ﴿الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا﴾
ڕائیەت کەهیچ منداڵێکی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ﴾ و هیچ هاوبەشێکی نەبووە ﴿فِي الْمُلْكِ﴾ لە
موڵك و پادشایەتیدا ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ وَلِيٌّ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکی نەبووە ﴿مِّنَ الذُّلِّ﴾ لەبەر بێ دەسەلاتی
﴿وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا﴾ (کەواتە) خوا زۆر بەگەورە بگرە (١١١)

سورەتی ﴿الكهف﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ هەموو سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی ﴿أَنزَلَ﴾ کە ناردوویەتیە خوارەوە ﴿عَلَىٰ عَبْدِهِ
الْكِتَابَ﴾ قورئان بۆ سەر بەندەکەی خۆی (موحەممەد ﷺ) ﴿وَلَمْ يَجْعَل لَّهُ عِوَجًا﴾ و هیچ جۆرە لارییەکی تێدا
دانەناوە (١) ﴿قَيِّمًا﴾ (کتێبێکی) ڕاست و پایەدارە ﴿لِّيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا﴾ بۆ ئەوەی بە سزایەکی زۆر بەتین
بترسێنێت (ئەوانەی کەباوەڕی پێ ناهێنن) ﴿مِّن لَّدُنْهُ﴾ لەلایەن خۆیەوە ﴿وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و مژدەش بدات
بەو باوەڕدارانەی ﴿الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ﴾ کە کردەوە چاکەکان ئەنجام دەدەن ﴿أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا﴾
بەوەی کە پاداشتێکی چاکیان بۆ هەیە (٢) ﴿مَّاكِثِينَ فِيهِ أَبَدًا﴾ لەو (بەهەشتە)دا بۆ هەتاهەتایە دەمێننەوە (٣) ﴿وَيُنذِرَ
الَّذِينَ﴾ وە (بۆ ئەوەی) کەسانێك بترسێنێت ﴿قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا﴾ کە دەڵێن گوایە خوا ڕۆڵەی بۆ خۆی بڕیار
داوە (٤)

﴿مَا لَهُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ﴾ نەخۆیان زانیاریان بووە پێی ﴿وَلَا لِآبَائِهِمْ﴾ نەباو و باپیرانیان ﴿كَبُرَتْ كَلِمَةً﴾ چ قسەیەکی
(بوختانێکی) گەورەیە ﴿تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ﴾ کە لەدەمیان دەردەچێت ﴿إِن يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا﴾ جگە
لەدرۆ هیچ شتێکی تر نالێن ﴿٥﴾ ﴿فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ﴾ جا لەوانەیە خۆت لەناوبەری ﴿عَلَىٰ آثَارِهِمْ﴾
لەسەر کردەوەی ئەوان ﴿إِن لَّمْ يُؤْمِنُوا﴾ ئەگەر ئیمان نەهێنن ﴿بِهَٰذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا﴾ بەم قورئانە
لەدەخ و خەفەتدا (بمریت) ﴿٦﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ﴾ بەڕاستی ئێمە هەرچی وابەسەر زەوی یەوە
کردوومانە ﴿زِينَةً لَّهَا﴾ بەڕازاوەیی و جوانی بۆ زەوی ﴿لِنَبْلُوَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی تاقی بکەینەوە
﴿أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ کامیان کردەوەی جوانترو چاکترە؟ ﴿٧﴾ ﴿وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا﴾ وە بەڕاستی ئەوەی
وابەسەر زەویەوە ئێمە هەمووی دەکەین ﴿صَعِيدًا جُرُزًا﴾ بە زەویەکی تەختی ووشک و برنگ
﴿٨﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتَ﴾ ئایا وات زانی ﴿أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ﴾ کە هاوەڵانی ئەشکەوت و تابلۆ
(لەو بەردەی ناویانی تیا نووسرا بوو) ﴿كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا﴾ ئەوان لەناو نیشانەکانی ئێمەدا شتێکی
سەر سوڕهێنەر بوو؟ ﴿٩﴾ ﴿إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ﴾ کاتێ کۆمەڵە گەنجێک پەنایان بردەبەر
ئەشکەوتەکە ﴿فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً﴾ ووتیان ئەی پەروەردگارمان لەلایەن خۆتەوە
ڕەحمەتێکمان پێ ببەخشە ﴿وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا﴾ وە ئامادەی بکە بۆمان لەم کارەی کەواین تیایدا
ڕێی ڕاست و ڕزگاری ﴿١٠﴾ ﴿فَضَرَبْنَا عَلَىٰ آذَانِهِمْ﴾ جا ئێمەش (دوعاکەیانمان گیرا کردو) پەردەمان
هێنا بەسەر گوێیاندا ﴿فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا﴾ لەو ئەشکەوتەدا چەند ساڵ (خەومان لێ خستن) ﴿١١﴾
﴿ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ﴾ لەپاشان خەبەرمان کردنەوە ﴿لِنَعْلَمَ﴾ بۆئەوەی دەر بخەین ﴿أَيُّ الْحِزْبَيْنِ﴾ لەو دوو
تاقمە کامیان ﴿أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا﴾ چاکتر ماوەی خەوی خۆیان دەژمێرن (لە ئەشکەوتەکەدا) ﴿١٢﴾
﴿نَّحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ ئێمە بۆت دەگێڕینەوە ﴿نَبَأَهُم بِالْحَقِّ﴾ هەواڵی ئەوان بەڕێک و ڕاستی ﴿إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ﴾
بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵە لاوێک بوون ﴿آمَنُوا بِرَبِّهِمْ﴾ باوەڕیان هێنابوو بەپەروەردگاریان ﴿وَزِدْنَاهُمْ
هُدًى﴾ ئێمەش ڕێنموونیمان زیاد کردن ﴿١٣﴾ ﴿وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ و دڵیانمان بەهێز کرد (لەسەر
ئەو باوەڕە) ﴿إِذْ قَامُوا﴾ لەکاتێکدا هەستان و ڕاپەڕین ﴿فَقَالُوا رَبُّنَا﴾ ووتیان پەروەردگاری ئێمە
﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿لَن نَّدْعُوَ مِن دُونِهِ إِلَٰهًا﴾ ئێمە هەرگیز
بێجگە لەو پەرستراوێکی تر ناپەرستین ﴿لَّقَدْ قُلْنَا إِذًا شَطَطًا﴾ (ئەگەر جگە لەخوا شتی تر بپەرستین)
سوێند بەخوا ئەوکاتە درۆمان ووتووە ﴿١٤﴾ ﴿هَٰؤُلَاءِ قَوْمُنَا﴾ ئائەوانە گەلەکەی ئێمەن ﴿اتَّخَذُوا مِن
دُونِهِ آلِهَةً﴾ بێجگە لەخوا پەرستراوی تریان بۆخۆیان بڕیار داوە ﴿لَّوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِم﴾ دەی با بۆیان
بهێننەوە ﴿بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ﴾ بەڵگەو نیشانەی ڕوون و ئاشکرا ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ دەی کێ ستەم کارترە لەو
کەسەی ﴿مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کە درۆ هەڵبەستێ بەدەم خوداوە ﴿١٥﴾

﴿وَإِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ﴾ (ئەی هاوەڵانی ئەشکەوت) کاتێک ئێوە دوورە پەرێزیتان گرت لەوان (لەو
بێ باوەڕانە) ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ﴾ و لەو (پەرستراو)انەش بێجگە لە خودا دەیانپەرستن
﴿فَأْوُوا إِلَى الْكَهْفِ﴾ دەی کەوایە پەنا بەرنە ئەشکەوتەکە ﴿يَنشُرْ لَكُمْ رَبُّكُم مِّن رَّحْمَتِهِ﴾ پەروەردگارتان
بڵاوی دەکاتەوە بۆتان بەرمیی ڕەحمەتی خۆی ﴿وَيُهَيِّئْ لَكُم﴾ و بۆتان فەراهەم دەهێنێت ﴿مِّنْ أَمْرِكُم
مِّرْفَقًا﴾ لەم کارەتاندا هۆی گوزەران و ژیانتان (١٦) ﴿وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَت﴾ خۆر دەبینی کاتێک
هەڵدێت ﴿تَّزَاوَرُ عَن كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ﴾ لەلای ڕاستی ئەشکەوتەکەیان دەدات ﴿وَإِذَا غَرَبَت تَّقْرِضُهُمْ﴾
کاتێکیش ئاوا دەبێت لای دەدا لێیان ﴿ذَاتَ الشِّمَالِ﴾ بەلای چەپدا ﴿وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِّنْهُ﴾ لە کاتێکدا ئەوان
لە ناو بۆشایی و ناوەڕاستی ئەشکەوتەکەدان ﴿ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوە هەندێکە لە بەڵگە و نیشانەکانی
خوا ﴿مَن يَهْدِ اللَّهُ﴾ هەر کەسێ خوا ڕێنموویی بکات ﴿فَهُوَ الْمُهْتَدِ﴾ تەنها ئەو کەسە ڕێنموویی کراوە
﴿وَمَن يُضْلِلْ﴾ و هەر کەسێش گومڕا بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُّرْشِدًا﴾ ئەوە دەست ناکەوێ بۆی
هیچ پشتیوان و ڕێ نیشاندەرێک (١٧) ﴿وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا﴾ (ئەگەر بیان بینیت) وا دەزانیت بەخەبەرن
﴿وَهُمْ رُقُودٌ﴾ کە چی خەوتوون ﴿وَنُقَلِّبُهُمْ﴾ وە ئەو (خەوتوو)انە ئەم دیو و ئەودیویان پێ دەکەین
(بۆ ئەوەی لاشەیان تێک نەچێت) ﴿ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ﴾ بەلای ڕاست و بەلای چەپدا ﴿وَكَلْبُهُم
بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ﴾ و سەگەکەیان هەردوو دەستی درێژ کردبوو ﴿بِالْوَصِيدِ﴾ لەبەر دەرگای ئەشکەوتەکەدا
﴿لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ﴾ ئەگەر سەیرێکت بکردنایە ﴿لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا﴾ بێگومان بە ڕاکردن بەرەو دوا
دەگەڕایتەوە ﴿وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا﴾ و پڕ بە دڵ لێیان دەترسایت (١٨) ﴿وَكَذَٰلِكَ بَعَثْنَاهُمْ﴾ لەو شێوە
(یە خەو) خەبەرمانکردنەوە ﴿لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی پرسیار لە یەکتری بکەن ﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ﴾
یەکێکیان وتی ﴿كَمْ لَبِثْتُمْ﴾ چەندە ماونەتەوە (بە خەوتوویی) ﴿قَالُوا﴾ (هەندێکیان) وتیان
﴿لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ ڕۆژێک یا کەمتر لە ڕۆژێک ماوینەتەوە ﴿قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ﴾ (هەندێکی
تریان) وتیان پەروەردگارتان زاناترە بە ماوەی مانەوەتان ﴿فَابْعَثُوا أَحَدَكُم بِوَرِقِكُمْ هَٰذِهِ﴾
دە یەکێکتان بەم دراوە (زیوە)تان بنێرن ﴿إِلَى الْمَدِينَةِ﴾ بۆ ناو شار ﴿فَلْيَنظُرْ أَيُّهَا أَزْكَىٰ طَعَامًا﴾ با سەیر بکات
کێ (لە خەڵکی شار) خۆراکی پاکترە ﴿فَلْيَأْتِكُم بِرِزْقٍ مِّنْهُ﴾ ئەوە با لەوە خۆراکتان بۆ بهێنێت
﴿وَلْيَتَلَطَّفْ﴾ با نەرم و نیان و لەسەرخۆ بێت لە هەڵسوکەوتیدا (تا نەناسرێتەوە) ﴿وَلَا يُشْعِرَنَّ
بِكُمْ أَحَدًا﴾ و کەس لە ئێوە ئاگادار نەکات (١٩) ﴿إِنَّهُمْ إِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ﴾ چونکە بێگومان ئەگەر
ئەوان پێتان بزانن ﴿يَرْجُمُوكُمْ﴾ بەرد بارانتان دەکەن ﴿أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ﴾ یان دەتان گێڕنەوە
بۆ ناو ئایینەکەی خۆیان ﴿وَلَن تُفْلِحُوا إِذًا أَبَدًا﴾ ئەو کاتە ئێوە هەرگیز ڕزگارتان نابێت (٢٠)

﴿وَكَذَٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ﴾ (پاش سێسەدان ساڵ) ئا بەو شێوە خەڵکمان ئاگادار کرد بەسەریاندا
﴿لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بۆ ئەوەی بزانن کەبێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾
وەدڵنیابن کەڕۆژی دوایی گومانی تێدانیە ﴿إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ﴾ (خەڵکی مان ئاگادارکرد
بەسەریاندا) لەکاتێکدا ئەو خەڵکە کێشەیان بوو لەنێوان خۆیاندا ﴿أَمْرَهُمْ﴾ دەربارەیان
﴿فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِم بُنْيَانًا﴾ جا (هەندێکیان) ووتیان چەند خانوویەکیان بەسەرەوە دروست بکەن
﴿رَّبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ﴾ پەروەردگاریان ئاگادارترە پێیان ﴿قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ﴾ ئەوانەی کەزاڵ
بوون بەسەر کار و باری ئەو کۆمەڵەدا ووتیان ﴿لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم مَّسْجِدًا﴾ بێگومان مزگەوتێکیان
بەسەرەوە دروست دەکەین ﴿٢١﴾ ﴿سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ ئەوسا هەندێکیان دەڵێن (ئەو لاوانە)
سێ کەسن و چوارەمیان سەگەکەیانە ﴿وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ وەهەندێکی تریان
دەڵێن پێنج کەسن و شەشەمیان سەگەکەیانە ﴿رَجْمًا بِالْغَيْبِ﴾ ئەمانە قسەی بێ بەڵگەن (تەنگ
بە تاریکە شەوەو دەنێن) ﴿وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ هەندێکی تریان دەڵێن ئەوانە حەوت
کەسن هەشتەمەکەیان سەگەکەیانە ﴿قُل رَّبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پەروەردگارم
زاناترە بەژمارەیان ﴿مَّا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ کەمێک نەبێت لەخەڵکی کەس ژمارەیان نازانێت
﴿فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) لەبارەیانەوە دەمەقاڵێ مەکە ﴿إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا﴾ جگەبە
دەمەقاڵەیەکی ئاشکرا و ئاسان (ئەوەندەی کەلە قورئاندا بۆت هاتووە) ﴿وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِم مِّنْهُمْ أَحَدًا﴾
وە لەبارەیانەوە پرسیار لە کەسیان (خاوەن نامەکان) مەکە ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ﴾ بۆ (کردنی) هیچ
شتێک مەڵێ ﴿إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا﴾ بێگومان من سبەینێ ئەو شتە دەکەم ﴿٢٣﴾ ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر
(لەگەڵی دا بڵێیت) ئەگەر خوا بیەوێت ﴿وَاذْكُر رَّبَّكَ إِذَا نَسِيتَ﴾ هەر کاتێ (إن شاء الله) ت لەبیرچوو
کەی بیرت هاتەوە بیڵێ ﴿وَقُلْ عَسَىٰ أَن يَهْدِيَنِ رَبِّي﴾ بڵێ ئومێدەوارم پەروەردگارم ڕێنموونیم بکات
﴿لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا﴾ بۆ ڕێگایەکی نزیکتر (لە ڕاستی) لەمە ﴿٢٤﴾ ﴿وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ﴾ (ئەو کۆمەڵە
لاوە) مانەوە لە ناو ئەشکەوتەکەیاندا (بەخەوتوویی) ﴿ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ﴾ ماوەی سێ سەد ساڵ
(بەساڵی هەتاوی) ﴿وَازْدَادُوا تِسْعًا﴾ نۆ ساڵی تریشیان زیادکرد (ئەگەر بەساڵی مانگی عەرەبی حیساب
بکرێت) ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا﴾ بڵێ خوا زاناترە بەماوەی مانەوەیان ﴿لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
تەنها بۆ خۆیەتی زانینی نهێنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ﴾ ئای (خودا) چ بینا و بیسەرە
﴿مَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَلِيٍّ﴾ بێجگە لە (خوا) هیچ پشتیوانێکیان نییە ﴿وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾
کەسیش ناکات بە هاوبەشی خۆی لە فەرمانی دا ﴿٢٦﴾ ﴿وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ بخوێنەرەوە ئەوەی کە
وەحیت بۆکراوە ﴿مِن كِتَابِ رَبِّكَ﴾ لە قورئانی پەروەردگارت ﴿لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ﴾ کەس بە
بتوانێت ووتەکانی ئەو بگۆڕێت ﴿وَلَن تَجِدَ مِن دُونِهِ مُلْتَحَدًا﴾ هەرگیز پەنایەک دەست ناکەویت
بێجگە لە خوا پەنای بۆ بەریت ﴿٢٧﴾

﴿وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ﴾ خۆت ڕاگرە لەگەڵ ئەوانەی ﴿يَدْعُونَ رَبَّهُمْ﴾ لە پەروەردگاریان دەپاڕێنەوە
و یادی ئەو دەکەن (و دەیپەرستن) ﴿بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ﴾ بەیانیان و ئێواران ﴿يُرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾ کە مەبەستیان
ڕەزامەندی خوایە ﴿وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ﴾ چاوەکانت لەوان لامەدە و وەرمەگێڕە (بۆ کەسانی بێ
باوەڕی دەوڵەمەند) ﴿تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ کە جوانی و ڕازاوەیی ژیانی ئەم دونیای دەوێت
﴿وَلَا تُطِعْ مَنْ﴾ و بەگوێی کەسێک مەکە ﴿أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا﴾ کە دڵیمان لە یادی خۆمان بێ ئاگا کردووە
﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ و شوێنی هەوا و ئارەزووی خۆی کەوتووە ﴿وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا﴾ هەموو کارەکانی خراپ و
لە سنوور دەرچووە ﴿٢٨﴾ ﴿وَقُلِ الْحَقُّ﴾ بڵێ حەق (ئەم قورئانە) ﴿مِنْ رَبِّكُمْ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە
هاتووە ﴿فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ﴾ جا هەرکەسێ دەیەوێت با باوەڕ بێنێ ﴿وَمَنْ شَاءَ فَلْيَكْفُرْ﴾ و هەرکەسێش
دەیەوێت با بێ باوەڕ بێت (ئەمەش جۆرێکە لە هەڕەشە و سەرزەنشت) ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ﴾
بە ڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ ستەمکاران (بێ باوەڕان) ﴿نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا﴾ ئاگرێک کە
بڵێسەکەی (وەکو ڕەشماڵ) دەوریان دەدات ﴿وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا﴾ وە ئەگەر (لە تینوانا) هاواری ئاو
بکەن ﴿يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ﴾ ئاوێکیان بۆ دەهێنرێ وەک مسی تواوە (یا وەک چڵپ و چەپەڵی ڕۆن و
زەیت وایە) ﴿يَشْوِي الْوُجُوهَ﴾ روو دەم و چاوەکان دەبرژێنێ ﴿بِئْسَ الشَّرَابُ﴾ ئای چ خواردنەوەیەکی
پیس و خراپە ﴿وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا﴾ و ئای چ شوێن و جێگەیەکی خراپە ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾
بە ڕاستی ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوەی چاکەیان کردووە ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ
أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا﴾ بێگومان ئێمە پاداشتی ئەوانە وون ناکەین کە کردەوەی چاکیان کردووە ﴿٣٠﴾
﴿أُولَئِكَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوانە هەیە ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ بەهەشتانێکی هەمیشەیی ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ﴾ کە
ڕووبارەکان بە ژێریاندا دێن و دەچن ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا﴾ دەرازێنرێنەوە لەو (بەهەشتانە)دا ﴿مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ﴾
بە بازنی زێڕی ئاڵتوون ﴿وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا﴾ وە پۆشاکی سەوز دەپۆشن ﴿مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ﴾ لە
ئاوریشمی تەنک و ئەستوور ﴿مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ﴾ پاڵ دەدەنەوە لەو (بەهەشتە)دا بەسەر کورسی
ڕەپێشتەکەوە ﴿نِعْمَ الثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا﴾ ئای چەند پاداشتێکی چاکە و جێگایەکی خۆشە ﴿٣١﴾
﴿وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بۆیان بگێڕەرەوە نموونەی ﴿رَجُلَيْنِ﴾ ئەو دوو پیاوە ﴿جَعَلْنَا
لِأَحَدِهِمَا﴾ دابوومان بە یەکێکیان (کە بێ باوەڕ بوو) ﴿جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ﴾ دوو باخ لە هەموو جۆرە
ترێیەک ﴿وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ﴾ بە دار خورما دەوری هەردوو باخەکەمان دابوو ﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا﴾
لە نێوان ئەو دوو باخەدا کشتوکاڵمان فەراهەم هێنابوو (بۆی) ﴿٣٢﴾ ﴿كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْ أُكُلَهَا﴾ هەردوو
باخەکە بەری چاکیان گرتبوو ﴿وَلَمْ تَظْلِمْ مِنْهُ شَيْئًا﴾ هیچیان لێ خەسار نەبوو بوو ﴿وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا نَهَرًا﴾
و لە نێوان ئەو دوو باخەدا کانیاوێکمان هەڵقوڵاندبوو (بۆ ئاودانیان) ﴿٣٣﴾ ﴿وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ﴾ هەروەها
(خاوەنی ئەو دوو باخە) ماڵ و سامانی زۆری هەبوو (لە ئاڵتوون و زیو و شتی تر) ﴿فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ﴾
جا بە هاوڕێ (باوەڕدار و هەژار)ەکەی ووت لە کاتێکدا کە قسەی لەگەڵدا دەکرد ﴿أَنَا أَكْثَرُ
مِنْكَ مَالًا﴾ من ماڵ و سامانم لە تۆ زۆرترە ﴿وَأَعَزُّ نَفَرًا﴾ کوڕ و کاڵ و خزمەتکاریشم زیاترە ﴿٣٤﴾

﴿وَدَخَلَ جَنَّتَهُ﴾ (بێ باوەڕەکەیان) چووە ناو باخەکەیەوە ﴿وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ﴾ لە کاتێکدا کە ستەم
کاربوو لە خۆی ﴿قَالَ مَا أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَٰذِهِ أَبَدًا﴾ ووتی باوەڕ ناکەم هەرگیز ئەم باخەم لەناو بچێت ﴿٣٥﴾
﴿وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً﴾ باوەڕیش ناکەم ڕۆژی دوایی بێت و ڕوو بدات ﴿وَلَئِن رُّدِدتُّ إِلَىٰ رَبِّي﴾ سوێند
بێ خوا ئەگەر (پاش مردن) بگێڕدرێمەوە بۆ لای پەروەردگارم ﴿لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنقَلَبًا﴾ بێگومان باشتر
لەم باخەم دەست دەکەوێ ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ﴾ هاوڕێ (ئیماندارە)کەی پێی ووت ﴿وَهُوَ يُحَاوِرُهُ﴾
لە کاتێکدا کە گفتوگۆی لەگەڵدا دەکرد ﴿أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِن تُرَابٍ﴾ ئایە تۆ بێ باوەڕیت بەو
زاتەی کە تۆی لە خاک دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ پاشان لە دڵۆپە ئاوێک ﴿ثُمَّ سَوَّاكَ رَجُلًا﴾
پاشان کردویتی بە پیاو ﴿٣٧﴾ ﴿لَّٰكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي﴾ بەڵام من هەر (دەڵێم) ئەو خوا پەروەردگارمە
﴿وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا﴾ و هیچ کەسیش ناکەم بە هاوبەشی پەروەردگارم ﴿٣٨﴾ ﴿وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ﴾
وە باکاتێ چوویتە ناو باخەکەتەوە ﴿قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ بتووتایە هەرچی خوا بیەوێ (هەر ئەوە دەبێت)
﴿لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ﴾ هەموو توانایەکیش هەر بەدەس خوایە ﴿إِن تَرَنِ أَنَا أَقَلَّ مِنكَ﴾ ئەگەر تۆ من دەبینی لە تۆ
کەمتریش ﴿مَالًا وَوَلَدًا﴾ ماڵ و دارایی و منداڵم هەیە ﴿٣٩﴾ ﴿فَعَسَىٰ رَبِّي﴾ ئومێدم وایە کە پەروەردگارم
﴿أَن يُؤْتِيَنِ خَيْرًا مِّن جَنَّتِكَ﴾ چاکتر لە باخەکەی تۆم پێ بدات ﴿وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ و بەڵا و
بروسکەیەکیش لە ئاسمانەوە بنێرێت بۆ باخەکەی تۆ ﴿فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا﴾ جا (باخەکەت) ببێت
بە زەوییەکی ڕووتی ساف و خلیسک ﴿٤٠﴾ ﴿أَوْ يُصْبِحَ مَاؤُهَا غَوْرًا﴾ یان ئاوەکەی ڕۆبچێ بە ناخی زەویدا
﴿فَلَن تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا﴾ ئیتر هەرگیز نەتوانی بیدۆزیتەوە ﴿٤١﴾ ﴿وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ﴾ سامان و بەروبوومەکەی
لەناوبرا (بە هەورە بروسکە سووتا و نەما) ﴿فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ﴾ ئەمجا کابرایش لە داخ دەستەکانی
دەپرواند و دەیدان بەیەکدا ﴿عَلَىٰ مَا أَنفَقَ فِيهَا﴾ لەسەر ئەو ماڵەی کە خەرجی کردبوو (لە باخەکەیدا)
﴿وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ لە کاتێکدا (کەپری) باخەکەی هەموو کەوتبوون بەسەر یەکدا ﴿وَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي﴾
(جا لەپاشە ڕۆژدا) دەڵێت: خۆزگە ﴿لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا﴾ کەسم نەکردایە بەهاوەڵی پەروەردگارم ﴿٤٢﴾
﴿وَلَمْ تَكُن لَّهُ فِئَةٌ يَنصُرُونَهُ﴾ کەسانێک نەبوو یارمەتی بدەن و بێن بەهانایەوە ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لە خوا
﴿وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا﴾ خۆیشی سەرکەوتوو نەبوو ﴿٤٣﴾ ﴿هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ﴾ لەو شوێنەدا پشتیوانی
تایبەتی خوای ڕاست و حەقە ﴿هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا﴾ هەر ئەویش چاکترین پاداشت ئەداتەوە ﴿وَخَيْرٌ عُقْبًا﴾
وسەرئەنجامی باشیش (بە ئیمانداران) دەدات ﴿٤٤﴾ ﴿وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بهێنەرەوە بۆ ئەو (بێ باوەڕ)انە نموونەی ژیانی دونیا ﴿كَمَاءٍ أَنزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وەك بارانێك وایە لە
ئاسمانەوە دەیبارێنین ﴿فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ﴾ ئەوسا جۆرەها ڕووەکی زەوی (پێی دەڕوێت و) دەرون
بەناو یەکدا ﴿فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيَاحُ﴾ ئەمجا دەبێتە پووش و پەڵاش و با پرش و بڵاوی دەکاتەوە
﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا﴾ وە خوا هەمیشە بەتوانا و دەسەڵاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤٥﴾

﴿الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ماڵ و کوڕ و کاڵ جوانی و زینەتی ژیانی دونیان ﴿وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ﴾
کردەوە چاکەکان کە (پاداشتیان) دەمێنێتەوە ﴿خَيْرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا﴾ پاداشتیان چاکترە لای پەروەردگارت
﴿وَخَيْرٌ أَمَلًا﴾ و زیاتر جێگەی ئومێدن (لە ماڵی دونیا) (٤٦) ﴿وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ﴾ وە (یادیان بخەرەوە)
ڕۆژێ کە شاخەکان دەجوڵێنین ﴿وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً﴾ و ڕووی زەوی بە ڕووتی و تەختی دەبینی
﴿وَحَشَرْنَاهُمْ﴾ و هەموو (خەڵکی) کۆ دەکەینەوە ﴿فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا﴾ و هیچ کەسیان بەجێ ناهێڵین
(٤٧) ﴿وَعُرِضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا﴾ و هەموو (ئادەمی) لە بەردەم پەروەردگارتدا ڕیز دەکرێن ﴿لَّقَدْ جِئْتُمُونَا﴾
سوێند بە خوا دێنەوە بۆ لامان ﴿كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر بەو شێوەیەی کە یەکەم جار دروستمان کردن
(بە ڕووتی و بێ بەرگی) ﴿بَلْ زَعَمْتُمْ﴾ بەڵام ئێوە گومانتان وابوو ﴿أَلَّن نَّجْعَلَ لَكُم مَّوْعِدًا﴾ کە ئێمە کاتێک
دانانێین بۆ (زیندووبوونەوە)تان (٤٨) ﴿وَوُضِعَ الْكِتَابُ﴾ نامەی کردەوەکان دادەنرێت (دەدرێتە دەستی
ڕاستی چاکان و دەستی چەپی تاوانباران) ﴿فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ﴾ ئەوجا تاوانباران دەبینیت ﴿مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ﴾
زۆر دەترسن لەو (هەموو تاوان و خراپە)یەی کە تێیدایە ﴿وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا﴾ و دەڵێن ئای هاوار بۆ ئێمە
﴿مَالِ هَٰذَا الْكِتَابِ﴾ ئەم نامە و دەفتەرە چییە؟ ﴿لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا﴾ هیچ کردەوەیەکی
بچووک و گەورەی بەجێ نەهێشتووە و تۆماری کردووە ﴿وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا﴾ هەر کردەوەیەکیان
کردبێت (تێیدا) ئامادەیە ﴿وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا﴾ و پەروەردگارت ستەم لە کەس ناکات (٤٩) ﴿وَإِذْ قُلْنَا
لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾ (بیریان بهێنەرەوە) کاتێک بە فریشتەکانمان وت سوژدە بەرن بۆ ئادەم
﴿فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ ئەوانیش هەموو سوژدەیان برد جگە لە ئیبلیس (شەیتان) نەبێت ﴿كَانَ مِنَ الْجِنِّ﴾
کە لە پەری جنۆکەکان بوو ﴿فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ﴾ بۆیە لە فەرمانی پەروەردگاری دەرچوو ﴿أَفَتَتَّخِذُونَهُ
وَذُرِّيَّتَهُ﴾ دەی ئایا ئێوە (ئەی ئادەمیزادەکان) ئەو و نەوەی دەکەنە ﴿أَوْلِيَاءَ مِن دُونِي﴾ دۆست و پشتیوانی
خۆتان لە جیاتی من ﴿وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان دوژمنی ئێوەن ﴿بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا﴾ ئای
چ گۆڕینەوەیەکی خراپە بۆ ستەمکاران (٥٠) ﴿مَّا أَشْهَدتُّهُمْ خَلْقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ من ئەوان (شەیتان
و نەوەی)م ئامادەی دروست کردنی ئاسمانەکان و زەوی نەکردووە ﴿وَلَا خَلْقَ أَنفُسِهِمْ﴾ هەروەها بە
(کاتی) دروست کردنی خۆشیاندا (ئامادەم نەکردوون) ﴿وَمَا كُنتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا﴾ وە من هەرگیز
گومڕاکەرانم نەکردووە بە یارمەتی دەری خۆم (٥١) ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَائِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ﴾ ڕۆژێک
دەبێت کە خوا دەفەرموێ بانگی ئەو بتانە بکەن کە لاتان وابوو هاوبەشی منن (با یارمەتیتان بدەن)
﴿فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ﴾ ئەوانیش بانگیان دەکەن بەڵام وەڵامیان نادەنەوە (و نایەن بە هاواریانەوە)
﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم مَّوْبِقًا﴾ وە ئێمە لە نێوانیاندا شوێنێکی پڕ ئازارمان داناوە (٥٢) ﴿وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ﴾
وە تاوانباران ئاگری دۆزەخ دەبینن ﴿فَظَنُّوا أَنَّهُم مُّوَاقِعُوهَا﴾ و هەموو دەزانن و دڵنیان کە دەچنە ناوی
وتێی دەکەون ﴿وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا﴾ و ڕێگایەکیان دەست ناکەوێ بۆ گەڕانەوە لەو (ئاگرە) (٥٣)

﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە لەم قورئانەدا هێناومانەتەوە ﴿لِلنَّاسِ مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾
هەموو جۆرە نموونەیەك بۆ خەڵكی ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ﴾ بەڵام هەمیشە ئادەمی ﴿أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا﴾
لە هەموو شتێ زیاتر موجادەلە و دەمەقاڵێ دەكات ﴿٥٤﴾ ﴿وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ﴾
هیچ شتێك ڕێگری لە خەڵك نەكردووە كە باوەڕ بهێنن كاتێك هیدایەت و ڕێنموویان بۆ هات
﴿وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ﴾ و داوای لێ بووردن بكەن لە پەروەردگاریان ﴿إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ﴾ جگە
لەوەی وەك ئوممەتانی پێشوویان لێ بێت و (سزای خودا لەناویان ببات) ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا﴾
یان سزا ڕوو بە ڕوویان بێتەوە (بە چاوی خۆیان ببینن) ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئێمە پێغەمبەرانمان
ناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ﴾ تەنها مژدەدەر و ترسێنەر بن ﴿وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ﴾
ئەوانەی كە بێباوەڕن بە ناهەق و بەتاڵ دەمەقاڵێ دەكەن ﴿لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ﴾ بۆ ئەوەی (ئایینی) ڕاستی
پێ لەناو ببەن ﴿وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا﴾ ئایەتەكانی من (كە قورئانە) و ئەو هەڕەشانەی پێی
ترسێنراون بە گاڵتەیان دەزانی ﴿٥٦﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ كێ ستەمكارترە لەو كەسەی كە
ئامۆژگاری كرابێت بە ئایەتەكانی پەروەردگاری ﴿فَأَعْرَضَ عَنْهَا﴾ بەڵام ئەو گوێی پێ نەدا ﴿وَنَسِيَ
مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ﴾ و ئەو تاوانانەی كە كردوویەتی لە بیری خۆی بردەوە ﴿إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً﴾ بەڕاستی
ئێمە چەند پەردەیەكی ئەستوورمان داوە بەسەر دڵیاندا ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ تا تێنەگەن (لە ئایەتەكانی ئێمە)
﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وە قورسی و كەڕیمان خستۆتە گوێیانەوە (تا ڕاستی نەبیستن) ﴿وَإِن تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ﴾
جا ئەگەر بانگیان بكەیت بۆ سەر ڕێگای ڕاست ﴿فَلَن يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا﴾ ئەوانە هەرگیز هیدایەت وەرناگرن
﴿٥٧﴾ ﴿وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ پەروەردگارت لێ بووردەی خاوەن بەزەییە ﴿لَوْ يُؤَاخِذُهُم بِمَا كَسَبُوا﴾
ئەگەر تۆڵەیان لێ بسەنێ بەهۆی ئەو (تاوانانەوە)ی كە كردوویانە ﴿لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ﴾ بێگومان بە
پەلە سزای سەختی بۆ دەناردن ﴿بَل لَّهُم مَّوْعِدٌ﴾ بەڵام بۆ (سزادانی) ئەوان كاتێكی دیاری كراو هەیە
﴿لَّن يَجِدُوا مِن دُونِهِ مَوْئِلًا﴾ بێجگە لەو (خوایە) هیچ پەنایەكیان دەست ناكەوێ (لەو سزایە) ﴿٥٨﴾
﴿وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ وە ئەو هەموو شار و گوندانەمان بەرباد و وێران كرد ﴿لَمَّا ظَلَمُوا﴾ كاتێك
(دانیشتوانیان) ستەمیان كرد ﴿وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِم مَّوْعِدًا﴾ وە بۆ لەناوبردنیشیان كاتێكی دیاری كراومان
دانا بوو ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَاهُ﴾ (باسی ئەو كاتە بكە) كە مووسا بە لاوە بەردەستەكەی خۆی ووت
﴿لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ﴾ من هەر دەڕۆم هەتا دەگەمە ﴿مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ﴾ شوێنی بەیەك گەیشتنی دوو دەریاكە
﴿أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا﴾ یان ماوەیەكی دوور و درێژ دەڕۆم ﴿٦٠﴾ ﴿فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا﴾ جا كاتێ گەیشتنە ئەو
شوێنەی دوو دەریاكە بەیەك دەگەن ﴿نَسِيَا حُوتَهُمَا﴾ ماسییەكەیان لەبیر چوو (كە وەك توێشوو بۆ
سەفەرەكەیان پێیان بوو) ﴿فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا﴾ جا (ماسییەكە خۆی فڕێ دا) ڕێگەی خۆی
گرتە بەر لەناو دەریاكەدا و (ئاوەكە) لەت دەبوو وەك خۆی لێ دەهاتەوە ﴿٦١﴾

﴿فَلَمَّا جَاوَزَا﴾ جا کاتێ تێپەڕین (لەو شوێنە) ﴿قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا﴾ (مووسا) فەرمووی بە لاوە
بەردەستەکەی خواردنەکەمان بۆ بێنە ﴿لَقَدْ لَقِينَا مِن سَفَرِنَا هَٰذَا نَصَبًا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەم
سەفەرەماندا دووچاری ماندوویی و زەحمەت بووین ٦٢ ﴿قَالَ أَرَأَيْتَ﴾ (لاوەکە) ووتی ئەوە بیرتە
﴿إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ﴾ کاتێ چووینە پەنا بەردە گەورەکە (بۆ پشوودان) ﴿فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ﴾ جا بەڕاستی
من (لەوێ) ماسیەکەم لە بیر چوو ﴿وَمَا أَنسَانِيهُ﴾ هیچ شتێ ئەو (ماسیەکە)ی لە بیر نەبردمەوە ﴿إِلَّا
الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ﴾ کە باسی بکەم بۆت بێجگە لە شەیتان ﴿وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا﴾ (ماسیەکە زیندوو
بوبەوە و) بەشێوەیەکی سەیر ڕێگای خۆی لە دەریاکە گرتەبەر ٦٣ ﴿قَالَ ذَٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ﴾ (مووسا) ووتی
ئێمەش ئەوەمان دەویست ﴿فَارْتَدَّا عَلَىٰ آثَارِهِمَا﴾ ئەمجا بەشوێنی خۆیاندا گەڕانەوە ﴿قَصَصًا﴾ بە سەرپێچ
دان ٦٤ ﴿فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَا﴾ جا بەندەیێک لە بەندەکانی ئێمەیان دی ﴿آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِّنْ عِندِنَا﴾ کە لەلایەن
خۆمانەوە ڕەحمەتمان پێدابوو ﴿وَعَلَّمْنَاهُ﴾ فێرمانکردبوو ﴿مِن لَّدُنَّا عِلْمًا﴾ لە زانیاری تایبەتی
خۆمان ٦٥ ﴿قَالَ لَهُ مُوسَىٰ﴾ مووسا بەو (بەندە صالحە)ی ووت ﴿هَلْ أَتَّبِعُكَ﴾ ئایە هاوڕێیەتیت بکەم و
شوێنت بکەوم ﴿عَلَىٰ أَن تُعَلِّمَنِ﴾ بۆ ئەوەی فێرم بکەیت ﴿مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا﴾ لەو زانیاریە ڕاستەی فێری
بوویت ٦٦ ﴿قَالَ إِنَّكَ﴾ ووتی (بە مووسا) بەڕاستی تۆ ﴿لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا﴾ هەرگیز ناتوانی لەگەڵ
مندا خۆت بگری ٦٧ ﴿وَكَيْفَ تَصْبِرُ﴾ تۆ چۆن خۆت دەگری لەسەر ﴿مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا﴾ شتێ کە لە
ڕازو نهێنی ئەو ئاگادار نیت ٦٨ ﴿قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا﴾ (مووسا) ووتی ئەگەر خوا بیەوێ
بەخۆڕاگر دەمبینی ﴿وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا﴾ و سەرپێچی لە هیچ فەرمانێکت ناکەم ٦٩ ﴿قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي﴾
ووتی (بە مووسا) جا ئەگەر شوێنم کەوتی ﴿فَلَا تَسْأَلْنِي عَن شَيْءٍ﴾ ئەوە پرسیاری هیچ شتێکم لێ مەکە
﴿حَتَّىٰ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا﴾ هەتا خۆم دەربارەی قسەت بۆ دەکەم (لە نهێنیەکەی ئاگادارت دەکەم) ٧٠
﴿فَانطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشتن هەتا سواری کەشتیەک بوون
﴿خَرَقَهَا﴾ (پیاوچاکەکە) کەشتیەکەی کون کرد ﴿قَالَ أَخَرَقْتَهَا﴾ (مووسا) ووتی کەشتیەکەت کون تێ کرد
﴿لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا﴾ بۆ ئەوەی سەرنشینەکانی (لە دەریادا) نوقم بکەیت ﴿لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا﴾ سوێند بەخوا
بەڕاستی کارێکی زۆر خراپ و ناشایستەت کرد ٧١ ﴿قَالَ أَلَمْ أَقُلْ﴾ (بەندە چاکەکە) ووتی ئایا من پێم نەووت
﴿إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا﴾ تۆ هەرگیز ناتوانی خۆت بگری لەگەڵ مندا ٧٢ ﴿قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ﴾
(مووسا) ووتی لێم ببوورە لەبەر ئەوەی (ئەو مەرجەی داماننابوو) لەبیرم چوو ﴿وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي
عُسْرًا﴾ ئەم ڕاباری بیربوونەم لەسەر قورس مەکە ٧٣ ﴿فَانطَلَقَا﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشتن
﴿حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا غُلَامًا﴾ هەتا گەیشتن بە تازە لاوێک ﴿فَقَتَلَهُ﴾ یەکسەر (پیاوچاکەکە) ئەو (تازە لاوەی) کوشت
﴿قَالَ أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً﴾ (مووسا) ووتی کەسێکی پاکی بێ گوناهت هەروا کوشت ﴿بِغَيْرِ نَفْسٍ﴾ بێ
ئەوەی کەسێکی کوشتبێ ﴿لَّقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُّكْرًا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی کارێکی زۆر خراپ و ناڕەوات
کرد ٧٤

﴿قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكَ﴾ (بەندە چاکەکە) وتی (بە موسا) پێم نەوتیت ﴿إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا﴾ بێگومان تۆ هەرگیز ناتوانی خۆت بگری لەگەڵ مندا ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ إِن سَأَلْتُكَ عَن شَيْءٍ بَعْدَهَا﴾ (موسا) وتی ئەگەر دوای ئەم جارە پرسیاری هەر شتێکم لێ کردی (ڕەخنەم لێ گرتیت) ﴿فَلَا تُصَاحِبْنِي﴾ ئیتر هاوڕێیەتیم مەکە ﴿قَدْ بَلَغْتَ مِن لَّدُنِّي عُذْرًا﴾ چونکە بەڕاستی لەلایەن منەوە پاساوت هەیە (لەوەی وازم لێ بێنیت) ﴿٧٦﴾ ﴿فَانطَلَقَا﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشتن ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ﴾ هەتا گەیشتنە لای خەڵکی شارێك (لەو کاتەدا برسییان بوو) ﴿اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا﴾ داوای خۆراکیان کرد لە خەڵکی شارەکە ﴿فَأَبَوْا أَن يُضَيِّفُوهُمَا﴾ ئەوانیش (خەڵکی شارەکە) میوانداریان لێ نەکردن ﴿فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا﴾ ئەمجا بینییان دیوارێك لەوێ (لەو شارەدا) ﴿يُرِيدُ أَن يَنقَضَّ﴾ نزیك بوو بکەوێت ﴿فَأَقَامَهُ﴾ (بەندە چاکەکە) دیوارەکەی ڕاستی کردەوە و هەڵیچنییەوە ﴿قَالَ لَوْ شِئْتَ﴾ (موسا) وتی ئەگەر بتویستایە ﴿لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ کرێیەکت لەسەری وەردەگرت ﴿٧٧﴾ ﴿قَالَ هَٰذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ﴾ وتی ئائێرەدا کاتی جیابوونەوەی من و تۆیە ﴿سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ﴾ ئاگادارت دەکەم لە حیکمەتی ﴿مَا لَمْ تَسْتَطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا﴾ ئەو شتانەی کە تۆ نەتتوانی خۆت بگری لەسەر (ڕووداو) یان ﴿٧٨﴾ ﴿أَمَّا السَّفِينَةُ﴾ هۆی (کون کردنی) کەشتییەکە (ئەوە بوو) ﴿فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ﴾ (ئەو کەشتییە) هی چەند کەسێکی هەژار بوو ﴿يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ﴾ ئیشیان دەکرد (بەو کەشتییە) لەو دەریایەدا ﴿فَأَرَدتُّ أَنْ أَعِيبَهَا﴾ بۆیە ویستم (بە کون کردنی) عەیبدار بکەم (تا پاشا دەستی بەسەردا نەگرێت) ﴿وَكَانَ وَرَاءَهُم مَّلِكٌ﴾ چونکە لەپێشیانەوە پاشایەك هەبوو ﴿يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا﴾ دەستی دەگرت بەسەر هەموو کەشتییەکی (چاك) دا ﴿٧٩﴾ ﴿وَأَمَّا الْغُلَامُ﴾ وە ئەو لاوەکەش (کە کوشتم) ﴿فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ﴾ ئەوە باوك و دایکی ئیماندار بوون ﴿فَخَشِينَا أَن يُرْهِقَهُمَا﴾ جا ئێمەش ترساین (خۆشەویستی ئەو لاوە) پاڵیان پێوە بنێت ﴿طُغْيَانًا وَكُفْرًا﴾ بۆ سەرکەشی و بێ باوەڕی ﴿٨٠﴾ ﴿فَأَرَدْنَا أَن يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا﴾ جا (بەو کارە) ویستمان پەروەردگاریان (لەبری ئەو) بۆیان بگۆڕێت ﴿خَيْرًا مِّنْهُ زَكَاةً﴾ (بە منداڵێکی) چاکتر لەو پاکتر لە گوناه ﴿وَأَقْرَبَ رُحْمًا﴾ بە سۆزتر و بەڕەحم تر بێ بۆیان ﴿٨١﴾ ﴿وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ﴾ وە هۆی (چاککردنەوەی) دیوارەکەش چونکە هی دوو منداڵی هەتیو بوو ﴿فِي الْمَدِينَةِ﴾ لە شارەکەدا ﴿وَكَانَ تَحْتَهُ كَنزٌ لَّهُمَا﴾ لەژێریدا گەنجینەیەك هەبوو کە هی ئەو دوو منداڵە بوو ﴿وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا﴾ وە باوکی ئەو دوو منداڵە چاك و خواناس بوو ﴿فَأَرَادَ رَبُّكَ﴾ لەبەرئەوە پەروەردگارت ویستی ﴿أَن يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا﴾ هەردووکیان گەورە ببن و بەهێز بین ﴿وَيَسْتَخْرِجَا كَنزَهُمَا﴾ پاشان گەنجینەکەیان دەربێنن ﴿رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمە ڕەحمەتێك بوو لەلایەن پەروەردگارتەوە (بەرامبەر باوکیان) ﴿وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي﴾ ئەو (شتانەی) کردم لە خۆمەوە نەبوو ﴿ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ﴾ ئەوە نهێنی و هۆی ئەو کردەوانە بوو ﴿مَا لَمْ تَسْطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا﴾ کە تۆ توانای خۆگرتنت نەبوو لەسەر (کردن) یان ﴿٨٢﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَن ذِي الْقَرْنَيْنِ﴾ هەروەها پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی (ذو القرنین) ﴿قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُم مِّنْهُ ذِكْرًا﴾ (لە وەڵامیاندا) بڵێ لە بارەیەوە هەندێك باس دەکەم بۆتان ﴿٨٣﴾

﴿إنا مكنا له في الأرض﴾ بەڕاستی ئێمە هێز و دەسەڵاتمان پێ دا لە زەویدا ﴿وآتيناه من كل شيء سببا﴾ وە هۆکاری هەموو
شتێکمان پێ دابوو (کە پادشایەتی پێویستی بوو) ﴿٨٤﴾ ﴿فأتبع سببا﴾ ئەویش کەڵکی لە هۆکارەکان وەرگرت (بۆ
گەشتن بە مەبەست) ﴿٨٥﴾ ﴿حتى إذا بلغ مغرب الشمس﴾ (خۆی و لەشکرەکە ڕۆیشت) تا ئەو کاتەی گەیشتە شوێنی
ئاوابوونی خۆر ﴿وجدها تغرب﴾ لەو شوێنەدا وا دیار بوو خۆرئاوا دەبێ ﴿في عين حمئة﴾ لە کانیاوێکدا کە قوڕە
ڕەشەی بە دەوردایە ﴿ووجد عندها قوما﴾ جا لەو جێگادا پێی گەیشت بە کۆمەڵێکی (بێ باوەڕ) ﴿قلنا يا ذا القرنين﴾ پێمان
وت ئەی ذو القرنین) ﴿إما أن تعذب﴾ یا سزایان بدە (بە کوشتن گەر باوەڕیان نەهێنا) ﴿وإما أن تتخذ فيهم حسنا﴾ یان
چاکەیان بەگەڵدا بکە گەر باوەڕیان هێنا) ﴿٨٦﴾ ﴿قال أما من ظلم﴾ (ذو القرنین) وتی ئەوەی ستەم بکات (باوەڕ
نەهێنێ) ﴿فسوف نعذبه﴾ ئەوە بێگومان ئێمە سزای ئەدەین (بە کوشتن) ﴿ثم يرد إلى ربه﴾ پاشان دەگەڕێنرێتەوە
بۆ لای پەروەردگاری ﴿فيعذبه عذابا نكرا﴾ ئەویش سزای دەدات بە سزایەکی سەخت کە وێنەی نەبینراوە ﴿٨٧﴾
﴿وأما من آمن وعمل صالحا﴾ بەڵام ئەوەی باوەڕ بێنێ و کردەوەی چاکیش بکات ﴿فله جزاء الحسنى﴾ ئەوە پاداشتی هەرە چاک
(لە دوا ڕۆژدا) بۆ ئەوە ﴿وسنقول له من أمرنا يسرا﴾ و کار و فەرمانی خۆمانی بۆ سووک و ئاسان دەکەین ﴿٨٨﴾ ﴿ثم أتبع سببا﴾
پاشان گەڕایەوە بۆ ڕۆژهەڵات، ڕێ و هۆکارانەی گرتەبەر کە خوای گەورە پێی دابوو ﴿٨٩﴾ ﴿حتى إذا بلغ مطلع الشمس﴾ هەتا
کاتێ گەیشتە شوێنی هەڵاتنی خۆر ﴿وجدها تطلع على قوم﴾ بینی خۆر هەڵدێت لەسەر گەل و هۆزێک ﴿لم نجعل لهم من دونها
سترا﴾ کە هیچ پەردە و پەنایەکمان بۆ دانەنابوون (لە خۆر بیانشارێتەوە) ﴿٩٠﴾ ﴿كذلك﴾ هەر بەو شێوە بوو
(بەسەرهاتی ذو القرنین) ﴿وقد أحطنا بما لديه خبرا﴾ بێگومان ئێمە بەوەی هەیبوو (لە بیرمان بوو) ئاگادار بووین ﴿٩١﴾ ﴿ثم
أتبع سببا﴾ پاشان ذو القرنین (ڕۆیشت، وە ئەو هۆکار و ڕێگایانەی گرتەبەر کە (خوای گەورە پێی دابوو) ﴿٩٢﴾ ﴿حتى إذا بلغ
بين السدين﴾ هەتا گەیشتە نێوانی دوو بەربەست (نێوان دوو چیا) ﴿وجد من دونهما قوما﴾ لە پشت ئەو دوو بەربەستەدا، گەلێکی دی
﴿لا يكادون يفقهون قولا﴾ هیچ وتەیەکیان تێنەدەگەیشتن (زمانی خۆیان نەبێت) ﴿٩٣﴾ ﴿قالوا يا ذا القرنين﴾ وتیان
ئەی (ذو القرنین) ﴿إن يأجوج ومأجوج﴾ بەڕاستی (یأجوج و مأجوج) ﴿مفسدون في الأرض﴾ لەم خاکەدا خراپەکارن
﴿فهل نجعل لك خرجا﴾ ئایا ئێمە خەرجێکت پێ بدەین ﴿على أن تجعل بيننا وبينهم سدا﴾ بۆ ئەوەی بەربەستێ لە نێوان ئێمە و
ئەواندا دروست بکەیت ﴿٩٤﴾ ﴿قال ما مكني فيه ربي خير﴾ وتی ئەو سامان و دەسەڵاتەی پەروەردگارم پێی داوم
چاکترە (لەوەی ئێوە باسی دەکەن) ﴿فأعينوني بقوة﴾ جا ئێوە بە هێز و بازوو یارمەتیم بدەن ﴿أجعل بينكم وبينهم ردما﴾
لە نێوان ئێوە و ئەواندا بەربەستێک دروست دەکەم ﴿٩٥﴾ ﴿آتوني زبر الحديد﴾ پارچە ئاسنم بۆ بێنن (لەسەر یەک دایین)
﴿حتى إذا ساوى بين الصدفين﴾ هەتا نێوانی هەردوو کێوەکەی پڕ کردەوە ڕێکی یەک بوون ﴿قال انفخوا﴾ وتی (بە فووشدەمە)
فوو بکەن (بەو ئاگرەی لە ژێریدا کرابوویەوە) ﴿حتى إذا جعله نارا﴾ هەتا کاتێ ئەو (پارچە ئاسنانە)ی کرد بە ئاگر
﴿قال﴾ (ذو القرنین) وتی ﴿آتوني أفرغ عليه قطرا﴾ مسی تواوەم بۆ بێنن بیکەم بەسەریدا ﴿٩٦﴾ ﴿فما اسطاعوا أن يظهروه﴾ ئەمجا
(یأجوج و مأجوج) نەیان دەتوانی سەر کەون بەسەریدا (بەهۆی بەرزی و ساف و لووسی یەوە) ﴿وما استطاعوا له نقبا﴾
وە نەیان دەتوانی کونی بکەن (لەبەر ڕەقی و ئەستووری) ﴿٩٧﴾

﴿قَالَ هَٰذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي﴾ (ذو القرنين) ووتی ئەم (دروست کردنە) ڕەحمەتێکە لە لایەن پەروەردگارمەوە
﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي﴾ جا هەر کات بەڵێنی پەروەردگارم هات (بەهەر چوونی یأجوج و مأجوج) ﴿جَعَلَهُ دَكَّاءَ﴾ دەیکاتە
ڕوویەکی ڕەخت ﴿وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا﴾ وە بێگومان بەڵێنی پەروەردگارم هەق و ڕاستە (٩٨) ﴿وَتَرَكْنَا﴾ واز (لە خەڵکی)
دێنین ﴿بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ﴾ لەو ڕۆژەدا دێن و دەچن بەناو یەکدا (وەکو شەپۆلی دەریا) ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾
و فوو دەکرێ بە شەیپوردا ﴿فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا﴾ ئەوسا هەموویان کۆ دەکەینەوە سەرجەم (کەسیان لێ جێ نامێنێ) (٩٩)
﴿وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِّلْكَافِرِينَ﴾ وە لەو ڕۆژەدا دۆزەخ پیشانی کافران دەدەین ﴿عَرْضًا﴾ نیشاندانێکی تەواو (١٠٠)
﴿الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ﴾ ئەوانەی کە (لەم دونیایەدا) چاویان ﴿فِي غِطَاءٍ عَن ذِكْرِي﴾ پەردەی بەسەردا هاتبوو لە یادی من
﴿وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا﴾ وە ئەوانە نەیان دەتوانی (قورئان) ببیستن (١٠١) ﴿أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئایا ئەوانەی
بێ باوەڕ بوون وا گومان دەبەن سوودی هەبێ بۆیان ﴿أَن يَتَّخِذُوا عِبَادِي﴾ کە بەندەکانم (وەك فریشتە و عیسا) بکەن
﴿مِن دُونِي أَوْلِيَاءَ﴾ بە یار و یاوەر و پەرستراو جگە لە من ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ﴾ بەڕاستی ئێمە دۆزەخمان ئامادە
کردووە ﴿لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا﴾ بە جێگا و شوێن (میوانداری) بۆ بێ باوەڕان (١٠٢) ﴿قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُم﴾ بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ
﴿بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا﴾ بە خەسارەتمەندترین (کەس) لە کار و کردەوەکانیاندا (١٠٣) ﴿الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ﴾ (ئەوانە) ئەو
کەسانەن کە کردەوە و کۆششیان بەفیڕۆ چوو ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لە ژیانی دونیادا ﴿وَهُمْ يَحْسَبُونَ﴾ وە ئەوان گومان دەبەن
بەڕاستی ئەوان ﴿يُحْسِنُونَ صُنْعًا﴾ کارێکی زۆر چاك دەکەن (١٠٤) ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانە کەسانێکی بێ باوەڕ بوون
﴿بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ﴾ بە نیشانەکانی پەروەردگاریان و گەیشتن بە خزمەتی (لەو ڕۆژەدا) ﴿فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ لەبەر
ئەوە کردەوەکانیان بۆ چەند ڕێ پاداشت دەرچوو ﴿فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا﴾ کەواتە لە ڕۆژی دواییدا هیچ نرخ
و بەهایەکیان بۆ دانانێین (١٠٥) ﴿ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ﴾ ئەوە تۆڵەی سزایان دۆزەخە ﴿بِمَا كَفَرُوا﴾ لەبەر ئەوەی بێ باوەڕ بوون
﴿وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا﴾ و گاڵتەیان دەکرد بە نیشانەکان و پێغەمبەرانی ئێمە (١٠٦) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی
ئەوانە کە ئیمان و باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوەی چاکیان کردووە ﴿كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا﴾
بەهەشتەکانی فیردەوس جێگای (میوانداری) ئەوانە (١٠٧) ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە
﴿لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا﴾ داوای گواستنەوە ناکەن لە(بەهەشتدا) (١٠٨) ﴿قُل لَّوْ كَانَ الْبَحْرُ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ
ئەگەر (ئاوی) دەریاکان ببوایە ﴿مِدَادًا لِّكَلِمَاتِ رَبِّي﴾ مەرەکەب بۆ (نووسینی) زانیاری پەروەردگارم ﴿لَنَفِدَ الْبَحْرُ﴾
بێگومان (ئاوی) دەریاکان تەواو دەبوون ﴿قَبْلَ أَن تَنفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي﴾ پێش تەواوبوونی زانیاری پەروەردگارم تەواو ببێت
﴿وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا﴾ ئەگەر چەند ئەوەندەی دەریاکانیش بێنین (بیکەین بە مەرەکەب زانیاری خوا تەواو نابێت)
(١٠٩) ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ بڵێ (بەو بێ باوەڕانە) بێگومان منیش تەنها ئادەمیزادێکم وەك ئێوە ﴿يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بەڵام وەحیم
بۆ دێت ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ پەرستراوی پەروەردگاری ئێوە پەروەردگارێکی تاك و تەنیایە ﴿فَمَن كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ﴾ جا
هەر کەسێ ئومێدی بە خزمەت پەروەردگاری بگات (لە قیامەتدا) ﴿فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا﴾ ئەوە با کردەوەی چاك بکات
﴿وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ وە لە پەرستنی پەروەردگاری دا کەس نەکات بەهاوبەشی (١١٠)

سورەتی ﴿مَرْيَمَ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿كٓهيعٓصٓ﴾ بە (کاف، ها، یا، عەین، صاد) دەخوێنرێنەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری
زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ﴾ (ئەمەی دەخوێنرێتەوە
بەسەرتدا) باس و یادی بەزەیی پەروەردگارتە ﴿عَبْدَهُۥ زَكَرِيَّآ﴾ بە بەندەی خۆی کەزەکەریایە ﴿٢﴾
﴿إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُۥ﴾ لەکاتێکدا پاڕایەوە لەپەروەردگاری ﴿نِدَآءً خَفِيًّا﴾ بەپاڕانەوەیەکی نهێنی و پەنامەکی
﴿٣﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّى﴾ وتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ﴿وَهَنَ ٱلْعَظْمُ مِنِّى﴾ ئێسکم لاواز بووە
﴿وَٱشْتَعَلَ ٱلرَّأْسُ شَيْبًا﴾ لەبەر پیری سەرم (مووی سپی) گڕی گرتووە (ئەمە جوانیکە لەڕەوانبێژی
زمانی عەرەبی بەکاردێت مەبەستی ئەوەی کە مووی سپی لەکاتی پیریدا گڕی بەرداوەتە موو
ڕەشەکانی سەردەمی گەنجێتی) ﴿وَلَمْ أَكُنۢ بِدُعَآئِكَ رَبِّ شَقِيًّا﴾ پەروەردگارم هەرگیز لەپاڕانەوەم بێ
بێ هیوا نەبووم ﴿٤﴾ ﴿وَإِنِّى خِفْتُ ٱلْمَوَٰلِىَ﴾ بەڕاستی من دەترسم کەس و کارەکەم (لەئاینی خوا لادەن)
﴿مِن وَرَآءِى﴾ لەپاش (مردنی) خۆم (چونکە کەسێکیان تێدانیە جێگری من بێت) ﴿وَكَانَتِ ٱمْرَأَتِى
عَاقِرًا﴾ وخێزانەکەشم نەزۆکە (منداڵی نابێت) ﴿فَهَبْ لِى مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا﴾ جا تۆ لەلایەن خۆتەوە
منداڵێکی چاکم پێ ببەخشە ﴿٥﴾ ﴿يَرِثُنِى وَيَرِثُ مِنْ ءَالِ يَعْقُوبَ﴾ میراتگری (پێغەمبەرێتی) من
وبنەماڵەی یەعقوب بێ ﴿وَٱجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا﴾ ئەی پەروەردگارم وەشی لێ بکە کەخۆت لێی
ڕازی بیت ﴿٦﴾ ﴿يَٰزَكَرِيَّآ إِنَّا نُبَشِّرُكَ﴾ (خوای گەورە فەرمووی) ئەی زەکەریا بەڕاستی مژدەت
دەدەینێ ﴿بِغُلَٰمٍ ٱسْمُهُۥ يَحْيَىٰ﴾ بەمنداڵی کەناوی یەحیایە ﴿لَمْ نَجْعَل لَّهُۥ مِن قَبْلُ سَمِيًّا﴾ پێشتر کەسمان
بەو ناوە ناو نەناوە ﴿٧﴾ ﴿قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِى غُلَٰمٌ﴾ وتی ئەی پەروەردگارم چۆن منداڵم دەبێ
﴿وَكَانَتِ ٱمْرَأَتِى عَاقِرًا﴾ لەکاتێکدا خێزانم نەزۆکە ﴿وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ ٱلْكِبَرِ عِتِيًّا﴾ بێگومان
خۆشم لە پیریدا گەیشتوومەتە ئەوپەڕی پیری ﴿٨﴾ ﴿قَالَ كَذَٰلِكَ﴾ وتی (بڕیار) بەو جۆرەیە
﴿قَالَ رَبُّكَ﴾ پەروەردگاریشت فەرموویەتی ﴿هُوَ عَلَىَّ هَيِّنٌ﴾ ئەو (کارە) بەلای منەوە زۆر ئاسانە
﴿وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِن قَبْلُ﴾ بێگومان پێشتریش تۆم دروست کردووە ﴿وَلَمْ تَكُ شَيْـًٔا﴾ کەشتێك نەبوویت
(پێش ئەو دروستکردنە) ﴿٩﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱجْعَل لِّىٓ ءَايَةً﴾ (زەکەریا) وتی ئەی پەروەردگارم
نیشانەیەکم بۆ دابنێ (کاتێ ئەو مژدە هاتە دی) ﴿قَالَ ءَايَتُكَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی نیشانەی
تۆ ئەوەیە (لەسەر بوونی ئەو کوڕە) ﴿أَلَّا تُكَلِّمَ ٱلنَّاسَ﴾ ناتوانیت گفتوگۆ لەگەڵ خەڵکدا بکەیت
﴿ثَلَٰثَ لَيَالٍ سَوِيًّا﴾ سێ شەو لەسەر یەك (بە ڕۆژەکانیەوە هەر چەندە) ساغیت و لاڵ نیت ﴿١٠﴾ ﴿فَخَرَجَ
عَلَىٰ قَوْمِهِۦ مِنَ ٱلْمِحْرَابِ﴾ پاشان زەکەریا لە پەرستگاکەی هاتە دەر بۆ ناو گەلەکەی ﴿فَأَوْحَىٰٓ إِلَيْهِمْ﴾ جا
بەئیشارەت پێی وتن ﴿أَن سَبِّحُوا۟ بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ کە بەیانیان و ئێواران تەسبیحاتی خوا بکەن ﴿١١﴾

﴿يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ﴾ (خوا دەفەرمویت بە یەحیا پاش گەورە بوونی) ئەی یەحیا تەورات بەتوندی و گورجی بگرە ﴿وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا﴾ تێگەیشتنی تەورات (یا حیکمەت و زیری) مان پێبەخشی لەتەمەنی منالیدا ۞ ﴿وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا وَزَكَاةً﴾ لەگەڵ دڵسۆزی و پاك و خاوێنی لەلایەن خۆمانەوە ﴿وَكَانَ تَقِيًّا﴾ وە ئەو (یەحیا) لەخوا ترس و پارێزکار بوو ۞ ﴿وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ﴾ هەڵسوکەوتی لەگەڵ دایك و باوکیدا جوان بوو ﴿وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا﴾ خۆبەزل زان و سەرپێچی کەر نەبوو (لەفەرمانی خوا) ۞ ﴿وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ﴾ سەلامی خوای لەسەر بێت لەو ڕۆژەی لەدایك بوو ﴿وَيَوْمَ يَمُوتُ﴾ وە لەو ڕۆژەی کە وەفات دەکات ﴿وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا﴾ وە لەو ڕۆژەی کەزیندوو دەکرێتەوە ۞ ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی بەسەرهاتی مەریەم بکە لە قورئاندا ﴿إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا﴾ ئەو کاتەی کە کەنارگیری کرد لە کەس و کاری ﴿مَكَانًا شَرْقِيًّا﴾ لە شوێنێکی ڕۆژهەڵاتی (مزگەوتی قودس) دا خوا پەرستی دەکرد) ۞ ﴿فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا﴾ ئەمجا پەردەیەکی دانا لە نێوان خۆی و ئەوان (کەس و کاری)دا ﴿فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا﴾ ئێمەیش جوبرەئیلمان نارد بۆلای ﴿فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا﴾ وەکو بەشەرێکی تەواو خۆی پیشانی (مەریەم)دا ۞ ﴿قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ﴾ (مەریەم) ووتی من پەنا دەگرم بەخوای میهرەبان لە تۆ ﴿إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا﴾ ئەگەر تۆ لە خواترسیت (وازم لێ بێنە و زیانم پێ مەگەیەنە) ۞ ﴿قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ﴾ جوبرەئیلیش ووتی (مەترسە) من نێردراوی پەروەردگارتم ﴿لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا﴾ بۆ ئەوەی منداڵێکی پاك و خاوێنت پێ ببەخشم ۞ ﴿قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ﴾ (مەریەم) ووتی من چۆن منداڵم دەبێت ! ﴿وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ﴾ کە هیچ بەشەرێك (لێم نەکەوتووە) زەماوەندیشم نەکردووە (بەحەڵاڵی) ﴿وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا﴾ وە داوێن پیسیش نەبووم ۞ ﴿قَالَ كَذَلِكِ﴾ (جوبرەئیل) ووتی کارەکە بەو جۆرەیە (کە پێم ووتی) ﴿قَالَ رَبُّكِ﴾ پەروەردگارت فەرموویەتی ﴿هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ﴾ ئەو کارە لای من زۆر ئاسانە ﴿وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِلنَّاسِ﴾ و بۆ ئەوەی بیکەین بە موعجیزە و نیشانەیەك بۆ خەڵکی ﴿وَرَحْمَةً مِنَّا﴾ و ڕەحمەتێکی تایبەتیش لەلایەن ئێمەوە ﴿وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا﴾ ئەمە کارێکی بڕیاردراوە (لەلایەن خواوە) ۞ ﴿فَحَمَلَتْهُ﴾ جا (مەریەم) سکی پڕ بوو بەو (کۆرپەلەوە) ﴿فَانْتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا﴾ ئەمجا بە (سکەکە) وە دوور کەوتەوە بۆ شوێنێکی دوور (لە کەس و کاری) ۞ ﴿فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ﴾ ئەوسا ئێشی پێش زانی منداڵ بوون ناچاری کرد و بردی ﴿إِلَى جِذْعِ النَّخْلَةِ﴾ بۆ لای قەدی دار خورمایەك (تا لە کاتی منداڵ بوونەکەیدا خۆی پێوە بگرێت و پاڵی پێوە بدات) ﴿قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا﴾ (مەریەم) ووتی ئای خۆزگە پێش ئەم ڕووداوە بمردمایە ﴿وَكُنْتُ نَسْيًا مَنْسِيًّا﴾ و من شتێکی لەبیرچووەی باس نەکراو بوومایە ۞ ﴿فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا﴾ ئەمجا (جوبرەئیل) بانگی مەریەمی کرد لەژێری (دار خورماکە) وە ﴿أَلَّا تَحْزَنِي﴾ (ووتی) خەفەت مەخۆ و غەمبار مەبە ﴿قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا﴾ بێگومان پەروەردگارت لەخوارتەوە جۆگەیەك ئاوی بۆ فەراهەم هێناوی ۞ ﴿وَهُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ﴾ قەدی ئەو دار خورمایەش بۆ لای خۆت ڕاوەشێنە ﴿تُسَاقِطْ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا﴾ خورمای تازەی پێ گەیشتووت بەسەردا دەبارێت ۞

﴿فَكُلِي وَاشْرَبِي﴾ ئەمجا (لەو خورمایە) بخۆ و (لەو ئاوەش) بخۆرەوە ﴿وَقَرِّي عَيْنًا﴾ چاوو دڵ ڕۆشنە
﴿فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا﴾ جا ئەگەر هەر کەسێکت بینی (پرسیاری ئەم منداڵەی لێ کردی)
﴿فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا﴾ بە (ئیشارەت) پێی بڵێ بەڕاستی من قسە بەکردنم لەسەر خۆم نەزر کردووە
بۆ (خوای) میهرەبان ﴿فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنسِيًّا﴾ لەبەرئەوە ئەمڕۆ قسە لەگەڵ هیچ کەسێکدا ناکەم (٢٦)
﴿فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا﴾ جا ئەو (منداڵەوە) هاتەوە بۆ لای کەس و کارەکەی ﴿تَحْمِلُهُ﴾ ئەو (منداڵەی)
گرتبوو بە باوەشیەوە ﴿قَالُوا يَا مَرْيَمُ﴾ (خزمەکانی) ووتیان ئەی مەریەم ﴿لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا﴾ بەڕاستی
شتێکی زۆر خراپ و ناپەسەندت کردووە (٢٧) ﴿يَا أُخْتَ هَارُونَ﴾ ئەی ئەوەی وەك خوشکی هاروون
وایت (لە تەقوا و خواناسیدا) ﴿مَا كَانَ أَبُوكِ امْرَأَ سَوْءٍ﴾ باوکت پیاوێکی خراپ و داوێن پیس
نەبووە ﴿وَمَا كَانَتْ أُمُّكِ بَغِيًّا﴾ وە دایکت داوێن پیس و ڕیسوا نەبووە (٢٨) ﴿فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ﴾ جا (مەریەم)
ئیشارەتی بۆ ئەو (منداڵە) کرد ﴿قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ﴾ (خزمەکانی) ووتیان چۆن قسە بکەین ﴿مَن كَانَ فِي
الْمَهْدِ صَبِيًّا﴾ لەگەڵ منداڵێکدا کە لە بێشکەدایە (٢٩) ﴿قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ﴾ (منداڵەکە هاتە قسەو) ووتی
بەڕاستی من بەندەی خوام ﴿آتَانِيَ الْكِتَابَ﴾ پەڕاوی ئینجیلم پێ دەدات ﴿وَجَعَلَنِي نَبِيًّا﴾ و دەمکات
بە پێغەمبەر (٣٠) ﴿وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنتُ﴾ وە پیرۆز و خێرداری کردووم لە هەر جێگایەکدا بم
﴿وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ﴾ و فەرمانی پێداوم بە نوێژ کردن و بە زەکات دان ﴿مَا دُمْتُ حَيًّا﴾ هەتا بە
ژیانەدام و زیندووم (٣١) ﴿وَبَرًّا بِوَالِدَتِي﴾ و (کردومی) بە ڕۆڵەیەکی چاکەکارو گوێڕایەڵ بۆ دایکم
﴿وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا﴾ نەی کردووم بە ملهوڕێکی بەدڕەفتار (٣٢) ﴿وَالسَّلَامُ عَلَيَّ﴾ سڵاوی خوام
لەسەر بێت ﴿يَوْمَ وُلِدتُّ وَيَوْمَ أَمُوتُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە لە دایك بووم وە ئەو ڕۆژەی کە دەمرم ﴿وَيَوْمَ
أُبْعَثُ حَيًّا﴾ وە ئەو ڕۆژەی کە زیندوو دەکرێمەوە (٣٣) ﴿ذَٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ ئەوە (کە باس کرا)
عیسای کوڕی مەریەمە ﴿قَوْلَ الْحَقِّ﴾ کە ووتەیەکی ڕاستە (دەربارەی عیسا) ﴿الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ﴾
کە ئەوان (گاوور و جولەکەکان) تێیدا دوو دڵن (٣٤) ﴿مَا كَانَ لِلَّهِ أَن يَتَّخِذَ مِن وَلَدٍ﴾ ناگونجێ و شایەن
نی یە بۆ خوا منداڵی هەبێت ﴿سُبْحَانَهُ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خوا ﴿إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾ هەرکاتێ بیەوێ
کارێك بێ ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ﴾ ئەوە بێگومان تەنها پێی دەڵێ ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ بە، یەکسەر دەبێت (٣٥)
﴿وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بێگومان خوا پەروەردگاری من و ئێوەشە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن
﴿هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئەمەیە ڕێگا و ڕێبازی ڕاست و دروست (٣٦) ﴿فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِن بَيْنِهِمْ﴾
بەڵام دەستەو تاقمی (گاوور و جولەکە) کان لە نێو خۆیاندا ڕایان جیاواز بوو (لە بارەی عیساوە)
﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ جا سزاو لەناو چوون بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿مِن مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە بینینی
ڕۆژە زۆر گەورەکە (کە ڕۆژی دوایی یە) (٣٧) ﴿أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ﴾ ئای کە چەندە بیسەر و بینەرن (ئەو
بێ باوەڕانە) ﴿يَوْمَ يَأْتُونَنَا﴾ لەو ڕۆژێکدا کە دێنەوە بۆ لامان (لە قیامەتدا) ﴿لَٰكِنِ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ﴾ بەڵام
ستەمکاران ئەمڕۆ (لە دونیادا) ﴿فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ئاشکرادان (٣٨)

﴿وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەو (ستەمکار)انە لە ڕۆژی داخ و خەفەت بترسێنە ﴿إِذْ قُضِيَ
الْأَمْرُ﴾ کاتێ کاروباری (خەڵکی) کۆتایی پێ دەهێنرێ ﴿وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ﴾ لە کاتێکدا ئەوانە غافڵن ﴿وَهُمْ لَا
يُؤْمِنُونَ﴾ و باوەڕیش ناهێنن (بە ڕۆژی دوایی) ٣٩ ﴿إِنَّا نَحْنُ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە ﴿نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا﴾
دەبینە میراتگری زەوی و ئەوەی لەسەریەتی ﴿وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ٤٠ ﴿وَاذْكُرْ
فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) لە قورئاندا باسی ئیبراهیم بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا﴾ بەڕاستی
ئەو (ئیبراهیم) زۆر ڕاستگۆ و پێغەمبەر بوو ٤١ ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ﴾ کاتێ بە باوکی ووت ﴿يَا أَبَتِ﴾ ئەی باوکی
خۆشەویستم ﴿لِمَ تَعْبُدُ﴾ بۆ دەپەرستی ﴿مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ﴾ شتێ کە نابیستێ و نابینێ ﴿وَلَا يُغْنِي عَنكَ شَيْئًا﴾
وە هیچ سوودێکت پێ ناگەیەنێ ٤٢ ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ﴾ ئەی باوکی خۆشەویستم بەڕاستی دڵنیابە
زانست و زانیارییەکم بۆ هاتووە ﴿مَا لَمْ يَأْتِكَ﴾ کە بۆ تۆ نەهاتووە (پێت نەدراوە) ﴿فَاتَّبِعْنِي﴾ کەواتە شوێنم
کەوە و گوێڕایەڵیم بکە ﴿أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا﴾ ڕێنموونیت دەکەم بۆ ڕێبازی ڕاست ٤٣ ﴿يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ
الشَّيْطَانَ﴾ ئەی باوکی خۆشەویستم شەیتان مەپەرستە ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ﴾ بەڕاستی شەیتان ﴿كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ
عَصِيًّا﴾ هەمیشە سەرپێچی کەر و یاخی بووە لە خوای میهرەبان ٤٤ ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ﴾ ئەی باوکی
خۆشەویستم بەڕاستی دەترسم (گەر بە کافری بمری) ﴿أَن يَمَسَّكَ عَذَابٌ﴾ تووشی سزایەک ببی ﴿مِّنَ
الرَّحْمَٰنِ﴾ بە لایەن خوای میهرەبانەوە ﴿فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا﴾ ئینجا ببیتە هاوڕێ و هاودەمی شەیتان (لە دۆزەخدا)
٤٥ ﴿قَالَ أَرَاغِبٌ أَنتَ عَنْ آلِهَتِي﴾ (باوکی) ووتی تۆ واز لە پەرستراوەکانی من دێنی (و نایانپەرستی)؟!
﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿لَئِن لَّمْ تَنتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ﴾ سوێند بێ ئەگەر واز نەهێنی (لەقسە ووتن بە
پەرستراوەکانم) دڵنیا بە بەرد بارانت دەکەم ﴿وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا﴾ (دەی) بڕۆ ماوەیەکی زۆر دوور کەوەرەوە
لێم ٤٦ ﴿قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ﴾ (ئیبراهیم) فەرمووی سەلامەت لێ بێت ﴿سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي﴾ لە مەودوا داوای لێ
بوردنت بۆ دەکەم لە پەروەردگارم ﴿إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا﴾ (چونکە) بەڕاستی ئەو (پەروەردگار) لەگەڵمدا
میهرەبانە (و دوعام گیرا دەکات) ٤٧ ﴿وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ﴾ وە دوورە پەرێز دەبم لە ئێوە و لەو شتانەش
دەیپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لە خوا ﴿وَأَدْعُو رَبِّي﴾ تەنها پەروەردگارم دەپەرستم ﴿عَسَىٰ﴾ ئومێدەوارم
﴿أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا﴾ لە پەرستن و نزای پەروەردگارم دامای بێ هیوا و نائومێد نەبم (وەکو ئێوە) ٤٨
﴿فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ﴾ جا کاتێ (ئیبراهیم) دوور کەوتەوە لێیان (لە گەلە بت پەرستەکەی) ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾
ولەو شتانەش ئەوان دەیان پەرست جگە لە خوای گەورە ﴿وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ ئێمە ئیسحاق
و(لە ئیسحاقیش) یەعقوبمان پێ بەخشی ﴿وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا﴾ و هەریەک لەوانیشمان کرد بە پێغەمبەر ٤٩
﴿وَوَهَبْنَا لَهُم مِّن رَّحْمَتِنَا﴾ لە ڕەحمەتی خۆمان ئەوانمان بەهرەمەند کرد ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا﴾ باسی
چاکەی ئەوانمان خستە سەر زمانی (ئادەمیزادەکان) ٥٠ ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ﴾ لە قورئاندا باسی موسا
بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا﴾ بەڕاستی ئەو (کەسێکی) هەڵبژاردە بوو (بێ گەرد بوو لە ناتەواوی) ﴿وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا﴾
و نێردراو و پێغەمبەر بوو (بۆ خەڵکی) ٥١

﴿وَنَادَيْنَاهُ﴾ وە ئێمە ئەومان بانگ کرد ﴿مِن جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ﴾ لەلای ڕاستی کێوی طورەوە ﴿وَقَرَّبْنَاهُ
نَجِيًّا﴾ وە ئەو(مووسا)مان نزیک کردەوە تا قسەی لەگەڵ بکەین ﴿٥٢﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ مِن رَّحْمَتِنَا﴾ وە لە بەزەیی
و بەخشندەیی خۆمان بەخشیمان بەو (مووسا) ﴿أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا﴾ هاروونی برای کە پێغەمبەر بوو ﴿٥٣﴾
﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ﴾ وە لە قورئاندا باسی ئیسماعیل بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ﴾ بێگومان ئەو بە پەیمان
و بەڵێنەکانیدا ڕاستگۆ بوو ﴿وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا﴾ و ئەو نێردراو و پێغەمبەری خوا بوو ﴿٥٤﴾ ﴿وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ﴾
وە هەمیشە فەرمانی دەدا بە خێزان و کەس و کاری ﴿بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ﴾ بە نوێژ کردن و زەکات دان
﴿وَكَانَ عِندَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا﴾ وە هەمیشە لای پەروەردگاری جێگەی ڕەزامەندی بوو ﴿٥٥﴾ ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ﴾
وە باسی ئیدریس بکە لە قورئاندا ﴿إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا﴾ بەڕاستی ئەو زۆر ڕاستگۆ و پێغەمبەر بوو
﴿٥٦﴾ ﴿وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا﴾ و پایە و پلەیمان بڵند و بەرز کردەوە ﴿٥٧﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم﴾ ئەوانەی
(کە باس کران) کەسانێکن کە خوا نیعمەت و چاکەی خۆی ڕشت بەسەریاندا ﴿مِّنَ النَّبِيِّينَ مِن ذُرِّيَّةِ آدَمَ﴾
لەو پێغەمبەرانەی کە لە نەوەی ئادەمن (وەک ئیدریس) ﴿وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ﴾ وە لە (نەوەی) ئەوانەش
(کە لە کەشتییەکەدا) لەگەڵ نووح داهەڵمان گرتن (وەک ئیبراهیم) ﴿وَمِن ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ﴾ وە لە نەوەی
ئیبراهیم و یەعقوب (وەک ئیسماعیل و یوسف) ﴿وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا﴾ وە ئەوانەی هیدایەتمان دان هەڵمان
بژاردوون ﴿إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَٰنِ﴾ تا ئەوانە هەر کاتێ ئایەتەکانی خوای بە بەزەییان بۆ بخوێنرێتەوە
﴿خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا﴾ دەست بەجێ دەکەون بە ڕوودا بە سوژدە و گریانەوە ﴿٥٨﴾ ﴿فَخَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ﴾
ئەمجا بە پاش ئەوان کەسانێک (لە نەوەکانیان) بوونە جێنشینیان ﴿أَضَاعُوا الصَّلَاةَ﴾ کە نوێژیان دەفەوتاند
﴿وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ﴾ و شوێن هەوا و ئارەزوو کەوتن ﴿فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا﴾ جا ئەوانە لە دواڕۆژدا تووشی
(سزای) گومڕاییان دەبن ﴿٥٩﴾ ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَآمَنَ﴾ جگە لەوەی کە تۆبەی کردبێت و باوەڕی هێنابێت
﴿وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ و کار و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ ئا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە
﴿وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا﴾ و هیچ ستەمێکیان لێ ناکرێت (لە پاداشتی کردەوە چاکەکانیان کەم ناکرێتەوە) ﴿٦٠﴾
﴿جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ بەهەشتانی جێی مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ﴾ کە خوای میهرەبان بەڵێنی داوە ﴿عِبَادَهُ
بِالْغَيْبِ﴾ بە بەندەکانی کە نادیار و پەنهانە و بە چاو نەیانبینیوە ﴿إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا﴾ بەڕاستی خوا بەڵێنی بەدی دێت
﴿٦١﴾ ﴿لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا﴾ (بەهەشتییەکان) لە بەهەشتدا هیچ ووتە و قسەیەکی بێ سوود نابیستن ﴿إِلَّا سَلَامًا﴾
تەنها سەلام کردن نەبێت ﴿وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا﴾ لەویدا ڕزق و ڕۆزی ئامادەیە بۆیان ﴿بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ بە بەیانیان
و ئێواراندا ﴿٦٢﴾ ﴿تِلْكَ الْجَنَّةُ﴾ ئەو بەهەشتەی باسی کرا ﴿الَّتِي نُورِثُ﴾ ئەوەیە کە دەیبەخشین ﴿مِنْ عِبَادِنَا مَن كَانَ
تَقِيًّا﴾ بەو کەسانەی کە (لە دونیادا) پارێزکار و لەخوا ترس بوون لە بەندەکانمان ﴿٦٣﴾ ﴿وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ﴾
ئێمە (فریشتەکان) لە ئاسمانەوە دانابەزین بە فەرمانی پەروەردگارت نەبێ ﴿لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا﴾ تەنها
بۆ خوایە (و خوا دەزانێ) هەموو کاروباری داهاتوو و ڕابوردوو ﴿وَمَا بَيْنَ ذَٰلِكَ﴾ و ئێستامان ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ
نَسِيًّا﴾ وە پەروەردگارت (کردەوەی بەندەکانی) لەبیر نەکردووە ﴿٦٤﴾

﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ کە پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لەنێوانیاندایە
﴿فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ﴾ کەواتە بیپەرستە و زۆر خۆگر بە لە پەرستیدا ﴿هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا﴾
ئایا ئاگاداریت وێنەی ئەو (خوایەکی تر) هەبێت (٦٥) ﴿وَيَقُولُ الْإِنسَانُ﴾ ئادەمی (بێ بڕوا) دەڵێ
﴿أَإِذَا مَا مِتُّ﴾ ئایا کە مردم ﴿لَسَوْفَ أُخْرَجُ حَيًّا﴾ لە داهاتوودا بە زیندوویی (لە گۆڕ) دەردەهێنرێم (٦٦)
﴿أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنسَانُ﴾ ئەوە ئادەمیزاد بیر ناکاتەوە ﴿أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن قَبْلُ﴾ کە بێگومان ئێمە لە سەرەتاوە
ئەومان دروست کردووە ﴿وَلَمْ يَكُ شَيْئًا﴾ کە ئەو شتێك نەبوو (٦٧) ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ﴾ ئەمجا سوێند
بە پەروەردگارت ئەو (بێ بڕوایانە) کۆ دەکەینەوە (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿وَالشَّيَاطِينَ﴾ (لەگەڵ)
ئەو شەیتانانەی (کە گومڕایان کردن) ﴿ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ﴾ پاشان بەڕاستی هەموویان ئامادە دەکەین
﴿حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا﴾ بە دەوری دۆزەخدا بەسەر ئەژنۆیاندا کەوتوون (لەبەر ترساکی ئەو ڕۆژە) (٦٨)
﴿ثُمَّ لَنَنزِعَنَّ﴾ پاشان بێگومان دەری دێنین (و دەیخەینە دۆزەخەوە) ﴿مِن كُلِّ شِيعَةٍ﴾ لە هەر پێڕ
دەستەیەك ﴿أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَٰنِ عِتِيًّا﴾ کامەیان تاوانبارتر (یاخی تر) بووە لە بەرانبەر خوای میهرەباندا
(٦٩) ﴿ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ﴾ ئەمجا بێگومان ئێمە زاناترین ﴿بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا﴾ بەوانەی کە شیاوترن
بخرێنە دۆزەخ و بسووتێن پێی (٧٠) ﴿وَإِن مِّنكُمْ﴾ کەس نیە لە ئێوە ﴿إِلَّا وَارِدُهَا﴾ مەگەر بڕوات و تێپەڕێت
بەسەر دۆزەخدا ﴿كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا﴾ (ئەو تێپەڕینە) بڕیارێکی بڕاوەیە لە پەروەردگارتەوە (٧١)
﴿ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوا﴾ دواتر ئەوانە ڕزگار دەکەین کە پارێزکار و لەخواترس بوون ﴿وَّنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا
جِثِيًّا﴾ و ستەمکاران بەسەرچۆك لەناو (دۆزەخ) دا دەهێڵینەوە (٧٢) ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾
هەر کاتێ ئایەتە ڕوون و ئاشکراکانی ئێمە بەسەریاندا بخوێنرایەتەوە ﴿قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی
بێ بڕوا بوون دەیان ووت ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەوانەی ئیمانیان هێنا بوو ﴿أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا﴾
کام لەم دوو کۆمەڵە جێ و شوێنی (خانوو بەرەی) خۆشترە ﴿وَأَحْسَنُ نَدِيًّا﴾ و کۆڕو
مەجلیسی چاکترە (٧٣) ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم﴾ وە پێش ئەمان چەندەمان لەناو برد ﴿مِّن قَرْنٍ﴾ لە گەلە
(بێ باوەڕەکان) ﴿هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا وَرِئْيًا﴾ کەل و پەلی ناومال و لاشە و قیافەتیشیان لەمان جوانتر بوو (٧٤)
﴿قُلْ مَن كَانَ فِي الضَّلَالَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوەی لە گومڕایی دایە ﴿فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَٰنُ مَدًّا﴾
با خوای میهرەبان مۆڵەتی پێ بدات و تەمەنی درێژ بکات (تاریاتر تاوان بکەن) ﴿حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ﴾
هەتا کاتێ ئەو هەڕەشانەی کراوە لێیان دەبینن (دێتە دی) ﴿إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ﴾ (ئەوەش) یان
سزایە (لە دنیادا) یان (هاتنی) ڕۆژی دواییە ﴿فَسَيَعْلَمُونَ﴾ جا لە داهاتوودا دەزانن ﴿مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا﴾
کێ جێگاو شوێنی (خانووبەرەی) خراپ و ناخۆشە ﴿وَأَضْعَفُ جُندًا﴾ وەکی سەرباز و لەشکری
بێ هێزترە (کافران یان باوەڕداران) (٧٥) ﴿وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى﴾ ئەوانەی لەسەر ڕێبازی
هیدایەت بوون خوا هیدایەتیان بۆ زیاد دەکات ﴿وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ﴾ ئەو کردەوە چاکانەی لە
(ڕۆژی دواییدا) دەمێنەوە ﴿خَيْرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا﴾ لای پەروەردگارت پاداشتی چاکترە ﴿وَخَيْرٌ مَّرَدًّا﴾
وئاکامیشی باشترە (٧٦)

﴿أَفَرَءَيْتَ الَّذِي﴾ ئایا ئەو کەسەت دیوە ﴿كَفَرَ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ بێ باوەڕ بوو بە نیشانە و ئایەتەکانی ئێمە
﴿وَقَالَ﴾ وتی ﴿لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا﴾ (لە ڕۆژی دواییشدا) ماڵ و کوڕم پێ دەدرێ (٧٧) ﴿أَطَّلَعَ الْغَيْبَ﴾
ئایا بەنهێنییەکان ئاگادارە ﴿أَمِ اتَّخَذَ عِندَ الرَّحْمَٰنِ عَهْدًا﴾ یا بەڵێنی لە خوای میهرەبان وەرگرتووە (٧٨)
﴿كَلَّا﴾ بەخێر (وانییە) ﴿سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ﴾ لەمەودوا ئەوەی دەیڵێ دەینووسین (لەسەری)
﴿وَنَمُدُّ لَهُۥ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا﴾ ماوەی سزای بۆ درێژ دەکەینەوە (٧٩) ﴿وَنَرِثُهُۥ مَا يَقُولُ﴾ ئەوەی ئەو دەیڵێ
(لە ماڵ و منداڵ) بە میرات لێی وەردەگرینەوە ﴿وَيَأْتِينَا فَرْدًا﴾ (لە ڕۆژی دواییدا) بەتەنها دێتەوە لامان (٨٠)
﴿وَاتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانە بێجگە لە خوا بڕیاریان داوە بۆ خۆیان ﴿ءَالِهَةً﴾ چەند پەرستراوێك
﴿لِّيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا﴾ بۆ ئەوەی ئەو پەرستراوانە ببنە پاڕمەتی دەر (و تکاکار) بۆیان (٨١) ﴿كَلَّا﴾
بەخێر (وانییە) ﴿سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ﴾ بەڵکو پەرستراوەکان (لە قیامەتدا) نیکاری پەرستنەکەی
ئەوان دەکەن ﴿وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا﴾ وە دەبنە دژیان و بەرپەرچیان دەدەنەوە (٨٢) ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدیوە
(سەرنجت نەداوە) ﴿أَنَّا أَرْسَلْنَا الشَّيَٰطِينَ﴾ کە بێگومان ئێمە شەیتانەکانمان ڕەت کردووە ﴿عَلَى الْكَٰفِرِينَ﴾
بەسەر بێ باوەڕان دا ﴿تَؤُزُّهُمْ أَزًّا﴾ چاك هانیان دەدەن (بۆ کوفر و تاوان) (٨٣) ﴿فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ﴾
جا (ئەی موحەممەد ﷺ) پەلەیان لێ مەکە ﴿إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا﴾ بێگومان ئێمە بەژماردنێکی ورد (ڕۆژانی
تەمەنیان) دەژمێرین (٨٤) ﴿يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ﴾ باسی ئەو ڕۆژە بکە کە پارێزکاران وەخواترسان کۆ
دەکەینەوە ﴿إِلَى الرَّحْمَٰنِ وَفْدًا﴾ دەستە دەستە و کۆمەڵ کۆمەڵ بەڕێز و حورمەتەوە دەیانبەین بۆ لای خوای
میهرەبان (٨٥) ﴿وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ﴾ تاوانباریش دەدەینە بەر ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ وِرْدًا﴾ بۆ دۆزەخ بە تینوێتی (بەوێنەی
گەلە ئاژەڵ) (٨٦) ﴿لَّا يَمْلِكُونَ الشَّفَٰعَةَ﴾ دەسەڵاتی تکاو لالەیان نییە ﴿إِلَّا مَنِ﴾ جگە لەو کەسەی
﴿اتَّخَذَ عِندَ الرَّحْمَٰنِ عَهْدًا﴾ بەڵێنی لە خوای میهرەبان وەرگرتووە (وەك پێغەمبەران و شەهیدان) (٨٧)
﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَٰنُ وَلَدًا﴾ (گاور و جوولەکەکان) دەیانووت خوا منداڵی بۆ خۆی داناوە
(٨٨) ﴿لَّقَدْ جِئْتُمْ شَيْـًٔا إِدًّا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی شتێکی زۆر ناهەجی و سەیر دەڵێن (٨٩)
﴿تَكَادُ السَّمَٰوَٰتُ﴾ نزیکە ئاسمانەکان ﴿يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ﴾ لەت لەت و پارە پارە ببن لەبەر ئەو (قسەیە)
﴿وَتَنشَقُّ الْأَرْضُ﴾ و (نزیکە) زەویش شەق بەرێت و بقلیشێ ﴿وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا﴾ و (نزیکە) چیاکان
بە یەك جار بڕووخێن (٩٠) ﴿أَن دَعَوْا لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدًا﴾ لەبەر ئەوەی (بێ باوەڕان) منداڵ دەدەنە پاڵ خوای
میهرەبان (٩١) ﴿وَمَا يَنۢبَغِي لِلرَّحْمَٰنِ﴾ بۆ خوای میهرەبان شیاو نییە ﴿أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا﴾ کە منداڵی هەبێ (٩٢)
﴿إِن كُلُّ مَن فِي السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەموو ئەوانەی لە ئاسمانەکان و زەویدان ﴿إِلَّآ ءَاتِي الرَّحْمَٰنِ عَبْدًا﴾
بەبەندەیی دێنە لای خوای میهرەبان (هیچ کەسێ لەوانە نییە بەندەی خوای میهرەبان نەبێ) (٩٣)
﴿لَّقَدْ أَحْصَىٰهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی هەموویانی سەرژمێری کردووە بە ژماردن (٩٤)
﴿وَكُلُّهُمْ ءَاتِيهِ يَوْمَ الْقِيَٰمَةِ فَرْدًا﴾ هەر هەموویان بە تاك و تەنها دێنەوە بۆ لای (خوا) لە ڕۆژی
قیامەتدا (٩٥)

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیشیان
کردووە ﴿سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَٰنُ وُدًّا﴾ بێگومان خوای میهرەبان خۆشەویستیان دەکات (بەدڵی باوەڕداراندا)
﴿٩٦﴾ ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا بەڕاستی ئێمە قورئانمان لەسەر زمانی تۆ ئاسان کردووە ﴿لِتُبَشِّرَ بِهِ
الْمُتَّقِينَ﴾ تا مژدەی پێ بدەیت بەپارێزکاران و لەخواترسان ﴿وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُّدًّا﴾ ئەو کەسانەش
پێ بترسێنیت کەبە سەختی دژایەتیت دەکەن ﴿٩٧﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ﴾ گەل و کۆمەڵی زۆرمان پێش
ئەمان (لەبەر خراپیان) لەناوبرد ﴿هَلْ تُحِسُّ مِنْهُم مِّنْ أَحَدٍ﴾ ئایا هەست ئەکەیت بەهیچ کەسێك لەوانە مابێت؟
﴿أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا﴾ یان هیچ وورتە و سرتەیەکیان دەبیستیت ﴿٩٨﴾

سورەتی ﴿طه﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طه﴾ بە (طا. ها) دەخوێنرێتەوە، خوا زاناترە بە ماناکەی بڕوانە ڕاڤەی سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ﴾ قورئانمان نەناردوتە خوارەوە بۆ سەر تۆ ﴿لِتَشْقَىٰ﴾ بۆ ئەوەی
دوو چاری ناڕەحەتی خەم و پەژارە بیت ﴿٢﴾ ﴿إِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ﴾ تەنها ئامۆژگاری و بیر خستنەوەیە
بۆ ئەو کەسەی (لەخوا) دەترسێ ﴿٣﴾ ﴿تَنزِيلًا﴾ (ئەم قورئانە) بەشێ بەشێ نێردراوەتە خوارەوە بەلایەن
زاتێکەوە ﴿مِّمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَاوَاتِ الْعُلَى﴾ کەزەوی و ئاسمانە بەرز و بڵندەکانی دروست کردووە ﴿٤﴾ ﴿الرَّحْمَٰنُ﴾
کە (خوای) میهرەبانە ﴿عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَىٰ﴾ کە بەرز بووە سەر عەرش و قەراری گرت (بەو شێوەی شیاوی
بێت لەبە چونیەتیەکەی نەزانین) ﴿٥﴾ ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ تەنها موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان
ولەوەی لەزەویدایە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَىٰ﴾ وەئەوەی لەنێوانیاندایەو ئەوەی لەژێر خاکدایە ﴿٦﴾
﴿وَإِن تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ﴾ ئەگەر تۆ بە ئاشکرا قسە بکەیت ﴿فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو (خوا)
نهێنی و لەنهێنی شاراوەتریش دەزانی ﴿٧﴾ ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا (ئەو زاتەیە) کە هیچ پەرستراوێکی
تری بەهەق و ڕاستی نی یە جگە لەئەو ﴿لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ تەنها بۆ ئەوە ناوە هەرە جوانەکان ﴿٨﴾
﴿وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئایا هەواڵ و دەنگوباسی موسا پێغەمبەرت پێ گەیشتووە
﴿٩﴾ ﴿إِذْ رَأَىٰ نَارًا﴾ کاتێ ئاگرێکی بینی (لەگەڵ ئەهلەکەیدا بۆ میصر لەشەوێکی ساردا) ﴿فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا﴾
جا (موسا) وتی بەخێزانەکەی لێرە بمێننەوە ﴿إِنِّي آنَسْتُ نَارًا﴾ بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کردووە
﴿لَّعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِقَبَسٍ﴾ (ئەڕۆم بۆ لای) بەڵکو لەو ئاگرە چلوسکێکتان بۆ بێنم (خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە)
﴿أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى﴾ یان لای ئەو ئاگرە ڕێگا نیشاندەرێکم دەست کەوێ ﴿١٠﴾ ﴿فَلَمَّا أَتَاهَا﴾ جا کە گەشتە لای
(ئاگرەکە) ﴿نُودِيَ يَا مُوسَىٰ﴾ بانگی لێ کرا ئەی موسا ﴿١١﴾ ﴿إِنِّي أَنَا رَبُّكَ﴾ بەڕاستی من پەروەردگاری تۆم
﴿فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ﴾ ئەی پێڵاوەکانت داکەنە (لەسەر ڕێزی شوێنەکە) ﴿إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ چونکە
بێگومان تۆ لەشیوی پیرۆزو بەفەڕی (طوًى) دایت ﴿١٢﴾

﴿وَأَنَا اخْتَرْتُكَ﴾ من تۆم هەڵبژاردووە (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ﴾ کەواتە گوێ بگرە
بۆ ئەوەی نیگا دەکرێ (سروش) (١٣) ﴿إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ﴾ بەڕاستی هەر من خوام ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا﴾ هیچ
پەرستراوێکی ڕاست نییە جگە لە من ﴿فَاعْبُدْنِي﴾ کەواتە من بپەرستە ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾
بە چاکی نوێژ بەجێ بێنە تا منت بێتەوە یاد (١٤) ﴿إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ﴾ بێگومان ڕۆژی دوایی دێت
﴿أَكَادُ أُخْفِيهَا﴾ نزیک بوو (کاتی هاتنی لە خۆیشم) بشارمەوە، (چ جای لە فریشتە و پێغەمبەران، کەواتە
زانینی کاتی هاتنی ڕۆژی دوایی تەنها پەروەردگار دەیزانێت) ﴿لِتُجْزَىٰ﴾ بۆ ئەوەی پاداشت بدرێتەوە ﴿كُلُّ
نَفْسٍ﴾ هەموو کەسێک ﴿بِمَا تَسْعَىٰ﴾ بە گوێرەی ئەو کردەوەی کە دەیکات (١٥) ﴿فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا﴾
جا بە ڕێگری نەکات لێی ﴿مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا﴾ ئەو کەسەی باوەڕی پێ نییە (قیامەتە) ﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾
و شوێنی هەوا و ئارەزووی خۆی کەوتووە ﴿فَتَرْدَىٰ﴾ ئەوسا تیا دەچێت (١٦) ﴿وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ
يَا مُوسَىٰ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی موسا ئەوە چییە بەدەستی ڕاستەوە (١٧) ﴿قَالَ هِيَ عَصَايَ﴾ (موسا)
فەرمووی ئەوە گۆچانەکەمە ﴿أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا﴾ خۆم دەدەم بەسەریدا (کاتی ڕۆیشتن) ﴿وَأَهُشُّ بِهَا
عَلَىٰ غَنَمِي﴾ گەڵای درەختی پێ دەوەرێنم بۆ مەڕەکانم ﴿وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَىٰ﴾ وە چەند کار و پێویستی
تری پێ دەکەم (١٨) ﴿قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسَىٰ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی موسا گۆچانەکەت فڕێ بدە (١٩)
﴿فَأَلْقَاهَا﴾ جا ئەویش فڕێی دا ﴿فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ﴾ دەستبەجێ گۆچانەکە بووە بە مارێک
بە خێرایی دەڕۆیشت (موسا ترسا) (٢٠) ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿خُذْهَا وَلَا تَخَفْ﴾ بیگرە و
مەترسە ﴿سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ﴾ دڵنیابە دەی گێڕینەوە بۆ شێوەکەی یەکەم جاری (دەیکەینەوە
بە گۆچان) (٢١) ﴿وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ﴾ دەستت بخەرە بن باڵت (پاشان دەری بێنە) ﴿تَخْرُجْ بَيْضَاءَ﴾
کە دەردێت سپییە (وەک کافور دەدرەوشێتەوە) ﴿مِنْ غَيْرِ سُوءٍ﴾ بێ ئەوەی نەخۆشی و ناخۆشی بێت
﴿آيَةً أُخْرَىٰ﴾ (ئەمەش) موعجیزەیەکی ترە (جگە لە گۆچانەکەت) (٢٢) ﴿لِنُرِيَكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى﴾ بۆ
ئەوەی هەندێ لە موعجیزە و بەڵگە گەورەکانی خۆمانت پیشان بدەین (٢٣) ﴿اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ﴾ بڕۆ بۆ
لای فیرعەون ﴿إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ چونکە بەڕاستی لە سنوور دەرچووە و یاخی بووە (٢٤) ﴿قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي
صَدْرِي﴾ (موسا) وتی پەروەردگارم سنگم (دڵ و دەروونم) فراوان بکە (٢٥) ﴿وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي﴾
وە ئیش و کارم بۆ ئاسان بکە (٢٦) ﴿وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي﴾ و گرێی زمانیشم بەرەڵا بکە (٢٧) ﴿يَفْقَهُوا قَوْلِي﴾
بۆ ئەوەی لە قسەکانم تێبگەن (٢٨) ﴿وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي﴾ وە لە خزم و کەسی خۆم کەسێک بکەرە
پشتیوانم (٢٩) ﴿هَارُونَ أَخِي﴾ کە هارونی برامە (٣٠) ﴿اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي﴾ پشتمی پێ قایم و بەهێز بکە
(٣١) ﴿وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي﴾ بیکەرە هاوبەشم لە کارەکەمدا (گەیاندنی پەیامی خوا) (٣٢) ﴿كَيْ نُسَبِّحَكَ
كَثِيرًا﴾ بۆ ئەوەی زۆر ستایشت بکەین (٣٣) ﴿وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا﴾ وە یاد و زیکری زۆرت بکەین (٣٤) ﴿إِنَّكَ
كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی تۆ بینای بە (هەموو شتێکی) ئێمە (٣٥) ﴿قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَىٰ﴾ (خوای
گەورە) فەرمووی بەڕاستی ئەوەی داوات کرد پێت درا ئەی موسا (٣٦) ﴿وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً
أُخْرَىٰ﴾ سوێند بە خوا بەڕاستی ئێمە جارێکی تر منەتمان نا بە سەرت (٣٧)

﴿إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ﴾ کاتی ئێمە ئاگاداری دایکتمان کرد ﴿مَا يُوحَىٰ﴾ ئەوەی پێویستە ئەو ئاگادار بکرێت ﴿٣٨﴾
﴿أَنِ اقْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ﴾ کە ئەو (موسای شیرەخۆرە) بخەرە ناو سندوقێکەوە ﴿فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ﴾ ئەمجا فڕێی دەرە
دەریاوە ﴿فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ﴾ جا دەریاش بیخاتە کەناری ئاوەکە ﴿يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَّهُ﴾ (لە ئاکامدا) دوژمنی
من و دوژمنی ئەو (کە فیرعەونە) بیگرێتەوە ﴿وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّي﴾ لەلایەن خۆمەوە جۆرە خۆشەویستییەکم
پێدایت ﴿وَلِتُصْنَعَ عَلَىٰ عَيْنِي﴾ بۆ ئەوەی پەروەردە بکرێیت لە پێش چاوی خۆم (بە چاودێری و پارێزگاری خۆم) ﴿٣٩﴾
﴿إِذْ تَمْشِي أُخْتُكَ﴾ (لەبیرت بێ) کاتی کە خوشکەکەت دەڕۆیشت ﴿فَتَقُولُ﴾ و دەیووت (بە فیرعەون و دەستەکەی
کە موسا دەگری و شیری هیچ ئافرەتێکی نەدەخوارد) ﴿هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَن يَكْفُلُهُ﴾ کەسێکتان پیشان بدەم کە بەخێوی
کات و بیگرێتە ئەستۆ ﴿فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ﴾ بەو هۆیەوە تۆمان گێڕایەوە بۆ لای دایکت ﴿كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ﴾ تا چاو
روون و دڵی گەش بێتەوەو خەفەت نەخوات ﴿وَقَتَلْتَ نَفْسًا﴾ وە کەسێکت کوشت (لە تاقمی فیرعەون) ﴿فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ﴾
بەڵام ئێمە ڕزگارمان کردی لەو خەم و پەژارەیە ﴿وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا﴾ وە دووچاری چەندەها تاقی کردنەوەمان کردی
﴿فَلَبِثْتَ سِنِينَ﴾ ئەمجا چەند ساڵێک مایتەوە ﴿فِي أَهْلِ مَدْيَنَ﴾ لەناو خەڵکی مەدیەندا ﴿ثُمَّ جِئْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يَا مُوسَىٰ﴾ پاشان
ئەی موسا بە کاتی دیاری کراوت (بۆ پێغەمبەرایەتی) هاتوویتە ئێرە ﴿٤٠﴾ ﴿وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي﴾ وە تۆم هەڵبژارد بۆ
خۆم، تاکو پێغەمبەر بیت و پەیامی من ڕابگەیەنیت ﴿٤١﴾ ﴿اذْهَبْ أَنتَ وَأَخُوكَ بِآيَاتِي﴾ برۆ خۆت و براکەت بە بەڵگە
و موعجیزەکانمەوە ﴿وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي﴾ سستی مەکەن لە زیکر و یادی مندا ﴿٤٢﴾ ﴿اذْهَبَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ﴾ هەردووکتان
بڕۆن بۆلای فیرعەون ﴿إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ چونکە بەڕاستی لە سنوور دەرچووە و یاخی بووە ﴿٤٣﴾ ﴿فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا﴾
جا قسەی لەگەڵ بکەن بە نەرم و نیانی ﴿لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَىٰ﴾ بەڵکو بیر بکاتەوە یا بترسێ (لە سزای خوا) ﴿٤٤﴾ ﴿قَالَا
رَبَّنَا﴾ هەردووکیان ووتیان ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّنَا نَخَافُ﴾ بەڕاستی ئێمە دەترسین ﴿أَن يَفْرُطَ عَلَيْنَا﴾
دەست درێژی بکاتە سەرمان پێش ئەوەی ئێمە هیچ بڵێین ﴿أَوْ أَن يَطْغَىٰ﴾ یان زیاتر یاخی و سەرکەش بێت ﴿٤٥﴾
﴿قَالَ لَا تَخَافَا﴾ (خوا) فەرمووی مەترسن ﴿إِنَّنِي مَعَكُمَا﴾ بەڕاستی من لەگەڵتانام ﴿أَسْمَعُ وَأَرَىٰ﴾ دەبیستم و دەبینم ﴿٤٦﴾
﴿فَأْتِيَاهُ فَقُولَا﴾ کەواتە بچنە لای و (پێی) بڵێن ﴿إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ﴾ بێگومان ئێمە هەردووکمان نێردراوی پەروەردگاری
تۆین (بۆ سەر تۆ) ﴿فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ جا واز بهێنە لە بەنی ئیسرائیل با بێن، لەگەڵ ئێمەدا ﴿وَلَا تُعَذِّبْهُمْ﴾
وە ئازار و سزایان مەدە ﴿قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڕاستی ئێمە لە لایەن پەروەردگارتەوە بەڵگەو موعجیزەمان بۆ هێناوی
﴿وَالسَّلَامُ عَلَىٰ مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ﴾ سڵاویش لەسەر کەسێک بێت کە شوێن ڕێگای ڕاستی دەکەوێ ﴿٤٧﴾ ﴿إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا﴾
بەڕاستی ئێمە نیگامان بۆ کراوە ﴿أَنَّ الْعَذَابَ﴾ کە بێگومان سزا ﴿عَلَىٰ مَن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ بۆ کەسێکە (پێغەمبەران) بە درۆ
دەزانێ و ڕوو وەردەگێڕێت (وباوەڕ ناهێنێ) ﴿٤٨﴾ ﴿قَالَ فَمَن رَّبُّكُمَا يَا مُوسَىٰ﴾ (فیرعەون) ووتی ئادەی موسا پەروەردگاری
هەردووکتان کێیە؟ ﴿٤٩﴾ ﴿قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ﴾ (موسا) فەرمووی پەروەردگاری ئێمە ئەو زاتەیە کە هەموو
شتێکی بەشێوەیەکی ڕێک وپێک وجوان دروستکردووە ﴿ثُمَّ هَدَىٰ﴾ پاشان ڕێنموویشی کردووە (بۆ کاری خۆی) ﴿٥٠﴾
﴿قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَىٰ﴾ (فیرعەون) ووتی ئەی خەڵکانی سەردەمە پێشووەکان حاڵیان چییە چوە (بە پاشی
مردنیان) ﴿٥١﴾

﴿قَالَ عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي﴾ (مووسا) فەرمووی زانیاری ئەوە لای پەروەردگارمە ﴿فِي كِتَابٍ﴾ لە پەڕاوێکدایە
﴿لَّا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى﴾ پەروەردگارم هیچی لێ وون نابێ و هیچی لەبیر ناچێ ﴿٥٢﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا﴾
(پەروەردگارم) زاتێکە کە زەوی بۆ کردوونەتە شوێنی حەسانەوە (وەکو بێشکە) ﴿وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا﴾
وە لەناویدا، چەندەها ڕێگای بۆ فەراهەم هێناون ﴿وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە لە ئاسمانەوە باران دەبارێنێ
(بۆتان، ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ﴾ جا بەو بارانەی ڕوواندومانە ﴿أَزْوَاجًا مِّن نَّبَاتٍ شَتَّىٰ﴾ زۆر جووتی جۆراوجۆر لە ڕووەك
(کە جیاوازن لە تام و بۆن و ڕەنگ و شێوەدا) ﴿٥٣﴾ ﴿كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ﴾ (ئەی مرۆڤەکان) بخۆن و ئاژەڵ
و ماڵاتەکانیشتان بلەوەڕێنن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کە باسکرا) ﴿لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَىٰ﴾ بەڵگە و نیشانەی
زۆر هەیە بۆ ئەوانەی خاوەنی ژیرین ﴿٥٤﴾ ﴿مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ﴾ لەم زەویە دروستمان کردوون ﴿وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ﴾
دووبارە دەتانگێڕینەوە ناو زەوی (بە مردوویی) ﴿وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ﴾ جارێکی تر لەو زەویە دەرتان
دێنینەوە (بە زیندوویی بۆ لێپرسینەوە) ﴿٥٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە هەموو
بەڵگە و نیشانەکانی خۆمان پیشان فیرعەون دا ﴿فَكَذَّبَ وَأَبَىٰ﴾ کەچی باوەڕی نەهێنا و سەرپێچی کرد ﴿٥٦﴾
﴿قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا﴾ (فیرعەون) وتی هاتوویت بۆ لامان بۆ ئەوەی دەرمان کەیت ﴿مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَا مُوسَىٰ﴾
لە خاکەکەمان بە جادووگەرییەکەت ئەی مووسا ﴿٥٧﴾ ﴿فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ﴾ سوێندبێ جادوویەکت بۆ (پەیدا)
دێنین ﴿مِّثْلِهِ﴾ وەك ئەو (جادووەی خۆت) ﴿فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا﴾ جا شوێن و کاتێك لە نێوان ئێمە
و خۆتدا دابنێ ﴿لَّا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنتَ﴾ نە ئێمە و نە تۆ خۆمانی لێ نەبوێرین ﴿مَكَانًا سُوًى﴾ (با) جێگایەکی
تەخت بێ ﴿٥٨﴾ ﴿قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّينَةِ﴾ (مووسا) فەرمووی کاتی دیاریکراوتان ڕۆژی خۆڕازاندنەوە
(ڕۆژی جەژن) بێت ﴿وَأَن يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى﴾ بەمەرجێ لە کاتی چێشتەنگاودا خەڵکی کۆبکرێنەوە ﴿٥٩﴾
﴿فَتَوَلَّىٰ فِرْعَوْنُ﴾ ئەمجا فیرعەون ڕۆیشت لەو جێگایە ﴿فَجَمَعَ كَيْدَهُ﴾ وە هەموو جادووگەرەکانی کۆکردەوە
﴿ثُمَّ أَتَىٰ﴾ پاشان هات (بۆ شوێنی دیاری کراو) ﴿٦٠﴾ ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ﴾ مووسا بە جادووگەرانی وت
﴿وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ هاوار بۆ ئێوە درۆ بەدەم خواوە مەکەن ﴿فَيُسْحِتَكُم بِعَذَابٍ﴾ لەگێ بەسزایەك
لەناوتان دەبات ﴿وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَىٰ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ درۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ڕەنجەڕۆ دەبێت
﴿٦١﴾ ﴿فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ﴾ ئەمجا (جادووگەرەکان) سەبارەت بەکارەکەیان لە نێوانیاندا جیاوازی پەیدا
بوو ﴿وَأَسَرُّوا النَّجْوَىٰ﴾ و بەنهێنی چرپەیان دەکرد ﴿٦٢﴾ ﴿قَالُوا إِنْ هَٰذَانِ لَسَاحِرَانِ﴾ وتیان بەڕاستی ئەمە دوو
جادووگەرن ﴿يُرِيدَانِ أَن يُخْرِجَاكُم﴾ دەیانەوێ دەرتان بەرێنن ﴿مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِمَا﴾ لە خاك و وڵاتەکەتان
بە جادووەکەیان ﴿وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثْلَىٰ﴾ وە ڕێباز و بەرنامە هەرەباشەکەتان لەناو بەرن ﴿٦٣﴾ ﴿فَأَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ﴾
جا کەواتە هەموو جادوو و پیلانێکتان کۆبکەنەوە ﴿ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا﴾ پاشان بە یەك ڕیز بێنە (گۆڕەپانەوە)
﴿وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَىٰ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ ئەمڕۆ سەرکەوێ ڕزگاری دەبێ و سەرفرازە ﴿٦٤﴾

﴿قَالُوا يَا مُوسَىٰ﴾ (ساحیرەکان) وتیان ئەی مووسا ﴿إِمَّا أَن تُلْقِيَ﴾ یاتۆ (جادووەکەمت) فڕێ بدە ﴿وَإِمَّا
أَن نَّكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ﴾ یا ئێمە لەسەرەتادا فڕێی دەدەین ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ بَلْ أَلْقُوا﴾ (مووسا) فەرمووی بەڵکو
ئێوە (لەپێشەوە) فڕێی بدەن ﴿فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ﴾ (ئەوانیش فڕێیاندا) جا لەناکاو، گوریس و دار
دەستەکانیان ﴿يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِن سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ﴾ وەها هاتە پێش چاوی (مووسا) بەهۆی جادووەکەیانەوە
کەبەڕاستی دەجوڵێن و دەڕۆن ﴿٦٦﴾ ﴿فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَىٰ﴾ جا مووسا لەدڵی خۆیدا کەمێ ترسا ﴿٦٧﴾
﴿قُلْنَا لَا تَخَفْ﴾ وتمان پێی مەترسە و بێ باک بە ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْأَعْلَىٰ﴾ بێگومان هەر تۆ سەرکەوتوو دەبی ﴿٦٨﴾
﴿وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ﴾ ئەوەی بەدەستی ڕاستتدایە (کە گۆچانەکەتە) فڕێی بدە ﴿تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا﴾ هەرچی
(جادوو) ئەوان کردوویانە قووتی دەدات (هەڵی دەلوشێ) ﴿إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ﴾ بێگومان ئەوەی ئەوانە
کردوویانە تەنها فرووفێڵی جادووبازە ﴿وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ﴾ جادووبازیش سەرکەوتوو نابێ لەهەر
کوێ وەهاتبێ (هەرچی بکات) ﴿٦٩﴾ ﴿فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا﴾ ئەوسا جادووگەرەکان خران بەڕوودا، بەسوژدە
بردنەوە (بۆ خوا) ﴿قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَىٰ﴾ وتیان بڕوامان هێنا بەپەروەردگاری هاروون و مووسا ﴿٧٠﴾
﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) وتی پێیان ﴿آمَنتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ﴾ ئایا ئێوە بڕواتان پێ هێنا پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم
﴿إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي﴾ بێگومان ئەو مووسا گەورەتانە ﴿عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ﴾ کەفێری جادووی کردوون
﴿فَلَأُقَطِّعَنَّ﴾ جا سوێند بێت دەبڕم (دەیقرتێنم) ﴿أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ﴾ دەست و قاچتان بەپێچەوانەوە
(ڕاست و چەپ) ﴿وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ﴾ وەبێگومان بەقەدی دارخورمادا هەڵتان دەواسم (دەتانکەم
بەدارا) ﴿وَلَتَعْلَمُنَّ﴾ (ئەوسا) بەڕاستی دەزانن ﴿أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَىٰ﴾ کامەمان (من یان خواکەی مووسا)
سزامان سەختتر و بەردەوامترە ﴿٧١﴾ ﴿قَالُوا لَن نُّؤْثِرَكَ﴾ (ساحیرەکان) وتیان ئێمە هەرگیز تۆ هەڵنابژێرین
﴿عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ﴾ بەسەر ئەو نیشانە موعجیزانەدا کەبۆمان هاتووە ﴿وَالَّذِي فَطَرَنَا﴾ (وە تۆ هەڵنابژێرین
بەسەر) ئەو خوایەی کە لەنەبوونەوە ئێمەی دروست کردووە ﴿فَاقْضِ مَا أَنتَ قَاضٍ﴾ جا هەر چیت بەدەست
دێت بیکە ﴿إِنَّمَا تَقْضِي هَٰذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ بێگومان تۆ تەنها لەم ژیانی دونیا دەست دەڕوا و بڕیار دەدەیت ﴿٧٢﴾
﴿إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا﴾ بەڕاستی ئێمە باوەڕمان هێنا بەپەروەردگارمان ﴿لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا﴾ بۆ ئەوەی لەتاوانەکانمان
خۆش بێت ﴿وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ﴾ هەروەها لەو جادووەش کە بەزۆر پێت دەکردین ﴿وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾
وەخوای گەورە (پاداشتی) چاکترە و بەردەوامترە ﴿٧٣﴾ ﴿إِنَّهُ مَن يَأْتِ رَبَّهُ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ بگەڕێتەوە لای
پەروەردگاری ﴿مُجْرِمًا﴾ بەتاوانباری ﴿فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە بێگومان دۆزەخ جێگایەتی ﴿لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ﴾
نە دەمرێ تێیدا نە دەژی (بەئاسوودەیی) ﴿٧٤﴾ ﴿وَمَن يَأْتِهِ مُؤْمِنًا﴾ وە ئەو کەسەی بەباوەڕداری بگەڕێتەوە
لای (خوای گەورە) ﴿قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ﴾ بەڕاستی کردەوەی چاکیشی کردبێ ﴿فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ﴾
ئائەوانە پلەو پایەی بەرزو بڵندیان هەیە ﴿٧٥﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ کە بەهەشتانێکە جێگای مانەوەی هەمیشەییە
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان دەڕوون بە ژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بۆ هەتاهەتایە دەمێننەوە تێیدا ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ
مَن تَزَكَّىٰ﴾ ئەوە پاداشتی کەسێکە خۆی پاک و خاوێن ڕابگرێ (لە کوفر و تاوان) ﴿٧٦﴾

﴿وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى﴾ بەڕاستی پەیامان نارد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي﴾ کە بەندەکانم بە شەو
ببە (و لە میصر دەرچن) ﴿فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا﴾ ڕێگەیەکی ووشکیان لە دەریای (سوور)
بۆ بکەرەوە ﴿لَا تَخَافُ دَرَكًا﴾ مەترسە (فیرعەون) پێت بگات ﴿وَلَا تَخْشَى﴾ وە مەترسە (لەخنکان
لەدەریادا) ﴿٧٧﴾ ﴿فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ﴾ ئەمجا فیرعەون بە سەربازەکانیەوە شوێنیان کەوتن
﴿فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ﴾ جا لە ناکاو دەریا ئەوانی (لەناو شەپۆلی خۆیدا) دایپۆشی چ
دایپۆشیبێت ﴿٧٨﴾ ﴿وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ﴾ فیرعەون گەلەکەی خۆی گومڕا کرد ﴿وَمَا هَدَى﴾ و ڕێنموویی
نەکردن ﴿٧٩﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەی نەوەی ئیسرائیل ﴿قَدْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ﴾ بەڕاستی ڕزگارمان کردن
لەدوژمنەکەتان ﴿وَوَاعَدْنَاكُمْ﴾ وە بەڵێنمان پێدان ﴿جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنَ﴾ (بەهاتنی مووسا بۆ) لای ڕاستی
کێوی طور ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ﴾ و بۆمان ناردن ﴿الْمَنَّ وَالسَّلْوَى﴾ گەزۆ و شێلاقە (باڵندەیەکە گۆشتی لە
هەموو باڵندەیەك خۆشترە) ﴿٨٠﴾ ﴿كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ بخۆن لەو ڕۆزییە پاکانەی پێمان داون
﴿وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ﴾ و زیادەڕۆیی تیدا مەکەن ﴿فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي﴾ ئەگینا خەشم و قینی من دەتانگرێتەوە
﴿وَمَنْ يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِي﴾ جا هەر کەسێك قین و خەشمی من دایبگرێ ﴿فَقَدْ هَوَى﴾ ئەوە بێگومان تیاچووە و
هەڵدێراوە ﴿٨١﴾ ﴿وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ﴾ وە بەڕاستی من زۆر لێبوردەم لەو کەسەی تەوبەی کردبێ
﴿وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ و باوەڕی هێنابێ و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿ثُمَّ اهْتَدَى﴾ پاشان بەردەوام
بووبێ لەسەر ئەو ڕێبازە ﴿٨٢﴾ ﴿وَمَا أَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَا مُوسَى﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا بۆچی
پێش گەلەکەت کەوتی (بۆ گەیشتن بە کێوی طور) ﴿٨٣﴾ ﴿قَالَ هُمْ أُولَاءِ عَلَى أَثَرِي﴾ (مووسا) فەرمووی
گەلەکەم ئەوانەن بە دوامەوەن ﴿وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ﴾ بۆیە بەپەلە هاتم بۆ لات ئەی پەروەردگارم
﴿لِتَرْضَى﴾ بۆ ئەوەی لێم ڕازی بیت ﴿٨٤﴾ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ﴾
جا بەڕاستی ئێمە قەومەکەتمان تاقی کردەوە ﴿مِنْ بَعْدِكَ﴾ لەپاش (هاتنی) تۆ ﴿وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ﴾
وە سامیری گومڕای کردن ﴿٨٥﴾ ﴿فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ﴾ ئەمجا (پاش وەرگرتنی تەورات) مووسا گەڕایەوە
بۆ لای گەلەکەی ﴿غَضْبَانَ أَسِفًا﴾ بە توڕەیی و قین و خەشمەوە ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم
﴿أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ﴾ ئایا پەروەردگارتان بەڵێنی پێ نەدان ﴿وَعْدًا حَسَنًا﴾ بەبەڵێنی چاك ﴿أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ﴾
بۆچی من زۆرم پێ چوو ﴿أَمْ أَرَدْتُمْ﴾ یان هەر ویستتان ﴿أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ توڕەیی
وخەشم لەلایەن پەروەردگارتانەوە یەخەتان بگرێت ﴿فَأَخْلَفْتُمْ مَوْعِدِي﴾ بۆیە بەڵێنی منتان شکاند
﴿٨٦﴾ ﴿قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ﴾ ووتیان ئێمە بەڵێنەکەی تۆمان نەشکاند ﴿بِمَلْكِنَا﴾ بەویست و دەسەڵاتی
خۆمان ﴿وَلَكِنَّا حُمِّلْنَا أَوْزَارًا﴾ بەڵکو ئێمە چەند کوڵ و باری زێڕ درابوو بەکوڵمانا ﴿مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ﴾
لەخشڵی قیبطییەکان ﴿فَقَذَفْنَاهَا فَكَذَلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ﴾ جا فڕێمانداییە (ناو ئاگرەوە) هەروەها سامیریش
فڕێی دا ﴿٨٧﴾

﴿فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا﴾ ئنجا (سامیری لەو خشڵە تواوانە) پەیکەری گوێرەکەیەکی بۆ دروست کردن
﴿لَّهُ خُوَارٌ﴾ بۆڕەیەکی هەبوو (وەك بۆڕەی گوێرەکە) ﴿فَقَالُوا﴾ ئەمجا وتیان ﴿هَٰذَا إِلَٰهُكُمْ وَإِلَٰهُ
مُوسَىٰ﴾ ئەمە خوای ئێوەو خوای موساشە ﴿فَنَسِيَ﴾ ئەوە (موسا) لەبیری چووە (دەگەڕێ بەشوێن
خوادا) (٨٨) ﴿أَفَلَا يَرَوْنَ﴾ ئایا ئەوان نازانن (نابینن) ﴿أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا﴾ (ئەو گوێرەکەیە) وەڵامی
هیچ ووتەیەکیان ناداتەوە ﴿وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ وەخاوەنی هیچ زیان و قازانجێك نییە بۆیان
(٨٩) ﴿وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی هارون پێی ووتن ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەوەو پێش
﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِنَّمَا فُتِنتُم بِهِ﴾ بێگومان ئێوە بەم (گوێرەکەیە) تاقی کرانەوە (گومڕا بوون)
﴿وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَٰنُ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە خوای میهرەبانە ﴿فَاتَّبِعُونِي﴾ کەواتە شوێنی من
بکەون ﴿وَأَطِيعُوا أَمْرِي﴾ گوێڕایەڵی فەرمانی من بن (٩٠) ﴿قَالُوا لَن نَّبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ﴾ ووتیان هەرگیز واز
ناهێنین و بەدەوریدا دێین و دەیپەرستین ﴿حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ﴾ هەتا موسا دەگەڕێتەوە بۆ لامان
(٩١) ﴿قَالَ يَا هَارُونُ﴾ (موسا) ووتی ئەی هارون ﴿مَا مَنَعَكَ﴾ چ شتێك بەرگری کردیت ﴿إِذْ رَأَيْتَهُمْ
ضَلُّوا﴾ کاتێ بینیت ئەمانە گومڕا بوون (٩٢) ﴿أَلَّا تَتَّبِعَنِ﴾ (لەوەی) کەشوێن من بکەوی ﴿أَفَعَصَيْتَ
أَمْرِي﴾ ئایا سەرپێچی فەرمانی منت کرد؟ (٩٣) ﴿قَالَ يَبْنَؤُمَّ﴾ (هارون) ووتی ئەی کوڕی دایکم
﴿لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي﴾ موی ریش و سەرم مەگرە وڕایمەکێشە ﴿إِنِّي خَشِيتُ أَن تَقُولَ﴾ بەڕاستی ترسام
کە (هاتیتەوە پێم) بڵێیت ﴿فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ تۆ جیاوازیت خستە نێوان بەنی ئیسرائیلیەکانەوە ﴿وَلَمْ
تَرْقُبْ قَوْلِي﴾ و چاوەڕوانی فەرمانی منت نەکرد (٩٤) ﴿قَالَ﴾ (موسا) ووتی ﴿فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ﴾
ئەی سامیری تۆ ئەم کارە ترسناکە چی بوو کردت؟ (٩٥) ﴿قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ﴾ (سامیری)
ووتی من شتێکم زانی ئەوان نەیانزانی (یان شتێکم بینی ئەوان نەیان بینی) ﴿فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ أَثَرِ
الرَّسُولِ﴾ ئەمجا مستێکم لەشوێن پێی (وولاخەکەی) جوبرەئیل هەڵگرت ﴿فَنَبَذْتُهَا﴾ و
فڕێمدا (بەخشڵە تواوەکەدا) ﴿وَكَذَٰلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي﴾ بەو جۆرە نەفسم ئەم کارەی بۆ جوان و
شیرین کردم (٩٦) ﴿قَالَ فَاذْهَبْ﴾ (موسا) ووتی دەبڕۆ ﴿فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ﴾ ئەوسا بێگومان
تاماوی لەم ژیانەدا (هەر کەس لێت نزیك بویەوە) دەبێ بڵێیت ﴿لَا مِسَاسَ﴾ نزیکم مەکەوەوە،
دەستم لێ مەدە ﴿وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَّن تُخْلَفَهُ﴾ وەبێگومان بەڵێنێکیشت هەیە (لەڕۆژی دواییدا) هەرگیز
ڕزگار نابیت لێی ﴿وَانظُرْ إِلَىٰ إِلَٰهِكَ﴾ وەسەیری پەرستراوەکەشت کە ﴿الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا﴾
کەبەردەوام دەتپەرست ﴿لَّنُحَرِّقَنَّهُ﴾ دڵنیابە چاك دەیسوتێنین ﴿ثُمَّ لَنَنسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ﴾ پاشان بێگومان
(خۆڵەمێشەکەش) پرژو بڵاو دەکەینەوە بەدەریادا ﴿نَسْفًا﴾ بەپرژو بڵاویکی وەها (کە شوێنەواریشی
نەمێنێت) (٩٧) ﴿إِنَّمَا إِلَٰهُكُمُ اللَّهُ﴾ پەرستراوی (ڕاستەقینەی) ئێوە تەنها خوایە ﴿الَّذِي لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾
کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ئەو نەبێت ﴿وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ زانیاری ئەو هەموو شتێکی
گرتۆتەوە (٩٨)

﴿كَذَٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئا بەو جۆرە دەیگێڕینەوە بۆت ﴿مِنْ أَنبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ﴾ هەندێك
لەبەسەرهات و هەواڵی ئەو (گەلانەی) ڕابوردوو ﴿وَقَدْ آتَيْنَاكَ﴾ بێگومان پێمان داویت ﴿مِن لَّدُنَّا
ذِكْرًا﴾ لەلایەن خۆمانەوە قورئان ﴿٩٩﴾ ﴿مَّنْ أَعْرَضَ عَنْهُ﴾ هەر كەسێ پشتی تێ بكات ﴿فَإِنَّهُ يَحْمِلُ﴾
ئەوە بەڕاستی هەڵیدەگرێ ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿وِزْرًا﴾ بارێكی قورس (لەتاوان) ﴿١٠٠﴾
﴿خَالِدِينَ فِيهِ﴾ بێ بڕانەوە تێیدا دەمێننەوە ﴿وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا﴾ چ بارێكی خراپ و پیسەیان بەكۆڵەوەیە
لەڕۆژی دواییدا ﴿١٠١﴾ ﴿يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ﴾ ئەو ڕۆژەی كە فوو دەكرێ بەشەیپووردا (بۆ جاری دووەم)
﴿وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ﴾ ئەوسا تاوانباران كۆدەكەینەوە ﴿يَوْمَئِذٍ زُرْقًا﴾ لەو ڕۆژەدا لەش و چاویان شین هەڵگەڕاوە
﴿١٠٢﴾ ﴿يَتَخَافَتُونَ بَيْنَهُمْ﴾ بەچرپەوە بەسیرانی خۆیاندا دەڵێن ﴿إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا﴾ ئێوە تەنها دە (شەو و ڕۆژ لەدونیادا)
مانەتەوە ﴿١٠٣﴾ ﴿نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ﴾ ئێمە چاك دەزانین بەوەی ئەوان دەیڵێن ﴿إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً﴾ كاتێ
(لەوەیان) كە ژیرتریانە و ڕێك ڕێیانە لەڕاستییەوە دەڵێ ﴿إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا﴾ ئێوە تەنها یەك ڕۆژ مانەوە
﴿١٠٤﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەكەن سەبارەت بەشاخەكان ﴿فَقُلْ يَنسِفُهَا
رَبِّي نَسْفًا﴾ بۆیان بڵێ پەروەردگار لەبنیان دێنێ و وردو خاشیان دەكات ئەمجا با پرژ و بڵاویان دەكاتەوە ﴿١٠٥﴾
﴿فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا﴾ ئەمجا ڕێك و ساف بێ ئاوو گژوگیا دەیهێڵێتەوە ﴿١٠٦﴾ ﴿لَّا تَرَىٰ فِيهَا﴾ نابینی تێیدا
﴿عِوَجًا وَلَا أَمْتًا﴾ هیچ جۆرە لاری و بەرزی و نزمییەك ﴿١٠٧﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ﴾ هەموو
دەكەونە شوێن جاڕدەری (كۆكردنەوە) ﴿لَا عِوَجَ لَهُ﴾ لارەملەری ناكەن لەفەرمانی ﴿وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَٰنِ﴾
لەترسی خوای میهرەبان هەموو دەنگەكان نزم دەبن ﴿فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا﴾ جگە چپە هیچ شتێك نابیسی ﴿١٠٨﴾
﴿يَوْمَئِذٍ﴾ ئا لەو ڕۆژەدا ﴿لَّا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ﴾ تكا كردن سوودی نیە ﴿إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ﴾ مەگەر كەسێ خوای
میهرەبان ڕێگای پێدابێت ﴿وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا﴾ و ئەو وتەكەشی پێ ڕازی بێ ﴿١٠٩﴾ ﴿يَعْلَمُ﴾ (خوا) دەزانێ و ئاگادارە
﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهەموو ئەو شتانەی لەپێشیانەوەیە (لەقیامەتدا چاوەڕێیانە) ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە بەهەموو
ئەو شتانە لەپاشیانەوەیە (لە دونیادا كردوویانە) ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا﴾ بەڵام ئەوان دەربارەی خوا هەموو
شتێك نازانن ﴿١١٠﴾ ﴿وَعَنَتِ الْوُجُوهُ﴾ هەموو دەم و چاوەكان (لەڕۆژی قیامەتدا) مل كەچ و فەرمانبەردارن ﴿لِلْحَيِّ
الْقَيُّومِ﴾ بۆ (خوای) هەمیشە زیندوو و ڕاگری بوونەوەر ﴿وَقَدْ خَابَ﴾ بێگومان زەرەرمەند بووە ﴿مَنْ حَمَلَ
ظُلْمًا﴾ ئەوەی كەباری ستەمی هەڵگرتبێ ﴿١١١﴾ ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوەش كردەوە چاكەكانی كردبێت
﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ باوەڕداریش بوو بێت ﴿فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا﴾ ئەوە نەلە ستەم دەترسێ (پێی بكرێ) ﴿وَلَا هَضْمًا﴾
نەلە كەم كردنەوەی پاداشتی (دەترسێ) ﴿١١٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ﴾ ئابەو جۆرە ﴿أَنزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێكی عەرەبیمان
دابەزاندووە ﴿وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ﴾ بە چەند جۆر و شێواز هەڕەشەمان لەوەدا باسكردووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾
بۆ ئەوەی لە خوا بترسن و خۆیان بپارێزن (لە تاوان) ﴿أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا﴾ یان ببێتە بەهۆی بیدار كردنەوەیان
لەغەفڵەت و بێ ئاگایی (بەهۆی قورئانەوە) ﴿١١٣﴾

﴿فتعالى الله﴾ ئەمجا بەرز و بڵندە ئەو خوایە ﴿الملك الحق﴾ کە دەسەڵاتدارێکی (پادشایەکی) حەق و ڕاستە
﴿ولا تعجل بالقرآن﴾ پەلە مەکە لە (خوێندنی) قورئاندا ﴿من قبل﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أن يقضى إليك وحيه﴾
وەحی کردنەکەی بۆت تەواو بێت ﴿وقل رب زدني علما﴾ وەبڵێ ئەی پەروەردگارم زانست و زانیاریم زیاد
بکە (١١٤) ﴿ولقد عهدنا إلى آدم من قبل﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە پێشتر پەیمان و بەڵێنمان لە ئادەم وەرگرت
(لەدرەختی قەدەغەکراو نەخوات) ﴿فنسي﴾ بەڵام کاری پێ نەکرد (لەبیری چوو) ﴿ولم نجد له عزما﴾ وە ئێمە
لەودا بڕیارمان نەدی (کە پەیڕەوی فەرمانی خودا بکات) (١١٥) ﴿وإذ قلنا للملائكة﴾ (باسی) ئەو کاتە بکە
بە فریشتەکانمان ووت ﴿اسجدوا لآدم﴾ سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فسجدوا﴾ ئەوانیش هەموو سوژدەیان برد
﴿إلا إبليس أبى﴾ جگە لە شەیتان کەسەرپێچی کرد (و سوژدەی نەبرد) (١١٦) ﴿فقلنا يا آدم﴾ ئەمجا ووتمان ئەی ئادەم
﴿إن هذا﴾ بەڕاستی ئەم (ئیبلیسە) ﴿عدو لك ولزوجك﴾ دوژمنی تۆ و هاوسەرەکەتە ﴿فلا يخرجنكما من الجنة﴾
کەواتە (ئاگادار بن) لە بەهەشت دەرتان نەکات ﴿فتشقى﴾ چونکە دووچاری ناخۆشی و زەحمەت دەبیت
(١١٧) ﴿إن لك ألا تجوع فيها﴾ بێگومان تۆ لەو (بەهەشتە)دا برسیت نابێ ﴿ولا تعرى﴾ ڕووت و قووت
نابی (١١٨) ﴿وأنك لا تظمأ فيها﴾ وە بێگومان لەویدا تینووت نابێت ﴿ولا تضحى﴾ وە هەتاوی (خۆر) لێت
نادات (لە ڕووت پێ ناگەیەنی) (١١٩) ﴿فوسوس إليه الشيطان﴾ ئەمجا شەیتان نیازی خراپی خستە دڵیەوە
﴿قال﴾ ووتی ﴿يا آدم﴾ ئەی ئادەم ﴿هل أدلك﴾ ئایا پیشانت بدەم ﴿على شجرة الخلد﴾ درەختی نەمری
(هەر کەس لێی بخوات هەرگیز نامری) ﴿وملك لا يبلى﴾ و موڵک و دەسەڵاتی هەر دوایی نەیەت (١٢٠)
﴿فأكلا منها﴾ ئەمجا هەردووکیان لەو (بەروبوومی درەختە) یان خوارد ﴿فبدت﴾ بەو هۆیەوە (جل
وبەرگیان داماڵدرا) دەرکەوت ﴿لهما سوآتهما﴾ عەیب و عەورەتیان ﴿وطفقا﴾ وەدەستیان کرد
﴿يخصفان عليهما من ورق الجنة﴾ بە داپۆشینی لەشیان بەگەڵای (درەختەکانی) بەهەشت ﴿وعصى آدم ربه﴾
وە ئادەم سەرپێچی فەرمانی پەروەردگاری کرد ﴿فغوى﴾ ئیتر لەڕێگای ڕاست لای دا (١٢١) ﴿ثم اجتباه ربه﴾
پاشان پەروەردگاری هەڵیبژارد (بۆ پێغەمبەریی) ﴿فتاب عليه وهدى﴾ وتەوبەی لێ قبووڵ کرد و
ڕێنموویی کرد (١٢٢) ﴿قال اهبطا منها﴾ (خوا) فەرمووی هەردووکتان بڕۆنە خوارەوە لەوێ (لەبەهەشت)
﴿جميعا﴾ پێکەوە ﴿بعضكم لبعض عدو﴾ (نەوەکانتان) دەبنە دوژمنی یەکتری ﴿فإما يأتينكم مني هدى﴾
جا ئەگەر (بەپێغەمبەراندا) بەیامێکی ڕێنموویی هات لەلایەن منەوە ﴿فمن اتبع هداي﴾ ئەوسا ئەوەی شوێنی
ڕێنموویی من بکەوێ ﴿فلا يضل ولا يشقى﴾ ئەوە (لە دونیادا) گومڕا نابێ و (لەڕۆژی دواییشدا) تووشی
ناخۆشی و زەحمەت نابێ (١٢٣) ﴿ومن أعرض﴾ وە هەر کەسێ ڕوو وەرگێڕێ ﴿عن ذكري﴾ لە ڕێبازو یادی
من ﴿فإن له معيشة ضنكا﴾ ئەوە بێگومان ئەو کەسە گوزەرانێکی سەخت و تەنگی دەبێت (لە گۆڕیدا)
﴿ونحشره يوم القيامة﴾ و لەڕۆژی دواییشدا حەشری دەکەین ﴿أعمى﴾ بەکوێری (١٢٤) ﴿قال رب﴾ دەڵێ ئەی
پەروەردگارم ﴿لم حشرتني أعمى﴾ بۆچی بە کوێری حەشرت کردم ﴿وقد كنت بصيرا﴾ خۆ من (لە دونیادا)
چاو ساغ و بینا بووم (١٢٥)

﴿قَالَ كَذَلِكَ﴾ (خوا) دەفەرمووێ هەر بەو شێوەی ﴿أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا﴾ ئایەتەکانی ئێمەت بۆ هات و لەبیری خۆت بردەوە (و کوێر بوویت لێیان لە دونیادا) ﴿وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنسَى﴾ بەهەمان شێوەش تۆش ئەمڕۆ گوێت پێ نادرێت و لەبیر دەکرێیت (١٢٦) ﴿وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ﴾ وەهەر بەو جۆرە تۆڵە دەسێنین لەوەی زیادەڕۆیی کردبێت ﴿وَلَمْ يُؤْمِن بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ و باوەڕی نەهێنابێ بە ئایەتەکانی پەروەردگاری ﴿وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ﴾ وە سزای ڕۆژی دوایی ﴿أَشَدُّ وَأَبْقَى﴾ بەئێشتر و بەردەوامترە (لە سزای دونیا) (١٢٧) ﴿أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ ئەی ئایا (خوا) بۆی ڕوون نەکردوونەتەوە ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا﴾ چەندمان لەناوبرد ﴿قَبْلَهُم مِّنَ الْقُرُونِ﴾ لە گەل و سەدەی چەرخەکانی پێش ئەمان ﴿يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ﴾ کە (ئەم بێ باوەڕانە) دەگەڕێن و هاتوچۆ دەکەن بەسەر شوێنەکانیاندا ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کە باسکرا) ﴿لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَى﴾ چەند بەڵگە و نیشانەی هەیە بۆ ئەو کەسانەی کە ژیرن (١٢٨) ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ﴾ ئەگەر نەبوایە وتە و بڕیارێک نەبوایە ﴿سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ لەپەروەردگارتەوە پێشتر دراوە (بۆ لەناوبردنیان) ﴿لَكَانَ لِزَامًا﴾ بێگومان (لەناوبردنی بێ باوەڕان) پێویست دەبوو ﴿وَأَجَلٌ مُّسَمًّى﴾ ئەگەر ماوەی دیاری کراویش نەبوایە (کە قیامەتە) (١٢٩) ﴿فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) ئارام بگرە لەسەر ئەوەی ئەوانە دەیڵێن ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ بە حەمد و سوپاس و ستایشی پەروەردگارت تەسبیحاتی خوا بکە ﴿قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ﴾ لەپێش هەڵاتنی خۆر ﴿وَقَبْلَ غُرُوبِهَا﴾ و لەپێش ئاوا بوونیدا ﴿وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ﴾ و لەهەندێ کات و ساتەکانی شەودا خوا بپەرستە و نوێژ بکە ﴿وَأَطْرَافَ النَّهَارِ﴾ وە لە سەرەتا و کۆتایی ڕۆژدا ﴿لَعَلَّكَ تَرْضَى﴾ بۆ ئەوەی (پاداشتی بدرێیتەوە) کە پێی ڕازی بیت (١٣٠) ﴿وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ﴾ تۆ چاوەکانت مەبڕە ﴿إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ﴾ ئەو سامان و بەهرانەی داومانە ﴿أَزْوَاجًا مِّنْهُمْ﴾ بە تاقم و دەستەیەک لەوان (بێباوەڕان) ﴿زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ چونکە ئەوە ڕازاوە و جوانی ژیانی دونیایە ﴿لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾ بۆ ئەوەی تاقییان بکەینەوە تیایدا ﴿وَرِزْقُ رَبِّكَ﴾ ڕزق و ڕۆزی پەروەردگارت (لە دوا ڕۆژدا) ﴿خَيْرٌ وَأَبْقَى﴾ چاکتر و بەردەوامترە (١٣١) ﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ فەرمان بدە بە خێزانەکەت ﴿بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا﴾ بە نوێژ کردن. وە خۆیشت خۆڕاگر و بەردەوام بە لەسەر بەجێ هێنانی ﴿لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا﴾ ئێمە داوای ڕۆزیت لێ ناکەین ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُكَ﴾ بەڵکو ئێمە ڕزق و ڕۆزی تۆ دەدەین ﴿وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى﴾ وە سەرەنجامی چاکە بۆ پارێزکاران و خواناسانە (١٣٢) ﴿وَقَالُوا﴾ (بێ باوەڕان) وتیان ﴿لَوْلَا يَأْتِينَا﴾ (ئەگەر ڕاستە پێغەمبەرە) دەی بۆ بۆمان ناهێنێ ﴿بِآيَةٍ مِّن رَّبِّهِ﴾ بەڵگە و موعجیزەیەک لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿أَوَلَمْ تَأْتِهِم بَيِّنَةُ﴾ ئایا ئەوان بەڵگەی ئاشکرایان بۆ نەهاتووە ﴿مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَى﴾ کە لەپەڕاوە پێشووەکاندا هەبوو وەک تەورات و ئینجیل (١٣٣) ﴿وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُم﴾ ئەگەر ئێمە ئەوانمان لەناو ببردایە ﴿بِعَذَابٍ مِّن قَبْلِهِ﴾ بە سزایەک پێش (ناردنی پێغەمبەر ﷺ) ﴿لَقَالُوا رَبَّنَا﴾ بێگومان (ئەو ڕۆژە) دەیانووت ئەی پەروەردگارمان ﴿لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا﴾ بۆچی (لە دونیادا) پێغەمبەرێکت بۆ نەناردین ﴿فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ﴾ تا شوێنی بەرنامەو ئایەتەکانی تۆ بکەوتینایە ﴿مِن قَبْلِ أَن نَّذِلَّ وَنَخْزَى﴾ پێش ئەوەی سەرشۆڕ و ڕیسوا ببین (١٣٤) ﴿قُلْ كُلٌّ مُّتَرَبِّصٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو چاوەڕوانین (چ لایەکمان سەردەکەوین) ﴿فَتَرَبَّصُوا﴾ دە ئێوەش چاوەڕوان بن ﴿فَسَتَعْلَمُونَ﴾ ئەوسا لە ئایندەدا دەزانن ﴿مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ﴾ چ کەسێک خاوەنی ڕێگای ڕاستە ﴿وَمَنِ اهْتَدَى﴾ وە چ کەسێک هیدایەتی خوای وەرگرتووە (١٣٥)

سورەتی ﴿ الأنبیاء ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ﴾ لێپرسینەوەی خەڵکی نزیك بوەتەوە ﴿وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ﴾ بەڵام ئەوان لە بێ ئاگایی و غەفڵەتدا ﴿مُعْرِضُونَ﴾ پشت ئەکەن و ڕوو وەرئەگێڕن (لە ئایینی خوا) ﴿١﴾ ﴿مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحْدَثٍ﴾ هەر پەیامێکی تازەیان لە پەروەردگاریانەوە بۆ بێت (کە قورئانە) ﴿إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ﴾ ئەوان دەیبیستن و گاڵتەی پێ دەکەن ﴿٢﴾ ﴿لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ﴾ دڵەکانیان بێ ئاگایە ﴿وَأَسَرُّوا النَّجْوَى﴾ زۆر بە نهێنی چپەیان دەکرد ﴿الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەوانەی کە ستەمیان کرد ﴿هَلْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ﴾ (دەڵێن) ئایا ئەم (پێغەمبەر)ەش هەر بەشەرێك نییە وەك ئێوە ﴿أَفَتَأْتُونَ السِّحْرَ﴾ دەی ئایا ئێوە دەڕۆن بە دوای جادوودا ﴿وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە دەیبینن (مەبەستیان ئەوەی موحەممەد ﷺ دەڵێن سیحرە) ﴿٣﴾ ﴿قَالَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) فەرمووی ﴿رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ﴾ پەروەردگارم بە هەموو قسەیەك (چرپە یەك) دەزانێت ﴿فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ لە ئاسمان بێت یا لە زەوی ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ ئەو زاتە بیسەری زانایە ﴿٤﴾ ﴿بَلْ قَالُوا﴾ ئەوانە ووتیان: نەخێر (ئەوەی موحەممەد هێناویەتی نیگایە) بەڵکو ﴿أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ﴾ چەند خەو بینینێکی تێکەڵ و پێکەڵی (موحەممەدە خۆیەتی) ﴿بَلِ افْتَرَاهُ﴾ نا بەڵکو موحەممەد خۆی ئەم (قورئانە)ی هەڵبەستووە ﴿بَلْ هُوَ شَاعِرٌ﴾ نا بەڵکو ئەو (موحەممەدە) شاعیرە ﴿فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ﴾ دە با نیشانە و موعجیزەیەکمان بۆ بێنێ ﴿كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ﴾ وەك (ئەو موعجیزانەی) پێغەمبەرانی پێشووی پێ نێردراوون ﴿٥﴾ ﴿مَا آمَنَتْ﴾ بڕوایان نەهێنا ﴿قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا﴾ (خەڵکی) هیچ شار و گوندێك پێش ئەمان کە لەناومان بردوون ﴿أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەمان باوەڕ دێنن؟ ﴿٦﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا﴾ ئێمە نەمان ناردووە ﴿قَبْلَكَ﴾ پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿إِلَّا رِجَالًا﴾ جگە لە پیاوانێك ﴿نُوحِي إِلَيْهِمْ﴾ کە نیگا و سرووشمان بۆ کردوون ﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ﴾ دەی پرسیار بکەن لە خاوەن کتێبەکانی (پێشوو لە زانایانی گاور و جوولەکە) ﴿إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە نازانن ﴿٧﴾ ﴿وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا﴾ ئێمە ئەو پێغەمبەرانەمان نەکردۆتە بەیکەرێك ﴿لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ﴾ کە خواردن نەخۆن ﴿وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ﴾ وە ئەوان هەمیشەیی و نەمر نەبوون ﴿٨﴾ ﴿ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ﴾ پاشان بەڵێنێك کە پێمان دابوون بەجێمان هێنا ﴿فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ﴾ جا ئەوانە و هەر کەسێکمان دەویست (لە باوەڕداران) ڕزگارمان کردن ﴿وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ﴾ وە زیادەڕۆیانمان لەناوبرد ﴿٩﴾ ﴿لَقَدْ أَنْزَلْنَا﴾ سوێند بەخوا ناردومانەتە خوارەوە ﴿إِلَيْكُمْ كِتَابًا﴾ کتێبێك بۆ ئێوە ﴿فِيهِ ذِكْرُكُمْ﴾ کە سەربەرزی و ناوبانگی ئێوەی تێدایە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا بیر ناکەنەوە ﴿١٠﴾

﴿وَكَمْ قَصَمْنَا مِن قَرْيَةٍ﴾ چەندەها شار و گوندمان تێک شکاند (ولەناومان بردن) ﴿كَانَتْ ظَالِمَةً﴾ کە (خەڵکەکەی) ستەمکار بوون ﴿وَأَنشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ﴾ وەپاش ئەوان گەلێ و تاقمی ترمان (لەجێیان) پەیدا هێنا (١١) ﴿فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا﴾ جا کاتێک (بێ باوەڕان) هەستیان کرد بەسزا و تۆڵەی ئێمە ﴿إِذَا هُم﴾ دەستبەجێ ئەوان ﴿مِّنْهَا يَرْكُضُونَ﴾ لەو شارانە بەخێرایی رایان دەکرد (١٢) ﴿لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا﴾ (فریشتەکان بەگاڵتەوە پێیان دەڵێن) رامەکەن وبگەڕێنەوە ﴿إِلَىٰ مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ﴾ بۆلای ئەو سەروەت و نیعمەتانەی کە تێیدا سەرمەست بوون ﴿وَمَسَاكِنِكُمْ﴾ وە(بگەڕێنەوە) بۆ سەر خانوو ماڵەکانتان ﴿لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ﴾ بەڵکو پرسیارتان لێ بکرێت (لەوەی بەسەرتان هاتووە) (١٣) ﴿قَالُوا يَا وَيْلَنَا﴾ (لەگەڵ هەڵهاتندا) دەیان ووت هاوار بۆ ئێمە ﴿إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە ستەمکار بووین (١٤) ﴿فَمَا زَالَت﴾ ئیتر بەردەوام ﴿تِّلْكَ دَعْوَاهُمْ﴾ ئەمە هاواریان بوو (هاوار بۆ ئێمە) ﴿حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ﴾ هەتا هەموویانمان دروێنە و خامۆش کرد (ولەناومان بردن) (١٥) ﴿وَمَا خَلَقْنَا﴾ ئێمە دروستمان نەکردووە ﴿السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ﴾ ئاسمان و زەوی و ئەوەی لەنێوانیاندایە بەگاڵتە و بێ هودە (١٦) ﴿لَوْ أَرَدْنَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە ﴿أَن نَّتَّخِذَ لَهْوًا﴾ سەرقاڵی بۆ خۆمان هەڵبژێرین (وەک هاوسەر و منداڵ) ﴿لَّاتَّخَذْنَاهُ مِن لَّدُنَّا﴾ لەلایەن خۆمانەوە هەڵمان دەبژارد (١٧) ﴿إِن كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ (وا لەوە نییە) بەڵکو حەق دەدەین بەسەر بەتاڵ و باتڵدا ﴿فَيَدْمَغُهُ﴾ بەهۆیەوە (بەتاڵ) مێشکی دەپژێ و تێکدەشکێ ﴿فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ﴾ ئەوجا دەست بەجێ بەتاڵ دەفەوتێ و بەدیار دەچێت ﴿وَلَكُمُ الْوَيْلُ﴾ هاوار (وسزای بەئێش) بۆ ئێوە ﴿مِمَّا تَصِفُونَ﴾ لەبەر ئەوەی کە دەیڵێن و بڕیاری دەدەن بۆ خوا (لەهاوسەر و منداڵ) (١٨) ﴿وَلَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان و زەویدایە ﴿وَمَنْ عِندَهُ﴾ وە ئەو (فریشتانە)ی کە لای خوان ﴿لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ﴾ هەرگیز لەپەرستنی ئەو خۆیان بەزل نازانن ﴿وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ﴾ هەرگیزیش ماندوو نابن (١٩) ﴿يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ شەو و رۆژ تەسبیحات و ستایشی (خوا) دەکەن ﴿لَا يَفْتُرُونَ﴾ ماندوو نابن و سارد نابنەوە (٢٠) ﴿أَمِ اتَّخَذُوا﴾ ئایا ئەوانە هەڵیان بژاردووە (بڕیاریان داوە) ﴿آلِهَةً مِّنَ الْأَرْضِ﴾ چەند پەرستراو و (خوایەک) لەزەویدا (بۆ خۆیان) ﴿هُمْ يُنشِرُونَ﴾ (کە دەسەلاتی ئەوەیان هەبێ مردوو زیندوو بکەنەوە) (خۆیان کۆدەکرێنەوە و زیندوو دەکرێنەوە) (٢١) ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ﴾ ئەگەر لەهەردووکیاندا (لە ئاسمان و زەویدا) چەند پەرستراوێک هەبوایە ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ جگە لەخوا ﴿لَفَسَدَتَا﴾ بێگومان (ئاسمان و زەوی) هەر دوو کاول و ویران دەبوون ﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ﴾ دەی پاک و بێگەردی بۆ خوای پەروەردگاری عەرش ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ لەوەی بێ باوەڕان بڕیاری دەدەن (بۆ خوا) (٢٢) ﴿لَا يُسْأَلُ﴾ (خوا) پرسیاری لێ ناکرێت (رەخنەی لێ ناگیرێت) ﴿عَمَّا يَفْعَلُ﴾ لەسەر کارێک کەدەیکات ﴿وَهُمْ يُسْأَلُونَ﴾ بەڵکو ئەوان (بەندەکان) پرسیاریان لێ دەکرێت (٢٣) ﴿أَمِ اتَّخَذُوا﴾ ئایا ئەوانە هەڵیان بژاردووە (بڕیاریان داوە) ﴿مِن دُونِهِ آلِهَةً﴾ چەند پەرستراوێک جگە لەخوا ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ (پێیان) بڵێ بەڵگەتان بێنن لەسەر ئەوەی بڕیارتان داوە) ﴿هَٰذَا ذِكْرُ مَن مَّعِيَ﴾ ئەمە قسەی ئەم قورئانەیە (خوا ناردوویەتی) بۆ من ﴿وَذِكْرُ مَن قَبْلِي﴾ وەقسەی ئەو (پەیام و پەیامبەرانەشە) لەپێش منەوە هاتوون (وەک تەورات و ئینجیل لەهیچیاندا بڕوای چەند پەرستراوێک بڕیار نەدراوە) ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ﴾ بەڵام زۆربەی زۆریان ﴿لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ﴾ حەق و راستی نازانن ﴿فَهُم مُّعْرِضُونَ﴾ لەبەر ئەوەیشە پشتی تێدەکەن و رووی لێ وەردەگێڕن (٢٤)

﴿وما أرسلنا﴾ وەئێمە نەمان ناردووە ﴿من قبلك﴾ پێش تۆ ﴿من رسول﴾ هیچ پێغەمبەرێك ﴿إلا نوحي إليه﴾ مەگەر بێگومان بۆ ناردووە ﴿أنه لا إله إلا أنا﴾ (بەوەی کە) بێگومان جگە لەمن هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿فاعبدون﴾ کەواتە تەنها من بپەرستن ﴿٢٥﴾ ﴿وقالوا﴾ (وەبێ باوەڕان) ووتیان ﴿اتخذ الرحمن ولدا﴾ خوای میهرەبان منداڵی بۆ خۆی بڕیار داوە (کە فریشتەکانن) ﴿سبحانه﴾ پاك و بێگەردە خوا (لەم شتانە) ﴿بل عباد مكرمون﴾ بەڵکو ئەوانە (ئەو فریشتانە) بەندەی ڕێز لێگیراو(ی خوا)ن ﴿٢٦﴾ ﴿لا يسبقونه﴾ بە خوا پێش ناکەون ﴿بالقول﴾ بەقسەو ووتنیان ﴿وهم بأمره﴾ وەئەوان بەفەرمانی خوا ﴿يعملون﴾ کار دەکەن ﴿٢٧﴾ ﴿يعلم﴾ (خوا) دەزانێت وئاگادارە ﴿ما بين أيديهم﴾ بەوەی لەدونیا لەبەر دەستیاندایە ﴿وما خلفهم﴾ وە بەوەی لەڕۆژی دوایی بۆیان ئامادە کراوە ﴿ولا يشفعون﴾ وە (فریشتەکان) تکا ناکەن ﴿إلا لمن ارتضى﴾ مەگەر بۆ ئەو کەسە نەبێت (خوا) ڕازی بێت (تکای بۆ بکرێت) ﴿وهم من خشيته﴾ وە ئەوان (فریشتەکان) لەترس وهەیبەتی خوا ﴿مشفقون﴾ زۆر دەترسن ﴿٢٨﴾ ﴿ومن يقل منهم﴾ وە هەرکام لەوانە (لەو فریشتانە) بڵێ ﴿إني إله من دونه﴾ بێگومان منیش پەرستراوم جگە لەخوا ﴿فذلك نجزيه جهنم﴾ ئەو بە (ئاگری) دۆزەخ تۆڵەی لێ دەسەنین ﴿كذلك﴾ هەروەها بەوجۆرە ﴿نجزي الظالمين﴾ پاداشتی ستەمکاران دەدەینەوە (تۆڵەیان لێ دەکەینەوە) ﴿٢٩﴾ ﴿أولم ير﴾ ئایا نەیان دی (نەیان زانیوە) ﴿الذين كفروا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿أن السماوات والأرض﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی ﴿كانتا رتقا﴾ هەردووکیان پێکەوە لکابوون (یەك پارچە بوون) ﴿ففتقناهما﴾ ئەمجا لەیەکترمان جیاکردنەوە ﴿وجعلنا من الماء﴾ وە هەر لەئاوەمان هێنا بەئاو دروستمان کردووە ﴿كل شيء حي﴾ هەموو شتێکی زیندوو ﴿أفلا يؤمنون﴾ دەی ئایا ئەوانە هەر باوەڕ ناهێنن؟ ﴿٣٠﴾ ﴿وجعلنا في الأرض﴾ وەدروستمان کردووە (وەدامان ناوە) لەزەویدا ﴿رواسي﴾ چەند شاخی دامەزراو ﴿أن تميد بهم﴾ بۆ ئەوە جوڵە جوڵ نەکات بەوانەی (بەسەر پشتیەوەن) ﴿وجعلنا فيها﴾ وە سازاندومانە لە زەوی (یان لە شاخەکان)دا ﴿فجاجا سبلا﴾ دۆڵ و ڕێگاوبانی زۆر ﴿لعلهم يهتدون﴾ تا ئەوان شارەزا بن و پێویستی خۆیان دابین بکەن ﴿٣١﴾ ﴿وجعلنا السماء﴾ وە ئاسمانمان کردووە ﴿سقفا محفوظا﴾ بە سەقفێکی (سەربانێکی) پارێزراو ﴿وهم عن آياتها﴾ بەڵام ئەوانە سەبارەت بە ئایەتەکانی ئاسمان ﴿معرضون﴾ پشت تێکەر و ڕوو وەرگێڕ بوون ﴿٣٢﴾ ﴿وهو الذي﴾ وە هەر ئەو (خوا) یە ﴿خلق الليل والنهار﴾ کە شەو و ڕۆژی دروست کردووە ﴿والشمس والقمر﴾ وە خۆر و مانگیش(ی دروست کردووە) ﴿كل﴾ هەریەك لەوان ﴿في فلك يسبحون﴾ لە خولگەیەکدا دەسوڕێنەوە ﴿٣٣﴾ ﴿وما جعلنا﴾ بڕیارمان نەداوە ﴿لبشر من قبلك﴾ بۆ هیچ کەسێك لەپێش تۆوە ﴿الخلد﴾ مانەوەی هەمیشەیی (نەمری) ﴿أفإن مت﴾ ئەمجا ئەگەر تۆ بمری ﴿فهم الخالدون﴾ (دوای مردنی تۆ) ئایا ئەوان ژیانیان بەردەوام دەبێ و نامرن؟ (نەخێر) ﴿٣٤﴾ ﴿كل نفس﴾ هەموو کەسێك ﴿ذائقة الموت﴾ مردن دەچێژێت (دەمرێت) ﴿ونبلوكم﴾ وە ئێمە تاقیتان دەکەینەوە ﴿بالشر والخير﴾ بەخراپە وناخۆشی وە بە چاکە و خۆشی ﴿فتنة﴾ تا دەرکەوێت (چاك و خراپ) ﴿وإلينا ترجعون﴾ وەهەر بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٣٥﴾

﴿وَإِذَا رَآكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێ تۆ دەبینن ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕن ﴿إِن
يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾ جگە لە گاڵتەو لاقرتێ کردن بە تۆ هیچی تر ناکەن ﴿أَهَٰذَا الَّذِي﴾ (بەسەرسامیە کەوە
دەڵێن) ئا ئەمە ئەو کەسەیە ﴿يَذْكُرُ آلِهَتَكُمْ﴾ (بەخراپی) باسی بتەکانتان دەکات ﴿وَهُم بِذِكْرِ
الرَّحْمَٰنِ﴾ لەکاتێکدا خۆیان بەباسکردنی (قورئان) ویادکردنی خوای میهرەبان ﴿هُمْ كَافِرُونَ﴾
بێ بڕوان ﴿٣٦﴾ ﴿خُلِقَ الْإِنسَانُ مِنْ عَجَلٍ﴾ (سرووشتی) ئینسان وایە لەسەر پەلەکردن بەدی هێنراوە
﴿سَأُرِيكُمْ آيَاتِي﴾ بەرووبووی تۆڵەی خۆمتان پیشان دەدەم ﴿فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ﴾ کەواتە پەلە مەکەن ﴿٣٧﴾
﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە (بت پەرستان بە گاڵتەوە) دەڵێن ﴿مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ ئەم بەڵێنی (تۆڵەیە) کەی دێت
﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٣٨﴾ ﴿لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ئەوانەی کە کافرن
بیانزانیایە (چ سزایەکی سەخت لەسەر دەمیانەدایە) ﴿حِينَ لَا يَكُفُّونَ﴾ کاتێ ناتوانن دووری
بخەنەوە ﴿عَن وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَن ظُهُورِهِمْ﴾ بڵێسەی ئاگر لە دەم وچاو و پشتیان ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾
وە ئەوان یارمەتی نادرێن ﴿٣٩﴾ ﴿بَلْ تَأْتِيهِم بَغْتَةً﴾ بەڵکو لەناکاودا تووشیان دێت ﴿فَتَبْهَتُهُمْ﴾
وسەرسامیان دەکات (بەشێوەیەك) ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ ناتوانن ﴿رَدَّهَا﴾ بیگێڕنەوە (بەرگری
بکەن) ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وە مۆڵەتیشیان نادرێت (تەوبە بکەن) ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ﴾ سوێند
بەخوا بێگومان گاڵتەو لاقرتێ کراوە ﴿بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بەپێغەمبەرانی پێش تۆش ﴿فَحَاقَ بِالَّذِينَ﴾
ئەمجا دەوری ئەوانەی دا ﴿سَخِرُوا مِنْهُم﴾ ئەوان کە گاڵتەیان دەکرد (بەپێغەمبەران) ﴿مَّا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو سزایەی ئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٤١﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ (بە گاڵتەکەران) ﴿مَن يَكْلَؤُكُم﴾
کێ (دەتوانێت) ئێوە بپارێزێت ﴿بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ بەشەو و بەڕۆژ ﴿مِنَ الرَّحْمَٰنِ﴾ لە (سزای) خوای
میهرەبان ﴿بَلْ هُمْ﴾ بەڵکو ئەوانە ﴿عَن ذِكْرِ رَبِّهِم مُّعْرِضُونَ﴾ بەردەوام پشت هەڵدەکەن لە یاد
ویادکردنی پەروەردگاریان ﴿٤٢﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ﴾ ئاخۆ (ئەو بێ باوەڕانە) چەند پەرستراوێکیان هەیە
﴿تَمْنَعُهُم مِّن دُونِنَا﴾ جگە لە ئێمە ڕێگری (سزا)یان لێ بکات ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ (ئەو پەرسترانە) ناتوانن
﴿نَصْرَ أَنفُسِهِمْ﴾ یارمەتی خۆیان بدەن ﴿وَلَا هُم مِّنَّا يُصْحَبُونَ﴾ وە لەلایەن ئێمەشەوە پەنا نادرێن ﴿٤٣﴾
﴿بَلْ مَتَّعْنَا هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ﴾ بەڵکو ئێمە ئەوان و باو و باپیرانیانمان ژیاندووە بە خۆشی (لەڕ و بەهرەی
دونیاوەمان پێدابوون) ﴿حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ﴾ تاتەمەنی ڕۆژیان بەسەر برد ﴿أَفَلَا يَرَوْنَ﴾ دەی ئایا
ئەوانە (قورەیشیەکان) سەرنج نادەن ﴿أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ﴾ کە بێگومان ئێمە (وردە وردە) دێینە خاك
و وڵاتی (ئەوان) ﴿نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا﴾ لە هەموو لایەکی بەوە کەمی دەکەینەوە (بەڕزگار کردنی
لەلایەن موسڵمانانەوە) ﴿أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان زاڵ و سەرکەوتوون (یان ئێمە)؟ ﴿٤٤﴾

﴿قُلۡ إِنَّمَآ أُنذِرُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بێگومان من تەنها ئێوە بێدار دەکەمەوە (دەتان
ترسێنم) ﴿بِٱلۡوَحۡيِ﴾ بەڕێگا و وەحی ﴿وَلَا يَسۡمَعُ ٱلصُّمُّ ٱلدُّعَآءَ﴾ وە کەڕەکان بانگەوازی (حەق)
نابیستن ﴿إِذَا مَا يُنذَرُونَ﴾ کاتێک کە دەترسێنرێن (٤٥) ﴿وَلَئِن مَّسَّتۡهُمۡ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر دوو
چاریان بێت ﴿نَفۡحَةٞ﴾ کەمێک ﴿مِّنۡ عَذَابِ رَبِّكَ﴾ لە سزای پەروەردگارت ﴿لَيَقُولُنَّ﴾ بێگومان
ئەوان دەڵێن ﴿يَٰوَيۡلَنَآ﴾ هاوارو ناچوون بۆ ئێمە ﴿إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە (هەموومان)
ستەمکار بووین (٤٦) ﴿وَنَضَعُ﴾ وەئێمە دادەنێین ﴿ٱلۡمَوَٰزِينَ ٱلۡقِسۡطَ﴾ تەرازووەکانی دادپەروەری
(کە کردەوەی پێ دەکێشرێت) ﴿لِيَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿فَلَا تُظۡلَمُ نَفۡسٞ شَيۡـٔٗا﴾ ئەمجا هیچ
کەس کەمترین ستەمی لێ ناکرێت ﴿وَإِن كَانَ مِثۡقَالَ﴾ با قورسی (کردەوەکەی) ﴿حَبَّةٖ مِّنۡ خَرۡدَلٍ﴾
بەقەدەر تۆوی خەرتەلەیەکیش بێت ﴿أَتَيۡنَا بِهَا﴾ ئێمە دەیهێنین ﴿وَكَفَىٰ بِنَا حَٰسِبِينَ﴾ وە بەسە کە ئێمە
ژمێریاری (کردەوەی بەندەکان) بین (٤٧) ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ ٱلۡفُرۡقَانَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی
تەورات (کە جیا کەرەوەی حەق و بەتاڵە) بەخشیمانە مووسا وهاروون، ﴿وَضِيَآءٗ وَذِكۡرٗا﴾ وەڕوون
کەرەوە و یادخەرەوەشە ﴿لِّلۡمُتَّقِينَ﴾ بۆ پارێزکاران و لەخواترسان (٤٨) ﴿ٱلَّذِينَ يَخۡشَوۡنَ﴾ ئەوانەی
کەدەترسن ﴿رَبَّهُم بِٱلۡغَيۡبِ﴾ لە پەروەردگاریان بەنادیاری وپەنهانی ﴿وَهُم﴾ وەئەوان (کەسانێکن)
﴿مِّنَ ٱلسَّاعَةِ مُشۡفِقُونَ﴾ لە ڕۆژی دوایی زۆر دەترسن (٤٩) ﴿وَهَٰذَا﴾ وەئەم (قورئانە) ﴿ذِكۡرٞ مُّبَارَكٌ﴾
یادخەرەوەیەکی بەفەڕ و پیرۆزە ﴿أَنزَلۡنَٰهُ﴾ ناردومانەتە خوارەوە ﴿أَفَأَنتُمۡ﴾ دەی ئایا ئێوە ﴿لَهُۥ
مُنكِرُونَ﴾ دانی پێدا نانێن (باوەڕی پێ ناکەن) (٥٠) ﴿وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَآ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەخشیمان
﴿إِبۡرَٰهِيمَ رُشۡدَهُۥ﴾ بە ئیبراهیم ڕێنموونی و شارەزایی ﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەپێشدا ﴿وَكُنَّا بِهِۦ عَٰلِمِينَ﴾
وەئێمە بە (شایەنی) ئەو ئاگادار بووین (٥١) ﴿إِذۡ قَالَ﴾ کاتێک ووتی ﴿لِأَبِيهِ وَقَوۡمِهِۦ﴾ بە باوکی
و گەلەکەی ﴿مَا هَٰذِهِ ٱلتَّمَاثِيلُ ٱلَّتِيٓ﴾ ئا ئەم پەیکەر و بتانە چین ﴿أَنتُمۡ لَهَا عَٰكِفُونَ﴾ کە ئێوە دەیان پەرستن
(بەلایانەوە ماوەتەوە)؟ (٥٢) ﴿قَالُواْ﴾ (گەلەکەی) ووتیان ﴿وَجَدۡنَآ ءَابَآءَنَا﴾ باوو باپیرانمان دیوە ﴿لَهَا
عَٰبِدِينَ﴾ ئەمانەیان پەرستووە (٥٣) ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿لَقَدۡ كُنتُمۡ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿أَنتُمۡ وَءَابَآؤُكُمۡ﴾
خۆتان و باوو باپیرانتان ﴿فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٖ﴾ لە گومڕاییەکی ئاشکرادان (٥٤) ﴿قَالُوٓاْ﴾ (لە وەڵامدا) ووتیان
﴿أَجِئۡتَنَا بِٱلۡحَقِّ﴾ ئایە ڕاستی و حەقت بۆ هێناوین ﴿أَمۡ أَنتَ مِنَ ٱللَّٰعِبِينَ﴾ یا تۆ گاڵتەمان پێ دەکەیت (٥٥)
﴿قَالَ بَل رَّبُّكُمۡ﴾ (ئیبراهیم) ووتی (حەقم هێناوە) بەڵکو پەروەردگاری ئێوە ﴿رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾
پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوییە ﴿ٱلَّذِي فَطَرَهُنَّ﴾ هەر ئەویش بەدی هێناون ﴿وَأَنَا۠ عَلَىٰ ذَٰلِكُم﴾
وە بێگومان من لەسەر ئەوانە (کەباسم کرد) ﴿مِّنَ ٱلشَّٰهِدِينَ﴾ لە شاهید وبەئاگایانم (٥٦) ﴿وَتَٱللَّهِ﴾
سوێند بە خوا ﴿لَأَكِيدَنَّ أَصۡنَٰمَكُم﴾ پیلان دادەنێم بۆ (لەناو بردنی) بتەکانتان ﴿بَعۡدَ أَن تُوَلُّواْ
مُدۡبِرِينَ﴾ دوای ئەوەی پشتان تێکردن (بەجێتان هێشتن) (٥٧)

﴿فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا﴾ ئەمجا ئیبراهیم هەموو بتەکانی وورد کرد ﴿إِلَّا كَبِيرًا لَّهُمْ﴾ جگە لە بتە زلەکەیان
نەبێت ﴿لَعَلَّهُمْ﴾ بە ئومێدی ئەوەی ﴿إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ﴾ بگەڕێنەوە بۆلای ئەو (بۆ لای ئیبراهیم ئەویش
ڕاستییان پێ بڵێ. بەڵکو باوەڕبێنن) ﴿٥٨﴾ ﴿قَالُوا﴾ (بت پەرستان) ووتیان ﴿مَن فَعَلَ هَٰذَا﴾ کێ ئەمەی کردووە
﴿بِآلِهَتِنَا﴾ بە خواکانمان (بە بتەکانمان) ﴿إِنَّهُ﴾ بە ڕاستی ئەو کەسە ﴿لَمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لە ستەمکارانە
(دەبێ سزا بدرێت) ﴿٥٩﴾ ﴿قَالُوا﴾ (چەند کەسێك) ووتیان ﴿سَمِعْنَا فَتًى﴾ گوێمان لە لاوێك بوو
﴿يَذْكُرُهُمْ﴾ باسی ئەوانی (بتەکانی بە خراپە) دەکرد ﴿يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ﴾ پێی دەڵێن ئیبراهیم ﴿٦٠﴾
﴿قَالُوا﴾ (کۆمەڵێ لە گەلەکەی) ووتیان ﴿فَأْتُوا بِهِ﴾ کەواتە بیهێنن ﴿عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ﴾ لە پێش چاوی
خەڵك (بیهێنن) ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ﴾ بەڵکو (ئەوانەی دەیناسنەوە) شایەتی لەسەر بدەن ﴿٦١﴾
﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿أَأَنتَ فَعَلْتَ هَٰذَا﴾ ئایا تۆ ئەمەت کردووە ﴿بِآلِهَتِنَا﴾ بە خواکانمان (بە بتەکانمان)
﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا﴾ نەخێر بەڵکو ئەم بتە
گەورەیان ئەوەی کردووە ﴿فَاسْأَلُوهُمْ﴾ دە پرسیار لەوانە (بتە شکاوەکان) بکەن ﴿إِن كَانُوا يَنطِقُونَ﴾
ئەگەر ئەو بە قسە دەکەن ﴿٦٣﴾ ﴿فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ ئەمجا گەڕانەوە بۆ لای یەکتری (سەریان کرد
بە یەکدا) ﴿فَقَالُوا﴾ جا (لە ناو خۆیاندا هەندێکیان) ووتیان ﴿إِنَّكُمْ﴾ بە ڕاستی ئێوە ﴿أَنتُمُ الظَّالِمُونَ﴾
هەر خۆتان ستەمکارن ﴿٦٤﴾ ﴿ثُمَّ نُكِسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ﴾ پاشان سەر بەرەو خوار کرانەوە (گەڕانەوە بۆ سەر
سەختی و بەدناییەکەیان) ﴿لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ بە ڕاستی تۆ دەزانی ﴿مَا هَٰؤُلَاءِ يَنطِقُونَ﴾ ئەو بتانە قسە ناکەن
(ئەی ئیبراهیم) ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿أَفَتَعْبُدُونَ﴾ ئەی ئێوە دەپەرستن؟ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ مَا﴾
جگە لە خوا شتانێك ﴿لَا يَنفَعُكُمْ شَيْئًا﴾ کە هیچ قازانج و سوودێکتان پێ ناگەیەنن ﴿وَلَا
يَضُرُّكُمْ﴾ وە هیچ زەرەریشتان لێ نادەن ﴿٦٦﴾ ﴿أُفٍّ لَّكُمْ﴾ ئۆف بۆ ئێوە ﴿وَلِمَا تَعْبُدُونَ﴾ بۆ ئەو
بتانەش کە دەیپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ئەی ئایا ژیر نابن (بیر و هۆشتان
ناخەنە کار) ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُوا﴾ (هەندێ لە بت پەرستان) ووتیان ﴿حَرِّقُوهُ﴾ (ئیبراهیم) چاك بسوتێنن
﴿وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ﴾ و یارمەتی خواکانتان (بتەکانتان) بدەن و سەریان بخەن ﴿إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە
ئەو کارە دەکەن ﴿٦٨﴾ ﴿قُلْنَا﴾ (کە ئیبراهیمیان خستە ناگرەوە) ووتمان ﴿يَا نَارُ﴾ ئەی ئاگر ﴿كُونِي بَرْدًا
وَسَلَامًا﴾ سارد بەرەوە و بێ زیان بە ﴿عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ لەسەر ئیبراهیم ﴿٦٩﴾ ﴿وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا﴾ ئەوان
ویستیان پیلان بگێڕن بە ئیبراهیم (بە سووتاندن لەناوی ببەن) ﴿فَجَعَلْنَاهُمُ﴾ بەڵام ئێمە ئەوانمان کردە
﴿الْأَخْسَرِينَ﴾ زەرەرمەندترین (دۆڕاوترین) کەس ﴿٧٠﴾ ﴿وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا﴾ وە ئیبراهیم و لووطمان
ڕزگار کرد ﴿إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي﴾ و (ناردمان) بۆ ئەو زەوییە (بۆ وڵاتی شام) ﴿بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ﴾
کە پیت و بەرەکەتمان تێ خستبوو ﴿٧١﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ﴾ وە بەخشیمان بە ئیبراهیم ﴿إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً﴾
ئیسحاق و (بە ئیسحاقیش) یەعقوب، بە زیاد (لە داواکەی ئیبراهیم کە داوای منداڵێکی کرد)
﴿وَكُلًّا جَعَلْنَا﴾ وە هەموویانمان کرد ﴿صَالِحِينَ﴾ بە پیاوی چاك ﴿٧٢﴾

﴿وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً﴾ وە ئەوانیشمان کرد بە پێشەوا ﴿يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾ بە فەرمانی ئێمە ڕێنموویی (خەڵکیان) دەکرد ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ﴾ وە نیگامان کرد بۆیان ﴿فِعْلَ الْخَيْرَاتِ﴾ بە ئەنجامدانی کاری چاک ﴿وَإِقَامَ الصَّلَاةِ﴾ وە بە نوێژ کردن ﴿وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ﴾ و زەکات دان ﴿وَكَانُوا لَنَا﴾ وە ئەوان هەر بۆ ئێمە ﴿عَابِدِينَ﴾ عیبادەتیان دەکرد ﴿٧٣﴾ ﴿وَلُوطًا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ بەخشیمان بە لووط پێغەمبەرێتی و زانیاری ﴿وَنَجَّيْنَاهُ﴾ وە ڕزگارمان کرد ﴿مِنَ الْقَرْيَةِ﴾ لە (دەست خەڵکی) ئەو شارەی (سەدوم) ﴿الَّتِي كَانَت تَّعْمَلُ الْخَبَائِثَ﴾ کە (خەڵکەکەی) کردەوەی پیس و دزێویان دەکرد (نێربازییان دەکرد) ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا﴾ بەڕاستی ئەوانە ﴿قَوْمَ سَوْءٍ فَاسِقِينَ﴾ گەلێکی خراپی لە فەرمان دەرچوو بوون ﴿٧٤﴾ ﴿وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا﴾ وە بردمانە ناو ڕەحمەت و میهرەبانی خۆمانەوە ﴿إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ بەڕاستی لووط لە چاکەکاران بوو ﴿٧٥﴾ ﴿وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِن قَبْلُ﴾ وە پێشتر نووح پێغەمبەر ﷺ هاواری (لە ئێمە) کرد ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ ئەمجا ئێمەش وەڵامماندایەوە و بەدەنگیەوە هاتین ﴿فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ﴾ خۆی و (ئیماندارانی) خێزانەکەیمان ڕزگار کرد ﴿مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ﴾ لە تەنگانە زۆر گەورەکە (لە لافاو و خنکان) ﴿٧٦﴾ ﴿وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ﴾ وە یارمەتیمان دا بە دژی ئەو گەلەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە بەڵگە و ئایەتەکانی ئێمەیان بە درۆ دەزانی ﴿إِنَّهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانە ﴿كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ﴾ گەلێک بوون ڕۆچوو لە خراپەدا ﴿فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ لەبەر ئەوە هەموویانمان خنکاند (لە تۆفانەکەدا) ﴿٧٧﴾ ﴿وَدَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ﴾ (باسی) داوود و سولەیمان بکە ﴿إِذْ يَحْكُمَانِ﴾ کاتێ بڕیاریان دەرکرد ﴿فِي الْحَرْثِ﴾ دەربارەی ئەو کشتوکاڵەی ﴿إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ﴾ کە مەڕ و ئاژەڵی کەسانێک تێیدا لەوەڕابوون (زیانیان لێ دابوو) ﴿وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ﴾ وە ئێمە بۆ دادوەری بڕیارەکەیان ﴿شَاهِدِينَ﴾ ئامادە (ئاگادار) بووین ﴿٧٨﴾ ﴿فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ﴾ ئەوسا ئێمە ئەوەمان فێری سولەیمان کرد (سولەیمان ووتی: ئاژەڵە زیان خۆرەکە بدرێتە دەست خاوەن کشتوکاڵەکە، کەڵک لە شیر و بەرهەمیان وەربگرێت، وە کشتوکاڵەکەش بدرێتە دەست خاوەن ئاژەڵەکە بەرووبوومەکەی بچێنێ و خزمەتی بکەن تا وەک پێشی زیان لێکەوتنەکەی لێ دێتەوە، پاشان هەریەک لە ئاژەڵ و کشتوکاڵەکە بگەڕێنرێنەوە بۆ خاوەنەکانیان) ﴿وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ وە بە هەر یەک لەو دووانە (داوود و سولەیمان) پێغەمبەرێتی (و دادوەری) و زانستمان پێدان ﴿وَسَخَّرْنَا﴾ وە ڕامان هێنا ﴿مَعَ دَاوُودَ﴾ لەگەڵ داوودا ﴿الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ﴾ چیاکان و باڵندەکە تەسبیحاتی خوایان دەکرد ﴿وَكُنَّا فَاعِلِينَ﴾ وە هەر ئێمە ئەوەمان کرد (بۆ داوود) ﴿٧٩﴾ ﴿وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ﴾ وە داوودمان فێری دروستکردنی پۆشاکی زرێی (جەنگی) کرد بۆ ئێوە ﴿لِتُحْصِنَكُم مِّن بَأْسِكُمْ﴾ تاکو پارێزراو بن لە کاتی شەڕ و کوشتارتاندا ﴿فَهَلْ أَنتُمْ﴾ دەی ئایا ئێوە ﴿شَاكِرُونَ﴾ سوپاس گوزارن (بۆ خوا لەسەر ئەم نیعمەتانە) ﴿٨٠﴾ ﴿وَلِسُلَيْمَانَ﴾ وە (ڕامان هێنا) بۆ سولەیمان ﴿الرِّيحَ عَاصِفَةً﴾ بای توند (ڕەشەبا) ﴿تَجْرِي بِأَمْرِهِ﴾ بە فەرمانی سولەیمان دەڕۆیشت ﴿إِلَى الْأَرْضِ﴾ بۆ ئەو وڵات و زەوییەی ﴿الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ کە پیرۆزی و بەرەکەتمان کردبوو ﴿وَكُنَّا﴾ وە ئێمە ﴿بِكُلِّ شَيْءٍ﴾ بە هەموو شتێک ﴿عَالِمِينَ﴾ ئاگادار بووین ﴿٨١﴾

﴿وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَن﴾ وە هەندێ لە شەیتانەکان (مان رام هێنابوو) ﴿يَغُوصُونَ لَهُ﴾ دەچوونە ژێری دەریا بۆ سولەیمان (تا گەوهەر و مرواری بۆ دەربهێنن) ﴿وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە جگە لەوە کاری تریشیان دەکرد (بۆی وەک کۆشک دروستکردن) ﴿وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ﴾ بە ڕاستی ئێمەش چاودێر (وپارێزەر)ی ئەوان بووین ﴿٨٢﴾ ﴿وَأَيُّوبَ﴾ وە (باسی) ئەیوب (بکە) ﴿إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ کاتێک هاواری لە پەروەردگاری کرد (لە دوای ماوەیەکی زۆر) ﴿أَنِّي﴾ بە ڕاستی من ﴿مَسَّنِيَ الضُّرُّ﴾ زیان و ئازار و نەخۆشی دووچارم بووە ﴿وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ و تۆش میهرەبانترینی میهرەبانانی ﴿٨٣﴾ ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ جا ئێمەش هاوار و پاڕانەوەکەیمان گیرا کرد ﴿فَكَشَفْنَا﴾ و لامان برد ﴿مَا بِهِ مِن ضُرٍّ﴾ ئەو زیان و ئازار و نەخۆشییەی کە هەیبوو ﴿وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ﴾ وە هەموو ماڵ و منداڵیمان پێ بەخشیەوە (کە پێشتر مردبوون) ﴿وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ﴾ و ئەوەندەی تریش لەگەڵیان ﴿رَحْمَةً مِّنْ عِندِنَا﴾ ئەوە ڕەحمەتێکی تایبەت بوو لە ئێمەوە ﴿وَذِكْرَىٰ لِلْعَابِدِينَ﴾ وە بیرخەرەوە و ئامۆژگاری بوو بۆ خواپەرستان ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ﴾ وە (باسی) ئیسماعیل و ئیدریس و ذەلکیفل (بکە) ﴿كُلٌّ مِّنَ الصَّابِرِينَ﴾ هەموویان لە ئارام گران بوون ﴿٨٥﴾ ﴿وَأَدْخَلْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە ئەوانمان خستە ﴿فِي رَحْمَتِنَا﴾ ناو ڕەحمەتی خۆمان (کە بەهەشتە) ﴿إِنَّهُم﴾ بێگومان ئەوانە ﴿مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ لە چاکەکاران بوون ﴿٨٦﴾ ﴿وَذَا النُّونِ﴾ وە (باسی) ذەنوون (یونس بکە کە پێغەمبەری خەڵکی نەینەوا بوو) ﴿إِذ ذَّهَبَ﴾ کاتێک ڕۆیشت ﴿مُغَاضِبًا﴾ بە توڕەیی (گەلەکەی بەجێ هێشت) ﴿فَظَنَّ﴾ وای دەزانی ﴿أَن لَّن نَّقْدِرَ عَلَيْهِ﴾ ئێمە تەنگانەی بەسەردا ناهێنین و هەروا وازی لێ دەهێنین ﴿فَنَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ (خوای گەورە تاقیکردەوە و فڕێدرایە ناو دەریا و نەهەنگێک قووتی دا) جا لە تاریکییەکاندا (تاریکی شەو و دەریا و ناو سکی نەهەنگ) هاواری کرد ﴿أَن لَّا إِلَٰهَ إِلَّا أَنتَ﴾ (ئەی خوایە) بەڕاستی هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاستی نییە جگە لە تۆ ﴿سُبْحَانَكَ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ تۆیە ﴿إِنِّي كُنتُ﴾ بێگومان من ﴿مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لە ستەمکاران بووم (لەبەر ئەوەی ئارامم نەگرت و وازم لە گەلەکەم هێنا) ﴿٨٧﴾ ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ ئێمەش نزا و هاواری ئەومان گیرا کرد ﴿وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ﴾ و لەو خەم و خەفەتە ڕزگارمان کرد ﴿وَكَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە ﴿نُنجِي الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئیماندارانیش ڕزگار دەکەین ﴿٨٨﴾ ﴿وَزَكَرِيَّا﴾ وە (باسی) زەکەریا (بکە) ﴿إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ کاتێک هاواری لە پەروەردگاری کرد ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿لَا تَذَرْنِي فَرْدًا﴾ بە تەنها مەمهێڵەرەوە (منداڵێکم پێ ببەخشە) ﴿وَأَنتَ﴾ وە تۆ ﴿خَيْرُ الْوَارِثِينَ﴾ چاکترینی میراتگرانی ﴿٨٩﴾ ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ ئێمەش دوعای ئەومان وەڵام دایەوە ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ﴾ و یەحیامان پێ بەخشی ﴿وَأَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ﴾ و خێزانەکەشیمان بۆ چاک کردەوە (لە نەزۆکی) ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا﴾ بێگومان ئەوانەی (باسکران لە پێغەمبەران) ﴿يُسَارِعُونَ﴾ پێشبڕکێیان دەکرد ﴿فِي الْخَيْرَاتِ﴾ لە (ئەنجامدانی) هەموو خێر و چاکەیەکدا ﴿وَيَدْعُونَنَا﴾ و هاواریان لە ئێمە دەکرد ﴿رَغَبًا وَرَهَبًا﴾ بە ئومێدی (بەهەشت) و لە ترسی (دۆزەخ) ﴿وَكَانُوا﴾ وە ئەوان ﴿لَنَا خَاشِعِينَ﴾ ملکەچ بوون بۆ ئێمە (وە ترسی لێمان) ﴿٩٠﴾

﴿وَالَّتِي﴾ وە(باسی) ئەو ئافرەتە (مەریەمی کچی عیمران بکە) ﴿أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا﴾ کەداوێنی خۆی پاراست ﴿فَنَفَخْنَا فِيهَا﴾ ئەمجا فوومان پێداکرد (بەهۆی جوبرەئیلەوە) ﴿مِن رُّوحِنَا﴾ لەو ڕوحەی کەهی خۆمان بوو ﴿وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا﴾ وە ئەو (مەریەم) و کوڕەکەیمان کرد ﴿آيَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ بە موعجیزەیەك بۆ جیهانیان ﴿٩١﴾ ﴿إِنَّ هَٰذِهِ﴾ بەڕاستی ئا ئەمەیە ﴿أُمَّتُكُمْ﴾ ئاینی ئێوە ﴿أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ کەیەك ئاینە (ئاینی هەموو پێغەمبەرانە) ﴿وَأَنَا رَبُّكُمْ﴾ ومنیش پەروەردگارتانم ﴿فَاعْبُدُونِ﴾ کەواتە تەنها من بپەرستن ﴿٩٢﴾ ﴿وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ﴾ بەلام خەڵکی جیاوازیان کەوتە نێوان و سەرپێچی پێغەمبەرەکانیان کرد، زۆربەیان بوون بەچەند کۆمەڵ گروهێکەوە (هەستان دەستیانکرد بە پەرستنی بت وهەواو ئارەزووی خۆیان) ﴿كُلٌّ﴾ (بەلام) هەموویان ﴿إِلَيْنَا رَاجِعُونَ﴾ تەنها بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٩٣﴾ ﴿فَمَن﴾ ئەمجا هەر کەس ﴿يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ﴾ (هەرچەند) لەکردەوە چاکەکان بکات ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ (بەو مەرجەی) باوەڕداریش بێت ﴿فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ﴾ ئەوە (پاداشتی) کۆششەکەی ون نابێت و بەفیرۆ ناڕوات ﴿وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بۆ (کردەوەکانی) ئەو نووسەرین ﴿٩٤﴾ ﴿وَحَرَامٌ عَلَىٰ قَرْيَةٍ﴾ وە حەرامە قەدەغەیەو ناشێت بۆ خەڵکی ئەو گوند وشارانەی ﴿أَهْلَكْنَاهَا﴾ کە کاولمان کردن وەناومان بردن ﴿أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾ کەجارێکی تر بگەڕێنەوە (بۆ دونیا) ﴿٩٥﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ (ژیان درێژەی دەبێت) تا ئەو کاتەی ﴿فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ﴾ (بەربەستەکەی) یەئجوج و مەئجوج دەکرێتەوە ﴿وَهُم﴾ ئەوانیش ﴿مِّن كُلِّ حَدَبٍ﴾ لەهەموو بەرزاییەکەوە ﴿يَنسِلُونَ﴾ بەپەلە (وبەخێرایی) دێنە خوارەوە ﴿٩٦﴾ ﴿وَاقْتَرَبَ﴾ وەنزیك بوتەوە ﴿الْوَعْدُ الْحَقُّ﴾ بەڵێنی ڕاست (هاتنی قیامەت) ﴿فَإِذَا﴾ جا لەو کاتەدا ﴿هِيَ شَاخِصَةٌ﴾ تیبڵەق و زەق دەبێ ﴿أَبْصَارُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ چاوی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿يَا وَيْلَنَا﴾ (دەڵێن) هاوارو مەرگ بۆ ئێمە ﴿قَدْ كُنَّا﴾ بێگومان ئێمە لەدونیادا ﴿فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا﴾ لەبێ ئاگاییەك(ی تەواو)دا بووین لە ئەمە ﴿بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ نەخێر بەڵکو ئێمە ستەمکار بووین ﴿٩٧﴾ ﴿إِنَّكُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿وَمَا تَعْبُدُونَ﴾ وئەوانەش دەتانپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لەخوا ﴿حَصَبُ جَهَنَّمَ﴾ (دەبنە) سووتەمەنی (وهەڵگیرسێنەری) دۆزەخ ﴿أَنتُمْ لَهَا وَارِدُونَ﴾ ئێوە (و ئەوان) دەچنە ناویەوە ﴿٩٨﴾ ﴿لَوْ كَانَ هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەگەر ئا ئەوانە (بتەکان) ﴿آلِهَةً﴾ خوا بوونایە ﴿مَّا وَرَدُوهَا﴾ نەدەچوونە ناو ئەو (ئاگری دۆزەخ)ەوە ﴿وَكُلٌّ﴾ وە هەموو (بت و بت پەرستان) ﴿فِيهَا خَالِدُونَ﴾ بەهەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە ﴿٩٩﴾ ﴿لَهُمْ﴾ بۆ ئەو (دۆزەخیانە) هەیە ﴿فِيهَا﴾ لەدۆزەخ دا ﴿زَفِيرٌ﴾ هەناسەی سارد هەڵکێشان ﴿وَهُمْ فِيهَا﴾ وەئەوان لەوێدا (لەدۆزەخدا) ﴿لَا يَسْمَعُونَ﴾ هیچ نابیستن ﴿١٠٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿سَبَقَتْ لَهُم﴾ لەلایەن ئێمەوە پێشتر بڕیار دراوە بۆیان ﴿الْحُسْنَىٰ﴾ کە بەختەوەربن (وچاکە بهێنرێتە ڕێیان) ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿عَنْهَا مُبْعَدُونَ﴾ لەدۆزەخ دوور دەخرێنەوە ﴿١٠١﴾

﴿لَا يَسْمَعُونَ﴾ (ئەوان) نابیستن ﴿حَسِيسَهَا﴾ دەنگی (بلێسەو ترچەی) ئاگری دۆزەخ ﴿وَهُمْ﴾ وەئەوان ﴿فِي مَا اشْتَهَتْ أَنفُسُهُمْ﴾ لەناو ئەو (نازو نیعمەتە) ی دڵیان حەزی لێیەتی ﴿خَالِدُونَ﴾ بەهەمیشەیی وبێ بڕانەوە دەمێنەوە ﴿١٠٢﴾ ﴿لَا يَحْزُنُهُمُ﴾ خەمباریان ناکات ﴿الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ﴾ ترسە هەرە گەورەکە (لەقیامەتدا) ﴿وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ و فریشتەکانیش پێشوازیان لێ دەکەن (لەبەر دەرگاکانی بەهەشتدا) ﴿هَٰذَا يَوْمُكُمُ﴾ (وپیان دەڵێن) ئەمە ئەو ڕۆژەیە ﴿الَّذِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ کە بەڵێنتان پێ درابوو ﴿١٠٣﴾ ﴿يَوْمَ﴾ (بێنەوە بیریان) ئەو ڕۆژەی ﴿نَطْوِي السَّمَاءَ﴾ کەئاسمانەکان دەپێچینەوە ﴿كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ﴾ وەك پێچانەوە لول کردنی تۆمارێ کتێب وپەڕتووکێك ﴿كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ﴾ وەك بەکەم جار چۆن دروستمان کرد (بەڕووت و قووتی) ﴿نُّعِيدُهُ﴾ (پاش مردنیش) لەو (دروست کردنە) دووبارە دەکەینەوە ﴿وَعْدًا عَلَيْنَا﴾ ئەوە بەڵێنێکە (جێ بەجێ کردنی) لەسەر ئێمەیە ﴿إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ بێگومان ئێمە (ئەو بەڵێنە) بەدی دەهێنین ﴿١٠٤﴾ ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا﴾ سوێند بەخوا! بێگومان ئێمە نووسیومانە ﴿فِي الزَّبُورِ﴾ لەزەبووردا ﴿مِن بَعْدِ الذِّكْرِ﴾ لەدوای نووسینی لە(اللوح المحفوظ) دا ﴿أَنَّ الْأَرْضَ﴾ بەڕاستی سەر ڕەوی (بەهەشت) ﴿يَرِثُهَا﴾ دەبنە خاوەنی ومیراتی دەبەن ﴿عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾ بەندە چاك و پاکەکانم ﴿١٠٥﴾ ﴿إِنَّ فِي هَٰذَا﴾ بێگومان لەمەدا (لەوەی لەم سورەتەدا باسکرا) بەسە کەپەند وئامۆژگاری بێت ﴿لَّقَوْمٍ عَابِدِينَ﴾ بۆ گەلی خوا پەرستان ﴿١٠٦﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ وە ئەی موحەممەد ﷺ تۆمان تەنها بۆ ئەوە ناردووە کەڕەحمەت بێت بۆ جیهانیان ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿إِنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بێگومان تەنها شتێك کەنیگا کرا بۆ من ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ (ئەمەیە) کە بەڕاستی پەرستراوی ئێوە خوای تاك و تەنهایە ﴿فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە ملکەچ دەبن؟ ﴿١٠٨﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَقُلْ آذَنتُكُمْ﴾ ئەوە بڵێ هەمووتانم ئاگادار کرد ﴿عَلَىٰ سَوَاءٍ﴾ بە یەکسانی ﴿وَإِنْ أَدْرِي﴾ و نازانم ﴿أَقَرِيبٌ أَم بَعِيدٌ﴾ نزیکە یاخود دوورە (هاتنی) ﴿مَّا تُوعَدُونَ﴾ ئەو هەڕەشەی لێتان دەکرێت ﴿١٠٩﴾ ﴿إِنَّهُ يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ ﴿الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ﴾ بە ووتە و قسەی ئاشکرا ﴿وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ﴾ و دەشزانێت بەو قسەی دەیشارنەوە ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِنْ أَدْرِي﴾ وەمن نازانم (مۆڵەت دانتان) ﴿لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَّكُمْ﴾ لەوانەیە تاقیکردنەوە بێت بۆ ئێوە ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ (یەرێت) تاماوەیەك (وازتان لێ بهێنێت) کەو بژین ﴿١١١﴾ ﴿قَالَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) فەرمووی ﴿رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ﴾ ئەی پەروەردگارم بەدادگەرانە بڕیار بدە (لە نێوان من و ئەم بێ باوەڕانەدا) ﴿وَرَبُّنَا﴾ وە پەروەردگاری ئێمە ﴿الرَّحْمَٰنُ الْمُسْتَعَانُ﴾ میهرەبانی یارمەتی لێ داواکراوە ﴿عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾ لە بەرانبەر (ئەو قسە نابەجێیانەی) ئێوە دەیڵێن و هەڵیدەبەستن ﴿١١٢﴾

سورەتی ﴿الْحَجِّ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ بترسن لە(سزای) پەروەردگارتان ﴿إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ﴾ چونکە بەڕاستی بوومەلەرزەی قیامەت هەستان ﴿شَيْءٌ عَظِيمٌ﴾ شتێکی زۆر گەورەیە، کارەساتێکی سەهمناکە (١)
﴿يَوْمَ تَرَوْنَهَا﴾ ئەو ڕۆژەدا ئێوە ئەو (بوومەلەرزە) دەبینن ﴿تَذْهَلُ﴾ بێ ئاگا دەبێ (بەترسی ئەو ڕۆژە) ﴿كُلُّ مُرْضِعَةٍ﴾ هەموو ئافرەتێکی شیردەر (کاتی کەمێکی لەدەمی منداڵەکەیدایە) ﴿عَمَّا أَرْضَعَتْ﴾ لەو (منداڵە)ی شیری پێ داوە ﴿وَتَضَعُ﴾ وەفڕێی دەدات و لە باری دەچێت ﴿كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ﴾ هەموو دووگیانێک (مینەیەکی سک پڕ) ﴿حَمْلَهَا﴾ سکەکەی (کۆرپەکەی) ﴿وَتَرَى النَّاسَ﴾ خەڵکی دەبینی ﴿سُكَارَىٰ﴾ (وەک) سەرخۆشن ﴿وَمَا هُم بِسُكَارَىٰ﴾ بەڵام سەرخۆشیش نین ﴿وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ﴾ بەڵکو سزای سەخت و بەئێشی خوا (وای لێ کردوون) (٢)
﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ لەمرۆڤەکاندا کەسی وا هەیە (نەضری کوڕی حارث) ﴿مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ﴾ موجادەلە دەکات دەربارەی خوا (و سیفەتەکانی) ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاری و زانستێک ﴿وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ﴾ وەشوێنی هەموو شەیتانێکی سەرکەش دەکەوێت (٣)
﴿كُتِبَ عَلَيْهِ﴾ لەسەری نووسراوە (بڕیار دراوە) ﴿أَنَّهُ مَن تَوَلَّاهُ﴾ کە بێگومان هەرکەسێک خۆشی بوێت (وشوێنی بکەوێت) ﴿فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕای دەکات ﴿وَيَهْدِيهِ﴾ وە ڕێنموونی دەکات ﴿إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ سزای ئاگری هەڵگیرساوی دۆزەخ (٤)
﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِن كُنتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە ﴿فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ﴾ لە گوماندان دەربارەی زیندووبوونەوە ﴿فَإِنَّا خَلَقْنَاكُم﴾ ئەوەسا (بزانن) بەڕاستی ئێمە ئێوەمان دروست کردووە ﴿مِّن تُرَابٍ﴾ لە خاک (خۆڵ) ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ پاشان (نەوەکان) لە نوتفەیەک (دروست دەبن) ﴿ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ﴾ دواتر (دەبێتە) پارچە خوێنێکی مەییو ﴿ثُمَّ مِن مُّضْغَةٍ﴾ دوای ئەوە (دەبێتە) پارچە گۆشتێک ﴿مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ﴾ شکڵ و شێوە کێشراو و شکڵ و شێوە نەکێشراو ﴿لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەینەوە بۆ ئێوە ﴿وَنُقِرُّ فِي الْأَرْحَامِ﴾ وە لە منداڵداندا دەیهێڵینەوە (ڕایدەگرین) ﴿مَا نَشَاءُ﴾ ئەو (بێچوو)ەی بمانەوێت (نەبار نەچێت) ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ ماکاتێکی دیاری کراو ﴿ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا﴾ پاشان (لە سکی دایکتان) دەرتان دەهێنین بەساوایی ﴿ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ﴾ پاشان گەورە دەبن تادەگەنە تەواوی هێز و تواناتان ﴿وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ﴾ وە(لەم تەمەنەدا) هەندێکتان دەمرێت ﴿وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ﴾ وە هەندێکتان دەگەیەنرێتە ﴿إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ﴾ ئەوپەڕی پیری بێ کەڵکترین تەمەن ﴿لِكَيْلَا يَعْلَمَ﴾ بۆ ئەوەی نەزانێ و لە بیری بچێت ﴿مِن بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا﴾ هەرچی کە دەیزانی ﴿وَتَرَى الْأَرْضَ﴾ وە زەوی دەبینی (لە زستاندا) ﴿هَامِدَةً﴾ خامۆشە و وشکە و بێ گیایە ﴿فَإِذَا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ﴾ جا کاتێک بارانمان بەسەردا باراند ﴿اهْتَزَّتْ﴾ زەوی (بزووتنەوەی لێ دەردەکەوێت و) دەجوڵێت ﴿وَرَبَتْ﴾ زەوی هەڵ دەدات (بەرز دەبێت) ﴿وَأَنبَتَتْ﴾ و (زەوی) دەرویێنێ ﴿مِن كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ﴾ لەهەموو جۆرە (گیا و گوڵێکی) جوان (٥)

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ﴾ ئه‌وه‌ی (باس کرا) له‌به‌ر ئه‌وه‌یه به‌ڕاستی ﴿اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ﴾ که‌خوا حه‌ق و ڕاسته ﴿وَأَنَّهُ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾
وه‌بێگومان مردووه‌کان زیندوو ده‌کاته‌وه ﴿وَأَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وه‌بێگومان ئه‌و (خوایه) توانای به‌سه‌ر
هه‌موو شتێکدا هه‌یه ﴿٦﴾ ﴿وَأَنَّ السَّاعَةَ﴾ وه‌به‌ڕاستی قیامه‌ت ﴿آتِيَةٌ﴾ دێت (وبه‌رپا ده‌بێت) ﴿لَّا رَيْبَ فِيهَا﴾ گومانی
تێدا نی یه ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وه‌دڵنیاش بن خوا ﴿يَبْعَثُ﴾ زیندوو ی ده‌کاته‌وه ﴿مَن فِي الْقُبُورِ﴾ هه‌موو ئه‌و که‌سانه‌ی له‌ناو
گۆڕه‌کانن (مردوون) ﴿٧﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ وه‌له‌ناو خه‌ڵکدا که‌سی واهه‌یه ﴿مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ﴾ موجاده‌له ده‌کات
ده‌رباره‌ی خوا ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى﴾ بێ هیچ زانیاری و شاره‌زاییه‌ك (ملکه‌یه‌ك) ﴿وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ﴾ وه‌بێ
کتێبێکی ڕوونکه‌ره‌وه (له‌لایه‌ن خواوه) ﴿٨﴾ ﴿ثَانِيَ عِطْفِهِ﴾ (که‌سێکه) ڕوو وه‌رده‌گێڕێت (وحه‌ق وه‌رناگرێت)
﴿لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی خه‌ڵك له‌ڕێگه‌ی خوا لادا ﴿لَهُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ﴾ ئه‌و که‌سه له‌دونیادا سه‌رشۆڕ
ده‌بێت ﴿وَنُذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وه له قیامه‌تیشدا پێی ده‌چێژین ﴿عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ سزای سووتێنه‌ر ﴿٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ (پێی
ده‌وترێت) ئه‌و سزایه (که‌باس کرا) ﴿بِمَا قَدَّمَتْ يَدَاكَ﴾ به‌هۆی ئه‌و (گوناهانه‌وه‌یه) که‌به‌ده‌ستی خۆت پێشت
خستووه ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وه‌بێگومان خوا ﴿لَيْسَ بِظَلَّامٍ﴾ سته‌م کار نی یه ﴿لِّلْعَبِيدِ﴾ به‌به‌نده‌کانی ﴿١٠﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ
مَن﴾ وه‌له‌ناو خه‌ڵکدا که‌سی واهه‌یه ﴿يَعْبُدُ اللَّهَ﴾ خوا ده‌په‌رستێ ﴿عَلَىٰ حَرْفٍ﴾ به ئه‌ولاهه‌دا، (له‌دوودڵیدا)
﴿فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ﴾ جا ئه‌گه‌ر تووشی خێر و خۆشی بوو ﴿اطْمَأَنَّ بِهِ﴾ دڵخۆش ده‌بێ پێی (به‌رده‌وام ده‌بێ
له‌خواپه‌رستی دا) ﴿وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ﴾ وه‌ئه‌گه‌ر تووشی ناخۆشی و به‌لا بوو ﴿انقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ﴾ به‌ره‌و دوا
هه‌ڵده‌گه‌ڕێته‌وه پاش گه‌ز ده‌بێته‌وه له‌دینی ﴿خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ﴾ زه‌ره‌ر مه‌نده‌ی دونیا و قیامه‌ت بووه ﴿ذَٰلِكَ
هُوَ﴾ ته‌نها ئه‌وه‌یه ﴿الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ﴾ زیانباری و خه‌ساره‌ت مه‌ندی ڕوون و ئاشکرا ﴿١١﴾ ﴿يَدْعُو﴾ ئه‌و ده‌پاڕێته‌وه
(وده‌په‌رستێ) ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگه‌له خوا ﴿مَا لَا يَضُرُّهُ﴾ شتێك زه‌ره‌ری پێنه‌گه‌یه‌نێت ﴿وَمَا لَا يَنفَعُهُ﴾
وه نه سوود و قازانجیشی پێنه‌گه‌یه‌نێت ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ ته‌نها ئه‌وه‌یه ﴿الضَّلَالُ الْبَعِيدُ﴾ له‌ڕێ لادانی (گومڕایی)
زۆر دوور له‌ڕاستی ﴿١٢﴾ ﴿يَدْعُو﴾ ئه‌و هاوار ده‌کات، وده‌یپه‌رستێت ﴿لَمَن ضَرُّهُ﴾ (له) که‌سێك که‌زیانی
﴿أَقْرَبُ مِن نَّفْعِهِ﴾ به‌سووده‌ی نزیکتره ﴿لَبِئْسَ الْمَوْلَىٰ﴾ ئای چ پشتیوانێکی خراپه ﴿وَلَبِئْسَ الْعَشِيرُ﴾ وه‌چ هاوڕێ
و هاوده‌مێکی خراپه ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ به‌ڕاستی خوا ﴿يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئه‌وانه‌ی که‌باوه‌ڕیان
هێناوه و کرده‌وه چاکه‌کانیان کردووه ده‌یانخاته ﴿جَنَّاتٍ﴾ باخه‌کانی به‌هه‌شته‌وه ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾
که ڕووباره‌کانی ده‌ڕوا به‌ژێریاندا ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ ئه‌وه‌ی بیه‌وێت ده‌یکات ﴿١٤﴾
﴿مَن كَانَ يَظُنُّ﴾ هه‌ر که‌س وا گومان ده‌بات (له‌بێ بڕوایان) ﴿أَن لَّن يَنصُرَهُ اللَّهُ﴾ که‌هه‌رگیز خوا ئه‌و (پێغه‌مبه‌ر ﷺ)
یارمه‌تی نادات و سه‌ری ناخات ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ له دونیا و دواڕۆژدا ﴿فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ﴾ ده‌با په‌تێك
به‌سه‌ره‌وه (به به‌رزییه‌وه) هه‌ڵواسێت (و ملی پێدا بکات) ﴿ثُمَّ لْيَقْطَعْ﴾ پاشان هه‌ناسه‌ی ببڕێ (ئه‌و ده‌خنکێت)
﴿فَلْيَنظُرْ﴾ ئه‌وسا بیبینێ (سه‌رنج بدا و بیر کاته‌وه) ﴿هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ﴾ ئایا به‌م کاره ئه‌و ڕق و تووڕه‌یه‌ی
(له دڵیدایه) لاده‌بات (ونایهێڵێت) ﴿١٥﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَاهُ﴾ ئا بەم شێوەیە ئەو (قورئانە)مان ناردوتە خوارەوە ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ کە ئایەتەکانی ڕوون وئاشکران ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿يَهْدِي مَن يُرِيدُ﴾ هەر کەسێك خوی بیەوێت هیدایەتی دەدات ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی کەسانێك کە بڕوایان هێناوە ﴿وَالَّذِينَ هَادُوا﴾ و کەسانێك کە بوونە جوولەکە ﴿وَالصَّابِئِينَ﴾ و ئەستێرە (یا فریشتە) پەرستەکان ﴿وَالنَّصَارَىٰ﴾ و گاورەکان (نەصرانیەکان) ﴿وَالْمَجُوسَ﴾ و ئاگر پەرستەکان (زەردەشتییەکان) ﴿وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ و ئەوانەی هاوبەشیان بۆ خوا دانا ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ﴾ بڕیار دەدا لە نێوانیاندا (جیایان دەکاتەوە لە یەکتر کۆمەڵێك بۆ بەهەشت و کۆمەڵێکی تریان بۆ دۆزەخ) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییدا ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە ﴿١٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نابینی ﴿أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ﴾ کە بەڕاستی سوژدە بۆ خوا دەبات ﴿مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ﴾ هەروەها ڕۆژ و مانگ و ئەستێرەکان ﴿وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ﴾ و چیاکان و درەخت و گیان لەبەران ﴿وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ﴾ زۆرێکیش لە خەڵکی (هەموو ئەمانەی باسکران بۆ خوا سوژدە دەبەن) ﴿وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ﴾ وە زۆرێکیش سزای بۆ بڕیاردرا (لە سەری چەسپا) ﴿وَمَن يُهِنِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەسێك خوا بێ ڕێز و ڕیسوای بکات ﴿فَمَا لَهُ مِن مُّكْرِمٍ﴾ ئەوە کەس ڕێزی لێ ناگرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ﴾ هەر شتێکی بوێت دەیکات ﴿١٨﴾ ﴿هَٰذَانِ خَصْمَانِ﴾ ئەمانە دوو کۆمەڵی دژبەیەکن ﴿اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ﴾ دەمەقاڵێ و کێشەیانە دەربارەی پەروەردگاریان ﴿فَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ جا ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّن نَّارٍ﴾ لە (ڕۆژی دواییدا) پۆشاکیان بۆ دەبڕدرێت (بڕ بە بەریان) لە ئاگر ﴿يُصَبُّ مِن فَوْقِ رُءُوسِهِمُ﴾ بەسەریاندا دەڕژێنرێت ﴿الْحَمِيمُ﴾ ئاوی زۆر گەرم ﴿١٩﴾ ﴿يُصْهَرُ بِهِ﴾ دەتوێنرێتەوە بەو (ئاوە گەرمە) ﴿مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ﴾ ئەوەی لە ناو سك و پێستەکاندایە ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَهُم مَّقَامِعُ مِنْ حَدِيدٍ﴾ بۆیان ئامادەیە گورزی ئاسن ﴿٢١﴾ ﴿كُلَّمَا أَرَادُوا﴾ هەر کاتێك بیانەوێت ﴿أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا﴾ کە بێنە دەرەوە لەو (دۆزەخ)ە ﴿مِنْ غَمٍّ﴾ لەبەر زۆر ناڕەحەتی ﴿أُعِيدُوا فِيهَا﴾ دەگێڕدرێنەوە بۆ ناوی ﴿وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ وە (پێیان دەوترێت) بچێژن سزای سووتێنەر ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەیانخاتە ﴿جَنَّاتٍ﴾ بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕۆن ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا﴾ (ئەوان) دەڕازێنرێنەوە لەو (بەهەشتانە) دا ﴿مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا﴾ بە بازنی ئاڵتون و مرواری ﴿وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ﴾ وە پۆشاکیان لە بەهەشتدا ئاوریشمە ﴿٢٣﴾

﴿وَهُدُوا﴾ ئەو (بەهەشتیانە) ڕێنموویی کراون ﴿إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ﴾ بۆ ئەو وتەیە کە ڕاست و جوانە
(وتەی لا اله إلا الله) ﴿وَهُدُوا﴾ هەروەها ڕێنموویی کراون ﴿إِلَىٰ صِرَاطِ الْحَمِيدِ﴾ بۆ ڕێگای (خوای)
سوپاس کراو ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە
ڕێگری (موسڵمانان) دەکەن لە ڕێگای خوا ﴿وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ وە لە (ڕۆیشتن بۆ) مزگەوتی حەرام
(بۆ کەعبە) ﴿الَّذِي جَعَلْنَاهُ﴾ کە ئێمە دامانناوە (بۆ خواپەرستی) ﴿لِلنَّاسِ سَوَاءً﴾ بۆ هەموو خەڵکی
یەکسانە ﴿الْعَاكِفُ فِيهِ وَالْبَادِ﴾ چ ئەوانەی لەوێدان یان لە دوورەوە بۆی دێن ﴿وَمَن يُرِدْ فِيهِ﴾ وە هەر
کەس بیەوێت لەوێ (لە مزگەوتی حەرام) ﴿بِإِلْحَادٍ بِظُلْمٍ﴾ مەیلی لە هەق لادان و زوڵم و ستەم بکات
﴿نُذِقْهُ﴾ پێی دەچێژین ﴿مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ سزای ئازاردەر ﴿٢٥﴾ ﴿وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ﴾ (بیریان بخەرەوە)
کاتێک دیاریمان کرد بۆ ئیبراهیم (علیه السلام) ﴿مَكَانَ الْبَيْتِ﴾ جێگای کەعبە ﴿أَن لَّا تُشْرِكْ بِي
شَيْئًا﴾ (پێمان وت) هیچ شتێک مەکەرە هاوبەشم ﴿وَطَهِّرْ بَيْتِيَ﴾ و ماڵەکەم (مزگەوتی حەرام)
پاک بکەرەوە ﴿لِلطَّائِفِينَ﴾ بۆ تەواف کەران ﴿وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ﴾ و بۆ نوێژکەران (بەپێوە)
و کڕنوش و سوژدە بەران ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَذِّن فِي النَّاسِ﴾ وە جاربدە بەناو خەڵکیدا ﴿بِالْحَجِّ﴾ بۆ حەج کردن
﴿يَأْتُوكَ رِجَالًا﴾ دێن بۆ لات (بۆ حەج) بە پیادە ﴿وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ﴾ و بەسوار هەموو وشترێکی
لاواز (لەبەر ئەوەی) ﴿يَأْتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ﴾ کە لە هەموو ڕێگایەکی دوورەوە دێن ﴿٢٧﴾
﴿لِّيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ﴾ تا ئامادەی جۆرەها سوود و قازانجی خۆیان بن ﴿وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ﴾
وە ناوی خوا ببەن (کاتێک قوربانی سەر دەبڕن) ﴿فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ﴾ لە ڕۆژانێکی دیاری کراودا
﴿عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّن بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ﴾ لەسەر ئەو ئاژەڵانەی خوا پێی داون ﴿فَكُلُوا مِنْهَا﴾ جا
لەو (گۆشتی قوربانیانە) بخۆن ﴿وَأَطْعِمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ﴾ وە بیدەن بە نەداران و هەژاران ﴿٢٨﴾
﴿ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ﴾ دوای (سەربڕینی قوربانی) چڵک و پیسی (موو و نینۆک) لابەن بە خۆیانەوە
﴿وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ﴾ وە نەزرەکانیان جێبەجێ بکەن ﴿وَلْيَطَّوَّفُوا﴾ و تەواف (ی ئیفاضە) بکەن
﴿بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ﴾ بە دەوری ماڵی دێرین و بەرزدا (بەدەوری کەعبەدا) ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمەی (پێشوو
باسی حەج بوو) ﴿وَمَن يُعَظِّمْ﴾ جا هەر کەس پارێزێت و بە گەورەی بگرێت ﴿حُرُمَاتِ اللَّهِ﴾
سنوورەکانی خوا ﴿فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُ﴾ ئەوە بۆ خۆی چاکترە ﴿عِندَ رَبِّهِ﴾ لای پەروەردگاری
﴿وَأُحِلَّتْ لَكُمُ الْأَنْعَامُ﴾ وە گۆشتی ئاژەڵ (مەڕ، بزن، مانگا، وشتر) بۆ ئێوە حەڵاڵ کراوە
﴿إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ جگە لەوانەی بۆتان باس دەکرێت (وەک مردارەوە بوو، یان بۆ غەیری خودا
سەربڕدراو) ﴿فَاجْتَنِبُوا﴾ کەواتە خۆتان دوور بخەنەوە ﴿الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ﴾ لەو پیسیە کە بتەکانە
﴿وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ﴾ هەروەها خۆتان بپارێزن لە قسەی درۆ و ناڕەوا ﴿٣٠﴾

﴿حُنَفَاءَ لِلَّهِ﴾ گەردن کەچ بن بۆ خوا (خۆتان لە هەموو بیروباوەڕێکی لار دووربگرن) ﴿غَيْرَ مُشْرِكِينَ
بِهِ﴾ هاوبەش بڕیاردەر مەبن بۆ خوا ﴿وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ جا هەرکەس هاوبەش بۆ خوا دابنێت
﴿فَكَأَنَّمَا﴾ ئەوە وەك ئەوە وایە ﴿خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ﴾ لە ئاسمان کەوتبێتە خوارەوە ﴿فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ﴾ ئەمجا باڵندە
(لە هەوادا) بە پەلە بیڕفێنێت (وپارچە پارچەی بکات) ﴿أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ﴾ یا بایەکی توند بیبات
﴿فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ﴾ بۆ جێگەیەکی زۆر دوور (چۆڵەوانی) ﴿٣١﴾ ﴿ذَلِكَ﴾ ئەمە (کە باسکرا ئەوەیە هاوبەش
دانان بوو بۆ خوا) ﴿وَمَنْ يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ﴾ وە هەر کەس دروشمەکانی (ئایینی) خوا بە گەورە ڕاگرێت
﴿فَإِنَّهَا﴾ جا بە ڕاستی ئەو کارە ﴿مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ﴾ لە خواترسی دڵەکانەوەیە (وەتەقواکاری) ﴿٣٢﴾
﴿لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ﴾ بۆ ئێوە لەو (ئاژەڵانە)دا چەند سوود وەرگرتنێك هەیە (وەك سوار بوون،
خواردنی شیریان) ﴿إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى﴾ (جگە لە مانەبۆ دەتوانن سوودیان لێ ببینن بەشێوەیەك زیانیان پێ
نەگات) تاکاتی دیاری کراو (بۆ سەربڕینیان) ﴿ثُمَّ مَحِلُّهَا﴾ کە شوێنی (سەربڕینی) ئەوانە ﴿إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ﴾
کاتێکە دەگەنە ماڵی دێرینی (کەعبە) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ﴾ وە بۆ هەموو ئوممەتێك ﴿جَعَلْنَا مَنْسَكًا﴾
قوربانی کردنمان داناوە ﴿لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی ناوی خوا بهێنن ﴿عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ﴾
(کاتی سەربڕین) لەسەر ئەو ئاژەڵانەی خوا پێی داون ﴿فَإِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ﴾ جا خوای ئێوە پەرستراوێکی
تەنهایە ﴿فَلَهُ أَسْلِمُوا﴾ کەواتە تەنها ملکەچی ئەو بن ﴿وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ﴾ وە مژدە بدە بە ملکەچان و خۆ
بەکەم زانان ﴿٣٤﴾ ﴿الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ﴾ ئەوانەی هەرکاتێك ناوی خوا برا ﴿وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵەکانیان
دەترسێ (دەلەرزێت) ﴿وَالصَّابِرِينَ عَلَى مَا أَصَابَهُمْ﴾ وە ئارام گرن لەسەر ئەوەی تووشیان دەبێ (لە ناخۆشی)
﴿وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ﴾ وە بەجێ هێنەرانی نوێژەکانیان ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق و ڕۆزییەی
پێمان داون دەبەخشن ﴿٣٥﴾ ﴿وَالْبُدْنَ﴾ ئەو وشترە گەورە و قەڵەوانە (ئەوانەی لە بیت الحرام سەردەبڕێن)
﴿جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ﴾ ئێمە کردوومانەتە دروشمی خوا بۆ ئێوە ﴿لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ﴾ بۆ ئێوە لەواندا خێر
وچاکە هەیە ﴿فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا﴾ کەواتە (کاتی کردنیان بە قوربانی) ناوی خوایان لەسەر بهێنن ﴿صَوَافَّ﴾
لە کاتێکدا لەسەر پێ بەڵ وەستاون و دەستی چەپیان بەستراوەتەوە (لە بەر ئەوەی وشتر بە پێوە سەر دەبڕدرێت)
﴿فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا﴾ جا کاتێك کەوتنە سەر زەوی بە تەنیشتدا (کاتێك گیانیان دەرچوو) ﴿فَكُلُوا مِنْهَا﴾ ئەوە
لە گۆشتەکەیان بخۆن ﴿وَأَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ﴾ وە بیدەن بە هەژاران و سواڵکەران ﴿كَذَلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ﴾ بەو
جۆرە ئەو ئاژەڵانەمان بۆ ئێوە ڕامهێناوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تا سوپاسگوزار بن بۆ خوا ﴿٣٦﴾ ﴿لَنْ يَنَالَ اللَّهَ﴾
هەرگیز ناگات بە خوا ﴿لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا﴾ نە گۆشتی ئەو (قوربانیانە) نە خوێنیان ﴿وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَى مِنْكُمْ﴾
بەڵام ئەوەی بە خوا دەگات تەقوا و پارێزکاری ئێوەیە ﴿كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ﴾ تا بەو جۆرە ئەو ئاژەڵانەی
بۆ ئێوە ڕامهێناوە ﴿لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ﴾ بۆ ئەوەی خوا بە گەورە بگرن (یادی بکەن) ﴿عَلَى مَا هَدَاكُمْ﴾ لەسەر
ئەوەی ڕێنموونیی کردوون (بۆ سەر ئاینی پیرۆزی ئیسلام) ﴿وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ﴾ وەمژدە بدە بە چاکەکاران
﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ﴾ بەڕاستی خوا بەرگری وپشتیوانی دەکات ﴿عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ لەوانەی کە بڕوایان هێناوە
﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بێگومان خوا خۆشی ناوێ ﴿كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ﴾ هەموو خیانەتکار و بێ باوەڕ
وکافرێك ﴿٣٨﴾

﴿أُذِنَ﴾ ڕێگە درا (بەجەنگ و جیهاد کردن) ﴿لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ﴾ بەو (موسڵمانانەی) شەڕیان لەگەڵدا
دەکرێت ﴿بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا﴾ لەبەر ئەوەی کە بەڕاستی ستەمیان لێ کراوە ﴿وَإِنَّ اللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا
﴿عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ﴾ بۆ سەرخستنیان بەتوانایە ﴿٣٩﴾ ﴿الَّذِينَ أُخْرِجُوا﴾ ئەوانەی کە دەرکران ﴿مِن دِيَارِهِم
بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ لە ماڵ و وڵاتیان بە ناهەق ﴿إِلَّا أَن يَقُولُوا﴾ تەنها (گوناهیان ئەوە بوو) کە دەیان ووت
﴿رَبُّنَا اللَّهُ﴾ پەروەردگارمان خوایە ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا خەڵکی لە ناو بەردیە
﴿بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان بە هەندێکی تریان ﴿لَّهُدِّمَتْ﴾ بێگومان دەڕووخێنرا (ویران دەکرا)
﴿صَوَامِعُ﴾ دێر (خەڵوەتگە) ﴿وَبِيَعٌ﴾ و کڵێسا ﴿وَصَلَوَاتٌ﴾ و کەنیسە ﴿وَمَسَاجِدُ﴾ مزگەوتەکان
﴿يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا﴾ کە یادی خوا لەو (پەرستگایانە)دا زۆر دەکرێ ﴿وَلَيَنصُرَنَّ اللَّهُ مَن﴾ وە
بێگومان خوا یارمەتی کەسانێك ئەدات (وسەریان دەخات) ﴿يَنصُرُهُ﴾ کە یارمەتی (دینی) خوا
دەدەن ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بە ڕاستی خوا ﴿لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بەهێز و باڵادەست و بەتوانایە ﴿٤٠﴾ ﴿الَّذِينَ إِن
مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوانەی ئەگەر دەسەڵاتمان پێدان لە زەویدا ﴿أَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ بە چاکی نوێژ
بەجێ دەهێنن ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ وە زەکات دەدەن ﴿وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ﴾ و فەرمان دەدەن بە چاکە
﴿وَنَهَوْا عَنِ الْمُنكَرِ﴾ و بەرگری دەکەن لە خراپە ﴿وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ و سەرئەنجامی هەموو کارەکان
تەنهابەدەست خوایە ﴿٤١﴾ ﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ وە ئەگەر (بێ باوەڕان) تۆ بەدرۆزن دەزانن وبەدرۆت پێ دەکەن
﴿فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ﴾ ئەوە بێگومان پێش ئەوانیش (گەلانی تر) باوەڕیان نەکرد (بە پێغەمبەرەکانیان)
﴿قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ﴾ (وەك) گەلی نووح و عاد و سەموود ﴿٤٢﴾ ﴿وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ﴾ وە گەلی
ئیبراهیم و گەلی لووط ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ﴾ هەروەها یارانی مەدیەن (هۆزی شوعەیب) ﴿وَكُذِّبَ
مُوسَىٰ﴾ وە مووساش بە درۆزن دانرا ﴿فَأَمْلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ﴾ ئەمجا (بۆ ماوەیەك) مۆڵەتی بێ باوەڕانمدا
﴿ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ﴾ دواتر تۆڵەم لێ سەندن و گرتمن ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو بەگژ چوونی
ئێمە (لەوان) ﴿٤٤﴾ ﴿فَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا﴾ ئەمجا چەندەها شار و دێهاتمان ویران کرد ﴿وَهِيَ
ظَالِمَةٌ﴾ کە (خەڵکەکەی) ستەمکار بوون ﴿فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ ئەو (شارانە دیواری خانووەکانی)
کەوتبوون بەسەر سەربانەکانیاندا ﴿وَبِئْرٍ مُّعَطَّلَةٍ﴾ وە چەندەها بیری خاوەن بوون (لە کار کەوتبوون)
﴿وَقَصْرٍ مَّشِيدٍ﴾ وە چەندەها کۆشکی بەرز و بڵند (بێ خاوەن بوون) ﴿٤٥﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ دەی
ئایا ئەوانە بە زەوی دا نەگەڕاون ﴿فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ﴾ تا دڵیان هەبێت ﴿يَعْقِلُونَ بِهَا﴾ بیری پێ بکەنەوە
(لەو ویران بووە) ﴿أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا﴾ یان گوێیان هەبێت گوێی پێ بگرن (بۆ ڕاستی) ﴿فَإِنَّهَا
لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ﴾ بەڕاستی دا چاوەکان کوێر نابن ﴿وَلَٰكِن تَعْمَى الْقُلُوبُ﴾ بەڵکو ئەو دڵانە کوێر دەبن
﴿الَّتِي فِي الصُّدُورِ﴾ کە لە سینەکاندان ﴿٤٦﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ وە ئەوان (قورەیش بە گاڵتەوە) بەپەلە داوای سزات لێ دەکەن ﴿وَلَن يُخْلِفَ
اللَّهُ وَعْدَهُ﴾ لەکاتێکدا هەرگیز خوا پێچەوانەی بەڵێنی خۆی ناکات ﴿وَإِنَّ يَوْمًا عِندَ رَبِّكَ﴾ وە بێگومان
ڕۆژێک لای پەروەردگارت ﴿كَأَلْفِ سَنَةٍ﴾ وەک هەزار ساڵ وایە ﴿مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ لەو ساڵانەی
ئێوە دەیژمێرن ﴿٤٧﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا﴾ وە (خەڵکی) چەندەها شار و گوند (هەبوون) مۆڵەتم
دان ﴿وَهِيَ ظَالِمَةٌ﴾ کە ستەمکار بوون ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهَا﴾ لەپاشان تۆڵەم لێ سەندن (ولەناوم بردن)
﴿وَإِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆلای من دەگەڕێنەوە ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ﴾
بێگومان من بۆ ئێوە تەنها ﴿نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ ترسێنەرێکی ئاشکرام ﴿٤٩﴾ ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی
بڕوایان هێناو ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ لێخۆشبوون
و ڕۆزییەکی بەنرخ وبەرزیان بۆ ئامادەیە ﴿٥٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی هەوڵیان دا
بۆ (دژایەتی) ئایەتەکانی ئێمە ﴿مُعَاجِزِينَ﴾ ناتوانا و دەستەپاچەمن ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوەڵی
دۆزەخن ﴿٥١﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ وە ئێمە لەپێش تۆ نەمان ناردووە ﴿مِن رَّسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ﴾ هیچ پەیامبەر و
پێغەمبەرێک ﴿إِلَّا إِذَا تَمَنَّىٰ﴾ مەگەر هەر کاتێک (پەڕاوی خودای) خوێندبێتەوە بۆ گەلەکەی
﴿أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ﴾ شەیتان گومان و وەسوەسەی دەخستە ناو خوێندراوەکەیەوە (تا خەڵک
باوەڕی پێ نەکەن) ﴿فَيَنسَخُ اللَّهُ﴾ ئەمجا خوا لایدەبات (بو پوچەڵی دەکاتەوە) ﴿مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ﴾
ئەوەی شەیتان داویتی بە گوێی خەڵکدا (لە وەسوەسە ودڵەڕاوکێ و دوودڵی) ﴿ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ﴾
پاشان خوا ئایەتەکانی خۆی دەچەسپێنێ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٥٢﴾ ﴿لِّيَجْعَلَ
مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ﴾ لەبەر ئەوەی ئەو گومانانەی شەیتان دەیخاتە (دڵەکانەوە) دەیکاتە ﴿فِتْنَةً﴾
(هۆی) تاقیکردنەوە بۆ ئەوانەی ﴿لِّلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ نەخۆشی لە دڵیاندایە و (ئەوانەی)
دڵیان ڕەقە ﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ﴾ وە بەڕاستی ستەمکاران ﴿لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لە دژایەتی یەکی زۆر
دوور (لە ڕاستی) دان ﴿٥٣﴾ ﴿وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ﴾ وە بۆ ئەوە بزانن ئەو کەسانەی ﴿أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ کە زانیاریان
پێ دراوە ﴿أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ بێگومان ئەم (قورئان)ە ڕاستە کە لە لایەن پەروەردگارتەوە ﴿فَيُؤْمِنُوا
بِهِ﴾ تا باوەڕی پێ بێنن (وبەردەوام بن لەسەری) ﴿فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ﴾ وە دڵەکانیان ملکەچ و نەرم
بێ بۆ ئەو (خوا) ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ﴾ وە بێگومان خوا هیدایەتدەری ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەو کەسانەیە کە
باوەڕیان هێناوە ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ سەر ڕێگای ڕاست ﴿٥٤﴾ ﴿وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەردەوام
ئەو کەسانەی بێ باوەڕن ﴿فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ﴾ لە گوماندان دەربارەی قورئان ﴿حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا
لەناکاودا ڕۆژی دوایی بەسەریان دەگرێت ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمْ﴾ یا بەسەریان دەگرێت (ودێت بۆیان) ﴿عَذَابُ
يَوْمٍ عَقِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێکی نەزۆک و بێ خێر (کە ڕۆژی قیامەتە) ﴿٥٥﴾

﴿الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ﴾ ده‌سه‌ڵات و پاشایه‌تی له‌و ڕۆژه‌دا ته‌نها بۆ خوایه ﴿يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ له‌نێوانیاندا
دادوه‌ری ده‌كات ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئه‌مجا ئه‌و كه‌سانه‌ی باوه‌ڕیان هێناوه‌و
كرده‌وه‌ چاكه‌كانیان كردووه ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ له‌ به‌هه‌شتانی پڕ نازو نیعمه‌تدان ٥٦ ﴿وَالَّذِينَ
كَفَرُوا﴾ وه‌ ئه‌و كه‌سانه‌ی بێ باوه‌ڕ بوون ﴿وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وه‌ ئایه‌ته‌كانی ئێمه‌یان به‌درۆ دانا
﴿فَأُولَئِكَ لَهُمْ﴾ بۆ ئه‌وانه هه‌یه ﴿عَذَابٌ مُهِينٌ﴾ سزای ڕیسواكه‌ر ٥٧ ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا﴾
وه‌ ئه‌و كه‌سانه‌ی كۆچیان كردووه ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ له‌ڕێگای خوادا ﴿ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا﴾ پاشان
كوژران(شه‌هید بوون) یان مردن ﴿لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا﴾ بێگومان خوا ڕزق و ڕۆزیه‌كی
چاكیان ده‌داتێ ﴿وَإِنَّ اللَّهَ﴾ وه‌ بێگومان خوا ﴿لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ چاكترینی ڕۆزی ده‌رانه ٥٨
﴿لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ﴾ سوێند به‌خوا، خوا ئه‌وانه ده‌خاته جێگایه‌ك كه‌پێی ڕازی ده‌بن
﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ﴾ وه‌ بێگومان خوا زانای له‌سه‌رخۆیه ٥٩ ﴿ذَلِكَ﴾ ئه‌مه‌ی (باسمان كرد بۆت)
﴿وَمَنْ عَاقَبَ﴾ وه‌ هه‌ر كه‌سێك تۆڵه‌ی خۆی بسێنێت (له‌ده‌س درێژی كه‌ر) ﴿بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ﴾
به‌وێنه‌ی ئه‌و سته‌مه‌ی لێی كراوه ﴿ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ﴾ له‌دوای ئه‌وه جارێكی تر ده‌ست درێژی بكرێته سه‌ر
﴿لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ﴾ ئه‌وه بێگومان خوا یارمه‌تی ده‌دات (سه‌ری ده‌خات) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ﴾
به‌ڕاستی خوا چاوپۆشی كه‌ری لێبورده‌یه ٦٠ ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ﴾ ئه‌م (سه‌رخستنه‌ی خوا) له‌به‌ر
ئه‌وه‌یه به‌ڕاستی خو ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ (ئه‌وه‌نده به‌ده‌سه‌لاته) شه‌و ده‌باته ناو ڕۆژه‌وه (كاتێك
شه‌و درێژتر بێت له‌ڕۆژ) ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وه‌ڕۆژ ده‌باته ناو شه‌وه‌وه ﴿وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ
بَصِيرٌ﴾ وه‌ بێگومان خوا بیسه‌ری بینایه ٦١ ﴿ذَلِكَ﴾ ئه‌مه ﴿بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ﴾ له‌به‌ر ئه‌وه‌یه
به‌ڕاستی هه‌ر خوا هه‌ق و ڕاسته ﴿وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ﴾ وه‌بێگومان ئه‌وه‌ی جگه‌ له‌خوا هاواری
لێ ده‌كه‌ن (ده‌یپه‌رستن) ﴿هُوَ الْبَاطِلُ﴾ هه‌ر ئه‌و به‌تاڵ و ناڕاسته ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وه‌به‌ڕاستی خوا
﴿هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ هه‌ر خۆی به‌رزو بڵندو گه‌وره‌یه ٦٢ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نابینی ﴿أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ﴾
كه‌به‌ڕاستی خوا باراندویه‌تی ﴿مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ له ئاسمانه‌وه باران ﴿فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً﴾
(به‌هۆی له‌و بارانه‌وه) ڕووی سه‌وز ده‌بێت (سه‌روك) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ﴾ بێگومان خوا
ووردبینی ئاگایه (به‌ هه‌موو شتێك) ٦٣ ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هه‌ر بۆ خوایه ئه‌وه‌ی له ئاسمانه‌كانه
﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ و ئه‌وه‌یشی له‌ زه‌ویدایه ﴿وَإِنَّ اللَّهَ﴾ وه‌به‌ڕاستی خوا ﴿لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾
هه‌ر خۆی بێ نیاز و ده‌وڵه‌مه‌نده وشایسته‌ی سوپاسه ٦٤

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نابینی (نازانی) بەڕاستی خوا ﴿سَخَّرَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ﴾ ڕامی هێناوە بۆتان
وخستویەتیە خزمەتتانەوە هەموو ئەو شتانەی لەزەویدایە ﴿وَالْفُلْكَ تَجْرِي﴾ وەکەشتی (ڕام
هێناوە بۆتان) وەدەڕوات ﴿فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ﴾ بەناو دەریادا بەفەرمانی ئەو (بەفەرمانی خۆی)
﴿وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ﴾ وەئاسمانی ڕاگیر کردووە ﴿أَن تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ﴾ نا بەکەوێتە بەسەر زەویدا
﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مەگەر بەفەرمانی ئەو نەبێت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾
دڵسۆز و میهرەبانە بەرانبەر بەخەڵکی ﴿٦٥﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ﴾ وەئەو (خوا) زاتێکە کەژیانی
پێ بەخشیوون (لەسەرەتای دروستکردنتانەوە) ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ دواتر دەتانمرێنێت
پاشان زیندووتان دەکاتەوە ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ﴾ بێگومان خەڵکی زۆر ناسوپاس و سپڵەن ﴿٦٦﴾
﴿لِّكُلِّ أُمَّةٍ﴾ بۆ هەموو ئوممەتێک ﴿جَعَلْنَا مَنسَكًا﴾ شەریعەت و بەرنامەیەکمان داناوە
﴿هُمْ نَاسِكُوهُ﴾ ئەوان کاریان پێ کردووە ﴿فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي الْأَمْرِ﴾ کەواتە نابێت (خاوەن
ئایینەکانی تر) لەکاری ئایینیدا کێشە و ئاژاوەت لەگەڵدا دروست کەن ﴿وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ وەتۆ خەڵک
بانگ بکە بۆ لای پەروەردگارت ﴿إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ﴾ بێگومان تۆ لەسەر ئایینێکی ڕاستی ﴿٦٧﴾
﴿وَإِن جَادَلُوكَ﴾ جا ئەگەر دەمەقاڵێ و موجادەلەیان لەگەڵدا کردیت ﴿فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ تۆش
بڵێ خوا خۆی چاک دەزانێ بەو کردەوانەی کە ئێوە دەیکەن ﴿٦٨﴾ ﴿اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ خوا دادوەری
دەکات لەنێوانتاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كُنتُمْ﴾ لەو شتانەی کەئێوە ﴿فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾
تێیدا جیاوازن ﴿٦٩﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ﴾ ئایا نازانی ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ ﴿مَا فِي السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ﴾ بەهەموو ئەو شتانەی لە ئاسمان و زەویدایە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ﴾ بێگومان ئەوەی
باسکرا لەکتێب لە (لوح المحفوظ) دایە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەم (زانیارییەی باسکرا)
بەلای خواوە ئاسانە ﴿٧٠﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوان جگە لەخوا شتێک دەپەرستن ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ
سُلْطَانًا﴾ (خوا) هیچ بەڵگەیەکی نەناردوەتە خوارەوە لەسەری ﴿وَمَا لَيْسَ لَهُم بِهِ عِلْمٌ﴾ وە بێگومان
خۆشیان هیچ زانیاریان دەربارەی ئەو (پەرستراوە) نیە ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وەبۆ ستەم کاران نیە
﴿مِن نَّصِيرٍ﴾ هیچ یارمەتی دەرێک ﴿٧١﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وەکاتێ بخوێنرێتەوە بۆیان ﴿آيَاتُنَا
بَيِّنَاتٍ﴾ نیشانە ڕوونەکانی ئێمە ﴿تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ لەدەم و چاوی ئەو کەسانەی بێ باوەڕن
دەبینی ﴿الْمُنكَرَ﴾ ڕووگرژی و تووڕەیی ﴿يَكَادُونَ يَسْطُونَ﴾ نزیکە پەلامار (وهێرش) بەرن بۆ
ئەو کەسانەی ﴿يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێننەوە ﴿قُلْ أَفَأُنَبِّئُكُم﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكُمُ﴾ بەخراپتر لەو (ڕووگرژی و تووڕەییەی)
ئێوە چی یە ﴿النَّارُ﴾ ئاگری دۆزەخە ﴿وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کەخوای گەورە بەڵێنی داوە بەو
کەسانەی کە بێ باوەڕن ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ چ جێگە و ئاکامێکی خراپە (کە بۆی دەچن) ﴿٧٢﴾

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهُ﴾ نموونەیەك هێنراوەتەوە جا گوێی بۆ بگرن
﴿إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی هاواریان لێ دەکەن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿لَن
يَخْلُقُوا ذُبَابًا﴾ هەرگیز ناتوانن مێشێك دروست بکەن ﴿وَلَوِ اجْتَمَعُوا لَهُ﴾ هەرچەند هەموویشیان بۆی
کۆببنەوە ﴿وَإِن يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا﴾ وە ئەگەر مێشیش شتێکیان لێ بڕفێنێ ﴿لَّا يَسْتَنقِذُوهُ مِنْهُ﴾
ناتوانن لێی بسێننەوە ﴿ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ﴾ داواکار و داوالێکراو لاواز و بێ دەسەڵاتن ٧٣
﴿مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾ ئەوانە بەو شێوە پێویستە خوایان نەناسیوە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾
بێگومان خوا بەتوانای بەدەسەڵاتە ٧٤ ﴿اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا﴾ خوا لە فریشتەکاندا
نێردراو هەڵدەبژێرێت ﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ هەروەها لە خەڵکیش دا ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی
خوا بیسەری بینایە ٧٥ ﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ خوا ئاگادارە بەوەی لە بەردەمیاندایە
(ڕووی داوە) و بەوەی لە دوایانەوەیە (دواتر ڕوودەدات) ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ و هەموو کارەکان
هەر بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ٧٦ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿ارْكَعُوا
وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ﴾ کڕنووش و سوژدە بەرن و پەروەردگارتان بپەرستن ﴿وَافْعَلُوا الْخَيْرَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ وە کاری چاك بکەن بۆ ئەوەی ڕزگاربن ٧٧ ﴿وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ﴾ جیهاد
و تێکۆشان بکەن لە پێناوی خوادا بەو شێوەیەی شایستە وشایەتی ﴿هُوَ اجْتَبَاكُمْ﴾ ئەو (خوا)
ئێوەی هەڵبژاردوە (بۆ هەڵگرتنی ئەم ئایینە) ﴿وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ﴾ وە لە ئاییندا هیچ
کارێکی قورس و گرانی لەسەر دانەناون ﴿مِّلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ﴾ ئەمە ئایینی ئیبراهیمی باوە گەورەتانە
﴿هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِن قَبْلُ وَفِي هَٰذَا﴾ ئەو (خوا) پێشتر ئێوەی بە موسڵمان ناوناوە وەلەم قورئانەشدا
﴿لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ﴾ تا پێغەمبەر ببێت بە شاهید لەسەر ئێوە ﴿وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ﴾ وە ئێوەش
ببنە شاهید لەسەر خەڵکی ﴿فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ کەواتە بە چاکی نوێژەکانتان بکەن
زەکات بدەن ﴿وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ﴾ وە تەنها پشت بە خوا ببەستن ﴿هُوَ مَوْلَاكُمْ﴾ چونکە هەر ئەو پشتیوانتانە
﴿فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ﴾ ئای چەند پشتیوان و یارمەتی دەرێکی چاکە ٧٨

سورەتی ﴿ الْمُؤْمِنُونَ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان
﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی باوەڕداران ڕزگاریان بوو (سەرکەوتن) (١) ﴿الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ﴾
ئەوکەسانەی کە لە نوێژەکانیاندا ﴿خَاشِعُونَ﴾ لەخواترسن (گەردن کەچن بۆ خوا) (٢) ﴿وَالَّذِينَ هُمْ﴾
وە ئەوانەی ﴿عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ﴾ لە قسەی بێ هوودە خۆیان دوور دەگرن (٣) ﴿وَالَّذِينَ هُمْ﴾ وە ئەوانەی
﴿لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ زەکاتی (ماڵەکانیان) دەردەکەن (٤) ﴿وَالَّذِينَ هُمْ﴾ وە ئەوانەی ﴿لِفُرُوجِهِمْ
حَافِظُونَ﴾ کە پارێزەری داوێنیان (لەشەرمی پیسی) (٥) ﴿إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ﴾ مەگەر بۆ خێزانی
خۆیان ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ یان کەنیزەکێک کەبووبێ بەخاوەنیان ﴿فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی
ئەوانە سەرزەنشت ناکرێن (٦) ﴿فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەرکەسێ بیاری جگەلەو (دوو جۆرە
ئافرەتە) بکات (و ئارەزووی خۆی تێربکات) ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ﴾ ئەوسا ئەوانە دەست درێژی
کەرن (٧) ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ وە ئەوانەی کە پارێزەری سپاردەو پەیمانەکانیانن (٨)
﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ وە ئەوانەی کە بەردەوامن لەسەر نوێژەکانیان (٩) ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ﴾
هەر ئەوانەن میراتگران (١٠) ﴿الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ﴾ ئەوانەی کە دەبنە خاوەنی فیردەوس و میراتگری
(بەهەشت) ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان لە بەهەشتدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی (١١) ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی مرۆڤمان دروست کرد ﴿مِن سُلَالَةٍ مِّن طِينٍ﴾ لە خوڵاسەو پاڵفتەیە لە قوڕ (١٢)
﴿ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً﴾ لە پاشان ئەومان کرد بە نوتفەیەك ﴿فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ﴾ لە ئارامگەیەکی قایم (منداڵدانی
دایك)دا (١٣) ﴿ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً﴾ دواتر نوتفەکەمان کرد بە خوێنی مەیبو ﴿فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً﴾
ئەمجا خوێنە مەیبوەکەشمان کرد بە پارچە گۆشتێکی جوراو ﴿فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا﴾ ئەمجا پارچە
گۆشتەکەشمان کرد بە ئێسقان ﴿فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا﴾ ئەمجا بە گۆشت (بەیەکەوە) ئێسکەکەمان
داپۆشی ﴿ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ﴾ پاشان ئەومان کرد بە دروست کراوێکی تر ﴿فَتَبَارَكَ اللَّهُ﴾ جا گەورە
وپیرۆزە ئەو خوایەی ﴿أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾ کە چاکترینی بەدی هێنەرانە (١٤) ﴿ثُمَّ إِنَّكُم بَعْدَ ذَٰلِكَ لَمَيِّتُونَ﴾
پاشان بەڕاستی ئێوە لە دوای ئەوە هەمووتان دەمرن (١٥) ﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ﴾ لە پاشان
بێگومان ئێوە لە ڕۆژی دواییدا زیندوو دەکرێنەوە (١٦) ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی
لەسەری ئێوەوە دروستمان کردوە ﴿سَبْعَ طَرَائِقَ﴾ حەوت چین ئاسمان ﴿وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ﴾
وە ئێمە لە دروست کراوەکان بێ ئاگانین (١٧)

﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ﴾ وە لە ئاسمانەوە بە ئەندازە(ی پێویست) بارانمان باراند ﴿فَأَسْكَنَّاهُ فِي الْأَرْضِ﴾
ئەمجا ئەو (ئاوە)مان لە زەویدا هێلایەوە (ڕاگرت) ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ﴾ وە بێگومان ئێمە بەسەر لەناوبردنی
ئەو (ئاوە)دا ﴿لَقَادِرُونَ﴾ بەتواناین ١٨ ﴿فَأَنشَأْنَا لَكُم بِهِ﴾ ئەمجا بەهۆی ئەو (ئاوە)وە بەدیمان هێناوە
(ڕواندومانە) بۆتان ﴿جَنَّاتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ﴾ چەند باخێکی خورما و ترێ ﴿لَّكُمْ فِيهَا فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ﴾ بۆ ئێوە هەیە
لەو باخانەدا میوەی زۆر ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ وە لە هەندێکیان دەخۆن (مەبەست میوەی ڕەزی وەک مێوژ و خورما)
١٩ ﴿وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِن طُورِ سَيْنَاءَ﴾ هەروەها (ڕواندومانە) جۆرە دارێک (زەیتون) کە لە طوری سینا دەڕوێت
﴿تَنبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِّلْآكِلِينَ﴾ کە ڕۆن و پێخوڕێک دەگرێت بۆ ئەوانەی دەیخۆن ٢٠ ﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً﴾
وە بەڕاستی بۆ ئێوە لە ماڵات و ئاژەڵدا پەند هەیە ﴿نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهَا﴾ پێتان دەنۆشین لەو (شیر)ەی
لە ناو سکیاندایە ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ﴾ وە بۆ ئێوە لەو (ئاژەڵانەدا) سوود و کەڵکێکی زۆر هەیە ﴿وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ﴾ و لێشیان دەخۆن ٢١ ﴿وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ وە لەسەر (پشتی هەندێ لە) ئەوان و لەسەر
(پشتی) کەشتییەکانیش سوار دەکرێن ٢٢ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە
نوحمان نارد بۆ لای هۆزەکەی ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ جا پێی وت ئەی هۆزەکەم خوا بپەرستن
﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ ئێوە جگە لەو پەرستراوێکی ترتان نییە ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن
٢٣ ﴿فَقَالَ﴾ جا وتیان ﴿الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ ئەو دەسەڵاتدار و ماقوڵانەی کە بێ باوەڕ بوون لە
هۆزەکەی (نوح) ﴿مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ ئەم (نوحە) تەنها کەسێکە وەک ئێوە ﴿يُرِيدُ أَن يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ﴾
دەیەوێت خۆی بکاتە گەورە بەسەرتانەوە ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً﴾ ئەگەر خوا بیویستایە (پێغەمبەرێک
بنێرێ) فریشتەی دەناردە خوارەوە ﴿مَّا سَمِعْنَا بِهَٰذَا﴾ ئێمە شتی وامان نەبیستووە ﴿فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ﴾ لە
باو و باپیرە پێشووەکانمانەوە ٢٤ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ﴾ ئەم (نوحە) هەر پیاوێکە ﴿بِهِ جِنَّةٌ﴾ شێتی بەگەڵدایە
﴿فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ جا تا ماوەیەک چاوەڕوانی بکەن (مەگەر چاک بێتەوە) ٢٥ ﴿قَالَ رَبِّ انصُرْنِي﴾ (نوح) وتی
ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە (سەرم بخە) ﴿بِمَا كَذَّبُونِ﴾ لەسەر ئەوەی باوەڕم پێ ناکەن ٢٦ ﴿فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ﴾
ئەمجا ئێمە نیگامان بۆ کرد ﴿أَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ﴾ کە کەشتییەکە دروست بکە ﴿بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا﴾ بە پێی چاو و
چاودێری و فەرمان و نیگای ئێمە (لەم ئایەتەدا باسی سیفەتی -چاو، عین- هاتووە بۆ خوای گەورە، بڕوامان
پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەک، شێوەکەی نازانین وە تەنها خوا خۆی دەزانێت) ﴿فَإِذَا جَاءَ
أَمْرُنَا﴾ ئەمجا کاتێ فەرمانی ئێمە (بۆ لەناوبردنی ئەوان) هات ﴿وَفَارَ التَّنُّورُ﴾ و ئاو لە تەنوورەوە هەڵقوڵا
(نیشانەی دەستپێکردنی تۆفانەکەیە) ﴿فَاسْلُكْ فِيهَا﴾ بۆیە بیخەرە ناو کەشتییەکەوە (سواری کە)
﴿مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ لە هەموو جۆرە (ئاژەڵێک) جووتێک (نێر و مێیەک) ﴿وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ
الْقَوْلُ مِنْهُمْ﴾ هەروەها (سوار بکە ئەندامانی) خێزانەکەت جگە لەوانەیان کە بڕیاری لە ناو چوونیان دراوە
(کە کوڕەکەی و هاوسەرەکەی بوون) ﴿وَلَا تُخَاطِبْنِي﴾ وقسەشم لەگەڵدا مەکە ﴿فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ لەبارەی
ئەوانەی کە ستەمیان کردووە (و باوەڕیان نەهێنا) ﴿إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ﴾ چونکە بێگومان ئەوانە دەخنکێنرێن ٢٧

﴿فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلْكِ﴾ ئەمجا کاتێ تۆ و ئەو کەسانەی لەگەڵت دان سواری کەشتی یەکە بوون ﴿فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّانَا﴾ (ئەی نووح) بڵێ سوپاس بۆ خوایەکی ئەوتۆ ﴿مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ کە ئێمەی ڕزگار کرد لە دەست گەلی زاڵمان ﴿٢٨﴾ ﴿وَقُلْ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم دامەزرێنە (لە کەشتی یەکە) لە جێگایەکی پیرۆز و بەبەرەکەتدا (کە کێوی جوودی یە لە کوردستانی تورکیا) ﴿وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ﴾ وە تۆ (خوایە) چاکترینی دامەزرێنەرانی ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی لەم (بەسەرهاتەی نووح دا) پەند و نیشانەی زۆر هەیە (بۆ کەسانی ژیر و هۆشمەند) ﴿وَإِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە تاقیکەرەوەین (بۆ هەموو خەڵک) ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ پاشان لەدوای ئەوان بەدیمان هێنا ﴿قَرْنًا آخَرِينَ﴾ گەل و نەوەیەکی تر ﴿٣١﴾ ﴿فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ﴾ ئەمجا لە ناو ئەواندا پێغەمبەرێکمان لە خۆیان نارد ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ (پێی ووتن) تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ﴾ جگە لەو (خوایە) پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن (لە خوا ناترسن) ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ﴾ دەستەڵاتداران و دەوڵەمەندانی (هوود علیه السلام) ووتیان ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِلِقَاءِ الْآخِرَةِ﴾ ئەوانەی کە بڕوایان نەهێنا و بێ باوەڕ بوون بە دیداری ڕۆژی دوایی ﴿وَأَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ وە لە ژیانی دونیادا ئێمە بەهرەمان پێ دابوون ﴿مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ﴾ (ووتیان) ئەمە هەر مرۆڤێکە وەک ئێوە ﴿يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ﴾ لەوەی ئێوە دەیخۆن (ئەویش) دەخوات ﴿وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ﴾ وە لەوەی ئێوە دەیخۆنەوە (ئەویش) دەخواتەوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَئِنْ أَطَعْتُمْ بَشَرًا مِثْلَكُمْ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی بەشەرێکی وەک خۆتان بکەن ﴿إِنَّكُمْ إِذًا لَخَاسِرُونَ﴾ بێگومان ئەو کاتە ئێوە زەرەرمەند دەبن ﴿٣٤﴾ ﴿أَيَعِدُكُمْ أَنَّكُمْ إِذَا مِتُّمْ﴾ ئایا ئەو (هوود علیه السلام) بەڵێن بە ئێوە دەدات کەبەڕاستی کاتێ مردن ﴿وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ وە بوون بەخاک و ئێسک (ی ڕزیو) ﴿أَنَّكُمْ مُخْرَجُونَ﴾ بێگومان ئێوە (لە گۆڕ) دەر دەهێنرێن (زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٣٥﴾ ﴿هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ﴾ زۆر دوورە، ئەستەمە ﴿لِمَا تُوعَدُونَ﴾ ئەو بەڵێنەی بە ئێوە دراوە (گوایە زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٣٦﴾ ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ ژیان (یەکی تر) نی یە تەنها ژیانی ئەم دونیایەمان نەبێ ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَا﴾ دەمرین وە دەژین (نەوە بە دوای نەوە) ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾ وە ئێمە زیندوو ناکرێینەوە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ﴾ ئەوە (کە دەڵێ پێغەمبەرم) تەنها پیاوێکە ﴿افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ درۆ دەکات بە دەم خواوە ﴿وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئێمە هەرگیز باوەڕی پێ ناکەین ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ انْصُرْنِي﴾ (هوود علیه السلام) ووتی ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە (و تۆڵەیان لێ بسەنە) ﴿بِمَا كَذَّبُونِ﴾ بەهۆی ئەوەی کە باوەڕم پێ ناهێنن ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ﴾ (خوا) فەرمووی لە ماوەیەکی زۆر کەمدا ﴿لَيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ﴾ بێگومان پەشیمان دەبنەوە ﴿٤٠﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ﴾ ئەمجا شریخە و دەنگێکی ڕووبەهێز (دای بەسەریاندا) هەموویانی گرت کە هەقیان بوو ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ غُثَاءً﴾ وئەوانمان کرد بە (وێنەی) پووش و کەفی (سەر لافاو) ﴿فَبُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ جا دووری (لە ڕەحمەتی خوا) بۆ گەلی ستەمکاران ﴿٤١﴾ ﴿ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ دواتر لە پاش ئەوان بەدیمان هێنا ﴿قُرُونًا آخَرِينَ﴾ چەند گەل ونەوەیەکی تر ﴿٤٢﴾

﴿مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا﴾ هیچ ئوممەتێ لە ماوەی دیاری کراو (بۆ مردن)یان تێ پێش ناکەون ﴿وَمَا
يَسْتَأْخِرُونَ﴾ نە دواش دەکەون ﴿٤٣﴾ ﴿ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَا﴾ لەپاشان پێغەمبەرانی خومان یەك لەدوای یەك نارد
﴿كُلَّ مَا جَاءَ أُمَّةً رَسُولُهَا﴾ هەر کاتێ ئوممەتێك لەخۆیان پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە ﴿كَذَّبُوهُ﴾ بەدرۆیان بۆ
دەهێنا ﴿فَأَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا﴾ جا ئێمەش ئەم ئوممەتە (بێ باوەڕانەمان) یەك بە دوای یەکدا (لەناوبرد)
﴿وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ﴾ وە(ناوی) ئەوانمان کردە ڕووداو وچەند سەرهاتێك (کەخەڵکی لەنێو خۆیان باسی
بکەن) ﴿فَبُعْدًا لِقَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەمجا دووری (لەڕەحمەتی خوا) بۆ گەلی باوەڕنەهێنی ﴿٤٤﴾ ﴿ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَى وَأَخَاهُ هَارُونَ﴾
لەپاشان موسا و هارونی برایمان نارد ﴿بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ﴾ بەنیشانەکانمان و بەڵگەی ئاشکراوە ﴿٤٥﴾
﴿إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بۆ لای فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿فَاسْتَكْبَرُوا﴾ بەڵام خۆیان بە گەورە دانا (باوەڕیان
نەهێنا) ﴿وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ﴾ وە ئەوان گەلێکی دەسەڵاتدار بوون بەسەر خەڵکیدا ﴿٤٦﴾ ﴿فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا﴾
ئەمجا وتیان ئایا ئێمە بەدوو کەسی وەك خۆمان باوەڕ بێنین ﴿وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ﴾ لەکاتێکدا گەلەکەیان
(بەنی ئیسرائیل) ئێمە دەپەرستن (گەردن کەچن بۆ ئێمە) ﴿٤٧﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُمَا﴾ لەبەر ئەوە باوەڕیان پێ
نەهێنان ﴿فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ﴾ ئەمانیش (وەك گەلانی تر) لەناوبران ﴿٤٨﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند
بەخوا بێگومان ئێمە تەوراتمان بەخشی بەموسا ﴿لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ تا (بەنی ئیسرائیل) ڕێنموون ببن ﴿٤٩﴾
﴿وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً﴾ هەروەها عیسای کوڕی مەریەم و دایکیمان کرد بەبەڵگەو موعجیزەیەك
﴿وَآوَيْنَاهُمَا إِلَى رَبْوَةٍ﴾ وە هەردووکیان (عیسا و دایکی)مان دانا لەشوێنێکی بڵند (بیت المقدس) ﴿ذَاتِ
قَرَارٍ وَمَعِينٍ﴾ کەخاوەنی (هەموو خۆشیەکی) حەسانەوەو کانیاوە ﴿٥٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ﴾ ئەی پێغەمبەرانی خودا
﴿كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ لەخۆراکی پاك (حەلال) بخۆن ﴿وَاعْمَلُوا صَالِحًا﴾ وە کردەوەی چاك بکەن ﴿إِنِّي بِمَا
تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ (چونکە) بەڕاستی من بەوەی ئێوە دەیکەن ئاگادارم ﴿٥١﴾ ﴿وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ﴾ وەبێگومان
هەر ئەمەیە ئاین و دینی ئێوە (ئەی پێغەمبەران دەستی پێوە بگرن) ﴿أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ کەیەك ئاینی و بەرنامەیە
﴿وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ﴾ وەمنیش پەروەردگارتانم کەواتە خۆتان بپارێزن (لەتۆڵەم) ﴿٥٢﴾ ﴿فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا﴾
(شوێنکەوتوانیان) ئاینەکەیان (کەیەك ئاینی بوو) پارچە پارچە کرد لەنێوان خۆیاندا بەچەند پارچەیەك
﴿كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ جا هەر کۆمەڵ و دەستەیەکیان دڵخۆشن بەو (بەشە ئاینەی) کەهەیانە ﴿٥٣﴾
﴿فَذَرْهُمْ فِي غَمْرَتِهِمْ﴾ کەوابوو وازیان لێ بێنە لەو بێ ئاگایی و گومڕاییەی دایپۆشیون ﴿حَتَّى حِينٍ﴾ (بابژین)
تاماوەیەك ﴿٥٤﴾ ﴿أَيَحْسَبُونَ﴾ ئایا ئەوانە وادەزانن ﴿أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ﴾ ئەوەی پێیان دەبەخشین ﴿مِنْ مَالٍ وَبَنِينَ﴾
لەسامان و منداڵان ﴿٥٥﴾ ﴿نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ﴾ (بەهۆی شایستەییانەوە) پەلەمان کردووە بۆیان لەخێر
وخۆشییەکاندا ﴿بَلْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ (بەڵکو وانییە) بەڵکو ئەوانە هەست ناکەن (کە بۆ تاقی کردنەوەیە) ﴿٥٦﴾
﴿إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی لەترسی (سزای) پەروەردگاریان هەمیشە دەترسن
﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ﴾ وە ئەو کەسانەش کە بەئایەتەکانی پەروەردگاریان باوەڕ دێنن ﴿٥٨﴾
﴿وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ﴾ وە ئەو کەسانەش کەهاوبەش بۆ پەروەردگاریان دانانێن ﴿٥٩﴾

﴿وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوا﴾ وە ئەو کەسانەی کە دەبەخشن ئەوەی (لە زەکات و خێر دەیدەن) یبەخشن ﴿وَّقُلُوبُهُمْ
وَجِلَةٌ﴾ لە کاتێکدا دڵیان دەترسێ (دڵەڕاوکێ) ﴿أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ﴾ لەبەر ئەوەی دڵیان بۆ لای پەروەردگاریان
دەگەڕێنەوە ﴿٦٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ﴾ ئا ئەوانە، کە حاڵەتی ئەو سیفەتانە بوون باسکران) پەلە دەکەن
لە ئەنجامدانی چاکەکانتا ﴿وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ﴾ وە ئەوان بۆ چاکە کردن لە پێشن ﴿٦١﴾ ﴿وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾
وە ئێمە ئەرک ناخەینە سەر هیچ کەس بەقەدەر توانای خۆی نەبێ ﴿وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنطِقُ بِالْحَقِّ﴾ وە کتێبێکمان
لەلایە (کردەوەی هەموو بەندەکانی تێدایە) کەبەڕاست و دروستی دەدوێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە هیچ ستەمێک
لەوان ناکرێ ﴿٦٢﴾ ﴿بَلْ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام (بێ بڕوایان) دڵەکانیان ﴿فِي غَمْرَةٍ مِّنْ هَٰذَا﴾ لەبێ ئاگایی و نەزانی دایە لەم
(کتێب و نامەی کردەوە) ﴿وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِّن دُونِ ذَٰلِكَ﴾ وە ئەوان چەند کردەوەی خراپی تریان هەیە جیاواز
لە کردەوەی باوەڕداران ﴿هُمْ لَهَا عَامِلُونَ﴾ کە ئەوان هەمیشە ئەنجام دەدەیانن ﴿٦٣﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ هەتا ئەو کاتەی
﴿أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِم بِالْعَذَابِ﴾ کەسزا بەسەر گەورەو خۆشگوزەرانەکانیاندا دێنین (لە دونیادا) ﴿إِذَا هُمْ يَجْأَرُونَ﴾
لەوکاتە ئەوان دەس دەکەن بە هاوار و پاڕانەوە ﴿٦٤﴾ ﴿لَا تَجْأَرُوا الْيَوْمَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمڕۆ هاوار مەکەن
﴿إِنَّكُم مِّنَّا لَا تُنصَرُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە لەلایەن ئێمەوە یارمەتی نادرێن ﴿٦٥﴾ ﴿قَدْ كَانَتْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان
(پێشتر) ئایەتەکانی من دەخوێنرایەوە بەسەرتاندا ﴿فَكُنتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ تَنكِصُونَ﴾ بەڵام ئێوە بەدوای
خۆتاندا پاشەوپاش دەگەڕانەوە ﴿٦٦﴾ ﴿مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ﴾ لەبەرامبەر ئەو (قورئانە)دا خۆتان بە گەورە دەزانی
﴿سَامِرًا تَهْجُرُونَ﴾ شەوگارتان دەبردە سەر بە گاڵتە کردن و قسەی ناشرین وتن (بەئایەتەکانی ئێمە) ﴿٦٧﴾
﴿أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ﴾ دەی ئایا ئەوان (تۆزێکیش) بیریان لەم قورئانە نەکردۆتەوە ﴿أَمْ جَاءَهُم﴾ یاخود شتێکیان
بۆ هاتووە ﴿مَّا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ کە بۆ باو و باپیرە پێشینەکانیان نەهاتووە ﴿٦٨﴾ ﴿أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ﴾
پێغەمبەرەکەیان نەناسیوە ﴿فَهُمْ لَهُ مُنكِرُونَ﴾ بەو هۆیەوە ئەوان دان بە پێغەمبەرێتیەکەیدا نانێن ﴿٦٩﴾
﴿أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ﴾ یاخود ئەڵێن ئەو (پێغەمبەرە) شێتە ﴿بَلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو حەق
وڕاستی بۆ هێناون ﴿وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان بەرامبەر بە حەق و ڕاستی (ڕقیان لێیەتی)
﴿٧٠﴾ ﴿وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە ئەگەر حەق و ڕاستی شوێن هەوا و ئارەزووی ئەوان بکەوتایە ﴿لَفَسَدَتِ
السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ﴾ ئاسمانەکان و زەوی و هەموو ئەوانەی تیایاندایە دەشێوان و تێک دەچوون
بەسەر یەکدا ﴿بَلْ أَتَيْنَاهُم بِذِكْرِهِمْ﴾ بەڵکو ئێمە قورئانێکمان بۆ هێناون کەهۆی یادخستنەوە (و سەربەرزی)
یە بۆ ئەوان ﴿فَهُمْ عَن ذِكْرِهِم مُّعْرِضُونَ﴾ بەڵام ئەوان لە یادخستنەوە (و سەربەرزی) خۆیان پشتێکەرن ﴿٧١﴾
﴿أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا﴾ یا داوای پارە و خەرج لەوان دەکەیت (لەبەرامبەر بانگەوازەکەت دا بۆیە باوەڕ
نەهێنن) ﴿فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ﴾ ئەو بەخشش و ڕۆزی پەروەردگارت چاکترە (بۆ تۆ ئەی موحەممەد ﷺ)
﴿وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وە خوا چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ﴾ وە بەڕاستی تۆ ئەوان بانگ دەکەیت
﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٧٣﴾ ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ وە بێگومان کەسانێ کەباوەڕیان
نیە بە ڕۆژی دوایی ﴿عَنِ الصِّرَاطِ لَنَاكِبُونَ﴾ لەم ڕێگا ڕاستە لادەدەن ﴿٧٤﴾

﴿وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ﴾ وە ئەگەر ڕەحمیان پێ بکەین (بە پەرستانی تووڕەیش) بکەین ﴿وَكَشَفْنَا مَا بِهِم مِّن ضُرٍّ﴾ وە ئەو
ناخۆشی و بەڵایەی لەسەریان بوو لایبەین و هەڵیگرین (کەبریتی بوو لەبرسێتی بۆماوەی حەوت
ساڵ) ﴿لَّلَجُّوا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ (ئەوە بیر ناکەنەوە) بێگومان لەسەرکەشی خۆیان دا ڕۆدەچن
وبەسەر گەردنی دەبێنەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُم بِالْعَذَابِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ئەوانمان تووشی
سزا و ئازار کرد (تاهۆش بکەنەوە) ﴿فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ﴾ بەڵام ئەوان (لەبەرانبەر) پەروەردگاریاندا
بەخۆیان نەکەم زانی (ملکەچ بوون نەبوون) ﴿وَمَا يَتَضَرَّعُونَ﴾ وە نە هانا و نزایان (بۆخوا) دەبەن لەکاتی
نارەحەتی دا ﴿٧٦﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا﴾ (بەردەوام بوون لەسەر حاڵی خۆیان) تاکاتی دەرگایەکمان
بۆ کردنەوە ﴿ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ کەسزایەکی زۆر سەختی هەبوو ﴿إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ﴾ ئیتر کتوپڕ
لەویدا بێ ئومێد بوون ﴿٧٧﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە دروستی
کردووە بۆ ئێوە گوێ و چاو و دڵ ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی ئەو ناکەن زۆر کەم نەبێ ﴿٧٨﴾ ﴿وَهُوَ
الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە ئێوەی (دروست کردووە و) بڵاوی کردوونەتەوە بەزەویدا
﴿وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە هەر لای ئەویش کۆدەکرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٩﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾
وە ئەو (خوا) زاتێکە دەژێنی و دەمرێنێ ﴿وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وە جیاوازی شەو و ڕۆژیش
هەربەدەست ئەوە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بیر ناکەنەوە؟ ﴿٨٠﴾ ﴿بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ﴾
(بەخێر بیر ناکەنەوە) بەڵکو ئەوان هەر ئەوەیان دەووت کە پێشووەکانیان دەیان ووت ﴿٨١﴾ ﴿قَالُوا
أَإِذَا مِتْنَا﴾ دەیان ووت ئایا کاتێ کەمردین ﴿وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ وبووین بەخۆڵ و ئێسکی (ڕزیو)
﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە (جارێکی تر) زیندوو دەکرێینەوە ﴿٨٢﴾ ﴿لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَٰذَا﴾
سوێند بەخوا بێگومان ئەم بەڵێنە بەئێمە و باوو باپیرەمان درابوو ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو پێش ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا
أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەم (بەڵێنانە) هیچ نییە جگە لەئەفسانەی (قسەی بێ ڕێ و پووچی) پێشووەکان ﴿٨٣﴾
﴿قُل لِّمَنِ الْأَرْضُ وَمَن فِيهَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زەوی و ئەوەی لەسەریدایە هی کێ یە؟
﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە شت دەزانن ﴿٨٤﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن (هەمووی)
هی خوایە ﴿قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ بڵێ دەی ئایا بیر ناکەنەوە ﴿٨٥﴾ ﴿قُلْ مَن رَّبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ﴾ بڵێ ئەی
کێ پەروەردگاری حەوت ئاسمان ﴿وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾ و پەروەردگاری عەرشی گەورەیە ﴿٨٦﴾
﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن (هەمووی) هی خوایە ﴿قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ بڵێ دەی ئایا خۆتان
ناپارێزن (لەخوا ناترسن) ﴿٨٧﴾ ﴿قُلْ مَن بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ بڵێ کێ فەرمانڕەوایی هەموو شتێکی
بەدەستە ﴿وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ﴾ وە پەنای (هەموو لایەك) دەدات و کەس لەو پەنا نادرێت ﴿إِن
كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە شت دەزانن ﴿٨٨﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن (هەموو ئەوانە) هی
خوان ﴿قُلْ فَأَنَّىٰ تُسْحَرُونَ﴾ بڵێ کەواتە ئێوە چۆن سیحر و جادووتان لێ کراوە (کە ئێوە خوا بەناحەق
ئەرێنی لەگەڵ دان نانێن بەهەموو ڕاستی یەکانیدا) ﴿٨٩﴾

﴿بَلْ أَتَيْنَاهُم بِالْحَقِّ﴾ (نەخێر وا نی یە) بەڵكو ئێمە ڕاستیمان بۆ هێناون ﴿وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وە بێگومان ئەوان
درۆزنن (٩٠) ﴿مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِن وَلَدٍ﴾ خوا هیچ ڕۆڵەیەكی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَٰهٍ﴾ وە
هیچ پەرستراوێكی تری لەگەڵدا نەبووە ﴿إِذًا لَّذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهٍ بِمَا خَلَقَ﴾ (ئەگەر پەرستراوی تری لەگەڵدا
بوایە) ئەوكاتە هەر پەرستراوێك چی دروست كردووە (بۆ خۆی) دەیبرد ﴿وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ وە
هەندێكیان زاڵ دەبوون بەسەر هەندێكی تریاندا ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ خوا پاك و بێگەردە لەوەی
ئەوان دەیڵێن (٩١) ﴿عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (خوا) زانای هەموو نهێنی و ئاشكراكانە ﴿فَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ وە
بەرزو بڵندە لەوەی كەئەوان (بت پەرستان) دەیكەنە هاوبەشی (٩٢) ﴿قُل رَّبِّ إِمَّا تُرِيَنِّي﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ ئەی پەروەردگارم ئەگەر هەر پیشانم دەدەیت ﴿مَا يُوعَدُونَ﴾ ئەو سزایەی كەئەوان بەڵێنی
دراوە (٩٣) ﴿رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي﴾ ئەی پەروەردگارم مەمخەرە ﴿فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ ڕیزی گەلی ستەمكارانەوە
(٩٤) ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ أَن نُّرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَادِرُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە بەتواناین لەو بەڵێنەی (سزای) بەوانمان
داوە پیشانت بدەین (٩٥) ﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةَ﴾ بە جوانترین و چاكترین شێوە بەرگری بكە
لەخراپە ﴿نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ﴾ ئێمە ئاگادارترین بەوەی ئەوان دەیڵێن (بەخۆت و ئاینەكەت) (٩٦)
﴿وَقُل رَّبِّ أَعُوذُ بِكَ﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم پەنا دەگرم بەتۆ ﴿مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ﴾ لەخەتەرە و(پاڵنەرو)
وەسوەسەی شەیتانەكان (٩٧) ﴿وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَن يَحْضُرُونِ﴾ وە پەنات پێ دەگرم لەوەی (شەیتانەكان) ئامادەبن
لام (سەرم لێ بشێوێنن) (٩٨) ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ﴾ (بێ بڕوایان وەك خۆیان دەمێننەوە) هەتا كاتێ
مردن دێت بۆ هەر كامیان ﴿قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ﴾ ئەوسا دەڵێ ئەی پەروەردگارم بمگێڕەرەوە (بۆ دونیا) (٩٩)
﴿لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ﴾ بەڵكو كردەوەی چاك بكەم (لە بری ئەوەی كەمكردوە) لەو ماوەیەی لە دەستم
چوو ﴿كَلَّا ۚ إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا﴾ نەخێر بێگومان ئەمەی (كەدەیڵێت) تەنها قسەیەكە ئەو دەیڵێ (ئەگەر
بگەڕێتەوە بۆ دونیا هەروەك جاران دەبێت) ﴿وَمِن وَرَائِهِم بَرْزَخٌ﴾ و لەپێشیانەوە بەرزەخێك (بەربەستێك) هەیە
﴿إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ تا ئەو ڕۆژەی زیندوو دەكرێنەوە (١٠٠) ﴿فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ ئەمجا كاتێ فوو دەكرێ بە شەیپوردا
﴿فَلَا أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا هیچ خزمایەتیەك نامێنێ لە نێوانیاندا ﴿وَلَا يَتَسَاءَلُونَ﴾ وە پرسیاری یەكتری
ناكەن (١٠١) ﴿فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ﴾ ئەمجا هەر كەسێ كێشراوە (چاكە)كانی قورس بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾
ئەوە ئەوانە ڕزگارو سەركەوتوون (١٠٢) ﴿وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ﴾ وە كەسێ كێشراوە (چاكە)كانی سووك بێت
﴿فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە كەسانێكن ﴿خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ زیانیان لە خۆیان داوە، خۆیان دۆڕاندووە ﴿فِي جَهَنَّمَ
خَالِدُونَ﴾ لە دۆزەخ دا بێ بڕانەوەن (١٠٣) ﴿تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ﴾ (ئاگری دۆزەخ) دەم و چاویان دەسووتێنێ
﴿وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ﴾ و هەموویان لە ئاگری دۆزەخ دا لێویان هەڵقرچاوە و ددانەكانیان دەركەوتووە (١٠٤)

﴿أَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) ئایا ئایەتەکانی من لە دونیادا بەسەرتاندا نەدەخوێنرایەوە؟
﴿فَكُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ کەچی ئێوە بە درۆتان دەزانی و ئیمانتان پێ نەدەهێنا ﴿١٠٥﴾ ﴿قَالُوا رَبَّنَا﴾ (لە وەڵامدا)
دەڵێن ئەی پەروەردگاری ئێمە ﴿غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا﴾ بەدی و خراپی خۆمان زاڵ بوو بووە بەسەرماندا
﴿وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ﴾ وە ئێمە کەسانێکی گومڕابووین ﴿١٠٦﴾ ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا﴾ ئەی پەروەردگارمان
لەم (دۆزەخە) دەرمان بێنە ﴿فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ﴾ جا ئەگەر جارێکی تر گەڕاینەوە (بۆ بێ باوەڕی)
ئەوە بەڕاستی ئێمە ستەمکارین ﴿١٠٧﴾ ﴿قَالَ اخْسَئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ﴾ وە (خوا) دەفەرمووێ بە ڕیسوایی
بمێننەوە لە دۆزەخدا و هیچ قسەیەکم لەگەڵدا مەکەن (إخسأ بۆ سەگ بەکاردێ کاتێ دەری دەکەیت
و پێی دەڵێیت چەخە) ﴿١٠٨﴾ ﴿إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي﴾ بێگومان لە دونیادا کۆمەڵێک لە بەندەکانی من
﴿يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا﴾ دەیانووت ئەی پەروەردگارمان ئێمە باوەڕمان هێناوە ﴿فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا﴾ دەی لێمان
خۆشبە و ڕەحمەتمان پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾ چونکە تۆ چاکترینی میهرەبانانی ﴿١٠٩﴾ ﴿فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ
سِخْرِيًّا﴾ کەچی ئێوە گاڵتەتان بەوان دەکرد ﴿حَتَّىٰ أَنسَوْكُمْ ذِكْرِي﴾ تا (ئەو گاڵتە کردنەتان بە) ئەوان یادی
منی لەبیر بردنەوە ﴿وَكُنتُم مِّنْهُمْ تَضْحَكُونَ﴾ وە ئێوە هەمیشە بەوان پێدەکەنین ﴿١١٠﴾ ﴿إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ﴾
بێگومان ئەمڕۆ پاداشتم داونەتەوە ﴿بِمَا صَبَرُوا﴾ بەهۆی خۆگرییانەوە ﴿أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ بەڕاستی
هەر ئەوان سەرکەوتوون ﴿١١١﴾ ﴿قَالَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ﴾ (خوا) دەفەرمووێ چەند ساڵ لەسەر
زەوی دامانەوە؟ ﴿١١٢﴾ ﴿قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ (لە وەڵامدا) دەڵێن ڕۆژێک یا کەمتر لە ڕۆژێک مایەوە
﴿فَاسْأَلِ الْعَادِّينَ﴾ بەو (فریشتە)انە بپرسە کە ژمێریارن ﴿١١٣﴾ ﴿قَالَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا﴾ (خوا) فەرمووی
بە دڵنیاییەوە ماوەیەکی کەم نەبێت ﴿لَّوْ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بەڕاستی ئێوە دەتانزانی؟ ﴿١١٤﴾
﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا﴾ ئایا ئێوە گومانتان وایە کە بێگومان ئێمەمان بێ هودە دروست
کردووە ﴿وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾ وە بێگومان ئێوە ناگەڕێنەوە بۆلای ئێمە ﴿١١٥﴾ ﴿فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ﴾
جا بەرز و بڵندی بۆ خوای پاشای ڕاست و ڕەوا ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێک نییە جگە لەو
﴿رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ﴾ کە پەروەردگاری عەرشی بەڕێز و بەرزە ﴿١١٦﴾ ﴿وَمَن يَدْعُ﴾ هەر کەس پەرستی
﴿مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ پەرستراوێکی تر لەگەڵ خوادا ﴿لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ﴾ کە هیچ بەڵگەیەکی نەبێ
لەسەر ئەو (پەرستنە) ﴿فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِندَ رَبِّهِ﴾ ئەوە بەڕاستی لێپرسینەوەی تەنها لای پەروەردگاریەتی
﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ﴾ بێگومان کافران ڕزگار نابن ﴿١١٧﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ ئەی پەروەردگارم لێم خۆش بە و ڕەحمم پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾ وە تۆ (خوایە) چاکترینی
میهرەبانانی ﴿١١٨﴾

سورەتی ﴿النُّورِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سُورَةٌ أَنزَلْنَاهَا﴾ ئەمە سورەتێکە ئێمە ناردومانەتە خوارەوە ﴿وَفَرَضْنَاهَا﴾ و فەرزمان کردووە (کوێرایەڵی
بڕیارەکانی) ﴿وَأَنزَلْنَا فِيهَا﴾ وە لەم (سورەتە) دا ناردومانەتە خوارەوە ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ ئایەتە ڕوونەکان
﴿لَّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئێوە بیر بکەنەوە ﴿١﴾ ﴿الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي﴾ ژن و پیاوی زیناکەر ﴿فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ
جَلْدَةٍ﴾ هەریەکێکیان سەد دار (شەلاق)یان لێ بدەن ﴿وَلَا تَأْخُذْكُم بِهِمَا رَأْفَةٌ﴾ وە بەزەیی هاتنەوەتان پێیاندا (ژن
و پیاوی زیناکەر) بەتان نەگرێ ﴿فِي دِينِ اللَّهِ﴾ لە (جێبەجێ کردنی) فەرمانی خوا ﴿إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ﴾ ئەگەر ئێوە
باوەڕتان هەیە ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بەخوا و بەڕۆژی دوایی ﴿وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا﴾ وە با ئامادەی بینینی سزادانی ئەو
دووانە بن ﴿طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ کۆمەڵێک لە باوەڕداران ﴿٢﴾ ﴿الزَّانِي لَا يَنكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً﴾ پیاوی زیناکەر مارە
ناکات تەنها ئافرەتی زیناکەر و ئافرەتی موشریک نەبێ ﴿وَالزَّانِيَةُ لَا يَنكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ﴾ وە ئافرەتی زیناکەر
مارەی ناکات پیاوی زیناکەر یا پیاوی موشریک نەبێ ﴿وَحُرِّمَ ذَٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەو (مارەکردن و شووکردن
بەزیناکەر)ە قەدەغە کراوە لەسەر ئیمانداران ﴿٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ﴾ وە ئەوانەی کە بوختانی (زینا) دەکەن
بۆ ئافرەتانی داوێن پاک ﴿ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ﴾ لەپاشان چوار شایەت ناهێنن (لەسەر ڕاستی بوختانەکەیان)
﴿فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً﴾ ئەوە هەشتا دار (شەلاق)یان لێ بدەن ﴿وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا﴾ ئیتر هەرگیز شایەتیان
لێ وەرمەگرن ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ وە ئەوانە لەسنوور دەرچوون ﴿٤﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ جگە
لەوانەی کە دوای ئەوە تەوبە دەکەن ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ و کردەوەیان چاک دەکەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوسا
بەڕاستی خوا لێخۆشبوو و میهرەبانە ﴿٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ﴾ ئەو (پیاوانەی) بوختان بۆ خێزانەکەیان
دەکەن ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنفُسُهُمْ﴾ وە بێجگە لەخۆیان هیچ شایەتێکیان نی یە ﴿فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ﴾ ئەوە
شایەتی دانی هەریەک لەوانە (بەم جۆرەیە) ﴿أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ﴾ کە چوار سوێند بەخوا بخوات
کەبێگومان ئەو ڕاستگۆیانە (کە دەڵێت خێزانەکەم بووە زینای کردووە) ﴿٦﴾ ﴿وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾
وە لە پێنجەم جاردا بڵێ نەفرینی خوا لەسەر ئەو بێ ﴿إِن كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ ئەگەر درۆزن بێ ﴿٧﴾ ﴿وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ﴾
ئەو ئافرەتەش (کە ناوی بار کراوە لەلایەن مێردەکەیەوە) سزای (زینای) لەسەر لادەبات ﴿أَن تَشْهَدَ أَرْبَعَ
شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ بەوەی کە چوار جار سوێند بەخوا بخوات کەبێگومان مێردەکەی بەدرۆزنانە (درۆ
دەکات) ﴿٨﴾ ﴿وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِن كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ وە لە پێنجەم جاردا (بڵێت) خەشمی خوای لەسەر بێ
ئەگەر مێردەکەی لە ڕاستگۆیان بێت ﴿٩﴾ ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر بەهرە و بەزەیی خوا نەبوایە
بەسەرتانەوە (هەر کام لەو پیاو و ئافرەتەی باسکران درۆزن بێ خوا دەری دەخست و سزای دەدا بەدوایدا)
﴿وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ﴾ وە بێگومان خوا گیراکەری پەشیمانی و کار دروستە ﴿١٠﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ﴾ بێگومان کەسانێ کە ئەو بوهتانەیان (بۆ عائیشەی خێزانی پێغەمبەر ﷺ)
هەڵبەست ﴿عُصْبَةٌ مِنْكُمْ﴾ دەستەیەك بوون لەخۆتان (وەمونافیقیشیان تیدا بوو) ﴿لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَكُمْ﴾
وە مەزانن ئەو (بوهتانە)شەڕو خراپە بوتان ﴿بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ (وانی یە)بەڵکو خێرو چاکەیە بۆتان
﴿لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ﴾ بۆهەر یەك لەوانە هەیە ﴿مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ﴾ لەسزاوان بەو ئەندازەی هەوڵی داوە
(لەو بوهتانەدا) ﴿وَالَّذِي تَوَلَّىٰ كِبْرَهُ مِنْهُمْ﴾ وە ئەو کەسەیان کەبەشی گەورەی بوهتانەکەی گرتە ئەستۆ
(کەعەبدوڵلای کوڕی ئوبەی بوو) ﴿لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (لەرۆژی دواییدا) بۆ ئەوە سزای هەرە گەورە
(١١) ﴿لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ﴾ دەبوا کاتێ ئەو بوهتانەتان بیست ﴿ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنْفُسِهِمْ خَيْرًا﴾ پیاو و
ئافرەتانی ئیماندار گومانی چاکیان بەخۆیان ببردایە ﴿وَقَالُوا هَٰذَا إِفْكٌ مُبِينٌ﴾ وەبیان وتایە ئەمە
بوهتانێکی ئاشکراو ڕوونە (١٢) ﴿لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ﴾ دە بۆچی ئەو بوهتان کەرانە چوار
شایەتیان لەسەری نەهێنا ﴿فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ﴾ ئەمجا ئەگەر شایەتەکانیان نەهێنا ﴿فَأُولَٰئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ
الْكَاذِبُونَ﴾ کەواتە هەر ئەوانەن لای خوا درۆزن (١٣) ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر بەهرە
و ڕەحمەتی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لەدونیا و ڕۆژی دوایی دا ﴿لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ﴾
دووچارتان دەبوو لەبەر ڕۆچوونتان لەو بوهتانەدا (بۆ عائیشە) ﴿فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی گەورە
(١٤) ﴿إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ﴾ کاتێ ئەم بوهتانەتان بەدەمار دەم لە یەکترەوە وەردەگرت ﴿وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ﴾
وە بەدەمتان شتێك دەڵێن ﴿مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ﴾ کە زانیاریتان دەربارەی نەبوو ﴿وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا﴾
واتان دەزانی شتێکی سووك و ئاسانە ﴿وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ﴾ لەکاتێکدا لای خوا زۆر گەورەیە (١٥)
﴿وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ﴾ بۆچی کاتێ ئەمەتان بیست نەتان وت ﴿مَا يَكُونُ لَنَا﴾ بۆ ئیمە شیاو نی یە
﴿أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَٰذَا﴾ ئە(و بوهتانە)ی وابکەین ﴿سُبْحَانَكَ هَٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ﴾ پاك و بێگەردی بۆ تۆ خوایە،
ئەمە بوهتانێکی زۆر گەورەیە (١٦) ﴿يَعِظُكُمُ اللَّهُ﴾ خوا ئامۆژگاریتان دەکات ﴿أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا﴾
کە هەرگیز نەگەڕێنەوە بۆ وێنەی ئەوەی ڕووی دا ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن (١٧) ﴿وَيُبَيِّنُ
اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ وە خوا ئایەتەکانی خۆی بۆ ئێوە ڕوون دەکاتەوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای
کار درووستە (١٨) ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی پێیان خۆشە ﴿أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ﴾ ڕیسوا(کرداری
ناشیرین) بڵاوببێتەوە ﴿فِي الَّذِينَ آمَنُوا﴾ لەناو خەڵکی ئیمانداردا ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزای سەختیان
بۆ هەیە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لەدونیاو ڕۆژی دوایی دا ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە خوا دەزانێ
و ئێوە نازانن (١٩) ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ ئەگەر بەهرەو بەزەیی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە
(دووچاری سزا دەبوون بەهۆی ئەو بوهتانەوەکە کرا بۆ عائیشە) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ وە بێگومان
خوا بەسۆزی میهرەبانە (٢٠)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ بەدوای هەنگاوەکانی
شەیتان دامەڕۆن ﴿وَمَن يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ وە هەر کەس شوێن هەنگاوەکانی شەیتان بکەوێ
﴿فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ﴾ چونکە بەڕاستی شەیتان فەرمان دەکات بە کاری زۆر ناشیرین
(زینا) و خراپە ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ ئەگەر بەهرەو میهرەبانی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە
﴿مَا زَكَىٰ مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ أَبَدًا﴾ هەرگیز کەسی لەئێوە پوخت و پاك نەدەبوو ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ﴾ بەڵام
خوا هەر کەسی بوێ (شیاو بێ) پاکی دەکاتەوە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە (٢١) ﴿وَلَا
يَأْتَلِ﴾ با سوێند نەخۆن ﴿أُولُو الْفَضْلِ مِنكُمْ وَالسَّعَةِ﴾ ئەوانەتان کە خاوەنی چاکە و سەروەت و سامانن
﴿أَن يُؤْتُوا﴾ کە یارمەتی نەدەن ﴿أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بە خزمان و هەژاران و کۆچەران
لەپێناوی خودا ﴿وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا﴾ دەبا لێ ببوورن و چاوپۆشی بکەن ﴿أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ﴾
ئایا پێتان خۆش نیە خوا لێتان خۆش بێ ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆشبوو و میهرەبانە (٢٢) ﴿إِنَّ
الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ بوهتانی زینا دەکەن بۆ ئافرەتانی داوێن
پاکی بێ ئاگای ئیماندار ﴿لُعِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ نەفرینیان لێکراوە لەدونیا و لە قیامەت دا ﴿وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە بۆیان هەیە سزای زۆر گەورە (٢٣) ﴿يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ﴾ ڕۆژێك (دێ) شایەتی ئەدات
لەسەریان ﴿أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُم﴾ زمانیان و دەست و قاچەکانیان ﴿بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەو کردەوانەی
کە کردوویانە (٢٤) ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يُوَفِّيهِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ﴾ خوا پاداشتی تەواوی کار و کردەوەیان
بە ڕاستی و داد گەڕانەوە دەداتەوە ﴿وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ﴾ وە ئەو کاتە دەزانن بەڕاستی هەر خوا هەقی
ئاشکرا و دیارە (بۆ خوی و سیفات و کرداری) (٢٥) ﴿الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ﴾ (وە ڕاستە) ئافرەتی ناپاك بۆ
پیاوانی ناپاك ﴿وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ﴾ وە پیاوە پیسەکان بۆ ئافرەتە پیسەکان ﴿وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ﴾
وە ئافرەتە پاکەکان بۆ پیاوە پاکەکان ﴿وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ﴾ وە پیاوە پاکەکان بۆ ئافرەتە پاکەکان
﴿أُولَٰئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ﴾ ئەو پاکانە بەری کراون لەو (تۆمەتانە)ی ناپاکان دەیڵێن ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾
بۆ ئەو پاك و چاکانەیە لێبووردن و ڕۆزی چاك و پیرۆز (بەهەشت) (٢٦) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ﴾ مەچنە هیچ ماڵێك جگە لە ماڵەکانی خۆتان ﴿حَتَّىٰ
تَسْتَأْنِسُوا﴾ هەتا پرس دەکەن (بە خاوەنەکانیان) ﴿وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا﴾ وە (دوای ئەوەی مۆڵەت دران)
سەلام بکەن لە خاوەن ماڵەکە ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوە چاکترە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی پەند و
ئامۆژگاری وەرگرن (٢٧)

﴿فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا﴾ ئەمجا ئەگەر کەستان نەدی تیایدا ﴿فَلَا تَدْخُلُوهَا﴾ ئەوە مەچنە ژوورەوە بۆ ئەو ماڵە ﴿حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ﴾ هەتا مۆڵەت نەدرێن ﴿وَإِن قِيلَ لَكُمُ﴾ وە ئەگەر پێتان وترا ﴿ارْجِعُوا فَارْجِعُوا﴾ بگەڕێنەوە ئەبێ بگەڕێنەوە ﴿هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ﴾ ئەوە چاکتر و پاکترە بۆتان ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانایە بەهەموو ئەو کردەوانەی دەیکەن (28)
﴿لَّيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێکتان لەسەر نییە (گوناهبار نابن) ﴿أَن تَدْخُلُوا بُيُوتًا﴾ کەبچنە ئەو ماڵانەی ﴿غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ﴾ کەسی تێدا نیشتەجێ نییە و کەل و پەلی خۆتانی تیابێت (وەك ئوتێل) ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا دەزانێ ﴿مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ﴾ بەوەی ئاشکرای دەکەن و بەوەیشی دەیشارنەوە (29)
﴿قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەپیاوانی ئیماندار ﴿يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ﴾ چاوی خۆیان (لەسەیر کردنی نامەحرەم) داخەن و بپارێزن ﴿وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ﴾ وە عەورەتیان (لەداوێن پیسی) بپارێزن ﴿ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ﴾ ئەوە چاکتر و پاکترە بۆ ئەوان ﴿إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ بێگومان خوا ئاگایە بەهەموو کردەوەیەك کەدەیکەن
(30) ﴿وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە بڵێ بە ئافرەتانی ئیمانداریش ﴿يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ﴾ چاویان داخەن وبپارێزن (لەسەیر کردنی نامەحرەم) ﴿وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ﴾ وە عەورەتیان بپارێزن (لەداوێن پیسی) ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾ وە جوانی خۆیان دەرنەخەن ﴿إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾ جگە لەوەی بەدەرەوەیە و دیارە لەجوانی (وەك دەم و چاویان و دەستیان) ﴿وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ﴾ وە با سەرپۆشەکانیان بدەن بەسینگ و بەرۆکیاندا ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾ وە جوانی خۆیان دەرنەخەن (زیادە لەوەی دەردەکەوێت) ﴿إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ﴾ بۆ مێردەکانیان نەبێت یا باوکیان ﴿أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾ یاباوکی مێردەکانیان ﴿أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾ یا کورەکانیان یا کوڕی مێردەکانیان ﴿أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ﴾ یا براکانیان یا کوڕی براکانیان ﴿أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ﴾ یا کوڕی خوشکەکانیان ﴿أَوْ نِسَائِهِنَّ﴾ یا ئافرەتانی (ئیماندار) ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ﴾ یا کەنیزەکەکانیان ﴿أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ﴾ یا ئەو شوێن کەوتەر پیاوانەی کەنیازیان لەئافرەت (وەك خزمەتکار و پیر و نەخۆش کەئارەزووی ژن و مێردایەتیان نییە) ﴿أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ﴾ یا ئەو منداڵە کوڕانەی کەئاگایان لە لەش و (عەورەتی) ئافرەتان نەبێت (بالغ نەبووبن) ﴿وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ﴾ (ئافرەتان لەکاتی ڕۆشتن دا) قاچیان نەدەن بەزەوی دا ﴿لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن زِينَتِهِنَّ﴾ (تا دەنگی خڕخاڵ و پاوانەکانیان بێت و) بزانرێت ئەو جوانییەی پێیان کەشاردویانەتەوە ﴿وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووتان تەوبەبکەن و بگەڕێنەوە بۆ لای خوا ﴿أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ ئەی ئیمان دارەکان ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ تا رزگار و سەرکەوتوو بن (31)

﴿وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنكُمْ﴾ ژن مارە بکەن بۆ پیاوانی بێ ژن و ژنانی بێ مێردیش بەدەن بەشوو (مێرد) ﴿وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ﴾ هەروەها ئەوانەی ئیمان دار و چاکن لە کۆیلەکان (ژنیان بۆ بێنن) و کەنیزەکەکان (بیان بەدەن بەشوو) ﴿إِن يَكُونُوا فُقَرَاءَ﴾ ئەگەر ئەوان هەژار و کەمدەست بن ﴿يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ﴾ خوا لە بەخشندەیی و بەهرەی خۆی دەوڵەمەندو بێ نیازیان دەکات ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا (بەخشەرە) فراوان و زانا و دانایە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا﴾ وە دەبێ ئەوانەی کە توانای (ئەرکی) ژن هێنانیان نیە پاکژ خۆیان راگرن ﴿حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ﴾ هەتا خوا بەبەهرە (و زوری) خۆی بێ نیازیان دەکات ﴿وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ﴾ وە ئەوانەی داوای نووسراو دەکەن (بۆ کڕینەوەی خۆیان) ﴿مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ لە بەندەو کەنیزەکانتان ﴿فَكَاتِبُوهُمْ﴾ ئێوە نووسراویان لەگەڵدا بنووسن (بۆ کڕینەوەو ئازاد بوونی خۆیان) ﴿إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا﴾ ئەگەر خێرتان لەواندا بەدی دەکرد (کەبزانن بە لەتوانای دانی ئەو پارەی لەبی بیندات بەخاوەنەکەی بۆ ئازاد بوونی) ﴿وَآتُوهُم مِّن مَّالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ﴾ وە لەو ماڵەی کەخوا پێیداون بەوان پارەیان بدەن ﴿وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ﴾ وە کەنیزەکەکانتان زۆر لێ مەکەن (ناچاریان مەکەن) ﴿عَلَى الْبِغَاءِ﴾ لەسەر زینا کردن ﴿إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا﴾ ئەگەر ئەوان ویستیان داوێن پاک بن ﴿لِّتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ تا ماڵ وسامانی ژیانی دونیاتان دەست کەوێت ﴿وَمَن يُكْرِههُّنَّ﴾ جا هەر کەسێ ناچاریان بکات (زۆریان لێ بکات) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ مِن بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ﴾ ئەوجا بەراستی خوا دوای ئەو زۆر لێ کردنەیان ﴿غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێبووردەی میهرەبانە (بەو کەنیزەکانە کە بەزۆر زینایان پێ کراوە) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ﴾ سوێند بەخوا بەراستی ئێمە ناردوومانەتە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ﴾ چەند ئایەتێکی روون کەرەوە ﴿وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ﴾ وە چەند نموونەیەو بەسەرهاتی ئەو گەلانەی لەپێش ئێوەوە بوون ﴿وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ هەروەها پەندو ئامۆژگاری بۆ پارێزکاران ولەخواترسان ﴿٣٤﴾ ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ خوا نوورو روناکی پێ روناککەرەوەی ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿مَثَلُ نُورِهِ﴾ وێنەی روناککەرەوەی خوا ﴿كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ﴾ وەک تاقێک وایە چرایەکی تێدابێت ﴿الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ﴾ ئەو چرایەش لەناو شووشەیەکدا بێت ﴿الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ﴾ ئەو شووشەیەش وەک ئەستێرەیەکی گەش و پرشنگدار بێت ﴿يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ﴾ (ئەو چرایە) داگیرسێ بە (رۆنی) درەختێکی زەیتوونی بەخێرو بەرەکەت ﴿لَّا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ﴾ کە نە رۆژهەڵاتی بێ نە رۆژئاوایی بێ (سێبەر نایگرێ بەکاتی هەڵهاتنی خۆر بەکاتی ئاوابوونی) ﴿يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ﴾ (رۆنەکەی ئەوەند پاک بێت) نزیکە رۆنەکەی داگیرسێ ﴿وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ﴾ بە ئاگریشی بەر نەکەوێ ﴿نُّورٌ عَلَىٰ نُورٍ﴾ روناکی لەسەر روناکی (روناکی رۆنەکە و روناکی ئاگر) ﴿يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ﴾ خوا هەر کەسی بوێت رێنموونی دەکات بۆلای روناکی (ئاینی) خۆی ﴿وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ﴾ وە خوا چەندین نموونە دەهێنێتەوە بۆ خەڵکی ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانا و ئاگادارە بەهەموو شتێک ﴿٣٥﴾ ﴿فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ﴾ لەو خانووانەدا خوا مۆڵەتی داوە ﴿أَن تُرْفَعَ﴾ کە بەگەورەو پاک رابگیرێ (بەرزو بەند دروست کرێن) ﴿وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ﴾ زیکرو یادی خوای تیا بکرێ ﴿يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ﴾ لەو (مزگەوتانە)دا تەسبیحاتی خوا دەکەن بەبەیانیان و ئێواران ﴿٣٦﴾

﴿رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ﴾ پیاوانێک کە بازرگانی و کڕین و فرۆشتن بێ ئاگایان ناکات ﴿عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ﴾ لەیادی خوا و نوێژ کردن و زەکات دان ﴿يَخَافُونَ يَوْمًا﴾ لە ڕۆژێک دەترسن (ڕۆژی قیامەت) ﴿تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ﴾ دڵ و چاوەکان تیایدا (دەگۆڕێن و) ئاوەژوو دەبن ﴿٣٧﴾ ﴿لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا﴾ تا خوا پاداشتیان بداتەوە بەپاداشتی چاکترین ئەوەی کردویانە ﴿وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ﴾ وە (بێجگە لە پاداشتەکەیان) لە بەهرەی خۆیەوە زیادەشیان دەداتێ ﴿وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ﴾ وە خوا ڕزق و ڕۆزی (پاداشت) دەدا بەهەر کەس بیەوێ ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ ژمار بێ سنوور ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوان ﴿أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ﴾ کردەوە (چاکە) کانیان وەک سەرابێک وایە (سەراب: بریسکە کاتی زۆر گەرما لە بیاباندا وەک ئاو دێتە پێش چاو) ﴿بِقِيعَةٍ﴾ لە بیابانێکدا (بریسکە بداتەوە) ﴿يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً﴾ (کەسێکی) زۆر تینوو بەئاوی دەزانێ (لەدوورەوە) ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ﴾ (بەپەلە دەڕوات بۆی) کاتێ دەگاتە لای ﴿لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا﴾ هیچ بەدی ناکات ﴿وَوَجَدَ اللَّهَ عِندَهُ﴾ (لە قیامەت کافر) دەبینێ خوا لەوێیە لەلایدا ﴿فَوَفَّاهُ حِسَابَهُ﴾ ئەمجا خوا بە تەواوی پاداشتی (کردەوەکانی) دەداتێ ﴿وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ وە خوا بە پەلە و چەسپانە لە لێپرسینەوەدا ﴿٣٩﴾ ﴿أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُّجِّيٍّ﴾ یا (کردەوەی بێ بڕوایان) وەک چەند تاریکییەک وایە لەناو دەریایەکی قووڵدا ﴿يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ مَوْجٌ﴾ کە شەپۆل لەسەر شەپۆل دایپۆشیبێت ﴿مِّن فَوْقِهِ سَحَابٌ﴾ لەسەر ئەو (شەپۆلە) یشەوە هەورێکی ڕەشی (باراناوی) بێت ﴿ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ﴾ تاریکییەکان بەشێکیان لەسەر یەکتری ﴿إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا﴾ ئەگەر دەستی دەربێنێ نزیکە دەستی خۆی نەبینێت (لەبەر تاریکی) ﴿وَمَن لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا﴾ جا هەر کەس خوا نووری (ئیمانی) پێ نەبەخشیبێ ﴿فَمَا لَهُ مِن نُّورٍ﴾ ئەوەی ڕووناکی بێت نییەتی ﴿٤٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نابینی (نازانی) ﴿أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان هەموو ئەوانەی لە ئاسمانەکان و ڕووی زەوی دان تەسبیحاتی خوا دەکەن ﴿وَالطَّيْرُ صَافَّاتٍ﴾ هەروەها باڵندەکان کاتی باڵیان کردۆتەوە (بەئاسماندا تەسبیحاتی خوا دەکەن) ﴿كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ﴾ هەر یەک بەمانە نوێژ (دوعا) و تەسبیحاتی خۆی دەزانێ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ وە خوا بەوەی دەیکەن زانا و ئاگادارە ﴿٤١﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە خاوەنێتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ و گەڕانەوەش هەر بۆلای خوایە ﴿٤٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نازانی (نابینی) ﴿أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي سَحَابًا﴾ کە خوا پەڵە هەورەکان دەبات (بەئاسماندا) بە هێواشی ﴿ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ﴾ پاشان ئەو (پەڵە هەور) انە پەیوەست دەکات بەیەکەوە ﴿ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا﴾ دوایی دەیان خاتە سەر یەکتری ﴿فَتَرَى الْوَدْقَ﴾ ئەمجا دەبینی دڵۆپە باران ﴿يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ﴾ لەنێو هەورەکەوە دەبارێ ﴿وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِن جِبَالٍ فِيهَا مِن بَرَدٍ﴾ وە لە ئاسمانەوە لە هەورەکان کە وەک کێوی تەڕزە دەبارێنێ ﴿فَيُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ﴾ ئەمجا تووشی زیان دەبێ بەم (تەڕزەیە) هەر کەسێ خۆی بیەوێت ﴿وَيَصْرِفُهُ عَن مَّن يَشَاءُ﴾ وە لای دەدات لە هەر کەسێ کە خۆی بیەوێ ﴿يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ﴾ نزیکە ڕووناکی و شەوقی چەخماخە(ی هەورە) کە(بینای) چاوەکان ببات ﴿٤٣﴾

﴿يقلب الله الليل والنهار﴾ خوا شەو و ڕۆژ دەگۆڕێت (بەکورت و درێژ کردنیان یا بەڕۆژ بوونەوەو شەو
داهاتن) ﴿إن في ذلك﴾ بەڕاستی لەمەدا ﴿لعبرة لأولي الأبصار﴾ پەندێك هەیە بۆ خاوەن ژیری یەکان ﴿٤٤﴾
﴿والله خلق كل دابة من ماء﴾ وەخوا هەموو زیندەوەرێکی لەئاو دروست کردووە ﴿فمنهم من يمشي على بطنه﴾
ئەمجا هەندێ لەوانە لەسەر سکی دەڕوات ﴿ومنهم من يمشي على رجلين﴾ وە هەندێکی تریان لەسەر
دووقاچ دەڕوات ﴿ومنهم من يمشي على أربع﴾ وە هەشیانە لەسەر چوار پێ دەڕوات ﴿يخلق الله ما يشاء﴾
خوا هەرچی بوێ دروستی دەکات ﴿إن الله على كل شيء قدير﴾ بێگومان خوا دەسەلاتی بەسەر هەموو
شتێکدا هەیە ﴿٤٥﴾ ﴿لقد أنزلنا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ناردوومانەتە خوارەوە ﴿آيات مبينات﴾
چەند ئایەتێکی ڕوون کەرەوە ﴿والله يهدي من يشاء﴾ وخواش هەر کەسی بوێ ڕێنموویی دەکات
﴿إلى صراط مستقيم﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٤٦﴾ ﴿ويقولون آمنا﴾ وە ئەوانە دەڵێن بڕوامان هێناوە
﴿بالله وبالرسول وأطعنا﴾ بەخواو بەپێغەمبەرو گوێڕایەڵیمان کردووە ﴿ثم يتولى فريق منهم﴾ پاشان
کۆمەڵێك لەوان پشتی تێ دەکەن ﴿من بعد ذلك﴾ لەپاش ئەوەی (ووتیان بڕوامان هێناوە)
﴿وما أولئك بالمؤمنين﴾ وە ئەوانە (لەڕاستیدا) ئیماندار نین ﴿٤٧﴾ ﴿وإذا دعوا﴾ وە کاتی بانگ بکرێن
﴿إلى الله ورسوله﴾ بۆ لای (شەریعەتی) خواو پێغەمبەر ﷺ ﴿ليحكم بينهم﴾ بۆ ئەوەی حوکم بکات
لەنێوانیاندا ﴿إذا فريق منهم معرضون﴾ یەکسەر کۆمەڵێك لەوانە ڕوو وەردەگێڕن ﴿٤٨﴾ ﴿وإن يكن لهم الحق﴾
بەڵام ئەگەر (لەحوکم دانەکەدا) حەقەکە بۆ ئەوان بێت ﴿يأتوا إليه مذعنين﴾ دێن بۆ لای (حوکمەکە)
بەپەڕی ملکەچی یەوە ﴿٤٩﴾ ﴿أفي قلوبهم مرض﴾ ئایا دڵەکانیان نەخۆشی تێدایە ﴿أم ارتابوا﴾ یا بەگوماندا
بوون ﴿أم يخافون أن يحيف الله عليهم ورسوله﴾ یان دەترسن خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ ستەمیان لێ بکەن
﴿بل أولئك هم الظالمون﴾ (بەخێر هیچ لەوانە نی یە) بەڵکو ئەوانە هەر خۆیان ستەمکارن ﴿٥٠﴾ ﴿إنما كان
قول المؤمنين﴾ قسەی ئیمانداران تەنها ئەمەیە ﴿إذا دعوا إلى الله ورسوله﴾ کاتێ بانگ بکرێن بۆ لای
(بەرنامەی) خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿ليحكم بينهم﴾ بۆ ئەوەی بڕیار بدات لەنێوانیاندا ﴿أن يقولوا
سمعنا وأطعنا﴾ کەدەڵێن بیستمان و گوێڕایەڵین ﴿وأولئك هم المفلحون﴾ وە هەر ئەوانەن ڕزگاربوان
﴿٥١﴾ ﴿ومن يطع الله ورسوله﴾ جا هەر کەسێ گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿ويخش الله
ويتقه﴾ وە لەخوا بترسێ و خۆی لە(سەرپێچی) خوا بپارێزێ ﴿فأولئك هم الفائزون﴾ ئەوە بەڕاستی
هەر ئەوانە سەرکەوتوون ﴿٥٢﴾ ﴿وأقسموا بالله﴾ (دوو ڕووەکان) سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿جهد
أيمانهم﴾ بەتەواو بەپەڕی سوێند خواردنیان ﴿لئن أمرتهم ليخرجن﴾ کەئەگەر فەرمانیان پێ بدەیت
(بەدەرچوون بۆ غەزا) بێگومان دەردەچن ﴿قل لا تقسموا﴾ بڵێ سوێند مەخۆن ﴿طاعة معروفة﴾
ملکەچی و گوێڕایەڵی ئێوە زانراوە (قسەتان پێچەوانەی کردارتانە) ﴿إن الله﴾ بەڕاستی خوا
﴿خبير بما تعملون﴾ ئاگادارە بەو کردەوانەی دەیکەن ﴿٥٣﴾

﴿قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ بڵێ فەرمانبەرداری خوا و فەرمانبەرداری پێغەمبەر ﷺ بن ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾
ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵکرد ﴿فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ﴾ ئەوە ئەو (پێغەمبەر ﷺ) تەنها بەرپرسیارە لەوەی
دراوە بەسەریدا (کە گەیاندنی پەیامی خوایە) ﴿وَعَلَيْكُم مَّا حُمِّلْتُمْ﴾ وە ئێوەش بەرپرسن لەوەی
دراوە بەسەرتاندا (کە باوەڕهێنانە) ﴿وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا﴾ وە ئەگەر گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکەن،
ئەوە هیدایەت وەردەگرن ﴿وَمَا عَلَى الرَّسُولِ﴾ وە پێغەمبەر هیچی لەسەر نی یە ﴿إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ بێجگە
لە گەیاندنی ڕوون و ئاشکرا (ی پەیامی خوا) (54) ﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ﴾ خوا بەڵێنی داوە بەو
کەسانەتان کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوەی چاکەکاریان کردووە ﴿لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ
فِي الْأَرْضِ﴾ کە بێگومان دەیانکاتە جێ نشین (خەڵکی تر) لە زەویدا ﴿كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾
هەروەک ئەوانی (ئیماندارانی) پێش ئەمانی کردە جێ نشین ﴿وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ﴾ وە ئاینەکەیان
بۆ دەچەسپێنێ ﴿الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ﴾ ئەو (ئاینە)ی کە خوا پێی ڕازی بووە بۆیان ﴿وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ
أَمْنًا﴾ وە ترس و بیمیان بۆ دەگۆڕێ بە ئاسایش و ئارامی ﴿يَعْبُدُونَنِي﴾ (لەو کاتەدا ئیتر) هەر من
دەپەرستن و ﴿لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا﴾ هیچ هاوبەشێکم بۆ بڕیار نادەن ﴿وَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر کەس
بێ بڕوا بێ دوا ئەوە (بەدی هاتنی بەڵێنەکان) ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر ئەوانەن
دەرچوو لە ڕێگەی خوا (55) ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ بەجێ بێنن ﴿وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ و زەکات بدەن
﴿وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ و گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکەن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا خوا ڕەحمتان پێ بکات
(56) ﴿لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەو کەسانەی بێ باوەڕن وانەزانن ﴿مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ لە تۆڵەی خوا
ڕزگاریان دەبێ لە زەویدا ﴿وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ﴾ و ئەوان جێگایان ئاگرە ﴿وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئای چ
سەرئەنجامێکی بەد و خراپە (57) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لِيَسْتَأْذِنكُمُ﴾
دەبێ مۆڵەتتان لێ وەرگرن ﴿الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ ئەو کەسانەی بەندەی ئێوەن (بەندەکانتان)
﴿وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنكُمْ﴾ هەروەها منداڵەکانتان کە هێشتا بالغ نەبوون ﴿ثَلَاثَ مَرَّاتٍ﴾ لە سێ کاتدا
(سێ جۆرە زۆری پۆشتی ژن و مێرد) ﴿مِّن قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ﴾ لە پێش نوێژی بەیانی ﴿وَحِينَ
تَضَعُونَ ثِيَابَكُم مِّنَ الظَّهِيرَةِ﴾ وە کاتێ پۆشاکتان دادەنێن (لادەبەن لەبەرتان دا) لە کاتی نیوەڕۆدا، ﴿وَمِن
بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ﴾ و لە پاش نوێژی عیشا (خەوتنان) ﴿ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَّكُمْ﴾ ئەم سێ کاتە کاتی خۆدەرخستنە
بۆتان دروستە ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ﴾ دوا ئەم سێ کاتە (بێ مۆڵەت وەرگرتن) نە بۆ ئێوە
نە بۆ ئەوان هیچ گوناهێک نی یە (مۆڵەت وەرنەگرن) ﴿طَوَّافُونَ عَلَيْكُم﴾ (چونکە) ئەوان زۆر بە دەورو
بەرتاندا دێن (بۆ خزمەت کردنتان) ﴿بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ ئێوە لەگەڵ یەکتردا تێکەڵن ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ﴾
ئابەو جۆرە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای
کاردروستە (58)

﴿وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنكُمُ الْحُلُمَ﴾ وەكاتێ كە منداڵەكانتان باڵغ بوون ﴿فَلْيَسْتَأْذِنُوا﴾ ئەوسا دەبێ مۆڵەت وەربگرن ﴿كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وەكو چۆن كەسانی پێش ئەمان مۆڵەتیان وەردەگرت (لەهەموو كاتێكدا) ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ﴾ ئابەم جۆرە خوا ڕوونی دەكاتەوە ﴿لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ ئایەتەكانی بۆ ئێوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زانای دانایە (٥٩) ﴿وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ﴾ وەئافرەتانی پیرو لەكار كەوتوو ﴿اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا﴾ ئەو ئافرەتانەی ئومێدی شووكردنیان نەماوە ﴿فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێكیان لەسەر نی یە ﴿أَن يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ﴾ كە (هەندێك لە) پۆشاكەكانیان لابەرن ﴿غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ﴾ بەڵام ڕیشت و جوانیان دەرنەخەن ﴿وَأَن يَسْتَعْفِفْنَ﴾ خۆ ئەگەر لاینەبەن و بپۆشنەوە ﴿خَيْرٌ لَّهُنَّ﴾ ئەوە چاكترە بۆیان ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە (٦٠) ﴿لَّيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ﴾ كوێر گوناهی لەسەر نی یە ﴿وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ﴾ و شەل گوناهی لەسەر نی یە ﴿وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ﴾ هەروەها نەخۆش گوناهی لەسەر نی یە (لەم جۆرە كەسانە گوناه نی یە بۆیان نان خواردن لەگەڵ كەسانی ساغدا) ﴿وَلَا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ﴾ وە بۆ ئێوەش گوناه نییە ﴿أَن تَأْكُلُوا مِن بُيُوتِكُمْ﴾ كە لەماڵەكانی خۆتان نان بخۆن (ماڵی منداڵ و خێزانەكانتان هەر بەماڵی خۆتان دادەنرێ) ﴿أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ﴾ یا (نان بخۆن لە) ماڵی باوكانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ یا ماڵی دایكانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ﴾ یا ماڵی براكانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ﴾ یا ماڵی خوشكەكانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ﴾ یا ماڵی مامەكانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ﴾ یا ماڵە پورەكانتان (خوشكانی باوك) ﴿أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالِكُمْ﴾ یا ماڵی خاڵەكانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ﴾ یا ماڵی پورەكانتان (خوشكانی دایك) ﴿أَوْ مَا مَلَكْتُم مَّفَاتِحَهُ﴾ یا ئەو ماڵانەی كە كلیلەكانیان بەلایەوە ﴿أَوْ صَدِيقِكُمْ﴾ یا ماڵی برادەرو هاوڕێتان ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهتان لەسەر نییە ﴿أَن تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا﴾ بەكۆمەڵ یا بەتەنیا نان بخۆن ﴿فَإِذَا دَخَلْتُم بُيُوتًا﴾ جا كاتێ چوونە (هەر ماڵێك لە) ماڵان ﴿فَسَلِّمُوا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ﴾ ئەوە سەلام لەیەكتر بكەن (لەوانەی كە وەك خۆتان وان) ﴿تَحِيَّةً مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ بەسەلام كردنێك لەلایەن خواوە (هاتووە) ﴿مُبَارَكَةً طَيِّبَةً﴾ سەلامێكی چاك و پاك ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ﴾ ئابەم شێوە خوا ڕوونی دەكاتەوە ﴿لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ ئایەتەكانی بۆ ئێوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بەڵكو ژیریتان بخەنە كارو بیربكەنەوە (٦١)

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئیمانداران تەنها ئەوانەن ﴿آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کە بڕوایان بەخوا و
پێغەمبەرەکەی هێناوە ﴿وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ﴾ وە هەر کاتێك لەگەڵ ئەو (پێغەمبەر ﷺ) دا بن ﴿عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ﴾
لە کارێکی گرنگدا کە کۆیان دەکاتەوە (وەك غەزا و جومعە و جەژن) ﴿لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ﴾ ناڕۆن
بە هیچ لایەکدا، هەتا مۆڵەت لە پێغەمبەر ﷺ وەرنەگرن ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ﴾ بێگومان ئەوانەی
مۆڵەتت لێ وەردەگرن ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ ئەوانە کەسانێکن کە بڕوایان هەیە
بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ﴾ جا هەر کاتێ ئەوانە داوای مۆڵەتیان لێ کردیت ﴿لِبَعْضِ
شَأْنِهِمْ﴾ بۆ هەندێ ئیش و کاری تایبەتی خۆیان ﴿فَأْذَن لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ﴾ ئەوە هەر کامیان خۆت
ویستت مۆڵەتی بدە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهَ﴾ وە داوای لێخۆشبوونیان بۆ بکە لە خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾
بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە (٦٢) ﴿لَّا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ﴾ بانگ کردنی پێغەمبەر ﷺ
لەناو خۆتاندا دامەنێن (مەبێ) ﴿كَدُعَاءِ بَعْضِكُم بَعْضًا﴾ وەك بانگ کردنی خۆتان بە یەکتری (دەبێت
بە ڕێزەوە بانگ بکرێت وەك ئەی پێغەمبەر یا رسول الله ﷺ) ﴿قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی خوا
دەزانێ و ئاگادارە بەوانەی ﴿يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمْ لِوَاذًا﴾ لەئێوە (بێ مۆڵەت) لە پەنای خەڵکی ترەوە
دەردەچن بە دزییەوە ﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ﴾ جا با بترسن ئەوانەی ﴿يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ﴾ کە پێچەوانەی
فەرمانی پێغەمبەر ﷺ دەکەن ﴿أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ﴾ کە (لە دونیادا) بەڵا و تاقیکردنەوەیەکیان تووش بێت
﴿أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ یا سزایەکی سەختیان تووش بێ (لە دوا ڕۆژدا) (٦٣) ﴿أَلَا إِنَّ لِلَّهِ﴾ بێدار بنەوە
بەڕاستی تەنها بۆ خوایە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی کە لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنتُمْ
عَلَيْهِ﴾ بێگومان خوا ئاگادارە بەتەواوی ئەو شتانەی ئێوەی لەسەرن، وە بەو (کارانەیشی کە دەیکەن)
﴿وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ﴾ ئەو ڕۆژەش کە دەگەڕێنرێنەوە لای خوا ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا﴾ ئەوسا ئاگاداریان
دەکاتەوە بەو کردەوانەی کردوویانە ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بە هەموو شتێك ئاگادارە (٦٤)

سورەتی ﴿الفرقان﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَارَكَ الَّذِي﴾ گەورە و پیرۆزە ئەو زاتەی ﴿نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِ﴾ کە فورقان (قورئان)ی بۆ سەر
بەندەی خۆی ناردۆتە خوارەوە ﴿لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا﴾ تا ترسێنەر بێت بۆ هەموو جیهانیان (١)
﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەو زاتەی کە دەسەڵات و موڵکی ئاسمانەکان و زەوی هی ئەوە
﴿وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا﴾ و هیچ منداڵی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ﴾ و کەس هاوبەشی
نییە لە فەرمانڕەوایی و موڵك و داراییدا ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ وە هەموو شتێکی دروست کردووە
﴿فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا﴾ وە ئەندازەی بۆ دیاری کرد (لە هەموو ڕوویەکەوە) بەچاکی (٢)

﴿وَاتَّخَذُوا مِن دُونِهِ آلِهَةً﴾ بێجگە لەخوا چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان بڕیار داوە ﴿لَّا يَخْلُقُونَ شَيْئًا﴾
کەهیچ شتێک دروست ناکەن ﴿وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ بەڵکو خۆشیان دروست کراون ﴿وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ﴾
دەسەڵاتیان نی یە بۆ خۆیان ﴿ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ زەرەریان نەسوودو قازانج (بگەیەنن) ﴿وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا
وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا﴾ هەروەها مردن و ژیان و زیندوو بوونەوەی خۆیان بەدەس نییە ٣ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ
كَفَرُوا﴾ ئەو بەی کەبێ بڕوا بوون دەیان ووت ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ﴾ بێگومان ئەم(قورئانە) هیچ نییە
جگە لەدرۆیەکی گەورە کەمحەممەد ﷺ هەڵی بەستووە ﴿وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ﴾ وە کەسانی تر
بۆ ئەو (هەڵبەستنە) یارمەتیان داوە ﴿فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَزُورًا﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە ستەم و بوهتانێکی
گەورەیان کردوە ٤ ﴿وَقَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ وە(بێ بڕوایان) دەیان ووت (ئەم قورئانە) بەسەرهات
و داستانی پێشووەکانە ﴿اكْتَتَبَهَا﴾ (محەممەد ﷺ) داوای کردووە بۆی بنوسن ﴿فَهِيَ تُمْلَىٰ عَلَيْهِ﴾
ئەمجا دەخوێندرێتەوە بەسەریدا ﴿بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ بەبەیانیان و ئێوارانا ٥ ﴿قُلْ أَنزَلَهُ الَّذِي﴾
(ئەی محەممەد ﷺ) بڵێ ئەوەی ناردویەتی یە خوارەوە ﴿يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کە هەموو
نهێنی ئاسمانەکان و زەوی دەزانێت ﴿إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) لێبووردەی
میهرەبانە ٦ ﴿وَقَالُوا مَالِ هَٰذَا الرَّسُولِ﴾ (بێ بڕوایان) دەیان ووت ئەمە چۆن پێغەمبەرێکە ﴿يَأْكُلُ
الطَّعَامَ﴾ خواردن دەخوات ﴿وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ﴾ وە بەبازاڕدا دەڕوات ﴿لَوْلَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ﴾ بۆچی
فریشتەیەک نەنێردراوەتە خوارەوە بۆ لای ﴿فَيَكُونَ مَعَهُ نَذِيرًا﴾ بۆ ئەوەی لەگەڵیدا ترسێنەر بێ ٧
﴿أَوْ يُلْقَىٰ إِلَيْهِ كَنزٌ﴾ یا گەنجینەیەکی (لەئاسمانەوە) بۆ فڕێ نەدرایە ﴿أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا﴾
یا باخێکی ببوایە لێی بخواردایە ﴿وَقَالَ الظَّالِمُونَ﴾ وە ستەمکاران (بێ بڕوایان) دەیان ووت
(بەئیمانداران) ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا﴾ ئێوە تەنها شوێن پیاوێکی جادوو لێکراو کەوتوون
٨ ﴿انظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ﴾ سەیر کە چۆن نموونەی (پووچ) بۆ تۆ دێننەوە ﴿فَضَلُّوا﴾
بەو هۆیەوە گومڕا بوون ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا﴾ ئیتر ناتوانن ڕێگای حەق و ڕاستی بدۆزنەوە ٩
﴿تَبَارَكَ الَّذِي إِن شَاءَ﴾ گەورە و پیرۆزە ئەو زاتەی ئەگەر بیەوێ (لەدونیادا) ﴿جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِّن ذَٰلِكَ﴾
چاکتر لەوە(ی بێ بڕوایان دەڵێن) بۆت ساز دەدات ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ باخاتێک
کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَيَجْعَل لَّكَ قُصُورًا﴾ وە چەند کۆشکێک بۆ هەر دەنێ دیبنی ١٠
﴿بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ﴾ (ڕاست ناکەن وانییە) بەڵکو ئەوانە باوەڕیان بەڕۆژی دوایی نییە ﴿وَأَعْتَدْنَا لِمَن
كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ﴾ وە ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ کەسێ باوەڕی بەڕۆژی دوایی نەبێ ﴿سَعِيرًا﴾ ئاگری
هەڵگیرساو ١١

﴿إِذَا رَأَتْهُم مِّن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ کاتێ (ئەو ئاگرە) لەدوورەوە ئەوان دەبینێت ﴿سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا﴾ گرکە
وبڵەی گڕ وبڵێسەی دەبیسن (کە نیشانەی ڕق و قینی زۆریەتی لێیان) ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا﴾
وە کاتێ فڕێ دەدرێنە جێگایەکی تەنگ لەدۆزەخدا ﴿مُّقَرَّنِينَ﴾ بەجووت کراوی دەست و قاچ
وملیان لەکۆت و زنجیردا (یا لەشیان بەکۆت و زنجیر پێکەوە بەستراوە) ﴿دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا﴾ لەوێدا
داوای تیاچوون و مردن دەکەن ﴿١٣﴾ ﴿لَّا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا﴾ ئەمڕۆ داوای تەنیا مردنێك مەکەن
﴿وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا﴾ بەڵکو داوای مردنی زۆر بکەن ﴿١٤﴾ ﴿قُلْ أَذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بڵێ ئایا ئەمە چاکترە ﴿أَمْ
جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ یا ئەو بەهەشتە هەمیشەییەی کەبەڵێن دراوە بەپارێزکاران ولەخواترسان
﴿كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا﴾ کەپاداشت وسەرئەنجام وئاکامیانە ﴿١٥﴾ ﴿لَّهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ﴾ لەو (بەهەشتە)
دا هەرچییان بوێ هەیە ﴿خَالِدِينَ﴾ بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ وَعْدًا مَّسْئُولًا﴾ ئەوە
بەڵێنێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە ئەو لێ ی پرسیارە ﴿١٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ﴾ وە ئەو ڕۆژەی خوا ئەو
(بت پەرست) انە کۆدەکاتەوە ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەگەڵ ئەو پەرستراوانەی کەپەرستوویانن
جگە لەخوا ﴿فَيَقُولُ أَأَنتُمْ﴾ ئەمجا خوا (بە پەرستراوەکان) دەڵێ ئایا ئێوە ﴿أَضْلَلْتُمْ عِبَادِي هَٰؤُلَاءِ﴾
ئەو بەندانەی منتان گومڕا کرد ﴿أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ﴾ یا خۆیان ڕێگای (ڕاستیان) ونکرد و گومڕا بوون
﴿١٧﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ (پەرستراوەکان) دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿مَا كَانَ يَنبَغِي لَنَا﴾ بۆ ئێمە شایستە
نەبووە ﴿أَن نَّتَّخِذَ مِن دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ کەجگە لەتۆ پەرستراوێك بۆ خۆمان دابنێین ﴿وَلَٰكِن مَّتَّعْتَهُمْ
وَآبَاءَهُمْ﴾ بەڵام سامان و نیعمەتت دا بەئەوان و باوو باپیرانیان ﴿حَتَّىٰ نَسُوا الذِّكْرَ﴾ هەتا (وایان
لێهات) یادی تۆیان لەبیر چوو ﴿وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا﴾ وە ئەوانە کۆمەڵێکی تیاچووی بێ خێر بوون ﴿١٨﴾
﴿فَقَدْ كَذَّبُوكُم بِمَا تَقُولُونَ﴾ (خوا بەبت پەرستەکان دەڵێ) جا بێگومان پەرستراوەکانتان ئێوەیان
بەدرۆ خستەوە لەو قسانەی کەدەتان کرد ﴿فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا﴾ ئەمجا نەدەتوانن (سزای
خوا) لەخۆتان لادەن نەدەتوانن یارمەتی (خوا) بەدەست بێنن ﴿وَمَن يَظْلِم مِّنكُمْ﴾ وە هەر کەس
لەئێوە ستەم بکات (هاوەڵ بۆ خوا دابنێ) ﴿نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا﴾ سزایەکی گەورەی پێ دەچەژێنین ﴿١٩﴾
﴿وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئێمە پێش تۆ هەر کام لەپێغەمبەرانمان ناردبێت ﴿إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ
الطَّعَامَ﴾ بێگومان ئەوان خواردنیان خواردووە ﴿وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ﴾ و بە بازاڕدا ڕۆشتوون
﴿وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً﴾ وە ئێمە هەندێك لەئێوەمان کردە هۆی تاقیکردنەوەی هەندێکی
ترتان ﴿أَتَصْبِرُونَ﴾ ئایا خۆ دەگرن ﴿وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا﴾ وە پەروەردگارت بینایە (بەهەموو
شتێك) ﴿٢٠﴾

﴿وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾ وە ئەوانەی کە بەهیوای دیداری ئێمەنین (لەرۆژی دواییدا) دەڵێن ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَائِكَةُ﴾ ئەوە بۆ فریشتە نانێردرێتە خوارەوە بۆ سەرمان ﴿أَوْ نَرَىٰ رَبَّنَا﴾ یاخود پەروەردگارمان نابینین ﴿لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنفُسِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەوانە لەدەروونی خۆیاندا خۆیان بەگەورە دەزانی ﴿وَعَتَوْ عُتُوًّا كَبِيرًا﴾ وە سەرکەشییەکی گەورەیان کرد ﴿٢١﴾ ﴿يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ﴾ ئەوڕۆژەی فریشتەکان دەبینن (کاتی مردن یاقیامەت) ﴿لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُجْرِمِينَ﴾ ئەو ڕۆژەدا هیچ مژدەیەك بۆتاوانباران نی یە ﴿وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَّحْجُورًا﴾ وە دەڵێن (پەنامان ئەمن) بەپەنادانی پارێزراو ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ﴾ هاتین هەر کردەوەیەکیانکرد بوو ﴿فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَّنثُورًا﴾ هەموویمان وەکو تۆزی پرش وبڵاوێلی کرد ﴿٢٣﴾ ﴿أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ﴾ بەهەشتی یەکان لەو ڕۆژەدا ﴿خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا﴾ لەچاکترین جێگادان ﴿وَأَحْسَنُ مَقِيلًا﴾ وە لەباشترین شوێنی حەسانەوە(ی نیوەڕوان)دان ﴿٢٤﴾ ﴿وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ﴾ وە ڕۆژی ئاسمان لەت دەبێ لەگەڵ هەورێکی سپی (هەموو ئاسمان دەگرێتەوە) ﴿وَنُزِّلَ الْمَلَائِكَةُ تَنزِيلًا﴾ وە فریشتەکان دەنێردرێنە خوارەوە کۆمەڵ کۆمەڵ ﴿٢٥﴾ ﴿الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَٰنِ﴾ ئەو ڕۆژەدا فەرمانڕەوایەتی تەنها بۆ خوای میهرەبانە ﴿وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکی زۆر سەختە لەسەر بێ باوەڕان ﴿٢٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ﴾ وە ڕۆژێکە کەستەمکار قەپ دەکات بەهەردوو دەستی خۆیدا ﴿يَقُولُ يَا لَيْتَنِي﴾ و دەڵێ خۆزگە ﴿اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا﴾ لەگەڵ پێغەمبەردا ڕێگای ڕاستم بگرتایەتەبەر ﴿٢٧﴾ ﴿يَا وَيْلَتَىٰ﴾ ئای تیاچوون بۆ من ﴿لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا﴾ خۆزگە فلان کەسم نەکردایە بەهاوڕێ و خۆشەویستی خۆم ﴿٢٨﴾ ﴿لَّقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ﴾ بەڕاستی ئەو(کەسەی کردم بەهاوڕێ) منی لەقورئان وێڵ کرد ﴿بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي﴾ دوای ئەوەی قورئانم پێ گەیشت(و باوەڕم پێ هێنا) ﴿وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا﴾ وە شەیتان هەمیشە پشت تێکەرو پشت بەردەرە بۆ ئادەمیزاد ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ﴾ وە پێغەمبەر (ﷺ) ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنَّ قَوْمِي﴾ بەڕاستی قەومەکەم (قورەیش) ﴿اتَّخَذُوا هَٰذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا﴾ ئەم قورئانەیان واز لێهێناوەو گوێی پێ نادەن ﴿٣٠﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ﴾ ئابەو جۆرە (موحەممەد ﷺ) کەدژایەتی تۆ دەکرێ) دامان نەوە بۆ هەموو پێغەمبەرێك ﴿عَدُوًّا مِّنَ الْمُجْرِمِينَ﴾ دوژمنێك لەتاوانباران ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا﴾ بەسە پەروەردگارت ڕێنموویی کەرو یارمەتی دەرت بێ ﴿٣١﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوا بوون دەیان ووت ﴿لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً﴾ بۆچی (موحەممەد ﷺ) هەموو قورئانی بەیەك جارێ دانەبەزێنراوە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئابەوجۆرە(دامانبەزاندووە) ﴿لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ﴾ بۆ ئەوەی دڵی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەو قورئانە دامەزراوو بەهێز بکەین ﴿وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا﴾ وە(بەو بۆنەیەوە) ئایەتانی خۆمان بۆ ناردی بەرەبەرە ﴿٣٢﴾

﴿وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ﴾ هەر نموونەو مەسەلەیەک بۆ تۆ بێنن (لە ڕەخنەو پرسیار و نامەجێکان) ﴿إِلَّا جِئْنَاكَ
بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا﴾ ئێمە وەڵامەکەیمان بۆ تۆ هێناوە بەڕاستی و جوانترین ڕوون کردنەوە ﴿٣٣﴾
﴿الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ﴾ ئەو کەسانەی کە سەر و چاویاندا دەبرێن (ڕادەکێشرێن)
بۆ دۆزەخ ﴿أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَكَانًا﴾ ئەوانە خراپترین جێگایان بۆ هەیە ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ وە ڕێگاشیان ون
کردووە (گومڕاترن) ﴿٣٤﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تەوراتمان دا بە موسا
﴿وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا﴾ وە هارونی برایشیمان کردە یاریدەدەری ﴿٣٥﴾ ﴿فَقُلْنَا اذْهَبَا﴾
ئەمجا وتمان هەردووکتان بڕۆن ﴿إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بۆ سەر ئەو گەلەی کە باوەڕیان
بە ئایەتەکانی ئێمە نی یە و بە درۆی دەزانن ﴿فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا﴾ ئەوسا لەناومان بردن بە لەناوبردنێکی
زۆر خراپ ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ﴾ گەلی نوحیش کاتێ پێغەمبەرانیان بە درۆزانی
﴿أَغْرَقْنَاهُمْ﴾ (لە ئاوی لافاودا) نوقممان کردن ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً﴾ وە کردمانن بە پەند و عیبرەت بۆ
خەڵک ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ ستەمکاران ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزای سەخت ﴿٣٧﴾
﴿وَعَادًا وَثَمُودَ وَأَصْحَابَ الرَّسِّ﴾ وە گەلی عاد و سەمود و خاوەنی چاڵ و بیرەکەی ﴿وَقُرُونًا بَيْنَ ذَٰلِكَ كَثِيرًا﴾
وە زۆر گەلی تر کە لە نێوانیاندا بوون (لەناومان بردن) ﴿٣٨﴾ ﴿وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ﴾ وە بۆ هەموویان
چەندین نموونەمان هێنایەوە (بەڵام بیریان نەکردەوە) ﴿وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا﴾ وە هەموویانمان لەناوبرد
بە لەناوبردنێکی خراپ ﴿٣٩﴾ ﴿وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەوان (قوڕەیش) تێپەڕیوون
بەو شارەدا (سەدوم) ﴿الَّتِي أُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ﴾ کە بارانی شەڕ (بەرد)ی بەسەردا باریندرابوو ﴿أَفَلَمْ
يَكُونُوا يَرَوْنَهَا﴾ ئایا ئەوان ئەو (شارە بەردباران کراوە)یان نەبینیوە ﴿بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا﴾
(واتە بینیویانە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان بە زیندوو بوونەوە نییە ﴿٤٠﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوْكَ﴾ وە (ئەی موحەممەد
ﷺ) کاتێ تۆ ببینن ﴿إِنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾ بەس گاڵتەت پێ دەکەن ﴿أَهَٰذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا﴾
و (دەڵێن) ئائەمەیە خوا ناردویەتی بە پێغەمبەر ﴿٤١﴾ ﴿إِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ آلِهَتِنَا﴾ (وە دەڵێن) خەریک
بوو لە پەرستراوەکانمان لامان بدات ﴿لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا﴾ ئەگەر لەسەر (پەرستنی)یان خۆگر
نەبووینایە ﴿وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ لە داهاتوودا دەزانن ﴿حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ﴾ کاتێ سزا(ی خوا) دەبینن
﴿مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ کێ (گومڕاترە) ڕێگای ون کردووە ﴿٤٢﴾ ﴿أَرَأَيْتَ﴾ ئایا دیت ﴿مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ﴾
ئەو کەسەی هەواو ئارەزووی خۆی کردوتە پەرستراوی خۆی ﴿أَفَأَنْتَ﴾ ئایا تۆ ﴿تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا﴾
دەبیتە پارێزەر بۆ ئەو (کە شوێنی ئارەزوی بکەوێت)؟ ﴿٤٣﴾

﴿أَمْ تَحْسَبُ﴾ ئایا وا دەزانی ﴿أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ﴾ زۆربەی ئەوانە دەبیستن یا تێدەگەن
﴿إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ﴾ ئەوانە هەر وەک ئاژەڵن ﴿بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ بەڵکو ئەوان گومڕاتریشن ﴿٤٤﴾
﴿أَلَمْ تَرَ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ ئایا نابینی پەروەردگارت ﴿كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ﴾ چۆن سێبەری درێژ کردوەتەوە (لەبانگی
بەیانیەوە تا خۆر هەڵدێ) ﴿وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا﴾ ئەگەر بیویستایە ڕای دەگرت بەوەستاوی
(سێبەرەکە بەردەوام دەبوو) ﴿ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ﴾ لەپاشان خۆرمان کردە ﴿عَلَيْهِ دَلِيلًا﴾ بەڵگە لەسەر
ئەو (سێبەرە چونکە ئەگەر خۆر نەبێت سێبەر ناناسرێت) ﴿٤٥﴾ ﴿ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا﴾ پاشان ئەو سێبەرە
بۆلای خۆمان دەبەینەوە ﴿قَبْضًا يَسِيرًا﴾ بەشنەیی و کەمە کەمە نایهێڵین ﴿٤٦﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ ئەو (خوا)
زاتێکە ﴿جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا﴾ شەوی بۆ کردوون بەداپۆشەر (پۆشاک) ﴿وَالنَّوْمَ سُبَاتًا﴾ وە خەوتنی
بۆ کردوون بەهۆی مت بوون ﴿وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا﴾ وە ڕۆژی بۆ هەستان (لەخەو بۆ کار و ڕزق
پەیدا کردن) داناوە ﴿٤٧﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە ﴿أَرْسَلَ الرِّيَاحَ﴾ باکان دەنێرێ ﴿بُشْرًا بَيْنَ
يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ مژدەدەر پێش ڕەحمەتی خوی (باران بارین) ﴿وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ﴾ وە لەئاسمانەوە
باراندومانە ﴿مَاءً طَهُورًا﴾ ئاوێکی پاکوکەر (پاک و خاوێن) ﴿٤٨﴾ ﴿لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا﴾ تا زەوی
مردووی پێ دەژێنینەوە ﴿وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا﴾ وە ئاوی ئەدەین بەو (بارانە) لەوانەی دروستمان
کردوون ﴿أَنْعَامًا وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا﴾ ئاژەڵ و خەڵکانێکی زۆر ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ﴾ سوێند بەخوا
بەڕاستی ئێمە بەچەند جۆر ئەم (نیشانە)مان گۆڕی لەنێوانیاندا ﴿لِيَذَّكَّرُوا﴾ تا بیربکەنەوە ﴿فَأَبَىٰ
أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا﴾ بەڵام زۆربەی خەڵک جگەلە سپڵەیی (بێ باوەڕی) هیچیان ناوێت
﴿٥٠﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە پێغەمبەرمان دەنارد ﴿فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا﴾ لەهەموو
شارو شارۆچکەیەکدا ترسێنەرێک ﴿٥١﴾ ﴿فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ﴾ کەواتە تۆ بەگوێی بێباوەڕان مەکە
﴿وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا﴾ بە(بەڵگەکانی) ئەم قورئانە بەربەرەکانی یەکی گەورەیان لەگەڵدا بکە
﴿٥٢﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ﴾ ئەو (خوا) زاتێکە دوو دەریا (ئاو) ی بەرەڵا کردووە لەپاڵ یەکدا ﴿هَٰذَا
عَذْبٌ فُرَاتٌ﴾ ئەمەیان شیرین و سازگارە (ئاوی ڕووبار و کانیاوە) ﴿وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾ ئەوی تریان زۆر
سوێر و تاڵ و تفتە (ئاوی دەریاکانە) ﴿وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا﴾ وە لەنێوان ئەو دوو (ئاو)ەدا بەربەستێکی
داناوە ﴿وَحِجْرًا مَحْجُورًا﴾ و بەرگری کەرێکی ئەستوور (تائەو دوو ئاوە تێکەڵ بەیەک نەبن) ﴿٥٣﴾
﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا﴾ ئەو (خوا) زاتێکە لەئاو(ی مرۆڤ) ئادەمیزادی دروست کردووە ﴿فَجَعَلَهُ
نَسَبًا وَصِهْرًا﴾ ئەمجا ئەو (ئاوە)ی کردوەتە هۆی ڕەچەڵەک (پشت کە بەرێگەی پیاوە دەگەن بەمرۆڤ
وەک کوڕ) و خزم (کە بەرێگەی ئافرەت دەگەنەوە بەمرۆڤ وەک کچەزا و خوشکەزا) ﴿وَكَانَ رَبُّكَ
قَدِيرًا﴾ وە پەروەردگارت هەمیشە بە دەسەڵات و توانایە ﴿٥٤﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانە جگە لەخوا
شتێک دەپەرستن ﴿مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ﴾ کە نەسوود نەزیان بەوان ناگەیەنێ ﴿وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ
ظَهِيرًا﴾ وە بێ بڕوایان بەردەوام دژی پەروەردگاریان پشتیوانی یەکترین (بۆ تاوان و خراپە) ﴿٥٥﴾

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ ئێمە تۆمان تەنها بۆ ئەوە ناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ کە مژدەدەر و ترسێنەر بی
٥٦ ﴿قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من لەسەر گەیاندنی ئیسلام هیچ
کرێ و پاداشتێک لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِلَّا مَن شَاءَ أَن يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا﴾ بەڵام هەر کەس ویستی
ڕێگەی پەروەردگاری بگرێ (با بیگرێ) ٥٧ ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ﴾ پشت ببەستە بە (خوای) زیندوو
﴿الَّذِي لَا يَمُوتُ﴾ کە نامرێت و هەرگیز نامرێت ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ﴾ تەسبیحات بکە بەستایشی
ئەو ﴿وَكَفَىٰ بِهِ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا﴾ بەسە (بۆ تۆ) کەخوا ئاگادارە بەگوناهی بەندەکانی ٥٨
﴿الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ ئەو (خوایە)ی کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾
وەئەوەش لەنێوانیان دایە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لەشەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ لەپاشانیش بەرز
بوویەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (باوەڕمان پێیەتی بەبێ ئەوەی شێوەکەی بزانین) ﴿الرَّحْمَٰنُ
فَاسْأَلْ بِهِ خَبِيرًا﴾ ئەو خوای میهرەبانە کەواتە پرسیار لەزاتی بکە کە بەهەموو شت زانا و ئاگایە ٥٩
﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وە کاتێ بەوان بوترێ ﴿اسْجُدُوا لِلرَّحْمَٰنِ﴾ سوژدە ببەن بۆ خوای میهرەبان ﴿قَالُوا
وَمَا الرَّحْمَٰنُ﴾ دەڵێن ڕەحمان کێیە (ئێمە نایناسین) ﴿أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا﴾ ئایا سوژدە ببەین بۆ ئەو (زاتەی)
کەتۆ فەرمانمان پێ دەدەیت ﴿وَزَادَهُمْ نُفُورًا﴾ وە (بەم داوای سوژدە بردنە) دوورکەوتنەوەیان (لەڕێگای
ڕاست) زیاتر دەبێت ٦٠ ﴿تَبَارَكَ الَّذِي﴾ پاک و بێگەرد و پیرۆزە ئەو (خوایەی) ﴿جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا﴾ کە
لەئاسماندا چەند خولگە (بورج)ی دروست کردووە ﴿وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا﴾ وە دایناوە لەئاسماندا خۆرێکی
پرشنگدار ﴿وَقَمَرًا مُّنِيرًا﴾ و مانگێکی ڕووناک کەرەوە (بۆ زەوی) ٦١ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێکە
﴿جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً﴾ کەشەو و ڕۆژی لەجێی یەکتر داناوە (بەدوای یەکتردا دێن و شوێنی
یەکتر دەگرنەوە) ﴿لِّمَنْ أَرَادَ أَن يَذَّكَّرَ﴾ بۆ ئەو کەسەی بیەوێ بیر بکاتەوە (لەدروستکراوەکانی خوا)
﴿أَوْ أَرَادَ شُكُورًا﴾ یا بیەوێ شوکرانە بژێری خوا بکات ٦٢ ﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَٰنِ﴾ بەندە تایبەتی یەکانی
خوای میهرەبان کەسانێکن ﴿الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا﴾ بە ویقار و بەنەرمی دەڕۆن بەسەر زەوی دا (بێ
لووت بەرزی و کەشخە و فیز کردن) ﴿وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ﴾ وەکاتێ نەزان و نەفامەکان (بەڕووتەی
ناشیرین) لەگەڵیان بدوێن ﴿قَالُوا سَلَامًا﴾ ووتەیەک دەڵێن پێیان کە بێگوناه بێت ٦٣ ﴿وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ﴾
وە کەسانێکن لەشەودا بۆ پەروەردگاریان ﴿سُجَّدًا وَقِيَامًا﴾ سوژدە دەبەن و شەو نوێژ دەکەن ٦٤
﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا﴾ وە کەسانێکن کە دەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ﴾
سزای دۆزەخمان لێ لادە ﴿إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا﴾ بەڕاستی سزای ئەو (دۆزەخە) لانەچووی
بەردەوامە ٦٥ ﴿إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا﴾ بەڕاستی دۆزەخ جێگەو شوێن مانەوەیەکی زۆر خراپە
٦٦ ﴿وَالَّذِينَ إِذَا أَنفَقُوا﴾ وە کەسانێکن کاتێ ماڵ و سامان خەرج دەکەن (بۆ خۆیان و خێزانیان)
﴿لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا﴾ بەزیادەڕەوی و بەڕەزیلی و دەست نوقاوی (تێدا) ناکەن ﴿وَكَانَ بَيْنَ ذَٰلِكَ قَوَامًا﴾
(بەڵکو) مام ناوەندیە لەونێوانەدا ٦٧

﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ﴾ وە کەسانێکن کە لەگەڵ خوادا ناپەرستن ﴿إِلَٰهًا آخَرَ﴾ هیچ پەرستراوێکی تر ﴿وَلَا يَقْتُلُونَ﴾ و ناکوژن ﴿النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ﴾ هیچ کەسێ کەخوا کوشتنی ئەوی یاساغ (حەرام) کردووە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ بەحەق و ڕەوا نەبێ ﴿وَلَا يَزْنُونَ﴾ وە زینا و داوێن پیسی ناکەن ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر کەس ئەو تاوانانە بکات (کەباسکران) ﴿يَلْقَ أَثَامًا﴾ تووشی تۆڵەکەی دێت ﴿٦٨﴾ ﴿يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ﴾ سزای بۆ چەند بارە دەکرێتەوە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا﴾ وە بێ بڕانەوە بەبێ ڕێز و ڕیسوایی لەدۆزەخ دادەمێنێتەوە ﴿٦٩﴾ ﴿إِلَّا مَن تَابَ﴾ بێجگە لە کەسێ تەوبەی کردبێ و باوەڕی هێنابێ ﴿وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا﴾ کار و کردەوەی چاکیشی کردبێت ﴿فَأُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ﴾ خوا خراپە و تاوانەکانیان دەگۆڕێت بەچاکە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە لێبووردەی بەبەزەییە ﴿٧٠﴾ ﴿وَمَن تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ وە هەر کەس تەوبەی کرد و کردەوەی چاکی کرد ﴿فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە دەگەڕێتەوە بۆ لای خوا ﴿مَتَابًا﴾ بە گەڕانەوەیەکی تەواو ﴿٧١﴾ ﴿وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ﴾ وە (بەندەکانی خوا) کەسێکن کەشایەتی درۆ نادەن ﴿وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ﴾ و کاتێ تێپەڕ بن بەلای شتی بێ سووددا (ئەنجام بدرێت لەلایەن نەفامانەوە) ﴿مَرُّوا كِرَامًا﴾ تێپەڕ دەکەن بەڕێزەوە (بێ گوێدانە نەفامان) ﴿٧٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا﴾ وە کەسانێکن کاتێ ئامۆژگاری بکرێن ﴿بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ بەئایەتەکانی پەروەردگاریان ﴿لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا﴾ ناکەونە سەریاندا ﴿صُمًّا وَعُمْيَانًا﴾ بە کەڕی و کوێری ﴿٧٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا﴾ وە کەسانێکن کەدەڵێن ئەی پەروەردگارمان ببەخشە پێمان ﴿مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا﴾ لە هاوسەران و نەوەکانمان (منداڵەکانمان) ﴿قُرَّةَ أَعْيُنٍ﴾ ئەوەی چاوانی پێ گەش بێ و هۆی دڵخۆشی بێت ﴿وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾ وە بمانکە بە پێشەوای پارێزکاران و لەخوا ترسان ﴿٧٤﴾ ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە (کە ئەو سیفەتانەیان تێیە) ﴿يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا﴾ پاداشت دەدرێنەوە بەپلە و کۆشکی بەرز لە بەهەشتدا بەهۆی ئارام گرتنیان ﴿وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا﴾ وە لەو شوێنەدا سڵاویان لێ دەکرێ (لەلایەن فریشتەکانەوە زۆر بەگەرمی) ﴿٧٥﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بێ بڕانەوە تیایدا دەمێنەوە ﴿حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا﴾ چەند جێگا و شوێن و مانەوەیەکی جوان و خۆشە ﴿٧٦﴾ ﴿قُلْ مَا يَعْبَأُ بِكُمْ رَبِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ خەڵکینە پەروەردگار گوێتان پێ نادات و هیچ بایەخێکتان پێ نادات لای ﴿لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ﴾ ئەگەر دوعا و پاڕانەوەتان نەبێ (لەکاتی تەنگی و ناڕەحەتیدا) ﴿فَقَدْ كَذَّبْتُمْ﴾ کەچی (ڕووبەڕووتان) ئایینی خواتان بەدرۆ دەزانی (بڕواتان نەهێنا) ﴿فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا﴾ جا دڵنیابن تۆڵەکەی یەخەتان دەگرێ و لێتان جیا نابێتەوە ﴿٧٧﴾

سوورەتی ﴿الشُّعَرَاءِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسم﴾ ئەم (طا، سین، میم) ئەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ ئەم (سورەتە) لە ئایەتەکانی قورئانی ڕوونکەرەوەیە ﴿٢﴾ ﴿لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ﴾ خەریکە خۆت بە داخ دەبەی و دەکوژی بە خەفەت ﴿أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ لەبەر ئەوەی بڕوا (خەڵکی مەککە) باوەڕ ناهێنن ﴿٣﴾ ﴿إِنْ نَشَأْ﴾ ئەگەر بمانەوێت ﴿نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ﴾ دایدەبەزێنین بۆیان ﴿مِنَ السَّمَاءِ آيَةً﴾ نیشانەو بەڵگەیەک لە ئاسمانەوە ﴿فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ﴾ کە بەردەوام گەردنیان بۆ دانەوێنێ (ناچاریان بکات باوەڕ بێنن) ﴿٤﴾ ﴿وَمَا يَأْتِيهِمْ﴾ هەر نایەت بۆیان ﴿مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَٰنِ مُحْدَثٍ﴾ پەیامێکی تازە دابەزێنراو (کە قورئانە) لە خوای میهرەبانەوە ﴿إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان بەردەوام پشت ئەکەنەوە و ڕووەرگێڕ دەبن ﴿٥﴾ ﴿فَقَدْ كَذَّبُوا﴾ جا بێگومان ئەوانە بە درۆیان زانی و باوەڕیان پێ نەکرد (ئەوەی نێردبومان) ﴿فَسَيَأْتِيهِمْ﴾ جا بەم زووانە بۆیان دێت ﴿أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ هەواڵەکانی ئەوەی ئەوان گاڵتەو لاقرتێیان پێ دەکرد ﴿٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ﴾ ئایا سەیری زەوی ناکەن ﴿كَمْ أَنْبَتْنَا فِيهَا﴾ چەندمان ڕواندووە تیایدا ﴿مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ﴾ لە هەموو جۆرێکی چاکی بەکەڵک ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لە ڕواندنی ئەو هەموو ڕووەکەدا بەڵگەی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆر بەیان بڕوادار نین و باوەڕ ناهێنن ﴿٨﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ بێگومان پەروەردگارت ﴿لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەتەنها ئەو خاوەن دەسەڵاتی بەڕەحم دایە ﴿٩﴾ ﴿وَإِذْ نَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰ﴾ (باس بکە) ئەو کاتەی پەروەردگارت بانگی موسای کرد ﴿أَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ کە (بە پەیامبەری) بڕۆ بۆ لای ئەو گەلە ستەمکارە ﴿١٠﴾ ﴿قَوْمَ فِرْعَوْنَ﴾ کە گەلەکەی فیرعەونە ﴿أَلَا يَتَّقُونَ﴾ ئایا ئەوان ناترسن (بێ فەرمانی خوا ئەکەن) ﴿١١﴾ ﴿قَالَ رَبِّ﴾ (موسا) ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ﴾ بەڕاستی من ئەترسم بڕوام پێ نەکەن ﴿١٢﴾ ﴿وَيَضِيقُ صَدْرِي﴾ وە سینگم (دڵم) تەنگ بێ ﴿وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي﴾ وە (ئەترسم) بەچاکی قسەم بۆ نەکری و زمانم بەر نەبێ لەو گرێیەی هەیەتی ﴿فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَارُونَ﴾ کەواتە (خوایە جوبرەئیل) بنێرە بۆ لای هارون و بیکە پەیغەمبەر بۆ ئەوەی یارمەتیم بدات ﴿١٣﴾ ﴿وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ﴾ وە ئەوان (گەلی فیرعەون) تۆڵەی تاوانێکیان لەسەرمە ﴿فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ﴾ بۆیە دەترسم کە بمکوژن (لەجیاتی ئەو کوژراوە) ﴿١٤﴾ ﴿قَالَ كَلَّا﴾ (خوا) فەرمووی نەخێر (ئەوەی بەست کرد هیچی ڕوونادات) ﴿فَاذْهَبَا بِآيَاتِنَا﴾ کەواتە هەردووکتان بە موعجیزەکانمانەوە بڕۆن (بۆ لای فیرعەون و گەلەکەی) ﴿إِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ﴾ ئێمە لەگەڵتان گوێ دەگرین ﴿١٥﴾ ﴿فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا﴾ ئەوسا بڕۆنە لای فیرعەون و هەردووکتان بڵێن ﴿إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە پەیامبەری پەروەردگاری جیهانیانین ﴿١٦﴾ ﴿أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ (بێرارین) کە تۆ نەوەی ئیسرائیل (لە ژێر دەستەیی خۆت) ئازاد کەیت لەگەڵ ئێمەدا (بڕۆین بۆ شام) ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی ﴿أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا﴾ ئایا ئێمە پێمان نەگەیاندی لەناو (ماڵی) خۆمانا بەمنداڵی ﴿وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ﴾ وە چەند ساڵێک لە تەمەنت لەناو ئێمەدا بەمایتەوە ﴿١٨﴾ ﴿وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ﴾ وە ئەو کردەوە (خراپە) شت کرد کە کردت (کە کوشتنی قیبتی یەک بوو) ﴿وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ وە تۆ لە نەمانەی سپڵەو ناشوکری ﴿١٩﴾

﴿قَالَ فَعَلْتُهَا إِذًا﴾ (مووسا) ووتی ئەو کارەم کرد (ئەو پیاوەم کوشت) ﴿وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ﴾ کاتی کەمن
لەڕێبازی نەزانیندا بووم ٢٠ ﴿فَفَرَرْتُ مِنكُمْ﴾ ئەمجا ڕام کرد و هەڵهاتم لەئێوە ﴿لَمَّا خِفْتُكُمْ﴾ کاتێك
ترسـم لێتان (تۆڵەم لێ بسەنن) ﴿فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا﴾ ئەوسا پەروەردگارم حیکمەتی (پێغەمبەرایەتی)
پێ بەخشیم ﴿وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ من خستە ڕیزی پێغەمبەرانەوە (کردمی بەپێغەمبەر) ٢١ ﴿وَتِلْكَ
نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ﴾ وە ئەو (بەخێو کردنە) کە تۆ دەیکەیت بەمنەت بەسەرمەوە ﴿أَنْ عَبَّدتَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
بەهۆی ئەوەوە بووە کە تۆ نەوەی ئیسرائیلت کردبووە کۆیلە و ژێردەستەی خۆت (نەترسا دایکی
مووسا مووسای بەخێو دەکرد) ٢٢ ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ (ئەمجا) فیرعەون ووتی پەروەردگاری
جیهانیان کێ یە ٢٣ ﴿قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ (مووسا) ووتی پەروەردگاری ئاسمانەکان
و زەوی و هەرچی لەنێوانیان دایە ﴿إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە دڵنیان ٢٤ ﴿قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ﴾ (فیرعەون)
ووتی بەوانەی بەدەوری دا بوون (لەشوێنکەوتوانی) ﴿أَلَا تَسْتَمِعُونَ﴾ ئایا گوێتان نییە (چی دەڵێ)
٢٥ ﴿قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ (مووسا) ووتی پەروەردگاری ئێوە و پەروەردگاری باوك و باپیرە
پێشووەکانتانە ٢٦ ﴿قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ﴾ (فیرعەون) ووتی بەڕاستی ئەو پێغەمبەرە
کەنێرراوە بۆ لێوە ﴿لَمَجْنُونٌ﴾ شێتە ٢٧ ﴿قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ (مووسا) ووتی
پەروەردگاری ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوایە و ئەوەی لەنێوانیادایە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بیربکەنەوە
وژیربن ٢٨ ﴿قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ إِلَٰهًا غَيْرِي﴾ (فیرعەون) ووتی سوێندبێ ئەگەر پەرستراوی تر جگە لەمن
دابنێیت ﴿لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ﴾ بێگومان دەتخەمە ڕیزی بەندکراوەکانەوە و زیندانیت دەکەم ٢٩
﴿قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ﴾ (مووسا) ووتی ئایا هەر زیندانیم دەکەیت ئەگەر شتێکی (موعجیزەیەکی)
ڕوون و ئاشکرات بۆ بێنم (کەڕاستە پێغەمبەرم) ٣٠ ﴿قَالَ فَأْتِ بِهِ﴾ (فیرعەون) ووتی دەی ئەو شتە
بێنە (بیهێنە) ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانی ٣١ ﴿فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا
مووسا گۆچانەکەی فڕێدا ﴿فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ﴾ دەست بەجێ بوو بەئەژدیهایەکی دیار و ئاشکرا
٣٢ ﴿وَنَزَعَ يَدَهُ﴾ وە دەستی دەرهێنا (لەبن باڵیدا) ﴿فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ﴾ یەکسەر دەستی سپی
وپڕشنگدار بوو بۆ بینەران ٣٣ ﴿قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ﴾ (فیرعەون) ووتی بەو پیاوە گەورانەی بەدەوریەوە
بوون ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان ئەمە جادووگەرێکی زۆر زانایە ٣٤ ﴿يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم﴾
دەیەوێ دەرتان بکات ﴿مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِ﴾ لەوڵات و خاکی خۆتان بەجادووەکەی ﴿فَمَاذَا
تَأْمُرُونَ﴾ جا فەرمانی چی دەدەن (لەدژی بیکەم) ٣٥ ﴿قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ﴾ ووتیان جارێ مووسا و براکەی وازی
لێ بێنە (دوای بخە) ﴿وَابْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ﴾ سەربازەکانت کۆبکەرەوە و بیاننێرە بۆ هەموو شارەکان ٣٦
﴿يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ﴾ با هەموو جادووگەرێکی زۆر زانات بۆ بهێنن ٣٧ ﴿فَجُمِعَ السَّحَرَةُ﴾ ئەمجا
ئەو جادووگەرانە کۆکرانەوە ﴿لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ لەکات و ڕۆژێکی دیاری کراودا ٣٨ ﴿وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ
أَنتُم مُّجْتَمِعُونَ﴾ و بەخەڵکیش وترا ئێوەش کۆدەبنەوە؟ ٣٩

﴿لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ﴾ تا شوێنی جادووگەران بکەوین ﴿إِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ﴾ ئەگەر ئەوان زاڵ و سەرکەوتوو بوون
(٤٠) ﴿فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ﴾ ئەمجا کاتێ جادووگەرەکان هاتن ﴿قَالُوا لِفِرْعَوْنَ﴾ ووتیان بەفیرعەون ﴿أَئِنَّ لَنَا لَأَجْرًا﴾ ئایا
بەڕاستی پاداشتمان هەیە ﴿إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ﴾ ئەگەر ئێمە زاڵ و سەرکەوتوو بین (٤١) ﴿قَالَ نَعَمْ﴾ (فیرعەون)
ووتی بەڵێ ﴿وَإِنَّكُمْ إِذًا لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ﴾ وەبێگومان ئێوە ئەو کاتە لەنزیکانی خۆم دەبن (٤٢) ﴿قَالَ لَهُمْ مُوسَى﴾
مووسا بەساحیرەکانی ووت ﴿أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ﴾ بیهاوێژن ئەوەی ئێوە هاوێژەریانن (لەجادوو) (٤٣)
﴿فَأَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ﴾ ئەوانیش گوریس و حەبل و دار دەستەکانیان فڕێدا ﴿وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ﴾ وە ووتیان
سوێند بەگەورەیی فیرعەون ﴿إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە زاڵ و سەرکەوتووین (٤٤) ﴿فَأَلْقَى مُوسَى
عَصَاهُ﴾ ئەمجا مووسا داردەستەکەی فڕێدا (بوو بەمارێکی گەورە) ﴿فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾ جا کوت
و پڕ ئەو (مارە گەورە) هەرچی جادوویان کردبوو هەڵی لووشی (٤٥) ﴿فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ﴾ ئەمجا جادوو
گەرەکان خران (کەوتن) بەڕوودا بەسوژدەبردنەوە (بۆ خوا) (٤٦) ﴿قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ووتیان ئێمە
باوەڕمان هێنا بەپەروەردگاری جیهانیان (٤٧) ﴿رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ﴾ کەپەروەردگاری مووسا و هارونە (٤٨)
﴿قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ﴾ (فیرعەون) ووتی ئایا باوەڕتان پێ هێنا ﴿قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ﴾ پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم
﴿إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ﴾ بەڕاستی ئەو (مووسا) جادووگەرە گەورەکەتانە کە فێری جادووی کردوون
﴿فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ جا بێگومان لەمەودوا دەزانن (چیتان لێ دەکەم) ﴿لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ﴾ بەڕاستی
دەست و قاچتان ڕاست و چەپ دەبڕم ﴿وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وە بێگومان هەمووتان هەڵدەواسم (بەدارا)
(٤٩) ﴿قَالُوا لَا ضَيْرَ﴾ (جادووگەرەکان) ووتیان هیچ زیانی نییە (بۆ ئێمە ئەوەی تۆ ئەنەوی بیکەی) ﴿إِنَّا
إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ﴾ (چونکە) بەڕاستی ئێمە گەڕانەوەمان بۆ لای پەروەردگارمانە (٥٠) ﴿إِنَّا نَطْمَعُ﴾ بەڕاستی
ئێمە بەتەمایین و ئومێد دەکەین ﴿أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا﴾ کەپەروەردگارمان لە گوناهو تاوانەکانمان ببووری
﴿أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ چونکە ئێمە یەکەمی باوەڕداران بووین (لەگەلەکەماندا) (٥١) ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى﴾
وەحیمان نارد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي﴾ کەبەشەو بەندە (باوەڕدارە)کانم ببە (و میصر بەجێ بهێڵن)
﴿إِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ﴾ بێگومان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) دواتان دەکەون (٥٢) ﴿فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ﴾
ئەوسا فیرعەون پیاوانی کۆکەرەوەی نارد بەشارەکاندا (بۆ کۆکردنەوەی لەشکر و هێز) (٥٣) ﴿إِنَّ هَؤُلَاءِ
لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ﴾ (فیرعەون ووتی) بەڕاستی ئەوانە (مووسا و شوێن کەوتوانی) کۆمەڵێکی کەمی بێ برشتن (٥٤)
﴿وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە ڕقی ئێمە هەڵدەستێنن (بەووتار و کرداریان) (٥٥) ﴿وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ﴾
وە بێگومان ئێمە کۆمەڵێکین بێدار و ئاگادارین (بەپیلانەکانیان) (٥٦) ﴿فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ ئەمجا
ئەوان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) مان دەرکرد لە باخات و کانیاوەکان (٥٧) ﴿وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ﴾ وە (دەرمان
کردن) لەو هەموو گەنج و خەزینە و کۆشکە زۆر جوان و چاکانە (٥٨) ﴿كَذَلِكَ﴾ تا بەو جۆرە (لەدەرمان بردن)
﴿وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ نەوەکانی یەعقوب (جوولەکە)مان لەجێگایان دانا (٥٩) ﴿فَأَتْبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ﴾ ئەمجا
(فیرعەون و لەشکرەکەی) کاتی خۆر هەڵهاتن شوێنیان کەوتن (٦٠)

﴿فَلَمَّا تَرَٰٓءَا ٱلۡجَمۡعَانِ﴾ ئەمجا کاتێ دوو کۆمەڵەکە چاویان بەیەکتر کەوت ﴿قَالَ أَصۡحَٰبُ مُوسَىٰٓ﴾
هاوەڵەکانی مووسا وتیان ﴿إِنَّا لَمُدۡرَكُونَ﴾ بێگومان ئێمە گیراوین (پێمان دەگەن) (٦١) ﴿قَالَ كَلَّآۖ﴾
(مووسا) وتی نەخێر پێمان ناگەن ﴿إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهۡدِينِ﴾ بێگومان من پەروەردگارم لەگەڵە دڵنیایی
ڕێگای (ڕزگار بوونم) پیشان دەدات (٦٢) ﴿فَأَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ ئەمجا سروشمان کرد بۆ مووسا
﴿أَنِ ٱضۡرِب بِّعَصَاكَ ٱلۡبَحۡرَۖ﴾ کە بە گۆچانەکەت بدە لە دەریاکە ﴿فَٱنفَلَقَ﴾ (ئەویش لێیدا) جا دەریاکە
لەت بوو ﴿فَكَانَ كُلُّ فِرۡقٖ كَٱلطَّوۡدِ ٱلۡعَظِيمِ﴾ کە هەر لەتێکی وەک شاخێکی زۆر گەورە وابوو (٦٣) ﴿وَأَزۡلَفۡنَا
ثَمَّ ٱلۡأٓخَرِينَ﴾ وە ئەوانی تر (فیرعەون و لەشکرەکەی)مان نزیک کردەوە لەوێ (لە دەریاکە) (٦٤)
﴿وَأَنجَيۡنَا مُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُۥٓ أَجۡمَعِينَ﴾ جا مووسا و هەموو ئەوانەی لەگەڵی بوون ڕزگارمان کرد (٦٥)
﴿ثُمَّ أَغۡرَقۡنَا ٱلۡأٓخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان نوقم کرد (لە دەریادا) (٦٦) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗۖ﴾ بەڕاستی
لەوەدا (کە باسکرا) بەڵگەیەکی گەورە هەیە (لەسەر دەسەڵاتی خوا) ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾
بەڵام زۆربەیان باوەڕیان نەهێنا (٦٧) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت زاڵ
وبە بەزەیی یە (٦٨) ﴿وَٱتۡلُ عَلَيۡهِمۡ نَبَأَ إِبۡرَٰهِيمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا هەواڵی
ئیبراهیم (٦٩) ﴿إِذۡ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوۡمِهِۦ﴾ کاتێ وتی بە باوکی و گەلەکەی ﴿مَا تَعۡبُدُونَ﴾ چی دەپەرستن (٧٠)
﴿قَالُواْ نَعۡبُدُ أَصۡنَامٗا﴾ وتیان بتانێک دەپەرستین ﴿فَنَظَلُّ لَهَا عَٰكِفِينَ﴾ ئەمجا بەردەوام بەندایەتیان
دەکەین (٧١) ﴿قَالَ هَلۡ يَسۡمَعُونَكُمۡ﴾ (ئیبراهیم) وتی ئایا ئەوانە گوێیان لێتانە ﴿إِذۡ تَدۡعُونَ﴾ کاتێک
هاوار و نزایان لێ دەکەن (٧٢) ﴿أَوۡ يَنفَعُونَكُمۡ أَوۡ يَضُرُّونَ﴾ یا ئایا ئەوان سوود یا زیانتان پێ دەگەیەنن (٧٣)
﴿قَالُواْ بَلۡ وَجَدۡنَآ ءَابَآءَنَا﴾ وتیان (نەخێر هیچیان پێ ناکرێ) بەڵکو ئێمە باوو باپیرانمان دیوە ﴿كَذَٰلِكَ
يَفۡعَلُونَ﴾ ئاوەها شێوە(ی ئێمە) یان کردووە (٧٤) ﴿قَالَ أَفَرَءَيۡتُم مَّا كُنتُمۡ تَعۡبُدُونَ﴾ وتی ئایا ئێوە دەزانن
چی دەپەرستن (٧٥) ﴿أَنتُمۡ وَءَابَآؤُكُمُ ٱلۡأَقۡدَمُونَ﴾ ئێوە و باوو باپیرە پێشووەکانتان (٧٦) ﴿فَإِنَّهُمۡ عَدُوّٞ لِّيٓ﴾
جا بەڕاستی هەموو ئەوانە دوژمنی منن ﴿إِلَّا رَبَّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ جگە لە پەروەردگاری جیهانیان (٧٧)
﴿ٱلَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهۡدِينِ﴾ کە ئەو منی دروست کردووە پاشان هەر ئەویشە ڕێنموویم دەکات (٧٨)
﴿وَٱلَّذِي هُوَ يُطۡعِمُنِي وَيَسۡقِينِ﴾ وە هەر ئەو زاتە خۆراکم پێ دەدات و تێراوم دەکات (٧٩) ﴿وَإِذَا مَرِضۡتُ فَهُوَ
يَشۡفِينِ﴾ وە کاتێ نەخۆش بکەوم هەر ئەو شیفام دەدات (چاکم دەکاتەوە) (٨٠) ﴿وَٱلَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ
يُحۡيِينِ﴾ وە زاتێکە کە من دەمرێنێ و پاشان زیندووم دەکاتەوە (٨١) ﴿وَٱلَّذِيٓ أَطۡمَعُ﴾ وە (پەروەردگارم)
زاتێکە بەتەمام و ئومێد دەکەم ﴿أَن يَغۡفِرَ لِي خَطِيٓـَٔتِي يَوۡمَ ٱلدِّينِ﴾ لە ڕۆژی پاداشت دا (قیامەتدا) بیوورێ
لە هەڵەکانم و بیانسڕێتەوە (٨٢) ﴿رَبِّ هَبۡ لِي حُكۡمٗا﴾ ئەی پەروەردگارم دانایم پێ ببەخشە ﴿وَأَلۡحِقۡنِي
بِٱلصَّٰلِحِينَ﴾ بمبەرە ڕیزی پیاوچاکانەوە (٨٣)

﴿وَاجْعَل لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ﴾ وە ناسی کردنم بەچاکە لەناو گەلە داهاتووەکاندا پێ ببەخشە ﴿٨٤﴾
﴿وَاجْعَلْنِي مِن وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ﴾ وە بمکە لە میراتگرانی بەهەشتی پڕ نازو نیعمەت ﴿٨٥﴾ ﴿وَاغْفِرْ لِأَبِي﴾
وە لە باوکم خۆش ببە ﴿إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ﴾ بەڕاستی ئەو لە گومڕایانە ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ﴾
وە شەرمەزار و ڕیسوام مەکە لەو ڕۆژەیدا کە (خەڵکی) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٨٧﴾ ﴿يَوْمَ لَا يَنفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ﴾
ڕۆژێ کە ماڵ و سامان و منداڵ و نەوە سوود ناگەیەنن ﴿٨٨﴾ ﴿إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ بێجگە
لەکەسێ بێتە خزمەتی خوا بەدڵێکی ساغ و پاک و خاوێنەوە ﴿٨٩﴾ ﴿وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ وە (لەو ڕۆژە
دوایە) بەهەشت نزیک دەخرێتەوە بۆ پارێزکاران و لەخواترسان ﴿٩٠﴾ ﴿وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ﴾
دۆزەخیش دەردەخرێت (و ئاشکرا دەکرێ) بۆ گومڕایان ﴿٩١﴾ ﴿وَقِيلَ لَهُمْ﴾ وە پێیان دەوترێت
﴿أَيْنَ مَا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ﴾ کوان ئەوانەی کە ئێوە دەتان پەرستن ﴿٩٢﴾ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿هَلْ يَنصُرُونَكُمْ
أَوْ يَنتَصِرُونَ﴾ ئایا یارمەتیتان دەدەن یا یارمەتی خۆیان دەدەن ﴿٩٣﴾ ﴿فَكُبْكِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ﴾ ئەمجا
هەموو ئەوانە (پەرستراوان) و گومڕایان سەر بەرەو خوار فڕێ دەدرێنە دۆزەخەوە ﴿٩٤﴾ ﴿وَجُنُودُ إِبْلِيسَ
أَجْمَعُونَ﴾ هەروەها هەموو سەربازانی شەیتان ﴿٩٥﴾ ﴿قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ﴾ (بت پەرستان) لە کاتێکدا
لە دۆزەخ دا شەڕە قسە و ناکۆکییانە (لەگەڵ پەرستراوەکانیان دا) دەڵێن ﴿٩٦﴾ ﴿تَاللَّهِ إِن كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ
مُّبِينٍ﴾ سوێند بەخوا ئێمە لە گومڕاییەکی ئاشکرادا بووین ﴿٩٧﴾ ﴿إِذْ نُسَوِّيكُم بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ کاتێک ئێوەمان
دەبردە ڕیزی پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٩٨﴾ ﴿وَمَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ﴾ کەس ئێمەی گومڕا نەکرد تاوانباران
نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿فَمَا لَنَا مِن شَافِعِينَ﴾ وە هیچ تکاکاری بۆ ئێمە نی یە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ﴾ وە هیچ هاوڕێیەکی
دڵسۆزمان نی یە ﴿١٠١﴾ ﴿فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً﴾ خۆزگە جارێکی تر بگەڕاباینەوە (بۆ دونیا) ﴿فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾
ئەوسا ئەبووینە باوەڕداران ﴿١٠٢﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) بەڵگە هەیە
﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٠٣﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر
پەروەردگارت زاڵ و میهرەبانە ﴿١٠٤﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی نوح پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا
(بڕوایان پێ نەکردن) ﴿١٠٥﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ﴾ کاتێ کە نوحی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا
ناترسن لەخوا (خۆتان ناپارێزن) ﴿١٠٦﴾ ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بێگومان من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە
﴿١٠٧﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەوابە لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی من بکەن ﴿١٠٨﴾ ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾
وە من داوای هیچ کرێیەکتان لێ ناکەم لەسەر ئەو (ڕێنموویی کردنەتان) ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾
(چونکە) پاداشتی من تەنها لەسەر پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٠٩﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە
لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿١١٠﴾ ﴿قَالُوا أَنُؤْمِنُ لَكَ﴾ ووتیان ئایە (چۆن) باوەڕ بەتۆ بێنین
﴿وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوانەی شوێنت کەوتوون بێنرخترین کەسن (هەژار و دەست
ونەفامن) ﴿١١١﴾

﴿قَالَ وَمَا عِلْمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (نووح عليه السلام) ووتی من چووزانم ئەوانەچی کردەوەیەك دەکەن
(١١٢) ﴿إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي﴾ پرسینەوەیان تەنها لەسەر پەروەردگارمە ﴿لَوْ تَشْعُرُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەست
بکەن (بزانن) (١١٣) ﴿وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە من دەر کەری باوەڕداران نیم (١١٤) ﴿إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾
من بەڵکو ترسێنەرێکی ڕوون کەرەوەم (١١٥) ﴿قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ﴾ ووتیان ئەی نووح ئەگەر کۆتایی
نەهێنی (لەم کاری بانگەوازەت) ﴿لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ﴾ بێگومان لەبەرد باران کراوان دەبی (١١٦)
﴿قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ﴾ (نووح) ووتی ئەی پەروەردگارم بێگومان گەلەکەم بڕوایان پێ نەکردم
(١١٧) ﴿فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا﴾ کەواتە لەنێوان من و ئەواندا حوکم بدە بەحوکم دانێکی یەکجاری
﴿وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە من و ئەو باوەڕدارانەی لەگەڵمدان ڕزگار بکە (١١٨) ﴿فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ﴾
ئێمەش نووح و ئەو کەسانەی لەگەڵی بوو ڕزگارمان کرد (لەخنکان) ﴿فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ لەو
کەشتی یەی کەپڕ کراو بوو (لەمرۆڤ و هەموو جۆرە گیانداریك) (١١٩) ﴿ثُمَّ أَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ﴾ لەپاشان
لەدوو (ڕزگار کردنی ئیمانداران) ئەوانەی کەمانەوە نوقممان کردن (لەناوی توفانەکەدا) (١٢٠)
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) بەڵگەیەکی گەورەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەڵام
زۆربەیان باوەڕدار نەبوون (١٢١) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی هەر پەروەردگارت زاڵی
بەبەزەییە (١٢٢) ﴿كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی عاد پێغەمبەرانی (خوا)یان بە درۆزن دانا (باوەڕیان پێ
نەکردن) (١٢٣) ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ﴾ کاتێ هوود (عليه السلام) ی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا
خۆتان ناپارێزن (لەسزای خوا) (١٢٤) ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بێگومان من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە (١٢٥)
﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی من بکەن (١٢٦) ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾
وە من هیچ کرێیەك لەئێوە داوا ناکەم لەسەر ئەم (گەیاندنی بانگەوازە) ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾
پاداشتی من تەنها لای پەروەردگاری جیهانیانە (١٢٧) ﴿أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ آيَةً تَعْبَثُونَ﴾ ئایا ئێوە لەهەموو
شوێنێکی بەرز(ی سەرڕێگا) بورجێك دروست دەکەن بەبێ هوودە (١٢٨) ﴿وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ﴾ وە چەند
کۆشك و قەڵای بەهێز (کارگە) دروست دەکەن ﴿لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ﴾ بەو ئومێدەی هەر بمێنەوەو
نەمرن (١٢٩) ﴿وَإِذَا بَطَشْتُمْ﴾ وە هەر کاتێ دەست بوەشێنن ﴿بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ﴾ ستەمکار بە دەس دەوە
شێنن (١٣٠) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە (لەسزای خوا) خۆتان بپارێزن و گوێڕایەڵی من بکەن (١٣١)
﴿وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ﴾ وە لە (سزای) ئەو خوایە بترسن وخۆتان بپارێزن کەخۆتان دەزانن
چی پێ بەخشیون (١٣٢) ﴿أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ﴾ ئاژەڵ و ماڵات و منداڵ و (١٣٣) ﴿وَجَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ باخ و کانیاوی
زۆری پێ داون (١٣٤) ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ بەڕاستی من دەترسم دووچارتان بێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ سزای
ڕۆژێکی زۆر گەورە(ی دژوار بێ لەسەرتان) (١٣٥) ﴿قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا﴾ ووتیان (بەهوود عليه السلام) لای
ئێمە یەکسانە ﴿أَوَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ﴾ ئامۆژگاری بکەیت یا ئامۆژگاری نەکەیت (١٣٦)

﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە(ی تۆ هێناوتە) تەنها درۆو دەلەسەی پێشیانە (١٣٧) ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾
وە ئێمە سزا نادرێین (١٣٨) ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ﴾ ئیتر باوەڕیان پێ نەهێنا بۆیە ئێمەش لەناومان بردن
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بێگومان لەوەدا (ئاشکرا) نیشانەی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾
بەڵام زۆر بەیان باوەڕدار نەبوون (١٣٩) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت
بەدەسەڵات و بەبەزەیی یە (١٤٠) ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی سەموود پێغەمبەرانیان بەدرۆ زانی (١٤١)
﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ﴾ کاتێ صالح (علیه السلام) ی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا (لەسزای خوا)
خۆتان نایپارێزن (١٤٢) ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆتان (١٤٣) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾
دەی لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن (١٤٤) ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ کرێ و پاداشتێک
لەسەر ئەم (پێغەمبەرێتی یە) لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ کرێ و پاداشتی من تەنها
لای پەروەردگاری جیهانیانە (١٤٥) ﴿أَتُتْرَكُونَ فِي مَا هَاهُنَا آمِنِينَ﴾ (وادەزانن) وازتان لێ دەهێنرێ لەدونیادا
بەهێمنی (دەژین) (١٤٦) ﴿فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لەناو باخات و کانیاوی زۆردا (١٤٧) ﴿وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا
هَضِيمٌ﴾ وە لەناو کشتوکاڵی زۆرو باخاتی دار خورمای میوە گەییودا (١٤٨) ﴿وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا
فَارِهِينَ﴾ وە لەچیاکان دەخانوو دادەتاشن زۆر بەلێزانانە (١٤٩) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لە(سزای) خوا
بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن (١٥٠) ﴿وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ﴾ وە گوێ ڕایەڵی زیادەڕەوان مەکەن (١٥١)
﴿الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوانەی خراپەکاری دەکەن لەزەوی دا ﴿وَلَا يُصْلِحُونَ﴾ وە کردەوەی چاک
ناکەن (١٥٢) ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ﴾ ووتیان (بەصالح علیه السلام) تۆ تەنها یەکێکی لە جادوو
لێکراوان (١٥٣) ﴿مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا﴾ تۆ تەنها مرۆڤێکی وەك ئێمە ﴿فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾
دەی ئایەت و موعجیزەیەکمان بۆ بێنە ئەگەر لەڕاستگۆیانی (١٥٤) ﴿قَالَ هَٰذِهِ نَاقَةٌ﴾ (صالح علیه
السلام) ووتی ئەم وشترە مێیە (موعجیزە)یە ﴿لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ﴾ ئاو خواردنەوە ڕۆژێك بۆ
ئەوە و ڕۆژێکیش بۆ ئێوەیە (١٥٥) ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ﴾ دەستی بۆ مەبەن بەخراپە ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾
ئەگینا سزای تۆڵەی ڕۆژێکی گەورە تووشتان دێت (١٥٦) ﴿فَعَقَرُوهَا فَأَصْبَحُوا نَادِمِينَ﴾ کەچی ئەوان
سەریان بڕی ئەوسا پەشیمان بوونەوە (لەترسی تۆڵەی خوا) (١٥٧) ﴿فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ﴾ ئەمجا سزای
(خراپەکەیان) ئەوانی گرت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی لەمەدا (ئاشکرا)
نیشانەیەکی گەورە هەیە بەڵام زۆر بەیان باوەڕدار نەبوون (١٥٨) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بێگومان
پەروەردگارت زاڵ و بەدەسەڵات و بە بەزەیی یە (١٥٩)

﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی لووط پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا ﴿١٦٠﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ﴾
کاتێ لووطی برایان (علیه السلام) ووتی پێیان ئایا ئێوە لەخوا ناترسن خۆتان ناپارێزن ﴿١٦١﴾
﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە ﴿١٦٢﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە
لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿١٦٣﴾ ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ پاداشتێك لەسەر
(پێغەمبەر بێتیکەم) لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگاری
جیهانیانە ﴿١٦٤﴾ ﴿أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ﴾ ئایا لەناو (هەموو خەڵکی) جیهانیاندا ئێوە نێر باری دەکەن
﴿١٦٥﴾ ﴿وَتَذَرُونَ﴾ وە وازدێنن ﴿مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ﴾ لەو هاوسەرانەتان کەپەروەردگارتان بۆی
دروست کردوون ﴿بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ﴾ نەخێر بەڵکو ئێوە کۆمەڵێکی دەرچوو لەسنووری ئەوەون ﴿١٦٦﴾
﴿قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ﴾ ووتیان بەڕاستی ئەی لووط ئەگەر واز نەهێنی (لەم کارەت) ﴿لَتَكُونَنَّ مِنَ
الْمُخْرَجِينَ﴾ بێگومان لەدەرکراوان دەبیت (لەم خاکە) ﴿١٦٧﴾ ﴿قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ﴾ (لووط)
ووتی بێگومان من زۆر تەڵس و بێزارم لەو کردەوەتان (نێربازی) ﴿١٦٨﴾ ﴿رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ﴾
ئەی پەروەردگارم خۆم و ماڵ و خێزانم ڕزگار بکە لە(تۆڵەی) ئەو کردەوەی ئەوان دەیکەن ﴿١٦٩﴾
﴿فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ﴾ ئەمجا ئێمەش لووط و هەموو خێزانەکەیمان ڕزگار کرد ﴿١٧٠﴾ ﴿إِلَّا عَجُوزًا فِي
الْغَابِرِينَ﴾ بێجگە لەپیرە ژنی (خێزانی لووط) کە لەجیماوان و (تیاچوان) بوو ﴿١٧١﴾ ﴿ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ﴾
پاشان ئەوانی ترمان لەناو برد ﴿١٧٢﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا﴾ وە بارانێکمان (لەبەرد) بەسەریاندا باراند
﴿فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ﴾ ئەمجا ئای چ خراپ بوو بارانی ترسێنراوەکان ﴿١٧٣﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی
لەمەدا (باسکرا) بەڵگەیەکی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون
﴿١٧٤﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت زاڵ و میهرەبانە ﴿١٧٥﴾ ﴿كَذَّبَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ
الْمُرْسَلِينَ﴾ خاوەنی باخاتە چڕ و پڕەکانیش پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا ﴿١٧٦﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ﴾
کاتێ شوعەیب علیه السلام پێی ووتن ئایا خۆتان ناپارێزن و لەخوا ناترسن ﴿١٧٧﴾ ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾
بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە ﴿١٧٨﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەوابوو لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی
من بکەن ﴿١٧٩﴾ ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ کرێ و پاداشتێ لەئێوە داوا ناکەم لەسەر
پێغەمبەرایەتیەکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٨٠﴾
﴿أَوْفُوا الْكَيْلَ﴾ ڕێك وڕاست پێوانە بکەن ﴿وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ﴾ وە لەریزی ئەوان مەبن (لەپێوانەدا
ناتەواو بپێون) ﴿١٨١﴾ ﴿وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ﴾ وە بەتەرازوویەکی ڕاست و ڕێك کێشانە بکەن ﴿١٨٢﴾
﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾ و کەم و کوڕی مەکەن لەشتەکانی خەڵکیدا (هیچ ماڵێکیان ژێر پێ
مەخەن) ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وە ڕۆمەچن لەزەویدا بەخراپەکاریتان ﴿١٨٣﴾

﴿وَاتَّقُوا الَّذِي﴾ وە بترسن لەو زاتەی ﴿خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأَوَّلِينَ﴾ کە ئێوەو خەڵکانی پێشوویشی دروست
کردووە ﴿١٨٤﴾ ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ﴾ ووتیان تۆ تەنها لەجادوو لێ کراوانی ﴿١٨٥﴾ ﴿وَمَا أَنتَ
إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ وە تۆ تەنها مرۆڤێکی وەک ئێمەی ﴿وَإِن نَّظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە
وا گومان پێ دەبەین لەدرۆزنان بیت ﴿١٨٦﴾ ﴿فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ دەی چەند پارچەیەک
لەئاسمان بخەرە خوارەوە بەسەرماندا ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاستگۆیانی ﴿١٨٧﴾
﴿قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ (شوعەیب) ووتی پەروەردگارم چاک ئەزانێ بەهەر کردەوەیەک
کەدەیکەن ﴿١٨٨﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ ئەمجا شوعەیبیان بەدرۆزن زانی ﴿فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ﴾ ئەو هەورە
سزای ڕۆژی سێبەر(ی هەور) گرتنی ﴿إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ بەڕاستی ئەو سزایە سزای
ڕۆژێکی زۆر گەورە بوو ﴿١٨٩﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بێگومان لەمەدا (باسکرا) بەڵگەیەکی بەهێز
هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٩٠﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾
وە بەڕاستی پەروەردگارت هەر ئەوە زاڵ و بەبەزەیی ﴿١٩١﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَتَنزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەم
(قورئان)ە دابەزێنراوی پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٩٢﴾ ﴿نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ﴾ جوبرەئیلی ئەمین هێنایە
خوارەوە ﴿١٩٣﴾ ﴿عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ﴾ بۆ سەردڵی تۆ بۆ ئەوەی لەترسێنەران بی ﴿١٩٤﴾ ﴿بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ
مُّبِينٍ﴾ بەزمانێکی عەرەبی ڕوون و پاراو ﴿١٩٥﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ﴾ وە بەڕاستی (باسی قورئان)
لەکتێبی پێغەمبەرە پێشووەکاندا هەیە ﴿١٩٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَكُن لَّهُمْ آيَةً﴾ ئایا ئەمە بەڵگەیەکی ڕوون نەبوو
بۆیان (بۆ کافرانی قوڕەیش) ﴿أَن يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ کەزانایانی بەنی ئیسرائیل ئەو (دەنگ
و باسی قورئان)ە دەزانن ﴿١٩٧﴾ ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ﴾ ئەگەر ئێمە ئەم (قورئانە)مان بناردایەتە
خوارەوە بۆ سەر کەسێکی عەجەمی ﴿١٩٨﴾ ﴿فَقَرَأَهُ عَلَيْهِم﴾ ئەمجا بیخوێندایەتەوە بەسەریاندا
(بەسەر بێ باوەڕانی مەککەدا) ﴿مَّا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ﴾ باوەڕیان پێی نەدەهێنا ﴿١٩٩﴾ ﴿كَذَٰلِكَ سَلَكْنَاهُ
فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو (قورئان)ەمان خستوتە ناو دڵی تاوانبارانەوە ﴿٢٠٠﴾ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾
کەچی هەر باوەڕی پێ ناهێنن ﴿حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ هەتا سزای سەخت بەچاوی خۆیان دەبینن
(جا باوەڕ دێنن) ﴿٢٠١﴾ ﴿فَيَأْتِيَهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ ئەویش لە ناکاودا دێت بۆیان کەئەوان هەستی
پێ ناکەن ﴿٢٠٢﴾ ﴿فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ﴾ ئەوسا ئەڵێن ئاخۆ مۆڵەتمان پێ ئەدرێت ﴿٢٠٣﴾ ﴿أَفَبِعَذَابِنَا
يَسْتَعْجِلُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان پەلەی سزای ئێمەیانە ﴿٢٠٤﴾ ﴿أَفَرَأَيْتَ إِن مَّتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ﴾ تۆ پێم بڵێ ئەگەر
چەند ساڵی بەخۆشی بیان ژێنین ﴿٢٠٥﴾ ﴿ثُمَّ جَاءَهُم مَّا كَانُوا يُوعَدُونَ﴾ لە پاشان ئەو سزایەی کەپێی
ترسێنرا بوون بێت بۆیان ﴿٢٠٦﴾

﴿مَا أَغْنَىٰ عَنْهُم﴾ سوودیان پێ ناگەیەنێ ﴿مَّا كَانُوا يُمَتَّعُونَ﴾ ئەو هەموو خۆشی و ڕابواردەی بەوان
درابوو (٢٠٧) ﴿وَمَا أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ﴾ هیچ شارو گوندێکمان لەناو نەبردووە ﴿إِلَّا لَهَا مُنذِرُونَ﴾ دڵنیابە
ترسێنەرانێکی هەبووە (٢٠٨) ﴿ذِكْرَىٰ وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە، وە ئێمە ستەمکار نەبووین
(لەسزادانیاندا) (٢٠٩) ﴿وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ﴾ شەیتانەکان ئەم (قورئانە)یان نەهێناوەتە خوارەوە (٢١٠)
﴿وَمَا يَنبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ نەشیاوی ئەوەن و نەشتوانن (٢١١) ﴿إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ﴾ بەڕاستی
شەیتانەکان لە گوێ گرتن(ی هەواڵی ئاسمان) دوور گیراون (٢١٢) ﴿فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ کەواتە
هیچ پەرستراوێکی تر مەپەرستە لەگەڵ خوادا ﴿فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ﴾ ئەگینا لە سزادراوان دەبی
(٢١٣) ﴿وَأَنذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ﴾ خزم و کەسە زۆر نزیکەکانت بترسێنە (٢١٤) ﴿وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ﴾ و باڵی
بەزەیی و نەرم و نیانیت ڕاخە ﴿لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەو باوەڕدارانەی کە شوێنت کەوتوون
(٢١٥) ﴿فَإِنْ عَصَوْكَ﴾ ئەمجا ئەگەر سەرپێچیان کردی ﴿فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ ئەوسا پێیان بڵێ
بەڕاستی من بەریم لەوەی ئێوە دەیکەن (٢١٦) ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ﴾ وە پشت بەو خوایە ببەستە
کە زاڵ و بەبەزەیی یە (٢١٧) ﴿الَّذِي يَرَاكَ حِينَ تَقُومُ﴾ ئەو (خوایە) کە دەتبینێ کاتێ بەتەنیا نوێژ دەکەی (٢١٨)
﴿وَتَقَلُّبَكَ فِي السَّاجِدِينَ﴾ وە (دەبینێ) نوێژ کردنت لەناو نوێژکەراندا (کە پێش نوێژیان بۆ دەکەیت) (٢١٩)
﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها ئەوە بیسەری ئاگادار (٢٢٠) ﴿هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ﴾ هەواڵتان
بدەمێ شەیتانەکان دادەبەزنە سەر کێ؟ (٢٢١) ﴿تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ﴾ دادەبەزنە سەر هەموو (کەسێکی)
زۆر درۆزنی زۆر تاوانبار (٢٢٢) ﴿يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ﴾ دەش گوێ دەگرن (بۆ شەیتانەکان)
وە زۆربەیان درۆزنن (لەو هەواڵانەدا دەیدەن بەخەڵکی) (٢٢٣) ﴿وَالشُّعَرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ﴾ (پێغەمبەر
ﷺ) شاعیر نی یە) شاعیرەکان تەنها گومڕاکان شوێنیان دەکەون (٢٢٤) ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ﴾ ئایا نابینی
کە ئەوانە ﴿فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ﴾ بەهەموو دۆڵ و شیوێکدا بەسەر لێشێواوی دەڕۆن (شیعر دەڵێن) (٢٢٥)
﴿وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە شتی دەڵێن کە خۆیان نایکەن (٢٢٦) ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ جگە لەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا﴾
وە یادو زیکری خوایان زۆر کردووە ﴿وَانتَصَرُوا مِن بَعْدِ مَا ظُلِمُوا﴾ وە تۆڵەیان سەندووە لەپاش ئەوە
ستەمیان لێ کراوە ﴿وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ وە ئەوانەی ستەمیان کردووە لەمەودوا دەزانن ﴿أَيَّ مُنقَلَبٍ
يَنقَلِبُونَ﴾ کەچۆن گەڕانەوەیەک دەگەڕێنەوە (بۆ لای خوا دوای مردن) (٢٢٧)

سورەتی ﴿النَّمْل﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسٓ﴾ بە (طا، سین) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بڕوانە ڕاڤەی سەرەتای
سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡقُرۡءَانِ وَكِتَابٖ مُّبِينٍ﴾ ئەمە ئایەتەکانی قورئان و کتێبی ئاشکرایە (١)
﴿هُدٗى وَبُشۡرَىٰ لِلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ (هەروی) ڕێنموویی و مژدەدانە بۆ بڕواداران (٢) ﴿ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُونَ
ٱلزَّكَوٰةَ﴾ ئەوانەی کە نوێژ بەجێ دێنن و زەکات دەدەن ﴿وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ يُوقِنُونَ﴾ وە ئەوانەی بڕوای
بتەویان بە ڕۆژی دوایی هەیە (٣) ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی باوەڕ ناهێنن بە ڕۆژی
دوایی ﴿زَيَّنَّا لَهُمۡ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ کردەوە (خراپە) کانیانمان ڕازاندووەتەوە بۆیان ﴿فَهُمۡ يَعۡمَهُونَ﴾ بۆیە ئەوان
بە سەرگەردانی دەسوڕێنەوە (٤) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَهُمۡ سُوٓءُ ٱلۡعَذَابِ﴾ ئەوانە کەسانێکن سزای بەدیان بۆ هەیە
﴿وَهُمۡ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ هُمُ ٱلۡأَخۡسَرُونَ﴾ وە ئەوانە لە ڕۆژی دوایی دا زەرەرمەندترین کەسن (٥) ﴿وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى
ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) قورئانت پێدەدرێ (فێر دەکرێی) ﴿مِن لَّدُنۡ حَكِيمٍ عَلِيمٍ﴾
لەلایەن خوای کاردروستی زاناوە (٦) ﴿إِذۡ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهۡلِهِۦٓ﴾ (بیریان خەرەوە) کاتێ موسا بە خێزانەکەی
ووت ﴿إِنِّيٓ ءَانَسۡتُ نَارٗا﴾ بێگومان من ئاگری بەدی دەکەم ﴿سَـَٔاتِيكُم مِّنۡهَا بِخَبَرٍ﴾ (ئێوە لێرە دابن) من دەڕۆم بۆ
لای ئەو ئاگرە بەڵکو هەواڵێکتان بۆ دێنم ﴿أَوۡ ءَاتِيكُم بِشِهَابٖ قَبَسٖ لَّعَلَّكُمۡ﴾ یا گڕو پڕوسکێ (لەو ئاگرە)
تان بۆ دێنم تا ئێوە ﴿تَصۡطَلُونَ﴾ خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە (٧) ﴿فَلَمَّا جَآءَهَا نُودِيَ﴾ ئەمجا کاتێ (موسا علیه
السلام) گەیشتە لای ئاگرەکە بانگی لێ کرا ﴿أَنۢ بُورِكَ مَن فِي ٱلنَّارِ وَمَنۡ حَوۡلَهَا﴾ کە پیرۆز بووە ئەو کەسەی
لەسەر ئاگرەکە (ڕووەکی کە) دایە و ئەوەش بە دەوری دایە ﴿وَسُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ وە پاک و بێگەردە
خوای پەروەردگاری جیهانیان (٨) ﴿يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّهُۥٓ أَنَا ٱللَّهُ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ ئەی موسا بەڕاستی ئەوەی (بانگی
کردی) منم خوای بەدەسەڵاتی کاردروست (٩) ﴿وَأَلۡقِ عَصَاكَ﴾ دە گۆچانەکەت فڕێ دە (ئەویش
فڕێی دا) ﴿فَلَمَّا رَءَاهَا تَهۡتَزُّ كَأَنَّهَا جَآنّٞ﴾ ئەمجا کاتێ بینی وەک تیرمار دەجوڵێ ﴿وَلَّىٰ مُدۡبِرٗا وَلَمۡ يُعَقِّبۡ﴾ (موسا)
هەڵهات و ئاوڕی نەدایەوە ﴿يَٰمُوسَىٰ لَا تَخَفۡ﴾ (خودا فەرمووی) ئەی موسا مەترسە ﴿إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ
ٱلۡمُرۡسَلُونَ﴾ بێگومان پێغەمبەران لای من ناترسن (١٠) ﴿إِلَّا مَن ظَلَمَ﴾ بێجگە لە کەسێ کە ستەمی کردبێ
﴿ثُمَّ بَدَّلَ حُسۡنَۢا بَعۡدَ سُوٓءٖ﴾ پاشان خراپەکەی گۆڕیبێ بە چاکە ﴿فَإِنِّي غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ ئەوە بەڕاستی من لێبوردەی
بە بەزەییم (١١) ﴿وَأَدۡخِلۡ يَدَكَ فِي جَيۡبِكَ﴾ وە دەستت بکە بە باخەڵتدا ﴿تَخۡرُجۡ بَيۡضَآءَ مِنۡ غَيۡرِ سُوٓءٖ﴾ (کە دەرت هێنا)
بە سپێتی و پرشنگداری دێتە دەرەوە بێ پەڵەکی ﴿فِي تِسۡعِ ءَايَٰتٍ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَقَوۡمِهِۦٓ﴾ (ئەمە دوو موعجیزەیە)
لەنێو نۆ موعجیزەدا بۆ فیرعەون و گەلەکەی ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ قَوۡمٗا فَٰسِقِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە گەلێکی لە سنوور
دەرچوون (١٢) ﴿فَلَمَّا جَآءَتۡهُمۡ ءَايَٰتُنَا مُبۡصِرَةٗ﴾ ئەمجا کاتێ موعجیزە ئاشکراو ڕوونەکانی ئێمەیان بۆ هات
﴿قَالُواْ هَٰذَا سِحۡرٞ مُّبِينٞ﴾ ووتیان ئەمە جادوویەکی ئاشکرایە (١٣)

﴿وَجَحَدُوا بِهَا﴾ ئەو موعجیزانەیان دان پێدا نەدەنا و ئینکاریان دەکرد ﴿وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ﴾ کەچی لەدڵی خۆیان دا بەڕاستیان دەزانی ﴿ظُلْمًا وَعُلُوًّا﴾ لەسەر ستەمکاری و خۆ بەزل زانیان (ئینکاریان دەکرد) ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە سەر ئەنجامی خراپەکاران چۆن بوو ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا﴾ سوێند بە خوا زانستمان بە داوود و سولەیمان بەخشی ﴿وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ هەردووکیان ووتیان هەموو سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی ﴿الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ کە ڕێزی داوین بەسەر زۆر لە بەندە باوەڕدارەکانیدا ﴿١٥﴾ ﴿وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُودَ﴾ وە سولەیمان بووە میراتگری داوود (لە پێغەمبەرێتی و پاشایەتی و زانیاری دا) ﴿وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ (سولەیمان) ووتی ئەی خەڵکینە ﴿عُلِّمْنَا مَنطِقَ الطَّيْرِ﴾ فێری زمانی باڵندەکان کراوین ﴿وَأُوتِينَا مِن كُلِّ شَيْءٍ﴾ وە لە هەموو شتێکمان پێ دراوە ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ﴾ بەڕاستی ئەمە (بە من دراوە) فەزڵ و چاکەیەکی ئاشکرایە ﴿١٦﴾ ﴿وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ﴾ وە کۆ کرایەوە بۆ سولەیمان هەموو سەربازەکانی ﴿مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ وَالطَّيْرِ﴾ لە جنۆکە و ئادەمی و باڵندەکان ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان (لە پێش و دواکەوتن) بەرگیری دەکران (و بەڕێز دەڕۆشتن) ﴿١٧﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَتَوْا﴾ هەتا کاتێ گەیشتنە ﴿عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ﴾ سەر شیوی مێروولە (شوێنێك بوو مێروولەی زۆر بوو) ﴿قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ﴾ مێروولەیەك ووتی ئەی مێروولەکان ﴿ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ﴾ بڕۆنە ناو ماڵەکانی خۆتان (کونەکانتان) ﴿لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ﴾ با سولەیمان و لەشکرەکەی نەتان پلیشێنن (لە ژێر پێیاندا) ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان هەست ناکەن ﴿١٨﴾ ﴿فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا﴾ ئەمجا (سولەیمان بەسەر سوڕمانەوە) زەردەخەنەی کرد لە قسەی ئەو مێروولە ﴿وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي﴾ و ووتی ئەی پەروەردگارم وام لێبکە ﴿أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ﴾ کە سوپاسی ئەو چاکە و نیعمەتانەت بکەم کە ڕشتووتە بەسەر من و دایك باوکمدا ﴿وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ﴾ وە (وام لێبکە) کە کار و کردەوەی چاکە بکەم کە تۆ پێی ڕازی بیت ﴿وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بە بەزەیی خۆت بمخەرە ڕیزی بەندە چاکەکانت ﴿١٩﴾ ﴿وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ﴾ جا (سولەیمان) چاوی بە باڵندەکان دا گێڕا ﴿فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدْهُدَ﴾ ووتی ئەوە چی یە بۆ پەپوو سلێمانە نایبینم ﴿أَمْ كَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ﴾ یاخود لە ئامادەنەبووانە؟ (خۆی دزیوەتەوە) ﴿٢٠﴾ ﴿لَأُعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ سوێند بە خوا سزایەکی بەتین دەدەم ﴿أَوْ لَأَذْبَحَنَّهُ﴾ یا سەری دەبڕم ﴿أَوْ لَيَأْتِيَنِّي بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ یا بەڵگەیەکی ڕوونم بۆ دێنێت (لەسەر ئامادەنەبوونی) ﴿٢١﴾ ﴿فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ﴾ ئەمجا (پەپوو) ماوەیەکی کورت مایەوە ﴿فَقَالَ أَحَطتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ﴾ جا (هاتەوە و بە سولەیمانی) ووت ئاگادار بووم لە شتێك کە تۆ ئاگادار نیت لێی ﴿وَجِئْتُكَ مِن سَبَإٍ بِنَبَإٍ يَقِينٍ﴾ لە (وڵاتی) سەبەئەوە هەواڵێکی ڕاستەقینەم بۆ هێناوی ﴿٢٢﴾

﴿إِنِّي وَجَدتُّ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ﴾ بەڕاستی من دیم ئافرەتێك پاشایەتی ئەوانە (بەناوی بەلقیس) ﴿وَأُوتِيَتْ
مِن كُلِّ شَيْءٍ﴾ کەهەموو شتێکی (پاشایەتی) پێ دراوە ﴿وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ﴾ و تەختێکی (پاشایەتی)
زۆر گەورەی هەیە ۞23 ﴿وَجَدتُّهَا وَقَوْمَهَا﴾ خۆی و گەلەکەیم دی ﴿يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِن دُونِ اللَّهِ﴾
لەجیاتی خوا سوژدە بۆ ڕۆژ دەبەن ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ و شەیتان کردەوە (خراپە)کانیانی بۆ
ڕازاندوونەوە ﴿فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ﴾ بەو هۆیەوە بەرگری کردوون لەڕێگەی ڕاست ﴿فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ﴾
بۆیە ئەوان ڕێگای ڕاست نادۆزنەوە ۞24 ﴿أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي﴾ بۆ ئەوەی سوژدە نەبەن بۆ ئەو خوایەی
﴿يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کەئەوەی شاراوە بێت لەئاسمانەکان و زەویدا دەری دەخات
(دەردێنێ) ﴿وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ﴾ ئەوەش دەی شارنەوەو ئەوەی دەری دەخەن دەی زانێ ۞25
﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوایە کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لەئەو ﴿رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾
پەروەردگاری عەرشی هەرە گەورەیە ۞26 ﴿قَالَ سَنَنظُرُ﴾ (سولەیمان بەپەپوەکەی) ووت ئێمە
لێی کۆڵینەوە دەکەین (سەیر دەکەین) ﴿أَصَدَقْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ (تا بزانین) ڕاست دەکەیت
(لەو هەواڵەدا) یا لە درۆزنانیت ۞27 ﴿اذْهَب بِّكِتَابِي هَٰذَا﴾ ئەم نامەیەی من بۆ ببەرە ﴿فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ
عَنْهُمْ﴾ و فڕێ ی دە بۆیان پاشان دوور کەوەرەوە لێیان ﴿فَانظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە چ
وەلامێك دەگەڕێننەوە ۞28 ﴿قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ (بەلقیس) ووتی ئەی پیاو ماقوڵ و سەرۆکەکان ﴿إِنِّي
أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ﴾ بەڕاستی من نامەیەکی گرنگم بۆ هاوێژراوە ۞29 ﴿إِنَّهُ مِن سُلَيْمَانَ﴾ کەبێگومان لە
سولەیمانەوە (هاتووە) ﴿وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەڕاستی ئەو (نامە دەست پێ دەکات) بەناوی
خوای بەخشندەی میهرەبان ۞30 ﴿أَلَّا تَعْلُوا عَلَيَّ وَأْتُونِي مُسْلِمِينَ﴾ خۆتان بەگەورە مەزانن بەسەرمدا و
بەموسڵمانی (گەردن کەچی) وەرن بۆ لام ۞31 ﴿قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ (بەلقیس) ووتی ئەی سەرۆك
ولەشکرەکان ﴿أَفْتُونِي فِي أَمْرِي﴾ دەربارەی ئەم کارەم ڕای خۆتانم پێ بڵێن ﴿مَا كُنتُ قَاطِعَةً أَمْرًا﴾ چونکە
من هیچ بڕیارێك نادەم ﴿حَتَّىٰ تَشْهَدُونِ﴾ هەتا ئێوە ئامادە نەبن (و ڕاوێژتان پێ نەکەم) ۞32 ﴿قَالُوا
نَحْنُ أُولُو قُوَّةٍ﴾ ووتیان ئێمە خاوەنی هێزین (چەك و سەربار) ﴿وَأُولُو بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ وە (لەجەنگدا)
خاوەنی ئازایەتیەکی زۆرین ﴿وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ﴾ وە فەرمان وبڕیاریش بەدەستی تۆیە ﴿فَانظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ﴾
کەواتە سەرنج بدە (بیر بکەرەوە) چ فەرمانێك دەدەیت ۞33 ﴿قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ﴾ ووتی بەڕاستی
پادشایان ﴿إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا﴾ هەر کاتێ (بەزۆر) چوونە شارێکەوە خراپ و ویرانی دەکەن
﴿وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً﴾ وە دەسەڵاتدارەکانی ئەو (شارە) ڕیسوا و سەرشۆڕ دەکەن ﴿وَكَذَٰلِكَ
يَفْعَلُونَ﴾ وە (کاتێ زاڵ بوون) هەر بەو جۆرە دەکەن ۞34 ﴿وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِم بِهَدِيَّةٍ﴾ جا من دیارییەکی
بەنرخ و گەورەیان بۆ دەنێرم ﴿فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ﴾ ئەمجا چاوەڕوان دەکەم کەنێردراوەکان بەچی
یەوە دەگەڕێنەوە ۞35

﴿فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ﴾ ئەمجا کاتێك (نێراوەکە) هاتە لای سولەیمان ﴿قَالَ أَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ﴾ (سولەیمان)
وتی: ئێوە ماڵ و سامان بە من دەدەن؟! ﴿فَمَا آتَانِيَ اللَّهُ﴾ ئەوەی خوا بە منی داوە ﴿خَيْرٌ مِمَّا آتَاكُمْ﴾
چاکترە لەوەی داویەتی بە ئێوە ﴿بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ﴾ بەڵکو ئێوە بە دیارییەکەتان دڵخۆش دەبن ﴿٣٦﴾
﴿ارْجِعْ إِلَيْهِمْ﴾ (بە دیارییەکەوە) بگەڕێرەوە بۆ لایان سوێند بەخوا بۆیان دێین ﴿فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ
بِهَا﴾ بە لەشکرێکەوە کە توانای ڕووبەڕوو بوونەوەیان نییە لەگەڵیدا ﴿وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً﴾ وە سوێند بەخوا
بەزەلیلی و ژێردەستی لەووڵاتەکەیان دەریان دەکەین ﴿وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان ڕیسوا و سەرشۆڕن
﴿٣٧﴾ ﴿قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ (سولەیمان) وتی: ئەی دەستەی پیاوماقوڵ و ئەشرافەکان ﴿أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا﴾
کامتان تەختە (پادشایی یە) کەیم بۆ دێنێ ﴿قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ﴾ پێش ئەوەی بە ملکەچی بێن بۆلام ﴿٣٨﴾
﴿قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ﴾ جنۆکەیەکی گەورەی بەهێز لە جنۆکەکان وتی ﴿أَنَا آتِيكَ بِهِ﴾ من ئەو (تەختەیەت) بۆ دێنم
﴿قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ﴾ پێش ئەوەی لەجێگەی خۆت هەستیت ﴿وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ﴾ وە بێگومان من بەتوانام
بەسەر ئەو (هێنانە)و دەستپاکیشم ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ﴾ ئەوەی زانستی لەکتێبی (ئاسمانی) لا بوو
وتی ﴿أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ﴾ من بۆت دێنم پێش ئەوەی چاوت تروکێنیت ﴿فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ﴾
(تەختەکەی هێنا) جا کاتێك سولەیمان تەختەکەی (بەلقیس) لای خۆیدا بینی ﴿قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي﴾ وتی
ئەمە لەفەزڵی پەروەردگارمەوەیە ﴿لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ﴾ بۆ ئەوەی تاقیم بکاتەوە ئایا شوکری (ئەم نیعمەتە) دەکەم
یان پێ بەزاین و سپڵە دەبم ﴿وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ﴾ وە هەر کەسێ سوپاسی خوا بکات ئەوە بێگومان سوپاس
بۆ خۆی دەکات (چونکە سوپاسکردنی خوای گەورە نیعمەتەکانی پێ زیاد دەبێت) ﴿وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ﴾
وە هەر کەسێش ناسوپاسی بکات (زیانی بۆ خۆیەتی) چونکە بێگومان پەروەردگارم دەوڵەمەند و بێ نیازە ﴿٤٠﴾
﴿قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا﴾ (سولەیمان) وتی تەختەکەی بگۆڕن ﴿نَنْظُرْ أَتَهْتَدِي﴾ سەیر بکەین (ئایا) دەیناسێتەوە
(کە تەختەکەی خۆیەتی) ﴿أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ﴾ یان نایناسێتەوە ﴿٤١﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكِ﴾ ئەمجا
کاتێك (بەلقیس) هات پێی وترا تەختەکەی تۆ وەك ئەمە وایە؟ ﴿قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ﴾ (بەلقیس) وتی وەك
ئەو وایە (ئەڵێی ئەوە) ﴿وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا﴾ (سولەیمان) وتی: پێش ئەم (بەلقیسە) زانستمان پێ درابوو
﴿وَكُنَّا مُسْلِمِينَ﴾ وە ئێمە ملکەچ و موسڵمان بووین ﴿٤٢﴾ ﴿وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ وە ئەوەی بێجگە لەخوا
دەی پەرست بەرگری کرد (لە باوەڕهێنان بەخوا) ﴿إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ﴾ بێگومان ئەو (بەلقیس) لەگەڵی
کافران بوو ﴿٤٣﴾ ﴿قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ﴾ وترا بە (بەلقیس) بچۆرە ناو کۆشکەکەوە ﴿فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً﴾
ئەمجا کاتێك کە بینی بە دەریای زانی ﴿وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا﴾ وە هەردوو قاچی هەڵکرد (بۆ ئەوەی تەڕ نەبێت)
﴿قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ﴾ (سولەیمان) پێی وت ئەوە (تۆ بە دەریای دەزانی) کۆشکێکە لەشووشە
﴿قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي﴾ (بەلقیس) وتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ستەمم لە خۆم کردو
﴿وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ لەگەڵ سولەیمان دا منیش ملکەچ بووم بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٤٤﴾

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾ سوێند بەخوا ناردمان بۆ گەلی سەموود صالّح پێغەمبەری برایان
(علیە السلام) ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ (پێی وتن) کەخوا بپەرستن ﴿فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ﴾ کەچی
ئەوان بوونە دوو کۆمەڵی دژبەیەك ﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ﴾ وتی ئەی گەلەکەم بۆچی پەلە دەکەن
﴿بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ﴾ (بەهاتنی) سزا و تۆڵە پێش (هاتنی) ڕەحمەت و چاکە ﴿لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ﴾
بۆچی (ناگەڕێنەوە) داوای لێخۆشبوون ناکەن لەخوا ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا ڕەحمەتان پێ بکرێت
﴿٤٦﴾ ﴿قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَن مَّعَكَ﴾ وتیان ئێمە تووشی شوومی و نەگبەتی بووین بەهۆی تۆ و ئەوەی
لەگەڵ تۆدان (باوەڕداران) ﴿قَالَ طَائِرُكُمْ عِندَ اللَّهِ﴾ (صالّح) وتی هۆی ئەو نەگبەتی یەی ئێوە لەلای
خوایە (کەبێ باوەڕیتانە) ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ﴾ بەڵکو ئێوە گەلێکن تاقی دەکرێنەوە ﴿٤٧﴾
﴿وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ﴾ لەو شارە(ی صالّح)دا ﴿تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ﴾ نۆ کەس
هەبوون لەزەویدا خراپەکاریان دەکرد هەیچ جۆرە چاکەیان نەدەکرد ﴿٤٨﴾ ﴿قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ﴾ وتیان
(بەیەکتری) سوێند بخۆن بەخوا ﴿لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ﴾ کەبەشەودا هێرش دەکەینە سەر ماڵ و خێزانی
(صالّح و هەموویان لەناو دەبەین) ﴿ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ﴾ لەپاشان دەڵێین بەکەس و کاری (صالّح)
﴿مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ﴾ ئێمە ئاگامان لەکوشتن و تیاچوونی خێزانی ئەو نی یە ﴿وَإِنَّا لَصَادِقُونَ﴾
وبێگومان ڕاستیش دەکەین ﴿٤٩﴾ ﴿وَمَكَرُوا مَكْرًا﴾ ئەوان پیلانی نەخشەیان داڕشت بەپیلانێکی
خراپ (بۆ کوشتنی صالّح) ﴿وَمَكَرْنَا مَكْرًا﴾ ئێمەش (لەبەرامبەر پیلانی ئەواندا) پیلانمان گێڕا
(بۆ لەناو بردنیان) بە پیلانگێڕانێکی بەهێز ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەستیان نەدەکرد
﴿٥٠﴾ ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ﴾ ئەمجا سەرنج بدە سەر ئەنجامی پیلانی ئەوان چی لێهات
﴿أَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ چوون ئێمە ئەوان و گەلەکەیانمان هەموو پێکەوە لەناو برد ﴿٥١﴾
﴿فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ﴾ ئەمجا ئەوە (جێ) خانووەکانیانە ﴿خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا﴾ چۆڵ و خاڵی یە لەبەر
ئەوەی ستەمیان کرد ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەو بەسەرهاتەدا پەند و ئامۆژگاری وبەڵگە هەیە
﴿لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کە دەزانن (چیمان بەسەر ئەوانە هێناوە) ﴿٥٢﴾ ﴿وَأَنجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا
وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ وە ئەو کەسانەمان ڕزگار کرد کەبڕوایان هێنابوو و لەخوا دەترسان ﴿٥٣﴾
﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ وە باسی لووط بکە کاتێ وتی بە گەلەکەی ﴿أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ﴾ ئایا ئێوە
ئەو کارە زۆر خراپ و ناشیرینە دەکەن ﴿وَأَنتُمْ تُبْصِرُونَ﴾ کەئێوە دەیبینن و دەزانن (چەند پیس
وناشیرینە) ﴿٥٤﴾ ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّن دُونِ النِّسَاءِ﴾ چۆن!! ئایا بەڕاستی ئێوە دەچنە لای
پیاوان لەجیاتی ئافرەتان بۆ بەجێ هێنانی ئارەزوو (ەکانتان)؟ ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ﴾ دیارە ئێوە
گەل و کۆمەڵێکی نەفام و نەزانن ﴿٥٥﴾

﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ﴾ ئەمجا وەڵامی گەلەکەی هیچ نەبوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُوٓا۟﴾ جگە لەوەی کە وتیان
﴿أَخْرِجُوٓا۟ ءَالَ لُوطٍ مِّن قَرْيَتِكُمْ﴾ لووط و کەس و کار و (شوێن کەوتووانی) لە شارەکەتان دەرکەن
﴿إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوان کەسانێکی خۆیان پاك ڕادەگرن (لەم کردەوەی ئێمە) ﴿٥٦﴾
﴿فَأَنجَيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥٓ إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ﴾ ئەمجا ئێمە لووط و خێزانەکەیمان ڕزگار کرد جگە لە هاوسەرەکەی
﴿قَدَّرْنَٰهَا مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ﴾ کە بڕیارمان دا ئەو (هاوسەرەکەی) لە جێماوان بێت لەشاردا ﴿٥٧﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا
عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾ وە بارانێکمان (لە بەرد) بەسەریاندا باراند ﴿فَسَآءَ مَطَرُ ٱلْمُنذَرِينَ﴾ ئەی چ خراپ
بوو بارانی ترسێنراوەکان ﴿٥٨﴾ ﴿قُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس و ستایش
بۆ خوا ﴿وَسَلَٰمٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ ٱلَّذِينَ ٱصْطَفَىٰٓ﴾ وە سەلام و درود لەسەر ئەو بەندانەی خوا هەڵیبژاردون
(بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿ءَآللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ ئایا خوا باشترە یا ئەو بتانەی دەیکەنە هاوبەشی خوا ﴿٥٩﴾ ﴿أَمَّنْ
خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ ئایا زاتێك کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾
لە ئاسمانەوە بارانی بۆ باراندوون ﴿فَأَنۢبَتْنَا بِهِۦ حَدَآئِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ﴾ ئەمجا بەو (بارانە) چەندە باخچەیەکی
خاوەن جوانیمان ڕواند ﴿مَّا كَانَ لَكُمْ أَن تُنۢبِتُوا۟ شَجَرَهَآ﴾ کە ئێوە ئەتان دەتوانی درەخت و ڕووەکی
ئەو (باخچە) بڕوێنن ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر لەگەڵ خوادا هەیە ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ﴾
(نەخێر نی یە) بەڵام ئەوانە گەلێکن لادەدەن لە ڕێگای ڕاست ﴿٦٠﴾ ﴿أَمَّن جَعَلَ ٱلْأَرْضَ قَرَارًا﴾ ئایا زاتێ
کە زەوی کردووەتە جێگای ئارامی و نیشتەجێ بوون ﴿وَجَعَلَ خِلَٰلَهَآ أَنْهَٰرًا﴾ وە لە ناو (زەوی)دا چەندە
ڕووباری بەدی هێناوە ﴿وَجَعَلَ لَهَا رَوَٰسِىَ﴾ وە چەندە چیای گەورەی بۆ زەوی داناوە ﴿وَجَعَلَ بَيْنَ
ٱلْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا﴾ وە لە نێوان دوو ئاودا (شیرین و سوێر) بەربەستی داناوە (بۆ ئەوەی تێکەڵ نەبن)
﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر هەیە لەگەڵ خوادا ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ نەخێر نی یە
بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٦١﴾ ﴿أَمَّن يُجِيبُ ٱلْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ﴾ ئایا زاتێ کە دێت بەهاواری ناچارەوە
کاتێك هاواری لێ دەکات ﴿وَيَكْشِفُ ٱلسُّوٓءَ﴾ وە ناخۆشی و بەڵاکان لادەبات ﴿وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَآءَ
ٱلْأَرْضِ﴾ وە دەتان کاتە جێنشینی گەلانی تری سەر زەوی ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا پەرستراوێکی تر هەیە
لەگەڵ خوادا (نەخێر نییە) ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ بەڵام زۆر کەم بیر دەکەنەوە ﴿٦٢﴾ ﴿أَمَّن يَهْدِيكُمْ
فِى ظُلُمَٰتِ ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ ئایا زاتێ کە ڕێنموویی ئێوە دەکات (بە ئەستێرە و شتی تر) لە تاریکییەکانی
وشکانی و دەریادا (لەشەودا) ﴿وَمَن يُرْسِلُ ٱلرِّيَٰحَ بُشْرًۢا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِۦٓ﴾ و زاتێك کە (با) دەنێرێت
بە مژدەدەر پێش بارانی ڕەحمەتی ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوێکی تر هەیە لەگەڵ خوادا
﴿تَعَٰلَى ٱللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا بەرز و بڵندترە لەوەی بت پەرستان دەیکەنە هاوبەشی ﴿٦٣﴾

﴿أَمَّن يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ ئایا ئەوەی کە لەسەرەتاوە بوونەوەر بەدی دێنێت پاشان (دوای مردنی) جارێکی
تر دروستی دەکاتەوە ﴿وَمَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ وەئەوەی کە لەئاسمان و زەوی یەوە رزق و رۆزیتان
دەدات ﴿أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر هەیە لەگەڵ خوادا (نەخێر نی یە) ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڵگەکانتان بێنن ئەگەر ئێوە راست دەکەن ٦٤ ﴿قُل
لَّا يَعْلَمُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ﴾ بڵێ کەسانێ کە لە ئاسمانەکان و زەوی دان غەیب نازانن ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾
بێجگە لەخوا (تەنها ئەو دەیزانێ) ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ و ئەوان هەست ناکەن چ کاتێ زیندوو
دەکرێنەوە ٦٥ ﴿بَلِ ادَّارَكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ بەڵکو زانیاری ئەوان دەربارەی رۆژی دوایی کورتە وبڕ
ناکات (زانیاریەکی وایان نی یە) ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِّنْهَا﴾ بەڵکو لەبارەی (رۆژی دوای)یەوە ئەوان
لەگومان و دوودڵیدان ﴿بَلْ هُم مِّنْهَا عَمُونَ﴾ بەڵکو ئەوان لەو بارەیەوە کوێرن ٦٦ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ئەیان ووت ﴿أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا وَآبَاؤُنَا﴾ ئایا کاتێ ئێمەو باو باپیرانمان بووین
بەخاك ﴿أَئِنَّا لَمُخْرَجُونَ﴾ ئایا ئێمە دەر دەهێنرێین (لەگۆڕەکانمان و زیندوو دەبینەوە) ٦٧ ﴿لَقَدْ
وُعِدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِن قَبْلُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمەو باو باپیرانمان لەمەو پێش بەڵێنی ئەم
(زیندوو کردنەوە)مان پێ درابوو ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەم (هەڕەشەی موحەممەد ﷺ)
لێمان دەکات) تەنها درۆ و ئەفسانەی گەلە پێشووەکانە (کەبۆمان ماوەتەوە) ٦٨ ﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ بڕۆن بگەڕێن بەزەوی و وڵاتاندا ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُجْرِمِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدەن بزانن سەرەنجامی تاوانباران چۆن بووە (چیان بەسەر هاتووە)
٦٩ ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ خەفەت مەخۆ بۆ ئەوانە (کەبڕوا ناهێنن) ﴿وَلَا تَكُن فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ﴾
و سینگ و دڵت تەنگ مەبێ لەو پیلان و خراپانەی دەیکەن (دژ بەتۆ) ٧٠ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾
دەڵێن ئەم بەڵێنەی (سزای پێمان دەدەن) کەی دێت ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە راست دەکەن ٧١
﴿قُلْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ رَدِفَ لَكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ لەوانەیە زۆر لێتانەوە نزیك بووبێتەوە
﴿بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ﴾ هەندێ لەو سزای بەپەلە داوای هاتنی دەکەن ٧٢ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ﴾
وەبەڕاستی پەروەردگارت خاوەن فەزڵ و چاکەیە بەسەر خەڵکەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ﴾
بەڵام زۆر بەیان سوپاس(ی پەروەردگار) ناکەن ٧٣ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ﴾ وە بەڕاستی پەروەردگارت
ئاگادارەو دەزانێت ﴿مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەو (دوژمنایەتی و کینەی) لە دەروونیاندا دەیشارنەوە
وبەوەش دەری دەبڕن (ئاشکرای دەکەن) ٧٤ ﴿وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ وە هیچ شتێکی نادیار نیە
لەئاسمان و زەوی دا ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ مەگەر لەکتێبی روون (اللوح المحفوظ) دایە ٧٥ ﴿إِنَّ هَٰذَا
الْقُرْآنَ﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە ﴿يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ دەیگێڕێتەوە بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ زۆربەی ئەو مەسەلانەی کە ئەوان تێیدا جیاوازن ٧٦

﴿وَإِنَّهُ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەم (قورئانە) ڕێنموونی میهرەبانییە بۆ ئیمانداران
﴿٧٧﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُم بِحُكْمِهِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت دادوەری دەکات لەنێوانیان دا بەبڕیاری خۆی
﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ﴾ وە خۆی بەدەسەلاتی زانایە ﴿٧٨﴾ ﴿فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ کەوا تۆ پشت هەر بەخوا ببەستە
﴿إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ﴾ بەڕاستی تۆ لەسەر ئاینێکی ڕاست و ڕوونی ﴿٧٩﴾ ﴿إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی تۆ
ناتوانی (بانگەوازت) بە مردووەکان بیبیستێنیت ﴿وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ﴾ وە ناتوانی بانگەوازت بەوانەی
کەڕن بژنەوێنی ﴿إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ﴾ کاتی پشت هەڵدەکەن و دەڕۆن ﴿٨٠﴾ ﴿وَمَا أَنتَ بِهَادِي الْعُمْيِ عَن ضَلَالَتِهِمْ﴾
وە تۆ ناتوانی کوێران ڕزگار بکەیت لەگومڕاییەکەیان (ڕێنموونیان بکەیت) ﴿إِن تُسْمِعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا﴾
تۆ تەنها (پەیامەکەت) بەکەسێ دەژنەوێنی کەبڕوا بهێنێت بە نیشانەکانی ئێمە ﴿فَهُم مُّسْلِمُونَ﴾ چونکە
ئەوانە هەمیشە ملکەچن (بۆ حەق) ﴿٨١﴾ ﴿وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێ ئەو بەڵێنی (سزایەی پێیان دراوە)
بەسەریاندا هات ﴿أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ﴾ (کەمێك پێش ڕوودانی قیامەت) گیان لەبەرێك لەزەوی
دەردەهێنین بۆیان ﴿تُكَلِّمُهُمْ﴾ قسەیان لەگەڵدا دەکات ﴿أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ﴾ (دەڵێ) بەڕاستی
ئەم خەڵکە باوەڕی ڕاستەقینەیان نەهێنا بەئایەتەکانی ئێمە ﴿٨٢﴾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ باسی) ئەو ڕۆژە بکە لەهەموو میللەتێك پۆلێکی زۆر کۆدەکەینەوە ﴿مِّمَّن يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا﴾ لەوانەی
ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان (لەپێش و دواکەوتن) بەرگری دەکرێن (بەڕێز
دەڕۆن) ﴿٨٣﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوا﴾ هەتا کاتێ دێن (بۆ شوێنی کۆکردنەوەیان) ﴿قَالَ أَكَذَّبْتُم بِآيَاتِي وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا عِلْمًا﴾
(خوا) ئەفەرموێ ئایا ئێوە ئایەتەکانی منتان بەدرۆ دەزانی (باوەڕتان پێ نەهێنا) لەکاتێکدا هیچ زانیاریەکتان
دەربارەیان نەبوو ﴿أَمَّاذَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ یان ئێوە چیتان دەکرد (لەدونیا) ﴿٨٤﴾ ﴿وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِم بِمَا ظَلَمُوا﴾
وە بڕیاری (سزادانیان) بەسەردا دەسەپێ بەهۆی ستەمکاری یانەوە ﴿فَهُمْ لَا يَنطِقُونَ﴾ ئەمجا ئەوان هیچ
قسە ناکەن ﴿٨٥﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا (بێ بڕوایان) نەیان زانیوە و نابینن ﴿أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ﴾ ئێمە شەومان
سازاندووە بۆ ئەوەی ئەوان ئارامی تێ بگرن ﴿وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ وە ڕۆژمان ڕووناك کردووە (ئیش و کاری
تیادەکەن) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەمەدا چەند بەڵگەو نیشانە هەیە بۆ کەسانێ باوەڕ دێنن
(بەخوا) ﴿٨٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ باسی) ئەو ڕۆژە بکە فوو دەکرێ بەشەیپوردا
﴿فَفَزِعَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوا هەرچی کەسی لەئاسمانەکان و زەوی دایە دەترسێ و ڕادەچەنەکێ
(هەموو دەمرن) ﴿إِلَّا مَن شَاءَ اللَّهُ﴾ جگە لەو کەسانەی خوا بیەوێ (نەمرێ و نەترسێ) ﴿وَكُلٌّ أَتَوْهُ دَاخِرِينَ﴾
وە هەموو بەملکەچی و سەر شۆڕی دێنەوە لای خوا ﴿٨٧﴾ ﴿وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً﴾ وە ئەو کێوو چیایە دەبینی
وا دەزانی دامەزراون (لەشوێنی خۆیان دا) ﴿وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ﴾ (کاتێ فوو کرا بەشەیپوردا) چیاکان وەکو
ڕۆشتنی هەور دەڕۆن ﴿صُنْعَ اللَّهِ الَّذِي أَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ ئەمە دروست کراوی ئەو خوایە کەهەموو شتێکی بەو
پەڕی ڕێك و پێکی دروست کردووە ﴿إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ﴾ بەڕاستی خۆی ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك ئێوە
دەیکەن ﴿٨٨﴾

﴿مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ﴾ هەر کەس کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَلَهُ خَيْرٌ مِّنْهَا﴾ (لەڕۆژی دواییدا) پاداشتی چاکتری
لەو (کردەوە)ی بۆ هەیە ﴿وَهُم مِّن فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ﴾ وە ئەوانە دڵنیان لەترس و داچڵەکانی گەورەی ئەو ڕۆژە ﴿٨٩﴾
﴿وَمَن جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ وە هەر کەس خراپەی کردبێت ﴿فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ﴾ (لەو ڕۆژەدا) بەسەر ڕوومەتیاندا
و چاویاندا، دەخرێنە ناو ئاگر(ی دۆزەخ) ﴿هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئایا سزا دەدرێن جگە لەوەی دەتانکرد
﴿٩٠﴾ ﴿إِنَّمَا أُمِرْتُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ) بێگومان من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَٰذِهِ الْبَلْدَةِ﴾
کەتەنها پەروەردگاری ئەم شارە (مەککە) بپەرستم ﴿الَّذِي حَرَّمَهَا﴾ ئەو (خوایە)ی (ڕێز شکاندنی) ئەم
شارەی حەرام کردووە ﴿وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ﴾ و هەموو شتێک تەنها هی ئەو (خوایە) ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾
وە فەرمانم پێ دراوە لەموسڵمانان بم ﴿٩١﴾ ﴿وَأَنْ أَتْلُوَ الْقُرْآنَ﴾ وە (فەرمانم پێ دراوە کە) قورئان بخوێنم (بەسەر
خەڵکی دا) ﴿فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ﴾ جا هەر کەس هیدایەی وەرگرت ئەو بێگومان تەنها بۆ خۆی
هیدایەت وەردەگرێ (قازانجەکەی بۆ خۆیەتی) ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر کەسیش گومڕا ببێت (زیانی بۆ خۆیەتی)
﴿فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ﴾ وە بڵێ بەڕاستی من تەنها یەکێکم لەترسێنەران ﴿٩٢﴾ ﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە بڵێ
هەموو سوپاس بۆ خوایە ﴿سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا﴾ ئەو (خوایە) بەم زووانە ئایەت و نیشانەکانی نیشانی ئێوە
دادەت ئێوەش دەیانناسن (کەئایەتی خوان) ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە پەروەردگارت بێ ئاگا نییە لەوەی
کەئێوە دەیکەن ﴿٩٣﴾

سورەتی ﴿القصص﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسم﴾ بە (طا، سین، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ ئەم (ئایەتانە) ئایەتەکانی قورئانی ڕوون و ئاشکران ﴿٢﴾
﴿نَتْلُو عَلَيْكَ﴾ دەیخوێنینەوە بەسەر(تۆ)دا ئەی موحەممەد ﷺ ﴿مِن نَّبَإِ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ﴾ هەندێ هەواڵی
موسا و فیرعەون بەڕاستی و دروستی ﴿لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ ئەوانەی بڕوا دێنن ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي
الْأَرْضِ﴾ بەڕاستی فیرعەون زاڵ و (ملهوڕ و یاخی) بوو لەزەوی (میصر)دا ﴿وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا﴾ وە خەڵکەکەی
(میصری)، کردە بەچەند بەش و کۆمەڵێک ﴿يَسْتَضْعِفُ طَائِفَةً مِّنْهُمْ﴾ کۆمەڵێکیانی لاواز و ژێر دەستە دەکرد
﴿يُذَبِّحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ﴾ کوڕانی ئەوانی سەر دەبڕی و ئافرەتانیانی بەزیندوویی دەهێشتەوە (دەیکردنە
خزمەتکار و کەنیزەک) ﴿إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ﴾ بەڕاستی ئەو (فیرعەون) لەخراپەکاران بوو ﴿٤﴾ ﴿وَنُرِيدُ
أَن نَّمُنَّ﴾ وە ئێمە دەمانەوێ (بەچاکەی خۆمان) منەت بنێین ﴿عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ﴾ بەسەر ئەوانەی
کە لاواز و ژێر دەست کرابوون لەووڵاتی (میصر)دا ﴿وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ﴾ وە بیان کەینە
پێشەوا و بیان کەینە میراتبەران(ی کەلەپووری فیرعەون و شوێن کەوتوانی) ﴿٥﴾

﴿وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە دەسەلات داریان بکەین لەو زەویەدا ﴿وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا﴾
وەپیشانی فیرعەون وهامان ولەشکری هەردووکیان بدەین ﴿مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ﴾ لە(بەنو ئیسرائیلی
یەکانەوە) ئەوەی خۆیان لێ دەپاراست ﴿٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ﴾ بەدایکی مووسامان ڕاگەیاند
(ئیلهاممان بۆ کرد) ﴿أَنْ أَرْضِعِيهِ﴾ کە شیر بدە بەمووسا ﴿فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا هەرکاتێ ترست لێی
هەبوو ﴿فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ﴾ ئەوکاتە بیخەرە رووبار(ی نیل)ەوە ﴿وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي﴾ مەترسە (لێ ی)
وخەفەتیش مەخۆ (بۆی) ﴿إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ﴾ بەڕاستی ئێمە دەیگێڕینەوە بۆلات ﴿وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾
وە دەیکەین بەیەکێ لەپێغەمبەران ﴿٧﴾ ﴿فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ﴾ (دایکی مووسای خستە ئاوی نیلەوە)
ئەمجا دارو دەستەی فیرعەون (پێیان زانی و) هەڵیان گرتەوە ﴿لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا﴾ بۆ ئەوەی
ببێ بەدوژمن و هۆی خەفەت بۆیان ﴿إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا﴾ بەڕاستی فیرعەون وهامان
ولەشکر و سەربازەکانیان ﴿كَانُوا خَاطِئِينَ﴾ تاوانبارو هەڵەبوون ﴿٨﴾ ﴿وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ﴾
(ویستیان مووسا بکوژن ئاسیەی) ژنی فیرعەون وتی ﴿قُرَّتُ عَيْنٍ لِي وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ﴾ مایەی چاو
ودڵ ڕۆشنی یە بۆ من و بۆ تۆش (فیرعەون) مەیکوژن ﴿عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا﴾ بەڵکو سوودو کەڵکمان پێ
بگەیەنێ ﴿أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا﴾ یا بیکەین بەکوڕی خۆمان ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەستیان
نەدەکرد (ئەم منداڵە ئەبێتە هۆی تیاچوونیان) ﴿٩﴾ ﴿وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِغًا﴾ جا دڵی دایکی مووسا
خاڵی بوو (لەهەموو شت جگە لەمنداڵەکەی) ﴿إِنْ كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ﴾ نزیک بوو (نهێنی) ئەو
منداڵە ئاشکرا بکات ﴿لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا﴾ ئەگەر دڵیمان نەبەستبایەتەوە (وە بەهێزمان نەکردایە)
﴿لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی لەبڕواداران بێ ﴿١٠﴾ ﴿وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ﴾ (دایکی مووسا)
وتی بەخوشکەکەی (مووسا) بەشوێنیدا بڕۆ ﴿فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ﴾ ئەمجا لە دوورەوە مووسای
بینی و پێی زانی ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) هەستیان نەدەکرد ﴿١١﴾
﴿وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ﴾ وە ئێمە پێشتر (شیری) شیردەرەکانمان حەرام کرد لەمووسا (مەمکی
کەسی نەدەمژی) ﴿فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ﴾ ئەمجا خوشکەکەی (مووسا) وتی پێیان ئایا
ماڵێکتان پیشان دەم ﴿يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ﴾ کەئەو منداڵە بۆ ئێوە بەخێو بکەن (و شیری بدەنێ) ﴿وَهُمْ
لَهُ نَاصِحُونَ﴾ و دڵسۆزیشی بۆی ﴿١٢﴾ ﴿فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ﴾ ئەمجا مووسامان گێڕایەوە بۆلای دایکی
﴿كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ﴾ بۆ ئەوەی چاوی پێ ڕوون بێتەوەو خەفەت نەخوات ﴿وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ
حَقٌّ﴾ وە بۆ ئەوەی بزانێت کەبەڵێنی خوا ڕاست و هەقە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆر
بەیان نازانن ﴿١٣﴾

﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ﴾ کاتێ موسا گەشتە تەوەری پێگەیشتنی لەش و ژیری تێر و تەواو بوو
﴿آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ دانایی و زانستمان پێدا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ هەر بەو شێوەیە پاداشتی چاکەکاران
دەدەینەوە ﴿١٤﴾ ﴿وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا﴾ وە (موسا) ڕۆشتە ناو شار بێ ئەوەی خەڵکی شار
ئاگایان لێ بێ ﴿فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ﴾ جا لەو شارەدا دوو پیاوی دی لەگەڵ یەکتر شەڕیان دەکرد
﴿هَٰذَا مِن شِيعَتِهِ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِ﴾ ئەمیان لە تایەفەی خۆی بوو ئەوی تریشیان لە دوژمانی بوو ﴿فَاسْتَغَاثَهُ
الَّذِي مِن شِيعَتِهِ﴾ ئەمجا ئەوەیان کە لە تایەفەی خۆی بوو داوای یارمەتی لێ کرد ﴿عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ﴾
لە دژی ئەوەی کە لە (تاقمی) دوژمنەکەی بوو ﴿فَوَكَزَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا موسا مستێکی
لێدا و ئەو (قیبتی یە)ی کوشت ﴿قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ﴾ (موسا) وتی ئەم (کوشتنە) لە کردەوەی
شەیتانە ﴿إِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دوژمنێکی گومڕاکەری ڕوون و ئاشکرایە ﴿١٥﴾
﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي﴾ وتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ستەمم لە خۆم کرد ﴿فَاغْفِرْ
لِي﴾ دەی لێم خۆشبە جا ئەویش (خودا) لێی خۆش بوو ﴿إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ بێگومان تەنها
ئەو لێبوردەی بەبەزەییە ﴿١٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ﴾ (موسا) وتی ئەی پەروەردگارم بەهەقی چاکە
و نیعمەتت لەسەرم (ئەو هێز و توانایە کە پێتداوم) ﴿فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِّلْمُجْرِمِينَ﴾ بڕیاربێ هەرگیز نەبم
بە پشتیوانی تاوانباران ﴿١٧﴾ ﴿فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ بەهۆی ئەو (کوشتنە)وە لە شاردا بە ترسەوە
چاوەڕوانی دەکرد (فیرعەونییەکان چ هەڵوێستێکیان دەبێ) ﴿فَإِذَا الَّذِي اسْتَنصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ﴾
لەناکاو ئەو (بەنی ئیسرائیلی یەی) دوێنێ داوای یارمەتی کردبوو (موسا لەگەڵ یەکێکی
تردا شەڕیەتی) هانای بۆ موسا هێنا هاواری کەوت ﴿قَالَ لَهُ مُوسَىٰ إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِينٌ﴾ موسا بەو
(بەنو ئیسرائیلی یە)ی وت بەڕاستی تۆ کەسێکی گومڕای ئاشکرای ﴿١٨﴾ ﴿فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ﴾ ئەمجا کاتێ
کە (موسا) ویستی ﴿أَن يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا﴾ بە توندی بدات لەو پیاوەی دوژمنی هەردووکیانە
﴿قَالَ يَا مُوسَىٰ أَتُرِيدُ أَن تَقْتُلَنِي﴾ وتی ئەی موسا ئایا دەتەوێ بمکوژی ﴿كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ﴾
هەروەکو دوێنێ کەسێکت کوشت ﴿إِن تُرِيدُ إِلَّا أَن تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ﴾ تۆ هەر دەتەوێ زۆردار و
ستەمگەر بیت لە زەوی دا ﴿وَمَا تُرِيدُ أَن تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ﴾ وە ناتەوێ لە پیاو چاکان (ڕێکخەران) بیت ﴿١٩﴾
﴿وَجَاءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ﴾ ئەمجا پیاوێک لەو پەڕی شارەوە بە پەلە هات (بۆ لای موسا)
﴿قَالَ يَا مُوسَىٰ إِنَّ الْمَلَأَ﴾ وتی ئەی موسا (ئاگاداربە) کاربەدەست و سەرگەورەکان ﴿يَأْتَمِرُونَ
بِكَ لِيَقْتُلُوكَ﴾ کۆبوونەتەوە لەبارەی تۆوە (قسە دەکەن) بۆ ئەوەی بتکوژن ﴿فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ﴾
کەواتە دەرچو لە شار (با نەتگرن) بێگومان من دڵسۆزتم ﴿٢٠﴾ ﴿فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ ئەویش لە شار
دەرچوو بە ترسەوە چاوەڕوانی دەکرد (پێی بزانن و بیگرن) ﴿قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ (موسا)
وتی ئەی پەروەردگارم ڕزگارم بکە لەم کۆمەڵە ستەمکارە ﴿٢١﴾

﴿وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ﴾ لەکاتێکدا بەرەو شاری مەدیەن دەڕۆشت ﴿قَالَ عَسَىٰ رَبِّي أَن يَهْدِيَنِي﴾ وتی ئومێد دەکەم پەروەردگارم ڕێنموییم بکات ﴿سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست و حەق (٢٢) ﴿وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ﴾ وکاتێ گەیشتە سەر ئاوەکەی مەدیەن ﴿وَجَدَ عَلَيْهِ﴾ بینی لەسەر ئەو ئاوە ﴿أُمَّةً مِّنَ النَّاسِ يَسْقُونَ﴾ کۆمەڵێک لەخەڵکی (ئاژەڵ و ماڵات) ئاو دەدەن ﴿وَوَجَدَ مِن دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ﴾ وەلەولایک ئەو (خەڵک)انەوە دوو ئافرەتی بینی ﴿تَذُودَانِ﴾ بەرگری دەکەن لەئاژەڵەکەیان (لەوەی بچنە سەر ئاوەکە) ﴿قَالَ مَا خَطْبُكُمَا﴾ (موسا) وتی ئێوە مەبەستتان چی یە؟ (ئەهێڵن ئاژەڵەکەتان ئاو بخۆن ت) ﴿قَالَتَا لَا نَسْقِي﴾ وتیان ئێمە (ئاژەڵەکەمان) ئاو نادەین ﴿حَتَّىٰ يُصْدِرَ الرِّعَاءُ﴾ هەتا شوانەکان (وئاژەڵەکانیان لەسەر ئاوەکە) نەگەڕێنەوە ﴿وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ﴾ وە باوکمان پیرێکی گەورەو بەتەمەنە (٢٣) ﴿فَسَقَىٰ لَهُمَا﴾ ئەمجا (موسا) مەڕەکانی بۆ ئاودان ﴿ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ﴾ لەپاشان (موسا) چوو بۆ ژێر سێبەرێک ﴿فَقَالَ رَبِّ﴾ جا وتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي لِمَا أَنزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ﴾ بەڕاستی من هەژارم (پێویستم هەیە) بەهەر خێرو ڕوزییەک بۆم بنێری (٢٤) ﴿فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا﴾ ئەمجا یەکێک لەدوو کچەکە هات بۆ لای موسا ﴿تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ﴾ بەشەرمەوە دەڕۆشت لەڕێگادا ﴿قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ﴾ وتی بەڕاستی باوکم (شوعەیب) بانگت دەکات ﴿لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوەت بداتەوە کەمەڕەکانت بۆ ئێمە ئاودا (موساش لەگەڵی ڕۆشت) ﴿فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ﴾ ئەمجا کاتێ موسا هات بۆ لای (باوکی کچەکە) وبەسەرهاتەکەی بۆ گێڕایەوە ﴿قَالَ لَا تَخَفْ﴾ (شوعەیب علیه السلام) وتی مەترسە ﴿نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ ڕزگارت بووە لەو گەلە ستەمکارە (٢٥) ﴿قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ﴾ یەکێ لەو دوو (کچە بەڕێزە) وتی ئەی باوە گیان بەکرێی بگرە (بۆ شوانی) ﴿إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ﴾ چونکە بەڕاستی چاکترین کەسە کە بەکرێی بگری ﴿الْقَوِيُّ الْأَمِينُ﴾ بەهێز و ئەمینە (دەس و داوێن پاکە) (٢٦) ﴿قَالَ إِنِّي أُرِيدُ﴾ (شوعەیب) وتی بەڕاستی من دەمەوێ ﴿أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ﴾ کە یەکێک لەم دوو کچەم لەتۆ مارەکەم ﴿عَلَىٰ أَن تَأْجُرَنِي ثَمَانِيَ حِجَجٍ﴾ بەو مەرجەی هەشت ساڵ ڕەنجبەریم بۆ بکەیت ﴿فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا﴾ ئەمجا ئەگەر دە ساڵت تەواو کرد ﴿فَمِنْ عِندِكَ﴾ ئەوە لە(پاوەتی) خۆتەوەیە ﴿وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ﴾ و من نامەوێ قورسی بکەم لەسەرت ﴿سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیەوێ بێگومان دەمبینی ﴿مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ لەپیاو چاکان دەبم (٢٧) ﴿قَالَ ذَٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ﴾ (موسا) وتی ئەوەی وتت پێم (بڕیار بێت) لەنێوان من و تۆدا ﴿أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ﴾ هەرکام لەو دوو ماوە (٨ یا ١٠ ساڵ) بەم تەواو کرد ﴿فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ﴾ نابێ ستەمم لێ بکری ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ وە خوا لەسەر ئەوەی کەدەیڵێین شایەت و چاودێرە (٢٨)

﴿فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ﴾ ئەمجا کاتێك مووسا ماوەی شوانی یەکەی تەواو کرد ﴿وَسَارَ بِأَهْلِهِ﴾
لەگەڵ خێزانەکەی بەشەو ڕۆیشت (لە مەدیەنەوە بۆ میصر) ﴿آنَسَ مِن جَانِبِ الطُّورِ نَارًا﴾ لە دوورەوە لای
ڕاستی کێوی طور ئاگرو ڕووناکی بەدی بیی ﴿قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا﴾ (مووسا) وتی بەخێزانەکەی لێرە
(ئێرەدا) بمێننەوە ﴿إِنِّي آنَسْتُ نَارًا﴾ بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کرد (بینی) ﴿لَّعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ﴾
بەڵکو هەواڵێکی (ڕێگاکان) بۆ بێنم لای ئەو (ئاگرە) ﴿أَوْ جَذْوَةٍ مِّنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ﴾
یان چلوسکێکی ئاگرتان بۆ بێنم بەڵکو خۆتانی پێ گەرم کەنەوە ﴿٢٩﴾ ﴿فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ﴾ ئەمجا کاتێ
هاتە نزیکی ئەو (ئاگرە) بانگی لێ کرا ﴿مِن شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ﴾ لەکەناری لای ڕاستی شیوەکەوە ﴿فِي
الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ﴾ لەو پارچە زەوی پڕ بەرەکەت و پیرۆزەی نزیك درەختەکەوە ﴿أَن يَا مُوسَىٰ﴾
(بانگی لێ کرا) کەئەی مووسا ﴿إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڕاستی من خوایەکم پەروەردگاری
جیهانیانم ﴿٣٠﴾ ﴿وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ﴾ (وە بانگی کرا) کە گۆچانەکەت فڕێدە ﴿فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ﴾
ئەمجا کاتێ مووسا ئەو (گۆچانە)ی بینی وەك تیرمار دەجووڵێ بە پەلە ﴿وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ﴾ پشتی
تێ کرد و ڕایکرد و نەگەڕایەوە سەری ﴿يَا مُوسَىٰ أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا وەرە
پێش و مەترسە ﴿إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ﴾ بەڕاستی تۆ لەو کەسانەی بێ باك و بێ ترسی ﴿٣١﴾ ﴿اسْلُكْ يَدَكَ فِي
جَيْبِكَ﴾ دەستت بخەرە ناو باخەڵ (و ژێر باڵت) ﴿تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ﴾ (کاتێ دەری دێنی) دێتە
دەرەوە بەسپێتی و تیشك دەداتەوە بێ ئەوەی بەڵەکی و نەخۆشی بێت ﴿وَاضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ﴾
دەستت بلکێنە بەخۆتەوە (و بیخەرە سەردڵت) بۆ (نەهێشتنی) ترس و بیم ﴿فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِن رَّبِّكَ﴾
ئەم دووانە (گۆچانەکەت و دەستت) دوو موعجیزەن لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
وَمَلَئِهِ﴾ (نێرراوە) بۆ فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە
کۆمەڵێکی لەسنوور دەرچوون ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا﴾ (مووسا) وتی ئەی پەروەردگارم
بێگومان من یەکێکم لەوان کوشتووە ﴿فَأَخَافُ أَن يَقْتُلُونِ﴾ لەبەر ئەوە دەترسم کە بم کوژن (لەجیاتی
ئەو کوژراوە) ﴿٣٣﴾ ﴿وَأَخِي هَارُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا﴾ وە هارونی برام لەمن زمانی پاراوترە ﴿فَأَرْسِلْهُ
مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي﴾ جا ئەویش لەگەڵما بنێرە پشتیوانم بێت ووتەکانم بسەلمێنێ ﴿إِنِّي أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ﴾
بەڕاستی من دەترسم کە بە درۆزنم دابنێن (باوەڕم پێ نەهێنن) ﴿٣٤﴾ ﴿قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ﴾ (خوا)
فەرمووی بێگومان ئێمە بە براکەت تۆ بەهێز دەکەین ﴿وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَانًا﴾ وە دەسەڵاتێك
بەهەردووکتان دەدەین ﴿فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِآيَاتِنَا﴾ ئەوسا بەهۆی ئایەتەکانی ئێمەوە دەستیان
پێتان ناگات ﴿أَنتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ﴾ تەنها ئێوە (مووسا و هاروون) و ئەوەی شوێنتان دەکەوێ
سەردەکەوون ﴿٣٥﴾

﴿فَلَمَّا جَاءَهُم مُّوسَىٰ بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ﴾ ئەمجا کاتێک کەمووسا موعجیزە ڕوونەکانی ئێمەی بۆ هێنان
﴿قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرًى﴾ ئەوان وویان ئەمە (بۆ هێناوە مووسا) بەتەنها جادوویەکی دەست هەڵبەستە
﴿وَمَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ﴾ ئێمە ئەممان نەبیستووە لەباوو باپیرە پێشووەکانمان ٣٦
﴿وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّي أَعْلَمُ﴾ مووسا ووتی پەروەردگارم زاناترە ﴿بِمَن جَاءَ بِالْهُدَىٰ مِنْ عِندِهِ﴾ بەو کەسەی
کەڕێنموویی لای ئەوەوە هێناوە ﴿وَمَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ﴾ وە (زاناترە) بەو کەسەی سەرئەنجام
ودوا ڕۆژی چاکی دەبێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) ستەمکاران ڕزگار ناکات ٣٧
﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ فیرعەون ووتی ئەی کاربەدەست ودەسەڵاتداران ﴿مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ
غَيْرِي﴾ وا نازانم جگە لەخۆم هیچ پەرستراوێکی ترتان هەبێ ﴿فَأَوْقِدْ لِي يَا هَامَانُ عَلَى الطِّينِ﴾ جا
(بۆ زیاتر دڵنیابوون) ئەی هامان کورەی ئاگر ئاودەو خشتی سوورەوە کراوی لێ دروست بکە بۆم
﴿فَاجْعَل لِّي صَرْحًا﴾ ئەمجا (لەو خشتە) کۆشکێکی بەرزم بۆ دروست بکە ﴿لَّعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَىٰ إِلَٰهِ مُوسَىٰ﴾
(بەگاڵتەوە ووتی) بەڵکو سەیری خواکەی مووسا بکەم و بیبینم ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾
وبەڕاستی وا دەزانم ئەو (مووسا) لەدرۆزنانە ٣٨ ﴿وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ﴾ ئەو (فیرعەون) و لەشکرو
سەربازەکانی خۆیان بەزل زانی ﴿فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ لەوولات و زەوی (میصر)دا بەناڕەوا
﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ﴾ وە گومانیان وابوو کەزیندوو ناکرێنەوەو ناگەڕێنەوە بۆلای ئێمە ٣٩
﴿فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ﴾ جا تۆڵەمان لەئەو (فیرعەون) و لەشکرو سەربازەکانی سەندو
تورمان دانە ناو دەریای سوورەوە ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە (ئەی
موحەممەد ﷺ) سەرئەنجامی ستەمکاران چۆن بوو ٤٠ ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ﴾
ئەوانمان کردە پێشەوایانێک کە(خەڵک) بانگ دەکەن بۆ ئاگری دۆزەخ ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ
لَا يُنصَرُونَ﴾ وە لەڕۆژی دواییشدا یارمەتی نادرێن ٤١ ﴿وَأَتْبَعْنَاهُمْ فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً﴾ لەم
دونیایەدا نەفرینمان نارد بەدوایاندا ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُم مِّنَ الْمَقْبُوحِينَ﴾ وە لەڕۆژی قیامەتیشدا
ئەوانە لەبێزراو و دوورخراوەکانن ٤٢ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان تەوراتمان
بەخشی بەمووسا ﴿مِن بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ﴾ لەپاش ئەوەی خەڵکی چەرخە پێشووەکانمان
لەناوبرد ﴿بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ تا سەرچاوەی ڕوونی و ڕێنموویی و ڕەحمەت بێ بۆ خەڵکی
﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەو خەڵکە بیربکەنەوەو ئامۆژگاری وەرگرن ٤٣

﴿وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەلای خۆرئاوای (شاخی طور) نەبوویت
﴿إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى الْأَمْرَ﴾ کاتێک کە فەرمانی پێغەمبەرایەتیمان دا بە موسا ﴿وَمَا كُنتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ﴾
وە تۆ لەئامادەبووانی (ئەو ڕووداوە) نەبوویت ﴿٤٤﴾ ﴿وَلَٰكِنَّا أَنشَأْنَا قُرُونًا﴾ بەڵام ئێمە چەندین چین و
سەردەممان دروست کرد (لەپاش موسا) ﴿فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ﴾ ئەمجا ماوەیەکی دوورودرێژیان
بەسەردا تێپەڕی ﴿وَمَا كُنتَ ثَاوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ﴾ وە تۆ لەناو خەڵکی مەدیەندا نیشتەجێ نەبوویت
﴿تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنیتەوە ﴿وَلَٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ﴾ بەڵام هەر
ئێمە بووین پێغەمبەرمان نارد ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا﴾ وە تۆ لای کێوی طور نەبوویت
کاتێ بانگ(ی موسا)مان کرد ﴿وَلَٰكِن رَّحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڵام ئەوە مەرحەمەتێکە لە پەروەردگارتەوە
(بەتۆی داوە) ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَاهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بۆ ئەوەی گەلێک بترسێنی کە پێش تۆ هیچ
ترسێنەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیربکەنەوە و پەند وەرگرن ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَوْلَا أَن
تُصِيبَهُم﴾ وە ئەگەر (پێش ناردنی پێغەمبەر) تووشیان ببوایە ﴿مُّصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەڵایەک
بەهۆی ئەو (خراپانەوەی) کەکردوویانە ﴿فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا﴾ ئەوە دەیانووت ئەی
پەروەردگاری ئێمە بۆچی پێغەمبەرێکت بۆ نەناردین ﴿فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ﴾ بۆ ئەوەی شوێنی ئایەتەکانت
بکەوینایە ﴿وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە لەبڕواداران بووینایە ﴿٤٧﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِندِنَا﴾ ئەمجا
کاتێ ڕاستیان بۆ هات لەلایەن ئێمەوە ﴿قَالُوا لَوْلَا أُوتِيَ﴾ ووتیان بۆچی بەو (موحەممەد ﷺ) نەدراوە
﴿مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَىٰ﴾ وێنەی ئەوەی بە موسا دراوە ﴿أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ﴾ ئایا ئەوان
پێشتر بێ بڕوا نەبوون بەوەی دراوە بە موسا ﴿قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا﴾ دەیان ووت (قورئان و تەورات)
دوو سیحر و جادوون پشتگیری یەکتر دەکەن ﴿وَقَالُوا إِنَّا بِكُلٍّ كَافِرُونَ﴾ وە دەیانووت بێگومان ئێمە
بێ باوەڕین بە هەردوویان (بە قورئان و تەورات) ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ دەی ئێوە کتێبێک لەلایەن خواوە بێنن ﴿هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا أَتَّبِعْهُ﴾ کەئەو (کتێبە) ڕاستتر بێت
لەو دووانە (قورئان و تەورات) من شوێنی دەکەوم ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٤٩﴾
﴿فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ﴾ ئەمجا ئەگەر بەگوێیان نەکردی (و وەڵامیان نەدایتەوە) ﴿فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ
أَهْوَاءَهُمْ﴾ ئەوە بزانە کە تەنها شوێنی هەواو ئارەزووی خۆیان دەکەون ﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ﴾
وە کێ لەو کەسە گومڕاترە کەشوێنی ئارەزووی خۆی بکەوێت ﴿بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللَّهِ﴾ بێ ڕێنموویی
لەلایەن خواوە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکار
ناکات ﴿٥٠﴾

﴿وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ﴾ سوێند بەخوا (ئایەتەکانی) قورئانمان بەشوێن یەکدا بۆ ناردن ﴿لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ﴾ تا پەند وەرگرن و بیربکەنەوە ﴿٥١﴾ ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِن قَبْلِهِ﴾ ئەو کەسانەی
لەپێشدا کتێبی ئاسمانیمان پێ داون ﴿هُم بِهِ يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوانە باوەڕ دێنن بەقورئان ﴿٥٢﴾ ﴿وَإِذَا يُتْلَىٰ
عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێ (قورئان) بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿قَالُوا آمَنَّا بِهِ﴾ دەڵێن باوەڕمان پێ هێناوە
﴿إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّنَا﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ڕاستە و لەلایەن پەروەردگارمانەوە هاتووە ﴿إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلِهِ
مُسْلِمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە لەپێش (هاتنی) قورئاندا موسڵمان بووین ﴿٥٣﴾ ﴿أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُم مَّرَّتَيْنِ﴾ ئەو بە
دووجار پاداشتیان پێ دەدرێ ﴿بِمَا صَبَرُوا﴾ لەسەر ئەوەی خۆیان گرت و بەئارام بوون ﴿وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ
السَّيِّئَةَ﴾ بەچاکە بەرگری خراپە دەکەن ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق و ڕۆزی یەی پێمان داون
دەبەخشن ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ﴾ وە کاتێ قسەی نابەسەند و هیچ و پووچ ببیستن پشتی
تێ دەکەن ﴿وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ﴾ وە دەڵێن (بەنەفامان ئەمەی) کردەوەکانمان بۆ خۆمانە
(ئەمەی) کردەوەکانی ئێوەش بۆ خۆتانە ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ﴾ سەلامتان لێ بێ ئێمە
هاوڕێیەتی نەفامانمان ناوێ ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ﴾ بەڕاستی (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ ناتوانی
ئەو کەسەی خۆشت بوێ ڕێنموونی بکەیت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ بەڵام خوا هەر کەسێ
بوێ هیدایەتی دەدات ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ و ئەو (خوایە) زاناترە بەوانەی ڕێنموونی وەرگرن ﴿٥٦﴾
﴿وَقَالُوا إِن نَّتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ﴾ وە (بێ باوەڕان) دەڵێن ئەگەر ئێمە شوێنی ڕێنموونی (ئەو ئاینە) بکەوین
کە بەتۆیە ﴿نُتَخَطَّفْ مِنْ أَرْضِنَا﴾ دەربەدەر دەبین لەخاک و وڵاتماندا (وەدەردەکرێین و ماڵ و سامانمان
بەتاڵانی دەبرێت) ﴿أَوَلَمْ نُمَكِّن لَّهُمْ حَرَمًا آمِنًا﴾ (جا خوای گەورە وەڵامیان دەداتەوە و دەفەرموێت)
ئایا ئێمە ئەوانمان جێگیر نەکردووە لەشارێکی پڕ ئەمن و ئاسایشی (وەک شاری مەککە کە هەموو
کوشت و بڕ و خراپەکارییەکی تێدا قەدەغە و حەرامکراوە) ﴿يُجْبَىٰ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ کۆدەکرێتەوە و
دەبرێ بۆ ئەوێ (شاری مەککە) هەموو جۆرە بەروبوومێک ﴿رِّزْقًا مِّن لَّدُنَّا﴾ بەڕۆزی دان لەلایەن
ئێمەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن و تێی ناگەن ﴿٥٧﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ﴾
وە (خەڵکی) زۆر شار و دێهاتمان لەناو برد ﴿بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا﴾ لەسەر خۆشگوزەرانیان باحی بوون
(و سوپاسی چاکەکانی خوایان نەکرد) ﴿فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ﴾ جا ئەوە جێ و شوێنەکانیانە (وێران
کراوە) ﴿لَمْ تُسْكَن مِّن بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا﴾ لەپاش (نابووتی) ئەوان بۆ ماوەیەکی کەم نەبێ (لەلایەن
ڕێبوارانەوە) کەسی تیا نیشتەجێ نەبووە ﴿وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ﴾ وە ئێمە بووینە میراتگریان ﴿٥٨﴾
﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ﴾ وە پەروەردگارت هیچ شار و گوندێکی وێران نەکردووە ﴿حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي
أُمِّهَا رَسُولًا﴾ هەتا لەشارە گەورەکەیاندا پێغەمبەرێکی نەناردبێت ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی
ئێمەیان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ﴾ وە ئێمە وێرانکەری هیچ گوند و شارێک
نەبووین ﴿إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ﴾ مەگەر کاتێ خەڵکەکەی ستەمکار بووبن ﴿٥٩﴾

﴿وَمَا أُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ﴾ وە هەرچی بەئێوە دراوە ﴿فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا﴾ ئەوە هۆی خۆشی و ڕابواردنی
ژیانی ئەم دونیا و جوانییەتی ﴿وَمَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ وە ئەو (پاداشتە)ی لای خوایە باشترو بەردەوامە
﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن ﴿٦٠﴾ ﴿أَفَمَن وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا﴾ ئایا کەسێ کەبەڵێنمان پێ داوە بەبەڵێنی
چاك ﴿فَهُوَ لَاقِيهِ﴾ ئەو کەسە دەگات بەو (بەڵێنە کەبەهەشتە) ﴿كَمَن مَّتَّعْنَاهُ﴾ وەکو کەسێك وا بە
خۆشی و ڕابواردنمان پێداوە ﴿مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بەخۆشی و لەزەتی ژیانی دونیا ﴿ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ
الْمُحْضَرِينَ﴾ پاشان لەڕۆژی دوایی دا لەئامادەکراوان دەبێ (بۆ سزادان) ﴿٦١﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) باسی ئەو ڕۆژە بکە کە(خوا) بانگی ئەو (بت پەرست)انە دەکات و (پێیان)
دەفەرمووێ ﴿أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ لەکوێن ئەو هاوبەشانەی کەئێوە بەخەیاڵی خۆتان
بەهاوبەشی منتان دەزانین ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ﴾ ئەوانەی (سەرۆکەکانی گومڕایی) کە
بڕیاری سزادانیان بەسەردا چەسپا دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەمانەن کە
ئێمە گومڕامان کردن ﴿أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا﴾ گومڕامان کردن هەروەکو خۆمان گومڕا بووین ﴿تَبَرَّأْنَا
إِلَيْكَ﴾ ئێمە بەری بووین (لەوانە بەری بوونەکەمان) لای تۆ دەکەین ﴿مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ﴾ ئەو بە
ئێمەیان نەدەپەرست ﴿٦٣﴾ ﴿وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ﴾ وە (پێیان) دەوترێ هاوار بکەن لەوبتانەی کەدانان نابوو
بەهاوبەشی خوا ﴿فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ﴾ ئەوانیش هاواریان لێ دەکەن بەلام وەلامیان نادەنەوە
﴿وَرَأَوُا الْعَذَابَ﴾ لەوکاتەدا سزا(ی دۆزەخ) دەبینن ﴿لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ﴾ (ئاوات دەخوازن کە)
خۆزگە تەنها ڕێگای ڕاستیان بدیایەتەبەر ﴿٦٤﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ﴾ وە ڕۆژی کە(خوا) بانگیان دەکات
و (پێیان) دەفەرمووێ ﴿مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ﴾ چیتان وەلامی پێغەمبەران دایەوە؟ ﴿٦٥﴾ ﴿فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ
الْأَنبَاءُ يَوْمَئِذٍ﴾ ئیتجا لەو ڕۆژەدا هەواڵەکانیان (بەڵگەکانیان) لەبیر دەچێتەوە ﴿فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ﴾
ئەوسا پرسیاریش لەیەکتری ناکەن ﴿٦٦﴾ ﴿فَأَمَّا مَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ بەلام ئەو کەسەی گەڕاوەتەوە
(تەوبەی کردووە) و باوەڕی هێناوە و کردەوەی چاکی کردووە ﴿فَعَسَىٰ أَن يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ﴾ ئەوە بێگومان
لەسەرکەوتووان دەبێ ﴿٦٧﴾ ﴿وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ﴾ وە پەروەردگارت (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەوەی
بیەوێ دروستی دەکات و هەڵی دەبژێرێ ﴿مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ﴾ (خەڵکی) هەڵبژاردنیان بۆ نیە (لەکاری
خوادا) ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاك و بێگەرد و بەرز و بڵندە لەوەی دەیکەنە هاوبەشی
﴿٦٨﴾ ﴿وَرَبُّكَ يَعْلَمُ﴾ وەپەروەردگارت دەزانێ ﴿مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەوەی لەسینگیان
(دڵیان)دا دەیشارنەوە و بەوەشی ئاشکرای دەکەن ﴿٦٩﴾ ﴿وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ وە ئەو خوایە کەهیچ
پەرستراوێکی ڕاست نیە جگە لەو ﴿لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ﴾ هەموو سوپاسی تەنها بۆ خوا لەدونیا و
لەڕۆژی دواییشدا ﴿وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە بڕیار و حوکم هەر بۆ ئەوە و هەمووتان تەنها بۆ لای
ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٠﴾

﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا﴾
ئەگەر خوا شەوتان بۆ درێژ بکاتەوە (هەر شەو بێت) ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی قیامەت ﴿مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ
اللَّهِ﴾ چ پەرستراوێکی تر جگە لەخوا ﴿يَأْتِيكُم بِضِيَاءٍ﴾ ڕووناکی (ڕۆژ)تان بۆ دێنی ﴿أَفَلَا تَسْمَعُونَ﴾
دەی ئایا ئێوە نابیستن (٧١) ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (پێیان) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِن جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا﴾
ئەگەر خوا ڕۆژ بکاتە هەمیشەیی بۆتان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی قیامەت ﴿مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ﴾ کێیە
پەرستراوی تر بێجگە لەخوا ﴿يَأْتِيكُم بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ﴾ کە شەوتان بۆ دێنێ ئارامی تێ بگرن
﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە نابینن (٧٢) ﴿وَمِن رَّحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ لەبەزەیی ئەو
(خوایە) کەشەو ڕۆژی بۆ دروست کردوون ﴿لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ بۆ ئەوە ئارام بگرن
لە(شەو) داو بۆ ئەوە بگەڕێن بەدوای ڕۆزی و بەهرەی خوادا (لەڕۆژدا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾
وەبۆ ئەوەی سوپاسی خوا بکەن (لەسەر ئەو نیعمەتانەی) (٧٣) ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ﴾ وە ڕۆژێ کە(خوا)
بانگیان دەکات ئەمجا (پێیان) دەفەرموێ ﴿أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ﴾ لەکوێن هاوبەشەکانی من ئەوانەی
﴿كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ کە ئێوە بە هاوبەشی منتان دادەنان (٧٤) ﴿وَنَزَعْنَا مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە لەناو هەموو
ئوممەتێکدا شایەتێک دەهێنین ﴿فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ ئەمجا (بەبت پەرستان) دەڵێین بەڵگەتان بێنن
﴿فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ﴾ ئەوسا دەزانن بێگومان هەق و ڕاستی تایبەتی خوایە ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا
يَفْتَرُونَ﴾ ئەوەی بەدرۆ هەڵیان بەستبوو (کردبوویان بەپەرستراو جگە لە خوا) بیان گوم دەبێ
(٧٥) ﴿إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِن قَوْمِ مُوسَىٰ﴾ بێگومان قاروون لە گەلەکەی مووسا بوو (جوولەکە بوو) ﴿فَبَغَىٰ
عَلَيْهِمْ﴾ بەڵام دەست درێژی و ستەمی لێ دەکردن ﴿وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ﴾ ئەوەندەمان گەنج
(ئاڵتون و زیوو) پێدا بوو ﴿مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ﴾ کەبێگومان (هەڵگرتنی) کلیلەکانی (ئەو گەنج و قاسانە)
﴿لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ أُولِي الْقُوَّةِ﴾ بەزەحمەت هەڵدەگیرا بۆ کۆمەڵێکی بەهێز ﴿إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ﴾ کاتێ
(ئیمانداران) گەلەکەی پێیان وت دڵخۆش مەبە (بەو سامانە) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ﴾ بێگومان
خوا ئەو کەسانەی خۆش ناوێ دڵخۆشن (و لەخۆبایی بوون بەسەروەت و سامانەوە) (٧٦) ﴿وَابْتَغِ
فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ﴾ وە لەو (گەنج و سامان)ەی خوا پێی داوی ئەو دونیای پێ بەدەس بێنە
﴿وَلَا تَنسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا﴾ وە بەشی خۆیشت لەم دونیایە لەبیر مەچێ ﴿وَأَحْسِن كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ﴾
وە چاکە بکە (لەگەڵ خەڵکدا) هەرچۆن خوا چاکەی لەگەڵ تودا کردووە ﴿وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ﴾
وە لەسەر زەوی دا بەشوێن خراپەدا مەگەڕێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ﴾ بەڕاستی خوا خراپەکارانی
خۆش ناوێت (٧٧)

﴿قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِندِيٓ﴾ (قاروون) ووتی بێگومان ئەم سامانەم پێدراوە بەهۆی زانیاری یەکەوە
کە هەمە ﴿أَوَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئایا (قاروون) نەیزانیوە کەبەڕاستی خوا ﴿قَدْ أَهْلَكَ مِن قَبْلِهِۦ مِنَ ٱلْقُرُونِ﴾
لەچەرخەکانی پێش ئەمدا لەناوی بردووە ﴿مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا﴾ کەسانێ را کە لەو
(قاروون) بەهێزتر بوون کۆمەڵیان لەو زۆر تربووە ﴿وَلَا يُسْـَٔلُ عَن ذُنُوبِهِمُ ٱلْمُجْرِمُونَ﴾
(کاتێك سزای خوا هات) پرسیار ناکری لەتاوانەکانی ئەم تاوانبارانە ﴿٧٨﴾ ﴿فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِۦ فِى زِينَتِهِۦ﴾
ئەمجا (قاروون) بەخۆ ڕازاندنەوە هاتەدەر بۆ ناو گەلەکەی ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ يُرِيدُونَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا﴾ ئەوانەی
ژیانی دونیایان دەویست ووتیان ﴿يَـٰلَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَآ أُوتِىَ قَـٰرُونُ﴾ ئای خۆزگە ئەوەندەی بەقاروون دراوە
ئێمەش بمان بوایە ﴿إِنَّهُۥ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ﴾ بەڕاستی ئەو (قاروون) خاوەنی بەش و بەختێکی گەورەیە
﴿٧٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ﴾ بەڵام ئەو کەسانەی (باوەڕدار بوون) و زانستیان پێ درابوو ووتیان
﴿وَيْلَكُمْ ثَوَابُ ٱللَّهِ خَيْرٌ﴾ هاوار بۆتێوە پاداشتی خوا (لەڕۆژی دواییدا) لەوە چاکترە ﴿لِّمَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ
صَـٰلِحًا﴾ بۆ ئەو کەسانەی بڕوایان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردووە ﴿وَلَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلصَّـٰبِرُونَ﴾
وە کەس ئەو (ووتەی زانایانە) وەرناگری جگە لەخۆڕاگران ﴿٨٠﴾ ﴿فَخَسَفْنَا بِهِۦ وَبِدَارِهِ ٱلْأَرْضَ﴾ ئەمجا
ئەو (قاروون) و کۆشکەکەیمان برد بەناخی زەوی دا ﴿فَمَا كَانَ لَهُۥ مِن فِئَةٍ يَنصُرُونَهُۥ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ هیچ
دەستەیەکیشی نەبوو لەبەرانبەری (سزای) خوادا یارمەتی بدات ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُنتَصِرِينَ﴾ وە لەو
کەسانەش نەبوو بتوانێ خۆی ڕزگار بکات ﴿٨١﴾ ﴿وَأَصْبَحَ ٱلَّذِينَ تَمَنَّوْا۟ مَكَانَهُۥ بِٱلْأَمْسِ﴾ وە ئەوانەی دوێنێ
ئاواتیان دەخواست لەشوێن و پلەی ئەو (قاروون) دابن وایان لێ هات ﴿يَقُولُونَ وَيْكَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ دەیان
ووت وای وادیارە خوا ﴿يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی زۆر دەکات بۆ هەر کەس خۆی
بیەوێ لە بەندەکانی کەمیش دەکاتەوە (بۆ هەر کەس خۆی بیەوێ) ﴿لَوْلَآ أَن مَّنَّ ٱللَّهُ عَلَيْنَا﴾ ئەگەر خوا
منەتی نەکردایە بەسەرمان دا ﴿لَخَسَفَ بِنَا﴾ ئێمەشی دەبرد بەناخی زەوی دا ﴿وَيْكَأَنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلْكَـٰفِرُونَ﴾
ئای لەم بەسەرهاتە سەرسوڕ هێنەرە، بێگومان ڕزگار نابن ئەوانەی شوکرانە بژێری چاکەی خوا نین
(کافرن) ﴿٨٢﴾ ﴿تِلْكَ ٱلدَّارُ ٱلْـَٔاخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ﴾ ئەو ماڵی دوا ڕۆژە (بەهەشت) دەیدەین بەو کەسانەی
﴿لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا﴾ نەبەرزی و خۆ بەزل زانی یان دەوێت لەزەوی دا نەدەست درێژی
و خراپەکاری ﴿وَٱلْعَـٰقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ وە سەرئەنجامی چاك بۆ خۆپارێزانە ﴿٨٣﴾ ﴿مَن جَآءَ بِٱلْحَسَنَةِ فَلَهُۥ خَيْرٌ
مِّنْهَا﴾ هەر کەس کارێکی چاك بکات ئەوە (پاداشتی) چاکتر لەوەی بۆ هەیە ﴿وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ﴾
هەر کەسێش خراپە بکات ﴿فَلَا يُجْزَى ٱلَّذِينَ عَمِلُوا۟ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ ئەوە تۆڵە نادرێ لەوانەی خراپەکانیان
کردووە ﴿إِلَّا مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ تەنها بە ئەندازەی ئەو کردەوانە نەبێت کە کردویانە ﴿٨٤﴾

﴿إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ﴾ بێگومان ئەو (خوایەی) کەقورئانی بۆ تۆ ناردووە (پێویست کردووە)
﴿لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ﴾ دەتگەڕێنێتەوە بۆ مەککە ﴿قُل رَّبِّي أَعْلَمُ مَن جَاءَ بِالْهُدَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ
پەروەردگارم زاناترە بەو کەسەی ڕێنموونی (ئاینی ڕاستی) هێناوە ﴿وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ وە بەو
کەسەی لەگومڕاییی یەکی ڕوون و ئاشکرادایە ﴿٨٥﴾ ﴿وَمَا كُنتَ تَرْجُو﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بەهیوا نەبوویت ﴿أَن يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ﴾ کەئەم (قورئانە)ت بۆ بنێردرێ ﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڵام
ڕەحمەتێک بوو لەلایەن پەروەردگاتەوە (بۆت نێردرا) ﴿فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَافِرِينَ﴾ کەواتە هەرگیز
مەبە بەپشتیوان بۆ بێ بڕوایان ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ وە با (بێ بڕوایان) بەرگریت نەکەن
لە(گەیاندنی) ئایەتەکانی خوا ﴿بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ إِلَيْكَ﴾ دوا ئەوەی دابەزێنراوە بۆت ﴿وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾
بانگی (خەڵك) بکە بۆلای پەروەردگارت ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە لەهاوبەش دانەران مەبە
﴿٨٧﴾ ﴿وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ وە لەگەڵ خوادا هیچ پەرستراوێکی تر مەپەرستە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ
پەرستراوێکی ڕاست وبەهەق نی یە جگە لەخوا ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ هەموو شتێك لەناو
دەچێ جگە لە ڕووی پیرۆزی ئەو نەبێت (لەم ئایەتە پیرۆزەدا جێگیر کردنی سیفەتی (وجه - ڕوو)
بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کە شایستەی گەورەیی وتەواوی زاتی خۆی بێت، بەبێ هیچ
لێچواندن ولێکدانەوەیەك، بڕوامان پێیەتی وچۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ بڕیارو
حوکم تایبەتی خوایەو تەنها بۆ لای ئەویش دەگەڕێنەوە ﴿٨٨﴾

سورەتی ﴿ الْعَنكَبُوتِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری
سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿أَحَسِبَ النَّاسُ أَن يُتْرَكُوا﴾ ئایا خەڵك وا دەزانن کەوازیان لێ
دەهێنرێ ﴿أَن يَقُولُوا آمَنَّا﴾ ئەگەر بڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ﴾ ئیتر ئەوان تاقی ناکرێنەوە ﴿٢﴾
﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کەسانی پێش ئەوانیشمان تاقی کردەوە (ئەمانیش تاقی
دەکەینەوە) ﴿فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ ئەمجا بێگومان خوا ئەو کەسانەی ڕاستیان کرد دیاری دەکات
﴿وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ﴾ درۆزنەکانیش دیاری دەکات (دەیانناسرێ) ﴿٣﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾
یا ئەوانەی خراپەکان دەکەن وایان زانیوە ﴿أَن يَسْبِقُونَا﴾ کەلە دەستمان دەردەچن ﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾
زۆر خراپە ئەو بڕیارەی دەیدەن ﴿٤﴾ ﴿مَن كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ اللَّهِ﴾ هەر کەس ئومێدی وایە بگات بەدیداری
خوا (یا بەپاداشتی خوا بگات) ﴿فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ﴾ چونکە بەڕاستی کاتی دیاری کراوی خوا
هەردێت ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە تەنها خوایە بیسەری زاناو ئاگادار ﴿٥﴾ ﴿وَمَن جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ﴾
وە هەر کەس جیهاد بکاو تێ بکۆشێ ئەوە تەنها بۆ خۆی تێ دەکۆشێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾
بەڕاستی خوا لە هەموو جیهانیان بێ نیاز و دەوڵەمەندە ﴿٦﴾

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو كردەوە چاكەكانیان كردووە ﴿لَنُكَفِّرَنَّ
عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ بێگومان خراپەكانیان دەسڕینەوە لێیان ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەباشتر
لەوەی كە كردویانە پاداشتیان دەدەینەوە ٧ ﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا﴾ وە فەرمانمان داوە
بەئادەمی كەچاكە لەگەڵ دایك و باوكی دا بكات ﴿وَإِن جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي﴾ وە ئەگەر (دایك و باوكت)
هەوڵیان لەگەڵ دای بۆ ئەوەی كەهاوبەشم بۆ بڕیار بدەی ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾ كەهیچ زانیاریەكت
نی یە دەربارەی ﴿فَلَا تُطِعْهُمَا﴾ ئەوە بەگوێیان مەكە ﴿إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ تەنها بۆ لای منە گەڕانەوەتان
(لەدوا ڕۆژدا) ﴿فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوسا هەواڵتان دەدەمێ بەو كردەوانەی دەتانكرد ٨
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەو كەسانەی باوەڕیان هێناوەو كردەوەی چاكەیان كردووە
﴿لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ﴾ بێگومان دەیان خەینە ڕیزی پیاو چاكانەوە ٩ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ﴾
هەندێ لەخەڵكی دەڵێن باوەڕمان بەخوا هێناوە ﴿فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ﴾ كەچی كاتێ ئازار بدرێ لەپێناوی
خوادا (لەلایەن كافرانەوە) ﴿جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ﴾ ئازارو سزای خەڵكی وەكو ئازارو سزای
خوا دەزانێ ﴿وَلَئِن جَاءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر لەلایەن پەروەردگارتەوە سەركەوتنێك بێت ﴿لَيَقُولُنَّ
إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ﴾ دڵنیابە ئەوانە دەڵێن بێگومان ئێمە لەگەڵ ئێوەدا بووین ﴿أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ﴾ ئایا خوا
زاناو ئاگادارتر نیە ﴿بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ﴾ بەوەی لەدڵ و دەروونی هەموو كەس دایە ١٠ ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا﴾ سوێند بێ خوا چاك دەزانێ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە كێن ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ﴾
وەچاك دەزانێ دووڕووانیش كێن ١١ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی بێ بڕوابوون وتیان
بەوانەی ئیمان داربوون ﴿اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا﴾ شوێن ڕێگا و ڕێبازی ئێمە بكەون ﴿وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ﴾
و تاوانەكانتان بە ئەستۆی ئێمە ﴿وَمَا هُم بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُم مِّن شَيْءٍ﴾ ئەوانە (بێ بڕوایان) هیچێك
لەتاوان و گوناهی ئەوان (باوەڕداران) هەڵناگرن ﴿إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانە درۆزنن ١٢
﴿وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ﴾ سوێند بەخوا (بێباوەڕان) باری گرانی (كوفرو تاوانی) خۆیان هەڵدەگرن
﴿وَأَثْقَالًا مَّعَ أَثْقَالِهِمْ﴾ وەباری گرانی (خەڵكانی) تریش لەگەڵ باری گرانی خۆیان دا (هەڵدەگرن)
﴿وَلَيُسْأَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە بەڕاستی لەڕۆژی قیامەت دا پرسیاریان لێ دەكرێ ﴿عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾
لەو درۆ و دەلەسەیەی لەدونیادا هەڵیان دەبەست ١٣ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سوێند بەخوا
نووحمان نارد بۆ لای گەلەكەی (بە پێغەمبەری) ﴿فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا﴾ ئەمجا ئەویش
مایەوە لەناویان دا نۆسەد و پەنجا ساڵ (هەزار ساڵ پەنجا كەم) ﴿فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ﴾
لەئەنجامدا لافاو و ڕوبار لەناوی بردن لەكاتێكدا ئەوان ستەمكار بوون ١٤

﴿فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ﴾ ئەمجا ئەو (نووح) و کەسانێك لەکەشتییەکەدا بوون ڕزگارمان کردن
﴿وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ وە ئەو (کەشتی یە)مان کرد بەنیشانەیەك بۆ جیهانیان ﴿١٥﴾ ﴿وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ
لِقَوْمِهِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی ئیبراهیم بکە کاتێ بە گەلەکەی ووت ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ﴾
خوا بپەرستن ولێی بترسن ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەوە چاکترە بۆ ئێوە ئەگەر
ئێوە بزانن ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا﴾ بەڕاستی ئێوە لەجیاتی خوا بتانێك دەپەرستن
﴿وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا﴾ وە ئێوە درۆیەکی گەورە هەڵدەبەستن ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی
ئەوانەی کەئێوە دەیان پەرستن بێجگە لەخوا ﴿لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا﴾ ناتوانن ڕزق و ڕۆزی ئێوە
بدەن ﴿فَابْتَغُوا عِندَ اللَّهِ الرِّزْقَ﴾ کەواتە داوای ڕزق و ڕۆزی لەخوا بکەن ﴿وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ﴾
وە ئەو بپەرستن و هەر سوپاسی ئەویش بکە ﴿إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ تەنها بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە
(لەقیامەتدا) ﴿١٧﴾ ﴿وَإِن تُكَذِّبُوا﴾ وە ئەگەر ئێوە باوەڕ نەهێنن ﴿فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن قَبْلِكُمْ﴾ ئەوە
ئوممەتانی پێش ئێوەش باوەڕیان (بە پێغەمبەرەکانیان) نەهێنا ﴿وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾
وە پێغەمبەر تەنها ڕاگەیاندنی ئاشکرا و ڕوونی لەسەرە ﴿١٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا ئەوانە سەرنجیان نەداوە
﴿كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ﴾ کە چۆن خوا دروستکراوان پەیدا دەهێنێت ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ لەپاش
(مردن) دەیهێنێتەوە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بێگومان ئەو (زیندوو کردنەوە) بۆ خوا ئاسانە ﴿١٩﴾
﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ بڕۆن بگەڕێن بەزەوی دا ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ﴾
وسەرنج بدەن کەچۆن دروستکراوەکانی لەسەرەتاوە پەیدا هێناوە ﴿ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ﴾ لەپاشان
هەر خوا پەیدای هێنانی دوا ڕۆژیش پەیدا دێنێ ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەتوانایە
بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٢٠﴾ ﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ (خوا) سزای هەر کەسێك دەدات کەبیەوێ ﴿وَيَرْحَمُ
مَن يَشَاءُ﴾ وە ڕەحمیش دەکات بەهەر کەسێ کەبیەوێ ﴿وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ﴾ وەتەنها بۆ لای خوا
دەگەڕێنرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن لەدەست خوا دەربازبن ﴿فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
السَّمَاءِ﴾ نە لەزەوی دا و نە لەئاسماندا ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە بۆ ئێوە نی یە جگە لەخوا ﴿مِن
وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿٢٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ﴾ وە ئەوانەی کە
بەنیشانەکانی خوا و دیداری باوەڕیان نی یە ﴿أُولَٰئِكَ يَئِسُوا مِن رَّحْمَتِي﴾ ئائەوانە لەبەزەیی من (خوا)
نائومێد دەبن ﴿وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزای بەسۆز وسەختیان بۆ هەیە ﴿٢٣﴾

﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُوا۟﴾ ئەمجا وەڵامی گەلەکەی ئەو (ئیبراهیم) تەنها ئەوە بوو کە وتیان
﴿ٱقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ﴾ (ئیبراهیم) بکوژن یا بیسوتێنن ﴿فَأَنجَىٰهُ ٱللَّهُ مِنَ ٱلنَّارِ﴾ خواش ئەوی ڕزگار
کرد لەو ئاگرە ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بێگومان لەو (ڕزگار کردنی ئیبراهیم)دا ﴿لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ چەند
نیشانەو بەڵگە هەیە بۆ کەسانی باوەڕ دەهێنن ﴿٢٤﴾ ﴿وَقَالَ إِنَّمَا ٱتَّخَذْتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ أَوْثَٰنًا﴾ وە (ئیبراهیم)
وتی بێگومان ئەوەی ئێوە هەڵتان بژاردووە لەجیاتی خوا بتانێکە ﴿مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾
لەسەر خۆشەویستی نێوانتان لەژیانی دونیا (دنیاپەرستی) ﴿ثُمَّ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ﴾
لەپاشان لەڕۆژی دوایی دا هەندێکتان بێزاری دەردەبڕن لەهەندێکی ترتان (دان نانێن بەیەکتری دا)
﴿وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا﴾ وە نەفرین لەیەکتری دەکەن ﴿وَمَأْوَىٰكُمُ ٱلنَّارُ﴾ جێگاشتان ئاگری
دۆزەخە ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ وە هیچ یارمەتی دەرێکیشتان نی یە ﴿٢٥﴾ ﴿فَـَٔامَنَ لَهُۥ لُوطٌ﴾
ئەمجا لووط باوەڕی بەو (ئیبراهیم) هێنا ﴿وَقَالَ إِنِّى مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّىٓ﴾ وە(ئیبراهیم) وتی بێگومان
من کۆچ دەکەم بۆ لای پەروەردگارم (لە بابلەوە بۆ شام) ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی
تەنها ئەو زاڵی بەدەسەلاتی کار دروستە ﴿٢٦﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ إِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە بەخشیمان بە ئەو
(ئیبراهیم) ئیسحاق(ی کوڕی) و یەعقوب (ی کوڕەزای) ﴿وَجَعَلْنَا فِى ذُرِّيَّتِهِ ٱلنُّبُوَّةَ وَٱلْكِتَٰبَ﴾
وە پێغەمبەرێتی و کتێبمان بڕیاردا لەنەوەکانی (ئیبراهیم) دا ﴿وَءَاتَيْنَٰهُ أَجْرَهُۥ فِى ٱلدُّنْيَا﴾ وە لەدونیادا
پاداشتمان دایەوە ﴿وَإِنَّهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەو لەڕۆژی دوایشدا لەپیاو چاکە
﴿٢٧﴾ ﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦٓ﴾ (باسی) لووطیش بکە کاتێ بە گەلەکەی وت ﴿إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلْفَٰحِشَةَ﴾
بێگومان ئێوە کارێکی ناشیرین و قێزەون دەکەن (کە نێربازییە) ﴿مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾
لەجیهاندا کەس پێش ئێوە ئەو کارەی نەکردووە ﴿٢٨﴾ ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلرِّجَالَ﴾ ئێوە نێربازی دەکەن
﴿وَتَقْطَعُونَ ٱلسَّبِيلَ﴾ وە ڕێگە دەگرن (لەڕێبواران) ﴿وَتَأْتُونَ فِى نَادِيكُمُ ٱلْمُنكَرَ﴾ وە لەنادی و شوێنی
کۆبوونەوەتاندا هەموو خراپەیەک دەکەن ﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُوا۟﴾ کەچی وەڵامی گەلەکەی تەنها
ئەوە بوو کە وتیان (بە لووط) ﴿ٱئْتِنَا بِعَذَابِ ٱللَّهِ﴾ سزای خوامان بۆ بێنە ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾
ئەگەر تۆ لەڕاستگۆیانی ﴿٢٩﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱنصُرْنِى﴾ (لووط) وتی ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە
(زاڵم بکە) ﴿عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ بەسەر ئەو گەلە خراپەکارەدا ﴿٣٠﴾

﴿وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ﴾ وە کاتێک نێراوەکانی ئێمە مژدەی (بەخشینی ئیسماعیل)یان
دا بەئیبراهیم ﴿قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُو أَهْلِ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە لەناوبەری دانیشتوانی ئەم
شارەین (سەدوم) ﴿إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ﴾ بەڕاستی دانیشتوانەکەی ستەمکار بوون ﴿٣١﴾ ﴿قَالَ
إِنَّ فِيهَا لُوطًا﴾ (ئیبراهیم) ووتی بێگومان لووط لەو (شارە) دایە ﴿قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَن فِيهَا﴾ ووتیان
ئێمە چاک دەزانین کێی لێیە ﴿لَنُنَجِّيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ﴾ سوێند بەخوا ئێمە لووط و ئەندامانی
خێزانەکەی ڕزگار دەکەین جگە ژنەکەی ﴿كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ کە لەجێماوان (تیاچووان)
دەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَمَّا أَن جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا﴾ کاتێ نێراوەکانمان هاتن بۆ لای لووط ﴿سِيءَ بِهِمْ
وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا﴾ پێیان تێکچوو و زۆر دڵ تەنگ و ناڕەحەت بوو ﴿وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ﴾
ووتیان مەترسە خەم مەخۆ (چونکە) ﴿إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا امْرَأَتَكَ﴾ بێگومان ئێمە تۆ و خێزانەکەت
ڕزگار دەکەین جگەلە ژنەکەت نەبێت ﴿كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ کەئەو لەجێماوان (تیاچووان) دەبێت ﴿٣٣﴾
﴿إِنَّا مُنزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ﴾ بەڕاستی ئێمە دەبارێنین بەسەر دانیشتوانی ئەم شارەدا ﴿رِجْزًا مِّنَ
السَّمَاءِ﴾ سزایەک لەئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ لەبەر ئەوەی لەسنووری فەرمانی (خوا)
دەرچوون ﴿٣٤﴾ ﴿وَلَقَد تَّرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً﴾ سوێند بەخوا بێگومان لەو شارە (وێران کراوەدا)
نیشانە وپەندێکی دیارمان بەجێ هێشت ﴿لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ گەل و کۆمەڵێ کە ژیرن ﴿٣٥﴾
﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ وەبۆ خەڵکی مەدیەنیش شوعەیبی برایانمان (نارد) ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾
ووتی ئەی گەلەکەم خوا بپەرستن ﴿وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ﴾ و بەهیوا و ئومێدی ڕۆژی دوایی بن ﴿وَلَا
تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وەخراپەکاری ڕۆچوو مەبن لەزەوی دا ﴿٣٦﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾
بەڵام ئەوان بڕوایان پێ نەهێنا ئەوسا بوومەلەرزە بەتینەکە گرتنی (لێی دان) ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
جَاثِمِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە لە خانووەکانی خۆیاندا ئەژنۆیان دادابوو مردن ﴿٣٧﴾ ﴿وَعَادًا وَثَمُودَ﴾
وە گەلی عاد و سەموودیشمان (لەناو برد) ﴿وَقَد تَّبَيَّنَ لَكُم مِّن مَّسَاكِنِهِمْ﴾ بەڕاستی
(ئەولەناوبردنە) ڕوون بووەتەوە بۆتان لەشوێنەوارە (وێرانە) کانیانەوە ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾
شەیتان کردەوە خراپەکانیانی بۆ ڕازاندبوونەوە ﴿فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ﴾
بەهۆی ئەوەوە بەرگری کردن لەڕێگای ڕاست لەکاتێکدا ئەوان توانای بیر کردنەوەیان هەبوو (ژیر
بوون) ﴿٣٨﴾

﴿وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ﴾ هەروەها قاروون و فیرعەون و هامانیشمان (لەناو برد) ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُم مُّوسَىٰ
بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مووسا هات بۆ لایان بەچەند موعجیزەیەکەوە ﴿فَاسْتَكْبَرُوا فِي
الْأَرْضِ﴾ بەڵام ئەوان خۆیان بەگەورە زانی لەزەویدا ﴿وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ﴾ بەشیاوتوانی لەدەستمان
دەرچن ﴿٣٩﴾ ﴿فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنبِهِ﴾ ئەوسا ئیمە هەریەك لەوانمان بەتاوانی خۆی سزادا (لەناومان
برد) ﴿فَمِنْهُم مَّنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا﴾ جا هەندێکیان بایەکی بەهێزمان ناردە سەریان بەوردە بەردەوە
﴿وَمِنْهُم مَّنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ﴾ وە هەندێکی تریان بیاهەڵتەخانێك و دەنگێکی گەورە لەناوی برد
﴿وَمِنْهُم مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ﴾ وە هەندێکیشیانمان بەناخی زەوی دابردە خوارەوە ﴿وَمِنْهُم مَّنْ أَغْرَقْنَا﴾
وە هەندێکی ترمان ئەوان لەدەریادا نوقم کرد ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ﴾ خوا ستەمی لێ نەکردن
﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان کرد ﴿٤٠﴾ ﴿مَثَلُ الَّذِينَ
اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وێنەی کەسانێ کەبێجگە لەخوا پەرستراوێك بۆ خۆیان دادەنێن
﴿كَمَثَلِ الْعَنكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا﴾ وەکو جاڵجاڵۆکە وایە کەماڵێکی (بۆ خۆی) دروستکردووە
﴿وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنكَبُوتِ﴾ کە بەڕاستی لاوازترین ماڵ ماڵی جاڵجاڵۆکەیە ﴿لَوْ كَانُوا
يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بێگومان خوا دەزانێ ﴿مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ﴾
ئەوان لەجیاتی خوا چی دەپەرستن و هاواری لێ دەکەن ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو (خوایە) زاڵی
بەدەسەڵاتی کار دروست ﴿٤٢﴾ ﴿وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ﴾ ئەو وێنەو نموونانە بۆ خەڵکی دێنینەوە
﴿وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ﴾ تەنها زانایان لەوانە تێدەگەن ﴿٤٣﴾ ﴿خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾
خوا ئاسمانەکان و زەوی بەحەق و ڕاستی دروست کردووە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾
بەڕاستی لەوەدا بەڵگە هەیە بۆ بڕواداران ﴿٤٤﴾ ﴿اتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ بیخوێنەرەوە لەو
قورئانەی کەوەحی کراوە بۆت ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ بکە ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ
وَالْمُنكَرِ﴾ بێگومان نوێژ بەرگری (نوێژکەر) دەکات لەکاری ناشیرین و نابەسەند (حەرام)
﴿وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ﴾ وە زیکر و یادی خوا گەورەترە (لەهەموو شتێك) ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ﴾ خواش
دەزانێت بەهەر کارێك کە ئێوە دەیکەن ﴿٤٥﴾

﴿وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ دەمەقاڵێ و موجادەلە مەکەن لەگەڵ خاوەنی کتێبە ئاسمانییەکاندا
﴿إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ بە جوانترین شێوە نەبێت ﴿إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ﴾ جگە لەو نەیانەی کە
ستەمیان کرد (لە ئێوە) ﴿وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ وە (بە خاوەن کتێبەکان) بڵێن باوەڕمان هێناوە
بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئێمە ﴿وَأُنزِلَ إِلَيْكُمْ﴾ و (بەوەش) نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئێوە
﴿وَإِلَٰهُنَا وَإِلَٰهُكُمْ وَاحِدٌ﴾ وە خوای ئێمە و خوای ئێوە یەکێکە ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە بۆ ئەو
(خوا) گەردن کەچین (٤٦) ﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ هەروەك (پێغەمبەرانی پێشوو) قورئانمان
بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناردە خوارەوە ﴿فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ جا ئەو کەسانەی کە
کتێبمان پێداون ﴿يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ (هەندێکیان) باوەڕ بەو (قورئانە) دەهێنن ﴿وَمِنْ هَٰؤُلَاءِ مَن يُؤْمِنُ بِهِ﴾
وە لەمانەش (بت پەرستەکانی عەرەب) کەسانێ بڕوای پێ دەهێنێت ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ﴾
تەنها بێ باوەڕانی (ڕژد) دان نانێن بە ئایەتەکانی ئێمەدا (٤٧) ﴿وَمَا كُنتَ تَتْلُو مِن قَبْلِهِ مِن كِتَابٍ﴾
وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێش ئەم (قورئانە) هیچ کتێبێکت نەدەخوێندەوە ﴿وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ﴾
وە بەدەستی ڕاستت نەتنووسیوە ﴿إِذًا لَّارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ﴾ (ئەگەر وابوایە) ئەو کاتە ناڕاستەکان
(بێ بڕوایان) دەکەوتنە گومانەوە (٤٨) ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ﴾ (نەخێر وا نییە گومان دەبەن) بەڵکو قورئان
نیشانەکانی ئاشکران ﴿فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ لە دڵ و دەروونی کەسانێکدایە کە زانستیان پێ
دراوە (لە لایەن خواوە) ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ﴾ تەنیا ستەمکاران دان نانێن بە نیشانەکانی
ئێمەدا (٤٩) ﴿وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ وە ووتیان ئەوە بۆ چەند موعجیزە و بەڵگەیەك
دانەبەزێنرا بۆ سەری (موحەممەد ﷺ) لە لایەن پەروەردگاریەوە ﴿قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِندَ اللَّهِ﴾ بڵێ
(پێیان هێنانە خوارەوەی) موعجیزەکان تەنیا لە لایەن خواوەیە ﴿وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ وە بەڕاستی
من تەنها ترسێنەرێکی ئاشکرام (٥٠) ﴿أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ﴾ ئایا بۆ ئەوان بەس نییە ﴿أَنَّا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ
الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ کە ئێمە قورئانمان ناردوەتە خوارەوە بۆ سەر تۆ، دەخوێنرێتەوە بەسەریاندا
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەم قورئانەدا بەزەیی و پەند و ئامۆژگاری
هەیە بۆ باوەڕداران (٥١) ﴿قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ﴾ بڵێ (پێیان) خوا بەسە ﴿بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا﴾ بۆ شایەتی
دان لە نێوان من و ئێوەدا ﴿يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە دەیزانێ
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ﴾ وە کەسانێ کە باوەڕیان هێناوە بە بەتاڵ و بێ باوەڕبوون بە خوا
﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ تەنها ئەوانەن زەرەرمەندان (٥٢)

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ بە پەلە داوای (هێنانی) سزات لێ دەكەن ﴿وَلَوْلَا أَجَلٌ مُسَمًّى لَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ﴾
ئەگەر ماوەی دیاری كراو نەبوایە (بۆ سزادانی ئەوانە) بێگومان سزاكەیان بۆ دەهات ﴿وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ وە بەڕاستی لەناكاودا ئەو سزایەیان بۆ دێ كە ئەوان هەستی پێ ناكەن ﴿٥٣﴾ ﴿يَسْتَعْجِلُونَكَ
بِالْعَذَابِ﴾ بە پەلە لە تۆ داوای (هێنانی) سزا دەكەن ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ﴾ كە بەڕاستی دۆزەخ
دەوری كافرانی داوە ﴿٥٤﴾ ﴿يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذَابُ﴾ لەڕۆژێكدا سزا دایان دەپۆشێ ﴿مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ
تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ﴾ لەلای سەریانەوە و لە ژێر پێیانەوە ﴿وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە (خوا) دەفەرموێ
بچێژن تۆڵەی ئەو كردەوانەی كە لە دونیادا ئەنجامتان دەدا ﴿٥٥﴾ ﴿يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی بەندەكانم كە
باوەڕتان هێناوە ﴿إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ﴾ بێگومان زەوی من پان و فراوانە ﴿فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ﴾ كەواتە هەر
من بپەرستن ﴿٥٦﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ﴾ هەموو كەس مردن دەچێژێ و دەمرێ
پاشان بۆ لای ئێمە دەگەڕێنرێنەوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە كەسانێ كە باوەڕیان
هێناوە و كردەوە چاكەكانیان كردووە ﴿لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا﴾ سوێند بەخوا لە كۆشكە بەرزەكانی
بەهەشتدا نیشتەجێیان دەكەین ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ كە ڕووبارەكان بەژێریەندا دێن و دەچن
﴿خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾ بۆ هەتایە تیایدا دەمێننەوە ئای چەند چاكە پاداشتی چاكەكاران ﴿٥٨﴾
﴿الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ئەوانەی دانیان بە خۆیاندا گرت و تەنها پشتیان بە پەروەردگاریان
بەست ﴿٥٩﴾ ﴿وَكَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا﴾ زۆر گیان لەبەر (زیندەوەر) هەیە ڕۆزی خۆی هەڵ ناگرێ
و كۆی ناكاتەوە (بۆ داهاتوو) ﴿اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ﴾ خوا ڕۆزی ئەو (گیان لەبەرانەو) و ئێوەیش دەدات
﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەوە بیسەری زانا ﴿٦٠﴾ ﴿وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ سوێند
بەخوا ئەگەر پرسیار لەو (بێ باوەڕانە) بكەیت كێ ئاسمانەكان و زەوی دروست كردووە
﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و ڕۆژ و مانگی ڕام هێناوە و خستویەتیە خزمەتیانەوە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ﴾
بێگومان دەڵێن خوا دەی كەواتە چۆن (لە پەرستنی خوا) لادراون ﴿٦١﴾ ﴿اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ﴾ خوا ڕۆزی فراوان دەكات بۆ هەر كەس لە بەندەكان كە بیەوێ یا بۆی كەم دەكات
﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿٦٢﴾ ﴿وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ
بكەیت ﴿مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ كێ لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا﴾ ئەمجا
بەو بارانە زەوی مردووی پێ زیندوو دەكاتەوە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن خوا ﴿قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس هەر بۆ خوایە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان
ژیریان بەكار ناهێنن ﴿٦٣﴾

﴿وَمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ وە ژیانی ئەم دونیایە تەنها ڕابواردنێکی بێ هودە و یاری (مەلاّیە)
﴿وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ وە بەڕاستی ماڵی قیامەت هەر ئەوەیە ژیانی (ڕاستەقینە) ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾
ئەگەر ئەوان بیانزانیایە ﴿٦٤﴾ ﴿فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ﴾ ئەمجا کاتێ ئەوانە (بێ باوەڕانە) سوار کەشتی دەبن ﴿دَعَوُا
اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (و ترسیان لە نوقم بوون) تەنها هاوار لە خوا دەکەن بە دڵسۆزی و گەردن کەچیەوە
﴿فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ کەچی کاتێ خوا ڕزگاریان دەکات و دەگەنەوە وشکانی ﴿إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ﴾
کتوپڕ ئەوان هاوبەش بۆ خوا دادەنێن ﴿٦٥﴾ ﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا﴾ (وازیان لێ بهێنە) با ئەوان
بێ باوەڕ بن بەوەی ئێمە پێمانداون، وە لەزەت ببەن لە ژیان ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا لەمەولا دەزانن (ئەنجامی
ئەو کردەوە خراپانەیان چی دەبێ) ﴿٦٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان زانیوە و سەرنجیان نەداوە ﴿أَنَّا جَعَلْنَا
حَرَمًا آمِنًا﴾ کە ئێمە (شاری مەککە) مان کردوەتە جێگایەکی ڕێز گیراوی بێ ترس و پڕ ئاسایش
﴿وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ﴾ لە کاتێکدا لە دەوروبەری ئەواندا خەڵک دەڕفێنرێت ﴿أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ﴾
ئەی ئایا بڕوا بە بەتاڵ دەهێنن ﴿وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ﴾ وە سپڵەیی دەکەن بەرامبەر بە نیعمەتەکانی خوای
گەورە ﴿٦٧﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ لەو کەسە ستەمکارترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستێ
﴿أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ﴾ یا باوەڕ نەهێنێ بە ئایینی ڕاست کاتێ بۆی هات ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ﴾
ئەی جێگای مانەوە بۆ بێ بڕوایان لە دۆزەخدا نیە ﴿٦٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا﴾ وە کەسانێ کە لە پێناو
ڕەزامەندی ئێمەدا تێکۆشانیان کردووە ﴿لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا﴾ بەڕاستی ڕێنموویان دەکەین بۆ ڕێگا
چاکەکانی خۆمان ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە بێگومان خوا لەگەڵ چاکەکاراندایە ﴿٦٩﴾

سورەتی ﴿الرُّومِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری
سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿غُلِبَتِ الرُّومُ﴾ ڕۆم شکێنران و ژێر کەوتن (فارس زاڵ بوو
بە سەریاندا) ﴿٢﴾ ﴿فِي أَدْنَى الْأَرْضِ﴾ لە نزیکترین خاکیان (لە مەککەوە یا لە وڵاتی فارسەوە)
﴿وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ﴾ وە ڕۆمەکان دوای تێشکانیان ﴿سَيَغْلِبُونَ﴾ لە داهاتوودا سەر دەکەون
(بەسەر فارسەکاندا) ﴿٣﴾ ﴿فِي بِضْعِ سِنِينَ﴾ لە ماوەی چەند ساڵێکدا (لە نێوان ٣ تا ٩ ساڵدا)
﴿لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ﴾ هەموو کاروبار تەنها بە دەست خوایە لە پێش (سەرکەوتن)
وە دوا (سەرکەوتنیش) ﴿وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە لەو ڕۆژەی (ڕۆمەکان سەردەکەون)
ئیمانداران دڵخۆش دەبن (چونکە ڕۆمەکان خاوەن نامەی ئاسمانی بوون) ﴿٤﴾ ﴿بِنَصْرِ اللَّهِ﴾
بەسەرخستنی خوا (بۆ ڕۆمەکان) ﴿يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ﴾ خوا هەر کەسێ بوێت سەری دەخات
﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵی باڵادەستی میهرەبانە ﴿٥﴾

﴿وَعْدَ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ﴾ ئەوە بەڵێنی خوایە (کە ڕۆمەکان سەردەکەون) خوایش هیچ جار بەڵێنی
خۆی ناشکێنێت ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك نازانن ﴿٦﴾ ﴿يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا﴾ تەنها ڕواڵەتی ئەم ژیانی دونیایە دەزانن ﴿وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ﴾ بەڵام بێ ئاگان لە ڕۆژی
دوایی ﴿٧﴾ ﴿أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ﴾ ئایا ئەوانە لە دەروونی خۆیاندا بیریان نەکردۆتەوە ﴿مَا خَلَقَ اللَّهُ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ کە خوا ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە دروستی نەکردووە
﴿إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُسَمًّى﴾ بەحەق و ڕاستی نەبێت، وە بۆ ماوەیەکی دیاری کراو ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ﴾
بێگومان زۆرێك لە خەڵك ﴿بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ﴾ باوەڕیان نیە بە خزمەت پەروەردگاریان گەیشتن
(لە دوا ڕۆژدا) ﴿٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئایا ئەوان بەسەر زەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی ببینن سەرئەنجامی ئەو (گەلانەی کافر بوون) لە پێش ئەمان چۆن بووە ﴿كَانُوا
أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ کە زۆر بەهێزتر بوون لە ئەمان (لە خەڵکی مەککە) ﴿وَأَثَارُوا الْأَرْضَ﴾ و زەوییان
کێڵا (بۆ کشت و کاڵ) ﴿وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا﴾ و ئاوەدانیان کردەوە زیاتر لەمان ﴿وَجَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ وە پێغەمبەرانیان بۆ هات بە موعجیزە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ﴾
بۆیە خوا ستەمی لێ نەکردوون (کە لەناوی بردوون) ﴿وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵام خۆیان
ستەمیان لە خۆیان کرد ﴿٩﴾ ﴿ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ أَسَاءُوا السُّوأَى﴾ پاشان چارەنووسی ئەوانەی کەتاوان
و خراپەیان کرد سەخترین سزایە (کە دۆزەخە) ﴿أَنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ لەبەر ئەوەی باوەڕیان نەهێنا
بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ﴾ و هەمیشە گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿١٠﴾ ﴿اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ خوا
لەسەرەتاوە (ئادەمی) دروستکرد ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ وە لە پاش (مردنیش) دروستی دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾
پاشان بۆ لای ئەو (خوا) دەگەڕێنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ وە ئەو ڕۆژەی قیامەت هەڵدەستێ
﴿يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ﴾ تاوانباران خەمبار و نائومێد دەبن ﴿١٢﴾ ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ﴾ بێگومان لە
ناو پەرستراوەکانیاندا تکاکارێك نیە بۆ ئەوان ﴿وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ﴾ و ئەوان بێ باوەڕ
دەبن بە پەرستراوەکانیان (کە کردوویان بە هاوبەشی خوا) ﴿١٣﴾ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ ئەو ڕۆژەی
کە قیامەت هەڵدەستێ ﴿يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ﴾ (خەڵك) لەو ڕۆژەدا جیادەبنەوە لەیەکتر ﴿١٤﴾ ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەمجا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَهُمْ فِي
رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ﴾ ئەوان لە بەهەشتدا دڵخۆش دەکرێن ﴿١٥﴾

﴿وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا﴾ بەڵام ئەوانەی بێباوەڕ بوون و دانیان نەدەنا ﴿بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ﴾
بە نیشانەکانی ئێمە و گەیشتن بە ڕۆژی دوایی ﴿فَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ﴾ ئا ئەوانە لە سزا(ی دۆزەخ)
دا ئامادە دەکرێن ﴿١٦﴾ ﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ﴾ ئەمجا پاکی و بێگەردی خوا بڵێن ﴿حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ﴾ کاتێ
ئێوارەتان لێ دێت، وە کاتێ بەیانیتان لێ دەبێتەوە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە سوپاس هەر
بۆ خوایە لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ﴾ وە (پاکی و بێگەردی خوا بڵێن) لە شەودا
و کاتێ نیوەڕۆتان لێ دێت ﴿١٨﴾ ﴿يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ﴾ (خوا) زیندوو لە مردوو
دەردێنێ و مردوو لە زیندوو دەردێنێ ﴿وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ وە زەوی زیندوو دەکاتەوە لە پاش
مردن و وشک بوونی ﴿وَكَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ﴾ وە هەر بەو جۆرە ئێوەش دەردەهێنرێن (لە گۆڕەکانتان) ﴿١٩﴾
﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ﴾ لە نیشانەکانی ئەو (خوایە) کە ئێوەی لە خاك دروست کردووە
﴿ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ﴾ لە پاش (ماوەیەك) کتوپڕ ئێوە ئادەمیزن و بڵاوبوونەتەوە لە زەویدا ﴿٢٠﴾
﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ﴾ وە لە نیشانەکانی ئەوە (نیشانەکانی خوایە) کە بۆی دروست کردوون
﴿مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا﴾ لە (ڕەگەزی) خۆتان هاوسەرانێك بۆ ئەوەی ئارام بگرن لە لایان
دا ﴿وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً﴾ وە خۆشەویستی و بەزەیی خستوەتە نێوانتان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ کەسانێ کە بیر دەکەنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ
خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە لە نیشانەکانی (دەسەلاتی) ئەوە دروست کردنی ئاسمانەکان و زەوی
﴿وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ﴾ وجیاوازی زمانتان و ڕەنگەکانتان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالِمِينَ﴾ بەڕاستی
لەوەدا (ئەمانە) بەڵگەی زۆر هەیە بۆ زانایان ﴿٢٢﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وە لە نیشانەکانی
ئەوە، خەوتنتانە لە شەو و ڕۆژدا ﴿وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ﴾ و هەوڵدانتان (لە ڕۆژدا) بۆ بەهرە
وەرگرتن لە بەخششی (ڕۆزی) خوا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەو
نیشانەی زۆر هەیە بۆ کۆمەڵی بیستن ﴿٢٣﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ لە نیشانەکانی
(خوایە) کە هەورە بروسکەتان پیشان دەدات بۆ ترسان و ئومێد (ترسان لە هەورە بروسکە و ئومێدی
باران بارین) ﴿وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ لە ئاسمانەوە باران دەبارێنێ ﴿فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ کە
زەوی دوای مردنی بە هۆی ئەو بارانەوە دەبوژێنێتەوە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (ئەمانەدا)
﴿لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ چەند بەڵگە و نیشانە هەیە بۆ ئەوانەی ژیریان بەکار دەهێنن ﴿٢٤﴾

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وە لە نیشانەکانی ئەوە ﴿أَن تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ﴾ کە ئاسمان و زەوی بە فەرمانی ئەو وەستاون ﴿ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ﴾ پاشان کاتێ (لە ڕۆژی دواییدا) لە زەوی یەوە بانگتان دەکەن ﴿إِذَا أَنتُمْ تَخْرُجُونَ﴾ یەکسەر ئێوە (لە گۆڕەکانتان) دێنە دەرەوە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە تەنها هی خوایە ﴿كُلٌّ لَّهُ قَانِتُونَ﴾ هەموویان هەر بۆ ئەو (خوا) گەردن کەچن ﴿٢٦﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ ئەو (خوا) زاتێکە بەدی هێنانی دەس پێکردووە ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ لە پاشان (دوا مردنی) دووبارە دروستی دەکاتەوە ﴿وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ﴾ ئەم (دروست کردنەوەی دووەم) لای خوا ئاسانترە ﴿وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە هەر بۆ ئەوە (هەموو) سیفەتێکی بەرز و بڵند لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە زاڵی کار دروست ﴿٢٧﴾ ﴿ضَرَبَ لَكُم مَّثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ﴾ (خوا) نموونەیەکتان لە خودی خۆتاندا بۆ دەهێنێتەوە ﴿هَل لَّكُم مِّن مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُم مِّن شُرَكَاءَ﴾ ئایا لە بەندەکانتان دا هاوبەشانێک هەیە بۆ ئێوە ﴿فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ فَأَنتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ﴾ لەو ڕزق و سامانەی بە ئێوەمان داوە بە جۆری ئێوە و ئەو بەندانە تیایدا یەکسان بن ﴿تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ و لەوان دەترسن (حسابیان بۆ بکەن) وەکو ترستان لە کەسانی وەک خۆتان ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئا بەو جۆرە نیشانەکان ڕوون دەکەینەوە (بە درێژی باسی دەکەین) ﴿لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ کەسانی ژیریان بەکار دەهێنن ﴿٢٨﴾ ﴿بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُم﴾ (وازیان لێ بێنە) بەڵکو ئەوانەی ستەمیان کرد شوێن ئارەزووی خۆیان کەوتن ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بێ شارەزایی و بەر بە ﴿فَمَن يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ﴾ ئەمجا کێ (دەتوانێ) ڕێنموویی کەسێک بکات کە خوا گومڕای کردبێ ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ لە کاتێکدا بۆ ئەوان هیچ یارمەتی دەرێک نییە ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾ کەواتە ڕووی خۆت ڕێک بکەرە ئایینی ئیسلام و پاک و ڕاست بۆ خوا ﴿فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا﴾ (شوێنی ئایینی) یەکتاپەرستی بکەوە، ئەو ئایینەی کە خوای گەورە (لە سەرەتاوە) سروشتی پاکی مرۆڤی لەسەر دروست کردووە ﴿لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ﴾ ئایین و دروستکراوەکانی خوا هیچ جۆرە گۆڕانی بۆ نی یە ﴿ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ﴾ ئەو (ئایینەی باسکرا) هەر ئەوە ئایینی ڕێک و ڕاستە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی ئادەمی نازانن ﴿٣٠﴾ ﴿مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ بە تۆبە کردنەوە شوێن ئایین بکەون، وە بۆ لای خوا بگەڕێنەوە و هەر لەویش بترسن، وە بە چاکی نوێژەکانتان ئەنجام بدەن ﴿وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ و لە هاوبەش دانەران مەبن ﴿٣١﴾ ﴿مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ﴾ لەوانەی کە ئایینەکەیان بەش بەش کرد ﴿وَكَانُوا شِيَعًا﴾ و بوون بە چەند کۆمەڵ و دەستەیەکەوە ﴿كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ هەر کۆمەڵێکیان بەو (ئایینەی) خۆیان دڵخۆشن ﴿٣٢﴾

﴿وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ﴾ وە هەر کاتێ زیان (وگرانی و بێ بارانی) بگەوێ لەخەڵکی (هاوبەش دانەر بۆ خوا) ﴿دَعَوْا رَبَّهُم مُّنِيبِينَ إِلَيْهِ﴾ هاوار بۆ پەروەردگاریان دەکەن و بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿ثُمَّ إِذَا أَذَاقَهُم مِّنْهُ رَحْمَةً﴾ پاشان کاتێ لەلایەن خۆیەوە ڕەحمەت وژیانی خۆشیان پێدەدات ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ کتوپڕ دەستەیەك لەوان ﴿بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ﴾ هاوبەش بۆ پەروەردگاریان دادەنێن ۝٣٣ ﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ﴾ (لێیان گەڕێ) تا سپڵە وبێ نەوان بێ ودان نەنێن بەو چاکانەی کە ئێمە پێمان داوون ﴿فَتَمَتَّعُوا﴾ جا دەی سوود و لەزەت وەرگرن لەژیان ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا لەمەودوا دەزانن (چیتان بەسەر دێت) ۝٣٤ ﴿أَمْ أَنزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا﴾ ئایا بەڵگەیەکمان بۆ ناردوون ﴿فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ﴾ کە دەربارەی ئەوەی ئەوان کردویانە هاوبەشی خوا بدوێ؟ ۝٣٥ ﴿وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً﴾ وە کاتێ ڕەحمەت و چاکەیەك بەخەڵك بدەین ﴿فَرِحُوا بِهَا﴾ پێی دڵخۆش دەبن ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ وە ئەگەر زیانێکیان تووش بێت ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی کردەوەی خراپیانەوە ﴿إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ﴾ کتوپڕ بێ هیوا دەبن (لەبەزەیی خوا) ۝٣٦ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا ئەوانە نەیان زانیوە کە بەڕاستی خوا ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان یان کەم دەکات بۆ هەر کەسێ کەبیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەوەدا (بەئاشکرا) چەندین بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی باوەڕ دەهێنن ۝٣٧ ﴿فَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ﴾ کەواتە خزم مافی خۆی پێ بدە ﴿وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ هەروەها هەژار و ڕێبوارانی کەم دەست ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ﴾ ئەوە بۆ کەسانێك ڕەزامەندی خوایان دەوێ چاکترە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ و هەر ئەوانەن ڕزگاربووان ۝٣٨ ﴿وَمَا آتَيْتُم مِّن رِّبًا﴾ ئەوەی بەناوی سوود داوتانە (بەخەڵکی) ﴿لِّيَرْبُوَ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی زیاد بێ لە ماڵ و سامانی ئەو خەڵکانەدا (زیاتر لەوە داوتانە پێتان بدەنەوە) ﴿فَلَا يَرْبُو عِندَ اللَّهِ﴾ ئەوە لای خوا هیچ زیاد ناکات (پاداشتی نییە) ﴿وَمَا آتَيْتُم مِّن زَكَاةٍ﴾ وە هەر زەکات و خێرێك کەداوتانە و ﴿تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ﴾ مەبەستان تەنها ڕەزامەندی خوا بووە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ﴾ ئەوانە (پاداشتیان) چەند جارە دەکەینەوە ۝٣٩ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ﴾ خوا ئێوەی بەدی هێناوە لەپاشان ڕۆزی پێ داون ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ دواتر دەتان مرێنێ لەپاشان زیندووتان دەکاتەوە ﴿هَلْ مِن شُرَكَائِكُم﴾ ئایا هیچ یەك لەو هاوبەشانەی بۆ خواتان دانەنا هەیە ﴿مَّن يَفْعَلُ مِن ذَٰلِكُم مِّن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێ لەوانە(ی خوا) بکات ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ پاکی و بەرزی بۆ خوا لەوەی ئەوان دەیکەنە هاوبەشی ۝٤٠ ﴿ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ خراپە (بەڵا و شێواندن) لەوشکانی (زەوی) و دەریادا دەرکەوتووە ﴿بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ﴾ بەهۆی ئەو خراپانەی خەڵکی کردویانە ﴿لِيُذِيقَهُم بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا﴾ بۆ ئەوەی (تۆڵەی) هەندێ لەو (خراپانەی) کردویانە پێیان بچەژێ ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە (لەخراپەکاری) ۝٤١

﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەزەویدا بگەڕێن ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلُ﴾
ئەمجا سەرنج بدە سەرئەنجامی ئەوانەی لەپێش (ئێوەوە) بوون چۆن بوو ﴿كَانَ أَكْثَرُهُم مُّشْرِكِينَ﴾
کە زوربەیان هاوبەش دانەر بوون بۆ خوا ﴿٤٢﴾ ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ﴾ کەواتە ڕووی خۆت بکەرە
ئایینی ڕێك و ڕاست ﴿مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ لە پێش ئەوە ڕۆژێ بێت ﴿لَّا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ لەلایەن
خواوە کە گێڕانەوەی بۆ نییە ﴿يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ﴾ لەو ڕۆژەدا خەڵکی جیائەبنەوە لەیەکتر ﴿٤٣﴾ ﴿مَن كَفَرَ
فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ﴾ هەر کەس بێ باوەڕ بوو ئەوە (تۆڵەی) بێ باوەڕیی یەکەی لەسەرە ﴿وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا﴾
هەرکەسیش کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَلِأَنفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ﴾ ئەوە شوێنی بۆ خۆیان (لە بەهەشتدا)
ئامادە دەکەن ﴿٤٤﴾ ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بۆ ئەوەی کەسانێ کە باوەڕیان هێناوە و کردەوەی
چاکیان کردووە پاداشتیان بداتەوە ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لە میهرەبانی و چاکەی خۆی ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ﴾
بەڕاستی ئەو (خوا) بێ باوەڕانی خۆش ناوێ ﴿٤٥﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وە لە نیشانەکانی ئەو (خوا یە)
﴿أَن يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ﴾ کە چەند بایەکی مژدەدەر (بەبارینی باران) دەنێرێ ﴿وَلِيُذِيقَكُم مِّن رَّحْمَتِهِ﴾ بۆ ئەوە
هەندێ لە (باران) بەرەی خێرتان پێ بچەژێنێ ﴿وَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ بِأَمْرِهِ﴾ وە بۆ ئەوەی کەشتییەکان بە فەرمانی
خوا (بەو بایە) بڕۆن و بگەڕێن ﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ و بۆ ئەوەی بەدوای ڕزقی ئەو (خوا) دا بگەڕێن
(بە دەریادا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تا شوکرانە بژێری خوا بن ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا
بەر لە پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناردومانە ﴿رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ﴾ پێغەمبەرانێك بۆ لای گەلەکانیان
﴿فَجَاءُوهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ ئەمجا موعجیزە و بەڵگە ڕوونەکانیان بۆ هێنان (بەڵام باوەڕیان نەهێنا)
﴿فَانتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا﴾ ئەمجا تۆڵەمان سەند لەوانەی تاوانیان کرد ﴿وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾
وە یارمەتیدانی باوەڕداران وسەرخستنیان هەق و مافێکە لەسەرمان ﴿٤٧﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ﴾ خوا
ڕاتێکە ئەو بایانە دەنێرێت ﴿فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾ بۆ ئەوەی هەورەکان بجوڵێنێ (بکەوێن) ﴿فَيَبْسُطُهُ
فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ﴾ ئەمجا ئەو (هەورە خوا) چۆن بەوێ بڵاوی دەکاتەوە بەئاسماندا ﴿وَيَجْعَلُهُ كِسَفًا﴾ وە
ئەو (هەورە) دەکاتە پارچەیەك (وکۆیان دەکاتەوە لەسەر یەکتر) ﴿فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ﴾ ئەمجا
دەبینی قەترە قەترەی باران لە نێوانی هەورەکەوە دەبارێت ﴿فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ ئەمجا
کاتێ (خوا) ئەو بارانە بباریێنێ بۆ (وڵات وزەوی) هەر کام لە بەندەکانی کەبیەوێ ﴿إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾
کتوپڕ دڵخۆش وشادمان دەبن (بەو بارانە) ﴿٤٨﴾ ﴿وَإِن كَانُوا مِن قَبْلِ أَن يُنَزَّلَ عَلَيْهِم مِّن قَبْلِهِ﴾ ئەگەر چی پێش
ئەوەی باران بەسەریاندا بباری ﴿لَمُبْلِسِينَ﴾ بێ هیوا و ناهومێد بوون ﴿٤٩﴾ ﴿فَانظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ﴾
ئەمجا سەیری ئاسەواری بارانی خوابکە (وەك کشتوکاڵ و گژو گیا و درەخت) ﴿كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا﴾ چۆن زەوی زیندوو دەکاتەوە دوای مردن و وشك بوونی ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی
هەر ئەو خوایە زیندوو کەرەوەی مردووانیشە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ و هەر ئەویش بەدەسەڵاتە
بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٥٠﴾

﴿وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا﴾ سوێند بەخوا ئەگەر بایەکی توندی (زەرەرمەند) بنێرین ﴿فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا﴾ جا ئەو (هەور یا کشتوکاڵەکەیان) ببینن بەزەرد بوویی ﴿لَّظَلُّوا مِن بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ﴾ لەپاش ئەو (زیانە) هەر ناشوکری دەکەن ﴿٥١﴾ ﴿فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناتوانی بە مردووان (کافران) بیستێنیت ﴿وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ﴾ و ناتوانی بانگەوازت بەکەڕ (کافران) بیستێنی ﴿إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ﴾ کاتێ ڕوو وەردەگێڕن لێت پشت تێ دەکەن ﴿٥٢﴾ ﴿وَمَا أَنتَ بِهَادِ الْعُمْيِ عَن ضَلَالَتِهِمْ﴾ وە تۆ ڕێنموونی کەری نابینایان نیت (ڕزگاریان کەیت) لە گومڕاییان ﴿إِن تُسْمِعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا﴾ تۆ تەنها بە کەسانێ دەشنەوێنی کە بەئایەتەکانی ئێمە باوەڕ دەهێنن ﴿فَهُم مُّسْلِمُونَ﴾ چونکە ئەوانە گەردن کەچن (بۆ بانگ و فەرمانی تۆ) ﴿٥٣﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن ضَعْفٍ﴾ خوا ئەوەیە ئێوەی دروست کردووە لە لاوازی (لاوازی نوتفەو بچووکی منداڵی شیرەخۆر) ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِن بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً﴾ پاشان دوای لاوازی بەهێزی کردوون (بوون بە لاو) ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِن بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً﴾ لەدوای بەهێز کردنتان لاواز و پیرتان دەکات ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ خوا هەرچی بوێت دروستی دەکات ﴿وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ﴾ وە هەر ئەوە زانای بە دەسەڵاتە ﴿٥٤﴾ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ وە ڕۆژی قیامەت هەڵدەستێ ﴿يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ﴾ تاوانباران سوێند دەخۆن (لە دونیادا یا لە بەرزەخ دا) ﴿مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ﴾ تەنها ساتێك ماونەتەوە (لە دونیادا) ﴿كَذَٰلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ﴾ هەر بەو جۆرە ئەوان لە دونیادا لادران لە ڕاستی ﴿٥٥﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ﴾ وە کەسانی کە زانیاری و ئیمانیان پێ دراوە دەڵێن ﴿لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَىٰ يَوْمِ الْبَعْثِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێوە لە (بەرزەخدا بە پێی بڕیاری) نووسراوی خوا هەتا ڕۆژی زیندوو بوونەوە ماونەتەوە ﴿فَهَٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ﴾ ئەمجا ئەمە ڕۆژی زیندوو بوونەوەیە ﴿وَلَٰكِنَّكُمْ كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ بەڵام ئێوە نەتان دەزانی (ڕاستە و دێتە دی) ﴿٥٦﴾ ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَّا يَنفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ﴾ جا لەو ڕۆژەدا کەسانێك کە ستەمیان کردووە، بەهانەو بیانوو هێنانەوە سوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ وە ئەوان داوایان لێ ناکرێ خوا لە خۆیان ڕازی بکەن ﴿٥٧﴾ ﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی هێنامانەتەوە بۆ خەڵکی ﴿فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ لەم قورئانەدا لە هەموو جۆرە نموونە و مەسەلێك ﴿وَلَئِن جِئْتَهُم بِآيَةٍ﴾ ئەمجا بەڕاستی ئەگەر نیشانەیەکیان بۆ بێنی ﴿لَّيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دڵنیاش ئەو بێ بڕوایانە دەڵێن ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ﴾ ئێوە هەر ناڕاست و بەتاڵن (ئەمە سیحرە) ﴿٥٨﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ﴾ ئا بەو جۆرە خوا مۆر دەنێت ﴿عَلَىٰ قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەسەر دڵی ئەوانەی کە نائاگا و نەزانن ﴿٥٩﴾ ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ جا دان بەخۆدا بگرە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ﴾ تاوەکو ئەوانەی بێ باوەڕن لە (ئایینی) ڕاست لات نەدەن و بێزارت نەکەن ﴿٦٠﴾

سوورەتی ﴿ لُقْمَان ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بە (ئەلیف، لام، میم،) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری
سەرەتای سوورەتی (البقرة) بکە (١) ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ﴾ ئەم ئایەتانە لە ئایەتەکانی
قورئانی پڕ لە حیکمەت و دانایی یە (٢) ﴿هُدًى وَرَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَ﴾ (هەوی) ڕێنموویی و بەزەیی بۆ
چاکەکاران (٣) ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ ئەوانەی کە نوێژ بەجێ دێنن و زەکات دەدەن ﴿وَهُم
بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾ هەروەها باوەڕی پتەویان بە ڕۆژی دوایی هەیە (٤) ﴿أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ﴾ ئەو بە
لەسەر ڕێنموویین لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانن ڕزگاربوون (٥)
﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ﴾ هەندێ لە خەڵکی هەیە قسە و باسی بێهوودە دەکڕێ (وەك ئەفسانە
و گۆرانی و مۆسیقا) ﴿لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بۆ ئەوەی بەبێ زانین خەڵك لە ڕێگای خوا گومڕا بکات
﴿وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا﴾ وە ڕێگای خوا دەکاتە جێگای گاڵتە و لاقرتێ ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ ئەو بە سزای
ڕیسواکەریان بۆ هەیە (٦) ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا﴾ وە هەر کاتێ ئایەتەکانی ئێمەی بەسەردا بخوێنرێتەوە
﴿وَلَّىٰ مُسْتَكْبِرًا﴾ ڕوو وەردەگێڕێت بەخۆ بە گەورە زانینەوە ﴿كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا كَأَنَّ فِي أُذُنَيْهِ وَقْرًا﴾
هەروەك نەیبیستبێ، یا هەروەك لە هەردوو گوێچکەیدا کەڕی بێ ﴿فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی
(ئەی موحەممەد ﷺ) مژدەی بدەری بە سزایەکی سەخت (٧) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
بێگومان ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئەنجام داوە ﴿لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ﴾ بۆ ئەو بە
بەهەشتانی پڕ ناز و نیعمەت هەیە (٨) ﴿خَالِدِينَ فِيهَا وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا﴾ هەتا هەتایە دەمێننەوە تێیدا، ئەوە
بەڵێنێکی ڕاستە لە خواوە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵی باڵادەستی کاربەجێیە (٩) ﴿خَلَقَ
السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا﴾ (خوا) ئاسمانەکانی دروست کردووە بێ هیچ کۆڵەکەو ئەستوونێك کە ئێوە
ببینن ﴿وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ﴾ وە لە زەویدا چەندان شاخی لەنگەر داکوتاوی داناوە ﴿أَن تَمِيدَ بِكُمْ﴾ بۆ
ئەوەی بە ئێوەوە نەلەرزێ و نەجوڵێ لەژێرتاندا ﴿وَبَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَابَّةٍ﴾ لە هەموو جۆرە زیندەوەرێکی تێدا
بڵاوکردۆتەوە ﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە لە ئاسمانەوە بارانمان باراندوە ﴿فَأَنبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ﴾
بەهۆی ئەو (بارانەوە) لە زەویدا هەموو جۆرە ڕووەکێکی بە کەڵك و جوانمان ڕواندووە (١٠)
﴿هَٰذَا خَلْقُ اللَّهِ﴾ ئەمە (باسکرا) دروست کراوی خوایە ﴿فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِن دُونِهِ﴾ دەی پیشانم
بدەن ئەو (بت و پەرستراوانە)ی بێجگە لە خودا چیان دروست کردووە ﴿بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾
(هیچیان دروست نەکردووە) بەڵکو ستەمکاران لە گومڕاییەکی ئاشکرادان (١١)

﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی دانای و حیکمەتماندا بە لوقمان ﴿أَنِ اشْكُرْ لِلَّهِ﴾ (پێمان ووت) سوپاسی خوا بکە ﴿وَمَن يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ﴾ جا هەرکەس شوکرانە بژێری خوا بکات ئەوە بێگومان شوکرانە بژێری (بۆ قازانج و سوودی) خۆی دەکات ﴿وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ هەرکەسیش ناسوپاسی کردبێ (زیانی بەخۆی گەیاندووە) ئەوە بێگومان خوا بێ نیازی سوپاس کراوە ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی ئەوکاتە بکە کە لوقمان بە کوڕەکەی ووت کە ئامۆژگاری دەکرد ﴿يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ (ووتی) ئەی کوڕە شیرینەکەم هاوبەش بۆ خوا دامەنێ ﴿إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ چونکە بەڕاستی هاوبەش دانان بۆ خوا ستەمێکی زۆر گەورەیە ﴿١٣﴾ ﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ﴾ وە فەرمانمان داوە بەئادەمی (بەچاکی هەڵس و کەوت کردن بەگەڵ) دایك و باوکیدا ﴿حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ﴾ دایکی هەڵی ئەگری بەدووگیانی (پێی لاوازدەبێ) لاوازی لەدوای لاوازی ﴿وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ﴾ و بڕینەوەی لەشیر لە (دوو ئەمەی) دووساڵیەوە ﴿أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ﴾ (وەفەرمانمان بەئادەمی دا) کە سوپاسگوزاری من (خوا) وباوك و دایکت بکە ﴿إِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾ تەنها بۆلای منە گەڕانەوەتان ﴿١٤﴾ ﴿وَإِن جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَن تُشْرِكَ بِي﴾ وەئەگەر (باوك و دایکت) ئەوپەڕی هەوڵیان دا لەگەڵت بۆئەوەی شتێ بکەیت بەهاوبەشی من ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا﴾ کەهیچ زانیاری پێ نیە ئەوە گوێڕایەڵیان مەکە ﴿وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا﴾ بەلام لەدونیادا زۆر بەچاکی هاوڕێیەتی وهەڵسوکەوتیان لەگەڵدا بکە ﴿وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ﴾ وشوێن ڕێبازی کەسێك بکەوە کەبەدڵسۆزی گەڕاوەتەوە بۆلای من ﴿ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ (لەدوا ڕۆژدا) گەڕانەوەتان تەنها بۆلای منە ﴿فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان دەدەمێ بەو کردەوانەی کەکردوتانە ﴿١٥﴾ ﴿يَا بُنَيَّ﴾ (لقمان ووتی) ئەی کوڕە شیرینەکەم ﴿إِنَّهَا إِن تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ﴾ بەڕاستی ئەو (چاکە و تاوانە) ئەگەر کێشی تۆوە خەرتەلەیەکیش بێت ﴿فَتَكُن فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ﴾ لەناو بەردێکدا یان لەناو ئاسمانەکان یان لەزەوی دا بێت ﴿يَأْتِ بِهَا اللَّهُ﴾ خوا (لەقیامەت دا) دەیهێنێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا وورد بین و ئاگادارە ﴿١٦﴾ ﴿يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ﴾ ئەی کوڕە شیرینەکەم نوێژ بەجێ بێنە ﴿وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ وفەرمان بکە بەچاکە و ڕێگری بکە لەخراپە ﴿وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ﴾ خۆگر و بەئارام بەلەسەر هەر بەلاو ناخۆشی یەك تووشت دێ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ بێگومان ئەوە لەو کارە گەورانەیە کە خوا پێویستی کردووە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ﴾ ڕوو لەخەڵك وەرمەگێڕە ﴿وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا﴾ و بەکەشخە و فیزەوە مەڕۆ بەزەویدا ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ چونکەبەڕاستی خوا هیچ خۆبەزل زانێکی شانازی کەریخۆش ناوێ ﴿١٨﴾ ﴿وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ﴾ وە لەڕۆیشتندا مام ناوەندی بە (نەهێواش بە نەپەلە) ﴿وَاغْضُضْ مِن صَوْتِكَ﴾ (لەقسەکردندا) دەنگت نەرم بکەرەوە ﴿إِنَّ أَنكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ﴾ بەڕاستی ناخۆشترینی دەنگەکان دەنگی (سەرەی) گوێدرێژە ﴿١٩﴾

﴿أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُم﴾ ئایا ئەتان زانیوە کە بەڕاستی خوا ڕامی هێناوە بۆتان ﴿مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾
ئەوەی لەئاسمانەکان و ئەوەی لەزەوی دایە ﴿وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ﴾ وە نیعمەتەکانی ڕشتووە بەسەرتاندا
﴿ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً﴾ چ دیار و ئاشکرا و چ پەنهان و نادیار، ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ﴾ هەندێ لەخەڵکی
موجادەلە و دەمەقاڵێ دەکات لەبارەی خواوە ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ﴾ بەبێ هیچ زانیارییەك یان
ڕێنموونییەك یان کتێبێکی ڕوون وئاشکرا (٢٠) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وەکاتێ پێیان بوترێ ﴿اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾
شوێن ئەو (ئایینە) بکەون خوا ناردوویەتی یە خوارەوە ﴿قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ دەڵێن نەخێر
بەڵکو ئێمە شوێن ئەو (ئایینە) دەکەوین کە باو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ﴾
ئەگەرچی شەیتان بانگیان بکات ﴿إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ سزای ئاگری هەڵگیرساوی دۆزەخ (٢١)
﴿وَمَن يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ﴾ هەرکەسێك بەڕاستی ڕوو بکاتە خوا (ملکەچی فەرمانەکانی ئەو بێت)
﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و چاکەکار بێت (لەگوفتار و کرداریدا) ﴿فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾ ئەوە بێگومان
دەستی گرتووە بە بەهێزترین دەستە گیرەوە (کە یەکخواپەرستی ودینی پیرۆزی ئیسلامە)
﴿وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ وە سەرئەنجامی هەموو کارێك تەنها بۆلای خوایە (٢٢) ﴿وَمَن كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ
كُفْرُهُ﴾ وە هەرکەس بێ بڕوا بوو بابێ بڕوایی یەکەی خەفەتبارت نەکات ﴿إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ﴾
گەڕانەوەیان تەنها بۆلای ئێمەیە ﴿فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا﴾ ئەوسا هەواڵیان ئەدەینێ بەوەی کردوویانە
﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا بەوەی لەناو دڵەکاندایە ئاگادارە (٢٣) ﴿نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا﴾ کەمێ ئاز
و نیعمەتیان پێ ئەدەین (لە دونیادا) ﴿ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ لەپاشان ناچاریان دەکەین کە
بڕۆنە ناو سزای سەختەوە (٢٤) ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیاریان
لێ بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۚ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن خوا
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ سوپاس بۆ خوا (کەدان بەو ڕاستییەدا دەنێن) ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾
بەڵام زۆربەیان نازانن (٢٥) ﴿لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان و زەوی
دایە ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ بەڕاستی هەر خوایە بێ نیازی ستایش کراو (٢٦) ﴿وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ
مِن شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ﴾ بێگومان ئەگەر هەرچی درەخت لەزەوی دایە قەڵەم و پێنووس بێت ﴿وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ﴾
هەموو دەریای زەوی بیبێتە مرەکەب ﴿مِن بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ﴾ حەوت دەریای تر دوای ئەوەی
(تەواو) بێت بە مرەکەب ﴿مَّا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ﴾ ووتە و زانراوەکانی خوا دوایی نایەن و تەواو نابن
﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زاڵی باڵادەستی کار دروستە (٢٧) ﴿مَّا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ﴾ دروست
کردنی هەمووتان (لەسەرەتاوە) و زیندوو کردنەوەتان ﴿إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ وەك (دروست کردن و
زیندوو کردنەوەی) تەنها کەسێك وایە ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە (٢٨)

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ ئایا نەتزانیوە کەبەڕاستی خوا شەو دەکات بەناو ڕۆژدا ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ
فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەکات بەناو شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆرو مانگی ڕام هێناوە وخستویەتیە
خزمەتیانەوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هەر یەکەیان تا ئەوماوەیەی (بۆیان) دیاری کراوە،
دەگەڕێن ودەسوڕێنەوە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بەوەی دەیکەن خەبەردارە ٢٩
﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەیەکە بێگومان تەنها خوا ڕاستە و حەقە ﴿وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ
مِن دُونِهِ الْبَاطِلُ﴾ وە بەڕاستی ئەوەی هاواری لێ دەکەن و دەیپەرستن بێجگە لەو(خوا) بەتاڵ
وبێ سەنە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ وە بێگومان هەر خوا بڵندو گەورەیە ٣٠ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتزانیوە
(نەت دیوە) ﴿أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ﴾ کە کەشتیەکان بە چاکەو فەزڵی خوا دەڕۆن لەدەریادا
﴿لِيُرِيَكُم مِّنْ آيَاتِهِ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەنیشانەکانی خۆیتان نیشان بدات ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ چونکە
بەڕاستی لەمەدا (کەباسکرا) چەند بەڵگەیە هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو ئارام گرێکی
شوکرانە بژێر ٣١ ﴿وَإِذَا غَشِيَهُم مَّوْجٌ كَالظُّلَلِ﴾ وە هەرکاتێ (لەدەریادا) شەپۆلێکی وەك هەورەکان
دایان پۆشی ﴿دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (ترسی خنکان و نوقم بوونیان بێت) هاوار لەخوا دەکەن،
دڵسۆزانە هەر بۆ ئەو ملکەچ دەبن ﴿فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ ئەمجا کاتێ (خوا) ڕزگاری کردن بۆ ووشکانی
﴿فَمِنْهُم مُّقْتَصِدٌ﴾ ئەوسا هەندێکیان مام ناوەندی یە (هەندێکی تریان کافرە، وەدان نانێ بەچاکەی
خوادا) ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ﴾ کەس نیشانەکانی ئێمە ئینکار ناکات جگە لە پەیمان
شکێنانی ناشوکر و (سپلە) نەبێت ٣٢ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ ئەی ئادەمی خۆبپارێزن لە (تۆڵەی)
پەروەردگارتان ﴿وَاخْشَوْا يَوْمًا﴾ لەو ڕۆژەش بترسن ﴿لَّا يَجْزِي وَالِدٌ عَن وَلَدِهِ﴾ هیچ باوکێ تاوانی
ڕۆڵەکەی هەڵناگرێ ﴿وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَن وَالِدِهِ شَيْئًا﴾ و هیچ ڕۆڵەیەکیش شتێك لە تاوانی باوکی
هەڵ گرێت ﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا حەق و ڕاستە ﴿فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾
کەواتە با ژیانی دونیا هەڵتان نەخەڵەتێنێ ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە با شەیتانی فریودەر بە(بیانوی
بەزەیی و لێ بوردنی) خوا نەتان خەڵەتێنێ ٣٣ ﴿إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ بەڕاستی تەنها لای خۆیە
زانیاری (کاتی هاتنی) ڕۆژی دوایی ﴿وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ﴾ وە هەر خوا باران دەبارێنێ ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ﴾
تەنها خوا دەزانێ بەوەی لەمنداڵدانی (دایکان) دایە ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا﴾ وە هیچ کەس
نازانێ سبەینێ (لە داهاتوودا) چی دەکات ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ﴾ وە هیچ کەس نازانێت لە
چ شوێن و زەوی یەکدا دەمرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا زانا و ئاگادارە ٣٤

سورەتی ﴿السجدة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بڕوانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ① ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ هێنانە خوارەوەی ئەم قورئانە هیچ گومانی تێدانی یە ﴿مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوەیە ② ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ ئایا (بێباوەڕەکان) دەڵێن موحەممەد ﷺ خۆی ئەم (قورئانەی) هەڵبەستووە ﴿بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ (نەخێر هەڵی نەبەستووە) بەڵکو ئەو (قورئانە) ڕاستە لەلایەن پەروەردگارتەوە (هاتووە) ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا﴾ بۆ ئەوەی بەو (قورئانە) بترسێنی خەڵکێ ﴿مَّا أَتَاهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ کە لە پێش تۆ هیچ ترسێنەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ بەڵکو ڕێنموویی وەرگرن ③ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ خوا زاتێکە ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە بەدی هێناوە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ بە شەش ڕۆژ ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان بەرز بووەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (ئیمەمان پێیەتی وچۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿مَا لَكُم مِّن دُونِهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ﴾ بێجگە لەو (خوا) هیچ پشتیوان و تکاکارێکتان نیە ﴿أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ ئەی بۆ بیر ناکەنەوە و پەند وەرناگرن ④ ﴿يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ﴾ خوا هەموو کاروبارەکان بەڕێوە دەبات لە ئاسمانەوە تا زەوی (هەتا ڕۆژی دوایی) ﴿ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ﴾ لە پاشان هەموو ئەو کاروبارە بەرز دەبێتەوە بۆ لای خوی ﴿فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ لە ڕۆژێکدا (لە قیامەتدا) کە ئەندازەکەی هەزار ساڵە لەو ساڵانەی ئێوە دەیژمێرن ⑤ ﴿ذَٰلِكَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ ئەو (خوا) زانایە بە هەموو نهێنی و ئاشکرایەك ﴿الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بە دەسەڵات و میهرەبانە ⑥ ﴿الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ﴾ زاتێکە هەموو شتێکی بەجوانترین شێوە دروست کردووە ﴿وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ مِن طِينٍ﴾ جا مرۆڤی لە سەرەتاوە لە قوڕ دروست کرد ⑦ ﴿ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِن سُلَالَةٍ مِّن مَّاءٍ مَّهِينٍ﴾ لەپاشان نەوەی مرۆڤی لە پوختەیە لە ئاوی بێ نرخ و قێزەون دروست کردووە ⑧ ﴿ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِن رُّوحِهِ﴾ لە پاشان ڕێك و پێکی کرد (بەشێوەی ئادەمی) و فوی کرد بە بەریدا لەو ڕوحێك کە خوی دروستی کرد (دانە پاڵی ڕۆح بۆ لای خوا بۆ ڕێز و تەشریفە) ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ گوێ و چاو و دڵی پێبەخشیوون ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆر کەم سوپاسی خوا دەکەن ⑨ ﴿وَقَالُوا أَإِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ﴾ (بێ بڕواکان) دەڵێن ئایا کاتێك (مردین و لەشمان بوو) لە ناو زەویدا ون بووین ﴿أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ ئایا سەر لەنوێ جارێکی تر دروست دەکرێینەوە (وزیندوو دەبینەوە) ﴿بَلْ هُم بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ﴾ (وانیە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان نیە بە حەرمەت پەروەردگاریان بگەن (بۆ دادگایی قیامەت) ⑩ ﴿قُلْ يَتَوَفَّاكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ فریشتەی گیان کێشان کە گیان کێشانی ئێوەی پێ سپێراوە دەتان مرێنێ ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ لە پاشان بۆ لای پەروەردگارتان دەگەڕێنرێنەوە ⑪

﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ﴾ ئەگەر دەبینی کاتێك (لەقیامەت دا) تاوانباران ﴿نَاكِسُو رُءُوسِهِمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾
لەحوزووری پەروەردگاریاندا (لەخەجاڵەتی دا) سەریان داخستووە ﴿رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا﴾ (دەڵێن)
ئەی پەروەردگاری ئێمە (ئەوەی بەڵێنت پێ دابووین) دیمان و بیستمان ﴿فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا﴾ دەی
بمانگێڕەوە (بۆ دونیاتا) کردەوەی چاك بکەین ﴿إِنَّا مُوقِنُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە دڵنیاین (لەقیامەت)
﴿١٢﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَاهَا﴾ ئەگەر بمانویستایە ڕێنموونیمان بەهەموو کەسێ دەدا
﴿وَلَٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي﴾ بەڵام بەڵێنی من چەسپاو و جێگیر بووە ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ کە بێگومان دۆزەخ
پڕدەکەم ﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ لەجنۆکە و ئادەمی یەکجارا ﴿١٣﴾ ﴿فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾
کەواتە (سزای دۆزەخ) بچەژن، چونکە گەیشتنی بەم ڕۆژەتان لەبیر کردبوو ﴿إِنَّا نَسِينَاكُمْ﴾
بەڕاستی ئێمەش ئێوەمان لەبیرخۆمان بردەوە ﴿وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ﴾ و سزای بەردەوام بچێژن ﴿بِمَا
كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی دەتانکرد (لەدونیادا) ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا﴾ تەنها کەسانێ باوەڕ
بەئایەتەکانی ئێمە دەهێنن ﴿الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا﴾ هەر کاتێ بەو (ئایەتانە) ئامۆژگاری بکرێن
ئەکەون بە ڕوودا بەسوژدە بردنەوە ﴿وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ و بەپاکی ستایشی پەروەردگاریان دەکەن
﴿وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ و خۆیان بە گەورە نازانن ﴿١٥﴾ ﴿تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ﴾ تەنیشتیان دوور
ئەکەوێتەوە لە جێگای خەوتنیان (واتە لەخەو هەڵدەسن بۆ شەو نوێژ کردن) ﴿يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾
هاوار و پاڕانەوە پەروەردگاریان دەکەن بەترس و هیواوە ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ و لەو ڕۆزی و سامانەی
پێمان داوون دەبەخشن ﴿١٦﴾ ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ﴾ ئەمجا هیچ کەس نازانێ ﴿مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾ چی
شاراوەتەوە بۆیان لە (بەهەشت دا کە هۆی) گەشبوونی چاوەکانی ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ئەم
پاداشتە (دەدرێتەوە) بەهۆی ئەو کردەوانەی کە کردویانە ﴿١٧﴾ ﴿أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا﴾ دەی ئایا کەسێ
ئیماندار بووبێ ﴿كَمَن كَانَ فَاسِقًا﴾ وەك کەسێکە دەرچووبێ لە ئیمان (وفاسق بووبێت) ﴿لَّا يَسْتَوُونَ﴾
هەرگیز چوونیەك نین ﴿١٨﴾ ﴿أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ جا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە
چاکەکانیان کردووە ﴿فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ نُزُلًا﴾ ئەوە بەهەشتێکی پڕ ڕێز و خۆشیان بۆ هەیە ﴿بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی کەدەیان کرد ﴿١٩﴾ ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا﴾ وە ئەوانەی کە فاسق بوون
﴿فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ﴾ ئەوە جێگایان ئاگرە ﴿كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا﴾ هەر کاتێ بیانەوێ لە دۆزەخ
دەرچن ﴿أُعِيدُوا فِيهَا﴾ دووبارە دەیانگێڕنەوە ناو دۆزەخ ﴿وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ﴾ و پێیان دەوترێ
بچەژن سزای ئەو ئاگرەی ﴿الَّذِي كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ کە ئێوە باوەڕتان پێ نەدەکرد ﴿٢٠﴾

﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ﴾ وە بەڕاستی ئێمە سزای دونیایان پێ دەچێژین ﴿دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ﴾
جگەلە سزای هەرە گەورە(ی دۆزەخ) ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تابگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ﴿٢١﴾ ﴿وَمَنْ
أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ وە کێ ستەمکارترە لەو کەسەی بە ئایەتەکانی پەروەردگاری ئامۆژگاری
بکرێت ﴿ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا﴾ دوا ئەوە ڕوو وەرگێڕێت وپشتی تێ بکات ﴿إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ﴾
بەڕاستی ئێمە تۆڵە سێنەرین لە تاوانباران ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی
ئێمە تەوراتمان دا بەموسا ﴿فَلَا تَكُن فِي مِرْيَةٍ مِّن لِّقَائِهِ﴾ ئەمجا گومانت نەبێت (ئەی موحەممەد ﷺ)
لەگەیشتنت بەموسا (یان گومانت نەبێت لەگەیشتنی تەورات بەموسا) ﴿وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
وە ئێمە ئەو (تەوراتە)مان کرد بەڕێنموونی کەری بەنو ئیسرائیل ﴿٢٣﴾ ﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً﴾ وە
لەوان ئەوانە پێشەوایانێکمان دانا ﴿يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾ ڕێنموونیی (خەڵك) یان دەکرد بە فەرمانی ئێمە
﴿لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ﴾ کاتێ خۆیان گرت و بەئایەتەکانی ئێمە دڵنیا بوون (باوەڕی
پتەویان هێنا) ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ﴾ بێگومان پەروەردگارت بڕیار دەدات لەنێوان (بەندەکانی
دا) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی ئەوان تێیدا جیاواز بوون
﴿٢٥﴾ ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ ئایا (ڕێگای ڕاست) ڕوون نەبوتەوە بۆیان ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّنَ الْقُرُونِ﴾
کە ئێمە پێش ئەمان زۆر گەل و نەتەوەمان لەناو بردووە ﴿يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ﴾ ئەمان (بێ باوەڕانی
مەککە) بەشوێن و خانووە (ویران کراوە) کانی ئەواندا هاتوو چۆ دەکەن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾
بەڕاستی لەم (تێ چوونی) ئەواندا چەند بەڵگەی گەورە هەیە ﴿أَفَلَا يَسْمَعُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە (ئەو
ڕاستیانە) نابیستن ﴿٢٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نابینن و نازانن ﴿أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ﴾ کە ئێمە ئاو
دەنێرین بۆ زەوی وشکی بێ ڕووەك ﴿فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا﴾ ئەمجا بە هۆی ئەو (ئاوەوە) کشتوکاڵ و
گژوگیا دەردەهێنین ﴿تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنفُسُهُمْ﴾ کە ئاژەڵیان لێی دەلەوەڕێ و خۆشیان لێی دەخۆن
﴿أَفَلَا يُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە نابینن ﴿٢٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْفَتْحُ﴾ وە(بێ باوەڕانی مەککە بە موسڵمانان)
دەڵێن ئەم حوکم و بڕیاردانی قیامەتە، کەی دەبێ ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٢٨﴾
﴿قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ڕۆژی بڕیاردانی قیامەت
ئەوەی هیچ سوود ناگەیەنێت ئەوانەی بێ باوەڕ بوون لە دونیادا ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ و مۆڵەتیشیان
پێ نادرێ ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرگێڕە و گوێیان مەدەرێ
﴿وَانتَظِرْ إِنَّهُم مُّنتَظِرُونَ﴾ وە تۆ چاوەڕوانی بکە بێگومان ئەوانیش چاوەڕوانن ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿الأحزاب﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ (بەردەوام) لە خوا بترسە ﴿وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ بە
گوێی کافران و دووڕووەکان مەکە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بێگومان خوا زانای کاربەجێیە
(١) ﴿وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ وە شوێنی ئەوە بکەوە کە لە پەروەردگارتەوە وەحیت بۆ کراوە
﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا بەوەی کە دەیکەن ئاگادارە (٢) ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾
پشت هەر بەخوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ وە خوا بەسە پارێزەر بێت (٣) ﴿مَّا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ﴾
خوا دای نەناوە بۆ هیچ پیاوێك (ئادەمییەك) ﴿مِّن قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ﴾ دوو دڵ لە ناوسگیدا
﴿وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ اللَّائِي﴾ وە (خوا) ئەو هاوسەرانەتانی نەکردۆتە ﴿تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ دایکتان
کە (ظهار) یان لەگەڵ دەکەن (پێیان دەڵێن ئێوە وەك پشتی دایکمان وان بۆ ئێمە) ﴿وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ
أَبْنَاءَكُمْ﴾ وە خوا بە کوڕ کراوەکانتانی نەکردوتە کوڕتان ﴿ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُم بِأَفْوَاهِكُمْ﴾ ئەوە قسەی سەر
زارەکیتانە ﴿وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ﴾ خواش وتەی ڕاست دەڵێ ﴿وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ﴾ هەر ئەویش
ڕێنموویی (خەڵك) دەکات بۆ ڕێگای ڕاست (٤) ﴿ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ﴾ (ئەو بە کوڕ کراوانە) بەناوی
باوکیانەوە بانگیان بکەن ﴿هُوَ أَقْسَطُ عِندَ اللَّهِ﴾ ئەوە ڕاسترە بەلای خواوە ﴿فَإِن لَّمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ﴾ ئەمجا
ئەگەر باوکیان نەناسن (تا بەناویانەوە بانگیان بکەن) ﴿فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ﴾ ئەوانە برای ئاینی
و دۆست و خۆشەویستانن ﴿وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ﴾ هیچ گوناهێکتان لەسەر نییە
لەو (بانگ کردنە) کە بە هەڵەیی کردوتانە (پێش هاتنی ئەم ئایەتە) ﴿وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ﴾
بەڵام (گوناهبار دەبن) ئەگەر بەدڵ و بەدەستی ئەنقەست بیکەن ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا
لێبوردەی میهرەبانە (٥) ﴿النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ لە خودی بڕواداران بۆ
خۆیان لە پێشترە ﴿وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ﴾ خێزانەکانیشی دایکی باوەڕدارانن ﴿وَأُولُو الْأَرْحَامِ﴾ و ئەوانەی
(بە نەسەب) خزمی یەکترن (ئەگەر موسڵمان بن) ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ لە قورئانی خودا
بۆ یەکتری لە پێشترن (میرات لە یەکتر دەبەن) ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ﴾ لە ئیمانداران و کۆچەران
(کە خزم نین) ﴿إِلَّا أَن تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُم مَّعْرُوفًا﴾ مەگەر خۆتان چاکەیەك (بەخشین یا وەسیەتێ) بۆ
دۆست و خۆشەویستانتان بکەن ﴿كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا﴾ ئەو بڕیارە لە قورئان (یان لە لوح
المحفوظ دا) نووسراوە (٦)

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بیریان بخەرەوە) کاتێ کە پەیمانمان وەرگرت
لە پێغەمبەران ﴿وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ هەروەها لە تۆ و لە نووح و ئیبراهیم و
لە موسا و لە عیسای کوڕی مەریەم ﴿وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا﴾ وە لە هەموویان پەیمانی بەهێز و بتەومان
وەرگرت ٧ ﴿لِيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) پرسیار لە ڕاستگۆیان بکات دەربارەی
ڕاستییان ﴿وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ و سزای پڕ ئێش و ئازاریشی ئامادە کردووە بۆ بێ باوەڕان ٨
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیر لە چاکە و نیعمەتی
خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ﴾ کاتێ لەشکرێکی زۆرتان بۆ هات (لە جەنگی خەندەقدا)
﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا﴾ ئەمجا ئێمە بایەکی بەهێزمان بۆ ناردن ﴿وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا﴾ و لەشکری (فریشتەش)
کە ئێوە نەتان بینی ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾ وە خوا بەوەی ئێوە دەیکەن بینایە ٩ ﴿إِذْ جَاءُوكُمْ
مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ﴾ کاتێ (بێ باوەڕان) هێرشیان بۆ هێنان لە سەرووتانەوە و لە خوارتانەوە
(چواردەوری مەدینەیان گرت) ﴿وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ﴾ وە چاوەکان ئەبڵەق بوون ﴿وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ
الْحَنَاجِرَ﴾ و دڵەکان (لە ترسا) گەیشتبوونە گەروو ﴿وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا﴾ و گومانی جۆراوجۆرتان
بە خوا دەبرد ١٠ ﴿هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ لەوێدا ئیمانداران تاقی کرانەوە ﴿وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا﴾ و
ڕاوەشێنران بە ڕاوەشاندنێکی توند ١١ ﴿وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ (بیر بکەرەوە) کاتێک
دووڕووەکان و ئەوانەی لە دڵیاندا نەخۆشی هەبوو وتیان ﴿مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا﴾ خوا و
پێغەمبەرەکەی بێجگە لە فریودان هیچ بەڵێنێکیان پێ نەداین ١٢ ﴿وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ﴾ وە کاتێ
دەستەیە لەو (دووڕووانە) وتیان ﴿يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا﴾ ئەی دانیشتوانی مەدینە ئێرە
جێی مانەوەتان نییە دەی بگەڕێنەوە ﴿وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ﴾ وە کۆمەڵێ تر لەوان مۆڵەتی گەڕانەوە
لە پێغەمبەر ﷺ دەخوازن ﴿يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ﴾ دەیان وت خانووەکانمان بێ پەرژین و ڕووت
و کەلێنە ﴿وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ﴾ لە کاتێکدا وا نەبوو (کە دەیان وت) ﴿إِنْ يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا﴾ ئەوان تەنها
مەبەستیان هەڵهاتن بوو (لە جیهاد کردن) ١٣ ﴿وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ أَقْطَارِهَا﴾ وە ئەگەر هێرش بهێنرایەتە
سەریان لە هەموو لایەکی (مەدینە) وە ﴿ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ لَآتَوْهَا﴾ ئەمجا داوای کافربوون و جەنگ
کردنیان لێ بکرایە (دژ بە تۆ ئەی موحەممەد ﷺ) داواکەیان بەجێ دەهێنا (و بە گوێیان دەکرد)
﴿وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا﴾ وە ئەم داوایان دوانەدەخست ماوەیەکی کەم نەبێت ١٤ ﴿وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا
اللَّهَ مِنْ قَبْلُ﴾ بێگومان ئەوانە لەپێش ئەم (ڕووداوە) پەیمانیان بە خوا دابوو ﴿لَا يُوَلُّونَ الْأَدْبَارَ﴾ کە (لە
شەڕدا) پشت هەڵنەکەن و ڕانەکەن ﴿وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا﴾ وە پەیمانی درا بە خوا (خاوەنەکەی)
لێپرسراو دەبێ ١٥

﴿قُل لَّن يَنفَعَكُمُ الْفِرَارُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەدووڕووەکان) بڵێ هەڵهاتن سوودتان پێ ناگەیەنێ ﴿إِن
فَرَرْتُم مِّنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ﴾ ئەگەر لەمردن یاکوشتن هەڵبێن (خۆتان دەربەرن) ﴿وَإِذًا لَّا تُمَتَّعُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾
جا لەوکاتەدا بەهرەو خۆشی ژیانتان پێ نادرێ ماوەیەکی کەم نەبێ ﴿١٦﴾ ﴿قُلْ مَن ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُم مِّنَ اللَّهِ﴾
بڵێ کێیە ئەو کەسەی ئێوە لەخوا دەپارێزێ؟ ﴿إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً﴾ ئەگەر خوا زیان
و خراپە یان بەزەیی و ڕەحمەتی بۆ ئێوە بوێت ﴿وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا﴾ بێجگە لەخوا دۆستیان نی
یە ﴿وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ پشتیوان و یارمەتی دەرێك ﴿١٧﴾ ﴿قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنكُمْ﴾ بێگومان خوا
دەزانێ بەو کەسەتان کەئاستەنگ دروست دەکات لەڕێگەی (موسڵمانان بۆجیهاد کردن)
﴿وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا﴾ کە بەبرادەرەکانیان دەڵێن وەرن بۆلای ئێمە (وخۆیان دەدزیەوە
لەجیهاد) ﴿وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ ئەوانە نایەن بۆ جەنگ و غەزا زۆر بەکەمی نەبێت ﴿١٨﴾ ﴿أَشِحَّةً
عَلَيْكُمْ﴾ لەئاستی ئێوەدا (ئەی موسڵمانان ئەوانە) چرووکن ﴿فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ﴾ ئەمجا کاتێك (بەهۆی
جەنگەوە) ترس و بیم پەیدا بێت ﴿رَأَيْتَهُمْ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ﴾ دەیان بینی بەجۆرێ سەیرت دەکەن (لەترسی
جەنگ) ﴿تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ﴾ چاویان بەم لاولادا دەسوڕێ ﴿كَالَّذِي يُغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ﴾ بەوێنەی
کەسێك لەسەرەمەرگدا بێهۆشی بەسەردابێت ﴿فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ﴾ بەڵام کاتێ ترسەکە ڕۆشت
وبەس ﴿سَلَقُوكُم بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ﴾ بەزمانی تیژ زمانتان لێ درێژ دەکەن (وەداوای غەنیمەتتان لێ دەکەن)
﴿أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ﴾ کەچی چرووك و ڕژدن لەسەرماڵ وغەنیمەت ﴿أُولَٰئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا﴾ ئائەوانە باوەڕیان
نەهێنا بوو ﴿فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ﴾ بۆیە خوا کردەوەیانی پووچەڵ کردەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾
وئەمە بەلای خواوە (کارێکی) ئاسانە ﴿١٩﴾ ﴿يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا﴾ وایان دەزانی کۆمەڵەکان
(لەشکریان هێنابوو) نەڕۆشتوون ﴿وَإِن يَأْتِ الْأَحْزَابُ﴾ وە ئەگەر ئەو کۆمەڵانە بگەڕێنەوە (بۆسەر
مەدینە) ﴿يَوَدُّوا لَوْ أَنَّهُم بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ﴾ ئاواتیان دەخواست کە لەناو (مەدینە) عەرەبە دەشتەکییەکان
بەدەور بوونایە (لەترسی جەنگ) ﴿يَسْأَلُونَ عَنْ أَنبَائِكُمْ﴾ لەدوورەوە پرسیاریان لەهەواڵی ئێوە
بکردایە ﴿وَلَوْ كَانُوا فِيكُم﴾ وە ئەگەر لەناو ئێوەدا بوونایە ﴿مَّا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا﴾ جەنگیان نەدەکرد
زۆر بەکەمی نەبێ ﴿٢٠﴾ ﴿لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەپێغەمبەری خوادا ﷺ بۆ
ئێوە هەیە ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەرمەشقی وپێشەوایەتی چاك ﴿لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ﴾ بۆ کەسێك
بەهیوای خواو (پاداشتی) ڕۆژی دوایی یە ﴿وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾ وە زۆر یادی خوا دەکات ﴿٢١﴾
﴿وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ﴾ وەکاتێ ئیمانداران ئەو کۆمەڵانەیان دی (لەشکریان هێنابوو بۆ سەر
مەدینە) ﴿قَالُوا هَٰذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ وتیان ئەمە ئەو بەڵێنەیە خوا و پێغەمبەرەکەی بە ئێمەیان دابوو
﴿وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ خوا و پێغەمبەرەکەی ڕاستیان فەرموو ﴿وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا﴾ (هاتنی
ئەو هەموو هێزەی کوفر) باوەڕداران تەنها ئیمان و ملکەچیان پێ زیادی کرد ﴿٢٢﴾

﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ﴾ لەناو باوەڕداران دا پیاوانێك هەن ﴿صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ﴾ ڕاستیان کرد لەگەڵ
ئەو پەیمانەی کە دابویان بەخوا ﴿فَمِنْهُم مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُ﴾ ئەمجا هەندێکیان نەزر و بەڵێنی خۆی بەجێ هێناو
(شەهید بوو) ﴿وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ﴾ هەندێکیشیان چاوەڕوانن (هێشتا لەژیاندان) ﴿وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا﴾ هیچ
گۆڕانێکیان (لەبەڵێنی خۆیان دا) نەکردووە ﴿٢٣﴾ ﴿لِّيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) پاداشتی
ڕاست گۆیان بداتەوە بەهۆی ڕاستی بەکەیانەوە ﴿وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِن شَاءَ﴾ وە سزای دووڕووەکان
بدات ئەگەر بیەوێت ﴿أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ یان تەوبەیان لێ گیرا کات ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ بێگومان
خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٢٤﴾ ﴿وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ﴾ وەخوا کافرەکانی (قورەیش کە لەشکریان
هێنابوو بۆ سەر مەدینە) گەڕاندەوە بەڕق و مەراقەوە (بۆ وڵاتی خۆیان) ﴿لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا﴾ هیچ خێر و
ئاواتێکیان (لەناوبردنی ئیمانداران) دەست نەکەوت ﴿وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ﴾ خوا ئیمان دارانی
لەجەنگ پاراست (بەهۆی بای توند و فریشتەوە کافرانی پرژو بڵاوکرد) ﴿وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا﴾ وەخوا
هەمیشە بەهێزی بەدەسەڵاتە ﴿٢٥﴾ ﴿وَأَنزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُم مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ (بەنی قورەیزە) کەپشتگیری
ئەوان (قورەیش و غەطفان)یان کرد خوای گەورە هێنایە خوارەوە ﴿مِن صَيَاصِيهِمْ﴾ لەقەڵاکانیان
﴿وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ﴾ وە ترسی خستە ناو دڵیانەوە ﴿فَرِيقًا تَقْتُلُونَ﴾ کۆمەڵێکیان دەکوژن
﴿وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا﴾ وە کۆمەڵێکی تریان بەدیل دەگرن ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ﴾ (دوای
تیاچوونی ئەوان خوا) زەوی و خانوو سامانی ئەوانی دا بەئێوە ﴿وَأَرْضًا لَّمْ تَطَئُوهَا﴾ هەروەها زەوی
یەکیش کەپێتان پیانەنابوو ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٢٧﴾
﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَاجِكَ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ بەخێزانەکانت بڵێ ﴿إِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا﴾
ئەگەر ئێوە ژیانی دونیا و ڕازاوەی ئەوتان دەوێ ﴿فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ﴾ دەی هەموتان وەرن موتعەتان
پێ بدەم (موتعە پارە و شتومەکێکە دەدرێتە ئافرەتی تەڵاق دراو) ﴿وَأُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ وە تەڵاقتان
بدەم بە تەڵاق دانێکی چاك و بێ زیان ﴿٢٨﴾ ﴿وَإِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ﴾ وە ئەگەر ئێوە
خوا و پێغەمبەرەکەی و پاداشتی ڕۆژی دوایی تان دەوێ ﴿فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنكُنَّ﴾ ئەوە بێگومان
خوا ئامادەی کردووە بۆ چاکەکاران لەئێوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٢٩﴾ ﴿يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ﴾ ئەی
خێزانەکانی پێغەمبەر ﷺ ﴿مَن يَأْتِ مِنكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ﴾ هەر کام لە ئێوە گوناهێکی گەورە بکات
﴿يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ﴾ سزای بۆ دوو بەرانبەر دەکرێتەوە بەدوو قاتی (خەڵکی تر) ﴿وَكَانَ
ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾ وەئەم کارەش بۆ خوا ئاسانە ﴿٣٠﴾

﴿وَمَن يَقْنُتْ مِنكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ (ئەی خێزانەکانی پێغەمبەر ﷺ) هەر کام لەئێوە لەسەر گوێڕایەڵی
خواو پێغەمبەرەکەی بەردەوام بێت ﴿وَتَعْمَلْ صَٰلِحًا﴾ وە کردەوەی چاکیش بکات ﴿نُّؤْتِهَآ أَجْرَهَا
مَرَّتَيْنِ﴾ دووجار پاداشتی پێ دەدەین ﴿وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا﴾ وە ڕۆزییەکی چاك و خۆشمان بۆ ئامادە
کردووە (لەبەهەشتدا) ﴿٣١﴾ ﴿يَٰنِسَآءَ ٱلنَّبِىِّ﴾ ئەی ژنانی پێغەمبەر ﷺ ﴿لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِّنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ ئێوە
وەك هیچ یەك لەئافرەتانی دیکە نین ﴿إِنِ ٱتَّقَيْتُنَّ﴾ ئەگەر خۆتان بپارێزن و لەخوا بترسن ﴿فَلَا تَخْضَعْنَ
بِٱلْقَوْلِ﴾ کەواتە بەخەمزەو نازەوە قسە مەکەن (وەك ئافرەتانی ڕەوشت نزم) ﴿فَيَطْمَعَ ٱلَّذِى فِى قَلْبِهِۦ مَرَضٌ﴾
نەوەکو ئەوەی کەدڵی نەخۆشە (دەروون نزمە) بیری خراپ بکات ﴿وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾
(کەواتە) قسەی چاك و بەجێ بکەن ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَرْنَ فِى بُيُوتِكُنَّ﴾ وە لە ماڵەکانی خۆتاندا بمێننەوە
﴿وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ ٱلْأُولَىٰ﴾ وە زینەت و جوانی خۆتان دەرمەخەن (لەناو خەڵکی نامەحرەمدا)
وەکو خۆدەرخستنی ئافرەتانی سەردەمی نەفامی یەکەم (پێش ئیسلام) ﴿وَأَقِمْنَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتِينَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾
نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَطِعْنَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ﴾ وە گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿إِنَّمَا
يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا دەیەوێت ﴿لِيُذْهِبَ عَنكُمُ ٱلرِّجْسَ أَهْلَ ٱلْبَيْتِ﴾ ئەی ئال و بەیتی (پێغەمبەر
ﷺ) هەر جۆرە پیسی و گوناهێك لەئێوە دوور بخاتەوە ﴿وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ و پاك و خاوێنتان
بکاتەوە بەتەواوی ﴿٣٣﴾ ﴿وَٱذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِى بُيُوتِكُنَّ﴾ وە بیربکەنەوە لەوەی دەخوێنرێت
لەماڵەکانتاندا ﴿مِنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ وَٱلْحِكْمَةِ﴾ لەئایەتەکانی خواو دانایی (فەرموودەکانی پێغەمبەر ﷺ)
﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا ووردبینی ئاگادارە ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُسْلِمِينَ وَٱلْمُسْلِمَٰتِ﴾
بەڕاستی پیاوە موسڵمانەکان و ئافرەتە موسڵمانەکان ﴿وَٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ وە پیاوە باوەڕدارەکان و
ئافرەتە باوەڕدارەکان ﴿وَٱلْقَٰنِتِينَ وَٱلْقَٰنِتَٰتِ﴾ و پیاوانی هەمیشە گوێڕایەڵ و ئافرەتانی هەمیشە گوێڕایەڵ
﴿وَٱلصَّٰدِقِينَ وَٱلصَّٰدِقَٰتِ﴾ و پیاوە ڕاستگۆکان و ئافرەتە ڕاستگۆکان ﴿وَٱلصَّٰبِرِينَ وَٱلصَّٰبِرَٰتِ﴾
و پیاوان و ئافرەتانی خۆگر و بەئارام ﴿وَٱلْخَٰشِعِينَ وَٱلْخَٰشِعَٰتِ﴾ وە پیاوانی لەخوا ترس و ژنانی
لەخوا ترس ﴿وَٱلْمُتَصَدِّقِينَ وَٱلْمُتَصَدِّقَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی بەخشندە ﴿وَٱلصَّٰٓئِمِينَ وَٱلصَّٰٓئِمَٰتِ﴾
و پیاوان و ئافرەتانی ڕۆژووەوان ﴿وَٱلْحَٰفِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَٱلْحَٰفِظَٰتِ﴾ پیاوان و ئافرەتانی داوێن پاك
﴿وَٱلذَّٰكِرِينَ ٱللَّهَ كَثِيرًا وَٱلذَّٰكِرَٰتِ﴾ پیاوانێ کە زۆر یادی خوا دەکەن و ئافرەتانی کەزۆر یادی
خوا دەکەن ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُم﴾ خوا ئامادەی کردووە بۆ هەموویان ﴿مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ لێخۆشبوون
و پاداشتی گەورە ﴿٣٥﴾

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ﴾ بۆ هیچ پیاو و ئافرەتێکی باوەڕدار نییە ﴿إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا﴾ کاتێ خوا و
پێغەمبەرەکەی بڕیاری هەر کارێکیان دا ﴿أَن يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ﴾ (بۆیان نییە) کە سەرپشک بن
لە کارەکەیاندا ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەس سەرپێچی خوا و پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَقَدْ ضَلَّ
ضَلَالًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بە گومڕاییەکی ئاشکرا ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ
عَلَيْهِ﴾ (بیریکەرەوە) کاتێک دەتووت بەکەسێک (زەیدی کوڕی حارثە) کە خوا نیعمەتی بەسەردا
ڕشتبوو، تۆیش چاکەت لەگەڵدا کردبوو (ئازاد کردنی و پەروەردەکردنی) ﴿أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ﴾
خێزانەکەت (زەینەب) لای خۆت ڕاگرە و بیهێڵەوە ﴿وَاتَّقِ اللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسە ﴿وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ
مُبْدِيهِ﴾ لە دڵی خۆتدا شتێک دەشاریتەوە کە خوا ئاشکرای دەکات ﴿وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَاهُ﴾
وە لە (قسەی) خەڵک دەترسی لە کاتێکدا خوا شایانترە کە لێی بترسی ﴿فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا﴾ ئەمجا
کاتێ زەید پێویستی بە (زەینەب) نەما و تەڵاقیدا ﴿زَوَّجْنَاكَهَا﴾ ئێمە (زەینەب)مان لێ مارە کردیت
﴿لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ﴾ بۆ ئەوەی هیچ ناڕەحەتی (وتاوانی) نەبێت لەسەر ئیمانداران ﴿فِي
أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ﴾ لە (مارەکردنی) ژنانی بەکوڕ کراوەکانیاندا ﴿إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا﴾ کاتێ پێویستیان
پێیان نەما و تەڵاقیان دان ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا﴾ وە فەرمانی خوا (بە مارەکردنی زەینەب بووت)
دراوە و بڕاوەیە ﴿٣٧﴾ ﴿مَّا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ﴾ هیچ ناڕەحەتی (تاوان)ێک لەسەر پێغەمبەر ﷺ بە
﴿فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ﴾ لە (مارەکردنی زەینەب) کە خوا بڕیاری داوە بۆی ﴿سُنَّةَ اللَّهِ﴾ نەریت و سوننەت و ڕێگای
(دیاریکراوی) خوایە ﴿فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلُ﴾ لەناو پێغەمبەرانی لەمەوپێشدا ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا﴾
وە فەرمانی خواش بڕیارێکی بڕاوەیە (ودەبێت جێبەجێ بکرێت) ﴿٣٨﴾ ﴿الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ﴾
کەسانێ کە پەیامەکانی خوا ڕادەگەیەنن ﴿وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ﴾ وە لە (خوا) دەترسن
وبێجگە لە خوا لە کەسی تر ناترسن ﴿وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا﴾ خوا بەسە کە چاودێر و لێپرسەرەوە بێت ﴿٣٩﴾
﴿مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ﴾ موحەممەد ﷺ باوکی هیچ یەک لە پیاوەکانتان نییە (بە زەیدی
کوڕی حارثە و بە هیچ کەسێک تر) ﴿وَلَٰكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ﴾ بەڵکو ئەو نێردراوی خوا و کۆتا
هەمیی پێغەمبەرە ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ وە خوا بە هەموو شتێک زانایە ﴿٤٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾ زۆر یادی خوا بکەن ﴿٤١﴾ ﴿وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً
وَأَصِيلًا﴾ بە پاکی یادی خوا بکەن بەبەیانیان و ئێواراندا ﴿٤٢﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ﴾ ئەو زاتێکە
بەڕەحمی خۆی دەڕژێنێ بەسەرتاندا ﴿وَمَلَائِكَتُهُ﴾ و فریشتەکانی داوای لێخۆشبوونتان بۆ دەکەن
﴿لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ بەوهۆیەوە (خوا) لە تاریکییەکانەوە دەرتان دێنێ بەرەو ڕووناکی
(ئیمان و ئیسلام) ﴿وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾ وە خوا میهرەبانە بە ئیمانداران ﴿٤٣﴾

﴿تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ﴾ ڕۆژێک باوەڕداران دەگەنە خزمەت ئەو (خوا) بەخێرهاتنیان بە(ووشەی)
سەلامە ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا﴾ وە خوا پاداشتی چاکی بۆ ئامادە کردووە ﴿٤٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ﴾
ئەی پێغەمبەر ﷺ بێگومان ئێمە تۆمان ناردووە (بۆ خەڵکی) ﴿شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بەشایەت
و مژدەدەرو ترسێنەر ﴿٤٥﴾ ﴿وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ﴾ و بانگخوازی بۆ (ڕێگەی) خوا بەفەرمانی ئەو
﴿وَسِرَاجًا مُنِيرًا﴾ و چرایەکی ڕووناککەرەوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ﴾ وە مژدە بدە بەئیمانداران
کەبێگومان بۆ ئەوان هەیە ﴿مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا﴾ بەهرەو بەخششێکی گەورە لەلایەن خواوە ﴿٤٧﴾
﴿وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ گوێڕایەڵی کافران و دووڕووان مەکە ﴿وَدَعْ أَذَاهُمْ﴾ گوێ مەدە بەئازار
دانی ئەوان (بۆ تۆ) ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ وپشت هەر بەخوا ببەستە ﴿وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ وە خوا بەسە
کەپشتیوان بێت ﴿٤٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ کاتێ
ئافرەتانی ئیماندارتان مارە کرد ﴿ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمَسُّوهُنَّ﴾ لەپاشان لەپێش ئەوەی بچنە لایان
تەڵاقتان دان ﴿فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا﴾ ئەوە لەسەریان نییە بۆ ئێوە هیچ عیددەیەک هەژمێرن
﴿فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ﴾ کەواتە موتعەیان (پۆشاک و بڕێ بۆ دڵخۆشییان) بدەنێ و تەڵاقیان بدەن
﴿سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ بە تەڵاقدانێکی جوان و ڕێک وپێک ﴿٤٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ﴾ ئەی پێغەمبەر
ﷺ بێگومان ئێمە حەڵاڵمان کرد بۆ تۆ ﴿أَزْوَاجَكَ اللَّاتِي آتَيْتَ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەو هاوسەرانەت کەمارەییت
پێ داوون ﴿وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ﴾ هەروەها ئەو کەنیزەکانەی کەخوا دەستی تۆی
خستن (بەهۆی ڕاڵ بوونت بەسەر کافراندا) ﴿وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ﴾ و (بۆمان حەڵاڵ کردویت)
کچانی مامت و کچانی پوورت (خوشکی باوکت) ﴿وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ﴾ و کچانی خاڵت و
کچانی پوورت (خوشکی دایکت) ﴿اللَّاتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ﴾ ئەوانەی کەکۆچیان کرد لەگەڵت ﴿وَامْرَأَةً
مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ﴾ هەروەها ئافرەتێکی ئیماندار ئەگەر خۆی ببەخشی بەپێغەمبەر (بەبێ مارەیی)
﴿إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا﴾ ئەگەر پێغەمبەر ﷺ ویستی مارەی بکات ﴿خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾
(ئەمەیان) تەنیا بۆ تۆ دروستە بەجیا لەئیماندارانی تر ﴿قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ﴾ بەڕاستی ئێمە
دەزانین چیمان پێویست کردووە لەسەر ئیمانداران ﴿فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ دەربارەی
هاوسەرکانیان و کەنیزەکەکانیان ﴿لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ﴾ لەبەر ئەوەی هیچ لەلات زەحمەت
و گران نەبێ (کەشتانێک بەجیا لە موسڵمانان بۆ دروستە) ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ وە خوا
لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥٠﴾

﴿تُرْجِي مَن تَشَاءُ مِنْهُنَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ سەرەی) هەر یەکێك لەخێزانەکانت ویستت دوای بخە
﴿وَتُؤْوِي إِلَيْكَ مَن تَشَاءُ﴾ وە هەر یەکێ لەوانت ویستت (پێشی بخەو) بیهێنە بۆ لای خۆت ﴿وَمَنِ ابْتَغَيْتَ
مِمَّنْ عَزَلْتَ﴾ وەهەر کامێت بوێت (بێتە لات) لەوانەی بەرکەنارت کردوون لەوەوپێش ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ﴾
هیچ گوناهێکت لەسەر نییە ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَن تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ﴾ ئەو (سەرپشك کردنە) نزیکترە کەچاوو
دڵیانی پێ گەش بێتەوە ﴿وَلَا يَحْزَنَّ﴾ و خەفەت نەخۆن ﴿وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ﴾ و هەموویان
ڕازی بن بەوەی کەپێت داوون ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ﴾ وە خوا دەزانێ ئەوەی کە لەدڵتاندایە
﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا﴾ وە خوا زانای لەسەرخۆیە (٥١) ﴿لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِن بَعْدُ﴾ دوای ئەمانە
(کە هاوسەرتن) هیچ ئافرەتێکت بۆ حەڵاڵ نییە ﴿وَلَا أَن تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ﴾ و نەشتوانی بیان
گۆڕی بەهاوسەرانی تر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ﴾ هەرچەندە بەجوانیان سەرسام بیت (ڕێك و پێکیان
سەرنجت رابکێشن) ﴿إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ﴾ مەگەر وەك کەنیزەك بێتە خاوەنی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ رَّقِيبًا﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا چاودێرە (٥٢) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان
هێناوە ﴿لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ﴾ مەچنە ژوورەوە بۆ ماڵەکانی پێغەمبەر ﷺ ﴿إِلَّا أَن يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ﴾
مەگەر ڕێگەتان پێ بدرێ بۆ نان خواردنێك ﴿غَيْرَ نَاظِرِينَ إِنَاهُ﴾ بێ ئەوەی چاوەڕوانی پێگەیشتنی
بکەن ﴿وَلَٰكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا﴾ بەڵام ئەگەر بانگ کران (بۆنان خواردن) ئەوسا بڕۆنە ژوورەوە
﴿فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانتَشِرُوا﴾ ئەمجا ئەگەر خواردنەکەتان خوارد بڵاوەی لێ بکەن ﴿وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ﴾
وە مەمێننەوە بۆ قسە کردن ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ﴾ چونکە بەڕاستی ئەو (مانەوەتان) ئازاری پێغەمبەر
(ﷺ) دەدات ﴿فَيَسْتَحْيِي مِنكُمْ﴾ ئەویش شەرم دەکات لێتان (کە پێ بڵێ) ﴿وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ﴾
بەڵام خوا لە (وتنی) هەق شەرم ناکات ﴿وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا﴾ وە هەر کاتێ داوای شتێکی ئەوماڵتان
کرد لە (هاوسەرەکانی پێغەمبەر ﷺ) ﴿فَاسْأَلُوهُنَّ مِن وَرَاءِ حِجَابٍ﴾ ئەوە لەپشتی پەردەوە لێیان داوا بکەن
﴿ذَٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ﴾ ئەو (شێوە داوا کردنە)تان خاوێنترە بۆ دڵی ئێوەو ئەوانیش
﴿وَمَا كَانَ لَكُمْ أَن تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ﴾ بە هیچ شێوەیە بۆ ئێوە دروست نییە ئازاری (دڵی) پێغەمبەری
خوا بدەن ﴿وَلَا أَن تَنكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِن بَعْدِهِ أَبَدًا﴾ وە هەرگیز نابێ خێزانەکانی پاش خۆی مارە بکەن
﴿إِنَّ ذَٰلِكُمْ﴾ بەڕاستی ئەو (ئازاردانی دڵ و مارە کردنە)تان ﴿كَانَ عِندَ اللَّهِ عَظِيمًا﴾ بەلای خواوە
(گوناهێکی) زۆر گەورەیە (٥٣) ﴿إِن تُبْدُوا شَيْئًا﴾ ئەگەر هەر شتێك ئاشکرا بکەن (بیڵێن) ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾
یا بیشارنەوە (لە دڵتاندا) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا زانایە بەهەموو شتێك (٥٤)

﴿لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ﴾ (هاوسەرانی پێغەمبەر ﷺ) هیچ گوناهێکیان لەسەر نییە ﴿فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا
إِخْوَانِهِنَّ﴾ (ئەگەر بێ حیجاب بن) لای باوکیان و کوڕانیان و براکانیان ﴿وَلَا أَبْنَاءِ إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ أَخَوَاتِهِنَّ﴾
و برازاکانیان و خوشکەزاکانیان ﴿وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ﴾ ولای ئافرەتانی هاودینیان ولای
غولام و کەنیزەکی خۆیان ﴿وَاتَّقِينَ اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا﴾ بەڕاستی
خوا چاودێر و ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا ٥٥ ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ﴾ بەڕاستی
خوا و فریشتەکانی سەلاوات دەدەن لەسەر پێغەمبەر ﷺ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی
کەباوەڕتان هێناوە ﴿صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ ئێوەش سەلاوات و سەلامی زۆری لەسەر
بدەن ٥٦ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بەڕاستی کەسانێ کەئازاری خوا و پێغەمبەرەکەی دەدەن
﴿لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ خوا نەفرەتی لێ کردوون لەدونیا و لەدوارۆژدا ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا﴾
وە سزای ڕیسواکەری بۆ ئامادە کردوون ٥٧ ﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە کەسانێ کەئازاری
پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار ئەدەن ﴿بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا﴾ بێ ئەوەی هیچ تاوانێکیان کردبێت ﴿فَقَدِ
احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە بوختان و تاوانێکی ئاشکرایان گرتۆتە ئەستۆ ٥٨
﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) بڵێ بە هاوسەرانت ﴿وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ﴾
و بەکچانت و بە ئافرەتانی بڕواداران ﴿يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ﴾ با عابا و باڵاپۆشەکانیان بدەن بەسەر
خۆیاندا (خۆیان و جوانیانی پێ داپۆشن) ﴿ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ﴾ ئەوە نزیکترە بناسرێن (بەداوێن پاک)
﴿فَلَا يُؤْذَيْنَ﴾ تا بەهۆیەوە ئازار نەدرێن ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ وە خوا لێخۆشبوو و میهرەبانە ٥٩
﴿لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ﴾ بەڕاستی ئەگەر کۆتایی نەهێنن دووڕووان ﴿وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ وە کەسانێک
لەدڵیاندا نەخۆشی هەیە ﴿وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ﴾ و بڕوپاگەندەچییەکان لەمەدینەدا ﴿لَنُغْرِيَنَّكَ
بِهِمْ﴾ ئێمە تۆ هان دەدەین (بەجەنگ کردن) لەدژیان ﴿ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا﴾ پاشان ماوەیەکی
کەم نەبێ (لەمەدینەدا) دراوسێت نابن (دەرپەڕ دەکرێن) ٦٠ ﴿مَلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثُقِفُوا﴾ (ئەوانە) نەفرین لێکراون
لەهەر کوێ بەر دەست کەوتن ﴿أُخِذُوا وَقُتِّلُوا تَقْتِيلًا﴾ بەدیل دەگیرێن و بەکوشتن دەکوژرێن ٦١
﴿سُنَّةَ اللَّهِ﴾ خوا (ئەوەی کردووە) بەسوننەت و یاسا ﴿فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ﴾ لەناو کەسانێك
کەپێشتر بوون ﴿وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ هەرگیز یاسا و سوننەتی خوا گۆڕانی بۆ نییە ٦٢

﴿يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خەڵك پرسیارت لێ دەكەن دەربارەی (بەرپابوونی)
ڕۆژی دوایی ﴿قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ اللَّهِ﴾ بڵێ زانینی (بەرپابوونی) ئەو ڕۆژە تەنها لای خوایە ﴿وَمَا يُدْرِيكَ﴾
تۆ چوزانیت ﴿لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا﴾ لەوانەیە ڕۆژی دوایی نزیك بێت (بەڵام خەڵك بەر بێ) (٦٣)
﴿إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا نەفرینی لە بێ باوەڕان كردووە ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا﴾ و ئاگری
هەڵگیرساوی بۆ ئامادە كردوون (٦٤) ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿لَّا يَجِدُونَ وَلِيًّا
وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ پشتیوان و یاری دەدەرێكیان نییە (٦٥) ﴿يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ﴾ ڕۆژێ كەدەم
وچاویان لەئاگری دۆزەخدا ئەم دیو و ئەو دیو دەكرێت ﴿يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا﴾ دەڵێن خۆزگە وكاشكای
﴿أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا﴾ گوێڕایەڵی خواو گوێڕایەڵی پێغەمبەرمان بكردایە (٦٦) ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا﴾
وەدەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا﴾ بەڕاستی ئێمە بەگوێی سەران و گەورەكانمان كرد
﴿فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا﴾ ئیتر لەڕێگای ڕاست گومڕایان كردین (٦٧) ﴿رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ﴾ ئەی
پەروەردگارمان دوو بەرابەر سزایان بدە ﴿وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا﴾ و بەر نەفرینی گەورەی خۆتیان بخەیت (٦٨)
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَىٰ﴾ وەك ئەو كەسانە مەبن
كە موسایان ئازاردا (تۆمەتیان بۆ كرد) ﴿فَبَرَّأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا﴾ جا خوا موسای پاك كردەوە لەوەی
دەیان ووت ﴿وَكَانَ عِندَ اللَّهِ وَجِيهًا﴾ (موسا) لای خوا ڕێزو پلە وپایەی هەبوو (٦٩) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن و پارێزكار بن ﴿وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا﴾ وقسەی
ڕاست و دروست بكەن (٧٠) ﴿يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ﴾ كردەوەكانتان چاك دەكات ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾
وگوناهەكانتان خۆش دەبێ ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وهەر كەس گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەكەی بكات
﴿فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی سەركەوتنێكی گەورەی بەدەست هێناوە (٧١) ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ﴾
بێگومان ئێمە سپاردەمان پیشانی ﴿عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ﴾ ئاسمانەكان و زەوی و چیاكان
دا (هەڵگرتنی ئەمانەتی دینداریمان پێشنیار كرد بۆیان) ﴿فَأَبَيْنَ أَن يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا﴾ بەڵام هیچیان
ڕازی نەبوون كەهەڵیگرن و ترسان لەو (ئەمانەتە) ﴿وَحَمَلَهَا الْإِنسَانُ﴾ كەچی ئادەمی ئەو (سپاردەی)
هەڵگرت ﴿إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾ بەڕاستی ئەو (ئادەمی) زۆر ستەمكار و نەزانە (٧٢) ﴿لِّيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ
وَالْمُنَافِقَاتِ﴾ بۆ ئەوەی خوا سزای پیاوان و ئافرەتانی دوو ڕوو بدات ﴿وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ﴾ وە
(سزای) پیاوان و ئافرەتانی هاوەڵ دانەریش (بدات) ﴿وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وەلە پیاوان
و ئافرەتانی ئیماندار تەوبە وەرگرێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە (٧٣)

سورەتی ﴿سَبَإٍ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوایە ﴿الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ کەهەرچی
لەئاسمانەکان و زەویدایە تەنیا موڵکی ئەوە ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ﴾ وە لە دواڕۆژیشدا ستایش هەر
بۆ ئەوە ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ وە ئەو (خوا) دروست کاری ووردبینە ﴿١﴾ ﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ﴾
(خوا) دەزانێ چی دەچێ بەناو زەویدا ﴿وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا﴾ و چی لێ دەردەچێ ﴿وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ﴾
وە چی دێتە خوارەوە لەئاسمان ﴿وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا﴾ و چی بۆ سەر دەکەوێ ﴿وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ﴾
وە خوا میهرەبانی لێبووردەیە ﴿٢﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان ووتیان ﴿لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ﴾ ڕۆژی
دوایی (بەسەرمان) نایەت ﴿قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (وانیە) سوێند
بەپەروەردگارم ئەو (قیامەتە)تان بۆ دێ ﴿عَالِمِ الْغَيْبِ﴾ (خوا) زانای هەموو پەنهانەکانە ﴿لَا يَعْزُبُ عَنْهُ﴾
لەخوا گوم نابێ ﴿مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ قورسایی گەردیلەیەك لەئاسمانەکان و زەویدا
﴿وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرُ﴾ وە بچووکتر و گەورەتر لەوە نییە ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ ئیلا
لەکتێبێکی ئاشکرا و ڕووندایە ﴿٣﴾ ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوەی
باوەڕیان هێناوە و کردەوەی چاکیان کردووە بداتەوە ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ﴾ بۆ ئەوانە هەیە لێبووردنی
(پەروەردگار) ﴿وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ و پاداشت و ڕۆزیی یەکی چاك ﴿٤﴾ ﴿وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا﴾ وە کەسانێك
کەهەوڵ دەدەن باوەڕ بەنیشانەکانی ئێمە نەکرێ ﴿مُعَاجِزِينَ﴾ دەستەپاچەن و هیچیان پێ ناکرێت
﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ أَلِيمٌ﴾ بۆ ئەوانەیە سزای زۆر خراپ و سەخت ﴿٥﴾ ﴿وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾
ئەوانە زانیاریان پێ دراوە دەزانن ﴿الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ ئەوەی لە پەروەردگارتەوە بۆت
هاتووە ﴿هُوَ الْحَقَّ﴾ تەنها ئەوە ڕاستە ﴿وَيَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ و ڕێنموویی (خەڵك) دەکات
بۆ ڕێگای خوای زاڵی ستایش کراو ﴿٦﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیانووت
﴿هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ﴾ ئایە پیاوێکتان نیشان بدەین ﴿يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ﴾ کە هەواڵتان پێ دەدات
کاتێك (مردن و) بەتەواوی ورد و پارەپارە بوون ﴿إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ ئەوا ئێوە سەر لەنوێ
دروست دەکرێنەوە ﴿٧﴾

﴿أَفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا﴾ ئایا ئەو (پێغەمبەر ﷺ) بەدەم خواوە درۆ دەکات ﴿أَم بِهِۦ جِنَّةٌۢ﴾ یا شێتە ﴿بَلِ ٱلَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ بِٱلْءَاخِرَةِ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ئەوانەی بێ باوەڕن بەدواڕۆژ ﴿فِى ٱلْعَذَابِ وَٱلضَّلَٰلِ ٱلْبَعِيدِ﴾ لەبەر
سزاو گومڕاییەکی دوور (لەڕاستی)دان ٨ ﴿أَفَلَمْ يَرَوْا۟﴾ دەی ئایا سەرنج نادەن ﴿إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا
خَلْفَهُم﴾ بۆ ئەوەی لەبەردەم و لەپشتیانەوەیە ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ لەئاسمان و زەویدا ﴿إِن نَّشَأْ نَخْسِفْ
بِهِمُ ٱلْأَرْضَ﴾ ئەگەر بمانەوێ دەیان بەین بەناخی زەویدا ﴿أَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ﴾ یان دەیخەینە خوارەوە بەسەریاندا
﴿كِسَفًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ﴾ چەند پارچەیەك لەئاسمان ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەو پەند
هەیە ﴿لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ﴾ بۆ هەر بەندەیەك ڕوو لەخوا بێت ٩ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ مِنَّا فَضْلًا﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی لەلایەن خۆمانەوە فەزڵ و بەهرەیەکی گەورەمان بەداوود بەخشیبوو
﴿يَٰجِبَالُ أَوِّبِى مَعَهُۥ وَٱلطَّيْرَ﴾ ئەی چیا و باڵندەکان لەگەڵ داوود ڕێکبن و تەسبیحاتی خوا بکەن
﴿وَأَلَنَّا لَهُ ٱلْحَدِيدَ﴾ وە ئاسنمان بۆ نەرم کردبوو ١٠ ﴿أَنِ ٱعْمَلْ سَٰبِغَٰتٍ﴾ (فەرمانمان پێ کرد) قەڵغان
و زرێی چەسپاو لێ دروست بکە ﴿وَقَدِّرْ فِى ٱلسَّرْدِ﴾ و لەچنینی زرێدا باندازەبێ ئەڵقەکان وەك یەك بن
﴿وَٱعْمَلُوا۟ صَٰلِحًا﴾ و کردەوەی چاك بکەن ﴿إِنِّى بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی من بەوەی کەدەیکەن بینام ١١
﴿وَلِسُلَيْمَٰنَ ٱلرِّيحَ﴾ وە بۆ سولەیمان (با، هەوا)مان ڕام هێنا ﴿غُدُوُّهَا شَهْرٌ﴾ بەیانیان تانیوەڕۆ (با) بەئەندازەی
مانگێك ڕێگای دەبڕی ﴿وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ﴾ وە (پاش نیوەڕۆ تا) ئێوارانیش بەئەندازەی مانگێك ڕێگای دەبڕی
﴿وَأَسَلْنَا لَهُۥ عَيْنَ ٱلْقِطْرِ﴾ وە مسمان بۆ تواندەوە وەك کانیاو (دەڕۆی) ﴿وَمِنَ ٱلْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ وە هەندێ
لەجنۆکەکانمان ڕام هێنا بوو لەبەر دەستی دا کاریان دەکرد ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِۦ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاری
﴿وَمَن يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا﴾ و ئەگەر هەر کام لەوان لەفەرمانی ئێمە لابدا ﴿نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ ٱلسَّعِيرِ﴾ سزای
ئاگری هەڵگیرساوی پێ دەچێژین ١٢ ﴿يَعْمَلُونَ لَهُۥ مَا يَشَآءُ﴾ (سولەیمان) هەرچی بویستایە بۆیان دروست
دەکرد ﴿مِن مَّحَٰرِيبَ وَتَمَٰثِيلَ﴾ لەپەرستگاو پەیکەرو ﴿وَجِفَانٍ كَٱلْجَوَابِ﴾ چەندین قاپی (نان خواردن) وەك
حەوزی گەورەو ﴿وَقُدُورٍ رَّاسِيَٰتٍ﴾ چەند قازان و مەنجەڵی دامەزراو (نەدەجوڵان لەبەر گەورەییان)
﴿ٱعْمَلُوٓا۟ ءَالَ دَاوُۥدَ شُكْرًا﴾ ئەی ئالی داوود شوکرانە بژێری خوا بکەن ﴿وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِىَ ٱلشَّكُورُ﴾ بەڵام
کەمێ لەبەندەکانم (بۆ خوا) سوپاسگوزارن ١٣ ﴿فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ ٱلْمَوْتَ﴾ ئەمجا کاتێك سولەیمانمان
مراند ﴿مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِۦٓ﴾ هیچ شتێك مردنی سولەیمانی پیشان (جنۆکەکان) نەدا ﴿إِلَّا دَآبَّةُ ٱلْأَرْضِ﴾
بێجگە لەخۆرەو موریانەی زەوی ﴿تَأْكُلُ مِنسَأَتَهُۥ﴾ کە داردەستەکەی (سولەیمان)ی دەخوارد
(کەسولەیمان خۆی دابوو بەسەریدا) ﴿فَلَمَّا خَرَّ﴾ ئەمجا کاتێ (سولەیمان) کەوت ﴿تَبَيَّنَتِ ٱلْجِنُّ﴾
بۆ جنۆکەکان ڕوون بویەوە ﴿أَن لَّوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ ٱلْغَيْبَ﴾ کە ئەگەر غەیبیان زانیایە ﴿مَا لَبِثُوا۟ فِى ٱلْعَذَابِ
ٱلْمُهِينِ﴾ لەو سزا ڕیسواکەرەدا نەدەمانەوە ١٤

﴿لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆ خەڵكی سەبەء لە شوێنی ژیانیاندا
نیشانەیەك (بەسەر دەسەڵاتی خوا) هەبوو ﴿جَنَّتَانِ عَن يَمِينٍ وَشِمَالٍ﴾ دوو باخات لای ڕاست و لای
چەپی (شوێنەكەیانەوە) هەبوو ﴿كُلُوا مِن رِّزْقِ رَبِّكُمْ﴾ (پێیان وترا) لە ڕۆزی پەروەردگارتان بخۆن
﴿وَاشْكُرُوا لَهُ﴾ وسوپاسی ئەو بكەن ﴿بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ﴾ وڵاتێكی پاك وخۆش وپەروەردگارێكی
لێبوردە(یان هەیە) ﴿١٥﴾ ﴿فَأَعْرَضُوا﴾ ئەمجا ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ﴾ بەو هۆیەوە
لافاوی وێرانكارمان بۆ ناردن ﴿وَبَدَّلْنَاهُم بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ﴾ دوو باخاتی (چاكی بەرووبوومدار)
ئەوانمان گۆڕی بەدوو باخاتی ﴿ذَوَاتَيْ أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثْلٍ﴾ (خراپی) خاوەن بەرێكی تەحت و تاڵ و
دڕ گەز ﴿وَشَيْءٍ مِّن سِدْرٍ قَلِيلٍ﴾ و كەمێك لەداری بەیك (تاوگ، سیدر) ﴿١٦﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُم بِمَا كَفَرُوا﴾
ئا بەو جۆرە تۆڵەمان لێ سەندن بەهۆی ناسوپاسیانەوە ﴿وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ﴾ و ئایا جگە
لەوانەی زۆر سپڵەن تۆڵە لەكەس ئەسێنین؟ ﴿١٧﴾ ﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ وە لەنێوان
(ڕێگای) ئەوان و ئەو شارانەی پیت و بەرەكەتمان تێ خستبوون (لەشام) دامەزراندبوومان ﴿قُرًى ظَاهِرَةً﴾
چەند شارۆچكە و دێهاتی نزیك ولەیەكەوە دیار ﴿وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ﴾ و ڕێگەی ڕێكمان بۆ ڕۆشتن
لەنێوان (ئەو دێهاتانە)دا دانابوو ﴿سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا آمِنِينَ﴾ (وتمان پێیان) چەند شەو و ڕۆژ
بەو (ڕێگایانە)دا بڕۆن بەئارامی و بێ ترس ﴿١٨﴾ ﴿فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا﴾ كەچی (خەڵكی سەبەء)
وتیان ئەی پەروەردگارمان ماوەی (ڕێگەی) سەفەرەكانمان دوور بخەرەوە ﴿وَظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾
وستەمیان لەخۆیان كرد ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ﴾ ئێمەش كردمانی بەداستانی لەسەر خەڵكدا بیگێڕنەوە
﴿وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ﴾ پرژ و بڵاومان كردن (بەوڵاتاندا) بەوپەڕی پرژ و بڵاو كردن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی
لەو بەسەرهاتەدا ﴿لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ چەند نیشانە هەیە بۆ هەموو زۆر خۆگری شوكر بەژێر
﴿١٩﴾ ﴿وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی شەیتان گومانی خۆی لەوان بەدی هێنا
﴿فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێجگە ئیمانداران نەبێت هەموویان شوێنی شەیتان كەوتن ﴿٢٠﴾ ﴿وَمَا
كَانَ لَهُ عَلَيْهِم مِّن سُلْطَانٍ﴾ وە شەیتان هیچ دەسەڵاتی بەسەر ئیمانداراندا نەبوو ﴿إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يُؤْمِنُ
بِالْآخِرَةِ﴾ تەنها بۆ ئەوەی بزانرێت كێ باوەڕی بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ﴾
وەكی لەوان ئەوی بەرەی (دواڕۆژ) لەگوماندایە ﴿وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ﴾ وە پەروەردگارت
(ئەی موحەممەدﷺ) بەسەر هەموو شتێكدا چاودێرە ﴿٢١﴾ ﴿قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ هاوار بكەن لەوانەی كە بێجگە لەخوا بەپەرستراوتان دەزانین ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾
بەقەدەر هەرە وردیلەیەكیان بەدەست نیە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ نە لە ئاسمانەكان و نە لەزەویدا
﴿وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِن شِرْكٍ﴾ وە ئەو پەرستراوانە هاوبەشی (خوا) نەبوون (لە دروست كردنی) ئاسمانەكان
و زەویدا ﴿وَمَا لَهُ مِنْهُم مِّن ظَهِيرٍ﴾ و هیچ یەك لەوان یارمەتی دەری خوا نەبوون ﴿٢٢﴾

﴿وَلَا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ عِندَهُ﴾ وە تکا کردن لای خوا سوودی نییە ﴿إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ﴾ مەگەر بۆ کەسێ ئەو (خوا) ڕێگە بدات ﴿حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ﴾ هەتا کاتێ ترس و بیم لەدڵی (تکاکاران) لادەبرێ (بەهۆی ڕێگەپێدانی شەفاعەت) ﴿قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ﴾ (بە یەکتر) دەڵێن پەروەردگارتان چی بڕیارێکی دەرچوو ﴿قَالُوا الْحَقَّ﴾ دەڵێن ووتە ڕاستەکەی دەرچوو (کە ڕێگە دانە بە تکا کردن) ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ وە تەنها (خوا) بەرز و بڵند و گەورەیە ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بڵێ کێ ڕۆزیتان دەدات لەئاسمانەکان و زەویدا ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ خوا (ڕۆزیمان دەدات) ﴿وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ﴾ بێگومان ئێمە یا ئێوە (یەکێکمان) ﴿لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لەسەر ڕێنموویین یان لە گومڕاییەکی ئاشکرادین ﴿٢٤﴾
﴿قُل لَّا تُسْأَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا﴾ (بڵێ) پرسیارتان لێ ناکرێ لەتاوانێ کە ئێمە کردوومانە ﴿وَلَا نُسْأَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ ئێمەش پرسیارمان لێ ناکرێ لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا﴾ بڵێ پەروەردگارمان ئێمە و ئێوە کۆدەکاتەوە ﴿ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ﴾ لەپاشان بڕیار دەدات لەنێوانماندا بەهەق و ڕاستی ﴿وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەوە دادوەری زانا ﴿٢٦﴾ ﴿قُلْ أَرُونِيَ الَّذِينَ أَلْحَقْتُم بِهِ شُرَكَاءَ﴾ بڵێ ئەوەی پیشانم دەن ئەو هاوبەشانەی بڕدیوونتانە پێی خواوە ﴿كَلَّا ۚ بَلْ هُوَ اللَّهُ﴾ وانییە بەڵکو تەنها خوایە ﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ زاڵی دروست کارە ﴿٢٧﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ وە ئێمە تۆمان نەناردووە بۆ هەموو ئادەمی بەمژدەدەر و ترسێنەر نەبێت ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی ئادەمی نازانن ﴿٢٨﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ وە دەڵێن ئەم بەڵێنە (ڕۆژی دوایی)، کەی دێ ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٢٩﴾ ﴿قُل لَّكُم مِّيعَادُ يَوْمٍ﴾ بڵێ بەڵێنی ئێوە ڕۆژێکە ﴿لَّا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ﴾ نەساتێک دوا دەکەون لێی و نەپێشیش دەکەون ﴿٣٠﴾
﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ووتیان ﴿لَن نُّؤْمِنَ بِهَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ ئێمە هەرگیز باوەڕ ناهێنین بەم قورئانە ﴿وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ و بەو کتێبانەش پێش ئەم (قورئانە) هاتوون ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ﴾ خۆزگە دەت دی کاتێ ئەو ستەمکارانە ﴿مَوْقُوفُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ ڕادەگیرێن لەبەردەم (دادگای) پەروەردگاریاندا ﴿يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلَ﴾ قسە دەدەن و ئاراستەی یەکتر دەکەن ﴿يَقُولُ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا﴾ لاواز و ژێردەستە کراوان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ بەوانەی خۆیان بەگەورە دەزانی (دەسەڵاتدارەکان) ﴿لَوْلَا أَنتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە نەبوونایە بێگومان ئێمە باوەڕدار دەبووین ﴿٣١﴾

﴿قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ ئەوانەی خۆیان بەگەورە دادەنا دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا﴾ بەو بەی ژێردەستە
و لاواز کرابوون ﴿أَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ الْهُدَىٰ﴾ ئایا ئێمە بەرگریمان کردن لەرێنموویی ﴿بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ﴾
دوای ئەوەی بۆتان هات ﴿بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ﴾ (بەخێر وانە) بەڵکو خۆتان تاوانبار بوون ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ
اسْتُضْعِفُوا﴾ ژێر دەستە و چەوساوەکان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ بەوانەی خۆ بەزل زان بوون
﴿بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ (بەخێر وانیە) بەڵکو پیلانی (ئێوە) بەشەو و بەڕۆژ (چەواشەی کردین)
﴿إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ﴾ کاتێك فەرمانتان پێ دەداین کە بێ بڕوا بین بەخوا ﴿وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا﴾ وە وێنە
و هاوبەشانی بۆ دابنێین ﴿وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ﴾ هەموویان پەشیمانی دەشارنەوە ﴿لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ﴾ کاتێك
کەسزای دۆزەخ دەبینن ﴿وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە زنجیر و تەوقمان کردە گەردنی
بێباوەڕان ﴿هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ئایا تۆڵەیان لێ ئەسەنرێت جگە لەسزای ئەوەی دەیان کرد ﴿٣٣﴾
﴿وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ﴾ وە لەهیچ شارێکدا پێغەمبەری ترسێنەرمان نەناردووە ﴿إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا﴾
مەگەر خۆشگوزەرانەکانی (دەوڵەمەندەکانی) ووتوویانە ﴿إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ﴾ بەڕاستی
ئێمە باوەڕمان نییە بەو (ئاینە)ی ئێوەی پێ نێردراون ﴿٣٤﴾ ﴿وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا﴾ وە
ووتیان ئێمە سامان و منداڵمان زۆرترە (لەئێوە) ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وە ئێمە قەت سزا نادرێین
﴿٣٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّ رَبِّي﴾ بڵێ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان دەکات
و دەیگرێتەوە بۆ هەر کەسێ بیەوێ ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك نازانن ﴿٣٦﴾
﴿وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي﴾ وە سامان و منداڵتان شتێك نین ﴿تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَىٰ﴾ لای ئێمە پلەو پایەتان
نزیك بکەنەوە ﴿إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ مەگەر ئەوەی باوەڕی هێنابێ و کردەوەی چاکی کردبێ
﴿فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضِّعْفِ﴾ ئەوانە پاداشتی دوو بەرامبەر هەیە ﴿بِمَا عَمِلُوا﴾ بەهۆی ئەو چاکەی
کەکردوویانە ﴿وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ﴾ ئەوان لەکۆشکە بەرزەکانی (بەهەشتدا) لەئاسایشدان ﴿٣٧﴾
﴿وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی هەوڵی بۆ پوچەڵ کردنەوەی نیشانەکانی ئێمە دەدەن ﴿مُعَاجِزِينَ﴾
دەستەپاچەی و هیچیان پێ ناکرێ ﴿أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ﴾ ئەوانە لەسزای دۆزەخدا ئامادە کراو
دەبن ﴿٣٨﴾ ﴿قُلْ إِنَّ رَبِّي﴾ بڵێ بێگومان پەروەردگارم ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ﴾ ڕۆزی
هەرکام لەبەندەکانی بیەوێ فراوان یان کەمی دەکات بۆی ﴿وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ وە ئێوە هەر شتێك
ببەخشن (لەپێناو خوادا) ﴿فَهُوَ يُخْلِفُهُ﴾ ئەوە خوا جێگەی پڕدەکاتەوە ﴿وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وە ئەو
(خوا) چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٣٩﴾

﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێك (خوا) هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ پاشان بەفریشتەکان
دەفەرمووێ ﴿أَهَٰؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ﴾ ئایا ئەمانە (لەدونیا) ئێوەیان دەپەرست ﴿٤٠﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾
(فریشتەکان) دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿أَنتَ وَلِيُّنَا مِن دُونِهِم﴾ تەنیا تۆ گەورە پشتیوانی ئێمەی
نەك ئەوان ﴿بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ﴾ بەڵکو ئەوان جنۆکەیان دەپەرست ﴿أَكْثَرُهُم بِهِم مُّؤْمِنُونَ﴾
زۆربەیان باوەڕیان بەوان (جنۆکە) هەبوو ﴿٤١﴾ ﴿فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَّفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ ئەمجا ئەمڕۆ
ناتوانن هیچ سوود و زیانێك بەبەکتری بگەیەنن ﴿وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ وە بەستەمکاران دەڵێین:
﴿ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ﴾ سزای ئاگری دۆزەخ بچەژن ﴿الَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ ئەوەی ئێوە باوەڕتان پێی
نەبوو ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ کاتێ بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ نیشانە ڕوونەکانی ئێمە
﴿قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا رَجُلٌ﴾ دەڵێن ئەمە (پێغەمبەر ﷺ) هیچ نیە جگە لەپیاوێك ﴿يُرِيدُ أَن يَصُدَّكُمْ﴾ دەیەوێ
ڕێگریتان بکات ﴿عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُكُمْ﴾ لەوەی کەباوو باپیرانتان دەیان پەرست ﴿وَقَالُوا مَا هَٰذَا﴾ وە
دەڵێن ئەمە (قورئان) شتێك نیە ﴿إِلَّا إِفْكٌ مُّفْتَرًى﴾ بێجگە لە درۆیەکی هەڵبەستراو بەناوی خواوە
﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ وە بێباوەڕان بەڕاستی بە (قورئان) یان دەووت کەبۆیان هاتبوو
﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە تەنها جادوویەکی ئاشکرایە ﴿٤٣﴾ ﴿وَمَا آتَيْنَاهُم مِّن كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا﴾ (خۆ
ئێمە) پێشتر چەند کتێبێکمان پێ نەدابوون کە بیانخوێننەوە ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ﴾ و بۆمان نەناردبوون
﴿قَبْلَكَ مِن نَّذِيرٍ﴾ پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکی ترسێنەر ﴿٤٤﴾ ﴿وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وە کەسانێ پێش
ئەمان (قوڕەیشییەکان) باوەڕیان بەپێغەمبەرانیان نەهێنا ﴿وَمَا بَلَغُوا مِعْشَارَ مَا آتَيْنَاهُمْ﴾ ئەمان (قوڕەیش)
نەگەیشتبوونە دەیەکی ئەوەی بەوانمان دابوو ﴿فَكَذَّبُوا رُسُلِي﴾ ئەمجا ئەوان باوەڕیان بەپێغەمبەرانی
من نەهێنا ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵە سەندنی ئێمە (لەوان) ﴿٤٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُم بِوَاحِدَةٍ﴾
بڵێ من تەنیا بەیەك شت ئامۆژگاریتان دەکەم ﴿أَن تَقُومُوا لِلَّهِ مَثْنَىٰ وَفُرَادَىٰ﴾ کەدوو دوو، یەك یەك، لەبەر
خوا هەڵسن (وگوێڕایەڵی فەرمانەکانی بن) ﴿ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُم مِّن جِنَّةٍ﴾ پاشان بیر بکەنەوە
هاوڕێکەتان (پێغەمبەر ﷺ) شێت نیە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُم﴾ ئەو (پێغەمبەر ﷺ) تەنیا ترسێنەرە بۆ
ئێوە ﴿بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ لەپێش هاتنی سزای سەختی (قیامەت) ﴿٤٦﴾ ﴿قُلْ مَا سَأَلْتُكُم مِّنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ﴾
بڵێ هەر کرێ و پاداشتێکم لێ داوا کردوون ئەوە بۆ خۆتان ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾ پاداشتی من
تەنها لەسەر خوایە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وە ئەو (خوا) بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە ﴿٤٧﴾ ﴿قُلْ
إِنَّ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ﴾ بڵێ بەڕاستی پەروەردگارم بەتوندی هەق دەدات بەسەر (بەتاڵدا) ﴿عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾
(خوا) زانایە بە نهێنی و شاراوەکان ﴿٤٨﴾

﴿قُلْ جَاءَ الْحَقُّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (ئاییی) ڕاست هات ﴿وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ﴾ و بەتاڵ
(بەتاڵ) و دروست نابێتەو دووبارە ناگەڕێتەوە ﴿٤٩﴾ ﴿قُلْ إِنْ ضَلَلْتُ﴾ بڵێ ئەگەر من گومڕابم ﴿فَإِنَّمَا أَضِلُّ
عَلَى نَفْسِي﴾ ئەوە زیانەکەی تەنیا بۆ خۆمە ﴿وَإِنِ اهْتَدَيْتُ﴾ وە ئەگەر ڕێنموونم ﴿فَبِمَا يُوحِي إِلَيَّ رَبِّي﴾ ئەوە
بەهۆی ئەو (قورئانە)وەیە کەپەروەردگارم بۆی ناردووم ﴿إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەرو
نزیکە ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَوْ تَرَى إِذْ فَزِعُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەگەر ببینی کاتێ (بێ باوەڕان) زۆر دەترسن
﴿فَلَا فَوْتَ﴾ ئەمجا هەیچ جۆرە ڕزگار بوونیان نیە ﴿وَأُخِذُوا مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ﴾ وە لەشوێنێکی نزیک
(دوورەخەوە) دەبرێن بۆ ناری ﴿٥١﴾ ﴿وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ﴾ لەو کاتەدا دەڵێن باوەڕمان هێنا بەو (قورئانە)
﴿وَأَنَّى لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ﴾ چۆن (باوەڕیان) دەست دەکەوێ لەشوێنێکی دوورەوە ﴿٥٢﴾
﴿وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەدونیادا بێ باوەڕ بوون پێی ﴿وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَكَانٍ
بَعِيدٍ﴾ وە بە نەزانی قسەیان لەپەیامبەرەکان دەکرد لەشوێنێکی دوورەوە (کەدونیایە) ﴿٥٣﴾ ﴿وَحِيلَ بَيْنَهُمْ
وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ﴾ بەربەست دەخرێتە نێوان ئەوان و ئەوەی ئارەزووی دەکەن (کەبڕوا هێنان و تەوبە
کردنە) ﴿كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ﴾ هەر وەکو بەهاوشێوەکانیان کرا لەپێش ئەمانە ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ
مُرِيبٍ﴾ بەڕاستی ئەوان لەگومانێکی دوو دڵ کەردان ﴿٥٤﴾

سورەتی ﴿فاطر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەموو ستایش بۆ خوایە کەئەو دی هێنەری ئاسمانەکان و زەوییە
﴿جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا﴾ فریشتەکانی کردووە بەنێراوانێک ﴿أُولِي أَجْنِحَةٍ مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ﴾ خاوەنی (چەند
جۆرە) باڵێ دووان و سیان و چوار ﴿يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ﴾ (خوا) هەرچی بیەوێ لەدروست
کردندا زیادی دەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿١﴾
﴿مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ﴾ خوا هەر ڕەحمەت وچاکەیەک بۆ خەڵک بەرەڵا بکات و بیکاتەوە ﴿فَلَا مُمْسِكَ
لَهَا﴾ ئیتر شتێک نیە ڕێگری لێ بکات وبیگرێتەوە ﴿وَمَا يُمْسِكْ﴾ وەخوا هەر بەهرەیەک بگرێتەوە
﴿فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ﴾ ئیتر لەپاش گرتنەوەی خوا بەرەڵاکەر و نێرەری بۆ نیە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ و
خو زاڵی باڵادەستی کار دروستە ﴿٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیربکەنەوە
لەبەهرەی خوا بەسەرتانەوە ﴿هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ﴾ ئایا بێجگە لەخوا دروست کەرێکی تر هەیە
﴿يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ کەڕۆزیتان بدات لەئاسمان و زەویدا ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی
ڕاست نیە بێجگە لەخوا ﴿فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن وا ڕوو وەردەگێڕن (لەیەکخوا پەرستی) ﴿٣﴾

﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ ئەگەر باوەڕیان پێ نەهێنایت (دڵگران مەبە) ﴿فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ چونکە بەڕاستی
پێغەمبەرانی پێش تۆش باوەڕیان پێ نەهێنرا ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ هەموو کار و بارەکان تەنها بۆ لای
خوا دەگەڕێتەوە ﴿٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ ئەی خەڵکینە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ دەی کەواتە با ژیانی دونیا فریوتان نەدات ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە با شەیتان بە (بەڕەیی
و لێبووردەیی) خوا فریوتان نەدات ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ﴾ بەڕاستی شەیتان دوژمنی ئێوەیە ﴿فَاتَّخِذُوهُ
عَدُوًّا﴾ دەی کەواتە ئێوەش بە دوژمنی خۆتانی دابنێن ﴿إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ﴾ بێگومان ئەو (شەیتان) تاقم
و کۆمەڵەکەی بانگ دەکات ﴿لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ ئەوەی ببنە هاوەڵانی ئاگری هەڵگیرساوی
(دۆزەخ) ﴿٦﴾ ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون سزای بەئێشیان بۆ هەیە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێبوردن
و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٧﴾ ﴿أَفَمَن زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ﴾ دەی ئایا کەسێ کە کردەوەی خراپی خۆی
بۆ جوان کراوە ﴿فَرَآهُ حَسَنًا﴾ و بە چاک و جوانی دەبینێ (وەک کەسێکە بیوەری چاکە و خراپەی نابێ
بێت) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ وە بەڕاستی خوا هەر کەسێکی بوێ گومڕای دەکات ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾
وە هەر کەسێکی بوێ ڕێنموونی دەکات ﴿فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ﴾ دەی کەواتە بەخەفەت خواردن
لەبەر (لێیان بەمیانی) ئەوان خۆت مەفەوتێنە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ بەڕاستی خوا بەوەی کە ئەوان
دەیکەن ئاگادارە ﴿٨﴾ ﴿وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ﴾ خوا ئەوەیە کە (باهەوا) کانی ناردووە ﴿فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾ بۆ
ئەوەی هەورەکان بگەڕێنێ (بڵاویان بکەنەوە) ﴿فَسُقْنَاهُ إِلَىٰ بَلَدٍ مَّيِّتٍ﴾ ئەمجا ئەو (هەورانە) دەنێرین
بۆ سەر وڵاتێکی مردوو ﴿فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ جا (بارانی لێ دەبارێ و) زەوی پێ زیندوو
دەکەینەوە پاش وشک بوون و مردنی ﴿كَذَٰلِكَ النُّشُورُ﴾ زیندوو کردنەوەی (مردووانیش لە قیامەتدا)
هەر بەو شێوەیە ﴿٩﴾ ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ﴾ هەر کەسێ گەورەیی و سەربەرزی دەوێ (بەخۆی بوێ)
﴿فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا﴾ چونکە بەڕاستی هەموو گەورەیی و دەسەڵات هەر بۆ خوایە ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ﴾
ووتەی پاک و چاک تەنها بۆ لای ئەو (خوا) سەر دەکەوێ ﴿وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾ وە (ووتەی پاکی)
کردەوەی چاک بەرز دەکاتەوە (بۆ لای خۆی) ﴿وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ﴾ وە ئەوانەی کە پیلانە خراپەکان
دەگێڕن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ سزایەکی توند و بەئێشیان بۆ هەیە ﴿وَمَكْرُ أُولَٰئِكَ هُوَ يَبُورُ﴾ و فێڵ و پیلانی ئەوانە
لەناو دەچێ ﴿١٠﴾ ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ﴾ خوا (باوکی) ئێوەی لە خاک دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾
لەپاشان (نەوەکانی دروست کرد) لە نوتفەیەک ﴿ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا﴾ ئەمجا (خوا) کردوونی بە چەند
جووت (نێر و مێ) ﴿وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ﴾ وە هیچ مێینەیەک (ئافرەتێک) دووگیان نابێ و
منداڵەکەی دانانێ (نابێت) مەگەر بە ئاگاداری خوا نەبێت ﴿وَمَا يُعَمَّرُ مِن مُّعَمَّرٍ﴾ وە هیچ تەمەن درێژ کراوێ
تەمەنی درێژ ناکرێ ﴿وَلَا يُنقَصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾ وە لە تەمەنی کەم ناکرێ مەگەر لە کتێبێک (اللوح
المحفوظ) دا نووسراوە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەم کارە بۆ خوا ئاسانە ﴿١١﴾

﴿وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ﴾ ئەو دوو (جۆرە) دەریا وەك یەك نین ﴿هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ﴾ ئەمەیان سازگار و شیرینە
﴿سَائِغٌ شَرَابُهُ﴾ و خواردنەوەی ئاسانە و خۆشە ﴿وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾ ئەوی تریان سوێر و تاڵ و تفتە
﴿وَمِن كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا﴾ و لەهەردووكیان گۆشتی تەڕ و تازە دەخۆن ﴿وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً
تَلْبَسُونَهَا﴾ و خشڵی (مرواری و سەدەف و دوڕ لەدەریا) دەرئەهێنن و دەیپۆشن، و خۆتانی پێ
دەڕازێننەوە ﴿وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ﴾ و كەشتی بەكان دەبینی ئاوەكە لەت دەكەن (كاتی بەڕێدا
دەڕۆن) ﴿لِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ ڕزق و ڕۆزی خوا بەیدا بكەن ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾
وە تا ستایشی خوا بكەن (لەسەر بەهرەكانی) ﴿١٢﴾ ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ (خوا) شەو دەكات بەدەر
ڕۆژدا ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ و ڕۆژ دەكات بەسەر شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆر و مانگی
ڕام هێناوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هەریەكەیان (لە خولگەی خۆیدا) تا ئەو ماوەیەی بۆی
دیاری كراوە دەگەڕێت و دەسوڕێنەوە ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەوەیە خوای پەروەردگاری ئێوە
﴿لَهُ الْمُلْكُ﴾ پادشایەتی تەنها بۆ ئەوە ﴿وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ و ئەوانەی ئێوە هاواریان لێ
دەكەن بێجگە لەخوا ﴿مَا يَمْلِكُونَ مِن قِطْمِيرٍ﴾ خاوەنی تۆێكڵە سپیكەی ناوكی خورمایش نین ﴿١٣﴾
﴿إِن تَدْعُوهُمْ﴾ (ئەگەر) ئەگەر هاواریان لێ بكەن ﴿لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ﴾ هاوارەكەتان نابیستن
﴿وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ﴾ و ئەگەر بیشی بیستن وەڵامتان نادەنەوە ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ﴾
و لەڕۆژی قیامەتیشدا بێ باوەڕ دەبن بەهاوبەش دانانەكەتان (بەدرۆتان دەخەنەوە)
﴿وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ﴾ وە دڵنیابە كەس وەك (خوای) ئاگادار ئاگادارت ناكات (لەسەر ئەمانەش) ﴿١٤﴾
﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾ ئەی خەڵكینە هەر ئێوە هەژاری لای خوان ﴿وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾
وە تەنیا خوایە بێ نیازی ستایش كراو ﴿١٥﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر (خوا) بیەوێ لەناوتان
دەبات ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وە خەڵكێكی تری تازە دەهێنێت ﴿١٦﴾ ﴿وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ وە ئەمەش
بۆ خوا كارێكی گران نییە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ هیچ گوناهبارێك گوناهی كەسێكی تر
هەڵ ناگرێت ﴿وَإِن تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا﴾ وە ئەگەر بارگرانی (گوناهباری) بانگی كەسی تر بكات بۆ
هەڵگرتنی (باری گوناهەكەی) ﴿لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ﴾ هیچ لەو (باری گوناهە) هەڵ ناگرێ ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا
قُرْبَىٰ﴾ هەرچەندە (داوالێ كراوەكە) خزمیشی بێت ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد
ﷺ) تەنها ئەو نە بێدار دەكەیتەوە ﴿الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ﴾ كە بەپەنهانی لەپەروەردگاریان دەترسن
﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژەكانیان بەڕێكی بەجێ دەهێنن ﴿وَمَن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ﴾ وە هەر
كەس خۆی پاك ڕاگرێ (لە تاوان) ئەوە بەڕاستی (سوودی) خۆ پاك ڕاگرتنەكەی هەر بۆ خۆیەتی
﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ و گەڕانەوەش تەنها بۆ لای خوایە ﴿١٨﴾

﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ ئەکوێرو بینا یەکسان نین ﴿١٩﴾ ﴿وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ﴾ و نە تاریکستان
و ڕووناکی (وەك یەکن) ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ﴾ و نە سێبەرو خۆرەتاو (وەك یەکن) ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا
يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ﴾ نە زیندووان و مردووان وەرانەرن ﴿إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ﴾ بەڕاستی خوا
(دەنگی خۆی) دەبیستێنێ بە هەر کەسێ کە بیەوێت ﴿وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ﴾ بەلام تۆ ناتوانی
(ئەی موحەممەد ﷺ) پەیامەکەت) بیستێنی بەوانەی لەگۆڕەکاندان (مردوون) ﴿٢٢﴾ ﴿إِنْ أَنتَ إِلَّا نَذِيرٌ﴾
تۆ تەنها ترسێنەری ﴿٢٣﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ بێگومان ئێمە تۆمان بە (ئایینی) ڕاستەوە
ناردووە مژدەدەر و ترسێنەر بیت ﴿وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ﴾ هەر گەل و ئوممەتێك (پێغەمبەرێکی)
ترسێنەری تێدا هاتووە ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ وە ئەگەر باوەڕت پێ نەهێنن ﴿فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾
ئەوە بێگومان لەپێش ئەوانیشەوە کەسانێك باوەڕیان نەهێنا (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم
بِالْبَيِّنَاتِ﴾ پێغەمبەرەکانیان هاتنە لایان بە موعجیزەکان ﴿وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ﴾ و پەڕ و کتێبە
ڕوون کەرەوەکانەوە ﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ پاشان ئەوانەیان کە باوەڕ نەبوون توندم لێ گرتن
﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەسەندنی ئێمە (لەوان) ﴿٢٦﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ نابینی ﴿أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ﴾ کە بەڕاستی خوا لەئاسمانەوە بارانی باراندووە، ئەمجا بەو بارە بە
هەموو جۆرە میوەیەکمان ڕواند ﴿مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا﴾ کەشێوە و ڕەنگەکانیان جیاوازە ﴿وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ﴾ و لەچیاکاندا چەند ڕێگا هەیە ﴿بِيضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا﴾ کەڕەنگیان سپی و سوورە (سپی
و سوورەکانیش) جیاوازن ﴿وَغَرَابِيبُ سُودٌ﴾ و هەشیانە ڕەشێکی تۆخە ﴿٢٧﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ
وَالْأَنْعَامِ﴾ وە لەئادەمی و زیندەوەرو ئاژەل و مالاتیشدا ﴿مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَٰلِكَ﴾ ڕەنگی جۆراو
جۆر هەیە بەوێنەی جیاوازی میوەکان ﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾ بەڕاستی لەناو بەندەکانی
خودا، تەنها زانایان (وەك پێویست) لەخوا دەترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ﴾ بێگومان خوا زاڵی
باڵادەستی لێبوردەیە ﴿٢٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە کتێبی خوا دەخوێننەوە
﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و بەچاکی نوێژیان بەجێ هێناوە ﴿وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ وە لەوەی
کەپێمان داون بەنهێنی و ئاشکرا دەبەخشن ﴿يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّن تَبُورَ﴾ چاوەڕوانی بازرگانیەکن هەرگیز
زەرەر ناکات ﴿٢٩﴾ ﴿لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) بەتێر و تەواوی پاداشتیان بداتەوە ﴿وَيَزِيدَهُم مِّن
فَضْلِهِ﴾ وە لە فەزڵ و بەهرەی خۆی زیاتریشیان پێ بدات ﴿إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بە ڕاستی خوا
لێبوردەی سوپاس وەرگرە ﴿٣٠﴾

﴿وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ وە ئەوەی لەقورئاندا بیگامان کردوە بۆ تۆ ﴿هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ
يَدَيْهِ﴾ هەر ئەوە ڕاستەو پشتیوانی کتێبەکانی پێش خۆیەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا
بەبەندەکانی ئاگادارو بینایە ﴿٣١﴾ ﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ﴾ لەپاشان ئەم قورئانەمان بەخشی بەکەسێک
﴿الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا﴾ کە لەناو بەندەکانماندا هەڵمان بژاردن ﴿فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ﴾ ئەمجا هەندێکیان
ستەمکارن لەخودی خۆیان ﴿وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ﴾ وهەندێکیان مام ناوەندین ﴿وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِإِذْنِ
اللَّهِ﴾ وهەندێکی تریان بەفەرمانی خوا پێشکەوتوون بەهۆی چاکەکانیانەوە ﴿ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ﴾
ئەم (قورئان پێدانە) لەخۆیدا بەهرەیەکی گەورەیە ﴿٣٢﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ ئەوانە دەچنە ناو
بەهەشتانێک کە جێگای مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا﴾ لەوێدا
بەبازنی ئاڵتونی و مرواری دەڕازێنرێنەوە ﴿وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ﴾ وپۆشاکیشیان تیایدا ئاوریشمە ﴿٣٣﴾
﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ وە ئەوان دەڵێن هەموو سوپاس بۆ ئەو خوایە ﴿أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ﴾ کەخەفەتی
لابردین و نەیهێشت ﴿إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارمان لێبوردەی شایستەی سوپاسە
﴿٣٤﴾ ﴿الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ﴾ ئەو (خوایە) کە بەچاکەو بەهرەی خۆی نیشتەجێی کردین
لەماڵی هەمیشەیی (بەهەشت دا) ﴿لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ﴾ لەوێدا بەهیچ ماندوو بوونێکمان تووش نابێ
﴿وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ﴾ وەهیچ ئەرک و زەحمەتێکمان دووچار نابێ ﴿٣٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ﴾
ئاگری دۆزەخ بۆ ئەوانەیە بێ باوەڕ بوون ﴿لَا يُقْضَى عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا﴾ بڕیاری مردن نادرێ بەسەریاندا
تا بمرن ﴿وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا﴾ هەروەها هەندێ لەسزای (دۆزەخ)یان لێ سووک ناکرێ
﴿كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە ئەسێنین لەهەموو بێ باوەڕێک ﴿٣٦﴾ ﴿وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ
فِيهَا﴾ وە ئەوانە لەدۆزەخدا هاوار دەکەن ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا﴾ (دەڵێن) ئەی پەروەردگارمان
(لەدۆزەخ) دەرمان بێنە تا کردەوەی چاک بکەین ﴿غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ﴾ جیاواز لەوەی دەمان کرد
(لەدونیادا) ﴿أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ﴾ (وەڵام دەدرێنەوە) ئایا تەمەنمان درێژ نەکردن ﴿مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ﴾
ئەوەندەی ئەوەی دەیەوێ بیر بکاتەوە تیایدا بیر بکاتەوە ﴿وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ﴾ وە ترسێنەرتان بۆ هات
﴿فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ﴾ دەی (ئەو سزا) بچەژن چونکە هیچ یارمەتیدەرێک بۆ (بێ باوەڕە)
ستەمکارەکان نییە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بەڕاستی خوا بەنهێنی ئاسمانەکان
وزەوی زانایە ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بێگومان خوا بەنهێنی دڵان ئاگادارە ﴿٣٨﴾

﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ﴾ هەر ئەو زاتە ئێوەی کردە جێنشین(ی پێشوان) لەزەویدا ﴿فَمَن
كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ﴾ ئەوسا هەر کەس بێ باوەڕ بێ ئەوە (تۆڵەی) بێ باوەڕیەکەی هەر بۆ خۆیەتی
﴿وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ وە بێ باوەڕی کافران هیچیان بۆ زیاد ناکات لای پەروەردگاریان
﴿إِلَّا مَقْتًا﴾ جگە لەخەشم و رقی زۆر ﴿وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا﴾ وە بێ باوەڕیی کافران هیچیان
بۆ زیاد ناکات بێجگە لەزەرەرمەندی ﴿٣٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێی بڵێ هەواڵم بدەنێ
﴿شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەو هاوبەشانەی لەجیاتی خوا دەتانپەرستن (هاواریان لێ دەکردن)
﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ﴾ پیشانم بدەن لەزەویدا چیان دروست کردووە؟ ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ یان
لەبەدی هێنانی ئاسمانەکاندا بەشداری (خوا)یان کردووە؟ ﴿أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا﴾ یا کتێبێکمان پێ داون
﴿فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتٍ مِّنْهُ﴾ جا بەڵگەیان لەو کتێبەدا هەیە (کەبتەکان هاوبەشی خوان) ﴿بَلْ إِن يَعِدُ الظَّالِمُونَ
بَعْضُهُم بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ستەمکاران هیچ بەڵێنێك بەیەکتری نادەن جگە لەفریودان
و(هەڵخەڵەتاندن) نەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ بەڕاستی خوا ئاسمانەکان و زەوی
ڕاگیر دەکات ﴿أَن تَزُولَا﴾ بۆ ئەوەی لەپێڕەوی خۆیان لانەدەن ﴿وَلَئِن زَالَتَا﴾ بەڕاستی ئەگەر لەڕێڕەوی
(خۆیان) لابدەن ﴿إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِّن بَعْدِهِ﴾ کێ هەیە جگە خوا ڕایان بگرێت ﴿إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾
بێگومان ئەو (خوا) لەسەرخۆ و لێبوردەیە ﴿٤١﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ (بت پەرستان) بەسوێندی
هەرە گەورەیان سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿لَئِن جَاءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ (دەیانووت) ئەگەر پێغەمبەرێکی
ترسێنەریان بۆ بێت ﴿لَّيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ﴾ بەڕاستی ئەوان لەهەر یەك لە ئوممەتانی تر
ڕێنموون تر دەبن ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ ئەمجا کاتێ پێغەمبەری ترسێنەریان بۆ هات ﴿مَّا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا﴾
زیاتر دوور کەوتنەوە(لەڕێگەی ڕاست) ﴿٤٢﴾ ﴿اسْتِكْبَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ لەسەر خۆ بەزل زانین لەزەویدا
﴿وَمَكْرَ السَّيِّئِ﴾ و فێڵ و پیلانی خراپ کردن ﴿وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ﴾ وە فێڵ و پیلانی خراپ
تەنیا ڕوو بەخاوەنەکەی دەگەڕێتەوە ﴿فَهَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ﴾ دەی کەواتە ئەوان جگە لەچارەنووسی
پێشینان چاوەڕوانی شتێکی تر دەکەن؟ ﴿فَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ چونکە یاسای خوا هەرگیز گۆڕانی بۆ
نیە ﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا﴾ و یاسای خوا لادانی بۆ نیە ﴿٤٣﴾ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئایا ئەوان بەزەویدا
نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ تا سەیر بکەن سەرئەنجام گەلانی پێش خۆیان چۆن
بووە ﴿وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ کە ئەوان لەمان بەهێزتر بوون ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك
ناتوانێ لەدەستی خوا دەرچێ ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ نە لەئاسمانەکان و نەلەزەویدا ﴿إِنَّهُ كَانَ
عَلِيمًا قَدِيرًا﴾ بەڕاستی خوا زانا و بەدەسەڵات وبەتوانایە ﴿٤٤﴾

﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا قار بگری لەخەلکی (تولەیان لی بسەنی) ﴿بِمَا كَسَبُوا﴾ لەسەر ئەو (خراپانەی) کردویانە ﴿مَا تَرَكَ عَلَى ظَهْرِهَا مِن دَابَّةٍ﴾ هیچ گیاندارێکی بەسەر زەویەوە نەدەهێشت ﴿وَلَكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بەلام (خوا) مولەتی ئەوان دەدات تا ماوەی دیاری کراو ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەمجا کاتێ ماوەکەیان (کۆتایی) هات (دەیان مرێنی) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا﴾ جا بێگومان خوا بە بەندەکانی ئاگادارو بینایە ﴿٤٥﴾

سورەتی ﴿يس﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يس﴾ بە(یا، سین) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ﴾ سوێند بە قورئانی پڕ لەدانایی ﴿٢﴾ ﴿إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لە پێغەمبەرانی خوای ﴿٣﴾ ﴿عَلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ لەسەر ڕێبازی ڕاستی ﴿٤﴾ ﴿تَنزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ﴾ (قورئان) دابەزێنراوە لەلایەن خوای زاڵی بالادەستی میهرەبانەوە ﴿٥﴾ ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ﴾ بۆ ئەوەی گەلێ بترسێنی (لەسزا) کەباوو باپیرانیان نەترسێنرابوون ﴿فَهُمْ غَافِلُونَ﴾ بۆیە ئەوان بێ ئاگ بوون ﴿٦﴾ ﴿لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى أَكْثَرِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەڵێنی خوا چەسپاو هاتە دی لەسەر زۆربەیان ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ چونکە ئەوان باوەڕ ناهێنن ﴿٧﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا﴾ (وەك کەسانێ وان کە) ئەوقمان کردیتە گەردنیان ﴿فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ﴾ جا ئەو (ئەوقانە) تا چەناکەیان هاتی (گەردنیانی بەتەواوی گرتیەوە) ﴿فَهُم مُّقْمَحُونَ﴾ ئەمجا سەریان بەرز کرابێتەوە (ناتوانن بۆ خوارو ئەم لاو لا بیجولێنن) ﴿٨﴾ ﴿وَجَعَلْنَا مِن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا﴾ وە بەربەستمان لەبەردەم و پشتیانەوە داناوە ﴿فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ﴾ پەردەشمان داوە بەسەر چاویان دا بۆیە ئەوان (ڕاستی) نابینن ﴿٩﴾ ﴿وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ﴾ وە بۆ ئەوان یەکسانە چ بیان ترسێنیت یان نەیان ترسێنیت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ باوەڕ ناهێنن ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ﴾ تۆ تەنها کەسێك دەترسێنی کە شوێن قورئان دەکەوێت ﴿وَخَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ﴾ لەپەنهانیشدا لە خوای میهرەبان دەترسێ ﴿فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ﴾ بەهەموو (ئەو شوێن کەوتن و ترسانەوە) مژدەی لێخۆشبوونی (گوناهەکانی) و پاداشتی چاکی (بەهەشت) ﴿١١﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە مردووان زیندوو دەکەینەوە ﴿وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ﴾ و هەرچی پێشتر کردویانە وشوێنەواری پاشی خۆشیان دەنووسین ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ﴾ وە هەموو شتێکمان لە پەڕاوێکی ڕوون وئاشکرادا ژماردووە و نووسیوە کە (لوح المحفوظ) ە ﴿١٢﴾

﴿وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) نموونەیان بۆ بهێنەرەوە بە خەڵکی شاری
(ئەنتاکیە) ﴿إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ کاتێ کە پێغەمبەرانیان بۆ هات ﴿١٣﴾ ﴿إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا﴾
کاتێ دوو (پێغەمبەر)مان نارد بۆ لایان باوەڕیان پێنەکردن ﴿فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ﴾ ئەمجا بە (ناردنی
پێغەمبەری) سێیەم بەهێزمان کردن (پشتمان گرتن) ﴿فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ﴾ جا (هەموویان)
وتیان بێگومان ئێمە نێردراوین بۆ سەر ئێوە ﴿١٤﴾ ﴿قَالُوا مَا أَنتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ (خەڵکەکە) وتیان ئێوە
هەر ئادەمیزادێکی وەك ئێمەن ﴿وَمَا أَنزَلَ الرَّحْمَٰنُ مِن شَيْءٍ﴾ و خوای میهرەبان هیچ شتێکی (لەبیگ) نەناردۆتە
خوارەوە ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ﴾ ئێوە تەنها درۆزنن و درۆ دەکەن ﴿١٥﴾ ﴿قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ﴾
(پێغەمبەرەکان) وتیان پەروەردگارمان دەزانێ بەڕاستی ئێمە (بە پێغەمبەرێتی) نێردراوین بۆ سەر
ئێوە ﴿١٦﴾ ﴿وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ و ئێمە تەنها گەیاندنی (ئایەتەکە)مان لەسەرە بەڕوونی ﴿١٧﴾
﴿قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ﴾ (خەڵکەکە) وتیان بێگومان ئێمە بەهۆی ئێوەوە دووچاری شوومی و بەدبەختی
بووین ﴿لَئِن لَّمْ تَنتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ﴾ سوێند بە خوا ئەگەر واز نەهێنن (لەو کارەتان) بەرد بارانتان دەکەین
﴿وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و بەڕاستی لەلایەن ئێمەوە دووچاری سزایەکی پڕ ئێش و ئازار دەبن ﴿١٨﴾
﴿قَالُوا طَائِرُكُم مَّعَكُمْ﴾ (پێغەمبەرەکان) وتیان شوومی ئێوە بەخۆتانەوەیە چونکە ئێوە
ئەگەر ئامۆژگاری بکرێن (هەست بە شوومی دەکەن) ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ﴾ (نەخێر وا نییە) بەڵکو ئێوە
گەلێکی لە سنوور دەرچوون ﴿١٩﴾ ﴿وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَىٰ﴾ وە لە دوورترین شوێنی شارەکەوە پیاوێك
بە پەلە هات ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ﴾ وتی ئەی گەلەکەم شوێن ئەم پێغەمبەرانە بکەون ﴿٢٠﴾
﴿اتَّبِعُوا مَن لَّا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا﴾ شوێن کەسانێ بکەون داوای هیچ کرێ و پاداشتێکتان لێ ناکەن ﴿وَهُم
مُّهْتَدُونَ﴾ کە خۆشیان ڕێنموونی کراون ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي﴾ وە من بۆچی زاتێ نەپەرستم
کە منی بەدی هێناوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿٢٢﴾ ﴿أَأَتَّخِذُ مِن دُونِهِ آلِهَةً﴾ ئایا
بێجگە لەو (خوا) پەرستراوێك بۆ خۆم بڕیار بدەم ﴿إِن يُرِدْنِ الرَّحْمَٰنُ بِضُرٍّ﴾ ئەگەر خوای میهرەبان
زیانی بۆ من بوێ ﴿لَّا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا﴾ تکای ئەوان هیچ سوودێك بە من ناگەیەنێ ﴿وَلَا
يُنقِذُونِ﴾ و (لە سزای خوا) ڕزگارم ناکەن ﴿٢٣﴾ ﴿إِنِّي إِذًا لَّفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ بێگومان من (ئەگەر هاوبەش
دابنێم) ئەو کاتە لە گومڕاییەکی زۆر ئاشکرادام ﴿٢٤﴾ ﴿إِنِّي آمَنتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ﴾ بەڕاستی من باوەڕم
هێنا بە پەروەردگارتان وە ئێوەش گوێتان لێبێ ﴿٢٥﴾ ﴿قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ﴾ (ئەم پیاوەیان شەهید کرد) پێی
وترا بڕۆرە بەهەشتەوە ﴿قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ﴾ (ئەو پیاوەش) وتی خۆزگە گەلەکەم بیانزانیبە
﴿٢٦﴾ ﴿بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي﴾ بە ئەوەی کە پەروەردگارم لێم خۆشبووە ﴿وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ﴾ وە کردمیە
ڕیزی ڕێزگیراوانەوە ﴿٢٧﴾

﴿وَمَا أَنزَلْنَا عَلَىٰ قَوْمِهِ مِن بَعْدِهِ﴾ وە لە دوای ئەو ئەمان ناردە خوارەوە بۆ سەر گەلەکەی ﴿مِن جُندٍ مِّنَ
السَّمَاءِ﴾ هیچ لەشکرێك لە ئاسمانەوە ﴿وَمَا كُنَّا مُنزِلِينَ﴾ و ئێمە دابەزێنەر نەبووین ﴿٢٨﴾ ﴿إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً
وَاحِدَةً﴾ (هۆی لەناوچوونیان) تەنیا شریخەیەکی بەهێز بوو ﴿فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ﴾ جا کتوپڕ ئەوانە هەموو
جووڵەیان نەما و مردن ﴿٢٩﴾ ﴿يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ﴾ ئای پەشیمانی و داخی سەخت بۆ ئەو بەندانەی
(کە بێ باوەڕن) ﴿مَا يَأْتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ هەر پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە تەنیا گاڵتەیان
پێ دەکرد (و هیچ تر) ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان زانیوە ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّنَ الْقُرُونِ﴾ لە پێش ئەواندا
چەند گەلی (ئاوا سیار) مان لەناو بردووە ﴿أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾ کە بێگومان ناگەڕێنەوە بۆ لای ئەمان
﴿٣١﴾ ﴿وَإِن كُلٌّ لَّمَّا جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ﴾ هەر هەموو (لە ناوبراوان) کۆ دەکرێنەوە لای ئێمە (و لە قیامەت
دا) ئامادە دەکرێن ﴿٣٢﴾ ﴿وَآيَةٌ لَّهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ﴾ وە نیشانەو بەڵگەیەك بۆ ئەوان، ئەم زەوییە مردووەیە
﴿أَحْيَيْنَاهَا﴾ کە زیندوومان کردووە ﴿وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ﴾ و دانەوێڵەمان لێ دەرهێنا
(لێ ڕوەند) کە لێی دەخۆن ﴿٣٣﴾ ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ﴾ وە لەو (زەوییە) دا چەند
باخ بە خورما و ترێمان بەدی هێنا ﴿وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ﴾ و چەند کانیاومان تیادا هەڵقوڵاندوە
﴿٣٤﴾ ﴿لِيَأْكُلُوا مِن ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ﴾ بۆ ئەوەی لە بەروبوومەکانی بخۆن کە دەستی ئەوان بەرهەمی
نەهێناوە ﴿أَفَلَا يَشْكُرُونَ﴾ دەی ئایا سوپاسی خوا ناکەن ﴿٣٥﴾ ﴿سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا﴾ پاك
وبێگەردە زاتێك کە هەموو جووتەکانی (نێر و مێ) دروست کردووە ﴿مِمَّا تُنبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنفُسِهِمْ﴾
لەوەی کە زەوی دەیڕوێنێ و لە (ئادەمی) خۆیان ﴿وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ﴾ و لەو شتانەش کە نایزانن ﴿٣٦﴾
﴿وَآيَةٌ لَّهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ﴾ شەویش بەڵگەو نیشانەیە بۆ ئەوان کە ئێمە ڕۆژی لێ دەردەهێنین
﴿فَإِذَا هُم مُّظْلِمُونَ﴾ ئەمجا لەناکاودا تاریکی هەموویان دەگرێتەوە ﴿٣٧﴾ ﴿وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا﴾
خۆریش بەرەو جێگەی خۆی (لە گەڕاندایە و) دەڕوا ﴿ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ ئەوە بڕیاردەری
(خوای) زاڵی بالادەستی زانایە ﴿٣٨﴾ ﴿وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ﴾ وە بۆ مانگیش چەند قۆناغێکمان داناوە ﴿حَتَّىٰ
عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ﴾ (دوای تەواو کردنی قۆناغەکانی) هەروەکو پەلی دار خورمای کۆنی (وشك
بووی) لێ دێت ﴿٣٩﴾ ﴿لَا الشَّمْسُ يَنبَغِي لَهَا أَن تُدْرِكَ الْقَمَرَ﴾ خۆر بۆی نییە (ناتوانێ) بگات بە مانگ
﴿وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ﴾ و شەویش ناتوانێ پێشکەوێ لە ڕۆژ ﴿وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ﴾ و هەر یەکەیان
(خۆر و مانگ) لە خولگەیەکدا مەلە دەکەن و دەسوڕێنەوە ﴿٤٠﴾

﴿وَآيَةٌ لَّهُمْ﴾ وەبەڵگەیەکی ئاشکرای تر بۆ ئەوان ئەمەیە ﴿أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ کە
ئێمە نەوەکانی ئەوانمان لەکەشتی پڕ کراو (لەخۆیان و کەل و پەلیان) دا هەڵگرتووە ٤١ ﴿وَخَلَقْنَا لَهُم
مِّن مِّثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ﴾ وە هەروەها وێنەی کەشتی شتانێکی ترشمان بۆ دروست کردوون کە سواری بن ٤٢
﴿وَإِن نَّشَأْ نُغْرِقْهُمْ﴾ وە ئەگەر بمانەوێ نوقمیان دەکەین ﴿فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنقَذُونَ﴾ جا هیچ کەس نابێت
بە هاواریانەوە و ڕزگاریش ناکرێن (لە نوقم بوون) ٤٣ ﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ﴾ مەگەر بەرەحمی
ئێمە (ڕزگاریان بکات) وتا کاتی دیار کراو بیان ژێنین ٤٤ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وە کاتێک پێیان بوترێت
﴿اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ﴾ خۆتان بپارێزن (لەو سزای کە) لەبەردەمتان دایە و ئەوەش لەپشتەوەیە
(لە ڕۆژی دوایی) ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا رەحمتان پێ بکرێ ٤٥ ﴿وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ آيَةٍ مِّنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ﴾
وە هەر بەڵگەو ئایەتێکیان لە ئایەتەکانی پەروەردگاریان بۆ بێت ﴿إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان هەر
ڕوو وەردەگێڕن لەو (ئایەتانە) ٤٦ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ وە هەر کاتێ پێیان بوترێ لەوەی
خوا پێی داون ببەخشن ﴿قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەڵێن بەو بەی ئیمانیان
هێنا بوو ﴿أَنُطْعِمُ مَن لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ﴾ ئایا خواردن بدەین بە کەسێ ئەگەر خوا بیویستایە خواردنی
پێ دەدا ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ ئێوە تەنها لە گومراییەکی ئاشکرادان ٤٧ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ
صَادِقِينَ﴾ وەدەڵێن ئەم بەڵێنەکەی دێت ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ٤٨ ﴿مَا يَنظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ﴾
ئەمانە چاوەڕوانی هیچ ناکەن مەگەر شریخە و دەنگێکی بەهێز (فوو کردن بە کەڕەنادا) یانگرێت
﴿وَهُمْ يَخِصِّمُونَ﴾ لە کاتێکدا لە نێو خۆیاندا دەمە قاڵێ دەکەن ٤٩ ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ
يَرْجِعُونَ﴾ ئەوسا ناتوانن هیچ وەسێتێک بکەن یان بگەڕێنەوە لای کەس و کاریان ٥٠ ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾
وە (جارێکی تر) فوو دەکرێ بە کەڕەنادا ﴿فَإِذَا هُم مِّنَ الْأَجْدَاثِ﴾ ئەمجا ئەوان کتوپڕ لە گۆڕەکان
دێنە دەرەوە ﴿إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنسِلُونَ﴾ بە پەلە دەڕۆن بەرەو لای پەروەردگاریان ٥١ ﴿قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَن بَعَثَنَا مِن
مَّرْقَدِنَا﴾ دەڵێن ئەی هاوار بۆ ئێمە کێ زیندووی کردینەوە لە گۆڕەکانماندا ﴿هَٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ وَصَدَقَ
الْمُرْسَلُونَ﴾ ئەمە ئەو بەڵێنەیە خوای میهرەبان پێی دابوو و پێغەمبەرەکان ڕاستیان کرد ٥٢ ﴿إِن كَانَتْ
إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ تەنها شریخە و دەنگێکی گەورە دێت ﴿فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ﴾ ئیتر کتوپڕ
هەموویان (بە کۆمەڵ) لای ئێمە ئامادە کراون ٥٣ ﴿فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا﴾ ئەمڕۆش هیچ جۆرە
ستەمێک لە کەس ناکرێ ﴿وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە جگە لەوەی کەدەتان کرد پاداشت
وسزا نادرێنەوە ٥٤

﴿إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ﴾ بەڕاستی بەهەشتی یەکان ئەمڕۆ ﴿فِي شُغُلٍ فَاكِهُونَ﴾ لەخۆشی و شادیدا
سەرقاڵن ﴿٥٥﴾ ﴿هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَّكِئُونَ﴾ خۆیان و هاوسەرەکانیان لە سێبەرەکاندا
لەسەر تەخت (ی ڕازاوە) پاڵیان داوەتەوە ﴿٥٦﴾ ﴿لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَ﴾ لەو (بەهەشتە)دا
بۆیان ئامادەیە میوەجات وهەرچی داوا بکەن ﴿٥٧﴾ ﴿سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبٍّ رَحِيمٍ﴾ سەلام (یان لێ دەکرێت)
بەوتەیەك لە لایەن پەروەردگاری میهرەبانەوە ﴿٥٨﴾ ﴿وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ﴾ ئێوەش ئەی تاوانباران
ئەمڕۆ جیابنەوە (لە ئیمانداران) ﴿٥٩﴾ ﴿أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ﴾ ئەی نەوەکانی ئادەم ئایا وەسیەتم
بۆ نەکردن ﴿أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ﴾ کە شەیتان نەپەرستن ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ چونکە بەڕاستی
شەیتان دوژمنی ئاشکرای ئێوەیە ﴿٦٠﴾ ﴿وَأَنِ اعْبُدُونِي هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ وە (ئایا وەسیەتم بۆ نەکردن)
کەمن بپەرستن ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا﴾ سوێند بەخوا بێگومان
(شەیتان) خەڵکێکی زۆری لە ئێوە گومڕا کرد ﴿أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ﴾ ئەی ئایا ئێوە ژیر نەبوون ﴿٦٢﴾
﴿هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾ ئەمە ئەو دۆزەخەیە کەبەڵێنتان پێ درابوو ﴿٦٣﴾ ﴿اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ
تَكْفُرُونَ﴾ ئەمڕۆ بڕۆنە ناوی بەوە بەهۆی بێ باوەڕ بوونتانەوە ﴿٦٤﴾ ﴿الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ﴾ ئەمڕۆ
مۆر دەنێین بەسەر دەمیاندا ﴿وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ﴾ و دەستیان قسەمان لەگەڵدا دەکەن ﴿وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ
بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ و قاچیان شایەتی دەدەن بەوەی کە کردویانە ﴿٦٥﴾ ﴿وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ﴾
وەئەگەر بمانەوێ ڕووناکی چاویان ناهێڵین (کوێریان دەکەین) ﴿فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّىٰ يُبْصِرُونَ﴾ ئەوسا
دەیانەوێ بەرەو ڕێگای ڕاست پێشبڕکێ بکەن جا چۆن دەبینن ﴿٦٦﴾ ﴿وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ﴾
خۆ ئەگەر بمانەوێ لەشوێنی خۆیاندا شێوەی ئادەمییان دەگۆڕین (دەیان کەین بە شتێکی خراپ)
﴿فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ﴾ بەهۆی ئەو (گۆڕینەوە) نەیان دەتوانی نەبڕۆن ونەبگەڕێنەوە ﴿٦٧﴾
﴿وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ﴾ وەتەمەنی هەر کەس درێژ کەین لاشەی لاواز و ناتەوان
دەکەین دەی ئایا ژیر نابن ﴿٦٨﴾ ﴿وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ﴾ ئێمە ئەو (موحەممەد ﷺ)مان فێری
شیعر نەکردووە، وشیعرووتن شیاوی ئەو نی یە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ﴾ و ئەوەی (موحەممەد ﷺ)
دەیڵێ پەند و ئامۆژگاری و قورئانی ڕوونکەرەوەی (ڕاستی یە) ﴿٦٩﴾ ﴿لِيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا﴾ بۆ ئەوەی
ئەوانەی (دڵ) زیندوون بیان ترسێنێ ﴿وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ و وتەی (سزا) سەپێت بەسەر
بێ باوەڕاندا ﴿٧٠﴾

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان دی (نەیان زانیوە) ﴿أَنَّا خَلَقْنَا لَهُم مِّمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا﴾ کە بێگومان ئێمە
ئاژەڵمان بۆ ئەوان دروست کردووە ﴿فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ﴾ ئەمجا ئەوان خاوەنیانن ﴿٧١﴾ ﴿وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ﴾
وە رامان هێناون بۆیان ﴿فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ﴾ ئەمجا سواری هەندێکیان دەبن و (گۆشتی)
هەندێکیشیان دەخۆن ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ﴾ وە زۆر سوودیان لێ دەبینن وشتی خواردنەوەشیان
لێ وەردەگرن ﴿أَفَلَا يَشْكُرُونَ﴾ دەی ئایا سوپاسی خوا ناکەن ﴿٧٣﴾ ﴿وَاتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ آلِهَةً﴾ وە
بێجگە لە خوا چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿لَّعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ﴾ بەو هیوایەی یارمەتی
بدرێن ﴿٧٤﴾ ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ﴾ (ئەو پەرستراوانە) ناتوانن یارمەتیان بدەن ﴿وَهُمْ لَهُمْ جُندٌ مُّحْضَرُونَ﴾
بەڵام ئەمان سەربازی ئامادەن، لە خزمەتیاندان (وەلەکەچی ئەو بتانەن) ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ﴾ جا
قسەکەیان خەمبارت نەکات ﴿إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوەی دەی شارنەوەو
ئەوەی ئاشکرای دەکەن دەیزانین ﴿٧٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَ الْإِنسَانُ﴾ ئایا ئادەمی نەیزانیوە ﴿أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن نُّطْفَةٍ﴾
کە ئەومان لە نوتفەیەك دروست کردووە ﴿فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ﴾ کەچی یەکسەر دەبێتە دوژمنێکی
سەرسەختی دیار (دەمقاڵی کەرێکی ئاشکرایە) ﴿٧٧﴾ ﴿وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ﴾ وە نموونەمان بۆ
دێنێتەوە و بەدیهێنانی خۆی لە بیر چۆتەوە ﴿قَالَ مَن يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ﴾ (ئەو بێ بڕوایە) دەڵێ کێ
ئێسکەکان زیندوو دەکاتەوە لە کاتێکدا کە ڕزیون ﴿٧٨﴾ ﴿قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ (ئەی محەممەد
ﷺ) بڵێ ئەو زاتە زیندوویان دەکاتەوە کە لە یەکەم جارەوە بەدی هێناون ﴿وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ﴾ و
ئەو بە هەموو دروست کراوێك زانا و ئاگادارە ﴿٧٩﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا﴾ زاتێ کە
لە درەختی سەوز ئاگری بۆ دروست کردوون ﴿فَإِذَا أَنتُم مِّنْهُ تُوقِدُونَ﴾ ئیتر ئێوە ئاگری پێ دەکەنەوە
﴿٨٠﴾ ﴿أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ ئایا زاتێ کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە ﴿بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن
يَخْلُقَ مِثْلَهُم﴾ ناتوانێ وێنەیان دروست بکات؟ ﴿بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ﴾ بەڵێ دەتوانێ و هەر ئەویش
دروست کەری زانایە ﴿٨١﴾ ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا﴾ بەڕاستی کاری ئەو (خوا) ئەمەیە هەر کاتێ بیەوێ
شتێك بەدی بهێنێت ﴿أَن يَقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ پێی دەڵێ ببە، دەستبەجێ (ئەو شتە) دەبێت ﴿٨٢﴾
﴿فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ جا پاك و بێگەردە ئەو خوایەی کە موڵکایەتی هەموو شتێك
بەدەست ئەوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ و بۆ لای ئەویش دەگەڕێنەوە ﴿٨٣﴾

سورەتی ﴿الصَّافَّات﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالصَّافَّاتِ صَفًّا﴾ سوێند بەو فریشتانە ڕیز بوون (لە کاتی عیبادەتدا) (١) ﴿فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا﴾ وە سوێند بەوانە کە
دەخوڕن بەسەر هەورەکاندا (٢) ﴿فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا﴾ وە سوێند بەخوێنەرانی قورئان (٣) ﴿إِنَّ إِلَٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ﴾ بەڕاستی
پەرستراوی ئێوە تاک و تەنهایە (٤) ﴿رَّبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی
و ئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿وَرَبُّ الْمَشَارِقِ﴾ و پەروەردگاری خۆر هەڵاتەکان (٥) ﴿إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةٍ الْكَوَاكِبِ﴾
بێگومان ئێمە ئاسمانی دونیامان بەجوانی ئەستێرەکان ڕازاندۆتەوە (٦) ﴿وَحِفْظًا مِّن كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ﴾ وە لە هەموو
شەیتانێکی سەرکەش پاراستوومانە (٧) ﴿لَّا يَسَّمَّعُونَ إِلَى الْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ﴾ ناتوانن گوێ بگرن بۆ ئەو فریشتانەی لە
بەرزترین پلەدان ﴿وَيُقْذَفُونَ مِن كُلِّ جَانِبٍ﴾ وە (ئەگەر بچن گوێ بگرن) لە هەموو لایەکی (ئاسمانەوە) ئاگر
بارانیان دەکرێن (٨) ﴿دُحُورًا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ﴾ ڕاو دەنرێن زۆر بە نوسوای و (لە قیامەتدا) سزایان بەردەوامە
و سەختە (٩) ﴿إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ﴾ (شەیتانەکان ناتوانن گوێ بگرن) مەگەر یەکێکیان بە دزییەوە هەواڵێك
(لە فریشتەیەك بیستێ و) بە پەلە بیفڕێنێ ﴿فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ﴾ پریشکی گڕدار و سوتێنەری شوێن دەکەوێت
(و دەی سوتێنێ) (١٠) ﴿فَاسْتَفْتِهِمْ أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسە لەوانەی (کە بێباوەڕن) ئایا
ئەوان دروستکرانێکی گەورەتر و گرنگتر و بەهێزترن؟ ﴿أَم مَّنْ خَلَقْنَا﴾ یان ئەو شتانەی تر کە دروستمان
کردووە (لە ئاسمان و خۆر و زەوی و ...) ﴿إِنَّا خَلَقْنَاهُم مِّن طِينٍ لَّازِبٍ﴾ بەڕاستی ئێمە ئەوان (ئادەمی) مان
دروست کرد لە قوڕێکی لینجی چڕ (١١) ﴿بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ﴾ بەڵام (سەیرە) تۆ سەرت سوڕماوە (چۆن باوەڕ
ناهێنن) کەچی ئەوان گاڵتە دەکەن (بە تۆ کە دەڵێیت زیندوو بوونەوە هەیە) (١٢) ﴿وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ﴾ وە کاتێ
ئامۆژگاری بکرێن ئامۆژگاری وەرناگرن (١٣) ﴿وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ﴾ وە کاتێ موعجیزەیەك ببینن دەیکەنە
گاڵتەجار (١٤) ﴿وَقَالُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ وە دەڵێن ئەم (قورئانە) هیچ نییە جگە لە جادوویەکی ئاشکرا (١٥)
﴿أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ (دەڵێن) ئایا ئێمە کە مردین و بووین بەخۆڵ و ئێسکی ڕزیو ﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایا
ئێمە زیندوو دەکرێینەوە؟! (١٦) ﴿أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ﴾ لەگەڵ باوو باپیرانی پێشینماندا (١٧) ﴿قُلْ نَعَمْ وَأَنتُمْ دَاخِرُونَ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڵێ (هەمووتان زیندوو دەکرێنەوە) و لەو کاتەدا ئێوە زەلیل و سەرشۆڕن (١٨)
﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنظُرُونَ﴾ چونکە ئەو (زیندوو بوونەوەیە) هەر یەك دەنگە ئیتر دەست بەجێ
زیندوو بوون و دەڕوانن (١٩) ﴿وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَٰذَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ وە دەڵێن هاوار بۆ خۆمان ئەمە ڕۆژی تۆڵەسەندن
و پاداشتە (٢٠) ﴿هَٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمە ئەو ڕۆژی بڕیاردانەیە کە باوەڕتان پێی
نەبوو (٢١) ﴿احْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ﴾ (خوا بە فریشتەکان دەفەرموێ) ئەوانەی ستەمیان کرد کۆیان بکەنەوە
لەگەڵ هاوڕێکانیان (هاو وێنەکانیان) ﴿وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ﴾ لەگەڵ ئەوانەش دەیان پەرستن (٢٢) ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾
جگە لە خوا ﴿فَاهْدُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطِ الْجَحِيمِ﴾ ئەمجا ڕێگای دۆزەخیان پیشان دەن (٢٣) ﴿وَقِفُوهُمْ ۖ إِنَّهُم مَّسْئُولُونَ﴾ وە ڕایان
ڕاوەستێنن بێگومان پرسیاریان لێ دەکرێ (٢٤)

﴿ما لكم لا تناصرون﴾ (پیان دەوترێ) ئەوە چیتانە یارمەتی یەکتر نادەن ٢٥ ﴿بل هم اليوم مستسلمون﴾ (بەخێر
یارمەتی یەکتر نادەن) بەڵکو ئەوان هەموو (بەندەو پەرستراوەکانیان) لەو ڕۆژەدا گەردن کەچن بۆ
خوا ٢٦ ﴿وأقبل بعضهم على بعض يتساءلون﴾ و (لەو ڕۆژەدا) ڕوو دەکەنە یەکتر و پرسیار لەیەکتر دەکەن ٢٧
﴿قالوا إنكم كنتم تأتوننا عن اليمين﴾ (گومڕاکراوەکان بە گومڕاکەرەکان) دەڵێن بەڕاستی ئێوە بوون لە لای
ڕاستەوە هاتنە لامان (بەناو هێنانی شوێنی کەوتن) ٢٨ ﴿قالوا بل لم تكونوا مؤمنين﴾ (گومڕاکەرەکان)
دەڵێن (بەخێر ڕاست ناکەن) بەڵکو ئێوە خۆتان ئیماندار نەبوون ٢٩ ﴿وما كان لنا عليكم من سلطان﴾ وە
ئێمە هیچ دەسەڵاتێکمان بەسەر ئێوەدا نەبوو ﴿بل كنتم قوما طاغين﴾ بەڵکو خۆتان گەلێکی لەخوایاخی
بوون ٣٠ ﴿فحق علينا قول ربنا إنا لذائقون﴾ ئەوەتە بڕیاری پەروەردگارمان (بەسەرا دانمان) سەپا
بەسەرماندا، کە بەڕاستی دەمی بیچەژین ٣١ ﴿فأغويناكم إنا كنا غاوين﴾ بەڵێ ئێمە ئێوەمان گومڕا کرد
چونکە بەڕاستی خۆشمان گومڕا بووین ٣٢ ﴿فإنهم يومئذ في العذاب مشتركون﴾ جا بەڕاستی هەموویان
(گومڕاکراو و گومڕاکار) لەو ڕۆژەدا لە سزادا هاوبەشن ٣٣ ﴿إنا كذلك نفعل بالمجرمين﴾ بێگومان
ئێمە تاوانباران بەو جۆرە لێ دەکەین ٣٤ ﴿إنهم كانوا إذا قيل لهم﴾ بەڕاستی هەر کاتێ بەوانە بوترێ بە
﴿لا إله إلا الله يستكبرون﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لە خوا، خۆیان بە گەورە دەزانی
(و ملکەچی نەدەبوون) ٣٥ ﴿ويقولون أئنا لتاركو آلهتنا﴾ وە دەیان ووت ئایا ئێمە پەرستراوەکانمان
واز لێ بهێنین؟ ﴿لشاعر مجنون﴾ لە بەر شاعیرێکی شێت ٣٦ ﴿بل جاء بالحق وصدق المرسلين﴾ (بەخێر
وانییە) بەڵکو ئەو (پێغەمبەرە) هەقی هێناوەو باوەڕی بە پێغەمبەرانی پێشوو هەیە ٣٧ ﴿إنكم
لذائقو العذاب الأليم﴾ بەڕاستی ئێوە سزای سەخت دەچەژن ٣٨ ﴿وما تجزون إلا ما كنتم تعملون﴾ و ئێوە
تەنها تۆڵەی ئەو (خراپانە)تان لێ ئەسەنرێ کە کردوتانە ٣٩ ﴿إلا عباد الله المخلصين﴾ بەڵام بەندە
پاك و هەڵبژاردەکانی خوا ٤٠ ﴿أولئك لهم رزق معلوم﴾ ئەوانەن ڕزق و ڕۆزی دیار کراویان بۆ هەیە
٤١ ﴿فواكه وهم مكرمون﴾ کە میوە هاتی جۆراو جۆرە، وە ئەوان ڕێز لێگیراون ٤٢ ﴿في جنات النعيم﴾
لە بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەتدا ٤٣ ﴿على سرر متقابلين﴾ لەسەر تەخت و کورسی ڕازاوەکان بەرامبەر
بەکتر دانیشتوون ٤٤ ﴿يطاف عليهم بكأس من معين﴾ بەسەریاندا دەسوڕێنەوە بە پەرداخی پڕ لە شەرابی
پاك و خاوێن لە ڕووبارە ڕوونەکانی بەهەشت ٤٥ ﴿بيضاء لذة للشاربين﴾ سپییە لە ڕەنگدا، زۆر
بەتەرەتە بۆ ئەوانەی دەیخۆنەوە (کەهیچ زیانێك بە لاشەو ژیری مرۆڤ ناگەیەنێت) ٤٦ ﴿لا فيها
غول ولا هم عنها ينزفون﴾ (ئەو شەرابە) ئەمێشکیان تێك نەدات بەسەر خۆشیان دەکات ٤٧ ﴿وعندهم
قاصرات الطرف عين﴾ وە ئافرەتانی چاو جوان و گەورەیان لایە، کە جگە لە مێردەکانیان سەیری کەس
ناکەن ٤٨ ﴿كأنهن بيض مكنون﴾ وەکو هێلکەی ناو هێلانەن (یان ئەڵێی مرواری ناو سەدەفن) ٤٩
﴿فأقبل بعضهم على بعض يتساءلون﴾ ئەمجا ڕوو دەکەنە یەك و پرسیار لە یەکتر دەکەن ٥٠ ﴿قال قائل منهم
إني كان لي قرين﴾ یەکێ لەوان دەڵێ من (لە دونیا) هاوڕێیەکم هەبوو ٥١

﴿يَقُولُ أَئِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ﴾ دەی ووت: ئایا بەڕاستی تۆ لەوانەی باوەڕت هەیە (بە زیندوو بوونەوە)؟!
(٥٢) ﴿أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ ئایا کاتێ مردین و بووین بە خاك و ئێسقانی ڕزیوو ﴿أَئِنَّا لَمَدِينُونَ﴾ ئایا
بەڕاستی ئێمە (زیندوو دەکرێینەوەو) سزا دەدرێین (٥٣) ﴿قَالَ هَلْ أَنتُم مُّطَّلِعُونَ﴾ (پیاوە بەهەشتییەکە) ووتی
ئایا ئێوە تەماشا (ی دۆزەخ) ناکەن (٥٤) ﴿فَاطَّلَعَ فَرَآهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ﴾ ئەمجا خۆی سەیری کرد کتوپڕ
لە ناوەڕاستی دۆزەخدا ئەو (هاوڕێیە)ی بینی (٥٥) ﴿قَالَ تَاللَّهِ إِن كِدتَّ لَتُرْدِينِ﴾ پێی ووت سوێند بەخوا نزیك
بوو منیش هەڵدێری (٥٦) ﴿وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ﴾ وە ئەگەر میهرەبانی پەروەردگارم
فریام نەکەوتایە، منیش لە ئامادەکراوان (ی ناو دۆزەخ) دەبووم (٥٧) ﴿أَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ﴾ دەی ئایا ئێمە
نامرین؟ (٥٨) ﴿إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولَىٰ﴾ جگە لە مردنەکەی یەکەم (ی دونیا)مان ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾
وە لێرەدا سزا نادرێین؟! (٥٩) ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ بەڕاستی ئەمەیە سەرکەوتنی گەورە (٦٠)
﴿لِمِثْلِ هَٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ﴾ با تێکۆشەران بۆ پاداشت و ڕۆژێکی وا تێبکۆشن (٦١) ﴿أَذَٰلِكَ خَيْرٌ نُّزُلًا أَمْ شَجَرَةُ
الزَّقُّومِ﴾ ئایا ئەو (نیعمەتانەی باسکرا) پێشوازی و میوانداریە باشە، یان (بەری) درەختی زەقنەموت
؟ (٦٢) ﴿إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِّلظَّالِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە ئەو (دارە)مان کردە هۆی تاقی کردنەوەی ستەمکاران
(کە لە دونیادا گاڵتەیان پێ دەکرد) (٦٣) ﴿إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ﴾ بەڕاستی ئەو (زەقنەموتە)
درەختێکە لە بنی دۆزەخ دا دەڕوێت (٦٤) ﴿طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ﴾ بەروبوومەکەی هەروەك
سەری شەیتانەکانە (ناشیرین و چڵێن و چەپەڵ یە) (٦٥) ﴿فَإِنَّهُمْ لَآكِلُونَ مِنْهَا﴾ جا بێگومان ئەوان
(دۆزەخیەکان) لەو درەختە دەخۆن ﴿فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ﴾ و سکیان لە (بەری) ئەو درەختە پڕ دەکەن
(٦٦) ﴿ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَمِيمٍ﴾ لە پاشان بەڕاستی ئاوێکی لیلی زۆر گەرمی بەسەردا دەخۆنەوە
(٦٧) ﴿ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى الْجَحِيمِ﴾ بێگومان دواتر گەڕانەوەمان بۆ دۆزەخە (٦٨) ﴿إِنَّهُمْ أَلْفَوْا آبَاءَهُمْ
ضَالِّينَ﴾ بەڕاستی ئەوان باوك و باپیرانی خۆیانیان بە گومڕایی بینی (٦٩) ﴿فَهُمْ عَلَىٰ آثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ﴾ ئەمجا
ئەوان هاندەدرێن بۆ شوێن کەوتنیان (لە گومڕاییدا) (٧٠) ﴿وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ﴾ سوێند بەخوا
بێگومان پێش ئەو (گومڕایانەی قورەیش) زۆربەی گەلە پێشینەکان گومڕا بوون (٧١) ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا
فِيهِم مُّنذِرِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە لە ناو خۆیاندا (پێغەمبەرانی) ترسێنەرمان بۆ ناردن (٧٢)
﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنذَرِينَ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرنج بدە سەرئەنجامی
ترسێنراوەکان چۆن بوو (٧٣) ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بێجگە لە بەندە هەڵبژێراوەکانی خوا (٧٤)
﴿وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی نووح (علیه السلام) هاواری بۆ کردین
ئەمجا ئێمەش زۆر چاك وەڵامی (هاوارەکەی) ئەومان دایەوە (٧٥) ﴿وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ﴾
خۆی و کەس و کاری (باوەڕداری) مان لە تەنگانە گەورەکە ڕزگار کرد (٧٦)

﴿وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ﴾ وە تەنها نەوەکانی ئەومان (لەسەر ڕووی) هێشتەوە ﴿٧٧﴾ ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾
وە باس وەربانگی (باشی) ئەومان لەناو گەلە پاشینەکاندا هێشتەوە (کە ئەمەیە) ﴿٧٨﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَىٰ نُوحٍ فِي
الْعَالَمِينَ﴾ سەلام و دروود لەسەر نووح لە لایەن هەموو جیهانیانەوە ﴿٧٩﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾
بەڕاستی ئێمە بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿٨٠﴾ ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان
ئەو لە بەندە باوەڕدارەکانی ئێمە بوو ﴿٨١﴾ ﴿ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ﴾ لە پاشان ئەوانی تر (دوژمنان) مان
نوقم کرد ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم لە پەیڕەوان و شوێنکەوتوانی نووح بوو
(لە بنەماکانی ئاییندا) ﴿٨٣﴾ ﴿إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ کاتێ بە دڵێکی ساغەوە بەرەو پەروەردگاری
هات ﴿٨٤﴾ ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ﴾ کاتێ کە بە باوکی و گەلەکەی ووت چی دەپەرستن ﴿٨٥﴾
﴿أَئِفْكًا آلِهَةً دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ﴾ ئایا بێجگە لە خوا پەرستراوێکی درۆ و هەڵبەستراوتان دەوێ (بیپەرستن)
﴿٨٦﴾ ﴿فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ئاخر گومانتان چۆنە بەرانبەر بە پەروەردگاری جیهانیان؟ ﴿٨٧﴾ ﴿فَنَظَرَ نَظْرَةً
فِي النُّجُومِ﴾ ئەمجا سەیرێکی ئەستێرەکانی کرد ﴿٨٨﴾ ﴿فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ﴾ جا ووتی من نەخۆشم (نایەم بۆ
جەژنەکەتان بە دەرەوەی شار) ﴿٨٩﴾ ﴿فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ﴾ ئەوانیش پشتیان تێ کرد و ڕۆشتن (بۆ دەرەوەی
شار بۆ جەژنەکەیان) ﴿٩٠﴾ ﴿فَرَاغَ إِلَىٰ آلِهَتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ﴾ جا (ئیبراهیم) بە نهێنی ڕۆشت بۆ لای
پەرستراوەکانیان (بە گاڵتەوە) پێی ووتن ئەوە بۆ شت ناخۆن ﴿٩١﴾ ﴿مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ﴾ ئەوە چیتانە قسە
ناکەن ﴿٩٢﴾ ﴿فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ﴾ ئەمجا بە دەستی ڕاستی (بە تەور) دەستی کرد بە لێدانیان (ورد
وردی کردن جگە بە گەورەکەیان) ﴿٩٣﴾ ﴿فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزِفُّونَ﴾ (گەلەکەی زانیان) یەکسەر بە پەلە بەرەو
ئیبراهیم هاتن ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئایا ئێوە شتێک دەپەرستن کە خۆتان
دەیتاشن و دروستی دەکەن؟ ﴿٩٥﴾ ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ﴾ لە کاتێکدا خوا بەدیهێنەری خۆتان و ئەو
بتانەشە دروستتان کردوون ﴿٩٦﴾ ﴿قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ﴾ ووتیان بینایەکی بەرزی بۆ دروست
بکەن (پڕی کەن لە ئاگر) و فڕێی دەنە ناو ئاگرەکەوە ﴿٩٧﴾ ﴿فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ﴾
ویستیان (بیکوژن) بە پیلان بەڵام ئێمە ئەوانمان ژێر خست ﴿٩٨﴾ ﴿وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ﴾
(ئیبراهیم) ووتی من دەڕۆم بۆ لای پەروەردگارم، دڵنیام ڕێنموویم دەکات ﴿٩٩﴾ ﴿رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ﴾
ئەی پەروەردگارم منداڵێکی چاکم پێ ببەخشە ﴿١٠٠﴾ ﴿فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ﴾ ئێمەش مژدەی کوڕێکی
لەسەرخۆمان پێدا ﴿١٠١﴾ ﴿فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ﴾ جا کاتێ ئەو (کوڕە گەورە بوو تا) گەشتە ئەوەی ئیش
و کار بکات لەگەڵ (ئیبراهیم) دا ﴿قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئەی کوڕە
خۆشەویستەکەم بەڕاستی من لە خەودا بینیم کە سەرت دەبڕم ﴿فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ﴾ جا سەرنج بدە دەڵێیت
چی و ڕات چی یە؟ ﴿قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ﴾ (کوڕەکە = ئیسماعیل) ووتی بابە گیان ئەوەی فەرمانت
پێ دراوە بیکە ﴿سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ﴾ دڵنیابە دەمبینی بە ویستی خوا لە خۆگران
دەبم ﴿١٠٢﴾

﴿فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ﴾ ئەمجا کاتێ هەر دووکیان ملکەچ بوون (بۆ فەرمانی خوا) و ئیبراهیم
ئیسماعیلی بەڕوودا خستەسەر ڕەوی ﴿١٠٣﴾ ﴿وَنَادَيْنَاهُ أَن يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئێمەش بانگمان کرد ئەی ئیبراهیم
﴿١٠٤﴾ ﴿قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا﴾ بێگومان خەوەکەت بەجێ هێنا ﴿إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە
ئەوە شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٠٥﴾ ﴿إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ﴾ بێگومان ئەمە تاقی کردنەوەی
ئاشکرا بوو ﴿١٠٦﴾ ﴿وَفَدَيْنَاهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ﴾ وە بەرانێکی گەورەمان کردە قوربانی ئەو (ئیسماعیل) ﴿١٠٧﴾
﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾ وە باسکردنی بەچاکەی ئیبراهیممان لەسەر گەلانی داهاتوودا هێشتەوە ﴿١٠٨﴾
﴿سَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ﴾ درود و سەلام لەسەر ئیبراهیم ﴿١٠٩﴾ ﴿كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ تا بەو شێوە
پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١١٠﴾ ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی ئەو لەبەندە ئیماندارەکانی
ئێمەیە ﴿١١١﴾ ﴿وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ مژدەی ئیسحاقمان پێدا (کە دەبێتە) پێغەمبەرێک
لەچاکەکاران ﴿١١٢﴾ ﴿وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَى إِسْحَاقَ﴾ جا فەڕ و بەرەکەتمان ڕشت بەسەر ئیبراهیم و ئیسحاق
دا ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مُبِينٌ﴾ و لە نەوەی هەردووکیان کارچاک و ستەمکار لەدەروونی
خۆی بەئاشکرا هەبوو ﴿١١٣﴾ ﴿وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان منەتمان نا بەسەر
مووسا و هاروون دا ﴿١١٤﴾ ﴿وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ﴾ هەردووکیان و گەلەکەیانمان لە تەنگە
گەورەکە ڕزگار کرد ﴿١١٥﴾ ﴿وَنَصَرْنَاهُمْ فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ﴾ وە یارمەتیمان دان، بۆیە هەر ئەوان سەرکەوتن
(بەسەر فیرعەون و کۆمەڵەکەیدا) ﴿١١٦﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ﴾ وە کتێبی ڕوونکەرەوەمان دا
بەهەردووکیان (بەمووسا و هاروون) ﴿١١٧﴾ ﴿وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ وە ڕێنموویی هەردووکیمان
کرد بۆ ڕێگای ڕاست ﴿١١٨﴾ ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ﴾ وە ناوبانگی چاکی هەردووکیانمان لە دوا
گەلە پاشینەکاندا هێشتەوە ﴿١١٩﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ﴾ سەلام لەسەر مووسا و هاروون بێت
﴿١٢٠﴾ ﴿إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تا ئەو جۆرە پاداشتی کارچاکان دەدەینەوە ﴿١٢١﴾
﴿إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان هەردووکیان لەبەندە ئیماندارەکانی ئێمەن ﴿١٢٢﴾ ﴿وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ
الْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی ئلیاس (پێغەمبەرێک بوو) لەپێغەمبەران ﴿١٢٣﴾ ﴿إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ کاتێ
بەگەلەکەی ووت ئەوە لەخوا ناترسن (خۆتان ناپارێزن) ﴿١٢٤﴾ ﴿أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ﴾ ئایا (بتی)
بەعل دەپەرستن و واز دێنن لە (پەرستنی) چاکترینی دروستکەر و بەدیهێنەر (کە خوای گەورەیە) ﴿١٢٥﴾
﴿اللَّهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ کەخوای پەروەردگاری ئێوە و باوو باپیرە پێشینەکانتانە ﴿١٢٦﴾

﴿فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ کەچی باوەڕیان نەهێنا بە ئیلیاس کەوابوو بێگومان ئەوان ئامادە دەکرێن (لە
دۆزەخ دا) ﴿١٢٧﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ جگە بەندە هەڵبژێردراوەکانی خوا ﴿١٢٨﴾ ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾
وە باسی چاکی ئەو (ئیلیاس)مان لەناو گەلە پاشینەکان دا هێشتەوە ﴿١٢٩﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَىٰ إِلْ يَاسِينَ﴾ سەلام
لەسەر ئیلیاسین بێت (ئیلیاسین و ئیلیاس هەر یەك کەسە) ﴿١٣٠﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی
ئێمە ئا بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٣١﴾ ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان ئەو (ئیلیاس)
لە بەندە باوەڕدارەکانی ئێمەیە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَإِنَّ لُوطًا لَّمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی لووط (پێغەمبەرێك بوو) لە
پێغەمبەران ﴿١٣٣﴾ ﴿إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ﴾ کاتێك خۆی و هەموو کەسەکانی و شوێن کەوتووانیمان
ڕزگار کرد ﴿١٣٤﴾ ﴿إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ﴾ بێجگە لە پیرەژنێك (خێزانی لووط) کە لە تیاچووەکان بوو
﴿١٣٥﴾ ﴿ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان لەناو برد ﴿١٣٦﴾ ﴿وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِم مُّصْبِحِينَ﴾ بەڕاستی
ئێوە (ئەی قوڕەیشییەکان) بە بەیانیاندا (بە ڕۆژ) دەڕۆن بەسەر (شوێنەوارەکانیاندا) ﴿١٣٧﴾ ﴿وَبِاللَّيْلِ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ﴾ و بە شەودا ئایە ئیتر ژیر نابن ﴿١٣٨﴾ ﴿وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بەڕاستی یونس (پێغەمبەرێك
بوو) لە پێغەمبەران ﴿١٣٩﴾ ﴿إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ کاتێ ڕای کرد بۆ لای کەشتییەکی پڕ (لە خەڵك)
﴿١٤٠﴾ ﴿فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ﴾ ئەمجا (ئەو کەشتییە لەبەر ئەوەی باری قورس بوو، لە ترسی
نوقم نەبوونی، خەڵکەکەی کە لەناویدا بوون، قورعەکێشیان کرد بۆ ئەوەی ئەو کەسەی دەرچوو
بیخەنە ناو دەریاکەوە ڕێی کەشتییەکە سووکتر بێت) قورعەیان کرد (یونس) ئەو کەسە بوو
لە قورعەکە سەرنەکەوت ﴿١٤١﴾ ﴿فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ (خرایە دەریاکەو) ئەمجا نەهەنگێك قووتی
دا ئەویش شایانی سەرزەنشت بوو ﴿١٤٢﴾ ﴿فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ﴾ خۆ ئەگەر بەڕاستی ئەو لە یاد
کارانی (خوا) نەبوایە ﴿١٤٣﴾ ﴿لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ هەتا ڕۆژی زیندوو بوونەوە لەناو سکی
ئەو (نەهەنگەدا) دەمایەوە ﴿١٤٤﴾ ﴿فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ﴾ بە هۆی ئەوەوە فڕێمان دایە زەوییەکی
ڕووت (بێ دار و درەخت) و نەخۆشیش بوو ﴿١٤٥﴾ ﴿وَأَنبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّن يَقْطِينٍ﴾ وە ڕووەکێکی
کولەکەمان بەسەریدا ڕواند ﴿١٤٦﴾ ﴿وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ﴾ ئەوسا بە پێغەمبەرێتی ناردمان
بۆ لای سەد هەزار کەس یا زیاتر ﴿١٤٧﴾ ﴿فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ﴾ کە ئەوکەش باوەڕیان هێنا و بەو
هۆیەوە بەهرەمەندمان کردن لە ژیان تا ماوەیەك ﴿١٤٨﴾ ﴿فَاسْتَفْتِهِمْ أَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ﴾ ئەمجا
(ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیاریان لێ بکە ئایا کچان بۆ پەروەردگاری تۆیە و کوڕانیش هی ئەوانە؟ ﴿١٤٩﴾
﴿أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ﴾ یان ئەوان بەدیارەوە بوون کە ئێمە فریشتەکانمان بە مێیە دروست
کرد ﴿١٥٠﴾ ﴿أَلَا إِنَّهُم مِّنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ﴾ ئاگادار بن بەڕاستی ئەوان لە دەمی هەڵبەستی خۆیانەوە دەڵێن ﴿١٥١﴾
﴿وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ خوا منداڵی بووە و بێگومان ئەوانە درۆزنن ﴿١٥٢﴾ ﴿أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ﴾ ئایا
(خوا) کچانی هەڵبژاردووە (بۆ خۆی) بەسەر کوڕان دا ﴿١٥٣﴾

﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ چیتانە چۆن بڕیاری وا دەدەن ١٥٤ ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بیر ناکەنەوە؟ ١٥٥ ﴿أَمْ
لَكُمْ سُلْطَانٌ مُّبِينٌ﴾ یان بەڵگەیەکی ڕوونتان (لەم بارەیەوە) هەیە ١٥٦ ﴿فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ دەی
کتێبەکەتان (بەڵگەکەتان) بێنن ئەگەر ڕاست دەکەن ١٥٧ ﴿وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا﴾ وە ئەو (بێ
باوەڕانە) لە نێوان خوا و جنۆکەدا خزمایەتی یان بڕیار داوە ﴿وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ سوێند
بەخوا بێگومان جنۆکەکان دەیانزانی کە بەڕاستی ئەوان ئامادە دەکرێن (لەڕۆژی دواییدا) ١٥٨
﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پاك و بێگەردە خوا لەوەی ئەو (بێ باوەڕانە) دەیڵێن ١٥٩ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾
(هەموویان سزا دەدرێن) بێجگە بەندە خاوێن کراوەکانی خوا ١٦٠ ﴿فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ﴾ ئەمجا بەڕاستی
ئێوە و ئەو (بتانە) یش کە دەیپەرستن ١٦١ ﴿مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ﴾ ئێوە ناتوانن لەبەرانبەری خوادا گومڕاکەری
(کەس) بن ١٦٢ ﴿إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ﴾ بێجگە ئەو کەسەی (خوا دەزانێ) دەچێتە دۆزەخەوە ١٦٣
﴿وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ﴾ (فریشتەکان دەڵێن) هیچ کام لە ئێمە نییە مەگەر پلەو شوێنێکی دیاری کراوی
خۆی هەیە ١٦٤ ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە هەموومان بەڕیز وەستاوین (بۆ عیبادەت و بەجێ
هێنانی فەرمانی خوا) ١٦٥ ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ﴾ وە بێگومان ئێمەین هەمیشە تەسبیحات و زیکر و یادی ئەو
دەکەین ١٦٦ ﴿وَإِن كَانُوا لَيَقُولُونَ﴾ بێگومان هەر چەندە بت پەرستان دەیانووت ١٦٧ ﴿لَوْ أَنَّ عِندَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ﴾
بەڕاستی ئەگەر کتێبێك (ی ئاسمانی وەك کتێبی) پێشینانمان هەبوایە ١٦٨ ﴿لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾
بەڕاستی ئێمە بە بەندە پاك و خاوێنەکانی خوا دەبووین ١٦٩ ﴿فَكَفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا (کە کتێبیان
بۆ هات) باوەڕیان پێی نەهێنا، جا لەمەودوا دەزانن (سەرەنجامی ئەو بڕوا نەبوونەیان چۆن دەبێ) ١٧٠
﴿وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێشتر بڕیارمان داوە بۆ بەندە نێردراوەکانمان
١٧١ ﴿إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنصُورُونَ﴾ کە بێگومان هەر ئەوان سەر دەخرێن ١٧٢ ﴿وَإِنَّ جُندَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ دیاریشە هەر
سەربازانی ئێمە سەردەکەون ١٧٣ ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ تۆش وازیان لێ بهێنە تا ئەو ماوەی (دیاری
کراوە بۆ لەناوبردنیان) ١٧٤ ﴿وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ وە بیان بینە (سەرەنجامیان چۆن دەبێت) لەمەولا
ئەوانیش دەبینن (چیان بەسەر دێت) ١٧٥ ﴿أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ جا ئایا بەپەلە داوای سزای ئێمە دەکەن ١٧٦
﴿فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ﴾ هەر کاتێ سزای ئێمە هاتە خوارەوە بۆ ناو ماڵەکانیان ﴿فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنذَرِينَ﴾ ئەوسا
ترسێنراوان چ ڕۆژێکی خراپ و ناخۆشیان دەبێ ١٧٧ ﴿وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ وە وازیان لێ بهێنە هەتا ئەو
ماوەی (دیاری کراوە بۆیان) ١٧٨ ﴿وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ وە بینە ئەمجا لەمەولا ئەوانیش دەبینن ١٧٩
﴿سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پەروەردگارت پاك و بێگەردە، پەروەردگاری بە ڵا دەست لەوەی
بێ باوەڕان دەیڵێن (دەربارەی) ١٨٠ ﴿وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ﴾ سڵاو و درودیش بۆ گشت پێغەمبەران ١٨١
﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوای ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پەروەردگاری هەموو جیهانیان ١٨٢

سورەتی ﴿ ص ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿صٓ﴾ بە (صاد) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیر سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ﴾ سوێند بە قورئانی خاوەن بیر و پەند و ئامۆژگاری ﴿١﴾ ﴿بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕ بوون چوونە لە خۆبەگەورە زانین و دژایەتیدا بەرانبەر پێغەمبەر (سەلامی خوای لێ بێت) و شوێنکەوتووانی ﴿٢﴾ ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّن قَرْنٍ﴾ چەندەها گەلمان پێش ئەوان (کافرانی مەککە) لەناو برد ﴿فَنَادَوا وَّلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ﴾ ئەمجا هاواریان کرد لە حاڵێکدا کاتی ڕزگاربوون نەمابوو ﴿٣﴾ ﴿وَعَجِبُوا أَن جَاءَهُم مُّنذِرٌ مِّنْهُمْ﴾ سەریان سوڕما کە ترسێنەرێکیان لە خۆیان بۆ هاتووە ﴿وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَٰذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ﴾ وە بێ باوەڕان دەیان ووت ئەم (پێغەمبەرە) جادووگەرێکی زۆر درۆزنە ﴿٤﴾ ﴿أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَٰهًا وَاحِدًا﴾ ئایا ئەم (پێغەمبەرە) هەموو خواکانی کردوەتە یەک خوا ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ﴾ بەڕاستی ئەمە (کە یەک خوا بێ) شتێکی زۆر سەرسوڕهێنەرە ﴿٥﴾ ﴿وَانطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ﴾ وە گەورەکانی (قورەیش لەگەڵ پێغەمبەر قسەیان کرد و هەڵسان بە پەلە دەرچوون) ﴿أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَىٰ آلِهَتِكُمْ﴾ (بە خەڵکیان ووت) بڕۆن و خۆگر بن لەسەر (پەرستنی) خواکانتان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ﴾ بەڕاستی ئەمەی (موحەممەد ﷺ دەیڵێ) شتێکە لە ئێوە داوا کراوە (هەڵوێستە گەورەی هەموو عەرەب) ﴿٦﴾ ﴿مَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ﴾ ئەمەمان نەبیستووە لە کۆتا ئایندا (کە نەسرانییە) ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ﴾ ئەمە تەنها شتێکی هەڵبەستراوە ﴿٧﴾ ﴿أَأُنزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِن بَيْنِنَا﴾ ئایا چۆن وەحی بە ناو هەموومان دا بۆ ئەو (موحەممەد ﷺ) دابەزێنراوە ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِّن ذِكْرِي﴾ (نەخێر ڕاست ناکەن) بەڵکو ئەوانە بە گومانن بە قورئانەکەی من ﴿بَل لَّمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ﴾ (نەخێر وا نییە) بەڵکو ئەوانە هێشتا سزای منیان نەچەشتووە (بۆیە باوەڕ ناهێنن) ﴿٨﴾ ﴿أَمْ عِندَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ﴾ یا خەزێنەکانی بەزەیی پەروەردگاری زاڵی بالادەستی بەخشندەت لای ئەوانە؟ ﴿٩﴾ ﴿أَمْ لَهُم مُّلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ یا دەسەڵات و پاشایی ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە هی ئەوانە ﴿فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ﴾ (ئەگەر وایە) دەبا بەرز ببنەوە لە ناو هۆکارەکانی بەرز بوونەوەدا (تا دەگەنە عەرش ئەمجا وەحی دابەزێنن بۆ هەر کەسێ خۆیان دەیانەوێ) ﴿١٠﴾ ﴿جُندٌ مَّا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِّنَ الْأَحْزَابِ﴾ (بێ باوەڕانی قورەیش) لەشکر و کۆمەڵێکی بێ نرخن لەو کۆمەڵانەی (دژی پێغەمبەران بوونە) دەشکێنرێن و سەرشۆڕ دەبن ﴿١١﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ﴾ پێش ئەمان گەلی نووح و عاد و فیرعەونی خاوەن میخەکان باوەڕیان (بە پێغەمبەرەکانیان) نەهێنا ﴿١٢﴾ ﴿وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ﴾ وە (گەلی) سەموود و گەلی لووط و خاوەن باخە چڕ و پڕەکان ﴿أُولَٰئِكَ الْأَحْزَابُ﴾ ئەوانە تاقم و کۆمەڵێک بوون ﴿١٣﴾ ﴿إِن كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ﴾ هەر هەموویان باوەڕیان بە پێغەمبەران نەهێنا بۆیە سزای منیان بەسەردا چەسپا (و لە ناو چوون) ﴿١٤﴾ ﴿وَمَا يَنظُرُ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ ئەمانە تەنها چاوەڕوانی دەنگێکی زۆر گەورە دەکەن ﴿مَّا لَهَا مِن فَوَاقٍ﴾ ئەو دەنگە (دوو کردن بە کەرەتی ... تێدا نییە) ﴿١٥﴾ ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّل لَّنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ﴾ (بە گاڵتە پێکردنەوە) وە ووتیان ئەی پەروەردگارمان پێش ڕۆژی لێپرسینەوە بەشەکەمان (لە سزا یان پاداشت) پێ بدە ﴿١٦﴾

﴿اصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بە خۆتدا بگرە لەسەر ئەو قسانەی کە دەیکەن ﴿وَاذْكُرْ
عَبْدَنَا دَاوُودَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ بیری بەندەمان (داوود) ی خاوەن هێز و توانا بکەرەوە بێگومان ئەو هەمیشە
گەڕاوەتەوە بۆ لای خوا ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ﴾ بەڕاستی ئێمە چیاکانمان رام هێنا بوو
تەسبیحاتی خوایان دەکرد لەگەڵ ئەو (داوود) ﴿بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ﴾ بەئێواران و بەیانیاندا ﴿١٨﴾ ﴿وَالطَّيْرَ
مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ﴾ وە باڵندەکان کە لەدەوری ئەو (داوود) کۆدەکرانەوە هەموو (بۆ تەسبیحات)
بۆلای ئەو دەگەڕانەوە (تا لەگەڵ داوود یادی خوا بکەن) ﴿١٩﴾ ﴿وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ﴾ وە پاشایەتیەکەی
ئەومان بەهێز کرد ﴿وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ﴾ دانایی و گوفتاری جیاکەرەوەمان پێ بەخشی ﴿٢٠﴾
﴿وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ﴾ وە ئایا هەواڵی داواچییەکانت پێ گەیشتووە کاتێ بەدیواری
خەڵوەتگاکەدا سەر کەوتن ﴿٢١﴾ ﴿إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُودَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ﴾ لەناکاودا چوونە ژوورەوە بۆ لای داوود
ئەویش دڵەکوتێ و ترسا لێیان ﴿قَالُوا لَا تَخَفْ خَصْمَانِ﴾ وتیان مەترسە (ئێمە) دوو داواچین ﴿بَغَى بَعْضُنَا عَلَى
بَعْضٍ﴾ یەکێکمان ستەمی لەوی تر کردووە ﴿فَاحْكُمْ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ﴾ جا لە نێوانماندا بەهەق و ڕاستی بڕیار
بدە و لە ڕاستی لامەدە (لە بڕیارەکەتدا) ﴿وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ﴾ وە ڕێنموویمان بکە بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٢٢﴾
﴿إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً﴾ (یەکێکیان وتی) بێگومان ئەمە برامە، نەوەد و نۆ مەڕی هەیە ﴿وَلِيَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ﴾
و منیش یەک مەڕم هەیە ﴿فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ﴾ کەچی دەڵێت ئەو مەڕەشم بدە بەمن (بیبەخشە بە من)
و بەکاتی قسە کردندا زاڵە بەسەرمدا ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَى نِعَاجِهِ﴾ (ئەمجا داوود علیه السلام بەبێ
ئەوەی گوێ لەبەرامبەرەکەی بگرێت و بەپەلە ئەم حوکمەی دا) وتی: سوێند بەخوا بەڕاستی ستەمی لێکردووی
کە داوات لێدەکات ئاقە مەڕەکەت بخاتە ناو مەڕەکانی خۆیەوە ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾
و بێگومان زۆر لە شەریک و هاوبەشان ستەم لەیەکتری دەکەن ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ﴾
بێجگە لەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوەی چاکیان کردووە، ئەوانەش زۆر کەمن ﴿وَظَنَّ دَاوُودُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ﴾
داوود زانی کە ئێمە تەنها تاقیمان کردۆتەوە ﴿فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ﴾ بۆیە داوای لێبوردنی کرد لە
پەروەردگاری و کەوتە ڕوودا بە سوژدە بردنەوە و تۆبەی کرد (لەوەی پەلەی کرد و بەبێ گوێگرتن لەکەسی
بەرامبەر حوکمی دات و بەپەلەش بڕیاری دا) ﴿٢٤﴾ ﴿فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ﴾ ئێمەش لەو هەڵەیەی ئەو خۆش بووین
﴿وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَى وَحُسْنَ مَآبٍ﴾ بەڕاستی ئەو (داوود) پلە و پایەی بەرز و نزیکە لە ئێمەوە
و دواڕۆژێکی چاکیشی هەیە ﴿٢٥﴾ ﴿يَا دَاوُودُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ﴾ ئەی داوود بێگومان ئێمە تۆمان کرد
بەجێنشینی (پێغەمبەرانی پێش خۆت) لە زەویدا ﴿فَاحْكُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ﴾ کەواتە تۆش لە نێوان خەڵکدا
بەڕاستی فەرمانڕەوایی بکە ﴿وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ شوێن هەوا و ئارەزوو مەکەوە لە ڕێگای
خوا لات بدات ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بێگومان ئەوانەی لە ڕێگای خوا لادەدەن و گومڕادەبن
﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ﴾ سزای سەختیان بۆ هەیە چونکە ڕۆژی لێپرسینەوەیان
لەبیر کردبوو ﴿٢٦﴾

﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا﴾ ئێمە ئاسمان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە بەبێهوودە دروستمان نەکردووە ﴿ذَٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوە گومانی ئەو کەسانەیە کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ﴾ سا هاوار بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون بەئاگری دۆزەخ ﴿٢٧﴾ ﴿أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئایا ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ لەگەڵ خراپەکاران لە زەویدا وەك یەکیان دەبین (لە دوا ڕۆژدا، ئەخێر وانی یە) ﴿أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ﴾ یان پارێزکاران ولەخواترسان وەك بەدکرداران لێ دەکەین ﴿٢٨﴾ ﴿كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ﴾ (ئەم قورئانە) کتێبێکی پیرۆزە ناردوومانەتە خوارەوە بۆ تۆ ﴿لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە لەئایەتەکانی، وە خاوەنانی بیر و ژیری پەندی لێ وەربگرن ﴿٢٩﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لِدَاوُودَ سُلَيْمَانَ﴾ ئێمە سولەیمانمان بەخشی بە داوود (علیهما السلام) ﴿نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ ئەو (سولەیمان) بەندەیەکی چاك بوو، بێگومان ئەو زۆر زۆر لەخوا بوو ﴿٣٠﴾ ﴿إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ﴾ سەر لە ئێوارە، کاتێك ئەسپانی ڕەسەن و خێرا پیشانی سولەیمان درا ﴿٣١﴾ ﴿فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَن ذِكْرِ رَبِّي﴾ جا (سولەیمان) وتی خۆشەویستی ئەم ئەسپانەم بارت بەسەر یاد و عیبادەتی پەروەردگارم دا (کە نوێژی عەسر بوو) ﴿حَتَّىٰ تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ﴾ (سەیری ئەسپەکانی دەکرد) هەتا لەچاو ون بوون ﴿٣٢﴾ ﴿رُدُّوهَا عَلَيَّ﴾ (وتی) جارێکی تر ئەو ئەسپانەم بۆ بگێڕنەوە ﴿فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ﴾ ئەمجا دەستی هێنا بە دەست و قاچ و گەردن و یاڵی (ئەو ئەسپانەدا) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی سولەیمانمان تاقی کردەوە ﴿وَأَلْقَيْنَا عَلَىٰ كُرْسِيِّهِ جَسَدًا﴾ و لاشەی (نیوە کوڕی) کمان فڕیدا بەسەر تەختەکەیدا (چونکە پێشتر سوێندی خواردبوو، کە بەسەر تەواوی خێزانەکانیدا بسوڕێتەوە و کۆ ببێتەوە لەگەڵیاندا، وەهەریەکەشیان کوڕێکی ببێت ولەپێناو خوادا جیهاد بکەن بەبێ ئەوەی (ان شاء الله) بکات لەدوایدا لەهەر هەموو خێزانەکانی تەنها کوڕێکی نوقسانی ناتەواوی بوو، خوای گەورەش بەمە تاقیکردەوە) ﴿ثُمَّ أَنَابَ﴾ پاشان تەوبەی کرد و گەڕایەوە بۆ لای خوا ﴿٣٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا﴾ (سولەیمان) وتی ئەی پەروەردگارم لێم خۆشبە و دەسەڵات و پاشایەتییەکم پێ ببەخشە ﴿لَّا يَنبَغِي لِأَحَدٍ مِّن بَعْدِي﴾ کەدوای من دەس نەدا بۆ کەسی تر ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْوَهَّابُ﴾ بێگومان تەنها تۆی بەخشندەی هەموو شتێکی ﴿٣٥﴾ ﴿فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ﴾ (دوای نزاکەی) (با) مان بۆ ڕام هێنا و خستمانە خزمەتیەوە ﴿تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ﴾ بەفەرمانی ئەو بەنەرمی دەڕۆیی بۆ هەر جێگایەك بیویستایە ﴿٣٦﴾ ﴿وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ﴾ وە هەموو (جنۆکەو) شەیتانەکانمان بۆ ڕام هێنا بوو کە بیناسازو مەلەوانی ژێر دەریا بوون ﴿٣٧﴾ ﴿وَآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ وە هەندێکی تریان (کە سەرپێچی سولەیمانیان کردبوو ڕامیان هێنابوو) بەیەکەوە بەستراوی لە کۆت و زنجیردا ﴿٣٨﴾ ﴿هَٰذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ ئەمەی (کە باسکرا) بەخششی ئێمەیە (بۆ تۆ)، ئەمجا بەویستی خۆت ببەخشە، یان بیگرەوە و مەیبەخشە بێ پرسینەوە (لێت) ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ﴾ وە بەڕاستی ئەو (سولەیمان) پلەی نزیکی هەیە لای ئێمە وە سەرئەنجامی چاکی هەیە ﴿٤٠﴾ ﴿وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی بەندەی ئێمە ئەیوب بکە کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد ﴿أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ﴾ (وتی) بەڕاستی شەیتان تووشی زەحمەت و ماندووێتی و ئازاری کردووم ﴿٤١﴾ ﴿ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هَٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ﴾ (پێی وترا) پێت بدە بە زەویدا ئەوە کانیاوێکی ساردە بۆ خۆشتن و خواردنەوە (پێی دا بەزەویدا و ئاو هەڵقوڵی ولەو ئاوە خۆی شت و ئاوی خواردەوە ولە نەخۆشییەکەشی چاك بووەوە) ﴿٤٢﴾

﴿وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ﴾ وە ژن و منداڵەکانی و ئەوەندەی تریشمان لەگەڵیاندا بە (ئەیوب) بەخشی ﴿رَحْمَةً مِّنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ بەرەحم و میهرەبانی لە لایەن خۆمانەوە (بۆ ئەیوب) وە بۆ پەند و ئامۆژگاری بۆ خاوەنانی ژیری و بیر و هۆش ﴿٤٣﴾ ﴿وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِب بِّهِ وَلَا تَحْنَثْ﴾ (پێمان وت) چەپکێ شوول (داری ووردی باریك) بە دەستەوە بگرە و پێی بدە (لەخێزانت یەك جار) و سوێندەکەت مەشکێنە (کە لە خێزانت خۆراد بوو سەد داری لێ بدەی) ﴿إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا﴾ بەڕاستی ئێمە ئەو (ئەیوب)مان بە خۆگری بینی ﴿نِّعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ چ بەندەیەکی چاك بوو بەڕاستی ئەو زۆر گوێڕایەڵ و ڕوو لە خوا بوو ﴿٤٤﴾ ﴿وَاذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە باسی بەندەکانی ئێمە بکە ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوب ﴿أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ﴾ کە خاوەنی هێز و توانا و بینایی بوون ﴿٤٥﴾ ﴿إِنَّا أَخْلَصْنَاهُم بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ﴾ بەڕاستی لەبەر ئەوەی هەمیشە ڕۆژی دوایییان لەبیردا بوو ئێمە (بە بەندەی تایبەتی خۆمان) هەڵمان بژاردن ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِنَّهُمْ عِندَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە (هەر سبەینێ) لای ئێمە لەبەندە هەڵبژێردراوە چاکەکانن ﴿٤٧﴾ ﴿وَاذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ﴾ وە باسی (بەندەکانی ئێمە) ئیسماعیل و ئەلیەسەع و ذو الکیفل بکە ﴿وَكُلٌّ مِّنَ الْأَخْيَارِ﴾ کە هەموویان لە چاکەکارانن ﴿٤٨﴾ ﴿هَٰذَا ذِكْرٌ ۚ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ﴾ ئەم (باسی پێغەمبەرانە) باس و ناوبانگی چاکیانە لە دونیادا و بێگومان پارێزکاران سەرئەنجامێکی چاکیان هەیە ﴿٤٩﴾ ﴿جَنَّاتِ عَدْنٍ مُّفَتَّحَةً لَّهُمُ الْأَبْوَابُ﴾ (کە بریتی یە لە) بەهەشتانی جێگای مانەوەی هەمیشەیی، کە دەرگاکانی کراوەتەوە بۆیان ﴿٥٠﴾ ﴿مُتَّكِئِينَ فِيهَا﴾ لەویدا (لەسەر کورسی ڕازاوە) پاڵیان داوەتەوە ﴿يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ﴾ تێیدا داوای میوەهاتی زۆر و جۆرەها خواردنەوە دەکەن ﴿٥١﴾ ﴿وَعِندَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ أَتْرَابٌ﴾ و حۆریانی هاوتەمەنیان لایە (چاو پاك) کەچاویان بڕیوەتە مێردەکانیان ﴿٥٢﴾ ﴿هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ﴾ ئەمە ئەو (مژدە و پەیمانە)یە کە بەڵێنتان پێ دراوە بۆ ڕۆژی لێپرسینەوە(ی قیامەت) ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِن نَّفَادٍ﴾ بەڕاستی ئەمە ڕزق و ڕۆزی ئێمەیە هەرگیز تەواو بوونی بۆ نییە ﴿٥٤﴾ ﴿هَٰذَا ۚ وَإِنَّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ مَآبٍ﴾ ئا ئەمە (پاداشتی پارێزکارانە) و بێگومان سەرکەشانیش خراپترین پاشە ڕۆژیان هەیە ﴿٥٥﴾ ﴿جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ دۆزەخە کەدەچنە ناویەوە، ئای چ جێگایەکی بەدو خراپە ﴿٥٦﴾ ﴿هَٰذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ﴾ ئەمە و ئاوی لەکوڵ و کێم و زووخاو، دەبێ بیچەژن ﴿٥٧﴾ ﴿وَآخَرُ مِن شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ﴾ وە چەند جۆری تر سزایان هەیە لەو شێوە ﴿٥٨﴾ ﴿هَٰذَا فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَّعَكُمْ﴾ (بە گومڕاکەرەکان دەوترێ) ئەمە کۆمەڵێکە لەگەڵ ئێوەدا دێنە دۆزەخ ﴿لَا مَرْحَبًا بِهِمْ﴾ (گومڕاکەرەکانیش دەڵێن) بەخێر نەیەن ﴿إِنَّهُمْ صَالُو النَّارِ﴾ بێگومان ئەوانە دەچنە ناو ئاگری دۆزەخ ﴿٥٩﴾ ﴿قَالُوا بَلْ أَنتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ﴾ ئەوان (بە گومڕاکەرەکان) دەڵێن بەڵکو ئێوە بەخێر نەیەن ﴿أَنتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا﴾ ئێوە (لەدونیا گومڕاتان کردین) و ئەم سزاتان پێش هێنا بۆمان ﴿فَبِئْسَ الْقَرَارُ﴾ ئای چ جێگاو مەنزڵێکی خراپە ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُوا رَبَّنَا مَن قَدَّمَ لَنَا هَٰذَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان هەر کەس (هۆی) پێش هێنانی ئەم سزایە بوو بۆ ئێمە ﴿فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ﴾ ئەوە سزای ئەو کەسە لەدۆزەخدا چەند قات بکەرەوە ﴿٦١﴾

﴿وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَىٰ رِجَالًا﴾ وە (گومڕاکەرەکان) دەڵێن ئەوە چیمانە بۆچ پیاو نێتک نابینین ﴿كُنَّا نَعُدُّهُم مِّنَ
الْأَشْرَارِ﴾ کە ئیمە لە خراپەکارانمان دەژماردن (62) ﴿أَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا﴾ ئایا ئەوانەن کە گاڵتەمان پێ
دەکردن؟ ﴿أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْأَبْصَارُ﴾ یا (لێرەن بەڵام) چاوەکان لێیان کەلا بووە (و نایانبینن) (63) ﴿إِنَّ
ذَٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ﴾ بێگومان ئەوە (کە باسکرا) ئاژاوە و شەڕەقسەی دۆزەخیانە، وڕاستە (و دێتەدی)
(64) ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من تەنها ترسێنەرێکم ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾
و هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لە خوای تەنهای دەسەڵات (65) ﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ﴾ زاڵی بالادەستی
لێبووردەیە (66) ﴿قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوە هەواڵێکی زۆر گەورەیە (67)
﴿أَنتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ﴾ کە ئێوە گوێی پێ نادەن (68) ﴿مَا كَانَ لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ﴾ (بڵێ ئەگەر وەحیم بۆ نەهاتایە)
من هیچ ئاگام لە کۆمەڵی هەرە بڵند (فریشتەکان) نەبووە ﴿إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ کاتێ دەمە تەقێیان دەکرد
(دەربارەی ئادەم) (69) ﴿إِن يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ نیگا بۆ من ناکرێت ﴿إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ جگە لەوە نەبێت کە من
تەنها ترسێنەرێکی ڕوونکەرەوەم (70) ﴿إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ ئەو کاتەی (دەمەتەقێ پێ بوو) پەروەردگارت
بە فریشتەکانی فەرموو ﴿إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّن طِينٍ﴾ بەڕاستی من مرۆڤێک لە قوڕ دروست دەکەم (71)
﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي﴾ ئەمجا کاتێ شێوەکەیم ڕێک خست و ڕۆحم پێدا کرد و گیانم کرد بەبەریدا لە
گیانێک کە خۆم دروستم کردووە ﴿فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ﴾ ئەوسا هەموو بە سوژدەبردن بۆی بکەون بەڕوودا (72)
﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ﴾ جا فریشتەکان هەر هەموویان سوژدەیان برد (73) ﴿إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ﴾
بێجگە لە شەیتان کە خۆی بە گەورە دانا ﴿وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ و لە بێ باوەڕان بوو (74) ﴿قَالَ يَا إِبْلِيسُ﴾
(خوا) فەرمووی ئەی ئیبلیس ﴿مَا مَنَعَكَ أَن تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ﴾ چی شتێک ڕێگری کردی (لەوەی) کە
سوژدە ببەیت بۆ کەسێ کە بە هەردوو دەستی خۆم دروستم کردووە ﴿أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ الْعَالِينَ﴾ ئایا خۆت
بە گەورە زانی، یاخود لە بەرزو بڵندەکانی (75) ﴿قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ﴾ (شەیتان) ووتی من لە (ئادەم) چاکترم
﴿خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ﴾ چونکە منت لە ئاگر دروست کردووە، بەڵام ئەوت لە قوڕ دروستکردووە (76)
﴿قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ﴾ (خوا) فەرمووی کەواتە لەو (بەهەشتە) دەرچوو بڕۆ، چونکە بێگومان تۆ
دەرکراوی لە ڕەحمەتی من (77) ﴿وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ﴾ وە بەڕاستی نەفرینی منت لەسەر بێ تا ڕۆژی
(پاداشت و تۆڵە) (78) ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ (شەیتان) ووتی ئەی پەروەردگارم دەی مۆڵەتم
بدە (نەمرم) تا ڕۆژی (مردوان) زیندوو دەکرێنەوە (79) ﴿قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ﴾ (خوا) فەرمووی
دەی بەڕاستی تۆ لە مۆڵەت دراوانی (80) ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ﴾ تا ڕۆژی کاتی دیاری کراو (81)
﴿قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ (شەیتان) ووتی ئەمجا سوێند بە عیززەتت هەر هەموویان گومڕا
دەکەم (82) ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ﴾ ئەوانەیان نەبێ کە بەندەی پاک و هەڵبژاردەی تۆن (83)

﴿قال فالحق والحق أقول﴾ (خوا) فەرمووی: من حەقم هەر حەقیش دەڵێم (٨٤) ﴿لأملأن جهنم منك وممن تبعك
منهم أجمعين﴾ بەڕاستی دۆزەخ پڕ دەکەم لە تۆ و ئەوانەی (لە ئادەمیان) شوێنت دەکەون بەتێکڕا (٨٥)
﴿قل ما أسألكم عليه من أجر﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: من هیچ کرێ و پاداشتێك لەسەر گەیاندنی
ئەم ئایینە لە ئێوە داواناکەم ﴿وما أنا من المتكلفين﴾ و من لەو کەسانەش نیم کە درۆ هەڵبەستم و زۆر لە
خۆوم بکەم (٨٦) ﴿إن هو إلا ذكر للعالمين﴾ ئەم (قورئانە) تەنها پەند و ئامۆژگارییە بۆ هەموو جیهانیان (٨٧)
﴿ولتعلمن نبأه بعد حين﴾ بەڕاستی پاش ماوەیەك لە هەواڵی ئەو (قورئانە) دەزانن (٨٨)

سورەتی ﴿الزمر﴾

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تنزيل الكتاب﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتەخوارەوە ﴿من الله العزيز الحكيم﴾ لە لایەن خوای باڵادەستی
کاربەجێوە (١) ﴿إنا أنزلنا إليك الكتاب بالحق﴾ بێگومان ئێمە بەحەق و ڕاستی قورئانمان بۆ تۆ
هێناوەتە خوارەوە ﴿فاعبد الله مخلصا له الدين﴾ کەواتە خواپەرستە و بە تەنها هەر بۆ ئەو ملکەچ
بە (٢) ﴿ألا لله الدين الخالص﴾ بێداربە ئایینی (گەردن کەچی) پاك و خاوێن هەر بۆ خوایە
﴿والذين اتخذوا من دونه أولياء﴾ وە کەسانی جگە لەو (خوا) چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان داناوە
﴿ما نعبدهم إلا ليقربونا إلى الله زلفى﴾ (دەڵێن) تەنها لەبەر ئەوە دەیان پەرستین نزیکمان بکەنەوە بە
خوا ﴿إن الله يحكم بينهم﴾ بێگومان خوا بڕیار دەدات لە نێوانیاندا ﴿في ما هم فيه يختلفون﴾ لەو
شتانەدا کە تێیدا جیاواز بوون ﴿إن الله لا يهدي من هو كاذب كفار﴾ بەڕاستی خوا ڕێنموونی
کەسێ ناکات کە درۆزنی زۆر بێ باوەڕە (٣) ﴿لو أراد الله أن يتخذ ولدا﴾ ئەگەر خوا ویستبایە
منداڵێك بۆ خۆی بڕیار بدات ﴿لاصطفى مما يخلق ما يشاء﴾ ئەوە لەوەی دروستکراوەکانی کەی
بویستایە هەڵی دەبژارد ﴿سبحانه هو الله الواحد القهار﴾ پاك و بێگەردە هەر ئەوە خوای تەنهای
زاڵ و بە دەسەڵات (٤) ﴿خلق السماوات والأرض بالحق﴾ (خوا) ئاسمانەکان و زەوی بەحەق دروست
کردووە ﴿يكور الليل على النهار﴾ شەو دەهێنێ بەسەر ڕۆژدا ﴿ويكور النهار على الليل﴾ و ڕۆژ دەهێنێ
بەسەر شەودا ﴿وسخر الشمس والقمر﴾ و خۆر و مانگی ڕام هێناوە ﴿كل يجري لأجل مسمى﴾
هەریەکەیان (لەخولگەی خۆیدا) تا ئەو ماوەیەی بۆی دیاری کراوە دەگەڕێت و دەسوڕێتەوە
﴿ألا هو العزيز الغفار﴾ بێداربە هەر ئەو (خوا) زاڵی لێبوردەیە (٥)

﴿خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ (خوا) ئێوەی لە تاکە کەسێك (ئادەم) دروست کردووە ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾
پاشان لەو (کەسە) هاوسەرەکەی (حەووای) بەدی هێناوە ﴿وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ﴾ وە بۆ
ئێوە هەشت جووتی (نێر و مێ) لە ئاژەڵ بەدی هێناوە ﴿يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ ئێوە دروست
دەکات لەناو سکی دایکتاندا ﴿خَلْقًا مِّن بَعْدِ خَلْقٍ﴾ بە بەدی هێنانێ یەك لە دوای یەك ﴿فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ﴾
لەناو سێ تاریکی (دو سك، منداڵدان، پەردەی کۆرپەڵە)دا ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ﴾ ئا ئەوە
پەروەردگاری ئێوەیە کە دەسەڵات و پاشایی هەر موڵکی ئەوە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ﴾ هیچ
پەرستراوێکی ڕاست جگە لە زاتی ئەو نیە، کەواتە ئێوە چۆن لە ئاینی ڕاست لادەدرێن ٦
﴿إِن تَكْفُرُوا﴾ ئەگەر ئێوە بێ باوەڕبن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنكُمْ﴾ ئەوە بێگومان خوا بێ نیازە لە ئێوە
﴿وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ﴾ و ڕازی نییە بە بێ باوەڕی بۆ بەندەکانی ﴿وَإِن تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ﴾ وە ئەگەر
سوپاسی خوا بکەن (وگەردن کەچ بن) بەوە لێتان ڕازی دەبێت ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ هیچ
گوناهبارێك گوناهی کەسێکی تر هەڵناگرێت ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان
هەر بۆ لای پەروەردگارتانە ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوسا هەواڵتان دەداتێ بەوەی کە دەتان
کرد ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بە نهێنی دڵان ٧ ﴿وَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ ضُرٌّ﴾
وە کاتێ ئادەمی زیانێکی لێ بکەوێ ﴿دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ﴾ دەگەڕێتەوە بۆ لای پەروەردگاری
وهاواری لێ دەکات ﴿ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ﴾ پاشان ئەگەر لەلایەن خۆیەوە بەهرە و نیعمەتێکی دایە
﴿نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِن قَبْلُ﴾ ئەوەی لەبیر دەچێت کە لەپێشترا هاواری لە پەروەردگاری دەکرد
﴿وَجَعَلَ لِلَّهِ أَندَادًا﴾ وهاوتایانی بۆ خوا دادەنێ ﴿لِّيُضِلَّ عَن سَبِيلِهِ﴾ بۆ ئەوەی (خەڵك) لە ڕێگای ئەو
گومڕا کات ﴿قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بە هەڕەشەوە) بڵێ: بە بێ باوەڕیکەت کەمێك
لەزەت وەرگرە لە ژیان ﴿إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لە هاوەڵانی ئاگری دۆزەخی ٨
﴿أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ﴾ (هەروەش دەمەوێ چاکترن) یان کەسێك ملکەچ وخواپەرست بێت؟ ﴿آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا
وَقَائِمًا﴾ بە کاتەکانی شەودا بە سوژدەبردن و ڕاوەستان (لە شەو نوێژدا) ﴿يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ﴾
کە لە (سزای) دوا ڕۆژ دەترسێت و بە هیوای بەزەیی پەروەردگاریەتی ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا ئەوانەی دەزانن یەکسانن ﴿وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کە
نازانن ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ بەڕاستی تەنها خاوەنانی ژیری ئامۆژگاری وەردەگرن ٩ ﴿قُلْ يَا عِبَادِ
الَّذِينَ آمَنُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەو بەندانەم کە باوەڕیان هێناوە ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ لە (سزای)
پەروەردگارتان خۆ بپارێزن ﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ﴾ کەسانێ لەم دونیایەدا چاکەیان
کردووە، پاداشتی چاکیان بۆ هەیە ﴿وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ﴾ وە زەوی خوا فراوانە ﴿إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُم
بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەڕاستی تەنها ئارامگران بەبێ حیساب وژماردن پاداشتیان دەدرێتەوە ١٠

﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ﴾
کە خوا بپەرستم بە دڵسۆزی بۆی ملکەچ بم (١١) ﴿وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە
کە یەکەم کەسی موسڵمانان (ی ئوممەتم) بم (١٢) ﴿قُلْ إِنِّي أَخَافُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی
من دەترسم ﴿إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ ئەگەر سەرپێچی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە سزای ڕۆژێکی
گەورە (قیامەت) (١٣) ﴿قُلِ اللَّهَ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي﴾ بڵێ من هەر خوا دەپەرستم بە پاکی و بەتەنیا هەر بۆ
ئەو ملکەچم (١٤) ﴿فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ﴾ (بە بێ باوەڕان بڵێ) ئێوەش جگە لە خوا چیتان ویست
بیپەرستن ﴿قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ﴾ بڵێ بێگومان زەرەرمەندان کەسانێکن ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ﴾
کەخۆیان و کەس و کاریان لەدەست داوە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿أَلَا ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ﴾
ئاگادار بن، هەر ئەوە زەرەرمەندی ئاشکرا و دیار (١٥) ﴿لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ﴾ بۆ ئەوان هەیە لە لای
سەریانەوە چەند تەبەقێ (وەك هەوری ڕەش) لە ئاگر ﴿وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ﴾ و لەژێریشیانەوە چەند تەبەقێ
هەیە ﴿ذَٰلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ﴾ ئەو (سزایە) خوا بەندەکانی خۆی پێ دەترسێنێ ﴿يَا عِبَادِ فَاتَّقُونِ﴾
ئەی بەندەکانم خۆتان بپارێزن (لە سزای من) (١٦) ﴿وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا﴾ وە کەسانێ کە
لەپەرستنی بت (و هەموو پەرستراوێکی تر) خۆیان پاراستووە ﴿وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ﴾ وە گەڕانەوە بۆ لای
خوا ﴿لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فَبَشِّرْ عِبَادِ﴾ مژدەی گەورە تەنیا بۆ ئەوانەیە، کەواتە مژدە بدە بەبەندەکانم (١٧) ﴿الَّذِينَ
يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ﴾ ئەوانەی گوێ دەگرن بۆ قسە و گوفتار ﴿فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ﴾ ئەمجا شوێن چاکترینی
ئەو (قسانە) دەکەون ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ﴾ ئەوانە کەسانێکن خودا ڕێنموونی کردوون ﴿وَأُولَٰئِكَ
هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ هەر ئەوانەن خاوەنانی ژیری و هۆش (١٨) ﴿أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ﴾ جا ئایا
کەسێك بڕیاری سزای بەسەردا چەسپابێت (بۆی بڕیاردرابێت) ﴿أَفَأَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ﴾ دەی ئایا
تۆ (دەتوانی) کەسی ڕزگار بکەیت کە لەناو ئاگری دۆزەخدایە؟ (١٩) ﴿لَٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ﴾ بەڵام
کەسانێ کە لە پەروەردگاریان ترساون و خۆیان (لە سزای) پاراستووە ﴿لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ مَبْنِيَّةٌ﴾
(لە بەهەشتدا) بۆ ئەوانە کۆشك و تەلاری چەند نهۆم هەیە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووباری ئاو
بە ژێریاندا دەڕوات ﴿وَعْدَ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ الْمِيعَادَ﴾ (ئەمە) بەڵێنی خوایە و خواش بەڵێنی خۆی دەباتە
سەر (٢٠) ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نەتبینی کە خوا ﴿أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ لە ئاسمانەوە بارانی دەبارێنێ (بۆ سەر
زەوی) ﴿فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەمجا ئەو بارانە دەبات بە ناو زەویدا کانیاوەکانی لێ دەردێنێ ﴿ثُمَّ
يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ﴾ لە پاشان کشتوکاڵ و گژوگیا و گوڵی پێ دەڕوێنێ کە ڕەنگەکانیان جیاوازە
﴿ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا﴾ پاشان دەیبینی وشك دەبێ و زەرد هەڵدەگەڕێ ﴿ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا﴾ دواتر
دەیکات بە پووشی ورد و خاش ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ بەڕاستی لەمەدا (کە باسکرا)
ئامۆژگاری و پەند هەیە بۆ ئەوانەی خاوەن ژیرین (٢١)

﴿أَفَمَن شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ﴾ دەی ئایا کەسێ خوا سینەی گوشاد کردووە بۆ ئیسلام ﴿فَهُوَ عَلَىٰ نُورٍ
مِّن رَّبِّهِ﴾ و ئەو لەسەر ڕێبازی ڕووناکی پەروەردگاریەتی (وەك کەسێکە دڵی ڕەق بوو بێت
لەئاست ئیسلام) ﴿فَوَيْلٌ لِّلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُم مِّن ذِكْرِ اللَّهِ﴾ جا سزا و لە ناوچوون بۆ ئەوانەی دڵیان ڕەقە
لەئاست (قورئان و) یادی خوادا ﴿أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ ئائەوانە لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٢٢﴾
﴿اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ﴾ خوا جوانترین فەرمایشتی ناردوەتە خوارەوە ﴿كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مَّثَانِيَ﴾ قورئانێکە
(کەئایەتەکانی) لەیەکچووی دووبارە کراوەن ﴿تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ﴾ ئەو کەسانەی
لەپەروەردگاریان دەترسن پێستیان تەزووی پیادێ (بە بیستنی قورئان) ﴿ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ
إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ پاشان پێستیان و دڵیان نەرم دەبێ بە یادی (قورئانی) خودا ﴿ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ﴾ ئەو (قورئانە)
ڕێنموویی خوایە ﴿يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ﴾ بەو (قورئانە) ڕێنموویی هەر کەسێ دەکات کە بیەوێ ﴿وَمَن
يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ هەر کەسێکیش خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ ئەوە ڕێنموویی کەرێك بۆ ئەو نییە ﴿٢٣﴾
﴿أَفَمَن يَتَّقِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ دەی ئایا کەسێك بەدەم وچاوی خۆی بپارێزێت لەسزای
سەختی ڕۆژی دوایی (وەك کەسێك وایە کەلەبەهەشت دابێت) ﴿وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ﴾ بەستەمکاران دەگوترێ
﴿ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ بچەژن سزای ئەو (کردەوانەی) لە دونیا دەتان کرد ﴿٢٤﴾ ﴿كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾
ئەوانەی پێش ئەمان (پێش قوڕەیشیەکان) بوون باوەڕیان نەهێنا بە پێغەمبەرەکانیان ﴿فَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ﴾
بەو هۆیەوە سزا(ی خوا)یان بۆ هات ﴿مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە لایەکەوە کە هەستیان پێ نەکرد
﴿٢٥﴾ ﴿فَأَذَاقَهُمُ اللَّهُ﴾ ئەمجا خوا پێی چەشتن ﴿الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ڕیسوایی لە ژیانی دونیادا ﴿وَلَعَذَابُ
الْآخِرَةِ أَكْبَرُ﴾ وە بێگومان سزای ڕۆژی دوایی گەورەترە ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئەوانە بزانن ﴿٢٦﴾
﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەم قورئانەدا هێناومانەتەوە بۆ خەڵکی ﴿مِن
كُلِّ مَثَلٍ﴾ هەموو جۆرە نموونەیەك ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ تا پەندو ئامۆژگاری وەر گرن ﴿٢٧﴾ ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا
غَيْرَ ذِي عِوَجٍ﴾ (ئەو قورئانە) قورئانێکی عەرەبی بە هیچ خواری و لاری پەکی تیا نییە ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾
بۆ ئەوەی (لەسزا) خۆ بپارێزن وبنە لە خواترس ﴿٢٨﴾ ﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَّجُلًا﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە
بە پیاوێکی (بەندە) ﴿فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ﴾ هی چەند کەسێکە ناکۆکن لەسەر ئەو (بەندە) ﴿وَرَجُلًا
سَلَمًا لِّرَجُلٍ﴾ وە پیاوێکیش کە تەنیا بەندەی پیاوێکە ﴿هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا﴾ ئایا ئەم دوو کەسە وەك یەکن
﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ هەموو سوپاس تەنها بۆ خوایە بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ
وَإِنَّهُم مَّيِّتُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەڕاستی تۆ دەمری و ئەوانیش دەمرن ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾
لەپاشان بێگومان ئێوە لە ڕۆژی دواییدا ﴿عِندَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ﴾ لای پەروەردگارتان دەرا چی دەمن
دژی یەکتری ﴿٣١﴾

﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ ئەمجا کێ ستەمکارترە ﴿مِمَّن كَذَبَ عَلَى ٱللَّهِ﴾ لەو کەسەی کەدرۆ بەناوی خواوە دەکات
﴿وَكَذَّبَ بِٱلصِّدْقِ﴾ وە ناوەڕۆکی ڕاستی قورئان بە درۆ دەزانێت ﴿إِذْ جَآءَهُۥٓ﴾ کەبۆی هاتووە ﴿أَلَيْسَ فِى جَهَنَّمَ
مَثْوًى لِّلْكَٰفِرِينَ﴾ ئایا لە دۆزەخدا جێگەیەک نییە بۆ بێ بڕواکان ٣٢ ﴿وَٱلَّذِى جَآءَ بِٱلصِّدْقِ﴾ وە ئەو
کەسەی قورئانی هێناوە (واتە پێغەمبەر ﷺ) ﴿وَصَدَّقَ بِهِۦٓ﴾ باوەڕیشی پێ هێنا ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُتَّقُونَ﴾
هەر ئەوانن لەخواترسان و پارێزکاران ٣٣ ﴿لَهُم مَّا يَشَآءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ بۆیان هەیە (لەبەهەشت
دا) ئەوەی بیانەوێت لای پەروەردگاریان ﴿ذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوەیە پاداشتی چاکەکاران ٣٤
﴿لِيُكَفِّرَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ﴾ تاخوا لێیان بسڕێتەوە ﴿أَسْوَأَ ٱلَّذِى عَمِلُوا۟﴾ خراپترین (کردەوەیەک) کە کردوویانە
﴿وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم﴾ وە پاداشتیان بداتەوە ﴿بِأَحْسَنِ ٱلَّذِى كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بە (پاداشتی) چاکترین
ئەو کردەوانەی کردوویانە ٣٥ ﴿أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُۥ﴾ ئایا خوا بۆ بەندەی خۆی (پێغەمبەر ﷺ)
بەس نییە (کە پشتیوانی بێت)؟ ﴿وَيُخَوِّفُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەو بێ باوەڕانە دەتترسێنن
﴿بِٱلَّذِينَ مِن دُونِهِۦ﴾ بەوانەی جگە لەخوان (واتە دەتترسێنن بەخواکانیان کە زیانت پێ دەگەیەنن)
﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەس کەخوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ﴾ ئیتر هیچ کەس ناتوانێت
ببێت بە ڕێنموونیکەری و هیدایەتی بدات ٣٦ ﴿وَمَن يَهْدِ ٱللَّهُ﴾ وە هەر کەس کەخوا ڕێنموونی بکات
﴿فَمَا لَهُۥ مِن مُّضِلٍّ﴾ ئەوە هیچ گومڕاکەرێکی بۆ نییە ﴿أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِى ٱنتِقَامٍ﴾ ئایا خوا زاڵی
باڵادەستی تۆڵەسێن نییە؟ ٣٧ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿مَّنْ خَلَقَ
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن خوا
﴿قُلْ أَفَرَءَيْتُم﴾ بڵێ دەی پێم بڵێن ﴿مَّا تَدْعُونَ﴾ ئەوانەی دەیان پەرستن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگە لەخوا
﴿إِنْ أَرَادَنِىَ ٱللَّهُ بِضُرٍّ﴾ ئەگەر خوا ویستی زیانێکم پێ بگەیەنێت ﴿هَلْ هُنَّ كَٰشِفَٰتُ ضُرِّهِۦٓ﴾ ئایا ئەو
(پەرستراوانە) دەتوانن ئازارو زیانی ئەوم لێ لادەن؟ ﴿أَوْ أَرَادَنِى بِرَحْمَةٍ﴾ یا ئەگەر ویستی بەخشش
و بەهرەیەکم پێ بدات ﴿هَلْ هُنَّ مُمْسِكَٰتُ رَحْمَتِهِۦ﴾ ئایا ئەوانە دەتوانن بەهرەو میهرەبانی ئەوم لێ
بگرنەوە ﴿قُلْ حَسْبِىَ ٱللَّهُ﴾ بڵێ من هەر خوام بەسە ﴿عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ ٱلْمُتَوَكِّلُونَ﴾ خۆسپێران تەنها پشت
بەو دەبەستن ٣٨ ﴿قُلْ يَٰقَوْمِ﴾ بڵێ ئەی گەلەکەم ﴿ٱعْمَلُوا۟ عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ ئێوە لەسەر ڕێبازو شێوازی
خۆتان کاربکەن ﴿إِنِّى عَٰمِلٌ﴾ منیش (لەسەر ڕێبازی خۆم) کاردەکەم ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا بەم
زووانە دەزانن ٣٩ ﴿مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ﴾ کێ (لەم دونیادا) سزایەکی بۆ دێت کەریسوای دەکات
﴿وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ وە سزایەکی بێ بڕانەوەی بەسەردا دێ ٤٠

﴿إِنَّا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ بەڕاستی ئەم قورئانەمان بۆ سەر تۆ دابەزاندە خوارەوە ﴿لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ﴾ بۆ
هەموو خەڵکی بەحەق و ڕاستی ﴿فَمَنِ اهْتَدَىٰ﴾ جا هەر کەسێ هیدایەت وەربگرێت ﴿فَلِنَفْسِهِ﴾ ئەوە
قازانجی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر کەسێش لاڕێ و گومڕا بێت ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ ئەوە
بەڕاستی زیانی گومڕابوونەکەی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ﴾ وە ئەی پێغەمبەر ﷺ
تۆ کارسپێردراو و چاودێر نیت بەسەریانەوە (تاباوڕ بهێنن) ﴿٤١﴾ ﴿اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ﴾ خوا گیانەکان
دەکێشێ ﴿حِينَ مَوْتِهَا﴾ لەکاتی مردنیان دا ﴿وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ﴾ وە ئەوەی نەمردبێت ﴿فِي مَنَامِهَا﴾ لەکاتی
خەوتنیدا ﴿فَيُمْسِكُ الَّتِي﴾ ئەمجا ئەو (گیانانە) ڕادەگرێ ﴿قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ﴾ بڕیاری مردنی داوە
﴿وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ﴾ وە ئەوانی تر بەرەڵا دەکات (کەدەبێ زیندوو بمێنن) ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تاماوەیەکی
دیاری کراو ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی لەمەدا چەند بەڵگە هەیە ﴿لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەو
کەسانەی بیر دەکەنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿أَمِ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ﴾ ئاخۆ جگە لەخوا تکا کارانێکیان بۆ
خۆیان داناوە ﴿قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا﴾ بڵێ گەرچی ئەوانە ﴿لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا﴾ بەهیچ شتێکیان بەدەستە
﴿وَلَا يَعْقِلُونَ﴾ وە تێنیش ناگەن ﴿٤٣﴾ ﴿قُل لِّلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا﴾ بڵێ تکا هەمووی هەر بۆ خوایە
﴿لَّهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ موڵکی ئاسمانەکان و زەوی هەر بۆ ئەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ پاشان
هەر بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ﴾ وەکاتێک یادی خوا بکرێ بەتاک و تەنیا
﴿اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ﴾ تێکدەچێت و بێزار دەبێ دڵی کەسانێ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ کەباوەڕیان نیە
بەڕۆژی دوایی ﴿وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِن دُونِهِ﴾ کەچی کاتێک ناوی پەرستراوانی بێجگە لەخوا ببرێت
﴿إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ یەکسەر شادو ڕووخۆش دەبن ﴿٤٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُمَّ﴾ بڵێ ئەی خوایە ﴿فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ﴾ بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوی ﴿عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ زانای نهێنی و ئاشکراکان
﴿أَنتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ﴾ هەر تۆ دادوەری دەکەیت لەنێوان بەندەکانتدا ﴿فِي مَا كَانُوا فِيهِ﴾ لەوەی ئەوان
تیایدا ﴿يَخْتَلِفُونَ﴾ جیاوازن ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بەڕاستی ئەگەر هی ئەو کەسانە بوایە
ستەمیان کرد ﴿مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ هەموو ئەوەی لەسەر زەویدایە ﴿وَمِثْلَهُ مَعَهُ﴾ ئەوەندەی تریشی
لەگەڵدا بێت ﴿لَافْتَدَوْا بِهِ﴾ لەبریتی خۆیان دا دەیاندا ﴿مِن سُوءِ الْعَذَابِ﴾ بۆ ڕزگاربوونیان لەسزای
خراپی ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ ڕۆژی قیامەت ﴿وَبَدَا لَهُم مِّنَ اللَّهِ﴾ وە لەلایەن خواوە بۆیان دەرکەوت
﴿مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ﴾ شتی وا کەئەوان بیریان لێ نەکردوەتەوەو گومانیان بۆی نەچووە ﴿٤٧﴾

﴿وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ وە بۆیان دەرکەوت چی خراپەیان کردووە ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوری
گرتن ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو سزای ئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٤٨﴾ ﴿فَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ ضُرٌّ﴾
ئەمجا کاتێ ئادەمی زیانێکی لێ کەوت ﴿دَعَانَا﴾ هاوارمان بۆ دێنێ ﴿ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِّنَّا﴾
لەپاشان هەر کاتێ بەهرە و نیعمەتێکمان پێدا ﴿قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ﴾ دەڵێ بەڕاستی ئەم بەهرە و نیعمەتەم
پێدراوە ﴿عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ بەهۆی لێزانی و زانستی خۆمەوە ﴿بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ﴾ (وا نی یە) بەڵکو ئەوە ئەزموون
و تاقی کردنەوەیە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٤٩﴾ ﴿قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِن
قَبْلِهِمْ﴾ بێگومان ئەم قسەیە کەسانی پێش ئەمانیش کردیان ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم﴾ بەڵام هیچ سوودی پێ
نەگەیاندن ﴿مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ئەوەی ئەوان کردیان ﴿٥٠﴾ ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ ئەمجا دوو
چاریان بوو (تۆڵەی) ئەو خراپەی کردبوویان ﴿وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەو کەسانەیش ستەمیان کرد
(بێباوەڕانی مەککە) ﴿سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ لەمەودوا دووچاری (تۆڵەی) کردەوە خراپەکانیان
دەبن ﴿وَمَا هُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئەمانە (لەدەستی خوا) دەرباز نابن ﴿٥١﴾ ﴿أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نەیانزانیوە
کە بێگومان خوا ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان دەکات و دەیشیگرێتەوە لە هەر کەسێك
کە بیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەوەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەن بۆ ئەو کەسانەی
باوەڕ دێنن ﴿٥٢﴾ ﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی بەندەکانم
ئەی ئەوانەی کە خۆتان زۆر گوناهبار کردووە ﴿لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ﴾ نائومێد مەبن لە میهرەبانی
و بەزەیی خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا﴾ چونکە بێگومان خوا لە هەموو گوناهەکان خۆش
دەبێت ﴿إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەوە لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿٥٣﴾ ﴿وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ﴾
(بەو مەرجەی کە) بگەڕێنەوە بۆلای پەروەردگارتان ﴿وَأَسْلِمُوا لَهُ﴾ وە گەردن کەچی ئەو بن ﴿مِن
قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ﴾ بەر لەوەی سزاتان بۆ بێت ﴿ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ﴾ پاشان یارمەتی نادرێن (لەلایەن
هیچ کەسێکەوە) ﴿٥٤﴾ ﴿وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم﴾ وە شوێن چاکترین شتێ بکەون کە نێردراوەتە
خوارەوە بۆتان ﴿مِّن رَّبِّكُم﴾ لە پەروەردگارتانەوە ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً﴾ بەر لەوەی
لەناکاودا سزاتان بۆ بێت ﴿وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ کە ئێوە هەر هەستی پێ نەکەن ﴿٥٥﴾ ﴿أَن تَقُولَ نَفْسٌ﴾
نەک لەوسا کەسێ بڵێ: ﴿يَا حَسْرَتَىٰ عَلَىٰ مَا فَرَّطتُ﴾ ئەی مەخابن لەسەر ئەوەی کەمتەرخەمیم کرد
﴿فِي جَنبِ اللَّهِ﴾ لە کارکردن بەوەی خودا فەرمانی پێکردبوو ﴿وَإِن كُنتُ لَمِنَ السَّاخِرِينَ﴾ وە بەڕاستی من
لەو گاڵتەچیانە بووم (کە گاڵتەیان بە ئایەتەکەی دەکرد) ﴿٥٦﴾

﴿أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي﴾ یان بڵێت: ئەگەر خوا ڕێنموویی بکردمایە ﴿لَكُنتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ ئەوە بێگومان
لەپارێزکاران ولەخواترسان دەبووم ﴿٥٧﴾ ﴿أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ﴾ یان کاتێك سزاکەی دەبینێت
بڵێت ﴿لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً﴾ خۆزگە جارێکی تر بگەڕامایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَأَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوسا
لەچاکەکاران دەبووم ﴿٥٨﴾ ﴿بَلَىٰ قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي﴾ (ڕاست ناکەیت) خۆ بێگومان بەڵگەو ئایەتەکانی منت
بۆهات ﴿فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ﴾ بەڵام باوەڕت پێ نەهێنا و خۆت بەگەورەزانی ﴿وَكُنتَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾
وە تۆ لەبێ باوەڕان بوویت ﴿٥٩﴾ ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دوایی دا ﴿تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ﴾ دەبینی
ئەوانەی درۆیان بۆ خوا هەڵدەبەست ﴿وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ﴾ ڕوویان ڕەشە ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ﴾
ئایا لەدۆزەخ دا شوێنێك نی یە بۆ خۆ بەگەورەزانان؟ ﴿٦٠﴾ ﴿وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ وە ئەوانەی خۆیان
پاراست (لەکوفرو تاوان) خوا ڕزگاریان دەکات ﴿بِمَفَازَتِهِمْ﴾ چونکە ڕێگەی ڕزگاریان گرتبووەبەر
﴿لَا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ﴾ بەتووشی ناخۆشی نابن ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە نە خەم دەخۆن ﴿٦١﴾ ﴿اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ
شَيْءٍ﴾ خوا بەدیهێنەری هەموو شتێکە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ وە هەر ئەویش پارێزەری هەموو
شتێکە ﴿٦٢﴾ ﴿لَّهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کلیلەکانی ئاسمانەکان و زەوی بەدەست خوایە ﴿وَالَّذِينَ
كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ وە ئەوانەی بەبەڵگەو نیشانەکانی خوا بێ باوەڕن ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر
ئەوانن زەرەرمەند ﴿٦٣﴾ ﴿قُلْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَأْمُرُونِّي أَعْبُدُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: دەی ئایا ئێوە داوام
لێ دەکەن من بێجگە لەخوا شتێکی تر بپەرستم ﴿أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ﴾ ئەی نەفام و نەزانان ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَقَدْ
أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ سوێند بەخوا نیگا کراوە بۆ تۆ ﴿وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ﴾ وە بۆ پێغەمبەرانی پێش تۆش
﴿لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ﴾ ئەگەر هاوبەش بۆ خوا دابنێیت بەڕاستی کردەوەت هەڵدەوەشێتەوە
﴿وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ وە بێگومان لەزەرەرمەندان دەبیت ﴿٦٥﴾ ﴿بَلِ اللَّهَ فَاعْبُدْ﴾ (وا مەکە) بەڵکو
تەنها خوا بپەرستە ﴿وَكُن مِّنَ الشَّاكِرِينَ﴾ و لەسوپاسگوزاران بە ﴿٦٦﴾ ﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾ (کافران)
خوایان نەناسیوە (بە گەورەیی و مەزنی) بەو جۆرەی شایستێتی ﴿وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ بە
ڕۆژی دوایی دا هەموو زەوی لە چنگی ئەودایە (بەدەست خوایە) ﴿وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ﴾ وە
ئاسمانەکانیش بەدەستی ڕاستی ئەو پێچراوەتەوە (لەم ئایەتەدا جێگیر کردنی سیفەتی دەستی ڕاست
بۆ خودا هاتووە ئێمە باوەڕمان پێیەتی، بێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك وشێوەکەی نازانین، تەنها
خودا دەیزانێت) ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاك و بڵند ترە لەوەی کە دەیکەنە هاوبەشی ﴿٦٧﴾

﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ کاتێك فوو کرا بەکەڕەنادا (بەشەیپووردا) ﴿فَصَعِقَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ﴾
یەکسەر هەموو ئەوانەی لە ئاسمانەکان و زەویدان دەمرن ﴿إِلَّا مَن شَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر کەسانێ خوا
بیەوێت (نەمرن) ﴿ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ﴾ پاشان جارێکی تر فوو دەکرێ بەکەڕەنادا ﴿فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ﴾
جا لەپڕ هەموو ڕاست دەبنەوە ﴿يَنظُرُونَ﴾ چاوەڕوان دەکەن ﴿٦٨﴾ ﴿وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا﴾
وە زەوی لەو ڕۆژەدا بە نووری پەروەردگاری ڕووناك دەبێتەوە ﴿وَوُضِعَ الْكِتَابُ﴾ نامەی کردەوە
لەبەردەمیان دادەنرێت ﴿وَجِيءَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ﴾ و پێغەمبەران و شاهیدی (سەر گەلەکان)
دەهێنرێن ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ﴾ وە لەنێوانیاندا بەحەق دادوەری دەکرێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان
ستەمیان لێ ناکرێ ﴿٦٩﴾ ﴿وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ﴾ وە (لەو ڕۆژەدا) هەموو کەسێك چی کردووە
بەتێر و تەواوی پاداشت دەدرێتەوە ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ﴾ وە خوا خۆشی ئاگادارە (بەپێی شایەت و نامەی
کردەوەکان) ﴿بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ بەو کردەوانەی کە دەیکەن ﴿٧٠﴾ ﴿وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوجا ئەوانەی
بێباوەڕ بوون ڕاپێچ دەکرێن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا﴾ بۆ دۆزەخ کۆمەڵ کۆمەڵ ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا﴾
تاکاتێ دێنە (نزیکی) دۆزەخ ﴿فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا﴾ دەرگاکانی دەکرێنەوە ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾
وە دەرگاوانەکانی دۆزەخ (بەلۆمەکردنیانەوە) پێیان دەڵێن ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ﴾ ئایا پێغەمبەرانێ
لەخۆتان بۆ نەهات ﴿يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ﴾ کە ئایەتەکانی پەروەردگارتان بەسەردا بخوێنەوە
﴿وَيُنذِرُونَكُمْ﴾ وە بتانترسێنن ﴿لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ لە گەیشتنتان بەم ڕۆژە ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾ دەڵێن بەڵێ
(هاتن ئاگاداریان کردین) ﴿وَلَٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ﴾ بەڵام بڕیاری سزا دراوە ﴿عَلَى الْكَافِرِينَ﴾
بەسەر (ئێمەی) بێباوەڕاندا ﴿٧١﴾ ﴿قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ﴾ پێیان دەوترێ لە دەرگاکانی دۆزەخەوە
بچنە ژوورەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی لەوێدا بمێننەوە ﴿فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای چ خراپە
جێگەو مەنزڵگای خۆبەزلزانان ﴿٧٢﴾ ﴿وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا﴾ وە کەسانێ (کە خواناس
بوون) و لە پەروەردگاریان دەترسان پۆل پۆل دەبرێن بۆ بەهەشت ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا﴾ تاکاتێ دێنە
(نزیکی) بەهەشت ﴿وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا﴾ و دەرگاکانی دەکرێنەوە ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ وە دەرگەوانەکانی
پێیان دەڵێن ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾ سەلامتان لێ بێت ﴿طِبْتُمْ﴾ ئێوە پاك و خاوێن بوون (لە تاوان لە دونیادا)
﴿فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ﴾ کەواتە بڕۆنە ناو بەهەشت بەهەمیشەیی ﴿٧٣﴾ ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾
(ئەوانیش) دەڵێن سوپاس بۆ ئەو خوایەی ﴿صَدَقَنَا وَعْدَهُ﴾ کە بەڵێنەکی بەئێمەدا ڕاست بوو
﴿وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ﴾ وە زەوی (بەهەشتی) بەمیرات پێ داین ﴿نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ﴾ لە هەر
شوێنێکی بەهەشتدا بمانەوێت نیشتەجێ دەبین ﴿فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾ ئای چەند چاکە پاداشتی
چاکەکاران ﴿٧٤﴾

﴿وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ﴾ وە فریشتەکان دەبینی ﴿حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ﴾ چوار دەوری عەرشیان داوە ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ تەسبیحات دەکەن بەستایشی پەروەردگاریان ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ﴾ وە لەنێوانیاندا بەحەق دادوەری کرا ﴿وَقِيلَ الْحَمْدُ﴾ وە (لەکۆتایی دا) دەوترێت هەموو سوپاس هەر بۆ خوایە ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ کەپەروەردگاری جیهانیانە ﴿٧٥﴾

سورەتی ﴿غَافِر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوەو خوا بەماناى ئەم پیتانە زاناترە، سەرنجی سەرەتای سورەتی (البقرة) بدە دەربارەی ماناکەیان ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتە خوارەوە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ لەلایەن خوای بالادەستی داناوە ﴿٢﴾ ﴿غَافِرِ الذَّنبِ﴾ لێبوردەی تاوان و ﴿وَقَابِلِ التَّوْبِ﴾ وەرگری تۆبەی (گوناهباران وتوبەکارانە) ﴿شَدِيدِ الْعِقَابِ﴾ (ئەو خودایە) تۆڵەی سەخت ریەتیە ﴿ذِي الطَّوْلِ﴾ وە خاوەن فەزڵ و بەهرە و چاکەیە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ بێجگە لەو هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاست نی یە ﴿إِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ گەڕانەوەی هەمووان هەر بۆلای ئەوە ﴿٣﴾ ﴿مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ دەمەقاڵێ وکێشەکێش ناکات لەنیشانەکانی خوادا ﴿إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێباوەڕ نەبێت ﴿فَلَا يَغْرُرْكَ﴾ کەوا تووشی فریوت نەدات ﴿تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ﴾ هاتوچۆ و گەڕانیان بەوڵاتدا (بۆ بازرگانی وسامان دەسخستن) ﴿٤﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ﴾ پێش ئەوان گەلی نوح باوەڕیان نەهێنا (بەنوح) ﴿وَالْأَحْزَابُ مِن بَعْدِهِمْ﴾ وە دەستەو تاقمەکانی دوای ئەوانیش (باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ﴾ وە هەموو گەلێك وویستویەتی (بڕیاری کردووە) ﴿بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ﴾ کە پێغەمبەرەکەیان بگرن (بۆ ئەوەی بیکوژن و ئازاری بدەن) ﴿وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ﴾ وە دەمەقاڵێیان (لەگەڵ) دەکرد بەناهەق ﴿لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ﴾ بۆ ئەوەی ڕاستی پێ لابەرن و بەپوچەڵی ﴿فَأَخَذْتُهُمْ﴾ ئیتر (قار وتووڕەیی) من گرتنی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەسەندنی من لەوان ﴿٥﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ وە ئابەو جۆرە بڕیاری پەروەردگارت بەدی هات ﴿عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ لەسەر ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ کەبێگومان ئەوان دۆزەخین ﴿٦﴾ ﴿الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ﴾ ئەو فریشتانەی هەڵگری عەرشن و ﴿وَمَنْ حَوْلَهُ﴾ ئەوانەش بەدەوری دان ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ بەستایشی پەروەردگاریان تەسبیحات دەکەن ﴿وَيُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ وە باوەڕیان بەو هەیە ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە داوای لێبوردن دەکەن بۆ ئەوانەی ئیمانداران ﴿رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا﴾ (دەڵێن) ئەی پەروەردگارمان میهرەبانی و زانیاریت هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا﴾ دەی خۆش بە لەوانەی تۆبەیان کردووە ﴿وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ﴾ و شوێنی ڕێگای تۆ کەوتوون ﴿وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾ وە بیانپارێزە لەسزای دۆزەخ ﴿٧﴾

﴿رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ ئەی پەروەردگارمان بیانخەرە بەهەشتێکی هەمیشەیی ﴿الَّتِي وَعَدتَّهُمْ﴾
کە بەڵێنت پێ دابوون ﴿وَمَن صَلَحَ﴾ ئەو کەسانەش چاکەکار بوون ﴿مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ﴾
لەباوو باپیران و هاوسەران و ڕۆڵەکانیان (نەوەکانیان) ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆ
زاڵی کار دروستی ﴿٨﴾ ﴿وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ﴾ وە بیانپارێزە لە(تۆڵەی) تاوانەکان ﴿وَمَن تَقِ السَّيِّئَاتِ
يَوْمَئِذٍ﴾ چونکە هەر کەسێك لە (تۆڵەی) خراپەو تاوان بپارێزی لەو ڕۆژەدا ﴿فَقَدْ رَحِمْتَهُ﴾ ئەوە
بێگومان ڕەحمەت پێ کردووە ﴿وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ وە هەر ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە
﴿٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ﴾ بەڕاستی کەسانی بێ باوەڕ بوون (لەپاشەڕۆژدا) بانگ دەکرێن
﴿لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِن مَّقْتِكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ کەبەڕاستی تووڕەیی و خەشمی خوا (لەدونیادا) گەورەتر بوو
لەڕق و تووڕەییتان لەخۆتان (لەقیامەتدا) ﴿إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ﴾ کاتێك بانگ دەکران بۆ
باوەڕ هێنان بەڵام باوەڕتان نەدەهێنا ﴿١٠﴾ ﴿قَالُوا رَبَّنَا أَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان تۆ دوو
جارت مراندووین ﴿وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ﴾ وە دوو جاریش ژیانت بەبەردا کردووین ﴿فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا﴾
جا دانمان نا بەتاوانەکانمان دا ﴿فَهَلْ إِلَىٰ خُرُوجٍ مِّن سَبِيلٍ﴾ دەی ئایا ڕێگەیەك هەیە بۆ دەرباز بوون
﴿١١﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ﴾ ئەم سزایەتان لەبەر ئەوەیە کە بەڕاستی هەر کاتێ
خوا بەتاك و تەنیایی بپەرسترایە ئێوە بێ باوەڕ دەبوون ﴿وَإِن يُشْرَكْ بِهِ تُؤْمِنُوا﴾ وە ئەگەر هاوبەشی بۆ
دابنرایە باوەڕتان دەهێنا (بەو هاوبەش دانانە) ﴿فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ﴾ بڕیاردان هەر بۆ خوای
بڵندو بەرزو گەورەیە ﴿١٢﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ ئەو زاتێکە نیشانەکانی خۆیتان نیشان دەدات
﴿وَيُنَزِّلُ لَكُم مِّنَ السَّمَاءِ رِزْقًا﴾ وە لەئاسمانەوە ڕزق و ڕۆزیتان بۆ دەبەزێنێتە خوارەوە ﴿وَمَا يَتَذَكَّرُ﴾
کەس بیر ناکاتەوە(پەند وەرناگرێ) ﴿إِلَّا مَن يُنِيبُ﴾ مەگەر کەسێك ڕوو لەخوا بێ ﴿١٣﴾ ﴿فَادْعُوا
اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ کەواتە لەخوا بپاڕێنەوە بەپاکی و دڵسۆزی و بۆی گەردن کەچ بن
﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ هەرچەندە بێ باوەڕانیش پێیان ناخۆش بێ ﴿١٤﴾ ﴿رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ﴾
(خوا) پلەوپایە زۆر بەرزی خاوەن عەرشی مەزنە ﴿يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ﴾ بەفەرمانی خۆی وەحی
دەنێری ﴿عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ بۆ هەر کەسێ لەبەندەکانی بیەوێ ﴿لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ﴾ تا (خەڵك)
بترسێنێ لە ڕۆژی بەیەکتر گەیشتن ﴿١٥﴾ ﴿يَوْمَ هُم بَارِزُونَ﴾ ڕۆژێ کە هەموو (لە گۆڕەکانیان دێنە دەرو)
ئاشکرا دەبن ﴿لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ﴾ هیچ شتێکیان لە خوا پەنهان نابێت ﴿لِّمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ﴾ (خوا
دەفەرمووێ) ئەمڕۆ پادشایەتی و دەسەڵات بۆ کێیە (وەڵام نادرێتەوە) ﴿لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ (خۆی
وەڵام دەداتەوە و دەفەرمووێت) هەر بۆ خوای تاك و تەنهایە کە بەسەر هەموو شتێدا زاڵە ﴿١٦﴾

﴿الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ﴾ ئەمڕۆ هەموو کەس پاداشت یان سزا دەدرێتەوە ﴿بِمَا كَسَبَتْ﴾ بە گوێرەی ئەوەی کردوویەتی ﴿لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ﴾ ئەمڕۆ ستەم کردن نی یە (لە کەس) ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ بەڕاستی لێپرسینەوەی خوا بەپەلەو خێرایە ﴿١٧﴾ ﴿وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْآزِفَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەوان لەڕۆژە نزیکەکە (قیامەت) بترسێنە ﴿إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ﴾ لەو کاتەی دڵەکان (لەترسا) گەشتوونەتە گەروو ﴿كَاظِمِينَ﴾ هەموو پڕی دەخۆنەوە ﴿مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ﴾ ستەمکاران هیچ دۆستێکیان نیە ﴿وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ﴾ وە نە تکاکارێک بە گوێی بکرێت ﴿١٨﴾ ﴿يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ﴾ (خوا) دەزانێ بەخیانەتی چاوان و ﴿وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ﴾ هەرچی دڵان دەیشارنەوە ﴿١٩﴾ ﴿وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ﴾ وە خوا بەهەق و ڕاستی دادوەری دەکات ﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ بەڵام ئەوانەی جگە لەخوا هاواریان لێ دەکەن (دەیپەرستن) ﴿لَا يَقْضُونَ بِشَيْءٍ﴾ ناتوانن بڕیاری هیچ شتێک بدەن ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر خوا بیسەری بینایە ﴿٢٠﴾ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئایا بەزەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا﴾ تا ببینن (بزانن) ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِن قَبْلِهِمْ﴾ سەرەنجامی ئەوانەی کەپێش ئەمان بوون چۆن بوو ﴿كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ ئەوانە لەمان بەهێزتر بوون ﴿وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ وە شوێنەواریان لەزەویدا زیاتر بوو ﴿فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەڵام خوا بەهۆی تاوانەکانیانەوە گرتنی و تۆڵەی لێ سەندن ﴿وَمَا كَانَ لَهُم مِّنَ اللَّهِ مِن وَاقٍ﴾ وە کەس پارێزەریان نەبوو لە (سزای) خوا ﴿٢١﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَت﴾ ئەمە لەبەر ئەوە بوو کە بێگومان ئەوان ﴿تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم﴾ پێغەمبەرەکانیان بۆ دەهات ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بە بەڵگە ئاشکراکانەوە ﴿فَكَفَرُوا﴾ کەچی باوەڕیان نەهێنا ﴿فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ﴾ ئەمجا خوا ئەوانی گرتن و سزای دان ﴿إِنَّهُ قَوِيٌّ﴾ بەڕاستی خوا بەهێزی ﴿شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ تۆڵەسێنی بەتینە ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان موسامان نارد بەچەند موعجیزە ﴿وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ و بەڵگەی ڕوونەوە (بەتەوراتەوە) ﴿٢٣﴾ ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ﴾ بۆ لای فیرعەون و هامان و قاروون ﴿فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ﴾ هەموو وتیان جادووگەرێکی درۆزنە ﴿٢٤﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَهُم بِالْحَقِّ مِنْ عِندِنَا﴾ ئەمجا کاتێ موسا (ئایینی) ڕاستی لەلایەن ئێمەوە بۆ هێنان ﴿قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ وتیان کوڕانی ئەوانەی لەگەڵ ئەو (موسا) باوەڕیان هێناوە بکوژن ﴿وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ﴾ وە ژنەکانیان بەزیندوویی بهێڵنەوە (بۆ کارەکەری) ﴿وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾ بەڵام فێڵی بێ باوەڕان هەر مایەی سەرلێ شێوانە (هەرگیز سەرناگرێت) ﴿٢٥﴾

﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي﴾ وە فیرعەون ووتی لێم گەڕێن ﴿أَقْتُلْ مُوسَىٰ﴾ با موسا بکوژم ﴿وَلْيَدْعُ رَبَّهُ﴾ ئەوسا
با ئەو هانا بۆ پەروەردگاری بەری (ڕزگاری بکات) ﴿إِنِّي أَخَافُ أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمْ﴾ بەڕاستی من دەترسم
کە ئاینەکەتان بگۆڕێت ﴿أَوْ أَن يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ﴾ یان لە زەویدا ئاژاوە و خراپەکاری بنێتەوە ﴿٢٦﴾
﴿وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ﴾ وە موسا ووتی بەڕاستی من پەنا دەگرم ﴿بِرَبِّي وَرَبِّكُم﴾ بە پەروەردگاری خۆم
و پەروەردگاری ئێوەش ﴿مِّن كُلِّ مُتَكَبِّرٍ﴾ لە هەموو خۆبەزل زانێک ﴿لَّا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ﴾ کە باوەڕی
بە ڕۆژی لێپرسینەوە نی یە ﴿٢٧﴾ ﴿وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ﴾ وە پیاوێکی باوەڕدار ووتی ﴿مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾
لە کەس و کاری فیرعەون بوو ﴿يَكْتُمُ إِيمَانَهُ﴾ کە باوەڕەکەی شاردبووەوە ﴿أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا﴾ ئایا
(چۆن) پیاوێک دەکوژن؟ ﴿أَن يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ﴾ لەسەر ئەوەی دەڵێ خوا پەروەردگارمە ﴿وَقَدْ
جَاءَكُم بِالْبَيِّنَاتِ مِن رَّبِّكُمْ﴾ کە بەڕاستی چەند بەڵگە و موعجیزەی ڕوونی لە پەروەردگارتانەوە
بۆ هێناون ﴿وَإِن يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ﴾ خۆ ئەگەر درۆزن بێ (کە دەڵێ پێغەمبەرم) ئەوە (تاوانی)
درۆکەی بەئەستۆی خۆیەتی ﴿وَإِن يَكُ صَادِقًا﴾ خۆ ئەگەر ڕاستگۆ بێ ﴿يُصِبْكُم بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ﴾
هەندێ لەو (سزایەی) بەڵێنی پێ داوون تووشتان دەبێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ﴾ بێگومان
خوا ڕێنموویی کەسێ ناکات کە زیادەڕۆ و درۆزن بێت ﴿٢٨﴾ ﴿يَا قَوْمِ لَكُمُ الْمُلْكُ الْيَوْمَ﴾ (موسا ووتی)
ئەی گەلەکەم فەرمان ڕەوایی ئەمڕۆ هی ئێوەیە ﴿ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ و بەدەسەلات و زاڵن لەسەر
زەویدا ﴿فَمَن يَنصُرُنَا مِن بَأْسِ اللَّهِ إِن جَاءَنَا﴾ دەی کێ یارمەتیمان دەدات ئەگەر سزای خوامان بۆ بێت
﴿قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ﴾ فیرعەون ووتی چی خۆم بەچاکی دەبینم هەر ئەوەتان پیشان دەدەم
﴿وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ﴾ وە تەنیا بۆ ڕێگای ڕاست ڕێنموویتان دەکەم ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ﴾ وە
ئەو (پیاوەی) باوەڕی هێنا بوو ووتی ئەی گەلەکەم ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُم﴾ بەڕاستی من لەوە دەترسم
بەسەرتان بێ ﴿مِّثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ﴾ وێنەی (سزای) ئەو ڕۆژەی بەسەر کۆمەڵان و گەلانی پێشوو هات
﴿٣٠﴾ ﴿مِثْلَ دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەک ئەو (سزایەی) هات بەسەر گەلی نووح و عاد و ثەموود و
﴿وَالَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ ئەوانەش لەدوای ئەوان بوون ﴿وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعِبَادِ﴾ وە خوا زوڵم و ستەمی ناوێ
بۆ بەندەکانی ﴿٣١﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ﴾ وە ئەی گەلەکەم بەڕاستی من ترسی ڕۆژی هاوار و
بانگ لەیەکتری کردنم هەیە لێتان (ئەو ڕۆژەی کە هەموو کەس هاوار و داوای یارمەتی لەیەکتری
دەکەن) ﴿٣٢﴾ ﴿يَوْمَ تُوَلُّونَ مُدْبِرِينَ﴾ ئەو ڕۆژەی پشت هەڵدەکەن و هەڵدێن ﴿مَا لَكُم مِّنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ﴾
هیچ پەناگەیەک بۆ ئێوە نی یە لە (سزای) خوا ﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەسێ خوا گومڕای بکات
﴿فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ ئەوە هیچ ڕێنموویی کەرێکی بۆ نی یە ﴿٣٣﴾

﴿وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێشتر یوسف پێغەمبەرتان بۆ هات
بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ﴾ کەچی ئێوە هەر لە گوماندا بوون ﴿مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ﴾
لەو بەڵگانەی بۆی هێنابوون ﴿حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ﴾ تا کاتێ (یوسف) وەفاتی کرد ﴿قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ
مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا﴾ ووتتان ئیتر دوای ئەو خوا هیچ پێغەمبەرێکی تر نانێرێ ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ﴾
ئا بەو جۆرە خوا گومڕای دەکات ﴿مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ﴾ ئەو کەسەی زیادەڕەوی دوو دڵە ٣٤
﴿الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی دەربارەی نیشانەکانی خوادەمەقاڵێ دەکەن ﴿بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ﴾
بەبێ ئەوەی بەڵگەیەکیان بۆ هاتبێ ﴿كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ﴾ (ئەو دەمەقاڵێیە) هۆی توڕەیی بە لای خوای
گەورە ﴿وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ وەلای ئەوانەش باوەڕیان هێناوە ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ﴾ ئابەو جۆرە خوا مۆر دەنێ
﴿عَلَىٰ كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ﴾ بەسەر دڵی هەموو خۆبەزل زانێکی زۆرداردا ٣٥ ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانُ﴾
فیرعەون ووتی ئەی هامان ﴿ابْنِ لِي صَرْحًا﴾ کۆشکێکی بەرزم بۆ دروست بکە ﴿لَعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ﴾
بەڵکو بگەمە ئەو ڕێگایانە ٣٦ ﴿أَسْبَابَ السَّمَاوَاتِ﴾ کەڕێگاکانی (بەرز بوونەوەن بۆ) ئاسمانەکان
﴿فَأَطَّلِعَ إِلَىٰ إِلَٰهِ مُوسَىٰ﴾ بۆ ئەوەی (لەوێوە) سەیری خواکەی مووسا بکەم ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا﴾ وە
بەڕاستی من وا گومان دەبەم ئەو (مووسا) درۆزنە ﴿وَكَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ﴾ ئابەو جۆرە ڕازێنرایەوە
بۆ فیرعەون ﴿سُوءُ عَمَلِهِ﴾ کردەوەی خراپی ﴿وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ﴾ وە (بە هۆیەوە) ڕێگری کرا
لەڕێگای ڕاست ﴿وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ﴾ وە هەر فێڵ و پلانێکی فیرعەون هەبوو بەفیڕۆ چوو ٣٧
﴿وَقَالَ الَّذِي آمَنَ﴾ وە ئەو (پیاوەی) باوەڕی (بە مووسا) هێنا بوو ووتی ﴿يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ﴾ ئەی
گەلەکەم شوێنی من بکەون ﴿أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ﴾ ڕێگای ڕاستتان نیشان دەدەم ٣٨ ﴿يَا قَوْمِ
إِنَّمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ﴾ ئەی گەلەکەم بەڕاستی ژیانی ئەم دونیایە ڕابواردنێکی کەمە ﴿وَإِنَّ
الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ﴾ وە بەڕاستی هەر پاشەڕۆژ جێی حەسانەوەی هەمیشەیی یە ٣٩ ﴿مَنْ عَمِلَ
سَيِّئَةً﴾ هەر کەسێك کاری خراپەی کردبێ ﴿فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا﴾ هەر بەئەندازەی خراپەکەی
سزا دەدرێ ﴿وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا﴾ هەر کەسێش چاکەی کردبێت ﴿مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ ئافرەت
بێت یان پیاو (بەو مەرجەی) باوەڕدار بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ ئا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە
﴿يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ لەوێدا بەبێ ژمارە وحیساب ڕزق و ڕۆزیان پێ دەدرێت ٤٠

﴿وَيَا قَوْمِ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجَاةِ﴾ وە ئەی گەلەکەم ئەوە چیە من بانگتان دەکەم بۆ ڕزگاربوون
﴿وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ﴾ کەچی ئێوە من بانگ دەکەن بۆ ئاگری دۆزەخ ﴿٤١﴾ ﴿تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ﴾ بانگم
دەکەن بۆ ئەوەی بێ باوەڕ بم بەخوا ﴿وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ﴾ وە شتی بکەمە هاوبەشی خوا کەهیچ
زانیاریم لێ ی نیە ﴿وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ﴾ لەکاتێکدا من بانگتان دەکەم بۆلای خوای
بەدەسەڵاتی لێبوردە ﴿٤٢﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ﴾ ڕاستە و گومانی تێدانیە ئەوەی ئێوە منی بۆ بانگ
دەکەن ﴿لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ﴾ شیاوی بانگ کردن نیە نە لە دونیا و نە لە دوا ڕۆژدا
﴿وَأَنَّ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ﴾ وە بەڕاستی گەڕانەوەمان هەر بۆلای خوایە ﴿وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ﴾
وە بێگومان زیادەڕەوان هاوەڵانی ئاگری دۆزەخن ﴿٤٣﴾ ﴿فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ﴾ جا لەمەودوا
ئەوەی من پێتان دەڵێم بیرتان دەکەوێتەوە ﴿وَأُفَوِّضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ﴾ وە من کاری خۆم بەخوا دەسپێرم
﴿إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ﴾ بەڕاستی خوا بینایە بەبەندەکانی ﴿٤٤﴾ ﴿فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا﴾ جا خوا ئەو
(پیاوە ئیماندارە)ی پاراست لەزیانی ئەو فرو فێڵانەی دەیان کرد ﴿وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ﴾
وە سزای سەخت هات و دارودەستەی فیرعەونی گرتەوە ﴿٤٥﴾ ﴿النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا﴾
بەیانیان و ئێواران (فیرعەون و دەست وپێوەندەکەی) دەخرێنە دیدەی ئاگری دۆزەخ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ
السَّاعَةُ﴾ ڕۆژێکیش قیامەت هەڵدەستێت ﴿أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ﴾ (فەرمان دەدرێ)
دارودەستەی فیرعەون بخەنە سەخترین سزاوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذْ يَتَحَاجُّونَ فِي النَّارِ﴾ وەکاتێک
(دۆزەخیەکان) لەسەر ئاگرەکەدا دەمە قاڵێ دەکەن ﴿فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ لاوازەکان
بەوانەی خۆ بەزل زان بوون دەڵێن ﴿إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا﴾ بەڕاستی ئێمە شوێن کەوتووی ئێوە بووین
﴿فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا﴾ دەی ئایا ئێوە لەجیاتی ئێمە لەئەستۆ دەگرن ﴿نَصِيبًا مِنَ النَّارِ﴾ بەشێک لەم
ئاگرە ﴿٤٧﴾ ﴿قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ ئەوانەی خۆ بەزل زان و زۆردار بوون دەڵێن ﴿إِنَّا كُلٌّ فِيهَا﴾
بەڕاستی هەموومان لەئاگرداین ﴿إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ﴾ بێگومان خوا لەنێوان بەندەکانیدا
دادوەری کردوو (وحوکمی تەواو بوو) ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ﴾ وە ئەوانەی
لەئاگری دۆزەخدان بەدەرگاوانەکانی دۆزەخ دەڵێن ﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ﴾ داوا لەپەروەردگارتان بکەن
﴿يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ﴾ تەنها یەک ڕۆژ سزامان لەسەر سووک بکات ﴿٤٩﴾

﴿قَالُوٓا﴾ دەڵێن ﴿أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُم﴾ ئایا پێغەمبەرەکان نەهاتن بۆلاتان؟ ﴿بِٱلْبَيِّنَٰتِ﴾ بەچەندین
بەڵگەی ڕوون وئاشکراوە؟ ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾ دەڵێن بەڵێ (هێنابوویان) ﴿قَالُوا فَٱدْعُوا﴾ پێیان دەڵێن دەی خۆتان
بپاڕێنەوە ﴿وَمَا دُعَٰٓؤُا ٱلْكَٰفِرِينَ إِلَّا فِى ضَلَٰلٍ﴾ بێگومان پاڕانەوەی بێ باوەڕان وون دەبێ وبێ سوودە ﴿٥٠﴾
﴿إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانمان و ئەوانەی باوەڕیان هێناوە سەرکەوتوو
دەکەین ﴿فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَيَوْمَ يَقُومُ ٱلْأَشْهَٰدُ﴾ وە لەو ڕۆژەی (قیامەت) کە
شایەتەکان هەڵدەستنەوە ﴿٥١﴾ ﴿يَوْمَ لَا يَنفَعُ ٱلظَّٰلِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ﴾ ڕۆژێکە بیانوو و پاکانە کردنی بێ باوەڕان
هیچ سوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿وَلَهُمُ ٱللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوٓءُ ٱلدَّارِ﴾ هەموویان نەفرەتیان لێ کراوە و خراپترین
جێگایان هەیە ﴿٥٢﴾ ﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْهُدَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەوراتمان دا بە موسا
﴿وَأَوْرَثْنَا بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ وە نەوەکانی ئیسرائیلمان کردە میرات گری تەورات ﴿٥٣﴾ ﴿هُدًى
وَذِكْرَىٰ لِأُولِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ (کەهۆی) ڕێنموویی و پەند و بیرخەرەوەیە بۆ خاوەن ژیری یەکان ﴿٥٤﴾
﴿فَٱصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆ گرە بێگومان بەڵێنی خوا هەقە و دێتە
دی ﴿وَٱسْتَغْفِرْ لِذَنۢبِكَ﴾ وە داوای لێبوردنی گوناهت بکە ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ وە تەسبیحات بکە
بەستایشی پەروەردگارت ﴿بِٱلْعَشِىِّ وَٱلْإِبْكَٰرِ﴾ ئێواران و بەیانیاندا ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ﴾
بەڕاستی ئەو کەسانەی دەمە قاڵێ و کێشە دەکەن ﴿فِىٓ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ﴾ دەربارەی نیشانەکانی خوادا ﴿بِغَيْرِ
سُلْطَٰنٍ أَتَىٰهُمْ﴾ بەبێ ئەوەی بەڵگەیەکیان بۆ هاتبێت ﴿إِن فِى صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ﴾ هیچ لە دڵیاندا
نی یە جگە لەخۆبەزل زانی نەبێت ﴿مَّا هُم بِبَٰلِغِيهِ﴾ هەرگیز ئەوان پێ (مەبەستیان) ناگەن ﴿فَٱسْتَعِذْ
بِٱللَّهِ﴾ کەواتە پەنا بەخوا بگرە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری بینایە ﴿٥٦﴾
﴿لَخَلْقُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ أَكْبَرُ﴾ بەڕاستی بەدی هێنانی ئاسمانەکان و زەوی گەورەترە ﴿مِنْ
خَلْقِ ٱلنَّاسِ﴾ لەبەدی هێنانی خەڵکی ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی مەردووم
ئەمە نازانن ﴿٥٧﴾ ﴿وَمَا يَسْتَوِى ٱلْأَعْمَىٰ وَٱلْبَصِيرُ﴾ وە نابینا و بینا یەکسان نین ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا
ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە کەسانی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿وَلَا ٱلْمُسِىٓءُ﴾ لەگەڵ
بەدکاران وەك یەك نین ﴿قَلِيلًا مَّا تَتَذَكَّرُونَ﴾ زۆر کەم (لەخەڵکی) بیر دەکەنەوە ﴿٥٨﴾

﴿إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ﴾ بەڕاستی ڕۆژی دوایی دێت ﴿لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ هیچ گومانی تێدا نی یە ﴿وَلَٰكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی باوەڕ ناکەن ﴿٥٩﴾ ﴿وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي﴾ وە
پەروەردگارتان فەرموویەتی لێم بپاڕێنەوە ﴿أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾ وەڵامتان دەدەمەوە ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ
عَنْ عِبَادَتِي﴾ بەڕاستی ئەوانەی خۆ بە گەورە دەزانن لە پەرستن ﴿سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ بێگومان
بەسەر شۆڕی دەچنە دۆزەخەوە ﴿٦٠﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ﴾ خوا ئەو زاتەیە شەوی داناوە بۆ ئێوە
﴿لِتَسْكُنُوا فِيهِ﴾ تائارامی تێدا بگرن ﴿وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ وە ڕۆژیشی ڕووناک کردۆتەوە (بۆ ژیان پەیدا
کردن) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ﴾ بەڕاستی خوا خاوەن چاکەو میهرەبانی یە بەسەر خەڵکەوە
﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆربەی ئادەمی سوپاس گوزار نین ﴿٦١﴾ ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾
ئەمەیە خوای پەروەردگاری ئێوە ﴿خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دروستکەر و دابەرى هەموو شتێکە
﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نیە جگە لە ئەو ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی کەواتە
چۆن لائەدەن لە پەرستی ﴿٦٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يُؤْفَكُ﴾ ئا بەم جۆرە لائەدرێن ﴿الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾
ئەوانەی کەدان نانێن بەبەڵگەو نیشانەکانی خوادا ﴿٦٣﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا﴾ خوا زاتێکە
کەزەوی بۆ کردوونە نیشتەجێ (ونارامگا) ﴿وَالسَّمَاءَ بِنَاءً﴾ وە ئاسمانیشی بۆ کردوون بەسەربان
﴿وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ﴾ و بەجوانترین شێوە ئێوەی دروست کردووە ﴿وَرَزَقَكُمْ مِنَ
الطَّيِّبَاتِ﴾ لەو شتانەیش کەحەڵاڵ و پاکن ڕزقی داوون ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەمەیە خوای
پەروەردگاری ئێوە ﴿فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ بەرزی و پیرۆزی بۆ خوای پەروەردگاری
جیهانیان ﴿٦٤﴾ ﴿هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هەر زیندووەو هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاست نیە جگە
لە ئەو ﴿فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ کەواتە خوا بپەرستن بەدڵسۆزی وتەنها بۆ ئەو ملکەچ بن
﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٥﴾ ﴿قُلْ إِنِّي
نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی من ڕێگری کراوم لەپەرستنی ﴿الَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی ئێوە دەیان پەرستن جگە لەخوا ﴿لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي﴾ دوای ئەوەی بەڵگەی
ڕوونم بۆ هاتووە لەپەروەردگارمەوە ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ﴾ وە فەرمانم پێ کراوە کە گەردن کەچ بم
﴿لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٦﴾

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ﴾ ئەو خوایەیە کەئێوەی لەخاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ لەپاشان
لەدڵۆپێك ئاو ﴿ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ﴾ پاشان لەپارچە خوێنێك ﴿ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا﴾ لەپاشان بەمنداڵی
(ساوایی) دەتان هێنە دەر (لەسکی دایك) ﴿ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ﴾ لەپاشان تا دەگەنە تینی هێزو
لاوێتان ﴿ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا﴾ لەپاشان تاپیر دەبن ﴿وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ مِن قَبْلُ﴾ وە هەندێکتان پێش پیربوون
دەمرێن ﴿وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُّسَمًّى﴾ هەتا دەگەنە ئەو کاتەی کەبۆتان دیاری کراوە ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾
بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿٦٧﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ ئەو خوایەیە کەدەژێنێ و دەمرێنێ ﴿فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾
جا هەر کاتێك (بیەوێت) بڕیارێك بدات ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ تەنها پێی دەفەرموێت
ببە دەستبەجێ دەبێ ﴿٦٨﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئایا سەرنجی ئەوانەت نەداوە سەبارەت
بە بەڵگە و نیشانەکانی خوا دەمەقاڵێ و موجادەلە دەکەن (بەبێ هیچ زانیارییەك) ﴿أَنَّىٰ يُصْرَفُونَ﴾
چۆن لەڕێی (ڕاست) لادەدرێن ﴿٦٩﴾ ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ﴾ ئەوانەی باوەڕیان بەقورئان نەهێنا
﴿وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا﴾ وە بەو (بەرنامەی) بەپێغەمبەرەکانماندا ناردوومانە ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾
ئەوە لەمەو پاش (سەرئەنجامی خۆیان) دەزانن ﴿٧٠﴾ ﴿إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ﴾ کاتێ زنجیر و
تەوقیان لەگەردندایە ﴿يُسْحَبُونَ﴾ پێ ی ڕادەکێشرێن ﴿٧١﴾ ﴿فِي الْحَمِيمِ﴾ لەناو ئاوی زۆر گەرمدا
﴿ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ﴾ پاشان لەدۆزەخدا دەسووتێنرێن ﴿٧٢﴾ ﴿ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ﴾ لەپاشان پێیان دەوترێت
﴿أَيْنَ مَا كُنتُمْ تُشْرِكُونَ﴾ لەکوێن ئەو هاوبەشانەی بۆ خواتان دادەنان ﴿٧٣﴾ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا
﴿قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا﴾ دەڵێن وون بوون لێمان ﴿بَل لَّمْ نَكُن نَّدْعُو مِن قَبْلُ شَيْئًا﴾ (وانییە) بەڵکو ئێمە لەدونیا
(بێجگە لەخوا) شتێکمان نەدەپەرست ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ﴾ ئابەم جۆرە خوا بێ باوەڕان
لەرێگە لادەدات ﴿٧٤﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِمَا كُنتُمْ﴾ ئەمەتان لەسەر ئەوەیە کەئێوە ﴿تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾
بەناڕەوا شادی و کەیفتان دەکرد لەزەویدا ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَمْرَحُونَ﴾ وە لەبەر ئەوەی کەئێوە بیرو کەشخەتان
دەکرد لەزەویدا ﴿٧٥﴾ ﴿ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ دەی لەدەرگاکانی دۆزەخەوە بڕۆنە ژوورەوە تیایدا
دەمێننەوە بە هەمیشەیی و نەمری ﴿فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای چەند خراپە شوێنی خۆ بەزل زانان
﴿٧٦﴾ ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ دەی کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆڕاگربە بێگومان بەڵێنی خوا
ڕاستە ﴿فَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ﴾ جا یان هەندێك لەو بەڵێنانەی پێیان دەدەین پیشانت دەدەین
﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان تۆ دەمرێنین (بەڵێنەکان نابینی) ﴿فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ﴾ ئەوسا هەموویان هەر بۆلای
ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٧٧﴾

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەر لەتۆ پێغەمبەرانێکمان ناردووە ﴿مِنْهُم مَّن
قَصَصْنَا عَلَيْكَ﴾ بەسەرهاتی هەندێکیانمان بۆباس کردوی ﴿وَمِنْهُم مَّن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ﴾ وەهەندێکیشمان
بۆ باس نەکردوی ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأْتِيَ بِآيَةٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێک ناتوانی موعجیزەیەک بهێنێت
﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ جاکاتێ فەرمانی خوا هات (بەسزادانیان)
﴿قُضِيَ بِالْحَقِّ﴾ بەحەق دادوەری دەکرێت (لەنێوانیاندا) ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ﴾ وە لەوێدا
ناڕاستان زەرەرمەند دەبن ﴿٧٨﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ﴾ خوا ئەو زاتەیە ئاژەڵ و ماڵاتی بۆ
ئێوە بەدی هێناوە ﴿لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ بۆ ئەوەی سواری هەندێکیان بن و (گۆشتی)
هەندێکیشیان بخۆن ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ﴾ وە لەو (ئاژەڵانە) دا چەند سوودو کەڵک بۆ ئێوە هەیە
﴿وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ﴾ وە تابەهۆی ئەوانەوە بگەنە پێویستی یەک کە لەدڵ و دەروونتان
دایە ﴿وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ وە لەسەر پشتی ئەو (وڵاخانە) و لەسەر کەشتی ئێوە سوار
دەکرێن ﴿٨٠﴾ ﴿وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ خوا زۆر نیشانەی خۆیتان پیشان دەدات ﴿فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنكِرُونَ﴾
جا ئێوە ئینکاری کام لە نیشانە و بەڵگەکانی خوا دەکەن؟؟ ﴿٨١﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا﴾
ئەی ئایا بەزەویدا نەگەڕاون تا ببینن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سەرەنجامی کەسانێک کە
لە پێش ئەوان بوون چۆن بووە ﴿كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً﴾ کەلەمان زۆرتر و بەهێزتریش بوون
﴿وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ وە شوێنەواریشیان لەزەویدا (زیاتر بوو) ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ئەمجا
ئەوەی کرد بوویان (لەدونیادا) سوودی بۆ نەگەیاندن ﴿٨٢﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ جا کاتێ
پێغەمبەرەکانیان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە هاتنە لایان ﴿فَرِحُوا بِمَا عِندَهُم مِّنَ الْعِلْمِ﴾ دڵخۆش بوون بەو
زانینەی هەیان بوو ﴿وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو (سزایەی ئەوان) گاڵتەیان پێ دەکرد
چوار دەوری دان (وەهاتە دی) ﴿٨٣﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ ئەمجا کاتێک سزای بەتینی ئێمەیان بینی ﴿قَالُوا
آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ﴾ ووتیان باوەڕمان بەخوای تاک و تەنها هێنا ﴿وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ﴾
وە بێ باوەڕین بەو شتانەی کردبوومانە هاوبەشی خوا ﴿٨٤﴾ ﴿فَلَمْ يَكُ يَنفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ﴾ جا باوەڕ هێنانەکەیان
هیچ سوودی بە بوو پێیان ﴿لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ لە کاتێکدا سزای ئێمەیان دی ﴿سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ﴾
بەوو سوونەتی خوا هەر وابووە پێشتر لەگەڵ بەندەکانی دا ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ﴾ وە لەوێدا
بێ باوەڕان زەرەرمەند بوون ﴿٨٥﴾

سورەتی ﴿فصلت﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە(حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی، سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة)ش بکە
① ﴿تَنزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ قورئان لەلایەن خوای بەخشندەی میهرەبانەوە نێردراوەتە خوارەوە ②
﴿كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ﴾ پەڕاوێکە ئایەتەکانی ڕوون کراوەتەوە (یەك یەك جیاکراوەتەوە) ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ﴾ قورئانێکە بەزمانی عەرەبی بۆ گەلێك کەشارەزان و دەزانن ③ ﴿بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ مژدەدەر و
ترسێنەرە ﴿فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ کەچی زۆربەیان گوێی پێ نادەن و بۆیە (قورئان) نابیستن
④ ﴿وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ﴾ دەڵێن دڵەکانمان لەناو چەند پەردەیەکدایە (تێ ناگەین) ﴿مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ﴾
لەوەی تۆ ئێمەی بۆ بانگ دەکەیت ﴿وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ﴾ وە لەگوێیەکانماندا گرانی و کەڕی هەیە
﴿وَمِن بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ﴾ وە لەنێوان ئێمەو تۆدا پەردەیەك هەیە ﴿فَاعْمَلْ إِنَّنَا عَامِلُونَ﴾ کەواتە تۆ کاری
خۆت بکە وە بێگومان ئێمەیش کاری خۆمان دەکەین ⑤ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ بڵێ بەڕاستی
من مرۆڤێکم وەك ئێوە ﴿يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بەڵام (ئەمەندە هەیە من) پەیامم بۆ دەکرێت ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾
کە بەڕاستی پەرستراوی ئێوە خوایەکی تاك و تەنیایە ﴿فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ﴾ کەواتە ڕووتان
هەر بەرەو خوا بێت (لەپەرستنەکانتاندا) و داوای لێبوردنی لێ بکەن ﴿وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ﴾
وە سزا و لەناوچوون بۆ هاوبەش دانەرانە ⑥ ﴿الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ ئەوانەی زەکات نادەن و
﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾ باوەڕیشیان بەڕۆژی دوایی نی یە ⑦ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
بەڕاستی ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ﴾ پاداشتی بێ
بڕانەوەیان بۆ هەیە ⑧ ﴿قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي﴾ بڵێ ئاخۆ بەڕاستی ئێوە باوەڕتان بەو زاتە نی یە؟
﴿خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ کە زەوی لەدوو ڕۆژدا دروست کردووە ﴿وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَندَادًا﴾ وە هاوبەشانی بۆ
دادەنێن ﴿ذَٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ هەر ئەوە پەروەردگاری جیهانیان ⑨ ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِن فَوْقِهَا﴾ وە
لەسەر زەویدا شاخی زۆری داناوە ﴿وَبَارَكَ فِيهَا﴾ وە خێر و بەرەکەتی تێ خستووە ﴿وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا﴾
وە بژێوی (هەموو گیاندارێکی) لەزەویدا دیاری کرد ﴿فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ﴾ لەماوەی چوار ڕۆژدا ﴿سَوَاءً
لِّلسَّائِلِينَ﴾ بەیەکسانی بۆ گشت داواکەران ⑩ ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ﴾ پاش دروستکردنی
زەوی ئیرادەی دروستکردنی ئاسمانی کرد کە پێشتر دووکەڵێك بوو ﴿فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا﴾ ئەمجا
بە ئاسمان و بەزەوی فەرموو وەرن ﴿طَوْعًا أَوْ كَرْهًا﴾ بەویستی خۆتان یان بە ناچاری (بێنە ژێر فەرمانم)
﴿قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ﴾ هەر دووکیان ووتیان بەویستی خۆمان هاتین ⑪

﴿فَقَضَىٰهُنَّ سَبْعَ سَمَٰوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ﴾ ئەوسا حەوت ئاسمانی لەدوو ڕۆژدا دروست کرد (کەواتە خوای
گەورە زەوی و ئاسمانەکانی بەشەش ڕۆژ دروستکرد) ﴿وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَآءٍ أَمْرَهَا﴾ وە هەر ئاسمانەی
فەرمان (کار)ی خۆی بۆ نارد ﴿وَزَيَّنَّا ٱلسَّمَآءَ ٱلدُّنْيَا بِمَصَٰبِيحَ وَحِفْظًا﴾ وەئاسمانی دونیامان بەئەستێرە
درەوشاوەکان ڕازاندەوە، وپارێزراوە (لەگوێ گرتنی شەیتانەکان) ﴿ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ﴾ ئەوە
بڕیاری خوای زاڵی بەدەسەڵاتە ﴿١٢﴾ ﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا۟﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَقُلْ أَنذَرْتُكُمْ صَٰعِقَةً﴾
ئەوە بڵێ بەهەورە تریشقەیەك (بروسکەیەك) دەتانترسێنم ﴿مِّثْلَ صَٰعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەك هەورە
تریشقەی (گەلی) عادو سەموود ﴿١٣﴾ ﴿إِذْ جَآءَتْهُمُ ٱلرُّسُلُ﴾ کاتێ پێغەمبەرەکانیان هاتنە لایان
﴿مِنۢ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ لەبەردەمیان و لە پشتیانەوە (لەهەموو لایەکەوە) ﴿أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّا ٱللَّهَ﴾
(پێیان وتن) کەجگە بەخوا بەپەرستن ﴿قَالُوا۟ لَوْ شَآءَ رَبُّنَا لَأَنزَلَ مَلَٰٓئِكَةً﴾ ووتیان ئەگەر پەروەردگارمان
بیویستایە فریشتەیەکی دەنارد خوارەوە (بۆمان) ﴿فَإِنَّا بِمَآ أُرْسِلْتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ بۆیە بەڕاستی ئێمە
بەوەی ئێوەی پێ نێردراون باوەڕ ناکەین ﴿١٤﴾ ﴿فَأَمَّا عَادٌ فَٱسْتَكْبَرُوا۟ فِي ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ﴾ ئەمجا (گەلی)
عاد بەناڕەوا خۆیان بەگەورە زانی لەزەویدا ﴿وَقَالُوا۟ مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً﴾ وە ووتیان کێ لەئێمە بەهێزترە
﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟﴾ ئایا نەیان زانی بوو ﴿أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِى خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ بێگومان ئەو خوایەی کەئەوانی
دروست کردووە لەئەوان بەهێزترە ﴿وَكَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ وە ئەوان دانیان نەدەنا بەبەڵگەکانی ئێمەدا
وئینکاریان دەکرد ﴿١٥﴾ ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا﴾ ئەوسا ئێمە بایەکی زۆر بەهێزی ساردمان بۆ ناردن
﴿فِىٓ أَيَّامٍ نَّحِسَاتٍ﴾ لەڕۆژانێکی بەردەوام (وشووم)دا ﴿لِّنُذِيقَهُمْ عَذَابَ ٱلْخِزْىِ﴾ بۆ ئەوەی سزای ئابڕووبەریان
پێ بچەژین ﴿فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَلَعَذَابُ ٱلْءَاخِرَةِ أَخْزَىٰ﴾ بێگومان سزای پاشە ڕۆژیان
ئابڕوو بەر (ڕیسواکەر) ترە ﴿وَهُمْ لَا يُنصَرُونَ﴾ وە ئەوان یارمەتی نادرێن ﴿١٦﴾ ﴿وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَٰهُمْ﴾ وە
(هۆزی) سەموودمان ڕێنموونی کرد ﴿فَٱسْتَحَبُّوا۟ ٱلْعَمَىٰ عَلَى ٱلْهُدَىٰ﴾ بەڵام ئەوان زیاتر حەزیان لەکوێری
وگومڕایی کرد تا شارەزایی و ڕێنموویی ﴿فَأَخَذَتْهُمْ صَٰعِقَةُ ٱلْعَذَابِ ٱلْهُونِ﴾ جا بۆیە هەورە بروسکەی
سزای ڕیسواکەر لێی دان ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو (خراپانەوە) کەدەیانکرد ﴿١٧﴾ ﴿وَنَجَّيْنَا ٱلَّذِينَ
ءَامَنُوا۟ وَكَانُوا۟ يَتَّقُونَ﴾ وە ئەو کەسانەشمان ڕزگار کرد کەباوەڕدارو پارێزکار ولەخواترس بوون ﴿١٨﴾
﴿وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَآءُ ٱللَّهِ إِلَى ٱلنَّارِ﴾ وە ڕۆژێك هەموو دوژمنانی خوا بەرەو ئاگری دۆزەخ کۆدەکرێنەوە ﴿فَهُمْ
يُوزَعُونَ﴾ جا ئەوان (لە پێش کەوتن و دواکەوتن) بەرگری دەکرێن (تا هەموو پێکەوە بەڕێ بڕۆن)
﴿١٩﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا مَا جَآءُوهَا﴾ تا کاتێ دەگەنە لای ئاگری دۆزەخ ﴿شَهِدَ عَلَيْهِمْ﴾ شایەتی دەدات لە دژیان
﴿سَمْعُهُمْ وَأَبْصَٰرُهُمْ وَجُلُودُهُم﴾ گوێ و چاو و پێستی لەشیان ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ بەو کردەوانەی کە
کردوویانە (لەدونیادا) ﴿٢٠﴾

﴿وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ﴾ وە بە پێستەکانیان دەڵێن ﴿لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا﴾ بۆچی شایەتیتان دا لەدژمان ﴿قَالُوا أَنطَقَنَا اللَّهُ﴾ دەڵێن ئەو خوایە ئێمەی هێناوەتە زمان ﴿الَّذِي أَنطَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ کە هەموو شتێکی هێناوەتە زمان (وتە کردن) ﴿وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر ئەویش بەکەم جار ئێوەی دروست کردووە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ﴾ وە ئێوە خۆتان نەدەشاردەوە (نەدەپاراست لە گوناه) ﴿أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ﴾ لەشایەتی دانی گوێ و چاو و پێستی لەشتان لەدژتان ﴿وَلَٰكِن ظَنَنتُمْ﴾ بەڵکو وا گومانتان دەبرد ﴿أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ کەخوا نازانێ بە زۆرێك لەو کارانەی کە دەیکەن ﴿٢٢﴾ ﴿وَذَٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنتُم بِرَبِّكُمْ﴾ ئا ئەوە گومانتان بوو کە دەتان برد بە پەروەردگارتان ﴿أَرْدَاكُمْ﴾ ئێوەی هەڵدێرا (لەناوی بردن) ﴿فَأَصْبَحْتُم مِّنَ الْخَاسِرِينَ﴾ و چوونە ڕیزی زیانباران و حەسارەمەندانەوە ﴿٢٣﴾ ﴿فَإِن يَصْبِرُوا﴾ ئەمجا ئەگەر ئارام بگرن ﴿فَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ﴾ ئەوانە ئاگر شوێنی مانەوەیانە ﴿وَإِن يَسْتَعْتِبُوا﴾ وە ئەگەر داوای لێبووردن و ڕازی بوونی خوا بکەن ﴿فَمَا هُم مِّنَ الْمُعْتَبِينَ﴾ ئەوە خوا هەرگیز ڕازی نابێ (خۆش نابێ لێیان) ﴿٢٤﴾ ﴿وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ﴾ وە چەند دۆست (و هاودەم)مان لەدونیا بۆ دانان ﴿فَزَيَّنُوا لَهُم مَّا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ کە خراپە کردنی دونیا (بێ بڕوایی) ڕۆژی دوایی بۆ ڕازاندنەوە ﴿وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ﴾ وە بەڵێنی (سزادانیان) بەسەردا درا ﴿فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم﴾ لە (ڕیزی) ئەو گەلانەی ڕابوردن پێش ئەمان ﴿مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ لە جنۆکە و ئادەمی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ﴾ بەڕاستی زەرەرمەند بوون ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ وە بێ باوەڕان (بەیەکتریان) دەووت گوێ مەگرن لەم قورئانە ﴿وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ﴾ وە قسەی پڕوپوچی تێکەڵ بکەن بەڵکو سەرکەون (بەسەریدا) ﴿٢٦﴾ ﴿فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دەی سوێند بەخوا بێگومان ئەوانەی بێباوەڕبوون پێیان دەچێژین ﴿عَذَابًا شَدِيدًا﴾ سزایەکی سەخت ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە تۆڵەیان لێ دەسەنین (بەتۆڵەی) خراپترین تاوانێ کەدەیان کرد ﴿٢٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارُ﴾ ئەوەی (باسکرا) سزای دوژمنانی خوایە کە ئاگری دۆزەخە ﴿لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ﴾ ماڵی هەمیشەی ئەوان لەو ئاگرەدایە ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ ئەو سزایە (دەدرێن) چونکە دانیان نەدەنا بەنیشانەکانی ئێمەدا ﴿٢٨﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن ﴿رَبَّنَا أَرِنَا اللَّذَيْنِ أَضَلَّانَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەو دوانەمان پیشان بدە کە گومڕایان کردین ﴿مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ لە جنۆکە و ئادەمی ﴿نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا﴾ تا بیانخەینە ژێر پێمان ﴿لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ﴾ تا بە ژێری ژێرەوەی دۆزەخ بن ﴿٢٩﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ووتیان خوا پەروەردگارمانە و ﴿ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾ لەپاشان
ڕێک و ڕاست (لەسەر ئایین) بەردەوام بوون ﴿تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ فریشتەکان پۆل پۆل
دێنە لایان (کاتی مردن یان زیندوو بوونەوە) ﴿أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا﴾ (پێیان دەڵێن) کەمەترسی و
خەفەت مەخۆن ﴿وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾ وە مژدە بێ لێتان ئەو بەهەشتەی کەبەڵێنتان پێ
درابوو ﴿٣٠﴾ ﴿نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾ ئێمە لەژیانی دونیا و لەڕۆژی دواییدا پشتیوانی
ئێوەین ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ﴾ وە لەو (بەهەشتەدا) هەرچی حەزی پێ بکەن بۆتان ئامادەیە
﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ﴾ وە هەرچی داوا بکەن لەوێدا لەخزمەتتاندایە ﴿٣١﴾ ﴿نُزُلًا مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ﴾
پێڕایشتان و میوانداریە لەلایەن خوای لێبوردەی میهرەبانەوە ﴿٣٢﴾ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ﴾ کێ
وتەی چاکترو بەجێترە لەو کەسەی (خەڵك) بۆلای خوا بانگ دەکات ﴿وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي
مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وەکاری چاکە دەکات و دەڵێ بێگومان من لەکۆمەڵی گەردن کەچ و موسڵمانانم ﴿٣٣﴾
﴿وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ﴾ چاکە و خراپە چوون یەك نین ﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ بەچاکترین
شێوە وەڵامی (خراپە) بدەرەوە ﴿فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ﴾ ئەوسا کەسێك کە لەنێوان تۆ و ئەودا
دوژمنایەتی هەیە ﴿كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾ وەك دۆستێکی دڵسۆز و گیانی بەگیانی لێ دێت (ئەمەش
دەرئەنجامی ڕەوشتی بەرز و کار وکردەوەی جوانە) ﴿٣٤﴾ ﴿وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا﴾ بەم ئاستە
ناگات کەسانێك نەبێت کە خۆڕاگرن و بەئارامن ﴿وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ﴾ وە پێی ناگات
مەگەر کەسێك خاوەنی بەشی هەرە گەورە بێت (لەپاداشت) ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ﴾
وە ئەگەر لەشەیتانەوە تووشی خەتەرەو خەیاڵی نادروست بوویت ﴿فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ﴾ ئەوە پەنا بگرە
بەخوا ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ چونکە بەڕاستی هەر ئەو بیسەری زانایە ﴿٣٦﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ
وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ﴾ لەنیشانەکانی (دەسەڵاتی) خوایە شەوو ڕۆژ و خۆرو مانگ ﴿لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ
وَلَا لِلْقَمَرِ﴾ سوژدە مەبەن بەبۆ خۆرو نەبۆ مانگ ﴿وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ﴾ بەڵکو سوژدە بەرن
بۆ ئەو خوایەی ئەوانی بەدی هێناوە ﴿إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە تەنها ئەو دەپەرستن ﴿٣٧﴾
﴿فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا﴾ جا ئەگەر خۆیان بەگەورە زانی (لەپەرستن) ﴿فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ﴾ ئەوی
ئەوانەی لای پەروەردگارتن (فریشتەکان) ﴿يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ﴾ بەشەو و
بەڕۆژ عیبادەتی ئەو دەکەن و ماندوو وەڕەس نابن ﴿٣٨﴾

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنَّكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً﴾ نیشانەکانی (دەسەڵاتی) خوایە کە زەوی دەبینی ووشک و ماتە
﴿فَإِذَا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ﴾ کەچی کاتێک بارانمان باراند بەسەریدا ﴿اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ﴾ (بەبزواندنی ڕووەک)
دەکەوێتە جوڵەو دەبوژێتەوە(بەرز دەبێتەوە) ﴿إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ بێگومان ئەوەی (زەوی
ووشک) دەبوژێنێتەوە زیندوو کەرەوەی مردووەکانیشە ﴿إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) بەسەر
هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا﴾ بێگومان ئەوانەی لە ئایەتەکانی ئێمە لادەدەن
﴿لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا﴾ لە ئێمە شاراوە نین ﴿أَفَمَن يُلْقَىٰ فِي النَّارِ خَيْرٌ﴾ دەی ئایا کەسێ دەخرێتە ناو ئاگرەوە چاکترە
﴿أَم مَّن يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ یان ئەو کەسەی لە ڕۆژی قیامەت دا بێ ترس دێت ﴿اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ﴾ هەرچیان
ویست (حەزتان لێ کرد) بیکەن ﴿إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەوەی دەیکەن بینایە ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە قورئانیان بۆ هات و باوەڕیان پێ نەهێنا (سزایان دەدەین)
﴿وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ﴾ کە بەڕاستی کتێبێکی زۆر بەرز و جێگەی ڕێزە ﴿٤١﴾ ﴿لَّا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ﴾ بەتاڵ (ناڕاستی) ڕووی
تێ ناکات ﴿مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ﴾ نە لە ئێستا و نە لە دوا ڕۆژدا (نە بەلێ کەمکردن نە بەلێ زیادکردن)
﴿تَنزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ﴾ چونکە نێردراوەتە خوارەوە لەلایەن (خوای) کاردروستی ستایش کراوەوە ﴿٤٢﴾
﴿مَّا يُقَالُ لَكَ﴾ هیچ شتێک بەتۆ ناوترێت ﴿إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِن قَبْلِكَ﴾ مەگەر ئەوەی بە پێغەمبەرانی
پێش تۆ وتراوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت خاوەن لێبوردنە (بۆ ئیمانداران)
﴿وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ﴾ وە خاوەن تۆڵەی سەختە (بۆ بێ باوەڕان) ﴿٤٣﴾ ﴿وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَمِيًّا﴾ ئەگەر ئەم
قورئانەمان بەزمانێکی تر جگە لە عەرەبی ناردایە ﴿لَّقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ﴾ بێ باوەڕان دەیان ووت بۆچی
ئایەتەکانی بەڕوونی شیکراونەتەوە ﴿أَأَعْجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّ﴾ (چۆن دەبێ) قورئانی عەجەمی و پێغەمبەری
عەرەبی ﴿قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ قورئان بۆ کەسانی باوەڕیان پێی هێناوە
ڕێنیشاندەر و شیفایە ﴿وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ﴾ وە ئەوانەی باوەڕی پێ نایەن لە گوێیاندا گرانی و
کەڕی هەیە (لە بیستنی حەق) ﴿وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ يُنَادَوْنَ مِن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ هەروەها ئەڵێیت لەو
قورئانەدا کوێرن، ئەوانە لە شوێنێکی زۆر دوورەوە بانگ دەکرێن ﴿٤٤﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند
بەخوا بەڕاستی تەوراتمان دا بە موسا ﴿فَاخْتُلِفَ فِيهِ﴾ بەڵام جیاوازی تیدا کرا (لەلایەن جولەکەوە)
﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر پێشتر بڕیار نەدرابە لەلایەن پەروەردگارتەوە (کە سزایان
دوابخرێت) ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ لە نێوانیاندا دادوەری دەکرا (بە سزادانیان لە دونیا) ﴿وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ
مُرِيبٍ﴾ وە بەڕاستی ئەوان لە دوو دڵی و بەدگومانی دان دەربارەی قورئان ﴿٤٥﴾ ﴿مَّنْ عَمِلَ صَالِحًا
فَلِنَفْسِهِ﴾ هەر کەسێ کاری چاکە بکات (قازانجەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا﴾ هەر کەسیش
خراپە بکات (زیانەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە پەروەردگارت ستەم لە بەندەکانی
ناکات ﴿٤٦﴾

﴿إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ زانینی ڕۆژی دوایی تەنیا بۆلای خوا دەگەڕێنرێتەوە ﴿وَمَا تَخْرُجُ مِن ثَمَرَاتٍ مِّنْ أَكْمَامِهَا﴾
وە هەر بەروبوومێك كە لە پێست و قەباغەكەی دێتە دەرەوە ﴿وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ﴾ وە هەر مێیەیەك ئاوس
دەبێ ﴿وَلَا تَضَعُ﴾ و (منداڵەكەی) دادەنێت ﴿إِلَّا بِعِلْمِهِ﴾ ئەوە (خوا) ئاگای لێیە ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ﴾
وە ڕۆژێ خوا (هاوبەش بڕیارەكەران) بانگ دەكات ﴿أَيْنَ شُرَكَائِي﴾ هاوبەشانی (كەداتان دەنابوو
بۆ) من لەكوێن ﴿قَالُوا آذَنَّاكَ﴾ دەڵێن پێمان ڕاگەیاندی ﴿مَا مِنَّا مِن شَهِيدٍ﴾ كەس لەئێمە شایەت نیە
(تۆ هاوبەشت هەبێ) ﴿٤٧﴾ ﴿وَضَلَّ عَنْهُم﴾ وە وون بوو لێیان ﴿مَّا كَانُوا يَدْعُونَ مِن قَبْلُ﴾ ئەوانەی پێشتر
دەیانپەرستن ﴿وَظَنُّوا مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ﴾ وە زانیان كە هیچ پەنایەكیان نییە ﴿٤٨﴾ ﴿لَّا يَسْأَمُ الْإِنسَانُ﴾
ئادەمی ماندوو نابێ ﴿مِن دُعَاءِ الْخَيْرِ﴾ لە داواكردنی خێر و خۆشی ﴿وَإِن مَّسَّهُ الشَّرُّ﴾ وە ئەگەر ناخۆشی
یەكێ دووچاری بێ ﴿فَيَئُوسٌ قَنُوطٌ﴾ ئەوە بێ هیوا و نائومێد دەبێ ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ﴾ وە ئەگەر پێمان
بەخشی ﴿رَحْمَةً مِّنَّا﴾ میهرەبانی یەك لەلایەن خۆمانەوە ﴿مِن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ﴾ لەپاش زیانێك لێی
كەوتبوو ﴿لَيَقُولَنَّ هَٰذَا لِي﴾ دەڵێت ئەمە هی خۆمە ﴿وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً﴾ وە گومان ناكەم ڕۆژی
دوایی بەرپا بێت ﴿وَلَئِن رُّجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّي﴾ وە ئەگەر گەڕێنرامەوە بۆلای پەروەردگارم (ڕووداویش بەوە
هەبوو) ﴿إِنَّ لِي عِندَهُ لَلْحُسْنَىٰ﴾ بێگومان لای خوا (پاداشتی) زۆر چاكم هەیە ﴿فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
جا سوێند بە خوا هەواڵ دەدەین بەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿بِمَا عَمِلُوا﴾ بەوەی كردوویانە (لەدونیا)
﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم﴾ وە سوێند بەخوا پێیان دەچەژێنین ﴿مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ سزایەكی بەهێز و بەئێش ﴿٥٠﴾
﴿وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنسَانِ﴾ وە كاتێ چاكە و خۆشیمان ڕشت بەسەر ئادەمی دا ﴿أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ﴾ ڕوو
وەردەگێڕێ و بە خۆبەزل زانینەوە دوور دەكەوێتەوە ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ﴾ بەڵام كاتێ ناخۆشی تووش
بێت ﴿فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ﴾ ئەوە نزا و هاواری زۆر دەكات ﴿٥١﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ بڵێ پێم بڵێن ﴿إِن كَانَ مِنْ عِندِ
اللَّهِ﴾ ئەگەر (قورئان) لەلایەن خواوە بوو ﴿ثُمَّ كَفَرْتُم بِهِ﴾ پاشان ئێوەش باوەڕتان پێ نەكرد
﴿مَنْ أَضَلُّ﴾ كێ گومڕاترە ﴿مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لەو كەسەی كە لە دژایەتی یەكی دوور لەڕاستیدا
بێت ﴿٥٢﴾ ﴿سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا﴾ لەمەودوا بەڵگە كانی خۆمانیان پیشان دەدەین ﴿فِي الْآفَاقِ﴾ لە ئاسۆی
دونیا (لەبوونەوەردا) ﴿وَفِي أَنفُسِهِمْ﴾ وە لە خودی خۆیاندا ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ﴾ هەتا بۆیان ڕوون
بێتەوە ﴿أَنَّهُ الْحَقُّ﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ڕاستە ﴿أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ﴾ ئایا پەروەردگارت بەس نییە
﴿أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ كە بەڕاستی ئاگادارە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿٥٣﴾ ﴿أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ﴾
ئاگادار بە بەڕاستی ئەوانە لە دوو دڵیدان ﴿مِّن لِّقَاءِ رَبِّهِمْ﴾ لەدیدار و گەشتن بە پەروەردگاریان
﴿أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ﴾ ئاگادار بە بەڕاستی (زانست و دانایی) خوا دەوری هەموو شتێكی
داوە ﴿٥٤﴾

سورەتی ﴿الشُّورَىٰ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا میم) دەخوێنرێتەوە (١) ﴿عٓسٓقٓ﴾ بە (عەین. سین. قاف) دەخوێنرێتەوە خوا
زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر واتاکەشیان سەرەتای سورەتی (البقرة) ببە (٢)
﴿كَذَٰلِكَ يُوحِيٓ إِلَيۡكَ﴾ ئابەو جۆرە خودا نیگا دەکات بۆ تۆ ﴿وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكَ﴾ وە بۆ لەو (پێغەمبەرانەی)
پێش تۆش ﴿ٱللَّهُ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ خوای زاڵی باڵادەستی کاردروستە (٣) ﴿لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەر
بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۖ﴾ وە هەرچی لە زەوی دایە ﴿وَهُوَ ٱلۡعَلِيُّ ٱلۡعَظِيمُ﴾
وە ئەو (خوا) بڵند و گەورەیە (٤) ﴿تَكَادُ ٱلسَّمَٰوَٰتُ يَتَفَطَّرۡنَ﴾ نزیکە ئاسمانەکان پارچە پارچە ببن
﴿مِن فَوۡقِهِنَّۚ﴾ لە سەروویانەوە ﴿وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمۡدِ رَبِّهِمۡ﴾ وە فریشتەکان بەپاکی یادو سوپاسی
پەروەردگاریان دەکەن ﴿وَيَسۡتَغۡفِرُونَ﴾ وە داوای لێبوردن دەکەن ﴿لِمَن فِي ٱلۡأَرۡضِۗ﴾ بۆ ئەوانەی
لەزەویدان ﴿أَلَآ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ ئاگاداربن کە بێگومان تەنها خوا لێبوردەی میهرەبانە
(٥) ﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَ﴾ وە ئەوانەی جگە لەخوا دۆستانێکیان بۆ خۆیان هەڵبژاردووە
﴿ٱللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ خوا ئاگادار و چاودێرە بەسەریانەوە ﴿وَمَآ أَنتَ عَلَيۡهِم بِوَكِيلٖ﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد
ﷺ) پارێزەر و چاودێر نیت بەسەریانەوە (٦) ﴿وَكَذَٰلِكَ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ﴾ هەروەها نیگامان کردووە بۆت
﴿قُرۡءَانًا عَرَبِيّٗا﴾ قورئانێکی (بەزمانی) عەرەبی ﴿لِّتُنذِرَ أُمَّ ٱلۡقُرَىٰ وَمَنۡ حَوۡلَهَا﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی مەککە
و کەسانی دەوروبەری بترسێنی ﴿وَتُنذِرَ يَوۡمَ ٱلۡجَمۡعِ﴾ وە (خەڵک) بترسێنی لە ڕۆژی کۆکردنەوە
﴿لَا رَيۡبَ فِيهِۚ﴾ کە هیچ گومانی تیدا نیە ﴿فَرِيقٞ فِي ٱلۡجَنَّةِ﴾ کۆمەڵێک لە بەهەشتدان ﴿وَفَرِيقٞ فِي ٱلسَّعِيرِ﴾ وە
کۆمەڵێک لە ئاگری بڵێسەداردان (٧) ﴿وَلَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا ویستبایە ﴿لَجَعَلَهُمۡ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ دەیکردن
بەیەک نەتەوە (هەموویان بڕوادار) ﴿وَلَٰكِن يُدۡخِلُ مَن يَشَآءُ فِي رَحۡمَتِهِۦۚ﴾ بەڵام هەر کەسێکی بوێت دەیخاتە بەر
میهرەبانی خۆیەوە ﴿وَٱلظَّٰلِمُونَ مَا لَهُم مِّن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٍ﴾ ستەمکارەکانیش هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکیان
نیە (٨) ﴿أَمِ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَۖ﴾ ئایا ئەوان جگە لەخوا پشتیوان و دۆستانێکیان بۆ خۆیان هەڵبژاردوە؟
﴿فَٱللَّهُ هُوَ ٱلۡوَلِيُّ﴾ هەر خوا پشتیوان و دۆستە ﴿وَهُوَ يُحۡيِ ٱلۡمَوۡتَىٰ﴾ وە تەنها ئەو مردووان زیندوو دەکاتەوە
﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ وە ئەو بەدەسەڵات و بەتوانایە بەسەر هەموو شتێکدا (٩) ﴿وَمَا ٱخۡتَلَفۡتُمۡ فِيهِ مِن شَيۡءٖ﴾
وە هەرشتێک کە تێیدا جیاواز بوون ﴿فَحُكۡمُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِۚ﴾ ئەوە بڕیارەکەی بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە
﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبِّي﴾ ئەو خوایە پەروەردگاری منە ﴿عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُ﴾ تەنها پشتم بەو بەستووە ﴿وَإِلَيۡهِ
أُنِيبُ﴾ وە هەر بۆ لای ئەویش دەگەڕێمەوە (١٠)

﴿فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (خوا) دروستکەری ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا﴾
بۆی دەدی هێناون هاوسەران لەخودی خۆتان ﴿وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا﴾ هەروەها لە ئاژەڵیشدا جووتی
(دروستکردووە) ﴿يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ﴾ لەجووت بووندا ژمارەتان زۆر دەکات ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ﴾ هیچ
شتێك بەوێنەی خوا نی یە (نە لە زات و نە لە سیفات و نە لە کرداریدا) ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ وە ئەو
بیسەری بینایە ﴿١١﴾ ﴿لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەر بۆ ئەوە (کلیلەکانی) دەسەڵاتداریی ئاسمانەکان
و زەوی ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ رزق و ڕۆزی فراوان دەکات و دەیگرێتەوە لە هەر کەسێ کە
بیەوێت ﴿إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿١٢﴾ ﴿شَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ﴾ ئەو
ئایینەی بۆ دانەوون ﴿مَا وَصَّىٰ بِهِ نُوحًا﴾ کە فەرمانی داوە بە نووح و ﴿وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ ئەوەش
پیامان کردووە بۆ تۆ و ﴿وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ ئەوەش کە فەرمانمان داوە بە ئیبراهیم
ومووسا وعیسا ﴿أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ﴾ کە لەسەر ئەو ئایینە بەرپێك و ڕاستی و جیاوازی تێدا
مەکەن ﴿كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ﴾ زۆر قورس و گرانە بەلای هاوبەش دانەرانەوە ﴿مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ﴾ ئەوەی
ئەوانی بۆ بانگ دەکەیت ﴿اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَن يَشَاءُ﴾ خوا هەرکەسێ بیەوێت هەڵی دەبژێرێ بۆ (موسڵمان
بوون) لای خۆی ﴿وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَن يُنِيبُ﴾ وە ڕێنموونیی کەسێك دەکات بۆ لای خۆی بگەڕێتەوە ﴿١٣﴾
﴿وَمَا تَفَرَّقُوا﴾ وە جیاواز نەبوون ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ مەگەر لەپاش ئەوەی کەزانست و زانیاریان
بۆ هات ﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ بەهۆی دژایەتی و حەسوودی نێوانیانەوە ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر
فەرمانێك پێشتر لە پەروەردگارتەوە دەرنەچوایە ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تا کاتی دیاری کراو (دەبێ بژین)
﴿لَّقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ ئەوە بڕیار لەنێوانیاندا دەکرا (لەناو دەبران) ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ وە
بەڕاستی ئەوانەی لەدوای ئەوان نامەیان پێ درا ﴿لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ لە گومان و دوودڵیدا بوون
لێی ﴿١٤﴾ ﴿فَلِذَٰلِكَ فَادْعُ﴾ کەواتە تۆ بۆ ئەوە بانگەوازبکە و ﴿وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ﴾ ڕاست و ڕەوان بە
لەسەر ئایینەکەت بەو جۆرەی فەرمانت پێکراوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە شوێن ئارەزووەکانی
ئەوان مەکەوە ﴿وَقُلْ آمَنتُ﴾ وەبڵێ باوەڕم هێناوە ﴿بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِن كِتَابٍ﴾ بەهەر نامەیەك
کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە کە داد پەروەربم لە
نێوتاندا ﴿اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ﴾ خوا پەروەردگاری ئێمە و ئێوەشە ﴿لَنَا أَعْمَالُنَا﴾ (پاداشتی) کردەوەی
خۆمان بۆ خۆمانە و ﴿وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ﴾ (پاداشتی) کردەوەی ئێوەش بۆ خۆتانە ﴿لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ﴾
هیچ بەڵگەیەك نەماوە لە نێوان ئێمە و ئێوەدا (باس نەکراوە) ﴿اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا﴾ خوا (لەڕۆژی دوایی دا)
کۆمان دەکاتەوە ﴿وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ سەرەنجام و گەڕانەوەش هەر بۆ لای ئەوە ﴿١٥﴾

﴿وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ﴾ ئەوانەی دەمەدەمێ دەکەن لەبارەی خواوە ﴿مِن بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ﴾ لەدوای ئەوەی (خەڵکی بانگەواری) ئەویان وەڵام دایەوە و (موسڵمان بوون) ﴿حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ بەڵگەکەیان پوچ و بەتاڵە لای پەروەردگاریان ﴿وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ﴾ وە خەشم و ڕقی خوایان لەسەرە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ وە سزای زۆر سەختیان بۆ هەیە (١٦) ﴿اللَّهُ الَّذِي أَنزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە ئەم قورئانەی بەڕاستی ناردووەتە خوارەوە ﴿وَالْمِيزَانَ﴾ وە تەرازووی ناردووە (بۆ جیاکردنەوەی حەق و بەتاڵ) ﴿وَمَا يُدْرِيكَ﴾ وە تۆ چوزانیت ﴿لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ﴾ لەوانەیە هاتنی ڕۆژی دوایی زۆر نزیک بێت (١٧) ﴿يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا﴾ ئەوانەی باوەڕیان پێی نیە پەلەی هاتنی دەکەن ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا﴾ بەڵام ئەوانەی باوەڕیان پێی هەیە دەترسن لێی ﴿وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ﴾ وە دەزانن ڕۆژی دوایی ڕاستە ﴿أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ﴾ بێدار بن بەڕاستی ئەوانەی کە گومانیان هەیە لە ڕۆژی دوایی ﴿لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ ئەوە بەڕاستی لە گومڕاییەکی زۆر دوور لە ڕاستی دان (١٨) ﴿اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ﴾ خوا دڵسۆزە بە بەندەکانی ﴿يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ﴾ هەر کەسی بوێت ڕزق و ڕۆزی دەدات ﴿وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ﴾ وە هەر ئەو بەهێز و باڵادەستە (١٩) ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ﴾ هەر کەس بەرهەمی دوا ڕۆژی بوێت ﴿نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ﴾ ئێمە بەرهەمەکەی بۆ زیاد دەکەین ﴿وَمَن كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا﴾ وە هەر کەسێک بەرهەمی دونیای بوێت ﴿نُؤْتِهِ مِنْهَا﴾ هەندی لە دونیای پێ دەدەین ﴿وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِن نَّصِيبٍ﴾ بەڵام لە ڕۆژی دوایی دا هیچ بەشێکی نیە (٢٠) ﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئاخۆ ئەو (بێباوەڕانە) هاوبەشانێکیان هەیە ﴿شَرَعُوا لَهُم مِّنَ الدِّينِ﴾ ئاینێکیان بۆ دانەوون ﴿مَا لَمْ يَأْذَن بِهِ اللَّهُ﴾ کە خوا ڕێگەی پێ نەداوە ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ﴾ وە ئەگەر بڕیاری یەکجاری دەربەچواپە ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ لە نێوانیاندا بڕیار دەدرا (بە لە ناوبردنیان) ﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی بۆ ستەمکاران سزای سەختی ئازار دەر هەیە (٢١) ﴿تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا﴾ تۆ ستەمکاران دەبینی زۆر دەترسن لە ئاو ئەوەی کردویانە ﴿وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ﴾ بێگومان ئەو سزایە هەر تووشیان دەبێت ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و چاکەکاریان کردووە ﴿فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ﴾ لە ناو باخ و باخاتی بەهەشتدان ﴿لَهُم مَّا يَشَاءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لە لایەن پەروەردگاریانەوە هەرچییان بوێت بۆیان ئامادەیە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ﴾ ئەوەیە چاکەی بەخششی زۆر گەورە (٢٢)

﴿ذَٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ﴾ ئەو (بەهەشتە) ئەوەیە کە خوا مژدە دەدات بە بەندەکانی ﴿الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و چاکەکانیان کردووە ﴿قُل لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ: داوای هیچ پاداشتێکتان لێ ناکەم لەسەری ﴿إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ﴾ مەگەر
خۆشویستنی خزمایەتی ﴿وَمَن يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا﴾ هەر کەس هەر چاکەیەک بکات چاکەی
بۆ زیاد دەکەین (بە چەند بەرانبەر) ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ بوردەی سوپاسگوزارە ٢٣
﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ یان ئەو (بێ باوەڕانە) دەڵێن پێغەمبەر درۆی بەدەم خواوە هەڵبەستووە ﴿فَإِن
يَشَإِ اللَّهُ﴾ خۆ ئەگەر خوا بیەوێت ﴿يَخْتِمْ عَلَىٰ قَلْبِكَ﴾ مۆر دەنێ بەسەر دڵت دا ﴿وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ﴾ وە خوا
بەتاڵ لەناو دەبات ﴿وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ﴾ وە بە ووشەکانی (قورئان) ڕاستی جێگیر دەکات ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا زانایە بەوەی لە ناو دڵاندایە ٢٤ ﴿وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ﴾ وە ئەو خوا
زاتێکە تەوبە لە بەندەکانی وەردەگرێت ﴿وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ﴾ وە لە گوناهەکان چاوپۆشی
دەکات ﴿وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ وە دەزانێ بە هەرچی کە ئێوە دەیکەن ٢٥ ﴿وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و چاکەکانیان کردووە (داوایان) وەردەگرێت ﴿وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ﴾
وە لە بەهرە و بەخششی خۆیی زیاتریان دەداتێ ﴿وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ بەڵام بێ باوەڕان سزای
سەختیان بۆ هەیە ٢٦ ﴿وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ﴾ خۆ ئەگەر خوا ڕزق و ڕۆزی فراوان بکردایە بۆ بەندەکانی
﴿لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەویدا ستەمیان دەکرد و سەرکەش دەبوون ﴿وَلَٰكِن يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ﴾ بەڵام (خوا)
ڕزق و ڕۆزی بەو ئەندازە دەنێرێتە خوارەوە کە خۆی بیەوێت ﴿إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا
ئاگادار و بینایە بە بەندەکانی ٢٧ ﴿وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ﴾ وە خوا ئەو زاتەیە کە باران دەبارێنێ ﴿مِن بَعْدِ مَا قَنَطُوا﴾
لە پاش ئەوەی کە خەڵکی بێ ئومێد بوون ﴿وَيَنشُرُ رَحْمَتَهُ﴾ وە (باران) ڕەحمەتی خۆی بڵاو دەکاتەوە
﴿وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ﴾ وە هەر ئەو پشتیوان و سوپاسکراوە ٢٨ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وە لە بەڵگەکانی (دەسەڵاتی)
خۆیە ﴿خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ دروستکردنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِن دَابَّةٍ﴾ و ئەوەی
بڵاوی کردوەتەوە لە گیانلەبەران لە هەر دوو کیاندا ﴿وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ﴾ وە خوا هەر کاتێک
بیەوێت بەتوانایە بەسەر کۆکردنەوەیاندا ٢٩ ﴿وَمَا أَصَابَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ﴾ وە هەر ناخۆشی یەکتان تووش
بووبێ ﴿فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ ئەوە بەهۆی کردەوەی (خراپی) خۆتانەوەیە ﴿وَيَعْفُو عَن كَثِيرٍ﴾ وە بە
زۆرێکیش چاوپۆشی کردووە ٣٠ ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئێوە ناتوانن لە زەویدا قوتاربن
﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە نیانە بێجگە لە خوا ﴿مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ پشتیوان و یارمەتی
دەرێک ٣١

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ﴾ وە لە بەڵگەکانی (دەسەڵاتی) خوایە کەشتیانێک وەک شاخەکان بە
دەریادا دەڕۆن ﴿٣٢﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ﴾ ئەگەر خوا بیەوێ (با = هەوا) ڕادەگرێت ﴿فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَىٰ ظَهْرِهِ﴾
ئیتر کەشتیەکان بەسەر پشتی دەریاکەوە دەوەستن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی ئەوەی (کەباس
کرا) چەندین بەڵگە و نیشانە هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو ئارام گرێکی سوپاسگوزار ﴿٣٣﴾
﴿أَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا﴾ یان بەهۆی کردەوەکانیانەوە نوقمیان دەکات ﴿وَيَعْفُ عَن كَثِيرٍ﴾ لە زۆرێکیش
(لە گوناهیان) چاوپۆشی دەکات ﴿٣٤﴾ ﴿وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا﴾ ئەوانەی کەدەمە قاڵێ دەکەن
دەربارەی بەڵگەکانی ئێمە دەزانن ﴿مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ﴾ هیچ پەناگەیان نیە ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَا أُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ﴾
جا هەرشتێکتان پێ بەخشراوە ﴿فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ئەوە تەنها خۆشی ژیانی ئەم دونیایە ﴿وَمَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ
وَأَبْقَىٰ﴾ وە ئەوەی لای خوایە چاکتر و بەردەوامترە ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَلَىٰ
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ وە تەنها پشت بەپەروەردگاریان دەبەستن ﴿٣٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ﴾ وە
ئەوانەی لە گوناهە گەورەکان و خراپە زۆر ناشیرینەکان دور دەکەونەوە ﴿وَإِذَا مَا غَضِبُوا﴾ وە کاتێ
ڕق و توڕەییان هەڵسێت ﴿هُمْ يَغْفِرُونَ﴾ ئەوان لێی دەبوورن ﴿٣٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ﴾ وە ئەوانەی کە
گوێڕایەڵی پەروەردگاریان کردووە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام داوە ﴿وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ
بَيْنَهُمْ﴾ وە کار و باری نێوانیان بەپرس و مەشورەتە ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕۆزیەی پێمان داون
دەیبەخشن ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ﴾ وە ئەوانەی کاتێ دەست درێژیان لێ دەکرێت ﴿هُمْ يَنتَصِرُونَ﴾
تۆڵەی خۆیان دەستێنن (و سەرداناخەن) ﴿٣٩﴾ ﴿وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا﴾ وە تۆڵەی هەر خراپەیەك
خراپەیەکە بەوێنەی خۆی ﴿فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ﴾ جا هەر کەسێ ببوورێ و ئاشتی بکات ﴿فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾
ئەوە پاداشتی ئەو لە لای خوایە ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی خوا ستەمکارانی خۆش ناوێ ﴿٤٠﴾
﴿وَلَمَنِ انتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ﴾ وە هەر کەس تۆڵە بسەنێ لە پاش ئەوەی ستەمی لێکراوە ﴿فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِم مِّن سَبِيلٍ﴾
ئا ئەو بە هیچ تاوان و گوناهێکیان لەسەر نیە ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ﴾ تاوان و گوناه هەر
لەسەر ئەو کەسانەیە کە ستەم لە خەڵکی دەکەن ﴿وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ وە بە ناهەق خراپەکاری
دەکەن لە زەویدا ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ئەوانە سزای زۆر سەختیان بۆ هەیە ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَمَن صَبَرَ وَغَفَرَ﴾
وە هەر کەسێ خۆ گرو لێ بوردە بێ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ بەڕاستی ئەمە لە کارە پڕ بایەخ و
پەسەندەکانە ﴿٤٣﴾ ﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەس خوا گومڕایی بکات ﴿فَمَا لَهُ مِن وَلِيٍّ مِّن بَعْدِهِ﴾ ئەوە
پاش ئەوە هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکی نی یە ﴿وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ﴾ وە ستەمکاران دەبینیت
کاتێك سزای (خوا) دەبینن ﴿يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِّن سَبِيلٍ﴾ دەڵێن ئایا ڕێگایەك هەیە بگەڕێینەوە بۆ
دونیا ﴿٤٤﴾

﴿وَتَرَىٰهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا﴾ وە دەیانبینی پێشانی دۆزەخ دەدرێن ﴿خَٰشِعِينَ مِنَ ٱلذُّلِّ﴾ بەملکەچی و
زەلیلی و داماوی ﴿يَنظُرُونَ مِن طَرْفٍ خَفِىٍّ﴾ بەگۆشەی چاو سەیرییەوە دەڕوانن ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾
وە ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە دەڵێن ﴿إِنَّ ٱلْخَٰسِرِينَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ بەڕاستی
زیانبارەکان ئەوانەن کە خۆیان و کەس و کاریان لەڕۆژی هەستانەوەدا لەدەست داوە ﴿أَلَآ إِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ
فِى عَذَابٍ مُّقِيمٍ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی ستەمکاران لە سزایەکی هەمیشەییدان ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَهُم مِّنْ
أَوْلِيَآءَ﴾ وە ئەوان هیچ پشتیوانێکیان نییە ﴿يَنصُرُونَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ کەیارمەتییان بدەن بێجگە لەخوا
﴿وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ﴾ وە هەرکەسێک خوا گومڕایی بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِن سَبِيلٍ﴾ ئەوە هیچ ڕێگەیەکی ڕزگار
بوونی بۆ نییە ﴿٤٦﴾ ﴿ٱسْتَجِيبُوا۟ لِرَبِّكُم﴾ گوێڕایەڵی بن بۆ پەروەردگارتان ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ يَوْمٌ﴾ پێش
ئەوەی ڕۆژێک بێت ﴿لَّا مَرَدَّ لَهُۥ مِنَ ٱللَّهِ﴾ لەلایەن خواوە کە گەڕانەوەی بۆ نییە ﴿مَا لَكُم مِّن مَّلْجَإٍ
يَوْمَئِذٍ﴾ ئەو ڕۆژە هیچ پەناگایەکتان نابێت ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّكِيرٍ﴾ وە هیچ ئینکارییەکتان پێ ناکرێت
﴿٤٧﴾ ﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا۟﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ ئەوە ئێمە تۆمان بەپارێزەر
وچاودێر نەناردووە بۆ سەریان ﴿إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ﴾ تۆ تەنها ڕاگەیاندنت لەسەرە ﴿وَإِنَّآ إِذَآ أَذَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ مِنَّا
رَحْمَةً﴾ وە بەڕاستی کاتێ ئێمە لەلایەن خۆمانەوە بەهرە و ڕەحمەتێک بەکەسێک بچەژێنین
﴿فَرِحَ بِهَا﴾ پێی دڵخۆش دەبێ ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌۢ﴾ وە ئەگەر ناخۆشییەکیان تووش بێت
﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی کردەوەی خۆیانەوە ﴿فَإِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ كَفُورٌ﴾ ئەوە بەڕاستی ئادەمی
ناسوپاس و سپڵەیە ﴿٤٨﴾ ﴿لِّلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەر بۆ خوایە موڵک و پاشایەتی ئاسمانەکان
و زەوی ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ﴾ هەرچی بیەوێت بەدی دەهێنێت ﴿يَهَبُ لِمَن يَشَآءُ إِنَٰثًا﴾ بۆ هەرکەسێک
بیەوێت کچی پێ دەبەخشێت ﴿وَيَهَبُ لِمَن يَشَآءُ ٱلذُّكُورَ﴾ وە بۆ هەرکەسێش بیەوێت کوڕی
پێ دەبەخشێت ﴿٤٩﴾ ﴿أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَٰثًا﴾ یان کوڕ و کچی بەیەکەوە پێ دەبەخشێت
﴿وَيَجْعَلُ مَن يَشَآءُ عَقِيمًا﴾ وە هەرکەسێکیش بیەوێت نەزۆکی دەکات ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی
خوا زانایی دەسەڵاتدارە ﴿٥٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُكَلِّمَهُ ٱللَّهُ﴾ بۆ هیچ کەس نەبووە کەخوا
قسەی لەگەڵدا بکات ﴿إِلَّا وَحْيًا﴾ بە وەحی نەبێت ﴿أَوْ مِن وَرَآئِ حِجَابٍ﴾ یان لەپشت پەردەوە
﴿أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا﴾ یان نێراوێک بنێرێت ﴿فَيُوحِىَ بِإِذْنِهِۦ مَا يَشَآءُ﴾ وبەفەرمانی خۆی ئەوەی کە
بیەوێت وەحی بۆ دەکات ﴿إِنَّهُۥ عَلِىٌّ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بڵندی کاردروستە ﴿٥١﴾

﴿وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا﴾ هەر بەو شێوە (کە وەحی بۆ دێت) قورئانمان بۆ تۆ نارد (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنْ أَمْرِنَا﴾ بە فەرمانی خۆمان ﴿مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ﴾ کەتۆ نەتدەزانی کتێب و ئیمان چی یە ﴿وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا﴾ بەلام ئێمە ئەومان کردە ڕووناکی یەك ﴿نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ﴾ ڕێنموویی هەر کەسێکی پێ دەکەین کەبمانەوێت ﴿مِنْ عِبَادِنَا﴾ لەبەندەکانمان ﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ وە بەڕاستی تۆ (خەلك) ڕێنموویی دەکەیت بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٥٢﴾ ﴿صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي﴾ ڕێگەی ئەو خوایەی ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ کە هەرچی لە ئاسمانەکان و هەرچی لە زەویدایە هی ئەوە ﴿أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ﴾ بێداربن هەموو کارەکان هەر بۆلای خوا دەگەڕێنەوە ﴿٥٣﴾

سورەتی ﴿الزخرف﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە واتاکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ سوێند بەم پەڕاوە ڕوون کەرەوەیە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ بەڕاستی ئێمە قورئانمان بەعەرەبی داناوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی تێ بگەن ﴿٣﴾ ﴿وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە لەنامەیی پارێزراودایە لای ئێمە (لە لوح المحفوظ دا) ﴿لَعَلِيٌّ حَكِيمٌ﴾ کەزۆر بڵندو پڕە لەدانایی ﴿٤﴾ ﴿أَفَنَضْرِبُ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا﴾ دەی ئایا ئێمە ئەم قورئانەتان لێ دوور بخەینەوە ﴿أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُسْرِفِينَ﴾ لەبەر ئەوەی ئێوە گەلێکی زیادەڕۆن ﴿٥﴾ ﴿وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيٍّ فِي الْأَوَّلِينَ﴾ وە زۆر پێغەمبەرمان لە گەلە پێشووەکان ناردووە ﴿٦﴾ ﴿وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ﴾ وە هەر پێغەمبەرێکیان بۆ هاتبێ ﴿إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەوان هەر گاڵتەیان پێ کردووە ﴿٧﴾ ﴿فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا﴾ جا کەسانی کە لەمان بەهێزتر بوون لەناومان بردن ﴿وَمَضَى مَثَلُ الْأَوَّلِينَ﴾ وە بەسەرچوو سەرگوزشتەی پێشیان ﴿٨﴾ ﴿وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەویی بەدی هێناوە؟ ﴿لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ﴾ بێگومان دەڵێن خوای زاڵی بالادەستی زانا دروستی کردووە ﴿٩﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا﴾ ئەو خوایەی زەوی کردووە بە لانکە بۆتان ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا﴾ وە چەند ڕێگایەکی تیادا دروست کردووە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەن بە مەبەستەکانتان ﴿١٠﴾

﴿وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ﴾ وە ئەو خوایەی کە لە ئاسمانەوە بەئەندازە ئاوی بۆ دابەزاندوون ﴿فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا﴾ جا وڵاتێکی ووشك و مردووی پێ زیندوو دەکەینەوە ﴿كَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ﴾ ئابەو جۆرە ئێوەش زیندوو دەکرێنەوە (١١) ﴿وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا﴾ وە ئەو خوایەی کە هەموو جووتەکانی بەدی هێناوە ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ﴾ وە کەشتی و وڵاخی بۆ ئەرامەم هێناون کە سواریان دەبن (١٢) ﴿لِتَسْتَوُوا عَلَىٰ ظُهُورِهِ﴾ بۆ ئەوەی سواری پشتیان بن ﴿ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ﴾ پاشان بیر لە بەهرە و نیعمەتی پەروەردگارتان بکەنەوە ﴿إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ﴾ کاتێ سواریان بوون ﴿وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَٰذَا﴾ وە بڵێن پاك و بێگەردی بۆ ئەو (خوایە)ی کە ئەمەی بۆ ڕام هێناوین ﴿وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ﴾ کە پێشتر ئێمە توانامان بەسەریدا نەبوو (١٣) ﴿وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە (١٤) ﴿وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا﴾ وە بێگومان لەناو بەندەکانی خوادا هەندێك (مندالێ) بۆ پەروەردگار دانا ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ﴾ وە بەڕاستی مرۆڤ(ی کافر) پێ نەزان و سپڵەی ئاشکرایە (١٥) ﴿أَمِ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ﴾ ئایا لەناو دروست کراوەکانیدا کچانی بۆ خۆی هەڵبژاردوە ﴿وَأَصْفَاكُم بِالْبَنِينَ﴾ وە کوڕانی تایبەت کردووە بەئێوەوە (١٦) ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم﴾ وە کاتێ مژدە بەیەکێ لەوان بدرێ ﴿بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَٰنِ مَثَلًا﴾ بەوەی نموونەیە بۆ خوای دادەنێت (واتە ئەگەر پێی بوترێت کچتان بووە) ﴿ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ڕووی ڕەش هەڵدەگەڕێ و پیش دەخواتەوە (١٧) ﴿أَوَمَن يُنَشَّأُ فِي الْحِلْيَةِ﴾ ئایا ئەو (کچە)ی لەناو ئاڵتون و خشڵدا بەخێو کرێ و ﴿وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ﴾ لەکاتی دەمەقاڵێدا ناتوانێ مەبەستی خۆی دەربڕێت (بۆ خوای بڕیار دەدەن) (١٨) ﴿وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَٰنِ إِنَاثًا﴾ وە ئەو فریشتانەی کە بەندەی خوای بەخشندەن بەمێینەیان دادەنان ﴿أَشَهِدُوا خَلْقَهُمْ﴾ ئایا ئەوان بەدیاری دروستکردنیانەوە بوون ﴿سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ﴾ بێگومان ئەو شایەتیانەیان دەنووسرێت و پرسیاریان لێ دەکرێ (١٩) ﴿وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَٰنُ مَا عَبَدْنَاهُم﴾ وە دەڵێن ئەگەر خوا بیویستایە ئێمە ئەو (فریشتانەمان) نەدەپەرست ﴿مَّا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾ هیچ زانیاری یەکیان نی یە لەو بارەیەوە ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ ئەوانە هەر درۆ دەکەن (٢٠) ﴿أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِّن قَبْلِهِ﴾ وە ئایا لە پێش قورئان پەرتووکێکمان پێ داون ﴿فَهُم بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ﴾ کە ئەوان دەستیان پێوە گرتبێ (٢١) ﴿بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو دەیانووت بەڕاستی ئێمە باوو باپیرانمان لەسەر ئاینێك دیوە (ئەسەرت پەرستی) ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم مُّهْتَدُونَ﴾ وە بێگومان ئێمەش پەیڕەوی ڕێبازی ئەوانین (٢٢)

﴿وَكَذَٰلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ﴾ هەروەهاپێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکمان نەناردووە لەهیچ شارێکدا
﴿إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا﴾ مەگەر خۆشگوزەرانەکان (دەوڵەمەندەکان)ی ووتویانە ﴿إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ﴾
بەڕاستی ئێمە باوو باپیرانی خۆمان لەسەر ئاینێك دیووە ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم مُّقْتَدُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە
لەسەر شوێنی ئەوان دەڕۆین (٢٣) ﴿قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكُم بِأَهْدَىٰ﴾ ووتی ئەگەر چی من (ئاینی) ڕاستریشم
بۆ هێنابن ﴿مِمَّا وَجَدتُّمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ﴾ لەوەی کە باووباپیرتان دیووە لەسەری ﴿قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ
كَافِرُونَ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە بێ باوەڕین بەو (ئاینەی) بەئێوەدا نێرراوە (٢٤) ﴿فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ بۆیە
تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ جا سەیرکە سەرئەنجامی درۆزنان چۆن بوو (٢٥)
﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ﴾ وە کاتێك ئیبراهیم بەباوکی و گەلەکەی ووت ﴿إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ﴾ بێگومان
من بەریم لەوەی ئێوە دەیپەرستن (٢٦) ﴿إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي﴾ جگە لەو زاتەی کە دروستی کردووم ﴿فَإِنَّهُ
سَيَهْدِينِ﴾ چونکە هەر ئەویش ڕێنموونیم دەکات (٢٧) ﴿وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ﴾ ئەو (یەکخواپەرستی)
لەناو نەوەکانیدا بەجێ هێشت ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تابگەڕێنەوە (سەری) (٢٨) ﴿بَلْ مَتَّعْتُ هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ﴾
بەڵکو من ئەو نەوە و باوو باپیرانیانم لەخۆشگوزەرانیدا هێشتەوە ﴿حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ﴾ هەتا ئەو کاتەی
قورئانیان بۆ هات ﴿وَرَسُولٌ مُّبِينٌ﴾ لەگەڵ پێغەمبەری ئاشکرا (٢٩) ﴿وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ﴾ جا کاتێ قورئانیان
بۆ هات ﴿قَالُوا هَٰذَا سِحْرٌ﴾ ووتیان ئەمە جادووە ﴿وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە باوەڕی پێ ناکەین (٣٠)
﴿وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَٰذَا الْقُرْآنُ﴾ وە ووتیان بۆچی ئەم قورئانە نەنێرراوەتە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ﴾
بۆ پیاوێکی گەورەی (ماودارو دارا) لەم دوو شارە (مەککە و طائف) (٣١) ﴿أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ﴾ ئایا
ئەوان ڕەحمەتی پەروەردگارت دابەش دەکەن ﴿نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُم﴾ لە کاتێکدا ئێمە لەنێوانیاندا دابەشمان
کردووە ﴿مَّعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ هۆی گوزەرانیان لەژیانی ئەم دونیایەدا ﴿وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ
دَرَجَاتٍ﴾ وەهەندێکیانمان چەند پلە بەرز کردوتەوە بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُم بَعْضًا سُخْرِيًّا﴾
تاهەندێکیان ئیش بەهەندێکی تریان بکەن ولەخزمەتی یەکتردابن ﴿وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾ وە
بەزەیی پەروەردگارت (بۆ تۆ) لەوە چاکترە کە ئەوان کۆی دەکەنەوە (٣٢) ﴿وَلَوْلَا أَن يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً
وَاحِدَةً﴾ خۆ ئەگەر لەبەر ئەوە نەبوایە کە خەڵکی یەك ئوممەتی بێ باوەڕ بووبایە ﴿لَّجَعَلْنَا لِمَن يَكْفُرُ
بِالرَّحْمَٰنِ﴾ وامان دەکرد هەر کەس بێ باوەڕ بوایە بەخوای میهرەبان ﴿لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِّن فِضَّةٍ﴾ سەقفی
خانووەکانیان لەزیو بوایە ﴿وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ﴾ هەروەها پلەکان کەپێی دادەسەر دەکەون (بومان
دەکردن بەزیوو) (٣٣)

﴿وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَابًا﴾ وە دەرگای زۆرمان بۆ خانووەکانیان دادەنا ﴿وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِئُونَ﴾ وە کورسی و
قەنەفەی زۆر ئاڵەمەری دانیشتن و پاڵ پێدانەوە ﴿٣٤﴾ ﴿وَزُخْرُفًا﴾ زرق و برق و رازاندنەوەی ماڵی دونیا
(بە ئاڵتوون و زیوو) (خوای گەورە وا دەفەرمێت لەو بێباوەڕانە کە لەزەت لە ماڵ و سامان و خۆشی
دونیا وەربگرن، بەلام پاشەڕۆژ هەر دەگەڕێنەوە بەردەمی) ﴿وَإِن كُلُّ ذَٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ جا
هەموو ئەوانە چەند ساتێکە لە بەهرەو خۆشی ژیانی دونیا ﴿وَالْآخِرَةُ عِندَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بەلام
(بەهەشتی) ڕۆژی دوایی لای پەروەردگارت بۆ پارێزکاران و لەخواترسانە ﴿٣٥﴾ ﴿وَمَن يَعْشُ عَن ذِكْرِ
الرَّحْمَٰنِ﴾ وە هەر کەس پشت لە یادی خوا هەڵکات ﴿نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا﴾ شەیتانێکی بۆ ئامادە دەکەین
﴿فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ﴾ کە هەمیشە لەگەڵی بێت و لێی جیانەبێتەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ﴾ وە بێگومان
ئەوانە (شەیتانەکان) لە ڕێگەی ڕاست ڕێگرییان دەکەن ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ﴾ وا شی دەزانن
کە بێگومان هەر ئەوانن کە هیدایەتدراوون ﴿٣٧﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا﴾ هەتا کاتێ کە (دەمرێ و) دێتەوە لامان
﴿قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ﴾ دەڵێ خۆزگە بێوانی من و تۆ بەقەدەر بێوان خۆرهەڵات و خۆرئاوا
بوایە ﴿فَبِئْسَ الْقَرِينُ﴾ ئەی چ هاوڕێ یەکی خراپ بوویت ﴿٣٨﴾ ﴿وَلَن يَنفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذ ظَّلَمْتُمْ﴾ (ئەم
خۆزگە) هیچ سوودێکتان پێناگەیەنێت چونکە ستەمتان کرد ﴿أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ﴾ بێگومان
ئێوە بە سزای سەخت داهاوبەشن ﴿٣٩﴾ ﴿أَفَأَنتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ﴾ دەی ئایا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ)
دەتوانی بە کەڕ بشنەوێنی ﴿أَوْ تَهْدِي الْعُمْيَ﴾ یان کوێر ڕێنموونی بکەیت ﴿وَمَن كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ وە ئەو
کەسەی کە لە گومڕایی یەکی ئاشکرادا بێت ﴿٤٠﴾ ﴿فَإِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ﴾ جا ئەگەر تۆ بمرێنین ﴿فَإِنَّا مِنْهُم
مُّنتَقِمُونَ﴾ ئەوە بێگومان ئێمە هەر تۆڵە لەوان دەسێنین ﴿٤١﴾ ﴿أَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ﴾ یان ئەو
هەڕەشەی لێمان کردوون پیشانت دەدەین ﴿فَإِنَّا عَلَيْهِم مُّقْتَدِرُونَ﴾ چونکە بەڕاستی ئێمە بەدەسەلاتین
بەسەریاندا ﴿٤٢﴾ ﴿فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ کەواتە دەست بگرە بەو قورئانەوەی بۆت نێرراوە
﴿إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بەڕاستی تۆ لەسەر ڕێبازێکی ڕاستیت ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ﴾ وە بێگومان
ئەم قورئانە هۆی ناوداری یە بۆ خۆت و بۆ گەلەکەت ﴿وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ﴾ لە داهاتووشدا پرسیارتان لێ
دەکرێت ﴿٤٤﴾ ﴿وَاسْأَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رُّسُلِنَا﴾ تۆ پرسیار بکە لەو پێغەمبەرانەی پێش تۆ ناردوومانن
﴿أَجَعَلْنَا مِن دُونِ الرَّحْمَٰنِ﴾ ئایا بێجگە لە خوای میهرەبان بڕیارمان داوە ﴿آلِهَةً يُعْبَدُونَ﴾ پەرستراو بێت
کە بپەرسترێن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی موسامان بە بەڵگەکانمانەوە
نارد ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بۆ لای فیرعەون و دەست و پێوەندەکەی ﴿فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾
ووتی بەڕاستی من پێغەمبەری پەروەردگاری جیهانیانم ﴿٤٦﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَهُم بِآيَاتِنَا﴾ جا کاتێ بەڵگەکانی
ئێمەی بۆ هێنان ﴿إِذَا هُم مِّنْهَا يَضْحَكُونَ﴾ کەچی ئەوان بە بەڵگەکان پێدەکەنین ﴿٤٧﴾

﴿وَمَا نُرِيهِم مِّنْ آيَةٍ﴾ وە هیچ بەڵگەیەکمان نیشان نەداون ﴿إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا﴾ مەگەر ئەو بەڵگەیە
گەورەتر بوو لە هاوتاکەی ﴿وَأَخَذْنَاهُم بِالْعَذَابِ﴾ وەتووشی بەلاو سزامان کردن (چونکە باوەڕیان نەهێنا)
﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە (لەبێ باوەڕی) (٤٨) ﴿وَقَالُوا يَا أَيُّهَ السَّاحِرُ﴾ ووتیان (بە موسا)
ئەی جادووباز ﴿ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِندَكَ﴾ داوامان بۆ بکە لە پەروەردگارت ئەوەی بەڵێنی پێ داوی
(بەدی بهێنێت) ﴿إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ﴾ ئەوسا بەڕاستی ئێمە باوەڕ دەهێنین (٤٩) ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ﴾
جا کاتێ بەلاو سزاکەمان لەسەریان لابرد ﴿إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ﴾ کتوپڕ پەیمانەکەیان هەڵدەوەشاندەوە (٥٠)
﴿وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ﴾ وە فیرعەون جاڕی دایەناو گەلەکەیدا ﴿قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ﴾ ووتی ئەی
گەلەکەم ئایا پادشایی میصر هی من نییە؟ ﴿وَهَٰذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِن تَحْتِي﴾ وە (ئایا) ئەم ڕووبارانە
بەژێر (کۆشکەکانی) مندا نارۆن؟ ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ ئەی ئایا ئێوە نابینن؟! (٥١) ﴿أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ
مَهِينٌ﴾ بەڵکو من باشترم لەو (موسا) کەلاوازو بێ ڕێزە ﴿وَلَا يَكَادُ يُبِينُ﴾ وەناتوانێ بەچاکی قسە
بکات (زمانی تەواو نییە) (٥٢) ﴿فَلَوْلَا أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِّن ذَهَبٍ﴾ دەبۆچی بازنی ئاڵتونی پێ نەدراوە؟
(ئەگەر ڕاست دەکات) ﴿أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرِنِينَ﴾ یان فریشتەی (شایەتی دەری) لەگەڵدا
نەهاتووە (٥٣) ﴿فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ﴾ جا بەم قسانە گەلەکەی هەڵخەڵەتاند و ئەوانیش گوێڕایەڵیان
کرد ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا﴾ بێگومان ئەوان هەمیشە ﴿قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ گەلێکی لە سنوور دەرچوو بوون (٥٤)
﴿فَلَمَّا آسَفُونَا انتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ جا کاتێ ڕقیان هەڵساندین تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ﴾
ئەمجا هەموویانمان لە دەریادا خنکاند (٥٥) ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ﴾ وکردمانن بە پەند و نموونە
و ئامۆژگاری بۆ کەسانی دوای خۆیان (٥٦) ﴿وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا﴾ وە کاتێ عیسای کوڕی مەریەم
بە نموونە هێنرایەوە ﴿إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ﴾ دەستەجێ گەلەکەت دەیکەنە هاوارو قیڕەی خۆشی
(وادەزانن قسەی ئەوان بەسەر قسەی پێغەمبەردا ﷺ سەرکەوتووە) (٥٧) ﴿وَقَالُوا أَآلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ﴾
وە دەڵێن ئایا پەرستراوەکانی ئێمە باشترە یان عیسا ﴿مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا﴾ ئەو بە نموونەی عیسایان
تەنها بۆ دەمبازی و دەمەقاڵێ بۆ دەهێنایەوە ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ﴾ (وانیە کە دەیڵێن) بەڵکو ئەوانە گەلێکی
زۆر دەمەقاڵێ کەرن (٥٨) ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ﴾ عیسا هیچ نییە جگە لە بەندەیەك کە نیعمەتی
خۆمان ڕشتووە بەسەریدا ﴿وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە کردمانە نموونە بۆ نەوەی ئیسرائیل (٥٩)
﴿وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنكُم مَّلَائِكَةً﴾ ئەگەر بمانویستایە لەجیاتی ئێوە فریشتەمان دادەنا ﴿فِي الْأَرْضِ يَخْلُفُونَ﴾
لەزەویدا دەبوونە جێ نشینی ئێوە (٦٠)

﴿وَإِنَّهُ لَعِلْمٌ لِلسَّاعَةِ﴾ وە بێگومان (دابەزینی عیسا بۆ سەر زەوی) یەکێکە لە نیشانەکانی قیامەت ﴿فَلَا
تَمْتَرُنَّ بِهَا﴾ کەواتە دەربارەی قیامەت هیچ گومانتان نەبێ ڕاستە ﴿وَاتَّبِعُونِ﴾ وە شوێنی من بکەون
﴿هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ ئەمە ڕێگای ڕاستە (٦١) ﴿وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ الشَّيْطَانُ﴾ وەشەیتان ڕێگرتان نەکات
لە ڕێنموویی خوا ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دوژمنێکی ئاشکرای ئێوەیە (٦٢) ﴿وَلَمَّا
جَاءَ عِيسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ وە کاتێ عیسا بەڵگە ڕوونەکانی هێنا ﴿قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ﴾ ووتی (بەنەوەی
ئیسرائیل) بێگومان بە پێغەمبەرایەتی هاتووم بۆ ناوتان ﴿وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەمەوە بۆتان
﴿بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ﴾ هەندێ لەو شتانەی جیاوازن تێیدا ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەی لە خوا بترسن ﴿وَأَطِيعُونِ﴾
و گوێڕایەڵیم بکەن (٦٣) ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پەروەردگاری من و پەروەردگاری
ئێوەشە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ هەر ئەمە ڕێگای ڕاستە (٦٤)
﴿فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ﴾ جا کۆمەڵەکان جیاواز بوون لە نێوان خۆیاندا ﴿فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾
سزا و لەناوچوون بۆ ئەوانەی ستەمیان کرد ﴿مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ﴾ لە سزای سەختی ڕۆژی بەئازار
(٦٥) ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ﴾ ئایا جگە لە ڕۆژی دوایی چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً﴾
کە کتوپڕ بێت بۆیان ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان هەست ناکەن (٦٦) ﴿الْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ
بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ دۆست و خۆشەویستەکان لەو ڕۆژەدا دوژمنی یەکترن ﴿إِلَّا الْمُتَّقِينَ﴾ جگە
لە پارێزکاران و لەخواترسان نەبێت (٦٧) ﴿يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەی بەندەکانم
ئەمڕۆ هیچ مەترسیەکتان لەسەر نی یە ﴿وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ﴾ خەمەتیش ناخۆن (٦٨) ﴿الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا﴾
ئەوانەی باوەڕیان بە ئایەتەکانی ئێمە هێناوە ﴿وَكَانُوا مُسْلِمِينَ﴾ و هەمیشە گەردن کەچ بوون (٦٩)
﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ﴾ (لەو ڕۆژەدا پێیان دەڵێن) بچنە بەهەشتەوە ﴿أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ﴾ ئێوە و هاوسەرەکانتان
﴿تُحْبَرُونَ﴾ (ڕێز دەگیرێن و) دڵ خۆش دەکرێن (٧٠) ﴿يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ﴾
بە سینی و پەرداخی ئاڵتوونی (خواردن و خواردنەوە) دەگێڕن بەسەریاندا ﴿وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ﴾
وە لەو بەهەشتەدا هەیە ئەوەی دڵ حەزی لێ بکات ﴿وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ﴾ و چاو لەزەت لە بینینی ببات
﴿وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ وە ئێوە بەهەتا هەتایی دەمێننەوە تیایدا (٧١) ﴿وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا﴾ ئەوە
ئەو بەهەشتەیە کە بۆ ئێوە ماوەتەوە (پێتان دراوە) ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی کە
دەتانکرد (٧٢) ﴿لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ﴾ بۆ ئێوە هەیە تێیدا میوە هاتی زۆر ﴿مِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ کە لێی
دەخۆن (٧٣)

﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ﴾ بەڕاستی تاوانباران ﴿فِي عَذَابِ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ﴾ لەسزای دۆزەخدا بەهەمیشەیی دەمێننەوە ﴿٧٤﴾
﴿لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ﴾ سزایان لەسەر سووك ناكرێت ﴿وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ﴾ وە ئەوان لەناو ئەو سزایەدا بێ ئومێدن
﴿٧٥﴾ ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە هیچ ستەمێكمان لێ نەكردوون ﴿وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ﴾ بەڵكو هەر خۆیان
ستەمكار بوون ﴿٧٦﴾ ﴿وَنَادَوْا يَا مَالِكُ﴾ وە هاوار دەكەن ئەی مالیك (سەرپەرشتیاری دۆزەخ) ﴿لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ﴾
با پەروەردگارت بمان مرێنێت (با ڕزگار بین) ﴿قَالَ إِنَّكُمْ مَاكِثُونَ﴾ (ئەویش پاش ماوەیەكی زۆر وەڵامیان
دەداتەوە و) دەڵێت: بێگومان ئێوە دەمێننەوە تیایدا ﴿٧٧﴾ ﴿لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی (ئایینی)
هەقمان بۆ هێناون ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ﴾ بەلام زۆربەتان ڕاستیتان پێناخۆشە ﴿٧٨﴾ ﴿أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا﴾ بەڵكو
ئەوانە بۆ پیلان و فێڵیان (لەپێغەمبەر ﷺ) لێبڕان ﴿فَإِنَّا مُبْرِمُونَ﴾ بۆیە بەڕاستی ئێمەش (بۆ تۆڵە لێ سەندنیان)
لێبڕین ﴿٧٩﴾ ﴿أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ﴾ ئاخۆ وا دەزانن ئێمە نهێنی و چپەكانیان نابیستین ﴿بَلَى﴾
بەڵێ دەیبیستین ﴿وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ﴾ فریشتەكانیشمان كەلەلایانن وئامادەی (ئەو پیلان و فێڵانەیان)
دەنوسن ﴿٨٠﴾ ﴿قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ﴾ بڵێ ئەگەر پەروەردگار كوڕی بوایە ﴿فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ﴾ ئەوە من
یەكەمین كەس بووم دەمپەرست ﴿٨١﴾ ﴿سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ پاك و بێگەردی بۆ پەروەردگاری
ئاسمانەكان و زەوی ﴿رَبِّ الْعَرْشِ﴾ و پەروەردگاری عەرش ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ لەو (قسە ناڕێكانە)ی كە
ئەوان بۆ خوای هەڵدەبەستن ﴿٨٢﴾ ﴿فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا﴾ جا لێیان گەڕێ با سەرگەرمی پڕوپوچ بن و
گاڵتە بكەن ﴿حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ﴾ هەتا دەگەن بەڕۆژی خۆیان ﴿الَّذِي يُوعَدُونَ﴾ كە بەڵێنیان پێدراوە ﴿٨٣﴾
﴿وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێكە پەرستراوە لە ئاسمانەدا ﴿وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ﴾ وە پەرستراوە
لە زەویدا ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ﴾ وە تەنها ئەویش كاردروست و دانایە ﴿٨٤﴾ ﴿وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ﴾ وە پاك و بەسەرو گەورەیە ئەو خوایەی كە خاوەنی ئاسمانەكان و زەوییە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾
وە هەرچی لەنێو نێوانیانە ﴿وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ وە زانینی (هاتنی) ڕۆژی دوایی تەنها لای ئەوە
﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ﴾ وە
ئەوانەی بێجگە لە خوا دەپەرسترێن (وهاواریان لێ دەكرێت) ناتوانن تكا بكەن ﴿إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ﴾
مەگەر كەسانێك شایەتییان بەهەق دابێ ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ وە هەقیان زانیوە و ئاگاداری بوون ﴿٨٦﴾
﴿وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بكەیت كێ دروستی كردوون ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ بێگومان
دەڵێن خوا ﴿فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن ئەوان لەهەق وڕاستی لادەدەن ﴿٨٧﴾ ﴿وَقِيلِهِ يَا رَبِّ﴾ وە (پێغەمبەر ﷺ
شكاتی كردو) ووتی ئەی پەروەردگار ﴿إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی ئەمانە گەلێكن باوەڕ ناهێنن
﴿٨٨﴾ ﴿فَاصْفَحْ عَنْهُمْ﴾ (خوای گەورە فەرمووی ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش وازیان لێ بهێنە و گوێیان پێ
مەدە ﴿وَقُلْ سَلَامٌ﴾ وپێیان بڵێ (سەلام) ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ لەمەو پاش دەزانن (چی یان بەسەردێت) ﴿٨٩﴾

سورەتی ﴿الدُّخَانِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە واتاکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە (١) ﴿وَٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡمُبِينِ﴾ سوێند بەم قورئانە ڕوون کەرەوەیە (٢) ﴿إِنَّآ أَنزَلۡنَٰهُ فِي لَيۡلَةٖ مُّبَٰرَكَةٍۚ﴾
بەڕاستی ئێمە ئەم قورئانەمان لە شەوێکی پیرۆزدا ناردوەتە خوارەوە ﴿إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ﴾ بێگومان
ئێمە ترسێنەرین (٣) ﴿فِيهَا يُفۡرَقُ كُلُّ أَمۡرٍ حَكِيمٍ﴾ لەو (شەوە پیرۆزە)دا هەموو کار و بارێکی شیاو بە
یەك جیادەکرێتەوە (٤) ﴿أَمۡرٗا مِّنۡ عِندِنَآۚ﴾ فەرمانێکە لەلایەن ئێمەوە ﴿إِنَّا كُنَّا مُرۡسِلِينَ﴾ بەڕاستی
ئێمە پێغەمبەران دەنێرین (٥) ﴿رَحۡمَةٗ مِّن رَّبِّكَۚ﴾ کە ڕەحمەتێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ
ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ بێگومان هەر خوا بیسەری زانایە (٦) ﴿رَبِّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَآۖ﴾ پەروەردگاری
ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لە نێوانیاندایە ﴿إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ئیماندارێکی ڕاستەقینەن
(٧) ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاست نییە جگە لە خوا ﴿يُحۡيِۦ وَيُمِيتُۖ﴾ (خوا)
دەژێنێ و دەمرێنێ ﴿رَبُّكُمۡ وَرَبُّ ءَابَآئِكُمُ ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ پەروەردگاری ئێوە و پەروەردگاری باب و باپیرە
پێشووەکانتانە (٨) ﴿بَلۡ هُمۡ فِي شَكّٖ يَلۡعَبُونَ﴾ بەڵام ئەوان لە دوو دڵی و گوماندا، گەمە و گاڵتە دەکەن (٩)
﴿فَٱرۡتَقِبۡ﴾ جا چاوەڕوان بە ﴿يَوۡمَ تَأۡتِي ٱلسَّمَآءُ بِدُخَانٖ مُّبِينٖ﴾ ڕۆژێ کە ئاسمان دوکەڵێکی ئاشکرای لێ
پەیدا دەبێ (١٠) ﴿يَغۡشَى ٱلنَّاسَۖ﴾ هەموو ئادەمی دادەگرێ ﴿هَٰذَا عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ و (دەڵێن) ئەمە بەڵایەکی
سەختە (١١) ﴿رَّبَّنَا ٱكۡشِفۡ عَنَّا ٱلۡعَذَابَ﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەم سزایەمان لەسەر لابە ﴿إِنَّا مُؤۡمِنُونَ﴾
بەڕاستی ئێمە باوەڕدارین (١٢) ﴿أَنَّىٰ لَهُمُ ٱلذِّكۡرَىٰ﴾ چۆن ئەمی خواردەبن و ئامۆژگاری وەردەگرن
﴿وَقَدۡ جَآءَهُمۡ رَسُولٞ مُّبِينٞ﴾ کە بەڕاستی پێغەمبەرێکی ڕوون و ئاشکرایان بۆ هاتووە (١٣) ﴿ثُمَّ تَوَلَّوۡاْ عَنۡهُ﴾
لە پاشان گوێیان پێ نەدا و ﴿وَقَالُواْ مُعَلَّمٞ مَّجۡنُونٌ﴾ وە وتیان فێرکراوێکی شێتە (١٤) ﴿إِنَّا كَاشِفُواْ ٱلۡعَذَابِ
قَلِيلًاۚ﴾ بێگومان بۆ ماوەیەکی کەم ئەم بەڵایە لادەبەین ﴿إِنَّكُمۡ عَآئِدُونَ﴾ بێگومان ئێوە دەگەڕێنەوە (بۆ بێ
باوەڕی) (١٥) ﴿يَوۡمَ نَبۡطِشُ ٱلۡبَطۡشَةَ ٱلۡكُبۡرَىٰٓ﴾ ڕۆژێك دێت پەلامارێکی بەهێز و هەرە گەورەیان بۆ دەبەین
﴿إِنَّا مُنتَقِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆڵەسێنین (لە کافران لە جەنگی بەدردا) (١٦) ﴿۞وَلَقَدۡ فَتَنَّا قَبۡلَهُمۡ قَوۡمَ فِرۡعَوۡنَ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی لە پێش ئەمان گەلی فیرعەونمان تاقی کردەوە ﴿وَجَآءَهُمۡ رَسُولٞ كَرِيمٌ﴾
وپێغەمبەرێکی بەڕێزیان بۆ هات (١٧) ﴿أَنۡ أَدُّوٓاْ إِلَيَّ عِبَادَ ٱللَّهِۖ﴾ (پێی وتن) کە بەندەکانی خوا
(بەنو ئیسرائیل) بە من بسپێرن ﴿إِنِّي لَكُمۡ رَسُولٌ أَمِينٞ﴾ چونکە بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمین
وباوەڕ پێکراوم بۆ ناو ئێوە (١٨)

﴿وَأَن لَّا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ﴾ وە خۆتان بەسەررو گەورە مەزانن لەبەرامبەر خوادا ﴿إِنِّي آتِيكُم بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾
بێگومان من بەڵگە و نیشانەیەکی ئاشکرام بۆ هێناون ﴿١٩﴾ ﴿وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ﴾ وە بێگومان من
پەنا دەگرم بە پەروەردگاری خۆم و پەروەردگاری ئێوە لەوەی ﴿أَن تَرْجُمُونِ﴾ کە ئێوە بەردبارانم بکەن
﴿٢٠﴾ ﴿وَإِن لَّمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْتَزِلُونِ﴾ وە ئەگەر باوەڕم پێناهێنن ئەوە وازم لێ بهێنن (و خراپەم دەرهەق مەکەن)
﴿٢١﴾ ﴿فَدَعَا رَبَّهُ﴾ جا هاواری لە پەروەردگاری کرد (ووتی) ﴿أَنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەمانە
گەلێکی تاوانبارن ﴿٢٢﴾ ﴿فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا﴾ ئەوسا (پێی ووترا) بەندەکانم بەشەو بەرە ﴿إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ﴾
چونکە بەڕاستی (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) دواتان دەکەون ﴿٢٣﴾ ﴿وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا﴾ وە دەریاکە (دەریای
سوور) بەئارامی و ئاوەڵا بەجێ بهێڵە ﴿إِنَّهُمْ جُندٌ مُّغْرَقُونَ﴾ بێگومان ئەوانە سەربازانێکی خنکێنراو
دەبن (تیدا) ﴿٢٤﴾ ﴿كَمْ تَرَكُوا﴾ چەندەهایان بەجێ هێشت ﴿مِن جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لە باخات و کانیاو ﴿٢٥﴾
﴿وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ﴾ و کشتوکاڵ و جێ و مەئوای چاک و خۆش ﴿٢٦﴾ ﴿وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ﴾ وە ناز
و نیعمەتی زۆر کە ئەوان تیایدا دەژیان و ڕایان دەبوارد ﴿٢٧﴾ ﴿كَذَٰلِكَ ۖ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ﴾ هەربەم جۆرە
ئەو (خۆشی یە)مان دایە گەلێکی تر ﴿٢٨﴾ ﴿فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ﴾ جا ئاسمان و زەوی بە گریان
نەبوون ﴿وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ﴾ و مۆڵەتیشیان پێ نەدرا ﴿٢٩﴾ ﴿وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی
نەوەی ئیسرائیلمان ڕزگار کرد ﴿مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ﴾ لە سزای ڕیسواکەر ﴿٣٠﴾ ﴿مِن فِرْعَوْنَ﴾ لە فیرعەون
﴿إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِّنَ الْمُسْرِفِينَ﴾ بێگومان فیرعەون خۆبەزل زانێکی لەسنوور دەرچوو بوو ﴿٣١﴾ ﴿وَلَقَدِ
اخْتَرْنَاهُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی نەوەی ئیسرائیلمان هەڵبژارد ﴿عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر خەڵکی
(سەردەمی خۆیان)دا بەپێی زانیاری (خۆمان) ﴿٣٢﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُم مِّنَ الْآيَاتِ﴾ وە موعجیزەو بەڵگەی
زۆرمان پێدان ﴿مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ﴾ کە تاقیکردنەوەی زۆر و ئاشکرا تێدا بێت ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ﴾
بەڕاستی ئەمانە ﴿لَيَقُولُونَ﴾ دەڵێن ﴿٣٤﴾ ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ﴾ هەر تەنها ئەو یەکەم جار دەمرین ﴿وَمَا نَحْنُ
بِمُنشَرِينَ﴾ ئیتر زیندوو ناکرێینەوە ﴿٣٥﴾ ﴿فَأْتُوا بِآبَائِنَا﴾ دەی باوو باپیرانمان (زیندوو بکەنەوەو) بیان
هێننەوە (بۆ دونیا) ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٣٦﴾ ﴿أَهُمْ خَيْرٌ﴾ ئایا ئەوانە چاکترن
﴿أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ﴾ یان گەلی توبەع (ی پادشای یەمەن) ﴿وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەی لە پێشیانەوە بوون
﴿أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ هەموویانمان لەناو برد ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ چونکە بێگومان گشتیان تاوانبار بوون
﴿٣٧﴾ ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ وە دروستمان نەکردووە ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوەی لە
نێوانیاندایە ﴿لَاعِبِينَ﴾ بەبێهودە و گاڵتە ﴿٣٨﴾ ﴿مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ هەر دووکیانمان نەهێناوە بەحەق
وڕاستی نەبێت ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٣٩﴾

﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ﴾ بێگومان ڕۆژی جیاکردنەوە(ی حەق و بەتاڵ) ﴿مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ کاتی دیاری
کراویی هەموویانە (٤٠) ﴿يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَن مَّوْلًى شَيْئًا﴾ ڕۆژێکە هیچ دۆستێ ناتوانێ کەمترین سوود
بگەیەنێ بە دۆستی خۆی ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە یارمەتیش نادرێن (٤١) ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ اللَّهُ﴾ مەگەر
کەسێ خوا ڕەحمی پێ بکات ﴿إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها خوا زاڵی باڵادەستی میهرەبانە
(٤٢) ﴿إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ﴾ بێگومان درەختی زەققووم (٤٣) ﴿طَعَامُ الْأَثِيمِ﴾ خۆراکی کەسانی تاوانبارە
(کافرە) (٤٤) ﴿كَالْمُهْلِ﴾ وەکو خڵتەی ڕۆن زەیتوون ﴿يَغْلِي فِي الْبُطُونِ﴾ لەناو سکەکاندا دەکوڵێت (٤٥)
﴿كَغَلْيِ الْحَمِيمِ﴾ هەر وەکو کوڵانی ئاوی زۆر گەرم (٤٦) ﴿خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ﴾ (ئەو کافرە) بیگرن و
بەتوندی ڕای کێشن ﴿إِلَىٰ سَوَاءِ الْجَحِيمِ﴾ تا (دەیبەنە) ناوەڕاستی دۆزەخ (٤٧) ﴿ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ﴾
پاشان بیڕژێنە بەسەر سەریدا ﴿مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ﴾ هەندێ لە ئاگر و ئاوی زۆر گەرم (٤٨) ﴿ذُقْ﴾
(پێی دەوترێت) بیچێژە ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ﴾ (بە گاڵتە پێکردنەوە پێی دەوترێت) چونکە
بەڕاستی تۆ بە دەسەڵات و بەڕێز بوویت (لە دونیادا) (٤٩) ﴿إِنَّ هَٰذَا مَا كُنتُم بِهِ تَمْتَرُونَ﴾ بێگومان ئەمە
ئەو سزایە کە ئێوە گومانتان لێی هەبوو (٥٠) ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ﴾ بەڕاستی پارێزکاران
وە خواترسان لە شوێنێکی بێوەیی و ئارام دان (٥١) ﴿فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لەناو باخات و ڕێك کانیاودانن
(٥٢) ﴿يَلْبَسُونَ مِن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ﴾ لە ئاوریشمی ناسك و ئەستور دەپۆشن ﴿مُّتَقَابِلِينَ﴾
ڕووبەڕووی یەکتری دادەنیشن (٥٣) ﴿كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ﴾ هەروەها کیژانی چاوگەورە و جوان
دەکەینە هاوسەریان (٥٤) ﴿يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ﴾ لەو بەهەشتەدا هەموو جۆرە میوەیەك داوا دەکەن
﴿آمِنِينَ﴾ بەئاسوودەیی و بێوەیی (٥٥) ﴿لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ﴾ لە بەهەشتدا هەرگیز مردن
ناچەژن ﴿إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ﴾ جگە لە مردنی یەکەم جار (کە لە دونیادا بوو) ﴿وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾
وە (خوا) لە سزای دۆزەخ پاراستوونی (٥٦) ﴿فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمە بەخششە لە لایەن پەروەردگارتەوە
﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە (٥٧) ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا بەڕاستی
ئەم قورئانەمان لەسەر زمانی تۆ ئاسان کردووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە (٥٨)
﴿فَارْتَقِبْ إِنَّهُم مُّرْتَقِبُونَ﴾ ئیتر تۆ چاوەڕوان بە، بێگومان ئەوانیش چاوەڕوانن (٥٩)

سورەتی ﴿الْجَاثِيَة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەواتاکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای
سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ هێنانە خوارەوەی ئەم قورئانە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لەلایەن
خوای باڵادەستی کاردروستەوەیە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان لە ئاسمانەکان و زەویدا
﴿لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ چەندەها بەڵگە هەیە بۆ باوەڕداران ﴿٣﴾ ﴿وَفِي خَلْقِكُمْ﴾ وە لە دروست کردنی خۆتان دا
﴿وَمَا يَبُثُّ مِن دَابَّةٍ﴾ وە ئەو گیانلەبەرانەی بڵاودەکەنەوە ﴿آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ چەند بەڵگە هەیە بۆ کەسانی
باوەڕی بەتەواویان هەیە ﴿٤﴾ ﴿وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وە لە جیاوازی شەو و ڕۆژدا ﴿وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِن رِّزْقٍ﴾
وە لەو بارانەی کەخوا لەئاسمانەوە دەیبارێنێت (کە هۆی ڕزق و ڕۆزی یە) ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ کە
بەهۆیەوە زەوی زیندوو دەکاتەوە (دەیبووژێنێتەوە) ﴿وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ﴾ وە لە گۆڕانی بایەکاندا ﴿آيَاتٌ لِّقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ﴾ چەند بەڵگەهەیە بۆ کەسانی کە تێ دەگەن ﴿٥﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾ ئائەمانە بەڵگەکانی خوان
﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ﴾ دەیخوێنینەوە بەتۆ بە ڕاستی و دروستی ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ﴾ جا بە چی قسە و گوفتارێک
﴿بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ﴾ دوای خوا و بەڵگەکانی باوەڕ دەهێنن ﴿٦﴾ ﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ﴾ سزا و لەناوچوون
بۆ هەموو درۆزنێکی گوناهبار ﴿٧﴾ ﴿يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ﴾ کە بەڵگەکانی خوا دەبیستێت ﴿تُتْلَىٰ عَلَيْهِ﴾
بۆی دەخوێنرێتەوە ﴿ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا﴾ لەپاشان (لەسەر کافری) بەردەوامە چونکە خۆ بە زل زانە
﴿كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا﴾ ئەڵێی هەر نەی بیستووە ﴿فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی مژدەی پێ بدە بە سزایەکی سەخت
﴿٨﴾ ﴿وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا﴾ وە هەرکاتێ شتێک لە بەڵگەکانمان ئاگادار بێت ﴿اتَّخَذَهَا هُزُوًا﴾ بە گاڵتەی
دەگرێ ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ ئەوانە سزای ڕیسواکەریان بۆ هەیە ﴿٩﴾ ﴿مِّن وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ﴾ لە پێشیانەوە
دۆزەخە ﴿وَلَا يُغْنِي عَنْهُم﴾ هیچ سوودێکیان پێ ناگەیەنێ ﴿مَّا كَسَبُوا شَيْئًا﴾ ئەوەی لە(دونیا)دا
کردوویانە ﴿وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە ئەو پشتیوانانەی جگە لەخوا هەڵیان بژاردوون (سوودی
نی یە) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە سزایەکی زۆر گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٠﴾ ﴿هَٰذَا هُدًى﴾ ئەم قورئانە هۆی
ڕێنموویی یە ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن بە ئایەت و بەڵگەکانی پەروەردگاریان
﴿لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی پڕ ئازاری سەخت ﴿١١﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ﴾ خوا
ئەو زاتەیە دەریای بۆ ڕام هێناون ﴿لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ﴾ تا بەفەرمانی خوا کەشتی تیایدا بگەڕێ
﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ وە تا لە هەندێک بەخششی خوا بەهرەمەند بن ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی
سوپاسی خوا بکەن ﴿١٢﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەوی دا
هەیە بۆ ئێوەی ژێربار کردووە (وەخستوویەتیە خزمەتتانەوە) ﴿جَمِيعًا مِّنْهُ﴾ هەمووی لەلایەن خواوەیە
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بێگومان لەو شتانەدا چەند بەڵگە هەیە بۆ کەسانێک بیر
بکەنەوە ﴿١٣﴾

﴿قُل لِّلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بڵێ بەو کەسانەی بڕوایان هێناوە ﴿يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ﴾ چاو پۆشی بکەن
لەو کەسانەی هیوایان بە پاداشت و سزای خوا نیە ﴿لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی
خەڵکی بداتەوە بەگوێرەی ئەوەی کردوویانە ﴿١٤﴾ ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ﴾ هەر کەسێ چاکەی کرد
ئەوە (قازانجەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا﴾ وە هەر کەسێ خراپەی کرد ئەوە (زیانەکەی)
بۆ خۆیەتی ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ لەپاشان بۆلای پەروەردگارتان دەگەڕێنەوە ﴿١٥﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا
بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بە نەوەی ئیسرائیلمان بەخشی ﴿الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ﴾ پەیام
و حوکمڕانی و پێغەمبەرایەتی ﴿وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وە ڕۆزیمان دان لە شتە حەڵاڵ و پاکەکان
﴿وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وە ڕێزمان دان بەسەر جیهانیاندا ﴿١٦﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُم بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْأَمْرِ﴾ وە بەڵگە
ڕوونەکانمان پێدان لە بارەی شەریعەتەوە ﴿فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ جا جیا جیا نەبوون
لەنێو خۆیاندا دوای ئەوە نەبێت زانستیان بۆ هات ﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ لەبەر دوژمنایەتی و حەسادەتی نێوان
خۆیان ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ بێگومان پەروەردگارت لەڕۆژی هەستانەوەدا لە نێوانیاندا
دادوەری دەکات ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەی جیاوازیان تێدا دەکرد ﴿١٧﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ
شَرِيعَةٍ﴾ لە پاشان تۆمان خستە سەر شەریعەتێك ﴿مِّنَ الْأَمْرِ﴾ لە بارەی ئاینەوە ﴿فَاتَّبِعْهَا﴾ تۆش
شوێنی بکەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وە شوێنی هەواو ئارەزووی ئەوانە مەکەوە کە نازانن
﴿١٨﴾ ﴿إِنَّهُمْ لَن يُغْنُوا عَنكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ بێگومان ئەوانە لەلایەن خواوە هیچ سوودێکت پێ ناگەیەنن
﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ وە بەڕاستی ستەمکاران هەندێکیان دۆست و پشتیوانی هەندێکیانن
﴿وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ﴾ وەخوا دۆست و پشتیوانی پارێزکاران ولەخواترسانە ﴿١٩﴾ ﴿هَٰذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ﴾ ئەم
قورئانە بینایە وەهۆی چاوڕشنی یە بۆ مەردومان ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ وە ڕێنموویی و میهرەبانیە
بۆ گەلێك کەباوەڕی پتەویان هەیە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ﴾ ئایا ئەوانەی کە خراپەکانیان
کردووە و گومان دەبەن ﴿أَن نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئێمە ئەوانە وەکو کەسێك دادەنێین
کەبڕوایان هێناوە و چاکەکانیان کردووە ﴿سَوَاءً مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ﴾ وەکو یەك بێت ژیانیان و مردنیان
﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ئای چەند خراپ دادوەری دەکەن ﴿٢١﴾ ﴿وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾
وەخوا ئاسمانەکان و زەوی بەهەق و ڕاستی دروست کردووە ﴿وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ﴾ بۆ ئەوەی
هەموو کەسێك پاداشت بدرێتەوە ﴿بِمَا كَسَبَتْ﴾ بەگوێرەی ئەو کار و کردەوانەی کە کردوویەتی
﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٢٢﴾

﴿أَفَرَأَيْتَ﴾ ئاخۆ بینیوتە ﴿مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ﴾ ئەو کەسەی هەوا و ئارەزووی خۆی کردوەتە پەرستراوی
خۆی ﴿وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ خواش بەزانایی گومڕای کرد ﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ﴾ وە مۆری ناوە بەسەر
گوێ و دڵیدا ﴿وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً﴾ وە پەردەی داوە بەسەر چاویدا ﴿فَمَن يَهْدِيهِ مِن بَعْدِ اللَّهِ﴾ دەی جگە
لە خوا کێ ڕێنموونی دەکات ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی بۆچی بیر ناکەنەوە ﴿٢٣﴾ ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ﴾ وە ووتیان
هیچ نیە ﴿إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ جگە لە ژیانی دونیامان ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَا﴾ وە دەمرین و دەژین ﴿وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾
وە جگە لە ڕۆژگار هیچ شتی تر ئێمە لەناو نابات ﴿وَمَا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾ وە ئەوانە بەو قسانە هیچ زانیاریان
نی یە ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ تەنها گومان دەبەن ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێک بخوێنرێتەوە بەسەریاندا
﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ بەڵگە ڕوونەکانمان ﴿مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ﴾ هیچ بەڵگەیەکیان نیە ﴿إِلَّا أَن قَالُوا ائْتُوا بِآبَائِنَا﴾ جگە
ئەوە کە دەڵێن باوو باپیرانمان زیندوو بکەنەوە ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُ
يُحْيِيكُمْ﴾ بڵێ: خوا زیندووتان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ﴾ لەپاشان دەتان مرێنێت ﴿ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ﴾ پاشان
کۆتان دەکاتەوە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییدا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ هیچ گومانی تێدا نیە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی مەردوومان نازانن ﴿٢٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە بۆ خوایە موڵکداریتی
ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ ئەو ڕۆژەی قیامەت هەڵدەستێ ﴿يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ﴾ لەو
ڕۆژەدا بەتاڵ خوازەکان خەسارومەندن ﴿٢٧﴾ ﴿وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً﴾ هەموو گەلێ دەبینی کۆمەڵ کۆمەڵ
کەوتوون بەسەر ئەژنۆدا ﴿كُلُّ أُمَّةٍ﴾ هەموو گەلێ ﴿تُدْعَىٰ إِلَىٰ كِتَابِهَا﴾ بانگ دەکرێ بولای پەڕاوەکەی
﴿الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ﴾ ئەمڕۆ سزا و پاداشت دەدرێنەوە ﴿مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بە گوێرەی ئەو کردەوانەی کە دەتانکرد
﴿٢٨﴾ ﴿هَٰذَا كِتَابُنَا﴾ ئەمە پەڕاوەکەمانە ﴿يَنطِقُ عَلَيْكُم بِالْحَقِّ﴾ بەڕاستی لەسەرتان دەدوێ ﴿إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ﴾
بەڕاستی ئێمە وەک خۆی تۆمارمان دەکردەوە (وێنەمان گرتووە) ﴿مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوەی کە ئێوە دەتانکرد ﴿٢٩﴾
﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ جا ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە
﴿فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ﴾ ئەوە پەروەردگاریان دەیانخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ
الْمُبِينُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی ئاشکرا ﴿٣٠﴾ ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ
عَلَيْكُمْ﴾ (پێیان دەڵێن) ئاخۆ بەڵگەکانی ئێمەتان بەسەردا نەدەخوێنرایەوە ﴿فَاسْتَكْبَرْتُمْ﴾ کەچی خۆتان
بە گەورە دەزانی ﴿وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ وە ئێوە گەلێکی تاوانبار بوون ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ﴾ وە هەر کاتێ
ووترایە ﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ وە ڕۆژی دوایی هیچ
گومانی تێدا نیە ﴿قُلْتُم مَّا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ﴾ دەتانووت نازانین ڕۆژی دوایی چی یە ﴿إِن نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا﴾ ئێمە
تەنیا گومان دەبەین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ﴾ وە ئێمە دڵنیانین ﴿٣٢﴾

﴿وَبَدَا لَهُمْ﴾ وە دەردەکەویت بۆیان ﴿سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا﴾ ئەو خراپانەی کە کردویانە ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوریان دەدا ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ تۆڵەی ئەوەی گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٣٣﴾ ﴿وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُمْ﴾ پێیان دەوترێ ئەمڕۆ لەبیرتان دەکەین ﴿كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ هەر چۆن ئێوە ئەم ڕۆژەتان لەبیر چوو ﴿وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ وە جێگای مانەوەی ئێوە دۆزەخە ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ وە هیچ یارمەتی دەرێکتان نی یە ﴿٣٤﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِأَنَّكُمُ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەیە بێگومان ئێوە ﴿اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا﴾ بەڵگەکانی خواتان بە گاڵتە دانا بوو ﴿وَغَرَّتْكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وە ژیانی دونیا فریوی دان ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا﴾ جا ئەمڕۆ لەو دۆزەخە دەرناهێنرێن ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ وە ڕێگە نادرێن داوای لێبوردنیش بکەن ﴿٣٥﴾ ﴿فَلِلَّهِ الْحَمْدُ﴾ جا هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوای ﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و پەروەردگاری جیهانیان ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ﴾ وە دەسەڵات و گەورەیی تەنها بۆ ئەوە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە هەموو ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵ و باڵادەست و دانا و کار سازە ﴿٣٧﴾

سورەتی ﴿الأحقاف﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتە خوارەوە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لە لایەن خوای زاڵی باڵادەستی کاربەجێوە ﴿٢﴾ ﴿مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە دروستمان نەکردوە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ مەگەر بە هەق و ڕاستی و بۆ کاتێکی دیاری کراو نەبێت ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کەچی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿عَمَّا أُنذِرُوا مُعْرِضُونَ﴾ لەوەی کە پێی ترسێنراوون ڕوو وەردەگێڕن ﴿٣﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێیم بڵێن ﴿مَّا تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەو شتەی ئێوە دەیپەرستن جگە لە خوا ﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ﴾ پیشانم بدەن لە زەویدا چییان دروست کردوە ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ یان لە (دروست کردنی) ئاسمانەکاندا بەشداریان کردوە ﴿ائْتُونِي بِكِتَابٍ﴾ دەی پەڕاوێکم بۆ بهێنن ﴿مِّن قَبْلِ هَٰذَا﴾ لە پێش ئەم (قورئانە هاتبێ) ﴿أَوْ أَثَارَةٍ مِّنْ عِلْمٍ﴾ یان زانیارییەک کە لە پێشووان بەجێی مابێت ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٤﴾ ﴿وَمَنْ أَضَلُّ﴾ کێ گومڕاترە ﴿مِمَّن يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ مَن﴾ لەو کەسەی کە هاوار لە غەیری خوا بکات ﴿لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ﴾ کە وەڵامی نادانەوە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ﴾ وە ئەو (هاوار لێکراو)انە لە هاواری ئەوان ﴿غَافِلُونَ﴾ بێ ئاگان ﴿٥﴾

﴿وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ﴾ کاتێکیش خەڵك کۆدەکرێنەوە (لەقیامەت) دا ﴿كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً﴾ پەرستراوەکان
دەبنە دوژمنیان ﴿وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ﴾ وە (پەرستراوەکان) بەپەرستنەکەیان باوەڕ ناکەن ﴿٦﴾ ﴿وَإِذَا
تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ کاتێکیش ئایەتە ڕوونەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێنرێتەوە ﴿قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
ئەوانەی بێ باوەڕبوون دەڵێن ﴿لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ بەو قورئانەی بۆیان دێت ﴿هَٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ ئەمە
جادوویەکی ئاشکرا و دیارە ﴿٧﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یان دەڵێن (موحەممەد ﷺ) خۆی ئەم قورئانەی
هەڵبەستووە ﴿قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر خۆم هەڵم بەستبێ (خوا سزای دەتێم
دەدات) ﴿فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ ئەوسا ئێوەش لەبەرانبەر خوادا بۆ من هیچتان لە دەست نایەت
﴿هُوَ أَعْلَمُ﴾ خوا چاك دەزانێ ﴿بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ بەو تۆانجانەی دەیدەن لەقورئان ﴿كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا﴾ ئەو
خۆی بەسە کەشایەت بێت ﴿بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان من و ئێوەدا ﴿وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ هەر ئەوە بەخشندەی
میهرەبانە ﴿٨﴾ ﴿قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ﴾ بڵێ من یەکەم پێغەمبەر نیم (نیردراویم) ﴿وَمَا أَدْرِي﴾ نازانم
﴿مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ﴾ چی بەسەر من و ئێوەش دەهێنرێ ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ تەنها پەیڕەوی ئەوە دەکەم
کە وەحی دەکرێتە بۆم ﴿وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ وەمن تەنها ترسێنەرێکی ئاشکرام و بەس ﴿٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ ئەگەر (ئەم قورئانە) لەلایەن خواوە بێ
﴿وَكَفَرْتُمْ بِهِ﴾ ئێوەش باوەڕتان پێ نەهێنابێ ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە کەسێك لە نەوەی
ئیسرائیل شایەتی دابێت ﴿عَلَىٰ مِثْلِهِ﴾ لەسەر وێنەی (ئەوەی واتە) قورئاندا هەیە ﴿فَآمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ﴾
جا باوەڕی هێنابێت، کەچی ئێوە خۆتان بە گەورەزانی ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان
خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿١٠﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن
﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ دەربارەی ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿لَوْ كَانَ خَيْرًا﴾ ئەگەر (ئیسلام و باوەڕ هێنان) چاك بوایە
﴿مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ﴾ ئەوانە پێش ئێمە نەدەکەوتن بۆ ئەو (باوەڕ هێنانە) ﴿وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ﴾ چونکە خۆیان
بەو (قورئانە) ڕێنموون نەبوون ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ جا دواتر دەڵێن ﴿هَٰذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ﴾ ئەمە درۆ هەڵبەستێکی
کۆنە ﴿١١﴾ ﴿وَمِنْ قَبْلِهِ﴾ وە لەپێش ئەم (قورئانە) دا ﴿كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً﴾ تەوراتی موسا پێشەوا
و ڕەحمەت بوو ﴿وَهَٰذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ﴾ ئەم قورئانەش (کتێبەکانی پێش خۆی) بەڕاست دادەنێت
﴿لِسَانًا عَرَبِيًّا﴾ کە بەزمانی عەرەبی یە ﴿لِيُنْذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ تا ستەمکاران بترسێنێ ﴿وَبُشْرَىٰ لِلْمُحْسِنِينَ﴾
وە بۆ چاکەکاران مژدەیە ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دەڵێن پەروەردگارمان
(الله) یە ﴿ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾ پاشان بەردەوام بوون (لەسەر باوەڕەکەیان) ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾
ئەوە نەترسیان لەسەرە و نەخەفەتیش دەخۆن ﴿١٣﴾ ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن
﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ لەپاداشتی ئەو کردەوانەی کە دەیانکرد
(لەدونیادا) ﴿١٤﴾

﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ﴾ وە ئێمە ئامۆژگاری ئادەمیزادمان کرد ﴿بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا﴾ بە چاکە کردن لەگەڵ دایک
و باوکی دا ﴿حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا﴾ دایکی بە ناڕەحەتی و ئازارەوە هەڵی گرتووە ﴿وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا﴾ وە بە ئازار
و ناڕەحەتیش بوویەتی ﴿وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا﴾ ماوەی دووگیان بوون (ی دایک) پێی یەوە و بە
شیر بڕینەوەی سی مانگە ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ﴾ تا دەگاتە باڵی لاوی (پێ گەیشتوی لاشەیی و ژیری)
﴿وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً﴾ و دەگاتە چل ساڵی ﴿قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي﴾ دەڵێ ئەی پەروەردگار ڕام بهێنە
﴿أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي﴾ تا شوکرانە بژێری ئەو بەهرە و بەخششانەت بکەم ﴿أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ﴾ کە ڕشتوتە
بەسەر من و دایک و باوکمدا ﴿وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ﴾ وە (ڕام بهێنە) کردەوەی چاك بکەم کە تۆ پێی ڕازی بیت
﴿وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي﴾ نەوەکانیشم چاك و صالح بکە ﴿إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ﴾ بێگومان بۆلای تۆ گەڕاومەتەوە
﴿وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە بەڕاستی من لە موسوڵمانی گەردن کەچم ﴿١٥﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن
﴿نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا﴾ کە ئێمە کردەوە چاکەکانیان لێ وەردەگرین ﴿وَنَتَجَاوَزُ عَن سَيِّئَاتِهِمْ﴾ وە
چاوپۆشی دەکەین لە خراپەکانیان ﴿فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ﴾ لە ڕیزی بەهەشتییەکان ﴿وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِي﴾
ئەمە ئەو بەڵێنە ڕاستەیە ﴿كَانُوا يُوعَدُونَ﴾ کە بەڵێنیان پێ درابوو لە دونیادا ﴿١٦﴾ ﴿وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ﴾ ئەو
کەسەش کە بە باوك و دایکی بڵێت ﴿أُفٍّ لَّكُمَا﴾ ئوف لە دەس ئێوە ﴿أَتَعِدَانِنِي أَنْ أُخْرَجَ﴾ ئایە هەڕەشەم
لێ دەکەن کە (زیندوو دەکرێمەوە و لە گۆڕ) دێمە دەرەوە ﴿وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِن قَبْلِي﴾ لە کاتێکدا چەندەها
چین خەڵك پێش من ڕۆیشتوون (و زیندوو نەبوونەتەوە) ﴿وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ﴾ وە (دایکی و باوکی)
هەردووکیان هانا بۆ خوا دەبەن ﴿وَيْلَكَ آمِنْ﴾ (دەڵێن) هاوار بۆ تۆ باوەڕ بهێنە ﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان
بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَيَقُولُ﴾ کەچی ئەو دەڵێ ﴿مَا هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە تەنها ئەفسانەی پێشینانە و
هیچی تر ﴿١٧﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ﴾ بڕیار(ی خوا) یان بەسەردا چەسپا
﴿فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم﴾ لە ڕیزی ئەو ئوممەتانەدا کە پێش ئەمان ڕابوردوون ﴿مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ لە
جنۆکە و ئادەمی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ﴾ بێگومان ئەوانە خۆیان زەرەرمەندن ﴿١٨﴾ ﴿وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِّمَّا عَمِلُوا﴾
وە بۆ هەریەك لەوانە پلە و پایە هەیە بە گوێرەی کردەوەکانیان ﴿وَلِيُوَفِّيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ﴾ تا خوا پاداشت
و سزای کردەوەکانیان بە تەواوی بداتەوە ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١٩﴾
﴿وَيَوْمَ﴾ وە (بیریان بخەرەوە) ئەو ڕۆژەی ﴿يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕن بەرانبەر
دۆزەخ ڕادەگیرێن ﴿أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) هەرچی خۆشیتان بوو بەسەرتان برد ﴿فِي حَيَاتِكُمُ
الدُّنْيَا﴾ لە ژیانی دونیاتانا ﴿وَاسْتَمْتَعْتُم بِهَا﴾ وە لەزەتتان لێ برد و (ڕاتان بوارد) ﴿فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ﴾ بۆیە
ئەمڕۆ تۆڵەتان لێ دەسەنرێ ﴿عَذَابَ الْهُونِ﴾ بە سزایەکی ڕیسواکەر ﴿بِمَا كُنتُمْ﴾ لەبەر ئەوەی کە ئێوە
﴿تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ بە ناحەق خۆتان بە زل دەزانی لە زەوی دا ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَفْسُقُونَ﴾ وە
لەبەر ئەوەی لە فەرمانی خوا دەردەچوو بوون ﴿٢٠﴾

﴿وَاذْكُرْ أَخَا عَادٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی (هوودی) برای گەلی عاد بکە ﴿إِذْ أَنذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ﴾
کاتێ گەلەکەی ترساند لە (وڵاتی) ئەحقاف ﴿وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ﴾ بێگومان پێغەمبەرانی زۆر ڕابوردوون
﴿مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾ لە پێش و دوای ئەویشەوە ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾ (وەتوویانە) جگە لە خوا هیچی
تر مەپەرستن ﴿إِنِّي أَخَافُ﴾ بێگومان من دەترسم ﴿عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە سزای ڕۆژێکی گەورە بۆ ئێوە
(پێش بێ) ﴿٢١﴾ ﴿قَالُوا﴾ (گەلەکەی) وتیان ﴿أَجِئْتَنَا﴾ ئایا تۆ (ئەی هوود) هاتوویت هەتا لامان
بدەیت ﴿عَنْ آلِهَتِنَا﴾ لە (پەرستنی) پەرستراوەکانمان ﴿فَأْتِنَا﴾ دەی بۆمان بهێنە ﴿بِمَا تَعِدُنَا﴾ لەو (سزا
ی) بەڵێنت پێ دەداین ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر لە ڕاستگۆیانیت ﴿٢٢﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِندَ اللَّهِ﴾
(هوود) وتی بێگومان زانیاری (ئەو سزا) لای خوایە و بەس ﴿وَأُبَلِّغُكُم مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ﴾ وە من تەنها
ئەوەی پێی نێردراوم پێتان ڕا دەگەیەنم ﴿وَلَٰكِنِّي أَرَاكُمْ﴾ بەڵام من دەتانبینم ئێوە ﴿قَوْمًا تَجْهَلُونَ﴾ گەلێکی
نەزان و نەفامن ﴿٢٣﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا﴾ جا کاتێ ئەو (سزایە)یان بینی پەڵە هەورێک بوو ﴿مُّسْتَقْبِلَ
أَوْدِيَتِهِمْ﴾ بەرەو شیوەکانیان دێ (دڵخۆش بوون) ﴿قَالُوا هَٰذَا عَارِضٌ مُّمْطِرُنَا﴾ وتیان ئەمە هەورێکە
بارانی پێیە بۆمان ﴿بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُم بِهِ﴾ (هوود وتی نەخێر) بەڵکو ئەوە ئەو (سزا یە) یە بەپەلە داواتان
دەکرد ﴿رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بایەکی تێدایە سزای سەختی پێیە ﴿٢٤﴾ ﴿تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا﴾ بەفەرمانی
پەروەردگاری هەموو شتێك دەڕوخێنێ ﴿فَأَصْبَحُوا﴾ ئیتر وایان بەسەرهات ﴿لَا يُرَىٰ إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ﴾
تەنها شوێنی خانووەکانیان دەبینرا ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو جۆرە ﴿نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ﴾ سزای هۆزی
تاوانبار دەدەین ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا إِن مَّكَّنَّاكُمْ فِيهِ﴾ سوێند بەخوا ئەوەی بەوان (گەلی عاد) مان
دابوو (لەهێز و دەسەڵات) بە ئێوەمان نەدابوو ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً﴾ وە گوێ و چاو و
دڵمان پێدابوون ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ﴾ بەڵام سوود و کەڵکی پێ نەگەیاندن ﴿سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُم﴾
نە گوێ و نە چاو و نە دڵیان ﴿مِّن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك ﴿إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ چونکە ئەوان باوەڕیان
بە نیشانەکانی خوا نەبوو ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوری دان ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو سزای گاڵتەیان پێ
دەکرد ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا﴾ وە بێگومان لەناومان برد ﴿مَا حَوْلَكُم مِّنَ الْقُرَىٰ﴾ (دانیشتووانی) ئەو شار و
دێهاتانەی کە بەدەوروبەرتان دابوون ﴿وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ﴾ وە بەڵگەو نیشانەی جۆراو جۆرمان نیشان
دان ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تا (لەبێ باوەڕی) بگەڕێنەوە ﴿٢٧﴾ ﴿فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ﴾ دەی بۆچی یارمەتی نەدان
﴿الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً﴾ ئەوانەی جگە لەخوا بۆ نزیك بوونەوە لەخوا کردبوویانە
پەرستراوی (خوایان) ﴿بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ﴾ (نەك یارمەتیان نەدان) بەڵکو گومیش بوون لێیان
﴿وَذَٰلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەوە بوو (بەرهەمی پەرستراوە) درۆکەیان و ئەو درۆیانەی هەڵیان
دەبەست ﴿٢٨﴾

﴿وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ﴾ وە (بیریان خەرەوە) کاتێك چەند جنۆکەیەکمان ناردە لات ﴿يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ﴾ تا گوێ لە قورئان بگرن ﴿فَلَمَّا حَضَرُوهُ﴾ جا کاتێك ئامادەی گوێ گرتن لە قورئان بوون ﴿قَالُوا أَنصِتُوا﴾ وتیان (بەیەکتری) بێ دەنگ بن (و گوێ بگرن) ﴿فَلَمَّا قُضِيَ﴾ جا کە (قورئان خوێندنەکە) تەواو بوو ﴿وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِم مُّنذِرِينَ﴾ هەموویان گەڕانەوە بۆلای قەوم و هۆزەکەیان بە ترسێنەر (٢٩) ﴿قَالُوا يَا قَوْمَنَا﴾ وتیان ئەی هۆز و قەومەکەمان ﴿إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا﴾ بەڕاستی ئێمە گوێ بیستی کتێبێك بووین ﴿أُنزِلَ مِن بَعْدِ مُوسَىٰ﴾ کە لەپاش موسا نێردراوەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پەڕاوەکانی پێش خۆی بەڕاست دادەنێ ﴿يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ (کتێبەکە) ڕێنموویی دەکات بۆ هەق و ڕێبازی ڕاستی (٣٠) ﴿يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ﴾ ئەی قەومەکەمان وەڵامی بانگخوازی خوا (موحەممەد ﷺ) بدەنەوە ﴿وَآمِنُوا بِهِ﴾ و باوەڕی پێ بێنن ﴿يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ (خوا) لە تاوانەکانتان خۆش دەبێ و دەیانسڕێتەوە ﴿وَيُجِرْكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ وە لە سزای سەخت دەتان پارێزێ (٣١) ﴿وَمَن لَّا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ﴾ هەرکەسێش وەڵامی بانگخوازی خوا (کە موحەممەدە ﷺ) نەداتەوە ﴿فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەو بەهیچ جۆرێك ناتوانێ لە زەوی دا لە دەست خوا دەرچێ و خۆی قوتار کات ﴿وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ﴾ وە جگە لە خوا یارمەتیدەر و پشتیوانێکی نی یە ﴿أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ ئا ئەوانە لە گومڕایی یەکی ئاشکرادان (٣٢) ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا ئەوانە نەیان زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ بەڕاستی ئەو خوایەی ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ﴾ وە لە دروست کردنیاندا ناتوانا و دەستە پاچە نەبووە، وە بەتوانایە مردووانیش زیندوو بکاتەوە ﴿بَلَىٰ﴾ بەڵێ ﴿إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە (٣٣) ﴿وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ﴾ وە ڕۆژێك بێ باوەڕان بەرانبەر دۆزەخ ڕادەگیرێن ﴿أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ﴾ (پێیان دەڵێن) ئایا ئەمە ڕاست نی یە ﴿قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا﴾ دەڵێن بەڵێ سوێند بە پەروەردگارمان ڕاستە ﴿قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ (خوا) دەفەرموێ دەی ئەو سزایە بچێژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ چونکە ئێوە باوەڕتان پێ نەدەکرد (٣٤) ﴿فَاصْبِرْ﴾ کەواتە خۆگربە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ﴾ هەروەکو پێغەمبەرانی خۆڕاگری بەهێز دانیان بەخۆدا گرت ﴿وَلَا تَسْتَعْجِل لَّهُمْ﴾ وە پەلە مەکە بۆ (سزادان)یان ﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ﴾ ئەو ڕۆژەی کە (سزای) بەڵێن پێدراو یان دەبینن وا دەزانن ﴿لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّن نَّهَارٍ﴾ تەنها ساتێك لە ڕۆژ لە دونیادا ماونەتەوە ﴿بَلَاغٌ﴾ (ئەم قورئانە) ئاگاداری یە ﴿فَهَلْ يُهْلَكُ﴾ جا ئایا کەس لەناو دەچێت ﴿إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ﴾ جگە لە گەلی لەسنوور دەرچوو نەبێت (٣٥)

سورەتی ﴿مُحَمَّد﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەو کەسانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە ڕێگریی (خەڵك)یان کرد لە ڕێبازی
خوا ﴿أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ (خوا) کردەوەکانیان پووچەڵ دەکاتەوە (١) ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەش باوەڕیان هێناوە
﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وکردەوە چاکەکانیان کردو ﴿وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ﴾ باوەڕیشیان هێنا بەو (قورئانە) ی کە
نێردراوەتە خوارەوە بۆ موحەممەد (ﷺ) ﴿وَهُوَ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ تەنها ئەویش ڕاستەو لەلایەن پەروەردگاریانەوە
هاتووە ﴿كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ خوا لە گوناهەکانیان خۆش بووە ﴿وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ﴾ دڵ و هۆشیانی ڕێك و چاك
کردووە (٢) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوەش لەبەر ئەوەیە بەڕاستی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ﴾ شوێنی
بەتاڵ و پڕو پووچ کەوتن ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ و بێگومان ئەوانەش ئیمانیان هێنا بوو ﴿اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ شوێنی
ئەو هەقە کەوتبوون کە لەلایەن پەروەردگاریانەوە هاتووە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئاوەها ﴿يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ﴾
خوا نموونەی (کردەوەی) خۆیانیان بۆ دەهێنێتەوە (٣) ﴿فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەمجا ئەگەر (لە جەنگدا) گەیشتن
بەوانەی بێ باوەڕن ﴿فَضَرْبَ الرِّقَابِ﴾ ئەوە بدەن لە گەردنیان و بیانکوژن ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَثْخَنتُمُوهُمْ﴾ هەتا کاتێ کوشتاری
زۆریان لێ دەکەن ﴿فَشُدُّوا الْوَثَاقَ﴾ ئەمجا (دیلەکانیان) قایم ببەستنەوە ﴿فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ﴾ جا دوائی یان بە منەت
وچاکە (بەرەڵایان کەن) ﴿وَإِمَّا فِدَاءً﴾ یان بە فیدیە و بژێتی ﴿حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا﴾ هەتا جەنگ چەکەکان (بە بێ
باوەڕان) دادەنێ (یان تا جەنگ کۆتایی دێت بە نەمانی بت پەرستی) ﴿ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ﴾ فەرمان ئەوەیە ئەگەر
خوا بیویستایە ﴿لَانتَصَرَ مِنْهُمْ﴾ خۆی تۆڵەی لێ دەسەندن ﴿وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَ بَعْضَكُم بِبَعْضٍ﴾ بەڵام (فەرمانی پێدان
بە جەنگ) تا بەیەکتری تاقیتان بکاتەوە ﴿وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەو کەسانەش لە پێناو ڕێبازی خوادا کوژران
﴿فَلَن يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ ئەوە خوا هەرگیز (پاداشتی) کردەوەکانیان ون ناکات (٤) ﴿سَيَهْدِيهِمْ﴾ بێگومان
ڕێنموونیان دەکات ﴿وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ﴾ و دڵ و بیریان پاك ساف دەکات (٥) ﴿وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ﴾ وە دەیانخاتە
ئەو بەهەشتەی بۆی باس کردوون (٦) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِن تَنصُرُوا اللَّهَ﴾
ئەگەر ئێوە یارمەتی (ئایینی) خوا بدەن ﴿يَنصُرْكُمْ﴾ خواش ئێوە زاڵ و سەرکەوتوو دەکات (بەسەر کافراندا)
﴿وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾ وە پێیەکانتان جێگیر دەکات (لە جەنگدا خۆڕاگرتان دەکات) (٧) ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەش کە
بێ باوەڕ بوون ﴿فَتَعْسًا لَّهُمْ﴾ نەهامەتی و سەرشۆڕی بەشیانە ﴿وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ وە (خوا) کردەوەکانیان پووچ
و بێ مایە دەکات (٨) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەو تۆڵەیان لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿كَرِهُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ ڕقیان
لەو قورئانە بوو کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ﴾ بۆیە خواش کردەوەکانی پووچ کردەوە (٩)
﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئاخۆ ئەوانە بە زەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا﴾ تا ببینن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانەی
پێش خۆیان سەرەنجامیان چۆن بووە ﴿دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ خوا لەناوی بردن ﴿وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا﴾ (ئەی بێگومان بێ) بۆ
بێ باوەڕانیش سەرئەنجامی ئەوا هەیە (١٠) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ﴾ چونکە بێگومان خوا ﴿مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ پشتیوانی
ئەوانەیە کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَأَنَّ الْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان بێ باوەڕانیش ﴿لَا مَوْلَىٰ لَهُمْ﴾ هیچ پشتیوانێکیان
نیە (١١)

﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوەی باشیان
کردووە دەیانخاتە ناو باخاتی بەهەشتەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾
ئەوانەش بێ باوەڕ بوون ﴿يَتَمَتَّعُونَ﴾ (لە دونیادا) ڕادەبوێرن و ﴿وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ﴾ وەك ئاژەڵ دەخۆن و
دەلەوەڕێن ﴿وَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ﴾ وە دۆزەخ شوێنی مانەوەیانە (١٢) ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ﴾ وە (خەڵکی) زۆر شار هەبوون
﴿هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً﴾ کە بەهێزتر بوون ﴿مِّن قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجَتْكَ﴾ لەو (خەڵکی) مەککەیە کە تۆیان دەرکرد ﴿أَهْلَكْنَاهُمْ﴾
لە ناومان بردن ﴿فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ﴾ و هیچ پشتیوانێکیان نەبوو (١٣) ﴿أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ﴾ ئاخۆ ئەو کەسەی
بەڵگەی ڕوونی لە پەروەردگاریەوە بۆ هاتبێ (کە قورئانە) ﴿كَمَن زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ﴾ وەك ئەو کەس وایە کە
کردەوەی خراپی بۆ جوان کرابێ و ڕازێنرابێتەوە ﴿وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُم﴾ شوێن هەوا و ئارەزووی خۆیان کەوتبێ
(١٤) ﴿مَّثَلُ الْجَنَّةِ﴾ شێوەی دیاری ئەو بەهەشتە وایە ﴿الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ کە بەڵێن دراوە بە پارێزکاران و خواناسان
﴿فِيهَا أَنْهَارٌ﴾ چەندەها ڕووباری تێدایە ﴿مِّن مَّاءٍ غَيْرِ آسِنٍ﴾ لە ئاوی سازگاری تام و بۆن نەگۆڕاو ﴿وَأَنْهَارٌ﴾
وە چەندەها ڕووبار ﴿مِّن لَّبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ﴾ لەشیر کە تامی نەگۆڕاوە ﴿وَأَنْهَارٌ مِّنْ خَمْرٍ﴾ وە چەندەها ڕووبار
لەشەرابی دیاری ﴿لَّذَّةٍ لِّلشَّارِبِينَ﴾ بەلەزەت و خۆش بۆ نۆشەکان ﴿وَأَنْهَارٌ مِّنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى﴾ وە چەند ڕووبارێکی
تێدایە لە هەنگوینی پاڵفتە ﴿وَلَهُمْ فِيهَا مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ وە لەوێ هەموو جۆرە میوەهاتێکیان بۆ ئامادەیە ﴿وَمَغْفِرَةٌ مِّن
رَّبِّهِمْ﴾ لەگەڵ لێبوردن لە پەروەردگاریانەوە ﴿كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ﴾ (ئایا ئەو بەهەشتیانە) وەکو کەسانێك وان
کە لە ئاگری دۆزەخ دان بەهەمیشەیی ﴿وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ﴾ ئاوی کوڵاو کوڵیان دەرخوارد بدرێ کە
ڕیخۆڵەکانیان پارچە پارچە بکات (١٥) ﴿وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) هەندێ لەوانە گوێت
لێدەگرن ﴿حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِندِكَ﴾ بەڵام کاتێك لای تۆ دەردەچن ﴿قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ دەڵێن بەوانەی زانیاریان
پێ دراوە (لە هاوەڵان) ﴿مَاذَا قَالَ آنِفًا﴾ ئەوەتێستە موحەممەد (ﷺ) ووتی چی؟ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو
کەسانەن ﴿طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ کە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا ﴿وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە شوێن هەوا و ئارەزووی
خۆیان کەوتوون (١٦) ﴿وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا﴾ ئەو کەسانەی هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿زَادَهُمْ هُدًى﴾ (خوا) شارەزاییان
زیاد دەکات ﴿وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ﴾ وە تەقوا و پارێزکاری و خواناسیان پێ دەبەخشێ (١٧) ﴿فَهَلْ يَنظُرُونَ﴾ دەی ئایا ئەو
(نەپاکانە) چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿إِلَّا السَّاعَةَ﴾ جگە لە قیامەت ﴿أَن تَأْتِيَهُم بَغْتَةً﴾ کە کتوپڕ بەسەریان بگرێت
﴿فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا﴾ دەی بێگومان هەندێ لە نیشانەکانی هاتووەتە دی ﴿فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرَاهُمْ﴾ کاتێ (ڕۆژی
دوایی) یەخەیان بگرێت تێر کەی بیردەکەنەوە (١٨) ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ کەواتە دڵنیابە و بزانە بێجگە لە
(اللە) هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاست نییە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ﴾ وە داوای لێبوردن بکە (لەخوا) بۆ
گوناهی خۆت ﴿وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە بۆ (گوناهی) پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە بێگومان
خوا دەزانێ ﴿مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ﴾ بە جم و جوڵتان (لە ڕۆژدا) و ئارام گرتنتان (لە شەودا) (١٩)

﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە دەڵێن ﴿لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ﴾ بۆچی سورەتێك (لەقورئان) نانێردرێتە خوارەوە؟ (دەربارەی جەنگ و جیهاد) ﴿فَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُّحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ﴾ کەچی کاتێك سورەتێکی ڕوون و دامەزراو بنێرێتە خوارەوە و تیایدا باسی جەنگ کرابێ ﴿رَأَيْتَ الَّذِينَ﴾ دەبینی ئەو کەسانەی ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ کە لەدڵیاندا نەخۆشی (دوو ڕوویی) هەیە ﴿يَنظُرُونَ إِلَيْكَ﴾ تەماشای تۆ دەکەن ﴿نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ﴾ وەك تەماشا کردنی کەسێك کە لە ترسی مردن بە هۆشی خۆی چووبێت ﴿فَأَوْلَىٰ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوان وا چاکتر بوو (٢٠) ﴿طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ﴾ فەرمان بەردار بوونایە و قسەی جوان و چاکیان بکردایە ﴿فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ﴾ هەر کاتێکیش فەرمانی (جەنگ) درا (جی بەجێ یان نەکەن) ﴿فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ﴾ خۆ ئەگەر لەگەڵ خوا ڕاستیان بکردایە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان (٢١) ﴿فَهَلْ عَسَيْتُمْ﴾ جا ئایا ئێوە بەتەمان (ئەی نابەکاران) ﴿إِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەگەر پشت هەڵکەن (لە ئیسلام و جیهاد) ﴿أَن تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەویدا ئاژاوە و خراپە بەرپابکەن ﴿وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ﴾ وە هەرچی پەیوەندی خزمایەتی یە بیپچڕێنن (٢٢) ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئا ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿لَعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ کە خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰ أَبْصَارَهُمْ﴾ وە کەڕی کردوون و چاویانی کوێر کردووە (٢٣) ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ﴾ ئاخۆ ئەوانە ووردنابنەوە لە قورئان (و تێی ناگەن)؟! ﴿أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا﴾ (وانی یە) بەڵکو دڵیان قوفڵی لێ دراوە (٢٤) ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەو کەسانەی ﴿ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِم﴾ پاشە و پاش گەڕانەوە لە ئایینەکەیان ﴿مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى﴾ لە پاش ئەوەی هەقیان بۆ ڕوون بوویەوە ﴿الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ﴾ شەیتان خراپەکانیانی بۆ جوان و ڕازاوە کردبوون ﴿وَأَمْلَىٰ لَهُمْ﴾ وە بەهیوا و ئومێد فریوی دابوون (٢٥) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا﴾ چونکە ئەوان دەیان ووت ﴿لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ﴾ بەو کەسانەی کە ڕقیان بوو لەو قورئانەی خوا ناردبووی ﴿سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ﴾ ئێمە لەمەولا لەهەندێ کاردا گوێڕایەڵیتان دەکەین ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ﴾ وە خوا بە نهێنیەکانیان دەزانێ (٢٦) ﴿فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئاخۆ چۆن بێ (حاڵی ئەو نابەکارانە) کاتێك فریشتەکان گیانیان دەکێشن و ﴿يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ﴾ لە ڕوخسار و پاشیان دەدەن (٢٧) ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەو (جۆرە گیان کێشانە) ﴿بِأَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهَ﴾ لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەو بە شوێن شتێ کەوتبوون کە خوای تووڕە کردبوو ﴿وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ﴾ ڕەزامەندی خواشیان پێ ناخۆش بوو ﴿فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ﴾ بۆیە خواش کردەوەکانی پووچەڵ کردەوە (٢٨) ﴿أَمْ حَسِبَ﴾ ئایا وا دەزانن ﴿الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ ئەوانەی کە نەخۆشی (نایاکی) لە دڵیاندایە ﴿أَن لَّن يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَانَهُمْ﴾ کە خوا هەرگیز ڕق و کینەیان دەرناخات و ئاشکرای ناکات (٢٩)

﴿وَلَوْ نَشَاءُ﴾ ئەگەر بمانویستایە ﴿لَأَرَيْنَاكَهُمْ﴾ ئەوانەمان پیشان دەدایت (کە دووڕوون) ﴿فَلَعَرَفْتَهُم
بِسِيمَاهُمْ﴾ ئەوسا هەر بەشێوە و دیمەیاندا دەتناسین ﴿وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ﴾ وە بێگومان بە شێوازی
قسەشیاندا دەیانناسیت ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ﴾ وە دڵنیابن خوا بە هەموو کردەوەکانتان دەزانێت ﴿٣٠﴾
﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ﴾ سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە ﴿حَتَّىٰ نَعْلَمَ﴾ تا دەری بخەین و دیاری ﴿الْمُجَاهِدِينَ
مِنكُمْ وَالصَّابِرِينَ﴾ موجاهیدان و خۆڕاگرانتان ﴿وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ﴾ وە تا هەواڵتان چی بە ئاشکرای کەین
﴿٣١﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان کەسانێ کە بێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەرگری (خەڵك)
یان دەکرد لە ڕێبازی خوا ﴿وَشَاقُّوا الرَّسُولَ﴾ دژایەتی پێغەمبەریشیان دەکرد ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ﴾
پاش ئەوەی هەق و ڕاستیان بۆ ڕوون بۆتەوە ﴿لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هیچ زیانێك بەخوا ناگەیەنن
﴿وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ﴾ وە بە زوویی (خوا پیلان) و کردەوەکانیان پووچەڵ دەکاتەوە ﴿٣٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ فەرمانبەردار و گوێڕ ایەڵی
خوا و پێغەمبەربن ﴿وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾ وە کردەوە (چاکە)کانتان هەڵمەوەشێنەوە ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
بێگومان ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەرگری (خەڵك)یان دەکرد لە ڕێبازی
خوا ﴿ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ پاشان بەبێ باوەڕی مردن ﴿فَلَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز خوا لێیان
خۆش نابێت ﴿٣٤﴾ ﴿فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْمِ﴾ جا (باوەڕداران) لاواز و سست مەبن و داوای ئاشتی
(و شەڕ وەستان) مەکەن ﴿وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ﴾ چونکە هەر ئێوە زاڵ و بەهێزترن ﴿وَاللَّهُ مَعَكُمْ﴾ (یارمەتی)
خواش لەگەڵ ئێوەدایە ﴿وَلَن يَتِرَكُمْ أَعْمَالَكُمْ﴾ وە (پاداشتی) کردەوەکانتان کەم ناکاتەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّمَا
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ بێگومان ژیانی دونیا تەنها ﴿لَعِبٌ وَلَهْوٌ﴾ گاڵتە و گەپێکە (ودەبڕێتەوە) ﴿وَإِن تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا﴾
خۆ ئەگەر باوەڕ بهێنن ولەخوا بترسن ﴿يُؤْتِكُمْ أُجُورَكُمْ﴾ (خوا) پاداشتی خۆتان پێ دەدات
﴿وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ﴾ وە داوای بەخشینی هەموو دارایی و ماڵتان لێ ناکات ﴿٣٦﴾ ﴿إِن يَسْأَلْكُمُوهَا﴾
ئەگەر (خوا) داوای بەخشینی هەموو سامانتان لێ بکات ﴿فَيُحْفِكُمْ﴾ زۆریش داگرکی بکات پێتان
﴿تَبْخَلُوا﴾ ئێوە چرووکی و ڕەزیلی دەکەن ﴿وَيُخْرِجْ أَضْغَانَكُمْ﴾ و ڕق و کینەی دەروونتان دەردەخات
﴿٣٧﴾ ﴿هَا أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ﴾ بیدارین ئێوە ئەو کەسانەن ﴿تُدْعَوْنَ﴾ کە بانگ دەکرێن ﴿لِتُنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ تا بە
پێناوی خوادا ببەخشن ﴿فَمِنكُم مَّن يَبْخَلُ﴾ کەچی هەندێکتان ڕژدەی دەکەن ﴿وَمَن يَبْخَلْ﴾ هەر کەسیش
ڕژدەیی و ڕەزیلی بکات ﴿فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَن نَّفْسِهِ﴾ ئەوە بێگومان تەنها ڕژدیی لە (دژی) خۆی دەکات
﴿وَاللَّهُ الْغَنِيُّ﴾ چونکە خوا (دەوڵەمەندە) و بێ نیازە ﴿وَأَنتُمُ الْفُقَرَاءُ﴾ هەر ئێوەن هەژار و پێ ئەوا
﴿وَإِن تَتَوَلَّوْا﴾ جا ئەگەر ئێوە پشت هەڵکەن (لە ئاینەکەتان) ﴿يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ (خوای گەورە)
ئێوە دەگۆڕێت بە کەسانێکی تر(ی زۆر چاك) ﴿ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ﴾ پاشان (ئەوان) وەکو ئێوە نابن
(ڕاستگۆن لەگەڵ پەروەردگاریاندا) ﴿٣٨﴾

سورەتی ﴿ الفتح ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بێگومان ئێمە سەرکەوتنێکی ئاشکرامان پێ داویت (کە ڕێکەوتنی حودەیبیەیە) ﴿١﴾ ﴿لِّيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ﴾ تا خوا خۆش بێت ﴿مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ﴾ بە گوناهەکانی ڕابوردوو داهاتووت ﴿وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ﴾ وە نیعمەتی خۆی بەتەواوی بڕژێت بەسەرتدا ﴿وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ وە ڕێگای ڕاست پیشان بدات (بەردەوامت کات) ﴿٢﴾ ﴿وَيَنصُرَكَ اللَّهُ﴾ وەخوا سەرت بخات ﴿نَصْرًا عَزِيزًا﴾ بەسەرکەوتنێکی بالادەستانە ﴿٣﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ ئەو خوایەیە ﴿أَنزَلَ السَّكِينَةَ﴾ ئارامی دابەزاندووەتە ﴿فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ناو دڵی ئیمانداران ﴿لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا﴾ تا ئیمانیان زیاد بکات ﴿مَّعَ إِيمَانِهِمْ﴾ لەگەڵ ئەو ئیمانەی کە هەیانە ﴿وَلِلَّهِ جُنُودُ﴾ تەنها هی خوایە سەربازانی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە هەمیشە خوا زانای کاردروستە ﴿٤﴾ ﴿لِّيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ تا پیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار بباتە ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتێک کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە ﴿وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ وەتا لە گوناهەکانیان خۆش بێت ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عِندَ اللَّهِ﴾ وە ئەم (مەڵبەنە) لای خوا ﴿فَوْزًا عَظِيمًا﴾ سەرکەوتنێکی گەورەیە ﴿٥﴾ ﴿وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ﴾ و تا سزای بدات پیاوان و ئافرەتانی (دووڕوو) و ناپاک و ﴿وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ﴾ پیاوان و ئافرەتانی هاوەڵ پەیداکەری ﴿الظَّانِّينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ﴾ گومان بەرانی خراپ دەربارەی خوا ﴿عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ﴾ ئەوەی بە (لەو جۆرەی چاوەڕوانی دەکەن بۆ ئیمانداران) هەر بەسەر خۆیاندا دێت ﴿وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ وەخوا خەشمی لێ گرتوون و ﴿وَلَعَنَهُمْ﴾ نەفرینی لێ کردوون و ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ﴾ دۆزەخی بۆ ئامادە کردوون ﴿وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ ئای چ سەرئەنجامێکی خراپە ﴿٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ جُنُودُ﴾ تەنها هی خۆیە سەربازانی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە بالادەستی کاربەجێیە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ﴾ بەڕاستی (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆمان ناردووە ﴿شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بەشایەت و مژدەدەر و ترسێنەر ﴿٨﴾ ﴿لِّتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بۆ ئەوەی باوەڕ بە خوا و پێغەمبەرەکەی بهێنن ﴿وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ﴾ وە پشتیوانی لێ بکەن و ڕێزی لێ بگرن ﴿وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ وە تەسبیحاتی خوا بکەن بە بەیانیان و ئێواراندا ﴿٩﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی پەیمان دەدەن بەتۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿إِنَّمَا يُبَايِعُونَ
اللَّهَ﴾ بێگومان ئەوانە پەیمان بەخوا دەدەن ﴿يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ﴾ دەستی خوا لەسەر دەستی ئەوانەوەیە
(ئەم ئایەتە پیرۆزەدا جێگیر کردن وباسکردنی سیفەتی دەست بۆ خودا هاتووە ئێمەش بڕوامان
پێیەتی بەبێ هیچ لێچوواندن ولەیەکدانەوەیەك، وەشێوەکەی نازانین تەنها خودا خۆی دەیزانێت)
﴿فَمَن نَّكَثَ﴾ جا هەر کەس پەیمانەکەی شکاند ﴿فَإِنَّمَا يَنكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِ﴾ ئەوە بێگومان ئەو پەیمان
شکاندنە تەنها (زیانی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَوْفَىٰ﴾ هەر کەسێش وەفا بکات ﴿بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللَّهَ﴾ بەو
پەیمانەی کەداویەتی بەخوا ﴿فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا پاداشتی گەورەی دەداتێ ﴿١٠﴾
﴿سَيَقُولُ لَكَ﴾ بێگومان پێت دەڵێن ﴿الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ﴾ ئەو عەرەبە دەشتەکیانەی کەلە غەزاجی
مانەوە ﴿شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا﴾ سامان و خاوخێزانمان مەشغولیان کردین (نەیان هێشت بێین بۆ
غەزا) ﴿فَاسْتَغْفِرْ لَنَا﴾ لەبەر ئەوە داوای لێ خۆشبوونمان بۆ بکە ﴿يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِم مَّا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ﴾
ئەوەی بەزمانیان دەیڵێن لەدڵیاندا نی یە (وباوەڕیان پێی نیە) ﴿قُلْ﴾ پێی بڵێ ﴿فَمَن يَمْلِكُ لَكُم مِّنَ اللَّهِ
شَيْئًا﴾ لەبەر بەر خوادا هیچی بەدەستە بۆتان ﴿إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا﴾ ئەگەر خوا زیانێکی بۆتان بوێت
﴿أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا﴾ یان سوود و قازانجێکی بۆتان بوێت ﴿بَلْ كَانَ اللَّهُ﴾ (وانیە کەدەیڵێن) بەڵکو خوا
﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ ئاگادارە بەهەرچییەك کەدەیکەن ﴿١١﴾ ﴿بَلْ ظَنَنتُمْ﴾ بەڵکو گومانتان دەبرد کە
﴿أَن لَّن يَنقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا﴾ پێغەمبەر و ئیمانداران هەرگیز ناگەڕێنەوە بۆ ناو کەس
وکاری خۆیان (وشەهید دەبن) ﴿وَزُيِّنَ ذَٰلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ ئەو گومانە لەدڵتاندا ڕازێنرابوویەوە
﴿وَظَنَنتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ﴾ وە گومانی خراپتان دەبرد ﴿وَكُنتُمْ قَوْمًا بُورًا﴾ وبەڕاستی ئێوە گەلێکی بەناو دەچن ﴿١٢﴾
﴿وَمَن لَّمْ يُؤْمِن﴾ وهەر کەس باوەڕی نەهێنا بێ ﴿بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿فَإِنَّا أَعْتَدْنَا﴾
ئەوە بەڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە ﴿لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا﴾ بۆ ئەو بێ باوەڕانە ئاگرێکی هەڵگیرساو ﴿١٣﴾
﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی تەنها مولکی خوایە ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ لەهەر کەس
کەبیەوێت خۆش دەبێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ سزای هەر کەسێش دەدات کەبیەوێت (لەتاوانباران)
﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وەخوا لێبووردەی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ﴾ بێگومان بەجێماوان
لەغەزا دەڵێن ﴿إِذَا انطَلَقْتُمْ﴾ هەر کاتێك (لەمەدینە) دەرچوون ﴿إِلَىٰ مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا﴾ بۆ گرتنی
دەسکەوتەکان (غەنیمەت) ﴿ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ﴾ لێمان گەڕێن بەشوێنتان بکەوین ﴿يُرِيدُونَ أَن يُبَدِّلُوا كَلَامَ
اللَّهِ﴾ دەیانەوێ وتەی خوا (کە دەسکەوتەکانی خەیبەر بۆ بەشدارانی حودەیبیەیە) بگۆڕن ﴿قُل لَّن
تَتَّبِعُونَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەرگیز نابێت شوێنمان بکەون ﴿كَذَٰلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِن قَبْلُ﴾ چونکە
پێشتر خوا دەربارەتان هەروای فەرمووە ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ ئەمجا دواتر دەڵێن ﴿بَلْ تَحْسُدُونَنَا﴾ (وانی یە)
بەڵکو حەسوودی بە ئێمە دەبەن ﴿بَلْ كَانُوا﴾ (وانی یە) بەڵکو ئەوان ﴿لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ زۆر کەم
تێدەگەن ﴿١٥﴾

﴿قُل لِّلْمُخَلَّفِينَ﴾ بڵێ بەجێماوان لەغەزا ﴿مِنَ الْأَعْرَابِ﴾ لە عەرەبە دەشتەکییەکان ﴿سَتُدْعَوْنَ﴾
لەمەولا بانگ دەکرێن ﴿إِلَىٰ قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ بۆ (جەنگ لەگەڵ) گەلێکی زۆر بەهێزی جەنگاوەر
﴿تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ﴾ (دەبێ) جەنگیان لەگەڵ بکەن یان خۆیان موسڵمان ببن ﴿فَإِن تُطِيعُوا﴾ جائەگەر
گوێڕایەڵ بن ﴿يُؤْتِكُمُ اللَّهُ﴾ خوا پێتان دەدات ﴿أَجْرًا حَسَنًا﴾ پاداشتێکی زۆرباش ﴿وَإِن تَتَوَلَّوْا﴾
وە ئەگەر سەرپێچی بکەن ﴿كَمَا تَوَلَّيْتُم مِّن قَبْلُ﴾ هەروەك لەوەو پێش سەرپێچیتان کرد (لە حودەیبیە)
﴿يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزایەکی سەختتان دەدات ﴿١٦﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ﴾ بۆ کوێر گوناه نییە
(بەشداری جیهاد نەکات) ﴿وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ﴾ بۆ شەلیش گوناه نییە ﴿وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ﴾ هەروەها
بۆ نەخۆشیش گوناه نییە ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەس گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی
بێت ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ دەیباتە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان بەژێریدا دێن
ودەچن ﴿وَمَن يَتَوَلَّ﴾ هەر کەسیش سەرپێچی بکات ﴿يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزای سەختی دەدات
﴿١٧﴾ ﴿لَّقَدْ رَضِيَ اللَّهُ﴾ سوێند بەخوا بێگومان خوا ڕازی بوو ﴿عَنِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەو ئیماندارانەی ﴿إِذْ
يُبَايِعُونَكَ﴾ کە پەیمانیان پێدەیت ﴿تَحْتَ الشَّجَرَةِ﴾ لەژێر درەختەکەدا (لە حودەیبیە) ﴿فَعَلِمَ مَا فِي
قُلُوبِهِمْ﴾ جا خوا ئاگادار بوو بەوەی لە دڵیاندایە ﴿فَأَنزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ﴾ بۆیە دڵنیایی و ئارامی بۆ
ناردن ﴿وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا﴾ وە پاداشتی دانەوە بەسەرکەوتنێکی نزیك (کە ئازاد کردنی خەیبەر بوو) ﴿١٨﴾
﴿وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا﴾ وە غەنیمەتی زۆر کەدەستی دەهێنن ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە
زاڵی باڵادەستی کاربەجێیە ﴿١٩﴾ ﴿وَعَدَكُمُ اللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی پێ داوون ﴿مَغَانِمَ كَثِيرَةً﴾ کە غەنیمەتی زۆر
﴿تَأْخُذُونَهَا﴾ (لە بێ باوەڕان) دەگرن ﴿فَعَجَّلَ لَكُمْ هَٰذِهِ﴾ بۆیە ئەم (غەنیمەتەی خەیبەر)ی بۆ
پێش خستن ﴿وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنكُمْ﴾ وە دەستی خەڵکی (مەککەی) لێتان کورتا کرد ﴿وَلِتَكُونَ آيَةً﴾
تا (ئەم ڕووداوە) ببێتە بەڵگەیەك ﴿لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ باوەڕداران ﴿وَيَهْدِيَكُمْ﴾ وە ڕێنموونیتان بکات
﴿صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٢٠﴾ ﴿وَأُخْرَىٰ لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا﴾ وە چەندەها (غەنیمەتی)تر
هەیە کەهێشتا دەسەڵاتتان پێ بەسەری دا ﴿قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا﴾ بێگومان خوا ئاگای لەهەموویانە
﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ وەخوا هەمیشە ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەدەسەڵات وبەتوانایە ﴿٢١﴾
﴿وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ئەوانەی کافرن جەنگیان لەدژتان بکردایە ﴿لَوَلَّوُا الْأَدْبَارَ﴾ بێگومان
(تێك دەشکان و) هەڵدەهاتن ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُونَ﴾ پاشان دەستیان نەدەکەوت ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ دۆست و
پشتیوانێك ﴿٢٢﴾ ﴿سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي﴾ ئەوە یاسا و دابی خوایە ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلُ﴾ کە بێگومان پێشتریش هەروابووە
﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ قەت نابینیت یاسای خوا هیچ گۆڕانێکی بەسەردا بێت ﴿٢٣﴾

﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ خوا ئەو زاتەیە ﴿كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ﴾ کەدەستی ئەوانی (کافران) لەئێوە کۆتا کرد ﴿وَأَيْدِيَكُمْ
عَنْهُم﴾ دەستی ئێوەشی لەوان (کۆتاکرد بەرێکەوتنی حودەیبیە) ﴿بِبَطْنِ مَكَّةَ﴾ لەناوجەرگەی مەککەدا
﴿مِن بَعْدِ﴾ لەپاش ئەوەی ﴿أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ﴾ ئێوەی بەسەر ئەواندا زاڵ کرد ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾
وەخوا بەهەرچی ئێوە دەیکەن بینایە (٢٤) ﴿هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ هەر ئەوان (مەککەییەکان) بوون کافر بوون
﴿وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ وەرێگری ئێوەیان کرد (لەزیارەتی) مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز)
﴿وَالْهَدْيَ مَعْكُوفًا﴾ وە (بەپابەستت) قوربانییە وەستێنراوەکان (لەحودەیبیەدا) ﴿أَن يَبْلُغَ مَحِلَّهُ﴾ بگاتە
شوێنی سەربڕینی خۆی ﴿وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُّؤْمِنَاتٌ﴾ (خوا زاڵی دەکردن بەسەر مەککەدا لەو
ساڵەدا) ئەگەر پیاو و ئافرەتانی ئیماندار نەبوایە (لەناو کافرانی مەککەدا) ﴿لَّمْ تَعْلَمُوهُمْ﴾ کەئێوە نەتان
دەناسین ﴿أَن تَطَئُوهُمْ﴾ پێتان پێدادەنان (دەتان کوشتن) ﴿فَتُصِيبَكُم مِّنْهُم مَّعَرَّةٌ﴾ جابەهۆیانەوە تووشی
ئەوان دەبوون ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بێ ئەوەی بزانن ﴿لِّيُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ﴾ تاخوا بیخاتە بەر بەزەیی خۆی
﴿مَن يَشَاءُ﴾ ئەو کەسەی کە خۆی دەیەوێ ﴿لَوْ تَزَيَّلُوا﴾ بەڵام ئەگەر (ئیمانداران و کافران لەمەککەدا)
لەیەکتر جیابوونایەتەوە ﴿لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ بێگومان بێ باوەڕەکانیانمان سزادەدا ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾
بەسزایەکی سەخت (٢٥) ﴿إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ﴾ کاتێک ئەوانەی بێ باوەڕن دەمار
گیرییان خستە دڵیانەوە ﴿حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ﴾ کەدەمارگیری نەفامی یە ﴿فَأَنزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ﴾ جا خواش
دڵنیایی و ئارامی خۆیی دابەزاندەوە ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ پێغەمبەر ﷺ و ئیمانداران
﴿وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ﴾ وەباوەڕدارانی پابەند کرد بەووشەی (لا اله الا الله محمد رسول الله) وە
﴿وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا﴾ وەئەوان بەو وشەیە شایاوتر بوون و خاوەنی بوون ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾
وەخوا بەهەموو شتێک ئاگادار و زانایە (٢٦) ﴿لَّقَدْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ﴿صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ﴾
خوا ئەو خەوەی کە پێغەمبەرەکەی دیبوی بەڕاستی گێڕا و هێنایەدی ﴿لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ﴾ کە (ووتبوی)
دڵنیابن دەچنە ناو مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) ﴿إِن شَاءَ اللَّهُ﴾ بەویستی خوا ﴿آمِنِينَ﴾ بەئارامی و
بێ ترس ﴿مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ﴾ سەرتان تاشیوە یان کورتان کردوەتەوە ﴿لَا تَخَافُونَ﴾ (لەدوژمن)
ناترسن ﴿فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا﴾ جا ئەوەی (خوا) دەیزانی ئێوە نەتان دەزانی (کەخێر لەڕێکەوتن دایە)
﴿فَجَعَلَ مِن دُونِ ذَٰلِكَ﴾ وە جگە لە (چوونە مەککە) بڕیاری داوە ﴿فَتْحًا قَرِيبًا﴾ سەرکەوتنێکی نزیک
(بۆ ئێوە بە کەڕێکەوتنی حودەیبیەیە) (٢٧) ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەپێغەمبەرەکەی
ناردووە ﴿بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ﴾ بەڕێنموونی و ئاینی ڕاستەوە ﴿لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ تا بەسەر
هەموو ئاینێکدا زاڵی بکات ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ تەنها خوا بەسە کە شاهید بێت لەسەر ئەمە (٢٨)

﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ﴾ موحەممەد ﷺ پێغەمبەری خوایە ﴿وَالَّذِينَ مَعَهُ﴾ ئەو (باوەردار)انەش کەلەگەڵیدان
﴿أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ﴾ بەرامبەر بێ باوەران توندوتیژن و ﴿رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوان خۆیاندا بەرەحمن ﴿تَرَاهُمْ
رُكَّعًا سُجَّدًا﴾ دەیان بینی (هەمیشە) لە کڕنووش و سوژدە بردندان ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا﴾
داوای فەزڵ و ڕەزامەندی خودا دەکەن ﴿سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ﴾ نیشانەیان لە ناو چاوانیاندا دیارە ﴿مِنْ أَثَرِ
السُّجُودِ﴾ بەهۆی زۆر سوژدە بردن (یانەوە) ﴿ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَاةِ﴾ جا ئەو (هەواڵە بەرزانە) ئەوە
نموونە و صیفەتیان بوو لە تەوراتدا ﴿وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ﴾ وە نموونە و صیفەتیان لە ئینجیلیشدا
﴿كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ﴾ وەك ڕووەك و کشتوکاڵێك وایە چەکەرەی دەرکردبێت (سەوز بووبێ)
﴿فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ﴾ ئەمجا چەکەرەکەی بەهێز کردبێ و قایم بووبێ ﴿فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِ﴾ جا لەسەر
لاسکی خۆی ڕێك وەستابێ ﴿يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ﴾ (ئەوەندە جوان بێ) جوتیارەکانی سەرسام کردبێ
﴿لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ﴾ تا بە (زۆر بوونی) هاوەڵانی داخ و مەراق بدا بەکافران ﴿وَعَدَ اللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی
داوە ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ﴾ بەوانەیان کە باوەڕیان هێناوە و کردەوەی چاکەیان کردووە
﴿مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ بە لێبوردن و پاداشتی گەورە (کە بەهەشتە) ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿الحجرات﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تُقَدِّمُوا﴾ پێش مەکەون (لە هیچ
کاروبارێکدا) ﴿بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ لەخواو پێغەمبەرەکەی ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن
﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بیسەری زانایە ﴿١﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی
باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ﴾ دەنگتان بەرز مەکەنەوە ﴿فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ﴾ بەسەر دەنگی
پێغەمبەردا ﷺ ﴿وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ﴾ وە بەدەنگی بەرز قسەی لەگەڵ مەکەن ﴿كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ﴾
وەك دەنگ بەرز کردنەوەتان لەگەڵ یەکتریدا ﴿أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ﴾ نەوەکو کردەوەکانتان بەتاڵ ببێتەوە
﴿وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ و خۆشتان هەستی پێ نەکەن ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ﴾
دەنگیان نزم دەکەنەوە ﴿عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ لەخزمەتی پێغەمبەردا ﷺ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن
﴿امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾ خوا دڵیانی تاقی کردۆتەوە و پاکی کردوونەتەوە ﴿لِلتَّقْوَىٰ﴾ بۆ تەقوا و خواناسین
﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ لێ خۆش بوون و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەو
کەسانەی ﴿يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ﴾ لە دەرەوەی ژوورەکان بانگت دەکەن (ئەی موحەممەد ﷺ)
﴿أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ زۆربەیان نەفامن و بێ ئاگەن ﴿٤﴾

﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا﴾ خۆ ئەگەر چاوەڕوانیان بکردایە ﴿حَتَّىٰ تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ﴾ تادەرچوویتە دەرەوە بۆ لایان ﴿لَكَانَ
خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە چاکتر بوو بۆیان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ⑤ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ﴾ ئەگەر گوناهکارێکی هەواڵێکی گرنگی هێنا بۆتان
﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ ئەوە لێ ی بکۆڵنەوە (تاڕوون ببێتەوە) ﴿أَن تُصِيبُوا﴾ نەوەك زیان بگەیەنن ﴿قَوْمًا بِجَهَالَةٍ﴾
بەحەڵکێک بەنەزانی ﴿فَتُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ﴾ ئەوسا پەشیمان بن لەوکارەی کەکردووتانە
⑥ ﴿وَاعْلَمُوا﴾ زۆر چاك بزانن ﴿أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ﴾ کە بێگومان پێغەمبەری خوا لە ناوتاندایە
﴿لَوْ يُطِيعُكُمْ﴾ ئەگەر بەگوێ ی ئێوەی بکردایە ﴿فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ﴾ لەزۆرێك لەکارەکاندا ﴿لَعَنِتُّمْ﴾
تووشی نارەحەتی دەبوون ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵام خوا ﴿حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ﴾ ئیمانی لاتان خۆشەویست
کردووە ﴿وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ وەلەدڵتاندا (شیرین و) ڕازاوەی کردووە ﴿وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ﴾ وە بێزراو و
ناشیرینی کردووە لەلاتان ﴿الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ﴾ بێ باوەڕی و تاوان و سەرپێچی فەرمانی خوا
﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ﴾ هەر ئەوانەن شارەزاو لەسەر ڕێبازی ڕاستن ⑦ ﴿فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً﴾ (ئەوە)
بەخشش ونیعمەتێکە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ خواش زانا و دانایە ⑧ ﴿وَإِن طَائِفَتَانِ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر دوو کۆمەڵ لەئیمانداران ﴿اقْتَتَلُوا﴾ دژ بەیەکتر جەنگیان کرد ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا﴾
ئەوە لەنێوانیاندا ئاشتەوایی بکەن ﴿فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا﴾ ئەمجا ئەگەر کۆمەڵێکیان دەست درێژی
وسەرکەشی کرد ﴿عَلَى الْأُخْرَىٰ﴾ بەسەر کۆمەڵێکی تریان ﴿فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي﴾ ئەوە ئێوە (ئەی موسوڵمانان)
دژی ئەوەیان بجەنگن دەست درێژی دەکات ﴿حَتَّىٰ تَفِيءَ﴾ تا دەگەڕێتەوە ﴿إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ﴾ بۆ فەرمانی
خوا (ملکەچی فەرمانی خوا دەبێ) ﴿فَإِن فَاءَتْ﴾ ئەمجا ئەگەر گەڕایەوە ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوسا
لەنێوانیاندا ئاشتەوایی بکەن ﴿بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا﴾ بەدادگەرانە و ڕاست و دادپەروەر بن (لەنێوانیاندا)
﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ دادپەروەرانی خۆش دەوێ ⑨ ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾
بێگومان تەنها باوەڕداران برای یەکترن ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ﴾ کەواتە لەنێوان دووبراتاندا (ئەگەر
هەبوو) ئاشتەوایی بکەن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تاڕەحمتان پێ بکات ⑩
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ﴾ باهیچ کۆمەڵە پیاوێك گاڵتە
نەکەن بەکۆمەڵێکی تریان ﴿عَسَىٰ أَن يَكُونُوا﴾ ڕەنگە گاڵتە پێ کراوەکان ﴿خَيْرًا مِّنْهُمْ﴾ لە گاڵتەکەرەکان
باشتربن (لای خوا) ﴿وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ﴾ وەژنانێك گاڵتە نەکەن بەژنانێکی تر ﴿عَسَىٰ أَن يَكُنَّ﴾ ڕەنگە
ئافرەتە گاڵتە پێکراوەکان ﴿خَيْرًا مِّنْهُنَّ﴾ لە ئافرەتە گاڵتەکەرەکان باشتربن (لای خوای گەورە)
﴿وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ﴾ ئانە و پەشەر لەیەکتری مەدەن (لەسەر خۆتاندا) ﴿وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ﴾ ناوو ناتۆرە
لەیەکتری مەنێن ﴿بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ﴾ ئای چەند خراپە ناو بردنی کە گوناهە (بە موسوڵمان بڵێیت
کافر، یان دزێتی بێت) ﴿بَعْدَ الْإِيمَانِ﴾ پاش باوەڕ هێنان ﴿وَمَن لَّمْ يَتُبْ﴾ جا ئەوەی پەشیمان نەبێتەوە
﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئەوە ئەوانە هەر خۆیان ستەمکارن ⑪

﴿يا أيها الذين آمنوا﴾ ئەی ئەوکەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿اجتنبوا كثيرا من الظن﴾ خۆتان لەزۆربەی بە
گومانەکان بپارێزن ﴿إن بعض الظن إثم﴾ چونکە بەڕاستی هەندێك لە گومانەکان تاوانن ﴿ولا تجسسوا﴾
سیخوڕی مەکەن (وبەدوای ناتەواوی یەکتردا مەگەڕێن) ﴿ولا يغتب بعضكم بعضا﴾ لەپاشملە بەخراپ
باسی یەکتری مەکەن ﴿أيحب أحدكم﴾ ئایا کام لەئێوە پێی خۆشە ﴿أن يأكل لحم أخيه﴾ کە گۆشتی
برا (ئاینی یەکەی) بخوات؟ ﴿ميتا﴾ بەمردوویی ﴿فكرهتموه﴾ بێگومان قێزتان لێی دێتەوەو
پێتان ناخۆشە ﴿واتقوا الله﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إن الله تواب رحيم﴾ بێگومان خوا تەوبە گیراکەری
بەبەزەییە ﴿١٢﴾ ﴿يا أيها الناس﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إنا خلقناكم﴾ بێگومان ئێمە دروستمان کردوون ﴿من ذكر
وأنثى﴾ لە نێر و مێ یەك ﴿وجعلناكم﴾ وە کردوومانن ﴿شعوبا وقبائل﴾ بەچەند گەل و هۆزێکەوە ﴿لتعارفوا﴾
تایەکتری بناسن ﴿إن أكرمكم عند الله﴾ بەڕاستی بەڕێزترینتان لای خوا ﴿أتقاكم﴾ ئەو کەسەتانە زیاتر
لەخودا دەترسێت ﴿إن الله عليم خبير﴾ بێگومان خوا زانای ئاگادارە ﴿١٣﴾ ﴿قالت الأعراب آمنا﴾ عەرەبە
دەشتەکیەکان وتیان باوەڕمان هێناوە ﴿قل لم تؤمنوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ باوەڕتان نەهێناوە
﴿ولكن قولوا أسلمنا﴾ بەڵکو بڵێن موسڵمان بووین (بەسەر زارەکی) ﴿ولما يدخل الإيمان في قلوبكم﴾
چونکە هێشتا باوەڕ نەچووەتە ناو دڵەکانتانەوە ﴿وإن تطيعوا الله ورسوله﴾ خۆ ئەگەر گوێڕایەڵی
خوا و پێغەمبەرەکەی بن ﴿لا يلتكم من أعمالكم شيئا﴾ هیچ لە (پاداشتی) کردەوەکانتان کەم ناکاتەوە
﴿إن الله غفور رحيم﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿إنما المؤمنون الذين﴾ بێگومان ئیماندارانی
ڕاستەقینە ئەوانەن ﴿آمنوا بالله ورسوله﴾ کە باوەڕیان هێناوە بە خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿ثم لم يرتابوا﴾
پاشان دوو دڵ نەبوون (لە ئیمانەکەیاندا) ﴿وجاهدوا بأموالهم وأنفسهم﴾ وە بەماڵ و گیانیان تێکۆشانیان
کردووە ﴿في سبيل الله﴾ لەپێناو ڕێبازی خوادا ﴿أولئك هم الصادقون﴾ هەر ئەوانەن ڕاستگۆیان ﴿١٥﴾
﴿قل أتعلمون الله﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئێوە خوا ئاگادار دەکەن ﴿بدينكم﴾ بەئاینەکەتان
﴿والله يعلم﴾ لە کاتێکدا خوا ئاگادارەو دەزانێ ﴿ما في السماوات وما في الأرض﴾ بەهەرچی لەئاسمانەکان و
زەوی دایە ﴿والله بكل شيء عليم﴾ وە خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿١٦﴾ ﴿يمنون عليك﴾ ئەوکەسانە منەت
دەکەن بەسەر تودا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أن أسلموا﴾ کە موسڵمان بوون ﴿قل لا تمنوا علي إسلامكم﴾
تۆش بڵێ منەتی موسڵمان بوونی خۆتان بەسەر مندا مەکەن ﴿بل الله يمن عليكم﴾ بەڵکو خوا منەت
دەکات بەسەر ئێوەدا ﴿أن هداكم للإيمان﴾ کە ڕێنموویی کردوون بۆ باوەڕهێنان ﴿إن كنتم صادقين﴾ ئەگەر
ئێوە ڕاستگۆن (کە ئیماندارن) ﴿١٧﴾ ﴿إن الله يعلم﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ ﴿غيب السماوات والأرض﴾ نهێنی
ئاسمانەکان و زەوی ﴿والله بصير بما تعملون﴾ وەخوا بینایە بەهەر کردەوەیەك کە ئێوە دەیکەن ﴿١٨﴾

سورەتی ﴿ قٓ ﴾

﴿ بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ قٓ ﴾ بە (قاف) دەخوێندرێتەوە ماناکەی تەنها خوا دەیزانێ بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ﴿ وَٱلْقُرْءَانِ ٱلْمَجِيدِ ﴾ سوێند بەقورئانی بەرزو بەڕێز (تۆ پێغەمبەری خوای ئەی موحەممەد ﷺ) (١)
﴿ بَلْ عَجِبُوٓا۟ ﴾ بەڵام (بێ باوەڕان) سەریان سوڕماوە ﴿ أَن جَآءَهُم مُّنذِرٌ مِّنْهُمْ ﴾ لەوەی کە پێغەمبەرێکی ترسێنەریان
بۆ هاتووە لە خۆیان ﴿ فَقَالَ ٱلْكَـٰفِرُونَ ﴾ جا بێ باوەڕان دەیان ووت ﴿ هَـٰذَا شَىْءٌ عَجِيبٌ ﴾ ئەمە شتێکی سەیرە (٢) ﴿ أَءِذَا
مِتْنَا ﴾ ئایا کاتێ مردین و ﴿ وَكُنَّا تُرَابًا ﴾ بووین بەخۆڵ (جوو زیندوو دەبینەوە) ﴿ ذَٰلِكَ رَجْعٌۢ بَعِيدٌ ﴾ ئەوە گەڕانەوەیەکی
دوورە و نابێ (٣) ﴿ قَدْ عَلِمْنَا ﴾ بێگومان ئێمە دەزانین ﴿ مَا تَنقُصُ ٱلْأَرْضُ مِنْهُمْ ﴾ زەوی چەندی لە لاشەیان
دەخوات (هیچمان لێ ون نابێ) ﴿ وَعِندَنَا كِتَـٰبٌ حَفِيظٌۢ ﴾ پەڕاوێکیشمان لایە کە پارێزەری هەموو شتێکە (٤)
﴿ بَلْ كَذَّبُوا۟ بِٱلْحَقِّ ﴾ (زیندوو بوونەوە دووری نییە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان بەقورئان نەکرد ﴿ لَمَّا جَآءَهُمْ ﴾ کاتێک
بۆیان هات ﴿ فَهُمْ فِىٓ أَمْرٍ مَّرِيجٍ ﴾ بۆیە ئەوان لەناو کارێکی تێکەڵ و پێکەڵدان (٥) ﴿ أَفَلَمْ يَنظُرُوٓا۟ إِلَى ٱلسَّمَآءِ فَوْقَهُمْ ﴾
دەی ئایا سەرنجی ئەو ئاسمانەیان نەداوە کە لەسەریانەوەیە ﴿ كَيْفَ بَنَيْنَـٰهَا وَزَيَّنَّـٰهَا ﴾ چۆن دروستمان
کردووە و ڕازاندومانەتەوە ﴿ وَمَا لَهَا مِن فُرُوجٍ ﴾ وهیچ درزو کەلێنێکی تێدا نییە (٦) ﴿ وَٱلْأَرْضَ مَدَدْنَـٰهَا ﴾
زەویشمان ڕاخستووە ﴿ وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَٰسِىَ ﴾ چەندەها شاخی دامەزراومان تێدا داناوە ﴿ وَأَنۢبَتْنَا فِيهَا ﴾ ڕواندومانە
تێیشیدا ﴿ مِن كُلِّ زَوْجٍۭ بَهِيجٍ ﴾ هەموو جۆرە رووەکێکی جوان (٧) ﴿ تَبْصِرَةً وَذِكْرَىٰ ﴾ تا بەرچاو ڕوونی و پەند و
بیرخەرەوە بێت ﴿ لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ﴾ بۆ هەموو بەندەیەکی تەوبەکارو گەڕاوە بۆ لای خوا (٨) ﴿ وَنَزَّلْنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ ﴾
وە لە ئاسمانەوە باراندوومانە ﴿ مَآءً مُّبَـٰرَكًا ﴾ بارانێکی بەپیت و بەرەکەت ﴿ فَأَنۢبَتْنَا بِهِۦ ﴾ جا بەو بارانە ڕواندومانە
﴿ جَنَّـٰتٍ وَحَبَّ ٱلْحَصِيدِ ﴾ باخات و دانەوێڵە(ی ئەو کشتوکاڵانەی) کە درەوینە دەکرێن (٩) ﴿ وَٱلنَّخْلَ بَاسِقَـٰتٍ ﴾
هەروەها دار خورمای بەرزو بڵند ﴿ لَّهَا طَلْعٌ نَّضِيدٌ ﴾ بە هێشووی پێک پەستراوەوە (١٠) ﴿ رِّزْقًا لِّلْعِبَادِ ﴾ (ئەمانە)
ڕزق و ڕۆزی بەندەکانن ﴿ وَأَحْيَيْنَا بِهِۦ بَلْدَةً مَّيْتًا ﴾ هەر بەو بارانە زەوی مردوو (ووشک) دەبوژێنینەوە
﴿ كَذَٰلِكَ ٱلْخُرُوجُ ﴾ زیندوو کردنەوە(ی مردووانیش) هەر بەو شێوەیە (١١) ﴿ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ ﴾ پێش ئەمانیش باوەڕیان
نەهێنا (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَـٰبُ ٱلرَّسِّ وَثَمُودُ ﴾ گەلی نوح و خاوەن چاڵ و بیرەکان و (گەلی)
سەموود (١٢) ﴿ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَٰنُ لُوطٍ ﴾ وە گەلی عاد و فیرعەون و گەلی لوتیش (١٣) ﴿ وَأَصْحَـٰبُ ٱلْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ ﴾
هەروەها خاوەن باخاتە چڕو پڕەکان و گەلی توبەعیش ﴿ كُلٌّ كَذَّبَ ٱلرُّسُلَ ﴾ هەر هەموویان باوەڕیان نەهێنا
بەپێغەمبەرەکانیان ﴿ فَحَقَّ وَعِيدِ ﴾ بۆیە هەڕەشەی (من لەسەریان) هاتەدی (١٤) ﴿ أَفَعَيِينَا بِٱلْخَلْقِ ٱلْأَوَّلِ ﴾ جا ئایا ئێمە
لەدروستکردنی یەکەم جاردا دەستەوەستان بووین (تانەتوانین زیندووتان بکەینەوە)؟! ﴿ بَلْ هُمْ ﴾ (نەخێر وایە)
بەڵکو ئەوان ﴿ فِى لَبْسٍ مِّنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴾ لە گوماندان لە دروست بوونەوەیەکی سەر لە نوێ (١٥)

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ سوێند بەخوا ئێمە ئادەمیمان بەدی هێناوە و ﴿وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ﴾ چاك ئاگادارین
بەو خەیاڵ و خەتەرانەی دێن بەدڵ و دەروونیدا ﴿وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ﴾ وئێمە لەوەوە نزیكترین (واتە خوای گەورە
عیلم و زانینی سەواری هەیە بە هەموو جموجوڵێكی ئادەمیزاد) ﴿مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ﴾ لە شادەماری دڵی (١٦)
﴿إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ﴾ كاتێك ئەو دوو فریشتە (كرداری) تۆمار دەكەن ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ﴾ كە لەلای
راست و لای چەپیەوە دانیشتوون (١٧) ﴿مَا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ﴾ هەر وتەیەك لەدەمی دەرچێ ﴿إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾
چاودێرێكی بەسەرەوەیە (و دەینووسێ) (١٨) ﴿وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ﴾ نارەحەتی و بێهۆشی مردن دێت بەگەڵ
راستیەكەدا ﴿ذَٰلِكَ مَا كُنتَ مِنْهُ تَحِيدُ﴾ (پێی دەووترێ) ئەمە ئەو (مردنە)یە كە خۆت لێ دەپاراست و لادەدا
(١٩) ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ ئەمجا فوو دەكرێ بە (شەیپوور) كەرەناد ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ﴾ ئەوە رۆژی (بەدی هاتنی)
هەرەشەكانە (٢٠) ﴿وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا﴾ لەگەڵ هەموو كەسێكدا دێت (بۆ مەحشەر) ﴿سَائِقٌ وَشَهِيدٌ﴾ دوو
فریشتە، یەكێكیان پێش خۆی داوە، ئەوی دیكەشیان شاهیدی لەسەر ئەدات. (لەتەواوی ئەو كاروكردەوانەی
كە كردوونی لە دونیادا) (٢١) ﴿لَّقَدْ كُنتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا﴾ (پێی دەووترێت) سوێند بەخوا بەراستی تۆ لەمە بێ
ئاگا بوویت لەدونیادا، ﴿فَكَشَفْنَا عَنكَ غِطَاءَكَ﴾ جا ئێمە پەردە (ی قیامەت)مان لەسەر لادای ﴿فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ﴾
جا ئەمڕۆ (كە قیامەتە) چاوت تیژە و چاك دەبینێ (٢٢) ﴿وَقَالَ قَرِينُهُ﴾ وە ئەو (فریشتە شاهیدەی) لەگەڵیدایە
دەڵێت ﴿هَٰذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ﴾ ئەمە (نامەی كردەوەكانە) ئامادەیە و لای منە (٢٣) ﴿أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ﴾ (خوا دەفەرموێ
بەدوو فریشتەكە) فڕێی بدەنە ناو دۆزەخەوە ﴿كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ﴾ هەموو كافرێكی سەركەشی (٢٤) ﴿مَّنَّاعٍ
لِّلْخَيْرِ﴾ رێگری كەر لەچاكە ﴿مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ﴾ دەست درێژ كەری گومانەری (٢٥) ﴿الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ
إِلَٰهًا آخَرَ﴾ ئەو كەسەی كەپەرستراوی تری لەگەڵ خوادا داناوە ﴿فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ﴾ جا هەر دووكتان (ئەی
فریشتەكان) فڕێی بدەنە سزای سەختەوە (٢٦) ﴿قَالَ قَرِينُهُ﴾ ئەو (شەیتانەی لەدونیادا) لەگەڵیدا بوو دەڵێ
﴿رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ﴾ ئەی پەروەردگارم من ئەوم سەركەش نەكرد ﴿وَلَٰكِن كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ بەڵكو خۆی
لەگومڕاییەكی دوور لەراستیدا بوو (٢٧) ﴿قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ﴾ (خوا دەفەرموێ) لەلای من دەمەقاڵێ و
مشتومڕ مەكەن ﴿وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُم بِالْوَعِيدِ﴾ چونكە بێگومان پێشتر هەڕەشەم (لەم بارەیەوە) بۆ ناردوون (٢٨)
﴿مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ﴾ بەڵێنی من هەرگیز گۆڕانی بەسەردا نایەت ﴿وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە من هیچ جۆرە ستەمێك
لە بەندەكانم ناكەم (٢٩) ﴿يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ﴾ رۆژێك دەبێت بەدۆزەخ دەڵێین ﴿هَلِ امْتَلَأْتِ﴾ ئایا پڕ بوویت؟
﴿وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ﴾ دۆزەخیش دەڵێ ئایا كەسی تر هەیە (بیهێنن)؟ (٣٠) ﴿وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بەهەشتیش (لەو
رۆژەدا) نزیك كراوەتەوە بۆ پارێزكاران ولەخواترسان ﴿غَيْرَ بَعِيدٍ﴾ دوور نی یە لێیان (٣١) ﴿هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ﴾
(پێیان دەوترێ) ئەمە ئەو (بەهەشتە)یە كە بەڵێنتان پێ درابوو ﴿لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ﴾ بە هەموو روولەخوایەكی
خۆپارێز (٣٢) ﴿مَّنْ خَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ﴾ ئەوەی لە خوای میهرەبان ترسایی لەپەنهانیدا (وخۆی لەگوناه
پاراست بێت) ﴿وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ﴾ وە بەدڵێكی روو لە خواوە گەڕایەوە (بۆ لای) (٣٣) ﴿ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ﴾
(پێیان دەووترێت) هەمووتان بڕۆنە ناو بەهەشتەوە، دڵنیا و بێ ترس بن (لەسزاو ناخۆشی) ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ﴾
ئەم رۆژە رۆژی هەمیشەیی و نەمری یە (٣٤) ﴿لَهُم مَّا يَشَاءُونَ فِيهَا﴾ لەو بەهەشتەدا هەرچیان بوێت بۆیان ئامادەیە
﴿وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ﴾ وە لەوە زیاتریشمان هەیە (كە بینینی خوای گەورەیە) (٣٥)

﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ﴾ وە پێش ئەمان گەل و چینی زۆرمان لەناوبرد ﴿هُمْ أَشَدُّ مِنْهُم بَطْشًا﴾ کە ئەوان
لەمانیش بەهێزتر بوون ﴿فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ﴾ خۆ شاران و وڵاتانیان پشکنیوە و گەڕاوون ﴿هَلْ مِن مَّحِيصٍ﴾
ئایا هیچ پەناگایەك هەبوو (بۆیان لە مەردن) ٣٦ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ﴾ بێگومان لەم (باسەدا)
پەندو ئامۆژگاری هەیە ﴿لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ﴾ بۆ کەسێك خاوەن دڵێکی (زیندوو بێت یان زیرەك)
﴿أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ﴾ یاگوێ بگرێ (بۆ قورئان) و بیریشی لەلای بێت ٣٧ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا﴾ سوێند
بەخوا بێگومان دروستمان کردووە ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لە
نێو ئەواندایە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ﴾ وە هیچ ماندوو بوونێکمان تووش
نەبوو ٣٨ ﴿فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆ بگرە بەرامبەر ئەو (قسە نابەجێ
یانە)ی کە دەیڵێن ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ بەستایشی پەروەردگارت تەسبیحات بکە ﴿قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ﴾
پێش هەڵهاتنی خۆر و ﴿وَقَبْلَ الْغُرُوبِ﴾ پێش ئاوابوونیشی ٣٩ ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ﴾ وە لە بەشێك
لە شەودا ستایشی پەروەردگارت بکە ﴿وَأَدْبَارَ السُّجُودِ﴾ وە لەپاش نوێژەکانیش ٤٠ ﴿وَاسْتَمِعْ يَوْمَ﴾ وە
گوێ بگرە لە ڕۆژێکدا ﴿يُنَادِ الْمُنَادِ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ﴾ جاڕدەرێك لە شوێنێکی نزیکەوە دەنگ دەکات ٤١
﴿يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ﴾ ڕۆژێ کە نەعرەتەیەك (دەنگێکی گەورەی ترسناك) بەڕاستی دەیبیستن
﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژی هاتنەدەرەوەیە (لە گۆڕەکان) ٤٢ ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ﴾ بێگومان
هەر ئێمەین دەژیێنین و دەشمرێنین ﴿وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ﴾ گەڕانەوەش هەر بۆلای ئێمەیە ٤٣ ﴿يَوْمَ تَشَقَّقُ
الْأَرْضُ عَنْهُمْ﴾ ڕۆژێك دێت زەوی لەئاست ئەوانە(ی مردوون) قڵیش دەبێت ﴿سِرَاعًا﴾ بەپەلە (دێنە
دەرەوە) ﴿ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ﴾ ئەو کۆکردنەوە بەلای ئێمەوە ئاسانە ٤٤ ﴿نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ﴾ بێگومان
ئێمە ئاگادارین بەوەی کە دەیڵێن ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ﴾ تۆ دەسەڵاتت بەسەریاندا نییە ﴿فَذَكِّرْ بِالْقُرْآ
نِ﴾ کەواتە تۆ بەم قورئانە ئامۆژگاری ئەو کەسە بکە ﴿مَن يَخَافُ وَعِيدِ﴾ کە لە هەڕەشەی من دەترسێ ٤٥

سورەتی ﴿الذَّارِيَاتِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا﴾ سوێند بەو بایانەی کە زۆر شت پەرژو بڵاو دەکەنەوە بە بڵاوکردنەوە ١
﴿فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو هەورانەی کە هەڵگری بارانن ٢ ﴿فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا﴾ ئەمجا سوێند
بەو کەشتیانەی کە بەئاسانی دەگەڕێن (لە ناو دەریادا) ٣ ﴿فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو
فریشتانەی کار دابەشکەرن ٤ ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ﴾ بێگومان هەر بەڵێنێ کە پێتان دەدرێ ڕاستە ٥
﴿وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ﴾ وە بەڕاستی (ڕۆژی) پاداشت و سزا ڕوودەدات ٦

﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ﴾ وەسوێند بەئاسمانی خاوەن ڕێگای زۆر (خاوەن جوانی و ڕێك و پێكی) ﴿٧﴾
﴿إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ﴾ بێگومان ئێوە لەقسە و گوفتاری جیاوازدان ﴿٨﴾ ﴿يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ﴾ ئەو کەسە
لادەدرێت لەئیمان کەلادراوە (چونکە خۆی گومڕایە) ﴿٩﴾ ﴿قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ﴾ دەك بەکوشت چن ئەو
درۆزنانە(و بەدووریان لێ بێ) ﴿١٠﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ﴾ لە گێژاوی بەرانبەر بێ
ئاگن (بەهەموو شت) ﴿١١﴾ ﴿يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ الدِّينِ﴾ (بە گاڵتەوە) دەپرسن کەی ڕۆژی دوایی دێت ﴿١٢﴾
﴿يَوْمَ هُمْ﴾ ڕۆژێك (سزا دەدرێن) کە ئەوان ﴿عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ﴾ بەئاگری دۆزەخ دەسووتێنرێن ﴿١٣﴾
﴿ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) سزاکەتان بچەژن ﴿هَٰذَا الَّذِي﴾ ئەمە ئەو (سزایە) ﴿كُنتُم بِهِ
تَسْتَعْجِلُونَ﴾ (بە گاڵتەوە) بە پەلە داواتان دەکرد ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ﴾ بێگومان پارێزکاران و بەخواترسان
﴿فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ وان لە باخات و کەناری سەرچەشمەی ڕەواندا ﴿١٥﴾ ﴿آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ﴾ ئەوەی خوا
پێی داوون وەری دەگرن ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ مُحْسِنِينَ﴾ (چونکە) بێگومان ئەوان لەوەو پێش چاکەکار
بوون ﴿١٦﴾ ﴿كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ﴾ ئەوانە کەمێك لەشەودا ﴿مَا يَهْجَعُونَ﴾ دەخەوتن (ئەوی تری شەو نوێژیان
دەکرد) ﴿١٧﴾ ﴿وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ وەلەبەرەبەیاناندا داوای لێخۆشبوونیان دەکرد ﴿١٨﴾ ﴿وَفِي أَمْوَالِهِمْ﴾ وە
لە ماڵ و دارایی یاندا ﴿حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ بۆ (هەژاری) داواکەرو داوانەکەر ماڵی خۆیان هەبوو ﴿١٩﴾
﴿وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ﴾ وەلەزەویدا بەڵگە و نیشانە هەیە بۆ باوەڕداران ﴿٢٠﴾ ﴿وَفِي أَنفُسِكُمْ﴾ وە
لەخودی خوشتاندا (بەڵگەی زۆر هەیە) ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ وورد نابنەوە و سەرنج نادەن ﴿٢١﴾
﴿وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ﴾ وەڕزق و ڕۆزی ئێوە و ئەو بەڵێنانەی پێتان دەدری لەئاسمانە ﴿٢٢﴾ ﴿فَوَرَبِّ
السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ جا سوێند بەپەروەردگاری ئاسمان و زەوی ﴿إِنَّهُ لَحَقٌّ﴾ بێگومان ئەوە(ی باسکرا) هەق
و ڕاستە ﴿مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ﴾ بەوێنەی ئەو قسانەی خۆتان دەیکەن ﴿٢٣﴾ ﴿هَلْ أَتَاكَ﴾ ئایا پێت گەشتووە
﴿حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ﴾ بەسەرهاتی میوانە ڕێزدارەکانی ئیبراهیم ﴿٢٤﴾ ﴿إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ﴾ کاتێ چوونە
لای ئیبراهیم و ﴿فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ﴾ وتیان سەلام (ئەویش) وتی سەلام لەخۆتان ﴿قَوْمٌ مُّنكَرُونَ﴾
(ئێوە) کەسانێکی نەناسراوون ﴿٢٥﴾ ﴿فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ﴾ جا خێرا چوو بۆلای خێزانەکەی ﴿فَجَاءَ بِعِجْلٍ
سَمِينٍ﴾ ئەمجا گوێرەکەیەکی قەڵەوی (بەبرژاوی بۆیان) هێنا ﴿٢٦﴾ ﴿فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ﴾ وەنزیکی کردەوە
لێیان (بەڵام نەیان خوارد) ﴿قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ﴾ وتی ئەوە ناخۆن؟ ﴿٢٧﴾ ﴿فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً﴾ ئەوسا تێیان
ترسا ﴿قَالُوا لَا تَخَفْ﴾ وتیان مەترسە (ئێمە نێردراوی خوایین) ﴿وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ﴾ وە مزگێنیان پێ دا
بەکوڕێکی دانا (کەئیسحاقە) ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ﴾ جا ژنەکەی قریوەیەکی کرد و هات ﴿فَصَكَّتْ
وَجْهَهَا﴾ وە دای بەڕوومەتی خۆیدا (وەك باوی ژنان) ﴿وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ﴾ وە وتی پیرەژنێکی نەزۆك
(چۆن منداڵی دەبێ) ﴿٢٩﴾ ﴿قَالُوا كَذَٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ﴾ (فریشتەکان) وتیان پەروەردگارت وای فەرمووە
﴿إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ﴾ بێگومان هەر خوا کار بەجێ و زانایە ﴿٣٠﴾

﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی: چیتان پێ سپێردراوە ئەی نێردراوانی خوا (٣١) ﴿قَالُوا إِنَّا
أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە نێردراوین بۆ سەر گەلێ تاوانباران (٣٢) ﴿لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن
طِينٍ﴾ بۆ ئەوەی بارینی بەسەریاندا بەردێ لە گڵی سوورەوە کراوی (٣٣) ﴿مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ﴾
نیشانە کراو لەلایەن پەروەردگارتەوە بۆ لە سنوور دەرچوان (٣٤) ﴿فَأَخْرَجْنَا مَن كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەمجا
هەرچی بوو لەو (شارەی لووط) دا لە بڕواداران دەرمان کردن (٣٥) ﴿فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِّنَ الْمُسْلِمِينَ﴾
وە نەماندی تێیدا بێجگە لە یەک ماڵی موسڵمان نەبێت (ئەویش ماڵی لووط بوو) (٣٦) ﴿وَتَرَكْنَا فِيهَا
آيَةً﴾ وە پەند و نیشانەیەکمان تێدا بەجێ هێشت ﴿لِّلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ بۆ ئەوانەی کە لە سزای
بە ئازار دەترسن (٣٧) ﴿وَفِي مُوسَىٰ إِذْ أَرْسَلْنَاهُ﴾ هەروەها لە بەسەرهاتی مووسادا (چەند بەڵگە و پەند هەیە)
کاتێ کە ناردمان ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ بۆ لای فیرعەون بە بەڵگەی ڕوون و ئاشکراوە (٣٨) ﴿فَتَوَلَّىٰ
بِرُكْنِهِ﴾ فیرعەونیش ڕووی وەرگێڕا و سەرپێچی کرد بە هێزی دەسەڵاتەکەیەوە ﴿وَقَالَ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ﴾ وە
ووتی (مووسا) جادووگەرە یان شێتە (٣٩) ﴿فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ﴾ ئێمەش خۆی و لەشکرەکەیمان گرت
﴿فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ﴾ و فڕێمان دانە ناو دەریاوە ﴿وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ کە ئەو شیاوی لۆمە کردن بوو (٤٠) ﴿وَفِي
عَادٍ﴾ وە لە گەلی عاددا بەڵگە و پەند هەیە ﴿إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ﴾ کاتێ کە ناردمانە سەریان ﴿الرِّيحَ الْعَقِيمَ﴾
بای (گەرمی توندی) بێ خێر (٤١) ﴿مَا تَذَرُ مِن شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ﴾ بەسەر هەر شتێکدا بڕۆیشتایە وازی لێ
نەدەهێنا ﴿إِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ﴾ هەتا وەک ڕزیوی لێ نەکرد (٤٢) ﴿وَفِي ثَمُودَ﴾ وە لە گەلی سەموددا (پەند
و ئامۆژگاری هەیە) ﴿إِذْ قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێ کە پێیان ووترا ﴿تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ﴾ ڕابوێرن تا کاتی خۆی دێت
(٤٣) ﴿فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ﴾ جا ئەوان سەرکەشیان کرد لە فەرمانی پەروەردگاریان ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ﴾
ئەمجا هەورە بروسکە پێیدان ﴿وَهُمْ يَنظُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان (تیاچوونی خۆیانیان) بەچاو دەبینی
(٤٤) ﴿فَمَا اسْتَطَاعُوا مِن قِيَامٍ﴾ ئیتر نەیانتوانی هەستنەوە ﴿وَمَا كَانُوا مُنتَصِرِينَ﴾ وە سەرکەوتوویش نەبوون
(٤٥) ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ﴾ وە گەلی نووحیش لە پێش ئەماندا بوو ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ کە بەڕاستی
گەلێکی بەدکار و لە سنوور دەرچوو بوون (٤٦) ﴿وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ﴾ و ئاسمانمان بە هێز و توانایەکی
گەورە دروست کردووە ﴿وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ﴾ وە ئێمە بەڕاستی فراوانکەری (ئاسمانین) بە بەردەوامی
(٤٧) ﴿وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا﴾ وە زەویمان ڕاخستووە ﴿فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ﴾ ئای چ ڕاخەرێکی چاکین ئێمە (٤٨)
﴿وَمِن كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ﴾ وە لە هەموو شتێک جووتێک (نێر و مێ) مان دروست کردووە
﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە و پەندی لێ وەربگرن (٤٩) ﴿فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ﴾ ئەمجا بە پەلە بەرەو
لای خوا بڕۆن ﴿إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی من لەلایەن خواوە ترسێنەرێکی ئاشکرا و ڕوونم بۆ
ئێوە (٥٠) ﴿وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ وە لەگەڵ خوادا پەرستراوی تر دامەنێن ﴿إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾
بەڕاستی من لەلایەن خواوە ترسێنەرێکی ئاشکرا و ڕوونم بۆ ئێوە (٥١)

﴿كَذَٰلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّن رَّسُولٍ﴾ هەر بەم شێوەیە هیچ پێغەمبەرێك نەهاتووە بۆ لای ئوممەتانی
پێش ئەمان ﴿إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ﴾ مەگەر ووتوویانە (ئەو پێغەمبەرە) جادووگەرە یان شێتە ٥٢
﴿أَتَوَاصَوْا بِهِ﴾ ئایا (ئەمان و ئەوان) ڕاسپاردەیان بۆیەکتری کردووە؟ ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ﴾ (نەخێر)
بەڵکو ئەمان گەلێکی سەرکەش و یاخین ٥٣ ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان
لێ وەرگێڕە ﴿فَمَا أَنتَ بِمَلُومٍ﴾ چونکە تۆ لۆمە کراو نیت ٥٤ ﴿وَذَكِّرْ﴾ وە ئامۆژگاریان بکە و بیریان بخەرەوە
﴿فَإِنَّ الذِّكْرَىٰ تَنفَعُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئامۆژگاری (ئەگەر سوودی بۆ بێ بڕوایان نەبێ) سوود
ئەگەیەنێ بەبڕواداران ٥٥ ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ وە من جنۆکە و ئادەمیزادم تەنها بۆ ئەوە
دروست کردووە کە بەندایەتی من بکەن ٥٦ ﴿مَا أُرِيدُ مِنْهُم مِّن رِّزْقٍ﴾ من هیچ ڕۆزییەکم ناوێ لێیان
﴿وَمَا أُرِيدُ أَن يُطْعِمُونِ﴾ ناشمەوێ خواردنم بدەنێ ٥٧ ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ﴾ بەڕاستی تەنها خوا خۆی ڕۆزی
دەرە ﴿ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ﴾ کە خاوەن دەسەڵاتی زۆر بەهێزە ٥٨ ﴿فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذَنُوبًا﴾ ئەمجا بێگومان
بۆ ئەوانەی ستەمیان کردووە، سزای زۆرمان بۆ ئامادە کردوون ﴿مِّثْلَ ذَنُوبِ أَصْحَابِهِمْ﴾ هەروەك چۆن بۆ
هاوەڵ و هاوڕێکانیان ئامادەمانکردووە ﴿فَلَا يَسْتَعْجِلُونِ﴾ دەی با ئیتر پەلە نەکەن (لە داواکردنی سزا)
٥٩ ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ سا هاوار بۆ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿مِن يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ﴾ لەو ڕۆژەی
کە هەڕەشەیان پێ لێکراوە ٦٠

سوورەتی ﴿الطُّورِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالطُّورِ﴾ سوێند بە کێوی طوور (بەو کێوەی مووسا لەسەری قسەی لەگەڵ خوای گەورە
کرد) ١ ﴿وَكِتَابٍ مَّسْطُورٍ﴾ وە بە کتێبی نووسراو (مەبەست پێی قورئانە) ٢ ﴿فِي رَقٍّ مَّنشُورٍ﴾
لەچەند پەڕەیەکی بڵاوکراوە (قورئان نووسراوەتەوە لەچەند پەڕەیەکدا) ٣ ﴿وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ﴾ وە
سوێند بەو خانەی ئاوەدانە (بیت المعمور جێگایەکە لە ئاسمان، فریشتەکان هەمیشە بەدەوریدا
دێن و دەچن، بەوانەوە ئاوەدانە) ٤ ﴿وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ﴾ وە سوێند بە بانی بڵندکراو (ئاسمانی
دونیا) ٥ ﴿وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ﴾ وە سوێند بە دەریای پڕ کراو (لە ئاو یان ئاگری داگیرساو) ٦
﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ﴾ بێگومان سزای پەروەردگارت (بۆ بێ بڕوایان) دێ ٧ ﴿مَّا لَهُ مِن دَافِعٍ﴾
هیچ بەرگری کەری نیە ٨ ﴿يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا﴾ ڕۆژێك کە ئاسمان زۆر توند دەکەوێتە
جوڵە و هاتوچۆ ٩ ﴿وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا﴾ وە چیاکان (لەجێی خۆیان) دەجووڵێن و توند
دەڕۆن ١٠ ﴿فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ کەواتە لەو ڕۆژەدا هاوار بۆ بێ باوەڕان ١١ ﴿الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ
يَلْعَبُونَ﴾ ئەوانەی کە لە کاری ناڕەوادا ڕۆدەچن و هەمیشە گاڵتە و گەپ دەکەن ١٢ ﴿يَوْمَ يُدَعُّونَ
إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا﴾ ڕۆژی پاڵیان پێوە دەنرێ بەرەو ئاگری دۆزەخ چۆن پاڵ پێوەنانێك ١٣
﴿هَٰذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەمە ئەو ئاگرەیە کە ئێوە بە درۆتان دەزانی ١٤

﴿أَفَسِحْرٌ هَٰذَا﴾ ئایا ئەم ئاگرە جادووە ﴿أَمْ أَنتُمْ لَا تُبْصِرُونَ﴾ یان ئێوە نابینن ١٥ ﴿اصْلَوْهَا﴾ بچنە ناویەوە
﴿فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا﴾ ئەمجا ئارام بگرن یا نەیگرن ﴿سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ﴾ بەکسانە بۆتان ﴿إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ﴾ بێگومان هەر تۆڵەی ئەو کردەوانەی دەتانکرد لێتان دەسەندرێتەوە ١٦ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ
وَنَعِيمٍ﴾ بە ڕاستی پارێزکاران ولەخواترسان لە ناو باخات و نیعمەتەکانی بەهەشتدان ١٧ ﴿فَاكِهِينَ بِمَا
آتَاهُمْ رَبُّهُمْ﴾ چێژ ئەبەن لەو شتانەی پەروەردگاریان پێی بەخشیوون ﴿وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾
وە پەروەردگاریان پاراستوونی لەسزای دۆزەخ ١٨ ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا﴾ (پێیان دەوترێت) بخۆن و
بخۆنەوە ﴿هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ نۆشی گیانتان بێت بەهۆی ئەو چاکانەی لەدونیادا دەتانکرد ١٩
﴿مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ﴾ پاڵیان داوەتەوە لەسەر کورسی و قەنەفەی ڕیز کراو ﴿وَزَوَّجْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ﴾ وە
حوریانی چەو گەش و چاو گەورەمان کردە هاوسەریان ٢٠ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی بڕوایان هێناوە
﴿وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَانٍ﴾ وە نەوەکانیشیان دوایان کەوتوون بەئیمانەوە ﴿أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ نەوەکانیان
دەگەیەنین پێیان (لەپلەی بەهەشتدا) ﴿وَمَا أَلَتْنَاهُم مِّنْ عَمَلِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ وە هیچ لە کردەوەی (باوکە)
کانیان کەم ناکەینەوە ﴿كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ﴾ هەر کەسە بارمتەی کردەوەکانی خۆیەتی ٢١
﴿وَأَمْدَدْنَاهُم بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ﴾ وە بەردەوام هەموو جۆرە میوە و گۆشتێکیان پێ دەدەین ﴿مِّمَّا يَشْتَهُونَ﴾ لەوەی
ئارەزووی دەکەن ٢٢ ﴿يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا﴾ لەو (بەهەشتە)دا پەرداخی شەراب لە یەکتری وەردەگرن
﴿لَّا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْثِيمٌ﴾ نە قسەی پڕوپووچی تێدایە و نە گوناه کردن ٢٣ ﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ﴾ دەگەڕێن
بەسەریاندا کوڕانی نەوجەوانی نێک سووکی خۆیان و خزمەتیان دەکەن ﴿كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُونٌ﴾
وەك مرواری ناو سەدەف (لە جوانی و پاکی دا) ٢٤ ﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بەهەشتییەکان ڕوو دەکەنە
یەکتری و ﴿يَتَسَاءَلُونَ﴾ پرسیار لە یەکتری دەکەن ٢٥ ﴿قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ﴾ ئەڵێن بەڕاستی
ئێمە پێشتر لەناو کەس وکارماندا دەترساین (لەسزای دۆزەخ) ٢٦ ﴿فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ ئەوەتە خوا منەتی
نابەسەرماندا ﴿وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ﴾ وە لەسزای دۆزەخ پاراستینی ٢٧ ﴿إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلُ نَدْعُوهُ﴾
بەڕاستی ئێمە لەمەو پێش خوامان دەپەرست و هاوارمان لێ دەکرد ﴿إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی
ئەو چاکەکارێکی میهرەبانە ٢٨ ﴿فَذَكِّرْ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) یادیان خەرەوە ﴿فَمَا أَنتَ بِنِعْمَتِ
رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ﴾ چونکە تۆ بەهۆی نیعمەتەکانی پەروەردگارتەوە فاڵچی و شێت نیت ٢٩
﴿أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ﴾ نە بەڵکو دەڵێن (موحەممەد ﷺ) شاعیرە ﴿نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ﴾ چاوەڕوانی مردنی
دەکەین ٣٠ ﴿قُلْ تَرَبَّصُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ چاوەڕوان بن ﴿فَإِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُتَرَبِّصِينَ﴾
بێگومان منیش لە گەڵتاندا لەچاوەڕوانانم ٣١

﴿أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُم بِهَٰذَا﴾ ئاخۆ عەقڵ و ژیرییان فەرمانیان پێ ئەدا بەم قسانە ﴿أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ﴾ (نەخێر)
بەڵکو ئەمانە گەلێکی سەرکەش و یاخین ﴿٣٢﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ﴾ یا دەڵێن قورئان (موحەممەد ﷺ)
خۆی هەڵیبەستووە؟ ﴿بَل لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو بڕوا ناهێنن ﴿٣٣﴾ ﴿فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ﴾ دەی
با ئەوان (بێ باوەڕەکان) نموونەیەکی وەك قورئان بهێنن ﴿إِن كَانُوا صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست ئەکەن،
(کە هەڵبەستراوی مرۆڤە) ﴿٣٤﴾ ﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ﴾ ئایا ئەوان (بێ خالقێك) لە خۆیانەوە دروست
بوون ﴿أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ﴾ یان خۆیان (خالق) و دروستکەری خۆیانن؟ ﴿٣٥﴾ ﴿أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾
ئەی ئایا ئەوان ئاسمانەکان و زەویان دروست کردووە ﴿بَل لَّا يُوقِنُونَ﴾ (نەخێر وا نییە) بەڵکو
دڵنیابین و گومانیان هەیە ﴿٣٦﴾ ﴿أَمْ عِندَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ﴾ ئەی ئایا گەنجینەکانی پەروەردگاری تۆ لای
ئەوانە؟ ﴿أَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ﴾ یان ئایا هەر ئەوان دەسەڵاتدار و زاڵن ﴿٣٧﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ﴾
یان پەیژەیەکیان هەیە (پێیدا سەربکەون بۆ ئاسمان و) گوێ بگرن تێیدا (لە هەواڵی ئاسمان)؟
﴿فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُم بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ جا (ئەگەر ڕاست ئەکەن) با گوێ گرەکەیان بەڵگەیەکی ڕوون بهێنێت
﴿٣٨﴾ ﴿أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ﴾ یان ئایا کچان بۆ خوایەو کوڕان بۆ ئێوەیە؟ ﴿٣٩﴾ ﴿أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا﴾ یان ئایا
تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای کرێ و پاداشتیان لێ دەکەیت؟ ﴿فَهُم مِّن مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ﴾ لەوانیش
لەبەر بژاردنی بارییان گرانە؟ ﴿٤٠﴾ ﴿أَمْ عِندَهُمُ الْغَيْبُ﴾ یا ئایا زانیاری غەیبیان لایە؟ ﴿فَهُمْ يَكْتُبُونَ﴾ کە
(لەبەری) بنووسنەوە ﴿٤١﴾ ﴿أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا﴾ ئەی ئایا ئەیانەوێ فێڵ بکەن؟ ﴿فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ﴾ دەی
هەر بێ باوەڕان فێڵیان لێ کراوون ﴿٤٢﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ﴾ ئەی ئایا پەرستراوێکیان هەیە بێجگە لە خوا؟
﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاکە لە هەموو هاوبەشێك کە بۆی بڕیار دەدەن ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِن يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ
سَاقِطًا﴾ وە ئەگەر پارچەیەك لە ئاسمان ببینن بکەوێتە خوارەوە ﴿يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ﴾ ئەڵێن (ئەمە)
هەورێکی بەسەریەکدا کەوتووە (باراناوی بۆ دەبارێ) ﴿٤٤﴾ ﴿فَذَرْهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا﴾ دەی لێیان گەڕێ تا تووشی
﴿يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ﴾ ڕۆژی خۆیان دەبن کە تیایدا لەناو دەچن ﴿٤٥﴾ ﴿يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا﴾ ڕۆژێ
کە فێڵەکانیان هیچ سوودێکیان پێ ناگەیەنێ ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە هیچ سەرکەوتوو و سەرفراز نابن ﴿٤٦﴾
﴿وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بە ڕاستی ئەوانەی ستەمیان کردووە (لە خۆیان و بێ بڕوا بوون) بۆیان هەیە
﴿عَذَابًا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ سزایەك پێش سزای ڕۆژی دوایی ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نایزانن ﴿٤٧﴾
﴿وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ چاوەڕوانی بڕیاری پەروەردگارت بە ﴿فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا﴾ چونکە بێگومان تۆ لەپێش
چاو و چاودێری ئێمەدایت (لەم ئایەتەدا جێگیر کردن و بەسکردنی سیفەتی چاو بۆ خودا هاتووە ئێمە
بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن و لێکدانەوەیەك، وەشێوەکەی نازانین تەنها خودا دەیزانێت)
﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ﴾ هەرکاتێ (لەخەو) هەستایت تەسبیحات بکە بە ستایشی پەروەردگارت ﴿٤٨﴾
﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ﴾ وە بیپەرستە و ستایشی بکە لە بەشێك لەشەودا ﴿وَإِدْبَارَ النُّجُومِ﴾ وە کاتێك ئەستێرەکان
ون ئەبن (پشت هەڵئەکەن) ﴿٤٩﴾

سورەتی ﴿النجم﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ﴾ سوێند بە ئەستێرە کاتێ ئاوا دەبێ ﴿١﴾ ﴿مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ﴾ هاوڕێکەتان (موحەممەد
ﷺ) گومڕا نەبووە ﴿وَمَا غَوَىٰ﴾ وە لە ڕاستی لای نەداوە ﴿٢﴾ ﴿وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ﴾ وە لە هەوا
و هەوەسەوە قسە ناکات (کە قورئان دەخوێنێت) ﴿٣﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾ هەرچی دەیڵێ
(قورئانە و) نیگا دەکرێتە سەری ﴿٤﴾ ﴿عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ﴾ (جوبرەئیلی) زۆر بەتوانا فێری کردووە ﴿٥﴾
﴿ذُو مِرَّةٍ﴾ خاوەنی بیر و هۆشی بەهێزە ﴿فَاسْتَوَىٰ﴾ جا لەسەر شێوەی ڕاستەقینەی خۆی ڕاوەستاوە
﴿٦﴾ ﴿وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ﴾ کە بە ئاسۆی هەرە بەرزی ئاسمانەوە بوو ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ﴾ پاشان نزیک
بووییەوە (لە موحەممەد ﷺ) و ئەمجا هاتە خوارەوە ﴿٨﴾ ﴿فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ﴾ تا بە ئەندازەی دوو
کەوان یان کەمتر(ی ماوە بوو لەگەڵ موحەممەددا ﷺ) ﴿٩﴾ ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ﴾ ئەمجا (خوا)
نیگای کرد بۆ بەندەی خۆی، ئەوی چ نیگایەک بوو ﴿١٠﴾ ﴿مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ﴾ ئەوەی (موحەممەد
ﷺ) بەچاوی سەر بینی دڵی (بڕوای پێ کرد و) بە درۆی نەزانی ﴿١١﴾ ﴿أَفَتُمَارُونَهُ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ﴾ جا ئایا
(بێ باوەڕان) ئێوە دەمەقاڵێ ی لەگەڵ دەکەن دەربارەی ئەوەی کە بە چاوی خۆی دەی بینی ﴿١٢﴾
﴿وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان جارێکی تر جوبرەئیلی بینیوە ﴿١٣﴾ ﴿عِندَ سِدْرَةِ الْمُنتَهَىٰ﴾ لای
درەختی (سیدرەتولموئتەها) ﴿١٤﴾ ﴿عِندَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ﴾ کە لای ئەوەوە بەهەشتی بێلتەجێ بووە ﴿١٥﴾
﴿إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ﴾ ئەو کاتەی (پێغەمبەر ﷺ) ئەو شتە گرینگ و سەرسوڕهێنەرەی بینی کە سیدرەی
دەپۆشی چۆن داپۆشیبێک ﴿١٦﴾ ﴿مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ﴾ چاوی ئەو (موحەممەد ﷺ) بەملا و لادا نەبەدەر ڕانی
(لە مەبەست ی نەدەپەڕی) ﴿١٧﴾ ﴿لَقَدْ رَأَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بینی ﴿مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ﴾ گەورەترین
بەڵگە و نیشانەی پەروەردگاری ﴿١٨﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ﴾ دەی پێم بڵێن ئایا لات و عوززا (کە
دروستن) ﴿١٩﴾ ﴿وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ﴾ وە تی سێیەم کە مەناتە (ئایا هیچیان پێ دەکرێ) ﴿٢٠﴾ ﴿أَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ
الْأُنثَىٰ﴾ ئایا ڕاستە ئێوە کوڕان بۆ خۆتان و کچان بۆ خودا بەڕەوا و چاک دەزانن؟ ﴿٢١﴾ ﴿تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ
ضِيزَىٰ﴾ ئەگەر وابێ دابەشکردنێکی نادروست دەبێ ﴿٢٢﴾ ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم﴾ ئەم بتە
هەر ناوانێکی ڕووتن کە ئێوە و باو و باپیرانتان لێتان ناون (بەبێ ناوەرۆک) ﴿مَّا أَنزَلَ اللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَانٍ﴾ خوا
هیچ بەڵگەیەکی لەسەر پەرستراوی ئەوان نەناردووەتە خوارەوە ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنفُسُ﴾
تەنها شوێنی گومان و ئەو شتە دەکەون کە نەفسی خۆیان حەزی لێ بەتی ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُم مِّن رَّبِّهِمُ الْهُدَىٰ﴾
لە کاتێکدا کە بەڕاستی لەلایەن پەروەردگاریانەوە هیدایەتیان بۆ هاتووە ﴿٢٣﴾ ﴿أَمْ لِلْإِنسَانِ مَا تَمَنَّىٰ﴾ ئایا
مرۆڤ ئارەزووی هەرچی کرد بۆی دێنە دی (نەخێر) ﴿٢٤﴾ ﴿فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ﴾ چونکە هەر خوا یە
خاوەنی دونیا و دوارۆژە ﴿٢٥﴾ ﴿وَكَم مِّن مَّلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ وە چەندەها فریشتە کە لە ئاسمانەکاندا هەن
﴿لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا﴾ تکا و شەفاعەتیان هیچ سوودی نی یە ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ أَن يَأْذَنَ اللَّهُ﴾ مەگەر دوای
ئەوەی کە خوا مۆڵەت بدات ﴿لِمَن يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ﴾ بۆ هەر کەسێک کە خۆی بیەوێ و ڕازی بێت پێی ﴿٢٦﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕ بە ڕۆژی دوایی ناهێنن ﴿لَيُسَمُّونَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةَ الْأُنثَىٰ﴾ فریشتەکان بە کچی (خوا) ناو دەبەن ﴿٢٧﴾ ﴿وَمَا لَهُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ﴾ لە کاتێکدا هیچ زانیاریەکیان دەربارەی نی یە ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ تەنها دوای گومان دەکەون ﴿وَإِنَّ الظَّنَّ﴾ وە بەڕاستی گومان ﴿لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا﴾ هیچ سوودێکی نی یە لەبەرانبەر حەق و ڕاستی دا ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَعْرِضْ عَن مَّن تَوَلَّىٰ عَن ذِكْرِنَا﴾ دەی کەواتە تۆش وازبهێنە لەو کەسەی پشت دەکاتە قورئان و یادی ئێمە ﴿وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ وە بێجگە ژیانی دونیا هیچی تری ناوێ ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ مَبْلَغُهُم مِّنَ الْعِلْمِ﴾ ئەمە ئەوپەڕی زانیاری و تێگەیشتنیانە لەزانیاریدا ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت چاک دەزانێ بەوەی لە ڕێبازەکەی گومڕا بووە ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَىٰ﴾ وە چاک دەزانێ بەوەی کە ڕێنوێنی بووە ﴿٣٠﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە خوا خاوەنی هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا﴾ تا سزای ئەوانە بدات کە خراپەیان کردووە بەهۆی کردەوەکانیان ﴿وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى﴾ وە پاداشتی ئەوانە بداتەوە کەچاکەیان کردووە بەچاکەتر (لەوەی کردویانە) ﴿٣١﴾ ﴿الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ﴾ ئەوانەی کە لەگوناهی گەورە و کردەوەی دزێو خۆیان دەپارێزن ﴿إِلَّا اللَّمَمَ﴾ جگە تاوانی بچووک نەبێت ﴿إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت لێبوردنی فراوانە ﴿هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ﴾ ئەو لەهەموو کەس بەحاڵی ئێوە زاناترە لەکاتێکدا کە لەزەوی دروستی کردوون ﴿وَإِذْ أَنتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ وە کاتێک کە ئێوە کۆرپەلەی ناو سکی دایکتانتان ﴿فَلَا تُزَكُّوا أَنفُسَكُمْ﴾ کەواتە خۆتان بەچاک و پاک دامەنێن ﴿هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَىٰ﴾ خوا زاناترە بەو کەسەی زیاتر لە خواترسە ﴿٣٢﴾ ﴿أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّىٰ﴾ جا ئایا دیت ئەو کەسەی کە پشتی هەڵکرد (لەباوەڕ) ﴿٣٣﴾ ﴿وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا وَأَكْدَىٰ﴾ (لەوەی بڕیاری دابوو) کەمێکی بەخشی و ئەوەی تری گرتەوە ﴿٣٤﴾ ﴿أَعِندَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ﴾ ئایا (ئەو کەسە) زانیاری پەنهانی لایە ﴿فَهُوَ يَرَىٰ﴾ و بەچاو دەیبینێ ﴿٣٥﴾ ﴿أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ﴾ یان ئایا ئاگادار نەکرابوو بەوەی کە لەپەڕاوەکانی موسادا بوو ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّىٰ﴾ (وە بەوەی کە لەپەڕاوی ئیبراهیمدا بوو) ئەو ئیبراهیمەی کە پەیمانی خۆی بەچاکی بەجێ هێنا ﴿٣٧﴾ ﴿أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ (لەو پەڕاوانەدا هاتووە) کە هیچ تاوانبارێک گوناهی تاوانبارێکی تر هەڵناگرێ ﴿٣٨﴾ ﴿وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ﴾ وە بێگومان ئادەمی جگە لەکۆششی خۆی خاوەنی هیچی تر نی یە (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٣٩﴾ ﴿وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ﴾ و بێگومان هەوڵ و کۆششەکەی لە داهاتوو (لەقیامەت)دا دەبینرێتەوە ﴿٤٠﴾ ﴿ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَىٰ﴾ پاشان پاداشت دەدرێتەوە بەتێر و تەواوی ﴿٤١﴾ ﴿وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنتَهَىٰ﴾ وە بەڕاستی هەموو کارێک سەرەنجامەکەی هەر بۆ لای پەروەردگارت دەگەڕێتەوە ﴿٤٢﴾ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَىٰ﴾ وە بێگومان هەر ئەویش بەندەکان دەخاتە گریان و پێکەنین ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا﴾ وە بێگومان هەر ئەوە دەیانمرێنێ و زیندوویشیان دەکاتەوە ﴿٤٤﴾

﴿وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ﴾ وەبەڕاستی هەر ئەوە کە جووتی نێر و مێی دروست کردووە ﴿٤٥﴾
﴿مِن نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ﴾ لە نوتفەیەک کاتێک دەڕژێنرێتە منداڵدانەوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشْأَةَ الْأُخْرَىٰ﴾ وە
بەڕاستی هەر لەسەر خوایە دروست کردنەوەی لە ڕۆژی دواییدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ﴾ وە
بێگومان هەر ئەویشە کەخەڵکی دەوڵەمەند و هەژار دەکات ﴿٤٨﴾ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشِّعْرَىٰ﴾ وە بەڕاستی
هەر ئەوە پەروەردگاری ئەستێرەی شیعرا (شیعرا ئەستێرەیەک بوو خەڵکانێک لەسەردەمی
نەفامیدا دەیانپەرست) ﴿٤٩﴾ ﴿وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَىٰ﴾ وەبێگومان هەر ئەو خوایە گەلی عادی
یەکەمی لەناو برد ﴿٥٠﴾ ﴿وَثَمُودَ فَمَا أَبْقَىٰ﴾ گەلی سەموودیشی لەناوبرد و کەسی نەهێشت ﴿٥١﴾
﴿وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ﴾ وە گەلی نووحیشی (لەناو برد) لەپێش (عاد و سەموود)دا ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ﴾
کەبەڕاستی ئەوان ستەمکارتر و ﴿وَأَطْغَىٰ﴾ سەرکەشتر بوون ﴿٥٢﴾ ﴿وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَىٰ﴾ وە گوندە
سەرەوژێر کراوەکانی (بەرەو ژێردا) بردە خوارەوە (کەگوندەکانی گەلی لووط بوون) ﴿٥٣﴾ ﴿فَغَشَّاهَا مَا غَشَّىٰ﴾
ئەمجا ئەو گوندانەی داپۆشی (بەجۆرەها سزای سەخت) چۆن داپۆشینێک ﴿٥٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ﴾
لە کام بار و بەهرەتەکانی پەروەردگارت ﴿تَتَمَارَىٰ﴾ دوو دڵیت ﴿٥٥﴾ ﴿هَٰذَا نَذِيرٌ مِّنَ النُّذُرِ الْأُولَىٰ﴾ ئەم
(پێغەمبەرە) ترسێنەرێکە لە (پێغەمبەرە) ترسێنەرەکانی پێشوو ﴿٥٦﴾ ﴿أَزِفَتِ الْآزِفَةُ﴾ ڕۆژی دوایی زۆر
نزیک بووەتەوە ﴿٥٧﴾ ﴿لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ﴾ جگە لە خوای گەورە کەس نی یە ئاشکرای بکات
(ویرانیت کەی دێت) ﴿٥٨﴾ ﴿أَفَمِنْ هَٰذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ﴾ جا ئایا لەم قورئانە سەرتان سوڕ دەمێنێت؟! ﴿٥٩﴾
﴿وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ﴾ وە پێدەکەنن و ناگرین؟! ﴿٦٠﴾ ﴿وَأَنتُمْ سَامِدُونَ﴾ وە ئێوە سەرگەرم و بێ ئاگان ﴿٦١﴾
﴿فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا﴾ دەی سوژدە بەرن بۆ خوا و پەرستشی بکەن ﴿٦٢﴾

سوورەتی ﴿القمر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ﴾ ڕۆژی دوایی نزیک بوویەوە ﴿وَانشَقَّ الْقَمَرُ﴾ وە مانگ لەت بوو ﴿١﴾ ﴿وَإِن يَرَوْا آيَةً﴾ وە
ئەگەر بێ بڕوایان موعجیزەیەک ببینن ﴿يُعْرِضُوا﴾ پشت هەڵدەکەن ﴿وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ﴾ وە دەڵێن ئەمە
جادوویەکی بەردەوامە (و موحەممەد لێیان دەکات) ﴿٢﴾ ﴿وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ﴾ وەئەو (بت پەرستانە)
باوەڕیان نەهێنا و شوێنی هەوا و ئارەزووی خۆیان کەوتن ﴿وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقِرٌّ﴾ لە کاتێکدا هەموو
کارێک سەرەنجامێکی هەیە ﴿٣﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُم مِّنَ الْأَنبَاءِ﴾ بێگومان هەواڵی زۆر (لەسەربردی پێشینیان)
پێ گەیشتووە (لە قورئاندا) ﴿مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ﴾ کە بیانگێڕێتەوە (لە بت پەرستی) ﴿٤﴾ ﴿حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ﴾
(قورئان) هەمووی حیکمەتێکی تەواوە ﴿فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ﴾ بەڵام ترساندنی ترسێنەران (بۆ کەسی بێ
باوەڕ) سوودی نی یە ﴿٥﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ﴾ ئەمجا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرچەرخێنە
﴿يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ﴾ (چاوەڕوانی) ئەو ڕۆژە بکە کە جاڕدەر بانگی خەڵکی دەکات ﴿إِلَىٰ شَيْءٍ نُّكُرٍ﴾
بۆ شتێکی زۆر ناخۆش (کەڕۆژی حەشرە) ﴿٦﴾

﴿خُشَّعًا أَبْصَارُهُمْ﴾ (بێ باوەڕان) بەکزوچاو شۆڕی یەوە ﴿يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ﴾ لەگۆڕەکانیان دێنەدەرەوە
﴿كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ﴾ وەك کوللەی پەرش و بڵاون ٧ ﴿مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ﴾ خێرا دوای جاڕدەرەکە
دەکەون ﴿يَقُولُ الْكَافِرُونَ﴾ بێ باوەڕان دەڵێن ﴿هَٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژێکی زۆر دژوار و سەختە ٨
﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا﴾ پێش ئەمان گەلی نووح بێ باوەڕبوون، جا بەندەی ئێمە(نووح)یان بەدرۆزن دانا
﴿وَقَالُوا مَجْنُونٌ﴾ وە وتیان (نووح) شێتە ﴿وَازْدُجِرَ﴾ وە هەڕەشەیان لێکرد و ڕێگری کرا لەبانگەوازەکەی
٩ ﴿فَدَعَا رَبَّهُ﴾ جا (نووح) هاواری کرد بەپەروەردگاری و ﴿أَنِّي مَغْلُوبٌ﴾ (وتی) بەڕاستی من شکستم
خواردووە(لێیان دەسەڵاتم) ﴿فَانْتَصِرْ﴾ دەی تۆ یارمەتیم بدە ١٠ ﴿فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ﴾ ئێمەش هەموو
دەرگای ئاسمانمان کردەوە ﴿بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ﴾ بەئاوی بارانی بەلێزمە ١١ ﴿وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا﴾ وە کانیاوی
زۆرمان لەزەویدا هەڵقوڵاند ﴿فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَىٰ أَمْرٍ﴾ جا ئاوی ئاسمان و زەوی بەیەك گەشتن بەو ئەندازەی
﴿قَدْ قُدِرَ﴾ کە بڕیاری لەسەر درابوو ١٢ ﴿وَحَمَلْنَاهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَاحٍ﴾ وە نووحمان (لەگەڵ شوێن کەوتووانی)
هەڵگرت لەسەر کەشتییەك کە بەچەند پارچە تەختەو ﴿وَدُسُرٍ﴾ بزمار (دروست کرابوو) ١٣
﴿تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا﴾ لەبینین و چاودێری ئێمە دەڕۆیشت (بەمان هێشت نوقم ببێت) (لەم ئایەتەدا
جێگیر کردنی صیفەتی [عین = چاو] بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کە شایستەی
گەورەیی و تەواوی زاتی خوا بێت، بەبێ هیچ لێچواندن و لێکدانەوەیەك، وە بڕوامان پێیەتی و
چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خوا دەیزانێت) ﴿جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ﴾ ئەمە پاداشتە بۆ ئەو کەسەی باوەڕی پێ
نەکرا (کە نووحە) ١٤ ﴿وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً﴾ بێگومان ئەو ڕووداوەمان هێشتەوە تا ببێتە پەندێك ﴿فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ﴾
جا ئایا کەسێك هەیە پەند وەرگرێ؟ ١٥ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دەی ئایا سزا و ترساندنم چۆن بوو؟ ١٦
﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن
﴿فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ١٧ ﴿كَذَّبَتْ عَادٌ﴾ گەلی عادیش پێغەمبەرەکەیان
بەدرۆ زانی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ جا ئایا سزا و ترساندنم چۆن بوو؟ ١٨ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا﴾
بێگومان ئێمە بایەکی توندی سارددمان ناردە سەریان ﴿فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ﴾ لەڕۆژێکی شوومی سەختدا بە
بەردەوامی ١٩ ﴿تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ﴾ خەڵکی (لە زەوی) هەڵدەگرت وەك سەدارخورمای لەبیخ
هەڵکەندراوی (لێکردن) ٢٠ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ جا ئایا سزاو هەڕەشەی ئێمە چۆن بوو (لەبێ باوەڕان)؟
٢١ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ بەڕاستی قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِنْ
مُدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ٢٢ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ﴾ گەلی سەموود باوەڕیان بە
پێغەمبەرەکەیان نەهێنا (کە صالح پێغەمبەریان بوو علیه السلام) ٢٣ ﴿فَقَالُوا أَبَشَرًا مِنَّا وَاحِدًا نَتَّبِعُهُ﴾ جا وتیان
چۆن ئێمە دوای تاکە کەسێك بکەوین لەخۆمان ﴿إِنَّا إِذًا لَفِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ﴾ ئەگەر دوای تۆ بکەوین ئەوسا
ئێمە لە گومڕایی و شکست داین ٢٤ ﴿أَأُلْقِيَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا﴾ ئایا لەناو هەمووماندا نیگا هەر بۆ ئەو کراوە
بەتەنیا؟ ﴿بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ﴾ (نەخێر) بەڵکو ئەو (صالح) پیاوێکی زۆر درۆزنی خۆ پەسەند و لووت بەرزە ٢٥
﴿سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْأَشِرُ﴾ سبەی دەزانن کە کێ زۆر درۆزنی خۆ بەپەسەندە ٢٦ ﴿إِنَّا مُرْسِلُو النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ﴾
ئێمە حوشترەکە دەنێرین بۆ تاقی کردنەوەیان ﴿فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ﴾ جا (ئەی صالح) چاوەڕوانی سەر
ئەنجامیان بکە و دان بەخۆدا بگرە ٢٧

﴿ وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ ﴾ وە هەواڵیان پێ بدە کە ئاوەکە لەنێوانی (حوشترەکەو ئەو)اندا بەش کراوە
﴿ كُلُّ شِرْبٍ مُّحْتَضَرٌ ﴾ هەریەکەیان لە نۆرەی ئاوی خۆیدا ئامادەبن ﴿٢٨﴾ ﴿ فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ ﴾ (گەلەکەی لەم کارە
بێزار بوون) جا بانگی هاوڕێی (خراپە)کەیان کرد (قوداری کوڕی سالیف) ﴿ فَتَعَاطَىٰ فَعَقَرَ ﴾ ئەویش
دەستی دایە شمشێر و (حوشترەکەی) سەر بڕی ﴿٢٩﴾ ﴿ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴾ جا تۆڵەو ترساندنی من
چۆن بوو بۆیان؟ ﴿٣٠﴾ ﴿ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً ﴾ بێگومان ئێمە دەنگێکی گەورەی ترسناکمان بۆ
ناردن ﴿ فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ ﴾ هەموو (مردن ونەرم وتوابوون) بەوێنەی پووشی ژێر پێی ئاژەڵ ﴿٣١﴾
﴿ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ ﴾ سوێند بەخوا بەراستی قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن
﴿ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴾ جا ئایا کەسێک هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٣٢﴾ ﴿ كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ ﴾ گەلی لووط
باوەڕیان نەهێنا بە پێغەمبەرەکەیان ﴿٣٣﴾ ﴿ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا ﴾ بەراستی ئێمەش ناردمانە سەریان
بایەکی بەهێز بەوردە ڕیخەوە (ولەناوی بردن) ﴿ إِلَّا آلَ لُوطٍ ﴾ جگە لە کەس و کاری لووط نەبێت
﴿ نَّجَّيْنَاهُم بِسَحَرٍ ﴾ کە لە بەرەبەیاندا ڕزگارمان کردن ﴿٣٤﴾ ﴿ نِّعْمَةً مِّنْ عِندِنَا ﴾ بە بەزەیی و ڕەحمەتی خۆمان
﴿ كَذَٰلِكَ نَجْزِي مَن شَكَرَ ﴾ هەر بەو شێوە پاداشتی سوپاسگوزاران دەدەینەوە ﴿٣٥﴾ ﴿ وَلَقَدْ أَنذَرَهُم بَطْشَتَنَا ﴾ بەڕاستی (لووط)
گەلەکەی ترساند بەتۆڵەی سەختی ئێمە ﴿ فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ ﴾ بەڵام ئەوان گومانیان هەبوو لەو ترساندنە بڕوایان
پێ نەبوو ﴿٣٦﴾ ﴿ وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَن ضَيْفِهِ ﴾ سوێند بەخوا بێگومان (گەلی لووط) داوای میوانەکانیان لێکرد ﴿ فَطَمَسْنَا
أَعْيُنَهُمْ ﴾ جا ئێمەش چاویانمان کوێر کرد ﴿ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ﴾ دە بچەژن سزا و سەرئەنجامی هەڕەشەکانم ﴿٣٧﴾
﴿ وَلَقَدْ صَبَّحَهُم بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقِرٌّ ﴾ سوێند بەخوا بێگومان هێرشی بردە سەریان لەبەرەبەیاندا، سزایەکی بەردەوام
﴿٣٨﴾ ﴿ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ﴾ دەی بچەژن سزا و سەرئەنجامی هەڕەشەکانم ﴿٣٩﴾ ﴿ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ ﴾ سوێند بەخوا
بەڕاستی ئێمە قورئانمان ئاسان کردووە بۆ خوێندنەوەو ئامۆژگاری ﴿ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴾ جا ئایا کەسێک هەیە پەندی
لێ وەربگرێت؟ ﴿٤٠﴾ ﴿ وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ﴾ بێگومان ترسێنەران (موسا و هارون) هاتن بۆ سەر فیرعەون
و دەست وپێوەندەکەی ﴿٤١﴾ ﴿ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا ﴾ باوەڕیان بە هەر هەموو نیشانەکانی ئێمە نەکرد و بەدرۆیان زانی
﴿ فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ ﴾ جا ئێمەش تۆڵەمان لێ سەندن وەک تۆڵەسەندنی کەسێکی زاڵی بەتوانا ﴿٤٢﴾
﴿ أَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِّنْ أُولَٰئِكُمْ ﴾ ئایا کافرەکانی ئێوە (ئەی خەڵکی مەککە) باشترن لەم گەلانەی (کە باسکران)
﴿ أَمْ لَكُم بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴾ یان ئێوە (ئەماننامەتان) هەیە لە کتێبە ئاسمانییەکاندا (ودڵنیان کەسزا نادرێن) ﴿٤٣﴾
﴿ أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُّنتَصِرٌ ﴾ یان دەڵێن ئێمە کۆمەڵێکی سەرکەوتووین و نەشکێین ﴿٤٤﴾ ﴿ سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ
وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴾ بێگومان کۆمەڵەکەیان دەشکێنرێ و هەڵدێن ﴿٤٥﴾ ﴿ بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ ﴾ بەڵکو بەڵێنیان ڕۆژی
دوایی یە ﴿ وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرُّ ﴾ وە (سزای) ئەو ڕۆژە زۆر سەخت تر و تاڵ ترە ﴿٤٦﴾ ﴿ إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴾
بەڕاستی تاوانبارەکان لە گومڕایی و شێتی دان ﴿٤٧﴾ ﴿ يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ﴾ ئەو ڕۆژەی کە لە ئاگری
دۆزەخدا بەسەر ڕوخساریاندا ڕادەکێشرێن ﴿ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴾ (پێیان دەڵێن) بچەژن ئازاری دۆزەخ ﴿٤٨﴾
﴿ إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴾ بێگومان ئێمە هەموو شتێکمان بەئەندازە دروست کردووە ﴿٤٩﴾

﴿وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ﴾ وە فەرمانی ئێمە تەنها یەک جارە ﴿كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ﴾ وەك چاو تروکاندنێك (وایە
لەخێراییدا) ٥٠ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان زۆر لە کەسانی بێ باوەڕی وەك
ئێوەمان لەناو بردووە ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جائایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ٥١ ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي
الزُّبُرِ﴾ وە هەر چییەکیان کردووە لە نامەی کردەوەکانیاندایە ٥٢ ﴿وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسْتَطَرٌ﴾ وە
وردە و درشتی (کردەوەکانیان) هەمووی نووسراوە ٥٣ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ﴾ بێگومان پارێزکاران
و لەخواترسان وا لە باخات و ڕووبارەکانی (بەهەشتدا) ٥٤ ﴿فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ﴾ لە جێگایەکی خۆش
و پەسەندن ﴿عِندَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ﴾ لای پاشایەکی دەسەڵاتی بە توانادان ٥٥

سورەتی ﴿الرَّحْمَٰنِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الرَّحْمَٰنُ﴾ خوای بەخشندە (ئەو خوایەیە) ١ ﴿عَلَّمَ الْقُرْآنَ﴾ کە قورئانی فێر(ی موحەممەد
ﷺ)ی کرد و فێری کرد، بەئاسانکردنی خوێندنەوە و لەبەرکردن و تێگەیشتنی مانا و واتاکانی) ٢
﴿خَلَقَ الْإِنسَانَ﴾ ئادەمی دروست کرد ٣ ﴿عَلَّمَهُ الْبَيَانَ﴾ وە فێری قسەکردنی کرد ٤ ﴿الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
بِحُسْبَانٍ﴾ ڕۆژ و مانگ بە حسابێکی زۆر وردە دێن و دەچن ٥ ﴿وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ﴾ ئەستێرە
و گژوگیا و درەخت (بۆ خوا) سوژدە دەبەن ٦ ﴿وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ﴾ وە ئاسمانی بڵند
بەرز کردووەتەوە و تەرازوو(ی دادپەروەری) داناوە ٧ ﴿أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ﴾ (وە فەرمانی داوە) کە هەرگیز
زیادەڕەوی لە تەرازوودا مەکەن ٨ ﴿وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ﴾ وە کێشانەتان ڕێك بکێشن ﴿وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ﴾
لە تەرازوودا کەم و کوڕی مەکەن (سووك مەیکێشن) ٩ ﴿وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ﴾ وە زەوی بۆ خەڵکی
ڕاخستووە ١٠ ﴿فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ﴾ تێدایە میوەجات و دار خورمای خاوەن پوورك ١١
﴿وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ﴾ وە دانەوێڵەی خاوەن کا و بەڵ و پێزدار و ڕێحانە ١٢ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾
جا بە کام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ١٣ ﴿خَلَقَ الْإِنسَانَ﴾ ئادەمی دروست کرد
﴿مِن صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ﴾ لە قوڕێکی وشکەوە بووی وەك سوالەت ١٤ ﴿وَخَلَقَ الْجَانَّ مِن مَّارِجٍ مِّن نَّارٍ﴾ وە
جنۆکەی دروست کرد لە بڵێسەی ئاگرێکی بێ دووکەڵ ١٥ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بە کام
لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ١٦ ﴿رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ﴾ (خوا) پەروەردگاری
هەر دوو ڕۆژهەڵات و پەروەردگاری هەر دوو ڕۆژئاوایە ١٧ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دەی بە کام بە
نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن ١٨

﴿مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ﴾ دوو دەریای بەرەڵا کردووە کەدەگەن بەیەك (19) ﴿بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ﴾
لەنێوانیاندا بەربەستێك هەیە تێکەڵی یەکتر نابن (20) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی
پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (21) ﴿يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ﴾ لەم دوو دەریایە مرواری و مەرجان
دەردەچن (دروست دەبن) (22) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ
ناکەن؟ (23) ﴿وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ﴾ وە بۆ خوایە ئەو کەشتیە گەورە دروستکراوانەی کە
وەك شاخی لەدەریادا دەگەڕێن (24) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان
بەدرۆ دەزانن؟ (25) ﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ﴾ هەرچی دروستکراو لەسەر زەویە، هەیە نامێنێ و تیادەچێ (26)
﴿وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ﴾ وە هەر ڕووی پیرۆزی پەروەردگارت دەمێنێت (لەم ئایەتەدا جێگیر کردنی سیفەتی
[وجه = ڕوو] بۆ خوای گەورە هاتووە بەڵام بەشێوەیەك کە شایستەی گەورەیی وتەواوی ڕاتی خوابێت،
بەبێ هیچ لێچوواندن و لێکدانەوەیەك. وەبڕوامان پێیەتی و چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خوا دەیزانێت)
﴿ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ کەخاوەن شکۆی زیر داوە (27) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەنیعمەتەکانی
پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ (28) ﴿يَسْأَلُهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی لەئاسمانەکان و زەوی
دایە (هەموو) داوای (پێویستیان) لەخوا دەکەن ﴿كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾ هەموو ڕۆژێ خوا لە (بەئەنجام
گەیاندنی) کارێکی (گشتی بوونەوەر) دایە (یەك دەمرێنێت، یەك لەدایك دەبێت، یەکێك سەردەخات
یەکێکی تر دەشکێنێت... هتد) (29) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی
پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (30) ﴿سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيُّهَ الثَّقَلَانِ﴾ لەمەولا موحاسەبەتان دەکەین ئەی گرۆی
ئادەمی و جنۆکە (31) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن (32)
﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ ئەی کۆمەڵی جنۆکەو ئادەمی ﴿إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَن تَنفُذُوا﴾ ئەگەر توانیتان دەرچن
﴿مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەبەشەکانی ئاسمانەکان و زەوی ﴿فَانفُذُوا﴾ ئەوە بڕۆن دەرچن
﴿لَا تَنفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ﴾ ناشتوانن مەگەر بەدەسەڵاتێك نەبێت (33) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە
نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (34) ﴿يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا﴾ بۆتان دەنێری ﴿شُوَاظٌ مِّن نَّارٍ وَنُحَاسٌ﴾
بڵێسەی ئاگر و مسی تواوە (یاددوو کەڵی ئاگر) ﴿فَلَا تَنتَصِرَانِ﴾ ئەوسا یارمەتی یەکترتان پێ نادرێت
(35) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (36) ﴿فَإِذَا انشَقَّتِ
السَّمَاءُ﴾ ئەمجا کاتێك ئاسمان لەت لەت بوو ﴿فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ﴾ وەك گوڵی سوور یان ڕۆنی
هەڵقرچاوی لێهات (37) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ
ناکەن؟ (38) ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُسْأَلُ عَن ذَنبِهِ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا پرسیار ناکرێت لەتاوانی ﴿إِنسٌ وَلَا جَانٌّ﴾
هیچ ئادەمی و جنۆکەیەك (چونکە هەموو کەس لەو ڕۆژەدا بە ڕوویدا دەناسرێتەوە کە تاوانبارە یان
چاکەکار) (39) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (40)
﴿يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ﴾ خراپەکاران بەڕوخساریاندا دەناسرێنەوە ﴿فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ﴾ ئەمجا
ڕادەکێشرێن بەمووی پێشی سەریان و بەقاچیان (بۆ ناو دۆزەخ) (41)

﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جابەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٤٢﴾ ﴿هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ
بِهَا الْمُجْرِمُونَ﴾ ئەمە ئەو دۆزەخەیە کەتاوانباران بەدرۆیان دەزانی ﴿٤٣﴾ ﴿يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آنٍ﴾
هاتوچۆ ئەکەن لەنێوان ئەو (دۆزەخە) و ئاوی زۆر گەرمدا ﴿٤٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە
نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٤٥﴾ ﴿وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّتَانِ﴾ وە بۆ ئەو کەسەی لە وەستانی
بەردەم پەروەردگاری ترسێت هەیە ﴿جَنَّتَانِ﴾ دوو باخی (خۆش) ﴿٤٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا
کام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ ﴿٤٧﴾ ﴿ذَوَاتَا أَفْنَانٍ﴾ (دوو باخەکە) خاوەنی میوە و
درەختی زۆرن ﴿٤٨﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دەی بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان بێ باوەڕن؟ ﴿٤٩﴾
﴿فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ﴾ تێیاندا هەیە دوو ڕووبار وکانیاوی ڕەوان ﴿٥٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام
لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥١﴾ ﴿فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ﴾ هەیە لە باویاندا لە هەر
میوەیەك دوو جۆر ﴿٥٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟
﴿٥٣﴾ ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ فُرُشٍ﴾ پاڵیان داوەتەوە لەسەر جۆرە فەرشێك ﴿بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ﴾ کە بەرەکانیان
لەئاوریشمی ئەستورە ﴿وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ﴾ وە میوە لێ کردنەوەی ئەو دوو باخە نزیکە دەستە ﴿٥٤﴾
﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٥﴾ ﴿فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ
الطَّرْفِ﴾ لەو باخانەدا هەن حۆریانێك کەتەنها چاویان بڕیوەتە مێردەکانیان ﴿لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ﴾
پێش لەوان دەستی ئادەمی و جنۆکەیان لێ نەکەوتووە ﴿٥٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە
نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٧﴾ ﴿كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ﴾ ئەو (حۆری یانە) وەك
یاقووت و مەرجان وان ﴿٥٨﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان
باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٩﴾ ﴿هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ﴾ ئایا پاداشتی چاکە هەر چاکە نی یە؟ ﴿٦٠﴾
﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦١﴾ ﴿وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ﴾
وە بێجگە لەو دوو باخەی (کەباسکران) دوو باخی تر هەن ﴿٦٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام
لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦٣﴾ ﴿مُدْهَامَّتَانِ﴾ دوو باخی تەڕوتازە سەوزن
(لەسەوزیداڕەش دەنوێن) ﴿٦٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان
باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦٥﴾ ﴿فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ﴾ لەو دوو (باخە)دا دوو کانی هەڵقوڵاویان تێدایە ﴿٦٦﴾
﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن ﴿٦٧﴾ ﴿فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ
وَرُمَّانٌ﴾ لەو دوو (باخە)دا لەهەموو جۆرە) میوەو دار خورما و هەناریشیان تێدایە ﴿٦٨﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ
رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن ﴿٦٩﴾

﴿فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ﴾ تیایاندا هەمە ئافرەتانی ئاکار چاکی ڕووالەت جوان ﴿٧٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٧١﴾ ﴿حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ﴾
حۆریانێک بەبار حشوەت و چادرەکاندا دەرناچن و دوور ناکەونەوە (هەمیشە چاوەڕێی
هاوسەرەکانیان) ﴿٧٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ
ناکەن؟ ﴿٧٣﴾ ﴿لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ﴾ پێش ئەوان بەدەستی ئادەمی و بەدەستی جنۆکەیش لێ
نەکەوتووە ﴿٧٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟
﴿٧٥﴾ ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ﴾ پاڵ دەدەنەوە بەپشتی سەوزبەری ڕازاوە و بەڕشی
زۆر جوانی ئایابەوە ﴿٧٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان
باوەڕ ناکەن؟ ﴿٧٧﴾ ﴿تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ پیرۆزە ناوی پەروەردگاری خاوەن گەورەیی
وبەخشش ﴿٧٨﴾

سورەتی ﴿الْوَاقِعَةِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ﴾ کاتێک کە ڕووداوی گەورەی (قیامەت) ڕوویدا ﴿١﴾ ﴿لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ﴾ بەڕوودانیدا
هیچ درۆ و گومانێک نییە ﴿٢﴾ ﴿خَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ﴾ نزم کەرەوەی (کەسانێکە و) بەرز کەرەوەیە (بۆ کەسانێکی
تر) ﴿٣﴾ ﴿إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًّا﴾ کاتێک کە ڕووی زەوی هێنرایە جوولان بە جوڵانێکی توند ﴿٤﴾ ﴿وَبُسَّتِ الْجِبَالُ
بَسًّا﴾ وە شاخەکان زۆر وورد کران بەوورد کردن ﴿٥﴾ ﴿فَكَانَتْ هَبَاءً مُّنبَثًّا﴾ وە بوون بە تەپوتۆزی پرش و
بڵاو ﴿٦﴾ ﴿وَكُنتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً﴾ وە ئێوە دەبنە سێ کۆمەڵ (لە دوا ڕۆژدا) ﴿٧﴾ ﴿فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ
الْمَيْمَنَةِ﴾ ئەمجا یارانی لای ڕاست، کام یارانی لای ڕاست؟ ﴿٨﴾ ﴿وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ﴾
وە یارانی لای چەپ، کام یارانی لای چەپ؟ ﴿٩﴾ ﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ﴾ وە پێشکەوتووەکان هەر
خوایانن پێش کەوتوو ﴿١٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ﴾ ئەوانەن نزیکانی (بارەگای خوا) ﴿١١﴾ ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾
لە بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەتدان ﴿١٢﴾ ﴿ثُلَّةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ﴾ کۆمەڵێکی زۆرن لە (گەلانی) پێشینان ﴿١٣﴾
﴿وَقَلِيلٌ مِّنَ الْآخِرِينَ﴾ وە کەمێکن لە پاشینان (لە ئوممەتی موحەممەد ﷺ) ﴿١٤﴾ ﴿عَلَىٰ سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ﴾
لەسەر قەنەفە و کورسی چنراو بە ئاڵتوون ﴿١٥﴾ ﴿مُّتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ﴾ پاڵ دەدەنەوە لەسەری بەرامبەر
بەیەکتری ﴿١٦﴾

﴿يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ﴾ تازە لاوی هەمیشەیی بەسەریاندا دەگەڕێن ﴿١٧﴾ ﴿بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ﴾
بەپەرداخ و سوراحی و گلاسی پڕ لەشەرابی سەرچاوەی ڕەوان ﴿١٨﴾ ﴿لَّا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنزِفُونَ﴾
نەسەریان پێی دەیەشێت وەسەرخۆش نابن پێی ﴿١٩﴾ ﴿وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ﴾ میوەهاتیش کەخۆیان
هەڵی بژێرن ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ﴾ وە گۆشتی هەر باڵندەیەك كەحەزی لێ بكەن ﴿٢١﴾ ﴿وَحُورٌ عِينٌ﴾
وەحۆریەی چاو گەش و چاو بەلەك ﴿٢٢﴾ ﴿كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ﴾ وەك مرواری ناو سەدەف وان ﴿٢٣﴾
﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (ئەم نیعمەتانە) لەپاداشتی ئەو كردەوانەدایە كەئەنجامیان ئەدا ﴿٢٤﴾ ﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا
وَلَا تَأْثِيمًا﴾ نابیستن لەو بەهەشتانەدا قسەی بێهودە، وە تاوانبار كردن ﴿٢٥﴾ ﴿إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا﴾ جگە
لەوتەی سڵاو سەلام كردن (لەیەكتری) ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ﴾ وە یارانی لای ڕاست كام
یارانی لای ڕاست ﴿٢٧﴾ ﴿فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ﴾ لەژێر سێبەری دارنەوگی بێ دڕكدان ﴿٢٨﴾ ﴿وَطَلْحٍ مَّنضُودٍ﴾
وداری موزی هۆنراو بەهێشووە موز ﴿٢٩﴾ ﴿وَظِلٍّ مَّمْدُودٍ﴾ و سێبەری بەردەوام ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ﴾
وەئاوی ئاڵگەیی و ئاوی ڕەوان ﴿٣١﴾ ﴿وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ﴾ وەمیوەهاتی زۆر ﴿٣٢﴾ ﴿لَّا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ﴾ كە
هەرگیز تەواو نابێ و قەدەغەش ناكرێ ﴿٣٣﴾ ﴿وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ﴾ هەروەها ڕاخەری بەرز بڵندی تێدایە ﴿٣٤﴾
﴿إِنَّا أَنشَأْنَاهُنَّ إِنشَاءً﴾ ئێمە حۆرییەكانی بەهەشتمان دروست كردووە بەدروست كردنێكی زۆر جوان ﴿٣٥﴾
﴿فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا﴾ وەگێڕاومانن بەحۆریانی هەمیشە كچ (واتە هەرچەند هاوسەركانیان بچنە لایان خوای
گەورە بۆیان دەكاتەوە بەكچ) ﴿٣٦﴾ ﴿عُرُبًا أَتْرَابًا﴾ هاوسەرەكانیان زۆر خۆش دەوێت و هاوتەمەنیانن ﴿٣٧﴾
﴿لِّأَصْحَابِ الْيَمِينِ﴾ (ئەمانە هەموو) بۆ یارانی لای ڕاستن ﴿٣٨﴾ ﴿ثُلَّةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ﴾ (یارانی لای ڕاست)
كۆمەڵێكی زۆرن لە (گەلانی) پێشوو ﴿٣٩﴾ ﴿وَثُلَّةٌ مِّنَ الْآخِرِينَ﴾ كۆمەڵێكی زۆریش لەپاشینان (لە
ئوممەتی موحەممەد ﷺ) ﴿٤٠﴾ ﴿وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ﴾ وەهاوەڵانی لای چەپ كام هاوەڵانی
لای چەپ؟ ﴿٤١﴾ ﴿فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ﴾ لەناو گڕی دۆزەخ و ئاوی لەكوڵ دان ﴿٤٢﴾ ﴿وَظِلٍّ مِّن يَحْمُومٍ﴾ وە
لە سێبەری چڕە دووكەڵی ڕەش دان ﴿٤٣﴾ ﴿لَّا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ﴾ نە فێنكە و نە كەڵكیشی هەیە ﴿٤٤﴾
﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ مُتْرَفِينَ﴾ چونكە بەڕاستی ئەمانە پێشتر خۆشگوزەران بوون ﴿٤٥﴾ ﴿وَكَانُوا
يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ﴾ وە بەردەوام بوون لەسەر گوناهە گەورەكە (هاوەڵ دانان بۆ خوا) ﴿٤٦﴾
﴿وَكَانُوا يَقُولُونَ﴾ وە دەیانووت ﴿أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ ئایا ئەگەر مردین و بووین بەخۆڵ و ئێسكی
ڕزیو ﴿أَئِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە زیندوو ئەكرێینەوە ﴿٤٧﴾ ﴿أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ﴾ یاخود باوو باپیرمان
(زیندوو ئەكرێنەوە) ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان هەموو پێشینان
و پاشینیان ﴿٤٩﴾ ﴿لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ كۆدەكرێنەوە وڕاپێچ دەكرێن بۆ كاتی ڕۆژی دیاری
كراو ﴿٥٠﴾

﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ﴾ پاشان ئێوە ئەی گومڕاکانی بێ باوەڕان ﴿٥١﴾ ﴿لَآكِلُونَ مِن شَجَرٍ مِّن زَقُّومٍ﴾
بێگومان لە(بەری) درەختی زەقنەمووت (دەخۆن) ﴿٥٢﴾ ﴿فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ﴾ جا زوو زگی خۆتانی
لێ پڕ دەکەن ﴿٥٣﴾ ﴿فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ﴾ ئەمجا ئاوی کوڵاوی بەسەردا دەخۆنەوە ﴿٥٤﴾ ﴿فَشَارِبُونَ
شُرْبَ الْهِيمِ﴾ دەی خۆنەوە وەکو خواردنەوەی (حوشترانی) تینوو ﴿٥٥﴾ ﴿هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ﴾ ئەمە
میوانداری ئەوانە لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿٥٦﴾ ﴿نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ﴾ ئێمە دروستمان کردوون ئەی
بۆ بڕوا ناکەن (بەزیندوو بوونەوە) ﴿٥٧﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُم مَّا تُمْنُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو ئاوەی کە دەیڕژێنە ناو
منداڵدانەوە؟ ﴿٥٨﴾ ﴿أَأَنتُمْ تَخْلُقُونَهُ﴾ ئایا ئێوە دروستی دەکەن؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ﴾ یان ئێمەین بەدی
هێنەرین؟ ﴿٥٩﴾ ﴿نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ﴾ ئێمە لەناوتاندا مردنمان داناوە، وەکەس
پێش دەسەڵاتی ئێمە ناکەوێ ﴿٦٠﴾ ﴿عَلَىٰ أَن نُّبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ﴾ (بەدەسەڵاتین) کە لەجیاتی ئێوە بەرەی
تر بهێنین ﴿وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە دروستتان بکەینەوە بەشێوەیەک کەهیچی لێ نازانن
﴿٦١﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێوە لەبەدی هێنانی یەکەمی ئاگادارن
﴿فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئیتر بۆ بیر ناکەنەوە ﴿٦٢﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُم مَّا تَحْرُثُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو تۆوەی کەدەیچێنن ﴿٦٣﴾
﴿أَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُ﴾ ئایا ئێوە دەیڕوێنن؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ﴾ یا ئێمەین دەیڕوێنین؟ ﴿٦٤﴾ ﴿لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ
حُطَامًا﴾ ئەگەر بمانویستایە ئەو (ڕوەکە)مان دەگێڕا بە پووش و کا ﴿فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ﴾ ئەمجا دەستان
دەکرد بەقسەی بێ کەڵک ﴿٦٥﴾ ﴿إِنَّا لَمُغْرَمُونَ﴾ (دەتانووت) بەڕاستی زەرەرلێکەوتوو ئێمەین ﴿٦٦﴾
﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ﴾ بەڵکو ئێمە لە ڕزق وڕۆزی بێ بەشین ﴿٦٧﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ﴾ جا پێم
بڵێن لەو ئاوەی کەدەیخۆنەوە ﴿٦٨﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَنزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ﴾ ئایا ئێوە لە هەورەکەوە دەیبارێنن
﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ﴾ یا ئێمە دەی بارێنین ﴿٦٩﴾ ﴿لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا﴾ ئەگەر بمان ویستایە دەمانکرد بەئاوێکی زۆر
سوێری تاڵ ﴿فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ﴾ ئیتر بۆ سوپاسی خوا ناکەن ﴿٧٠﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ﴾ پێم بڵێن ئەو ئاگرەی
کە دایدەگیرسێنن ﴿٧١﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَنشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا﴾ ئایا ئێوە دارەکەیتان بەدی هێناوە؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ﴾
یا ئێمە بەدی هێنەرین؟ ﴿٧٢﴾ ﴿نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً﴾ ئێمە ئەو (ئاگرە)مان کردووە بەهۆی یادخەرەوە
(ی ئاگری دۆزەخ) ﴿وَمَتَاعًا لِّلْمُقْوِينَ﴾ وە (کردومانەتە) هۆی کەڵک لێ وەرگرتن بۆ گەشتیاران ﴿٧٣﴾
﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ جا کەواتە یاد وتەسبیحاتی پەروەردگاری گەورەی خۆت بەپاکی بکە
﴿٧٤﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ﴾ جا سوێند دەخۆم بەشوێنی (هەڵهاتن و ئاوابوونی) ئەستێرەکان ﴿٧٥﴾
﴿وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی ئەم سوێندە ئەگەر بزانن سوێندێکی زۆر گەورەیە ﴿٧٦﴾

﴿إِنَّهُۥ لَقُرْءَانٌ كَرِيمٌ﴾ كە بێگومان ئەمە قورئانێکی گەورە و بەڕێزە ﴿٧٧﴾ ﴿فِى كِتَٰبٍ مَّكْنُونٍ﴾ لەناو کتێبێکی
شاراوەدایە (کە لوح المحفوظە) ﴿٧٨﴾ ﴿لَّا يَمَسُّهُۥٓ إِلَّا ٱلْمُطَهَّرُونَ﴾ جگە لە (فریشتە) پاکەکان کەس
دەستی لێ نادات ﴿٧٩﴾ ﴿تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ نێردراوەتە خوارەوە لە لایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە
﴿٨٠﴾ ﴿أَفَبِهَٰذَا ٱلْحَدِيثِ أَنتُم مُّدْهِنُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بەم قورئانە باوەڕ ناکەن ﴿٨١﴾ ﴿وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ﴾ وە لەجیاتی
سوپاسگوزاری لەسەر ڕوزیتان ﴿أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ﴾ ئێوە باوەڕ ناهێنن ﴿٨٢﴾ ﴿فَلَوْلَآ إِذَا بَلَغَتِ ٱلْحُلْقُومَ﴾ دەی
بۆچی کاتێ گیان (ی مەحوتەکەمان) دەگاتە گەرووی ﴿٨٣﴾ ﴿وَأَنتُمْ حِينَئِذٍ تَنظُرُونَ﴾ وە ئێوە ئەو کاتەدا
تەماشا دەکەن ﴿٨٤﴾ ﴿وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنكُمْ﴾ لەو کاتەدا (فریشتەکانمان) لە ئێوە نزیکترن بەو (کەسەی
لەسەرەمەرگدایە) ﴿وَلَٰكِن لَّا تُبْصِرُونَ﴾ بەلام ئێوە (فریشتەکان) نابینن ﴿٨٥﴾ ﴿فَلَوْلَآ إِن كُنتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ﴾
دەی بۆچی ئەگەر ئێوە (زیندوو ناکرێنەوەو) پاداشت نادرێنەوە؟ ﴿٨٦﴾ ﴿تَرْجِعُونَهَآ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ڕۆحی
(مردووەکەتان) بگێڕنەوە ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٨٧﴾ ﴿فَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ﴾ ئەمجا ئەگەر لەو (کەسەی
لە گیانە لادایە) لە نزیکانی (لە خوا) ﴿٨٨﴾ ﴿فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ﴾ ئەوە حەسانەوەو بۆنی خۆش و
بەهەشتی پڕ لە ناز و نیعمەتی بۆ هەیە ﴿٨٩﴾ ﴿وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلْيَمِينِ﴾ وە ئەگەر لە هاوەڵانی دەستی
ڕاست بێ ﴿٩٠﴾ ﴿فَسَلَٰمٌ لَّكَ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلْيَمِينِ﴾ ئەوە سەلامەتی و بێ زیانی بۆ تۆ (چونکە) تۆ لە یارانی
دەستی ڕاستی ﴿٩١﴾ ﴿وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلْمُكَذِّبِينَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ بەلام ئەگەر لە بێ باوەڕی گومڕا بێت ﴿٩٢﴾
﴿فَنُزُلٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ ئەوە (شوێنی) میوانداریەکەی ئێجگار گەرمە ﴿٩٣﴾ ﴿وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ﴾ وەچوونە ناو
دۆزەخە ﴿٩٤﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ حَقُّ ٱلْيَقِينِ﴾ بەڕاستی ئەوەی (کە لەم سورەتەدا باسکرا) حەق و بێگومانە
﴿٩٥﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلْعَظِيمِ﴾ جا کەوا سوو بەپاکی یاد وتەسبیحاتی پەروەردگاری گەورەی خۆت
بکە ﴿٩٦﴾

سورەتی ﴿الحديد﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە تەسبیحاتی خوا دەکەن
﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە بالادەستی کار بەجێیە ﴿١﴾ ﴿لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەر بۆ ئەوە
دەسەلات و خاوەنێتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿يُحْىِۦ وَيُمِيتُ﴾ دەژێنێ دەمرێنێ ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾
وە ئەو دەسەلاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە ﴿٢﴾ ﴿هُوَ ٱلْأَوَّلُ وَٱلْءَاخِرُ﴾ هەر ئەوە یەکەمە (پێش هەموو
شتێك هەبووە) وە هەر ئەوە دواهەمینیشە و (پاشی هەموو شتێك دەمێنێت) ﴿وَٱلظَّٰهِرُ وَٱلْبَاطِنُ﴾ وە
دیارو ئاشکرایە (بۆ خاوەن هۆش وعاقلەکان بەبەڵگەکانی) وە پەنهان وشاراوەیە (لە چاوی بەندەکان
ونادیە بەئاشکرا ونهێنیەکان) ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە ئەو بەهەموو شتێك ئاگادارە ﴿٣﴾

﴿هو الذي خلق السماوات والأرض﴾ (خودا) ئەو زاتەیە کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە
﴿في ستة أيام﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿ثم استوى على العرش﴾ پاشان بەرزبوویەوە سەر عەرش و قەراری
گرت (بڕوامان پێیەتی بەو شێوەی شیاوی خوا بێت، وەچۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خوا
خۆی دەزانێت) ﴿يعلم ما يلج في الأرض﴾ دەزانێت چی دەچێتە ناو زەوی ﴿وما يخرج منها﴾ وەچی
لێ دێتە دەرەوە ﴿وما ينزل من السماء﴾ وەچی لەئاسمانەوە دێتە خوار ﴿وما يعرج فيها﴾ وەچی بۆ
سەردەکەوێ ﴿وهو معكم أين ما كنتم﴾ وە لەهەر کوێ بن خوا لەگەڵتانە (بەزانیاری و ئاگاداری)
﴿والله بما تعملون بصير﴾ وەخوا بینایە بەهەرچی کە دەیکەن ﴿٤﴾ ﴿له ملك السماوات والأرض﴾
خاوەندارێتی ئاسمانەکان و زەوی هەر بۆ ئەوە ﴿وإلى الله ترجع الأمور﴾ وە هەموو کارێک هەر بۆ
لای خوا دەگەڕێنرێتەوە ﴿٥﴾ ﴿يولج الليل في النهار﴾ شەو دەبات بەناو ڕۆژدا (بەهاوین و پاییزدا)
﴿ويولج النهار في الليل﴾ وە ڕۆژ دەبات بەناو شەودا (لە زستان و بەهاردا) ﴿وهو عليم بذات الصدور﴾ وە
ئەو (خوا) ئاگادارە بەبیری ناو دڵان ﴿٦﴾ ﴿آمنوا بالله ورسوله﴾ باوەڕ بهێنن بەخوا و پێغەمبەرەکەی
﴿وأنفقوا مما جعلكم مستخلفين فيه﴾ و ببەخشن لەو ماڵ و سامانەی کە خوا ئێوەی کردووە بەجێ نشینی
پێشینان تیایدا ﴿فالذين آمنوا منكم وأنفقوا﴾ ئەمجا ئەوانەتان کە باوەڕی هێناوە و دارایی یان بەخشیوە
﴿لهم أجر كبير﴾ پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٧﴾ ﴿وما لكم لا تؤمنون بالله﴾ ئەوە چیتانە بۆ باوەڕ بەخوا
ناهێنن؟ ﴿والرسول يدعوكم﴾ کە پێغەمبەر بانگتان دەکات ﴿لتؤمنوا بربكم﴾ کە باوەڕ بە پەروەردگارتان
بهێنن ﴿وقد أخذ ميثاقكم﴾ لەکاتێکدا کە بێ گومان خوا پەیمانی (باوەڕ هێنانی) لێ وەرگرتوون
﴿إن كنتم مؤمنين﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿٨﴾ ﴿هو الذي ينزل على عبده﴾ خوا ئەو زاتەیە دەینێرێت بۆ بەندەی
خۆی (کە موحەممەدە ﷺ)ە ﴿آيات بينات﴾ ئایەتی و نیشانەیەکی ڕوون وئاشکرا ﴿ليخرجكم من الظلمات إلى
النور﴾ تا لەتاریکستانی (گومڕایی و بێباوەڕی) دەرتان بهێنێت بۆ ناو ڕووناکی (ئیمان وئیسلام)
﴿وإن الله بكم لرءوف رحيم﴾ وە بەڕاستی خوا بەرامبەر ئێوە بەسۆز و میهرەبانە ﴿٩﴾ ﴿وما لكم ألا تنفقوا في سبيل
الله﴾ ئەوە چیتانە کەوا هیچ نابەخشن لە ڕێی خوادا ﴿ولله ميراث السماوات والأرض﴾ لە کاتێکدا میراتی
ئاسمانەکان و زەوی بۆ خوا دەمێنێتەوە ﴿لا يستوي منكم﴾ یەکسان نین ئەوانەتان ﴿من أنفق من قبل الفتح
وقاتل﴾ کەلەپێش گرتنی (مەککە)دا ماڵیان بەخشیوە و جەنگاون (لەگەڵ ئەوانەی لەدوای فەتحی مەککە
ئەو کارانە دەکەن) ﴿أولئك أعظم درجة﴾ ئەوانە پلەو پایەیان زۆر گەورەترە ﴿من الذين أنفقوا من بعد وقاتلوا﴾
لەوانەی کە لەدوای (گرتنی مەککە) ماڵیان بەخشیوە و جەنگاون ﴿وكلا وعد الله الحسنى﴾ وە بەهەر
دوولا خوا بەڵێنی بەهەشتی داوە ﴿والله بما تعملون خبير﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن ﴿١٠﴾
﴿من ذا الذي يقرض الله﴾ کێ یە ئەو کەسەی قەرز دەدات بەخوا ﴿قرضا حسنا﴾ بەقەرزێکی چاک
(مەبەست ئەوەیە ماڵ ببەخشێت لەپێناو خوا) ﴿فيضاعفه له﴾ تا خواش چەند بەرامبەر بیداتەوە
﴿وله أجر كريم﴾ وە پاداشتی زۆر چاکی بۆ هەیە ﴿١١﴾

﴿يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ لەو ڕۆژێکدا کە تۆ پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار دەبینیت ﴿يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ﴾ کە ڕووناکی (باوەڕیان) لەپێشیانەوە و لەلای ڕاستیانەوە دەڕوات ﴿بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ﴾
(پێیان دەڵێن) مژدەی ئێوە ئەمڕۆ ﴿جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتانێکە کە ڕووباری زۆر بەژێریاندا
دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ هەر ئەوەیە سەرکەوتنی گەورە
١٢ ﴿يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ﴾ لەو ڕۆژەدا پیاوان و ئافرەتانی دووڕوو دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەوانەی
کە باوەڕدار بوون ﴿انْظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِنْ نُورِكُمْ﴾ سەیرێکمان بکەن تا لە ڕووناکیتان ترووسکێك وەرگرین
﴿قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ﴾ پێیان دەوترێت بگەڕێنەوە بۆ دواوەی خۆتان ﴿فَالْتَمِسُوا نُورًا﴾ وە داوای ڕووناکی
بکەن بۆ خۆتان ﴿فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ بِسُورٍ﴾ یەکسەر شوورایێك دەکێشری لەنێوانیاندا ﴿لَهُ بَابٌ﴾ کە دەرگایەکی
تیدایە ﴿بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ﴾ ڕووی ناوەوەی ڕەحمەتی تیدایە ﴿وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ﴾ دەرەوەیشی ڕووی
لەسزایە ١٣ ﴿يُنَادُونَهُمْ﴾ (دووڕووان ئیمانداران) بانگ دەکەن و دەڵێن ﴿أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ﴾ ئایا ئێمە
لەگەڵ ئێوە نەبووین (لە نوێژ و ڕۆژوودا) ﴿قَالُوا بَلَى﴾ ئیمانداران دەڵێن بەڵێ لەگەڵماندا بوون
﴿وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ﴾ بەڵام ئێوە خۆتان خەڵەتاند (دووڕوو بوون و بەڵا گیربوون) ﴿وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ﴾ وە
چاوەڕوانی (بەمانی باوەڕدارانتان) دەکرد و دوودڵ بوون ﴿وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ﴾ وە هیوا و ئاوات فریووی
دان ﴿حَتَّى جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ تا فەرمانی خوا هات (و مردن) ﴿وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە شەیتان فریووی دان بە
لێبوردەیی خوای گەورە ١٤ ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ﴾ ئەمڕۆ هیچ بژێرێك وەرناگیرێت نە لەئێوە
﴿وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە نە لە بێ باوەڕان بۆ ڕزگار بوونتان ﴿مَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ جێگاتان ئاگری
دۆزەخە ﴿هِيَ مَوْلَاكُمْ﴾ ئەو ئاگرە شیاوتانە ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئای چەند سەرئەنجامێکی خراپە ١٥
﴿أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە بۆ بڕواداران ﴿أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ﴾ کە دڵیان
ڕابچڵەکێت و ملکەچ بێ بۆ یاد و زیکری خوا ﴿وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ﴾ وە بۆ ئەو قورئانەی کە دابەزیوەتە خوارەوە؟
﴿وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ﴾ وەك ئەوکەسانە (جوولەکە و گاوور) نەبن ﴿أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ﴾ کە لەمەو
پێش کتێبی ئاسمانیان پێدرا ﴿فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ﴾ وە ماوەیەکی دوورودرێژیان بەسەردا تێپەڕی
﴿فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ ئەمجا دڵیان ڕەق بوو ﴿وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆربەیان یاخی و لەسنووردەرچوو بوون
١٦ ﴿اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ﴾ بێگومان بزانن کە خوا زەوی زیندوو دەکاتەوە ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ دوای مردنی
﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ بێگومان نیشانە و بەڵگەکانمان بۆ ڕوون کردوونەتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ تابیربکەنەوە ١٧
﴿إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ﴾ بێگومان پیاوان و ژنانی خێرخواز ﴿وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ ئەوانەش قەرز
دەدەن بەخوا بەقەرزێکی چاك (یارمەتی هەژاران دەدەن) ﴿يُضَاعَفُ لَهُمْ﴾ چەند بەرامبەر دەیاندرێتەوە
﴿وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە پاداشتی زۆر چاك ١٨

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە بەخوا و پێغەمبەرانی ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ﴾
ئەوانە خۆیان ڕاست گۆیان ﴿وَالشُّهَدَاءُ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ وەشەهیدان لەلای پەروەردگاریان ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ
وَنُورُهُمْ﴾ خاوەن پاداشت و نور و ڕووناکی خۆیانن ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی کە بێ
باوەڕبوون و بەڵگە و نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگری
دۆزەخن (19) ﴿اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وە بزانن کەبێگومان ژیانی دونیا تەنها ﴿لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ﴾ گاڵتە
و گەمە و ڕازاندنەوە و ﴿وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ﴾ خۆهەڵکێشانە لەنێوانتاندا و لاف لێدانە
بەدارایی و منداڵی زۆرەوە ﴿كَمَثَلِ غَيْثٍ﴾ وەک بارانێک وایە ﴿أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ﴾ کە حاسڵاتەکەی
جوتیاران دڵخۆش بکات ﴿ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا﴾ پاشان وشک ببێ و بەزەردی بی بینیت
﴿ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا﴾ لە پاشان ببێت بە پووش و پەڵاش ﴿وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ لە ڕۆژی دواییشدا
سزای توند و سەخت (هەیە بۆ دونیا پەرستان) ﴿وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ﴾ وە لێ بوردن و ڕەزامەندی
هەیە لەلایەن خواوە (بۆ خوا ناسان) ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ وە ژیانی دونیا هیچ نی یە
جگە لە ڕابواردنێکی خەڵەتێنەر نەبێت (20) ﴿سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ (کەواتە) پێشبڕکێ بکەن
بۆ (دەست خستنی) لێخۆشبوون لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا﴾ وە بۆ بەهەشتێک کە
پانتایی یەکەی ﴿كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ بەوێنەی پانتایی ئاسمان و زەوی یە ﴿أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئامادەکراوە بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرانی ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ﴾
ئەو (پاداشتە) بەخششێکی خوایی یە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾ دەیدات بە هەر کەس کەخۆی بیەوێت
﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی گەورەیە (21) ﴿مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ﴾ هیچ زیان و
بەڵایەک ڕووی نەداوە ﴿فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ نە لەزەوی و نە لە خودی خۆتاندا ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾
ئیللا لە (لوح المحفوظ) دا نووسراوە ﴿مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَا﴾ پێش ئەوەی بەدی بهێنین ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ
يَسِيرٌ﴾ بێگومان ئەوە بۆ خوا زۆر ئاسانە (22) ﴿لِّكَيْلَا تَأْسَوْا﴾ تا خەفەت نەخۆن ﴿عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ﴾
بۆ ئەوەی لەدەستتان چووە ﴿وَلَا تَفْرَحُوا﴾ وە دڵخۆش و مەغروور نەبن ﴿بِمَا آتَاكُمْ﴾ بەوەی کە
پێی داون ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ وەخوا هیچ خۆ بەزل زانێکی شانازی کەری خۆش
ناوێت (23) ﴿الَّذِينَ يَبْخَلُونَ﴾ ئەوانەی چرووکی و ڕەزیلی دەکەن (لەماڵ بەخشین لەپێناو خوادا)
﴿وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ﴾ وە فەرمان بەخەڵکیش دەکەن ڕەزیل و چرووک بن ﴿وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ﴾ وە هەر
کەس پشت هەڵکات ئەوە بێگومان خوا ﴿هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ هەر خۆی بێ نیازی سوپاسکراوە (24)

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانی خۆمانمان ناردووە ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بە
بەڵگەو موعجیزەی ڕوونەوە ﴿وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ﴾ وە کتێبی (ئاسمانی) و تەرازوی
دادمان لەگەڵدا ناردن ﴿لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی بەدادگەری ڕەفتار بکەن (لەناو
خۆیاندا) ﴿وَأَنزَلْنَا الْحَدِيدَ﴾ وەئاسنمان دروست کرد ﴿فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ﴾ کە هێزێکی بەتینی توندی
تێدایە بۆ جەنگ کردن ﴿وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ وەسوودێکی زۆریشی هەیە بۆ خەڵکی (لەبەرکەهێنانی
لە هەموو جۆرە پیشەسازییە خزمەتگوزارییەکاندا) ﴿وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ﴾ وە تا خوا دەری بخات
﴿مَن يَنصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ﴾ چ کەسێ یارمەتی (ئاینی) خواو پێغەمبەرانی دەدات کە بەپەنهانیشە ﴿إِنَّ
اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بێگومان خوا بەهێزو دەسەڵاتە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان
نوح و ئیبراهیممان ڕەوانەکرد ﴿وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ﴾ وە لە نەوەو وەچەکانیشیاندا
پێغەمبەرێتی و کتێبی ئاسمانیمان دانا ﴿فَمِنْهُم مُّهْتَدٍ﴾ ئەمجا هەندێکیان ڕێنموونیان وەرگرت
﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆریشیان یاخی و کافربوون ﴿٢٦﴾ ﴿ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا﴾ لە
پاشان بەشوێن ئەواندا دیسان پێغەمبەرانی خۆمانمان نارد ﴿وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ وە دواتر عیسای
کوڕی مەریەممان نارد ﴿وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ﴾ وەئینجیلمان پێ بەخشی ﴿وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ﴾ وە
لە دڵی ئەوانەدا کەشوێنی کەوتن ﴿رَأْفَةً وَرَحْمَةً﴾ سۆز و بەزەییمان دروست کرد ﴿وَرَهْبَانِيَّةً
ابْتَدَعُوهَا﴾ وە گۆشەگیری یەک کە خۆیان دایان هێنا بوو ﴿مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ﴾ کە ئێمە ئەوەمان بەسەر
پێویست نەکردبوو ﴿إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ﴾ بەڵام خۆیان دایان هێنا بۆ ڕەزامەندی خوا ﴿فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ
رِعَايَتِهَا﴾ کەچی وەک پێویست پارێزگاری ئەو گۆشەگیرییەیان نەکرد ﴿فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ﴾
ئێمەش بەخشیمان بەوانەیان کەباوەڕیان هێنا بوو ﴿أَجْرَهُمْ﴾ پاداشتی خۆیان ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾
وە زۆریشیان لە سنوور دەرچوون ﴿٢٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە
﴿اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ﴾ لەخوا بترسن و باوەڕبهێنن بەپێغەمبەرەکەی ﴿يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِن رَّحْمَتِهِ﴾
دوو بەشتان لەڕەحمەت و بەخششی خۆی پێ دەبەخشێ ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ نُورًا﴾ وە ڕووناکییەکتان دەداتێ
﴿تَمْشُونَ بِهِ﴾ کە ڕێنموونی وڕێی ڕاستی پێ دەرکەن ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ وە لێتان خۆش دەبێت
﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿٢٨﴾ ﴿لِّئَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ﴾ تا خاوەن پەڕاوە
ئاسمانییەکان بزانن ﴿أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّن فَضْلِ اللَّهِ﴾ کە دەسەڵاتیان نییە بەسەر هیچێک لە بەخششی
خوا ﴿وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ﴾ وە هەرچی بەخشش هەیە بەدەست خوایە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾ دەیدات بە هەر
کەسێک کە خۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی زۆر گەورەیە ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿ المجادلة ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قَدۡ سَمِعَ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا بیستی ﴿قَوۡلَ ٱلَّتِي تُجَٰدِلُكَ فِي زَوۡجِهَا﴾ وتەی ئەو ژنەی کە لەبارەی میردەکەیەوە
گفتوگۆی لەگەڵ ئەکردی ﴿وَتَشۡتَكِيٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وە سکاڵای خۆی بۆ لای خوا ئەبرد ﴿وَٱللَّهُ يَسۡمَعُ
تَحَاوُرَكُمَآۚ﴾ وە خوا گوێی لە وتوێژی هەردووکتان بوو ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعُۢ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری
بینایە (١) ﴿ٱلَّذِينَ يُظَٰهِرُونَ مِنكُم﴾ ئەوانەتان کە ظهار ئەکەن ﴿مِّن نِّسَآئِهِم﴾ لەگەڵ ژنەکانیاندا (پێیان
دەڵێن وەک دایکمان وان) ﴿مَّا هُنَّ أُمَّهَٰتِهِمۡۖ﴾ ئەوانە دایکی ئەوان نین ﴿إِنۡ أُمَّهَٰتُهُمۡ﴾ دایکی ئەوان
﴿إِلَّا ٱلَّٰٓـِٔي وَلَدۡنَهُمۡۚ﴾ هەر ئەو ژنانەن کە ئەوانیان لێ بووە ﴿وَإِنَّهُمۡ لَيَقُولُونَ مُنكَرٗا مِّنَ ٱلۡقَوۡلِ﴾ وە بێگومان
ئەوانە گوفتارێکی خراپی ناپەسەند دەڵێن ﴿وَزُورٗاۚ﴾ و درۆ دەکەن ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٞ﴾ وە بەڕاستی
خوا لێ خۆش بوو لێ بووردەیە (٢) ﴿وَٱلَّذِينَ يُظَٰهِرُونَ﴾ ئەوانەی ظهار دەکەن ﴿مِن نِّسَآئِهِمۡ﴾ لەگەڵ
هاوسەرەکانیان ﴿ثُمَّ يَعُودُونَ﴾ لەپاشان پەشیمان دەبنەوە (دەیانەوێت بچنە لایان) ﴿لِمَا قَالُواْ﴾
لەوەی کە وتوویانە (واتە حیز، تەڵاقیان نادەن) ﴿فَتَحۡرِيرُ رَقَبَةٖ﴾ ئەوە پێویستە بەندەیەک ئازاد بکەن
﴿مِّن قَبۡلِ أَن يَتَمَآسَّاۚ﴾ لەپێش ئەوەی بەیەک بگەن (و بچنە لایان) ﴿ذَٰلِكُمۡ تُوعَظُونَ بِهِۦۚ﴾ ئەم کەفارەتەی
(کە لەسەرتان پێویست کراوە) ئامۆژگاری دەکرێن پێی ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ﴾ وە خوا شارەزا
وئاگادارە بەوەی کە دەیکەن (٣) ﴿فَمَن لَّمۡ يَجِدۡ﴾ ئەمجا ئەگەر یەکێک (بەندەی) دەست نەکەوت
﴿فَصِيَامُ شَهۡرَيۡنِ مُتَتَابِعَيۡنِ﴾ ئەوە با دوو مانگ لەسەریەک بەڕۆژوو بێت ﴿مِن قَبۡلِ أَن يَتَمَآسَّاۖ﴾ پێش ئەوەی
بچنە لای یەک ﴿فَمَن لَّمۡ يَسۡتَطِعۡ﴾ ئەگەر یەکێک نەیتوانی (دوو مانگ بەڕۆژوو بێت) ﴿فَإِطۡعَامُ سِتِّينَ مِسۡكِينٗاۚ﴾
ئەوە با نانی شەست هەژار بدات ﴿ذَٰلِكَ لِتُؤۡمِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦۚ﴾ ئەو (کەفارەتانە کە لەسەرتان پێویست
کراوە) بۆ ئەوەیە باوەڕ بکەن بەخوا و پێغەمبەری خوا (مل کەچی فەرمانی خوا و پێغەمبەری خوا بن)
﴿وَتِلۡكَ حُدُودُ ٱللَّهِۗ﴾ وە ئەوانە سنووری خوان ﴿وَلِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ بێ باوەڕان هەیە سزای
سەخت (٤) ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحَآدُّونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ بێگومان ئەوانەی دژایەتی و سەرپێچی خوا و پێغەمبەری
خوا دەکەن ﴿كُبِتُواْ﴾ ڕیسوا و سەرشۆڕ دەکرێن ﴿كَمَا كُبِتَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۚ﴾ هەروەک ئەوانەی
پێش ئەمان ڕیسوا و سەرشۆڕ کران ﴿وَقَدۡ أَنزَلۡنَآ ءَايَٰتِۭ بَيِّنَٰتٖۚ﴾ (چون نافەرمانی دەکەن) لەکاتێکدا
دڵنیان کە ئێمە بەڵگەی ڕوونمان ناردووتە خوارەوە ﴿وَلِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٞ مُّهِينٞ﴾ وە بۆ بێ باوەڕان سزای
ڕیسواکەر هەیە (٥) ﴿يَوۡمَ يَبۡعَثُهُمُ ٱللَّهُ جَمِيعٗا﴾ لەڕۆژێکدا کەخوا هەموویان زیندوو دەکاتەوە
﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوٓاْۚ﴾ پاشان هەواڵیان پێ دەدات بەوەی کە کردوویانە ﴿أَحۡصَىٰهُ ٱللَّهُ وَنَسُوهُۚ﴾ کەخوا
(هەمووی) ژماردووەوە (بەڵام) خۆیان لەبیریان چووە ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٌ﴾ وە خوا بەسەر
هەموو شتێکدا ئاگادارە (٦)

﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەت زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ کە خوا دەزانێ چی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾
وە چی لە زەویدایە ﴿مَا يَكُونُ مِن نَّجْوَىٰ ثَلَاثَةٍ﴾ چپەی هیچ سێ کەسێک نی یە ﴿إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ﴾ کە خوا
چوارەمیان نەبێت ﴿وَلَا خَمْسَةٍ﴾ وە چپەی هیچ پێنج کەسێک نی یە ﴿إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ﴾ کە ئەو شەشەمیان
نەبێت ﴿وَلَا أَدْنَىٰ مِن ذَٰلِكَ وَلَا أَكْثَرَ﴾ وە نە کەمتر لەو ژمارە نە زۆرتر نی یە ﴿إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ﴾ مەگەر خوایان
لە گەڵدایە (بە زانیاری و ئاگاداری) ﴿أَيْنَ مَا كَانُوا﴾ لەهەر جێگایەکدا بن ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾
پاشان لەڕۆژی دواییدا ئاگاداریان دەکاتەوە بەوەی کە کردوویانە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی
خوا بەهەموو شتێک ئاگادار و زانایە ﴿٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا سەرنجت نەداوە ﴿إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَىٰ﴾
لەو کەسانەی کە قەدەغە کران لە چپە ﴿ثُمَّ يَعُودُونَ﴾ پاشان دەگەڕێنەوە ﴿لِمَا نُهُوا عَنْهُ﴾ بۆ ئەوەی پێیان
قەدەغە کرابوو ﴿وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ وە لەگەڵ یەکتریدا بەچپە ئەدوێن دەربارەی گوناهو تاوان
و دەست درێژی ﴿وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ﴾ وە فەرمانی پێغەمبەریش ﷺ ﴿وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ﴾ وە کاتێ دێن بۆ
لات سەلامت لێ دەکەن ﴿بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ﴾ بە شێوەیەک کە خوا بەو جۆرە سەلامی لێ نەکردوویت
﴿وَيَقُولُونَ فِي أَنفُسِهِمْ﴾ وە لەدڵی خۆیاندا دەڵێن (ئەگەر پێغەمبەرە) ﴿لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ﴾ بۆچی خوا
سزامان نادات بە هۆی ئەو قسانەی کە پێی دەڵێین ﴿حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئەو بە
دۆزەخیان بەسە کە (بێگومان) دەچنە ناویەوە کە جێگایەکی زۆر خراپە ﴿٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِذَا تَنَاجَيْتُمْ﴾ کە چپەتان کرد ﴿فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ بە چپە باسی
گوناهو دەست درێژی ﴿وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ﴾ و سەرپێچی پێغەمبەر مەکەن ﴿وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ﴾
وە باسی چاکە و پارێزکاری و لەخواترسان بکەن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن (وخۆتان بپارێزن
لە سزای ئەو خوایەی) ﴿الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ کە هەر لای ئەو کۆدەکرێنەوە ﴿٩﴾ ﴿إِنَّمَا النَّجْوَىٰ مِنَ الشَّيْطَانِ﴾
بێگومان چپە تەنها لە شەیتانەوەیە ﴿لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ تا ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە دڵتەنگ بکات
﴿وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا﴾ لە کاتێکدا هیچ زیانیان پێ ناگەیەنێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بە فەرمانی خوا نەبێت
﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ (دەبا) ئیماندارانیش تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿١٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا قِيلَ لَكُمْ﴾ کاتێک پێتان وترا ﴿تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ﴾ لە کۆڕ
ودانیشتنەکاندا جێگە بکەنەوە (وفراوانی بکەن) ﴿فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ﴾ ئێوەش فراوانی بکەن خواش
گوشادی بە ئێوە دەدات ﴿وَإِذَا قِيلَ انشُزُوا فَانشُزُوا﴾ وە کاتێک پێتان وترا هەستن، ئێوەش هەستن
﴿يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ﴾ خواش پلە و پایەی ئەو کەسانە بەرز دەکاتەوە لەئێوە کە بڕوایان هێناوە
﴿وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ﴾ وە ئەوانەی کە زانستیان پێ بەخشراوە بە چەند پلەیەک (پلەیان بەرز
دەکاتەوە) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا شارەزایە بەوەی دەیکەن ﴿١١﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ﴾ هەر کاتێ (ویستان)
قسەی پەنهانی لەگەڵ پێغەمبەردا ﷺ بکەن ﴿فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةً﴾ ئەوە پێش چپە کردنەکەتان
خێرێك بکەن ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرُ﴾ ئەمە بۆ خۆتان چاکتر و پاکترە ﴿فَإِن لَّمْ تَجِدُوا﴾ ئەمجا ئەگەر هیچتان
نەبوو ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێخۆشبوو و میهرەبانە (١٢) ﴿أَأَشْفَقْتُمْ﴾ ئایە دەترسان
(لە هەژاری) ﴿أَن تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَاتٍ﴾ پێش چپە کردنەکەتان خێرێك بکەن ﴿فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا﴾ ئەمجا
ئەگەر خێرەکەتان نەکرد ﴿وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ و خواش تەوبەی لێ گیرا کردن ﴿فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾
ئەوسا نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بکەن
﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا شارەزایە بەوەی کە دەیکەن (١٣) ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا بۆ سەرنجێك
نادەی لە ئەوانەی ﴿تَوَلَّوْا﴾ کە دۆستایەتی ئەکەن ﴿قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِم﴾ لەگەڵ هۆزێك (ی جولەکە)
کەخوا خەشمی لێگرتوون ﴿مَّا هُم مِّنكُمْ وَلَا مِنْهُمْ﴾ ئەوان نە لەئێوەن و نە لە ئەو نێشن ﴿وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ﴾
وە سوێند دەخۆن بەدرۆ ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا خۆیان دەزانن (درۆ دەکەن) (١٤) ﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا
شَدِيدًا﴾ خوا سزای دژواری بۆ ئامادە کردوون ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی ئەوەی ئەوان
دەیانکرد کارێکی ناپەسەند بوو (١٥) ﴿اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً﴾ (دوو ڕووەکان) سوێندەکانیان کردبووە
قەڵغانی (درۆ وخراپەکانیان) ﴿فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە ڕێگری (خەڵك)یان کرد لە ڕێبازی خوا
﴿فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ ئەمجا بۆ ئەوان هەیە سزای ریسواکەر (١٦) ﴿لَّن تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُم مِّنَ اللَّهِ
شَيْئًا﴾ ماڵ و منداڵیان هیچ سوودێکی بۆ نابێت ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانە یار و هاودەمی ئاگرن
﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تێیدا دەمێنەوە بەهەمیشەیی (١٧) ﴿يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا﴾ لەڕۆژێکدا کە خوا
هەموویان زیندوو دەکاتەوە ﴿فَيَحْلِفُونَ لَهُ﴾ ئەوسا سوێندی بۆ دەخۆن ﴿كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ﴾ هەر جۆرێ
سوێندیان دەخوارد بۆ ئێوە (لە دونیاندا) ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ وە وادەزانن شتێکیان بە دەستەوەیە
﴿أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ﴾ بە بزانن بەڕاستی هەر ئەوانن درۆزنن (١٨) ﴿اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ﴾ شەیتان
بەسەریاندا زاڵ بووە (بەجۆرێك) ﴿فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ﴾ کە یادی خوای لەبیر بردوونەتەوە
﴿أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ﴾ ئەوانە کۆمەڵ و دەستەی شەیتانن ﴿أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ بە بزانن کە
بەڕاستی هەر کۆمەڵ و دەستەی شەیتان زەرەرمەندن (١٩) ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی
کە دوژمنایەتی خوا و پێغەمبەری خوا دەکەن ﴿أُولَٰئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ﴾ ئەوانە لە ریسوا ترینی خەڵکن (٢٠)
﴿كَتَبَ اللَّهُ﴾ خوا نووسیویەتی ﴿لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي﴾ کە بێگومان من و پێغەمبەرانم سەردەکەوین
﴿إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بەڕاستی خوا بەهێز و بەتواناو باڵادەستە (٢١)

﴿لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ﴾ کەسانێك نابینیت کە باوەڕیان هەبێت ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بە خوا و بەرۆژی دوایی ﴿يُوَادُّونَ﴾ کە دۆستایەتی بکەن ﴿مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ لەگەڵ ئەوانەی دژایەتی خوا و پێغەمبەری خوا دەکەن (واتە نابێت باوەڕداران دۆستایەتی و پشتیوانی بێ باوەڕان بن) ﴿وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ﴾ هەر چەندە ئەو دوژمنانەش باوکیان بن ﴿أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ﴾ یان کوڕ و برا و خزمیان بن ﴿أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ﴾ ئەوانە خوا باوەڕی لە دڵیاندا چەسپاندووە ﴿وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ﴾ بەهێزی کردوون و سەری خستوون بە قورئان و ئیمان لەلایەن خۆیەوە ﴿وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە دەیانخاتە بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگە ئاوی زۆر دەڕوات بەژێر درەختەکانیاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی تیایدا دەمێنەوە ﴿رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ خوا لێیان ڕازی بووە ﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ ئەوانیش لە خوا ڕازی بوون ﴿أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ﴾ ئەوانە کۆمەڵ و دەستەی خودان ﴿أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئاگادار بن کە تەنها کۆمەڵ و دەستەی خودا ڕزگار و سەرفرازن ﴿٢٢﴾

سورەتی ﴿الْحَشْر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدایە تەسبیحاتی خوا دەکات ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە تەنها ئەو زاڵی باڵادەستی کاردروستە ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا ئەوەیە ﴿أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ بێ باوەڕانی خاوەن کتێبی دەرکرد ﴿مِن دِيَارِهِمْ﴾ لە ماڵ و شوێنی خۆیان ﴿لِأَوَّلِ الْحَشْرِ﴾ بۆ یەکەم کۆبوونەوە ﴿مَا ظَنَنتُمْ أَن يَخْرُجُوا﴾ بە ئێمانەبوون (ئەی موسوڵمانینە) کە (لە قەڵاکانیان) دەربچن ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُم﴾ خۆشیان وایان دەزانی ﴿مَّانِعَتُهُمْ حُصُونُهُم مِّنَ اللَّهِ﴾ کە قەڵاکانیان دەیانپارێزن لە (سزای) خوا ﴿فَأَتَاهُمُ اللَّهُ﴾ بۆیە (سزای) خوایان بۆ هات ﴿مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا﴾ لە شوێنێکەوە کە گومانیان بۆی نەدەچوو ﴿وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ﴾ وە خوا ترسێکی خستە دڵیانەوە ﴿يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُم﴾ کە خانووەکانی خۆیانیان ویران دەکرد ﴿بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ﴾ بە دەستی خۆیان و بەدەستی ئیمانداران ﴿فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِي الْأَبْصَارِ﴾ ئەمجا پەند وەرگرن ئەی خاوەن بیر و هۆشان ﴿٢﴾ ﴿وَلَوْلَا أَن كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ﴾ ئەگەر خوا دەربەدەری لەسەر بڕیار نەدابایە (لەسەر ئەو جولەکانە) ﴿لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا﴾ بێگومان لە دونیادا سزای دەدان ﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییشدا بۆ ئەوان هەیە ﴿عَذَابُ النَّارِ﴾ سزای ئاگری دۆزەخ ﴿٣﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەم سزایە بەهۆی ئەوەوە بوو ﴿شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ دژایەتی خوا و پێغەمبەریان کرد
﴿وَمَن يُشَاقِّ اللَّهَ﴾ وە هەر کەسێک دژایەتی خوا بکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا تۆڵە
سێنی بەهێزە (٤) ﴿مَا قَطَعْتُم مِّن لِّينَةٍ﴾ ئەوەی بڕیتان لە دار خورما ﴿أَوْ تَرَكْتُمُوهَا﴾ یا لێی گەڕان
﴿قَائِمَةً عَلَىٰ أُصُولِهَا﴾ بە وەستاوی لەسەر بنەکانیان بمێنێتەوە ﴿فَبِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ئەوە بە فەرمانی خوا بووە
﴿وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە بۆ سەرشۆڕ کردنی لەسنوور دەرچووان بوو (مەبەست پێی جولەکەکانە)
(٥) ﴿وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ﴾ ئەو (دەستکەوتانە) کەخوا سەندیەوە (بێ جەنگ کردن) ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ﴾
بۆ پێغەمبەرەکەی لە ماڵی (بەنی نەضیر) ﴿فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ﴾ ئێوە بۆ بەدەست هێنانی
(ئەو ماڵ وسامانەی جولەکە) هیچ ئەسپ و حوشترێکتان تاو نەداوە و (بە جەنگ نا) ﴿وَلَٰكِنَّ
اللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ﴾ بەڵکو خوا پێغەمبەرانی زاڵ دەکات ﴿عَلَىٰ مَن يَشَاءُ﴾ بەسەر هەر کەسێکدا کەیبەوێت
﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا بە دەسەڵاتە (٦) ﴿مَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ ئەوەی خوا
دەست پێغەمبەری خست (بێ جەنگ) ﴿مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ﴾ لە (سەروەت و سامانی) گوندنشینەکانی
جولەکە ﴿فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ ئەوە بۆ خوا و بۆ پێغەمبەرە ﷺ (واتە لە بەرژەوەندی گشتی موسڵماناندا خەرج
دەکرێت) ﴿وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ﴾ وە بۆ خزمانی (پێغەمبەر ﷺ) و هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ﴾
وە بۆ هەژاران و ڕێبوارانی کەم دەست ﴿كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنكُمْ﴾ تا (ئەو ماڵ وسامانە)
تەنها لەناو دەوڵەمەندەکانتاندا دەست بە دەستی پێ نەکرێت و بەس ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ﴾
وە ئەوەی پێغەمبەر ﷺ پێی دان وەریبگرن ﴿وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا﴾ وە ئەوەی لێتانی قەدەغە کرد وازی
لێ بهێنن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بێگومان خوای گەورە سزای سەختە (٧)
﴿لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ﴾ (ئەو دەستکەوتەی لە بەنی نەضیر گیرا) بۆ نەدارانی کۆچکەرە ﴿الَّذِينَ أُخْرِجُوا﴾
ئەوانەی کە دەرکران ﴿مِن دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ﴾ لەماڵ و سامانیان ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا﴾
فەزڵ و بەهرەی خوا و ڕەزامەندی ئەویان دەوێت ﴿وَيَنصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە یارمەتی (ئاینی) خوا
وپێغەمبەری خوا دەدەن ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾ هەر ئەوانن ڕاستگۆیان (٨) ﴿وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِن
قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانە (یارمەتیدەرەکان) کە لەماڵ و شوێنی خۆیان بوون (لەشاری مەدینە) و باوەڕیان هێنا
پێش (کۆچکردنی برا موهاجرەکانیان) ﴿يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ﴾ ئەوەی کۆچ بکات بۆ لایان خۆشیان
دەوێ ﴿وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا﴾ وە شک نابەن لە دڵ و دەروونی خۆیاندا هیچ جۆرە
حەسوودی و بەخیلییەک لەبەر ئەوەی بەشی کۆچکەران درا و (بەشی ئەوان نەدرا لەو ماڵ وسامانەی
کە گیرا لە جولەکەکان) ﴿وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ وە مەیلی ئەوان ئەخەن بەسەر مەیلی خۆیاندا
﴿وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ﴾ ئەگەرچی خۆشیان زۆر پێویستیان پێی بێت ﴿وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ﴾ وە ئەو
کەسەی خۆی لە ڕژدی و بەخیلی دەروونی پارێزێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (بەڕاستی) هەر
ئەوانن سەرفەراز و سەرکەوتوو (٩)

﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ﴾ ئەو (باوەڕدارانەش) لەپاش ئەمانەوە هاتوون ئەڵێن ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا﴾ ئەی
پەروەردگارمان لێمان خۆشبە ﴿وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ﴾ وە لەو برایانەشمان (خۆش بە) ﴿سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ﴾
کە پێشمان کەوتوون لەئیمان هێناندا ﴿وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە هیچ ڕق و کینەیەك
مەخەرە دڵمانەوە دەربارەی باوەڕداران ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی
هەرتۆی دڵسۆزی میهرەبانی ﴿١٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا سەرنجت نەداوە ﴿إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا﴾ ئەوانەی کە
دووڕوو بوون ﴿يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ﴾ ئەڵێن بەو برادەرانەیان ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ کە بێ باوەڕ
بوون لە (جوولەکە) خاوەن کتێبەکان ﴿لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ﴾ ئەگەر دەرکرێن (لەماڵ و خاك و ناوتان)
﴿لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ﴾ ئێمەش لەگەڵتاندا دەرئەچین ﴿وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا﴾ وە هەرگیز گوێڕایەڵی کەس
ناکەین لەدژی ئێوە ﴿وَإِنْ قُوتِلْتُمْ﴾ وە ئەگەر جەنگتان لەگەڵ دا بکری ﴿لَنَنْصُرَنَّكُمْ﴾ بێگومان ئێمە
یارمەتی ئێوە ئەدەین ﴿وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ بێگومان خوا شایەتی ئەدات کە ئەوان درۆزنن ﴿١١﴾ ﴿لَئِنْ
أُخْرِجُوا﴾ ئەگەر دەر بکرێن ﴿لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ﴾ ئەوان لەگەڵیاندا دەرناچن ﴿وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ﴾
وە ئەگەر جەنگیان لە دژ کرا یارمەتیان نادەن ﴿وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ﴾ وە ئەگەر یارمەتیان بدەن
﴿لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ﴾ بێگومان (ئەشکێن و) پشت هەڵئەکەن ﴿ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ﴾ پاشان سەرناخرێن ﴿١٢﴾
﴿لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی (ئەی باوەڕداران) ئێوە ترستان زیاترە لەدڵی ئەواندا
لەخوا ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەوەش لەبەرئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ﴾ کەسێکی تێ ناگەن
﴿١٣﴾ ﴿لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا﴾ (جوولەکە) جەنگتان لەگەڵ ناکەن هەموو پێکەوە ﴿إِلَّا فِي قُرًى مُحَصَّنَةٍ﴾
مەگەر لەچەند گوندێکی قایمی قەڵایدا نەبێت ﴿أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ﴾ یان لەپشتی دیوارەوە
﴿بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ﴾ دژایەتی نێوانیان زۆر سەختە ﴿تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا﴾ تۆ وا ئەزانی کە ئەوان کۆ و پێکەوەن
﴿وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى﴾ لەکاتێکدا دڵیان جیا ولەیەك دوورە ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە
کە ئەوان گەلێکی نەفامن ﴿١٤﴾ ﴿كَمَثَلِ الَّذِينَ﴾ نموونەی (ئەم جوولەکانە) وەك نموونەی ئەوانەن
﴿مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا﴾ کە لە پێش ئەماندا بوون بە ماوەیەکی کەم (مەبەست پێی موشریکەکانی قوڕەیش
وجوولەکەکانی بەنو قەینوقاعە) ﴿ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ﴾ سەرئەنجامی کاری خۆیان چەشت ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای سەخت ﴿١٥﴾ ﴿كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ﴾ (نموونەی ئەم ناپاکانە) وەك شەیتان وایە
﴿إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ﴾ کە بەمرۆڤی ووت بێ بڕوابە ﴿فَلَمَّا كَفَرَ﴾ جا کە بێ بڕوا بوو (شەیتان)
ووتی ﴿إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ﴾ بەڕاستی من بەریم لە تۆ ﴿إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ﴾ بێگومان من لە خوای
پەروەردگاری جیهانیان ئەترسم ﴿١٦﴾

﴿فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَا﴾ جا سەرئەنجامی هەردووکیان ئەوەیە ﴿أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيهَا﴾ کە بێگومان
هەردوولا لە دۆزەخدا، ئەبن بەهەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ﴾ وە ئەمەیە سزای ستەمکاران ﴿١٧﴾
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە لەخوا بترسن ﴿وَلْتَنظُرْ نَفْسٌ﴾ وە هەموو
کەسێک سەرنج بدات ﴿مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ﴾ (بزانێ) چی پێش خۆی ناردووە بۆ پاشەڕۆژی (لە کاروکردەوەی
چاکە) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی خوا شارەزایە بەوەی
کە دەیکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ﴾ وەک ئەوانە مەبن کە خوایان لەبیر خۆیان بردەوە ﴿فَأَنسَاهُمْ
أَنفُسَهُمْ﴾ جا خواش ئەوانی لەبیر خۆیان بردوەتەوە ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ هەر ئەوانن دەرچووان لە
فەرمانی خوا ﴿١٩﴾ ﴿لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ دۆزەخیان و بەهەشتیان وەک یەک یەکسان
نین ﴿أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ بەهەشتیان ڕزگار و سەرکەوتوون ﴿٢٠﴾ ﴿لَوْ أَنزَلْنَا هَٰذَا الْقُرْآنَ﴾ ئەگەر ئەم
قورئانەمان دابەزاندایە ﴿عَلَىٰ جَبَلٍ﴾ بۆ سەر کێوێک ﴿لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا﴾ (وە تێبگەشتایە بەوەی کە
تێیدا هاتووە) دەتبینی بەملکەچی ولەت لەت بووی ﴿مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾ لەترسی خوا ﴿وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ﴾ ئەم
جۆرە نموونانە ﴿نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ﴾ دەیان هێنینەوە بۆ خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿٢١﴾
﴿هُوَ اللَّهُ الَّذِي﴾ خوا هەر ئەو زاتەیە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە ئەو
﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ زانای هەموو نهێنی و ئاشکراکانە ﴿هُوَ الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ﴾ هەر ئەوە بەخشندەی
میهرەبانە ﴿٢٢﴾ ﴿هُوَ اللَّهُ الَّذِي﴾ ئەوە ئەو خوایەیە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە بێجگە لەو پەرستراوێکی
ڕاست نییە ﴿الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ﴾ پاشا و پاک و بێگەرد ﴿السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ﴾ وئاشتی دەر و دڵنیا کەرەوە
﴿الْمُهَيْمِنُ﴾ چاودێر و پارێزگار ﴿الْعَزِيزُ﴾ وزاڵ وبالادەست و ﴿الْجَبَّارُ﴾ خاوەن شکۆ
﴿الْمُتَكَبِّرُ﴾ وشایستەی هەموو گەورەیی یەکە ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ خوایە
﴿عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ لەو هاوبەشانەی کە بۆی دادەنێن ﴿٢٣﴾ ﴿هُوَ اللَّهُ﴾ هەر ئەوە خوا و ﴿الْخَالِقُ﴾ بەدیهێنەر
و ﴿الْبَارِئُ﴾ دەهێنەر و ﴿الْمُصَوِّرُ﴾ وێنەکێشە ﴿لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ هەر بۆ ئەوە هەموو ناوێکی هەرە
جوان وپاک ﴿يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە ستایشی ئەو دەکەن
﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە زاڵ و بالادەستی کاربەجێیە ﴿٢٤﴾

سورەتی ﴿ الْمُمْتَحَنَةِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ دوژمانی
من و خۆتان مەکەن بەدۆستی خۆتان ﴿تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ﴾ دۆستایەتی خۆتانیان بۆ دەبەن
﴿وَقَدْ كَفَرُوا﴾ لەکاتێکدا دڵنیاشن ئەوان بێ باوەڕن ﴿بِمَا جَاءَكُم مِّنَ الْحَقِّ﴾ بەو ئاینە ڕاستەی کە بۆتان هاتووە
﴿يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ و ئێوەش دەردەکەن ﴿أَن تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ﴾ (لەبەرئەوەی) کە
باوەڕتان هەیە بەخوای پەروەردگارتان ﴿إِن كُنتُمْ خَرَجْتُمْ﴾ جا ئەگەر دەرچوون لەووڵاتی خۆتان
﴿جِهَادًا فِي سَبِيلِي﴾ بۆ تێکۆشان و جەنگ کردن لە ڕێی مندا ﴿وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي﴾ وە بۆ بەدەستهێنانی
خۆشنوودی من (دۆستایەتی ئەوان مەکەن) ﴿تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ﴾ ڕازو نهێنی (باوەڕداران) پێ دەڵێن
بە دۆستایەتی ﴿وَأَنَا أَعْلَمُ﴾ لە کاتێکدا من ئەزانم ﴿بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنتُمْ﴾ بەوەی شاردتانەوەو بەڕوێشی
ئاشکراتان کرد ﴿وَمَن يَفْعَلْهُ مِنكُمْ﴾ وە هەر کەسێك لە ئێوە دۆستایەتیان بکات ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾
ئەوە بێگومان ڕێ ی ڕاستی وون کردووە ﴿١﴾ ﴿إِن يَثْقَفُوكُمْ﴾ ئەگەر تووشتان بێن ﴿يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً﴾ ئەبن
بەدوژمنی ئێوە ﴿وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ﴾ وە درێژ ئەکەن بۆتان ﴿أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُم بِالسُّوءِ﴾ دەستیان و زمانیان
بەخراپی ﴿وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ﴾ ئاواتە خوازن کە ئێوە بێ باوەڕ بوونایە ﴿٢﴾ ﴿لَن تَنفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ﴾
بەخزمانتان و منداڵانتان سوودتان پێ ناگەیەن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ﴾ لە ڕۆژی دواییدا (خوا
ئێوە و خزمەکانتان) لە یەك جیادەکاتەوە ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کەدەیکەن ﴿٣﴾
﴿قَدْ كَانَتْ لَكُمْ﴾ بەڕاستی بۆ ئێوە هەیە ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەرمەشقێکی جوان و چاك ﴿فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ﴾
لە ئیبراهیم و ئەوانەی لەگەڵیدا بوون ﴿إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ﴾ کە بەگەلەکەی خۆیانیان ووت ﴿إِنَّا بُرَآءُ مِنكُمْ﴾
بەڕاستی ئێمە بێزارو بەریین لەئێوە ﴿وَمِمَّا تَعْبُدُونَ﴾ وە لەو شتانەش کەدەیپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾
لەجیاتی خوا ﴿كَفَرْنَا بِكُمْ﴾ ئێمە باوەڕمان نی یە بە(ئاینی) ئێوە ﴿وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ﴾ وە پەیدابوو لەنێوان
ئێمەو ئێوەدا ﴿الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا﴾ دوژمنایەتی و کینە بۆ هەمیشەیی ﴿حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ﴾ تا کاتێك
کەبڕوا بەخوای تاك و تەنها دەهێنن ﴿إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ﴾ جگە لەو قسەیەی ئیبراهیم کە بەباوکی
ووت ﴿لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ﴾ بێگومان داوای لێخۆشبوونت بۆ ئەکەم ﴿وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە من
هیچم بەدەست نی یە لەبەرانبەر خوادا بۆ تۆ ﴿رَّبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان تەنها پشتمان
بەتۆ بەستووە ﴿وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا﴾ وە هەر بۆ لای تۆ گەڕاوینەتەوە ﴿وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ سەر ئەنجامیش هەر
بۆلای تۆیە ﴿٤﴾ ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا﴾ ئەی پەروەردگار مەمان کەیت ﴿فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە مایەی گومڕایی
ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا﴾ وە لێمان خۆشبە ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾
بەڕاستی هەر تۆیت زاڵی باڵادەستی کاربەجێ ﴿٥﴾

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بۆ ئێوە هەیە لە ئیبراهیم و بڕوادارەکانیدا ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەر
مەشقێکی جوان ﴿لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ﴾ بۆ کەسێك کە ئومێد و هیوای بێ بە خوا و بە ڕۆژی دوای
﴿وَمَنْ يَتَوَلَّ﴾ وە هەر کەسێك پشت هەڵکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر خوایە بێ نیاز و دەوڵەمەند و
﴿الْحَمِيدُ﴾ شایستەی ستایش ٦ ﴿عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوَدَّةً﴾ دڵنیابن خوای گەورە
دۆستایەتی و خۆشەویستی دروستی دەکات لەنێوان ئێوە و ئەوانەی دوژمنایەتییان لەگەڵ کردوون (بە ئیمان
هێنانی ڕوو بە ڕوویان) ﴿وَاللَّهُ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بە توانایە ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆشبووی میهرەبانە ٧
﴿لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ﴾ خوا ڕێتان لێ ناگرێت ﴿عَنِ الَّذِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی ﴿لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ﴾ کە جەنگیان لەگەڵ نەکردوون
﴿فِي الدِّينِ﴾ لەسەر ئەم دینە ﴿وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ﴾ وە دەریان نەکردوون ﴿مِنْ دِيَارِكُمْ﴾ لە جێگە و شوێن و خاك و
وڵاتی خۆتان ﴿أَنْ تَبَرُّوهُمْ﴾ کە چاکەیان لەگەڵ بکەن ﴿وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ﴾ دادگەریی لەگەڵ بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُقْسِطِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش ئەوێ کە دادگەرن ٨ ﴿إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ﴾ بێگومان خوا ڕێگریتان لێ
دەکات تەنها ﴿عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ﴾ لەوانەی کە جەنگیان لەگەڵ کردوون ﴿فِي الدِّينِ﴾ لەسەر دین (و باوەڕەکەتان)
﴿وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ﴾ وە دەریان کردوون لە جێگا و شوێن و خاك و وڵاتی خۆتان ﴿وَظَاهَرُوا عَلَى إِخْرَاجِكُمْ﴾
وە پشتیوانییان داوە لەسەر دەرکردنتان ﴿أَنْ تَوَلَّوْهُمْ﴾ (ڕێگریتان دەکات) لەوەی کە دۆستایەتییان لەگەڵ
بکەن و بە دۆستیان دابنێن ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ﴾ وە هەر کەسێك دۆستایەتییان بکات ﴿فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئا ئەوانە
خۆیان ستەمکارن ٩ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ﴾ ئەگەر ئافرەتانی
ئیمانداری هاتن بۆلاتان ﴿مُهَاجِرَاتٍ﴾ بە کۆچ کەری ﴿فَامْتَحِنُوهُنَّ﴾ تاقیان بکەنەوە ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ﴾ خوا
بە باوەڕی ئەوان زاناترە ﴿فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ﴾ ئەمجا ئەگەر زانیتان ئەو (ئافرەتانە) ﴿مُؤْمِنَاتٍ﴾ باوەڕدارن
﴿فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ﴾ ئەوە مەیانگێڕنەوە بۆ لای (مێردە) بێ بڕواکانیان ﴿لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ﴾ نە ئەو ئافرەتانە
حەڵاڵن بۆ ئەو مێردە بێ باوەڕانە ﴿وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ﴾ وە نە ئەو مێردانەش بۆ ئەو ئافرەتانە حەڵاڵن ﴿وَآتُوهُمْ
مَا أَنْفَقُوا﴾ وە ئەوەی (مێردەکانیان) خەرجیان کردووە، بیاندەنەوە ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ هیچ گوناهێکتان
لەسەر نییە ﴿أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ﴾ کە ئەم ئافرەتانە مارە بکەن ﴿إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەگەر مارەییەکانیان بدەنێ
﴿وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ﴾ ژنە کافرە (بت پەرستەکان) لای خۆتان ڕامەگرن (ئەوانەی کە لە مەککە بەبێ
سەرەی مارەیانەوە) ﴿وَاسْأَلُوا مَا أَنْفَقْتُمْ﴾ ئێوە داوای ئەوە بکەنەوە کە خەرجتان کردووە (بۆ ژنە کافرەکانتان
کە ئێستە چوونەتە لای کافران) ﴿وَلْيَسْأَلُوا مَا أَنْفَقُوا﴾ ئەوانیش با داوای ئەوە بکەن کە خەرجیان کردووە
(بۆ ژنە موسوڵمان بووەکانیان کە هاتوونەتە لای ئێوە) ﴿ذَلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ﴾ ئەمە فەرمانی خوایە ﴿يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾
بڕیار ئەدا لە نێوانتاندا ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاربەجێیە ١٠ ﴿وَإِنْ فَاتَكُمْ﴾ ئەگەر لە دەستتان چوو
﴿شَيْءٌ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ﴾ یەکێك لە خێزانەکانتان (بەجوویبان) ﴿إِلَى الْكُفَّارِ﴾ بۆ لای بێ باوەڕان ﴿فَعَاقَبْتُمْ﴾ ئێوەش
تۆڵەتان لێ سەندن (و غەنیمەتتان گرت) ﴿فَآتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُمْ﴾ ئەمجا (لەو غەنیمەتە) بدەن بەوانەی کە
ژنەکانیان ڕۆشتووە ﴿مِثْلَ مَا أَنْفَقُوا﴾ بە ئەندازەی ئەوەی کە خەرجیان کردووە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە بترسن لەو
خوایەی ﴿الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ کە ئێوە بڕواتان پێ هێناوە ١١

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿إِذَا جَآءَكَ ٱلْمُؤْمِنَٰتُ﴾ هەر کاتێك ئافرەتانی ئیماندار هاتن بۆلات
﴿يُبَايِعْنَكَ﴾ کە پەیمانت لەگەڵ ببەستن ﴿عَلَىٰٓ أَن لَّا يُشْرِكْنَ بِٱللَّهِ شَيْـًٔا﴾ لەسەر ئەوەی هیچ شتێك نەکەن
بەهاوبەشی خوا ﴿وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ﴾ وە دزی و داوێن پیسی نەکەن و ﴿وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَٰدَهُنَّ﴾ وە منداڵانی
خۆیان نەکوژن ﴿وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَٰنٍ يَفْتَرِينَهُۥ﴾ هیچ جۆرە بوهتانێك هەڵنەبەستن ﴿بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ﴾
لەنێوان دەست و پێیاندا ﴿وَلَا يَعْصِينَكَ فِى مَعْرُوفٍ﴾ وە بێ فەرمانیت نەکەن بە هیچ کارێکی چاکەدا
﴿فَبَايِعْهُنَّ﴾ تۆش پەیمانیان لەگەڵ ببەستە ﴿وَٱسْتَغْفِرْ لَهُنَّ ٱللَّهَ﴾ وە لەخوا داوای لێ خۆشبوونیان
بۆبکە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿١٢﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەو
کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَوَلَّوْا۟ قَوْمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ کەسانێك کەخوا غەزەبی لێ گرتوون
مەیانکەن بە دۆست و پشتیوانی خۆتان ﴿قَدْ يَئِسُوا۟ مِنَ ٱلْءَاخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوان بێ هیوا بوون لە (پاداشتی)
ڕۆژی دوایی ﴿كَمَا يَئِسَ ٱلْكُفَّارُ﴾ هەر چۆن بێ بڕوایان بێ هیوان ﴿مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلْقُبُورِ﴾ لە مردووی ناو
گۆڕستان (کە زیندوو ببنەوە) ﴿١٣﴾

سورەتی ﴿ الصَّفِّ ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەکات هەرچی لە ئاسمانەکان و لە زەوی
دایە ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وە ئەو زاڵی باڵادەستی کاربەجێ یە ﴿١﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی
کە بڕواتان هێناوە ﴿لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ بۆچی ئەوەی دەیڵێن ئەنجامی نادەن ﴿٢﴾ ﴿كَبُرَ مَقْتًا عِندَ
ٱللَّهِ﴾ زۆر مایەی ڕق و تووڕەیی یە لای خوا ﴿أَن تَقُولُوا۟ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ کە قسەیەك بڵێن کردەوەی
پێ نەکەن ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلَّذِينَ﴾ بەڕاستی خوا کەسانێکی خۆش دەوێ ﴿يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِهِۦ صَفًّا﴾
کە بەیەك ڕیز دەجەنگن لەڕێی خوادا ﴿كَأَنَّهُم بُنْيَٰنٌ مَّرْصُوصٌ﴾ وەك کۆشکێکی قایمی چەسپێنراوی
دامەزراو ﴿٤﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە مووسا بە گەلەکەی وت
﴿يَٰقَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِى﴾ ئەی گەلەکەم بۆچی ئازارم دەدەن ﴿وَقَد تَّعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا بەدڵنیاییەوە دەزانن
﴿أَنِّى رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُمْ﴾ کە من نێردراوی خوام بۆلای ئێوە ﴿فَلَمَّا زَاغُوٓا۟﴾ جا کاتێك لایان دا لەحەق
﴿أَزَاغَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾ خواش دڵی وەرگێران ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَٰسِقِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی گەلی
لەڕێ دەرچوو ناکات ﴿٥﴾

﴿وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە عیسای کوڕی مەریەم ووتی ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەی نەوەی ئیسرائیل
(نەوەکانی یەعقوب) بێگومان من ﴿إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُم﴾ نێردراوی خوام بۆلای ئێوە ﴿مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾
ئەو تەوراتەی کە لە پێش مندا هاتووە بەراستی دادەنێم ﴿وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ﴾ وە مژدەتان پێ دەدەم بە پێغەمبەرێك
﴿يَأْتِي مِن بَعْدِي﴾ کە لەدوای من دێ و ﴿اسْمُهُ أَحْمَدُ﴾ ناوی ئەحمەدە ﴿فَلَمَّا جَاءَهُم﴾ ئەمجا کاتێك کە ئەو (پێغەمبەرە)
یان بۆ هات ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بە چەند نیشانەی ڕوون و ئاشکراوە ووتیان ﴿قَالُوا هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە جادوویەکی
ئاشکرایە (٦) ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ﴾ جا کێ لەو کەسە ستەمکارترە ﴿مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵبەستێت بە دەم خواوە
﴿وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى الْإِسْلَامِ﴾ لە کاتێکدا کە بۆ ئیسلام بانگ دەکرێ ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی
گەلی ستەمکار ناکات (٧) ﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ﴾ دەیانەوێ ڕووناکی دینی خوا بکوژێننەوە ﴿بِأَفْوَاهِهِمْ﴾
بە (فووی) دەمیان ﴿وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ﴾ وە خوا ڕووناکی خۆی تەواو دەکات ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ با بێ باوەڕانیش
پێ یان ناخۆش بێ (٨) ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە پێغەمبەری خۆی ناردووە ﴿بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ بە ڕێنموویی و ئایینێکی ڕاست و دروستەوە، هەتا بەسەر هەموو ئایینێکدا سەری بخات
﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ هەرچەندە هاوبەش پەیداکەرانیش پێ یان ناخۆش بێ (٩) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو
کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ﴾ ئایا بازرگانیەکتان پیشان بدەم ﴿تُنجِيكُم﴾ کە ڕزگارتان
بکات ﴿مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ لە سزایەکی پڕ لە ئازار (١٠) ﴿تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ (بازرگانیەکەش ئەمەیە) باوەڕ بهێنن
بە خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَتُجَاهِدُونَ﴾ وە تێبکۆشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ﴾ بە سامان
و گیانی خۆتان ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەمەتان باشترە بۆ خۆتان ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن (١١) ﴿يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾
(ئەوسا خوا) لە گوناهەکانتان خۆش دەبێ ﴿وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە (لە ڕۆژی دواییدا) دەتان خاتە باخاتێکەوە
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگەی ئاوی زۆر بە ژێریاندا دەڕوات ﴿وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً﴾ (وە دەتانخاتە) خانوو کۆشکی
زۆر پاك و خۆشەوە ﴿فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ لە بەهەشتانی جێگای مانەوەی هەمیشەییدا ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەمەیە
سەرکەوتنی گەورە (١٢) ﴿وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا﴾ وە شتێکی تر کە حەزی پێ دەکەن ﴿نَصْرٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ کە یارمەتی دانە لە
خواوە ﴿وَفَتْحٌ قَرِيبٌ﴾ وە ڕزگارکردنێکی نزیك (وئازادکردنی شاری مەککە یە) ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە (بەمە) مژدە
بدە بە ئیمانداران (١٣) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا أَنصَارَ اللَّهِ﴾ ببن بە یارمەتی
دەرانی (ئایینی) خوا ﴿كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ هەروەك عیسای کوڕی مەریەم ووتی ﴿لِلْحَوَارِيِّينَ﴾ بە هاوڕێ
تایبەتیەکانی خۆی ﴿مَنْ أَنصَارِي إِلَى اللَّهِ﴾ کێ یارمەتی دەری منە بۆ لای خوا ﴿قَالَ الْحَوَارِيُّونَ﴾ هاوڕێکانی ووتیان
﴿نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ﴾ ئێمە یارمەتی دەرانی (دینی) خواین ﴿فَآمَنَت طَّائِفَةٌ مِّن بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەمجا دەستەیەك لە نەوەی
ئیسرائیل باوەڕیان هێنا ﴿وَكَفَرَت طَّائِفَةٌ﴾ وە دەستەیەکیشیان بێ باوەڕ بوون ﴿فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئێمەش پشتیوانی
ئەوانەمان کرد کە باوەڕیان هێنا ﴿عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ﴾ لە بەرانبەر دوژمنەکانیاندا ﴿فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ﴾ بوونە سەرکەوتی و
زاڵ بوون بەسەریاندا (١٤)

سوورەتی ﴿الجمعة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەكات ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی
لە زەوی دایە ﴿الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ﴾ (ئەو خوایەی) كە پاشایەكی پاك و بێگەردی ﴿الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ زاڵی
باڵادەستی كار بەحیكمەتە (١) ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا ئەو زاتەیە ﴿بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ﴾ كە ناردوویەتی لە نێو
نەخوێندەواراندا (عەرەبەكاندا) ﴿رَسُولًا مِّنْهُمْ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆیان ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ﴾ دەخوێنێتەوە
بەسەریاندا نیشانەكانی خوا ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾ پاكیان دەكاتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە قورئان
وە فەرموودەی (پڕ سوود)یان فێر دەكات ﴿وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ﴾ هەرچەندە ئەوان لەپێشدا ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾
لە گومڕاییەكی ئاشكرادا بوون (٢) ﴿وَآخَرِينَ مِنْهُمْ﴾ وە (ڕەوانەشی كردووە بۆ) گەلانی تری جگە لەوان
﴿لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ﴾ كە هێشتا پێیان نەگەیشتوون (و موسوڵمان نەبوون) ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە خوا
زاڵی باڵادەستی كار دروستە (٣) ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ﴾ ئەمە بەهرەیەكی خواییە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾
ئەیدا بە هەر كەسێك كە (خۆی) بیەوێ ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی فەزڵ و بەهرە
و بەخششی گەورەیە (٤) ﴿مَثَلُ الَّذِينَ﴾ نموونەی بەسەرهاتی ئەوانەی ﴿حُمِّلُوا التَّوْرَاةَ﴾ كە تەوراتیان
درا بەسەردا ﴿ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا﴾ لە پاشان هەڵیان نەگرت (ڕەفتاریان پێ نەكرد) ﴿كَمَثَلِ الْحِمَارِ﴾
وەك گوێ درێژێكە ﴿يَحْمِلُ أَسْفَارًا﴾ كە كتێبێكی زۆری هەڵگرتبێ (سوودی لێ نابینێ)
﴿بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ﴾ ئای چەند خراپە نموونەی ئەو گەلەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ كە نیشانەكانی
خوایان بە درۆ زانی ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی گەلی ستەمكار ناكات
(٥) ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی ئەوانەی كە لەسەر دینی جوولەكەن
﴿إِن زَعَمْتُمْ﴾ ئەگەر پێتان وایە ﴿أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ﴾ كە بەڕاستی ئێوە دۆستی خوان ﴿مِن دُونِ النَّاسِ﴾
بێجگە لە خەڵكی تر ﴿فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ﴾ كەواتە داوای مردن بكەن ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە
ڕاست دەكەن (٦) ﴿وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا﴾ وە ئەوانە هەرگیز داوای مردن ناكەن ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ لەبەر
ئەو (گوناهانەی) كە بەدەستی خۆیان پێشیان خستووە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ئاگادارە
بە ستەمكاران (٧) ﴿قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي﴾ بڵێ بەڕاستی ئەو مردنەی كە ﴿تَفِرُّونَ مِنْهُ﴾ لێی ڕادەكەن
﴿فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ﴾ بێگومان پێتان دەگات و تووشتان دەبێ ﴿ثُمَّ تُرَدُّونَ﴾ لەپاشان دەگەڕێنرێنەوە
﴿إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بۆ لای خوای زانا بەنادیار و ئاشكرا ﴿فَيُنَبِّئُكُم﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ
دەدات ﴿بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی كە دەتانكرد (٨)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ﴾ کاتێک کە بانگدرا بۆ نوێژ
﴿مِن يَوْمِ الْجُمُعَةِ﴾ لە ڕۆژی هەینی دا ﴿فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ بەپەلە بڕۆن بۆ یادی خوا (و نوێژی هەینی)
و ﴿وَذَرُوا الْبَيْعَ﴾ واز لەکڕین و فرۆشتن بهێنن ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئائەوە بۆ ئێوە چاکترە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾
ئەگەر بزانن و تێ بگەن ﴿٩﴾ ﴿فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ﴾ جا کاتێک کە نوێژی هەینی تەواو بوو ﴿فَانتَشِرُوا
فِي الْأَرْضِ﴾ ئیتر بڵاو ببنەوە بەسەر زەویی دا ﴿وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ﴾ وەداوای ڕزق و ڕۆزیی خوابکەن
﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا﴾ وە زۆر یادی خوابکەن ﴿لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگار و سەرفەراز ببن ﴿١٠﴾
﴿وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا﴾ هەر کارێکی بازرگانی یان هەر کارێکی بێهودە ببینن ﴿انفَضُّوا إِلَيْهَا﴾ بڵاوەی لێ
ئەکەن بۆلای ئەو بازرگانی یە ﴿وَتَرَكُوكَ قَائِمًا﴾ وە تۆ بەجێ دێڵن بە ڕاوەستاوی (لەسەر مینبەرەکەت)
﴿قُلْ مَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوەی لای خوایە چاکترە ﴿مِّنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ﴾
لەشتی بێ هودە و بازرگانی ﴿وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وەخوا باشترینی ڕۆزی دەرانە ﴿١١﴾

سوورەتی ﴿الْمُنَافِقُونَ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ﴾ کاتێک کە دووڕووان بێنە لات ﴿قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ﴾ دەڵێن شایەتی دەدەین
کە بەڕاستی تۆ پێغەمبەری خوایت ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ﴾ وە دیارە خوایش دەزانێ کە تۆ ڕەوانەکراوی
ئەوی ﴿وَاللَّهُ يَشْهَدُ﴾ وەخوا شایەتی دەدات ﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ﴾ کە بێگومان دووڕووان درۆزن ﴿١﴾
﴿اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً﴾ سوێندە (درۆ)کانی خۆیان کرد بەقەڵغان (بۆ خۆیان) ﴿فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾
ئەمجا ڕێگری (خەڵک)یان دەکرد لەڕێ ی خوا ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی ئەوان کارێکی
خراپیان دەکرد ﴿٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا﴾ ئەوە(ی کەوتر) لەبەر ئەوە بوو کە بەڕاستی ئەوان باوەڕیان
هێنا و ﴿ثُمَّ كَفَرُوا﴾ لەپاشان بێ باوەڕبوون ﴿فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ ئەمجا مۆر نرا بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ
لَا يَفْقَهُونَ﴾ ئیتر ئەوان هیچ تێ ناگەن ﴿٣﴾ ﴿وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ﴾ هەر کاتێک دەیان بینیت ﴿تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ﴾
لەش و لەلاشەیان سەرسامت دەکات ﴿وَإِن يَقُولُوا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ﴾ وە ئەگەر قسە بکەن گوێ لە قسەکەیان
دەگریت ﴿كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ﴾ (دوو ڕووان) هەروەک داری هەڵپێردراو وان ﴿يَحْسَبُونَ﴾ و گومان
دەبەن ﴿كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ﴾ هەموو هاوار و قیژەیەک بۆسەر ئەوانە ﴿هُمُ الْعَدُوُّ﴾ هەر ئەوانن دوژمن
﴿فَاحْذَرْهُمْ﴾ کەواتە خۆتیان لێ بپارێزە ﴿قَاتَلَهُمُ اللَّهُ﴾ خوا بەکوژێ (بێ خوا لەناویان بەرێت)
﴿أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ چۆن وەردەگێڕرێن (لەحەق) ﴿٤﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێك پێیان بووترێت ﴿تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ﴾ وەرن بۆ لای پێغەمبەری خوا تا داوای لێخۆشبوونتان بۆ بکات ﴿لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ﴾ (سەرپێچی دەکەن) سەریان با دەدەن ﴿وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ﴾ وە دەیانبینیت ڕوو وەرئەگێڕن ﴿وَهُم مُّسْتَكْبِرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان خۆیان بە گەورە دەزانن ⑤ ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ﴾ بۆ ئەوان یەکسانە ﴿أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ﴾ داوای لێخۆشبوونیان بۆ بکەیت ﴿أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ یان داوای لێخۆشبوونیان بۆ نەکەیت ﴿لَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ هەرگیز خوا لێیان خۆش نابێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی خوا ڕێنموونی گەلی لەڕێ لادەران ناکات ⑥ ﴿هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ ئەوان ئەو کەسانەن کە دەڵێن ﴿لَا تُنفِقُوا عَلَىٰ مَنْ عِندَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ (هیچ) مەبەخشن بەو ئەوانەی کە لەگەڵ پێغەمبەردان ﴿حَتَّىٰ يَنفَضُّوا﴾ تا بڵاوەی لێ بکەن (و لەم دینە بکەونەوە) ﴿وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا هەرچی گەنجینەکانی ئاسمانەکان و زەوی هەیە هەمووی هی خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ﴾ بەڵام دووڕووەکان نازانن ⑦ ﴿يَقُولُونَ لَئِن رَّجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ﴾ (دووڕووەکان) دەڵێن سوێندبێ ئەگەر گەڕاینەوە بۆ مەدینە ﴿لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ﴾ بێگومان دەسەڵاتدار و بەڕێزەکان (مەبەست پێی خۆیان بوو) لات و بێ ڕێزەکان لە مەدینە دەردەکەن (مەبەست پێی بڕواداران بوو) ﴿وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (خوای گەورەش بەرپەرچیان دەداتەوە و دەفەرموێت) ڕێز و گەورەیی تەنها بۆ خوا و بۆ پێغەمبەری خوا و باوەڕدارانە ﴿وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام دووڕووەکان نازانن ⑧ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَن ذِكْرِ اللَّهِ﴾ ماڵ و منداڵەکانتان بێ ئاگاتان نەکەن لە یادی خوا ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ هەر کەسێك وابکات ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ ئا ئەوانە خۆیان خەسارۆمەندن ⑨ ﴿وَأَنفِقُوا مِن مَّا رَزَقْنَاكُم﴾ ببەخشن لەوەی ڕزق و ڕۆزیمان داوون ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ پێش لەوەی مردن بە هەر یەکێکتان بگات ﴿فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي﴾ ئەوسا بڵێت خوایە خۆزگە مردنی منت دوابخستایە ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ بۆ ماوەیەکی نزیك ﴿فَأَصَّدَّقَ﴾ جا ماڵم ببەخشیایە ﴿وَأَكُن مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە لە چاکەکاران بوومایە ⑩ ﴿وَلَن يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا﴾ هەرگیز خوا هیچ کەسێك دوا ناخات (لە مردن) ﴿إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا﴾ کاتێك کە وەختی (مردنی) هات ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا شارەزایە بەوەی کە دەیکەن ⑪

سورەتی ﴿ التَّغَابُن ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەکات ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿لَهُ
الْمُلْكُ﴾ دەسەڵاتی تەواو بۆ ئەوە ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ﴾ وە هەرچی ستایش هەیە هەمووی بۆ ئەوە ﴿وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ﴾ وە ئەوە بەسەر هەموو شتێکدا بەدەسەڵاتە ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە ئێوەی دروست
کردووە ﴿فَمِنْكُمْ كَافِرٌ﴾ ئەمجا هەندێکتان بێ باوەڕن ﴿وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ﴾ هەندێکی تریشتان باوەڕدارن
﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە بە هەر شتێك کە ئەنجامی دەدەن ﴿٢﴾ ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾
خوا ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە بەحەق و ڕاستی ﴿وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ﴾ بەجوانترین
شێوەشدا وێنەی کێشاون ﴿وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ وە سەرئەنجامیش هەر بۆلای ئەوە (گەڕانەوە) ﴿٣﴾ ﴿يَعْلَمُ
مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە خوا دەیزانێ ﴿وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ﴾
وە شارەزایە بەوەی دەیشارنەوە، وە بەوەیشی ئاشکرای دەکەن ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ وە خوا
زانایە بەوەی لەناو دڵ و دەرووندایە ﴿٤﴾ ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ﴾ ئایا پێتان نەگەیشتووە هەواڵی ئەوانەی
﴿كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ﴾ کە بێ باوەڕ بوون لەمەوپێش ﴿فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ﴾ بۆیە چەشتیان تۆڵەی کاری خۆیان
﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای سەخت ﴿٥﴾ ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُ﴾ ئەو (سزایە) بێگومان بەهۆی
ئەوەوەبوو ﴿كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ کە پێغەمبەرەکانیان دەهات بەبەڵگەی ئاشکراوە ﴿فَقَالُوا أَبَشَرٌ
يَهْدُونَنَا﴾ کە چی دەیان ووت چۆن ئەبێ ئادەمی یەك لە خۆمان ڕێ نموونیمان بکات ﴿فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا﴾
ئەمجا بێ بڕوا بوون و ڕوویان وەرگێڕا ﴿وَاسْتَغْنَى اللَّهُ﴾ وە خواش بێ نیازیی نواند (لە باوەڕهێنانیان)
﴿وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ وەخوا دەوڵەمەندە و شایستەی ستایشە ﴿٦﴾ ﴿زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان وایان دەزانی
﴿أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا﴾ کە (لە ڕۆژی دوایی دا) زیندوو ناکرێنەوە ﴿قُلْ بَلَى﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان
بڵێ بەڵێ ﴿وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ﴾ سوێند بە پەروەردگارم بێگومان زیندوو دەکرێنەوە ﴿ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ﴾
دواییش پاشان هەواڵتان پێ دەدرێت بەوەی کە کردووتانە ﴿وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ وە ئەمە بۆ خوا (زۆر)
ئاسانە ﴿٧﴾ ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کەواتە باوەڕ بهێنن بەخوا و پێغەمبەرەکەی و ﴿وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا﴾ بەو
ڕووناکی یەی دامان بەزاندووە (کە قورئانە) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وەخوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن
﴿٨﴾ ﴿يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ﴾ (پاداشتتان دەداتەوە) لەڕۆژێکدا کە کۆتان دەکاتەوە بۆ ڕۆژی کۆکردنەوە
﴿ذَلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژی زیانباری یە ﴿وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ﴾ وە هەرکەسێك بڕوا بهێنێت بەخوا
﴿وَيَعْمَلْ صَالِحًا﴾ وە کردەوەی چاك بکات ﴿يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ﴾ خوا چاوپۆشی دەکات لە گوناهەکانی
وە دەیانسڕێتەوە ﴿وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ وەدەیخاتە ناو بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگە
ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی وەك هەتایی
﴿ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە بردنەوە و سەرکەوتنی گەورە ﴿٩﴾

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون و نیشانە و بەڵگەکانی ئێمەیان بە درۆزانی
﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿وَبِئْسَ
الْمَصِيرُ﴾ وە سەر ئەنجامێکی زۆر خراپە ١٠ ﴿مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ﴾ هیچ نارەحەتی یەك تووشی
(خەڵك) نابێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەفەرمانی خوا نەبێت ﴿وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ﴾ هەر کەسێك باوەڕ
بهێنێت بەخوا ﴿يَهْدِ قَلْبَهُ﴾ خوا ڕێ نموونی دڵی دەکات ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بەهەموو
شت ئاگادارە ١١ ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بکەن ﴿فَإِنْ
تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەوسا ئەگەر پشتتان تێ کرد ﴿فَإِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا﴾ جا ئەوەی لەسەر پێغەمبەری ئێمەیە
﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ تەنها گەیاندنی ڕوون و ئاشکرای (ئاینەکەیە) ١٢ ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا
زاتێکە کە جگە لەو هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ دەی
با باوەڕداران تەنها پشت بەخوا ببەستن ١٣ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە
﴿إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ﴾ بەڕاستی هەندێك لەژنان و منداڵەکانتان دوژمنی
ئێوەن (بەوەی دەیانەوێت ڕێگریتان بکەن لەڕێگەی خودا و پەشیمانتان بکەنەوە لەدینەکەتان)
﴿فَاحْذَرُوهُمْ﴾ جا خۆتانیان لێ بپارێزن (وئاگاداریان بن، بەگوێیان مەکەن) ﴿وَإِنْ تَعْفُوا﴾ وە ئەگەر
(لێیان) ببورن ﴿وَتَصْفَحُوا﴾ وە وازیان بهێنن (لێیان) ﴿وَتَغْفِرُوا﴾ وە (لێیان) خۆش ببن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خواش لێ خۆش بووی میهرەبانە ١٤ ﴿إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ﴾
بێگومان سەروەت وسامان وماڵ و منداڵتان هۆی تاقی کردنەوەتانن ﴿وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾
لەکاتێکدا خوا پاداشتی زۆر گەورەی لەلایە ١٥ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾ کەوا بوو لەخوا بترسن
وبەندایەتی ئەو بکەن ئەوەندەی کە دەتوانن ﴿وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا﴾ وە گوێڕایەڵ و ملکەچ بن ﴿وَأَنْفِقُوا
خَيْرًا لِأَنْفُسِكُمْ﴾ وە ماڵ ببەخشن کە بۆ خۆتان چاکترە ﴿وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ﴾ وە ئەوەی پارێزراو بێ
لەچرووکی نەفسی خۆی ﴿فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ هەر ئەوانن سەرکەوتوو ڕزگار ١٦ ﴿إِنْ تُقْرِضُوا
اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ ئەگەر قەرز بدەن بەخوا بە قەرزێکی چاك (واتە ببەخشن لەپێناو خوا) ﴿يُضَاعِفْهُ
لَكُمْ﴾ چەند بەرابەری دەکاتەوە بۆتان ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ وە لێتان خۆش دەبێ ﴿وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ﴾
وە خوا سوپاسگوزاری لەسەرخۆ وبەئارامە ١٧ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (ئەو زاتە پەروەردگارێکی)
زانا وئاگادارە بە شتە پەنهان و ئاشکراکان ﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ زاڵی باڵادەستی کاربەجێ یە ١٨

سوورەتی ﴿ الطلاق ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ (تۆ و ئوممەتەكەت) ﴿إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ هەر كاتێك ویستان ژنەكانتان
تەڵاق بدەن ﴿فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ﴾ با تەڵاقیان بدەن لەكاتی عیدەیاندا (ئەو كاتەی لەحەیز پاك بوونەتەوەو
لەگەڵیان دروست نەبوون) ﴿وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ﴾ وەعیدەی (ژنەكانتان) بەووردی بژمێرن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ﴾
وەلەخوا بترسن كەپەروەردگارتانە ﴿لَا تُخْرِجُوهُنَّ﴾ ئەو ژنانە دەرمەكەن ﴿مِنْ بُيُوتِهِنَّ﴾ لەماڵەكانی
خۆیان (تاعیدەیان تەواو دەبێ) ﴿وَلَا يَخْرُجْنَ﴾ ئافرەتانیش با دەرنەچن (لەماڵەكانیان) ﴿إِلَّا
أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ﴾ مەگەر كارێكی خراپی ئاشكرا بكەن ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ وە ئەوانە سنوورەكانی
خودان ﴿وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ﴾ هەر كەسێك لەسنوورەكانی خوا دەربچێت ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ ئەوە بێگومان
ستەمی لەخۆی كردووە ﴿لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ﴾ تۆ چووزانی لەوانەیە خوا پێشی بهێنێت ﴿بَعْدَ ذَٰلِكَ
أَمْرًا﴾ دوای ئەوە كار وبارو دۆخێكی تر (و ژن وپیاوەكە بكەونەوە یەكتر وئاشتیان ببێتەوە) ١
﴿فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ ئەمجا كە گەیشتنە كاتی خۆیان (پاش تەلاقێك یان دوو تەڵاق)﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾
ئەوسا یان بیانهێڵنەوە بەباشی (بیانبەنەوە بۆ لای خۆتان بەشێوەیەكی چاك) ﴿أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ یان
لێیان جیا ببنەوە بەباشی ﴿وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ مِنْكُمْ﴾ وە دوو شاهیدی دادپەروەر بگرن لەخۆتان
﴿وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ﴾ كە لەبەر خوا ئەو شاهیدیە بدەن ﴿ذَٰلِكُمْ﴾ ئەوانەی (باسكران پەندێكن)
﴿يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ﴾ كە ئامۆژگاری ئەوانەی پێ دەكرێ كە باوەڕیان هەیە ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بەخوا
و ڕۆژی دوایی ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ﴾ وەهەر كەسێ خواناس بێ ﴿يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا﴾ خوا دەرووی لێ دەكاتەوە ٢
﴿وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ﴾ وە رزق و ڕۆزی ئەدات لەلایەكەوە كە بەخەیاڵیدا نەهاتووە
وبیری لێ نەكردۆتەوە ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ وە هەكەسێ پشت بەخوا ببەستێ ﴿فَهُوَ حَسْبُهُ﴾
ئەوە خوای بەسە ﴿إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ﴾ بەڕاستی خوا كار و فەرمانی خۆی بەئەنجام دەگەیەنێ
﴿قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ بێگومان خوا بۆ هەموو شتێك ئەندازەیەكی دیاری كردووە ٣
﴿وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ﴾ ئەوانەی كە بێ هیوا دەبن لەكەوتنە حەیزەوە ﴿مِنْ نِسَائِكُمْ﴾
لە ژنانتان ﴿إِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ﴾ ئەگەر (دەربارەی زانینی عیدەیان) دوو دڵ بوون ئەوا
عیدەیان سێ مانگە ﴿وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ﴾ وە (هەروا) ئەوانەش كە (لەبەر منداڵی) هێشتا حەیزیان
پێنەهاتووە (عیدەیان هەر سێ مانگە) ﴿وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ﴾ وەژنانی سك پڕ (دووگیان)
﴿أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ عیدەیان ئەو كاتەیە كە سكەكەیان دادەنێن ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ﴾ هەر
كەسێك لە خوا بترسێت ﴿يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا﴾ خوا كاری بۆ ئاسان دەكات ٤ ﴿ذَٰلِكَ أَمْرُ اللَّهِ﴾
ئەوەی (كەباسكرا) فەرمانی خوایە ﴿أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ﴾ كە بۆی ناردوونە خوارەوە ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ﴾ وە
هەر كەسێك خواناس و لەخواترس بێت ﴿يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ﴾ گوناهەكانی بۆ دادەپۆشێ و
دەیانسڕێتەوە ﴿وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا﴾ پاداشتی گەورەی دەداتەوە ٥

﴿أَسْكِنُوهُنَّ﴾ (ژنـی تـەڵاق دراو) دابنێن و بیشتەجێیان بکەن ﴿مِنْ حَيْثُ سَكَنتُم﴾ لـەو شـوێنەی کـە (خوتـان) دادەنیشـن وبیشـتەجێ دەبن ﴿مِّن وُجْدِكُمْ﴾ بـە پـێ ی توانـای خوتـان ﴿وَلَا تُضَارُّوهُنَّ﴾ وە زیانیان پێ مەگەیەنن ﴿لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ﴾ تا تەنگیان پێ هەڵچنن ﴿وَإِن كُنَّ أُولَاتِ حَمْلٍ﴾ وە ئەگەر دووگیان بوون ﴿فَأَنفِقُوا عَلَيْهِنَّ﴾ ئەوە خەرجیان بکێشن ﴿حَتَّىٰ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ تـا منـداڵەکەیان دادەنێن ﴿فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ﴾ ئەوسا ئەگەر شیریان دا بە منداڵەکەتان ﴿فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەوا ئەوەش کرێ یان بدەنێ ﴿وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُم بِمَعْرُوفٍ﴾ وە لەناو خوتانـدا ڕاوێژ بکەن بەچاکی (دەربارەی منداڵەکە) ﴿وَإِن تَعَاسَرْتُمْ﴾ وە ئەگەر تەنگیتان کرد(بەسەر یەک لە کرێکەدا) ﴿فَسَتُرْضِعُ لَهُ أُخْرَىٰ﴾ ئەوە با ئافرەتێکی تر شیری بداتێ
⑥ ﴿لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ﴾ با دەوڵەمەند بەپێی ی دەوڵەمەندیی نەفەقە بدات ﴿وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ﴾ وە هەر کەسێک کەم دەست وهەژار بوو ﴿فَلْيُنفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ﴾ با بەپێ ی ئەوەی کەخوا داویەتێ بەنەفەقە بدات ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا﴾ خوا داوا لەکەس ناکات ﴿إِلَّا مَا آتَاهَا﴾ مەگەر بە پێی ئەوە نەبێت کەپێی داوە (لـە توانـا) ﴿سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا﴾ بێگومان خوا دوای تەنگانە ئاسانی دەبێت ⑦
﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ عَتَتْ﴾ زور لـە گوندنشین و شارنشینەکان سەرپێچی یـان کـرد ﴿عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ﴾ لە فەرمانی پەروەردگار وپێغەمبەرەکانی ﴿فَحَاسَبْنَاهَا﴾ ئێمەش پرسینەوەمان لەگەڵ کردن ﴿حِسَابًا شَدِيدًا﴾ بە پرسینەوەیەکی سەخت ﴿وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُّكْرًا﴾ وە سزامان دان بەسزایەکی دژوار ⑧ ﴿فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا﴾ ئیتر ئاکامی کردەوەی خۆیانیان چەشت ﴿وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا﴾ وە سەرئەنجامی کاریان بوو بە زیانباریی وخەسارۆمەندی ⑨ ﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ خوا ئامادەی کردووە بۆیان سزایەکی سەخت ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ کەواتە لەخوا بترسن ﴿يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئەی ئەو کەسانەی خاوەن ژیری وبیر و هۆشن ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿قَدْ أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا﴾ بێگومان خوا قورئانی بۆ دابەزاندوون ⑩ ﴿رَّسُولًا يَتْلُو عَلَيْكُمْ﴾ (هەروەک بۆی ناردوون) پێغەمبەرێک کەدەخوێنێتەوە بۆتان ﴿آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ﴾ ئایەتەکانی خوا کە ڕوون کەرەوەن ﴿لِّيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ تا دەریبهێنێت ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوەی چاکیان کردووە ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ لەتاریکستانی (بێ دینی) بۆ ڕووناکی (دینداری) ﴿وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ وە هەر کەسێک باوەڕ بهێنێت بەخوای گەورە ﴿وَيَعْمَلْ صَالِحًا﴾ وە کار وکردەوەی چاک ئەنجام بدات ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ ئەوە خوای گەورە دەیخاتە ناو بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە بە ژێر درەختەکانیدا جۆگە ئاوی زۆر دەڕوا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تیادەمێنەوە بەهەمیشەیی ﴿قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا﴾ بێگومان خوا (بەوی) ڕۆزیی چاکی بۆ ئامادە کردووە ⑪ ﴿اللَّهُ الَّذِي﴾ خوا ئەوەیە ﴿خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ﴾ کـە حـەوت ئاسـمانی دروسـت کـردووە ﴿وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ﴾ وە بەوێنەی ئەوان زەویشی دروست کردووە ﴿يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ﴾ فەرمانی خوا لە نێوانیانـدا دادەبەزێت ﴿لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ تا چاک بزانن کە خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەسـەر هەموو شتێکدا بەدەسەلات و بە توانایە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وە بێگومـان خوا ﴿قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ (بەزانسـت وزانـاری) دەوری هەموو شتێکی داوە (واتە ئاگاداری هەموو بوونەوەرە) ⑫

سورەتی ﴿التَّحْرِيمِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێغەمبەری خودا (ﷺ) لەگەڵ خاتوو ماریەی خێزانی کۆبووبووەوە و حەفصەی دایکی باوەڕدارانیش ئەمەی
زانی، پێغەمبەریش (ﷺ) بە حەفصەی فەرموو: ئەوە ماریەم لەخۆم حەرام کرد بەو مەرجەی ئەم نهێنییە لای
کەس بەدەر نەخەیت، حەفصەش ڕۆشت لای عائیشە نهێنییەکەی دەرخست، بەم هۆیەوە ئەم سورەتە هاتە خوارەوە
﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ﴾ بۆچی شتێک لەخۆت حەرام دەکەیت کە خوا
بۆی حەڵاڵ کردوویت (مەبەست پێی خاتوو ماریە بوو) ﴿تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ﴾ بۆ ڕەزامەندی ژنەکانت
دەوێ ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ لەکاتێکدا خوا لێخۆشبووی میهرەبانە (١) ﴿قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ بێگومان خوا
دایناوە بۆتان ﴿تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ﴾ هەڵوەشاندنەوەی سوێندەکانتان ﴿وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ﴾ خوا کارساز و دۆستی
ئێوەیە ﴿وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ وە ئەو زانای کاردروستە (٢) ﴿وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ﴾ کاتێک کە پێغەمبەر ﷺ بەنهێنی
﴿إِلَىٰ بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا﴾ لای هەندێ لەژنەکانی قسەیەکی درکاند ﴿فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ﴾ ئەمجا کاتێک (ژنە)
قسەکەی کرد (بۆ هەوێیەکەی) ﴿وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ﴾ خوایش پێغەمبەری ﷺ ئاگادار کرد ﴿عَرَّفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَنْ﴾
(پێغەمبەر ﷺ) هەندێک (لەقسەکان)ی باسکرد و بێ دەنگ بوو لە ﴿بَعْضٍ﴾ هەندێکی تری ﴿فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ﴾
ئەمجا کە پێی ووت (ژنەکەی) ووتی ﴿مَنْ أَنْبَأَكَ هَٰذَا﴾ کێ ئەمەی پێ گەیاندی ﴿قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ
الْخَبِيرُ﴾ فەرمووی خوای زانای ئاگادار پێی گەیاندم (٣) ﴿إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ﴾ (ئەی حەفصە و عائیشە)
ئەگەر هەردووکتان تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆلای خودا (جێی خۆیەتی) ﴿فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا﴾ چونکە
بەڕاستی دڵتان لایدا (لە حەق و ڕاستی) ﴿وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ﴾ وە ئەگەر پشتی یەکتر بگرن لەدژی پێغەمبەر
ﷺ (سەرکەوتوو نابن) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ﴾ چونکە بێگومان پشتگیری ئەوە خوایە ﴿وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ﴾
جوبرەئیل و ئیماندارە چاکەکانیش ﴿وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَٰلِكَ ظَهِيرٌ﴾ دوای ئەوان فریشتەکانیش پشتیوانی ئەون
(٤) ﴿عَسَىٰ رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنَّ﴾ دڵنیابن ئەگەر ئێوە تەڵاق بدات پەروەردگاری ﴿أَنْ يُبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ﴾ لەبری
ئێوە ژنانێکی باشتر لەئێوەی دەداتێ ﴿مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ﴾ موسڵمانان، بڕواداران ﴿قَانِتَاتٍ﴾ ملکەچان،
تەوبەکاران ﴿عَابِدَاتٍ سَائِحَاتٍ﴾ خواپەرستان، ڕۆژووگران ﴿ثَيِّبَاتٍ وَأَبْكَارًا﴾ بێوەژنان و کیژان (٥)
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ﴾ خۆتان و کەس
وکارتان بپارێزن لەئاگرێک ﴿نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ﴾ کە سووتەمەنییەکەی ئادەمی و بەردە ﴿عَلَيْهَا
مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ﴾ سەرپەرشتی ئەو (ئاگری دۆزەخەی) چەند فریشتەیەکی زبر و توندوتیژی زاڵ
﴿لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ﴾ کە نافەرمانی خوا ناکەن لەوەی کە فەرمانیان پێ ئەدات ﴿وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ وە چ
فەرمانێکیان پێ بدرێ دەیکەن (٦) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ﴾
ئەمڕۆ (کە ڕۆژی دوایە) هۆ و بیانوو مەهێننەوە ﴿إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ چونکە بێگومان پاداشت
دەدرێنەوە لەسەر ئەوەی کە دەتانکرد (٧)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿تُوبُوا إِلَى اللَّهِ﴾ بگەڕێنەوە بۆ لای خوای گەورە
﴿تَوْبَةً نَصُوحًا﴾ بە گەڕانەوەیەکی تێحگاریی (وڕاست ودروست، کەجارێکی تر نەگەڕێنەوە سەر
ئەو گوناهە) ﴿عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ تا پەروەردگارتان لە گوناهەکانتان خۆش بێ
﴿وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە بتان خاتە ناو بەهەشتێکەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە دەڕوا بەژێریەوەدا
جۆگەئاوی زۆر ﴿يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ لەڕۆژێکدا کە خوای گەورە، پێغەمبەر
ﷺ وکەسانێ کەباوەڕیان هێناوە لەگەڵیدا سەرشۆڕیان ناکات ﴿نُورُهُمْ يَسْعَى بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ ڕووناکی
(ئیمان)یان دەڕوات لەپێشیانەوە ﴿وَبِأَيْمَانِهِمْ﴾ لەلای ڕاستیانەوە ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا﴾
دەڵێن ئەی پەروەردگارمان ڕووناکی یەکەمان بۆ زیادو تەواوبکە ﴿وَاغْفِرْ لَنَا﴾ وەلێمان خۆش بە
﴿إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی هەر تۆیت بەسەر هەموو شتێکدا دەسەلاتداری ﴿٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا
النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ بجەنگە لەگەڵ بێ باوەڕان و دووڕوواندا
﴿وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ﴾ وەتوندو تیژبە لەگەڵیاندا ﴿وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ وەجێیان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾
کە سەرئەنجامێکی زۆر خراپە ﴿٩﴾ ﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَامْرَأَتَ لُوطٍ﴾ خوا بۆ بێ
باوەڕان ژنی نوح و ژنی لوطی بەنموونە هێناوەتەوە ﴿كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ﴾ کە لەژێر (نیکاحی) دوو
بەندەدا بوون ﴿مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ﴾ لەبەندە چاکەکانی ئێمە ﴿فَخَانَتَاهُمَا﴾ ئەمجا خیانەتیان لەگەڵکردن
(مەبەست پێی بێ باوەڕ بوون یەتی) ﴿فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ کەچی (مێردەکانیان) نەیانتوانی
شتێك لەسزای خوایان لێ دووربخەنەوە ﴿وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ﴾ وەپێیان ووترا کەبڕۆنە ناو ئاگرەوە
﴿مَعَ الدَّاخِلِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کەدەچوونە ناویەوە ﴿١٠﴾ ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا﴾ (هەروا) خوا نموونەیەکی
تری هێناوەتەوە ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بۆ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ﴾ (بە) ژنی فیرعەون
﴿إِذْ قَالَتْ﴾ کاتێك کەووتی ﴿رَبِّ ابْنِ لِي﴾ پەروەردگارم بۆم دروست بکە ﴿عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ﴾
لای خۆت ماڵێك لە بەهەشتدا ﴿وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ﴾ وە ڕزگارم بکە لە فیرعون و کردەوەکانی
﴿وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ وەڕزگارم بکە لە گەلی ستەمکاران ﴿١١﴾ ﴿وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ﴾ وە(بە)
مەریەمی کچی عیمران (نموونە دەهێنێتەوە) ﴿الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا﴾ ئەوەی کە داوێنی خۆی پاك
ڕاگرت ﴿فَنَفَخْنَا فِيهِ﴾ ئەوسا ئێمە فوومان پیاکرد ﴿مِنْ رُوحِنَا﴾ لەڕۆحێك کە خۆمان دروستمان
کردووە ﴿وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِ﴾ وە باوەڕی هێنا بوو بە ووتەکانی پەروەردگاری خۆی
وکتێبەکانی ﴿وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ﴾ وە لەڕیزی گوێڕایەڵ وفەرمانبەرداراندا بوو ﴿١٢﴾

سورەتی ﴿ المُلك ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ﴾ گەورەو پیرۆزە ئەو زاتەی کەهەرچی دەسەڵات و پاشایی هەیە بەدەست ئەوە
﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو دەسەڵاندارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١﴾ ﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ﴾ ئەو
زاتەی کە مردن و ژیانی داهێناوە و دروستکردووە ﴿لِيَبْلُوَكُمْ﴾ تا تاقیتان بکاتەوە ﴿أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾
کە کردەوەی کامتان چاکترە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ﴾ وە هەر ئەوە باڵادەست و لێ خۆشبووە ﴿٢﴾
﴿الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا﴾ ئەو زاتەی کە حەوت ئاسمانی دروست کردووە یەك لەسەر یەك ﴿مَّا تَرَىٰ﴾
تۆ نابینیت (ئەی تەماشاکەر) ﴿فِي خَلْقِ الرَّحْمَٰنِ﴾ لەدروستکراوەکانی خوای میهرەباندا ﴿مِن تَفَاوُتٍ﴾ هیچ
نارێکی یەك ﴿فَارْجِعِ الْبَصَرَ﴾ چاو بگێرە و ورد بەرەوە (بڕوانە) ﴿هَلْ تَرَىٰ مِن فُطُورٍ﴾ ئایا هیچ ناتەواوی یەك
دەبینیت ﴿٣﴾ ﴿ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ﴾ دووبارە چاو بگێرە ﴿كَرَّتَيْنِ﴾ یەك لە دوای یەك ﴿يَنقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا﴾
چاوت بەزەبوونی و ناهومێدی دەگەڕێتەوە بۆ لای خۆت ﴿وَهُوَ حَسِيرٌ﴾ وە ئەو (چاوەت) ماندوو
وتەقەتی چووە ﴿٤﴾ ﴿وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ﴾ سوێند بێت بێگومان ئاسمانی دونیامان ڕازاندوەتەوە
بەچرای زۆر(ی ئەستێرە) ﴿وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِّلشَّيَاطِينِ﴾ وە گێڕاومانن بەڕەجمی شەیتانەکان ﴿وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ
السَّعِيرِ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ ئەوان (لە قیامەتدا) سزای ئاگری هەڵگیرساو ﴿٥﴾ ﴿وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا
بِرَبِّهِمْ﴾ وە بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون بە پەروەردگاریان ﴿عَذَابُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ سزای دۆزەخ
ئامادەیە، کە سەرئەنجامێکی زۆر خراپە ﴿٦﴾ ﴿إِذَا أُلْقُوا فِيهَا﴾ کاتێك کە فڕێ درانە ناوی یەوە
﴿سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا﴾ لەو دۆزەخەوە لووڕەو نڕکەیەك دەبیستن ﴿وَهِيَ تَفُورُ﴾ وە ئەو تەکوڵێ و جۆش
دەخوات ﴿٧﴾ ﴿تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ﴾ نزیکە (دۆزەخ) لەرقانا پارە پارە ببێ ﴿كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ﴾ هەر
کاتێ دەستەیەك فڕێ بدرێتە ناویەوە ﴿سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ دەرگاوانەکانی دۆزەخ پرسیاریان لێ دەکەن
﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ﴾ ئایا پێغەمبەرێکی ترسێنەرتان بۆ نەهاتووە (لە دونیادا) ﴿٨﴾ ﴿قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ﴾ دەڵێن
بەڵێ بۆمان هاتووە ﴿فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا﴾ بەڵام بەدرۆمان دەزانی و دەمان ووت (پێی) ﴿مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ﴾
خوا هیچی نە ناردوتە خوارەوە ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ﴾ ئێوە بەس لە گومڕاییەکی گەورەدان ﴿٩﴾
﴿وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ﴾ وە دەڵێن ئەگەر قسەی (پێغەمبەران) مان بیستایە ﴿أَوْ نَعْقِلُ﴾ یان تێ بگەشتینایە
﴿مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ ئەمڕۆ لە هاوەڵانی دۆزەخ نە دەبووین ﴿١٠﴾ ﴿فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ﴾ ئەوسا ئیتر بەناچاری
دان بە گوناهەکانیاندا دەنێن ﴿فَسُحْقًا لِّأَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ کەوابوو دووری لە میهرەبانی خوا بۆ هاوەڵانی
دۆزەخ ﴿١١﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ﴾ بێگومان ئەوانەی لە پەنهانیدا لە خوای خۆیان دەترسن
﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێ خۆش بوون و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٢﴾

﴿وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ﴾ ئێوە قسە بە پەنهانی بکەن یان بە ئاشکرا (بۆ خوا یەکسانە چونکە) ﴿إِنَّهُ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ ئەو (خوای گەورە) ئاگادارە بەخودی (نهێنی) دڵان ﴿١٣﴾ ﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ﴾ ئایە ئەو
خوایەی کە مەردومی دروست کردووە ئاگای لە نهێنیان نییە ﴿وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ لە کاتێکدا کە
ئەو وردبین و ئاگادارە ﴿١٤﴾ ﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا﴾ خوا ئەو زاتەیە کە زەوی بۆ ڕام کردوون
﴿فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا﴾ دەی بگەڕێن بە هەموو گۆشەو کەنارێکیدا ﴿وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ﴾ وە لە ڕۆزی خوا
بخۆن ﴿وَإِلَيْهِ النُّشُورُ﴾ وە هەر بۆلای ئەوە گەڕانەوە ﴿١٥﴾ ﴿أَأَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ﴾ ئایا دڵنیان لەو خوایەی
کە لە ئاسمانە ﴿أَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ﴾ کە بتانباتە خوارەوە بەناخی زەویدا ﴿فَإِذَا هِيَ تَمُورُ﴾ لە کاتێکدا
کە زەوی (وەك دەریا) گێژ بخوات و (بتە لەرزێ)؟ ﴿١٦﴾ ﴿أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ﴾ ئایا دڵنیان لەو خوایەی
کە لە ئاسمانە ﴿أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ کە بای توندتان بنێرێتە سەر بە وردە ڕیخەوە ﴿فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ
نَذِيرِ﴾ لەو دەمەتێ دەگەن کە هەڕەشەی ئێمە چۆنە؟ ﴿١٧﴾ ﴿وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ سوێند بەخوا
بەڕاستی ئەو (گەلانەی) کە لەپێش ئەماندا بوون (پێغەمبەرانی ئێمەیان) بە درۆ دانا ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾
جا چۆن بوو بەگژدا چوونەوەی ئێمە (لەوان) ﴿١٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ﴾ ئایا سەیری باڵندەکان ناکەن
بە ژوور سەریانەوە ﴿صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ﴾ بە باڵ کراوەیی و هێنانەوەیەك ﴿مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَٰنُ﴾ ڕای
گرتوون (بەو ئاسمانەوە) خوا نەبێ ﴿إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ﴾ کە ئەو بە هەموو شتێك بینایە ﴿١٩﴾ ﴿أَمَّنْ
هَٰذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ﴾ ئایە ئەوە کێ یە ئەو کەسەی کە لەشکری ئێوەیە ﴿يَنْصُرُكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمَٰنِ﴾ یارمەتیتان
دەدات بە جیاتی خوای میهرەبان؟! ﴿إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ﴾ بێ بڕوایان هەر لە فریو خواردنن ﴿٢٠﴾
﴿أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ﴾ ئایا ئەوە کێ یە ئەو کەسەی کە ڕۆزیتان دەدات ﴿إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ﴾ ئەگەر خوا
ڕۆزی خۆیتان لێ بگرێتەوە؟ ﴿بَلْ لَجُّوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ﴾ بەڵکو (بێ باوەڕان) درێژەیان دا بە سەرکەشی و
دوور کەوتنەوە (لە ڕێی ڕاست) ﴿٢١﴾ ﴿أَفَمَنْ يَمْشِي مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ﴾ ئایا ئەو کەسەی بڕواو بەدەما
بکەوێ باشتر ڕێ دەردەکات؟ ﴿أَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ یان یەکێك کە قنج و قیت بڕوا
بەسەر ڕێگایەکی ڕاست و ڕەواندا؟ ﴿٢٢﴾ ﴿قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەر خوایە
کە دروستی کردوون و بەدیهێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ وە گوێ و چاو و دڵی پێ داوون
﴿قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ﴾ زۆر بە دەگمەن سوپاسی (ئەم بەهرانە) دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾
بڵێ: هەر خوایە کە ئێوەی بڵاوکردوەتەوە لە زەویدا ﴿وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە هەر لای خواش کۆدەکرێنەوە
(لە ڕۆژی دواییدا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ (بێ بڕواکان بە گاڵتەوە) دەڵێن: ئەم بەڵێنە (بە
هاتنی ڕۆژی دوایی) کەی دێ ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: زانینی ئەو ڕۆژە هەر لای خوایە ﴿وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ وە من تەنها
ترسێنەرێکی ئاشکرام ﴿٢٦﴾

﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً﴾ کاتێك بێ برواکان ئەو سزایەیان بەدی کرد لە نزیك خۆیانەوە ﴿سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
یان دەبێ ڕووخساری ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿وَقِيلَ هَٰذَا الَّذِي كُنتُم بِهِ تَدَّعُونَ﴾ وە (پێیان) دەوترێ
ئەمەیە ئەو (ڕۆژە) ی کە داواتان دەکرد ٢٧ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَن مَّعِيَ﴾
ئەگەر خوا من و ئەو (موسوڵمانانە) ی کە لەگەڵمان لە ناومان ببات ﴿أَوْ رَحِمَنَا﴾ یا میهرەبانیمان
لەگەڵ بکات ﴿فَمَن يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ ئەی کێ پەنای بێ بڕوایان دەدات لە سزای سەخت
٢٨ ﴿قُلْ هُوَ الرَّحْمَٰنُ آمَنَّا بِهِ﴾ بڵێ هەر ئەوە خوای بەخشندە کە بڕوامان پێ هێناوە ﴿وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا﴾
وە هەر بەو پشتمان بەستووە ﴿فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ جا لەمەولا دەزانن کە کێ لە گومڕایی
یەکی ئاشکرادایە ٢٩ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا﴾ ئەگەر ئاو(ی خواردنەوە)
تان ڕۆچێ بە ناخی زەوی دا ﴿فَمَن يَأْتِيكُم بِمَاءٍ مَّعِينٍ﴾ ئەی کێ (بێجگە لە خوا) ئاوی ڕوونتان بۆ
دەهێنێ ٣٠

سوورەتی ﴿القلم﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ن﴾ بە (نوون) دەخوێنرێتەوە، خوا بەماناکەی زاناترە بۆ زیاتر زانیاری سەیری سەرەتای سوورەتی
(البقرة) بکە ﴿وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ﴾ سوێند بە پێنووس و بەو دێڕانەی دەینووسن ١ ﴿مَا أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ
بِمَجْنُونٍ﴾ تۆ لە سایەی بەخششی خواوە شێت نیت ٢ ﴿وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ﴾ وە بێگومان
پاداشتی نەبڕاوەوە هەیە بۆ تۆ ٣ ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ وە بەڕاستی تۆ لەسەر ڕەوشت و خوویەکی
ئێجگار بەرز و گەورەیت ٤ ﴿فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ﴾ جا بەم زووانە تۆش و ئەو بێش دەبینن ٥
﴿بِأَييِّكُمُ الْمَفْتُونُ﴾ کە کامتان شێتە ٦ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ﴾ بێگومان پەروەردگاری
تۆ لە هەموو کەس زاناترە بەو کەسەی کە ڕێ ی ڕاستی خوای وون کردبێ ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾
وە ئەو زاناترە بەو کەسەی کە ڕێ ی ڕاستیان گرتبێ ٧ ﴿فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ﴾ گوێڕایەڵی ئەو
نەبە کە قسەکەت بە درۆ دەزانن ٨ ﴿وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ﴾ حەزیان دەکرد کە تۆ نەرمی بنوێنی بۆیان
﴿فَيُدْهِنُونَ﴾ ئەوسا ئەوانیش نەرمی (نەرمانەرت) دەنوێنن ٩ ﴿وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ﴾ گوێڕایەڵی مەکە
بۆ هیچ سوێند خۆرێکی ﴿مَّهِينٍ﴾ پەست و ڕیسوا (ی درۆزن) ١٠ ﴿هَمَّازٍ مَّشَّاءٍ بِنَمِيمٍ﴾ بێشك
گری هاتووچۆکەر بۆ قسەهێنان و بردن ١١ ﴿مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ﴾ زۆر ڕێگری کەر لە چاکە ﴿مُعْتَدٍ
أَثِيمٍ﴾ ستەمکاری گوناهکار ١٢ ﴿عُتُلٍّ بَعْدَ ذَٰلِكَ زَنِيمٍ﴾ دڵ ڕەقی کەللە شەق دوای ئەوەش زۆڵ ١٣
﴿أَن كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ﴾ لەبەر ئەوەی کە خاوەنی دارایی و کوڕی زۆرە (هەموو ئەم سیفەتانە وەك زانایان
دەڵێن مەبەست پێی وەلیدی کوڕی موغەیرەیە) ١٤ ﴿إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەی
بەسەردا بخوێنرێتەوە دەڵێ ﴿أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ (ئەمانە) ئەفسانەی پێشانن ١٥ ﴿سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ﴾
بەم زووانە سەری لووتی داخ دەکەین ١٦

﴿إِنَّا بَلَوْنَٰهُمْ﴾ ئێمە تاقیمان کردنەوە ﴿كَمَا بَلَوْنَآ أَصْحَٰبَ ٱلْجَنَّةِ﴾ هەروەك لەمەوپێش خاوەنانی ئەو باخەمان تاقی کردەوە
﴿إِذْ أَقْسَمُوا۟﴾ کە (لە شەودا) سوێندیان خوارد ﴿لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ﴾ کە لەدەمی بەرەبەیاندا (بەرووبوومەکەی) بڕنن
(تا هەژاران نەزانن) ١٧ ﴿وَلَا يَسْتَثْنُونَ﴾ هیچی (بۆ هەژاران) لێ نەدەرنەکەن ١٨ ﴿فَطَافَ عَلَيْهَا طَآئِفٌ مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمجا
بەڵایەك لە لایەن پەروەردگارتەوە سووڕایەوە بەسەر باخەکەدا ﴿وَهُمْ نَآئِمُونَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان خەوتبوون
١٩ ﴿فَأَصْبَحَتْ كَٱلصَّرِيمِ﴾ ئەوسا وەك باخێکی ڕنراوی لێ هات ٢٠ ﴿فَتَنَادَوْا۟ مُصْبِحِينَ﴾ لە شەبەقدا (براکان) بانگی
یەکتری یان کرد ٢١ ﴿أَنِ ٱغْدُوا۟ عَلَىٰ حَرْثِكُمْ﴾ (وتیان) کە بەیانی زوو بچن بۆ سەر باخەکەتان ﴿إِن كُنتُمْ صَٰرِمِينَ﴾
ئەگەر ئەتانەوێ بیبڕن ٢٢ ﴿فَٱنطَلَقُوا۟﴾ ئەمجا کەوتنە ڕێ ﴿وَهُمْ يَتَخَٰفَتُونَ﴾ وە ئەوان بەچرپە بە یەکتریان
ئەووت ٢٣ ﴿أَن لَّا يَدْخُلَنَّهَا ٱلْيَوْمَ عَلَيْكُم مِّسْكِينٌ﴾ ئەمڕۆ هیچ هەژارێك نەیەت بەسەرتاندا لە ناو باخەکەدا ٢٤
﴿وَغَدَوْا۟ عَلَىٰ حَرْدٍ قَٰدِرِينَ﴾ دەمەو بەیان ڕۆشتن لایان وابوو کە ئەتوانن بێبەشیان بکەن ٢٥ ﴿فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوٓا۟﴾ کە
باخەکەیان دی (بە سووتاوی) وتیان ﴿إِنَّا لَضَآلُّونَ﴾ ئێمە ڕێگامان وون کردووە (ئەمە باخەکەی ئێمە
نی یە) ٢٦ ﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ﴾ نەء بەڵکو بەش بڕاو کراوین ٢٧ ﴿قَالَ أَوْسَطُهُمْ﴾ برا ناوەنجی یەکەیان
(لە ژیریدا) وتی ﴿أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ﴾ مەگەر پێم نەوتن؟ ﴿لَوْلَا تُسَبِّحُونَ﴾ بۆ چی یادو سوپاسی خوا ناکەن ٢٨
﴿قَالُوا۟ سُبْحَٰنَ رَبِّنَآ إِنَّا كُنَّا﴾ هەموو وتیان پاك وبێگەردی بۆ پەروەردگارمانە (ستەم لە کەس ناکات) بێگومان
ئێمە خۆمان ﴿ظَٰلِمِينَ﴾ ستەم کاربووین ٢٩ ﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ ئەمجا ڕوویان کردە یەکتری ﴿يَتَلَٰوَمُونَ﴾
بەسەرزەنشت کردن ٣٠ ﴿قَالُوا۟ يَٰوَيْلَنَآ إِنَّا كُنَّا طَٰغِينَ﴾ وتیان وەی بۆ خۆمان بەڕاستی لە خوا یاخی بووین ٣١
﴿عَسَىٰ رَبُّنَآ أَن يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِّنْهَآ﴾ ئومێدەوارین کە خوا لە جیاتی ئەو باخە باشترمان بداتێ ﴿إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا رَٰغِبُونَ﴾
بەڕاستی ئێمە هیوامان هەر بە پەروەردگاری خۆمانە ٣٢ ﴿كَذَٰلِكَ ٱلْعَذَابُ﴾ ئاوایە سزا(ی خوا لە جیهاندا)
﴿وَلَعَذَابُ ٱلْءَاخِرَةِ أَكْبَرُ﴾ وە سزای ڕۆژی دوایی گەلێ گەورەترە ﴿لَوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ﴾ خۆزگە پێیان بزانیایە ٣٣ ﴿إِنَّ
لِلْمُتَّقِينَ﴾ بێگومان بۆ لەخواترسان هەیە ﴿عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لای پەروەردگاریان باخاتی پڕ لە نازو
و نیعمەت ٣٤ ﴿أَفَنَجْعَلُ ٱلْمُسْلِمِينَ كَٱلْمُجْرِمِينَ﴾ چۆن ئێمە موسوڵمان و بەدکاران وەك یەك لێ دەکەین؟ ٣٥
﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ ئەوە چیتانە چۆن بڕیارێك ئەدەن ٣٦ ﴿أَمْ لَكُمْ كِتَٰبٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ﴾ نەخێر لەیە کتێبێکی
(ئاسمانی) تان هەیە ئەمەی تیا ئەخوێننەوە ٣٧ ﴿إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ﴾ وە لەو کتێبەدا ڕێتان پێ دراوە چیتان
بوێت ئەوە هەڵبژێرن بۆ خۆتان؟ ٣٨ ﴿أَمْ لَكُمْ أَيْمَٰنٌ عَلَيْنَا بَٰلِغَةٌ﴾ یان پەیمانی بەهێزتان هەیە لە گەڵمان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ
ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ﴾ کە هەرچی ئێوە بڕیار بدەن بتاندەینێ ٣٩ ﴿سَلْهُمْ﴾ بپرسە لێیان
(بزانە) ﴿أَيُّهُم بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ﴾ کامیان زامنی ئەم کارەن ٤٠ ﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَآءُ﴾ ئاخۆ هاوبیریان هەیە (لەم قسەیەدا)
﴿فَلْيَأْتُوا۟ بِشُرَكَآئِهِمْ﴾ دەبا هاوبیرەکانیان بهێنن ﴿إِن كَانُوا۟ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن ٤١ ﴿يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ﴾
لە ڕۆژێکدا (کە قیامەت و ناڕەحەتیەکانیەتی) خوای گەورە لاقی پیرۆزی دەردەخات (وەك لە فەرموودەی
ئیمامی بوخاری و موسلیمدا هاتووە، باوەڕمان پێیەتی بەبێ هیچ لێچوواندن ولێکدانەوەیەك، وە ئیمەش
چوێتیەکەی نازانین) ﴿وَيُدْعَوْنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ﴾ وە (بە تەوسەوە) بانگ دەکرێن بۆ سوژدە بردن (بۆ خوای
گەورە) ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ (کەچی) ناتوانن (سوژدە بەرن) ٤٢

﴿خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ﴾ چاویان شۆڕە ﴿تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ﴾ ڕسوایی دایان دەگری ﴿وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ﴾
بەڕاستی جاران کە بانگ دەکران بۆ ﴿إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ﴾ سوژدەو (نەیان دەبرد) کە ساغیش
بوون (٤٣) ﴿فَذَرْنِي وَمَن يُكَذِّبُ بِهَٰذَا الْحَدِيثِ﴾ وازم لێ بهێنە بۆ ئەوانەی کە ئەم قورئانە بەدرۆ دەزانن
﴿سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەرە بەرە کێشیان دەکەم بە ڕەنگێك کە پێی نەزانن (٤٤) ﴿وَأُمْلِي لَهُمْ﴾
وە مۆڵەتیان دەدەم ﴿إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ﴾ بەڕاستی پیلانی من تۆکمە و بەهێزە (لە بەرانبەر پیلانی ئەو بەدا)
(٤٥) ﴿أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا﴾ ئاخۆ تۆ لە بێ بڕوایان داوای کرێ (ی کۆششی پێغەمبەریتی) یان لێ دەکەیت
﴿فَهُم مِّن مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ﴾ ئەوانیش لە بژاردنی قەرزداری گران باربن (٤٦) ﴿أَمْ عِندَهُمُ الْغَيْبُ﴾ یا زانیاری
غەیبیان لەلایە ﴿فَهُمْ يَكْتُبُونَ﴾ وە ئەوان لەبەری دەنووسنەوە (٤٧) ﴿فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) دان بە خۆت بگرە و چاوەڕوانی فەرمانی پەروەردگارت بکە ﴿وَلَا تَكُن كَصَاحِبِ الْحُوتِ﴾ وەك
هاوڕێی نەهەنگەکە مەبە (کە یونس پێغەمبەرە علیه السلام) ﴿إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ﴾ کاتێك کە
بانگی (خودای) کرد، ئەو تووڕە بوو (لە بێ بڕوایی گەلەکەی) (٤٨) ﴿لَّوْلَا أَن تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾
ئەگەر میهرەبانییەك لەلایەن پەروەردگاریەوە فریای نەکەوتایە ﴿لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ﴾ فڕێ دەدرا بە
دەشتێکی ڕووتەن وە ئەو بەدناو دەبوو (٤٩) ﴿فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ﴾ ئەمجا پەروەردگاری هەڵی بژاردەوە
﴿فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە کردی (بە یەکێك) لە چاکەکاران (٥٠) ﴿وَإِن يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی
نزیك بوو بێ بڕوکان ﴿لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ﴾ هەڵت خلیسکێنن بەچاو (ی پیس) یان ﴿لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ﴾
لە کاتێکدا کە قورئان دەبیستن ﴿وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ﴾ وە دەیان ووت بەڕاستی ئەم (پێغەمبەرە) شێتە
(٥١) ﴿وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەم قورئانە هەر ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان (٥٢)

سورەتی ﴿الْحَاقَّةِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَاقَّةُ﴾ هاتنی ڕۆژی دوایی (هەق وڕاستە) (١) ﴿مَا الْحَاقَّةُ﴾ جا چی بێت ئەو ڕۆژە (هەق وڕاستە)
(٢) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ﴾ تۆ چووزانیت ئەو ڕۆژە چی یە (٣) ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ﴾ گەلی سەموود
وعاد ئەو ڕۆژەیان بەدرۆ زانی (کە دڵەکان دادەخورپێنێ) (٤) ﴿فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ﴾ ئەمجا
(گەلی) سەموود لە ناوبران بە نەعرەتەیەکی زۆر گەورە (٥) ﴿وَأَمَّا عَادٌ﴾ وە (گەلی) عادیش
﴿فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ﴾ لە ناوبران بە بایەکی سەختی ساردی بەتین بە گرمە (٦) ﴿سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ﴾ (خوا)
زاڵی کرد بە سەریاندا ﴿سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا﴾ حەوت شەو و هەشت ڕۆژ بەبێ ڕوچان (لەبەری
بڕدن) ﴿فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَىٰ﴾ ئەو گەلەت دەبینی لەو ماوەیەدا بێ گیان کەوتبوون ﴿كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ﴾
وەك قەدی داری خورمای گەندەڵ (داوڕاو) (٧) ﴿فَهَلْ تَرَىٰ لَهُم مِّن بَاقِيَةٍ﴾ ئایا کەس دەبینیت لەوان کە
مابێتەوە؟ (٨)

﴿وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَن قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ﴾ (هەروەها) فیرعەون و گەلانی پێش ئەو لە گەڵ (دانیشتووانی
دێهاتە) سەرەوژێرکراوەکان هاتن ﴿بِالْخَاطِئَةِ﴾ بە گوناهو خراپەوە (٩) ﴿فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ﴾ وە بێ
فەرمانی پێغەمبەری پەروەردگاریان کرد ﴿فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَّابِيَةً﴾ ئەوسا گرتنی بە گرتنێکی زۆر سەخت
(١٠) ﴿إِنَّا لَمَّا طَغَى الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ﴾ بەڕاستی ئێمە کاتێک کە ئاو(ی توفان) سەرکەوت (باپیرەکانی)
ئێوەمان هەڵگرت لە کەشتیدا ئەی بێ بڕوایانی مەککە (١١) ﴿لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً﴾ تا ئەم کردەوەیە
بکەینە بیرهێنەرەوە بۆ ئێوە ﴿وَتَعِيَهَا أُذُنٌ وَاعِيَةٌ﴾ وە تا لە گوێی بگرێت گوێگرێکی تێگەیشتوو (١٢) ﴿فَإِذَا
نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ﴾ ئەمجا کاتێک فوو کرا بە کەڕەنادا یەک فوو کردنێک (١٣) ﴿وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ﴾
وە زەوی و شاخەکان هەڵگیران ﴿فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً﴾ بە جارێک دران بە یەکدا، (وتەخت کران)
(١٤) ﴿فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ﴾ لەو ڕۆژە ڕووداوی گەورە ڕوودەدات (١٥) ﴿وَانشَقَّتِ السَّمَاءُ﴾ وە ئاسمان
لەت دەبێ ﴿فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ﴾ وە ئەو لەو ڕۆژەدا سست و (بێ کەڵکە) (١٦) ﴿وَالْمَلَكُ عَلَىٰ أَرْجَائِهَا﴾ وە
فریشتەکان بە کەناری ئاسمانەوەن ﴿وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ﴾ وە لەو ڕۆژەدا هەشت (فریشتەی
بەهێز) عەرشی پەروەردگارت بەسەر سەریانەوە هەڵ دەگرن (١٧) ﴿يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ﴾ لەو ڕۆژەدا (بە
بەردەمی خوادا) هەمووتان پیشان دەدرێن ﴿لَا تَخْفَىٰ مِنكُمْ خَافِيَةٌ﴾ هیچ (کردەوەیەکی) پەنهانیتان بە نهێنی
نامێنێتەوە (١٨) ﴿فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ﴾ ئەوسا ئەو کەسەی کە نامەی (کردەوەی) درا بە دەستی ڕاستی
﴿فَيَقُولُ هَاؤُمُ اقْرَءُوا كِتَابِيَهْ﴾ دەڵێ: ها نامەکەم بگرن و بیخوێننەوە (١٩) ﴿إِنِّي ظَنَنتُ أَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيَهْ﴾ بێگومان
من خۆم دەمزانی کە تووشی ئەم لێپرسینەوەیە دەبم (٢٠) ﴿فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ﴾ ئەو کەسە لە ژیانێکی
پەسەندا دەبێ (٢١) ﴿فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ﴾ لە بەهەشتێکی بەرزدا (٢٢) ﴿قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ﴾ کە میوەی نزیکە دەستە
(٢٣) ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا﴾ (پێیان دەوترێت) بخۆن و بخۆنەوە، نۆشتان بێ ﴿بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ﴾
بەهۆی ئەو چاکانەوە کە لە ڕۆژانی ڕابردوودا کردووتانە (٢٤) ﴿وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ﴾ بەڵام
ئەو کەسەی کە نامە درا بە دەستی چەپی دەڵێ ﴿يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيَهْ﴾ خۆزگە هەر نامەم نەدرابایەتێ (٢٥)
﴿وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ﴾ وە نەم زانیایە چی بە (سەرئەنجامی) لێپرسینەوەم (٢٦) ﴿يَا لَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ﴾ خۆزگە
مردنەکەم یەکجاری بووایە (٢٧) ﴿مَا أَغْنَىٰ عَنِّي مَالِيَهْ﴾ سامانەکەم هیچ قازانجێکی پێ نەگەیاندم (٢٨)
﴿هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَهْ﴾ لەدەستم چوو دەسەڵاتەکەم (٢٩) ﴿خُذُوهُ فَغُلُّوهُ﴾ (ئەمجا بە چاودێرانی دۆزەخ
دەوترێت) بیگرن زنجیر بکەنە دەست و گەردنی (٣٠) ﴿ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ﴾ لە پاشان بیبەن بۆ
دۆزەخ (بیسووتێنن لە دۆزەخدا) (٣١) ﴿ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ﴾ ئەمجا بە زنجیرێکی
حەفتا گەزیی پێ بەستنەوە (٣٢) ﴿إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ﴾ (چونکە) بێگومان ئەو بڕوای بە خوای
گەورە نەدەکرد (٣٣) ﴿وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ﴾ وە هانی کەسی نەدەدا بۆ خۆراک دان بە هەژاران
(٣٤) ﴿فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَاهُنَا حَمِيمٌ﴾ ئەمڕۆ ئەویش لێرە نە دڵسۆزێکی هەیە (یارمەتی بدات) (٣٥)

﴿وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ﴾ وە هیچ خواردنی (بیخوات) جگە لە کێم و زووخاوی جەستەی دۆزەخییەکان نەبێ ٣٦
﴿لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ﴾ کە (کەس) نایخوات گوناهباران نەبێت ٣٧ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ﴾ جا سوێند بەو
شتانەی کە دەیبینن ٣٨ ﴿وَمَا لَا تُبْصِرُونَ﴾ وە ئەوەش کە نایبینن ٣٩ ﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ﴾ بێگومان
ئەم قورئانە فەرموودەی ڕەوانەکراوێکی بەڕێز و گەورەیە (لە خواوە بۆتان دێنی) ٤٠ ﴿وَمَا هُوَ بِقَوْلِ
شَاعِرٍ﴾ وە ئەم (قورئانە) قسەی شاعیر نییە ﴿قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ﴾ زۆر کەم بڕوا دەهێنن (بە قورئان)
٤١ ﴿وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ﴾ وە قسەی فاڵچی و ڕیوایش نییە ﴿قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ﴾ زۆر کەم بیر دەکەنەوە ٤٢
﴿تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (ئەم قورئانە) نێرراوەتە خوارەوە لە پەروەردگاری جیهانیانەوە ٤٣ ﴿وَلَوْ تَقَوَّلَ
عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ﴾ ئەگەر (موحەممەد ﷺ) بەدەم ئێمەوە هەندێ (وتەی) هەڵبەستبە ٤٤ ﴿لَأَخَذْنَا
مِنْهُ بِالْيَمِينِ﴾ بێگومان ئێمە بەدەستی خۆمان تۆڵەمان لێ دەسەند ٤٥ ﴿ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ﴾ لە پاشان
ڕەگی دڵیمان دەبڕی ٤٦ ﴿فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ﴾ وە کەس لە ئێوە نەیدەتوانی بەرگری لێ بکات
٤٧ ﴿وَإِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ﴾ وە بێگومان ئەم قورئانە ئامۆژگاری و پەندە بۆ پارێزکاران و لەخواترسان
٤٨ ﴿وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ﴾ وە بێگومان ئێمە دەزانین کە هەندێکتان قورئان بە درۆ دەزانن ٤٩
﴿وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان ئەم قورئانە هۆی پەشیمانی بێ بڕوایانە ٥٠ ﴿وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ﴾
وە بەڕاستی قورئان ڕاست و دروست و دڵنیا بەخشە ٥١ ﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ کەواتە (ئەی
موحەممەد ﷺ) تۆش هەمیشە یادی پەروەردگاری گەورەی خۆت بکە ٥٢

سوورەتی ﴿ المعارج ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ﴾ داواکارێك داوای سزایەکی (خوایی) کرد کە (ئەو سزایە) هەر ڕوو
دەدات ١ ﴿لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ﴾ بۆ بێ بڕوایان بێ هیچ پاڵ پێوەنەرێك (کە بیان پارێزێت) ٢
﴿مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ﴾ لە (سزای) خوای خاوەن پلە و پایەی زۆر بەرز ٣ ﴿تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ﴾
فریشتە و جبرییل سەر دەکەون بۆ لای خوا ﴿فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ لە ڕۆژێکدا، کە
ئەندازەکەی پەنجا هەزار ساڵە ٤ ﴿فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا﴾ کەوا تۆ خۆت ڕاگرە (ئەی موحەممەد ﷺ)
بە خۆڕاگرتنێکی چاك و جوان ٥ ﴿إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا﴾ بەڕاستی ئەو بێ بڕوایانە ئەو ڕۆژە بە دوور
دەبینن ٦ ﴿وَنَرَاهُ قَرِيبًا﴾ ئێمەش زۆر بە نزیکی دەیبینین ٧ ﴿يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ﴾ ئەو ڕۆژەی
کە ئاسمان وەك مسی تواوە (یان خڵتەی زەیتی) لێ دێ ٨ ﴿وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ﴾ کێوەکانیش وەك
خووری شیکراوەیان لێ دێ ٩ ﴿وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا﴾ وە هیچ کەسێك نایپرسێتەوە لە هیچ کەسێکی
خۆشەویستی خۆی ١٠

﴿يُبَصَّرُونَهُمْ﴾ کە پیشانی یەکتری دەدرێن ﴿يَوَدُّ الْمُجْرِمُ﴾ تاوانبار ئاوات دەخوازێ ﴿لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ
يَوْمِئِذٍ﴾ کە (قوربانی) بدایە لەبری ڕزگار بوونی خۆی لە سزای ئەو ڕۆژە ﴿بِبَنِيهِ﴾ بە کوڕەکانی (١١)
﴿وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ﴾ بە ژن و بە براکانی (١٢) ﴿وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ﴾ بە هۆزەکەشیەوە کە پەنایان دەدا (١٣)
﴿وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنجِيهِ﴾ وە بە هەرچی کەس لەسەر زەوی یە (هەمووی بدایە و) لەپاشان هەر
خۆی ڕزگاری بێ (١٤) ﴿كَلَّا إِنَّهَا لَظَىٰ﴾ نەخێر (وا نی یە) بەڕاستی ئاگری دۆزەخ بڵێسەیە (١٥)
﴿نَزَّاعَةً لِّلشَّوَىٰ﴾ داماڵەری پێستی سەرە (١٦) ﴿تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ﴾ (ئەو ئاگرە) بانگی کەسێک دەکات کە
پشتی هەڵکردبێ لە خوا و ڕووی وەرگێڕابێ (١٧) ﴿وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ﴾ وە سامانی کۆ کردبێتەوە و هەڵی گرتبێ
(١٨) ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا﴾ بێگومان ئادەمی دروست کراوە بە چاو چنۆکیکی تەنگەتیکە (١٩) ﴿إِذَا مَسَّهُ
الشَّرُّ جَزُوعًا﴾ کە ناخۆشی یەکی تووش بێ هاوار و ناڵە دەست پێ دەکات (٢٠) ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا﴾ کە
سامانیش ڕووی تێ بکات ئەی گرێتەوە (لە خەڵکی) (٢١) ﴿إِلَّا الْمُصَلِّينَ﴾ جگە نوێژکەران نەبێت
(٢٢) ﴿الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ﴾ ئەوانە کە بەردەوامن لەسەر نوێژەکانیان (٢٣) ﴿وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ﴾
ئەوانەی کە بەشێکی دیاری کراو لە داراییاندا هەیە (٢٤) ﴿لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ بۆ هەژاری داواکەر
وێ ئەوای داوانەکەر (٢٥) ﴿وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ وە ئەوانەی کە باوەڕیان بە ڕۆژی پاداشت هەیە (٢٦)
﴿وَالَّذِينَ هُم مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ﴾ وە ئەوانەی کە لە سزای پەروەردگاری خۆیان دەترسن (٢٧) ﴿إِنَّ عَذَابَ
رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ﴾ چونکە بەڕاستی سزای پەروەردگاری ئەوان کەس لێی دڵنیا نیە (٢٨) ﴿وَالَّذِينَ هُمْ
لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ﴾ وە ئەوانەی کە ئاگاداری داوێنی خۆیان دەکەن (٢٩) ﴿إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ﴾ مەگەر ژنانی
خۆیان نەبێت ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ یا کەنیزەکێک کە بووبێ بە خاوەنیان ﴿فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ﴾ بێگومان
ئەوانە لۆمە کراو نین (٣٠) ﴿فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەر کەسێک دوای شتی تر بکەوێ ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْعَادُونَ﴾ ئەو کەسانە ئەوانەن کە دەست درێژکەرن (٣١) ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ وە ئەوانەی کە
چاودێری سپاردە و پەیمانی خۆیان دەکەن (٣٢) ﴿وَالَّذِينَ هُم بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ﴾ وە ئەوانەی کە شایەتی خۆیان
بە تەواوی دەدەن (٣٣) ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ وە ئەوانەی کە پارێزگاری نوێژیان دەکەن (٣٤)
﴿أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَمُونَ﴾ ئەوانە (کە باس کران) ڕێز دەگیرێن لە باخاتی بەهەشتدا (٣٥) ﴿فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ
مُهْطِعِينَ﴾ ئەی چی یانە ئەو بێ بڕوایانە (کە تۆ دەرئەکەوێت ئەی موحەممەد ﷺ) بەپەلە دێن بۆ لات
(٣٦) ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ﴾ لەلای ڕاست و چەپتەوە دەستە دەستە دەبن (٣٧) ﴿أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ﴾
ئایە هەموو یەکێک لەوان بەتەمایە ﴿أَن يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ﴾ کە بخرێتە بەهەشتی پڕ لە سازو نیعمەتەوە (٣٨)
﴿كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُم مِّمَّا يَعْلَمُونَ﴾ وا نی یە (وەک بەتەمان) بەڕاستی ئێمە دروستمان کردوون لەوەی کە
دەیزانن (٣٩) ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ﴾ جا سوێند بە پەروەردگاری ڕۆژهەڵاتەکان و ڕۆژئاواکان
﴿إِنَّا لَقَادِرُونَ﴾ بێگومان ئێمە بە دەسەڵاتین (٤٠)

﴿عَلَىٰٓ أَن نُّبَدِّلَ خَيْرًا مِّنْهُمْ﴾ لە سەر ئەوەی کە پیانگۆڕین و باشتر لەوان بهێنین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ﴾
وە کەس لە دەستمان دەرناچێ ﴿٤١﴾ ﴿فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا۟ وَيَلْعَبُوا۟﴾ ئەمجا وازیان لێ بهێنە، با لە بێ‌وەڕی
وقسەی هیچ و پووچ و گاڵتەی خۆیاندا ڕۆبچن ﴿حَتَّىٰ يُلَٰقُوا۟ يَوْمَهُمُ ٱلَّذِى يُوعَدُونَ﴾ تا دووچاری ئەو
ڕۆژەی خۆیان دەبن کە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿٤٢﴾ ﴿يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ ٱلْأَجْدَاثِ سِرَاعًا﴾ ئەو ڕۆژەی کە بەپەلە
لە گۆڕەکانیان دێنە دەرەوە ﴿كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصُبٍ يُوفِضُونَ﴾ وەك ئەوەی کە بۆ لای بتەکانیان ڕابکەن ﴿٤٣﴾
﴿خَٰشِعَةً أَبْصَٰرُهُمْ﴾ چاویان شۆڕ و (سەر سەرەو ژێرە) ﴿تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ﴾ ڕیسوایی و شەرمەزاری دایان
دەگرێ ﴿ذَٰلِكَ ٱلْيَوْمُ ٱلَّذِى كَانُوا۟ يُوعَدُونَ﴾ ئەمە ئەو ڕۆژەیە کە لە دونیش بەڵێنیان پێ درابوو ﴿٤٤﴾

سورەتی ﴿ نوح ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّآ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِۦٓ﴾ بێگومان ئێمە نوحمان نارد بۆ لای هۆزەکەی ﴿أَنْ أَنذِرْ قَوْمَكَ﴾ (وە پێمان
ووت) کە هۆزەکەت بیدار کەرەوە و بیانترسێنە ﴿مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ پێش ئەوەی کە سزای
سەختیان تووش بێ ﴿١﴾ ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ إِنِّى لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ (نوح) ووتی ئەی گەلی خۆم بەڕاستی من
(پێغەمبەرو) ترسێنەرێکی ئاشکرام بۆ ئێوە ﴿٢﴾ ﴿أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ﴾ کە هەر خواپەرستن ﴿وَٱتَّقُوهُ وَأَطِيعُونِ﴾
و لێی بترسن وە فەرمانبەرداری من بکەن ﴿٣﴾ ﴿يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ تا خوا لە گوناهەکانتان
خۆش بێ ﴿وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ وە (بە زیندوویی) دەتان هێڵێتەوە تا کاتی دیاری کراوی مردنتان
﴿إِنَّ أَجَلَ ٱللَّهِ إِذَا جَآءَ لَا يُؤَخَّرُ﴾ بێگومان کاتی سزای خوا کە هات دوا ناکەوێ ﴿لَوْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر
بەئاگاییە ﴿٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّى دَعَوْتُ قَوْمِى لَيْلًا وَنَهَارًا﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم من گەلەکەی خۆمم
(بە پەیامی) بانگ کرد بە شەو و بە ڕۆژ ﴿٥﴾ ﴿فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَآءِىٓ إِلَّا فِرَارًا﴾ وە تا بانگم دەکردن ئەوان زۆرتر
دوور لەکەوتنەوە لێم و هەڵدەهاتن ﴿٦﴾ ﴿وَإِنِّى كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ﴾ وە بێگومان من هەر کات بانگم
دەکردن (بۆ بڕوا هێنان) تا لێیان خۆش ببیت ﴿جَعَلُوٓا۟ أَصَٰبِعَهُمْ فِىٓ ءَاذَانِهِمْ﴾ ئەوان پەنجەکانیان دەکرد
بە گوێچکەیاندا ﴿وَٱسْتَغْشَوْا۟ ثِيَابَهُمْ﴾ وە پۆشاکەکانیان دەدا بە سەرو چاویاندا ﴿وَأَصَرُّوا۟ وَٱسْتَكْبَرُوا۟
ٱسْتِكْبَارًا﴾ وە بەردەوام دەبوون لە بێ باوەڕی دا، وە سەرکەشیان دەکرد چۆن سەرکەشییەك ﴿٧﴾
﴿ثُمَّ إِنِّى دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا﴾ لەپاشان بە ئاشکرا بانگم کردن ﴿٨﴾ ﴿ثُمَّ إِنِّىٓ أَعْلَنتُ لَهُمْ﴾ ئەمجا (دەمێك) بۆم
ئاشکرا دەکردن ﴿وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا﴾ (دەمێك) بۆم پەنهان دەکردن بە پەنهان کردنێکی تەواو ﴿٩﴾
﴿فَقُلْتُ ٱسْتَغْفِرُوا۟ رَبَّكُمْ﴾ ئەوسا پێم ووتن داوای لێ خۆش بوون بکەن لە پەروەردگارتان
﴿إِنَّهُۥ كَانَ غَفَّارًا﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان زۆر لێ خۆش بووە ﴿١٠﴾

﴿يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا﴾ (ئەمجا گەر وا بکەن) باران خوڕەم و لێزمەتان بۆ دەبارێنێ ⑪ ﴿وَيُمْدِدْكُم
بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ﴾ وە سامان و کوڕی زۆرتان پێ دەبەخشێ ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە باخ و باخاتی زۆرتان
پێ دەدات ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ أَنْهَارًا﴾ وە جۆگە ئاوی زۆرتان دەداتێ ⑫ ﴿مَّا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا﴾ ئەوە
چیتانە ناترسن لە شکۆ و گەورەیی خوا؟ ⑬ ﴿وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا﴾ لە کاتێکدا کە دروستی کردوون
بە چەند قۆناغێك ⑭ ﴿أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا﴾ ئایا نابینن کە خوا چۆن حەوت
ئاسمانی دروست کردووە چین لەسەر چین ⑮ ﴿وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا﴾ وە مانگی گێڕاوە لە
ناویاندا بە ڕووناك ﴿وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا﴾ وە ڕۆژیشی گێڕاوە بە چرا ⑯ ﴿وَاللَّهُ أَنبَتَكُم مِّنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا﴾
وە خوا ئێوەی ڕواندووە لە زەوی بە ڕواندن ⑰ ﴿ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا﴾ لەپاشان دەتان باتەوە ناوی
﴿وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا﴾ وە دەرتان دەهێنێتەوە (لێ ی) بە دەرهێنان ⑱ ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا﴾ خوا زەوی
بۆ ڕاخستوون ⑲ ﴿لِّتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا﴾ تا هاتوچۆ بکەن بە ڕێگە کراوەکانیدا ⑳ ﴿قَالَ نُوحٌ رَّبِّ
إِنَّهُمْ عَصَوْنِي﴾ نوح وتی ئەی پەروەردگارم بێگومان گەلەکەم بێ فەرمانیان کردم ﴿وَاتَّبَعُوا مَن لَّمْ يَزِدْهُ
مَالُهُ وَوَلَدُهُ﴾ وە شوێن کەسانێ کەوتن کە ماڵ و منداڵی قازانجی پێ نەگەیاندوە ﴿إِلَّا خَسَارًا﴾ زیان
نەبێ ㉑ ﴿وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًا﴾ وە پیلان و فڕوفێڵی زۆر گەورەیان کرد ㉒ ﴿وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ﴾ وە
وتیان دەست هەڵ مەگرن لە بت و خواکانتان ﴿وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا﴾ وە دەست
هەڵ مەگرن لە (پەرستنی) وەد و سواع و یەغوث و یەعوق و نەسر (ئەمانە کۆمەڵە پیاوچاکێك بوون،
جا کاتێك مردن، شەیتان هات وتی بەشوێنکەوتوانیان کە چەند پەیکەرێکیان بۆ بتاشن تاوەکو
هەمیشە بەرچاوتان بن، جا پاش ماوەیەك کەمەسەر چوو شەیتان هات بەخەڵکی وت ئەو ئەو
پەیکەرانە بپەرستن، چونکە باوباپیرانتان ئەو پەیکەرانەیان پەرستووە، ئێوەش لەسەر ڕێبازی ئەوان
بن) ㉓ ﴿وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا﴾ وە بەڕاستی ئەوانە زۆر (خەڵك) یان گومڕا کرد ﴿وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا﴾
(خوایە) ئەم ستەمکارانە لە گومڕایی زیاتر هیچی تریان بۆ زۆر مەکە ㉔ ﴿مِّمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا﴾ بەهۆی
گوناهەکانیانەوە بە ڕوبار خنکێنران ﴿فَأُدْخِلُوا نَارًا﴾ ئەمجا خرانە ناگرەوە ﴿فَلَمْ يَجِدُوا لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَنصَارًا﴾
ئیتر بێجگە لە خوا هیچ یارمەتی دەرێکیان دەست نەکەوت ㉕ ﴿وَقَالَ نُوحٌ رَّبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ﴾ نوح
فەرمووی ئەی پەروەردگار مەیهێڵە لەسەر زەوی ﴿مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا﴾ هیچ کەسێك لە بێ بڕوایان ㉖
﴿إِنَّكَ إِن تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ﴾ (چونکە) بێگومان ئەگەر تۆ وازیان لێ بهێنیت، بەندەکانی تۆ گومڕا دەکەن
﴿وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا﴾ وە هەر منداڵی تاوانباری سوپاس نەکەر دەخەنەوە ㉗ ﴿رَّبِّ اغْفِرْ لِي
وَلِوَالِدَيَّ﴾ ئەی پەروەردگارم خۆش ببە لە خۆم و باوکم و دایکم ﴿وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا﴾ وە لەو
کەسە کە دێتە ماڵم بە بڕواداری یەوە ﴿وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە لە هەموو پیاوان و ژنانی ئیماندار
﴿وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا﴾ وە بەشی ستەمکاران زیاد مەکە تیاچوون و لە ناوچوون نەبێ ㉘

سوورەتی ﴿ الجن ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بیگام بۆ کرا ﴿أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ﴾ کە بێگومان چەند
کەسێك لە جنۆکە گوێیان گرت (لە قورئان خوێندنەوەم) ﴿فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا﴾ ئەمجا وتیان
بەڕاستی ئێمە قورئانێکی سەرسوڕهێنەرمان بیست ﴿١﴾ ﴿يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ﴾ ڕێنموویی دەکات بۆ
ڕێگای ڕاست ﴿فَآمَنَّا بِهِ﴾ ئێمەش باوەڕمان پێ کرد ﴿وَلَن نُّشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا﴾ وە هەرگیز کەس ناکەین
بەهاوبەشی پەروەردگارمان ﴿٢﴾ ﴿وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا﴾ وە بەڕاستی بڵندە گەورەیی پەروەردگارمان
بە شتی نەشایستە ﴿مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا﴾ هیچ هاوسەرو منداڵێکی بۆ خۆی دانەناوە ﴿٣﴾
﴿وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا﴾ بێگومان گێل و نەفامەکەمان درۆی نالەباری هەڵدەبەست دەربارەی
خوا ﴿٤﴾ ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن تَقُولَ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ وە ئێمە پێمان وابوو کە ئادەمی و جنۆکە هەرگیز درۆ
ناکەن دەربارەی خوا ﴿٥﴾ ﴿وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ﴾ بەڕاستی پیاوانێك لە ئادەمی ﴿يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ﴾
پەنایان دەبردە بەر پیاوانێك لە جنۆکە (کە بیان پارێزن) ﴿فَزَادُوهُمْ رَهَقًا﴾ کەچی زۆرتر ماندوویان دەکردن
﴿٦﴾ ﴿وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا﴾ وە ئادەمیی گومانیان بردووە ﴿كَمَا ظَنَنتُمْ﴾ هەروەك ئێوە ئەی جنۆکە گومانتان
بردووە ﴿أَن لَّن يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا﴾ کە ئیتر خوا هیچ پێغەمبەرێك نانێرێ ﴿٧﴾ ﴿وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ﴾ جنۆکەکان
وتیان ئێمە دەگەڕاین بە شوێن دەنگ و باسی ئاسماندا ﴿فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا﴾ کەچی
دیتمان پڕ کراوە لە پاسەوانی بەهێز و تیری ئەستێرەکان ﴿٨﴾ ﴿وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ﴾ وە بێگومان
ئێمە جاران دادەنیشتین لە چەند شوێنێك لە ئاسمان بۆ گوێ گرتن ﴿فَمَن يَسْتَمِعِ الْآنَ﴾ بەڵام هەر
کەسێك لەئێستا بە دواوە گوێ بگرێ ﴿يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَّصَدًا﴾ تیرێکی ئەستێرە دەبینێ لە بۆسەدایە ﴿٩﴾
﴿وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَن فِي الْأَرْضِ﴾ وە بەڕاستی نازانین ئایا خراپی ویستراوە بۆ ئەوانەی کە لە سەر
زەوین؟ ﴿أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا﴾ یان پەروەردگاریان ڕێنموویی ویستووە بۆیان؟ ﴿١٠﴾ ﴿وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ﴾
وە بێگومان ئێمە هەندێکمان چاکین ﴿وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەندێکمان لەوە کەمتر ﴿كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا﴾
ئێمە جاران خاوەنی ڕێبازی زۆر بووین ﴿١١﴾ ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن نُّعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئێمە دڵنیا بووین کە
هەرگیز ناتوانین لە دەستی خوا دەرچین لە زەویدا ﴿وَلَن نُّعْجِزَهُ هَرَبًا﴾ وە بە هەڵهاتنیش لە دەستی خوا
ڕزگار نابین ﴿١٢﴾ ﴿وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ﴾ بەڕاستی ئێمە کاتێ ڕێنموویی (قورئان)مان بیست
باوەڕمان پێ هێنا ﴿فَمَن يُؤْمِن بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك باوەڕ بهێنێ بە پەروەردگاری خۆی
ئیتر ناترسێ ﴿بَخْسًا وَلَا رَهَقًا﴾ نە لە کەمیی (پاداشت) و نە لە زۆریی (تۆڵە) ﴿١٣﴾

﴿وَأَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە هەندێکمان موسوڵمانیین و هەندێکمان ستەمکار
﴿فَمَنْ أَسْلَمَ﴾ ئەمجا ئەوانەی موسوڵمان بوون ﴿فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا﴾ ئەوە ئەوانە ڕێگای ڕاستیان
دۆزیوەتەوە ﴿١٤﴾ ﴿وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ﴾ بەڵام ئەوانەی لەڕێگای ڕاست لایانداوە (ستەمکارەکان)
﴿فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا﴾ دەبنە سووتەمەنی دۆزەخ ﴿١٥﴾ ﴿وَأَلَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ﴾ (ئەمجا خوای
گەورە دەفەرموێت) ئەگەر ئەوان (مرۆڤ و جنۆکە) بەردەوام بوونایە لەسەر ڕێگای ڕاست
﴿لَأَسْقَيْنَاهُم مَّاءً غَدَقًا﴾ ئاوی زۆرمان پێ ئەنۆشین (بەهرەی زۆرمان ئەدانێ) ﴿١٦﴾ ﴿لِّنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾ هەتا
تاقییان کەینەوە تیایدا ﴿وَمَن يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ﴾ وە هەر کەسێك ڕوو وەرگێڕێ لە یادی پەروەردگاری
خۆی ﴿يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا﴾ دەیخاتە ناو سزای دژوارەوە ﴿١٧﴾ ﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ﴾ بێگومان مزگەوتەکان
بۆ پەرستنی خودان بەتەنها جگە لەئەو کەسی تری تێدا نەپەرسترێت ﴿فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ کەواتە
لەگەڵ خوادا هاوار لە کەسی تر مەکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ﴾ وە بەندەی خوا (موحەممەد
ﷺ) کاتێك کە هەستا لە خوا پاڕێتەوە (و بیپەرستێ) ﴿كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا﴾ (بێ بڕواکانی مەککە)
نزیك بوو داباریین بەسەریدا ﴿١٩﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي﴾ بڵێ دڵنیابن من هەر خوای خۆم دەپەرستم
﴿وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا﴾ وە کەس ناکەم بە هاوبەشی ﴿٢٠﴾ ﴿قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا﴾ بڵێ بەڕاستی من
زەرەریان و بەرژەوەندی ئێوەم بەدەست نی یە ﴿٢١﴾ ﴿قُلْ إِنِّي لَن يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ﴾ بڵێ بێگومان کەسێك
نیە کە من بپارێزێ لە (سزای) خوا ﴿وَلَنْ أَجِدَ مِن دُونِهِ مُلْتَحَدًا﴾ وە بێجگە لەو پەناگەیەك شك نابەم ﴿٢٢﴾
﴿إِلَّا بَلَاغًا مِّنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ﴾ (وە هیچم بەدەست نی یە) ڕاگەیاندنی نەبێ لە خواوە و گەیاندنی پەیامانی ئەو
نەبێ ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەسێ بێ فەرمانی خوا و پێغەمبەری بکات ﴿فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە
بێگومان ئاگری دۆزەخ بۆ ئەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تیایدا دەمێنێتەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٣﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ﴾
تا بەچاوی خۆیان دەبینن ئەو سزایانەی کە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا﴾
ئەمجا ئەو کاتە دەزانن، کە کێ یارمەتی دەری کەمترە و ژمارەی کەمە ﴿٢٤﴾ ﴿قُلْ إِنْ أَدْرِي﴾ بڵێ من
نازانم ﴿أَقَرِيبٌ مَّا تُوعَدُونَ﴾ ئاخۆ نزیکە ئەو ڕۆژی دوایییەی کە بەڵێنتان پێ دراوە ﴿أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا﴾
یان پەروەردگارم ماوەیەکی دووری بۆ داناوە ﴿٢٥﴾ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ﴾ هەر خوایە زانا بە نهێنییەکان
﴿فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ وە کەس ئاگادار ناکات بەسەر نهێنی خۆیدا ﴿٢٦﴾ ﴿إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ﴾
مەگەر پێغەمبەرێکی کە لێی ڕازی بێ ﴿فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا﴾ جا بێگومان خوا
لەبەردەمی و پشتیەوە پاسەوان (لە فریشتە) دەنێرێت ﴿٢٧﴾ ﴿لِّيَعْلَمَ أَن قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ﴾ تا بزانێ کە
پەیامی خوای خۆیان گەیاندووە ﴿وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە لایانە ﴿وَأَحْصَىٰ
كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا﴾ وە هەموو شتێکی (لەسەرمان) ژماردووە بە هەژمار دن ﴿٢٨﴾

سورەتی ﴿المُزَّمِّل﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ﴾ ئەی ئەو کەسەی کە خۆت داپۆشیوە (١) ﴿قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ شەو هەستە (شەو نوێژ
بکە) مەگەر کەمێکی نەبێت (٢) ﴿نِصْفَهُ أَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا﴾ نیوەی یا کەمی لە نیوەی کەم بکەرەوە (٣)
﴿أَوْ زِدْ عَلَيْهِ﴾ یا کەمێ نیوی زیاد بکە ﴿وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا﴾ لەسەرخۆ قورئان بخوێنەرەوە و (بە ڕێک
وپێکی) دەوری بکەرەوە (٤) ﴿إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا﴾ بێگومان ئێمە لەمەولا بۆت دەنێرینە
خوارەوە گوفتاری (قورئان)ی قورس و گران (٥) ﴿إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ﴾ بەڕاستی هەستانی شەو
دوای خەو (بۆ خواپەرستی) ﴿هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا﴾ قورسترە و گرانترە لە ڕووی کردارەوە (بەهی ڕۆژ
وبەهێزترە بۆ دڵ) ﴿وَأَقْوَمُ قِيلًا﴾ دروسترە لە ڕووی ووتنەوە (٦) ﴿إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا﴾ بەڕاستی
تۆ لە ڕۆژدا لە هاتوو چۆ کردێکی زۆردایت (٧) ﴿وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ﴾ هەمیشە یادی پەروەردگارت بکە
﴿وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا﴾ وە خۆت یەکلا کەرەوە بە یەکلایی کردنەوەیەکی تەواو (٨) ﴿رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾
ئەو خوای ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوایە ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاستی نی یە تەنها ئەو نەبێ
﴿فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا﴾ کەواتە ئەو بە پارێزەر و پشتیوانی خۆت (٩) ﴿وَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ﴾ دان بە خۆتدا
بگرە بەسەر ئەو قسانەی کە دەیلێن ﴿وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا﴾ وە وازیان لێ بهێنە و لێیان گەڕێ بە واز
لێهێنانێکی جوان (١٠) ﴿وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ﴾ واز بهێنە لە من و ئەو خاوەن نازو نیعمەتانەی کە
ئایینی من بە درۆ دەزانن ﴿وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا﴾ وە کەمێک مۆڵەتیان بدە (١١) ﴿إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا﴾ بێگومان لای
ئێمە هەیە کۆت و زنجیری قورس و گران ﴿وَجَحِيمًا﴾ وە ئاگری هەڵگیرساو (١٢) ﴿وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ﴾
وە خواردنی گەروو گیر ﴿وَعَذَابًا أَلِيمًا﴾ هەروەها سزای پڕ لە داخ و دەرد (١٣) ﴿يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ﴾
لە ڕۆژێکدا کە زەوی و چیاکان دێنە لەرزە ﴿وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلًا﴾ وە کێوەکان دەبن بە گردۆڵکە
لە لمی هەڵتزاو (١٤) ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان ئێمە پێغەمبەرێکمان بۆ ناردن کە
شایەتە بەسەرتان ﴿كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَى فِرْعَوْنَ رَسُولًا﴾ هەروەک پێغەمبەرێکمان نارد بۆلای فیرعەون (١٥)
﴿فَعَصَى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ﴾ ئەمجا فیرعەون سەرپێچی ئەو پێغەمبەرەی کرد ﴿فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا﴾ ئێمەش
تۆڵەمان لێ سەند بە تۆڵە سەندنێکی سەخت (١٦) ﴿فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ﴾ جا ئەگەر بێ بڕوایی
بکەن چۆن خۆتان دەپارێزن ﴿يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا﴾ لە ڕۆژێکدا کە (بە ترس و سامی خۆی)
منداڵان پیر دەکات (١٧) ﴿السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ﴾ ئاسمان لەت دەبێ بەهۆی (سەختی) ئەو ڕۆژەوە
﴿كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا﴾ بەڵێنی خوا دێتە دی (١٨) ﴿إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ﴾ بەڕاستی ئەم ئایەتانەی پێشوو پەند
و ئامۆژگارین ﴿فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَى رَبِّهِ سَبِيلًا﴾ ئەمجا هەر کەسێک کە بیەوێ ڕێگا دەگری بۆلای
پەروەردگاری (١٩)

﴿إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ﴾ بێگومان پەروەردگاری تۆ دەزانێ (ئەی موحەممەد ﷺ) کە تۆ هەڵ دەستیت
(بۆ شەو نوێژ کردن) شتێك کەمتر ﴿أَدْنَىٰ مِن ثُلُثَيِ اللَّيْلِ﴾ لە دوو بەش لە سێ بەشی شەو و نیوەی
یان سێ یەکی ﴿وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ﴾ وە دەستەیەك لەوانەی کە لە گەڵتان ﴿وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ وە
خوا ئەندازەی شەو و ڕۆژ دیاری دەکات ﴿عَلِمَ أَن لَّن تُحْصُوهُ﴾ (خوا) زانی کە ئێوە ناتوانن ئەندازەی
شەو نوێژ ڕابگرن ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ لە بەرئەوە لێتان خۆش بوو ﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ﴾ دەی ئەوەندەی
بۆتان دەلوێ و ئاسانە لاتان قورئان بخوێنن و دەوری بکەنەوە ﴿عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ﴾ (خوا) دەزانێ
کە لەمەولا کەسێکتان نەخۆش دەبێت ﴿وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە کەسانێکی ترتان دەڕۆن بەسەر
زەویدا ﴿يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ﴾ بە شوێن ڕۆزیی و نیعمەتی خوادا دەگەڕێن ﴿وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾
وە کەسێکی ترتان دەجەنگن لە ڕێگای خوادا ﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ﴾ ئەمجا بخوێنەوە لە قورئان
ئەوەندەی کە بۆتان دەلوێ و لاتان ئاسانە ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ وە نوێژ بکەن و زەکات بدەن
﴿وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ وە قەرز بدەن بەخوا بە قەرزێکی چاك (مەبەست ئەوەیە خێر و خێرات و
سەدەقە بکەن لە ڕێی خودا) ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ﴾ هەر چاکەیەك پێش بخەن بۆ خۆتان ﴿تَجِدُوهُ عِندَ
اللَّهِ﴾ لای خوا دەستتان دەکەوێتەوە ﴿هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا﴾ ئەویش لای خوا بە چاکتر و گەورەتر لە
ڕووی پاداشتەوە ﴿وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ﴾ وە داوای لێخۆش بوون بکەن لە خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی
خوا لێخۆشبوویەکی میهرەبانە (٢٠)

سورەتی ﴿المدثر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ﴾ ئەی ئەو کەسەی کە خۆت پێچاوەتەوە (١) ﴿قُمْ فَأَنذِرْ﴾ هەستە (خەڵکی) بێدار کەرەوە
(٢) ﴿وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ﴾ وە پەروەردگارت بە گەورە بگرە (٣) ﴿وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ﴾ وە پۆشاکت بە پاك ڕابگرە (٤)
﴿وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ﴾ بەردەوام بە لە وازهێنان لە بت پەرستی و گوناه (٥) ﴿وَلَا تَمْنُن تَسْتَكْثِرُ﴾ وە شت مەبەخشە
و سەرەوری بزانیت (٦) ﴿وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ﴾ وە لەبەر پەروەردگارت خۆت ڕابگرە (٧) ﴿فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ﴾
هەر کاتێك کە فوو کرا بە کەرەنادا (٨) ﴿فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکی سەخت و گرانە (٩)
﴿عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ﴾ بەسەر کافران سووك و ئاسان نی یە (١٠) ﴿ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا﴾ واز لە من و
ئەو کەسە بێنە کە دروستم کردووە بە تەنها (١١) ﴿وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَّمْدُودًا﴾ وە دارایی زۆر و فەراوانم
پێ داوە (١٢) ﴿وَبَنِينَ شُهُودًا﴾ وە کوڕانی ئامادەی بەردەست (١٣) ﴿وَمَهَّدتُّ لَهُ تَمْهِيدًا﴾ وە هۆی ژیانم بۆ
ڕاخستووە بە چوون ڕاخستنێك (١٤) ﴿ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ﴾ دوای ئەمانەش هێشتا بە تەمایە زیاتری بدەمێ (١٥)
﴿كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا﴾ نەء (چاوەڕوان مەبێ) بەڕاستی ئەو دەربارەی ئایەت و نیشانەکانی ئێمە
بێباوەڕێکی کەلەڕەقە (١٦) ﴿سَأُرْهِقُهُ صَعُودًا﴾ بەم زووانە سزای سەختی پێ دەچەژێنم (١٧) ﴿إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ﴾
(چونکە) بیری کردەوە و هەڵی سەنگاند (قسەکەی خۆی) (١٨)

﴿فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ﴾ دەك بە كوشت چێ چۆنی هەڵسەنگاند ﴿١٩﴾ ﴿ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ﴾ دووبارە بە كوشت
چێ چۆنی لێكداوەتەوە ﴿٢٠﴾ ﴿ثُمَّ نَظَرَ﴾ لە پاشان تەماشایەكی كرد ﴿٢١﴾ ﴿ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ﴾ ئەوسا
ناوچەوانی گرژ و ڕووی ترش كرد ﴿٢٢﴾ ﴿ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ﴾ ئینجا بە فیزێكەوە پشتی هەڵكرد ﴿٢٣﴾
﴿فَقَالَ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ﴾ جا ووتی ئەم قورئانە هیچی تر نی یە جادوویەك نەبێ كە وەرگیراوە
﴿٢٤﴾ ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ﴾ ئەم قورئانە هەر گوفتاری مرۆڤە ﴿٢٥﴾ ﴿سَأُصْلِيهِ سَقَرَ﴾ (ئەو كەسە) ڕوو
دەبەمە دۆزەخەوە ﴿٢٦﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُ﴾ تۆ چووزانیت كە دۆزەخ چی یە ؟ ﴿٢٧﴾ ﴿لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ﴾
(ئاگرێكە) هیچ نابێڵێتەوە و واز ناهێنێ ﴿٢٨﴾ ﴿لَوَّاحَةٌ لِلْبَشَرِ﴾ (بە یەكەم هەڵاو) پێست ڕەش دەكاتەوە
و دەیبرژێنێ ﴿٢٩﴾ ﴿عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ﴾ نۆزدە فریشتە ئەوەتان بەسەرەوە ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً﴾
هەر فریشتەمان كردووە بە كاربەدەستی دۆزەخ ﴿وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ژمارەی ئەو
فریشتانەمان نەگێڕاوە مەگەر بۆ تاقی كردنەوەی ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾
تا ئەوانەی كتێبیان پێدراوە دڵنیا بن ﴿وَيَزْدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا﴾ وە بڕوادارەكان بڕواكەیان زیاد بكات
﴿وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە هیچیان دوودڵ نەبن ئەوانەی كتێبیان پێدراوە ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ ئیماندارانیش
﴿وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ وە تا بڵێن ئەوانەی كە نەخۆشی (دوو ڕوویی) یان لە دڵایە ﴿وَالْكَافِرُونَ﴾
وە بێ بڕواكان ﴿مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا﴾ خوا چی مەبەستە بەم ژمارەیە كە لە قورئانیدا وەك مەسەل و بە
﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ﴾ ئا بەو جۆرە خوا ئەو كەسەی كە بیەوێ گومڕای دەكات ﴿وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ وە ئەو
كەسەی كە بیەوێ ڕێ نموونی دەكات ﴿وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ﴾ وە كەس ژمارەی لەشكر و سەربازانی
پەروەردگاری تۆ نازانێت جگە خۆی نەبێت ﴿وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْبَشَرِ﴾ وە ئەم ئایەتانە هەر ئامۆژگاری
و پەندن بۆ ئادەمی ﴿٣١﴾ ﴿كَلَّا وَالْقَمَرِ﴾ نە (وانی یە) سوێند بە مانگ ﴿٣٢﴾ ﴿وَاللَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ﴾ وە سوێند بە شەو
كە پشت هەڵ دەكات و دەڕوا ﴿٣٣﴾ ﴿وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ﴾ وە سوێند بە بەرەبەیان كە ڕوون دەبێتەوە ﴿٣٤﴾
﴿إِنَّهَا لَإِحْدَى الْكُبَرِ﴾ بێ گومان سەقەر (دۆزەخ) یەكێكە لە شتە سامناكە گەورەكان ﴿٣٥﴾ ﴿نَذِيرًا لِلْبَشَرِ﴾
ترسێنەرە بۆ هەموو خەڵكی ﴿٣٦﴾ ﴿لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ﴾ بۆ ئەو كەسەتان كە دەیەوێ ﴿أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ﴾ پێش
بكەوێت (لە چاكەدا) یا دوابكەوێ ﴿٣٧﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ﴾ هەموو كەسێك بارمتەی كار و كردەوەی
خۆیەتی ﴿٣٨﴾ ﴿إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ﴾ جگە هاوەڵانی دەستی ڕاست (چاكەكاران) نەبێت ﴿٣٩﴾ ﴿فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾
كە لە باخاتی بەهەشتدا پرسیار لە یەكتری دەكەن ﴿٤٠﴾ ﴿عَنِ الْمُجْرِمِينَ﴾ لە (حاڵی) تاوانباران ﴿٤١﴾
﴿مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ﴾ (هەر لە بەهەشتی یەكان وەڵام ئەداتەوە كە دیویانی و پێیان ووتوون) چی ئێوەی
خستووەتە دۆزەخەوە ﴿٤٢﴾ ﴿قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ﴾ ئەوانیش وتیان ئێمە لە نوێژ كەران نەبووین ﴿٤٣﴾
﴿وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ﴾ وە خۆراكمان نەدەدا بە هەژاران ﴿٤٤﴾ ﴿وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ﴾ وە ڕۆ دەچووین
لەگەڵ ئەوانەی كە ڕۆ دەچوون (لە قسەی خراپە و بێ شەرعی دا) ﴿٤٥﴾ ﴿وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾
وە باوەڕمان بە ڕۆژی دوایی نەبوو ﴿٤٦﴾ ﴿حَتَّىٰ أَتَانَا الْيَقِينُ﴾ تا مردن یەخەی پێگرتین ﴿٤٧﴾

﴿فَمَا تَنفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ﴾ ئیتر تکای تکاکاران هیچ قازانجێکیان پێ ناگەیەنێت ﴿٤٨﴾ ﴿فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ
مُعْرِضِينَ﴾ ئەوە چیانە ڕوو وەردەگێڕن لە ئامۆژگاری قورئان ﴿٤٩﴾ ﴿كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنفِرَةٌ﴾ ئەڵێی کەرە
کێوی سڵ کەرن ﴿٥٠﴾ ﴿فَرَّتْ مِن قَسْوَرَةٍ﴾ لە شێر، (یان لەدەست کۆمەڵێ تیر هاوێژ) هەڵهاتوون ﴿٥١﴾
﴿بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُّنَشَّرَةً﴾ بەڵکو هەموو یەکێك لەوان ئەیەوێ چەندەها نامەی کراوەی
بۆ بنێردرێ (لە خواوە کە بڕوا بە موحەممەد ﷺ بێنێ) ﴿٥٢﴾ ﴿كَلَّا ۖ بَل لَّا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ﴾ نا چاوەڕوانی ئەوە
نەبن بەڵکو هەر ناترسن لە ڕۆژی دوایی ﴿٥٣﴾ ﴿كَلَّا إِنَّهُ تَذْكِرَةٌ﴾ نا پەشیمان ببنەوە بە ڕاستی قورئان
پەند و ئامۆژگاریە ﴿٥٤﴾ ﴿فَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بیەوێت با پەندی لێ وەربگرێت ﴿٥٥﴾
﴿وَمَا يَذْكُرُونَ﴾ ئامۆژگاری قورئان وەرناگرن ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر خوا بیەوێت ﴿هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ﴾
خوا شیاوی لێ ترسانە ﴿وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ﴾ وە شیاوی لێ خۆشبوونە ﴿٥٦﴾

سورەتی ﴿القيامة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ سوێند دەخۆم بە ڕۆژی قیامەت ﴿١﴾ ﴿وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ﴾ وە سوێند دەخۆم بە
نەفسی لۆمەکار (لەسەر خراپە) ﴿٢﴾ ﴿أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ أَلَّن نَّجْمَعَ عِظَامَهُ﴾ ئایا مرۆڤ وا دەزانێ کە ئێسقە
(ڕزیوەکانی) کۆ ناکەینەوە ﴿٣﴾ ﴿بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَن نُّسَوِّيَ بَنَانَهُ﴾ بەڵێ: بە توانایین لە سەر ڕێك خستنەوەی
(نەقشی) سەر پەنجەکانی ﴿٤﴾ ﴿بَلْ يُرِيدُ الْإِنسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ﴾ بەڵکو ئینسان دەیەوێ تا لە ژیان دایە هەر
تاوان و خراپە بکات ﴿٥﴾ ﴿يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ﴾ دەپرسێ کەی ڕۆژی دوایی دێ؟ ﴿٦﴾ ﴿فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ﴾
کاتێ کە چاو ئەبڵەق بوو؟ ﴿٧﴾ ﴿وَخَسَفَ الْقَمَرُ﴾ وە مانگ گیرا و تاریک بوو ﴿٨﴾ ﴿وَجُمِعَ الشَّمْسُ
وَالْقَمَرُ﴾ وە ڕۆژ و مانگ کۆ کرانەوە ﴿٩﴾ ﴿يَقُولُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُّ﴾ ئەو ڕۆژە مرۆڤ دەڵێت بە کوێوە
هەڵبێم لە (سزای خوا) ﴿١٠﴾ ﴿كَلَّا لَا وَزَرَ﴾ نەخێر هیچ پەناگەیەك نییە ﴿١١﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ﴾ لەو
ڕۆژەدا ئارامگە هەر لای پەروەردگاری تۆیە ﴿١٢﴾ ﴿يُنَبَّأُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ﴾ لەو ڕۆژەدا ئادەمی
هەواڵی پێدەدرێت لەوەی کە پێشی خستووە و دوای خستووە (لە چاکە و خراپە) ﴿١٣﴾ ﴿بَلِ الْإِنسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ
بَصِيرَةٌ﴾ بەڵکو ئادەمی ئاگادارە بە حاڵی خۆی ﴿١٤﴾ ﴿وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ﴾ با بڕو بیانووی زۆریش بهێنێتەوە ﴿١٥﴾
﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ﴾ زمانت مەجوڵێنە (بە خوێندنەوەی قورئان لە کاتی دابەزینی وەحییدا) ﴿لِتَعْجَلَ بِهِ﴾
تا پەلەی پێ بکەیت ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ﴾ بە ڕاستی (وەك بەڵێنمان داوە) بێگومان لەسەر ئێمەیە
کۆکردنەوەی لە سنگتدا و خوێندنەوەی ﴿١٧﴾ ﴿فَإِذَا قَرَأْنَاهُ﴾ ئەمجا کاتێ کە قورئانمان بۆ خوێندیتەوە (بە
هۆی جبریلەوە) ﴿فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ﴾ تۆش شوێن خوێندنەوەی ئەو بکەوە ﴿١٨﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ﴾ لە پاشان
دڵنیابە ڕوون کردنەوەشی لەسەر ئێمەیە ﴿١٩﴾

﴿كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ﴾ (زیندوو کردنەوە هەر نابێت) بەڵکو ئێوە هەر دونیاتان خۆش دەوێت ﴿٢٠﴾
﴿وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ﴾ گوێ بە ڕۆژی دوایی نادەن! ﴿٢١﴾ ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا گەشاوەن
﴿٢٢﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ﴾ تەماشای پەروەردگاریان دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ﴾ وە زۆر ڕووخساریش
لەو ڕۆژەدا گرژو تاڵن ﴿٢٤﴾ ﴿تَظُنُّ أَن يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ﴾ دەزانن کە سەرای پشت شکێن دەدرێن ﴿٢٥﴾ ﴿كَلَّا
إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ﴾ نەخێر (ئاوا دێتە سەرتان، جا پەشیمان ببنەوە!) چونکە کاتێک کە گیان گەیشتە گەرو
(لەکاتی کێشانیدا) ﴿٢٦﴾ ﴿وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ﴾ ئەوسا (هەندێک لەوانەی کە ئامادەن) دەڵێن کەسێک بە
چارەسەری بکات وفریای بکەوێت؟ ﴿٢٧﴾ ﴿وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ﴾ (ئەو کەسەی گیانی دەکێشرێت) دڵنیایە ئەوە
(ی تووشی بووە مردن و) جیابوونەوەیە ﴿٢٨﴾ ﴿وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ﴾ وە قاچ و لووڵاقی بەیەکدا ئاڵا ﴿٢٩﴾
﴿إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ﴾ ڕاپێچکردن لەو ڕۆژەدا بۆ لای پەروەردگارتە ﴿٣٠﴾ ﴿فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ﴾ جا
(کافر) باوەڕی نەهێنا و نوێژی نەکرد ﴿٣١﴾ ﴿وَلَٰكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ بەڵکو ئایەتی بەدرۆ دەزانی و پشتی تێ
دەکرد ﴿٣٢﴾ ﴿ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰ﴾ لە پاشان بە کەشخەو فیزەوە گەڕایەوە بۆ لای ماڵ و منداڵی ﴿٣٣﴾
﴿أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ﴾ تیاچوون بۆ تۆ، (ئەی ئادەمی بێ باوەڕ) ئەمجا تیاچوون بۆ تۆ ﴿٣٤﴾ ﴿ثُمَّ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ﴾
دووبارە تیاچوون بۆ تۆ، ئەمجا تیاچوون بۆ تۆ ﴿٣٥﴾ ﴿أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ أَن يُتْرَكَ سُدًى﴾ ئایا مرۆڤ وا
دادەنێت کە هەروا بەرەڵا دەکرێ (و پشت گوێ دەخرێ)؟ ﴿٣٦﴾ ﴿أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِّن مَّنِيٍّ يُمْنَىٰ﴾ ئایا دڵۆپە
ئاوێک نەبوو لەتۆو کە دەڕژێنرا (بە منداڵدانەوە) ﴿٣٧﴾ ﴿ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ﴾ لە پاشان بوو بە
پارچە خوێنێک، ئەمجا دروستی کرد و ڕێکی خست ﴿٣٨﴾ ﴿فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ﴾ ئەمجا لەو تۆوە دوو
جۆری دروست کرد ﴿الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ﴾ نێر و مێ ﴿٣٩﴾ ﴿أَلَيْسَ ذَٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ﴾ ئایە ئەو
زاتە توانای نی یە بەسەر ئەوەدا کە مردووان زیندوو بکاتەوە ﴿٤٠﴾

سورەتی ﴿الْإِنسَانِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنسَانِ﴾ بێگومان بەسەر ئادەمیدا تێپەڕی ﴿حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ﴾ ماوەیەکی زۆر لە ڕۆژگار
﴿لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا﴾ کە شتێکی ناسراو ناوبراو نەبوو ﴿١﴾ ﴿إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئادەمیزادمان
دروست کرد ﴿مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ﴾ لە دڵۆپێک ئاوی تێکەڵ لە گەڵێ تۆخم ﴿نَّبْتَلِيهِ﴾ تا تاقی بکەینەوە
﴿فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ ئەمجا ژیر و بینامان کرد (چاو و گوێمان پێبەخشی) ﴿٢﴾ ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ﴾
بێگومان ئێمە ڕێنموونیمان کرد بۆ ڕاستەڕێ، ﴿إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا﴾ جا یان سوپاسگوزارە، و
یان نا سوپاس و سپڵە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ بێ باوەڕان
﴿سَلَاسِلَ وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا﴾ زنجیر و تەوقی زۆر (کە دەکرێتە گەردنیان) و ئاگری هەڵگیرساو ﴿٤﴾
﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِن كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا﴾ بێگومان چاکەکاران لە پەرداخێکدا (شەراب) دەخۆنەوە کە
ئاوێتەکەی لە سەرچاوەی کافوورەوەیە ﴿٥﴾

﴿عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ﴾ کە کانی یەکە (لە بەھەشتدا) بەندەکانی خوا لێی دەخۆنەوە ﴿يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا﴾
(بەھەر شوێنێکدا بیانەوێ) ھەڵیدەقوڵێنن وڕەوانی دەکەن (٦) ﴿يُوفُونَ بِالنَّذْرِ﴾ وەفا بە نەزر دەکەن ﴿وَيَخَافُونَ
يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا﴾ وە لە ڕۆژێکیش دەترسن کە تەنگی و سەختی یەکەی ھەمووان دەگرێتەوە (٧)
﴿وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا﴾ وە خواردن ئەدەن بە ھەژاران و ھەتیوان و دیلەکان ھەرچەند
خۆیان حەزیشیان لێ بێت (٨) ﴿إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ﴾ (دەڵێن) بەڕاستی ئێمە تەنھا لەبەر ڕەزامەندی خوا
خواردنتان دەدەینێ ﴿لَا نُرِيدُ مِنكُمْ﴾ چاوەڕوانی ناکەین لە ئێوە ﴿جَزَاءً وَلَا شُكُورًا﴾ بە پاداشت و بە سوپاس (٩)
﴿إِنَّا نَخَافُ مِن رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا﴾ بەڕاستی ئێمە لە سزای پەروەردگارمان دەترسین لە ڕۆژێکی ترش و تاڵ
و دژوار (١٠) ﴿فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ الْيَوْمِ﴾ جا خوا پاراستنی لە بەدی ئەو ڕۆژە ﴿وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا﴾ و ڕووی
گەش و شادومانی پێ بەخشین (١١) ﴿وَجَزَاهُم بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا﴾ وە پاداشتی دانەوە بەھۆی خۆڕاگرتنیان
(لەسەر چاکە و دوور کەوتنەوە لە خراپە) بە بەھەشت و (پۆشاکی) ئاوریشم (١٢) ﴿مُّتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى
الْأَرَائِكِ﴾ پاڵیان داداوەتەوە لەسەر تەخت و قەنەفەی ڕازاوە ﴿لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا﴾ نابینن تیایدا بە گەرمی ڕۆژ
﴿وَلَا زَمْهَرِيرًا﴾ و نە سەرما (واتە ھەوایەکی زۆر خۆشی ھەیە) (١٣) ﴿وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا﴾ و سێبەری
درەختانی بەھەشت بەسەریانەوەیە ﴿وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا﴾ و ھێشووی میوەکانی نزیکە دەست و ئاسان
کراوە (١٤) ﴿وَيُطَافُ عَلَيْهِم بِآنِيَةٍ مِّن فِضَّةٍ﴾ دەگێڕێ بەسەریاندا قاپی زیوین ﴿وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا﴾ و پەرداخی
شووشەوە (١٥) ﴿قَوَارِيرَا مِن فِضَّةٍ﴾ شووشە لە زیو ﴿قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا﴾ بە ئەندازەی پێویست ئامادە کراون (١٦)
﴿وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنجَبِيلًا﴾ لە بەھەشتدا شەرابیان لە پەرداخێکدا پێ دەنۆشرێ کە زەنجەبیلی
تێکەڵاوە (١٧) ﴿عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّىٰ سَلْسَبِيلًا﴾ (کە ئەویش) کانی یەکە لە بەھەشتدا ناودەبرێ بە سەلسەبیل
(١٨) ﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ﴾ دەگەڕێن بەسەریاندا منداڵانی ھەمیشە لاو و ڕووخۆش ﴿إِذَا
رَأَيْتَهُمْ﴾ کاتێک بیانبینیت ﴿حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنثُورًا﴾ وا دەزانیت دانەی مرواری پرژ و بڵاوەن (١٩) ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ
ثَمَّ﴾ وە کاتێک بڕوانیت ئەوێ ﴿رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا﴾ ناز و نیعمەت و دەسەڵاتێکی گەورە دەبینیت (٢٠)
﴿عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُندُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ﴾ لە بەریاندایە بەرگی نەرم و ناسک و سەوز و پۆشاکی ئاوریشمین
﴿وَحُلُّوا أَسَاوِرَ مِن فِضَّةٍ﴾ وە ڕازێنراونەتەوە بە بازنی زیوین ﴿وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا﴾ وە پەروەردگاریان
شەرابی پاک و تەمیزی پێ نۆشین (٢١) ﴿إِنَّ هَٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً﴾ (پێیان دەوترێت) ئەم بەھەشتە پاداشتی
ئێوەیە ﴿وَكَانَ سَعْيُكُم مَّشْكُورًا﴾ وە ھەموو کۆششێکتان سوپاس کراوە (٢٢) ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنزِيلًا﴾
بێگومان ئێمە قورئانمان بۆ ناردیتە خوارێ بە ناردنی (بەش بەش) (٢٣) ﴿فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ کەواتە
چاوەڕوانی فەرمانی خوا بکە ﴿وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا﴾ وە فەرمانبەرداری ھیچ گوناھبار و بێ
باوەڕێک مەکە (٢٤) ﴿وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ﴾ وە زیکر و یادی پەروەردگارت بکە ﴿بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ بە بەیانیان
و ئێواراندا (٢٥)

﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ﴾ وە لە شەودا سوژدەی بۆ بەرە (نوێژ بکە) ﴿وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا﴾ وە ستایشی خوا
بکە لە بەشێکی زۆر لە شەودا ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ﴾ بێگومان ئەم بێ بڕوایانە دونیای بێ بەقایان
خۆش دەوێ ﴿وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا﴾ وە پشت گوێی دەخەن ڕۆژێکی قورس و گران (کە قیامەتە)
﴿٢٧﴾ ﴿نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ﴾ ئێمە ئەوانمان دروست کرد و جومگەکانیشمان قایم پێکەوە بەستووە
﴿وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا﴾ وە کاتێك بمانەوێت دەیان گۆڕین بە کەسانی تری وەك خۆیان
چۆن گۆڕینێك ﴿٢٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ﴾ ئەم سوورەتە ئامۆژگاری و پەندە ﴿فَمَن شَاءَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك
بیەوێت ﴿اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا﴾ ڕێگا دەگرێتە بەر بۆ لای پەروەردگاری ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾
وە ئێوە حەز ناکەن (لە گرتنی ئەو ڕێیە) مەگەر کاتێك کە خوا بیەوێ (وە بە زۆر ناچارتان بکات)
﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بێگومان خوا دانای دروست کردارە ﴿٣٠﴾ ﴿يُدْخِلُ مَن يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ﴾
ئەوەی (خوا) بیەوێ دەیخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ وە ئامادەی
کردووە بۆ ستەمکاران سزای سەخت ﴿٣١﴾

سورەتی ﴿الْمُرْسَلَاتِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا﴾ سوێند بە بای ڕەوانە کراوی، یەك لە دوای یەك ﴿١﴾ ﴿فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا﴾ وە بەو (با)
توندانەش هەڵ دەکەن بە هەڵکردنێکی قایم ﴿٢﴾ ﴿وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا﴾ وە بەو بایانەی کە هەور دەبەن
وبڵاوی دەکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿فَالْفَارِقَاتِ فَرْقًا﴾ سوێندیش بەو (فریشتانە)ی بە چاکی حەق لە ناحەق جیا
دەکەنەوە ﴿٤﴾ ﴿فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو (فریشتانە)ش پەیامی (خوا بە پێغەمبەران) دەگەیەن
﴿٥﴾ ﴿عُذْرًا أَوْ نُذْرًا﴾ بۆ (بەهیلاکی) بەهانە (ولێخۆشبوون) یا بۆ ترساندن ﴿٦﴾ ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ﴾
بەڕاستی ئەوەی کە بەڵێنتان پێ دراوە (لە هاتنی ڕۆژی دوایی) دێتە دی ﴿٧﴾ ﴿فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ﴾ ئەمجا
کاتێك کە ئەستێرەکان تاریك بوون ﴿٨﴾ ﴿وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ﴾ وە دەمێك کە ئاسمان کەلێنی تێ بوو ﴿٩﴾
﴿وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ﴾ وە کاتێك کێوەکان لە بیخ هێنران و تەخت کران ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا الرُّسُلُ أُقِّتَتْ﴾ وە ساتێك کە
کات وشوێنی دیار کراو دانرا بۆ پێغەمبەران لە گەڵ ئوممەتەکانیاندا ﴿١١﴾ ﴿لِأَيِّ يَوْمٍ أُجِّلَتْ﴾ بۆ چ ڕۆژێ
دوا خراوە؟ ﴿١٢﴾ ﴿لِيَوْمِ الْفَصْلِ﴾ بۆ ڕۆژی جیاکردنەوە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ﴾ تۆ چووزانیت
ڕۆژی جیاکردنەوە چی یە؟ ﴿١٤﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿١٥﴾ ﴿أَلَمْ نُهْلِكِ
الْأَوَّلِينَ﴾ ئایا گەلانی پێشینانمان لە ناو نەبرد ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْآخِرِينَ﴾ لە پاشان گەلانی دوای
ئەوانمان وەك ئەوان لێ نەکرد ﴿١٧﴾ ﴿كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ﴾ هەر بەو جۆرەش دەکەین بە گوناهباران
﴿١٨﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿١٩﴾

﴿أَلَمْ نَخْلُقكُّم مِّن مَّآءٍ مَّهِينٍ﴾ ئایا ئێوەمان دروست نەکردووە لە ئاوێکی بێ نرخ؟ ﴿٢٠﴾ ﴿فَجَعَلْنَٰهُ فِى قَرَارٍ مَّكِينٍ﴾
ئەمجا خستمانە جێگایەکی پتەوەوە ﴿٢١﴾ ﴿إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ﴾ تا ماوەیەکی دیاری کراو ﴿٢٢﴾ ﴿فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ
ٱلْقَٰدِرُونَ﴾ ئەمجا بە ئەندازە گیریەکی ڕێک و پێک دروستمان کرد، تای (ئێمە) چ ئەندازە گیرێکی
تەواو و چاکین ﴿٢٣﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٢٤﴾ ﴿أَلَمْ نَجْعَلِ ٱلْأَرْضَ كِفَاتًا﴾
ئایا ئێمە زەویمان نەکردوتە کۆ کەرەوە ﴿٢٥﴾ ﴿أَحْيَآءً وَأَمْوَٰتًا﴾ بۆ زیندووان و مردووان ﴿٢٦﴾ ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا
رَوَٰسِىَ شَٰمِخَٰتٍ﴾ وە لە ناویدا شاخانی بەرزی لەنگەر داکوتاومان داناوە ﴿وَأَسْقَيْنَٰكُم مَّآءً فُرَاتًا﴾
وە ئاوی شیرینمان پێ نوشیین ﴿٢٧﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ (بەم بێ بڕوایانە دەوترێت) وای بۆ بێ بڕوایان
لەو ڕۆژەدا ﴿٢٨﴾ ﴿ٱنطَلِقُوٓا۟ إِلَىٰ مَا كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ﴾ بڕۆن بۆ لای ئەو دۆزەخەی کە بە درۆتان دەزانی ﴿٢٩﴾
﴿ٱنطَلِقُوٓا۟ إِلَىٰ ظِلٍّ ذِى ثَلَٰثِ شُعَبٍ﴾ بڕۆن بۆ لای سێبەری دووکەڵێکی سێ بەش ﴿٣٠﴾ ﴿لَّا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِى مِنَ ٱللَّهَبِ﴾
نە سێبەرێکی فێنکەرەوەشێتی لە گڕی (دۆزەخ) بەرگری بکات ﴿٣١﴾ ﴿إِنَّهَا تَرْمِى بِشَرَرٍ كَٱلْقَصْرِ﴾
بە ڕاستی دۆزەخ پریشکی وەك کۆشك دەهاوێژێ ﴿٣٢﴾ ﴿كَأَنَّهُۥ جِمَٰلَتٌ صُفْرٌ﴾ (بەردەوا دەپڕژێن) ئەڵێ
ی کاروانی حوشتری زەردن ﴿٣٣﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٣٤﴾ ﴿هَٰذَا يَوْمُ لَا
يَنطِقُونَ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژێکە (بێ باوەڕان) ناتوانن قسەی تێدا بکەن ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ﴾ وە مۆڵەت
نادرێن کە بڕوبیانوو بهێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٣٧﴾ ﴿هَٰذَا يَوْمُ
ٱلْفَصْلِ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژی بڕیاردانە (جیاکردنەوەیە) ﴿جَمَعْنَٰكُمْ وَٱلْأَوَّلِينَ﴾ ئێوەو پێشینانمان کۆ کردوەتەوە
﴿٣٨﴾ ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ﴾ دە ئەگەر فێڵ و پیلانێکتان هەیە ئەنجامی بدەن ﴿٣٩﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾
وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِى ظِلَٰلٍ وَعُيُونٍ﴾ بێگومان پارێزکاران وە خواترسان
لە سێبەرو (تەراتی) کانیاوی زۆردان ﴿٤١﴾ ﴿وَفَوَٰكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ﴾ وە لەناو میوەهاتێکدان کە حەزی لێ
دەکەن ﴿٤٢﴾ ﴿كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ هَنِيٓـًٔۢا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ (پێیان دەڵێن) بخۆن و بخۆنەوە نۆشتان بێ بەهۆی ئەوەی
کە دەتان کرد ﴿٤٣﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾ بێگومان ئێمە ئاوا پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە
﴿٤٤﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٥﴾ ﴿كُلُوا۟ وَتَمَتَّعُوا۟ قَلِيلًا﴾ (ئەی کافران)
بخۆن و بەهرەمەند بن ماوەیەکی کەم (لە دونیادا) ﴿إِنَّكُم مُّجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێوەن تاوانباران ﴿٤٦﴾
﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱرْكَعُوا۟﴾ وە کاتێك پێیان
بوترێ (بەخوا بپەرستن و) کڕنوش بەرن ﴿لَا يَرْكَعُونَ﴾ کڕنوش نابەن ﴿٤٨﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾
وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٩﴾ ﴿فَبِأَىِّ حَدِيثٍۭ بَعْدَهُۥ يُؤْمِنُونَ﴾ (ئەگەر ئەوان باوەڕ بە قورئان نەکەن) ئیتر
بە چ فەرموودەیەکی تر بڕوا دەهێنن دوای قورئان؟ ﴿٥٠﴾

سورەتی ﴿النَّبَإِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ﴾ ئەوە لەچی پرسیار لەیەکتری دەکەن (ئەو بێ بڕوایانە) ﴿١﴾ ﴿عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ﴾ لەو
دەنگ و باسە گەورەیە پرسیار دەکەن؟! ﴿٢﴾ ﴿الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ﴾ کە ئەوان تیدا جیاوازن ﴿٣﴾
﴿كَلَّا سَيَعْلَمُونَ﴾ نەخێر پەشیمان دەبنەوە، لەمەولا تێ دەگەن ﴿٤﴾ ﴿ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ﴾ دووبارە (دەڵێم) بەڵێ
لەمەولا تێ دەگەن ﴿٥﴾ ﴿أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا﴾ ئاخۆ زەویمان بۆ ڕانەخستوون؟ ﴿٦﴾ ﴿وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا﴾
وە کێوەکانمان نەگێڕاوە بە میخ؟! ﴿٧﴾ ﴿وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا﴾ وە ئێوەمان دروست نەکردووە بەجووت
﴿٨﴾ ﴿وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا﴾ وە نووستنمان نەکردووە بەهۆی حەسانەوەتان ﴿٩﴾ ﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا﴾
وە شەومان نەگێڕاوە بەکڵاو (داپۆشەر) ﴿١٠﴾ ﴿وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا﴾ وە ڕۆژمان نەگێڕاوە بەکاتی ژیان
(و هەڵسوڕان و پەیداکردنی ژیوار) ﴿١١﴾ ﴿وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا﴾ وە حەوت ئاسمانی بەهێزمان
دروست نەکردووە لە سەرتانەوە؟ ﴿١٢﴾ ﴿وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا﴾ وە دروستمان نەکردووە چرایەکی
درەوشاوە (کە ڕۆژە) ﴿١٣﴾ ﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا﴾ وە ئاوی لێژمە و بەخوڕمان نەناردوەتە خوارەوە
لە هەورە گوشراوەکانەوە ﴿١٤﴾ ﴿لِّنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا﴾ تا بەهۆی ڕوێنین دانەوێڵەو گژوگیا ﴿١٥﴾
﴿وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا﴾ باخاتی پڕ و چڕ ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا﴾ بەڕاستی ڕۆژی جیاکردنەوە (ی چاک
و خراپ) کاتێکی بۆ دیاری کراوە ﴿١٧﴾ ﴿يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا﴾ ئەو ڕۆژەی کە فوو دەکرێ
بەکەڕەنادا ئەمجا پۆل پۆل دێن ﴿١٨﴾ ﴿وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا﴾ وە ئاسمان (لەهەموو لایەکەوە) کرایەوەو
بوو بەدەرگا ﴿١٩﴾ ﴿وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا﴾ وە کێوەکان خرانە ڕێ و بوون بە (تراوێلکە=سەراب)
﴿٢٠﴾ ﴿إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا﴾ بەڕاستی دۆزەخ بەڕێگای بێ بڕوایانە (وەک بۆسە چاوەڕوانیانە) ﴿٢١﴾
﴿لِّلطَّاغِينَ مَآبًا﴾ وەجێی گەڕانەوەی یاخیانە ﴿٢٢﴾ ﴿لَّابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا﴾ تێیدا دەمێننەوە هەزاران ساڵ
(ماوەیەکی زۆر) ﴿٢٣﴾ ﴿لَّا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا﴾ تێیدا نا چێژن بەساردی و فێنکی و بەخواردنەوە
﴿٢٤﴾ ﴿إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا﴾ ئاوی لەکوڵ و کێم و زوخاو نەبێت ﴿٢٥﴾ ﴿جَزَاءً وِفَاقًا﴾ پاداشی دەدرێنەوە
بەپێی کردەوەیان ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا﴾ چونکە بێگومان ئەوان بەتەمای لێ پرسینەوە
نەبوون ﴿٢٧﴾ ﴿وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی چوون بەدرۆ زانینێک ﴿٢٨﴾
﴿وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا﴾ لە کاتێکدا هەموو شتێکمان ژماردووە (لە سەریان) بە نووسین ﴿٢٩﴾
﴿فَذُوقُوا﴾ ئەمجا بچێژن (سزای خۆتان) ﴿فَلَن نَّزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا﴾ هیچمان بۆ زیاد ناکەین
سزا نەبێت ﴿٣٠﴾

﴿إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا﴾ بێگومان جێگای پیرۆز و بەهرەمەندی هەیە بۆ پارێزكاران و لەخواترسان ﴿٣١﴾ ﴿حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا﴾
باخات و هەموو جۆرە تری یەك ﴿٣٢﴾ ﴿وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا﴾ وە كچانی تازە مەمك گرتووی هاوتەمەن ﴿٣٣﴾
﴿وَكَأْسًا دِهَاقًا﴾ وە پەرداخی پڕ (لە شەراب) ﴿٣٤﴾ ﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا﴾ قسەی بێهوودە و درۆی تێدا نابیستن ﴿٣٥﴾
﴿جَزَاءً مِنْ رَبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا﴾ (پاداشتی ئەمانە) پاداشتێكی تەواو لەلایەن پەروەردگاری تۆوە
﴿٣٦﴾ ﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَٰنِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەكان و زەوی و نێوانی ئەوانە خوایەكی بەخشندەو
میهرەبانە و ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا﴾ كەس توانای تكا كردن و (قسە كردنی) نی یە ﴿٣٧﴾ ﴿يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا﴾
لە ڕۆژێكدا كە جبریل و فریشتە بە ڕیز دەوەستن ﴿لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا﴾ كەسیان قسە ناكەن
مەگەر ئەوە كە خوا ڕێی پێ بدات و قسەی بەڕێ و جێ بكات ﴿٣٨﴾ ﴿ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ﴾ ئەو ڕۆژە ڕاست و بێگومانە
﴿فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا﴾ ئەمجا هەر كەسێك ویستی ڕێگای گەڕانەوە دەگرێ بۆ لای پەروەردگاری
خۆی ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا﴾ بێگومان ئێمە ئێوەمان ئاگادار كرد لە سزایەكی نزیك ﴿يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ
يَدَاهُ﴾ لە ڕۆژێكی وادا كە مرۆڤ دەبینێ (پاداشتی) ئەو كردەوانەی كە پێشەكی بە دەستی خۆی ناردووی
﴿وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا﴾ وە بێ بڕوا (لەو ڕۆژەدا) دەڵێ خۆزگە گڵ بوومایە (نەك مرۆڤ) ﴿٤٠﴾

سورەتی ﴿النازعات﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا﴾ سوێند بەو فریشتانەی كە گیانی كافران (لە لەشیان) بە سەختی دەردەهێنن ﴿١﴾
﴿وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا﴾ وە بەو فریشتانەی كە گیانی باوەڕداران بە ئاسانی دەردێنن ﴿٢﴾ ﴿وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا﴾
وە سوێند بەو فریشتانەی كە خێرا فەرمانی خوا جێبەجێ دەكەن ﴿٣﴾ ﴿فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا﴾ وە سوێند بەو
فریشتانەی كە پێش بڕكێ دەكەن (لە بەجێ هێنانی فەرمانیدا) ﴿٤﴾ ﴿فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی
كە تەگبیری كاروبار دەكەن (واتە سوێند بەمانە ئەوەی بەڵێنتان پێدراوە دێتە دی) ﴿٥﴾ ﴿يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ﴾
ڕۆژێكە بومەلەرزە زەوی دەلەرزێنێ ﴿٦﴾ ﴿تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ﴾ بومەلەرزەیەكی تریشی بەدوایدا دێت، مردووان
زیندوو دەبنەوە ﴿٧﴾ ﴿قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ﴾ زۆر دڵ لەو ڕۆژەدا دەلەرزێ ﴿٨﴾ ﴿أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ﴾ چاویان
سەر بەرەو ژێر دەبێ ﴿٩﴾ ﴿يَقُولُونَ﴾ (ئەمڕۆ بە گاڵتەوە) دەڵێن ﴿أَإِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ﴾ ئاخۆ ئێمە (لە پاش
مردن) دەگەڕێینەوە بۆ ژیانی پێشوو؟ ﴿١٠﴾ ﴿أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً﴾ ئایا كە بووین بە ئێسقانی ڕزیو (چۆن
زیندوو دەبینەوە) ﴿١١﴾ ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ﴾ ئائەوە ئەگەر وابێ گەڕانەوەیەكی بەزیانە ﴿١٢﴾
﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ﴾ بێگومان ئەو زیندوو بوونەوەیە هەر یەك نەعرەتەیە ﴿١٣﴾ ﴿فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ﴾ ئیتر كتوپڕ
وان لە دەشتێكی سپی كاكی بە كاكیدا ﴿١٤﴾ ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ﴾ ئایا داستانی مووسات پێ گەیشتووە
﴿١٥﴾ ﴿إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ كاتێك كە پەروەردگاری بانگی كرد لە شیوی پیرۆزی طووا وە ﴿١٦﴾

﴿اذهب إلى فرعون إنه طغى﴾ (پێی ووت) بڕۆ بۆ لای فیرعەون (چونکە) بەڕاستی یاخیی بووە (١٧)
﴿فقل هل لك إلى أن تزكى﴾ وە پێی بڵێ: ئایا دەتەوێ پاك ببیتەوە (لە گوناه) (١٨) ﴿وأهديك إلى ربك فتخشى﴾
وە ڕێت پیشاندەم بۆ (ناسینی) پەروەردگارت تا لێی بترسیت (١٩) ﴿فأراه الآية الكبرى﴾ ئەمجا
پیشانە هەرە گەورەکەی پیشان دا (گۆچان لەگەڵ دەستە سپیەکەی) (٢٠) ﴿فكذب وعصى﴾ کەچی
بە درۆی زانی و سەرپێچی کرد (٢١) ﴿ثم أدبر يسعى﴾ لە پاشان پشتی هەڵکرد و ڕۆی بەپەلە (٢٢)
﴿فحشر فنادى﴾ ئەمجا (جادووگەرانی) کۆکردەوەو بانگی کردن (٢٣) ﴿فقال أنا ربكم الأعلى﴾ پاشان
ووتی: من پەروەردگاری هەرە گەورەتانم (٢٤) ﴿فأخذه الله نكال الآخرة والأولى﴾ ئەمجا خوا
گرفتاری کرد بە سزای هەردوو جیهان (٢٥) ﴿إن في ذلك لعبرة﴾ بەڕاستی لەم داستانەدا پەند هەیە
﴿لمن يخشى﴾ بۆ کەسێك لەخوا بترسێ (٢٦) ﴿أأنتم أشد خلقا أم السماء بناها﴾ ئایا دروست کردنی ئێوە گرانترە
یان ئاسمان؟ وە دروستیشی کرد (٢٧) ﴿رفع سمكها فسواها﴾ بالای بەرز کردەوەو ڕێکی خست (٢٨)
﴿وأغطش ليلها﴾ وە شەوی ئەوی تاریك کرد و ﴿وأخرج ضحاها﴾ دەری خست (ڕووناکی) ڕۆژی (٢٩)
﴿والأرض بعد ذلك دحاها﴾ لە پاشان زەوی ڕاخست (٣٠) ﴿أخرج منها ماءها ومرعاها﴾ ئاو و لەوەڕگای لێ
دەرهێنا (٣١) ﴿والجبال أرساها﴾ وە شاخەکانی پتەو دامەزراند (٣٢) ﴿متاعا لكم ولأنعامكم﴾ بۆ بەهرەمەندی
ئێوەی خۆتان و ئاژەڵتان (٣٣) ﴿فإذا جاءت الطامة الكبرى﴾ ئەمجا کاتێك کە ڕووداوی گەورە هات (کە
ڕۆژی دواییە) (٣٤) ﴿يوم يتذكر الإنسان ما سعى﴾ ئەو ڕۆژەی کە مرۆڤ کردەوەی خۆی تێدا بیر دەکەوێتەوە
(٣٥) ﴿وبرزت الجحيم لمن يرى﴾ وە دۆزەخ پیشاندرا بۆ هەر کەسێك کە ببینێ (٣٦) ﴿فأما من طغى﴾
(لەو ڕۆژەدا چاکە و خراپە بەپێی کردەوە دابەش دەکرێ) ئەمجا ئەو کەسەی سەرکەش بووبێت
(٣٧) ﴿وآثر الحياة الدنيا﴾ وە ژیانی دونیای هەڵبژاردبێ (٣٨) ﴿فإن الجحيم هي المأوى﴾ ئەوە بێ گومان دۆزەخ
جێگایەتی (٣٩) ﴿وأما من خاف مقام ربه﴾ وە ئەو کەسەی کە ترسابێت لە وەستانی بەردەم پەروەردگاری
بۆ لێپرسینەوە ﴿ونهى النفس عن الهوى﴾ وە بەرگری نەفسی خۆی کردبێ لە ئارەزووی خراپە (٤٠)
﴿فإن الجنة هي المأوى﴾ ئەوە بێ گومان بەهەشت جێگایەتی (٤١) ﴿يسألونك عن الساعة﴾ (ئەو بێباوەڕانە
بەگاڵتە و لاقرتێوە) پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی ڕۆژی دوایی ﴿أيان مرساها﴾ کەی دەبێت و کەی
دێت؟ (٤٢) ﴿فيم أنت من ذكراها﴾ تۆ چیت داوە لە بیر لێکردنەوەی (تۆ چۆن لەم بارەوە دەدوێی) (٤٣)
﴿إلى ربك منتهاها﴾ زانینی ئەوە هەر لای پەروەردگارتە (٤٤) ﴿إنما أنت منذر من يخشاها﴾ بێگومان تۆ هەر
ترسێنەری کەسێکیت کە لەو ڕۆژە بترسێ (٤٥) ﴿كأنهم يوم يرونها﴾ بێ بڕواکان کە ئەو ڕۆژە دەبینن وا
دەزانن ﴿لم يلبثوا إلا عشية أو ضحاها﴾ کە نەماونەتەوە ئێوارەیەك یا چێشتەنگاوێك نەبێ لە دونیادا (٤٦)

سوورەتی ﴿عبس﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿عَبَسَ وَتَوَلَّىٰ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) ڕووی گرژ کرد و پشتی هەڵکرد ﴿١﴾ ﴿أَن جَاءَهُ الْأَعْمَىٰ﴾ کە کوێرێک (عەبدوڵڵای
کوڕی ئوم مەکتوم) هاتە لای ﴿٢﴾ ﴿وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكَّىٰ﴾ تۆ چووزانیت؟ بەڵکو ئەو (کوێرە) بیەوێ پاک ببێتەوە
﴿٣﴾ ﴿أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنفَعَهُ الذِّكْرَىٰ﴾ یان بیری بکەوێتەوە (ئەوەی کە لە بیری چوبێتەوە) ئەمجا ئەو بیر کردنەوەیە سوودی
پێ بگەیەنێت ﴿٤﴾ ﴿أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَىٰ﴾ کەچی ئەوی کە خۆی بێ نیاز دەزانێ (مەبەست پێی بت پەرستەکانی
قوڕەیشە) ﴿٥﴾ ﴿فَأَنتَ لَهُ تَصَدَّىٰ﴾ تۆ ڕووی تێ دەکەیت ﴿٦﴾ ﴿وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ﴾ وە هیچ لەسەر تۆ نیە کە
ئەو بێ بڕوایە خۆی پاک ناکاتەوە ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَن جَاءَكَ يَسْعَىٰ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە بەپەلە دێ بۆ لات ﴿٨﴾
﴿وَهُوَ يَخْشَىٰ﴾ وە لە خوا دەترسێ ﴿٩﴾ ﴿فَأَنتَ عَنْهُ تَلَهَّىٰ﴾ تۆ خۆتی لێ هەڵە دەکەیت ﴿١٠﴾ ﴿كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ﴾ وا مەکە!
بێ گومان ئەو ئایەتانە(ی کە بۆت هاتووە) بیدار کەرەوە(ی ئادەمی) یە ﴿١١﴾ ﴿فَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ﴾ ئەمجا ئەو
کەسەی بیەوێ یادی خوا دەکات ﴿١٢﴾ ﴿فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ﴾ (کە ئەو ئایەتانە لە نامەدا نووسراوەتەوە) لە چەند
پەڕەیەکی بەڕێز و پیرۆزدا ﴿١٣﴾ ﴿مَّرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ﴾ پایە بڵندی پاک ﴿١٤﴾ ﴿بِأَيْدِي سَفَرَةٍ﴾ کە بەدەست نووسەرانی
﴿١٥﴾ ﴿كِرَامٍ بَرَرَةٍ﴾ بەڕێزی خێر خوازەوە ﴿١٦﴾ ﴿قُتِلَ الْإِنسَانُ مَا أَكْفَرَهُ﴾ بە کوشت چێ (خوا نەفرینی لێ
بێ) ئادەمی، چەندە بێ باوەڕ و سپڵەیە ﴿١٧﴾ ﴿مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ﴾ (بیر ناکاتەوە بزانێ کە) خوا لە چی دروستی
کردووە؟ ﴿١٨﴾ ﴿مِن نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ﴾ لە دڵۆپێک ئاو دروستی کردووە و ڕێکی خستووە ﴿١٩﴾ ﴿ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ﴾
لە پاشان ڕێگای (چاک و خراپی) بۆ ئاسان کردووە ﴿٢٠﴾ ﴿ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ﴾ ئەمجا دەیمرێنێ و دەیخاتە گۆڕەوە
﴿٢١﴾ ﴿ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ﴾ لە پاشان کاتێ کە ویستی زیندووی دەکاتەوە ﴿٢٢﴾ ﴿كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرَهُ﴾ بەڕاستی ئەوەی
کە خوا فەرمانی پێ داوە هێشتا (ئادەمی) بەجێی نەهێناوە ﴿٢٣﴾ ﴿فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ إِلَىٰ طَعَامِهِ﴾ دەبا مرۆڤ سەیری
خواردنەکەی بکات ﴿٢٤﴾ ﴿أَنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا﴾ بەڕاستی ئێمە لە سەرەوە بارانمان دەڕژاند چوون داڕژاندنێک
﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا﴾ لە پاشان زەویمان لەت لەت کرد (بە گیا) چوون لەت کردنێک ﴿٢٦﴾ ﴿فَأَنبَتْنَا فِيهَا حَبًّا﴾
ئەمجا ڕوواندمان لە زەویدا دانەوێڵە ﴿٢٧﴾ ﴿وَعِنَبًا وَقَضْبًا﴾ و تری و سەوزە ﴿٢٨﴾ ﴿وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا﴾ و زەیتون و دار
خورما ﴿٢٩﴾ ﴿وَحَدَائِقَ غُلْبًا﴾ و باخاتی چڕوپڕ ﴿٣٠﴾ ﴿وَفَاكِهَةً وَأَبًّا﴾ میوە و لەوەڕ ﴿٣١﴾ ﴿مَّتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ﴾ بۆ
ژیانی خۆتان و ئاژەڵتان ﴿٣٢﴾ ﴿فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاخَّةُ﴾ کاتێک کە شەخە و شریخە(ی ڕۆژی دوایی) هات ﴿٣٣﴾
﴿يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ﴾ ئەو ڕۆژەی کە مرۆڤ ڕادەکات لە برای ﴿٣٤﴾ ﴿وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ﴾ وە لە دایکی و باوکی ﴿٣٥﴾
﴿وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ﴾ وە لە ژنی و کوڕەکانی ﴿٣٦﴾ ﴿لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ﴾ هەموو یەکێک لەوان لەو
ڕۆژەدا کارێکی وای هەیە کە سەر کەسی تری نەپەرژێ ﴿٣٧﴾ ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا
گەش و جوانن ﴿٣٨﴾ ﴿ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ﴾ دەم بە پێکەنین و شادمانن ﴿٣٩﴾ ﴿وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ﴾ وە زۆر
ڕوخسار لەو ڕۆژەدا تەپوتۆزیان بەسەرەوەیە ﴿٤٠﴾

﴿تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ﴾ لە داماویدا ڕەش داگیرساون (٤١) ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ﴾ ئەوانە ئەوانەن کە بێ
باوەڕ و گوناهکار و تاوانبارن (٤٢)

سورەتی ﴿التَّكْوِيرِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ﴾ کاتێك کە ڕۆژ پێچرایەوە (ڕووناکی نەما) (١) ﴿وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ﴾ وە دەمێك
کە ئەستێرەکان هەڵوەرین و کەوتنە خوارەوە (تاریك بوون) (٢) ﴿وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ﴾ وە کاتێك
کە کێوەکان خرانەڕێ (واتە لە شوێنی خۆیان خزێندران) (٣) ﴿وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ﴾ وە کاتێك کە
وشترە ئاوسەکان وازیان لێ هێنرا (٤) ﴿وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ﴾ وە کاتێك کە جانەوەران کۆکرانەوە (٥)
﴿وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ﴾ وە دەمێك کە دەریاکان هەڵگیرسێنران (پێکەوە کران) (٦) ﴿وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ﴾
وە ساتێك کە هەموو گیانێك جووتکرایەوە (لەگەڵ لاشەدا) (٧) ﴿وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ﴾
وە کاتێك پرسیار کرا لە کچانی زیندە بە چاڵ (٨) ﴿بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ﴾ کە بەچ گوناهێك کوژران (٩)
﴿وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ﴾ وە کاتێك کەنامە(ی کردەوە) بڵاوکرایەوە (و دابەشکرا) (١٠) ﴿وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ﴾
وە دەمێك کە ئاسمان داماڵێنرا و پێچرایەوە (١١) ﴿وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ﴾ وە کاتێك کە دۆزەخ هەڵگیرسێنرا
(١٢) ﴿وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ﴾ وە ساتێك کە بەهەشت نزیك خرایەوە (١٣) ﴿عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا أَحْضَرَتْ﴾ ئەوکاتە
هەموو کەسێك دەزانێ کەچی ئامادە کردووە (بۆ خۆی لە چاکە و خراپە) (١٤) ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ﴾ سوێند
بەو (ئەستێرە گەڕۆکانەی) دەگەڕێنەوە (١٥) ﴿الْجَوَارِ الْكُنَّسِ﴾ بەو ئەستێرانەی کە پەنا دەگرن و دیار نابن
(١٦) ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ﴾ وە بە شەو کە تاریك دەبێت (١٧) ﴿وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ﴾ وە بە بەیانی کە هەناسە دەدات
(١٨) ﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ﴾ بێگومان ئەو قورئانە گوفتاری ڕەوانەکراوێکی پایە بەرزە (کە فریشتەی
وەحییە) (١٩) ﴿ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ﴾ بەهێزە، لای خاوەنی عەرش (لای خوای گەورە)، خاوەنی
پلە و پایەیە (٢٠) ﴿مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ﴾ فەرمانڕەوایە لەناو فریشتەدا و دەست پاکە (٢١) ﴿وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ﴾
هاوڕێکەتان (کە موحەممەدە ﷺ) شێت نییە (وەك ئێوە دەڵێن) (٢٢) ﴿وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ﴾ سوێند بەخوا
بێگومان (فریشتەی وەحی) دیوە لە ئاسۆی ڕووندا (٢٣) ﴿وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ﴾ وە ئەو چرووك
نییە لە گەیاندنی وەحی و پەیامەکەیدا (٢٤) ﴿وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ﴾ وە ئەو (قورئانە) قسەی شەیتانی
دەرکراو لە ڕەحمەتی خوا نییە (وەك ئێوە دەڵێن) (٢٥) ﴿فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ﴾ ئەوە بۆ کوێ دەڕۆن (٢٦) ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ
لِلْعَالَمِينَ﴾ ئەو قورئانە تەنها ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان (٢٧) ﴿لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ﴾ بۆ ئەو
کەسانەی کە بیانەوێ بەڕێی ڕاست دا بڕۆن لە ئێوە (٢٨) ﴿وَمَا تَشَاءُونَ﴾ ئێوە ئارەزوو(ی ڕێی
ڕاست) ناکەن ﴿إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ مەگەر کاتێك کە پەروەردگاری هەمووان بیەوێت وە
ناچارتان بکات پێی (٢٩)

سورەتی ﴿الانفطار﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا السَّمَاءُ انفَطَرَتْ﴾ کاتێ کە ئاسمان لەت بوو ﴿١﴾ ﴿وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انتَثَرَتْ﴾ وە کاتێک کە ئەستێرەکان (کەوتنە
خوارەوە) بە پەرش و بڵاوی ﴿٢﴾ ﴿وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ﴾ وە کاتێک کە دەریاکان تێکەڵ کران ﴿٣﴾
﴿وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ﴾ وە کاتێک کە گۆڕەکان ژێرەو ژوور کران واتە (مردووەکان هاتنە دەرەوە) ﴿٤﴾
﴿عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ﴾ ئەو کاتە هەموو کەسێک دەزانێت کە چی لەپێشەوە ناردووە (چیشی)
دواخستووە (بۆ خۆی) ﴿٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ﴾ ئەی ئینسان ﴿مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ﴾ چی تۆی خەڵەتاندووە
بە پەروەردگاری بەرێز و گەورەت (وا لێی یاخی بوویت) ﴿٦﴾ ﴿الَّذِي خَلَقَكَ﴾ ئەو (پەروەردگار)ەی
کە دروستی کردوویت و ﴿فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ﴾ ڕێکی خستوویت و جیای کردوویتەوە (لە گیانلەبەرانی
تر) ﴿٧﴾ ﴿فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ﴾ لە هەر وێنەیەکدا کە خۆی ویستبێتی پێکی خستوویت ﴿٨﴾
﴿كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدِّينِ﴾ وانیە (کە بۆی گەیشتوویت) بەڵکو (ڕۆژی) پاداشت بە درۆ دەزانن ﴿٩﴾
﴿وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ﴾ بێگومان چەند چاودێرێکتان بەسەرەوەیە ﴿١٠﴾ ﴿كِرَامًا كَاتِبِينَ﴾ کە بەڕێز و
نووسەرن ﴿١١﴾ ﴿يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ﴾ هەرچی بکەن دەیزانن ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ بەڕاستی چاکەکاران
لەناو نازو نیعمەتدان ﴿١٣﴾ ﴿وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ﴾ بێگومان بەدکاران لە دۆزەخدان ﴿١٤﴾ ﴿يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ
الدِّينِ﴾ لە ڕۆژی پاداشتدا دەچنە ناویەوە ﴿١٥﴾ ﴿وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ﴾ وە ئەوان لێی دەرناچن ﴿١٦﴾
﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ تۆ چووزانیت کە ڕۆژی پاداشت چی یە ﴿١٧﴾ ﴿ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ﴾
دووبارە چووزانیت ڕۆژی پاداشت چی یە ﴿١٨﴾ ﴿يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْئًا﴾ ڕۆژێکە کە هیچ کەس
هیچی بەدەست نی یە بۆ هیچ کەس ﴿وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ﴾ وە فەرمان لەو ڕۆژەدا هەر بۆ خوایە ﴿١٩﴾

سورەتی ﴿المطففين﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ﴾ هاوار بۆ تەرازوو بازان ﴿١﴾ ﴿الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ﴾ ئەوانەی کە کاتێک
پێوانە بکەن (بۆ خۆیان) لەسەر (ماڵی) خەڵکی بە تەواوی وەری دەگرن ﴿٢﴾ ﴿وَإِذَا كَالُوهُمْ أَو وَّزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ﴾
بەڵام کاتێک بۆیان پێوانە یان کێشانە بکەن کەمیان دەدەنێ ﴿٣﴾ ﴿أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُم مَّبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئەوانە
نازانن کە بێگومان زیندوو دەکرێنەوە؟! ﴿٤﴾

﴿لِيَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە ڕۆژێکی گەورەدا (٥) ﴿يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ڕۆژێک کە خەڵک لەبەردەم
پەروەردگاری جیهانیان دا دەوەستن (٦) ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ﴾ با پەشیمان ببنەوە، چونکە
بەڕاستی نامەی تاوانباران لە ناو دەفتەرێکی پەستی ڕەشدایە (٧) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ﴾ تۆ چوزانیت
ئەو دەفتەرە چی یە (٨) ﴿كِتَابٌ مَّرْقُومٌ﴾ دەفتەرێکی نووسراوە (٩) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ هاوار لەو
ڕۆژەدا بۆ بێ بڕوایان (١٠) ﴿الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ ئەوانەی کە بڕوا ناکەن بەڕۆژی پاداشت دانەوە (١١)
﴿وَمَا يُكَذِّبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ﴾ کەس ئەو ڕۆژە بە درۆ نازانێت مەگەر هەموو ستەمکارێکی گوناهبار (١٢)
﴿إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا﴾ هەر کاتێک کە ئایەتەکانی ئێمەی بۆ بخوێنرێتەوە ﴿قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ دەڵێ (ئەمانە)
ئەفسانەی پێشینانن (١٣) ﴿كَلَّا﴾ نەخێر وانی یە ﴿بَلْ ۜ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەڵکو ژەنگی
ئەو (خراپانەی) کە دەیانکرد پەردەی هێناوە بەسەر دڵیاندا (١٤) ﴿كَلَّا إِنَّهُمْ عَن رَّبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَحْجُوبُونَ﴾ نەخێر
بەڕاستی ئەوان لەو ڕۆژەدا بێ بەشن لە بینینی پەروەردگاریان (١٥) ﴿ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُو الْجَحِيمِ﴾ لە پاشان
بێگومان ئەوان دەچنە دۆزەخەوە (١٦) ﴿ثُمَّ يُقَالُ هَٰذَا الَّذِي كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ ئەمجا پێیان دەوترێت ئەمە
ئەوەیە کە بڕواتان پێ نەدەکرد (١٧) ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ﴾ بەڕاستی نامەی (کرداری) چاکەکاران
لەناو دەفتەرێکی بەرزدایە (١٨) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ﴾ تۆ چوزانیت ئەو دەفتەرە بەرزە چی یە؟ (١٩) ﴿كِتَابٌ
مَّرْقُومٌ﴾ دەفتەرێکی نووسراو(ی ئەمەسەلە بەحەرە) (٢٠) ﴿يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ﴾ نزیکانی خودا دەیبینن (٢١)
﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ بێگومان چاکەکاران لە ناو بەهەشتدان (٢٢) ﴿عَلَى الْأَرَائِكِ يَنظُرُونَ﴾ لەسەر
تەخت و دیوەخانەوە سەیر دەکەن (٢٣) ﴿تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ﴾ دەبینیت لە ڕوخساریاندا
جوانی و گەشاوەیی خۆشگوزەرانی (٢٤) ﴿يُسْقَوْنَ مِن رَّحِيقٍ مَّخْتُومٍ﴾ شەرابی پاکی سەر مۆرکراویان پێ
دەدرێ بیخۆنەوە (٢٥) ﴿خِتَامُهُ مِسْكٌ﴾ کە دوا تامی بۆنی میسکە ﴿وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ﴾ بۆ
ئەوە با پێشبڕکێ بکەن پێشبڕکێ کاران (٢٦) ﴿وَمِزَاجُهُ مِن تَسْنِيمٍ﴾ تێکەڵ کراو لە ئاوی تەسنیمە (٢٧)
﴿عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ﴾ کانی یەکە کە نزیک کراوەکان لێی دەخۆنەوە (٢٨) ﴿إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا﴾
بێگومان ئەوانەی کە بەدکار بوون ﴿مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ﴾ پێ دەکەنین بەوانەی کە بڕوایان هێنا بوو
(٢٩) ﴿وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ﴾ وە کاتێک کە بەلایاندا ڕەتبوونایە چاویان لێ دادەگرتن (٣٠) ﴿وَإِذَا انقَلَبُوا إِلَىٰ
أَهْلِهِمُ انقَلَبُوا فَكِهِينَ﴾ وەکاتێکیش بگەڕانایەتەوە بۆ لای ماڵ و منداڵیان، بە پێکەنین و گاڵتە کردن
(بە موسوڵمانان) دەگەڕانەوە (٣١) ﴿وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ﴾ وە کاتێکیش بیانبینیایە
دەیانوت ئەمانە گومڕان (٣٢) ﴿وَمَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ﴾ لە کاتێکدا کە (ئەوان) بە چاودێر نەنێردراون
بۆ سەر موسوڵمانەکان (تا ئەم قسەیە بکەن) (٣٣)

﴿فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ﴾ ئەمڕۆ (کە ڕۆژی دوایی یە) ئەوانەی کە بڕوادار بوون بە
بێ بڕواکان پێ دەکەنن (٣٤) ﴿عَلَى الْأَرَائِكِ يَنظُرُونَ﴾ لەسەر قەنەفەو کورسییەوە سەیر دەکەن (٣٥) ﴿هَلْ
ثُوِّبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ (ئایا ئایا) تۆڵەی ئەو بێ بڕوایانە دراوەتەوە، لەسەر ئەو کردەوانەی کە دەیان
کرد (لە دونیادا)؟ (٣٦)

سورەتی ﴿الانشقاق﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ﴾ کاتێک کە ئاسمان لەت بوو (١) ﴿وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ﴾ وە ملکەچی کرد بۆ
پەروەردگاری و دەبێ هەرواش بێت (٢) ﴿وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ﴾ وە کاتێک کە زەوی ڕاکێشراو پانکرایەوە
(ڕاخرا) (٣) ﴿وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ﴾ وە ئەوەی تیدابوو فڕێی داو هیچی لەناودا نەما (٤) ﴿وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ﴾
وە ملکەچی کرد بۆ پەروەردگاری و دەبێ هەرواش بێت (٥) ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ﴾ ئەی ئینسان
﴿إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ﴾ تۆ بێگومان تێکۆشەریت بەرەو پەروەردگارت بەتێکۆشان! ئەوسا
پێی دەگەیت (٦) ﴿فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی کە نامەی (کردەوەی) درایە دەستی
ڕاستی (٧) ﴿فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا﴾ ئەوسا پرسیارەوەیەکی سووک و ئاسانی لەگەڵ دەکرێ (٨)
﴿وَيَنقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا﴾ وە بەدڵخۆشی دەگەڕێتەوە بۆ لای کەس و کاری (٩) ﴿وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ
ظَهْرِهِ﴾ وە ئەو کەسەی نامەی لە پشتەوە درایە دەستی (١٠) ﴿فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا﴾ ئەوە بە زووی داوای
مردنی خۆی دەکات (١١) ﴿وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا﴾ وە دەچێتە دۆزەخەوە (١٢) ﴿إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا﴾ (چونکە)
بێگومان ئەو لەناو کەس و کاری دا دڵخۆش بووە (١٣) ﴿إِنَّهُ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ﴾ وە ئەو وای گومان دەبرد،
کە هەرگیز ناگەڕێتەوە (لای خوا) (١٤) ﴿بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا﴾ بەڵکو وانی یە! چونکە بەڕاستی
پەروەردگاری ئەو ئاگادار بووە پێی (١٥) ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ﴾ سوێند بە سووری کەناری ئاسمان (١٦)
﴿وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ﴾ وە بەشەو و ئەو شتانەی کە کۆیان دەکاتەوە (١٧) ﴿وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ﴾ وە بەمانگ
کاتێک کە پڕ دەبێتەوە (١٨) ﴿لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٍ﴾ (ئێوە) پێ ئەبەڕن لە حاڵێکەوە بۆ حاڵێکی تر (١٩)
﴿فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئیتر بۆچی بڕوا ناهێنن؟ (٢٠) ﴿وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ﴾ وە کاتێک کە
قورئانیان بۆ بخوێنرێتەوە سوژدە نابەن (مل کەچی ناکەن) (٢١) ﴿بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ﴾ بەڵام ئەو بەی
کە بێ بڕوان بە درۆی ئەزانن (٢٢) ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ﴾ وە خوا چاک ئاگادار و زانایە بەوەی کە
لەدڵی دەگرن (٢٣) ﴿فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ کەواتە مژدەیان بدەرێ بە سزای سەختی (قیامەت) (٢٤)

﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بەڵام ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کردەوە باشەکانیان کردووە
﴿لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ﴾ بۆ ئەوان هەیە پاداشتی بێ بڕانەوە (٢٥)

سورەتی ﴿البروج﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ﴾ سوێند بە ئاسمانی خاوەن بورجەکان (١) ﴿وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ﴾ وە بەو ڕۆژەی کە
بەڵێنی پێدراوە (٢) ﴿وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ﴾ وە بەهەموو بینەرو بینراوێك (یا شایەت و شایەتی لەسەر
دراو یا ڕۆژی هەینی و ڕۆژی عەرەفە) (٣) ﴿قُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ﴾ بەکوشت چن خاوەن چاڵەکان (بە
هەمەکان) (٤) ﴿النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ﴾ ئەو ئاگرەی خاوەن سووتەمەنی (و بڵێسەیە) (٥) ﴿إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ﴾
کاتێك کە ئەوان دانیشتبوون بەدەوری (ئاگرەکە) دا (٦) ﴿وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ﴾ وە ئەوان
سەیری ئەوەیان دەکرد کە دەیان کرد بە بڕوادارەکان (٧) ﴿وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ﴾ وە ئەم سزایەش
هەر لەبەر ئەوە دەدران ﴿إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ کە بڕوایان هێناوە بەخوای بەدەسەڵاتی
سوپاسکراو (٨) ﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەو خودایەی کە موڵکی ئاسمانەکان و زەویی بۆ ئەوە
﴿وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا (٩) ﴿إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾
بەڕاستی ئەوانەی کە ئازاری پیاو و ژنە بڕوادارەکانیان داو ﴿ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا﴾ لەپاشان پەشیمان نەبوونەوە
﴿فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ﴾ ئەوە بۆ ئەوان هەیە سزای دۆزەخ، وە سزای (ئاگری) سووتێنەر
(١٠) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بێگومان ئەوانەی بڕوایان هێناو کردەوە چاکەکانیان کرد
﴿لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بۆ ئەوان هەیە بەهەشتانێك کە جۆگە ئاوی زۆر دەڕوات بەژێریاندا
﴿ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی گەورە (١١) ﴿إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ﴾ بەڕاستی دەست وەشاندنی
پەروەردگاری تۆ زۆر سەختە (١٢) ﴿إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ﴾ بێگومان هەر ئەوە کە لەسەرەتاوە (مرۆڤ)
دروست دەکات و (دوای مردنیش) زیندووی دەکاتەوە (١٣) ﴿وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ﴾ وە هەر ئەوە بێخۆشبووی
میهرەبان (١٤) ﴿ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ﴾ خاوەنی عەرش و بەرزو پایەدار (١٥) ﴿فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ﴾ هەرچیەکی
بیەوێت دەیکات (١٦) ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ﴾ ئایا پێت گەیشتووە باس و بەسەرهاتی لەشکرەکان (١٧)
﴿فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ﴾ فیرعەون و سەموود (١٨) ﴿بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ﴾ بەڵکو ئەوەی کە بێ بڕوا بوون
هەمیشە لە بە درۆ زانینی (قورئان) دان (١٩) ﴿وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ﴾ وە خواش (بە دەسەڵات و زانینی)
لە پشتیانەوە دەوری داون (٢٠) ﴿بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ﴾ بەڵکو ئەوە (ی کە بەدرۆی دەزانن) قورئانێکی گەورەو
بەرزە (٢١) ﴿فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ﴾ لە لەوحێکی پارێزراو دایە (کە پێی دەوترێت لوح المحفوظ) (٢٢)

سورەتی ﴿الطَّارِق﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ﴾ سوێند بە ئاسمان و ئەوەی کە لەشەودا دەردەکەوێ (١) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ﴾
تۆ چوزانیت دەرکەوتووی شەو چی یە؟ (٢) ﴿النَّجْمُ الثَّاقِبُ﴾ ئەستێرەی درەوشاوی تاریکی کون
کەرە (٣) ﴿إِن كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ﴾ (سوێند بەمانە) کەس نی یە کە چاودێرێکی بەسەرەوە نەبێ (٤)
﴿فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ مِمَّ خُلِقَ﴾ دەی با مرۆڤ سەرنج بدات کە لەچی دروست کراوە (٥) ﴿خُلِقَ مِن مَّاءٍ دَافِقٍ﴾
دروست کراوە لە ئاوێکی فڕێدراو (هەڵقولاو) (٦) ﴿يَخْرُجُ مِن بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ﴾ کە دەردەچێ لە
نێوەندی پشت (ی پیاو) و دانەی (پەراسووی) سنگی (ژن)ەوە (٧) ﴿إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ﴾ بێگومان خوا
بەدەسەڵاتە لەسەر زیندوو کردنەوەی (٨) ﴿يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ﴾ لە ڕۆژێکدا کە هەرچی نهێنی هەیە ئاشکرا
دەکرێ (٩) ﴿فَمَا لَهُ مِن قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ﴾ ئەو نە هێزێك شك دەبات و نە پشتیوانێك (١٠) ﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ﴾
سوێند بە ئاسمانی خاوەن باران (١١) ﴿وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ﴾ وە بە زەوی خاوەن درز و قلیش (١٢)
﴿إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) م وتەی ڕاست و جیاکەرەوەیە (١٣) ﴿وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ﴾ وە گاڵتە نی
یە (١٤) ﴿إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا﴾ بێگومان بێ بڕواکان (پیلان دەگێڕن) و فێڵ دەکەن چوون فێڵ کردنێك (١٥)
﴿وَأَكِيدُ كَيْدًا﴾ وە منیش پیلان دەگێڕم (وەخشە دەکێشم لەبەرامبەر پیلانی ئەواندا) چوون پیلان
وەخشە کێشانێك (١٦) ﴿فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ﴾ ئەمجا (توش ئەی پێغەمبەر ﷺ) مۆڵەتی بێ بڕواکان
بدە ﴿أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا﴾ منیش کەمێك لێیان دەوەستم (پاشان دەبینێت چۆن بەسەر دەهێنم بە
سزادانیان) (١٧)

سورەتی ﴿الأَعْلَى﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾ تەسبیحاتی پەروەردگاری هەرە بڵندت بکە (١) ﴿الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّىٰ﴾ ئەوەی (هەموو
شتێکی) دروست کردووە ڕێك وپێکی کردووە (٢) ﴿وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ﴾ وە ئەوەی کە بەحەندەی
کێشاوە (بۆ هەموو شتێك) ئەمجا شارەزای کردووە (٣) ﴿وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَىٰ﴾ وە ئەوەی کە لەوەڕی
دەرهێناوە (٤) ﴿فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَىٰ﴾ ئەمجا دەیکات بە پووشی ڕەش داگەڕاو (٥) ﴿سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنسَىٰ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ قورئانت) بەسەردا دەخوێنەوەو هەرگیز بیرت ناچێتەوە (٦) ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾
مەگەر ئەوەی کە خوا بیەوێت ﴿إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ﴾ بێگومان ئەو بە هەموو شتێکی ئاشکراو پەنهان
ئاگادارە (٧) ﴿وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَىٰ﴾ وە یارمەتیت دەدەین بۆ ڕێی ئاسان (٨) ﴿فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَىٰ﴾ ئەمجا
توش هەردەم ئامۆژگاری بکە ئەگەر سوودی گەیاند (٩) ﴿سَيَذَّكَّرُ مَن يَخْشَىٰ﴾ بێگومان ئەوەی لە خوا
ترسێ پەندی لێ وەردەگرێ (١٠)

﴿وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى﴾ وە ئەوەی زۆر خراپیش بێ خۆی لێ دوور دەخاتەوە (١١) ﴿الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَىٰ﴾
ئەوەی دەچێتە ناو ئاگری هەرە گەورەوە (١٢) ﴿ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ﴾ لەپاشان نە دەمرێ تێیدا
(تا ڕزگاری بێت) وە نە دەژی (تێیدا بە ئاسایی) (١٣) ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَن تَزَكَّىٰ﴾ بەڕاستی سەرفراز بوو ئەوەی کە
خۆی پاک ڕاگرت (١٤) ﴿وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّىٰ﴾ وناوی پەروەردگاری خۆی دەبات و کەوتە نوێژ کردن
(وپاڕانەوە) (١٥) ﴿بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ بەڵکو ئێوە ژیانی دونیا هەڵدەبژێرن (١٦) ﴿وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾
کەچی (ژیانی) دوا ڕۆژ باشترو پایەدارترە (١٧) ﴿إِنَّ هَٰذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ﴾ بێ گومان ئەمەی
(کەباسکرا) لە نامەی پێشووەکاندایە (١٨) ﴿صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ﴾ نامەکانی ئیبراهیم و مووسا (١٩)

سورەتی ﴿الْغَاشِيَةِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ﴾ ئایا هەواڵی ڕۆژی دوایی (ڕۆژی داپۆشەرت) پێگەشتووە (١) ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ
خَاشِعَةٌ﴾ زۆر دەم و چاو لەو ڕۆژەدا ترساک و ڕیسواو شەرمەزارن (٢) ﴿عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ﴾ هەوڵدەرێکی
ڕەنجەڕۆن (٣) ﴿تَصْلَىٰ نَارًا حَامِيَةً﴾ دەچنە ناو ئاگری هەرە گەرمەوە (٤) ﴿تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ آنِيَةٍ﴾ ئاو
دەدرێن لەسەرچاوەی کوڵ بەکوڵ و زۆر گەرم (٥) ﴿لَّيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِن ضَرِيعٍ﴾ خۆراکیان هەر دڕکی
حوشتر خوار(ی ئاگرینە) (٦) ﴿لَّا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِن جُوعٍ﴾ نە قەڵەوی دەکات و نە برسێتی لا دەبات (٧)
﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا پاراوە (جوان وگەشن) (٨) ﴿لِّسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ﴾ ڕازین
لەکۆششی خۆیان (٩) ﴿فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ﴾ وان لە بەهەشتی بەرز و بڵندا (١٠) ﴿لَّا تَسْمَعُ فِيهَا لَاغِيَةً﴾ قسەی هیچ
وپووچی تێدا نابیستن (١١) ﴿فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ﴾ تێیدایەتی سەرچاوەی ڕەوان (١٢) ﴿فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ﴾ تێیدایەتی
زۆر قەنەفە و تەختی بەرز (١٣) ﴿وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ﴾ وە پەرداخی دانراو (١٤) ﴿وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ﴾ وە پشتی
ڕیزکراو (١٥) ﴿وَزَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ﴾ وە قاڵی ڕاخراو لە هەموو لایەکەوە (١٦) ﴿أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ﴾ دەی
بۆ ورد نابنەوە لە حوشتر کە چۆن دروست کراوە (١٧) ﴿وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ﴾ وە بە ئاسمان کە چۆن
بەرز کراوەتەوە (١٨) ﴿وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ﴾ وە لە شاخەکان کە چۆن داکوتراون و دامەزرێنراون؟ (١٩)
﴿وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ﴾ وە لە زەوی کە چۆن ڕاخراوە (٢٠) ﴿فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنتَ مُذَكِّرٌ﴾ کەوابوو
ئامۆژگاری بکە، تۆ هەر ئامۆژگاری کاریت (٢١) ﴿لَّسْتَ عَلَيْهِم بِمُصَيْطِرٍ﴾ تۆ دەسەڵاتدار نیت
بەسەریاندا (٢٢)

﴿إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە پشت هەڵکاو بێ بڕوا بێت (٢٣) ﴿فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ﴾
ئەوە خوا سزای دەدات بە سزای زۆر گەورە (٢٤) ﴿إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ﴾ بێگومان هەر بۆ لای ئێمەیە
گەڕانەوەیان (٢٥) ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُم﴾ لە پاشان بەڕاستی لەسەر ئێمەیە لێ پرسینەوەیان (٢٦)

سورەتی ﴿الفجر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالْفَجْرِ﴾ سوێند بە بەرەبەیان (١) ﴿وَلَيَالٍ عَشْرٍ﴾ وە بە دە شەوی سەرەتای مانگ(ی ذي الحجة) (٢)
﴿وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ﴾ وە بە تاک و جووت (٣) ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ﴾ وە بە شەوگار کاتێک کە تێ دەپەڕێت (٤)
﴿هَلْ فِي ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرٍ﴾ ئایە ئەمانەی کە سوێندیان پێ خورا شایستەی سوێند پێ خواردن نیین لای
کەسێکی تێگەیشتوو (٥) ﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ﴾ ئایا نابینیت کە پەروەردگاری تۆ چی کرد بە گەلی عاد
(٦) ﴿إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ﴾ وە بە هۆزی ئیرەم؟ خاوەنی پایە (و دەسەڵات) (٧) ﴿الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ﴾ کە
وێنەیان دروست نەکرابوو لە هەموو وڵاتدا (٨) ﴿وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ﴾ وە (چی کرد) بە گەلی
سەموود ئەوانەی کە (شاخی) بەردیان دەتاشی لە شیو و دۆڵەکاندا (٩) ﴿وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ﴾ وە فیرعەونی
خاوەن سنگی زۆر (وەک ئەهرامەکان، کە وەک سنگ چوون بە زەویدا) (١٠) ﴿الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ﴾
ئەوانەی کە یاخی بوون لە وڵاتدا (١١) ﴿فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ﴾ وە زۆریان خراپە تێدا کرد (١٢)
﴿فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ﴾ ئەمجا پەروەردگاری تۆ دایگرتن بە قامچی سزا (١٣) ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ﴾
بەڕاستی پەروەردگاری تۆ لە کەمینی ستەمکاراندایە (١٤) ﴿فَأَمَّا الْإِنسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ﴾ جا کاتێک
کە خوا ئادەمی تاقی کردەوە ﴿فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ﴾ و ڕێزی گرت و ماڵ و نیعمەتی بەسەردا ڕشت
﴿فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ﴾ ئەوە دەڵێ پەروەردگارم ڕێزی گرتووم (١٥) ﴿وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ﴾ وە ئەگەر
تاقی کردەوە و ڕزقی کەم پێدا ﴿فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ﴾ ئەوسا دەڵێ پەروەردگارم ڕیسوای کردووم (١٦)
﴿كَلَّا﴾ نەخێر وا نییە (کە ئێوە بیری لێ دەکەنەوە) ﴿بَل لَّا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ﴾ بەڵکو ئێوە ڕێزی هەتیو نا
ناگرن (١٧) ﴿وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ﴾ وە هانی یەکتری نادەن لەسەر خواردنەدانی (و بەخێو
کردنی) هەژاران (١٨) ﴿وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا﴾ (بەڵکو سەرەڕای ئەمەش بەشە) میراتی (بەشداران)
هەمووی (بە هەڵپە) دەخۆن (١٩) ﴿وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا﴾ وە ماڵ و سامانتان خۆش دەوێت بە خۆش
ویستنێکی زۆر (٢٠) ﴿كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا﴾ نابێ وابکەن! کاتێک کە زەوی بە توندی درا بەیەکدا و
پارە پارە کرا (٢١) ﴿وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا﴾ (لە ڕۆژی دواییدا) پەروەردگارت دێت (بۆ لێپرسینەوەی
خەڵکی، هاتنێک شیاوی زاتی خۆی بێت، بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن و لێکدانەوەیەک، وە
چۆنییەتیەکەی نازانین، تەنها خودا خۆی دەزانێت) وە فریشتەکانیش پۆل پۆل دێن (٢٢)

﴿وَجِاْيٓءَ يَوْمَئِذٍۭ بِجَهَنَّمَ﴾ وە لەو ڕۆژەدا دۆزەخ دەهێنرێت (بۆ ساحەی مەحشەر) ﴿يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ
ٱلْإِنسَٰنُ﴾ لەو ڕۆژەدا ئینسان (کردەوەی خۆی) بیر دەکەوێتەوە ﴿وَأَنَّىٰ لَهُ ٱلذِّكْرَىٰ﴾ بەڵام ئەو
بیرکەوتنەوەیە چ سوودێك بەو دەگەیەنێت؟ ﴿٢٣﴾ ﴿يَقُولُ يَٰلَيْتَنِى قَدَّمْتُ لِحَيَاتِى﴾ (ئەمجا بە داخەوە) دەڵێ
خۆزگە لە دونیادا کاری چاکەم پێش بخستایە بۆ ئەم ژیانەم ﴿٢٤﴾ ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهُۥٓ أَحَدٌ﴾ ئەمجا
لەو ڕۆژەدا کەس سزای کەس نادات وەکو سزای خوا ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُۥٓ أَحَدٌ﴾ وە کەس کەلەبچەی
کەس ناکات وەکو کەلەبچە کردنی خوا (بۆ بێ باوەڕان) ﴿٢٦﴾ ﴿يَٰٓأَيَّتُهَا ٱلنَّفْسُ ٱلْمُطْمَئِنَّةُ﴾ (لەو ڕۆژەدا
بە خوا پەرست دەوترێت) ئەی نەفسی بە ئارام ﴿٢٧﴾ ﴿ٱرْجِعِىٓ إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً﴾ بگەڕێرەوە بۆ لای
پەروەردگاری خۆت بە ڕەزامەندی و لێ ڕازی بوون ﴿٢٨﴾ ﴿فَٱدْخُلِى فِى عِبَٰدِى﴾ ئەمجا بچۆرە نێو بەندە
چاکەکانی من ﴿٢٩﴾ ﴿وَٱدْخُلِى جَنَّتِى﴾ و بچۆرە ناو بەهەشتی منەوە ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿البلد﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَآ أُقْسِمُ بِهَٰذَا ٱلْبَلَدِ﴾ سوێند بەم شارە (کە مەککەیە) ﴿١﴾ ﴿وَأَنتَ حِلٌّۢ بِهَٰذَا ٱلْبَلَدِ﴾ وە تۆ لەو شارەدا
نیشتەجێی (کە ئازاردانی تۆی تێدا بڕیار دراوە) ﴿٢﴾ ﴿وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ﴾ وە سوێند بە باوك (بە ئادەم)
و ئەوەی کە لێی کەوتوەتەوە ﴿٣﴾ ﴿لَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ فِى كَبَدٍ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئادەمیمان دروست
کردووە هەمیشە لەڕەنج و کێشە و ماندووبووندایە ﴿٤﴾ ﴿أَيَحْسَبُ أَن لَّن يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ﴾ ئایا وا دەزانێ کە
کەس دەسەڵاتی بەسەریدا نییە ﴿٥﴾ ﴿يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُّبَدًا﴾ (بەفیزەوە) دەڵێ ماڵی زۆرم لەناو داوە و
بەخشیوە ﴿٦﴾ ﴿أَيَحْسَبُ أَن لَّمْ يَرَهُۥٓ أَحَدٌ﴾ ئایا وا دەزانێ کە کەس نەیدیوە ﴿٧﴾ ﴿أَلَمْ نَجْعَل لَّهُۥ عَيْنَيْنِ﴾ ئایا دوو
چاومان نەداوەتێ ﴿٨﴾ ﴿وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ﴾ وە زمانێك و دوو لێومان پێ نەداوە؟ ﴿٩﴾ ﴿وَهَدَيْنَٰهُ ٱلنَّجْدَيْنِ﴾
وە ڕێی چاك و خراپمان پیشان داوە ﴿١٠﴾ ﴿فَلَا ٱقْتَحَمَ ٱلْعَقَبَةَ﴾ کەچی هێشتا (زۆریك لە خەڵکی)
بەلاماری پلەی سەختی نەداوە ﴿١١﴾ ﴿وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا ٱلْعَقَبَةُ﴾ تۆ چووزانیت پلەی سەخت کامەیە ﴿١٢﴾
﴿فَكُّ رَقَبَةٍ﴾ ئازاد کردنی کۆیلەیە ﴿١٣﴾ ﴿أَوْ إِطْعَٰمٌ فِى يَوْمٍ ذِى مَسْغَبَةٍ﴾ و نان دانە لەڕۆژی گرانی و برسێتی دا ﴿١٤﴾
﴿يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ﴾ بە هەتیوی خزم ﴿١٥﴾ ﴿أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ﴾ یا بە هەژاری خاکە سەر (کەفتەکار) ﴿١٦﴾
﴿ثُمَّ كَانَ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ سەرەڕای ئەمانەش لەو کەسانە بێ کە بڕوایان هێنابێ ﴿وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلصَّبْرِ﴾
وە ئامۆژگاری یەکتریان کردبێ بە ئارامگرتن ﴿وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلْمَرْحَمَةِ﴾ و ئامۆژگاری یەکتریان کردبێ بە
بەزەیی و میهرەبانی ﴿١٧﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْمَيْمَنَةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی دەستی ڕاستن ﴿١٨﴾

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون بە موعجیزە و نیشانەکانی ئێمە ئەوانە هاوەڵانی دەستی چەپن ﴿١٩﴾ ﴿عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ﴾ دایگرتوون ئاگری دەرگا داخراو ﴿٢٠﴾

سورەتی ﴿الشمس﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا﴾ سوێند بەخۆر و ڕووناکییەکەی ﴿١﴾ ﴿وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا﴾ وە سوێند بە مانگ کەدوو بەدوای ئەو هەڵبێ ﴿٢﴾ ﴿وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا﴾ وە سوێند بە ڕۆژ کاتێ کەخۆر دەردەخات ﴿٣﴾ ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا﴾ وە سوێند بەشەو کەخۆر دادەپۆشێ ﴿٤﴾ ﴿وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا﴾ وە سوێند بە ئاسمان و بەوەی دروستی کردووە ﴿٥﴾ ﴿وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا﴾ وە سوێند بە زەوی و ئەوەی ڕای خستووە ﴿٦﴾ ﴿وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا﴾ وە سوێند بە نەفسی ئادەمی و ئەو زاتەیشی کە ڕێک و پێک هەڵیهێناوە ﴿٧﴾ ﴿فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا﴾ ئەمجا ڕێگای چەوت و خراپ و چاک و خواپەرستیشی پیشاندا ﴿٨﴾ ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا﴾ (سوێند بە هەموو ئەوانە) بەڕاستی ڕزگاری بوو ئەو کەسەی کە نەفسی خۆی پاک کردەوە ﴿٩﴾ ﴿وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا﴾ بێگومان نائومێد بوو ئەو کەسەی کە نەفسی خۆی (بە گوناه) وون و ئاوارە کرد ﴿١٠﴾ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا﴾ بڕوای نەهێنا هۆزی سەموود بەهۆی سەرکەشی یانەوە ﴿١١﴾ ﴿إِذِ انْبَعَثَ أَشْقَاهَا﴾ کاتێک کە خراپترینیان هەستایەوە (بۆ سەربڕینی حوشترەکە) ﴿١٢﴾ ﴿فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا﴾ ئەمجا پێغەمبەرەکەی خوا (صالح علیه السلام) پێی وتن وازبهێنن لەم حوشترەی خوایە و نۆرە ئاوەکەی ﴿١٣﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا﴾ کەچی بڕوایان پێ نەکرد و حوشترەکەیان سەر بڕی ﴿فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ فَسَوَّاهَا﴾ ئەمجا پەروەردگاری ئەوان سزای ڕشت بەسەریاندا بەهۆی گوناهەکانیانەوە و تەختی کردن ﴿١٤﴾ ﴿وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا﴾ وە (خوا) ناترسێ لە پاشەڕۆژی ئەم (تۆڵە لێ سەندنەیان) ﴿١٥﴾

سورەتی ﴿اللیل﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ﴾ سوێند بەشەو کاتێک کە (زەوی) دادەپۆشێ ﴿١﴾ ﴿وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ﴾ وە بە ڕۆژ کاتێ کە ڕووناک دەبێتەوە ﴿٢﴾ ﴿وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنْثَىٰ﴾ وە بەو زاتەی کە نێر و مێی دروست کردووە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ﴾ بەڕاستی هەوڵ و کۆششی ئێوە جۆراوجۆرە ﴿٤﴾ ﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی (ماڵ) ببەخشێ و لەخوا بترسێت و پارێزکار بێت ﴿٥﴾ ﴿وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ﴾ وە بڕوای هەبێ بەوەی زۆر چاکە (لا اله الا الله یا بەهەشت) ﴿٦﴾ ﴿فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ﴾ ئەوە بێگومان یارمەتی دەدەین بۆ ڕێی ئاسان (کە چاکەیە) ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ﴾ وە ئەو کەسەی ڕژدی بکات (لە ماڵ بەخشین) و خۆی بێ نیاز بزانێ (لە پاداشتی پەروەردگاری) ﴿٨﴾ ﴿وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ﴾ وە بڕوای نەبێ بەچاکە (کە لا اله الا الله یە یان بەهەشت) ﴿٩﴾

﴿فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى﴾ ئەوە بێگومان ڕێی سەختی بۆ ئاسان دەکەین (١٠) ﴿وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى﴾ وە
سەروەت و سامانەکەی قازانجی پێ ناگەیەنێ کاتێک کە تیادەچێ (١١) ﴿إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى﴾ بەڕاستی
لەسەر ئێمەیە ڕێنموونی (١٢) ﴿وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَى﴾ وە هەردوو جیهان هی ئێمەیە (١٣) ﴿فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا
تَلَظَّى﴾ من ئێوەم ترساند بە ئاگرێکی بڵێسەدار (کە دۆزەخە) (١٤) ﴿لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى﴾ کەس ناچێتە
ناو دۆزەخەوە جگە لە بەدبەختترین کەس نەبێت (١٥) ﴿الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى﴾ ئەو کەسەی کە بڕوای نەبێ و پشتی
هەڵکردبێ (لە ئاینی ڕاست) (١٦) ﴿وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى﴾ وە لێی دوور دەخرێتەوە پارێزکارترین
کەس (١٧) ﴿الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى﴾ ئەوەی ماڵی خۆی دەبەخشێ تا (دڵ و دەروونی) پاک ببێتەوە (١٨) ﴿وَمَا
لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى﴾ لە کاتێکدا کەس چاکەیەکی وای بەسەریەوە نییە کە پاداشت بدرێتەوە (١٩)
﴿إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى﴾ تەنها مەبەستی ڕەزامەندی پەروەردگاری سەروو بڵندە (٢٠) ﴿وَلَسَوْفَ يَرْضَى﴾
سوێند بەخوا (ئەو کەسەی وابێت) لەمەولا ڕازی دەبێ (بە پاداشتی دوا ڕۆژ) (٢١)

سورەتی ﴿الضحى﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالضُّحَى﴾ سوێند بە چێشتەنگاو (١) ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى﴾ وە سوێند بە شەو کاتێک کە ئارام دەگرێ
(بەبێدەنگیەوە) (٢) ﴿مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى﴾ پەروەردگارت وازی لێ نەهێناویت و لێت دڵگیر نەبووە
(ئەی موحەممەد ﷺ) (٣) ﴿وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْأُولَى﴾ وە (پاداشتی) دوا ڕۆژ بۆ تۆ چاکترە لە
دونیا (٤) ﴿وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى﴾ سوێند بەخوا لەمەولا پەروەردگارت ئەوەندەت پێ
دەبەخشێ کە ڕازی بیت (٥) ﴿أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى﴾ ئایا تۆی نەدیی بە هەتیوی و حەواندیتەوە (٦)
﴿وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى﴾ وە تۆی نەدیی بەسەر لێ شێواوی و ڕێنموونی کردیت (٧) ﴿وَوَجَدَكَ
عَائِلًا فَأَغْنَى﴾ وە ئایا تۆی نەدیی بە هەژاری و دەوڵەمەندی کردیت (٨) ﴿فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ﴾
کەواتە (تۆش) هەتیو مەچەوسێنەرەوە (٩) ﴿وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ﴾ وە هەڵمەشاخێ بە پرسیارکەر
(هەژار و سواڵکەر) دا (١٠) ﴿وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ﴾ وە نیعمەت و بەخششی پەروەردگارت دەربخە
(بەیارمەتیدانی هەژاران) (١١)

سورەتی ﴿الشرح﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ﴾ ئایا سنگمان بۆ ئاسوودەو گوشاد نەکردیت (١) ﴿وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ﴾
وە دامان گرت لێت ئەو بارە گرانەی (٢)

﴿الَّذِي أَنقَضَ ظَهْرَكَ﴾ کە پشتی زۆر قورس کردبوویت (٣) ﴿وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ﴾ وە ناوو ناوبانگمان
بۆ بەرز کردیتەوە (٤) ﴿فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾ بەڕاستی لەگەڵ هەموو تەنگەیەکدا خۆشی و ئاسانی
دێت (٥) ﴿إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾ بێگومان لەگەڵ هەموو تەنگانەیەکدا خۆشی و ئاسانی دێت (٦)
﴿فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ﴾ ئەمجا کە لە کارێک بوویتەوە، خۆت ماندوو بکە (بە کارێکی تری چاکەوە) (٧)
﴿وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَب﴾ وە هەر لە پەروەردگارت پاڕێرەوە (بۆ کارەکانت) (٨)

سوورەتی ﴿التين﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ﴾ سوێند بە هەنجیر و زەیتون (١) ﴿وَطُورِ سِينِينَ﴾ وە سوێند بە طووری سینا (٢)
﴿وَهَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ﴾ وە بەم شاری ئارام و بێ ترسە (کە مەککەیە) (٣) ﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی مرۆڤمان دروست کرد لە جوانترین شێوەدا (٤) ﴿ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ﴾ بە
پاشان (ئەگەر بێ باوەڕبێ) دەیکەین بە پەست تریی هەموو پەستێک (٥) ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
جگە لەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ﴾ بۆ ئەوان هەیە
پاداشتی نەبڕاوە (٦) ﴿فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ﴾ جا ئیتر چی بێ باوەڕت دەکات بە ڕۆژی دوایی (٧)
﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ﴾ ئایا خوا فەرمان ڕەواترینی هەموو فەرمان ڕەواکان نییە؟ (٨)

سوورەتی ﴿العلق﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنە بە ناوی پەروەردگارتەوە کە هەموو
شتێکی دروست کردووە (١) ﴿خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ﴾ مرۆڤی دروست کردووە لە خوێنێکی بەستوو (٢)
﴿اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ﴾ بخوێنە، پەروەردگاری تۆ (لە هەموو کەس) بەخشندەترە (٣) ﴿الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ﴾
ئەوەی کە (مرۆڤی) فێر(ی نووسین) کردووە بە قەڵەم (٤) ﴿عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾ مرۆڤی فێر کردووە
بەو شتانەی کە نەی دەزانی (٥) ﴿كَلَّا إِنَّ الْإِنسَانَ لَيَطْغَىٰ﴾ نە (وانییە) بەڕاستی مرۆڤ یاخی دەبێت (٦)
﴿أَن رَّآهُ اسْتَغْنَىٰ﴾ کە خۆی بینی وا دەوڵەمەند بووە (٧) ﴿إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ﴾ بێگومان هەر بۆ لای
پەروەردگاری تۆیە گەڕانەوە (٨) ﴿أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ﴾ ئایا بینیت ئەو کەسەی کە جڵەوگیری ئەکات
(٩) ﴿عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ﴾ لە بەندەیەک کە نوێژ دەکات؟ (١٠) ﴿أَرَأَيْتَ إِن كَانَ عَلَى الْهُدَىٰ﴾ ئایا پێم بڵێ ئەگەر (ئەو
کەسە) لەسەر ڕێی ڕاست بووایە (١١) ﴿أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ﴾ یان فەرمانی بدایە بە پارێزکاریی و لەخواترسان
(باشتر نەبوو) (١٢)

﴿أَرَأَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ ئایا پێت ئەگەر بڕوای (بە ئاینی ڕاست) نەبێت و پشتی لێ هەڵکات (ڕزگاری دەبێ) ﴿١٣﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ﴾ ئایا نەی زانیوە کەخوا دەی بینێ ﴿١٤﴾ ﴿كَلَّا لَئِن لَّمْ يَنتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ﴾ وا نییە (کە بیری لێ دەکاتەوە) بە ڕاستی ئەگەر واز نەهێنێ ڕای دەکێشین (بە توندی) بە پێشەسەری ﴿١٥﴾ ﴿نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ﴾ پێشەسەرێکی درۆزنی بە هەڵەدا چوو ﴿١٦﴾ ﴿فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ﴾ ئەمجا با ئەو بانگی هاوڕێکانی خۆی بکات ﴿١٧﴾ ﴿سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ﴾ ئێمەش بانگی فریشتەی زەبر بە دەست دەکەین ﴿١٨﴾ ﴿كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِب﴾ نەخێر بە گوێی (ئەو کەسانە) مەکە وە کڕنووش بەرە و (لە خوا) نزیک بکەرەوە ﴿١٩﴾

سوورەتی ﴿ القدر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ﴾ بێگومان ئێمە قورئانمان ناردە خوارەوە لەشەوی بەقەدر و بەڕێزدا ﴿١﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ﴾ تۆ چووزانیت کە شەوی بەقەدر و ڕێز چی یە ﴿٢﴾ ﴿لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾ شەوی بەقەدر و ڕێز چاکترە لە (خێری) هەزار مانگ ﴿٣﴾ ﴿تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا﴾ لەو شەوەدا فریشتە و جیبریلیش لە ناویاندا دێنە خوارەوە ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاریان لەهەموو کاروبارێکدا ﴿٤﴾ ﴿سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ﴾ ئەو شەوە (کاتی) هێمنی و ئاشتی دەبێ تا هەڵاتنی سپێدەی بەیان ﴿٥﴾

سوورەتی ﴿ البينة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ لە خاوەن نامە و ﴿وَالْمُشْرِكِينَ﴾ بت پەرستان ﴿مُنفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ﴾ دەستیان هەڵنەگرت (لەو بێ بڕوایی یە) تا نیشانە ڕوونەکەیان بۆ هات ﴿١﴾ ﴿رَسُولٌ مِّنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُّطَهَّرَةً﴾ (کە ئەویش) پێغەمبەرێکە لە خواوە چەند پەڕەیەکی پاکیان (بەسەردا) دەخوێنێتەوە ﴿٢﴾ ﴿فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ﴾ کە تیایدایە چەند نووسراو (سوورەت) ێکی بەنرخ ﴿٣﴾ ﴿وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە جیانەبوونەوە ئەوانەی کە پەیامیان بۆ هاتبوو ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ﴾ دوای ئەوە نەبێ کە نیشانە ڕوونەکەیان بۆ هات (کە پێغەمبەری ئیسلامە) ﴿٤﴾ ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ﴾ (لەگەڵ ئەوەشدا) کە فەرمانیان پێ نەدرابوو مەگەر بەوەی کە پەرستشی خوا بکەن ﴿مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾ بەدڵسۆزی ملکەچی بۆ بکەن و خۆیان بە دوور بگرن لە هەموو بیروباوەڕێکی خوار و خێچ ﴿وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ﴾ وە نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَذَٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ﴾ وە ئەمەیە ئاینی ڕاست ﴿٥﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوابوون لە خاوەن پەیام و بت
پەرستەکان ﴿فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ لە ئاگری دۆزەخدان، تێیدا دەمێنەوە بە هەمیشەیی ﴿أُولَٰئِكَ هُمْ
شَرُّ الْبَرِيَّةِ﴾ ئا ئەوانە خراپترینی هەموو دروستکراوێکن ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
بەڕاستی ئەوانەی کە بڕوایان هێنا و کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ﴾ ئا ئەوانە چاکترینی
هەموو دروستکراوێکن ﴿٧﴾ ﴿جَزَاؤُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ پاداشتی ئەوان لای پەروەردگاریان
بەهەشتێکە جێی دانیشتن و مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان بەژێریاندا
دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ تێیدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی، خوایش لێیان ڕازی بووە ﴿وَرَضُوا
عَنْهُ﴾ وە ئەوانیش لەخوا ڕازی بوون ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ﴾ ئەمە بۆ کەسێکە کە لە خوا بترسێ ﴿٨﴾

سوورەتی ﴿الزلزلة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا﴾ کاتێک زەوی هاتە لەرزە بە لەرزینی خۆی ﴿١﴾ ﴿وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا﴾
وە زەوی هەرچی شتی قورس و گرانی (ناوی) هەیە هەمووی فڕێ دایە دەرەوە ﴿٢﴾ ﴿وَقَالَ الْإِنسَانُ مَا لَهَا﴾
وە مرۆڤ لەو ڕۆژەدا دەڵێ ئەوە زەوی چی یەتی؟ ﴿٣﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا﴾ لەو ڕۆژەدا (زەوی)
دەنگ و باسی خۆی دەگێڕێتەوە ﴿٤﴾ ﴿بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا﴾ کە پەروەردگاری تۆ (وای) وەحی بۆ کردوە
﴿٥﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا﴾ لەو ڕۆژەدا خەڵکی دەردەچن بە پەڕاگەندەیی و بە شێوی ﴿لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ﴾
تا (پاداشتی) کردەوەی خۆیان پیشان بدرێ ﴿٦﴾ ﴿فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێک بە
ئەندازەی هەرە وردیلەیەک چاکەی کردبێ دەیبینێتەوە ﴿٧﴾ ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ﴾ وە هەر
کەسێک بە ئەندازەی هەرە وردیلەیەک خراپەی کردبێ دەی بینێتەوە ﴿٨﴾

سوورەتی ﴿العاديات﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا﴾ سوێند بە ئەسپانی تاودەر (کە دەپڕمێنن) چۆن پڕمەیەک (لەکاتی غەزاکردندا) ﴿١﴾
﴿فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا﴾ وە سوێند بە ئاگر هەڵگیرسێنەران لەبەرد بە ناڵی سمیان ﴿٢﴾ ﴿فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا﴾
وە سوێند بە (ئەسپانی) هێرشبەران لە بەیانیاندا ﴿٣﴾ ﴿فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا﴾ کە بەو تەپ و تۆز هەڵدەستێنن ﴿٤﴾
﴿فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا﴾ وە بەو تەپ و تۆزەوە خۆیان دەکەن بە ناوەڕاستی کۆمەڵی دوژمندا ﴿٥﴾

﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ﴾ بەڕاستی مرۆڤ بۆ پەروەردگاری سپڵە و ناسوپاسە ﴿٦﴾ ﴿وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ﴾ وە
بێگومان خۆی لەسەر ئەم ناسوپاسیە بە شایەتە ﴿٧﴾ ﴿وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ﴾ وە بەڕاستی مرۆڤ بۆ
خۆشەویستی ماڵی دونیا زۆر بەگیرە ﴿٨﴾ ﴿أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ﴾ دەی ئایا نازانێ کاتێك کە
مردووی ناو گۆڕەکان زیندوو کرانەوە و (هێنرانە دەرەوە) ﴿٩﴾ ﴿وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ﴾ وە ئاشکرا بوو
هەرچی ڕازی ناو دڵانە ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ﴾ بێگومان پەروەردگاریان لەو ڕۆژەدا ئاگادارە
بە کردەوەیان ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ القارعة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْقَارِعَةُ﴾ ڕۆژی دڵ هەژێنەر (ئاماژە بۆ ڕۆژی قیامەت) ﴿١﴾ ﴿مَا الْقَارِعَةُ﴾ ئاخۆ چۆن بێ ئەو ڕۆژە؟!
﴿٢﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ﴾ تۆ چوزانیت ئەو ڕۆژە چی یە ﴿٣﴾ ﴿يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ﴾
ڕۆژێکە خەڵکی وەك پەپولەی پەراگەندە بڵاودەبنەوە ﴿٤﴾ ﴿وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنفُوشِ﴾
وە شاخەکان وەك خوری شیکراویان لێ دێت ﴿٥﴾ ﴿فَأَمَّا مَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ﴾ ئەمجا ئەوەی
کێشی (چاکەکانی) قورس و گران بێ ﴿٦﴾ ﴿فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ﴾ ئەوە ئەو کەسە لە گوزەرانێکی
پەسەندا ئەبێ ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ﴾ وە ئەوەی کێشی (چاکەکانی) سووك بێ ﴿٨﴾ ﴿فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ﴾
ئەوە جێی ئەو (هاویە) یە ﴿٩﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَهْ﴾ تۆ چوزانیت (هاویە) چی یە ﴿١٠﴾ ﴿نَارٌ
حَامِيَةٌ﴾ ئاگرێکی هەڵگیرساوە ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ التكاثر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ﴾ ئێوەی بێ ئاگ کردووە شانازیتان بە زۆریی سەروەت و سامانەوە ﴿١﴾ ﴿حَتَّىٰ زُرْتُمُ
الْمَقَابِرَ﴾ تا دەمرن و دەچن بۆ گۆڕستان ﴿٢﴾ ﴿كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ وا مەکەن لەمەولا دەزانن ﴿٣﴾ ﴿ثُمَّ
كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ دووبارە وا مەکەن لەمەولا دەزانن ﴿٤﴾ ﴿كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ﴾ وانی بە (وەکو خۆتان
دەیزانن) ئەگەر (ئەنجامی خۆتان) زانیایە بەدڵنیایی یەوە (وا بێ ئاگا نەدەبوون) ﴿٥﴾ ﴿لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ﴾
سوێند بەخوا بێگومان دۆزەخ دەبینن ﴿٦﴾ ﴿ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ﴾ دووبارە سوێند بەخوا دڵنیا بن
بە چاوی ڕاستەقینەی دەبینن ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾ لە پاشان سوێند بەخوا لەو ڕۆژەدا (لەسەر
هەموو ئەو نیعمەتێك کە خوا پێی دابوون لە دونیادا) لێپرسینەوەتان لەگەڵدا دەکرێت ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ العَصر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالْعَصْرِ﴾ سوێند بەکات (١) ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ﴾ بێگومان هەموو خەڵکی لە زیاندان (٢) ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ جگە لەوانەی کە بڕوایان هێنابێت و ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ کردەوە چاکەکانیان کردبێت ﴿وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ﴾ وە ئامۆژگاریی یەکتریان کردبێ بە ئاینی ڕاست (وەدەست پێوەگرتنی وکارکردن بەفەرمانەکانی خودا) ﴿وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ﴾ وە ئامۆژگاری یەکتریان کردبێت بە ئارامگرتن (لەسەر پەرستن وبەندایەتی خودا) (٣)

سورەتی ﴿ الهُمَزة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ﴾ سزاو لەناوچوون بۆ هەموو بەسەرگرێکی بەدگۆ (عەیب گرێکی تانەدەر) (١) ﴿الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ﴾ ئەوەی کە هەرماڵ و سامان کۆ دەکاتەوەو دەیژمێری (٢) ﴿يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ﴾ وا دەزانێ کە ماڵەکەی هەر دەیهێڵێتەوە (٣) ﴿كَلَّا لَيُنبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ﴾ نەخێر وانی یە، بێگومان فڕێ دەدرێتە ناو ئاگرێکی تێکشکێنەرەوە (٤) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ﴾ تۆ چووزانیت ئەو ئاگرە چی یە (٥) ﴿نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ﴾ ئاگرێکی تاودراوی خوایی یە (٦) ﴿الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ﴾ کە دێ بەسەر دڵاندا (هورووژم دەباتە سەر دڵان) (٧) ﴿إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ﴾ بێگومان ئەو ئاگرە داخراوە لەسەریان (و دەرچوونیان نی یە) (٨) ﴿فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ﴾ (زنجیر کراون) لەناو چەند کۆڵەکەی ڕاکێشراودا (بەستراونەتەوە بەچەند ستوونێکی بەرزو بڵندەوە) (٩)

سورەتی ﴿ الفِیل ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ﴾ ئایا نەت بینی کە پەروەردگارت چی کرد بە خاوەن فیلەکان (بە ئەبرەهەو لەشکرەکەی کە ویستی کەعبەی پیرۆز برووخێنێت)؟ (١) ﴿أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ﴾ ئایا فڕوفێڵەکەیانی پووچەڵ نەکردەوە (٢) ﴿وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ﴾ وە ناردیە سەریان باڵندەی زۆر پۆل پۆل (٣) ﴿تَرْمِيهِم بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ﴾ بەرد بارانیان دەکردن بە وردە ڕیخی گڵین (٤) ﴿فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ﴾ سەرئەنجام (لەشکرەکەی ئەبرەهەی) وەکو کای خوراو لێ کرد (٥)

سورەتی ﴿ قریش ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لِإِيلَٰفِ قُرَيۡشٍ﴾ (لەشكری ئەبرەهەی لەناوبردو تەفروتوناى كردن) لەبەر هۆگری قورەیش ﴿١﴾ ﴿إِۦلَٰفِهِمۡ رِحۡلَةَ ٱلشِّتَآءِ وَٱلصَّيۡفِ﴾ هۆگریان بە هاتووچۆی زستانان (بۆ یەمەن) و هاوینان (بۆ شام) واتە (تا لێ یان تێك نەچی) ﴿٢﴾ ﴿فَلۡيَعۡبُدُواْ رَبَّ هَٰذَا ٱلۡبَيۡتِ﴾ دەی با (قورەیش لەبەرامبەر ئەم هەموو یار ویەمەتەدا) خاوەنی ئەم ماڵە (كەعبەی پیرۆز) بپەرستن ﴿٣﴾ ﴿ٱلَّذِيٓ أَطۡعَمَهُم مِّن جُوعٖ﴾ ئەو زاتەی كە لەبرسێتیەكی یەكجار توند (رزگاری كردن و) خواردنی پێبەخشین ﴿وَءَامَنَهُم مِّنۡ خَوۡفِۭ﴾ وە دڵنیای كردن لە ترس و بیمێكی گەورە و(پاراستنی) ﴿٤﴾

سورەتی ﴿ الماعون ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَرَءَيۡتَ ٱلَّذِي يُكَذِّبُ بِٱلدِّينِ﴾ ئایا دیت ئەو كەسەی كە بڕوای بە ئایین نی یە؟ ﴿١﴾ ﴿فَذَٰلِكَ ٱلَّذِي يَدُعُّ ٱلۡيَتِيمَ﴾ ئەوە كەسێكە كە پاڵ بە هەتیوەوە دەنێ ﴿٢﴾ ﴿وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلۡمِسۡكِينِ﴾ وە هانی خەڵكی نادات بۆ خواردەمەنی دان بە هەژاران ﴿٣﴾ ﴿فَوَيۡلٞ لِّلۡمُصَلِّينَ﴾ ئەمجا وەی بۆ نوێژكەران ﴿٤﴾ ﴿ٱلَّذِينَ هُمۡ عَن صَلَاتِهِمۡ سَاهُونَ﴾ ئەوانەی كە لە نوێژەكەیان بێ ئاگان ﴿٥﴾ ﴿ٱلَّذِينَ هُمۡ يُرَآءُونَ﴾ ئەوانەی كە ڕووبینایی دەكەن ﴿٦﴾ ﴿وَيَمۡنَعُونَ ٱلۡمَاعُونَ﴾ وە یارمەتی خەڵك نادەن (هەموو چاكەیەك دەگرنەوە لە خەڵكی) ﴿٧﴾

سورەتی ﴿ الكوثر ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّآ أَعۡطَيۡنَٰكَ ٱلۡكَوۡثَرَ﴾ بێگومان ئێمە پێمان بەخشیت خێری زۆر گەورە و بەبەر لەدونیا ودوارۆژدا (لەو خێرە گەورانەیش ڕووباری كەوسەرە لەبەهەشتدا) ﴿١﴾ ﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَٱنۡحَرۡ﴾ دەی كەواتە نوێژ بكە بۆ پەروەردگارت وە قوربانی سەر ببڕە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ ٱلۡأَبۡتَرُ﴾ بێگومان هەر ناحەزت دوابڕاوە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿٣﴾

سوورەتی ﴿الكافرون﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی بێ بڕوایانە ﴿١﴾ ﴿لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ﴾ من ئەو (بتانە) نابەرستم کە ئێوە دەیپەرستن ﴿٢﴾ ﴿وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ وە ئێوەش ئەو (خوایە) نابەرستن کە من دەیپەرستم ﴿٣﴾ ﴿وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ﴾ وەمن ئەو خواپەرستی بە ناکەم کە ئێوە دەیکەن ﴿٤﴾ ﴿وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ وە ئێوەش ئەو خواپەرستی بە ناکەن کە من دەیکەم ﴿٥﴾ ﴿لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ﴾ ئاینی خۆتان بۆ خۆتان و ئاینی خۆم بۆ خۆم ﴿٦﴾

سوورەتی ﴿النصر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ﴾ کاتێك کە یارمەتی و کۆمەکی خوا هات ﴿وَالْفَتْحُ﴾ لەگەڵ سەرکەوتن (شاری مەککە ئازاد کرا) ﴿١﴾ ﴿وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا﴾ وە خەڵکت دیی کە پۆل پۆل دێنە سەر ئاینی خواوە ﴿٢﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ﴾ ئەوسا بەسوپاس و ستایشی پەروەردگارت تەسبیحاتی ئەو بکە وداوای لێخۆشبوونی لێ بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا﴾ چونکە بێگومان ئەو زۆر گیراکەری پەشیمانی یە ﴿٣﴾

سوورەتی ﴿المسد﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ﴾ لەناوچێ هەردوو دەستی ئەبولەهەب وە لە ناویش چوو ﴿١﴾ ﴿مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ﴾ سوودی پێ نەگەیاند دارایی یەکەی و ئەوەی کە کردی (لە دوژمنایەتی پەیغەمبەر ﷺ) ﴿٢﴾ ﴿سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ﴾ بێگومان لەمەولا دەچێتە ناو ئاگری بڵێسەدار ﴿٣﴾ ﴿وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ﴾ وە ژنەکەیشی، کە هەڵگری دارو دڕك بوو (بۆ ئازاردانی پەیغەمبەر ﷺ) ﴿٤﴾ ﴿فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ﴾ هەمیشە گوریسێکی بادراو (لەپەلی خورمایی ئاگریین) ی لە گەردنیدا ﴿٥﴾

سوورەتی ﴿الإخلاص﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەر ئەو (الله) یە خوای تاك و تەنیا ١ ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾
ئەو خوایەی بێ یار و جێی یار و ئومێدە ٢ ﴿لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ﴾ کەسی لێ نەبووە و لە کەس نەبووە ٣
﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ وە هەرگیز هیچ کەس هاوشێوە و هاوتای ئەو نی یە ٤

سوورەتی ﴿الفلق﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: پەنا دەگرم بە دروست کەری بوونەوەر
(بەپەروەردگاری بەرەبەیان) ١ ﴿مِن شَرِّ مَا خَلَقَ﴾ لە زیانی ئەوەی کە دروستی کردووە ٢
﴿وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ﴾ وە لە زیانی تاریکی کاتێك کە دادێت ٣ ﴿وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ﴾
وە لە زیان و خراپەی (جادووگەران) کە پەت و دەزوو گرێ دەدەن و فووی پێدا دەکەن ٤
﴿وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾ وە لە زیانی بەخیل و حەسوود کاتێك کە حەسوودی دەبات ٥

سوورەتی ﴿الناس﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: پەنا دەگرم بە پەروەردگاری خەڵکی
١ ﴿مَلِكِ النَّاسِ﴾ بەپادشای خەڵکی ٢ ﴿إِلَٰهِ النَّاسِ﴾ بەپەرستراوی خەڵکی ٣
﴿مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ﴾ لە زیان و شەڕی وەسوەسە پەیداکەر (کە کاتێك ناوی خودا بیریت) خۆی
پەنهان دەکات ٤ ﴿الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ﴾ ئەوەی کە وەسوەسە ئەخاتە دڵی خەڵکیەوە ٥
﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ﴾ لە جۆکە و لە ئادەمیزاد ٦

فهرس أسماء سور القرآن الكريم وبيان المكي والمدني

پێرستی ناوەرۆکی سوورەتەکان لەگەڵ بەیان و ڕوونکردنەوەی
مەککی و مەدەنی بوونیان

سوورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الفاتحة	١	١	مەککی یە
البقرة	٢	٢	مەدەنی یە
آل عمران	٣	٥٠	مەدەنی یە
النساء	٤	٧٧	مەدەنی یە
المائدة	٥	١٠٦	مەدەنی یە
الأنعام	٦	١٢٨	مەککی یە
الأعراف	٧	١٥١	مەککی یە
الأنفال	٨	١٧٧	مەدەنی یە
التوبة	٩	١٨٧	مەدەنی یە
يونس	١٠	٢٠٨	مەککی یە
هود	١١	٢٢١	مەککی یە
يوسف	١٢	٢٣٥	مەککی یە
الرعد	١٣	٢٤٩	مەدەنی یە
إبراهيم	١٤	٢٥٥	مەککی یە
الحجر	١٥	٢٦٢	مەککی یە
النحل	١٦	٢٦٧	مەککی یە
الإسراء	١٧	٢٨٢	مەککی یە
الكهف	١٨	٢٩٣	مەککی یە
مريم	١٩	٣٠٥	مەککی یە
طه	٢٠	٣١٢	مەککی یە
الأنبياء	٢١	٣٢٢	مەککی یە
الحج	٢٢	٣٣٢	مەدەنی یە
المؤمنون	٢٣	٣٤٢	مەککی یە
النور	٢٤	٣٥٠	مەدەنی یە
الفرقان	٢٥	٣٥٩	مەککی یە
الشعراء	٢٦	٣٦٧	مەککی یە
النمل	٢٧	٣٧٧	مەککی یە

سوورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
القصص	٢٨	٣٨٥	مەککی یە
العنكبوت	٢٩	٣٩٦	مەککی یە
الروم	٣٠	٤٠٤	مەککی یە
لقمان	٣١	٤١١	مەککی یە
السجدة	٣٢	٤١٥	مەککی یە
الأحزاب	٣٣	٤١٨	مەدەنی یە
سبأ	٣٤	٤٢٨	مەککی یە
فاطر	٣٥	٤٣٤	مەککی یە
يس	٣٦	٤٤٠	مەککی یە
الصافات	٣٧	٤٤٦	مەککی یە
ص	٣٨	٤٥٣	مەککی یە
الزمر	٣٩	٤٥٨	مەککی یە
غافر	٤٠	٤٦٧	مەککی یە
فصلت	٤١	٤٧٧	مەککی یە
الشورى	٤٢	٤٨٣	مەککی یە
الزخرف	٤٣	٤٨٩	مەککی یە
الدخان	٤٤	٤٩٦	مەککی یە
الجاثية	٤٥	٤٩٩	مەککی یە
الأحقاف	٤٦	٥٠٢	مەککی یە
محمد	٤٧	٥٠٧	مەککی یە
الفتح	٤٨	٥١١	مەدەنی یە
الحجرات	٤٩	٥١٥	مەدەنی یە
ق	٥٠	٥١٨	مەککی یە
الذاريات	٥١	٥٢٠	مەککی یە
الطور	٥٢	٥٢٣	مەککی یە
النجم	٥٣	٥٢٦	مەککی یە
القمر	٥٤	٥٢٨	مەککی یە
الرحمن	٥٥	٥٣١	مەدەنی یە
الواقعة	٥٦	٥٣٤	مەککی یە

سوورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الحديد	٥٧	٥٣٧	مەدەنی یە
المجادلة	٥٨	٥٤٢	مەدەنی یە
الحشر	٥٩	٥٤٥	مەدەنی یە
الممتحنة	٦٠	٥٤٩	مەدەنی یە
الصف	٦١	٥٥١	مەدەنی یە
الجمعة	٦٢	٥٥٣	مەدەنی یە
المنافقون	٦٣	٥٥٤	مەدەنی یە
التغابن	٦٤	٥٥٦	مەدەنی یە
الطلاق	٦٥	٥٥٨	مەدەنی یە
التحريم	٦٦	٥٦٠	مەدەنی یە
الملك	٦٧	٥٦٢	مەککی یە
القلم	٦٨	٥٦٤	مەککی یە
الحاقة	٦٩	٥٦٦	مەککی یە
المعارج	٧٠	٥٦٨	مەککی یە
نوح	٧١	٥٧٠	مەککی یە
الجن	٧٢	٥٧٢	مەککی یە
المزمل	٧٣	٥٧٤	مەککی یە
المدثر	٧٤	٥٧٥	مەککی یە
القيامة	٧٥	٥٧٧	مەککی یە
الإنسان	٧٦	٥٧٨	مەدەنی یە
المرسلات	٧٧	٥٨٠	مەککی یە
النبأ	٧٨	٥٨٢	مەککی یە
النازعات	٧٩	٥٨٣	مەککی یە
عبس	٨٠	٥٨٥	مەککی یە
التكوير	٨١	٥٨٦	مەککی یە
الانفطار	٨٢	٥٨٧	مەککی یە
المطففين	٨٣	٥٨٧	مەککی یە
الانشقاق	٨٤	٥٨٩	مەککی یە
البروج	٨٥	٥٩٠	مەککی یە

سوورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الطارق	٨٦	٥٩١	مەککی یە
الأعلى	٨٧	٥٩١	مەککی یە
الغاشية	٨٨	٥٩٢	مەککی یە
الفجر	٨٩	٥٩٣	مەککی یە
البلد	٩٠	٥٩٤	مەککی یە
الشمس	٩١	٥٩٥	مەککی یە
الليل	٩٢	٥٩٥	مەککی یە
الضحى	٩٣	٥٩٦	مەککی یە
الشرح	٩٤	٥٩٦	مەککی یە
التين	٩٥	٥٩٧	مەککی یە
العلق	٩٦	٥٩٧	مەککی یە
القدر	٩٧	٥٩٨	مەککی یە
البينة	٩٨	٥٩٨	مەدەنی یە
الزلزلة	٩٩	٥٩٩	مەدەنی یە
العاديات	١٠٠	٥٩٩	مەککی یە
القارعة	١٠١	٦٠٠	مەککی یە
التكاثر	١٠٢	٦٠٠	مەککی یە
العصر	١٠٣	٦٠١	مەککی یە
الهمزة	١٠٤	٦٠١	مەککی یە
الفيل	١٠٥	٦٠١	مەککی یە
قريش	١٠٦	٦٠٢	مەککی یە
الماعون	١٠٧	٦٠٢	مەککی یە
الكوثر	١٠٨	٦٠٢	مەککی یە
الكافرون	١٠٩	٦٠٣	مەککی یە
النصر	١١٠	٦٠٣	مەدەنی یە
المسد	١١١	٦٠٣	مەککی یە
الإخلاص	١١٢	٦٠٤	مەککی یە
الفلق	١١٣	٦٠٤	مەککی یە
الناس	١١٤	٦٠٤	مەککی یە

إن وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد

في المملكة العربية السعودية

المشرفة على مجمع الملك فهد

لطباعة المصحف الشريف في المدينة المنورة

إذ يسرها أن يصدر المجمع هذه الطبعة من القرآن الكريم

وترجمة معانيه إلى اللغة الكردية

تسأل الله أن ينفع به الناس

وأن يجزي

خادم الحرمين الشريفين الملك عبدالله بن عبدالعزيز آل سعود

أحسن الجزاء على جهوده العظيمة في نشر كتاب الله الكريم

والله ولي التوفيق

وەزارەتی کاروباری ئیسلامی ئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد
لە شانشینی عەرەبستانی سعودیە
کە سەرپەرشتیاری کۆمەڵگەی مەلیك فهد
بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی مونەووەرە
خۆی بەخۆشحاڵ دەزانێت کە کۆمەڵگەکە هەڵبستێت بە دەرکردن
وبڵاوکردنەوەی ئەم چاپەی قورئانی پیرۆز لەگەڵ وەرگێڕانی
ماناکانی بۆ زمانی کوردی
داواکارین لەخوای گەورە کە خەڵکی لێی سوودمەند بین وپاداشتی
بەخێری (خادم الحرمين الشريفين) مەلیك عبدالله کوڕی عبدالعزیز
ئالی سعود بەجوانترین و چاکترین شێوە بداتەوە، لەسەر هەوڵ
وتێکۆشانی گەورەی لەبڵاوکردنەوەی قورئانی پیرۆز وکەلامی
بەرزی پەروەردگار

هەر خوای گەورە پشتیوان ویارمەتیدەرە

ص.ب ٦٢٦٢ - المدينة المنورة
www.QuranComplex.gov.sa
contact@QuranComplex.gov.sa

بەیارمەتی
ڕێنموونی خوای گەورە،
چاپکردنی ئەم قورئانە پیرۆزە
لەگەڵ وەرگێڕانی ماناکانی لە کۆمەڵگەی
مەلیک فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز
کە وەزارەتی کاروباری ئیسلامی و ئەوقاف
و بانگەواز و ڕێنمایی لە شانشینی عەرەبستانی
سعودیە سەرپەرشتی دەکات
لە ساڵی ١٤٣٣ کۆچی
تەواو بوو

سندوقی پۆستی ٦٢٦٢ مەدینەی مونەووەرە

www.QuranComplex.gov.sa
contact@QuranComplex.gov.sa

ح مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف،١٤٣٠هـ
فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف
ترجمة معاني القرآن الكريم إلى اللغة الكردية. / مجمع الملك
فهد لطباعة المصحف الشريف. - المدينة المنورة ١٤٣٣هـ

١٢٢٤ ص ؛ ١٦ × ٢٣ سم

ردمك: ٢-١٠-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

١- القرآن - ترجمة - اللغة الكردية أ. العنوان
ديوي ٢٢١،٤٩١٥٩ ١٤٣٣/٨٤٤٢

رقم الإيداع: ١٤٣٣/٨٤٤٢

ردمك: ٢-١٠-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

